

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TUHFETÜ'L-MÜLÛK VE'S-SELÂTİN
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Amine Şirin HASRET

**Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Yeni Türk Dili**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER

AĞUSTOS-2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

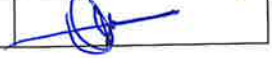
TUHFETÜ'L-MÜLÛK VE'S-SELÂTİN
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Amine Şirin HASRET

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Yeni Türk Dili

“Bu tez 01.09.2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER	BASARILI	
Doç. Dr. İbrahim UÇAR	Basarılı	
Dr. Öğr. Üyesi Osman ARICAN	Basarılı	

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	Amine Şirin HASRET
Öğrenci Numarası	:	Y146011022
Enstitü Anabilim Dalı	:	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
Enstitü Bilim Dalı	:	YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	TUHFETÜ'L-MÜLÜK VE'S-SELÂTİN (GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)
Benzerlik Oranı	:	%3

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

Amine Şirin HASRET
01/08/2019
Öğrenci İmza

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere .....@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

01/08/2019
Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER

Tarih: 01/08/2019

İmza:

KABUL EDİLMİŞTİR

REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖN SÖZ

“Tuhfetü’l-mülûk ve’s-selâtin” 17.yy.da (1603-1617) Sultan I. Ahmet’in isteği üzerine kim olduğu bilinmeyen bir kişi tarafından Arapçadan Türkçeye çevrilmiş bir baytarnâmedir. Eser Topkapı Sarayı Kütüphanesinde bulunmakta olup toplam 256 varaktan oluşmaktadır. Eserin aslı “Emîr Hacîb Âşık Timûr”un telif ettiği “Umdetü’l-mülûk”tur. Eser üç bölüm şeklinde düzenlenmiştir. Birinci bölüm baytarnâme, ikinci bölüm fûrusiyyet (binicilik), üçüncü bölüm ise avcılık üzerinedir. Eserde irili ufaklı 164 Osmanlı minyatürü ve müzehheb iki serlevha (başlık) bulunmaktadır. Eser, hem veterinerlik hem binicilik hem avcılık hem de içerisinde bulunan minyatürler sebebiyle kıymetli bir çalışmadır. Tuhfetü’l-mülûk ve’s-selâtin adlı eser, bu özelliklerinin yanında dönemine ait dil özelliklerini barındırması bakımından da dil bilimine katkı sağlayacak niteliktedir.

Çalışmamız; giriş, metin, inceleme ve dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eserimizin özellikleri anlatılmış ve diğer baytarnâme çalışmalarına değinilmiştir. Daha sonra çeviri yazı alfabesine aktarılmış hali ile ana metne yer verilmiştir. İnceleme bölümünde metnin dil özelliklerinden bahsedilmiştir. Ardından eserin dizinine ve farklı sözlüklerden derlenerek hazırlanan sözlüğüne yer verilerek çalışmamız sonlandırılmıştır.

Bu çalışmayı yaparken en büyük kaynağım olan, lisans eğitimimden bu yana engin birikimiyle bana yol gösteren çok değerli danışman hocam Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER’e; çalışmamız boyunca değerli bilgileriyle bizden yardımını esirgemeyen Doç. Dr. İlhan UÇAR’a; lisans ve özellikle yüksek lisans sürecimde ihtiyaç duyduğum her anda varlığını hissettiren arkadaşım Yasemin YILDIZ’a; her sorumda bilgilerini açık yüreklilikle paylaşarak desteğini gösteren arkadaşım Gülden KAYADİBİ’ye; tüm eğitim hayatımda yanımda olup bana güç veren kıymetli aileme minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Amine Şirin HASRET

01/08/2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	v
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	vi
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1:YAZIM ÖZELLİKLERİ	30
1.1.Ünlülerin Yazılışı	30
1.1.1. a Ünlüsünün Yazılışı	30
1.1.2. e Ünlüsünün Yazılışı	30
1.1.3. ı/i Ünlüsünün Yazılışı	31
1.1.4. o,u,ö,ü Ünlülerinin Yazılışı	32
1.1.5. Kapalı ê Ünlüsünün Yazılışı	33
1.2.Ünsüzlerin Yazılışı	34
1.2.1. b ve p Ünsüzlerinin Yazılışı	34
1.2.2. d ve t Ünsüzlerinin Yazılışı.....	35
1.2.3. c ve ç Ünsüzlerinin Yazılışı	35
1.2.4. k ve g Ünsüzlerinin Yazılışı	36
1.2.5. ŋ Ünsüzünün Yazılışı	36
1.2.6. s ve ş Ünsüzlerinin Yazılışı	37
1.3. kim Bağlacının Yazımı	37
1.4. ki Bağlacının Yazımı	37
1.5. dağı Bağlacının Yazımı	37
1.6. için Edatının Yazımı	38
1.7. -dur/-dür Ek-fiilinin Yazımı	38
1.8. Ek-fiilin Yazımı	38
1.9. ile Edat ve Bağlacının Yazımı.....	39
1.10. Arapça ve Farsça Sözcüklerin Yazımı	40

BÖLÜM 2: DİL BİLGİSİ	40
2.1. Ses Bilgisi	40
2.1.1. Ünlüler	40
2.1.1.1. Ünlü Uyumları	40
2.1.1.2. Ünlü Değişimi	47
2.1.1.3. Ünlü Düşmesi	52
2.1.2. Ünsüzler	52
2.1.2.1. Sözcük Başı Ünsüzleri.....	52
2.1.2.2. Sözcük İçi ve Sözcük Sonu Ünsüzleri	54
2.1.2.3. Tonlulaşma	59
2.1.2.4. Ünsüz Türemesi	59
2.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi	60
2.1.2.6. Ünsüz Uyumu	60
2.1.2.7. Hece Yitimi	61
2.2. Biçim Bilgisi	61
2.2.1. Sözcük Yapımı	61
2.2.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler	61
2.2.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler	62
2.2.1.3. İsimden Fiil Yapan Ekler	64
2.2.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler	64
2.2.2. İsimler	66
2.2.2.1. İsim Çekimi	66
2.2.3. Sıfatlar	70
2.2.3.1. Niteleme Sıfatları	70
2.2.3.2. Belirtme Sıfatları	70
2.2.4. Zamirler	72
2.2.4.1. Şahıs Zamirleri	72
2.2.4.2. İşaret Zamirleri	72
2.2.4.3. Dönüşlülük Zamiri.....	72
2.2.4.4. Belirsizlik Zamirleri	73
2.2.5. Zarflar	73
2.2.5.1. Yer-Yön Zarfları	73

2.2.5.2. Zaman Zarfları	73
2.2.5.3. Durum Zarfları	73
2.2.5.4. Miktar Zarfları, ...	73
2.2.5.5. Soru Zarfları	74
2.2.6. Edatlar	74
2.2.6.1. Çekim Edatları.....	74
2.2.6.2. Kuvvetlendirme Edatları	74
2.2.7. Bağlaçlar	74
2.2.8. Fiiller	75
2.2.8.1. Şahıs Ekleri	75
2.2.8.2. Fiil Çekimleri.....	76
2.2.9. Ek Fiil	79
2.2.10. Fiilimsiler	80
2.2.10.1. Zarf-Fiiller (Gerundium)	80
2.2.10.2. Sıfat-Fiiller (Partisip)	81
2.2.10.3. İsim-Fiiller	82
BÖLÜM 3: METİN.....	83
BÖLÜM 4: DİZİN.....	292
SONUÇ.....	982
KAYNAKÇA	984
ÖZGEÇMİŞ.....	991

KISALTMALAR

- Ar.** : Arapça
Er. : Ermenice
Far. : Farsça
Fr. : Fransızca
Gr. : Grekçe
Yun. : Yunanca
İA : İslam Ansiklopedisi
İbr. : İbranice
İt. : İtalyanca.
Lat. : Latince
Rum. : Rumca
Sür. : Süryanice
T. : Türkçe
TDK : Türk Dil Kurumu
s. : Sayfa
bk. : Bakınız.

Kullanılan çeviri yazı (transkripsiyon) işaretleri

ا	a, e
ب	b
پ	p
ت	t
ث	s
ج	c
چ	ç
ح	h
خ	h
د	d
ذ	z
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	ş
ص	ş
ض	ž

ط	t
ظ	z
ع	c
غ	g
ف	f
ق	k
ك	k-g-ŋ
ڤ	ŋ
ل	l
م	m
ن	n
و	v
هـ	h-e
ى	y
ء	ʔ
اي / اِ	i-è

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	☐	Doktora	☐
Tezin Başlığı: Tuhfetü'l-mülûk ve's-selâtin (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin)			
Tezin Yazarı: Amine Şirin HASRET		Danışman: Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER	
Kabul Tarihi: 01/08/2019		Sayfa Sayısı: ix+991	
Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı		Bilim Dalı: Yeni Türk Dili	
<p>İnsanlar, tüm çağlarda hayatlarını sürdürebilmek için hayvanlardan yemek, taşıma, korunma, ulaşım, avcılık gibi pek çok alanda faydalanmışlardır. Bu sebeple hayvanların bakımı da bir ilim halini almış ve böylelikle baytarlık ilmi doğmuştur. Türk kültüründe de baytarlık ve baytarnâmeler ilgi görmüş, Türk âlimlerinin çalışmaları yanında farklı dillerden dilimize tercüme yapılarak da bu alanda gelişmeye önem verilmiştir.</p> <p>Çalışmış olduğumuz “Tuhfetü'l-mülûk ve's-selâtin” adlı eser, “Emir Hâcip ‘Âşık Tîmur’un “Umdetü'l-mülûk” adlı eserinin, Sultan I. Ahmet’in (1603-1617) emriyle Türkçeye çevrilmiş hâlidir. Eserin mütercimi bilinmemektedir. Topkapı Sarayı Kütüphanesi Tıp ve Baytarlık eserlerindeki (1772-H.415) bu kitabın başka bir nüshası tespit edilememiştir. Eser “baytarnâme”, “fürûsiyyet” ve “avcılık” olmak üzere üç kısımda tertip edilmiştir. Bu kısımlar, çeşitli bâblar ile kendi içinde de sınıflandırılmış ve böylelikle ilgili başlıklar detaylandırılmıştır.</p> <p>Eserin diğer baytarnâmelerden farklılığı ise çeşitli minyatürlerle desteklenmiş olmasıdır. Çalıştığımız eserin içinde irili ufaklı 164 Osmanlı minyatürü ve müzehhep iki serlevha bulunmaktadır. Eser bu yönüyle Osmanlı kültüründeki minyatür sanatının ilmî eserlerdeki kullanımını örneklendirmekte ve ait olduğunu döneme ait minyatürlerin günümüze aktarılmasında önemli yer tutmaktadır.</p>			
Anahtar Kelimeler: Baytarnâme, Baytarlık, Atçılık, Fürûsiyyet, Avcılık.			

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	☐	Ph.D.	☐
Title of Thesis: Tuhfetü'l-mülûk ve's-selâtin (Introduction- Research-Discourse- Index)			
Author of Thesis: Amine Şirin HASRET Supervisor: Associate Professor Paki KÜÇÜKER			
Accepted Date: 01/08/2019		Number of Pages: ix+991	
Department : Turkish Language and Literature Subfield: New Turkish Language			
<p>People have benefited in many areas such as food, transport, hunting, protection from animals to survive in all ages. Therefore, care of animals has become a science and thus, veterinary science has occurred. Scientists trained in this branch and these scientists have made their information permanent, they wrote Works to pass on to future generations. These studies have attracted attention in Turkish culture, in addition to these studies translation from different language is given importance for development.</p> <p>This work we worked (Tuhfetü'l Mülûk ve's-selâtin) is created by the translation of Emir Hâcip 'Âşık Tîmur's "Umdetü'l-mülûk" which is translated into Turkish by Sultan I. Ahmet's order. The translation of the work is unknown. No other pages could be identified in the medical books in the Topkapı Palace library(1772-H.415). This book is organised in these sections: veterinary, horse riding and hunting. These parts are classified within themselves and the related titles are detailed.</p> <p>What makes the book different from other Works is that it is supported with various miniatures. There are 164 Ottoman miniatures in the book. For this reason the book exemplifies the use of miniature art in the Ottoman period, and it has an important place to transfer the miniatures of the period to our day.</p>			
Keywords: Veterinary, Horse Riding, Hunting, Horse Terminology, Horse cultivation, Horsing			

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca hayvanlar hayatın hemen her alanında karşımıza çıkmış ve farklı alanlarda farklı amaçlarla varlıklarını göstermişlerdir. Başlangıçta yabani hayvanlardan korunmak için onlarla mücadele eden insan, sonraki dönemlerde hayvanlardan çeşitli bakımlardan yararlanma düşüncesi içerisinde olmuştur (Uçar, 2013: 1). Kısa bir süre sonra savaş, ulaşım, taşıma, yiyecek gibi pek çok alanda yardımına başvurulmuş hayvanların varlığı, insanlar için bir gereksinime dönüşmüş, onların bakımı da eğitim gerektiren bir alan haline gelmiştir. Bu da tıpkı tıp ilmi gibi baytarlığın da gelişmesine zemin hazırlamış, bu alanda uzmanlaşan isimleri doğurmuş ve baytarlık ilmi üzerine eserler kaleme alınmasını sağlamıştır.

Baytarname Türk Dil Kurumunca şu şekilde tanımlanmıştır: İslam uygarlığı çağında hayvanların bakımı, beslenmesi, hastalıkları ve bu hastalıkların tedavileri konularında yazılmış eserlerin genel adı, esbname, haylname.

Baytarnamelerin diğer adlarından da anlaşılacağı üzere bu eserler daha çok atlar üzerine kaleme alınmıştır. Atın süratli ve hızlı oluşu, onu kullanan toplulukları başka topluluklardan üstün kılmış, onları at üzerinde kurulmuş imparatorluklar olarak tarih sahnesine çıkarmıştır (Durmuş, 1997: 13-19).

Büyüklüğü, dengenin ve güvenin simgesi olan atlar, Türk kültüründe de önemli bir yere sahiptir. Sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerimiz de bunu kanıtlar mahiyettedir. Türk mitolojisinde; İslamiyet öncesi ve İslamiyet sonrası Türk destanlarında; yazılı edebiyatımızın ilk örneği olan Köktürk Yazıtları'nda; ilk Türkçe sözlük olarak kabul edilen, 11. yüzyılda Kaşgârlı Mahmut tarafından yazılan Dîvânü Lugati't-Türk'te; aynı yüzyılda Yusuf Has Hacıp tarafından kaleme alınan Kutadgu Bilig'de; 15. yüzyılda yazıya geçirildiği düşünülen Dede Korkut Hikâyeleri'nde ve daha pek çok yazılı eserde atlardan bahsedilmiş, atın Türkler için ne kadar mühim olduğu ortaya konmuştur. Bu eserler, atların Türk kültüründe İslamiyet öncesinde de var olduğunu, İslamiyet ile beraber dinî değerlere de dayandırılarak varlığını devam ettirdiğini ve önemini arttırdığını göstermektedir.

Araştırmanın Konusu

Araştırmamızın konusu Emir Hâcip ‘Âşık Tîmur’un telif ettiği ‘Umdetü’l-mülûk adlı eserin Sultan I. Ahmet’in (1603-1617) emriyle “Tuhfetü’l-mülûk ve’s-selâtin” adıyla yazılan metni Türkçeye çevirerek dil varlığı bakımından incelemek ve sözlüğünü hazırlamaktır. Topkapı Sarayı Kütüphanesi Tıp ve Baytarlık eserlerindeki (1772-H.415) bu eserin araştırmalara göre başka bir nüshası tespit edilememiştir.

Araştırmanın Önemi

Çok eski dönemlerden beri kültürümüzde varlığını sürdüren baytarnâmeler, hayvanların bakımı için gerekli olan hemen her bilgiyi insanlara aktarmış ve bu bağlamda insanlığa hizmet eden önemli eserlerden olmuştur. Bu ilim kapsamında geçmişte kaleme alınan eserleri Latin alfabesine aktarmak günümüz baytarlık çalışmalarına da ışık tutacaktır. Bununla birlikte bu eserler, oluşturulduğu dönemde kullanılan Türkçe hakkında da bilgi edinmemize yardımcı olur. Ayrıca çalıştığımız eser, diğer baytarnâmelerden farklı olarak minyatürlerle oluşturulmuştur. Tuhfetü’l-mülûk ve’s-selâtin adlı eser içerisinde minyatürlere yer verilmesi yönüyle farklı akademik çalışmalara da konu olmuştur.¹ Eser bu bağlamda Osmanlı’da kullanılan minyatür sanatının günümüze aktarılmasında önemli yer tutmaktadır.

Araştırmanın Amacı

“Tuhfetü’l-mülûk ve’s-selâtin” adlı eseri çeviri yazı alfabesine aktararak Türk dilinin söz varlığına katkıda bulunmak, dil çalışmalarında önem arz eden dizin ve sözlük çalışmalarını hazırlamak, veterinerlik ilmine katkıda bulunmak ve Osmanlı kültüründe önemli yer tutan minyatürlerin ilim kitaplarındaki varlığına dikkat çekmek.

Kapsam

Çalışmamızda kullandığımız eser Topkapı Sarayı Kütüphanesinde Tıp ve Baytarlık bölümü 1772-H.415 numarasıyla kayıtlı olan “Tuhfetü’l-mülûk ve’s-selâtin”dir. Eserin tespit edilebilen başka bir nüshası bulunmamaktadır. Aharlı kağıda yazılmış bu eser 253 yapraktan oluşmaktadır. 385 mm boyunda ve 250 mm eninde olan bu eser güzel ve harekeli bir nesihle yazılmıştır. 160 mm uzunluğunda 17 satırdan oluşmaktadır. Kitabın

---

¹ Bu konuda daha geniş bilgi için bakınız: ARTAN, Tülay; 2010, Animals and People in the Ottoman Empire

başında ve sonunda bazı sayfaları eksiktir. İçinde irili ufaklı 164 Osmanlı minyatürü ve müzehhep iki serlevha vardır. Kitabın dışı şemse ve köşelikli vişneçürüğü renginde deri bir cilt ile kaplıdır.

Eser üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm baytarlık, ikinci bölüm fûrusiyyet, üçüncü bölüm avcılık üzerine hazırlanmıştır. Eseri muhtevası mütercim tarafından da şu şekilde sunulmuştur:

“bu kitāb üç kitāb üzre tertīb olunub tuḥfetü’l-mülūk ve’s-selāḫin ile tesmiye olundu kitāb-ı evvel baytaratı beyān eder ve kitāb-ı şānī fûrûsiyyeti beyān eder ve kitāb-ı şālīs şayd için ḥurûcî beyān eder”(3b/1)

Birinci bölümde ilk olarak atların, ata binmenin, savaşmanın ve avlanmanın İslam dini açısından öneminden bahsedilmiştir. Ayetler ve hadislerle desteklenmiş olan bu kısımda peygamberlerin başlarından geçen olaylar da anlatılmıştır. Ayrıca bazı Arap şairlerin şiirlerine de yer verilerek zikredilen hususların edebiyatta da önem arz ettiği gösterilmiştir. Bu kısmın ardından “atun a’lā yeri anun başıdır” (24b/8) cümlesi ile atın fiziksel özellikleri tanıtılmaya başlanmıştır. Atın uzuvları tek tek Arapça terimleri ile verilmiş ve tanımı yapılmıştır. Bu terimsel ifadelerle birlikte atın bakımından, iyi atlarda bulunması gereken özelliklerden, kötü atlarda bulunan emarelerden, atların cinslerinden, renklerinden bahsedilmiş; yer yer minyatürlere yer verilerek görsel olarak da atlar tanıtılmış; at dışında beygir, gergedan gibi hayvanların ve fârislerin suretlerine yer verilmiştir. Ayrıca atların hastalık isimlerinden, hastalıkların belirtilerinden ve bu hastalıkların ilaçlarından bahsedilmiştir.

İkinci bölümde ata binme ilimlerinden, at üzerinde savaşmanın inceliklerinden, fârislerin atlara nasıl davranması gerektiğinden bahsedilmiştir. Ayrıca fârislerin ok, yay, kılıç gibi savaş aletlerini nasıl kullanması gerektiği ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde avlanmanın incelikleri anlatılmıştır. Avlarda kullanılan oklar, mızraklar, kılıçlar, yaylar hakkında da bilgi verilmiş, özel terimlerle hangi aletin ne için kullanıldığı açıklanmış, av üzerine tavsiyeler verilmiştir. Ayrıca kitabın son bölümünde kuş türlerinden de bahsedilmiş, avlanmada kullanılan kuş türleri “avlayıcı kuşlar”, “yırtıcı kuşlar” olarak tanıtılmış; bazı kuşların adlarına da yer verilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışmamız, giriş, inceleme, metin ve dizin bölümünden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde önce baytarnâme terimi tanıtarak kültürümüzdeki “at” kavramına değinilmiş, ardından eser hakkında bilgi verilmiş, daha sonra da önemli baytarnâme yazmaları hakkında kısa bilgiler verilerek incelenen eserin bu eserler içerisindeki yeri ve önemi gösterilmiştir. İnceleme bölümü yazım özellikleri, ses ve şekil bilgisi bölümlerinden oluşmaktadır. Metin bölümü eserin çeviri yazı alfabesine aktarımından oluşmaktadır. Bu bölümde, dil çalışmalarında yaygın olarak kullanılan çeviri yazı alfabesi kullanılmıştır. Her sayfanın başlangıcına sayfa numarası, her satırın başına satır numarası yazılmıştır. Sözcüklerin metinde yazıldığı hâliyle okunmasına özen gösterilmiştir. Metin bölümü oluşturulduktan sonra, dizinin hazırlanmasına geçilmiş, dizin hazırlanırken hata oranını en aza indirebilmek için özel bilgisayar programlarından yararlanılmıştır.

Dizin (indeks) kısmında, metinde geçen tüm sözcükler gramer özellikleri bulundurulmuş isim ve fiil olmak üzere ayrılmış, metinde karşımıza çıkan anlamlarıyla tanıtılmıştır. Genel dizinde kelimenin anlamından önce hangi dile ait olduğu kısaltmalarla belirtilmiştir. Kökeni Türkçe olan ya da Türkçeleşmiş kelimelerde herhangi bir kısaltma kullanılmamıştır. Kökeni tespit edilemeyen kelimelerde bu durumu göstermek amacıyla soru işareti (?) kullanılmıştır. Madde başı kelimelerin metinde geçen farklı biçimleri varsa o şekle gönderme yapmak adına (bk.) kısaltması kullanılmıştır. Metinde geçen bitki adlarının tanımlarında Latince karşılıklarına da yer verilmiştir. Ayrıca madde başı durumundaki sözcüklerin anlamlarından sonra metnin hangi sayfa ve satırında geçtiğini gösteren numaralara da yer verilmiştir.

Dizinde ilk olarak kelimelerin eksiz kullanıldıkları sayfa ve satırlar verilmiştir:

at

- a. (102a/7), (102b/1), (102b/11), (102b/7), (102b/9), (103a/1), (103a/4), (103b/12), (104a/16), (105b/11), (105b/4), (105b/8), (105b/9), (106a/12), (106a/13), (106a/2), (106b/5), (107b/16), (108a/11), (112b/8), (113a/8), (11a/16), (11b/15), (11b/2), (12a/14), (12a/4) ...

[306]

Yukarıdaki sıralamadan madde başında belirtilen “at” sözcüğünün metnin üç yüz altı yerinde eksiz olarak kullanıldığı görülür. Bu sıralamanın ardından yalın haliyle yapılmış kelime grupları gösterilmiştir:

a.+ahvālini (6a/9) [1]

a.+ahvālinüñ (40b/12) [1]

a.+beslemesi (11a/1) [1]

a.+karnında (32a/8) [1]

a.+kuyruğınun (33a/15) [1]

a.+tırnağınun (31a/9) [1]

Yukarıdaki sıralamada madde başından belirtilen “at” sözcüğünün eksiz olarak altı yerde kelime grubu oluşturduğu görülmektedir. Bu sıralamadan sonra ise sözcüğün üzerine aldığı ekler gösterilmiştir:

a.+a (105b/14), (105b/4), (117a/13), (117b/1), (118b/11), (119a/13), (11b/17), (11b/2), (122b/14), (12a/6), (131a/12) ... [120]

a.+da (17a/12), (17b/14), (23a/17), (23a/4), (23a/8), (23a/9), (24a/7), (25a/4), (28b/11), (39b/12), (39b/15), (58b/1), (62b/3), (62b/4), (62b/5), (62b/7), (75a/6), (78a/1), (85a/15), (89a/1), (90a/4) [21]

a.+dan (106a/6), (131a/16), (132b/9), (158a/1), (17a/15), (180b/16), (182a/1), (182a/15), (210a/5), (212a/7), (23a/5), (88a/6) [12]

[=1032]

Madde başında tanımı yapılan kelimelerin metindeki toplam kullanım sayısı, her madde başının sonunda köşeli parantez içerisinde belirtilmiştir. Yukarıdaki örnekte “at” sözcüğünün metinde toplam 1032 kere kullanıldığı görülmektedir.

Dizin bölümünün ardından “Sonuç” kısmı ile çalışmadan çıkarılan sonuçlar sunulmuş, ardından çalışmada yararlanılan kaynakların sıralandığı kaynakçaya (bibliyografya) yer verilmiştir.

Tuhtefü’l-mülûk ve’s-selâtin Adlı Eserde Geçen Bâblar:

Eserde baytarlık, fûrûsiyyet ve avcılık olarak belirlenen üç ana bölüm çeşitli bâblar ile kendi içerisinde de alt başlıklara ayrılmış, böylelikle verilen bilgiler detaylandırılmıştır. Bahsi geçen bâblar şu şekildedir:

- bābü mā yūsteḥabbü fi’l-ferasi min ṭūlin ve ḳaşrin ve ḡayri ḡalike (24b/7)
- bābü’l-‘unuḳ (35a/9)
- bābü mā yūḫālifü’z-zekeru’l-ünsā (39b/11)
- bu bāb nitācı ve at aḫvālinüḡ esmāsını beyān eder (40b/12)
- bu bāb devābbüḡ elvānın beyān eder (43a/1)
- bu bāb şey’āt ve evzāḫı beyān eder (55b/1)
- bu bāb ayaḳlaruḡ beyāzlıḡın ve sekilliḡın beyān eder (56b/8)
- bu bāb ḫaylüḡ eşvātı beyānındadır (59a/4)
- ve bu bāb biḡāli beyān eder (59a/9)
- bu bāb her belde de biḡālüḡ nitācın beyān eder (59b/7)
- bu bāb ızmārı ya’ni ḡazā iḳün veyāḫūd yaraşdurmaḳ iḳün atları terbiye etmeḡi ve yaraḳlamaḡı beyān eder (67a/14)
- bu bāb ḫaylüḡ riyāzeti beyānındadır (75a/10)
- bu bāb aşīl olan atıḡ riyāzeti beyānındadır (76a/10)
- bu bāb ḫarūn olan atıḡ beyānındadır (83b/7)
- bu bāb münāzi‘ olan atı beyān eder (84b/15)

- bu bāb mehārīnūñ ya‘ni taylaruñ nitācī beyānındadır (87b/15)
- bu bāb başuñ ‘uyūbın beyān eder (89a/3)
- bu bāb iki kulağūñ ‘uyūbın beyān eder (89b/3)
- bu bāb öñ ayaklarında olan ‘uyūbı beyān eder (89b/17)
- bu bāb heykelūñ ‘uyūbın beyān eder (90a/13)
- bu bāb hūylūñ a‘zāsın beyān eder (93b/9)
- bu bāb kisveti ve i‘lāfi beyān eder (93b/13)
- bu bāb ‘alef miqđārını beyān eder (94b/7)
- bu bāb devābbūñ na‘l urmasın beyān eder (97b/3)
- bu bāb nīşter ile kan almağı beyān eder (99a/4)
- bu bāb devābbūñ ahlākında olan ‘uyūb-ı hādiseyi beyān eder (100b/1-2)
- bu bāb na‘lbendūñ müdāvātında olan ‘uyūbı beyān eder (100b/11)
- bu bāb ‘alāmātı beyān eder (102a/6)
- bu bāb at ayakda terk olub saķaķ olduğınūñ ‘alāmetin beyān eder (103a/1)
- bu bāb devābb ‘ilelinūñ ‘alāmetin ve delā‘ilin beyān eder (108a/10)
- bu bāb zīkr olınan ‘illetlerūñ ‘ilācın beyān eder (115b/1)
- ve bu bāb muvāzeneti ve muķābeleyi ve cānibeyn-i kuvvet üzre imtinā‘ı ya‘ni men‘i beyān eder (139b/1)
- bu bāb harbde ve mübārezātda şecā‘at-i küfv olan haşme hūrūcın ibtidāsın beyān eder (147a/13-14)
- bu bāb muvācehe ve muķābeleyi beyān eder ve ol bu şūretdür (149b/1)
- bu bāb hūrūc-ı sağrīyi beyān eder (150a/9)
- bāb-ı imtinā‘ (153a/14)
- bu bāb nāverdāt ve muķāredeyi beyān eder ve ol budur (154a/1)
- bu bāb istivāda muvāzeneti beyān eder (156a/1)

- bu bāb bir fārisiñ iki fārise ħurūcın beyān eder ve anuñ şūreti budur (157a/)
- bu bāb bir fārisüñ iki fārise veyā bir cemā'ate ħurūcın beyān eder ve anuñ şūreti budur (157b/1)
- bu bāb rumĥ şāĥibi olan iki fārisi beyān eder (158a/1)
- bu bāb iki fārisi beyān eder ki iki kılıc ile ve iki kalkan ile birbirine kılıc ĥavāle édüb muķātele ederler ve ol iki fāris bunlardır (158b/1-2)
- bu bāb iki fārisi beyān eder ki iki dübūs ile ve iki kalkan ile muĥāşama ederler ĥarb ve kıtālde kerr ü ferde oldukları ĥâlde ve bu anlarıñ şūretidür (159a/1-2)
- bu bāb iki fārisi beyān eder ki iki kılıc ile ve iki kalkan ile ĥuşümet édüb birbirine kılıc ĥavāle ederler ve muķātele ederler kerr ü ferde oldukları ĥâlde (159b/1-2)
- bu bāb bir fārisi beyān eder ki ayak üzre eyeriñ ortasında vāķıf ola ve rumĥ ile oynaya ve fūrūsiyyet şan'atların ve silāĥ ile lu'ḅ ebvābin göstere (160a/1-2)
- bu bāb bir fārisi beyān eder ve bu anuñ ġarīmidür ki rumĥ ile oynar ve at üstinde lu'ḅ nice olur gösterir at üzre vāķıf iken ve bu anuñ şūretidür (160b/1-2)
- bu bāb fāris-i āĥeri beyān eder ki rumĥ ile oynar ve ġarīminden ġayrı āĥer kimesneyi da'vet eder ve bu anuñ şūretidür (161a/1-2)
- bu bāb fāris-i āĥeri beyān eder ki rumĥ ile lu'ḅ eder ve ol bu şūretidür (161b/1)
- bu bāb bir fārisi beyān eder ki rumĥ-ı aĥmer ile lu'ḅ eder velākin sā'ir feresāniñ lu'ḅı gibi degildir ve bu anuñ şūretidür (162a/1-2)
- bu bāb bir fārisi beyān eder ki iki rumĥ ile lu'ḅ eder ve bu fāris-i cerīdür ve bu anuñ şūretidür (162b/1)
- bu bāb bir fārisi beyān eder ki iki rumĥ ile lu'ḅ eder ellerinde bir yerde oldukları ĥâlde ve ermāĥ ile lu'ḅ eder ve bu anuñ şūretidür (163a/1-2)

- bu bāb bir fārisi beyān eder ki iki kılıc ile luḥb eder eyer ortasında vākıf olduğu hālde ve ḥayl üzre süyūf luḥbını gösterir (163b/1-2)
- bu bāb bir fārisi beyān eder ki kendüsi ve atı geyim içinde ola (164a/1)
- bu bāb bir fārisi beyān eder ki elinde bir direk ola ki başında iki yılan ola ve fāris bir at üzre ola ki başı fil şüreti ola ve bu anuḡ şüretidür (164b/1-2)
- bu bāb ḥarbe çıkan fārisi beyān eder ve elinde bir kara yılan ola yedi zencir ile ve başlarında birer top ola (165a/1-2)
- bu bāb bir fārisiḡ iki fārise ḥurūcın ve anlara oḡ atmaḡın beyān eder (165b/1)
- bu bāb iki fārisi beyān eder ki muḳātele ederler ve bu anlaruḡ şüretidür (166a/1)
- bu bāb iki fārise veyā bir cemāʿate ḥurūcı beyān eder (167a/1)
- bu bāb esfārda ḥaml-i rumāḥı beyān eder (168a/1)
- bu bāb rumāḥuḡ ecnāsın ve nevāzirin ve ʿuyūbın ve elvānın beyān eder (169a/1)
- bu bāb rumāḥdan nāziriḡ şıfatın beyān eder (169a/10)
- bu bāb rimāḥuḡ şol ʿuyūbın beyān eder ki zararları ḳalīldür (169b/8)
- bu bāb rumḥuḡ şol ʿuyūbın beyān eder ki rumḥa zarar eder (169b/12)
- bu bāb seyf ile ʿameli beyān eder (170a/6)
- bāb-1 süyūf-u süleymāniyye (172b/9)
- bāb-1 süyūf-1 müvellede (173b/1)
- bāb-1 süyūf-1 muḥdeḡ (174a/1)
- bāb-1 süyūf-1 dimişkiyye (174b/1)
- bāb-1 süyūf-1 tirmāhin (175a/1)
- bu bāb ḳalkanı ve ḳalkanuḡ envāʿını beyān eder (178a/8)
- bu bāb fāris ḳalkan ile nece ḳorınur anı beyān eder (178b/4)

- bu bāb kalkanı néce götürmek gerekdür anı beyān éder (179a/10)
- bu bāb ata şıçramağı ve rükübü ve ikisinün envā'ın ve fārislerün ihtilāf étdükleri beyānundadır (180b/2)
- bu bāb rükübü beyān éder (181a/11)
- bu bāb mevzi'-i rükübda vüķūfı beyān éder (181b/1)
- bāb-ı āḥer (181b/4)
- bāb-ı āḥer (181b/7)
- bāb-ı āḥer (181b/11)
- bāb-ı āḥer (181b/15)
- bāb-ı āḥer (182a/2)
- bāb-ı āḥer (182a/8)
- bu bāb kolan kırılrsa anı beyān éder (182a/11)
- bāb-ı āḥer (183a/7)
- bāb-ı āḥer (183a/12)
- bu bāb kıyāmı ve anuḡ aşlını beyān éder (183b/11)
- bu bāb şavālece ile ya'ni ṭavīl ile zārbi beyān éder ve bu şol fārisiḡ şüretidür ki şavlecān ile oynar (185a/1)
- bu bāb anda dāḥil olan şey'i beyān éder (185b/14)
- bu bāb oḡı ve oḡ atmağı beyān éder (188b/5)
- bu bāb kavsi leyyin ile ya'ni kepāde ile oḡ ta'līmünün ibtidāsın beyān éder (191b/10)
- bu bāb bercās için ya'ni havada ağac başında olan nişāna atmaḡ için maḥşūş olan yayun şıfatın beyān éder (194a/2-3)
- bu bāb oḡların ecnāsın beyān éder (194a/13)
- bu bāb yay kirişini beyān éder (195b/1)

- bu bâb küstebânâtı ya'ni yayların tomcalarını beyân eder (196a/5)
- bu bâb oğ atmakta vâkı' olan 'illetleri beyân eder (198a/1)
- bu bâb fârisiñ arslana oğ atmasın beyân eder (199b/3)
- bu bâb fârisiñ fâris-i âhère ki anuñ mu'arızıdur remy étmesidür (200b/1)
- bu faşl yırtıcı ve avlayıcı olan tıyūruñ beyânındadır (212b/7)
- faşl-ı cevâriñ (213b/10) (Yırtıcı kuşlar faslı)
- bu faşl toğan ile evvel şayd eden kemeni beyân eder (214a/8)
- bu faşl toğanuñ tafşilin beyân eder (215b/12-13)
- bu faşl yırtıcı ve avlayıcı kuşların erkeklerin dişilerinden bilmegi beyân eder (216a/6)
- faşl ehl-i horāsān avcı olan tıyūrı nice götürürler anı beyân eder (216a/10)
- bu faşl toğanuñ te'dîbin beyân eder (216a/17)
- bu faşl şayd kilâbını beyân eder (217b/6)

Bahsi geçen kısımlar incelendiğinde eserde 96 bâb ve 8 fasıl olmak üzere ayrıca başlıklandırılan 104 konu olduğu görülür.

Türk Kültüründe Atın Önemi ve Baytarnâmeler

İnsanlık tarihinde olduğu gibi Türk tarihinde de atlar önemli bir yere sahiptir. İnsanda üstünlük duygusu hissettirmesi, süratli oluşu gibi sebeplerle atlar diğer binek hayvanlarda sıyrılarak bir adım öne çıkmıştır. Bu sebeple Türkler atı ehlileştirme yoluna gitmişlerdir. Bu alanda yapılan bazı araştırmalarda da atı ehlileştiren ilk toplumun Türkler olduğu belirtilmiştir.

Atın ehlileştirilmesi konusunda W. Koppers şöyle demektedir: Atın ehlileştirilmesi ve atlı çoban kültürünün ortaya konması ilk Türklere bağlanabilir, insanlık tarihinde ulaşılan bu başarı, kavimlerin ve diğer kültürlerin gelişmesinde fevkalade sonuçlar doğurmuştur. Tarihî bağlantıların gösterdiği gibi, büyük devlet esası için gerekli şartlar ancak bu sayede belirebilmiştir (Gürsoy-Naskali, 1995: 25).

W. Schmidt de araştırmalarında aynı sonuçlara varmıştır. "Orta Asya'da oturan ve çok eski bir zamanda avcılık hayatında hayvanların ehlileştirme hayatına geçen ilk kavim Türkler olmuştur. At Türkler tarafından ehlileştirilmiştir. Türkler ata binen ilk insanlar olarak görünmektedir (Gürsoy-Naskali, 1995: 26).

Türkler atı ev halkından ve z kardeşten aziz bilip sevgiye layık bulmuşlar ve onu insandan sonra yaratılmışların en şerefliyi kabul etmişlerdir. Kâşgârî'nin "Kuş kanatın er atın" savı ve Dede Korkut'ta geçen "Yayan erin umudu olmaz" sözü Türklerin ata verdikleri önemi veciz bir şekilde ortaya koymaktadır (şen, 1995: 178).

Türk ile atın birbirini tamamlayan iki unsur sayıldığı hususu, IX. asrın meşhur İşlâm müellifi Câhiz tarafından da ifade edilmiştir: "Türk'n silâhı, hayvanı, koşum takımları ile ilgili her şeyi yanında bulunur... Öyle at sürer ki onun dışındakiler geride kalır ve Türk hızla koşan at üzerinde dört yana ok atar... Türk atını kendisi terbiye eder, yetiştirir, adını söyleyince atı onu takip eder... Türk'n ömrünün fazlası atı üzerinde geçer... Türk hem oban hem seyis hem cambaz hem baytar hem svaridir... Hlusa bir Türk başlı başına bir milleti..." (İA, 2013: 28)

Türk tarihi incelendiğinde tarihimizin hemen her döneminde atların var olduğu ortaya çıkar. Türk mitolojisinde "Tulpar" adı ile karşımıza çıkan kanatlı atlar; Oğuz Kaçan Destanı'nda, Köktürk Abideleri'nde zikredilen atlar; Dede Korkut Hikâyeleri'ndeki kahramanların olmazsa olmazı olarak anılan atlar; Köroğlu Destanı'nda geçen Köroğlu'nun atı Kırat; Battal Gazi Destanı'nda Battal Gazi'nin atı olan Aşkar; Türk kültürünün çoğu döneminde atların varlığını gösterdiğinin kanıtı mahiyetindedir.

Atın kültürümüzdeki önemi, zamanla at bakımını da önemli hale getirmiştir. Bu bağlamda Türklerde de baytarnâmeler önem kazanmıştır.

İşlam lkelerinde 9. ve 15. yüzyıllar arasında veteriner hekimliği konusunda birçok el yazması yazılmıştır. Bu yazmalar genellikle at yetiştiriciliği ve hayvan hastalıkları üzerine olup çoğunlukla "Baytarnâme" olarak adlandırılır. Bu eserlerin yazarlarına, hayvanların beslenmesi, bakımı ve sağlıkları ile ilgilenen kişilere baytar adı verildiği belirtilmiştir. Türkiye'de uzun yıllar boyunca veteriner hekim terimi yerine "baytar" sözcüğü kullanılmıştır (zgr, 1997: 99).

Baytarnâme Türk Dil Kurumunca “İslam uygarlığı çağında hayvanların bakımı, beslenmesi, hastalıkları ve bu hastalıkların tedavileri konularında yazılmış eserlerin genel adı, esbnâme, haylnâme.” olarak tanımlanmıştır.

Baytarnâmeler hayvanların bakımı, beslenmesi, hastalıkları ve hastalıklarının tedavileri hakkında bilgi veren önemli kaynaklardır. Diğer adlarından da anlaşılacağı üzere daha çok atlar ile ilgili olarak hazırlanmıştır. Bu eserlerde atların bakımıyla ilgili bilgilerin yanında atların yaş tayinleri, at cinsleri, at donları, renklerine göre atlarda bulunan özellikler, atlarda bulunması istenen ve istenmeyen özellikler, atlara biniş talimleri gibi pek çok bilgiye de rastlanır. Türk âlimleri bu alandaki bilgilerini daha da geliştirmek adına Arapça, Farsça gibi diğer dillerde de kaleme alınan baytarnâmeleri incelemiş, Türkçeye aktararak pek kişiye ulaşmasını sağlamışlardır. Hatta çalıştığımız eser olan Tuhfetü'l-mülûk ve's-selâtin gibi bazı çalışmalar padişahların emri ile yapılmıştır. Bu durum bizlere baytarnâme çalışmalarının saray tarafından da takip edildiğini göstermektedir.

Türk âlimleri baytarnâmeler üzerine birçok çalışma yapmıştır. Aşağıda yer verilen Yasemin YILDIZ'ın hazırlamış olduğu çalışma, baytarnâmeler ve baytarnâmeler üzerine yapılan çalışmalar üzerinedir:

1.Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesinin Damad İbrahim kısmında yer alan eser 927 no'lu demirbaşa kayıtlıdır. Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme isimli eserin girişinde Hâzihi Baytarnâme ibaresi bulunmaktadır. 1b-47b varakları üzerinde yapılan bir çalışmadır. Eserin tamamı 1b-105b varaklarını içerir. İslam kaynaklarında ilk baytarnâmenin, Aristo (MÖ 384-322) tarafından yazıldığına dair genel bir görüş vardır. Aristo'ya atfedilen bu eser, Abbasiler döneminde Yunancadan Arap diline tercüme edilmiştir. Daha sonra Farsçaya ve Türkçeye de tercüme edilmiştir. Adı geçen eserin mütercimi belli değildir. Aristo'ya atfedilen Anonim Baytarnâme isimli bu eserin kapağında Hicrî 1209 / Milâdî 1795 olarak yazılmıştır. 18. yüzyılda yazılmış bir eser olmakla birlikte, dil özellikleri yönünden Eski Anadolu Türkçesinin, Osmanlı Türkçesinin ve Türkiye Türkçesinin imlâ özelliklerini bir arada bulundurması açısından önemlidir. Aristo'ya ait bu eserin Arapça, Farsça ve birçok Türkçe nüshaları mevcuttur. Türkçe nüshalar Baytarnâmeler'in giderek nasıl anonimleştiklerini gösterir. İslam dünyasında tercüme edilen baytarnâmelere Kur'an-ı Kerim'den ve hadîs-i şerîflerden atların faziletine dair

eklentilerin ve yorumların olduğu gör÷lmektedir. Baytarnâmelerde konular; atın iyi ve kötü özelliklerinden, dişleri ve yaşlarından, başında, boynunda, gövdesinde, ayaklarında ve içinde zuhur eden hastalıklardan, sıtma hastalığına tutulmasından ve yetiştirilmesi üzerinedir (Aslan, 2015: 1-4). (Yıldız, 2018).

2.Ahmed b. Hasan b. Ahnef'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı arşivinde bulunan Kitâbu Baytarnâme adlı tercüme eser 39b-79a varakları üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Asıl adı Muhtasarı Kitâbi'l-Baytara olan eser, 13. yüzyılda Ahmed b. el-Hasan b. el-Ahnef tarafından yazılmış olup 30 bâbdan oluşmaktadır. Eserin iki adet Arapça nüshası, iki adet de Türkçe tercümesi bulunmaktadır. Arapça nüshalardan Abdülkerim b. Ali el-Halebî tarafından istinsah edilen nüsha Topkapı Sarayı Müzesi III. Ahmed bölümü 2024 numaralı bölümde yer almaktadır. Bir diğeri Arapça nüsha Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından istinsah edilmiş olup yine Topkapı Sarayı Müzesi III. Ahmed bölümünde 2115 numarada yer almaktadır. Bu nüshanın bazı bölümleri II. Mahmud döneminde Mustafa Kâni Mir tarafından dokuz bâb üzerine tertip edilerek Türkçeye tercüme edilmiştir. Çalışma yapılan tercüme ise Hicrî 1115 (1704) yılında Bizzâzzâde Derviş Süleyman Kâtib Mahmud Bey tarafından istinsah edilmiş olup Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı arşivinde bulunmaktadır. Eserin, bundan başka bir tane daha Türkçe çevirisi vardır. Fakat eserin tamamını içermemektedir. Eser hayvanların özellikle de atların hastalıkları, bu hastalıkların sebep, sonuç, teşhis ve tedavileri hakkında oldukça farklı ve önemli bilgiler içermesinin yanı sıra farklı tedavi usulleri ile de dikkatleri çekmektedir. Günümüzde uygulanmayan bir çok farklı tedavi metodu ve ilaçları ihtiva eden eser özellikle veterinerlik bilimi adına önem arz etmektedir. Eser 258x154 (165x105) mm 79 yapraktır. Her sayfasında genellikle 15 satır bulunan altın renkte cetvel içine harekeli nesihle melek filigranlı kâğıda yazılmıştır. Kahverengi deri cildi olan eserin baştan ikinci bâbı, dördüncü bâbı, dokuzuncu bâbın başlangıç kısmı, on dördüncü bâbı ve on dokuzuncu bâbı eksiktir. Eserin diğeri Türkçe çevirisi Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından istinsah edilen Arapça bir nüshanın bazı kısımlarının, II. Mahmud devrinde Mustafa Kâni Mîr tarafından Türkçeye tercüme edilmesiyle oluşturulmuştur. Bu tercüme Manisa İl Halk Kütüphanesi 5333/1 numaralı bölümde bulunmaktadır. Eser 233x145 (162x75) mm boyutlarında, siyah deri ciltli ve her sayfada 19 satır olacak şekilde nesihle yazılmıştır. Ayrıca eserin 1b- 3a bölümlerinde manzum bir metin

bulunmaktadır. Eserin iki adet de Arapça nüshası vardır. Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından istinsah edilen Arapça nüshası, ülkemizde Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed bölümü 2115 numaralı bölümde bulunmaktadır. Eser 263x191 (183x139) mm boyutlarındadır. Her bir sayfasında 13 satır bulunan 171 yapraktan oluşan kahverengi deri ciltli üzerinde siyah beyaz şeritler bulunan bir nüshadır. Diğer Arapça nüsha ise Abdülkerim b. Ali el-Halebî tarafından istinsah edilmiş olup yine Topkapı Sarayı Müzesi III. Ahmed bölümü 2024 numaralı bölümde bulunmaktadır. Bu yazma 259x174 (165x91) mm boyutlarında, 106 yapraktan oluşan, her bir sayfasında 15 satır bulunan, kahve renkli deri ciltli bir nüshadır (Çablı, 2014: X-XIII). (Yıldız, 2018).

3.Füyûzî'nin Makbûl Der Hâl-i Huyûl Adlı Baytarnâmesi, Çalışma Süleymaniye Kütüphanesinin Hacı Mahmud bölümünde 2055 numarada kayıtlı bulunan Makbûl Der Hâl-i Huyûl adlı baytarnâmenin üzerinedir. İslam kaynaklarında ilk baytarnâmenin, Aristo (MÖ 384-322) tarafından yazıldığı hususunda genel bir ön kabul bulunmaktadır. Aristo'ya atfedilen söz konusu eserin Abbasiler döneminde Eski Yunancadan yapılan yoğun tercüme faaliyetleri kapsamında Arapçaya çevrildiği düşünülmektedir. Bu eserin daha sonra Arapçadan çeviri yoluyla Farsça ve Türkçe birçok nüshaları oluşturulmuştur. Hatta daha sonraları Aristo'nun eserinden ilham alınarak onun eserine çok benzeyen ya da daha az benzerliklerle oluşturulmuş pek çok eser bulunmaktadır. Bu eser de Aristo'nun eserinden izler taşımakla birlikte, onun eserinden bağımsız olarak oluşturulmuştur. Bu eser Füyûzi tarafından 17. yüzyılda Sultan Mustafa b. Mehmed Han devrinde Eski Anadolu Türkçesi ile oluşturulmuş ve dönemin padişahına sunulmuştur. Makbûl Der Hâl-i Huyûl bir mukaddime, bir hatime ve üç bölümden oluşmaktadır. Makbûl Der Hâl-i Huyûl, 17. yüzyılda Sultan Mustafa b. Mehmed Han devri baytarlarından olan Enderûnî Füyûzi isimli bir zat tarafından kaleme alınmıştır. Eserin aslında Şeyh Muhammed Kadızâde'ye ait olabileceği yönünde de görüşler bulunmaktadır. Ancak Şeyh Muhammed Kadızâde'ye ait olan eser dört bölümden oluşmakta bu eser ise üç bölümden oluşmaktadır. Baytarnâmeler üzerindeki çalışmalar henüz tamamlanamadığı için bu konuda kesin bir kaniya varılamamaktadır. Baytarnâmeler üzerinde yapılan tez çalışmaları tamamlandığında kesin bir sonuca ulaşılabilecektir. Eserde yazar olarak ismi geçen Füyûzi hakkında Osmanlı Müellifleri adlı eserde Sultan Mustafa b. Mehmed Han devri baytarlarından olduğuna dair kısa bir bilgi dışında başka bir bilgi bulunmamaktadır. Eser bir mukaddime, bir hatime ve üç bölümden oluşmaktadır. Mukaddimedede, Aristo'nun Baytarnâme'yi yazış hikâyesinden

ve Peygamber Efendimizin atlarını isimlendirişinden bahsetmektedir. Eserin iki nüshası bulunmaktadır. Esas alınan nüsha Süleymaniye Kütüphanesinde Hacı Mahmud blm. Nr. 2055, 27 yk ile kayıtlı bulunmakta diğeri ise İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, nr TY2181, 39 yk ile kayıtlı bulunmaktadır. Süleymaniye Kütüphanesindeki nüsha 225 x 133 (154 x 78) mm boyutlarında, 27 yaprak, her sayfada 19 satır olan, altın cetveli, kahverengi deri ciltli bir nüshadır. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan nüsha ise 226 x 124 (146 x 76) mm boyutlarında, 39 yaprak, her sayfada 15 satır olan nesih vişneçürüğü deri üzerine siyah kaplı ciltli bir nüshadır. Her iki nüsha tenkitli olarak incelenmiş ve aradaki nüsha farkları çalışma üzerinde tek tek belirtilmiştir. (İrfanoğlu, 2013: 2-5). (Yıldız, 2018).

4.Hâcı Alî Bin Hâcı Muhammed Aksarayî'nin Kitâbu Baytarnâme Tercümesi, Süleymaniye Kütüphanesinin Tercüman gazetesi bölümü 63-1 ile kayıtlı Kitâbu Baytarnâme adlı çeviri eserin üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Üzerinde çalışılan eser Farsça bir nüshadan Hâcı Alî Bin Hâcı Muhammed Aksarayî tarafından Eski Anadolu Türkçesine çevrilmiş ve Aristo'ya atfedilmiştir. Bu eserin ülkemizde, ikisi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde, diğeri de Ankara Üniversitesi'nde, Ankara Millî Kütüphanede ve Süleymaniye Kütüphanesinde olmak üzere toplam beş nüshası bulunmaktadır. Kitâbu Baytarnâme, VII-IX. yüzyılları arasında İslâm dünyasında, bilimsel gelişmenin çok hızlandığı bir dönemde, Eski Yunancadan tercüme edilmiş bir eserdir. Eserde baytarnâmenin Aristo tarafından yazılmasıyla ilgili şöyle bir rivayet anlatılmaktadır: İskender doğu seferindeyken hastalanır. Aristo tarafından kendisine Belh şehrinde bulunan kırk lüleli Zü'l-cûşîn adlı çeşmenin suyunu içtiği takdirde iyileşeceği söylenir. Bunun üzerine İskender, Belh şehrinin hakimi Hüsrev'e bir mektup yazarak acele bu sudan göndermesini ister. Hüsrev bu suyun şifâlı olduğunu bildiği için İskender'in hasta olduğunu anlar ve suyu vermeyeceğini söyleyerek gönderilen adamı geri çevirir. İskender bu davranış karşısında öfkelenir. İrac adlı adamını ordunun başına geçirerek Hüsrev'in üzerine yollar; ancak İrac, Hüsrev karşısında yenilir ve esir düşer. Bu sonucu hayretle karşılayan İskender, bu sefer ordusunun başına Taymus adındaki başka bir adamını geçirir ve tekrar Hüsrev'in üzerine asker sevk eder. Hüsrev bu orduyu da yenilgiye uğratarak Taymus'u hapseder. İşin vahametini kavrayan İskender, askerlerini toplayarak Belh şehrine hücum eder ve şehri kuşatır. Ancak üç yıl kuşatma altında tutmasına rağmen şehri alamaz. Ordusu gittikçe zayıflamaktadır. Bu sırada ordudaki atlarda da hastalık belirir. Askerler bu durumu İskender'e aktarırlar. İskender,

Aristo'yu yanına çağırır ve ona: “Bunca zaman ilimle uğraştın, insanoğlunun derdine derman oldun. Şu atlar için bir kitap telif etsen de yolda izde hastalık peyda olduğunda bu kitaba göre amel etseler.” der. Bunun üzerine Aristo, at hastalıkları ve tedavisiyle ilgili bir kitap yazar ve adını “Baytarnâme” koyar. (Şen, 1995: 178-179). Bu rivâyet aynı zamanda eski Türk edebiyatında çok rastlanan âb-ı hayât rivâyetinin değişik bir versiyonudur. Aristo'ya atfedilerek Türkçeye tercüme edilmiş pek çok baytarnâme bulunmaktadır (Şen, B; 1995, 178-179). Söz konusu baytarnâmeler, baytarnâmelerin giderek nasıl anonimleştiklerini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Bu baytarnâmelerden ikisinin mütercimi bellidir. Bu mütercimlerden biri, üzerinde çalışılan eseri tercüme eden Hacı Ali b. Hacı Muhammed Aksarayî diğeri ise Mehmed b. İskender Edirnevî'dir (Şen, B; 1995: 178-179). Hacı Ali b. Hacı Muhammed Aksarayî hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Eserin, Eski Anadolu Türkçesine Farçadan, Hacı Ali b. Hacı Muhammed Aksarayî tarafından çevrilen ülkemizde beş, Bosna-Hersek'te de dört nüshası; Arapçadan, Muhammed b. İskender Edirnevî tarafından çevrilen iki nüshası tespit edilmiştir. Tam bir nüsha olduğu ve Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini yansıttığı için Süleymaniye Kütüphanesinde 63-1 numarayla kayıtlı bulunan nüsha esas alınmıştır. Üç eser bulunan külliyyatın üçüncü sırasında bulunan eser 41b'den başlayıp 75b'de sona erer. 75b-85b'de ise başlangıcı bulunmayan başka bir baytarnâme vardır. Bu nüsha, 205x145 (155x80) mm boyutlarında, 35 yaprak, her sayfasında 17 satır bulunan, nesihle filiganlı kâğıda yazılmış, ebru ciltli bir nüshadır. Ankara Milli Kütüphanede Yz. A 8074 numarayla kayıtlanmış nüsha, 206x146 (160x98) mm boyutlarında, 67 yaprak, her sayfasında 11 satır bulunan, kırmızı renkte cetvel içine harekeli nesihle melek filigranlı kâğıda yazılmış, son bölümü eksik bir nüshadır. Esas alınan nüshaya oldukça paralel yazılmış olan bu nüshadan, onarımda ve esas alınan metinde bulunmayan; ancak gerekli, doğru olduğu düşünülen kısımların eklenmesinde faydalanılmıştır. Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi, Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalında 32487 numarayla kayıtlanmış nüsha, 252x150 (150x90) mm boyutlarında, 49 yaprak, her sayfasında 13 satır bulunan, nesihle yazılmış, kahvarengi deri ciltli, tam bir nüshadır; ancak bazı sayfalarında yırtık bölümler bulunur. Esas alınan nüshaya oldukça paralel yazılmış olan bu nüshadan, onarımda ve esas alınan metinde bulunmayan; ancak gerekli, doğru olduğu düşünülen kısımların eklenmesinde faydalanılmıştır. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesinde 429'da 35/2 numarayla kayıtlanmış nüsha, 218x159

(165x115) mm boyutlarında, 97b'den 122b'ye kadar, 27 yaprak, her sayfasında 15 satır bulunan, harekeli nesihle yazılmış, ebru ciltli bir nüshadır. Esas alınan nüshaya kıyasla daha serbest ve eksik yazılmıştır. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesi'nde 164'te 329/2 numarayla kayıtlanmış nüsha, 173x115 (148x85) mm boyutlarında, 166'dan 222'e kadar, 28 yaprak, her sayfasında 15 satır bulunan, harekeli nesihle yazılmış, vişneçürüğü deri ciltli bir nüshadır. Esas alınan nüshaya kıyasla daha serbest ve eksik yazılmıştır. Ayrıca Bosna-Hersek'te tespit edilen dört nüshanın ilki, Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümüne R 2354/2 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 148x88 mm boyutlarındadır. 109b'den 131b'ye kadar olup her sayfasında 15 satır bulunan, nesihle yazılmış bir nüshadır. İkinci nüsha, Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Bölümüne R 5725 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 200x145 (140x105) mm boyutlarında, 18 yaprak, her sayfasında 17 satır bulunan, nesihle yazılmış bir nüshadır. Üçüncü nüsha, Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Bölümüne R 8770 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 203x145 (165x90) mm boyutlarında, 62 yaprak, her sayfasında 18 satır bulunan, nesihle yazılmış bir nüshadır. Dördüncü nüsha, Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümüne R 607 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 240x160 (200x100) mm boyutlarında, 14 yaprak, her sayfasında 25 satır bulunan, talikle yazılmış bir nüshadır. Eserin, Arapçadan Muhammed b. İskender Edirnevî tarafından çevrilen iki nüshası bulunmaktadır. Söz konusu çeviriler, Lale Yeşilova tarafından, Doç. Dr. Mesut Şen danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır. Nüshalardan biri, Süleymaniye Kütüphanesi Bağdadlı Vehbi Bölümünde 1496 numarayla kayıtlanmış, 243x150 (187x93) mm boyutlarında, 62 yaprak, her sayfasında 17 satır bulunan bir nüshadır. Diğeri ise İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesinde 293 numarayla kayıtlanmış, 214x152 (172x86) mm boyutlarında, 58 yaprak, her sayfasında 21 satır bulunan, nesihle yazılmış, kahverengi deri ciltli bir nüshadır. (Geyikoğlu, 2010: 1-21). (Yıldız, 2018).

5.Mehmet B. Çerkes'in Kitâbu Baytarnâme Tercümesi (60b-109a), Süleymaniye Kütüphanesinde Ayasofya bölümünde 3575 numarada kayıtlı bulunan Kitâbu Baytarnâme adlı tercümenin birinci ve ikinci makaleleri üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Kitâbu Baytarnâme, 14. yüzyılda İslam dünyasının ve Orta Çağın en büyük veteriner hekimi olarak kabul edilen Ebu Bekr İbn el-Münzir el- Baytar'ın (ö. 1340) muhtemelen 1310-1340 yıllarında yazdığı Kâmilü's-Sinâ'ateyni'l-Baytara Ve'z-Zartaka adlı eserin Mehmed b. Çerkes tarafından 17. yüzyılda (Hicri 1095/Miladi 1683) yapılan

tercümesidir. Eser, veteriner ve ilimler tarihçileri tarafından Ortaçağın baytarlıkla ilgili yazılmış en iyi eseri olarak kabul edilmektedir (Erk,1959: 20). Eser, Melik el-Nâsır'a ithaf edildiği için "Kitâbü'n-Nâsırî" olarak da tanınmaktadır. Ayrıca eser, değişik kütüphanelerde "Kitâbü'l-Baytara Kâmili's-Sinâ'ateyn", "Kitâbu Kâmili's-Sinâ'ateyn", "Kâmilü's-Sinâ'ateyni'l-Baytara" gibi adlarla da yer almaktadır (Şen, B; 1995/185). Eserin yazarı olan Ebû Bekr İbn Bedrüddîn İbn el-Münzir el-Baytâr hakkında çok fazla bilgi yoktur. Babasının çok tecrübeli bir baytar olduğu bilinmektedir. Yazar da babasının mesleğini sürdürmüştür. Yazarın milliyeti hususunda hiçbir yerde bir bilgiye rastlanmamıştır (Erk, 1959/18). Yazar çağının tanınmış bir veteriner hekimidir. Mısır'da Melik el-Nâsır'ın hizmetinde bulunmuştur. Ebû Bekr kendinden önceki alimleri tanımış ve onların eserlerini okumuştur. Kitabını yazarken "Bu kitabı at yetiştirme ilmine muhtaç kimseye kafi gelmesi için atın bütün faziletlerini, ilimlerini, infazını ve tedavilerini bu mevzuda ehil kimselerin bilgilerine ilave ettim. Bu eserde Arap ve Acem diyarlarındaki marazların, illetlerin sebeplerini ve arazını eksiksiz beyan ettim. Benim baytarlıkta ve at yetiştirmesinde görmediğim şeyleri bana babam Bedrettin zikretti. Birçoklarını da bu sanatta Mısır ve Şam'da sözlerine itimat olunan kimselerden aldım ve bu eseri on makale kıldım." demektedir (Erk, 1959: 20). Bağdat'tan edinilen bilgilere göre Ebû Bekr 1340'da ölmüştür. Eser 10 makaleden oluşmuştur. İlk dört makale hipoloji, sonraki dört makale atların hastalıkları ve tedavileri, dokuzuncu makale farmakoloji ve onuncu makale de nal tekniği konularını ele almıştır. Birinci makale 20 bâbtan oluşmuştur. Mukaddes harpler, at ırkları ve atın yaratılış sebebi, atla insan arasındaki benzerlikler ve farklılıklar, atların doğumundan önce ve sonraki bakımları; atların kemikleri, dişleri, mafsalları, huyları; koşu atlarının vasıfları, binek hayvanı ve binicilik eğitimi, yemler, güzel atın nitelikleri, nişanlar, yürüyüş çeşitleri, at damgaları konularını ele almıştır. İkinci makale 10 bâbtan oluşmuştur. At donlarından bahsedilmiştir. Üçüncü makale de 10 bâbtan oluşturulmuştur. At seçimi, atların sesleri, tayın iyi bir at olup olmayacağını anlama, atlara uygulanan tedavilerde gösterilmesi gereken maharetler, aygır olarak kullanılacak hayvanın vasıfları konuları bu makalede işlenmiştir. Dördüncü makalede 12 bâb vardır. Bu bâblar atı satın alırken dikkat edilmesi gereken hususları anlatmaktadır. Beşinci makale 34 bâbtan oluşmuştur. Atın hastalıklarından bahsedilmektedir. Altıncı makalede 70, yedinci makalede de 66 bâb, çeşitli hastalıklara karşı tedavi metotlarını ve atın iyileştirilmesini ele almaktadır. Sekizinci makale 70 bâbtan meydana gelmiştir. Atın arka bacakları, kuyruk, bel, göbek,

kaburgalar, ciğer, kalp, böbrek ve mafsallıklarının tedavisi ile zehirlenen atların tedavisinden başka, atın iğdiş edilmesi konularını anlatmaktadır. Dokuzuncu makalede 12 bâb vardır. Makale, tedavide kullanılan ilaçları, dağlama usullerini, bazı hastalıklara karşı kullanılan muska ve duaları ihtiva etmektedir. Onuncu makale de 12 bâbtdır. Son makalede nal ve mihların çeşitlerine göre adları, ölçüleri ve nallama usullerinden bahsedilmektedir. Eserde, konularına göre, çeşitli şekiller vardır (Şen, 1995: 185). Eserin Nüshaları; **1)** Müellifin Kalavun'un kütüphanesi için kendi el yazısı ile yazdığı nüshası, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed bölümü 1956 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Topkapı Sarayı Müzesi Ktp, III. Ahmed blm., nr. 1956, 151 yk., H. 722, III. Ahmed blm., nr. 2031, 115 yk.; H. 884, Emanet Hazinesi blm., nr. 1816, 76 yk., Emanet Hazinesi blm., nr. 1817, 136 yk., H. 1170. **2)** Bir nüsha, Bursa Umumî Kütüphane Haraççı kısmı nr. 1122'de kayıtlıdır. Hüseyin bin Abdullah tarafından istinsah edilmiştir. Kitap, 156 büyük varak, başka bir şekilde 312 büyük sayfadır. Sayfa boyutu 20x31 cm.dir. Bursa Yazma Eserler ve Eski Basma Eserler Ktp., Haraççioğlu blm., nr.1122, 156 yk., H. 970. **3)** Eserin bir başka nüshası Bağdat'ta mevcuttur. Bağdat Eski Eserler Müzesi, nr. 187, 272 s., H. 1022. **4)** Atıf Efendi Ktp., nr. 1968, H. 938 kayıtlı bir nüsha mevcuttur. **5)** Bir nüsha, Mektebetü'l- Belediyeti'l- İskenderiye, nr. 36'da kayıtlıdır. **6)** Eserin Dârü'l-Kütübi'z-Zâhiriye, nr. 20, 237 yk., H. 1311 nüshasının 10. makaledeki 12., 13., 14., 15. bâblar eksiktir. **7)** Bibliothéque Nationale, nr. 2813/4. **8)** Bibliotheca Bodleian, nr. 376. **9)** British Museum, nr. 994. **10)** Bibliothek zu Gotha, nr. 2082/3 **11)** Österreichische Nationalbibliothek, nr. 148. **12)** Chester Beatty Özel Ktp., nr. 463115 (Ak, 2008: XI-XXIII). (Yıldız, 2018).

6. Mehmet B. Çerkes'in Kitâbu Baytarnâme Tercümesi (1b-60a), Eser, Hacı Mustafa el- Bağdadî tarafından "Baytarnâme-i Cedîd" adıyla Osmanlı Türkçesine tercüme edilmiştir. Bu tercüme, Bayazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi blm., nr. 2472, yk. 111, H. 1076 kayıtlıdır. Tercümede üçüncü ve dördüncü makaleler eksiktir. Altıncı makaleden sekizinci makaleye kadar olan bâblarda büyük eksiklikler vardır. Sekizinci makaleden onuncu makaleye kadar olan babların ise sadece başlıkları vardır (Şen, 1995: 185). Tercüme Süleymaniye Kütüphanesi Ayasofya bölümünde nr. 3575'te kayıtlıdır. Tamamı 109 yapraktır, her sayfada genel olarak 13 satır bulunmaktadır. Birkaç yaprakta 14 satır bulunmaktadır. 17. yüzyılda Osmanlı Türkçesiyle yapılan tercüme, Kâmilü's-Sinâ'ateyni'l-Baytara Ve'z-Zartaka adlı eserin tedavi bölümünü oluşturan altı, yedi, sekiz ve dokuzuncu makalelerinden oluşmaktadır. Yani Kitâbu

Baytarnâme'nin 1. ve 2. makaleleri, Kâmilü's-Sinâ'ateyni'l-Baytara Ve'z-Zartaka'nın 6. ve 7. makalelerine; 3. ve 4. makaleleri ise 8. ve 9. makalelerine tekabül etmektedir. Tercümenin hiçbir bâbı eksik değildir. Tercüme tam şekilde yapılmıştır (Erk, 1959: 19). Kitâbu Baytarnâme'nin ilk makalesi 70 bâbtan oluşmuştur. Bu bâblar deri ve başla ilgili hastalıkların tedavilerini anlatmaktadır. İkinci makale 66 bâbtan meydana gelmiştir. Bu makale göğüs ve ön bacadaki hastalıkların tedavilerini ihtiva etmektedir. Eserin Nüshaları; **1)** Müellifin Kalavun'un kütüphanesi için kendi el yazısı ile yazdığı nüshası, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed bölümü 1956 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Topkapı Sarayı Müzesi Ktp, III. Ahmed blm., nr. 1956, 151 yk., H. 722, III. Ahmed blm., nr. 2031, 115 yk.; H. 884, Emanet Hazinesi blm., nr. 1816, 76 yk., Emanet Hazinesi blm., nr. 1817, 136 yk., H. 1170. **2)** Bir nüsha, Bursa Umumî Kütüphane Haraççı kısmı nr. 1122'de kayıtlıdır. Hüseyin bin Abdullah tarafından istinsah edilmiştir. Kitap, 156 büyük varak, başka bir şekilde 312 büyük sayfadır. Sayfa boyutu 20x31 cm.dir. Bursa Yazma Eserler ve Eski Basma Eserler Ktp., Haraççioğlu blm., nr.1122, 156 yk., H. 970. **3)** Eserin bir başka nüshası Bağdat'ta mevcuttur. Bağdat Eski Eserler Müzesi, nr. 187, 272 s., H. 1022. **4)** Atıf Efendi Ktp., nr. 1968, H. 938 kayıtlı bir nüsha mevcuttur. **5)** Bir nüsha, Mektebetü'l- Belediyetü'l- İskenderiye, nr. 36'da kayıtlıdır. **6)** Eserin Dârü'l-Kütübi'z-Zâhiriye, nr. 20, 237 yk., H. 1311 nüshasının 10. makaledeki 12. 13. 14. 15. bâblar eksiktir. **7)** Bibliothéque Nationale, nr. 2813/4. **8)** Bibliotheca Bodleian, nr. 376. **9)** British Museum, nr. 994. **10)** Bibliothek zu Gotha, nr. 2082/3 **11)** Österreichische Nationalbibliothek, nr. 148. **12)** Chester Beatty Özel Ktp, nr. 463115 (Bulut, 2009: XI-XXX). (Yıldız, 2018).

7.Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme (vr. 48b-105b), At hastalıkları ve tedavi yöntemlerini anlatan Aristo'ya atfedilen anonimleşmiş baytarnâmelerden, İstanbul'da bulunan Süleymaniye Kütüphanesinin Damad İbrahim Paşa bölümünde 927 numarada kayıtlı Kitâbu Baytarnâme adlı çeviri eserin 48b-105b varakları üzerinde yapılan bir çalışmadır. İslam kaynaklarında ilk baytarnâmenin, Aristo (MÖ 384-322) tarafından yazıldığı kabul görmektedir. Aristo'ya atfedilen söz konusu eserin Abbasiler döneminde Arapçaya tercüme edildiği düşünülmektedir. Eserin daha sonra Arapçadan Farsça ve Türkçeye çevirisi yapılmıştır. Üzerinde çalışılan eserin mütercimi ve tercüme tarihi belli değildir ve eser müstakil bir eserdir. Fakat başka bir müstakil baytarnâmenin sonuna eklenmiştir. Eserin konusu at hastalıkları ve tedavi yöntemleridir. Eser sekiz bölümden oluşmaktadır. İkinci bölüm 13, yedinci bölüm 46 ve sekizinci bölüm 36 kısma

ayrılmıştır. 58 varaktan oluşan eserde satır sayısı on birdir. Kitâbu Baytarnâme, VII-IX. yüzyılları arasında İslam dünyasında, bilimsel gelişmenin çok hızlandığı bir dönemde, Eski Yunancadan tercüme edilmiş bir eserdir. Eserin Aristo'ya ait olduğu rivayet edilmektedir. Eserin tercüme tarihi bilinmemekle beraber incelediğimiz dil hususlarından 15. yüzyılda yazıldığını tahmin etmekteyiz. İstinsah tarihi ise H. 12 Safer 1128, miladi olarak 6 Şubat 1716 tarihine tekabül etmektedir. (Malçok, 2015: 1-23). (Yıldız, 2018).

8.Konya Mevlana ve İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Bulunan Belgradlı Kenan Efendi'nin Baytarnâmesi, İstanbul Arkeoloji Kütüphanesinin 739 numara ile ve Konya Mevlâna Müzesi Kütüphanesi 2822 numara ile kayıtlı, Muharremü'l-Harâm ayının ortalarında 1158'de (17? Şubat 1745) el-Hâc Muhammed bin el-Hâc Alî bin el-Hâc Muhammed el- Belgrâdi tarafından I. Ahmet'in hattatı Kenan Efendi'nin kendi hattıyla yazmış olduğu eserinden istinsah edilen "Baytarnâme" isimli iki nüshanın tercümesi üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Eserin müellifi ve müstensihî hakkındaki bilgilere Konya nüshasının ön kapağında 80a-80b varaklarında yazılanlardan ulaşılmıştır. Eserin biri İstanbul'da diğeri Konya'da olmak üzere iki adet nüshası vardır. İstanbul Arkeoloji Müzesi nüshası harekeli nesih, atlın cetvelli ve ebru cilt olup 1b-76b varaklarından oluşmaktadır. Konya Mevlâna Müzesi Kütüphanesi nüshası ise, harekeli nesih olup 1b-80b varaklarından meydana gelir. Üzerinde çalışma yapılan nüsha Arkeoloji Müzesi'nde bulunan 739 numaralı nüsha ile Konya Mevlana Müzesi Kütüphanesi, 2822 numarada kayıtlı, harekeli-nesih, 1b-80b varaklarından oluşan nüshadır. Belgradlı Kenan'ın Baytarnâmesi o dönemde çok önemli bir yeri olan atlarda hâsıl olan hastalıklar ve bu hastalıklara deva olacak ilaç ve tedavi yöntemlerini anlatmaktadır. Baytarnâme, bir giriş bölümünden ve on üç ana bölümden meydana gelir (Gökçek, 2014: 1-8). (Yıldız, 2018).

9.Ahmed B. Hasan B. Ahnef'in Kitâbu Baytarnâme Tercümesi (vr.1b-39b), Kitâbu Baytarnâme adlı tercüme eserin 1b-39b varakları üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Çalışmanın asıl adı Muhtasarı Kitâbi'l-Baytara olan eser, 13. yüzyılda Ahmed b. el-Hasan b. el-Ahnef tarafından yazılmış olup 30 bâbdan oluşmaktadır. Eserin iki adet Arapça nüshası, iki adet de Türkçe tercümesi bulunmaktadır. İncelemesini yaptığımız metin dokuz bâbı kapsamaktadır. Fakat eserin ilk yapraktan sonra birkaç yaprağı eksiktir dolayısıyla baştan iki bâbı, ayrıca dördüncü bâbı ve dokuzuncu bâbın başlangıç kısmı eksiktir. Çalışma at hastalıkları ve tedavilerini konu edinen bir eser olması

sebebiyle bu alandaki araştırmacıların faydalanabilecekleri önemli bir eserdir. Filolojik açıdan da dil biliminin geçmiş dönemlerine ışık tutmaktadır. Bilimsel gelişmelerin artmış olduğu bir dönemde baytarlık alanında yazılmış olan ve önemli bilgiler içeren bu eserin tercüme ve telif nitelikte bir eser olduğu müellifin kendi cümleleri ile eserde bizzat görölmektedir. Üzerinde çalışma yapılan bu tercüme Hicrî 1115 (1704) yılında Bizzâzzâde Derviş Süleyman Kâtib Mahmud Bey tarafından istinsah edilmiştir. Fakat mütercim ile ilgili yapılan araştırmalar ve taramalarda kendisi ile ilgili herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Eserin tamamı otuz bölüm üzerine kurulmuştur. Her bir bölümde hayvanlarla ilgili hastalıklar, bu hastalıkların neden ve sonuçları ile beraber hastalıkların tedavileri de örneklerle açıklanmıştır. Eserin tespit edilen iki adet Türkçe çevirisi iki adet ise Arapça nüshası bulunmaktadır. Üzerinde çalışma yapılan metin Arapçadan Eski Anadolu Türkçesine çeviri olma özelliği göstermektedir. Çeviri hicri 1115 (1704) yılında Bizzâzzâde Derviş Süleyman Kâtib Mahmud Bey tarafından yapılmış olup Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı arşivinde arşiv kaydı olmadan bulunmaktadır. Eserin orijinal metni Arapçadır ve bu eser tercüme olma özelliği gösterir. Eserin, bundan başka bir tane daha Türkçe çevirisi vardır fakat eserin tamamını içermemektedir. Elimizdeki yazma, tam bir metin olma özelliği gösterdiğinden bu metin esas alınmıştır. Eser 258x154 (165x105) mm 79 yaprak, her sayfasında genellikle 15 satır bulunan altın renkte cetvel içine harekeli nesihle melek filigranlı kâğıda yazılmış, kahverengi deri cildi olan, baştan ikinci bâbı, dördüncü bâbı, dokuzuncu bâbın başlangıç kısmı, on dördüncü bâb ve on dokuzuncu bâbı eksik olan bir yazmadır. Eserin diğer Türkçe çevirisi Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından istinsah edilen Arapça bir nüshanın bazı kısımlarının, II. Mahmud devrinde Mustafa Kâni Mîr tarafından Türkçeye tercüme edilmesiyle oluşturulmuştur. Bu tercüme Manisa İl Halk Kütüphanesi 5333/1 numaralı bölümde bulunmaktadır. Eser 233x145 (162x75) mm boyutlarında, siyah deri ciltli ve her sayfada 19 satır olacak şekilde nesihle yazılmıştır. Ayrıca eserin 1b-3a bölümlerinde manzum bir metin bulunmaktadır. Eserin iki adet de Arapça nüshası vardır. Bunlardan biri Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından istinsah edilen Arapça nüshası, ülkemizde Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed bölümü 2115 numaralı bölümde bulunmaktadır. Eser 263x191 (183x139) mm boyutlarındadır. Her bir sayfasında 13 satır bulunan 171 yapraktan oluşan kahverengi deri ciltli üzerinde siyah beyaz şeritler bulunan bir nüshadır. Diğer Arapça nüsha ise Abdülkerim b. Ali el-Halebî tarafından istinsah edilmiş olup yine

Topkapı Sarayı Müzesi III. Ahmed bölümü 2024 numaralı bölümde bulunmaktadır. Bu yazma 259x174 (165x91) mm boyutlarında, 106 yapraktan oluşan, her bir sayfasında 15 satır bulunan, kahve renkli deri ciltli bir nüshadır. (Kırbıyık, 2014: X-XIII). (Yıldız, 2018).

10.Baytarnâme, Genel anlamda baytar kitabı olduğundan, her türlü evcil hayvanı kapsadığı zannedilsede, baytarnâmelerde çoğunlukla at hastalıkları ve tedavisinden bahsedilir. Baytarnâmelerde atların yaratılışları, yaş tayinleri, güzellikleri, donları, cinsleri, yürüyüşleri, uğurlu ve uğursuz vasıfları, bakımları, hastalıkları, ilâçları ile at beslemenin yararları üzerine hadisler konu edilir. Üzerinde çalışılan bu eser “Hazihi Baytarnâme” Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Damad İbrahim koleksiyonunda 927 demirbaşa kayıtlı bir baytarnâmedir. Yazmanın tamamı 106 varaktır. Metnimizdeki her varak ikiye ayrılmıştır ve bazı sayfalarda satırlar arası boşluklar mevcuttur. Bu satırların resim amaçlı bırakıldığını; fakat bu amacın gerçekleştirilemediğini tahmin etmekteyiz. Eser harekeli nesih ile yazılmıştır ve iki bölümden oluşur. Birinci bölümde at beslemenin yararları söz konusu edilirken hadislerden örnekler verilmektedir. At renklerinden de bahsedilmiştir. İkinci bölümde at hastalıklarının nasıl iyileştirileceği belirtilmektedir. Bu bölümdeki ilaç tariflerinin Aristo’ya ait olduğu 49b’de belirtilmiştir. Bu nüshanın istinsah edilen bir baytarnâmenin kopyası olduğunu düşünüyoruz. Türkiye kütüphanelerindeki baytarnâmelerin benzerliklerinden yola çıkılarak, elimizdeki eserin de bunların çoğunun kaynağı olduğu düşünülen Ali bin Hacı Muhammed Aksarayî ile dolaylı bir ilişkisi olduğunu tahmin etmekteyiz. Yaptığımız araştırmalarda bu kişi hakkında bir bilgi elde edilememiştir. Baytarnâmenin kapağında Hicrî 1209 / Milâdî 1795 tarihi bulunmaktadır. Ancak bu tarihin istinsah tarihi olduğundan emin değiliz (Söylemez, 2012: 15-21). (Yıldız, 2018).

11.Baytarnâme-i Kenân Efendi Grameri-Fiil, Çalışmaya konu olan “Baytarnâme”, “Methaful-Âsâr” ya da “Baytarnâme-i Kenân Efendi” olarak adlandırılan bu eser Eski Anadolu Türkçesi döneminin özelliklerini yansıtan güzide eserlerimizden birisidir. Eserin 15. ya da 16. yüzyılın başlarında kaleme alındığı bilinmektedir. Toplam 13 bâbdan oluşan baytarnâmenin 12 bâbı hastalıklar ve bu hastalıkların tedavilerine ayrılmıştır. Son bâbda (13. bâb) ise insanların bazı hastalıkları ve rahatsızlıklarına iyi geldiğine inanılan, şifalı olduğu kabul edilen at organları ya da bu organlardan hazırlanan bileşimlerden söz edilmiştir. İlk altı bâb ile dokuz ve onuncu bâbların her birinde sadece birer hastalık ele alınmışken; yedi, on bir ve on ikinci bâblarda birden

fazla hastalık anlatılmıştır. Bunlardan yedinci bâb sadece ayak hastalıklarına ayrılmıştır. Ancak, on bir ve on ikinci bâblarda lokalizasyon açısından vücudun farklı bölgelerinde bulunabilen hastalıklar ele alınmıştır. Bu çalışmada, Prof. Dr. Abdullah Özen ve Yrd. Doç. Dr. Ünal Taşkın'ın çeviri yazılı metnin yayımlandığı ve içinde toplam 13 bâbdan oluşan bölümün yer aldığı Baytarnâme-i Kenân Efendi adlı eserdeki fiilleri yapı ve kip bakımından değerlendirmeye, yorumlamaya ve tasnif etmeye çalıştık. Üzerinde çalışma (inceleme) yaptığımız bu eser “Baytarnâme”, “Methaf’ul-Âsâr” ya da “Baytarnâme-i Kenân Efendi” olarak adlandırılmış olup, veteriner hekimliği tarihi kapsamında incelenmiş bir eser değildir ve dil özellikleri yapılmamıştır. Baytarnâme-i Kenân Efendi'nin Türkiye'deki kütüphanelerde bilinen iki nüshası vardır. Bu eserin müellif nüshası ve telif tarihine ilişkin bir kayıt bulunmamaktadır. Her ikisi de istinsah olan nüshalara ilişkin bibliyografik bilgiler şunlardır: **1)** Baytarnâme (Mevlana nüshası), Arşiv Numarası : Mevlana Müzesi 1/2822, Eser Adı: Baytarnâme, Yazar Adı: Kenân Efendî, Müstensihler: Hacı Muhammed bin el-Cac ve Ali bin el-Cac Muhammed el-Belgradi, Konu: Veteriner Hekimliği, Dili: Türkçe, Telif Tarihi Hicri (Miladi): Yok, İstinsah Tarihi Hicri (Miladi): 1158 (1745), İstinsah Yeri : İstanbul, Bulunduğu Yer : Konya Mevlana Müzesi Kitaplığı, Koleksiyon: Türkiye Kütüphanelerinde bulunan Tıp Yazmaları, Boyut (Dış-İç) :193x115-144x72 mm., Yaprak: 1b-80b, Satır: 15, Yazı Türü : Nesih.

2) Baytarnâme-i Kenân Efendi (Methafu'l-Âsâr) (Arkeoloji nüshası), Arşiv Numarası : Methafu'l-Âsâr 739, Eser Adı: Baytarnâme, Yazar Adı : Kenân Efendî, Müstensih: Bilinmiyor, Konu: Veteriner hekimliği, Dili: Türkçe, Telif Tarihi Hicri (Miladi) : Yok, İstinsah Tarihi Hicri (Miladi) : Yok, İstinsah Yeri : Bilinmiyor, Bulunduğu Yer : İstanbul Arkeoloji Müzesi Kitaplığı, Koleksiyon : Türkiye Kütüphanelerinde bulunan Tıp Yazmaları, Boyut (Dış-İç) : 195x128-150x80 mm., Yaprak: 76 (1b-76b), Satır: 15, Yazı Türü: Nesih. (Tüfekçi, 2013: 1-11).

Baytarnâmenin müellifinin ise, Osmanlı Sultanı I. Ahmed'in hattatı Kenan Efendi olduğu bildirilmektedir. Bazı kaynaklar Belgradlı Kenan Efendi olarak bildirmiş olsalar da, Belgradlı olan kişi, Konya Mevlana Müzesi kitaplığındaki nüshanın müstensihlerinden Ali bin el-Cac Muhammed el-Belgradi'dir. Kenan Efendi'nin ise 17. yüzyılın başlarında yaşadığı bildirilmektedir. I. Ahmed'in 1603-1617 yılları arasında saltanat sürdüğü düşünüldüğünde, eserin 17. yüzyılın başlarında telif edilmiş olması gerekir. Fakat, eserde Kadızâde Efendi tarafından yazılarak Sultan II. Osman'a taktim

edildiğine değinilmiş, bu padişahın ise 1618-1622 yılları arasında saltanat sürdüğü dikkate alındığında bu eserin 1622'den sonra kaleme alınmış olma ihtimali de oraya çıkar. Bütün bu bilgilerden Kenan Efendi'nin bu eseri I. Ahmed'in hattatlığını yaptığı dönemlerden daha sonra yazmış olduğu anlaşılmaktadır. Fakat bu çıkarımlar ilgili bölümlerin müstensihler tarafından eklenmemiş olması durumunda geçerlidir (Özen-Taşkın, 2010: 13). Kütüphane kayıtları ve eserin içerisindeki bilgiler bu eserin derlenmiş olduğu ihtimalini de göstermektedir. Baytarnâmenin atlarda görülen hastalıklar ve bu hastalıkların tedavilerine ilişkin kısımlarında ele alınan sakağu, hünnam, sancı, öksürük, ishal, idrar tutukluğu, kan işeme, soluğan, nefha, atın bacaklarının tutulması, atın ayağına su inmesi, arpa tutması, omuz şişmesi, cidavi, sıraca, tabak, bıcılğan, örik, tırnak çatlağı, topuk çalması, mih değmesi başlıkları altında verilen bilgiler, baytarnâme araştırmaları kapsamında belli kısımları incelenmiş ve tahminen 15. ya da 16. yüzyıla ait olduğu ileri sürülen Türkçe baytarnâmeye (Erk-Dinçer, 1967: s2-c14) büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Sözü edilen tarihlendirmenin doğru kabul edilmesi durumunda, Kenan Efendi'nin de 17. yüzyılda yaşamış olduğu hesaba katılırsa, Kenan Efendi'nin bu baytarnâmeyi, başta yukarıda sözü edilen baytarnâme olmak üzere, bu alanda yazılmış diğer kaynaklardan derlemiş olma ihtimali güçlenmektedir. Ancak, bu sorunun kesin yanıtının Türkçe yazılmış baytarnâmeler üzerinde yürütülen çalışmaların tamamen bitmesi durumunda verilmesi mümkündür (Özen-Taşkın, 2010: 13). Bütün değerlendirmeler ışığında ve kütüphane kayıtlarında muhtemelen, Arkeoloji nüshasının hicri 11. yüzyıla ait olduğu tahmin edilmektedir. Eserin tarihlendirilmesinde yanılığlara sebep olan bu tahminler Kenan Efendi'nin hicri 11. yüzyılın başlarında yaşamamasından kaynaklanmaktadır. Bu tarih arkeoloji nüshasının tarihi olarak kabul edilmiştir. Oysa baytarnâmenin içindeki bölümlerde açıkça ifade edildiği gibi elimizde bulunan her iki nüsha da istinsah nüshalardır. Dolayısıyla, hicri 11. yüzyılın başlarına uzanan bir tarihlendirme ancak müellif nüshasının 21 tarihlendirilmesi için geçerli olabilir. Bunlara ilaveten, güçlü bir varsayım olmamakla beraber, Arkeoloji nüshasındaki eksik kısımlardan yola çıkarak, Mevlana nüshasının daha eski olduğunu düşünebiliriz. Bu durumda ise, Arkeoloji nüshasının miladi 1745 yılından sonra yazılmış olabileceği ihtimali ortaya çıkmaktadır (Tüfekçi, 2013: 1-13). (Yıldız, 2018).

12. Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesinde Bulunan ve Aristo'ya Atfedilen Anonimleşmiş Baytarnâmeler: Kitabı Baytarnâme II (vr. 42b-94b), Kitabı

Baytarnâme adlı çeviri eserin 42b-94b varakları üzerinde yapılan bir çalışmadır. İlk baytarnâmenin, İslam kaynaklarına göre Aristo (MÖ 384-322) tarafından yazıldığı düşünülmektedir. Bu çeviri eserin mütercimi ve tercüme tarihi belli değildir. Fakat incelediğimiz dil hususiyetleri vasıtasıyla eserin 15. yüzyılda tercüme edildiğini tahmin etmekteyiz. Eserin konusu at hastalıkları ve tedavi yöntemleridir. Eser müstakil bir eserdir. Fakat başka bir müstakil baytarnâmenin sonuna eklenmiştir. Bu nedenle eserin sınırı 42b-94b varakları arasında gösterilmiş, müstakil bir eser olması sebebiyle de sayfa numaraları 1b'den başlatılmıştır. Eser 52 varaktır ve sekiz bölümden oluşmaktadır. Yedinci bölüm kendi arasında kırk altı ve sekizinci bölüm otuz dokuz kısma ayrılmıştır. Çalışma içerisinde eserin, diğer baytarnâmeler ile konu ve içerik açısından karşılaştırılması yapılmış, 71 adet benzerlik tespit edilmiştir. Aristo'ya atfedilerek Türkçeye tercüme edilmiş pek çok baytarnâme bulunmaktadır (Şen, 1995: 178-179). Söz konusu baytarnâmeler, baytarnâmelerin giderek nasıl anonimleştiklerini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Bu baytarnâmelerden ikisinin mütercimi bellidir. Bu mütercimler Hacı Ali b. Hacı Muhammed Aksarayî diğeri ise Mehmed b. İskender Edirnevî'dir (Şen, 1995: 178-179). Üzerinde çalıştığımız eserin mütercimi belli değildir. Metnimizdeki unsurlar kısmen Aksarayî kısmen de Edirnevî'nin tercümelerindeki unsurlara benzemektedir. Eserin tercüme tarihi belli değildir. Metnin, incelediğimiz dil hususiyetleri vasıtasıyla 15. yüzyılda tercüme edildiğini tahmin etmekteyiz. Eser sekiz bölümden oluşmaktadır. Yedinci bölüm kendi arasında kırk altı ve sekizinci bölüm otuz dokuz kısma ayrılmıştır (Küçük, 2014: 1-17). (Yıldız;2018).

13.Mehmet Bin İskender Edirnevî'nin Kitâbu Baytarnâme Tercümesi, Süleymaniye Kütüphanesinin Bağdatlı Vehbi bölümünde 1496 numarada kayıtlı bulunan Kitâbu Baytarnâme adlı tercüme üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Kitâbu Baytarnâme adlı eser Aristo (M.Ö. 384- 322) tarafından yazılmış ve Abbasiler döneminde 7-9. yy. arasında Eski Yunancadan Arapçaya tercüme edilmiştir. Söz konusu eser, Mehmet bin İskender Edirnevî tarafından Arapçadan Türkçeye çevrilmiştir. Bu eserin ülkemizde, biri Süleymaniye Kütüphanesinde, diğeri de Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Kütüphanesinde olmak üzere iki nüshası bulunmaktadır. Süleymaniye Kütüphanesinde bulunan nüsha 19 Ca 1265 tarihinde Hafız Muhammed Emin tarafından istinsah edilmiştir. Kitâbu Baytarnâme, 7.-9. yüzyıllar arasında İslam dünyasında bilimsel gelişmenin çok hızlı arttığı bir dönemde Eski Yunanca'dan tercüme edilmiş bir eserdir. Mehmed b. İskender Edirnevî hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi bulunmamaktadır.

Sadece Bursalı Mehmed Tahir'in Osmanlı Müellifleri adlı eserinde onun bir baytarnâme yazarı olduğu belirtilmektedir. Eser dokuz bölümden oluşmaktadır. Eserin Eski Yunancadan çevrilmiş Arapça nüshası Mısır'da bulunmaktadır. Mehmed b. İskender Edirnevî'nin çevirdiği Baytarnâme tercümesi Süleymaniye Kütüphanesi Bağdadlı Dârü'l-kütübi'l-Arabiyye Tal'at Tıp bölümü nr. 594, Hicri 859. Vehbi Bölümü 1496 numarada kayıtlıdır. Diğeri ise Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Kütüphanesi 293 numarada kayıtlı nüshadır. Süleymaniye Kütüphanesindeki nüsha 243 x 150 (187 x 93) mm boyutlarında, 62 yaprak, her sayfada 17 satır olan, kırmızı cetvelli, ebru ciltli (miklebli) bir nüshadır. Cerrahpaşa'da bulunan nüsha ise 214 x 152 (172 x 86) mm boyutlarında, 58 yaprak, her sayfada 21 satır olan, nesih hatla yazılmış kahverengi deri ciltli (miklebli) bir nüshadır. Her iki nüshanın metni birbirinden farklı dönemlerde ve serbest olarak yazıldığı için tenkitli metin oluşturulmasına elverişli değildir. Bu nedenle Süleymaniye nüshası çalışmamızda esas alınmış, Cerrahpaşa nüshası ise metin onarımında kullanılmıştır (Yeşilova, 2009: IX-XVI). (Yıldız; 2018).

14. Kâdî-zâde Mehmed b. Mustafâ Balıkesrî'nin “Kitâb-ı Makbûl der Hâl-i Huyûl’u, bir mukaddime, bir hâtîme ve dört bâb üzerine tertip edilmiştir. Birinci bâb at beslemenin önemini ve faziletini anlatan ayetleri, hadisleri, rivayetleri ve hikâyeleri beyan eder. Atlara ad vermenin öneminden bahseder. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in atlarına verdiği isimleri sıralar. Eseri diğer baytarnâmelerden ayıran özellik ayet ve hadislere çok fazla yer verilmiş olmasıdır. İkinci bâb atların iyisini ve kötüsünü beyan eder. İyi atlarda bulunması gereken sıfatları “y” harfiyle başlayan Türkçe yirmi yedi özellik ile sıralamıştır. İyi vasıflara sahip olan atta on iki iyi özellik bulunması gerektiğini bunların üç yerinin güzel kadına, üç yerinin deveye, üç yerinin su sığına üç yerinin katıra benzemesi gerektiğini beyan eder. Atları donlarına göre ayırıp, hangi donlara sahip olan atların iyi olduğunu belirtir. Üçüncü bâb atların bakımını ve haklarını anlatır. Dördüncü bâb atların yaşlarını ve dişlerini beyan eder. Hâtîmeden sonra baytarnâme bölümüne geçilmiştir. Baytarnâme kısmında çeşitli at hastalıklarında ve bu hastalıkları tedavi etmek için kullanılan çeşitli bitkilerden söz edilmektedir. Eserin tespit edebildiğimiz 26 nüshası vardır. Çalışmamızda kaynak olarak kullandığımız nüsha 06 Mil Yz A 1691/1 arşiv numarasıyla Ankara Milli Kütüphanede kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır bulunan harekeli nesihle yazılmış ve 48 yapraktır. Eserin karşılaştırmasını yaptığımız diğer nüshaları ise şöyledir: Ali Emîrî Efendi nüshası 1/257 arşiv numarasıyla İstanbul Millet Kütüphanesinde kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır bulunan nesih ile yazılmıştır ve 25

yapraktır. 34 Nk nüshası 3699 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır vardır ve 40 varaktır. Tavşanlı Zeytunoğlu nüshası 2/4694 arşiv numarasıyla Kütahya Tavşanlı Zeytinoğlu Halk Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır vardır ve 46 varaktır. Hâcı Mahmud nüshası 2055 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 19 satır olup 12 varaktır. Başlangıç kısmı eksiktir. 16b'den başlar 27b'ye kadar devam eder. Bağdadlı Vehbi Efendi nüshası (Süleymaniye Ktb.) No. 1506 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 13 satır olup 45 varaktan oluşmaktadır. Köprülü Ktb. nüshası No. 2. Bölüm 1/726 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 13 satır olup 47 varaktır.

BÖLÜM 1: YAZIM ÖZELLİKLERİ

1.1. Ünlülerin Yazılışı

1.1.1. a Ünlüsünün Yazılışı: Metnimizde kelime başındaki a ünlüsü çoğunlukla elif (ا) bazen de medli elif (آ) ile yazılmıştır:

at (آت) (4b/13)

aķce (أَفْجَه) (200b/6)

almı (أَلْمَى) (15b/17)

al (آل) (132a/5)

aŗa (أَكَأ) (2b/14)

ayaķ (أَيَاقَى) (147a/4)

Sözcük içinde a ünlüsü genellikle hem elif (ا) hem de hareke kullanılarak gösterilmiştir.

ķayış (قَائِشِن) (107b/13)

ķankı (قَائِقَى) (104a/6)

baş (بَاشِن) (100b/8)

Sözcük sonunda çoğunlukla güzel he (ه) ile yazılmıştır. Ancak çok az da olsa elif (ا) ile yazıldığı görülür:

arpa (أَرِبَه) (68a/8)

hava (هَوَأ) (119b/11)

ħalka (حَلْقَه) (57b/5)

1.1.2. e Ünlüsünün Yazılışı: Sözcük başlarında e ünlüsü elif (ا) ile yazılmaktadır:

eksik (أَكْسِك) (171a/13)

elli (أَلَى) (187a/17)

eski (أَسْكِي) (116a/7)

eşek (أَشَك) (123b/16)

Sözcük içinde çoğunlukla üstün ile ve güzel he (ة) ile gösterilmiştir:

dirsek (دِرْسَكْ) (179a/13)

édeler (إِيدَه لَر) (84b/5)

segirtmek (سَكِرْتَمَك) (86a/13)

Sözcük sonunda ise genellikle güzel he (ة) ile gösterilmiştir:

deve (دَوَه) (89a/9)

elbette (أَلْبَتَّة) (122a/7)

ince (إِينَجَه) (133b/13)

puçe (پُوچَه) (59b/12)

1.1.3. ı/i Ünlülerinin Yazılışı: ı/i ünlüsü sözcük başında genellikle elifin altına esre koyularak (ا), zaman zaman da elif-ye (ا ی) ile gösterilmiştir:

ıraq (إِرَاقْ) (113a/7)

iki (إِيكِي) (126a/17)

igne (إِيكْنَه) (126a/9)

issi (إِسِي) (195b/7)

icürürem (إِيچُورُورَم) (13b/2)

Sözcük içinde bu ünlü genellikle esre ve ye (ی) ile gösterilmiştir:

dişlerinden (دِيشَلَرِنْدَنْ) (26b/13)

dizginleri (دِزْكِينَلَرِي) (79a/11)

nice (نِجَه) (85b/13)

gider (كِيْدَر) (84a/10)

Sözcük sonundaki ı/i ünlüsü genellikle iki şekilde yer almıştır:

1. Sadece ye (ى) ile gösterilmiştir.
2. Hem ye (ى) hem esre ile gösterilmiştir.

şāhibi (صاحبى) (138a/16)

katı (قتى) (169a/11)

ya'ni (يعنى) (169a/12)

yeyni (يئنى) (179b/8)

anı (أنى) (170a/1)

1.1.4. o, ö, u, ü Ünlülerinin Yazılışı: Bu ünlüler sözcük başında hem elif-vav hem de ötre (ؤ) ile işaretlenmiştir:

odun (أودون) (121a/15)

oğlancık (أوغلائق) (210b/9)

oynamak (أوينامق) (177a/11)

oyun (أويون) (94b/2)

öksürügi (أوكسوروكى) (95b/4)

ökce (أوكجه) (137a/13)

uca (أوجه) (17a/13)

uyuz (أويوز) (13b/13)

üzengi (أوزنكى) (183a/11)

üzüm (أوزم) (119a/8)

Bu ünlüler sözcük içinde çoğunlukla hem vav (و) hem ötre ile, bazen de sadece ötre ile gösterilmiştir:

koyun (قيون) (122b/11)

şovuk (صوق) (120b/13)

gögüs (كوكس) (89b/13)

bedendür (بَدَنْدُر) (4a/5)

ṭolaşık (طُولَاشِيقُ) (80b/17)

yokdur (يُوقَدُر) (94b/4)

Bu ünlüler sözcük sonunda vav (و) ile çoğunlukla da hem vav (و) hem de ötre ile gösterilmiştir:

ḳo (قُو) (87b/12)

ayu (أَيُو) (57b/9)

sırçalı (سِرْچَه لُو) (126b/4)

eyü (أَيُو) (188a/4)

dürlü (دُرْلُو) (195b/10)

sevgülü (سَوْگُلُو) (12a/8)

1.1.5. Kapalı è Ünlüsünün Yazılışı: Metnimizde a, e, ı, i, o, ö, u, ü ünlülerine ek olarak; Eski Türkçede i oldukları halde günümüzde e ile i arasında bir ses olan kapalı (è) sesi bulunmaktadır.

Metnin harekeli bir metin olması sebebiyle kapalı è ünlüsü yer yer net olarak tespit edilebilmektedir. Metinde bu sesi göstermek için bazen sadece ye (ی) ünsüzü kullanılmış, bazen sadece esre kullanılmış, bazen de hem esre hem ye (ی) ünsüzü birlikte kullanılmıştır. Bu ses, kapalı e olarak adlandırdığımız “è” simgesi ile gösterilmiştir:

yèdekteş (يَدَكْتَش) (167b/7)

èderler (اَيْدِرْلَر) (48b/1)

dèrler (دِيرْلَر) (52b/3)

gèce (كَيَجَه) (40a/8)

vère (وَيِرَه) (68a/15)

yèle (بيله) (217b/17)

yèr (ير) (103a/14)

Metnin yazarının kapalı e (è) kullanımında farklı yazılışlara yer verdiği görülmektedir.

Yazar bazı kelimelerde kapalı e harfini “y” ünsüzü ile gösterirken bazı kelimelerde

“y” harfini kullanmaksızın yalnızca esre harekesi ile bu harfi işaretlemiştir. Bazı

kelimelerin kullanımlarında ise yer yer üstün harekesini kullanılarak doğrudan “e”

şeklinde yazılmıştır. Metnin orijinalliğine bağlı kalmak adına bu ikili yazımlar yazarın

yazdığı şekil ile yazı alfabesine aktarılmıştır:

yedekteş (يَدَكْتَشْ) (120a/9) - yèdektes (يَدَكْتَشْ) (167b/7), (167b/8)

yer (ير) (122a/12), (41b/8) - yèr (ير) (136a/2), (141a/1) / yèr (بير) (140b/13), (183b/9)

yeldükde (يَلْدُكْدَه) (35a/1) / yelerken (يَلْرَكْن) (35b/9) - yèldükde (يَلْدُكْدَه) (35b/5), (19b/5) /

yèlerek (يِيلْرَكْ) (155b/9)

yele (يَلَه) (38b/3) / yelesinüñ (يَلْسِنُكْ) (38b/8) - yèle (بيله) (217b/17) / yèleyi (بيله يي) (134b/8)

“beş” kelimesi ise her zaman üstün ile harekelenerek e ünlüsüyle yazılmıştır:

beş (بش) (41b/17) / beşinci (بشِنجِي) (59b/)

1.2. Ünsüzlerin Yazılışı

1.2.1. b ve p Ünsüzlerinin Yazılışı: Metinde b ve p ünsüzlerinin be (ب) ya da pe (پ)

ile yazılışı düzensizlik göstermiştir. be (ب) yerine pe (پ), pe (پ) yerine be (ب) ile

yazıldığı nadir de olsa görülmektedir:

kağacı (قَبَاغِي) (55b/8) - kabağı (قَبَاغِي) (56a/4)

yab yab (يَابْ يَابْ) (112a/5) – yap yap (يَابْ يَابْ) (144a/8)

kobduqda (قُبْدُقْدَه) (132b/8) - kopardub (قُوپَارُوبْ) (192b/6)

Zarf-fiil eki -(u)p /-(ü)p metinde çoğunlukla be (ب) ünsüzü ile yazılmıştır ancak nadir olarak p harfi ile de yazıldığı görülmektedir:

segirdüb (سَكِرْدُوبُ) (77a/16)

olub (أُولُوبُ) (68b/16)

édüb (إِيدُوبُ) (70b/1)

alub (أَلُوبُ) (75b/8)

şıçrayub(صِچْرَايُوبُ) (77a/16)

açup (أَچُوبُ) (207a/6)

alup (أَلُوبُ) (116b/14)

ovup (أُوبُ) (94b/5)

édüp (إِيدُوبُ) (87a/17)

silkü (سِلْكُوبُ) (192b/6)

1.2.2. d ve t Ünsüzlerinin Yazılışı: Metinde d ve t ünsüzlerinin yazımında kimi zaman ikili yazım şekilleri görülmektedir:

der (دَرُ) (109b/17) – ter (تَرُ) (110a/17)

dırnağ (دِرْنَاقُ) (24a/2) - tırnağ (تِرْنَاقُ) (102b/13)

dilkü (دِلْكُ) (124a/11) – tilki (تِلْكِي) (119b/16)

durgudursın (دُورُغُودُرسِنُ) (80a/14) - turgudursın (طُورُغُودُرسِنُ) (103a/5)

1.2.3. c ve ç Ünsüzlerinin Yazılışı: Metnimizde sözcük başı, ortası ve sonunda c (ج), ç (چ) kullanımı oldukça düzensizdir. C yerine ç, ç yerine c yazılan örnekler oldukça sık görülmektedir:

ağac (أَعَجُ) (83b/3), (111a/1) – ağaçlara (أَعَجْلَزَه) (84a/3), ağaçdan (أَعَجْدَنُ) (112a/3)

üc (أُج) (115b/16), (116b/2) – üç (أُج) (119a/5), (41b/4)

güc (كُج) (113a/13) - güçdür (كُجْدُ) (122a/10)

nice (نِجَه) (136b/8), (206a/5) – niçe (نِجَه) (106a/1), (204a/3)

1.2.4. k ve g Ünsüzlerinin Yazılışı: Bu ünsüzler için metinde kef (ك) kullanılmıştır:

keçe (كَجَه) (133b/3)

bögri (بُجْرِي) (114a/13)

gêce (كِيَجَه) (117a/13)

yüzerlik (يُوزَلِكْ) (126b/16)

göz (كُوزْ) (56b/5)

güzel (كُوزَلْ) (213b/2)

1.2.5 ƚ Ünsüzünün Yazılışı: Bu ünsüz için de kef (ك) ve sağır kef (كْ) kullanılmıştır:

beƚzer (بَكْزَر) (110b/5)

oƚurga (أُو كُوزْ غَه) (90b/15)

siƚiri (سِكْرِي) (74b/3)

iriƚ (اِيْر كُفْ) (105a/8)

şoƚra (صُكْرَه) (108a/6)

eƚegini (اَكْكِينِي) (192b/2)

saƚa (سَكَا) (10a/8)

baƚa (بَكَا) (4b/4)

Metinde “ƚ” harfiyle yazılan bazı kelimelerin bazı kullanımlarında normal n ile yazıldığı da görülmektedir:

irin (اِيْرِينْ) (110b/5)

sinür (سِينُورْ) (217b/2)

1.2.6 s ve Ő Ünsüzlerinin Yazılışı: Metinde genellikle ince ünlü sÖzcüklerde sin (س) kullanılırken, kalın ünlü sÖzcüklerde sad (ص) kullanılmaktadır:

Şağ (صَاغُ) (30b/15)

sevgülüdür (سَوَّكُلُودُنْ) (189a/16)

Şoğan (صُوغَانُ) (122a/9)

esirger (أَسِرْغِرْ) (6b/15)

sekil (سَكِيلْ) (56b/10)

Şu (صُو) (68b/5)

Őaçaęların (صَيَّافْلُرُنْ) (196a/9)

1.3. Kim Bağlacının Yazımı: Bu bağlağ “كِم” ve “كِيم” biçimlerinde ye (ي) ’li ve ye (ي) ’siz olarak yazılmıştır. Bu bağlacın, kendinden önceki sÖzcüklerle bitişik olarak yazıldığı gibi zaman zaman ayrı olarak yazıldığı da görölmektedir:

kaçankim (فَجَنُّكِيمْ) (103b/1)

egerçikim (أَكْرُ چِكِمْ) (105b/8)

nekağar kim (نَقْدَرُ كِيمْ) (105b/15)

vařtākim (وَقْتًا كِمْ) (201b/10)

1.4. Ki Bağlacının Yazımı: “كِه” biçiminde ve kendisinden önceki sÖzcükle ayrı ve bitişik olarak yazıldığı örnekler bulunmaktadır:

ma’lüm ola ki (مَعْلُومُ أَوْلَا كِهْ) (39b/12)

budur ki (بُودُرُ كِهْ) (81b/10)

belki (بَلِكِهْ) (84b/8)

1.5. Dağı Bağlacının Yazımı: Bu bağlağ metnimizde çoğunlukla kendinden önceki sÖzcükten ayrı olarak “dağı” genel kullanımının dışında “dāđı” Şeklinde de

yazılmıştır. Bu şekildeki yazılışın hatalı yazılış olduğu muhakkaktır. Ancak biz bu hatalı yazılışları da göstermek için yazıldığı şekliyle aldık. Bu sözcüğün az da olsa kendisinden önceki kelimeye bitişik yazıldığı görülür:

bu daḥı (بُو دَحَى) (192a/7)

ve daḥı (و دَحَى) (193a/17)

oldāḥı (أَوْلَادَحَى) (205b/3)

1.6. İçin Edatının Yazımı: “için” edatı genellikle kendinden önceki sözcükten ayrı ve “içün” “اِيْجُونُ” şeklinde yazılmaktadır, fakat seyrek de olsa bitişik yazılmış şekliyle de metinde yer almaktadır:

anlar için (اَنْلُرَايْجُونُ) (107a/16)

çilletler için (عِلْتَلُرُ اِيْجُونُ) (117a/11)

at için (اَتْ اِيْجُونُ) (132b/12)

segirtmek için (سَكِرْتَمَكْ اِيْجُونُ) (133a/2)

étmeğiçün (اَيْتْمَكِيْجُونُ) (134a/16)

anuḥçün (اَنْكُچُونُ) (155b/6)

1.7. -dur/-dür Ek-fiilinin Yazımı: -dur/-dür biçiminde ekleşmiş olarak kullanımları mevcuttur. Bu ek fiil genellikle bitişik yazılmıştır.

kemükdür (كَمُوْكُدُرُ) (16b/14)

demişdür (دِيْمِيْشُدُرُ) (16b/9)

atdur (اَتْدُرُ) (14a/4)

yokdur (يُوْقُدُرُ) (17a/5)

1.8. Ek-fiilin Yazımı: Ek-fiilin çekimlerinde de farklı yazımlar dikkat çekmektedir. Çoğunlukla eklendiği sözcükle birleşik yazılan ek fiilin ünlüsü, ünsüzle biten

sözcüklerde bazen yazılmış, bazen yazılmamış, bazen de yazılmadığı halde hareke ile işaretlenmiştir:

segirdirken (سَكِرْدِرْكَنْ) (209a/5)

yoğiken (يُوغِيْكَنْ) (84b/1)

küçük iken (كُوْجُكْ اِيْكَنْ) (212b/16)

var idi (وَازْ اِيْدِي) (18b/13)

büyüyeydi (بُيُوْيِيْدِي) (105a/13)

édeydi (اِيْدِيْدِي) (169a/12)

az ise (اَزْ اِيْسَه) (15a/10)

étdilerse (اِنْدِيْلَرْسَه) (21a/4)

olurlarsa (اُولُوْرْلَرْسَه) (21a/8)

varısa (وَازْسَه) (140b/10)

yohsa (يُوْحْسَه) (206a/9)

1.9. İle Edat ve Bağlacının Yazımı: Metnimizde “ile” edat ve bağlacı, bazen ayrı bazen de eklendiği sözcük ile birleşik yazılmıştır. İlk ünlüsü bazen harf ya da hareke ile gösterilirken, bazen de herhangi bir şekilde gösterilmemektedir. Ünlüyle sonlanan sözcüklerde araya -y- koruyucu ünsüzü girmekte ve bu ünsüz ye (ى) harfi ile yazılmaktadır:

çıkmağıla (چَقْمَغْلَه) (203b/1)

kolayluğıla (قُولَايْلُوْغْلَه) (206b/11)

benüm ile (بِنُّم اِيْلَه) (209b/12)

sirke ile (سِرْگَه اِيْلَه) (115b/17)

sebebiyle (سَبَبِيْلَه) (76b/16)

ortasıyla (اُوْرْتَه سِيْلَه) (178b/5)

1.10. Arapça ve Farsça Sözcüklerin Yazımı: Metinde Arapça ve Farsça sözcükler genellikle kendi dillerindeki özgün imlâlarıyla yazılmıştır:

‘avrete (عَوْرَتَه) (13b/9)

ḥaşā’il (حَصَائِل) (33b/13)

dā’imā (دَائِمًا) (111a/13)

fā’ide (فَائِدَه) (85b/15)

isti‘māl (اِسْتِعْمَال) (116a/11)

fażl (فَضْل) (87b/14)

vāqı‘ (وَاقِع) (179a/14)

BÖLÜM 2: DİL BİLGİSİ

2.1. Ses Bilgisi

2.1.1. Ünlüler

2.1.1.1. Ünlü Uyumları

a) Kalınlık-İncelik Uyumu: Kalınlık-incelik uyumunun hemen hemen tam olduğu metnimizde, “-ken” ekinin Türkiye Türkçesinde de olduğu gibi uyum dışına çıktığı görülmektedir:

tırurken (طُورُرُكُنْ) (104b/15)

otururken (أُوتُورُرُكُنْ) (112a/15)

yaş iken (يَاشُّنْ اِيكُنْ) (106b/10)

b) Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu: Türkçenin diğer tarihî dönemlerinde de görüldüğü gibi düzlük-yuvarlaklık uyumu metnimizde de sağlam değildir. Eski Türkçe

Döneminde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olup bu aykırılığını devam ettiren örnekler de yer almaktadır:

eyü (أيو) (175b/3)

kendü (گندو) (13a/4)

deñlü (دنگلو) (169b/15)

Çatı eklerinin bağlayıcı ünlülerinin hem düz hem de yuvarlak şekilleri kullanılmıştır:

çekilen (چکيلن) (28b/16)

çekülen (چکولن) (28b/3)

dikülen (ديکولن) (126a/13)

işidilen (يشيديلن) (32b/12)

kesilmiş (کسيلمش) (70a/1)

dögülmiş (دوگولمش) (121a/8)

kurulmuş (قورولمش) (196b/4)

Düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak sözcük kök ve gövdelerinde görülen yuvarlaklıklar:

1. Eski Türkçeden Beri Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olarak Yuvarlak Ünlülü Olup, Yuvarlaklığını Koruyan Sözcükler:

altun (الئون) (47b/1)

eyü (أيو) (188a/4)

kapulara (قاپولره) (77a/5)

incükde (انجوكده) (33b/14)

demür (دمور) (98b/1)

2. Dudak Ünsüzleri Nedeniyle: Türkçede dudak ünsüzlerinin etkisi ile bazı sözcüklerde yuvarlaklaşma görülmektedir. Bu yuvarlaklaşmanın örnekleri hem Eski

Anadolu Türkçesi hem de Osmanlı Türkçesi metinlerinde görülür. Metnimizdeki bazı örnekler şunlardır:

semüz (سَمُوز) (88a/15)

kemügi (كَمُوغِي) (90a/15)

3. -ğ/-g Ünsüzlerinin Düşmesi Nedeniyle: Eski Türkçe Döneminde birden fazla heceli kelimelerin sonundaki -ğ/-g'ler düşerken kendinden önceki vokali yuvarlaklaştırmıştır. Eski Anadolu Türkçesi devresinde meydana gelen ve Osmanlı Türkçesi devresinde de varlığını devam ettiren bu yuvarlaklaşmanın metnimizdeki örnekleri şudur:

aru (أَرُو) (134b/7)

şaru (صَارُو) (213b/14)

Metnimizde söz sonu ünsüzleri düştüğü halde ünlüleri yuvarlaklaşmayan örnek de bulunmaktadır:

katı (كَتِي) (17b/9)

Yukarıda sıraladığımız sebepler dışında da metnimizde düzlük-yuvarlaklık uyumundan çıkan sözcükler bulunmaktadır:

içün (إِيْچُون) (1b/6)

Eklerde Görülen Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Yapılar

1. Eski Türkçe Döneminde de Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler:

Fiilden İsim Yapma Eki -uğ/-ük:

şovuk (صُوْغُ) (16ba/6)

delügi (دَلُوْغِي) (26b/5)

şarkuğ (صَارْ قُوْغُ) (89b/5)

çıkuk (چُقُوْغُ) (89b/12)

Ettirgenlik Eki -dur/-dür:

gezdüreler (كَزْدُورَ هَلَزْ) (117a/1)

ķarıřduralar (فَرَشْدُورَ لَر) (116b/4)

ķındura (قِنْدُورَه) (65b/7)

Ettirgenlik Eki -ur/-ür:

düşürür (دُوشُورُورُ) (19b/12)

bişüre (بِشُورَه) (73a/7)

içüreler (اِیْچُورَه) (98a/10)

Yön Gösterme Eki -aru/-erü:

ilerü (اَلِرُورُ) (135a/8)

yuķaru (يُوقَارُورُ) (154b/11)

Geniş Zaman Eki -(u)r/-(ü)r:

görürler (كُورُورُورُ) (133a/3)

olur (اُولُورُ) (19b/15)

gelür (كَلُورُ) (23b/12)

Metinde iki kelimedede geniş zaman eki “-vüz” şeklinde kullanılmıştır:

terk étmeyevüz (تَرَكَ اِیْتَمَیَه وَزُ) (58b/7)

‘arz édevüz (عَرَضْ اِیْدَه وَزُ) (58b/8)

Zarf-Fiil Eki -(y)u/-(y)ü:

déyü (دِیُورُ) (212b/4)

Sıfat-Fiil Eki -duķ/-dük:

istedüklerin (اِسْتَدُكُورُنْ) (202b/2)

olduķda (اُولْدُكْدَه) (214b/1)

gördükde (كُورِدُكَدَه) (123a/1)

Ek-fiil -dur/-dür (<durur):

böyledür (بُوَيْلَه دُر) (179b/8)

yokdur (يُوقُدُر) (180a/9)

‘illetdür (عَلْتَدُر) (104b/12)

eyüdüür (أَيُودُر) (179b/5)

2. Dudak Ünsüzleri Nedeniyle Metnimizde Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler:

1. Çoğul Şahıs İyelik Eki -(u)muz/-(ü)müz:

münāsebetimüz (مُنَاسَبَتِيْمُز) (189a/10)

kitābımız (كِتَابِيْمُز) (188b/5)

zamānımızda (زَمَانِيْمُزْدَه) (190a/2)

Görülen Geçmiş Zaman 1. Tekil Şahıs Eki -dum/-düm:

étdüm (أَيْتُدُم) (4b/14)

gördüm (كُورُدُم) (190a/12)

eyledüm (أَيْلُدُم) (4a/7)

buldüm (بُولُدُم) (5a/11)

-p zarf-fiil ekinin bağlama ünlüsü Eski Türkçe Döneminde düzlük-yuvarlaklık uyumuna girerken Osmanlı Türkçesinde yalnızca yuvarlak ünlülüdür ve eke dâhildir.

Bu durum bazı sözcüklerin uyum dışına çıkmasına sebep olmuştur:

ḳaynadub (قَيْنَادُوب) (123a/16)

binüb (بِنُوب) (123b/2)

édüb (أَيْدُوب) (124a/1)

2. -ğ/-g Ünsüzlerinin Düşmesi Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler:

Sıfat Eki -lu/-lü (<-lığ/-lig):

taşlu (طَاشَلُو) (99a/2)

havalu (هَوَالُو) (121b/4)

gizlü (كِرْزَلُو) (103b/7)

3. Benzeşme Sonucu Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler:

İlgi Eki -(n)uñ/-(n)üñ:

anuñ (أَنُوْكَ) (2b/13)

bunuñla (بُونُوْكَلَّه) (79b/8)

atınuñ (أَتِنُوكْ) (21b/17)

senüñ (سَنُوكْ) (80a/5)

Sözcük Kök ve Gövdelerindeki Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Düzlükler:

1. Eski Türkçe Döneminden Beri Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olarak Düz Ünlülü Olan Sözcükler:

oñılub (أُوْغِيْلُبْ) (119b/4)

yürimez (يُورِيْمَزْ) (67a/13)

Eklerdeki Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Düzlükler:

1. Eski Türkçeden beri düz ünlülü olan aşağıdaki ekler düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak sürekli düz ünlülüdür:

a. İsimden İsim Yapım Eki -cı/-ci:

bakırcılar (بَاقِرْجِيلِرْ) (82a/11)

kazancılar (قَزَانْجِيلِرْ) (82a/11)

boyacılar (بُوْيَاخِيلِرْ) (82a/11)

b. 3. Tekil Şahıs İyelik Eki -ı/-i, -sı/-si:

babası (بَابَاسِي) (12a/7)

üzengisi (أُوزَنِكِي سِي) (121a/1)

c. Aitlik Eki -ğı/-gi, -kı/-ki:

altındağı (الْتِنْدَهْغِي) (69a/3)

katındaki (قَتِنْدَهْ كِه) (186a/12)

üstindeki (أُوسْتِنْدَهْ كِه) (27b/14)

d. Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki -mış/-miş:

şolmuş (صُولْمِش) (72a/14)

demişdür (دِيمِشْدُر) (16b/9)

e. Öğrenilen Geçmiş Zaman Sıfat-Fiil Eki -mış/-miş:

dögülmüş (دُوكُولْمِش) (46a/2) peyniri

ışlanmış (اِصْلَانْمِش) (120a/7) yoncayı

saħk olmuş (سَحَقْ أُولْمِش) (116a/15) fülfulden

2. Osmanlı Türkçesi ve Eski Anadolu Türkçesi Dönemlerinden Önce Kullanılmayan (Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı) Sürekli Düz Ünlülü Ekler:

Zarf-Fiil Eki -ıcağ/-icek:

édicek (اِيدِيْجَكْ) (202b/12)

olicek (أُولِيْجَكْ) (17a/4)

olıcağ (أُولِحَقْ) (195a/13)

3. Osmanlı Türkçesi Döneminde Yuvarlak Ünlülü Olup Metinde -Bazen- Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Girerek Ünlüsü Düzleşen Ekler:

Sıfat eki -lu/-lü:

yağmurlı (يَاْغْمُورْلِي) (206a/14)

örtüli (أورثولى) (116a/3)

yükli (يوكلى) (41b/11)

Fiilden İsim Yapım Eki -(y)ıcı/-(y)ici: Osmanlı Türkçesi Döneminde hem yuvarlak hem de düz ünlülü şekilleri kullanılan -ıcı/-ici, -ucı/-üci fiilden isim yapım ekinin ilk ünlüsü, metnimizde düz şekilde yer almaktadır:

kesici (كسيچى) (174b/14)

édici (ايديجى) (147b/9)

atıcı (آتچى) (167a/15)

2.1.1.2. Ünlü Değişimi

2.1.1.2.1. Yuvarlaklaşma:

Yuvarlaklaşma eğiliminin oldukça net olarak görüldüğü Osmanlı Türkçesinde, bu yuvarlaklaşmaların çeşitli sebepleri bulunmaktadır:

1. Dudak Ünsüzleri Nedeniyle: Sözcük kök ve gövdelerindeki b, p, m, v dudak ünsüzlerinin yanlarında bulunan dar ı/i ünlülerinin metnimizde yuvarlak şekilleri görülmektedir:

semüz (سَمُوز) (20b/13)

kemügi (كَمُوكى) (27b/116)

2. -ğ/-g Ünsüzlerinin Düşmesi Nedeniyle: Eski Türkçedeki sözcük sonu -ğ/-g ünsüzleri düşerken kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmıştır:

aru (أرو) (134b/7)

şarusı (صَارُوسى) (99b/1)

Sözcük sonu ünsüzü düştüğü halde ünlüsü yuvarlaklaşmayan sözcük de bulunmaktadır:

katı (قَتَى) (169a/11)

acı (أَجَى) (94b/16)

3. Benzeşme Nedeniyle: Metnimizde, Eski Türkçe Döneminde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak düz ünlülü olan ancak Eski Anadolu Türkçesi Döneminde uyuma girerek düz ünlüleri yuvarlaklaşan ve Osmanlı Türkçesi Döneminde de bu yuvarlaklığı koruyan sözcükler vardır:

a) İlk hecesinde yuvarlak ünlü bulunan bazı sözcüklerin, ikinci hecesindeki düz-dar ünlü, ilk hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle birkaç yerde yuvarlaklaşıp uyuma girme eğilimi göstermektedir:

kurumuş (قُرُومِشْ) (107b/13)

b) İlk hecesi düz, ikinci hecesi yuvarlak ünlülü Eski Türkçe bedü- sözcüğünde de b dudak ünsüzünün ve ikinci hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle ilk hecedeki düz ünlünün yuvarlaklaştığı görülmektedir:

büyük (بُيُوكْ) (109b/1)

Eklerde Görülen Yuvarlaklıklar

Dudak ünsüzlerinin etkisiyle ünlüleri yuvarlaklaşan ekler:

1. Çokluk Şahıs İyelik Eki -(u)m/-(ü)m, -(u)muz/- (ü)müz:

münāsebetimüz (مُنَاسَبَتِمْزُ) (189a/10)

kitābımız (كِتَابِمْزُ) (188b/5)

zamānımızda (زَمَانِمْزُدَه) (190a/2)

Görülen Geçmiş Zaman 1. Tekil Şahıs Eki -dum/-düm:

étdüm (اَيْتُدُمْ) (4b/14)

gördüm (كُورْدُمْ) (190a/12)

eyledüm (أَيْلِدُمْ) (4a/7)

buldum (بُولْدُمْ) (5a/11)

-p zarf-fiil ekinin bağlama ünlüsü metnimizde yuvarlak ünlülüdür ve eke dâhil olmuştur. Yalnızca bir örnekte düz ünlülü kullanıldığı görülmüştür:

ķaynadub (قَيْنَادُوبُ) (123a/16)

binüb (بِنُوبُ) (123b/2)

ışıdub (إِصِيدُوبُ) (119a/12)

ķaldırıb (قَالْدِرِيبُ) (134a/7)

2. -ğ/-g Ünsüzlerinin Düşmesi Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler:

Sıfat Eki -lu/-lü (<-lığ/-lig):

taşlu (طَاشْلُو) (99a/2)

havalu (هَوَالُو) (121b/4)

gizlü (كِزْلُو) (103b/7)

3. Benzeşme Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler

İlgi Eki -uñ/-üñ, -nuñ/-nüñ:

anuñ (أَنُوكُ) (2b/13)

bunuñla (بُونُكُلَّله) (79b/8)

atınuñ (أَتِنُوكُ) (21b/17)

senüñ (سِنُوكُ) (80a/5)

şunuñ (صُونُوكُ) (97a/15)

Fülden Fiil Yapan Çatı Eklerinin Koruyucu Ünlüsü: Metnimizde çatı eklerinin koruyucu ünlülerinin hem düz, hem de yuvarlak biçimleri bulunmaktadır:

dögülmiş (دُكُولْمِش) (98a/15)

kırılmağdan (قِرْلَمَقُ دَنْ) (198b/1)

silinmiş (سِيلْنِمِش) (90a/2)

2.1.1.2.2. Düzleşme:

Sözcük Kök ve Gövdelerinde:

a) Eski Türkçe “üçün” sözcüğünde ilk hecedeki ü ünlüsü, ç’nin etkisiyle daralmış ve düzleşmiştir:

içün (اِچُون) (199a/15)

b) Eski Türkçede yuvarlak ünlülü olan “tüp” sözcüğünün ünlüsü daralarak düzleşmiştir:

kıyruğ dibi (دِيبِي) (33a/6)

a) **İsimden İsim Yapım Eki -lık/-lik:** Metnimizde düz ünlülü olan bu ek, bazen düzlük yuvarlaklık uyumuna girerek yuvarlaklaşmıştır:

otluğ (أوتْلُوغُ) (69a/11)

bolluğda (بُولْلُغْدَه) (170a/16)

öngüllük (أُونْغُولْلُكُ) (90b/17)

b) **Fiilden Fiil Yapan Çatı Eklerinin Koruyucu Ünlüsü:** Metnimizde çatı eklerinin koruyucu ünlülerinin hem düz, hem de yuvarlak biçimleri bulunmaktadır:

dögülmiş (دُوكُولْمِش) (98a/15)

kırılmağdan (قِرْلَمَقْدَنْ) (198b/1)

silinmiş (سِيلْنِمِش) (90a/2)

c) **İsimden İsim Yapım Eki -sız/-siz:**

şusız (صُوسِيز) (95b/10)

boynuzsız (بُونُوزْسِيْزْ) (139a/2)

cülsiz (جُلْسِيْزْ) (132a/9)

d) İsimden İsim Yapım Eki -cıq/cik:

oğlancıklar (أُوْغَانْجَقْلَرْ) (84b/1)

tağarcık (طَغَارْجِقْ) (96b/1)

azacık (أَزَاجِقْ) (113b/7)

kışacık (قِصْنَهْ جِكْ) (145b/15)

e) 1. Tekil Şahıs İyelik Eki -(ı)m/-(i)m:

benim katımda (بَنِيْم قَاتِيْمْدَهْ) (133b/15)

vaşiyetimi (وَصِيْيَتِيْمِي) (137b/16)

benim yanımda (بَنِيْم يَانِيْمْجَهْ) (212a/1)

Osmanlı Türkçesi Döneminde Yuvarlak Ünlülü Olup Metnimizde -Bazen- Ünlüsü Düzleşen Ekler:

a) Sıfat Eki -lu/-lü (<-lıg/-lig):

vaşuflı (وَصْفُلِي) (3b/13)

yağmurlı (يَاغْمُورْلِي) (206a/14)

örtülü (أُورْتُولِي) (116a/3)

b) Fiilden İsim Yapım Eki -ucı/-üci:

vèrici (وِيرِيْجِي) (13a/15)

kesici (كَسِيْجِي) (174b/14)

gözedicileri (كُوزْ دِيْجِيْلِيْزْ) (207b/15)

c) Ettirgenlik Eki -ur/-ür: Osmanlı Türkçesinde yuvarlak ünlülü olan bu ekin, metnimizde de yuvarlak ünlülü kullanımına rastlanmıştır:

bişüre (بِشُورَه) (73a/7)

toğurmak (طُوغُرْمَق) (41b/15)

içürürem (اِيچُورُورَم) (13b/2)

arturmazlar (اَرْتُورْمَازْلَر) (170b/7)

2.1.1.2.3. Genişleme:

Eski Türkçedeki “ıgaç” sözcüğünün, sözcük başı ünlüsü genişlemiş, sözcük “ağaç” şekline dönüşmüştür:

ağaca (أَغَاچَه) (212b/4)

2.1.1.3. Ünlü Düşmesi:

burnı (بُورْنِی) (89a/10)

ķarnı (قَرْنِی) (14b/12)

ağzına (أَغْزِیْنَه) (76b/1)

gögsi (كُوكْسِی) (83a/4)

2.1.2. Ünsüzler

2.1.2.1. Sözcük Başı Ünsüzleri

2.1.2.1.1. b- ünsüzü

b- > v-

Eski Türkçe sözcük başı b ünsüzü, şu sözcüklerde v ünsüzüne dönüşmüştür:

var (وَار) (103a/12) (<bar),

vèreler (وِيرَه لَر) (94b/9) (<ber-)

b- > Ø

Eski Türkçe bol- “olmak” eyleminin sözcük başı b- sesi düşmüştür:

olmak (أُولْمَق) (135a/6)

olmağdan (أُولْمَقْدَن) (132a/4)

2.1.2.1.2. k- ünsüzü

k- > g-:

Sözcük başı k ünsüzünün genellikle tonlulaştığı kabul edilmektedir:

gönüllü (كُوْكُلُو) (8a/8)

gün (كُون) (11a/2)

güz (كُوْز) (40b/15)

k- =k-

Metinden alınan aşağıdaki sözcüklerde bugünkü biçimlerine bakarak sözcük başı k ünsüzünün korunduğu kabul edilebilir:

kendüğe (كَنْدُوْكَه) (140b/3)

keserlerdi (كَسْرَلَرْدِي) (211b/10)

kirpik (كِرْپِك) (26a/11)

2.1.2.1.3. t- ünsüzü

t- > d-, t- = t-, t- ~ d, t- > d-

Bu değişim, genellikle ince ünlülü sözcüklerde meydana gelmiştir:

dedikleri (دِيْدِكْلَرِي) (155a/16)

dili (دِيلِي) (118a/8)

dürlü (دُرْلُو) (12b/15)

Art ünlülü sözcüklerde ise bu bakımdan karışıklık vardır.

t- = t-: Aşağıdaki örneklerde “t” korunmuştur:

toğsan (طُوْغْسَان) (192a/7)

toğuz (طُوْغُوْز) (12a/13)

toğurmağ (طُوْغُرْمَق) (41b/15)

ṭamaḡ (طَمَاق) (22a/14)

ṭamar (طَمَر) (89a/13)

t- > d- Art ünlülü bazı sözcüklerde de t- > d- değişimi olmuştur:

daḡı (دَخَى) (192a/7)

dürlü (دُرُلُو) (12b/15)

t- ~ d- Aşağıdaki örneklerde t- ~ d- nöbetleşmesi görülmektedir:

dutar (دُوْتَر) (113/13) - ṭutub (طُوْتُوْب) (215b/2)

der (دَر) (109b/17) – ter (تَر) (110a/17)

dırnaḡ (دِرْنَاق) (24a/2) - ṭırnaḡ (طِرْنَاق) (102b/13)

2.1.2.2. Sözcük İçi ve Sözcük Sonu Ünsüzleri

2.1.2.2.1. -b ünsüzü

-b > ∅:

Metinde Eski Türkçedeki “sub” sözcüğünün yalın biçiminde -b sesinin –v sesi üzerinden düştüğü bir örnek bulunmaktadır:

şu (صُو) (114a/18)

2.1.2.2.2. -d- ünsüzü

-d- > -y-:

Eski Türkçenin sözcük içi d’leri y sesine dönüşmüştür:

ayaḡları (أَيَاقْلَرَى) (114a/17)

eyü (أَيُو) (114b/12)

büyük (بُوَيْكُ) (187b/13)

2.1.2.2.3. -ğ-, -g-, -ğ-, -g ünsüzleri

-ğ- > -v-:

şovuk (صُوُكُ) (195b/8)

ğ, g > Ø

Eski Anadolu Türkçesi Döneminde düşen çok heceli sözcüklerin ve eklerin sonundaki -ğ/-g'lerin metnimizdeki bazı örnekleri şunlardır:

a) Çok Heceli Sözcüklerin Sonunda:

katı (قَتَى) (198a/8)

şarusı (صَارُوسَى) (99b/1)

b) Eklerin Sonunda:

Sıfat Eki -lığ/-lig:

dürlü (دُرْلُو) (182a/14)

taşlu (طَاشْلُو) (99a/3)

tatlu (طَئْلُو) (117b/1)

veremli (وَرَمْلَى) (111b/3)

Belirtme Hâli Eki: Metnimizde Eski Türkçenin -(ı)ğ/-(i)g belirtme hâl eki ünsüzü düşmüş, ekin koruyucu ünlüsü ek durumuna geçmiştir:

şuyı (صُويَى) (118a/7)

atı (آتَى) (118b/12)

altunı (أَلْتُونَى) (9a/12)

anı (أَنَى) (18a/13)

c) Ek veya Hece Başında:

Aşağıdaki eklerin başındaki ğ-/g- ünsüzü düşmüştür.

Yönelme Hâl Eki -a/-e < -ğa/-ge:

şağrısına (صَاغْرِيْسِنَه) (181a/4)

şuya (صُوْيَه) (120b/12)

kulağına (فُوْلَعْنَه) (119b/12)

güne (كُوْنَه) (121b/1)

Yön Gösterme Eki -aru/-erü < -garu/-gerü:

yukarı (يُوْقْرُو) (154b/11)

içerü (لِيْچَرُو) (31b/15)

Sıfat-Fiil Eki -an/-en < -ğan/-gen:

atan (اَتَانْ) (95b/11)

düşen (دُوْشَنْ) (125a/14)

giden (كِيْدَنْ) (211b/6)

Zarf-fiil Eki -ınca/-ince < -gınça/-ginçe:

gelince (كَلْنَجَه) (116b/12)

görmeyince (كُوْرْمِيْنَجَه) (132a/14)

varınca (وَأْرَنْجَه) (147a/7)

olmayınca (أَوْلْمِيْنَجَه) (154b/15)

2.1.2.2.4. -k-, -k-, -k-, -k ünsüzleri

-k- > -h-:

Bu değişimin görüldüğü örneklerden bazıları şunlardır:

dahı (دَحَى) (155b/6)

ağşam (أَحْشَام) (18a/13)

yohsa (يُوخْسَه) (206a/9)

koḥusı (قُوخُوسَى) (101a/16)

-k, -k > -ğ, -g

İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki -k ve -k ünsüzleri, sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığı anda tonlulaşarak -ğ ve -g'ye dönüşür.

ḳulağma (قُولُغْنَه) (119b/12)

étdügi (ايتدوگی) (133a/12)

delüginе (دلوكينه) (120a/15)

uyluğa (أويْلُوغَه) (176b/7)

Metnimizde ek almadığı halde bu ses olayının görüldüğü bazı örnekler de vardır:

çuḳuğ (چُوْفُوغُ) (175b/4)

açuğ (أَجُوغُ) (197a/15)

şarkuğ (صَارْقُوغُ) (198a/4)

-k, -k > ∅

Sözcük sonunda bulunan -k/-k ünsüzleri, sözcük son sesinde -k/-k ünsüzü bulunduran -cuḳ/-cük, -caḳ/-cek küçültme eklerinden birini aldığı anda düşer:

ılıcaḳ (ايليجق) (119b/13)

2.1.2.2.5. -l- ünsüzü

-l-> ∅

getürmek (كْتُورْمَك) (108a/3)

Eski Türkçenin “ol” zamir ve sıfatı, metnimizde de “ol” biçimindedir.

ol (أُول) (2a/1)

oldur (أُولْدُر) (11b/3)

Eski Türkçenin “ol” zamir ve sıfatı, metnimizde de “ol” biçimindedir fakat bir yerde “o” şeklinde kullanılmıştır.

o (أُو) (13b/5)

2.1.2.2.6. -p ünsüzü

-p > -b

Tek heceli bazı sözcüklerin sonundaki tonsuz p ünsüzü, ünlü ile başlayan bir ekten önce tonlularak b ünsüzüne dönüşür:

qabı (قَابِي) (74b/8)

dibi (دِيْبِي) (90b/8)

Bu kuralara aykırı kullanımlar da görülmektedir:

şapı (صَابِي) (22b/13)

topı (طُوْبِي) (186b/9)

ipini (اِيْبِيْنِي) (103a/11)

2.1.2.2.7. -t ünsüzü

-t > -d

a) Tek heceli sözcüklerin sonundaki tonsuz t ünsüzü, ünlü ile başlayan bir ek aldığı anda tonlularak d ünsüzüne dönüşmektedir:

südini (سُوْدِي) (13b/13)

dördüncisi (دُوْرْدُنْجِيْسِي) (191a/2)

b) İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki -t ünsüzü, sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığı anda tonlularak -d'ye dönüşür:

korqudasız (قُوْرُقُوْدَه سِيْز) (6a/3)

yürüdesin (يُوْرُوْدَه سِيْن) (83a/14)

édici (إيديجى) (17b/8)

2.1.2.3. Tonlulaşma:

2.1.2.3.1. Aslî Uzun Ünlüer Nedeniyle Tonlulaşma:

Aslî uzun ünlü ile kurulmuş tek heceli sözcüklerin sonundaki tonsuz p, t, k, k, ve ç ünsüzleri, ünlü ile başlayan bir ekten önce tonlulaşarak b, d, ğ, g ve c ünsüzlerine dönüşürler:

dibi (ديى) (33a/6)

südi (سۇدى) (40b/17)

ucı (أوجى) (89a/7)

2.1.2.3.2. Ünsüzler Arası Durumda Tonlulaşma:

t > d: İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki -t ünsüzü, sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığında tonlulaşarak -d'ye dönüşür:

yürüdesin (يُورُودَه سِن) (182b/13)

akıdasın (أَقِيدَه سِن) (184a/6)

édici (إيديجى) (147b/9)

erideler (أَرِيدَه لَر) (119b/7)

2.1.2.4. Ünsüz Türemesi:

2.1.2.4.1. -y- Türemesi: Türkçenin yapısı gereği, ünlüyle biten bir köke, yine ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde araya -y- yardımcı ünsüzü girmektedir:

sirkeyi (سيرگيى) (118a/14)

déyü (دئيو) (202b/10)

oқыyan (أوقيان) (5a/6)

“ile” edat ve bağlacı ünlü ile biten kök ve gövdelere geldiğinde araya -y- yardımcı ünsüzü girer:

ğazabıyla (غَضَبِيَّه) (8b/2)

hükmiyle ve emriyle (حُكْمِيَّه وَ أَمْرِيَّه) (107b/10)

2.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi: Eski Türkçede bulunan sözcük içi “s” ünsüzü birkaç örnekte, bazı seslerin düşmesi ya da değişmesi sonucu ikizleşmiştir:

yaşşı (يَصَّي) (133b/13)

issi (إِسِّي) (195b/7)

2.1.2.6. Ünsüz Uyumu: Tonsuz ünsüzle biten kök ve gövdelere gelen eklerin başındaki tonlu ünsüzler bu dönemde ve metnimizde bazı eklerin kalıplaşmış şekilleri sebebiyle uyuma girmemektedirler:

peklikde (يَكْلِكْدَه) (68b/10)

ayağda (أَيَافْدَه) (56b/10)

tarlıkdan (طَارْلُقْدَنْ) (93b/8)

étmekden (إِيْتْمَكْدَنْ) (42b/8)

gökden (كُوكْدَنْ) (12b/13)

Metinde bazı ince ünlülü kelimelere gelen eklerde kaf ve gayın harflerinin kullanıldığı örneklere de rastlanmıştır. Bu kelimeler yazarın yazmış olduğu şekilde çeviri yazı alfabesine aktarılmıştır:

berāberliğında (بِرَابِرْلِيغْدَه) (146b/5)

tīzlıgıla (تِيَزْلِيغْلَه) (216b/4)

issilik (إِسِيلِيك) (115a/1)

issiliğa (إِسِيلِيغَه) (217b/16)

inceliğundan (اِيْنَجَه لِيْعْدَنْ) (23a/7)

yeynilik (يِيْنِيْلِقْ) (74b/6)

tāzelik (تَاَزَه لِقْ) (95b/3)

2.1.2.7. Hece Yitimi: Bu ses olayına metnimizdeki tek örnek, ek-fiil olarak kullanılan durur'un -dur/-dür şeklinde ekleşmiş biçimidir.

yumşakdur (يُومْشَاقْدُر) (169a/11)

güçdür (كُوْچْدُر) (122a/10)

2.2. Biçim Bilgisi

2.2.1. Sözcük Yapımı

2.2.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler:

2.2.1.1.1. **-cak/-cek:** İsimlerden, küçültme ifade eden isimler türetir.

ılıcak (اِيْلِيْجَاق) (127a/5)

isicak (اِسِيْجَاق) (216b/4)

gökcek (كُوْكْجَاك) (73b/9)

2.2.1.1.2. **-cı/-ci, -çı/-çi:** İsimlerden, meslek ve uğraşı isimleri türetir.

bakırcılar (بَاقِرْجِيْلَر) (82a/11)

kazancılar (قَزَانْجِيْلَر) (82a/11)

boyacılar (بُوْيَاخِيْلَر) (82a/11)

2.2.1.1.3. **-cık/-cik:** İsimlerden, küçültme ve sevgi ifade eden isimler türetir.

oğlancıklar (أُوْغَلْنَجَقْلَر) (84b/1)

tağarcık (طَغَارْجِيْ) (96b/1)

azacık (أَزَاجِيْ) (113b/7)

kışacık (قَصَنَه جِكْ) (145b/15)

koyuncığı (قُيُونَجِي) (210a/9)

2.2.1.1.4. -lık/-lik: İsimlerden soyut isimler türeten işlek bir ektir. Metnimizde düz ünlülü olan bu ek, bazen düzlük-yuvarlaklık uyumuna girerek yuvarlaklaşmıştır:

açlığa (أَجِلَغَه) (22a/2)

eksiklik (أَكْسِكَلِك) (10a/8)

egrilik (أَكْرِيلِك) (197b/9)

bolluğda (بُولُقْدَه) (170a/16)

2.2.1.1.5. -lu/-lü: İsimlerden isim türeten en işlek ektir. Metnimizde hem yuvarlak şekli hem de düz şekli kullanılmıştır:

veremli (وَرَمَلِي) (111b/3)

yağmurlı (يَاَعْمُورَلِي) (195b/3)

nemli (نَمَلِي) (195b/4)

zararlı (ضَرَرَلِي) (205a/14)

zararludur (ضَرَرُلُودُر) (104b/4)

etlü (أَتْلُو) (24a/12)

kolaylı (قُولَايْلُو) (73a/2)

2.2.1.1.6. -(1)ncı/-(i)nci, -(u)ncı/-(ü)nci: İsimlerden sıra sayı sıfatları türetir:

ikinci (اِيكِنَجِي) (122b/6)

üçüncisi (اُوچِنَجِي) (191a/1)

dördüncisi (دُرْدُنَجِي) (191a/2)

toğuzuncı (طُوقُوزُنَجِي) (42b/6)

2.2.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler

2.2.1.2.1. -gan/-gen: Aslında sıfat-fiil ekidir.

yelegen (يَلْغَنُ) (77b/11)

yürügen (يُورُوكُنُ) (77b/11)

2.2.1.2.2. -ma/-me: Fiil soylu sözcüklere gelerek fiillerden yeni isimler türeten isim-fiil ekidir.

düşmesi (دُوشْمَسِي) (115a/9)

oñulmasında (أُوْكُولْمَاسِنْدَه) (122b/7)

çıkımmasından (چُقُقْمَامَسِنْدُنُ) (204a/4)

2.2.1.2.3. -u/-ü (< -ığ/-ig): Fiillerden isim türetir.

korğu (قورقو) (22a/11)

sürisine (سُورِيْسِيْنَه) (18b/2)

2.2.1.2.4. -(y)ucı/-(y)üci, -(y)ıcı/-ıcı (-ığcı/-igçi): Osmanlı Türkçesi Döneminde hem yuvarlak hem de düz ünlülü şekilleri kullanılan -ıcı/-ıcı, -ucı/-üci fiilden isim yapım ekinin ilk ünlüsü, metinde her iki şekilde de yer almaktadır:

édici (إيديجى) (216a/1)

vèrici (ويريجى) (13a/15)

avlayıcı (أُولَيِجى) (205a/12)

tütücü (تُوتُجى) (156b/15)

kapucısız (قَاطُوجى سِزْ) (207b/4)

sürüci (سُورُوجى) (205a/15)

2.2.1.2.5. -uğ/-ük: Fiillerden isim türetir.

tükrük (تُوكُرُكْ) (214a/5)

delüginе (دَلُوكِنَه) (120a/15)

açuk (أُچُونُ) (215b/6)

kaçuğ (قَاجُوعُ) (215b/6)

2.2.1.2.6. -maz: Sıfat-fiil eki olan –maz eki bazen kalıcı sıfatlar da yapmaktadır.

yaramaz (يَرَهُ مَز) (76b/11)

2.2.1.3. İsimden Fiil Yapan Ekler

2.2.1.3.1. -a/-e: İsimlerden hem geçişli hem geçişsiz fiiller türetir:

uzayub (أَوْزَايُوبُ) (91a/3)

oynamak (أَوْيَنَامِقُ) (177a/11)

2.2.1.3.2. -(a)r/-(e)r: İsimlerden geçişsiz fiiller türetir:

şarardıysa (صَرَارُ دَيْسَه) (41b/8)

kızarur (قِرَارُ رُ) (111a/14)

2.2.1.3.3. -la/-le: İsimlerden, hem geçişli hem geçişsiz fiiller türeten işlek bir ektir:

terleye (تَرَلِيَه) (73a/15)

boğazladı (بُوغَازُ لَدِي) (210a/10)

yağlayalar (يَاغَلِيَه لُر) (116b/17)

2.2.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler:

2.2.1.4.1. Edilgen çatı eki:

-(ı)l/-(i)l: Ünsüz ile biten fiillere gelen edilgen çatı ekidir. Ekin bağlayıcı ünlüsü genellikle düzdür. Ancak metnimizde bu ünlünün uyuma girip yuvarlaklaştığı örneklerde bulunmaktadır:

yazılır (يَازِيلُور) (5b/6)

kırilur (قِيرِيلُور) (104b/5)

verildiyse (وِيرُلْدَيْسَه) (175b/9)

görülmemişdür (كُورُلْمَيْشُدُر) (107a/4)

soyulması (سُوْيُلْمَيْسِي) (198b/8)

2.2.1.4.2. DönüŖlü Çatı Eki:

-(i)n, -(i)n:

depreŖse (دَبْرُنْسَه) (72a/6)

èdinüb (إِيدِينُوبْ) (88a/11)

2.2.1.4.3. İşteş Çatı Eki:

-(i)ş/-(i)ş:

karışduralar (فَارِشْدُورَه لَر) (116b/)

2.2.1.4.4. Ettirgen Çatı Eki:

Hem geçişli hem de geçişsiz fiillerden geçişli fiiler türeten ettirgen çatı ekleri:

-dur/-dür:

kızdurasın (قَزْدُورَ هَسِينْ) (123a/13)

döndüreler (دُونْدُورَه لَر) (122a/10)

Geçişsiz fiillerden geçişli fiiller türeten ettirgen çatı ekleri:

-ur/-ür:

toğurmak (طُوغُرْمَقْ) (41b/15)

geçürmeyeler (كُچُورْمَيَه لَر) (97a/11)

bişüre (بِشُورَه) (73a/7)

-ar/-er:

çıkara (چَقَارَه) (103a/11)

koparmak (قُوپَارْمَقْ) (190b/2)

gidermeye (كِدْرَمَيَه) (122b/16)

-(i)t/-(i)t: Ünlü veya l ve r'den biriyle biten çok heceli fiillere getirilir (Gülsevin, 2014: 115). Ek kendisinden sonraki ünlünün etkisiyle ötümlüleştirek d'ye dönüşmektedir.

erideler (أَرِيدُهُ لِر) (119b/7)

kaynadalar (فَيَنَادُلِر) (120b/2)

şamladasın (طَامَلَادَهُ سِن) (122b/12)

kānatmağdan (قَانَاثُمُغْدَن) (137a/12)

2.2.2. İsimler

2.2.2.1. İsim Çekimi

2.2.2.1.1. Çokluk Eki:

-lar/-ler:

atlar (أَتَلِر) (17b/2)

gözleri (كُوزَلِرِي) (2a/6)

ayağları (أَيَقَلِرِي) (15a/15)

2.2.2.1.2. İyelik Ekleri: Metnimizde iyelik eklerinin 1. tekil şahıslarında koruyucu ünlü hem düz hem yuvarlak şekliyle kullanılmıştır. 1. çoğul şahıslarda koruyucu ünlü her zaman yuvarlak ünlülüdür, 3. tekil ve çoğul şahıslarda ise düz olarak kullanılmıştır:

1. Tekil Şahıs: -(i)m/-(i)m:

benim katımda (بِنِم قَتْمَدَه) (133b/15)

benüm katımda (بِنُم قَتْمَدَه) (97a/5)

benim yanımda (بِنِم يَانِمَجَه) (212a/1)

benüm şan'atımı (بِنُم صَنَعْتُمِي) (209a/7)

2. Tekil Şahıs: -(i)ñ, -(i)ñ, -(u)ñ, -(ü)ñ

senüñ derüñ (سَنُكْ دَرُكْ) (13b/13)

senüñ katuñda (سَنُكْ قَتُّكْدَه) (35a/8)

seniñ mübāriziñ (سَنُكْ مُبَارِزِكْ) (137b/11)

3. Tekil Şahıs: -ı(n), -i(n) / -u(n)/-ü(n), -sı(n)/-si(n):

ağzına (أَغْزَنَه) (111b/5)

cigerini (چِگَرِنِي) (210a/13)

yaprağıdur (يِبْرَاغِي دُرُ) (117b/2)

kañgısı (قَنْغِيْسِي) (11a/16)

Metnimizde seyrek de olsa 3. tekil şahıs iyelik ekinin yuvarlak ünlülü örneklerine rastlanmaktadır:

köküni (كُوكُنِي) (127a/7)

tüyüni (تُويُنِي) (216a/5)

yüküni (يُوكُونِي) (41b/1)

1. Çoğul Şahıs: -(i)muz/-i)müz:

‘ömrümüzde (عُمْرُمُزْدَه) (115b/4)

münāsebetimiz (مُنَاسَبَتِمْزُ) (189a/10)

kitābımız (كِتَابِمْزُ) (188b/5)

zamānımızda (زَمَانِمْزْدَه) (190a/2)

2. Çoğul Şahıs: -(u)ñız, -(u)ñuz, -(ü)ñüz

sizüñ atuñızı (سِزُكْ أَتُكْزِي) (209a/3)

sizüñ ma‘āşuñuz (سِزُكْ مَعَاشُكُمْزُ) (210a/10)

ķudretüñüz (قُدْرَتُكُمْزُ) (6a/1)

3. Çoğul Şahıs: -ları/-leri:

bilekleri (بِلْكَرَى) (56b/15)

tırnakları (طِرْنَاقْلَرَى) (57a/15)

2.2.2.1.3. İsim Hâl Ekleri:

2.2.2.1.3.1. Tamlayan Hâli (genitif): -(n)uñ/-(n)üñ:

atuñ (أْتُوك) (12b/9)

ķoluñ (قُولُوك) (143a/3)

gözüñ (كُوزُوك) (155a/4)

Metnimizde seyrek de olsa genitif ekinin düz ünlülü örneklerine rastlanmaktadır:

cinsiniñ (جِنْسِينِيْكَ) küllisinde (175b/1)

atuñ (أْتُوك) cılbırı (133b/5)

ķınıñ (قِنِيْكَ) başına (176b/10)

2.2.2.1.3.2. Yönelme Hâli (datif): -a/-e: Ünlü ile biten sözcüklerde araya -y- bağlayıcı

ünsüzü girer:

şuya (صُوِيَه) (204a/1)

kimesneye (كِمَسْنِيَه) (21b/11)

kendüye (كَنْدُوِيَه) (81a/9)

2.2.2.1.3.3. Bulunma Hâli (lokatif): -da/-de:

ellerinde ve ayaklarında (أَلْرُنْدَه وَ أَيْاقْلَرُنْدَه) (39a/1)

yanında (يَانِنْدَه) (38b/13)

2.2.2.1.3.4.Çıkma Hâli (ablatif): -dan/-den:

haykıрмаğdan (حَايْتَرْمَغْدَنْ) (204b/12)

arkasından (أَرْفَاسِنْدَنْ) (131b/7)

iplikden (إِبْيَلِكْدَنْ) (133a/8)

Bu ek, çıkma fonksiyonu dışında başka işlevleri de olduğu için bunlar arasında bir tasnif yapılmamış olup aynı başlıkta toplanmıştır. Mesela “iplikden” örneğinde olduğu gibi.

2.2.2.1.3.5. Belirtme Durumu (akuzatif): Metnimizde, belirtme durumu ekinin iki şekli bulunmaktadır:

a) -(y)ı/--(y)i: Sözcüğün yalın haline ünsüz ile bitiyorsa -ı/-i, ünlü ile bitiyorsa araya -y koruyucu ünsüzü alarak gelir. 3. şahıs iyelik eklerinden sonra ise zamir n’si ile birlikte kullanılır:

gümişi (كُومِشِي) (9a/12)

atı (أَتِي) (5a/3)

başını (بَاشِنِي) (11b/15)

yeryüzünü (يَرِيُوزِنِي) (19a/3)

b) 3. Kişi İyelik Ekinden Sonra Gelen -n:

kuyruğun (قُيْرُوغِنْ) (200a/15)

pāresin (پَارَه سِنْ) (210a/15)

2.2.2.1.3.6. Eşitlik Hâli (ekvatif): -ca/-ce:

ardınca (أَرْدِنَجَه) (211b/5)

eyüce (أَيُوجَه) (121a/14)

böylece (بُؤْيَلَجَه) (181b/14)

2.2.2.1.3.7. Vasıta Hâli (enstrümental): Bu durum, bağlama edatı ile’nin ekleşmiş biçimi ile oluşmuştur:

türmasıyla (طُورْمَسِيْلَه) (38a/13)

uzunluğıyla (أَوْزُوتُغَيْلَه) (148a/4)

eliyle (أَلَيْلَه) (153a/8)

bahānesiyle (بِهَانَه سَيْلَه) (202a/1)

2.2.2.1.3.8. Yön Gösterme Eki (Direktif): -aru/-erü, -ra/-re: Yer zarfları türeten bu ekler metnimizde kullanılmıştır:

yukaru (يُوقَرُو) (26b/14)

taşra (طَشْرَه) (68a/13)

ilerü (أَلْرُو) (135a/8)

içerüye (أِيْجَرُويَه) (169b/14)

2.2.3. Sıfatlar

2.2.3.1. Niteleme Sıfatları: Metnimizde görülen bazı niteleme sıfatları şunlardır:

aķ (أَقْ) kubbeler (10a/13)

eski (أَسْكِي) yağı (116a/7)

şarb (صَرْبْ) sirke (119b/1)

2.2.3.2. Belirtme Sıfatları: Bu sıfatlar işaret, sayı, belirsizlik ve soru sıfatlarıdır.

Metnimizde görülen bazı belirtme sıfatları şunlardır:

2.2.3.2.1 İşaret Sıfatları: Metnimizde kullanılan işaret sıfatları “bu, ol ve şol”dur ve

bazı örnekleri şunlardır:

ol (أُول) yağdan (122b/13)

bu (بُو) ‘illet (123a/15)

şol (شُول) mekāna (122a/2)

2.2.3.2.2 Sayı Sıfatları: İsimleri sayı yoluyla belirten sıfatlardır. Metnimizdeki bazı örnekleri şunlardır:

2.2.3.2.2.1 Asıl Sayı Sıfatları:

iki (ایکی) rıtl (126a/17)

yedi (یدی) nişānı (17a/10)

üç (أوج) aya (42a/7)

altı (التي) zirā' (36a/1)

yigirmi dört (يكرمي ذرت) sā'at (41b/6)

2.2.3.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları:

ikinci (ایکینچی) şinf (122b/6)

dördüncü (دردنچی) gün (123b/2)

üçüncü (أوچنچىسى) hişşeden (216b/5)

onuncu ve on birinci (أوننچی و أون برنچی) ay (41b/14)

2.2.3.2.2.3. Üleştirme Sayı Sıfatları: -(ş)ar/-(ş)er ekiyle kurulan bu sıfatın metnimizdeki örneği şöyledir:

ikişer (ایکیشتر) rıtl (121b/9)

beşer (بشتر) dirhem (126b/16)

2.2.3.2.3. Belirsizlik Sıfatları:

ba'zı (بعضی) evkātde (112b/1)

birkaç (بر فح) sā'at (103a/10)

her (هر) illete (4b/17)

bir (بر) şey' (103a/17)

2.2.3.2.4. Soru Sıfatları:

kaṅkī (فَنَقِي) cānibini (137b/14)

kaṅgī (فَنَغِي) şınfda (77b/17)

2.2.3.2.5. Sıfatlarda Karsılaştırma:

-raḳ/-rek ekiyle yapılmaktadır.

gökçerek (كُوكُجَرَكَ) (171b/3)

2.2.4. Zamirler

Metnimizde kullanılan bazı zamirler şunlardır:

2.2.4.1. Şahıs Zamirleri:

ben (بِنُ) (4b/3)

sen (سِنُ) (9a/13)

ol (أُونُ) (180b/11)

biz (بِرُ) (15a/15)

siz (سِرُ) (6a/3)

anlar (onlar) (أَنْلَرُ) (6b/14)

2.2.4.2. İşaret Zamirleri:

bunuḅla (بُونُكَلَه) (79b/8)

şol (شُولُ) (5b/7)

anuḅ (أَنُوكُ) (5b/5)

2.2.4.3. Dönüşlülük Zamiri: Metnimizde dönüşlülük zamiri olan “kendi” kelimesi

hem yuvarlak hem düz ünlülü haliyle kullanılmıştır:

kendü (كَنْدُو) (13a/4)

kendi (كَنْدِي) (13a/8)

2.2.4.4. Belirsizlik Zamirleri:

birisi (بیرسی) (23b/7)

her birisi (هر بیرسی) (201b/8)

2.2.5. Zarflar

2.2.5.1. Yer-Yön Zarfları: Metnimizde görülen bazı yer-yön zarfları şunlardır:

taşra (طَشْرَه) (203b/1)

aşağa (أَشَاغَه) (21a/3)

yukarı (يُوقَرُو) (56b/11)

içerü (إِيچَرُو) (31b/15)

2.2.5.2. Zaman Zarfları: Metnimizde görülen bazı zaman zarfları şunlardır:

şabāḥ (صَبَاخْ) (68a/16)

aḥşam (أَحْشَام) (68a/16)

gece (كَبَجَه) (84b/8)

şonra (صُنْغَرَه) (34b/3)

imdi (إَمْدَى) (85a/15)

2.2.5.3. Durum Zarfları: Metnimizde görülen bazı durum zarfları şunlardır:

şarı (صَارَى) olan (169a/5)

küçük (كُؤچُكْ) olsa (24a/14)

düz (دُؤزْ) etmek (170a/1)

2.2.5.4. Miktar Zarfları: Metnimizde görülen bazı miktar zarfları şunlardır:

çok (چُوقْ) gezdüre (73b/2)

az (أزْ) oynatmağ (94b/4)

azacık (أزاجقْ) gitmiş (113b/7)

2.2.5.5. Soru Zarfları:

ne kadar (تَقْدَر) hafif edebilürsen (145b/12)

nice (نِيحَه) olur (160b/2)

niçün (نِيچُونُ) (210b/10)

2.2.6. Edatlar

2.2.6.1. Çekim Edatları: Metnimizde görülen bazı çekim edatları şunlardır:

2.2.6.1.1. Yalın Hâl ile Kullanılan Edatlar

içün : şayd içün (اِچُون) (3b/3)

dek : kıyāmete dek (دَكْ) (12b/12)

dèyü : a^cdā cenkde pādişāha zarar ètmesünler dèyü (دِيُو) (202b/10)

gibi : aklık ve esmerlik gibi (كِيِي) (11a/17)

ķadar: ķudretüñ olduğı ķadar (قَدَر) (20a/1)

2.2.6.1.2.Çıkma Hâli ile Kullanılan Edatlar

ğayrı: bundan ğayrı (غَيْرِي) (23b/5)

şonra : andanşonra (صُونْرَه) (25b/13)

2.2.6.2. Kuvvetlendirme Edatları:

dağı : dağı ziyāde uzun ola (دَاغِي) (36b/2)

2.2.7. Bağlaçlar

Metnimizde görülen bazı bağlaçlar şunlardır:

ki : imdi şöyle ma^clüm ola ki (كِي) (39b/12)

ile : boyun ile (اِيْلَه) kürek arası üzre ķo (87b/12)

pes: pes (پِسُن) hālī ve tenhā olan zuķāķlara ķaşd èdesin (77a/4)

kim : şöyle bil kim (كَيْم) sen ata nâzır ve murâkıbsın (81b/12)

ve : kapulara ve (و) menzillere (77a/5)

belki: belki (بَلْكَه) bir def'a çekersin (76a/4)

2.2.8.Fiiller

2.2.8.1. Şahıs Ekleri:

Metnimizde örneği bulunan şahıs ekleri şunlardır:

2.2.8.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri:

2. Tekil Şahıs: -sın, -sin:

olasın (أَلَسِنْ) (10b/12)

neylersin (نَيْلِرْسِنْ) (11a/9)

görürsün (كُورُوسِنْ) (14a/5)

2. Çoğul Şahıs: -sız/-siz

görürsüz (كُورُوسِزْ) (206a/5)

kaldurursuz (قَالْدُرُوسِزْ) (210b/17)

3. Tekil Şahıs: Ø:

oynada (أَيْنَدَه) (112b/13)

süre (سُورَه) (70b/12)

gide (كَيْدَه) (73b/12)

3. Çoğul Şahıs: -lar/-ler:

hıavf etmekler (حَوْفُ اِيْتَمِيَه لَر) (8a/9)

şaklayalar (صَقْلِيَه لَر) (94a/10)

2.2.8.1.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri:

1. Tekil Şahıs: -m:

reʔy eyledüm (أَيْلِدُمْ) (136a/7)

gördüm (كُورِدُمْ) (104b/6)

cāʔiz görürem (جَائِز كُورُورَم) (177a/9)

Metnimizde 1. tekil şahıs ekinin “n” olarak kullanıldığı da saptanmıştır:

ben êderin (بِنْ لَيْدَه رَيْنْ) (149a/12)

2. Çoğul Şahıs:

olsaņuz (أُولْسَكُزْ) (8a/14)

çıkmadıņuz (چَقْمَدِكُزْ) (9b/1)

görmedüņüz mi (كُورْمَدُكُزْمِي) (209a/8)

3. Tekil Şahıs: Ø:

muĥkem eyleye (أَيْلِيَه) (98a/2)

yuĥaru tütarsa (طُوتَارْسَه) (154b/11)

şalınmaya (صَالِنْمِيَه) (176a/17)

3. Çoğul Şahıs: -lar/-ler:

bağlasalar (بِغَلْسَه لَرْ) (59b/3)

dêrler (دِيرْلَرْ) (67a/11)

vêrmeyeler (وِيرْمِيَه لَرْ) (95b/14)

2.2.8.2. Fiil Çekimleri

Fiil çekimlerinde sadece metnimizde yer alan biçimler sıralanmıştır.

2.2.8.2.1. Basit Çekimler

2.2.8.2.1.1. Bildirme Kipleri

2.2.8.2.1.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

1. Tekil Şahıs: -dum/-düm:

taşnîf êtdüm (اَيْتُدُّم) (4b/14)

buldum (بُولُدُم) (5a/11)

1. Çoğul Şahıs: -duḡ/-dük:

yanında idük (اَيْدُكْ) (209b/1)

ağırlanduḡ (أَغْرُلَانْدُكْ) (12b/1)

2.2.8.2.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Öğrenilen geçmiş zaman eki metinde hep düz vokalli şekliyle kullanılmıştır:

vāḡı'c olmışdur (أُولْمِشْدُر) (205a/15)

êtmışlerdür (اَيْتْمِشْلَرْدُر) (32a/16)

görülmemişdür (كُورُلْمِشْدُر) (107a/4)

2.2.8.2.1.1.3. Geniş Zaman

3. Tekil Şahıs: -ar/-er,-ur/-ür:

hāşıl olur (أُولُور) (9b/9)

düşer (دُوشَر) (109a/11)

çıkār (چَقَّار) (160b/3)

3. Çoğul Şahıs: -arlar/-erler:

feryād êderler (اَيْدِرْلَر) (13b/2)

ḡoşarlar (قُوشَارْلَر) (131b/13)

2.2.8.2.1.2. Dilek Kipleri

2.2.8.2.1.2.1. Emir-İstek

2. Tekil Şahıs: -asın/-esin:

olasın (أَلَسِنُ) (10b/12)

çekesin (چَكِه سِنُ) (74b/10)

3. Tekil Şahıs: -a/-e:

hareket ede (إِيدَه) (135b/16)

eyü ola (أُولَه) (147b/9)

3. Çoğul Şahıs: -a-lar/-e-ler:

vermeyeler (وِيرْمِيَه لُرُ) (95b/14)

hıl̄t edeler (إِيدَه لُرُ) (116b/6)

qoyalar (قُويَالُرُ) (116b/8)

2.2.8.2.1.2.2. Şart

2. Tekil Şahıs: -san(ŋ)/-sen(ŋ):

redd edersen̄ (إِيدِرْسَانُكُ) (147b/4)

baqsan̄ (بُقْسَانُكُ) (14a/4)

2. Çoğul Şahıs: -saŋuz / -seŋüz:

qonsaŋuz (قُونْسَانُكُزُ) (12b/3)

ikrām etseŋüz (إِكْرَامُ إِيْتْسَانُكُزُ) (15a/2)

3. Tekil Şahıs: -sa/-se:

olsa (أُولْسَه) (20a/11)

gelürse (كَلُورْسَه) (147b/15)

3. Çoğul Şahıs: -salar/-seler:

uzatsalar (أَزَاتْسَالُرُ) (156b/1)

isteseler (إِسْتَسَالُرُ) (76b/9)

2.2.8.2.2. Birleşik Çekimler

Metnimizdeki birleşik çekimler şunlardır:

2.2.8.2.2.1. Geniş Zamanın Şartı:

3. Tekil Şahıs: binerse (بِنْرَسَه) (75b/10)

yağarsa (يَعَاْرَسَه) (195a/16)

3. Çoğul Şahıs: gelmezlerse (كَلْمَزْلُزْسَه) (166b/2)

olurlarsa (أُولُوْرْلُزْسَه) (24a/12)

2.2.8.2.2.2. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı:

3. Tekil Şahıs: çekdiyse (چَكْدِيْسَه) (145b/6)

2.2.8.2.2.3. İstek Kipinin Hikâyesi:

3. Tekil Şahıs: édeydi (اَلِيْدِيْ) (209a/7)

ataydı (اَتِيْدِي) (191b/5)

2.2.8.2.2.4. Şart Kipinin Hikâyesi:

3. Tekil Şahıs: étmeseydi (اَلِيْتْمَسِيْدِي) (3b/12)

2.2.9. Ek-Fiil

a) Eserde isim soylu sözcüklerin yüklem olarak kullanılmasını sağlayan ek-fiilin şahıslara göre bütün çekimleri bulunmamaktadır.

Geniş Zaman 3. Tekil Şahıs: -dur/-dür:

gibidür (كَبِيْدُر) (97a/2)

üzredür (أُوْرْدُر) (115a/16)

Şart Kipi 1. Tekil Şahıs:

faķır isem (فَقِيْرُ لِيْسَم) (15a/10)

Şart Kipi 3. Tekil Şahıs: -sa/-se:

degül ise (دَكُلْ ايسَه) (116a/11)

var ise (وَاز ايسَه) (169b/2),

muhtâc ise (مُحْتَاخ ايسَه) (22b/1)

yohsa (يُوخْسَه) (13b/13)

b) Fiillerin birleşik zamanlı çekimleri de ek-fiil yardımı ile yapılmaktadır. (bk.

2.2.8.2.2. Birleşik Çekimler)

2.2.10. Fiilimsiler

2.2.10.1. Zarf-Fiiller (Gerundium)

2.2.10.1.1. -(y)u/-(y)ü:

dëyü (دَيُو) (202b/10)

2.2.10.1.2. -ınca/-ince:

varınca (وَارِنَجَه) (17b/5)

oñulınca (أَنْكُولِنَجَه) (119b/2)

gelince (كَلِنَجَه) (210b/5)

olunca (أُولِنَجَه) (80a/5)

2.2.10.1.3. -iken < er-ken: Ek-fiilin zarf-fiilli birleşik çekimdir.

giderken (كِيدِرْكَنْ) (176b/1)

2.2.10.1.4. -(y)up/-(y)üp:

alub (أَلُوب) (118a/8)

dögüb (دُوكُوبْ) (119a/14)

Metnimizde bu ekin -p harfi ile kullanımı da mevcuttur:

silküüp (سِلْكُوبْ) (192b/6)

açup (أَچُوبُ) (207a/6)

alup (أَلُوبُ) (116b/14)

ovup (أَوُوبُ) (94b/5)

édüp (إِيدُوبُ) (87a/17)

2.2.10.1.5. –dıkda/-dikde/-dükde/-duğda:

segirtdikde ve şıçradıkda (سَكِرْتِدِكْدَه وَ صِچْرَادِكْدَه) (176a/17)

çökdükde (چُوكْدُكْدَه) (32a/17)

yatduğda (يَاتْدُقْدَه) (68b/9)

2.2.10.2. Sıfat-Fiiller (Partisip)

2.2.10.2.1. Geniş Zaman Sıfat-Fiileri:

2.2.10.2.1.1. -an/-en (< -ğan/-gen):

añsızdan gelen (كَلْنُ) bir emirden ötüri (180b/14)

eyü ‘ırğdan olan (أُولَانُ) at (22a/3)

2.2.10.2.2. Geçmiş Zaman Sıfat-Fiileri:

2.2.10.2.2.1. -dık/-dik/-duğ/ -dük

bindikleri (بِنْدِكْلَرِي) ata (82b/3)

‘alef yedükleri (يِدُكْلَرِي) yerlerde (88b/1)

buluşduğı (بُولُشْدُغِي) yerde (17a/6)

gördüğü (كُورْدُكِي) şey’i (83b/4)

2.2.10.2.2.2. -mış/-miş:

saħk olmuş (سَحَقُ أُولْمِشْنُ) mercimegi (119b/5)

äteş görmemiş (كُورْمَمِشْ) bal (119a/16)

2.2.10.2.3. Gelecek Zaman Sıfat-Fiili:

2.2.10.2.3.1. -acağ/ecek:

kiriş tağacak yeri (طَقَّاجُؤ) (193b/14)

kirpik bitecek yerleri (بِنَجَك) (26a/11)

2.2.10.3. İsim-Fiiller

2.2.10.3.1. -mağ/-mek:

öğrenmek (أَوْكُرْنَمَك) (5a/12)

bilmege (بِلْمَكه) (34b/7)

şolumağ (صُولُومَق) (23b/11)

şurmağı (طُورْمَغِی) (84a/7)

2.2.10.3.2. –ma/-me:

bağması (بَأْفَمَاسِی) (37b/8)

kişnemesinden (كِشْنَمَه سِی) (40a/7)

2.2.10.3.3. –ıř/-iş:

iniş (اِیْنِشْن) (103a/16)

BÖLÜM 3: METİN

[1b]

(1) ḥamd-i bī-ḥadd ol mālik-i aḥad ḥazretlerine olsun ki ‘ibādet ve ma‘rifet (2) için ‘ālim kevn-i ḥalḳ édüb her şey’i mevrîd-i feyz-i lem-yezel (3) eyledi ve sulṭān-ı ‘izzet ü ‘azamet-i tecellisi tütük-ı ḡaybdan ṣaḥrā-yı vücūda cilve édüb (4) ḥazā’in cūd-u keremde maḥzūne olan ālā ve ni‘am-ı ṣaḥrā-niṣn̄ olan zerrāt-ı ‘ālem (5) fuḳarāsına bezlū’n-nifāḳ édüb ḡarḳ-ı envār-ı cemāl eyledi ve ḥilāfet-i ‘uzmā (6) niyābet-i kübrā için mevcūdāt-ı ‘ulviyye ve maḥlūkāt-ı sifliyyeden cins-i insānı (7) ıṣṭifā ve insāndan nev‘-i üli’l-‘azm olan rusūl-i kirāmı irtizā édüb (8) emr-i ḥilāfetde muḳarreb̄n-i dergāh-ı ‘izzet ü celāl olan melā’-i a‘lā üzre anları (9) taḳdīm ve tāc-ı ḥilāfet ve iklāl-i imāmet ile anlara ta‘zīm ve iclāl eyledi (10) ve mülük-ı kirām selāṭin-i ‘izāmı ḥıfz-ı ḥudūd-ı islām ve ḥirāset-i (11) ḥuḳūk-ı ḥavāṣṣ u ‘avām için rütbet-i saltānata taṣḍir ve emr-i ḥilāfeti anlara (12) taḳrīr édüb anlarıñ vücūd-ı ‘adālet meṣḥūdlarını nazm ve intizām-ı ‘ālem (13) ve taḥṣīl-i kemāl-i benī ādem için sebep étmegile ve ism-i ḥalīfe ile anları

[2a]

(1) tesmiye édüb anlara iclāl ve ḥulefā-yı ilāhiyye zümresine anları idḡāl eyledi (2) ve ṣalātü selām ol ṣeh-süvār-ı meydān-ı ṣühūd u ‘ayān ve ṣāhbāz-ı evc-i lā-mekān (3) ḥalvet-niṣn̄n-i hücre-i lī me‘allāh ve maḥrem-i sırr-ı men yuṭı‘ı’r-resüle feḳad eṭā‘allāh (4) muḥammed ṣallā’l-lāhu te‘ālā ‘aleyhi ve’s-sellem ḥazretlerine olsun ki semend-i himmetin ṣaḥrā-yı ḳurbete (5) ve fezā-yı vaḥdete sürdükde ḡayl-i rūḥ-ı emīn olan ḡayzūm anuḡla hem-‘inān (6) olmaḳdan kerī ve ḡubārına gözleri érmeḳden berī olub perr-i cibrīl (7) dāḡı pertev-i envār-ı subuḡāt-ı celāl ve envār-ı sürādikāt-ı cemāltābına tāḳat getürmeyüb (8) maḳāmında ḳarār étçükde rāh-ı ‘azīmetin bār-gāh-ı ev ednāya ṭutub ḡarḳ-ı baḡr-ı vaḥdet (9) olduḳdan ṣoḡra rütbet-i da‘vete tenzīl olunduḳda ḡayrū’l-ümem olan (10) ümmetine ḡaḳḳ te‘ālā anı ḳurān-ı ‘azīm ile irsāl eyledi ve dāḡı āl-i ḡüzīn (11) ve aṣḡāb-ı ehl-i yaḳīn ḡüzūrlarına olsun ki her birisi meydān-ı dār u ḡir (12) ictihād-ı ṣer‘ ü dīn ve rüz-ı veḡā-yı muḡārebe-yi müṣrikīn ve fetḡ-i bilād-ı küffār (13) siccīn-i ḳarīnde semend-i ḳaṣd u ‘azīmete süvār ve rikāb-ı cidd ü ihtimāmda pāy-dār (14) olub fī-sebīli’l-lāh ḳahr-ı a‘dā-i bed-fi‘āl eyledi ammā ba‘dehu vaḳtā kim (15) ḡaḳḳ sübhāna ve te‘ālā bu ‘ālem-i mülki ‘ibādet ve ma‘rifet-i ilāhiyye için ‘icād étdiyse (16) ve ehl-i ‘ālem üzre ekṣeriyyā ṣıfāt-ı ḡayvāniyye ve aḡlāḳ-ı behīmiyye ve sebu‘iyye

(17) ğalebe  tmegile ba zısı ba z  zre m te add  oldıysa ve  ib det-i il hiyye ve ma rifet-i rabb niyye

[2b]

(1) nazm   intiz m-ı cih na ve h km   siy set-i mutazammına olan hil fet-i z hirede (2) m te ayy n olan sult na m tevaqqıfa oldıysa pes hil fet-i z hire ve r tbet-i k hirede (3) min- indill h m te ayy n olan sel t n-i  iz m ve m l k-ı zevi'l-ihtir muĝ her birisi (4) kendi devleti ve h k meti zam nında r tbet-i hil fet n  muktez sı  zre nazm (5) ve intiz m-ı  alem emrinde bezl-i maq d r ve him yet-i ra iyyet ve hıfz ve hir set-i (6) hud d-ı memleket h kminde sa y-ı mevfur  d b feth-i bil d ve k hr-ı a d -yı bed-nih d (7)  tmekde a il atlara ve pehl v n ve bah dır f rislere muht c oldılar pes (8) int c ve teksir-i huy l ve techiz-i ric l-i fuh l i un baytarat ve f r siyyet  ilmine (9) raĝbet  tdiler ve kemend-i luft ve ihs n ile  h -yı dil-i ra iyyeti ki  te -i zulm (10) ve ta addide keb b olmu dur  ayd ve g sfend-i mazl m ya asını deh n-ı g rg-i (11) z limden hal    d b kayd-ı siy set ile bend ve h k tabi atlu cabb r-i t r-i fenle (12) ni  n ve hedef  d b zir-i p y-ı semend  tmek ka dı ile  ahr  ve fez ya hur c (13)  tmegi g nimet bildiler zir  p di  h-ı  dil n h k met-i tahtında anuĝ  ad leti hasebiyle (14) v k a olan  ib dat ve t  atun  uc r u semer t-ı misli  na daĝı i ta olunur (15) pes halife-yi ra uf ve raĝm n ve sult n-ı sel t n-i cih n h fiz-ı s g r-ı isl m (16) ve r fi -yi a l m-ı  lim   all m mu n  er -i m b n ve h fiz-ı aĝk m-ı d n-i met n (17) h dim-i harem-i beyt 'l-h r m ve ferr  -ı ravza-yı seyyid 'l-en m h l  a-yı sel t n

[3a]

(1)  l-i  osm n sult n ibn-i sult n sult n aĝmed h n ibn-i sult n (2) muĝammed h n ibn-i sult n mur d h n ebbed-all h  milke  ve eyyede devlete v  saltanateh  (3) ve ce ala reay t-ı  zzih  men  reten ve m c hed tehu fi-sebil-ill hi  indeh  me k retev ve ketebe (4) isme h  fi-z mreti's- s lih n ve  b dihi'l-mu arrab n h zretlerin n c ll-i himmetleri (5) b h  irk  ve k fri k ff run  n f s-ı zem ninden i r c   kal  ve toĝmi'l-h di (6) m lhid n-i ehl-i fes dun  kul b-ı mezra ndan iz le ve kam   tmege ma t f ve ma r f olub (7) h t r-ı  erifleri m 'il-i ĝayl-i cev d ve r ĝib-ı f ris-i kaviiyi'l-fu ad olmaĝıla ve   h-b z (8) tab -ı b lend-perv zları d ĝı  ik r-ı kebg h t r-ı ra iyyeti ve  ayd-ı  h -yı dil-i ehl-i (9) memleketi havası ile  ahr  ve fez ya perv z  tmege r ĝib olmaĝıla  ilm-i baytarat (10) ve f r siyyet ve  ilm-i  ayd-ı vah  u t yri mutazammın olan  umdet 'l-m l k n m kit bı (11) ki em r h cib  a ıĝ timur te'lif  tmu dur lis n-ı

türkiye terceme étmege fermân étmegele (12) bu fakîr feyz-i laîf ve habîr ve gark-ı deryâ-yı ‘ilm-i kadîr cem‘iyyet-i hâtır ile keşret-i ‘âlemden (13) cenâb-ı vahdet-i hakka mütebettil ve huzûr-ı kalb ile vâridât-ı ilâhiyye ve ‘aţâyâ-yı (14) rabbâniyye aḥzına murâkıb ve mün‘azil olub vilâyet-i hâşşa-yı muḥammediyyeye müte‘allıka olan (15) ‘ulûm u hakâyıķı ve esrâr u daķâyıķı mesâ‘ilinüñ taḥrîrine müştâgil iken aţı‘u’l-lâhe (16) ve aţı‘u’r-resûle ve üli’l-emri minküm kavlinde vâķı‘ olan emr-i ilâhiye imtişâl édüb (17) naķd-ı ‘ömrüm cevâhirinden bir miķdârı kitâb-ı mezbûruñ tercemesine ḥarc u şarf olundu

[3b]

(1) ve bu kitâb üç kitâb üzre tertîb olunub tuḥfetü’l-mülûk ve’s-selâţîn ile (2) tesmiye olundu kitâb-ı evvel baytaratı beyân éder ve kitâb-ı şânî fûrûsiyyeti beyân éder (3) ve kitâb-ı şâliş şayd için ḥurûcı beyân éder ve bi’l-lâhi’t-tevfîķ der tevḥîd-i bârî ‘azze ismühü (4) éy ḥâkim-i hükm-i ezel éy müste‘ân-i zü’l-celâl / éy mâlik-i mülk-i ebed éy pâdişâh-ı lâ-yezâl (5) vahdet gıyûbında ezel-i maḥfî idi vechüñ senüñ / âyîne kılduñ âdemi tâ édesin ‘arz-ı cemâl (6) ḥâl-i ‘ademde biz yoğidük yoğidi bizden nişân / var eyledi cûduñ bizi éy baḥr-i feyz-i bî-zevâl (7) kuvvet ile kudret senüñ ḥikmet ile raḥmet senüñ / ‘ayn-ı başîret ehline naķş-ı cihân tayf-ı ḥayâl (8) der na‘at resûl ‘aleyhi’s-selâm (9) éy mazḥar-ı cûd u kerem éy baḥr-i feyz-i muḥteşem / éy fâtiḥ-i kenz-i kıdem éy muḥtedâ-yı muḥterem (10) éy maḥzen-i ‘ilm-i ilâh éy mazḥar-ı vech-i cüdâ / ḥalk-ı cihâna ser-be-ser senden gelür feyz ü kerem (11) genc-i ‘ademden şol zamân kim eyledüñ kaşd-ı zuhûr / vechüñ ile pür-nûr olub buldı ziyâ milk-i ‘adem (12) ḥürşîd-i zâtuñ étmeseydi bu cihâna ger tulu‘ / görmez idi levḥ-i vücûdı ‘aql-ı küll levḥ ü kalem (13) milk-i vücûdı almağa çün eyledüñ ğurm-ı sefer / ‘ulvî vaşufı ‘âlemüñ ḥalkı saña ḥayl ü ḥaşem (14) luḥfuñ umar rûz-ı cezâ ervâḥ-ı cümle enbiyâ / kim anlara olduñ nebî anlar saña oldu ümem (15) der medḥ-i çâr-yâr-ı güzîn rażîya’l-lâhü ‘aleyhim ecmâ‘în (16) âline ve aşḥâbına hem şad dürûd u şad selâm / anlar ile kuvvet bulurdı dîn ü şer‘-i dem-be-dem (17) islâm u dîne çâr-yârüñ her biri bir rûkn idi / nuşret édüb peyğambere dîn burcına çekdi ‘alem

[4a]

(1) ğâr-ı ḥirâda yâr olan şiddîķ-ı ekber şıdķıla / iḥlâşıla cân vërmege bu ‘arşaya başdı ḳadem (2) dâḥı ‘adâlet emrini fârûķ ile tekmiâl édüb / vërdi nizâm anuñ ile bu dünyâya ‘adl ü ḥakem (3) ‘oşmân ile şân-ı ḥayâ bu neş‘ede buldı kemâl / iḥyâ édüb bu ümmeti cem‘ eyledi ḳur‘anı hem (4) dâḥı ‘alîde ḥatm olupdur dünyâda cûd-u kerem / ol

ma‘den-i lu‘f-u sehā ol menba‘-yı ‘ilm ü hikem (5) islām bedendür çār ‘unşürdur bular cān-ı muştafa / bu cem‘ ile dīn diridür dāhı ziyāde ne dēyem (6) bīl dār-ı islām dā‘imā kā‘im durur erkānile / bu vechile zīr ü zeber olur şehā dār-ı ‘acem (7) kavm-i kirāmuñ vaşfını çün eyledüm şerh ü beyān / şāh-ı cihānuñ pes du‘āsın yazmağa aldum kalem (8) der du‘ā-yı pādişāh-ı islām a‘nī hāzret-i sultān aḥmed ḥān ḥalledet ḥilāfetühü ilā yevmi‘d-dīn (9) ilāhī pādişāhuñ baḥtı dā‘im pāy-dār olsun / sa‘adet taḥtı üzre ‘izzetile ber-ķarār olsun (10) senüñ lu‘fuñ ḥarīminden esen enfās-ı rahmān / aña kuvvet vērüb dā‘im vücūdı üstüvār olsun (11) ğubārından bu gerdünuñ anı ḥıfz ét ‘ināyetile / gülüben gül gibi anuñ cemāli gül‘izār olsun (12) vücūdı zıll-ı rahmāndur bu ‘ālem ḥalkına cem‘ān / anı şakla ki ‘ālem-i ‘işine ol şeh medār olsun (13) şalāh u ‘adl ile dā‘im maķāmında ķarār etsün / cihāna ḥalka sultān saña ‘abd-i ḥaķķ ğüzār olsun (14) ‘adūnuñ ķaşdına leşker ķaçankim eylese irsāl / aña nuşret vērüb yā rabb ‘adūsı tārümār olsun (15) anuñ rāyātını ķaldur bu ‘ālem burcına cem‘ān / ķamu sultānlara ol şāh-ı ilāhī şeh-yār olsun (16) mücellā eylese ķalbin bu ekvānuñ ğubārından / aradan perdeyi ķaldur aña vaşluñ şikār olsun (17) dökübdür niçe sultānuñ yüzi şuyın anuñ tīĝi / dem-i a‘dā ile ey ḥōş-ķadem ol āb-dār olsun

[4b]

(1) şürü‘ der terceme-yi kitāb (2) imdi ey na‘lbend-i ḥayl-i meydān-ı sūḥān ve ey fāris-i rezm-i ḥaķāyık u şaff-şiken şāhib-i kitāb (3) baytarat ve mü‘ellif-i risālet-i fūrūsiyyet şöyledir ki ammā ba‘d pes taḥķīķ ben zā‘il olmadum (4) allāhü te‘ālā baña ālāt-ı fūrūsiyyete ma‘rifeti ve anlara diķķat ile nazarı ve şiddeti ile (5) şıçramaĝı ve segirtmegi hibe étdükdensönra ehl-i şecā‘at u şiddet vaşf étdüĝi üzre (6) a‘dā‘l-lāh ile cihād için niyyāt-ı ḥālişe aşḥābı olan bahādırlar şöḥbetinden (7) ve fī-sebīli‘l-lāh mücāhededen ve daḥı şol kimesne ile mücāhededen ki ḥaķķa inkār eyledi (8) ve dīnden çıķdı ve allāhü te‘ālānuñ ṭarīķinden i‘rāz eyledi ve daḥı şol kimesne ile (9) muḥārebeden ki islāmda bid‘at ehli oldı ve şerī‘ati ğedük eyledi ve kitābu‘l-lāha ķıyāsāt-ı (10) fāsıde ve te‘vilāt-ı kāzıbeyi idḥāl eyledi pes allāhü te‘ālā bu fende tecrube ve imtiḥānı (11) müyesser eyledi pes şecā‘at ehline ve fī-sebīli‘l-lāh cihād ehline i‘ānetden ötüri (12) ve cünüd ümerāsına ve ‘asākir ķā‘idlerine ve bahādırlaruñ başlarına ve fūrūsānuñ (13) ḥāzıķlarına ve cihād ve ticāret için at besleyenlere tabşıradan ötüri ben bu kitābı (14) taşnīf étdüm fārislere vācibdür ki bundan ḥālī olmayalar anuñ fazīletinden ötüri (15) ve bu kitāb-ı behā‘imüñ baytaratında nazīredür ‘ilm-i ṭıbbda cālīnūsūñ şanā‘atü‘l-kebīre (16) nām kitābına ve bu kitābda fūrūsiyyet ‘ilminüñ fūnūnı

beyān olunmuşdur ve daḥı (17) atların aḥvāli ve ḥavāşları ve ‘aybları ve ‘illetleri ve edviyeleri ve her ‘illete ‘ilācları

[5a]

(1) ve riyāzetleri ma‘rifeti beyān olunmuşdur ve daḥı atlara nice envā‘-i şiddet vērüb zaḥmet vērülür (2) ve fāris atlar üzre nice şiddet éder ve evvelden fūrūsiyyet nice ta‘līm olunur ve rumḥ ile (3) ve seyf ile nice oynar ve nāverd atı ya‘ni atları meydāna sürüb oynatmaları ve meydān (4) nice gerekdür ve ṭob ile meydānda nice urılır ve at yaraşdurmağa nice çıkılır ve atlularla (5) ḥarbde nice kıtāl olunur beyān olunmuşdur ve bu kitābı ben kitāb-ı muḥtaşar birr-i yüz ile ḥatm étdüm (6) ve bu kitābda ben cem‘ étdüm şol fūnūnı ki bu kitābı okıyan ve aḥa nazār éden (7) müstagnī olur bu fende olan kitābların ekşerinden ve bi‘l-lāhi‘t-tevfīk ve taḥkīk (8) benüm nefşüm arıdı allāhü te‘ālādan şevāb ṭaleb étmekde ve daḥı gözlerüm uykusız ḳaldı (9) ve her diyāra ve her şehre riḥlet édüb anların ‘ulemāsından su‘āl étdüm ḥattā bu kitābda (10) cem‘ étdüğim fūnūnı tecribeden ve şiddet ve zaḥmetden şonra cem‘ étdüm pes şol (11) şey’ ki şaḥīḥ buldum anı bu kitābda yazdum ve baḥa müşkil olan şey’i terk (12) étdüm naşīḥat ve şefkatden ötüri şol kimesneye ki öğrenmek ister şol şey’ ki (13) anuḡla düşmānı ile mücāhede éder ve müşrikīn ve mülḥidīn ile anuḡla muḳātele éder (14) ve bu kitābı ben cem‘ étdüm bu fende benüm nazīrüm olan kimesneye ‘adāvetden ötüri (15) ve bir ‘āleme müşākeletden ötüri ve bir cāhile dil uzatmaḳdan ötüri belki lillāh eyledüm (16) pes şol kimesne ki fūrūsiyyet ‘ilmine ṭālib olsa aḥa lāyık olan budur ki emrini binā éde (17) bu ‘ilme ṭalebi ḥālişān li vechi‘l-lāh olmaḳ üzre ve daḥı mu‘ānidīn olan a‘dāsına

[5b]

(1) lillāhi ḳatli ve cerāḥati yetişdürmek üzre zīrā allāhü te‘ālā kitāb-ı ‘azīzinde ve nūr-ı mübīninde (2) dér ki ve lā yeṭa‘üne mevṭı‘en yeḡīzu‘l-küffāra ve lā yenālüne min ‘adüvvın neylen illā kütibe lehüm bihi (3) ‘amelün şāliḥun inna‘l-lāhe lā yüzī‘u ecrā‘l-muḥşinīn ya‘ni ve daḥı ehl-i medīneden ve eṭrāfda olan (4) a‘rābdan ve sār mü‘minlerden olan mücāhidler bir yere ḳadem urmazlar ki kāfirler guşşalanalar (5) ve daḥı düşmāndan bir nesneye yetişmezler anları ḳatlı étmek gibi ve şıyub ṭaḡıtmaḳ gibi illā anuḡ (6) sebebiyle anlar için ‘amel-i şāliḥ yazılır ve ‘amel-i şāliḥ-i ecri yazılır allāhü te‘ālā muḥşinīnün (7) ecrini izā‘at étmek ḳanda ḳaldı şol kimesne ki kendi nefşin küffārı ḳatlı étmek (8) ṭalebinden ötüri helāka ‘arz éder ve meydāna gelür ve kelimetu‘l-lāh ‘ulyā olmaḳdan ötüri (9) pes fūrūsiyyet ṭalebinde muḳaşşır olan ṭalebde nice muḳaşşır olabilür ve fūrūsiyyet ta‘līminden nice (10) istiḥyā éder utanur ve

hālbuki allāhü te‘ālā fūrūsiyyet ehlini tafzīl eyledi ve cemī‘ halk (11) qatında anuñ talebi ile fārisleri medh eyledi ve ayıtdı fazzela’l-lāhü’l-mücāhidīne bi emvālihim ve enfūsihim (12) ‘ale’l-kā‘idīne dereceten ve küllen ve‘ade’l-lāhü’l-hüsnā ve fezza’l-lāhü’l-mücāhidīne ‘ale’l-kā‘idīne (13) ecran ‘azīmen ya‘ni allāhü te‘ālā mallarıyla ve nefsleriyle mücāhede eden gāzīleri derece yönünden (14) mücāhededen kā‘id olan mü‘minler üzre tafzīl eyledi ve bunların küllīsine āhiretde cenneti (15) va‘de eyledi ve allāhü te‘ālā mücāhede edenleri tafzīl eyledi oturanlar üzre ecr-i ‘azīm yönünden (16) ya‘ni anlara ecr-i ‘azīm i‘tā etmegile ve dağı allāhü te‘ālā yaraqlanmağa ve aña rağbet etmege emr eyledi (17) ve ayıtdı ve e‘iddü lehüm mesteta‘tüm min kuvvetin ve min rabāti’l-hayli türhibüne bihi ‘adüvva’l-lāhi ve ‘adüvve küm

[6a]

(1) ya‘ni kudretünüz olduğı kadar kāfirler ile harb için yarağ düzüñ okdan (2) ve yaydan ve silāhdan ve qal‘a yapmağdan ve dağı atlar bağlayub beslemekten tā kim ol silāhıla (3) siz allāhü te‘ālānuñ düşmānını ve sizün düşmānuñuzı korkudasız müfessirler kuvveti remy ile tefsīr (4) étdiler ve ribāti-ı hayl āşikāredür ve fūrūsiyyeti anuñ aḥvālini ‘ālim olan kimesnenün (5) fazlı anı cāhil olan kimesnenün üzre ‘uqālādan gizlü degüldür allāhü te‘ālā ayıtdı (6) kul hel yestevi’l-lezine ya‘lemüne ve’l-lezīne lā-yü‘lemüne innemā yetezekkerü ulü’l-elbāb (7) ya‘ni bilenler ile bilmeyenler berāber olur mı ulü’l-elbāb olanlar tezekkür ederler ve eger dēnilse (8) harb yerinde ve atun dönmesi ve harbün ortasına yürümesi ve ortasından yine dönmesinün (9) düşvārlığı vaqtinde at aḥvālini ve fārisliğı ‘ālim olan kimesnenün fazlı anı cāhil olan üzre (10) biñ erün bir er üzre fazlı gibidür bu qavl ercaḥ olurdu allāhü te‘ālā bize ve size (11) tevfiḳ vērün anuñ merzātını mücib olan ‘amele ve dağı anuñ a‘dāsı ile mücāhede etmek ile (12) cennet talebine ve fī-sebīli’l-lāh niyyet-i ḥālīşe ile şehādete bimennihi ve keramihi ve tavlihi (13) ve bu kitābı ben ibtidā étdüm cihāda kındırmağ ile ve dağı atı bağlayub beslemek ile ve at (14) aḥvālinün ma‘rifeti ile ve fūrūsiyyet ta‘līmi ile nitekim allāhü te‘ālā emr eyledi ve kitāb-ı (15) ‘azīzinde farz eyledi ve sebīlinde cihād ile vahy eyledi ve resül ‘aleyhi’s-selāmdan aḥbārāt-ı (16) şādıka-yı vāride oldu ki fūrūsiyyet ve fī-sebīli’l-lāh mücāhede şol ticāredür ki allāhü te‘ālā (17) mü‘minleri aña delālet étdi ve aña kındurdu ve anuñla ‘azāb-ı nārdan anları ḥalāş eder

[6b]

(1) allāhü te‘ālā ayıtdı yā ‘eyyühe’l-lezine amenü hel edüllüküm ‘alā ticāretin tunciküm min ‘azābin elīm (2) tü‘minüne bi’l-lāhi ve rasūlihi ve tucāhidüne fī-sebīl-illāhi bi

emvāliküm ve enfüsiküm zaliküm hayrün leküm in küntüm ta'lemüne (3) yağfırleküm zünübeküm ve yüdhileküm cennetin tecrīmin tahrihe'l-enhāru ve mesākine tayyībeten (4) fī-cenneti 'adnin zalike'l-fevzü'l-'azīm ya'ni ey mü'minler ben sizi delālet edeyin mi şol (5) ticārete ki sizi 'azāb-ı elīmden hālāş eder ve necāt vērür ve ol ticāret budur ki siz allāhü te'ālāya (6) ve resūline īmān getüresiz ve fī-sebīli'l-lāh emvāliñüz ile ve nefsleriñüz ile mücāhede edesiz (7) ve bu size hayrludur eger bilürseñüz ve böyle edecek olursañuz allāhü te'ālā zünübıñuzı setr eder (8) ve şol cennāta sizi idhāl eder ki anlaruñ tahtından ırmaqlar akar ve dağı cennāt-ı 'adna idhāl eder (9) ve fevz-i 'azīm budur ve bunuñ mādūnında olan va'du'l-lāh kifāyet eder tā kim 'āmil olanlar (10) allāhü te'ālāyı irzā edecek şey' ile 'āmil olalar ve allāhü te'ālā sūre-yi baķarada ayıtdı (11) inne'l-lezīne āmenü ve'l-lezīne hācerü ve cāhedü fī-sebīl-illāhi ülāike yercüne rahmeti'l-lāhi (12) ve'l-lāhü gayūru'r-rahīm ya'ni taḥķīķ şol kimesneler ki mü'min oldılar ve dağı şol mü'minler ki (13) mekkede olan vaţanlarından medīneye hicret etdiler ve fī-sebīli'l-lāh müşrikler ile mücāhede (14) ve muḥārebe etdiler anlar bu işlerde allāhü te'ālānuñ rahmetin recā ederler allāhü te'ālā eşhūr-i ħurumda (15) kıtāl etdüğüñüzü setr eder ve maḥv eder rahīmdür sizi esirger eşhūr-i ħurumda kıtālī mubāh eyledi (16) ve dağı allāhü te'ālā ayıtdı ve kātılı fī-sebīl-illāhi ve a'lemü enna'llāhe semī'un 'alīm ya'ni fī-sebīl-illāh (17) muķātele edüñ ve bilüñ ki allāhü te'ālā sizüñ dedigüñüzü işidür ve kaşdıñuz ne idügin bilür

[7a]

(1) ve dağı allāhü te'ālā ayıtdı ellezīne yünfiķüne emvālehüm fī-sebīl-illāhi şümme lā yütbi'üne mā enfeķü mennem (2) velā ezen lehüm ecrühüm 'inde rabbihim velā ḥavfün 'aleyhim velā hüm yahzenün ya'ni şunlar ki fī-sebīl-illāh (3) malların infāk ederler andanşoğra dönüb ol etdükleri iḥsānlarına minnet koşmazlar (4) ve dağı azā etmezler anlar için allāh katında ol infāk muķābelesinde anlaruñ ecri ḥāşıldur (5) ve dağı anlara ḥavf yokdur ve dağı anlar maḥzūn olmazlar ve dağı āl-i 'imrān sūresinde ayıtdı (6) velā taḥsebene'lezīne kūtülü fī-sebīl-illāhi emvāten bel aḥyā'un 'inde rabbihim yürzeķüne ferihīne (7) bimā ātāhümü'l-lāhü min fażlihi ve yestebşirüne bi'l-lezīne lem yelḥaķū bihim min ḥalfihim ellā ḥavfün 'alehim (8) velāhüm yahzenün ya'ni fī-sebīli'l-lāh katlı olunan mü'minleri siz emvāt zann etmeñ ya'ni anlar (9) öli degillerdür belki anlar dirilerdür mevlāları katında uçmaķda envā'-i ni'met ile rızķlanurlar (10) ferāḥlandıķları ḥādde allāhü te'ālā kendi fażlından anlara i'ṫā etdügi ni'met ile ve dağı (11) istibşār ederler ya'ni sevinürler şol mü'min ķarındāşlar için ki anlar ardlarından

anlara (12) lâhik olmamişlar ya'ni umarlar ki anlara şehâdet müyesser ola ve anlar dağı bu ni'mete vâşıl (13) olalar ol şehîdlere havf yokdur 'azâbdan ve dağı anlar mahzûn olmazlar bir nesneye 'adem-i (14) işâbetden ötüri zîrâ her ne isterler ise anların katında mevcûddur ve dağı allâhü te'âlâ (15) nisâ sûresinde ayıtdı felyükâtil fî-sebîl-illâhi'l-lezîne yeşrüne'l-ḥayate'd-dünyâ bil âḥireti ve men (16) yükâtil fî-sebîl-illâhi feyüktel evyağlib fesevfe nü'tihi ecren a'zîmen ya'ni şol mü'min ki allâhü te'âlâdan (17) fazl recâ eder pes fî-sebîli'l-lâh muḳâtele eylesün şol kâfirlerle ki ḥayât-ı dünyâyı

[7b]

(1) âḥiret ile şatun aldılar ya'ni âḥireti dünyâ için vârdiler ve anı şatun aldılar ve şol (2) kimesne ki fî-sebîli'l-lâh muḳâtele eyledi pes katl olunub şehîd oldu veyâḥûd (3) galebe edüb gâzî oldu pes 'an-ḳarîb allâhü te'âlâ ecr-i 'azîm i'tâ eder (4) ve dağı allâhü te'âlâ ayıtdı ellezîne âmenü yükâtilüne fî-sebîl-illâhi ve'l-lezîne keferü yükâtilüne (5) fî-sebîli't-ṭâgûti feḳâtilü evliyâ'e's-şeyṭâni inne keyde's-şeyṭâni kâne za'îfen (6) ya'ni şunlar ki allâhü te'âlâyâ ve resûline îmân getürdiler anlar fî-sebîli'l-lâh muḳâtele ederler (7) ve şunlar ki kâfir oldılar ve allâhü te'âlâyâ ve resûline îmân getürmediler anlar fî-sebîli't-ṭâgûb (8) ya'ni şeyṭân yolında muḳâtele ederler pes siz ey mü'minler şeyṭân dostları ile (9) muḳâtele edün taḥḳîḳ şeyṭânın keydi ve mekri za'îfdür tîz zâ'il olur ve dağı (10) allâhü te'âlâ ayıtdı lâ yestevî'l-ḳâ'idüne minel mü'minîne ğayri üli'z-zararı ve'l-mücâhidine (11) fî-sebîl-illâhi bi emvâlihîm enfûsihîm fazzela'l-lâhü'l-mücâhidîne bi emvâlihîm enfûsihîm 'ale'l-ḳâ'idîne (12) deraceten ve küllen ve'ade'l-lâhü'l-ḥüsnâ ve fezzela'l-lâhü'l-mücâhidîne 'ale'l-ḳâ'idîne ecran 'azîmen (13) ya'ni mü'minlerden ğazâyâ varmayub evlerinde oturanlar zarar şâhiblerinden ya'ni anlardan (14) 'özr şâhiblerinden ğayrı ecrde ve sevâbda berâber degüllerdür fî-sebîli'l-lâh malları ile (15) ve nefsleri ile mücâhede eden mü'minler ile allâhü te'âlâ fî-sebîli'l-lâh mücâhede edenleri 'özrsiz (16) ğazâyâ varmayub evlerinde oturanlar üzre tafzîl eyledi derece yöninden ve bunların (17) küllîsine ya'ni mücâhede edenlere ve evlerinde 'özr ile oturanlara ve 'özrsiz oturanlara allâhü te'âlâ

[8a]

(1) cenneti va'de eyledi ve allâhü te'âlâ fî-sebîli'l-lâh mücâhede edenleri sefere varmayub (2) evlerinde oturanlar üzre ecr-i 'azîm yöninden tafzîl eyledi ve süre-yi mâ'idede ayıtdı (3) yâ 'eyyühellezîne âmenü men yertertedde minküm 'an dînihi fesevfe ye'tillâhü bîḳavmin yüḥibbühüm ve yüḥibbühü (4) ezilletin 'ale'l-mü'minîne e'izzetin 'ale'l-kâfirîne yücâhidüne fî-sebîl-illâhi velâ yeḥâfüne levmete lâ'imîn (5)

zalike fazlü'l-lāhi yu'tīhi men yeşā'u va'l-lāhü ve vāsi'un 'alīm ya'ni ey haḳḳa ve resūline īmān getürenler (6) sizden şol kimesne ki dīninden mürtedd oldı ya'ni dīninden mürtedd olacaḳ olursa 'an-ḳarīb (7) allāhü te'ālā bir ḳavmi getüre ki allāhü te'ālā anları seve ve anlar daḳı allāhı seveler ve mü'minlere raḥīm (8) gönjüllü olalar ve kāfir üzre iri sözlü ve heybetlü olalar ve fī-sebīli'l-lāh mücāhede (9) édeler melāmet éden ḳalḳuḳ melāmetinden ḳavf étmeyeler ve anlarda olan bu ḳāl allāhü te'ālānuḳ (10) fazlıdur ḳullarından kime dilerse i'tā éder allāhü te'ālā fazlı ile vāsi'dur ve hidāyete (11) ḳābiliyyeti olan kimesneleri 'alīmdür ve sūre-yi enfāle ayıtdı yā'eyyühe'llezīne āmenü izā laḳitümü'l-lezīne (12) keferü zaḥfen felā tüvellühümü'l-edbāra ve men yüvellihim yevme'izin dübürahü illā müteḥarrifen (13) liḳitālin evmüteḥayyizen ilā fi'tin feḳad bā'e biḡazzabin mine'l-lāhi ve mā'vehü cehennemü ve bi'se'l-maşīr (14) ya'ni ey haḳḳa ve resūline mü'min olanlar ḳaçankim kāfirlere mülākī olsaḳuz muḳāteleye ḳarşu (15) olduḳunuz ḳālde anlar ile muḳātele étmekden anlara arḳa döndürmek ve cengden firār étmek (16) ve şol kimesne ki bedr güninde veyāḫūd ḳayrı vaḳtde cengde anlara arḳa döndere illā megerkim (17) ḳitāl için münḫarif ola ya'ni ceng éderken meydānda at ile cevlān édüb bir ḫarafdan

[8b]

(1) daḳı ḳitāle başlaya veyāḫūd bir cemā'ate ḫaber vèrmek için ayrıla ve anlara yardım éde (2) pes taḫḳīḳ ol kimesne allāhü te'ālānuḳ ḳazabıyla döner ve cehennem anuḳçün me'vādür (3) ve bi'se'l-maşīrdür ve daḳı allāhü te'ālā ayıtdı inne'l-lezīne āmenü ve ḫācerü ve cāhedü ve biemvālihim (4) ve enfüsihim fī-sebīl-illāhi ve'l-lezīne āev ve neşarü ülāike ba'zühüm evliyā'ü ba'zin ve'l-lezīne āmenü (5) velem yühācirü māleküm min velāyetihim min şey'in ḫattā yühācirü ve inistenşarüküm (6) fī'd-dīni fe'aleykümü'n-naşru illā 'ālā ḳavmin beyneküm ve beynehüm mişşāḳun va'l-lāhü bimā te'melüne (7) başīr ya'ni taḫḳīḳ şol kimesneler ki allāhü te'ālāya ve resūline īmān getürdiler ve mekkeden (8) medīneye resül 'aleyhi's-selām yanına hicret étdiler ve daḳı fī-sebīli'l-lāh mallarıyla ve nefsleriyle (9) mücāhede eylediler ve daḳı şunlar ki resül ile evvel hicret édüb şonra hicret édenleri (10) yanlarına alub kendülerine zamm étdiler ve evlerinde ḳondurdılar ve haḳḳa ve resūline nuşret (11) étdiler anlarıḳ ba'zısı ba'z için evliyādur ya'ni aḳa vāriş olur ve şunlar ki īmān (12) getürdiler velākin mekkeden medīneye hicret étmeyince sizün için anlarıḳ vilāyetlerinden (13) bir şey' yoḳdur medīneye hicret étmeyince ve eger ol mü'minler sizden dīnde nuşret (14) ḫaleb édecek olurlarsa pes sizün üzeriḳüze anlara nuşret vācibdür illā megerkim sizün ile (15) ol

müşrikler beyninde ki mü'minler anlar ile muḳātele ederler ve sizden nuşret taleb (16) ederler 'ahd vardır pes anlara nuşret etmek yokdur belki mābeynlerinde şulḥ etmek vardır (17) ve allāhü te'ālā nuşret ve mu'avenetden sizün 'ameliñüz olan şey'i görür ve daḥı allāhü te'ālā ayıtdı

[9a]

(1) ve'llezīne āmenü min ba'dü vehācerü vecāhedü me'aküm feülāike minküm ve ülü'l-erḥāmi (2) ba'zühüm evlā biba'zin fī kitābi'l-lāhi inna'l-lāhe biküllü şey'in 'alīm ya'ni ve şol kimesneler ki (3) hicretten şonra mü'min oldılar ve hicret eylediler ve fī-sebīli'l-lāh sizün ile mücāhede eylediler (4) pes anlar dīnde sizdendür ve hicret şevābında sizünle berāberdür ve hicretten şonra ulü'l-erḥām (5) olanlaruñ ba'zısı ba'zdan evlādur kitābu'l-lāhda allāhün ḥükmi ile ḳarābet ḥasebiyle (6) ve allāhü te'ālā 'alīmdür ki siz ḳısmet-i mirāsi ve ḥaḳḳ vārişi ol emr üzre ri'āyet eder misiz (7) ve daḥı tevbe süresinde ayıtdı ve'l-lezīne āmenü vehācerü ve cāhedü fī-sebīl-illāhi biemvālihim (8) ve enfüsihim a'zamü deraceten 'inda'l-lāhi ve ülāile hümü'l-fāizün ya'ni ve şunlar ki mü'min olub (9) hicret étdiler ve fī-sebīli'l-lāh mallarıyla ve nefsleriyle mücāhede eylediler anlar derece ile 'indi'l-lāh (10) a'zamdur ve anlar fā'izlerdür 'azābdan ḥalāş olub sa'adet-i ebediyyeye nā'il olmuşlardur (11) ve daḥı ayıtdı ve'l-lezīne yeknizüne'z-zehebe ve'l-fizzate velā yünfiḳünehā fī-sebīl-illāhi febeşşirhüm (12) bi'azābün elīm ya'ni ve şol mü'minler ki altını ve gümüşi kenz ederler ve zekāt vērüb (13) fī-sebīli'l-lāh anı infāḳ étmezler pes yā muḥammed sen anları 'azāb-ı elīm ile tebşīr eyle ve daḥı ayıtdı (14) yā 'eyyühellezīne āmenü māleküm izā ḳile lekümü'n-firü fī-sebīl-illāhi's-sāḳaltüm ile'l-erzi (15) erażītüm bi'l-ḥayati'd-dünyā mine'l-āḥirati femā metā'u'l-ḥayati'd-dünyā fī'l-āḥireti illā ḳalīlün ya'ni éy anlar ki (16) allāhü te'ālāya ve resüline mü'min oldılar size ne oldı ki ḳaçankim size resülüm ḫarafından (17) dēnilse fī-sebīli'l-lāh yeriñüzden ḳıḳub göçün ve resüle nuşret édüb küffār ile mücāhede édün

[9b]

(1) size sefere ḳıḳmak ağır geldi yeriñüzde oturdıñuz ḳıḳmadıñuz āḫiretten ḫayāt-ı dünyāya mı (2) rāzı oldıñuz ve āḫiret üzre dünyāyı mı iḫtiyār étdiñüz imdi ḫayāt-ı dünyānuñ metā'ı (3) ve anuñ menfa'ati āḫiret metā'ı ve anuñ menfa'ati ḳatında azdur zīrā dünyā fānīdür ve āḫiret bāḳīdür (4) ve daḥı ayıtdı infirü ḫifāfen veşıḳālen ve cāhidü biemvāliküm ve enfüsiküm fī-sebīl-illāhi (5) zaliküm ḫayrun leküm in küntüm ta'lemün ya'ni resüliñüzle ḡazāya ḳıḳuñ istersenñüz şevḳıla ve nişātıla (6) ve istersenñüz

kerhile ve şıkletle ve fî-sebîli'l-lâh mallarınızla ve nefslerinüzle mücâhede édün (7) bu cihâd sizün için hayrludur oturmaңызdan eger bilürsenüz zîrâ evlerinüzde oturmak (8) nefsinüzün kolayın gözetmekdür ve fî-sebîli'l-lâh cihâd benüm murâdumdur ve sizün sa'adet-i ebediyyenüz (9) anuñla hâşıl olur ve bi'l-lâhi't-tevfîk imdi fî-sebîl-illâh cihâd hakkında (10) kitâbu'l-lâhda nâzile olan âyâtuñ ba'zısın bunda zıkr eyledük ve cihâd (11) hakkında resûlu'l-lâhdan şallâ'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem âşârda dañı vâkı' olmışdur cümlesinden (12) abuzerr-i gâffârî rivâyet éder ki resûlu'l-lâhdan şallâ'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem su'al étdüm ki (13) a'mâlün kangısı efzaldur dedî pes ayıtdı îmânün bi'l-lâhi ve cihâdün fî-sebîlihi ve haccün mebrürün ya'ni (14) a'mâlün efzali allâhü te'âlânun vañdâniyyetine ve resülün risâletine îmân getürmekdür ve dañı (15) fî-sebîl-illâh küffâr ile mücâhede étmekdür ve hacc-ı mebrürdür ve 'abdullâh bin mes'ud razîya'l-lâhü 'anhu (16) resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden rivâyet éder ki resûlu'l-lâh ayıtdı innelinisâ'i'l-mühâcirîn (17) ve'l-mücâhidîn fî-sebîl-illâhi 'ale'l-kâ'idîne hürmeten keñürmeti'l-ümmehâti vemâmin racülin mine'l-kâ'idîne

[10a]

(1) ĥalfehu recülün mine'l-mücâhidîne feñânehü fî ehlihi illâ veñafe bihi yevme'l-kiyameti feyüñâlü lehü inne hezâ (2) kad ĥâneke fî ehlike feñuz min ĥasenâtihi miñdâra seyyi'âtike vedñuli'l-cennete ya'ni fî-sebîl-illâh (3) hicret édüb küffâr ile mücâhede éden kimesnelerün 'avretleriçün evlerinde oturan kimeslerün (4) üzerinde hürmet vardur analaruñ hürmeti gibi pes sefere varmayub evlerinde oturan (5) mü'minlerden bir kimesne yoñdur ki fî-sebîl-illâh mücâhede édenlerden bir recül ehli üzre anı (6) alıñosa ya'ni ehlinün añvâlin aña işmarlasa ve ol kimesne ehlinde aña iñânet (7) eylese illâ yevm-i kıyâmetde anları bir yerden turgudurlar ve ol mücâhide dênilir ki bu senün muşâhibün (8) ehlünde saña ĥıyânet eyledi pes seyyi'âtuñ miñdârı anuñ ĥasenâtından al ve cennete gir (9) ve dañı anı yesâr-ı eslemî rivâyet éder ki resül şallâ'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem ayıtdı inne ervâñha'ş-şühedâ'i (10) fî-sebîl-illâhi fî merc-i añzara fî fenâ'i'l-cenneti fî-ñubâbin beyzîn fî külli ñubbetin zevcâni mine'l-ñürî'l-'iyne (11) yurzeñüne külle yevmin kevide ĥütin ve kevide sevrin yecidüne fî külli vâñidin minhümâ ta'me külli (12) semeratin fî'l-cenneti ya'ni taññik fî-sebîl-illâh şehîd olanlaruñ ervâñı cennet öninde yeşil otlı yerlerde (13) añ ñubbeler içindedürler her ñubbenün içinde ĥür-i 'iyndan iki ĥürî vardur her günde ol (14) ervâñ balıñ cigeri ile ve şıñır cigeri ile ĥidâlanurlar her birisinde cennetde olan cemî' semerenün (15) lezzetini bulurlar ve kezâlik ebü hureyre razîya'l-lâhü 'anhu resûlu'l-lâhdan şallâ'l-

lahu ‘aleyhi ve’s-sellem (16) rivāyet eder ki resūl ‘aleyhi’s-selām ayıtdı lā yectemi‘u’l-imānū ve’s-şeccū fī ḳalbi recūlin mü’minin müslimin (17) velā yectemi‘u ḡubārun fī-sebil-illāhi ve dūḡānū cehenneme fī-minḡarey müslimin ebeden ve yurva fī-cevfi recūlin mü’minin müslimin

[10b]

(1) ya‘ni mü’min ve müslim olan recūlūḡ ḳalbinde īmān ile buḡl cem‘ olmaz ve daḡı mü’min ve müslim olan (2) recūlūḡ ḳalbinde fī-sebīli’l-lāh mücāhedede olan ḡubār ile cehennem duḡānı olmaz ya‘ni şol kimesnenūḡ (3) burnına fī-sebīli’l-lāh olan muḡārebe tozı gire anda cehennem dütünü girmez ve yine ibn-i ‘ıyāz (4) ebū hureyreden rivāyet eder ki oldaḡı resūlu’l-lāh şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellemden rivāyet eder ki (5) resūl ‘aleyhi’s-selām ayıtdı men enfeka nafaḡaten fī-sebīl-illāhi teleḡḡathū’l-melā’iketū ‘inde (6) ebvābi’l-cenneti me‘ahümür-rayḡānū yūḡıbbūnehū ve yeḡulne lehū yā ‘abda’l-lāhi hellūme ineynā yā mü’min feḡāle ehūve (7) ebūzerrin yā resūlu’l-lāhi inne zalike’l-müdhālū yā resūlu’l-lāhi mā lehū mişlūn ḡāle feḡāle ene le-ercū en tekūne minhūm (8) ya‘ni bir kimesne fī-sebīli’l-lāh bir nafaḡa infāḡ etse cennet ḡapularında melekler anı ḡarşularlar (9) ellerinde reyḡān ola ve aḡa muḡabbet ‘arz ederler ve aḡa dērler ki yā ‘abdu’l-lāh yā mü’min (10) gel bize ḡarış pes ebū hureyre ayıtdı yā resūlu’l-lāh ol kimesne ebuzer midür yā resūlu’l-lāh (11) bu müdhālūḡ mişli yokdur pes resūlu’l-lāh ayıtdı ben recā ederin ki sen yā ebā hureyre (12) anlardan olasın ve yine ebū şāliḡ ebū hureyreden rażīya’l-lāhū ‘anhu rivāyet eder ki ayıtdı (13) resūlu’l-lāh şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem ayıtdı elmelā’ilekü tüşallī ‘ale’l-müteḡallidi biseyfihi mā dāme müteḡalliden (14) biseyfihi ya‘ni bir kimesne ḡılıcın ḡaḡınsa melekler aḡa du‘ā ederler ve anuḡcūn nuşret (15) ḡaleb ederler mādāmki ḡılıcın ḡaḡınur ve fī-sebīli’l-lāh ribāḡuḡ sūnneti ḡılıcı ḡaḡınmaḡdur (16) nitekim mescidde mu‘teḡifūḡ sūnneti şıyāmdur ve ma‘āz bin cebelden rivāyet (17) olunur ki ol ayıtdı fī-sebīli’l-lāh ḡa‘n edici ebeden sermeden şā’im gibidür ve fī-sebīl-illāh

[11a]

(1) murābiḡ olan kimesnenūḡ at beslemesi ve baḡlaması bir sene ‘ibādet eden ‘ābid-i murābiḡuḡ a‘māli (2) gibidür ve enes bin mālīkden rivāyet olunur ki ol ayıtdı bir kimesne şehr-i ramazānda bir ḡün (3) murābiḡ olsa anuḡ ol ‘ameli bir sene ‘ibādetden efzāl olur ve anuḡ fażlına bir kimesne (4) yetişmez illā meḡerkim bir kimesne anuḡ gibi murābiḡ ola veyāḡūd anuḡ ‘amelinden ziyāde eyleye (5) ve fī-sebīli’l-lāh cihād ḡaḡḡında ḡoḡ eḡādīs vāride olmışdur velākin biz iḡtişār etdük (6) şol şey’ üzre ki anuḡ

kalīli keşire delālet eder ve bi'l-lāhi't-tevfīk ve rivāyet (7) olundu ki ehl-i islām arz-ı rūma gāzāya gitdiler bir fāris bir rāhibün şavma'asına (8) uğradı pes rāhib ayıtdı ey fāris ehl-i dīvān hizmetkārlarından mısın (9) pes ol kimesne ayıtdı dīvān hizmetkārlarındanam rāhib ayıtdı dīvānda sen neylersin (10) biz ba'zı kitāblarda bulmuşız ki taḥkīk fārisler allāhü te'ālānuḡ silāhları ve cündidür (11) ve feresānuḡ efzali ḡayl şāhibidür ve ḡayl için melā'ike vardur ki anlar daḡı anlar ile muḡātele ederler (12) kitābü'-l baytarat şāhib-i kitāb aydur pes allāhü te'ālānuḡ ḡamdındanşoḡra (13) ve anuḡ resūli muḡammede şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem şalāt étdükdenşoḡra pes şiddet (14) ve şecā'at ve ḡamiyyet şāhibi olan fārise ki 'avāḡıb-ı umūra nāzırdur ve bahādırlar ile ceng (15) eyledi ve cenge mümāreset eyledi ve daḡı ceng kızdıḡda atı depretdükde ve şiddet ile yelüb (16) segirdükde atıḡ ḡangısı aḡa nāfi'dür zırā at taleb olunur anuḡ ḡatında olan (17) ḡaşāişi ile aḡlıḡ ve esmerliḡ gibi ki efrend-i ḡālīşden ol anuḡla ihtiyār olunur

[11b]

(1) lā-büdddür atıḡ eyüsin bilmekde ḡayrıardan firāseti şādıḡa ve ma'rifeti tāmme ola ḡaçankim (2) ata binse ve at anuḡ şol atı olsa ki anuḡ üzere rızā'u'l-lāhi taleb éitse ve allāhü te'ālā ki (3) aḡa melce' ve me'vā oldur ol atı aḡa taḡşış eyledi pes anuḡ şalāḡı anuḡla allāhü te'ālānuḡ (4) 'ibādetidür ve allāhü te'ālā kitāb-ı kerīmimde zıkr eyledi ve enbiyādan 'aleyhime's-selām (5) daḡı aḡbārāt-ı vāride oldı ḡaylün ikrāmı ḡaḡḡında ve ensābinuḡ ḡıfzında ve atı baḡlayub (6) beslemekde ve anuḡla ḡoşmaḡda ve anuḡ üzerinde yarışdurmaḡda ve anuḡla bereket-i iltimās (7) étmekde allāhü te'ālā ayıtdı ve e'iddü lehüm mestetā'tüm min ḡuvvetin ve min ribā'i'l-ḡayli (8) ve ḡavlühü te'ālā ellezīne yünfiküne emvālehüm bi'l-leyli ve'n-nehāri ya'ni şunlar ki ḡeçe ve gündüz malların infāk (9) éderler müfessirler ayıtdılar bu āyet atıḡ 'alefi ḡaḡḡında nāzile olmuşdur ve ibn-i 'abbāsdan rażīya'l-lāhü 'anhu (10) rivāyet olındıki ol ayıtdı vaḡtā kim allāhü te'ālā ibrahim ile ismā'īlün 'aleyhime's-selām (11) yedi üzere beytū'l-ḡarāmuḡ ḡavā'idin ref eyledi allāhü te'ālā ismā'īle vahy eyledi ki taḡkīk (12) ben senüḡçün bir zaḡıre ittiḡāz étdüm anı kendüḡe maḡşuş eyle ve bu ḡaḡa ya'ni (13) ecyād ḡaḡına şu'ud eyle ve ol zaḡıreyi ḡaḡır saḡa gelür pes ismā'īl 'aleyhi's-selām (14) ecyād ḡaḡına ḡıḡdı pes nā-gāḡ ol zaḡıreye rāst geldi ve ol zaḡıre vahşī (15) at idi ḡarem etrāfında otlardı pes ismā'īle iḡbāl eyledi ḡattā alını ve başını (16) anuḡ öḡine ḡodı ve aḡa inkıyād eyledi pes ismā'īl 'aleyhi's-selām anı baḡladı (17) ve üzerine bindi pes ismā'īl 'aleyhi's-selām ibtidā ata bindi ve ḡadīşde vārid oldı

(*derkenar : ecyād mekkede bir tağun adıdur tubba' kavminün atları anda olduğundan ötüri anuñla tesmiye olındı*)

[12a]

(1) irtebiṭū'l-ḥayle feinnehā meyāmīnū ve hiye mīrāsū ebīkūm ismā'ile 'aleyhis'selām ya'ni atı (2) bağlayub beslemek zīrā anda meymenet vardur ve rivāyet olunur ki dāvud 'aleyhi's-selām atı ziyāde (3) severdi ve ol bir atı işitmedi ki eyliğile veyāḥūd eyü nesl ile veyāḥūd güzel segirtmegile (4) veyāḥūd atun sā'ir fazā'ilinden bir fazīlet ile zıkr olunur illā anı aḥz eyledi ḥattā biñ at (5) cem' eyledi ki yeryüzinde anlarun mişli yoğidi ve dāvud vefāt étdükdenşonra oğlı süleymān (6) 'aleyhime's-selām ol biñ ata vāris oldı ve süleymān 'aleyhi's-selām anlar ile faḥrlanurdı pes (7) anları yaraşdururdı ve ta'lim étdürürdi ve eyü ri'āyet édüb tīmār étdürürdi ve babası (8) dāvuddan vāris oldığı şey'den ol atlardan aña sevgülü nesne yoğidi pes vaqtā kim (9) süleymānda dāvudun vefātı ḥüzni geçdi dédi ki atlarımı 'arz édün göreyim ve süleymān 'aleyhi's-selām (10) allāhü te'ālāya ziyāde tesbīḥ éderdi pes atlar süleymāna öyleden güneş ṭolunınca 'arz (11) olındı pes ayıtdı ben 'aşrı edā étdüm mi ayıtdılar étmedün pes ayıtdı ne çirkin maldur ki beni rabbüm (12) zıkrinden iğfāl eyledi bunları baña dönderün pes emr eyledi ve cümlesi sigirlendi (13) nitekim allāhü te'ālā ayıtdı feṭafıka meshen bi's-sūki ve'l-a'nāk ve aña 'arz olınan atlar ṭokuz (14) yüz idi ve yüz at ḳaldıydı ki aña 'arz olunmadıydı pes ayıtdı bunlar beni şalātdan (15) iğfāl étmedi pes bu yüz atı bağladı ve besledi pes 'arab arasında ol atlardan evvel münteşir (16) olan budur ki āzerden bir ḳavm süleymān 'aleyhi's-selāma geldiler belḳısı tezvīc étdükdenşonra (17) ve dīnleri emrinden ihtiyācları olan şey'i andan su'al eylediler andanşonra mekānlarına gitmege ḳaşd eylediler

[12b]

(1) pes ayıtdılar yā nebiyy'il-lāh bizüm bilādımız ba'iddür ve biz ağırlandıḳ pes bize bir zād vēr ki bizi bilādımız (2) ulaşdura pes süleymān anlara bir at vērdi pes ayıtdı bu sizün zādınuzdur pes ḳaçankim ḳonağa (3) ḳonaşuz sizden bir kimesneyi aña bindirün ve aña bir mıṭred vērün ve nidā édün ve ḳonağınuzı (4) gösterün tā kim size şayd getüre pes emr böyle vāḳı' olmağıla ol at zād-ı rākib ile tesmiye olındı (5) pes benü şa'lebe bu atı işitdiler pes ayğırlığa ṭaleb édüb yönde çekdiler pes anlar için (6) hecnes ṭoğdı ve ol babasından dahı eced idi pes vaqtā kim bekr bin vā'il evlādını işitdiler (7) hecnesi ayğırlıḳ için ṭaleb édüb anı yönde çekdiler pes anlarıçün dīnārī ṭoğdı (8) ve rivāyet olındı vaqtā kim ziyād helāk oldı ḳavminün atları vaḥşiyye oldı ve

dérler ki (9) ‘arab atlarının eyüsi süleymānuñ bākī kalan ol yüz atıñ neslindendür ve rivāyet olundu ki (10) resūlu’l-lāh şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem atıñ alnını sebbābe ve ibhām ile fetl éderdi ve dér idi (11) el-ḥaylū ma‘ḳūdün fī nevāşihā’l-ḥayru ilā yevmi’l-kıyameti el-ecru ve’l-ḡanīmetü ya‘ni atıñ alnında ḥayr ‘aḳd olunmuşdur (12) kıyāmete dek ya‘ni āḥiretde ecr ve dünyāda ḡanīmet ve ebū hureyre rażīya’l-lāhü ‘anhu ayıtdı bir gece yokdur (13) illā gökden bir melek nüzūl éder ve ḡāzīlerün atlarını ṭavāf éder illā şol at ki boynında ceres ola (14) ve isnād-ı şaḥīḥ ile şābit oldu ki resūl ‘aleyhi’s-selām atı koşmaḡıla ve yaraşdurmaḡıla emr eyledi (15) ve koşdurdıḡı atlara on beş şā‘ alur üç zembīl ḥurmā vèrdi üç dürlü ḥurmādan pes anlardan evvel gelene (16) bir zembīl ḥurmā vèrdi ve anıñ ardınca gelene bir zembīl ḥurmā vèrdi anıñ ardınca gelene daḡı bir zembīl (17) ḥurmā vèrdi ve ‘ömer rażīya’l-lāh-u ‘anhu atları yaraşdururdu ve eṭrāfda olan ḥākimlere emr eyledi ki atların koşduralar

[13a]

(1) ve ḥāzret-i resūl şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem zübeyrā bin ‘avām ile atları ve develeri koşdurdılar (2) ve ḥālid bin velīd cenk étmezdi illā dişi at üzre zīrā bevli def éder ve ata deve südin (3) içürmegile ve aña ikrām étmegile ve anı şıyānet étmegile ve mübāşeret étmegile ve yem yédürmegile (4) ve fāris aña kendü nefsi ile ḥizmet étmegile meydānda yürür ve iş vèrür andan şonra anı (5) meydāna süreler zīrā atlarda fārisler için ‘izz ü cemāl ve mene‘at vardur ve ḥuşümet yerlerinde (6) ve ḳorḳulu yerlerde ve müzāyaḳalarda anlara i‘timād vardur anlar ile pehlevānların ve aḳrānlarının (7) ‘ömri uzun olur ve zell ü hevāndan anlar ile necāt bulur ḥattā çok vāḳı‘ oldıki ‘arabdan (8) ba‘zı kimesne gece ehl ü ‘ıyālī ile ac yatub uyur atınun ḳarnını ṭoyurur ve kendi nefsi ile (9) ehli üzre anı terciḥ éder ve ‘arab şā’irlerinin ḳavli buña delālet éder (10) ḳāle mālīkübñü nüveyre şī‘r (11) izā zeyye‘al endālū fi’l-maḥl-i ḥaylehüm / felem yezkürühā ev tehīcü’l-meşā’ifü (12) ya‘ni kaçankim erāzil ḳuraḳlıkda ve kızlıkda atların zāyi‘ eyleseler veyāḥūd (13) yaylaḳlarının otı ḳurusa pes atlarını aḡmasalar ve anlara nesne vèrmeseler (14) kefānā ḳālīlün min me‘āşī muḳavvitin / ‘alā ḥīnin lā yakvā ‘ale’l-ḥayli me’lefü (15) ḳuvvet vèrici me‘āşdan bize az nesne kifāyet éder şol ḥinde ki ata ‘alefden mu‘tādı (16) olan şey’ ḳavī olmaya ya‘ni ‘alefi yétmezse biz kendi ḳuvvetimizden aña zamm édüb biz az nesne ile iktifā éderüz (17) u‘allilü ehli rūbbemā bittü ṭāviyen / ve eşḳīhi maḥza’ş-şevli ve’l-ḥayyü ḥātifü

[13b]

(1) ya'ni ehl ü 'ayālūmi az nesne ile avidub çok olur ki ben ac yaturam ve atuma deve
(2) südin içürürem ve hālbuiki kabīle halkı açlıktan feryād ederler (3) terceme (4) ehl-i
hisset-i cedb içinde zāyi'c etse atların / yā maşā'if kurusa hiç anmasalar atları (5) bize
kāfīdür o demde 'iş için zād-ı kalīl / kim 'alefden anların bulunmaya me'lifleri (6)
ehlime 'illet edüb ac yaturam anlar ile / espüme süd içürürem çağırur hayy erleri (7) ve
kālē's-südūsiyy şī'run fī zalike (8) eskī cevādī'l-maḥza dūneki fā'lemi / inkün-te
kāriheten lizalike fezhebī (9) ya'ni 'avrete hiṭāb edüb dēr ki ben atımı süd ile
suvaruram şöyle bil ki saña vėrmem (10) ya'ni şöyle bil ki atı senün üzre terciḥ ederin
eger saña hōş gelmezse var git (11) lā tezkūrī mührī ve mā evleytü leh / feyekünü
cildüke mişle cildi'l-ecrabi (12) 'avreti aña ṭa'n edüb sen ṭayunı bizüm üzerimize
terciḥ edüb anı süd ile beslersin dedügi zamānda (13) aña hiṭāb edüb dēr ki sen ṭayımı
ve ben aña vėrdüğim südi anma yoḥsa senün derün uyuz derisi gibi olur (14) ya'ni seni
zarb ederin ki derün uyuz derisine döner (15) inni leaḥşā en tünādīnī elā / hāzā
ğubārun sāṭi'un fetelebbebi (16) ya'ni ben kōrkārın ki sen baña nidā edesin ki toz
belürdi ve düşmen gelüb (17) çıkıdı sen hāzır ol ve ālet-i ḥarbi giy ve ata süvār ol

[14a]

(1) ve kālē'l-eş'ar el-ḥuṣ'amī şī'ran fī-zalik (2) ṭırfün ize's-takbeltehü fekennehü /
nārun tükefkifü en yaṭıra ve kad ner'a (3) ṭırf kesr-i ṭā ile ve sükün-i rā ile eyü at
kerīmün mine'l-ḥayl ma'nāsınadur ve şā'ir atı medḥ eder (4) ya'ni şöyle bir eyü atdur
ki kaçankim sen anı illerüden bakşaḡ pes āteş gibi leme'an edüb uçmak ister ve havaya
(5) isti'lā eder görürsin (6) emmā ize's-tedbertehü fetera lehü / sākān kamūşa'l-vaḡ'i
'āriyete'n-nesā (7) ammā kaçankim anı kıçından bakşaḡ anuḡ sākını kamūşa'l-vāḡ'i
görürsin ya'ni kıçların yere urur (8) görürsin veyāḥūd arslan gibi yere başār görürsin
ve daḡı nesā ṭamarını 'āriye görürsin (9) ya'ni tüysiz ve nesā ökçeden çıkub iki uylıḡun
içinden ṭırnaḡa ulaşan ṭamardur (10) ve ente ize's-ta'raḡtehü mütemeṭṭıran / fetekülü
hāzā mişle serḡānī'l-ğazā (11) ve kaçankim anı bir cānibden bakşaḡ üzerine maṭar
nāzil olduḡı hālde pes sen dėrsin (12) bu ġazā aḡaçlıḡun kurdıdur ġazā bir nev'
aḡaçdur ki yaprakları yaşsı olur (13) ve lekad 'alimtü 'alā tūkkā'i'r-radā / inne'l-
ḥuşüne'l-ḡaylü lā müdne'l-kırā (14) ve taḡkīk ben bildüm mevti def' etmekden ötüri ki
taḡkīk halk için şıḡınacak ḡişārılar eyü (15) aşīl 'arabī atlardur yoḥsa köyleri cāmi'i
olan şehrler degüldür zīrā atlar üstinde fārisler (16) vilāyeti ḡıfz ederler ve ecel-i
każāyı def' ederler (17) innī vecedtü'l-ḡayle 'izzen zāhıran / tūncī mine'l-ğamā'i ve
yekşifne'd-dücā

[14b]

(1) taḥḳīk ben atları ʿizz-i zāhir buldum ki ğammdan ḥalāş éderler ve қараңulığı keşf éderler (2) ve yebitne lişşegari'l-meḥūfi ʿtalāʿiʿan / ve yebitne lişşalūki ecimmeten zī'l-ġazā (3) ve daḥı atlar maḥūf delikte қарavulda ġecelenürler ve faḳīr için ġazā aġacınuĝ altında ḥavz olduĝları (4) ḥāldede ġecelenürler yaʿni fuḳarā aġac ġölgesinüĝ altında ḥavz kenārında rāḥat étdükleri gibi ġece ile (5) anlaruĝ vāsıtası ile rāḥat éderler veyāḥūd ġece ile faḳīr için ġazā aġacından olan şıĝınacaĝ yer olurlar (6) yaḥrücne min ḥaleli'l-ġubāri ʿavābisen / keāşābiʿi'l-maḳrūyi aḳʿan feştalā (7) yaʿni atlar cenkde toz arasından çıkarlar ʿabūs olduĝları ḥāldede barmakları şovuĝdan üşümüş (8) gibi ki dizin çöküb maḳʿadı üzre otura ve āteşe karşı issine (9) ḳāle şāʿir benī ʿāmir fī zalike (10) benī ʿāmirin māli era'l-ḥayle eşacet / biṭānen ve baʿzuʿz-zummi'l-ḥayli emselü (11) şāʿir ʿāmir kabilesine ḥiṭāb édüb der ki éy benī ʿāmir baḡa ne oldı ki ben ḥayli (12) ḳarnı toĝ şabāḥlanur görürüm ve ḥālbuki ḥaylün baʿzı aruĝı ki ḳarnı arḳasına mülāşıĝdur daḥı aḥsendür (13) benī ʿāmirin inne'l-ḥuyüle viḳāyetün / lienfūsiküm ve'l-mevtü vaḳtün müʿeccelü (14) éy benī ʿāmir taḥḳīk atlar sizün nefsiñüzü ḥıfz éder ve ḥālbuki mevt vaḳt-i müʿecceldür yaʿni muʿaḥḥardur (15) pes anlara riʿāyet édün tā kim anlar sizi mevt-i müʿeccelden ḥıfz éde vaḳt-i müʿeccele yetişesiz (16) ehīnū lehā mātükrimüne ve bāşirū / şıyānetehe veʿş-şavlü li'l-ḥayli ecmelü (17) yaʿni atlara ikrāmıñuzu rıfḳ ve ḳār ve mülāyemet üfürre édün ve şıyānetlerine mübāşeret édün ve ata şıyānet-i ecmel aḥsendür

[15a]

(1) metā tükrimūhā tükrimüne nefseküm / izā şāra min vaḳaʿiʿ-senābüki ḳaştalü (2) yaʿni her ḳaçankim siz atlara ikrām étseñüz kendi nefsiñüze ikrām édersiñüz şol (3) vaḳt kim atlaruĝ tırnakları ucından ʿaskerün tozı havaya ḳalka ve düşmen zāhir ola (4) ḳāle ʿumerabn-i mālik (5) ve sābiḥun keʿuḳābiʿd-dicni ecʿalühü / dūneʿl-ʿıyāl i lehüʿl-ışārū veʿl-luṭfü (6) sābiḥ feresün ismidür ki fāris altında şuda yüzer gibi yüzer yaʿni bulut içinde olan (7) ṭavşancıl gibi seyāḥat éden atı ben ʿayāl üzre tercīḥ édüb aḡa ışār u luṭf éderin (8) ve ḳāle ṭufeylüʿl-ġānevī (9) innī ve in ḳalle māli lāyüfāriḳuni / mişlenʿn-neʿāmeti fī evşālihi ṭıveli (10) yaʿni ve egerçi kim benüm malum az ise ve faḳīr isem deve ḳuşu gibi at ki mefāşılında (11) ṭavīle ola yaʿni sicim ola benden eksük degüldür ve bu ṭufeyl ol üç kimesnenün birisidür (12) ki sūre-yi tevbede ve tābaʿl-lāh-u ʿaleyhim ḳavli anlaruĝ ḥaḳḳında nāzil oldı (13) ve ḳāle kaʿb ibn-i mālikiʿl-enşāriyy (14) ve neʿuddü liʿl-ʿadāʿi külle müḳalleşın / verdin ve maḥcūlin el-ḳavāʿimi eblaḳu

(15) ve biz a'cdâyıla cenk étmekiçün hâzır édüb yaraqlaruz ayakları uzun veyâhüd ayakların (16) yêrden kaldurub yere urucu olan eblaķı ki ayaklarınuñ sekili ayaklarında bilâzük (17) gibi ola eblaķ aķ ile kara arasında olan tonlu ata dêrler

[15b]

(1) emra'l-ilâhi birabṭihâ li'adüvvihi / fi'l-ḥarbi inna'l-lâhe ḥayru muvaffiķu (2) ya'ni allâhü te'âlâ bize düşmen ile ḥarbde cenk étmekden ötüri atı bağlayub beslemek ile emr (3) eyledi cenk édüb düşmâna ğalebe étmek emrinde tevfiķ allâhü te'âlânuñdur ḥayr-ı muvaffiķ oldur (4) şâ'ir bin kıreyş (5) ettekî dūnehü'l-menâyâ binefsî / ve hüve dūnî yağşâ şudūra'l-'avâlî (6) ben nefsum ile mevti andan men' éderin ve ol dağı demrenlerüñ şudürin benden örter (7) cerşâ'un mâ aşâbeti'l-ḥaylü minhü / ḥîne eğşâ ebṭâlehâ lâ ubâlî (8) cerşâ' feresüñ ismidür ya'ni ki ḥarb ve kıtâl meydânında bir at aña yetişmez kaçankim ben anuñ (9) üzerinde atlaruñ rākibi olan ebṭâla hücum éderem kayırmam ve korkmam zîrâ baña cerḥ işâbet étdürmez (10) feizâ mittü kâne zâke turâbî / ve secâlün maḥmüdetün min secâlî (11) ve ol at ile ḥarb secâlünden benim için sicâl-i maḥmüde vardur yuķâlu ḥarb-i sicâl kâh bir ṭarafa aķar (12) ve kâh bir ṭarafa pes anuñla istedüğüm yere sürerem ve meydân baña münḥaşır olub (13) andan zâ'il olmam pes kaçankim baña mevt işâbet éder maḥall-i ḥarb benim turâbum ve medfenümdür (14) zîrâ andan zâ'il degülem bu taķdîr üzre ve sicâl kavlı-i cerşâ' kolına ma'tûf olur ve mışrâ'-yî şânîye mışrâ'-yî evvel üzre muķaddem olur (15) ve kâle zabî'ca el-ķayşî (16) ceza'l-lâhü'l-eğarra cezâ'e şıdķin / izâmâ üķidet nârü'l-ḥurûbi (17) eğarr şol ata dêrler ki alnında bir dirhemden ziyâde beyâz ola ya'ni ol alnı beyâz ata ḥaķķ te'âlâ

[16a]

(1) cezâ-yı şıdķ ile cezâ vêrsün ya'ni eylik vêrsün ki kaçankim ḥarb âteşi îķâd oluna ya'ni âteş gibi tutuşa (2) yaķînî bi'l-lübâni ve menkibeyhi / ve aḥmeyri bimaṭradeti'l-kü'ubi (3) ya'ni at beni ḥıfz éder göğüs ile ve iki çigini ile ve ben anı ḥıfz éderin zî'l-kü'üb (4) olan maṭrede ile ya'ni boğum boğum olan kıamışdan mızrâķ ile ḥıfz éderin (5) ve edfîhi izâ hebbet şimâlün / bileylin cercefin ba'de'l-cenûbi (6) ve dağı şovuk yellü ğecede riḥ-i cenûbdan sonra kaçankim riḥ-i şimâl ese ben anı issi tutub şovukdan ḥıfz éderin (7) terceme (8) ḥaķķ eğarra şıdķıla vêrsün cezâ / şol zamân kim dutuşa nâr-ı ḥurûb (9) şadr u menkib ile ḥıfz eyler beni / ḥıfz éder benden anı ṭard-ı kü'üb (10) leyl-i cercefdede şovukdan şaķlaram / kim ese riḥ-i şimâl ba'de'l-cenûb (11) ve kâle ibn-i şafvân el-esedî fî-şifati'l-feresi (12) fezâke ve kıad i'tedâ fi's-şabâhi / bicradin ke's-

sīdi ‘abli’ş-şevā (13) ya‘ni şabāh vaktinde segirtti kurd gibi şa‘rı kışa atlar ki dört ayagınınuñ ırnağı ğalīz idi (14) ṭavīlū’z-zirā‘ayni eṭme’l-kū‘üb / nāti’l-ḥimāyetni ‘ārī’n-nesā (15) iki kolu uzun idi ve ṭopuqları mürtefi‘ idi ve iki baldurunuñ etleri şişik idi ve ökçeden (16) çıkbub iki uyluğunuñ içinden ırnağa varan ṭamarı ‘ārī idi ya‘ni üzerinde çoklık (17) tüy yoğidi ecred kaşırū’ş-şar’dur ve siyyid kesr-i sīn ile zi’bdür ve ‘abl ğalīz olan şey’dür

[16b]

(1) ve şevā iki yedün ve iki ayaguñ eṭrāfidur (2) lehü kefelün eydin müşrifün / ve a‘midetün lem tü şāhid vecā (3) ya‘ni anuñ sağrısı kavī ve ‘ālīdür ve ayakları daḥı ırnağında veca‘ı görmemişdür (4) ve üzün müvelletün ḥaşratün / ve şidkun raḥābün ve cevfü hevā (5) ve kulaqları kâ‘im olub yüzi üzre muḳbildür ve mülāyim ve laṭīfdür ya‘ni kamaş kulaqlı (6) ve ağızı gēñ ve cevfi vāsi’dür (7) ve liḥyānū meddin ilā minḥarin / raḥībin ve ‘ücün ṭavīlū’l-ḥatā (8) ve atıñ iki yüzi kemükleri anuñ vāsi‘ olan minḥarina çekülmişdür ve ayag üzre kâ‘im (9) olub adımları uzundur eydin demek kavī demekdür nitekim allāhü te‘ālā demişdür ve eyyednāhü birūḥi’l-ḳudūs (10) ve vecā bir veca’dur ki at anı ırnaqlarınun içinde ṭuyar şakk ile ḥarkdan ğayrı yukālu (11) vece’l-ferasü vecen ve devede buña zıl‘ dērler ve muvalle muḥaddede demekdür ve ḥaşret laṭīf ve raḳīḳ (12) olan şey’dür ve raḥīb vāsi’dur ve hava medd iledür zarūret-i şī‘rden ötüri kaşır olundu (13) iki şey’ beyninde olan furḥadur ya‘ni vāsi’ü’l-cevf demekdür ve liḥyān liḥānuñ teşniyesidür (14) şakal olduğı mevzi‘de olan iki kemükdür ol iki kemük uzun olduḳda atıñ yüzi (15) uzun olur ve ‘avec ḥā’iṭ ve ‘avd gibi dikilüb kâ‘im olan şey’dür (16) lehū tis‘atün ṭalne min ba‘di en / kaşarne lehū tis‘atün fi’s-sevā (17) ya‘ni anuñçün ṭoḳuz nişān vardır ki anlar uzundur andanşonra ṭoḳuz daḥı vardır ki anlar kışadur pes iki nev‘ berāberdür

[17a]

(1) ve seb‘un ‘areyne ve seb‘un küsīne / ve ḥamsün rivā’ün ve ḥamsün zāmā (2) ve yedisi ‘ārīdür ve yedisi meksüvedür ve peşi kanmış olanlardur ve peşi şusuz olanlardur (3) ve seb‘un ḳarubne ve seb‘un ba‘udne / femā fihi iz zāke ‘aybün yürā (4) ve yedisi ḳarīb olanlardur ve yedisi ba‘īd olanlardur pes at böyle olicecek anda görünür ‘ayb (5) yokdur uzun olan ṭoḳuz ve atıñ boynı ve iki yüzi ve kıç ayaklarında incügi ile ṭopuḳ (6) buluşduğı yerde incük kemüginün kenārı ve atıñ ḳarnı ve iki kolu ve iki uyluğıdur (7) ve kışa olan ṭoḳuz atıñ dört ayagında olan dört buḳağıluğı ve öñ ayaklarınun (8) ṭopuğı buluşduğı yerde incük kemüginün kenārı ve iki gözi altında olan kemüginün (9)

göz tarafından olan yeri ve ön ayaklarının baldurudur ve kuyruk kemügidür ki ‘asīb-i zeneb (10) ve menbitü’z-zeneb dèrler ve atun ‘ārī olan yedi nişānı atun iki yarığadır ve alnidur (11) ve cümle yüzidir ve boyı laħmdan ‘ārī ola ya‘ni etlü olmaya ve ayakları uzun ola ve güzel ola (12) ve bu nişānlar atda memdūħdur ve şol yedi ki mükessevedür ya‘ni örtülidir atun iki uyluğudur (13) ve iki incügün eti yeri ve iki ucası ki uyluk üstüdür ve iki yanının uca tarafından (14) olan yerleri ve şadrun üstinde iki laħmdür ya‘ni iki et pāresidür ve şol yedi (15) nişān ki anlar eyü ata yakındur ve hışāl-i şāliħadandur ve daħı şol yedi nişān ki anlar eyü atdan (16) ba‘iddür ve hışāl-i mezmümedendür (17) ve seb‘un ve tis‘un ğilāzun ve seb‘un riķākun / ve şaħvetü ‘ayrin ve metnün ħazā

[17b]

(1) ve yedi ve tokuzuncı nişān ğalīzdür ve anlar dört vazīfdür ve dört rusğdur ve ‘akvedür ki zenebün aşıldur (2) ve yedi nişān daħı raķīkdür ve atlar arķasında eyer yeri ve kulak içinde olan anun iki minħarudur (3) ki boğazlayacak yerün iki tarafıdır ve iki kulağıdır ve iki cuħafledür ki anlar ile ‘alefi (4) tenāvül eder ve daħı şa‘rıdır ve daħı at arķasında eyer yeri eşek arķası gibi ola (5) ve metni ki cānibeynden zahrı ihāta eden şey’dür muntehā-yı ‘acze yoğunlığa varınca mümtelī ola (6) mużtarib olmaya sık ola ve cildi istirhā üzre olmaya ve laħmı az ola (7) ħadīdü’s-şemāni ‘arīzü’s-şemāni / şedīdü’s-şıfāķi şedīdü’l-meṭā (8) ve sekiz nişānı ħadīd ola ve sekiz daħı ‘arīz ola ve derinün altında olan ince deri (9) ki kıl anda biter katı ola ve arķası daħı katı ola ve ħadīd olan sekiz iki ‘arķūbı (10) ki ökçesi üstinde olan yoğun tamarıdır ve iki kulağı ve ğılāf-ı każībi ve iki çigini ve tarafıdır (11) ya‘ni yanıdır ve ‘arīz olan sekiz şadrdur ve eyer yeridir ve iki uyluğudur (12) ve iki ucasıdır ve iki vazīfidür ki incügün topukda olan tarafıdır (13) ve fīhi mine’t-ṭayri ħamsün femen / ra‘āy ferasen mişlehü yüktenā (14) ve atda beş ‘uzv vardur ki her birisi ṭayr esmāsından bir ism ile tesmiye olunmuşdur pes bunun (15) gibi atı bir kimesne görse ele getirilüb hıfz olunur ve ol beş ṭayr bunlardur (16) ğurābāni fevķa kaṭātün lehū / ve nesrün ya‘sübühü kaḍ bedā (17) ğurābān iki ucanun üstüdür ve kaṭāt bağırtlak dedükleri kuşdur ve ol daħı maķ‘ad-ı difdür

[18a]

(1) ya‘ni ardca binen kimesnenün oturaķ yeridir ve ya‘süb çekirgeden büyük bir kuşdur ki (2) konuķda kaṇātların düşürmez ve ol daħı atun alında olan beyāz yerdür ki ve şümün üstindedür (3) ve nesr ki kerkesdür tırnağun içidir ya‘ni iki ğurābdur ve

kaṭātdur ve nesr ile ya'sübdur ki alında zāhirdür (4) ce'alnā lehū min ḥiyāri'l-lükāhi / ḥamsen meḥālīce şümmü'z-zerā (5) luḳāḥ luḳḥanuḡ cem'idür ve luḳḥa yeni toğurmuş sağılır devedür ve meḥālīc muḥālicüḡ cem'idür (6) şol develerdür ki şitāda südi ziyāde vēre ve şümm mürtefi'adur ve ez-zerā semīnedür (7) vāhidesi zirvetündür yükālū a'lā külli şey'in zirvetühū ya'ni biz ḥayl için yeni toğurmuş (8) sağılır beş deve ta'yīn étmişiz ki anlar kışda sağılır 'ālī ve semīn develerdür (9) şi'r (10) yügāzi bigaşnin lehū dāyiben / ve yükfihī min ḥalbi meşteḥā (11) ya'ni atı çayrladur yonca ile dā'imā ve daḥı iştihā étdügi südden aḡa işāret éder (12) ve yū'serü bizzādi dūne'l-'ayāli / ve fī külli mümsī bihi yuktefā (13) ve 'ayāli üzre anı tercīḥ édüb zādı aḡa īsār éder ve her aḡşam vaḡtinde (14) iḳtifa' olunur ya'ni ardınca gidilür gözedilür (15) feḳāza şanı'an felemmā şetā / ḥamelnāhū bi'l-ḳūdi ḥatte'n-ṭavā (16) pes yazladı semiz olduḡı ḥālide pes vaḡtā kim kış oldu biz anı ḳavd ile götürdük (17) ḥattā ḳarnı boş oldu ve arıḳladı

[18b]

(1) hecemnā bihi 'āneten fi'l-ḡitāt / ḥımāşe'l-butūni şıḥāḥe'l-'ucā (2) ve biz anuḡla gecenüḡ zūlmetinde ḥamr-ı vaḡşī sürisine ki anlaruḡ ḳarınları ac idi 'ucāveleri şaḥīḥ idi (3) hücum étdük 'ānet ḥamr-ı vaḡşīden murād bir süridür cem'ī 'ānāt ve 'uvn gelür ve ḡitāt gecenüḡ (4) evvelinde ve āhirinde olan zūlmetdür ve ḥımāş açlardur ve 'ucā 'ucāvenüḡ cem'idür ve 'ucāve etden bir muzḡa (5) ḳadardur ki devenüḡ dizinden ṭabanına münḥadire olan ṭamara muttaşıludur (6) fevelleyne ke'l-berḳi fī neferi hinne / cevāfilū yeksirne şümme'l-ḥaşā (7) pes ḳaçdıḳlarında berḳ gibi geri ḳaçdılar feza' ve feryād étdükleri ḥālide ufaḳ ḳatı ṭaşları (8) ayakları ile şıydılar (9) yuṭırne'l-ḡubāra bimelmūmetin / ve yūḳidne fi'l-merdi nāra'l-ḥayā (10) ya'ni şiddet-i ceryde ḡubārı uçururlar birbirine munzamm olduḡı ḥālide ve daḥı ṭaşlıḳda (11) ṭaşuḡ biribirine ṭokunmasından nār iḳād éderler (12) ke-enne bimenkibihi iz cerā / cenāḥen yülḳihi fi'l-hevā (13) ya'ni ke-enne-hu ol atuḡ ucasında cenāḥ var idi ki segirtükdde anı havaya aḡz éderdi (14) feceddele ḥamsen femin muk'aş / ve şāşin kürā'āhu dāmi'l-kelā (15) pes kürā'āhu ḥamr-ı vaḡşīden beş ḥimārı ṭarḥ eyledi ya'ni atdı pes kimisi yüzi üzre düşmiş (16) ve kimisi ölüb baldırları şışüb ḳalkmış ve kimisinüḡ yüreginden ḳan aḳar (17) ve şintāni ḥaşḥaşa ḳaşabuhā / ve şālişetün zaracet bi'd-demā

[19a]

(1) ve ikisinüḡ baḡırsaḡı zāhir oldu ve üçüncisi ḳanıla bulaşdı (2) feruḡnā bişaydin ilā ehlinā / ḳad ḥalike'l-erzü tevbe'd-dücā (3) pes biz şayd ile ehlimüze gitdük ve ḥālbuki yeryüzini ḳara eyledi gecenüḡ zūlmeti (4) ya'ni gece ḳaranlıḡı yeryüzine yayılmış idi

(5) febitnā nūḳassimū a‘zā’ehū / licīrāninā fī cifāni’l-ḳirā (6) pes biz gēce ile ol şayduḡ a‘zāsını ḳonşılarumıza ziyāfet taşlarında taḳdīm eyledük (7) ve ruḥnā bihi mişle vaḳfi’l-‘arūsi / ehyefe lā yeşteḳī min cefā (8) ve biz ol şaydı giderüb ve a‘zāsını taḳdīm édüb andan tenāvül étmekde ‘arūs gibi (9) imsāk üzre olduk ki ta‘ām yémekden ḳarnı boş ve cefādan ve yémekden şikāyet étmiz (10) ve bāte’n-nisā’u ye‘ūdūnehu / veye’külne min şaydihi’l-müştevā (11) ve nisā gēce ile ol ata i‘āde eylediler ve anuḡ pişmiş şaydından yédiler (12) ve ḳad ḳayyedühü ve ‘allū lehū / temāyime teneffese fihe’r-ruḳā (13) ve anı baḡladılar ve boynına ḫamā’iller baḡladılar ki anlara ruḳiyyeler nefş olundı imdi şöyle (14) ma‘lūm ola ki fāris silāḫ ve fūrūsiyyet ‘ilminde kāmil olmaz mādāmki devābbuḡ aḫvāline (15) ve eyü cins oldukların ve nā-cins oldukların ve nesebleri nedür ve anlarıḡ şey’ātını ya‘ni yüzlerine ve ayaklarına işābet éden (16) beyāzı ve anlarıḡ ‘illetlerini ve anlarıḡ evşāfını ve atlarda müsteḫabb olan şey’i ve mekrūh olan (17) şey’i başiret üzre bilmeye ‘arab ve hind ve ḡayrılardan bu fennüḡ ‘ulemāsı taḫḳīḳ étdüḡi üzre

[19b]

(1) ve daḡı ‘uyüb-ı ḫādiṣe nedür ve ‘uyübdan ḳanḡı ‘ayb ata zarar étmiz ve ol at cenkde (2) ve meydānda isti‘māl olunur ve ḳanḡısı isti‘māl olunmaz ve ‘aybı ne şey’ ile ‘ilāc olunur ‘ālim ola (3) tā kim tecribe ile bile aḫbār ile bilmeye andan şonra ata riyāzet étdürmegi ve anuḡ te’dībini (4) ‘ālim ola ve yaraḳlandurmaḡı ve yaraşdurmaḡı ‘ālim ola ve daḡı firāset ehli ola ki (5) feresi sā’ir-i meydānda merküz olub yéldükde ve segirtükde her feres ne miḳdār ḡāyete taḫammül éder (6) ve fārisi mesāfe-yi ba‘īdede feresi icrā étdükde ne işler ve her vaḳtde ‘ulūfātın aḡa ne münāsibdür (7) anı ‘ālim ola ve ‘an-ḳarīb inşā’allāhü te‘ālā zıkr olunur pes fārisüḡ evvelki ḫāceti (8) budur ki şol atı iḫtiyār éde ki anuḡ üzerinde mevte mülāḳī ola ki boḡazı ve nefesi (9) şedīd ola yügrük ola ve şabūr ola a‘zāsı şaḫīḫ ola ve güzel ola ve i‘tidāle ḳarnı (10) vāsi‘ ola yüce ola orta boylu ola ve genc ola ḳuvvetinüḡ evā’ilinde ola pes eger bu şifātuḡ (11) ḡayrı üzre olacaḳ olursa ve za‘īf olacaḳ olursa ve fāris ḳıtāl için veyā (12) meydān için aḡa muḫtāc olacaḳ olursa za‘īflıḡından anı yere düşürür ve segirtmekde (13) devrilür ve fārislerden evvelin ve āḫirin ḳatında bu zāhirdür pes ḫarb dār-ı dünyāda olan (14) a‘mālūḡ aḳvāsıdur zīrā ḫaḳḳ te‘ālā mevtden eşedd bir nesne ḫalk étmemişdür pes fāris (15) ḫaḳḳ te‘ālā maḫlūḳınun eşeddi olan mevte mülāḳī olur pes aḡa vācib olan budur ki (16) cehdini ve ‘ilmini ve ḫāḳatini istifrāḡ éde ḫaḳḳ te‘ālānuḡ

halk  tdüğü şey'ün eşeddine mülākī (17) olmakda ve hayl ve silāha ve  alkana dağı
cehdini şarf  de pes kendi nefsüne nazır eyle

[20a]

(1) ve benüm  avlümi fehm eyle ve  udretün olduğı  adar bu  ilmi  gren zīrā  ilm
rūhdur (2) ve  amel cismdür ve cism  ā'im olmaz illā rūh ile pes  açankim bir fāris
kemāl-i fūrūsiyyeti (3) iddi'ā eylese ve bu  ilmde  ilm ve bařiret řāhibi anı imtiĥān
eylese ve anuđ cemī' hālātını (4) keřf eylese pes eger fūrūsiyyetün cemī' aĥvālını ve
atlaruğ  uyübını ve  illetlerini (5) ve yarağ  tmesini ve  alefini ve terbiye ve te'dībini
ve riyāzetini ve atlar beyninde olan farkları (6) ve atuç aşilini ve redīsini ve mensübını
ve maĥbübını ve cemī' şey'ātını ve dağı nāfi' ü zārrdan (7) ve mergüb ve mekrūhdan
ve mütayemmin-i bih ve mutayayyar minhü olan şey'den ki (8) aña nisbet olunur  alim
olmazsa ve dağı miĥnet řoĥbetinden ve  ulemā ve feresān ile (9) ictimā'ī katında aĥyār
ile baĥř  tmediyse pes bu fūrūsiyyet ceĥālet yönünden (10) ve řāhibinün  adri  ceb
inĥitātdadır ve bu  ilm ta'liminün te'ĥiri idbārdur ve ĥalāyık (11) beyninde zilletdür
pes  açankim bu muřibet  aczen vāķi' olsa iĥvān ile fūrūsiyyet (12) beyninde emn ü
amān kenefinde pes bi-tarīķ aĥirī melekü'l-mevt katında dağı vāķi' olur (13) zīrā süyüf
nüfusa  aşd  der ve  amel rū'usu řakķ  der pes fūrūsiyyet şey'ātın (14) gibidürler ve
bahādırlar ve pehlüvānlar selātin gibidürler imdi diĥkat ile (15) bu  ilme meşgöl ol ve
fārislerün mekrinden ĥazer üzre ol zīrā tecrube ile (16) ĥāřıl olan  ilm ĥaber ile ĥāřıl
olan  ilm gibi degüldür imdi  y feresān-ı (17) meydān-ı celādet ve  y mübārizān-ı
erbāb-ı şiddet ictimā' edün ve tecrube edün

[20b]

(1) ve başiret üzre oluğ pes şan'atınuz ālātından bir āleti fevt  tmek illā anı (2)
eliñüzde  evirüb bükün tecrube ve cerā'at ile ve aña  uvvet ve istiālet ile (3) zīrā şol
kimesne ki āletinün isti'māline  avī olsa ol ālet anuđ  adūsı üzre (4) aña yardım olur ve
bir kimesne ki āletinün isti'mālinde tekellüf üzre olsa (5) ve āleti aña ĥālib olsa ol ālet
anuđ üzre  adūsına yardım olur pes (6)  açankim bir fāris cehlinden  uyüb ve za'fda
kāmil olan feres ile (7) alĥak silāĥ ve  alkān cem'  tse ve fūrūsiyyetde cür'eti ve
tecrubesi az olsa (8) ve silāĥı naĥl  tmekde za'f olsa pes kendü nefsini maĥall-i
teĥlükeye ilkā (9)  der ve ĥakķ te'ālānuđ ve e'iddü lehüm me's-teĥātüm min  uvvetin
ve min ribāti'l-ĥayli  avline muĥālif (10) ĥareket  der ve ĥakķ te'ālā ayıtdı yā
'eyyühe'n-nebiyyü cāhidi'l-küffāra ve'l-münāfikine veğluz  aleyhim ve me'vāhüm
cehennemü ve bi'se'l-maşir (11) pes nebīye  aleyhi's-selām ĥarbde ĥilzet ile emr

eyledi ve şol kimesneye ki (12) bizüm vaşiyetimüz kolay gelse ya'ni bizüm vaşiyetimüzi tutmasa ve kendi nefsi havası ile (13) anja muhālefet êtse ve gölgede beslenmiş olan semüz atlara ve kuvvetsiz müzeyyen olan (14) silāha rağbet olsa ve issiye ve şovuga şābir olmasa pes anları ahz êder ve anlara tam' (15) êder şol kimesne ki anlar şabr êtmedügi şey'e şābir ola pes fellāhlar ve ova hāfızları (16) ve cezāyir ehli ve ekinciler ve bādiye ehli anlara mālīk olurlar pes bu 'ilmi (17) ta'lim êtmekden istikbār ve ta'āzum êtmek libās-ı hışnı giymege ve kedir olan

[21a]

(1) ta'amı ve şarābı yemege ve içmege ve edānī ile oturub hedayān söz söylemege döner (2) ve eger sen libās-ı hışn giymege ve ta'am ve şarāb kedir yemege ve içmege şabr edemezseñ (3) pes senün re'yün seni aşāğa düşürmesün ki eger senün 'askerün semiz atlara (4) ve dünyā ziynetine ve tena'ume rağbet êtdilerse ve saña düşmānuñ üzre bunlardan (5) başiret ve 'avn taleb êtmek ġarīb gelürse anlardan irtiyāb êdersen pes anları (6) ġayrı kavme istidāl êtmege sa'y eyle zīrā anlar gibi çok ricāle mülākī olursın (7) pes eger senün 'askerün tena'umda ve nāzüklikde ve mal cem'inde ve kıra ve zayā' (8) ahzında senünle berāber olurlarsa ve anlaruñ zikri senün bilādunda mal (9) ve tena'um ile münteşir olacağ olursa ve anlaruñ 'atbı saña hōş gelürse pes anları (10) istibdāl êtmege ta'cīl edüb anları daħı tadrīc ile istibdāl eyle ve hīle-yi (11) adağ ile ezvāclerin ahz êtmege sa'y eyle zīrā anlaruñ saña ve senün bilād-ı saltanatuña (12) nef'leri yokdur ve saltanatuñ a'dāsından mazarrat def'ine sa'y êtmezler belki ra'iyete (13) ta'addī edüb bilāduñ taħrībine sa'y êderler pes anlar yılanlardur anlaruñ ısrımasından (14) sen emīn olmazsın pes anlardan hāzer eyle ve senün anlar ile hālün ac arslana (15) hışm edüb ġazab eden kimesnenün hāli gibidür pes zamānenün (16) ve ehlinün huşūnetinden ötüri cünd için huşin ve yoğun olan ricāli (17) intihāb eyle ki anları faqr-ı terbiye edüb şeci' eyledi ve cehl anları huşin eyledi

[21b]

(1) ve şekā anları çöneke eyledi ve tağ başına çıkdılar ve kıma yaşandılar harūr libās (2) ve şifārlarıdur ve zemherīr dişārlarıdur zīrā 'asker ni'am ve tena'ume düşdükde (3) ni'am ve tena'um anlardan olan nef'i senden izāle êderler pes anlar diyāra el (4) uzatmadın ve zararları bilāda münteşir olmadın anları ġayrı 'askere tebdīl eyle (5) ve sen anı pādīşāh-ı devlet ve saltanatuñ için 'ālemi fidā' êt ve 'askeri dünyāya (6) vërme zīrā 'asker senün devletün ālātından bir āletdür pes kaçankim (7) 'askerün menāfi'ci gitse ya'ni 'askeri sefere varmağā kādīr olmasa (8) anı ġayrı kimesneye tebdīl eyle ki

sefere varmağa ve hizmet étmege kâdir ola ve siyâset (9) şâhibi éder kaçankim sen kırk şehre mâlik olsañ ve ol kırk şehirde bir kimesne (10) küfri icrâ eylese ve egerçi kim sen anlaruñ arasında küfr a‘mâli ile zâhir degülsin (11) pes küfr şâhibi bahâdırlık ile zâhir olsa ve sen ihmâl eylesen pes sen mağlûb (12) olursın ve ol kırk şehre ol küfr şâhibi mâlik olur ve taḥkîk biz saña vaşıyyet (13) édüb başîret eyledük ‘ilmimiz yetişdügi kadar ve tecribe étdüğümüz kadar ‘ulemâdan ahz étdüğümüz kadar va‘l-lâhü‘l-müste‘âni (14) fî şıfâti‘l-‘atakı mine‘l-ḥayli (15) ‘arab atı cemî‘ atlardan efzaldür zîrâ resûlu‘l-lâh şallâ‘l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem anı tafzîl (16) eyledi ve dañı câhiliyyet ehli şî‘rde anı medḥ eyledi zîrâ anuñ şiddeti ve açluğa (17) ve şusuzluğa şabrı ve segirtmesi sâ‘ir atlara ğâlibdür ve ‘arab atınuñ me’ûneti

[22a]

(1) kıtlık vaḳtinde eklde ve şurbda dañı yeynidür zîrâ ol ‘alefe ve şuya az nâ‘il (2) olur ve dañı açluğa ve şusuzluğa ziyâde şabr édicidür ve ‘arabî atlardan eyü ‘ırkıdan (3) olan at eşkâli ḥiml étmege ve segirtmege ve anuñ ile feresân üzre hücum étmege a‘lâdur (4) ve dañı anuñla esliḥa içünde olan a‘dâya duḥûl étmege evlâdur ebṭâluñ cenk içinde (5) ru‘b ve hevl vèrici âvâzlarınuñ istimâ‘i katında ve manzarî hevl vèren âlâtuñ (6) rü‘yeti katında ve kılicuñ yalabıması ve cebeler ile zırhlarıñ ve tolgalarıñ (7) yalabıması ve ebṭâluñ ğazabı ve şiddeti ve çağırub koğurmaları ve çağrışmaları (8) ve mecrûhlarıñ feryâdları ve bahâdırlarıñ bahâdırlara hücum édüb yığılması (9) ve ricâlüñ ricâle şavleti ve sünülerüñ âvâzı ve a‘lâm ve râyâtuñ şınılması (10) ve ṭabllarıñ ve borılarıñ ve cengde atlarıñ ve ḳurunuñ gürüldisi katındaki benî âdeme (11) ḳorḳu vèrür kanda kaldı ki behâyim ḳorḳmaya pes ‘arabî at yeler (12) üstinde olan fâris ile ve silâh ve ḳalkanı ile ve eyer ile ve kendüsinüñ ‘alefi ile her (13) ne olursa ve ḥâlbuki başında uyan ola ve başını uyana zamm étmiş ola (14) ve üst çeñesinde ṭamaḳ ve alt çeñesinde ḥalka var iken iki çeñeyi (15) cem‘ étmiş ola ve külfeser dañı burnında ola ki bir tarafa dönmege kâdir olmaya illâ (16) üstinde olan râkibüñ işâreti ile pes şöyle sür‘at ile döner ki ke-enne fâris ile (17) ol bir cismdür pes fâris bildi kendü silâh ve zâdıñdan ve atıñ zâd ve levâzımından

[22b]

(1) her neye ki muḥtâc ise ‘arabî at anuñla yeler fâris ağır iken pes fâris atına (2) beş yüz batmân urur ki baġdâdî ile biñ batmân olur ve ba‘zılar ayıtdılar belki (3) biñ rıtlı-ı mışrî olur ki her bir rıtlı yüz mişkâldür ve taḥkîk biz müşâhede étdük (4) ziyâde ḳavî ve şedîd olan deve biñ rıtlıdan ziyâde götürmez ve biñ rıtlı aña (5) yüklendükde ayaġ

üzre kalkmağa kâdir olmaz illâ cehdden sonra velâkin anuñla (6) yürümege kâdir olmaz ve sâ'ir-i behâyim yük götürmekde ve kuvvetde deveden aşağıdur (7) ve sâ'ir-i vühûş dañı ki ziyâde yürümek ile ve segirtmek ile meşhûrdur ki (8) 'arabî atıñ üstinde himl olunan şey'ün ba'zısı anuñ üzre tarh olub aña himl (9) olursa anuñla yürümege kâdir olmazdı pes haqîkat üzre biz bildük ki (10) segirtmekde feres-i 'atîk-i kerîmden sedîd bir nesne yokdur ki eyerini ve 'abâsını götürür (11) ve kolanı gögsi dibine ve karnına bağlu ola ve kuyruğı bitdiği yer kuşkun ile ve şadı (12) sîne-bend ile ve boğazı altı licâm ile merbûť ola ve başını ve iki lihyesini ve iki (13) çeñesini uyan gemleri ile ve uyan ile ve yular şapı ile zabť eder andan sonra (14) üstinde olan fârisi ve anı hıfz eder şey'i ve silâhını ve zırhını ve kalkanını ve zâdını (15) ve ba'zı ahyânda 'alefi götürür ve eger atıñ rākibi elinde riħ olan günde rumħ dañı (16) olacağ olursa veyâñud elinde 'alem olacağ olursa ki ol gün aħşama dek (17) yelse pes eger rākib hezîmet şāhibi olacağ olursa ol at şāhibi ile yeler ve yortar

[23a]

(1) ol hâl üzre me'men olan yere lâhiķ olınca açlığa ve şusuzlığa şabr eder ve bu cümle (2) atıñ şāhibi anuñ uyanını hıfz etmeği bildükden şonradur ve eger nefsinı bu 'ilmden (3) hâlî dutarsa ve 'inānı hıfz etmeğe 'ilmi olmasa ve atıñ 'inānını bir uğurdan şalıverse (4) atda segirtmeğe kuvvet kalmaz pes şāhibi meyyit yere düşer pes 'arabî aşıł olan (5) atdan aşbar ve aqvā ve ecmel ve ahrā ve eved ve eşca' 'ırķı kerîm ve nefsi 'azîz bir at (6) yokdur ve müte'allim olan kimesneye evvelā lâ-büdd olan budur ki atıñ ahyālını ve 'izāmını (7) ve terkîbini bile ve atıñ uzunlığından ve kışalığından ve inceliğinden ve yaşılığından (8) kañısı müsteħabbdur ve bunlardan kañısı mekrûhdur ve erkek olan atda müsteħabb (9) olan nedür ki anuñ mişli dişide mekrûhdur ve dişı atda müsteħabb olan nedür ki (10) anuñ mişli erkekde mekrûhdur ve dañı 'illetlerin ve 'ilâcların 'âlim ola (11) kaçankim esfârda atlara işâbet eden 'ilel-i hâdiseden emîn olmasa ve dañı (12) 'alef virmek ve şu virmek evkâtını 'âlim ola zîrâ vaķt olur ki ata arpa vürür (13) ve anı şuvarur vaķt-i ğayr-ı şâlihde pes atıñ ağzı koķmasına veyâñud helākına sebeb (14) olur pes bundan ötüri biz dëruz fâris-i 'âlim maķāmına feresāndan yüz fâris cāhil kâ'im olmaz (15) fî şıfâti'l-hayl (16) andan sonra haylün şıfâtından şıfat-ı muħtaşıra ile biz ibtidā etdüķ kaçankim (17) ol şıfat bir atda bulunsa ol at cevād olur ve açlığa ve şusuzlığa şabür olur

[23b]

(1) pes kaçankim boynı şahih olsa ve uzun olsa ve nefesi dağı şedid olsa ve nefesinün (2) mahreci ve karnı vâsi' olsa ve omuz başları 'unkuñ bitecek yerinde katı olsa ve iki (3) uyluğı büyük olsa ve tolu olsa ve böğri dağı kavî olsa ve uyluk başından (4) tırnağa ulaşan tamar takabbuz üzre olub buruşsa ve ayakları dağı kavî olsa (5) ve mafşalları şedid olsa ve dırnakları kavî olsa ve bundan gayrı nekadard atun hulkı (6) güzel olursa ana şusuzlığa ve açlığa şabr etmege ve segirtmege dağı a'van olur (7) imdi atun hilkatı şifatından zikr êtdüğüm şey'den birisi şalih olmaz illâ kendi (8) şahibine zîrâ kaçankim atun nefesi kavî olsa zikr olunduğı gibi ve zikr olunan (9) şifât anda tamâm olmasa ol at ile mücerred nefesi kavî olmağıla intifâ' olunmaz zîrâ (10) kaçankim nefesi katı olsa ve nefesün mahreci zîk' olsa nefesi cevfine çeker (11) ve nefesi tîz tîz şolumağ ile çıkar bir uğurdan çıkmaz pes şabr üzre ana güc mesâfeyi (12) kaç' etmek düşvâr gelür ve ba'îd menzile segirdemez gâyeti kaç' edemez ve kaçankim (13) cevfi vâsi' olsa ve arkası düz olsa tîz derlese gâyetde serî'ü'r-râhat olur (14) ve kaçankim boynı uzun olsa şıçramakda ve segirtmekde fâris ana istinâd (15) êder ve andan isti'ânet êder ve iki uyluğı yoğun olub tolu olduğda fâris anlara (16) i'timâd êder ve böğrinün kuvveti ucanun berkinecek yerine ve arkanun ortasına kuvvettür (17) ve uyluk üstinden dırnağa muttaşıl olan tamar takabbuz üzre olub ayakları kavî olur

[24a]

(1) ve segirtmekde anlar ile munkabız olmaz ve mefâşılun kuvveti veyâ şinirlerün (2) anlara lüzümü tâ kim dırnak kenârı şedid ola zîrâ ol yere mübâşirdür anuñla (3) yere başar ve dırnak katı gerekdür zîrâ ayaklarınınun kavâ'ididir ki anlar (4) şulb taşlara râst gelür ve bu şifâtdan ba'zı şifât meselâ uzunluk (5) ve kısalık gibi eger nâkış olsa anlarun noğşânını cebr êder gayrı şifâtuñ vücûdı katında (6) anlarun noğşânı 'adem hükminde olur pes at eyü şifât şahibi olur (7) nitekim atda genlik ve kuvvet ba'zı şifâtı setr êder meselâ kaçankim atun (8) boynı kışa olsa ve yaşşı olsa ve boyun şiniri iki yağrınun kürklerinde dökülse (9) koltuk tarafında olan eyegüye varmasa pes anı setr êder omuz başınun (10) yüksekliğı ve arkanun yaşşılığı ve uzunliğı ve göğsinün vüs'atı ve iki bazusunun (11) kısalığı ve göğüs üstinün le'âfeti iki mirfağ mevzi'inden ve iki kolınun uzunliğı (12) ve eger iki uyluğı büyüklükde müfrit olmazlarsa etlü olacak olurlarsa (13) velâkin ne ziyâde etlü olalar ve ne etleri az ola pes bu setr olunur kaçankim (14) iki sâkı kışa olsa ve yaşşı olsa ve iki topuğı küçük olsa ve şedid olsa (15) ve uyluk üstinden tırnağa muttaşıl olan tamar takabbuz üzre olsa kış ayaklarınınun

(16) incüklerinde topuk tarafında olan yeri uzun olsa ve ammā at bögrinüñ (17) inkıṭā'ı pes setr olunmaz pes at işe yaramaz ve müsteḥabbdur ki atun arḳası kıṣa ola

[24b]

(1) ve arḳada eyer yeri yaṣşı ola ṣākile tarafından olan eyegü uca başına ḳarīb (2) ola ve mefāşılun büyükligi ve yumuṣaklığı ve tırnaḳların rikḳati ve za'fı iḡtifār (3) olunmaz ya'ni bu şıfātun yaramazlığı setr olunmaz ve eger buña nefesün buña şiddeti (4) ve mefāşılun istirḫāsı muḳārin ise ve ata 'amelden bir mekrūh ve kedd işābet etse (5) pes atun ön ayakları fāsıd olur ve sinirleri yarılr ve daḫı tırnaḳları taḡılır (6) ve münḳatı' olur ve ol at ile intifā' olunmaya (7) bābü mā yüsteḥabbü fi'l-ferasi min tūlin ve ḳaşrin ve ḡayri zalike (8) atun a'lā yeri anun başıdur ve başında ervemet ve 'aşfūr ve ḳavnes ve ḳaḫdevut (9) ve fehḳā ve ḳazāl ve hāme ve başun zevā'ibi ve iki üzni vardur pes atun ervemeti (10) pes başınun mecma'ıdur ve 'aşfūr pes nāşiyenün menbitidür ve ḳavnes atun iki ḳulaḡı (11) arasında mürtefi' olan kemükdür ve ḳaḫdevut pes ḳafanun fevḳinde çıḳuḡ olan (12) ṣaḫmedür ki ḳafanun ḫaddidür ve aḡa fāsü'l-ḳafā derler ve fehḳā boḡaz başıdur (13) re'sü'l-'unuḳ ve ḳazāl pes nāşiyenün ardında 'izārun maḳ'adıdur ve hāme pes ol (14) ümm-i dimāḡdur ve anun vi'āsıdur ve ol cümcümedür ya'ni dimāḡı müstemil olan (15) başı kemügidür ve ammā başun zevā'ibi pes nāşiyedür ve nāşıye daḫı cebhesi üzre muḳbil (16) olan şey'dür ki ṣa'rdan sā'ildür uzanmışdur ve nāşıyelerden pes fāşıḡa (17) ve vāride ve sefvā ve za'rā ve ma'rā vardur ve ammā fāşıḡa pes anda beyāz ola ve kıṣa ola

[25a]

(1) ve ḳıvırcık ola ve ammā vāride pes açuḡ ve uzun olandur ve ammā sefvā pes kıṣa (2) olan ve ḫafif olan ve az olan nāşiyedür ve ammā za'rā pes ince olan ve kıṣa (3) olandur ve ammā ma'rā pes 'uryān ola üstinde bir nesne olmaya ve ammā atun iki ḳulaḡı ki (4) atda işıdır iki cāriḫadur pes iki ḳulaḡda zubbāt ve şımāḫ ve ḡayrā vardur pes (5) zubbāt iki ḳulaḡun etrafında maḫdūd olan şey'dür ve ammā şımāḫ pes sem'ün dimāḡa (6) olan medḫalidür ya'ni ḳulaḡun delügidür ve ammā ḡayrā pes iki ḳulaḡun müntehāsıdur (7) ve daḫı āzāndan ya'ni ḳulaḡlardan müvellehe ve gürmā ve raḳavā ve ḫazavā ve fūrḳā ve ḫacebā ve ceşemā (8) ve 'aṭafā ve şama'a ve şekā ve memvire ve rafe'a ve zebā ve vaṭfā vardur pes müvellehe olan (9) ḳulaḡ ḳā'im olub yüz üzre muḳbile olan ḳulaḡlardur ve gürmā kıṣa olan ḳulaḡdur (10) ve ammā raḳavā pes birisinün birisine iḳbālidür ve ammā ḫazavā pes yüz üzre istirḫā üzre olan (11) ḳulaḡlardur ve ammā fūrḳā pes ḫazavā gibidür ve ammā ḫacebā pes yüz tarafından yüz

üzre (12) muḵbil olandur ve ammā ceṣemā pes a^lā ṭarafı yaṣṣı olandur ve ammā ‘aṭfā pes bir ṭarafı (13) āḫer üzre diküle ve ammā ṣama[‘]ā pes aṣlından ‘izāra munzamm olandur ve ammā ṣekā (14) pes ṣol ḵulaḵdur ki ıraḵdan ve yaḵından iṣitmeye ve ammā mehvīre pes ṣol ḵulaḵdur (15) ki cevfi ya[‘]ni iḵi yābis ola ve eṭrāfi ve ṭaşrası piṣmiṣ ola ve ammā rafe[‘]ā pes ṣol (16) ḵulaḵdur ki iḵinden ṣaru ṣu ḵıḵmaḵdan zā’il olmaya ve ammā vatfā pes ṣol (17) ḵulaḵdur ki zāhiri ve bāṭını ḡalīz ṣa[‘]r ile mūmtelī ola ḥattā ikisinüñ ucu birbiriyle bulıṣa

[25b]

(1) ve ammā zübā pes ṣol iki ḵulaḵdur iḵi ve dıṣı ḵıl ile ṭolmiṣ ola ve ezebb ve evṭafi ben (2) görmedüm illā iki gözinde ve ḵaşlarında gördüm iki ḵulaḡında gördüḡüm gibi ve ḵulaḡlar kesük (3) olsa pes aṇa ceda[‘] dērler ve ḵulaḡlar rub[‘] miḵdārı kesük olsa pes aṇa ḵaṣīrā (4) dērler ve eger rub[‘]ı tecāvüz eṭse pes aṇa ‘aṣbā dērler ve eger ḵulaḡlardan (5) bir şey[‘] ḵalmadıysa ḵopmiṣ ve kesilmiṣ olsa pes aṇa ṣalmā dērler andan ṣoṇra atıñ (6) alnı ve ol atıñ iki gözleri üstinde ve saçları altında ve iki ḵulaḡları arasındadır (7) ve alnında cebīn ve maḡayyā ve laṭāt ve ḡalīfeyn ve vaḵayeyn ve laḡaṣabateyn ve ḡacāceyn ve ḡacibeyn vardır (8) ve ammā atıñ cebīni pes iki gözleri arasındur ve ammā maḡayyā pes cebhenüñ üstinden (9) nāṣiyenüñ aṣlı olan şey[‘]dür ve ammā laṭāt pes cebīnüñ vasaṭıdır ve ammā ḡalīfeyn (10) pes cebhesi burnına buluṣdıḡı yērdür ve ammā vaḵayeyn pes iki gözleri üstinde olan (11) iki ḵuḵurdur ve ammā laḡaṣabateyn pes gözlerinüñ iki ḵuḵuru arasında olan ṣaḡmedür ve ammā (12) ḡacāceyn pes iki gözlerinüñ eṭrāfında gözleri ihāṭa eḡen kemükdür ve ammā ḡacibeyn (13) pes gözleri üstinde olan ḵıldur andanṣoṇra atıñ iki gözleridür (14) pes iki gözinde cefūn ve muḵle ve ensān ve māḵıye ve hedeb vardır fe-ammā cefūnı (15) pes iki gözi üstinde olan göz ḵapaḡlarıdır ve ammā muḵle pes gözde müstedīr olan (16) beyāz ile sevāddur ve gözünüñ çevresi yanındur ve ammā ensān pes ḡaḵḵanuñ ortasında (17) olan bebedür ki anuñ ile görür ve ammā māḵıyā pes burnı ṭarafından gözlerinüñ

[26a]

(1) medma[‘]ıdır ya[‘]ni gözleri yaṣı aḡacaḡ yērdür ve ammā hedeb pes göz ḵapaḡlarında olan (2) ḵıldur ve atıñ gözlerinden neclā ve kehlā ve seḡarā ve zeraḡā ve meleḡā ve maḡlaḡa ve ḡattā ve cāḡıza (3) ve ḡāyra ve ḡavṣā ve ma[‘]riye ve ḡayfā vardır fe-ammā neclā pes gözünüñ ḡalīzliḡı ve yoḡunluḡıdır (4) ve ammā kehlā pes gözünüñ ziyāde ḡara olmasındur ve ammā seḡarā pes ḡumrete mā’il olan (5) gözdür ve ammā zeraḡā pes ṣol gözdür ki ḡadeḡası gök ola ve ammā meleḡā pes ṣol (6) gözdür ki ḡadeḡası beyāz ola

ve ammā maḥlaḳa pes şol gözdür ki bebek eṭrāfında olan (7) aḳ ile ḳaranuḡ ḥavlinde olan beyāz sevāda ḳarışmış ola ve ammā ḥaṭṭa ve cāḥiḫa (8) pes şol gözdür ki çıḳuḡ ola ve büyük ola ki kirpükleri biribirine buluşmaya ve ammā (9) ḡāyra pes ziyāde çuḳur olan gözdür ve ammā ḥavşā pes çıḳuḡ ola ve çuḳur ola (10) ve ammā ma'riye pes şol gözdür ki iki ḥadeḳası cemī'an beyāz ola ve kirpükleri (11) ve kirpik bitecek yerleri daḡı beyāz ola ve ammā ḥayfā pes bir gözi gök ola (12) ve bir gözi aḡa muḥālif ola her ne ḥālet ile muḥālif olursa andan şonra atuḡ ḥaddi (13) ya'ni yüzidür ve atuḡ yüzinde iki şaḥfa ve semūme ve nāḥikīn vardur fe-ammā şaḥfaları (14) pes yüzünüḡ iki şaḥfalarıdır ve ammā semūme pes burun ḳaşabası cāniblerinden 'azmüḡ (15) şalābetinden raḳīḳ ve mülāyim olan şey'dür ki göz yaşlarınınḡ mecrāsıdır ve ammā nāḥikān (16) pes yüzinde iki gözleri altında yüksek olan iki kemükdür andanşonra (17) burundur ve burunda mersen ve müsteṭ'am ve ḥayşüm ve naḡra ve minḡareyn ve ernebe ve vetere

[26b]

(1) ve ḥücfeteyn ve ḥanāteyn ve lehzeteyn ve şadḳayn ve 'arzayn vardur fe-ammā mersen (2) pes burnı üstinde uyanuḡ ṭamaḡı yeridür ve ammā müsteṭ'am pes burnında urḡan yeri (3) beyni ile ṭudaḡuḡ eṭrāfi beyninde olan yeridür ve ammā ḥayşüm pes enfüḡ dimāḡa (4) muttaşıl olan yeridür ve ammā naḡra pes burun delügidür ve minḡareyn pes burnuḡ (5) iki delügi ve içidür ve ernebe burun ucudur ve vetere burun delügi ile üst (6) ṭudaḡun beyninde iki burun delüginüḡ arasında olan perdedür ve ḥücfeteyn pes iki (7) ṭudaḳdur ki anuḡla 'alefi tenāvül éder ve ḥanāteyn pes ernebenüḡ a'lā ṭarafı beyni ile (8) naḡra beynindedür ya'ni burnuḡ ucı ile delük beyninde ve lehzeteyn iki lihyenüḡ (9) inḡinā sı ḳatında iki lihyenüḡ müctemi'idür ve şadḳayn pes burnuḡ iki şıḳḳıdır nihāyete varınca (10) ve lihyeteyn üstinde fevḳden taḡtına varınca olan şa'ra lihye dērler zekerde olicek (11) ve ünşāda dınılmaz ve ceḡāfil üstinde olan şa'ra ḳatd dēnilür ve 'arzayn pes (12) burnuḡ ḳaşabasından ya'ni kemüḡinden cānibeynden münḡadir olan şey'dür ki 'ırḳ-ı (13) ebherāndadur andanşonra esnān ve fem ve lisāndur pes dişlerinden şenāyāsı dördtür (14) ve bunlar öḡ dişleridür ikisi yuḳaru ve ikisi aşaḡa olur ve rubā'ıyyātı daḡı dördtür (15) ve bunlar şeniyye ile nāb arasında olan dört dişdür ve ḳavāriḡi daḡı dördtür (16) ve bunlar şenāyādan şonra olan dört dişdür ki beşinci yaşda çıḳar (17) ve enyābı daḡı dördtür ve bunlar azu dişleridür ve azrāsıdır ve bunlar şaḳal bitdüḡi

[27a]

(1) yörüñ mu'ahharında olan dişlerdür ve ƒaltı ve lehvātı ve esletı ve şarādı ve ferāšetı ve ƒukdetı (2) ve feleketı ve ƒamūdı ve şayabāsı ve sehrı ve cevzeteynı veyāhūd lehzemeteynı ve maḥāretıdür (3) pes ƒaltı pes dilçügi beyni ile ḥaneke varınca olan çukurdur ve ammā lehvātı pes lisānuḡ (4) aşlından inƒıtā'ı beyninden ƒaltuḡ fem üstinden inƒıtā'ına varınca ki lisānuḡ ferāšetı (5) anda münƒatı' olur ve ammā esletı pes esnānı tarafıdur ve şarādı pes lisānuḡ esfelinden (6) anuḡ aşı ve başı ortasında olan iki ırƒdur ve ferāšetı pes anuḡ aşı ƒatında lehvātı (7) beyninde olan şey'dür ve ammā lisānuḡ ƒukdeti pes anuḡ aşıdır ve ammā anuḡ feleketı (8) pes anuḡ siflinden şulb olan şey'dür ve ammā anuḡ ƒamūdı pes lisānuḡ aşlında gizlü olan (9) iki kemükdür ve ammā şayabāsı pes iki liḡyenüḡ cem' olacak yeridür liḡyenüḡ muƒaddeminde (10) ve ammā sehrı pes iki liḡyenüḡ üsti beyninden esfellerine varınca ve ammā cevzeteynı pes (11) sehrinde ƒaded yönünden üçdür ve ammā lehzemeteynı pes iki liḡyenüḡ inḡināsı cem' olacak yerde (12) olan etdür ve ammā maḥāretı pes ḡayāşimine nefesüḡ maḡrecidür ve ḡayāşimden maşfaḡ ve ecebe (13) ve aƒnā ve aḡnes ve eḡtas fe-ammā maşfaḡ pes gözlerinden burnuḡ ernebetine varınca (14) burnuḡ ƒaşabası mu'tedil ola ve ammā aƒnā pes ƒaşabası müstevı ola mürtefi' olmaya (15) ve daḡı münḡasif olmaya ve vechi gökçek ola ve vechüḡ ḡuḡuḡı şaḡıḡ ola ve ammā aḡnes (16) pes burnuḡ ucı bir miƒdār mürtefi' olub bāƒısı belürmeyüb bata şıḡır burnı gibi ola (17) ve ammā eḡtas pes uyanuḡ ḡamaḡı yeri beyni ile burnuḡ ucı beyninde olan şey' sākin ola

[27b]

(1) ve ƒarız ola andan şonra ƒunuƒ ya'ni boyundur ve boyunda esmā'-yı müte'addide vardur (2) ve boyun ḡādı ve delıldür pes boyunlardan ƒavdā ve til'ā ve ḡalabā ve vaƒaşā ve daƒƒā ve vehnā (3) ve vehēƒa ve merheƒa ve seḡ'ā vardur fe-ammā ƒavdā pes uzun olan ve şulb olandur (4) ve ammā til'ā pes uzun ola ve aşı ḡalız ola ve a'lā tarafı daƒıƒ ola ve ammā ḡalabā pes ḡalıza (5) olandur ve ammā vaƒaşā pes ƒaşır ola ve ammā daƒƒā pes ortasından muḡma'inne ve sākine ola (6) ve vehnā pes za'ife ola ve ammā vehēƒa pes seyrde boynın çeke ve ammā merheƒa pes (7) i'tidāl ve münāsebet ile ḡavile ola ve ammā seḡ'ā pes uzun ola ve ƒalāniyeti ƒā'im ola (8) andan şonra ƒunuƒ sebīb ve ƒazra ve şekır ve ƒarbān ve ḡalabāvān ve şalifān ve ƒaşara (9) reāyāt ve deberān ve ḡırzet ve ḡancera ve mezbiḡ ve şevārib ve müdmer ve meren ve cerān ve resi' (10) ve şāşe ve ammā sebīb pes boynuḡ başında mensic ile ki boyun ile kürek arasıdur (11) ve ƒazāl beyninde biten şa'rdur ve ƒazāl başuḡ ardıdur mu'ahharü'l-re's

ma'nāsına ve ammā 'azra (12) pes boyun ile kürek arasında olan şa'rdur ve ammā şek̄ir pes yelenüñ aşlında olan (13) şa'rdur ve ammā 'arbān pes yelenüñ bitecek yeridür ve ammā ğalabāvān pes boynuñ iki tarafında (14) olan iki uzun etüñ tahtında ve şalīfeynün üstindeki boynuñ iki cānibidür (15) olan iki kaşabadur ya'ni iki kemükdür ve şalīfān pes boynuñ iki cānibidür ve kaşara pes (16) boynuñ aşlı ve köki tarafidur ve ammā reāyāt pes boyun kemügi ki içinde ak ilik olur (17) aña murdār iligi dērler ve ammā deberān pes boynuñ ortasında çıkuğ olan laħmdur

[28a]

(1) ve ammā hırzet pes boğaz başınuñ başıdur altı yanından ve hancera pes hulkūmuñ tabakātından (2) birkaç tabakadur boğaz delüginün başı tarafından ve boğazlanacak yeri ikisinün beynindedür (3) ve şevārib pes hişāveyndür ve bunlar iki çıkuğ kemüklerdür ki anlara diken dērler (4) ve ammā müdmer pes hişāveynün ardıdur boyun tarafından ve ammā meren pes boynuñ derisinden (5) mużtarib olan şey'dür iç yüzinden ve ammā cerān pes arz tarafından boynuñ bātınıdur (6) boğazlanacak yere varınca olan yerün muqaddemi ve ammā resī' pes boynuñ iki şafhası ya'ni (7) yüzidür boynuñ aşlından ve ammā sāsē pes müdmerün ardında kılāde mevzi'ine varınca (8) ve ammā bāfe pes gögsidür ki meftül ve heykel turağıdur (9) kāle beşribn-i ebi hāzım fi's-sebīb (10) biküllü zamratin ve biküllü tırfın / şedīdün esruhū şāfi's-sebībi (11) ya'ni meydāna gelür her yaraqlanmış karnı boş at ile ve her aşıl olan hayl ile ki (12) hulkı şedīd ve yelesi ve alnı kılı ve kuyruğı şāfīdür (13) kāle imri'ü'l-kaysi fi'l-kaşrati (14) ve kad daqqa min a'nākıhā kaşarātühā / keenne 'alā enyābihā cem'ū āsāl (15) ve taħkīk haylün a'nākından anuñ kaşarātı şöyle daqīk oldı ki ke-enne-hu anuñ azu dişlerinde niçe rumh vardır (16) terceme (17) kaşret-i a'nākı olmışdur şehā şöyle daqīk azusunda dikülübdür güyiyā cem'-i rimāh

[28b]

(1) andan şonra atuñ sebecidür ve anuñ sebeci pes zenebün aşlından 'azrete varınca (2) ki boyun ile kürek arasında olan şa'rdur ve daħı eyegülerün başlarına ve şulba (3) ve şulbdan çekülen laħm ile 'aşaba varınca andanşonra anuñ şulbı ya'ni zahrıdur (4) ve zahrında anuñ sürrātidür ki boynuñ başından kuyruğun dibine dekdür andanşonra (5) anuñ sürrātidür ve anda anuñ sīsāsıdur ve ol boyun başından yağrınun iki küregi (6) arasına varınca aña kāhel daħı dērler ve himāruñ sīsāsı feres sīsāsınun (7) ğayrıdur ve ol himārdan rākibün maq'adı ya'ni oturacak yerleridür ve arkanuñ (8) katı olan yeridür ve hārik yağrınun iki küregi arasına zāhir olan şey'dür ki omur başıdur (9) boyun

başına varınca ve k̄āşibe ki atun arkasına eyer yeri ve at küreginün önidür (10) ve daḥı mensec ol daḥı ḥārikün esfelidür ve daḥı mensecün ḥalfi pes fārisün önidür (11) atun zahrı ya'ni arkası ḥārik nihāyetinden şahveye varınca ve şahve fārisün atda (12) oturacak yeridür ve şahvede kardūdan ve maḥal ve ferīdet ve esnān ve senāsin (13) ve razāyī' ve meşneyn ve şahavāt ve ma'ākım ve kaṭāt ve ġarāb ve kanab ve 'acab ve 'adāteyn vardur (14) fe-ammā kardūdan pes oḡurgaların ḥaddidür pes kaçankim kardūdanda siyāh ḥaṭṭ olsa (15) ki ekşer bigāl ve ḥamīrde olur pes aḡa cüdde dērler ve cüdde eşek arkasında (16) kendü rengine muḥālif çekilen ḥaṭṭdur ve ammā maḥal pes arkasınun oḡurġa kemükleridür (17) ve her iki oḡurġanın arasında bir ṭabaḡ vardur ve bunun küllīsi şulbdan ya'ni arkadandır

[29a]

(1) ve ammā ferīdet pes fārisün oturaġı yerinden çıkan şaġrı yeridür ya'ni oturaġı tarafında (2) olan şaġrı yeridür ve ammā esnān pes arka oḡurgalarınun başları ucı ve anlar altıdur (3) ve ammā senāsin pes göġüs tarafında olan eyegülerdür ki zahr tarafında olan eyegülere çıkub (4) anlarınun mādūnında münkaṭı'adur ve ammā razāyī' pes arkada eyegülerün eṭrāfı muḥāzīsīdür (5) ve ammā meşneyn pes arkada laḥm ve 'aşabdan belüren şey'dür ve ammā şahavātı pes kaṭāt ile (6) arka beyinde meşneyn ve şulbdan olan şey'dür ve ammā ma'ākımı pes altı oḡurġa kemükleridür (7) boyundan şaġrıda kuyruk baġına varınca ve ammā kaṭāt pes iki uca ile ucanun (8) başı ki böġür altına ulaşur ki re'sü'l-verk dērler mābeynindedür ve ammā ġarāb (9) pes iki uca başları 'acuzda buluşduġı yerdür ve ammā kanab pes zekerinün ġılāfidur (10) ve ammā 'acab pes ġurābeyn ile 'acuz beyinde başlarınun buluşacak yeridür ki kuyruk dibinün (11) fevķinde mürtefi' olan şey'dür ve ammā 'adāteyn pes 'acuzun üstinde ve rükni başları buluşacak yeridür (12) k̄āle'n-nābiġa (13) lehünne 'aleyhi 'adetün kaḍ 'alimnāḥā / izā 'araza'l-ḥuṭā fevķa'l-kevāşib (14) ve şadı pes şol şey'dür iki arkası anun üzere munṭabıķa ola iki arkanun (15) merci'ine dek ve cevze şol şey'dür ki iki arka anun üzere munṭabıķa ola pes anun (16) cevresi iki arkanun merci'i nihāyetine varınca ve iki bazısı iki dizün esfeline varınca (17) gerek üst olsun gerek alt ve gerek boynun muḡaddiminde olsun ve kitfeyninde

[29b]

(1) ya'ni iki arkasında iki 'azrūf ve iki mi'rāz ve iki ġabarā ve iki aḡramā vardur fe-ammā iki 'azrūf (2) pes iki omuzun başında kemüġün şalābetinden raķıķ olan şey'dür ve ammā iki mi'rāzı (3) pes raķıķ olan ol iki şey'ün cem' olacak yeri ve aralarında olan

omuzun yumuşak kemügi (4) ve ammā iki ğabarāsı pes arkanun vasaında yüksek olan kemükdür ve ammā iki aħramāsı pes nefsi (5) kitfeyn ile nāhızdur ve nāhız bazunun başı tarafından olan laħmdur ve nāhızda (6) merda'a vardur ve ol şol laħmdur ki nāhız tarafından ve mekdem dahı vardur (7) ve ol bazu ile göğüs etidür ve şadrda şa'ra ve iki nāħir ve iki fehde ve iki cenb (8) ve cevçü ve bereket vardur fe-ammā şa'rası pes atun göğsinde iki laħmenün fevķinde olan göğüs (9) yeridür ve ammā nāħirān pes göğüsde iki tamardur ve ammā fehdetān pes göğüsde mürtefi' olan (10) iki laħmedür ve ammā cenbeyn pes fehdeyünün iki cānibinde olan ğaşündür ve ammā cevçü (11) pes fehdeyünün başında şāħiş olan şey'dür ve ammā bereketi pes esfelden pes (12) şol yerdür ki fehdeyünün müntaşib ola esfelden iki bazunun altında iç yüzinden olan (13) iki tamara andanşonra zirā'dur ya'ni koldur ve ol bazu ile dizün arasındadır (14) ve zirā'da ebret ve mirfaķ ve kabīħ ve 'azmete ve cibāl ve ğaşā'il ve abtī ve eshel ve rikayyet ve mustadıķķ (15) vardur fe-ammā ebret pes bir kemükdür ki kola ulaşıķdur koldan degüldür ve ammā mirfaķ (16) ya'ni dirsek pes kol başunun ardıdur ve ammā kabīħ pes dirsek tarafından bazu kemüginün (17) ucı ve kenārıdur ve ammā 'azmete pes bazunun ğalīz yeridür ve ammā cibāl pes zāħir olan

[30a]

(1) siñirdür ve ammā ğaşılet pes iki uyluķ ve iki bazu laħmından her bir laħmedür (2) ve ammā abtī pes koluñ içinde bir tamardur ki anda zāħir degüldür ve ammā eshel (3) pes esfelden daķīķ olan şey'dür ve ammā mustadıķķ pes kolda laħm ile siñirden münkeşif (4) olan şey'dür andanşonra rükbe ya'ni dizdür pes vazīfden kol mevşilindendür ve dizde (5) raşfet ve berzā ve vā'zatā ve vātire ve mābazā vardur fe-ammā raşfet pes müstedīr ve yaşşı (6) ve kemüklerden münkaṭı' bir kemükdür ve ammā berzā pes raşfede mürekkeb olan siñirün (7) eṭrāfidur ve ammā vā'zatā pes dizün yumuşak kemügidür ve ammā vātire pes diz gözinde olan şacmedür (8) ya'ni et pāresidür ve dizün iki gözi beynini raşfe faşl éder ve ammā mābazā pes dizün (9) içinden vazīfdür andanşonra iki vazīfdür ve iki vazīf iki dizün tahtındandır (10) ve vazīfde feteb ve eşca' ve ceneb ve encel ve şezā ve maşba'a ve zevā'ide ve 'acāyetān ve şane (11) fe-ammā feteb pes ön ayagında vazīfün kenārıdur iç yüzinden ve ammā eşca' pes tül (12) ve tin ola ve ammā 'acāyetān pes şezātuñ başlarıdur ve şezāt vazīf ile encile beyninde bir siñirdür (13) ve 'aķmar pes 'acāyenün başıdur anda şa'r olmaz ve ammā encel pes bir tamardur 'aşab ile şezāt (14) beyninde ve ammā şezāt pes ön ayakların iki vazīfi beyninde bir siñirdür ve ammā maşba'a (15) pes şezātuñ başıdur

iki tarafından zā'ide olan ya'ni rākib bindigi taraftan ve taraf-ı āherden (16) ve ammā zevā'id pes riclūñ mu'ahḥarında zılfulñ ardında olan refa'atdur ya'ni zā'ide olan şahmelerdür (17) ve sane pes 'acāyede iki şāribūñ şa'rıdur pes kaçankim at için sane olmasa pes ol emreddür

[30b]

(1) ve ammā ceneb pes mültekā-yı vazīfdür ki inḥinā-yı ricl-i feresdür andanşoñra rusğ ile ḥāfirdür (2) ya'ni bilek ile tırnağdur ve iki bilekde ḥuşbān ve cemtān ražfe ve merbaṭ ve ümm-i (3) ḳardān ve eş'ar ve azfār ve zıfda' ve aḥlak ve sünbük ve em'ar ve şahn ve fütür ve nüsür ve menḳal (4) ve ḥavāmī ve feḥeme ve naḳara ve devā'ir ve elyete ve zāḥīr fe-ammā ḥuşbān pes bilegūñ iki kemügidür (5) ve ammā cemtān pes bilekde ol iki kemügūñ ki ḥuşbāndur başlarıdur ve ammā ražfe pes tırnağ (6) tarafında münḳaṭı' olan kemükdür ve ammā merbaṭ pes sane ile ki bilek ardında olan uzun (7) ḳıllardur ümm-i ḳardān beynindedür ve ümm-i ḳardān tırnağ ile atıñ bilegi ardında olan uzun (8) ḳıllar beyninde olan mevzi'dür ve ammā eş'ar pes dırnağ üzre aşığa inen ḳıllardur (9) ve ammā azfār pes dırnağ a'lāsından muṭābıḳ olan şey'dür ve ammā zıfda' pes dırnağ (10) içinde olan kemükdür ve ammā aḥlak pes dırnağ tamarıdur ve ammā sünbük pes dırnağ (11) kenārıdur ve ammā em'ar pes sünbük beyninde olan yerdür ve ammā şahn pes fütür ile selīm (12) beynindedür ve ammā fütür pes nüsür eṭrafında mülāyim ve leyyin olan şey'dür ve ammā nüsür pes dırnağ (13) içindedür dırnağ meyāmini ve meyāsiri beyninde nevāt ya'ni çekirdek gibidür ve ammā (14) menḳal pes dırnağ bātında cem' olacak yeridür ve dırnağ bātınidur ve nüsürüñ merkidür (15) ve ammā ḥavāmī pes ḥāfirūñ meyāmin ve meyāsiridür ya'ni sağ tarafı ve şol tarafıdur ve ammā naḳara (16) pes dırnağ ardında olan yarıḳ ve çukurdur ve ammā devā'ir pes ümm-i ḳardānuñ iki beyninden (17) dırnağ ardınuñ üstidür ve ammā elyete pes dırnağ mu'ahḥarı ya'ni ardıdur ve ammā marabıṭ

[31a]

(1) pes zāhirdür ve ammā zāḥir pes tırnağ tarafında münḳaṭı' olan kemükdür ya'ni şol kemükdür ki (2) dırnağ içinden aña müşt Emil ola andanşoñra dırnağda araḥ ve vāb ve elām ve melām ve mu'aḳḳab (3) ve maşrūr vardur fe-ammā araḥ pes şol dırnağdur ki senābiki ya'ni kenārları munṭabıḳ ola (4) ve ammā vāb pes şulb olan şey'dür ve ammā alām pes araḥ ile mu'aḳḳab beyninde ya'ni ne ziyāde munṭabıḳ ola (5) ve ne şulb ola ve ammā mu'aḳḳab pes şol dırnağdur ki müstedīr ola ve düz yere başa ve ammā maşrūr (6) pes tar olan ve ayakları miḳdārından küçük olan dırnağdur (7)

zühayrün fi'n-nüsûri (8) senâbükihü kemedâri'z-zabâ / eṭrâfehünne 'ale'l-arzi sümmü (9) ya'ni at ırnağınun kenârları geyüklerün medâr ve merci'leri gibi eṭrâflarında arz (10) üstinde küçük tar delikler vardır (11) ve kâle 'alkâmetün fi's-şezâ ve'r-rusgi ve's-senâbüki (12) lâ fî şezâhâ velâ ersâğihâ ḥalelün / vele's-senâbükü aḥfâhünne taḳlîmün (13) tercemehü (14) ne şezâsında ne arsağında anuḡ var ḥalel / ne senâbik örtilür taḳlîm ile ey bî-bedel (15) andanşonra kelkel ve faşş ve rehâye ve cevâniḡ ve maḥzem ve zevr ve ḥayâcan ve belde (16) ve merkel ve şafḥateyn ve ferîşat ve ma'dân ve ḥaşıre ve ebherân ve kaşretân ve şerâsîfdür (17) fe-ammâ kelkel pes ḳolan yêrinden göğüsden ṭabana varınca ve ammâ faşş pes rehâye beyninde

[31b]

(1) fehdeteynün ki göğüsde olan iki laḡmedür aşlı inḳitâ'ına varınca ve ammâ rehâye (2) pes zevr felekinün âḡiridür ve eyegüler ḳatında kesilür ki zevrden mürtefi' olur ve (3) cevâniḡ ḳatında münḳatı' olur ve eyegüler anuḡ ḳatında müteferriḳa olur ve cevâniḡ altıdur ve ammâ (4) maḥzem pes ön ayaklarında ḳolan yêrinden ḳıḳan şey'dür ve ammâ belde pes felek zevridür (5) ya'ni göğüs üsti a'lâ's-şadr ma'nâsına ve ammâ merkel pes fârisün ayağı vâḳı' olduğı yêrdür (6) ve ammâ şafḥatân pes iki cānibden fâris altında olan şey'dür ve ammâ ferîşat pes iki mirfaḳun merci'idür (7) mi'deteyne varınca esfelinden ve ammâ mi'detân pes arḳanun ardında yumrı olan iki et pâresidür (8) ve ammâ ḥaşıre pes yan eyegülerün üstinde zâhir olan şey'dür ve ammâ ebherân pes iki ḳamışa (9) beşzer iki ṭamardur ki anlarda semîn ve mümtedd laḡm pâreleri vardır ve ol iki ṭamarun (10) başları dizlerindendir göğsün üsti cānibinde andanşonra eyegülerün üstine ve altına cereyân (11) ederler ḥattâ kaşreteyn ḳatında münḳatı' olurlar ve ammâ kaşretân pes ḥacebe ḳatında ki ucanun başıdur (12) olan eyegülerün âḡiridür feresde ve şerâsîf pes eyegülerün eṭrâfidur ki ḳarın üzre müşrifdür (13) andanşonra atun cevfinde vetîn ve ḥayzüm ve ḳalb ve 'akret ve mibâṭ ve erîkân (14) ve ḥicâb ve a'fâc ve rümânet ve ma'rzeyn fe-ammâ cevfi pes zâhirdür ve ammâ vetîn pes arḳanun (15) gerisinde iḳerüde bir ṭamardur ve ammâ ḥayzüm pes ḥulḳümdan iḳerü dâḡil olan (16) şey'dür ki ṭa'am ve şarâbun mecrâsı olan meri' üzre 'udül êde ve vetîne münḡadir (17) ola ve ol ḥulḳümun evsa'ı ve a'zamıdur ve ammâ ḳalb pes yüregidür ve ḳalbün iki üzni vardır

[32a]

(1) ve anlar ḳalbün üstidür ve ammâ 'akret pes vetînin ṭarafidur ve femi cevfindedir (2) üstinden kenâra varınca ve bu ḳalbün süveydâsı ya'ni vasaṭıdur ve ammâ mibâṭ (3)

pes alb n  stinden amar ile olaŖan Ŗey'd r ki alb n g Ŗiyesid r (4) ve amm  erik n pes kırmızı ŖaĖih iki et p resid r ki uları ciger n (5) ucundadır ve amm  hiab pes Ŗol Ŗey'd r ki resis ve alb ve a'f c ve dağı s 'ir n im'a'-yı (6) ban beyninde h 'il ola ve amm  a'f c pes arnuğ bağırsağıdır aa uŖbe ya'ni g den (7) bağırsağ d rler ki mi'deden a'am ve Ŗar b aa gider ve amm  r m net pes kırk (8) bayır d d kleri ki at arnında olur 'alefi ol am  der ve amm  ma'raz pes Ŗol Ŗey'd r ki (9) ciger n amarı  zre eyeg ler n erafı anula bağlanur reh bet n nih yetinde (10) ve reh bet g g s  zerinde v qı' olan yumuŖaĖ g g sd r ki dil gibi ban  zre m Ŗrif (11) olmuŖdur andanŖonra banuğ z hirid r ve anda Ŗaf k ve ıtl k ve menıb (12) ve s rre ve rum net ve meym ve h libeyn ve ref'a ve Ŗırateyn ve Ŗ kile ve akr b ve vaaf (13) ve ebal ve hecre ve aleb ve memt ve aret fe-amm  Ŗaf k pes derisi ile arnınuğ a'f cı (14) beyninded r ve amm  ıtl k pes arnuğ ıplaklığıdır ve amm  menıb pes g beg n  nid r ki (15) anda ıl biter ve amm  s rre pes banuğ vasaıdır ve amm  r m net pes r hinesid r ve amm  meym (16) pes g bek amarıdır ve amm  h libeyn pes z hir iki amardur ki g begi ih ta  tmislerd r ve amm  akr b (17) pes enceleden Ŗefnen n banına varınca ve Ŗefne deve y re okd kde y re degen y rid r

[32b]

(1) ve amm  vaaf pes Ŗ kilen n vasaına d hil olan Ŗey'd r  kre ile urreye varınca (2) ve urre re's-i ebherd r ve amm  ebal pes Ŗ kiled r ya'ni b g r h Ŗıra gibi ve amm  hecret (3) pes m rekkebd r oltu ardına b g re varınca ve amm  memt pes vafuğ ortasında muhtelif (4) olan Ŗa'rdur ve vaf b gr n ortasıdır ve vat olur ki aa Ėırb d rler (5) ve amm  aleb pes uca baŖınuĖ arası ile b g r arafında olan eyeg  beyninde olan (6) m hred r ya'ni kem kd r ve aret pes ebher n baŖıdır aceben n  stinde ve acebe (7) ucanuğ  stinde olan 'uzvdur andanŖonra aneb ve cird n vardır fe-amm  aneb (8) pes zekerin n gıl fidur ve amm  cird n pes zekerid r ve feyŖelet pes cird nuğ (9) baŖıdır ve ih lil pes bevlin n ıkkacağ y rid r ve ebherinde ya'ni ara amarında iki amar vardır (10) 'ad olurlar ve cird nuğ baŖı iinde cem' olurlar ve Ŗa'ab ubul ile d b r arasınığ (11) derisid r ve aŖy h yesi ıkmıŖ menz ' 'l-uŖye ma'n sına ve aankim beyze'-yi (12) v hide olsa pes aa eŖraĖ d rler ve feres n arnından iŖidilen  v za abŖa'a (13) ve Ŗa'beŖ ve va'va'a d rler ki cird nuğ tağalgulından ya'ni ier  girmesinden olur (14)  le'l-aĖŖ  fi'Ŗ-Ŗ kileti (15) ve ecrad  min f h li'l-ayli ırf n / keenne 'al  Ŗev kilihi cif n  (16) andanŖonra iki verkeyn

vardur ya'ni iki (17) ucadur ki atun iki hucbesi beynindedür ve hucbe ucanun üstidür ki böğür altına ulaşur

[33a]

(1) ve cā'irteyn beynindeki at kıyruğıla iki uyluğına uracak yerdür veyāhūd iki (2) uyluğ üzre müşrif olan verkeynün ucıdur ve dağı harıkaftayn vardur ki uca (3) başınun kemügidür ve bunlar verkeynün başlarıdur ve kaçankim ucanun birisi (4) āherden ekber olsa pes efrağ dēnilür ve iki ucada tefāhtān ve šalāt ve ğazīrān (5) ve kādeşān ve karābān ve kaḫkaḫa ve cā'irtān vardur fe-ammā tefāhtān ya'ni iki elmacik (6) pes ucada uyluğun başıdur ve ammā šalāt pes iki uca ile kıyruğ dibi mābeyni (7) ki cā'irteyn tarafınadır ve ammā ğazīrān pes cā'irteyn ile kıyruğun dibi beynindedür ve ammā (8) kādeşān pes cevā'ir altında ya'ni uclarun başı altında laḫmdan iki muğğadur ve ammā karābān (9) pes verkeynün evsātı olan iki kemükdür ve ammā kaḫkaḫa pes cirdānı ihāta (10) eden şey'dür ve kaçankim kaḫkaḫa tar olsa pes iki uyluğı biribirine mülteşik olur (11) pes aña laşş dēler ve ammā hā'irtān pes verkeynün ya'ni iki ucanun başlarıdur (12) ardlarından ve kıyruğı ihāta eden şey' tarafından andanşonra zenebdür ya'ni kıyruğdur (13) ve zenebde cā'irtān ve 'akve ve 'asīb ve seyef ve kam'at ve sümm ve ḫalka ve mültekī ve ḫifār ve 'icān (14) ve taḫar ve tevālül ve kādetān fe-ammā cā'irtān pes zıkr olındı ve ammā 'akve (15) pes zenebün aşıldur ve ammā 'asīb pes kıyruğ bitdiği yerdür ve ammā seyef pes at kıyruğunun kılıdır (16) ve kaçankim zeneb kışa olsa aḫd dēnilür ve kaçankim uzun olsa sāl (17) dēnilür ve dağı deyyāl dēnilür ve ammā kam'at pes kıyruğ bitdiği yerün kenārıdur ve ammā sümm

[33b]

(1) pes revşinün maḫrecidür ve ammā ḫalka pes feres-i ünsānun ferci femi üzre olan ḫalkadur (2) ve ammā 'icān pes sümm ile ḫuşyeti beyninde olan şey'dür ve ünsāda zabyedür ya'ni fercdür ve zabye (3) şakḫ ile anun ḫavlinde olan laḫm-ı müsterḫidür ya'ni şarkuğ olan etdür ve mültekī zabyenün (4) üsti yanından 'icānun mültekāsıdur ve ḫifār zabyenün yarugıdur ve zabyenün müntehāsı (5) fercde cirdānun meslekidür ve tağur zabyenün mültekāsıdur ve ḫātem ḫalkadur fercün (6) femi üzre ve tevālül zabyenün zāhirinde esfeli tarafından kādeteyn katında raḫīk olan şey'dür (7) ve kādetān faḫzeynün ya'ni iki uyluğun bāınlarıdur ve kaçankim zabye münfetiḫe olsa (8) ve cirdānı kabz etse pes infetāt dēnilür ya'ni şehveti ğalebe edüb cimā'a ḫarīş oldı (9) ve müzekkeri in'āzdur yukālu en'aza'z-zekera ey inteşera ve'n-ne'azar'r-racülü ey teḫarrake mā 'indehū (10) andanşonra faḫzdur ya'ni uyluğdur ve uyluğda kāde ve

ġā'ilān ve ḥadāteyn (11) ve ḥaşā'il vardur fe-ammā kādet pes cā'ireteynüñ esfelinde iki uyluġ başında iki laḥmedür (12) ve ammā ġā'ilān pes kādeteynden esfel uyluġuñ iki dā'iresine qarīb olan yērdür (13) ve ammā ḥaşā'il pes etden ba'zısı ba'zısına işābet eden şey'dür ve ammā ḥadāteyn pes iki (14) uyluġ üstlerinüñ başlarıdır ve ammā nesā pes sākda ya'ni incükde ġāmiż ve bāṭın olan (15) ṭamardur ve ammā veter pes 'arḳūbuñ başında bir siñirdür ki esfeli ṭopuġa mülāşıġdur (16) ve 'arḳūb insānuñ ökcisi üzerinde olan 'aşb-ı ġalīzdir dābbenüñ kıç ayaklarında (17) diz menzilesindedür ve 'arḳūblardan edrem ve eznef ve aġma' vardur fe-ammā edrem pes müctemi' olandır

[34a]

(1) ve ammā eznef pes aḥdeb ve ebrem ya'ni yumrı ve bükülmiş olandır ve ammā aġma' pes başı (2) büyük olandır andanşoñra vazīfdür ve vazīf 'arḳūbuñ beyninde bilege varınca olan (3) şey'dür ve vazīfde ṭanbūb vardur ve ṭanbūb vazīfüñ muḳaddemi ya'ni öñidür ve feresüñ (4) ve seġī iki 'arḳūb ile iki rükbenüñ mā-taḥṭıdır ve anuñ fuşuşı iki dizüñ mefāşılıdır (5) ve mefāşıl iki sākıñ mültekāsı ve ricleynüñ iki vazīfidür ki ricleynüñ ma'ākıdıdır ve her iki (6) 'azmuñ mültekāsıdır arġaya varınca ve mefāşılı eṭbāġ yeleler ve her dābbenüñ meşā'iri (7) anuñ kavā'imi ya'ni ayaklarıdır ve vāhidi meş'ardur ve anuñ elvāḥı iki kitfi ve iki rükbetidür (8) ve levḥ dēnilmez illā yaşşı olan kemüğe ve bu zıkr olunan atuñ cümle a'zāsı (9) ve esmāsı ve mefāşılı ve 'urūkıdır ve 'ulemā-yı müteḳaddimīnüñ sözleridür andanşoñra (10) diledüm ki bu kitāba nazār ēde şol kimesne ki mefāşılı ve a'zāyı ve 'urūġ-ı müstaḥseneyi (11) ki mülük anlara muḥtācdur bilmeye pes şaḥīḥ olan feresi taşvīr eyledüm ve a'zāsı (12) ve mefāşılı üzre yazdum ve ne şey' müstecedd ve müstaḥsendür ki at cerī ve şiddet (13) ve şabr için ittihāz olunur ve şaḥīḥ olan feresi ben bu kitābda taşvīr ēdüb getürdüm (14) tā kim 'ālim olmayan kimesne nazār ēdükdē 'ālim ola pes kaçankim buña vākıf (15) olsa ve 'ilmi muḥkem olsa ve başireti ḳaviyye olsa ve 'ālim olsa ki feresüñ a'zāsından (16) ḳaḡısı muvāfıġdur ve ḳaḡısının 'āġıbeti maḥmüddur ve ol iddiḥār olunub ḥıfz olunur (17) ve ol kimesne kendi ihtiyār ētdiġi şey'den şıġa ve i'timād üzre olsa 'ilm ü ḥibreti

[34b]

(1) olduğundan ötüri zīrā ol kendi firāsetini taḥṭıye ētmez 'ālim iken feresüñ (2) ḥalkından müsteḥabb nedür ve mekrūh nedür pes atuñ a'zā-yı ciṣmāniyyesinden müsteḥabb (3) ve maḥmūd olan şıfātuñ 'ilminden ve zıkrinden şoñra lāzım oldu ki atuñ şiddeti (4) ve aḥlāġınuñ şıḥḥati 'ilmin beyān ēderüz pes fūrūsiyyet 'ilminde kāmil

olmak isteyen fārise (5) lāzımdur ki kaçankim at seyr-i musaytır ile ya'ni raķīb ve hafīz olduğu hālde yab yab (6) yürüse ve dağı taķrīb olursa ya'ni öñ ayakların bir yerde kaldırdığı hālde ve bir yerden bir yere (7) bağdığı hālde fāris anı bilmege aħzētse ya'ni fāris atı naql étse ve muṭlakā yeldirse (8) pes atıñ şihhatine ve 'ināna gelmesine ve 'inānı fārise redd étmesine ve cerye ibtidā étdükde anuñ (9) cevdetine ve sā'ir-i ahlākı selāmetine nazār éde ve bu cümleyi 'ālim ola pes kaçankim bu at ile (10) bunlar ve pādişāhlar meclisine hāzır olsa ki kavād ve feresān ve ümerā ve şüc'ān hayl (11) emrinde baħş édüb tefevvuk taleb étseler ol fāris naķş gelmeye ve 'ilmi sebebiyle anı gören (12) kimesnelerün gözlerinde mehīb görünüb halkıñ havātırını aña meyl éder ve sultān (13) katında kendi akrān ve emşālınden mütemeyyiz olur pes kaçankim sen bir ata nazār (14) étmek dileseñ pes kemüklerinde her bir kemüğine nazār eyle pes kaçankim kemükde sağ (15) bulasın aña mu'tak olduğu hālde ya'ni yab yab aşdurub iki cānibe ve öñine (16) nazār édereken kendüsine hıfz édereken yürüdüğü hālde nazār édesin andanşonra (17) tađrīb olunduğda nazār édesin andanşonra muħzar olduğu hālde ya'ni fāris anuñla

[35a]

(1) yeldükde nazār édesin zīrā vaķt olur ki at zıkr olunan hālātında müteğayyir olur (2) ve vaķt olur ki kâ'im olduğda güzel görünür velākin mu'tak olduğda (3) ya'ni fāris anuñla vechi meşrūh üzere eşdükde 'izāmı müteğayyire olur evvel olduğu (4) hāletden ve bilinmekden aña süstlık gelür ve vaķt olur ki mu'tak olduğda gökçek (5) olur velākin taķrīb olunduğda ya'ni naql üzere yeldükde kemükleri evvelki hāletinden (6) müteğayyir olur ve kaçankim fārisler bir at haķķında hükm étmekde 'inād édişseler (7) pes ol at haķķında sen bir kelāmı ıtlāk étme ve anuñ üzere bir hāl ile hükm étme (8) tā kim aña cemī' hālātında nazār étmeyesin ve cemī' umūrında senüñ katıñda gökçek olmaya (9) bābü'l-'unuķ (10) ve saña lāzımdur ki atıñ boynına vāķıf olasın pes boynıñ kemüklerini mürtefi' (11) göresin andanşonra anı gökçek éden şıfātından zā'il olmaya ve boynıñ (12) gökçekligindendir leyyin ola ve atıñ arķası düz ola ve ucadan çıkub (13) iki uyluk arasından tırnağa ulaşan tamarı inķibāz üzere ola ve iltifātı (14) leyyin ola ve topuğa şedīd ola ve yürürken sünbüklerün ve tırnaqların yaşsılığında egilmek az ola (15) 'alāmātü cevdeti't-tevīb (16) pes iki tarafıñ sükünıdır ve gözlerünün tımūhıdır ya'ni gözlerin diküb yüksege (17) nazār éde ve öñ ayakların ırak ata ve taķrīb şürü' étdükde sükün üzere şürü' éde

[35b]

(1) gökçek segirtmegün ‘alāmātı (2) at boynını yüksek tuta ve başı kâ'im ola yeldükde anı şalmaya ve aña tanmaya (3) dört ayağın cem' ede ayırmaya ve ön ayakların bast ede ve kıç ayakların kabz ede (4) ve ikisinün tırnakları ke-enne-hu bir ola ve segirdükde ke-enne-hu bir ayak üzre segirdür gibi ola (5) ve segirdükde uzak segirde ve dahı ön ayakları ile ve dahı kıç ayakları ile (6) hılt etmeye pes ol at halkı ile ya'ni şifâtı ve şüreti ile ve hulkı ile ve sebğ ile (7) kâmil olur ve dişi olan atı yelmekde ve segirtmekde eyelügi dört ayağının (8) cem'indedür pes yelmesi şıçramak ile olur ve atı gerek erkegün ve gerek (9) dişisinün hulkı şiddetine delil olan budur ki kaçankim sen anı yelerken ve segirdürken (10) görseñ ve tururken görmeseñ ve ahlâk ve şifâtını dahı görmeseñ pes dört ayaklarının (11) yelmekde ve segirtmekde cem' etmesidür ve kıç ayaklarının biribirine muķārenetidür ve iki (12) ‘arkūbuñ infitāhidür ve topuqların cem'idür ve eger iki topuğı açuğ olsa pes (13) hıfzının za'fına ve bir zarar işābetine delālet eder ve bu üñsādā azarrdur ve eger (14) atı kıç ayağında ka'beyn beyninde halka olacak olursa pes atı inhirāfına (15) ve za'fına delālet eder ve atı tākātına ve vüs'at ü kudretine delildür ki at segirdükde (16) atı işrine ve izine nazar edesin ve dahı dört tırnaklarından yerde her bir tırnağı izine (17) nazar edesin pes iki ayak üzre segirdür gibi ola pes dört tırnağı arasın kıyās ile

[36a]

(1) pes eger aralarında altı zirā' olacak olursa pes ol at darī'dür ya'ni güçlü ve (2) kuvvetlü ve vüs'atlüdür ve eger altı zirā'dan ziyāde olacak olursa pes kuvvetün (3) ve vüs'atün nihāyetidür velākin her zamān buña kādır degüldür illā ba'zı ahyānda ve eger (4) tırnakları arasında üç zirā' ve nısf zirā' rub'a varınca olacak olursa pes (5) ol at dirā'atde orta hāllüdür ve eger üç zirā' miķdārı olacak olursa (6) pes ol at kāhildür hareketi baṭī'dür ve kaçankim sen atı bu uca ile itibār etseñ (7) ve senün katında bir kimesne olsa ki sen bildüğün 'ilme anuñ vāķıf olduğın istemesen pes (8) ayağın ile itibār eyle ve ayağı yine zirā' ile itibār eyle pes bu vech-i hafidür senün ile (9) olan kimesne senün şun'una vāķıf olmaz ve atı sen takrībe alma ya'ni meydāna gelüb anuñla (10) segirtme ki ceryde hılt ede ve başı ile ve boynı ile çok hareket ede zirā' ol at (11) muḥzīr degüldür ya'ni meydānda çok oynatmak için ve yelüb koşmak için degüldür ve ceryde (12) muḥteliṭ olan at boynı ile ve başı ile sâkin olduğu hālide mürür eder andan baṭī' (13) ve kâhil olan atı ve kaçankim sen iki atı meydānda cem' etseñ pes sâkin olan (14) sebğ eder kavā'im müctemi' olub ve 'unķı sâkin olduğından ötüri ve ḥayl-i maşūn (15) vardur ki anuñ dirā'ati ya'ni kuvveti ve vüs'ati yoķdur ve ol

şol atdur ki (16) boynı ziyāde uzun olmaya ve za'if olmaya ve iki uyluğı büyük olmaya ve iki (17) uyluđuñ laħmı çok ola ve kavā'imi ya'ni ayakları münteşir olmaya ve nesāsi inkıbāz üzre ola

[36b]

(1) nefesi şedīd ola cevfi ve menfesi vāsi' ola pes ol at şabūr olur ve her ne kadar kim (2) saña vaşf êtdüğü tūlda ziyāde ola ya'ni ayakları ve boynı ve iki kolları dağı (3) ziyāde uzun ola ve iki uyluğı yoğun ola ĥazarda ya'ni meydānda yelüb segirtmekde (4) ziyāde olur ve ziyāde şābir olur ve şabrda vāsi' ve kavī olur pes bu at kāmildür (5) ve ĥayl-i darī' ya'ni vāsi' ve kavī at dağı vardır ki şābir degüldür (6) ve ol boynı ve kolları uzun ve iki uyluğı yoğun ve büyük ve ayakları uzun ola (7) velākin ĥalkı ve ĥulkı vaşf olunduğı üzre olmaya ve cevfi vāsi' olmaya pes (8) nefesi cevfinde devrān êtmeye pes nefes almak istedükde kerb üzre olur (9) ve cery ve ġāyet uzandukda aña şabr êdemez ve bu ata ĥafcā dēnilür (10) ve feresün 'atīķ olduğına delālet êden eşyādandır (11) 'unķınuñ tūlı ve burun ucınuñ diķķati ve burun deliklerinüñ vūs'ati (12) ve mecrā-yı dumū' olan iki 'azm-i şāĥışda beyāz olması ve kirpüklerüñ (13) rikķati ve sālifenüñ ya'ni mukaddeminüñ gökçekligi ve bu cümleden ebyen ve azher (14) atun yelesi aşlında ve yüzi kafası ĥavālīsinde olan şa'ruñ yumşaklığıdır (15) ve kaçankim atun 'atīķ olduğı ya'ni aşıl olduğı saña ĥafī olsa veyāĥūd (16) anda şekk êtseñ pes bir inā-yı mebsūt içinde şü getür ve anı yer üzre vaz' êt (17) ve atı ilerü getür pes eger şuyı içecek olursa ve sünbeklerinden

[37a]

(1) birisi degmeyecek olursa pes ol at 'atīķdür aşl-ı kerīmdendür (2) fark beyne'l-'atāķi ve'l-'acān (3) 'atīķ aşıl olan atdur ve hecīn aşsız denī olan atdur kale (4) resulu'l-lāhi salla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem inne's-şeytāne lā yetahayyelü lieĥadin fī dārin fīhā ferasün 'atīķ (5) ve ebū hureyre rażīya'l-lāhü 'anhu ayıtdı 'ömer bin ĥaţţāb rażīya'l-lāhü 'anhu süleymān bin rabī'a-yı (6) bāhilīyi ĥayl üzre isti'māl eyledi gerek 'arabī olsun ve gerek (7) ġayrı olsun pes 'ömer bin ma'dī kereb süleymāna feres ile geldi pes (8) süleymān emr eyledi ki aña karşı hecīn ya'ni denī bir at getürdiler pes 'ömer ayıtdı (9) hecīn hecīni taleb eyledi ya'ni anuñ atına karşı cins at getürmedüğine bī-ĥuzūr (10) olub ayıtdı denī olan denīyi taleb eyledi pes aralarında kelām kaldı (11) pes süleymān ĥidmetkārına emr eyledi ve 'ömer bin ĥaţţābı istid'ā eyledi pes (12) 'ömer rażīya'l-lāhü 'anhu geldi pes süleymān ayıtdı yā emīrū'l-mü'minīn sırcadan (13) bir inā getür pes ināyı getürdiler pes süleymān içine şü koydı andanşonra (14) terbiye êtdiđi ve

beslediği ‘ömerüñ rażīya’l-lāhü ‘anhu atlarından bir feres-i ‘atīki getürdi (15) pes anı inā yanına getürdi pes at boynını uzatdı ve sünbeklerin ya‘ni (16) tırnakları ucından yere dikdi andanşonra şuyı içdi toyınca andan (17) şonra ‘ömer bin ma‘dī kerebüñ atın getürtdi pes anı inā yanına getürdi

[37b]

(1) pes at boynını uzatdı ve sünbeklerin yere dikdi feres-i ‘atīk ayıtdığı gibi (2) andanşonra kaçd étدی şu içe pes sünbeklerinden birisini bir miqdār (3) dikdi pes ‘ömer bin hattāb rażīya’l-lāhü ‘anhu süleymāna ayıtdı ente süleymānū’l-ḥayl (4) ya‘ni sen atıñ süleymānısın ve atıñ cins olduğına delālet éder ki at (5) ceḥāfile ile ya‘ni iki çeşesi ve burnı ucu ve eşā‘ir-i rikḳāti ile mücellel ya‘ni mülebbes (6) ve müzeyyen ola ebū ‘ubeyde rażīya’l-lāhü ‘anhu ayıtdı atıñ cevdetine delālet éder şidḳaynuñ (7) taḥrīki ve rīkinuñ keşreti ve iki burun delüklerinin bolluğı ve ırak yerden görmesi (8) ve gözlerin diküb yüksek yere bakması ve dağı iki gözleri arasınıñ ıraklığı ve nāşiyenüñ (9) ḥārikinden ıraklığı müslim bin ‘amr ve murād eylediği bir kimesne at şatun almak için (10) irsāl éde pes ol kimesne ayıtdı ben at aḥvālini ve atıñ aşilin bilmem dēdi ve ol kimesne (11) şayd ehli idi ve kelb besler idi pes müslim aña ayıtdı ḥaylde maḥmūddur şol şey’ (12) kelbde maḥmūddur ve ḥaylde mazmūmdur şol şey’ ki kelbde mazmūmdur pes aña (13) emr étدیği üzre ḥayli iştirā eyledi pes ol ḥayl sebḳden çıktı ya‘ni müsābaḳat için (14) vaz‘ olunan nişāndan çıktı ve kaçankim at burnınıñ iki delüğü vāsi‘ olsa (15) ve iki kulağınuñ uçları ve kenārları sivri olsa pes ol at ‘atīkdür (16) ya‘ni aşıldür ve ben bir şey’i terk étmedüm ki atıñ ‘atīk olduğuna delālet éder (17) illā bu kitābda anı zıkr eyledüm andanşonra merḥamet étüm ki

[38a]

(1) eger bu kitāba nazar éden kimesne atıñ bu kitābda zıkr olunan a‘zāsına ki (2) ben anları şerḥ eyledüm vāḳıf olmazsa pes ben feresi cevād ve ‘atīki taşvīr eyledüm ki (3) rehānda ve azmārda ve ḡāyet-i ba‘ideden cery-i tavīlde ḥayl ile müşādere étmege (4) şāliḥ ola ve dağı mülük için şedā’id ve muzāyıkda ḥıfz olunmağa lāyık ola (5) tā kim nāzıra zāhir ola ve a‘zāsından bir şey’ aña ḥafī olmaya ve atıñ (6) mefāşılında ve tamarlarında ve cismi ālātında cevdet ve kuvvetden ve şıḥḥat ve i‘tidālınden ve tül (7) ve kaçrdan ve ḡılzet ve rikḳatden ve zīk u vüs‘atden ve laṭīf ü keşīfden (8) ve ictimā‘ ve iktirāndan müsteḥabb olan şey’i yazdum va’l-lāh’ü-l muvaffik andanşonra (9) atıñ cevdetine delālet éden şey’i şerḥ étüm ve ol şey’ budur ki feres mücellel ola (10) ya‘ni mülebbes ola bu‘d-i meddi nazar ile ve şidḳaynuñ vüs‘atiyle ve rīki keşretiyle ve

iki (11) minharı vüs'atiyle ve menāfisi büyüklüğü ile ve tarafının medd-i bu'duyla ve gözlerin (12) yüksek dikmek ile ve nazarının hiddetiyle ve kıddeteynün ya'ni iki kulağın (13) intişābı ile ya'ni diküli turmasıyla ve sem'-i ittisā'ıyla ve fevkden nāşiyenün (14) bu'dıyla ve nevāhikinün ve mecārī-i dumū'un çıplaklığıyla ve boynı istivāsıyla ve mārīnün (15) melāhatıyla mārīn burun ucunda kaşabadan fazla olan yumuşak yerdür ve iki lihyenün (16) ve iki haddün yaşşılığıyla ve kirpüklerin rikḳatiyle ve cebīnün ittisā'ıyla cebīn (17) cebhenün iki taraflarından tūlun üstüne dēler ve alnün vüs'atiyle ve 'arz-ı mefāsıla

[38b]

(1) ve muḥayyāsı ya'ni vechi gökçekliğiyle ve kamhedütü cevdetiyle ve tamağın yüklüğüle (2) ve 'aşfūrun ya'ni nāşıye menbitinün açıklığı ile ve daḥı burun kemüginün açılması (3) ve yele aşı şa'rının yumuşaklığı ve kazāluḡ diḳḳati ve burun muḳaddeminün istivāsı (4) ve mezbaḡın diḳḳati ve kulaḳ ardında yumrı olan kemügin büyüklüğü ve ḥiṣāveynün (5) ve müdmirün ki ḥiṣāveynün ardıdır boyun tarafından cevdeti ve 'abireteynün (6) diḳḳati ve aḡzun iki tarafında olan iki rübdenün vuzūḥı ve zuhūru ve boynun (7) uzunluğu ve 'araīsinün ḡureri ya'ni el ve ayak ve yüz aḳlığı ve 'unḳ-ı 'aṣabīnün (8) tamāmı ya'ni boyunda olan iki siḡir ki at yelesinün menbeti anların arasıdır (9) ve disī'-i cevdeti disī' iki çigin arasında boyun batdığı yerdür ve boynun yaşşılığında (10) şāḥıṣ olan laḡmün keṣretidür ve boyun kemüklerinin ve eṭbāḳının (11) istivāsı ve mecrā-yı ta'ām şarāb ile bül'ūmun ittisā'ı ve ahābı vüs'ati ve boyun (12) aṣlının şiddeti ve şadrun tūlı ve siḡirlerin keṣreti ve pençün ittisā'ı (13) ve penç kāhil ile zahr mābeynidür ve göḡsün üsti yanında çıkuk (14) iki laḡmenün büyüklüğü ve göḡsinün şalābeti ve elmacüklerinin büyüklüğü (15) ve dört ayaklarının ḡılzeti ve nefesinün şiddeti ve uca başının zāhir olması (16) ve kuṭāta ki ḥucbeteyn ile verkeynün mābeynidür anın ḳarnı ve cebīninün çukur olması (17) ve ayaḡında olan inḥinānün kıṣalıḡı veyāḥūd cebnün kıṣalıḡı ve ön ayaklarının i'vicācı

[39a]

(1) ve ebācilün ḡafī olması ebācil atın ellerinde ve ayaklarında ḡalīz bir tamar dur insānda ekḫal (2) muḳābelesindedür ve siḡirün seyelānı ve siḡirlerin şiddeti ve kıyruk kemüklerinin şiddeti (3) ve kola muttaşıl olan kemügin şalābeti ve maṣba'ının cevdeti maṣba' şezānün başıdır (4) sağdan ve şoldan ve burun ucunun beyāzlığı ve raṣfenün inḥifārı (5) raṣfe müstedīr ve 'arīz bir kemükdür tırnaḡın kenārında münḳatı'dur (6) ve a'zāsının büyüklüğü arḳa ile ḳarnun ziyāde uzunluğu ile ve bilekde olan (7) kemük

başlarının cevdeti ve bilekde olan iki kemüğün yaşşılığı ve bazunun (8) nışfindan dirsege varınca olan kemüğünün kışalığı ve bileginün kışalığı (9) ve iklîlinün ya'ni depesinün gökçekliği ve azfârınun keşreti (10) azfâr tırnağın başıdur ve eyer yerinden cevdeti ve şiddetinün keşreti ve tırnağın (11) cevfinda olan kemüğün cevdeti ve yanun ittisâ'ı ve halkınun süvârı ya'ni irtifâ'ı (12) ve tırnak kenârınun hiddeti ve em'arun ya'ni sünbek mâbeyninün cevdeti ve şâhibinün (13) ittisâ'ı ve şahn fütür ile selîm arasındadır ve kâhil ile zahr mâbeyninün (14) şalâbeti ve nasûrunun tarlığı nasûr tırnağın içerüsünde yumuşak olan yerün (15) ortasında çekirdek gibi olan yêrdür ve fütürün yumuşaklığı fütür nasûrun (16) etrâfında yumuşak olan yêrdür ve baldurda et yerinün 'ulüvvi ve devâ'irinün şalâbeti (17) ve 'arkûbeyn beyinde olan şey'ün cevdeti ve burun deliklerinün arasında olan

[39b]

(1) perdenün tar olması ve ümm-i kardânun ittisâ'ı ile ümm-i kardân seniyye ile hâfir beyindedür (2) andanşonra atun mu'ahharına rücû' ederüz pes iki ucanun ittisâ'ına ve kuâtun 'ulüvvine (3) ve hucbeti mâbeyninde olan şey'ün bu'dına ve cevâ'ir altında kâdeteynün 'ulüvvine ve iki (4) uylunun iç yanınun fevkinde hadâteynün yaşşılığına ve nisâsı inkıbâzına ve iki incüğün (5) kışalığına ve mâbızeynün şiddetine ve ebretinün hiddetine ve 'urkûnı kışalığına ve tûnbûbı (6) tûluna ve qarhateynün şiddetine ve encilenün ki 'aşb ile şeżâ beyinde bir tamardur (7) gizlü olmasına ve 'aşbınun teslîşine ve 'acâye ile maşba'anun şiddetine ve vetîni (8) cevdetine ve rusğı kıyâmına ve tırnağın takbîbine ve baldırda olan etün ve ökçenün (9) arzdan bu'dına ve zeyli tûluna ve himmeti şiddetine ve yüregi büyüklüğüne ve faşş-ı tîbine (10) ve hâdî ve muqaddimi irtifâ'ından 'inânı fazlasını redd etmesine nazar olunur pes feres-i mücellelün şıfatı budur (11) bâbü mâ yühâlifü'z-zekeru'l-ünsâ (12) imdi şöyle ma'lûm ola ki her şey' ki zeker olan atda müstahsen ve maqbûldur (13) pes ünsâda dağı maqbûldur illâ keşret-i nevm ile mi'lef üzre ayakları ile çöküb (14) yatmak zîrâ ol zıkr için mekrûhdur ve ünsâ için müsteħabbdur ve eger zeker (15) olan atda lehâzımda ya'ni iki kulak altında yumrı olan iki mevzi'de lahm çok (16) olacak olursa örtilür 'ayb olmaz velâkin ünsâda bu mekrûhdur (17) ve ünsâda kalak ve hiddet ya'ni hareket etmek yavuzluk müsteħabbdur ve zekerde mekrûhdur

[40a]

(1) ve zekerün fûrûcı ya'ni kıç ayaklarınun mâbeyni vâsi' olmak müsteħabbdur ve ünsâde (2) bu mekrûhdur zîrâ kaçankim ünsânun fûrûcı vâsi'a olsa havf olunur ki (3) rücû'

étdükde münfesih ola ya'ni bozula ayrıla ve eger infisâhdan sâlîme olursa (4) fûrûcuñ vüs'ati anı ceryden ve şabrdan kaç' eder ve zekerüñ fazîleti (5) fûrûcuñ ittisâ'idur ve iki ka'b mâbeyninüñ kurbıdur ve zeker ceş-i (6) keşir olan yere muvâfıkdur kuvvetlü olduğundan ötüri (7) ve haykırub kişnemesinden ötüri ve ünsâ mekîne ya'ni (8) pusuya ve karavula ve gece ile yürümege ve gizlü olan yere (9) zîrâ ol ehdâdur ve kişnemesi azdur ve ba'zı 'arab dër ki (10) ebğî zekeran ne'ümen ve ünsâ kavümen (11) ve ünsâda müsteħabbdur ki kâfzen ve veşben cery étdükde ayaklarında (12) teşvîş olmaya ve zeker için müsteħabbdur ki hazırında ya'ni yelmesinde (13) mümtedd ola ve hârisine istinâd éde ve bir mekânda öñ ayakları ile (14) tefahhuş éde ya'ni yer kaza ve biz bu kelâmı bu fende nâs tekellüm (15) étdüğü kelâmıñ keşirinden ihtîşâr étdük ve irâd (16) étdüğümüz kelâm üzre iktîşâr étdük ve bi'l-lâhi't-tevfîku ve'l-minnetü (17) ve uhrâ tühıbbühâ naşrun mine'l-lâhi ve fetħun karîbun

[40b]

(1) 'uyüb-ı maħlûka ve ħâdişenüñ cümlesinden (2) berî olan feres-i selîm ve 'atîkuñ şüretidür *(Bu satırdan 11. Satırın sonuna kadar minyatür bulunmaktadır.)* (12) bu bâb nitâcı ve at ahvâlinüñ esmâsını beyân éder (13) imdi şöyle ma'lum ola ki feres-i ünsâ faħli ya'ni erkegi taleb étdükde (14) aña mürîde ve mütemenniye ve şu'uda ve müfekkike ve şemüs ile tesmiye olunmaz (15) nitâc vaktinüñ evveli pes güz faşında aygır at dişi üzre çekilür tâ kim (16) nitâcı ya'ni toğurması rebî'de ya'ni evvel-i bahâr faşında ve at çoklığında vâkı' ola (17) ve südi çok ola pes kaçankim dişi aygır ata meyl étse ve önine çekilse

[41a]

(1) aygır anuñ üzerine üç kerre veşüb éder ya'ni şıçrar bir kerre şabâħ vaktinde (2) ve bir kerre aħşama karşı ve bir def'a yarındası şabâħ vaktinde andanşonra yedi (3) gün terk olunur andanşonra aña aygır taqđim olunur pes eger men' éderse (4) terk olunur ve men' étmezse veşüba i'âde olunur ya'ni yine tekrâr üçkerre veşüb (5) éder ve yigirmi bir güne terk olunur andanşonra aygıra göstereler (6) pes eger men' éderse terk olunur ve illâ tekrâr üzerine üç kerre vüşüb (7) éder ve kırk güne varınca terk olunur ve aña aygır 'arz olunur pes eger (8) men' éderse pes ol kabz étmişdür pes kaçankim seksen gün mürür éde (9) anuñ sefâdından pes anuñün denilür imsâk étdi ve cevfine vardı pes kaçankim (10) anuñün yüz gün mürür éde cevfinda 'alağa olur pes kaçankim yüz yigirmi gün (11) mürür éde da'muş olur pes kaçankim beşinci aya duħül éder aña (12) rüh nefh olunur ve üzerinde şa'r biter ve ol cenînüñ ismi müşe'ar olur (13) ve anası

aygırı taleb eder z̄irā şa'r rahmi tağȳir eder pes eger atıñ (14) şāhibi umūr-ı nitācda baş̄iretsiz olacak olursa pes anı aygıra taq̄dīm eder (15) pes cevfinde olan veledi yolar ve yerinden koparur ve anıñ üzre haṭā şāhibinden (16) vākı' olur ve eger şāhibi baş̄ir olacak olursa ve tecrube édüb nitācı (17) belürse ve atıñ emeri ya'ni yükli olduğı ve olmadığı aña ma'lūm degül ise

[41b]

(1) z̄irā dişi atıñ ekşeri yükünü şadrında götürür ve yan eyegülerüñ (2) üzerinde olan etler şişmez ve kabarmaz pes nāsuñ ekşeri üzre yükli (3) olduğı gizlü olur pes şāhibine anı bilmege tarīķ budur ki atını (4) merc-i aḥzara ya'ni yeşil ota götüre ve anı nışf-ı nehāra degin veyāḥūd (5) dāḥı aqall şalıvère pes kaçankim bevl éde ol mevzi'ı nişānlaya taş gibi (6) ve kazuk gibi bir nesne ile andanşonra yigirmi dört sāt (7) anı terk éde andanşonra aña nazār éde pes eger ol bevl (8) édüğü yeşil yer şarardıysa ve yandıysa pes at muqaşşır degüldür (9) ya'ni yükliüdür ve eger bevli yeşil ota te's̄ir étmediyse ve ḥāli üzre qaldıysa (10) pes tekrār üzerine aygır çekilür z̄irā arkası yeynidür yükli degüldür (11) ve kaçankim yükli at altıncı aya veyā yedinci aya dāḥil olsa pes ol 'akūķ ile (12) tesmiye olunur ve cevfinde olan şey' cenīn ile tesmiye olunur ve kaçankim anıñçün (13) yedi ay tamām olsa ve sekizinci aya dāḥil olsa pes aña mülma' dēnilür (14) ve cevfinde olan şey'e yine cenīn dēnilür ve kaçankim onuncı ve on birinci ay (15) dāḥil olsa yaklaşı ve toğurmaķ üzredür dēnilür pes kaçankim on bir ay (16) tamām éder ve veledini toğursa veledine muṭartış dēnilür z̄irā kırtuldu pes hareket (17) édüb yürür ve at on bir aydan şonra on beş gün gezdürilür

[42a]

(1) andanşonra veledini vaż' éder pes ol toğan veled kāmīl olur (2) ve naqşdan berī olur pes kaçankim nitācdan üç gün geçer ol veledine nefīr dēnilür (3) ve kaçankim beş gün veyā altı gün geçer aña talāf dēnilür ve kaçankim (4) yedi gün geçer on beş güne varınca ata argūt dēnilür ve veledine şādin dēnilür (5) ve qadşudan dēnilür kaçankim oynasa ve anası üzre şıçrasa ve kaçankim (6) kırk gün geçer aña tıfl dēnilür ve kaçankim seksen gün geçer aña reşme dēnilür (7) ve üç aya varınca aña 'advā dēnilür ve kaçankim aña beş ay geçer altı aya varınca (8) aña mehūr dēnilür ve kaçankim aña yedi ay geçer sekiz aya varınca aña felevv dēnilür (9) ve sekiz ay tamām olduķda toğuz aya varınca anasından kesilür ve kaçankim aña (10) on iki ay tamām ola aña ḥavli dēnilür ve yigirmi dört aya varınca ced'ata dāḥil olur (11) ya'ni ced'a dēnilür ve kaçankim aña otuz iki ay mürür éde aña sevved dēnilür (12) ve kaçankim aña otuz üç

ay ola aña hafara dēnilür ve kaçankim aña otuz dört ay (13) mürür éde aña atlı^a ve remī dēnilür ve kaçankim aña otuz beş ay (14) mürür éde aña atıla^c ve encüm dēnilür ve kaçankim aña otuz altı ay kāmīl ola (15) ve şenāyāsı kāmīle ola aña senī dēnilür ve kaçankim kırk altı ay mürür éde (16) aña erba^c dēnilür ve ol rubā^cdur şā^cir anuñ hakkında dēr ki nazm (17) ve hüve^ş-şulbü rubā^cun kārīhun / ve^l-cānibü^l-āhīru minhu kad necem

[42b]

(1) ve kaçankim anuñçün altmış ay ki beş yıldur kāmīl olsa aña aķrah dēnilür andan (2) sonra kārīh dēnilür ve kaçankim fūrūcından birisine mürür étse aña kārīhü senetin (3) dēnilür ve kārīhü seneteyn dēnilür ve kārīhü selās ve erba^c ve hams dēnilür sekiz sene (4) tamāmına varınca aña mācc dēnilür ve bu müddetde izmār olunur ve ğayrı at ile (5) müsābaķat olunur ve hayl-i āhēre müsādere olunur ve ħarb ve kıtālde isti^cmāl (6) olunur pes kaçankim toķuzuncı sene dāhīl olsa mācc olur ve mācc anuñçün (7) dēnilür zīrā rīķi yaⁿⁱ salyarı imsāk étmege kādīr olmaz ve hayl-i āhēr ile cery (8) étmekden ve aña müsādere étmekden nāķış olur velāķin ^casker-i keşīrde (9) ve cemā^cat-i feresānda ve meydānlarda ve ħavāyic kazāsında binilür on sekiz seneye varınca (10) andan sonra meydānlardan nāķış olur ve şıçramaķdan andansonra kazā-yı ħavāyic için (11) isti^cmālden ğayrı şey^ç için lāyık olmaz ve feres-i müzekkerün ^cömr-i tabī^cisinün (12) müddeti otuz sekiz yıldır ve ünşānuñ müddet-i ^cömrü kırk yıldur ve zekerün (13) ^cömrü ünşādan anuñçün nāķış oldı zīrā zeker ünāsün bevli (14) revāyihīn şemm éder ve ünās üzre vüsub éder pes kuvveti (15) nāķışa olur pes ^cömrü nāķış olmasına sebep budur ve taķķīķ biz nitācı (16) ve mehāret esmāsını ve esbābını ve ^cömrleri meblağını şerħ ve beyān eyledük (17) va^l-lāhü^l-muvaffīķu li^ş-şavāb

[43a]

(1) bu bāb devābbuñ elvānın beyān éder (2) ve daħı anlaruñ şey^çātını ve dā^çirelerini gerek mübāreke olsun ve gerek (3) mekrūha ve ħuyūldan ķankısı binilür ve kazā-yı ħavāyic için ve kıtāl ve ħarbde (4) rükūb için ķankısı bağlanur ve irtibātı ve cemī^c-i umūrda rükūbı mekrūh (5) olanları beyān éder pes şey^çāt ile bidā étdük ve li^l-lālhi^l-ħamdü ve^l-minnetü ve salla^l-lāhü (6) ^calā seyyidinā muhammedin ve ālihi ve şaħbihi ecma^cin ve ħasbünallāhü ve ni^{me}^l-vekīl (Bu sayfanın geri kalanından süslemeler vardır.)

[43b]

(1) pes atlardan edhem-i hālikdür ki ziyāde qaradur ve atların ecvedindendir *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[44a]

(1) ve ammā edhem-i ğarbīb pes sevādı keşirü'l-başış olandır ya'ni aşkarlığı ğālib ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[44b]

(1) ve bu edhem-i cūndur ki anda kırmızı kıllar qarışmış ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[45a]

(1) ve bu edhem-i aḥaldur levni haḫl levni gibidür buz ile beyāz beyninde *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[45b]

(1) ekheb şol atdur ki iki gözi ve böğri ve burunuḫ iki delügi kızıl ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[46a]

(1) kümeyt-i aḥmer ki yeləsi ve kıyruğı kara ola ve sā'ir yeri kızıl ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[46b]

(1) ve ammā feres-i aḥmer-i müdemmi pes şa'rātı ziyāde kızıl olan atdur *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[47a]

(1) ve bu kümeyt-i aşferdür ki kılına kara ve çirkin kıl qarışmış ola ve yeləsi ve kıyruğı siyāh ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[47b]

(1) feres-i aşfer ki ziyāde şaru ola altun gibi ve az olur ki üzerinde (2) siyāh kıllar ola velākin şufrete ğālib olmaya ve yeləsi ve nāşiyesi ve kıyruğı beyāza mā'il kızıl ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[48a]

(1) feres-i aşfer-i müdenner ki bedeninde denānir gibi şufret ola ya'ni gövdesinde pul ola (2) ve ol bullaruḫ levni cesedinuḫ levni bir ola ve nāşiyesi ve yeləsi beyāz ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[48b]

(1) feres-i aşfer ki şāfī şaru ola ve yeləsi ve nāşiyesi ve kıyruğı ziyāde beyāz ola (2) ve e'ācim buña derd tesmiye ederler *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[49a]

(1) feres-i semend ya'ni kıula ki yeləsi ve nāşiyesi ve kıyruğı siyāh ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[49b]

(1) feres-i aşkar ve em'ar pes şukreti ve şufreti ziyāde ola za'ferān gibi ve yeləsi ve kıyruğı (2) kıızıl şaru ola ve az olur ki zāhrında siyāh ğamāme ola hārikden 'acb-i zenebe varınca *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[50a]

(1) feres-i edbes ki ħumreti ve şukreti ziyāde ola ve sevād aña ğālib ola (2) ve yeləsi ve kıyruğı ve nāşiyesi bir miqdār siyāh ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[50b]

(1) feres-i aşkar-ı şıynī ki şufreti ħumretten ziyāde ola ve yeləsi ve kıyruğı beyāz ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[51a]

(1) feres-i aşdā' ki edbese beñzer velākin levni andan eşfādur (2) ve anuñçün aşdā' ile tesmiye olunur zīrā levni ħadīd şadāsı gibidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[51b]

(1) feres-i eşheb ki şa'rı beyāz ola velākin beyāz şāfī kırtāsı olmaya (2) ve cildi esved ola ve buña eşheb ve ebyaz dēnilür *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[52a]

(1) feres-i ebyaz ki şa'rı beyāz ola şabāh beyāzı gibi veyā andan daħı (2) ziyāde ve elvāndan bir şey' aña kıarışmaya ve az olur ki gözleri ezrak olur *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[52b]

(1) feres-i şanābī budur ki dābbenüñ şa'rı her kıankı levn olursa anda beyāz (2) şa'rāt ola ki atuñ levnine kıarışmaya ve cem' olmaya ve beyāzı akall ola (3) pes aña şanābī dērler *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[53a]

(1) feres-i eblaḳ ü edraʿ ki cesedinde beyāz çok ola ve başı ve boynı (2) beyāzdan ḥālīs ola ve hāmesine ki ümm-i dimāḡdur beyāz işābet éde *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[53b]

(1) andanşonra feres-i aşferdür ki nāşiyesi ve yeləsi ve kıyruḡı siyāh ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[54a]

(1) andan feres-i derddür ki şukret-i ḥulūḳıyyeye māʿil olan ḥumret aña ḡālibdür (2) ve şaʿrınıḡ uşūli ve cildi siyāhdur ve arḳasında omuz başlarından (3) zenebe varınca ḥaṭṭ-ı şahbā ola yaʿni levni kıızıla māʿil ola anuḡ levni (4) atıḡ levni gibi olmaya ve ol ḥaṭṭa ḡamāme dەرler *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[54b]

(1) andanşonra feres-i semenddür yaʿni şol kıula atdur ki şufreti şāfī olmaya (2) ve şaʿrınıḡ uşūli esved ola ve üstinden şufreti kedire ola ve ʿarfi ve nāşiyesi (3) ve zenebi ziyāde sevāda ola ve gözleri eşhel ola sevāda māʿil olan buz gibi (4) ve bu şufret üzre olan semendüḡ cesedi müdenner ola ve vaḳt olur ki anuḡ (5) tednīr-i istidāretde denānīrden ekber olur ve cebhesinde ve kıavāʿiminde şufretten (6) ʿalāmetler ola ve nāşiyesi ve ʿarfi ve zenebi esved olur ve kıaçankim şaʿrāt-ı mezküre (7) üzerinden ihāta étse şıfat-ı mezküre ile aña semend-i ʿarsī dەرler *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[55a]

(1) andanşonra feres-i ḥartīhdür ki ḥuvvete beḡzer ve ḥuvvet ḥuzrete māʿil sevāddur (2) veyāḥūd ḥumret māʿil sevāddur zāhırı ve kıavāʿimi ve nāşiyesi ve yeləsi ve zenebi ve baṭnı (3) ve iki uyluḡuḡ bāṭnını ve kıulaḳları siyāh ola ve gözlerinüḡ çevresi degirmi (4) taḡlanmış ola ve böḡürleri şufrete māʿil yeşil ola ve vaḳt olur ki levni (5) cemīʿan bu ḥuzret ola pes kıaçankim zāhiri kıızıl olsa ve baṭnı ile kıoltuḳları levni (6) ve iki uyluḡı levni zıkr olunan şufreti olacaḳ olursa pes aña ḥartīḥ dەرler *(Bu sayfanın geri kalan kısmı minyatüre ayrılmıştır.)*

[55b]

(1) bu bāb şeyʿāt ve evzāḥı beyān éder (2) şeyʿāt şol beyāzdur ki feresüḡ yüzine ve ayaklarına ve ḡayrı yerine işābet éder (3) ve kıaçankim aña beyāz işābet étmese behīm olur ve kıaçankim aña ḡurre veyāḥūd şāme (4) işābet étse ve ayakları beyāzdan sālime

olsa aña muşmutü'l-ķavā'im dēnilür (5) ve evzāh ve şey'āt ğurri'l-laṭīmdür ya'ni at yüzünñ bir tarafı beyāz ola ve bir tarafı (6) beyāz olmaya ki atun ğurresi büyük olub iki gözinden bir gözini ve iki yüzünden (7) bir yüzini aḥz ēde ve kaçankim iki gözleri kapaķları beyāz olsa mu'reb olur (8) ve eger bir gözün kapaķı beyāz olsa mu'rebü 'aynin ve iḥadetin dēnilür gerek saĝ olsun (9) ve gerek şol ve kaçankim iki gözi ezraķ olsa ezraķ dēnilür (10) ve eger bir gözi ezraķ olsa aña aḥyaf ve aḥvel dēnilür ve eger kirpükleri (11) ve gözleri siyāh olsa ekḥal dēnilür ve eĝarr-ı sâcī şol ğurre ya'ni şol aḥlıķdur ki (12) yüze ve iki ḥadde yayılıb fāş ola ve iki göze işābet ētmeye ve kaçankim ğurre (13) burunun kaçabası üzre mu'tedile olsa pes ol şimrāḥdur ve kaçankim ğurre emkinede (14) münķatı'ca olsa pes başradur ve atun yüzinde beyāz ki münḥadır ola ḥattā ṭamaķ olan (15) uyan ḥalkasınun mevzi'ine yetişe ve ba'dehu münķatı'c olsa pes ol ğurre'-i münķatı'dur (16) ve ğurre zıkr olundukda inķitā'c zıkr olunur ve 'arab dēr ki kaçankim (17) ğurre minḥardan vāķı'c olsa ve iki gözün altına çıķsa ve gözleri lāḥik olsa pes

[56a]

(1) ol ğurre münķatı'cadur ve kaçankim cebheden enfün esfele yetişse eĝarr-ı aḥfesü'l-ĝırrat (2) dēnilür ve kaçankim ğurrede şukret olsa ki beyāza muḥālif olsa (3) pes ol ğurre şebādur ve kaçankim ğurrede şāme olsa ya'ni sevād olsa anun ile (4) tesmiye olunur ve kaçankim ğurreden gözlerün kabaķı üzre beyāz ḥuṭṭ mürtefi'c olsa (5) ve şadĝa ki göz ile kulaķ arasıdur mümtedd olsa gerek yaşşı olsun ve gerek ince aña (6) eĝarr-ı mu'ammem dēnilür ve kaçankim ğurre enfün kaçabasından iki cānibün birisine mā'il (7) olsa aña eĝarr-ı mā'il dēnilür ve kaçankim beyāz vechün küllīsini aḥz ētse ve sevād (8) içinde nazar ētse ya'ni sevād içinde olsa müberķa'c dēnilür andanşonra karḥadur (9) pes beyāz ki atun cebhesine ola andanşonra müctemi'c ola yumuşaķ yere yetişince (10) karḥaya ve anun ḥalkasında istidāretde ve teşlīs ve terbi'cde ve istiṭālet ü kılletde nisbet olunur (11) ve kaçankim beyāz az olsa aķraḥ dēnilür ve ol karḥa şebādur andanşonra reşemdür (12) her beyāz ki çeņeye yetişe gerek az olsun ve gerek çok pes aña ersem dēnilür (13) buruna ve mādūnına varınca ve az olur ki reşme ile tesmiye olunur kaçankim (14) iki minḥarun birisine yemīnen ev yesāren meyl ēde ve reşme kaçankim büyük olsa ve beyāzı (15) müştedd olsa 'arab ersem-i müstehtir dēr ve kaçankim az olsa ḥiffete nisbet olunur (16) ve kaçankim beyāz burun kaçabasına yetişse ve iki göz ile cebheye yetişmese (17) gerek az olsun ve gerek çok pes ol ya'sūbdur ve kaçankim atun üst çeņesi

[56b]

(1) beyāz olsa veyāhūd beyāzda nuḳaṭ olsa veyāhūd ḳaralık leme‘ān étse ersem-i bi-sevād (2) dēnilür andanşonra melaḥ ile lamzadur her beyāz ki atun̄ alt çeḡesine işābet éde (3) gerek az olsun ve gerek çok pes elmaz dēnilür ḳaçankim beyāz nāşiyeye (4) işābet éde aḡa eşfa‘ dēnilür mādāmki anda beyāza muḥālif bir şey’ ola ve ḳaçankim (5) nāşiyenün küllīsi beyāz olsa pes aşba‘ dēnilür ve ḳaçankim nāşiyeye ile ḳavsün̄ (6) ya‘ni iki ḳulaḳ arasınun̄ eṭrāfi beyāz olsa ‘arab dēr ki ol mu‘ammemdür ve ḳaçankim (7) nāşiyeye beyāz ḳalīl işābet éde pes ol şa‘lādur ve bi‘l-lāhi’t-tevfīḳ (8) bu bāb ayāḳların̄ beyāzlığın ve sekilliḡin beyān éder (9) ḳaçankim beyāz ayāḳların̄ küllīsine işābet étse ve müstedīr olsa ḥattā vazīf-i aḡz (10) étse pes aḡa muḥaccel-i erbā‘ dēnilür ya‘ni dört ayāḳda sekil dēnilür ve eger beyāz (11) yuḡaru çıḳsa ve rükeb ile ‘arḳūbları aḡz étse pes ol müceyyebdür ve ḳaçankim üç ayāḳda (12) muḥaccel olsa gerek önlerinde gerek ḳıçlarında muḥaccel-i şelās dēnilür ve yemīn ü yesār ḡasebiyle (13) nisbet olunur ve ayāḳ ki anda beyāz ola pes ḳaçankim beyāz ayāḳ üzre müstedīr (14) olsa pes ol ayāḳ muḥacceldür ve her ayāḳ ki aḡa beyāz işābet étmeye pes ol muṭallaḳadur (15) ve eger bilekleri cenbine varınca beyāz olacaḳ olursa aḡa münecebb dērler pes ol (16) cemī‘ atlardan efrehdür ya‘ni yorḡadur ve ef‘ali cihetiyle cümlesinden eşrefdür ve (17) ve derecede atların̄ evvelidür ve ḡarb ü ḳıtālde enfa‘īdür şāḡibi muḡaffer olmaḳdan zā‘il olmaz

[57a]

(1) ve ol şol atlardandur ki mülük ve selāṭīne lāyıḳdur illā megerkim anda bu kitābda (2) zıkr olunan ‘uyūbdan bir şey’ ola ve eger atun̄ levni semegün̄ levni gibi olacaḳ (3) olursa pes ol derece-yi sāniyede feresi ebyāza lāḡiḳ olur ve eger atun̄ (4) levni ḡimār-ı vaḡşī levni gibi olacaḳ olursa ve ayāḳları siyāḡ olacaḳ olursa (5) derece-yi şālisede olur ve şol at ki edhem-i ḡalīk ola ya‘ni şedīdü’s-sevād ola (6) ve şāfiū’l-edīm ola vechinde beyāz ola veyā ‘aḳabinde veyā zāḡırında veyā ḳuyruḡunda beyāzdan (7) bir şu‘le ola pes müteyemmindür ve atlardan şol at ki edhem ola ya‘ni ḳara ola ve başında (8) yıldurar beyāz bullar olacaḳ olursa pes ol at rūḡānīdür ve atların̄ (9) ecvede ve ziyāde yorḡası olur ve bir kimesne bu ata binmez illā ḡurūbda muḡaffer (10) ve mü‘eyyed olur ve ḡācetinde muḡaffer olur ve cemī‘ umūr ve ḡālātında ziyāde ve tereddīden zā‘il (11) olmaz ve atlardan şol at ki aşfer ola ve iki gözi ezraḳ ola pes aḡa beḡzer at (12) olmaz ve anun̄ ṭurduḡı yēre şeyṭān ve cin uğramaz ve ol yērde siḡr te‘şīr étmez (13) ve ol at girduḡı yērde daḡı te‘şīr étmez ve şol at ki levni misk levni gibi ola

(14) ve iki gözi şufrete ya'ni şarılığa mā'il ola ve daḥı şol at ki cemī' cesedinde aḳ (15) ve kızıl küçük noktalar ola tavşancıl kuşınun tırnakları gibi ve daḥı şol at ki eşheb (16) ya'ni aklıḡı qaralığa gālib ola ve aḡmer ola ve daḥı şol at ki semend ya'ni kıla (17) ola ve daḥı şol at ki edbes ya'ni sevāda mā'il kızıl ola aḡber ola ya'ni

[57b]

(1) boz renklü ola ve daḥı şol at ki aşdā' ola ya'ni ḥadīd renklü ola ve daḥı kümeyt ola (2) ya'ni yeləsi ve kıyruḡı siyāh ola ve sā'ir yeri kızıl ola pes bunlar şaff-ı evvelde derece-yi ūlā (3) lāḥıkdür illā megerkim anlarun ba'zısında toḡduḡı ḥinde dişleri (4) çıkuḡ olsa veyāḥūd iki ḥuşyesi ya'ni ḥāyeleri zāhir olsa veyāḥūd mensecinde ya'ni (5) boyun ile kürek arasında bir ḥalka olsa veyā esfel olan liḥyesinde ve iki dizlerinde (6) iki ḥalka olsa veyāḥūd dişleri kırk dişden ziyāde olsa veyāḥūd iki kılaḡında (7) ḥalkaları olsa ve anlarun üstinde şa'rāt olsa pes kaçankim anda bu 'uyūbdan (8) bir şey' vākı' olsa pes ol devābbun eşerridür ve devābbun eşerri şol atdur ki levni (9) çaḡal levni gibi ola ve āş levni gibi ve ayu levni gibi ve maymun levni gibi ve arslan levni gibi (10) ve fil levni gibi ve cāmūs levni gibi ola pes bunlar şol ecnās-ı mekrūhadur ki anlardan baḡlayub beslemek lāyık degüldür (11) ve cennet-i hindī zıkr etdüḡi delālāt ve menāfi'dendür (12) pes cennet-i hindī der ki kaçankim atun uyan ḥalkası mevzi'inde bir ḥalka olsa (13) ve çeşesinde bir ḥalka olsa ol at baḡlanur ve şol at ki şadrında ve vechinde ḥalka olsa (14) pes anun baḡlanması mekrūhdur ve şol at ki başında iki ḥalka olsa ve ḥāşırasında (15) ki böğürdür veyā mezbaḡındaki boḡazlanacak yeridür bir ḥalka olsa veyā boynında veyā (16) burnı ucında ḥatmīde veyā kıyruḡunda şa'rāt olsa pes anun irtibātı ya'ni baḡlanması (17) mekrūhdur ve şol at ki irtibāt olunur ve üzerinde ḥacetler każā olunur

[58a]

(1) ve ḥurūbda binilür ve şāḥibi muzaffer olur ve cemī' umūrunda ḥayr görür ve gözlerde (2) mehīb görünür pes şol atdur ki zevresinde ya'ni gögsi üstinde iki (3) dā'ire ola ve ol iki dā'ireye ḥaḡ'a derler ve cennet-i hindī za'm eyledi ki şol (4) at ki bu 'alāmātdan anda bir 'alāmet olsa pes ol at irtibāt olunmaz ve ol (5) şol atdur ki ön ayaklarının muḡaddeminde bir ḥalka olsa veyāḥūd iki gözüḡ (6) esfelinde bir ḥalka olsa veyāḥūd kıyruḡunun aşlında iki cānibinden iki ḥalka olsa (7) veyāḥūd mābızında bir ḥalka olsa veyāḥūd mahcirinde ya'ni gözüḡ çukurında veyāḥūd (8) gözüḡ çevresi yanında veyāḥūd cesedinde bir ḥalka olsa veyāḥūd sifli olan (9) çeşesinde veyāḥūd iki liḥyenun mültekāsına bir ḥalka olsa veyāḥūd kırnında (10) münteşir kıla olsa veyāḥūd

göbегinde bir halka olsa veyāhūd dişleri çenesinden (11) çıkmış olsa veyāhūd enyābı yerinde iki diş bitmiş olsa veyāhūd lisānında siyāh hatlar (12) olsa ve dağı şol at ki edbes ve ebyaz ve aşfer ve eşheb ola ki humrete mā'il ola (13) ve ceḥāfilūḡ ya'ni iki çenenūḡ dāhilinde ve ḥāricinde noḡtalar olsa ve ağızında ve ağızūḡ (14) iki cānibinde siyāh noḡtalar olsa ve ceḥāfilūḡ dāhilinde ve ḥāricinde noḡtalar olsa (15) sūsām dāneleri gibi veyāhūd kürek altında iki dā'ire olsa veyāhūd iki huşyesinde (16) siyāh yūḡ gibi olsa veyāhūd cebhesinde birkaç siyāh kıl olsa ki atūḡ levnine (17) muḡālif olsa ve dağı şol at ki intāc olunduğı ḡinde huşyeleri zāhir olsa

[58b]

(1) pes cennet-i hindī zu'm eyledi bu 'alāmātdan bir 'alāmet ki bir atda mevcūd ola ol at (2) irtibāḡ ve beslenmege lāyık degüldür ve dağı zu'm eyledi ki şol at ki gögsinde (3) dört yerde veyā üç yerde halkalar olsa veyāhūd bükülmüş kıl olsa 'arzan ve ḡülen (4) veyāhūd şa'r mülteḡī olsa ol atı beslemek müsteḡabbdur ve cennet-i hindīnūḡ zıkr eyledüğü (5) evā'ilūḡ 'ulūmından degüldür anlardan birisi bizüm mücerrebimüz degüldür velākin biz anı (6) kitābımızda zıkr eyledük ictihāddan ötüri ki ḡayl ḡaḡkında evvelīnden ve āḡirīnden (7) ve 'arab ve 'acemden bir aḡadd içün vāḡı' olan ḡavli terk étmeyevüz illā anı saḡa 'arż (8) édevüz tā kim bu fende nāsuḡ cemā'ati dedüğü ḡavle vāḡıf olasın ve resül 'aleyhi's-selāmdan (9) ḡadīs-i şerīfde vārid oldı ki ayıtdı dehemühā dībācühā ve kümeytühā şalābühā ve şeḡarühā (10) ciyādühā bāreka'l-lāhu fi'ş-şeḡari pes üç kerre bunu dedi ya'ni atlarūḡ edhemi atlarūḡ (11) dībācı ve ḡayrlusıdur ve atlarūḡ kümeyti atlarūḡ şedīdidür ve atlarūḡ aşḡarı atlarūḡ ecvedidür (12) velākin şaḡr mübārekdür ve aşma'ī raḡmetu'l-lāh-i 'aleyhi ayıtdı 'arab fārislerinden bir fāris oḡlına (13) vaşıyyet eyledi ve ayıtdı eger seni aşḡar şāḡibi taleb éderse ya'ni meydāna okursa pes (14) ḡarūn ve çapuk olan at senūḡ üzerūḡe olsun ya'ni anuḡla meydāna çık zīrā (15) aşḡaruḡ tırnaḡları incedür ve eger seni edhem şāḡibi taleb éderse pes senūḡ üzerūḡe (16) vecl ya'ni ḡorḡak olan at olsun zīrā edhemūḡ ayakları yumuşaḡdur ve mülāyimdür (17) ve eger seni kümeyt şāḡibi taleb éderse pes senūḡ üzerūḡe cerd olsun ya'ni tüyi ince

[59a]

(1) ve yufḡa olan at ola kim necāt bulasın ve ibn-i 'abbās rażīya'l-lāhü 'anhu ayıtdı beş nesneyi (2) beş fārisden iştirā étmeye esedīden feresi ve nehdīden deveyi ve temīmīden keḡiyi ve beclīden ḡulı (3) ve rāḡī beşinci kimesneyi unıtdı (4) bu bāb ḡaylūḡ eşḡatı beyānındadır (5) ḡamḡamete ol şuḡeylden aşāḡa bir şavıtdur şuḡeyl şadāsı recül

cevfinde terdīd êdūgi şavta beñzer (6) şavtdur ve şuheyl birkaç levndür birisi şalşaladur ve ol hadīddür ya'ni keskindür (7) ve birisi mücelceldür ol şol şavtdur ki şāfī ola ve gökçek ola ve refīk olmaya (8) ve ol eşvātuñ aħsenidür ve birisi daħı aħbeşdür ve ol şol şavtdur ki cevherī ola ve ğalīz ola (9) ve bu bāb bigāli beyān êder (10) bu bābda biz bigāli ya'ni qatırları ve anlarıñ aħvālını ve nitācını zıkr êderüz bildigümüz üzre (11) ki qangısı eger içün ve binmek içün ve yük götürmek içün lāyıqdur imdi (12) bigālün ħayrlusı rüküb içün ve aħmāl-i sıqāl içün biz zıkr êdigümüzdür ve ol şol (13) qatırdur ki ayakları qavī ve qaşreti ya'ni boyun köki ve boynı ve ümm-i dimāġı büyük (14) olsa ve gözleri şāfī olsa ve cebīni müttesi' olsa ve cevfi bol olsa ve nefesi (15) şedīd olsa ve cemī' 'uyübdan ħālīş olsa ve bigālün eyüsi ermenīyyede (16) toġmış olandur ve serāyā içün serīyye muvāfıq ola şol çeriye dërler ki 'askerden (17) intihāb olınan 'adüvve irsāl oluna nihāyeti dört yüzdür ve çok

[59b]

(1) 'askerler içün ve atlar ile segirtmek ve segirtürmek ve depretürmek içün (2) bigālden ittiħāz olunan şey'ün eyüsi cerīre bigālidür ve efrankıyye bigālidür (3) ve yüklü olan bigāli qaçankim aygır ile bir yerde bağlasalar qarnında olan şey'i (4) ifsād êder ve bigālün ħāşşı ināsıdır ve egerleyüb binmek içün bigālün (5) eyüsi mışrīlerdür zīrā anlarıñ anaları aşīl ve cinsdür ve bigāl ve ħamīrden (6) binmek içün aħvec olan nefesi şedīd olandur bunlarıñ ebdānı şiddetinden enfa'dür (7) bu bāb her belde bigālün nitācın beyān êder (8) qaçankim ħimār remke üzre ya'ni dişi at üzre veşüb êtse veledi (9) beġāl çıkar tammü'l-ħalk olduġı ħâlde ve qaçankim yük götürür at (10) ya'ni bār-gīr ħimāra vüşüb êtse veledi beġāl çıkar cismi şaġīr ve nākış (11) olduġı ħâlde başı büyük burnu yaşşı üstden femi nākış ola aña efhem dërler (12) ve türkī puçe dërler ve şol qatır ki üst dişleri 'āliye ola alt dişleri (13) üzre aña edqam dërler ve qatır bu şıfat üzre oliceğ pes babası bār-gīrdür (14) ve bigālün elvānı ħaylün elvānı gibidür (*Bu sayfanın geri kalanında süslemeler bulunmaktadır.*)

[60a]

(1) beġāl-i kümeyt ki kıızıl ola ve yeləsi ve kıyruġı siyāh ola (*Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.*)

[60b]

(1) beġāl-i zeberc ki levni remād levni gibi ola (*Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.*)

[61a]

(1) beğāl-i eġamm ŧol beğāl-i remādīdür ki remāda ve sevāda mā'il ola

(2) ve ħuzret anda zeberciyye ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[61b]

(1) beğāl-i aŧkar ħaylün ŧuħretinde zıkr olunduġı gibi *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[62a]

(1) beğāl-i eŧheb ki beyāz ola velākin beyāz ŧāfi olmaya *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[62b]

(1) ve her levn ki feresde ola sevād ve semendiyyet ve ŧufret ve verdiyyet ve ŧanābiyyet gibi (2) ve daġı her niŧān ki anda ola ŧāmāt ve taħcīl ve balak ve nabt gibi ki ħarnında (3) ve ħoltuġı altında olan beyāz dur ve her levn ki atda ola bigālde daġı vardur (4) vaŧ olunduġı üzre illā bigālde bir levn vardur ki atda yokdur (5) ve ol aħmerdür zīrā bigāl aña muħtaŧsadur ve atda aħmer yokdur ve bu levn (6) kümeytdür ki anda ħuzret ŧāfiye ola pes kümeyt-i aħmer dēnilür ve aħmer-i aħzar dēnilür (7) ve bulħ dēnilür ve ġurre ve ħarġa dēnilür atda zıkr olunduġı gibi *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[63a]

(1) ħimār-ı esved ki ħarnı beyāz ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[63b]

(1) ve bu ħimār-ı aŧhafdur ki ŧuħret ve ħuzret beynindedür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[64a]

(1) ħimār-ı abrūk ki ħumret ile ŧehbet beynindedür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[64b]

(1) ħimār-ı aŧkar-ı zeytunī ki aŧkar ile esved beynindedür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[65a]

(1) ħimār-ı vaħŧ-ı yemenī bu hey'et üzredür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[65b]

(1) gergedan şıfatı budur *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[66a]

(1) dünyâyı iki yağrın küregi arası üzre hâmil olan şevrûn şüretidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[66b]

(1) himâr-ı 'utbî-yi hindî şüretidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[67a]

(1) ve himâr qarha ve ğurre ve taḥcîl ve bulḡ ile tesmiye olunur at tesmiye olunduğı gibi (2) pes himâr-ı esved dênilür ve edhem dênilmez ve kaçankim himârûn bağırması çok olsa (3) ve şahibine ezâ étse pes rükûbı katında hâtunı anı yağ ile veyâhûd şîrec ile tâze yağlaya (4) pes mādâmki ol yağ üzerinde ola bağırmas ve fâris üzre vâcibdür ki atlardan (5) uzun ile kışa beyinde yaşşı olan atı ihtiyâr éde ve her at ki boyunu uzun ola (6) ve qarını bol ola ve sağırsı yaşşı ola ve egerçi kim gözde küçük ise pes küçük (7) degüldür zîrâ küçük oldur ki bu şıfatdan anda bir şey' zâhir olmaya ve bigâl (8) ve hamîrden ve cemî' devâbbdan imsâk olunmaz ve iddihâr olunmaz ya'ni beslenmez illâ nefesi ve (9) mefâşılı ayakları kavî ve şedîd olan dâbbe imdi şöyle ma'lûm ola ki (10) ben bu eşnâfı tecrîbe étdüm pes açlığa ve şusuzlığa ve şiddete ve uzun seferlere merâbî'î (11) ki tûl ve qarş beyinde yêrden yapma dêrler atlaruñ şabrlusın buldum huşûşâ kim (12) bigâl-i ulâ ammâ şol dâbbe ki büyük ola ve uzun ola pes ben anı segirdür buldum (13) velâkin yolda yürimez ve yük götürmez pes bu zîkr étdüğüm tecrîbe ve imtiḥân étdüğümdür bi'l-lâhü't-tevfîḡ (14) bu bâb ızmarı ya'ni ğazâ için veyâhûd yaraşdurmak için atları terbiye étmegi ve yaraqlamağı beyân éder (15) imdi atları ğazâ için veyâ meydânda yaraşdurmak için terbiye éden kimesneye evvelâ (16) lâzımdur ki atlaruñ cemî' 'uyûbın ve 'illetlerin ve 'aleflerin ve şu vèrmek vaḡtlerin (17) ve terletmek vaḡtlerin bile ve daḡı keddi ve şiddeti eyyâmında ğâyeti 'ârif ola

[67b]

(1) ve cevâd ve şabûr olan atı ğayrıdan temyîz édüb 'ârif ola tâ kim çekdüğü zahmet (2) zâ'il olmaya ve at 'inâd édüb 'unf étmeye pes kaçankim cevâd ve şabûr olan (3) atı başîr olsa anı ızmar éder ya'ni yaraḡ édüb terbiye éder ve anuñ üzre қоşar (4) nazâr étdükden sonra şol ata ki anuñ atı ile segirdür pes kaçankim (5) ol at anuñ atından ecved olsa pes anuñ ile қоşmaya ve aḡa qarşu getürmeye (6) ve eger anuñ atı andan

ecved olacak olursa anuñ ile koşsun ve segirtsün (7) gönline nesne getürmesün velâkin atı yaraqlayub terbiye eden kimesne atun ızmarı (8) ya'ni atun yaraqlanması ve terbiye olunması miqdârın ve her at nekadâr taħammül eder bilmege muhtâcdur (9) pes eger atı cevâd ve şabûr olacak olursa seyrinde ve kedd ü şiddetinde ziyâde ede (10) atı koşmak ve segirtmek için ve ta'lim etmek için mu'ayyen olan mevzi'e varınca (11) ve eger kesret-i meşîden atun tırnakları ince oldıysa pes taħammüli miqdârı uyanını (12) çeke tâ kim at aña gîlzet ve şiddet etmek ve atı ırak yere sürmeye pes zıkr olunan (13) şey'i 'âlim olice k fâris muzmir olur ve ızmar emrinün 'imâdı budur ki muzmir-i ızmar (14) etmek ya'ni yaraql edub terbiye etmek illâ şol atı ki etlü ola ve hâli gökçek ola (15) ve cismî şahîh ola 'uyub ve 'illetün küllîsinden berî ola ve eger at arık ise (16) anı semirde ve anı ızmar etmek ata tolu olunca ve eger at ziyâde etlü ise ve yağı (17) çok ise pes aña yaş yeyegü vere her neden olursa ve eger yaş bulunmazsa lâbe'sdür

[68a]

(1) ve 'alefini vâsi' bir evde bir kab içine koya ve ol kab müdevver ola ve anı gögsine (2) kaldıra ve dañı at bağladığı yerde bir tağar koya ve tağaruñ dibini tahte ede ve anı (3) delük delük ede tâ kim at başını mi'lefe dönderüb andan tenâvül êtdükde (4) içinde olan toprak delükden çıka ve tağar topraktan hâlî ola ve atun (5) öñi açuk ola tâ kim sinek atı ıştırub öñ ayakları ile urdukda dizleri (6) mi'lefe tokunmaya ve mi'lef atun öñinde olan âhürdür ve çok olur ki at (7) helâk olur mi'lef bizüm vaşf êtdüğümüz üzre olmayicek pes kaçankim ata (8) arpa vermek istersin pes bir tağar içinde ver veyâhüd mi'lefde bir nesne döşeyüb (9) arpayı anuñ üzerine dök veyâhüd tobra içinde koyub ata ver velâkin tobrasız (10) vermek ata dañı râhatlı ve nefesine dañı kolaydur ve aña hafîfdür zîrâ tobrada (11) teneffüs edemez ve at turduğı evde kurı fuşki ki gîrbâlden geçmiş ola koya (12) ve eger fuşki olmazsa kum koya ve evde tâze revsi ve bevlî komaya ve revs ve bevl (13) êtdükde tîz taşra çıkara ve kum yaş olduğda anı dañı taşra çıkara ve tâze (14) kurı kum getüre kâdir olduğ kadar ve ata kurı yonca veyâhüd muṭlakâ otluğ (15) vere yedügi kadar velâkin yoncayı ufağ toğraya nekadâr ufağ edebilürse (16) ve yaprağını silke ve 'alefi şa'ir ola ve anı iki kısım ede ya'ni şabâh ve ahşam vere (17) ve at nekadâr arpa yerse aña nazâr ede zîrâ atlarun arpa yemesi berâber degüldür

[68b]

(1) anlarun ba'zısı rağîfdür ya'ni cevfi vâsi'dür keşîrû'l-ekldür ve ba'zısı kalîlü'l-ekldür

(2) pes ata arpa vère nekad̄ar bilürse ki ol kad̄ar aña kifāyet eder ve atun̄ tākātinden (3) ziyāde arpa aşmakdan̄ hazer ede zīrā anı helāk eder ve arpayı pāk ayırtlaya (4) tā kim anda ufağ veyāhūd iri taş olmaya ve atun̄ dişlerine zarar ede ve ağrıda (5) ve lāyık olan budur ki ata şabāh ve aḥşam vaktinde şü vère ve şabāh vaktinde (6) arpadan̄ ‘alefinün̄ üçünci hişşesini aşa ve vasat-ı nehārda yoncadan veyā otluğdan (7) toyduğı kadar vère ve aḥşam vaktinde arpasınun̄ iki hişşesini vère ve atun̄ yatacağ (8) ve yuvalanacağ yerini tefakḫud edesin ve hazer edesin ki yatacağ yerinde fuşki içinde (9) ve kum içinde taş veyā sakısı pāresi veyā kemük olmaya zīrā ayakları üzre yatduğda (10) peklikde kemükden aşığa vazīfde zāhir ve peydā olan şey’e sebep oldur ve kezālik (11) dört ayakların devşürüb çökecek ve yatacağ ve yuvalanacağ yerini her vaktde tefakḫud ede (12) ve ehl-i riyāzetün̄ ba‘zısı vaşiyet edüb ayıtdı ata riyāzet edtüren kimesneye (13) vācibdür ki atun̄ yatacağ yerini kalburlayub ayırtlaya ve yumuşağ ede ve arpasını (14) kalburlayub ayırtladuğdan sonra on beş rıtl vezn ede ve eger rıtl ile (15) vezn etmege kād̄ir degül ise pes bağdādī ile vezn ede ve iç yağını (16) gördüğün̄ gibi aña tīmār edesin pes eger etlü olub semüz olacağ (17) olursa üzerine üç cüll atasın ve boyunlarına daḥı iki burka‘ aşasın pes

[69a]

(1) şol şey’ ki evvel anuñla bedā’ eder ol şey’ budur ki şabāh vaktinde (2) bir ‘ulüvve veyāhūd iki ‘ulüvve ya’ni bir oğ atımı veyā iki oğ atımı kad̄ar rāyız anı gezdüre (3) pes kaçankim rücū‘ ede altındağı cüllü altından çeke ve ḥavāşırdan ya’ni böğürlerinden (4) cülleri kaldıra ve atı yine ‘alef yerine döndüre ve anı bağlaya ve yoncadan ve kurı (5) otluğdan bir miqdār ata vère ve rāhat edtüre andanşonra anı şuya çıkara ve aña (6) şü vère yarım kanması kad̄ar ve anı yine yatacağ yerine götüre ve andan cülleri kal‘ ede (7) ve yeyecegin gidere ve anı şalıvère ki bir miqdār yuvalana pes yuvalanduğdan (8) sonra başını bağlaya ve anı sile ve cülleri yine üzerine koyu ve aña arpasınun̄ (9) üç bölüğünden bir bölüğün̄ aşa pes anı yedükdensonra şuya çıkara (10) ve şuvara şuya toyınca andanşonra anı yine yatacağ yerine getüre ve öñin (11) toldura ufağ toğranmış ve yaprağı silkinmiş yonca ile veyā otluğ ile (12) andanşonra evvelki gibi şuya çıkara ve anı şuvara andanşonra aña uyan (13) ura ve anı bir miqdār gezdüre şabāh vaktinde gezdürdüğü miqdārun̄ nişfi (14) kad̄ar andanşonra anı yatacağ yerine getüre ve aña şuyı ‘arz ede ve aña şü vère (15) iki içüm veyā üç içüm kad̄ar andanşonra anı yatacağ yerine şalıvère tā kim (16) yuvalana andanşonra anı sile ve pāk ede ve cüllerin üzerine

koşa ve aña (17) bākī olan arpayı aña pes kaçankim anı yeye ve andan nesne qalmaya veyāhūd bir miqdār

[69b]

(1) bākī qala pes anı şuya döndere bākī olan arpayı andan indürdükdensöñra pes (2) anı şuya qandura ba‘dehu ol bākī olan arpayı yine aña aña pes anı tamām (3) yedükdensöñra ve tobrayı üzerinden aldükdensöñra gıtasını ve sitrini (4) üzerine bağlaya ve evinde aña yeni fuşki döşeye ve libān-ı garīk ve şecere-yi meryem ile (5) aña buhūr ede ve bunu birkaç gün ede andansöñra fāris anuñ üzre bindüre (6) ve birkaç gün biribirinüñ ardınca seher vaqtinde anıl anıl anuñla yürüye (7) andansöñra fāris atı seyride ‘unuq-ı vāsī‘a qındura ve seyri günde iki kerre ola (8) seher vaqtinde ve nışf-ı nehārda velākin bunu seyr-i ednā ile ede pes iki hafta (9) geçdükdensöñra anı bir hafta miqdārı irkālale ref‘ ede irkāl yelmekden bir nev‘dür (10) andansöñra bir hafta anı habeb-i ednāya ya‘ni ednā yelmege ref‘ ede andansöñra (11) bir hafta habeb-i a‘lāya ref‘ ede andansöñra cevdetine ve sürüruna nazar ede pes (12) kaçankim nefesi tayyibe olsa kıç ayakları ile urur ve uyanı ile āvāz eder pes (13) rücū‘ etmekde anı ova ve ovdükde turduğı yerde anuñ nişātına ve dönmesine (14) nazar ede pes nişāt şāhibi olub nefesi hōş ve şād olacaq olursa anı at (15) koşacak ve şıçrayacak yere getüre ki iki seddüñ beyninde düzülmiş ola ve bir şabīyi (16) anuñ üzerine bindüre ve üzerinde takrīb-i ednā ile takrīb ede ya‘ni yele ve yedi kerre (17) yelmek ile vara ve yine gele üç oq atımı qadar andansöñra döne ve anı yede ve gezdüre

[70a]

(1) ve at teneffüs ede ve teri gidüb yeyni ola andan āhūr içine koşa ve az az kesilmiş yoncadan (2) üzerine ata ve altından ‘araqı sile pes ol yoncayı yedükdensöñra anı çöze ve şuya (3) ilede ve yarım qanmaq qadar aña şu vère ve bir miqdār teneffüs etdürüb gezdüre (4) andansöñra anı yatacak yerine getüre ve cüllerini ve burqa‘larını gidere andansöñra (5) anı qaşıya ve ova ve başını bağlaya ve anı sile ve ayaklarını ve iki burnı deliklerini (6) ve iki gözlerini şu ile yıqaya ve tekrār üzerine cüllerini koşa ve arpasınuñ (7) üçüncü hişşesin aña aña pes anı tamām yedükdensöñra anı şuya götüre (8) ve toyınca aña şu vère ve ayaklarını burnu delüklerini azacıq şu ile yayqaya (9) andansöñra bir miqdār teneffüs etdüre ve hava aldura ve āhūra getüre ve aña (10) yapraqdan pāk olmuş ve kesilmiş yoncayı vāfir vère öyle vaqtine varınca andan (11) şöñra anı şuya çıkara ve şuyı aña ‘arz ede ve aña uyan ura (12) ve üzerine cüllerin bağlaya ve üzerine fārisi bindüre ve üzerinde bine seher vaqtinde bindiği (13) miqdāruñ nışfı

kağar pes yine rücu' étdükde anı şuya getüre ve aña şudan (14) üç cür'a veyā dört cür'a içüre andanşonra anı yede ve gezdüre (15) ve bir miqdār hava aldura andanşonra anı āhūra döndere ve yoncadan (16) veyā otluğdan aña ata zıkr olunduğı üzre hattā anı ekl éde andanşonra (17) şuya çıkara ve şuya kandura ve anı yine yatağına getirüb anı ova ve sile

[70b]

(1) ve pāk édüb ayakların ve iki burnı deliklerin yaykaya andanşonra arpasından (2) üçüncü bölüği aña aña pes kaçankim arpasın yeye veyā başın kaldura ve arpadan (3) bir miqdār qalmış ola başından tobrasını indüre ve anı şuya götüre ve şu vère (4) andanşonra anıl anıl anı gezdüre pes at gāyet yaraqlanmış olur (5) ve şöyle ma'lüm ola ki ta'rīk ya'ni bir veyā iki şıçramak olan atıñ segirtmesi (6) yukālü cera'l-ferasü 'araқан ey talakan ev talakayni ya'ni ta'rīk ile segirtmek dā'imā olmaz belki (7) bir haftada üç gün éde yek-şenbih ve se-şenbih ve cum'a günü ve ta'rīk olmaduğı gün (8) yine binilür ve aña hizmet olunur ta'rīkde olunduğı gibi 'alefi ile ve kaşağı urub (9) anı ovumak ile ve yatacak yerin görmek ile ve sār hakqını görmek ile pes kaçankim (10) ta'rīkden bir hafta mürür éde anı takrībe çeke altı kerre ve at iki ön ayakların (11) kaldırdığı hāde yelse ve segirtse aña takrīb dërler ve yedinci def'ada atı segirtmekde (12) meydānuđ āhirine süre ve segirtükde şecere-yi meryem ve libān-ı ğarīk ile buhür éde andan şonra (13) anı rıfkıla yede ve gezdüre ve teneffüs étdürüb hava aldura ve üzerine cüllerin (14) ve burqa'ların kıoya andanşonra anı āhūra getüre ve aña yonca dedükleri otdan (15) ata ki andan yeye pes teneffüs étdükdenşonra anı taşra çıkara ve sile ve yaykaya (16) ve yarım kanmak kağar aña şu vère andanşonra anı yine yatağına döndere ve cüllerini (17) andan çıkara ve kaşağı urub ova andanşonra çıkara ve süpüre ve ayakların

[71a]

(1) ve iki burnı deliklerin yaykaya ve arpasın aña pes arpayı yedükdenşonra (2) anı şuya getirüb şu içüre andanşonra bir miqdār hava aldura andanşonra (3) anı āhūra döndere ve aña kesilmiş otdan ata evvelki gibi pes yedükdenşonra anı (4) şuya çıkara ve şuyı aña 'arż éde andanşonra uyan ura ve cüllerini ve burqa'larını bağlaya ve üzerine (5) fārisi bindüre pes üzerinde yürüye her gün yürüdüği gibi ve anı yine döndere ve aña hizmet éde (6) her gün dönderüb aña hizmet édüđi gibi tīmār étmek gibi ve arpasın vèrmek gibi (7) ve otluğ vèrmek gibi ve yatacak yerini görmek gibi ve uyutmak gibi ve arpasınuğ üç bölüğünden (8) bir bölüğin ve iki bölüğin vèrmek gibi

ve cüllerin ve burka'ların indürmek gibi ve üzerine komağ gibi (9) ve anı yedmek ve hava aldurmak gibi ve buḥūr etmek gibi pes kaçankim aña kırk gün mürür ede (10) anı at koşacak ve terbiye edecek ve terledecek meydāna çıkara pes karnına ve bögrine (11) ve boyun kökine ve boynına ve baldırda olan sinjrlü ete ve koltuklarına nazār ede (12) pes eger karnı lāḥik oldıysa ve bögrü hafif oldıysa ve boynı şoldıysa (13) ve boyun kökinüñ ve koltuklarınuñ ve baldırda olan 'azelenüñ eti hafif oldıysa (14) üzerinden cüllerin ve burka'ların tahfif ede andanşonra anı ta'rik ede ya'ni yeldüre (15) her dönüşde altı kerre şıçramak ile andanşonra yedincide geldiği vaktde (16) aña nazār ede pes kaçankim gögsi urmasa ve derlese ve şāfī olsa böğürleri ursa (17) pes şecere-yi meryem ve libān-ı ğarīk ile buḥūr ede ve böğürlerinden ve boynından ve gözlerinden

[71b]

(1) cüllerin ve burka'ların çeke andanşonra buḥūr ede ve üzerine kurı cüllerin kıoya (2) ve anuñ hakkında eñ eyü işi aña hava aldurub anı gezdürtmekdür pes kaçankim (3) istirāhat ede anı yatağa bağlaya ve aña vech-i mezkūr üzre yonca vère pes kaçankim (4) yeye ve başını kaldura anı şuya çıkara ve anı resm-i ma'ḥūd üzre yarım kınmak kadar şu vère (5) andanşonra tervih ede ve anı arpaya döndüre eger arpasından bir miqdār kaldıysa (6) andanşonra anı şuya çıkara ve şu vère gerek içsün ve gerek içmesün andanşonra anı (7) yatağa döndere andanşonra öñine vāfir yonca döke öyleye dek andanşonra anı şuya çıkara (8) ve şuyı aña 'arz ede ve öñ ayakların sile ve cüllerin ve burka'ların üzerine redd ede (9) ve aña uyan urub üzerine bir oğlan bindüre andanşonra bir miqdār tervih (10) etdükdenshonra üzerine binüb geze evvel vaşf etdügümüzün üç veyā dört ok atmak kadar (11) andanşonra anı döndere ve biz vaşf etdügümüz gibi işleye andanşonra ta'rike 'adv ede (12) pes terdāda anı ta'rik ede pes kaçankim altı kerre urub gele ve yedinci kerre 'adv etmek isteye (13) pes segirtmekde meydānuñ evvelinden āḥirine varınca ziyāde süre pes kaçankim yine yerine gele (14) ve burnı delikleri ve böğürleri urmasa ve 'araki geçse pes anı turgura teneffüs ede ve aña (15) buḥūr ede ve mümkün olduğu kadar terini ala ve alışdura pes eger üzerinde etden bir miqdār (16) kaldıysa ve segirtmege şālih degül ise pes üzerine cüllerin ve burka'ların redd ede (17) pes kaçankim anı ta'rik ede ve ta'rik katında alıkoaya pes 'acele üzre ol sā'at anı eve kıoya

[72a]

(1) ve yüzini örte ve altına buḥūr ede velākin çok etmeye tā kim nefesi nākış olmaya (2) ve aña fütür gelmeye ve kaçankim anı āḥūra getüre her gün işlediği gibi işleye

ya'ni (3) hizmetinde kâ'im ola ve ahvâlin tefak্কud êde yarınki güne varınca andanşonra anı mi'râka (4) ihrâc êde üzerinden cüllerin ve burka'ların tahfif êtdiđi hâlde pes anı ta'rik êde ya'ni (5) koşub şıçrada resm-i ma'hüd üzre ve yedinci şıçramakda anı koşu pes eger anı görecek (6) olursa ki deri muhtebeis olsa ya'ni derlemesi ve böğürleri deprense ve oynasa (7) burnuğ iki deligi münteşir olsa anı tiz eve koya ve yüzün örte ve buhür êde ve tazeleye (8) andanşonra üzerine cüllerin ve burka'ların koya ve anı hava aldurmağa ve gezdürmeğe (9) döndere andanşonra her gün işlediği gibi işleye anuğ yatacak yerin görüb (10) anı ovmak ve şuvarmak ve hava aldurmak ve gezdürmek gibi ve öyle vaktinde binmek gibi (11) andanşonra yarındaşı anı aşdura zirâ her hafta üç gün aña hava aldurmağa (12) ve gezdürmeğe muhtâcdur ahad ve selâse ve cum'a günü andanşonra ta'rik tiz (13) olan yürümiş ile yürüye pes kaçankim atı görse ki eti hafif olsa (14) ve karnı biribirine lâhiķ olsa ve böğürleri hâliş olsa ve boyunu şolmuş olsa (15) ve boyun kökinüğ eti hafif olsa anuğ uyanını uzada ve döndükde elden (16) bırakmaya ve ol şol yerüğ nihâyetine vardı ki andan ötüri aña zahmet çekdürildi (17) ve anuğ ta'riķi iki seddüğ beyninde gerekdür pes kaçankim at başı üzre inse

[72b]

(1) ve her ok atımı başında bir kamçı ile zarb olına ve yolda anuğçün atlar turgudalar ki anlar ile (2) segirde pes eger müteyessir olub ol atları kaťc êdüb anları geçer ve eger (3) iki minharı münteşir olmadıyısı ve böğürleri urmazsa anı habs êdüb segirtmekden (4) alıķoydukda pes üzerinden derlü olan cülleri ve burka'ları çıkara ve üzerine kuru (5) olan cülleri ata ve anı buhür êde ve yüzün örtmeye ve öñine nesne komağa velâkin gezdürmesin (6) ve hava alındurmasın çok êde tâ kim 'araķı kuruğa ve andan gide ve şol gün ki (7) anda atı mi'râka ya'ni koşacak ve şıçrayacak yere ihrâc êde aña nazâr êde ve dağı riħe (8) nazâr êde eger riħ-i cenüb olacak olursa pes ta'riķi şabâhdan evvel êde ve eger (9) riħ-i şimâl olacak olursa şabâh vaktinde êde ve arz-ı 'ırâkda riħ-i cenübüğ fi'li (10) arz-ı mışırda riħ-i şimâlüğ fi'li gibidür ve mi'râka çıkmazdan evvel bevline nazâr êde (11) pes eger bevli müteğayyir olub kızıl olacak olursa yatsu vaktinde anı şuya götüre (12) ve anı şuda yüzdüre ve hâzer êtsün dizin biribirine urmağdan ve üzerinde et (13) kalmaya ki aña kedd ü meşakќat ile ta'ab vere pes şıçradukda aña ta'ab vere ve aña (14) kâdir olmaya ve ata yatağında nazâr êde ve anuđ taķlîbine pes eger müteķallib olacak (15) olursa pes cemîc 'illetlerden sâlimdür ve eger taķallüb êtmezse anı cemîc hâlâtında (16) yoklaya emrâzdan aña ne lâhiķ olmuşdur

vākıf olinca ve fāris hāzer ʿetsün (17) atı süst ʿedüb yorgun ʿetmekden ve aña taʿab vèrmekden ve atıñ ʿaraķına

[73a]

(1) ve sürʿat ile gelmesine ve kederden anuñ şafāsına nazār ʿede pes eger ʿaraķı şāfī (2) olacaķ olursa pes segirtmege ķolaylı olmışdır yaʿni yaraķ olmışdır ve eger ʿaraķı (3) bulanuķ olacaķ olursa ʿuzerine cüllerini ʿeke ve anı taķrīb-i ednādan ğayrı olan taķrīb-e ʿeke (4) tā kim ʿaraķı şāfī ola ve yatağında neşit ola yaʿni şāzz ola ve biz vaşiyet ʿedüğümüz (5) şeyʼi hıfz eylesün imdi şöyle maʿlūm ola ki feres-i mużammar yaʿni yaraķ olunmuş at (6) boş ķarūre gibidür ki az nesne anı pareler ve kesr ʿeder pes mużammar olan kimesnenüñ (7) tarīķi budur ki atıñ öñine nazār ʿede ve atını rıfķ ile bişüre ve arıda ve kezālik ʿaraķını (8) rıfķ ile ʿıķara yaʿni derlede tā kim andan murād olunan şeyʼ hāşıl ola pes eger anı (9) süst ve nefesi nāķışa ğorecek olursa anı aşdura ve aña rıfķ ʿede tā kim mesrūr ola (10) ve kıç ayakları ile yere ura ve gezdürmekden anı ayırmaya ve yatsu vaķtinde anı ziyāde (11) gezdüre tā kim nefesi hız ʿede ve atıñ seyri bol yerde gerekdür tā kim ʿuzerinde (12) oğlan anı bükmege zīrā bükme helāklidür ve atı gezdürmege illā şol oğlan ki (13) gezdürmege ve izmārı fehm ʿede ve eger yarışmaķ veyā segirtmege vaķti yaķın oldıysa (14) ve at semüz ve müteyessir degül ise yaʿni yaraķ degül ise pes iki yüzini ve yelēsini örte (15) andanşonra anı miʿrāķa ʿeke pes kaçankim şuyı yürıye yaʿni terleye anı yalnız turguda (16) tā kim ķarnında yağdan olan şeyʼ hareket ʿede pes kaçankim hizāz ʿuzre ki segirtmege (17) ve yarışmaķ ve şıçramaķ için iki cānıbden dīvārdan binā olunan şeyʼdür ķāʼim olsa anı ķoşa

[73b]

(1) ve taʿrīķe döndermege tā kim yumuşaķ olan yağı gide ve ķatı olan eti bāķī ķala pes eger (2) süst oldıysa ve ʿalefinden ķāşır oldıysa pes aña uyan ura ol ğün ʿoķ gezdüre (3) andan şonra yarındası ol ceryden aşığa cerye şürūʿ ʿede tā kim ğore ki (4) cerye rücūʿ ʿedüb şād oldı pes bundanşonra kaçankim anı semīn ğore ceryde ziyāde ʿede (5) tā kim yağıñ küllisi erıye pes kaçankim anı ğorse ki hafīf oldı ve ğāyet yaraķlandı (6) pes ziyāde deprede pes eger küçüklü ğelirse ve iki minħarı zāb ʿetmesi illā bu ķadar vardur (7) ʿaraķı nefesini sebķ ʿetse yaʿni cümle vücūdını ʿaraķ ihāta ʿetse ve bögürleri mużtarıb (8) olmasa pes ğāyete yaraķlandı pes hindāz ʿuzre ķāʼim ola pes kaçankim hazīn (9) münkesir olduğı hādde ğelse ve iki minħarı munķalib olsa ol ğün anı ğoķcek ʿede (10) ve turguda andanşonra yarın tīmār ʿede ve ğoķcek ʿede ve ʿuzerine cülleri ve burķaʿları ura (11) ve evvelkiden artuķ ʿede andanşonra anı ednā-yı taķrīb-e aħz ʿede ve

mi'rāka segirde (12) ve üzerinde ırak yere gide pes şuyı geldükde anı turguda ve bir maḥal ola ki aḥa yel (13) tokunmaya andanşonra üzerinden örtüsini rıfḵ ile ala tā kim yaraḵlana pes kaçankim anı (14) ḡāyetden irsāl ede ve mesrūr gele burun deligi ile urmaya ve böğürleri muḡtarib olmaya (15) ve 'araḵı şāfī ola ve nefesini sebk̄ ede pes taḥḵīḵ andan murād olunan ḡāyet için yaraḵlandı (16) velākin anı ziyāde arıḵ etmeye zīrā eger arıḵ edecek olursa nefesi saḳaṭ olur (17) ve segirtmekden za'īf olur ve nihāyet yerine varmaḵdan 'āciz olur ve arıḵ at

[74a]

(1) ebeden segirtmez ve şabr etmez ve eger at segirtmezse ve üzerinde yaḡdan bir nesne ḵaldıysa (2) anı cüllere ve burḵa'lara ve ta'rīḵe döndere saḡa vaşiyet etdüḡüm üzre 'araḵı gelince (3) andan murād olunduḡı gibi şöyle ma'lūm ola ki feres-i muḡammar ya'ni yaraḵ olunan at (4) her günde bir 'ulüvve ile kedd ü meşāḵḵat çekmege muḡtācdur ve 'ulüvve sehm-i 'arabīnūḡ 'ulüvvesidür (5) ve ol beşyüz arşundur ya'ni bir oḵ atımı ḵadar ve feres-i muḡammar muḡtācdur ki anuḡ vekili (6) 'ālim ve başīr ola ve sāyisūḡ aḡa muḡabbetine muḡtācdur ve fārisi ḡafīf ola 'inān ṭutmaḡı (7) ve feresi ḡarb etmek evḵātī 'ārif ola ve ata uyanı şalıvėrmeye şol evḵātde ki şāliḡ olmaya tā kim (8) at saḳaṭ olmaya şöyle ma'lūm ola ki feresi segirtmekden yaḡ ve derletmemek alıḵor (9) pes muḡammar üzre vācibdür ki yaḡını ve 'araḵını rıfḵ ile istiḡrāc ede tā kim andan yaḡuḡ (10) sülḡüḡi gide ve ḡüsn müdārāt ile ḵā'im ola ve feresūḡ aḡvālını başīr ola tā kim feresi (11) izmāruḡ nihāyetine vara ve segirtmek ve yarışdurmaḵ için meydānda ḵā'im ola (12) ve ayakların tefaḵḵud ede pes eger ayaklarında bir naḵş var ise segirtmekden imtinā' eder (13) ve anuḡ üzre helāk olmaḵ ḡavfi vardır pes anı segirtmek maḡmūd degüldür (14) illā megerkim at melik için ola ve aḡa izn vėrmiş ola pes helāk olsa ḵayırmaz (15) pes kaçankim segirtmege 'azm edesin pes bir ṭilāyı yap ki a'sābı ve mefāşılı şedd ede (16) pes başını ḡarīr 'aşābe ile baḡlayasın pes kaçankim rihān gėcesi ola ve at (17) yarındaşı segirtmek istese öḡ ayakların ṭilā edesin ve üzerin ḡarīr ile şarub baḡlayasın

[74b]

(1) ve muḡkem edesin tā kaçankim segirde andan bir şey' bi-izni'l-lāḡ ḡareket etmeye ve kaçankim (2) anda intişār 'illeti veyā feverān-i dem 'illeti olsa feresūḡ rāḵib bindigi ṭarafın fetḡ edesin (3) pes eger intişār 'illeti olsa ya'ni ayaḡı yarılssa veyā sinjiri yarılssa anı ṭilā (4) edesin saḡa vaşf etdüḡümüz üzre pes bu zıḵr olunan mevāzı'ı 'ārif ol (5) ve bi'l-lāḡü't-tevfīḵ ve senūḡ üzerüne lāzımdur ki kaçankim atı rihānda ya'ni (6) yarışda

segirtmek istersin senün ile yarış eden kimesne ile yeynilik bāında (7) her ne kadar kādirisen hīle edesin zīrā yeynilik feres için isti'māl étdiğün şey'ün (8) ecvedidür eger ma'kra'nuñ ya'ni atı urub sürececek ağacun kabı vezinde dağı olursa (9) ve senün üzerünge hafif olan licāmlar olsun ve uyanları ve uyan gemlerini yukaru (10) burnına çekesin ve uyanı atun dişlerinden yukaru azu dişlerinün üstine çekesin (11) zīrā biz müşāhede eyledük ki kaçankim uyan atun dişleri üzre şarkuğ olsa (12) ve ağızda hareket étsen anı segirtmekden alıkor pes geri kalmasına sebep olur (13) ve yarışda saña tarīk budur ki nazar edesin ki senün atun üstinde yarış (14) eden kimesne senün ile yarışduran kimesnenün atı üstinde olan kimesneden (15) hafif ola ve eger ol andan dağı fāris olursa pes lā-be'sdür zīrā hiffet (16) bunda fūrūsiyyetden dağı yegdür ve fāris ata binüb segirtmek güninden evvel yarış (17) yolında süvār ola ve uyanı çekecek yerleri ve at ile şıçradacak yerleri ve kāmçı ile zarb

[75a]

(1) édecek yerleri göre ve ehl-i izmārdan çok kimesneyi gördüm ki fārise yolda kāmçı vērürlerdi (2) ve bunun küllīsinün vücūdı ile atun sür'atinden hāzer eyle zīrā atun sür'at étmesi anı helāk (3) éder ve andanşonra felāh bulmaz ve ehl-i başiret olan mużammarından çok kimesneyi (4) gördüm ki atun gözlerine burka' ururlar ve gözlerin bağlarlar ki anlar ile sür'at éder (5) ve reveğān étmesün ya'ni sür'at édüb haykırmāsın deyü ne kadar hīle édebildilerse étmışlerdür (6) ve az olur ki reveğān atda hūb̄ olur pes eger reveğān édüb sür'at éderse (7) aña rıf̄k eyle ve bir hīle eyle ki anı terk éde ve ben saña vaşf étdüğüm şey'i (8) fehm eyle ve feres üzre hāzer eyle ki 'amelün bāıl olmaya ve ta'abuñ ve zaḥmetün zā'il olmaya (9) ve sultānuñ katında ve feresān ve ehl-i başiret olan 'ulemā katında nākış olmayasın ve utanmayasın ve bi'l-lāhü't-tevfīk (10) bu bāb haylün riyāzeti beyānındadır (11) imdi şöyle ma'lūm ola ki at riyāzetinün ve tedbīrinün aşlı rıf̄k ve mülāyemetdür (12) zīrā at 'işıyān édicek pes fāris aña kādīr olmaz zīrā at kuvvet ve nefes ile (13) behāyimün eşeddi ve a'zamıdur pes müdārāt ve rıf̄k ile riyāzetde étmez illā hūlkı tām̄m ve halkı (14) kerīm ve zekī olan feresde zīrā eger feres maṭbū' ve zekī olmazsa pes aña (15) riyāzet étdüren kimesne ebeden anı işlāh édmez ve yok yere ta'ab ve zaḥmet çeker (16) ve kaçankim at gayrı maṭbū' olsa ve nefesi şedīd olmasa ve mefāşılı kavī olmasa ve rā'iz (17) aña zaḥmet vērse ve riyāzet étdürse anun nefesi nākışa olur ve a'zāsı şarkuğ olur

[75b]

(1) ve andan bir nesne gelmez ve rā'iz olan kimesne ıslāh étmege kâdir olmaz allāhü te'ālā (2) ifsād étdüğü nesneyi ıslāh édemez ve kaçankim at maṭbū' olsa ve nefesi şedīd olsa (3) rā'iz olan kimesneye aña edeb ta'līm étmek mümkün olur ve ta'līmi qabūl éder (4) ve kaçankim at qatı başlu olub fārise öngüllük étse veyā segirtmesi nākış olsa (5) veyā harūn olsa pes anı te'dīb étmege kâdir olmaz zīrā anuñ ḥılqatidür allāhü te'ālā (6) anı anuñ üzre ḥalk étmişdür ve allāhü te'ālānuñ ḥalkını tağyīr étmege kimesne kâdir olmaz (7) pes ḥāzık ve zeyrek olan rā'ize lā-büdd olan budur ki ḥalkı müsevvā ve maṭbū' ve zeki (8) olan feresi alub aña ta'līm éde mülūka ve feresāna lāyık olan edebi ve eslihayı ki (9) anlara muḥtācdur ḥaml étmege pes kaçankim aña biz ıslāh édüb aña ta'līm éder (10) ve eger fāris-i refīk ve 'alimden ğayrı kimesne aña binerse ifsād éder ve fehmin (11) ḥalt éder pes feresün zekāsı ve ḥüsn-i ṭab'ı zā'il olur pes bunu oñat fehm eyle (12) imdi şöyle ma'lūm ola ki ḥayl-i 'atīk ya'ni cins olan at kaçankim aña bir nesne (13) ta'līm olunsa anı aḥz éder ve andan tīz dönmez pes eger ol şey' eyü ise anuñ üzre (14) müstemirr olur ve eger alçaq ise aña ḥulk olur ve andan zā'il olmaz ve rā'izün (15) ya'ni ata riyāzet étdüren kimesnenün ṭarīki budur ki ata rıfki ve anuñ ile müdārātı (16) isti'māl éde ve seher vaqtinde aña süvār ola ve ıṣṭablına qarīb bir meydānda anuñ ile (17) cevlān éde zīrā kaçankim ata riyāzet étdüren kimesne seher vaqtinde aña süvār olur

[76a]

(1) anuñ yemesi az olur ve qarnı 'alefden ḥālī olur ve bunuñ gibi evqātda at riyāzeti qabūl éder (2) ve kaçankim atı fetl édüb dönderesin ḥazer eyle ki ta'rīkından anı şapdurmayasın (3) tā kim şadrından şıqılub anı helāk étmeyesin ve kezālik ḥazer eyle ki (4) kıçı üzre redd étmek istediğün zamānda şiddet ile uyanı çekmeyesin belki bir def'a çekersin (5) ve bir def'a uyanı yüzine atarsın tā kim uyan ağızında ḥareket éde ve ol daḥı rücū' éde (6) senün murāduñ üzre ve kaçankim feres senün ile ḥüsn-i te'dībe gele veyāḥūd dönse (7) şol şey' ki aña muḥtācdur sen anı iḥsān üzre dönderürsün ve ıṣṭablına redd (8) édersün zīrā yarın ol saña yorgalığı ziyāde éder ve kaçankim sen anı (9) iḥsān üzre şarf édersün ol daḥı iḥsān üzre bāki kalur fā'lem zalike (10) bu bāb aşıl olan atun riyāzeti beyānındadır (11) kaçankim ata terbiye édici ata binmek ve aña 'ilāc édüb riyāzet étürmek dilese (12) pes şol şey' ki anuñ ile ibtidā éder egerün ıslāhıdır ve tegeltisinin telyīnidür (13) tā kim atun arqasını ḥıfz éde ve daḥı lücüm-ı vāyātı ittiḥāz éde zīrā anlarun kimisi (14) vasaṭdur leyyindür ve kimisi incedür keskindür ve cümlesi zīk ve ḥıffetde vesī'at (15) ve şıqlıda i'tidāl üzre gerekdür pes at ağızın açmaq

içün ve boyunu içün lâzım (16) olduğı kadar ıslāh étmege sâ'ir uyanlardan eşlahdur ve atıñ ağızı içün eslemdür (17) pes kaçankim ata binesin ve göresin ki uyan boynını şıkar pes 'izārını uzadasın

[76b]

(1) tā kim uyan ağızına gire ve kaçankim atıñ lihyelerini açmak istersin 'izārını kışa (2) edesin ve vāyātdan şakīl ve dahı hafīf ve hādd ya'ni keskin olan uyan atı açar pes uyanıñ hafīfi gerekdür (3) rüküb ve te'dībün evveli budur ki (4) atı te'dīb édüb aña süvār olmak istedükde anı tutasın ve üzengüye yapışasın (5) pes kaçankim ata binesin ve arkasına gelesin üzerinde bir sâ'at turasın hareket étmeyesin (6) tā kim senün altıñda sākin ola ve sen libāsuñı ıslāh edesin tā kim at ol vakfeye (7) ya'ni tırmağa mu'tād ola ve bu vakfe mülūka ve anlardan ğayrı fursāna mahşüsdür (8) rükübları kıtında pes fārisler kaçankim dābbeleri ile yalnız kalsalar ve aña binmek (9) isteseler ve dābbe tırmasa ve üzerinde silāh olsa aña binmek mümkün olmaz fe-keyfe ki (10) fāris olmaya ve hāzer eyle ki ata binmek murād étdüğün kıtında hareket étmege ve mużtarib (11) olmağa aña 'ādet étürmeyesin zīrā yaramaz 'ādetdür ve ben çok dābbeyi gördüm fārisün (12) rükübı kıtında hareket étmek 'ādet edinse ve şāhibi aña muhtāc olsa ve bir vāk'ada (13) ve bir şiddetde olsa veyā bir hācet-i mühimme içün nüzül étse ve binmek içün aña gelse (14) ve at 'ādeti üzre anı bindürme ve ol vaktde ol hālde anı redd étmege kādır (15) olmasa fārisi yoldāşlarından yalnız kalur ve çok kimesneden işitdik ki (16) atlardan 'acāyib naql eylediler sū'-i te'dīb sebebiyle ve az tağāffül eyle pes 'ādet edinür (17) ve anıñ kıtında rāhat bulur pes bundan hāzer eyle pes kaçankim turasın saña

[77a]

(1) vaşf étdüğüm üzre ve şiyābuñı ıslāh edesin ve az az yürüyesin senün tarafuñdan ayak ile (2) aña tokunmaksız velākin bir yerde tırmağdan anı tahrik edesin ve şahrāya binesin (3) ve dahı şol yere ki anda ot otlar ve eger āhūra karīb otladacak mevzi' kādır isen (4) pes edesin ve kaçankim bir yere binesin pes hālī ve tenhā olan zukāklara kaşd edesin (5) ve rücū' étükde senünçün mefrağ tāmme ola ve kapulara ve menzillere girdükde (6) uyanı hıfz étmeyesin ve tırğutmayasın tā kim sū'-i ahlāka mu'tād olmaya ve şöyle ma'lūm (7) ola ki senün bir sâ'at ata tenbīh ve te'dīb étmeñ ve bir sâ'at terk édüb aña ihmāl (8) étmeñ atıñ fesādıdır zīrā sen anı bir sâ'at ikāz edersin ve bir sâ'at andan ferāgat (9) edersin ve kaçankim sen dostlarıña mülākī olasın anlar ile tırursın

(10) ve sen anuñ arkasında nefsün ile ‘ucb şāhibisin ve ol senün altında kalak ve hareket (11) şāhibidür ve at bu sū’-i hülka mu‘tād olur ve mu‘tād olur ki bir kimesneye sen mülākī (12) olmazsın illā yürümekden kalub ‘ādeti üzre yolda тұtur ve kezālik (13) kaçankim şehre giresin menāzil beyninde ve zuķāklar ve büyük yollar beyninde ‘ādetini (14) ister ve saña i‘tirāz eder pes bundan hāzer eyle ve elünı uyana тұt ve atunı (15) başını тұt tā kim bir cānibe meyl etmeye ve üzengüde iki ayağunı pek тұt (16) at üstinde segirdüb ve şıçrayub oynadığunı zamānda ve bununı ile senün murādunı (17) atunı te’dībi olsun ve şol üzengiye i‘timād edüb tanımağ ok atmağ için eyü ‘ādetdür

[77b]

(1) zīrā anda meyl vākı’ olur ve dağı haşr-ı şedīdde ya’ni atı ziyāde alıkoğunı zamānda üzengüye (2) i‘timād edesin oğda i‘timād etdüğünı gibi tā kim at anı ‘ādet edine ve ata (3) riyāzet etdüren kimesnenünı üzerine bu vācibdür ve uyanı hıfz eyle zīrā ol (4) nefs-i fūrūsiyyetdür fūrūsiyyetünı her fenninde ve ol fūrūsiyyetde aşıdur ve dağı fer’dür ve uyanlar (5) muhtelifdür illā bu kadar ve azdur sā’ir-i esliħada ‘inānı тұtmağ ve kullanağ ‘ilmi ‘inān hıfzınunı (6) ‘ilmi üzre hāşıl olur zīrā ‘inān feresünı mizānidur ve lāyık olan budur ki feres (7) licāmunı ta’mın bula ve ağızında aña yapışa zīrā fāris atı ‘inān ile zabt eder ve kolların (8) ve kaçankim fāris uyan тұtmağı bilmese pes feres aña müstaķīm olmaz ve itā’at etmez (9) illā megerkim feres hiss ede ki fāris andan gāfil degüldür ve her at ki zekī ola lā-büdd (10) olan budur ki anuñünı ma‘ānīden bir ma’nā ola yā yorğa ola pes bu ma’nā ile at anda (11) olan sā’ir ma‘ānī ile olmağdan maķbüldür ve anlardan kimisi yelegen olur ve kimisi yürügen (12) olur ve kimisi mu‘annık olur ya’ni iki öñ ayaklarını kaldurub şıçrar ve kimisi eyü segirdür (13) ve kimisi kuvvet ve şiddete mā’ildür ve feres için ahlāk ve fezā’il ve havāş vardur şol (14) kimesne için ki anları tefakķud ede ve anları istikrā edüb fehm ede ve anlardan fehm ede (15) ve anlarunı istiħrāc ve izħārın idrāk ede ve her atı ve anda olan her hülkı zann-ı gālib ile (16) isti‘māl etmek allāhü te‘ālānunı ‘aṭāsındandur ve dağı bu fende aña kuvvet verüb (17) anı te’dīb etdüğündendir pes ata bindüğünı zamānda nażar eyle kağı şıfda māhirdür

[78a]

(1) ve tab‘ına şey’e mā’ildür pes anı aña himl eyle tā kim te’dībi saña āsān ola ve atda (2) olan maķşūda vāşıl olasın ve ehven-i sa’y eyle tabī’atı ve hūyı saña zāhir ola (3) ve şol ata teklīf etme ve zaħmet ve meşakķat çekdürme ki ahlākı ve cibilleti yaramaz ola (4) zīrā sen ta‘ab çekersin ve anı fesāda iħrāc edersin pes kaçankim anı sen aħz edesin

(5) saña vaşf étdüğüm tarīk üzere pes birkaç gün anuñ üzere binüb yürürsin tā kim (6) anuñ başı peklügi gide ve ayakları kavī ola ve ol dañı neşīt ola pes kaçankim aña (7) uyan urasın pes ağızına iri ögünmiş tuz koyasın yünnden bir kése içinde ve anı (8) uyanuñ ağızda ve tımağda olan demürine bağlayasın tā kim anı çeyneye ve uyan ağızında (9) aña eyü ola ve her kaçankim üzerinde tılkān ya'ni bir kerre şıçramak ile yürüyesin (10) pes rıfķ ile fetl eyle yavaş ve bol fetl ile ve bunu birkaç gün édesin andanşonra (11) 'ilāc ve fetlde ziyāde édesin ve kaçankim fetl édesin ya'ni atı bükessin pes senüñ (12) fetlüñ vāsi' gerekdür ki devre beñzeye ve ahyāna anı licām ile ıdır tā kim boyunı (13) leyyin ola ve iki lihyeleri münħall ola pes kaçankim saña fetlde rıfķ ile icābet éde (14) ve anda ħıffet-i 'inān devr éde kıç ayağı üzere bir sā'at anı fetl ét velākin bir sā'atden (15) şonra bir sā'at anda tażyīk olmaya andan uyanı yüzine tarħ eyle tā kim bile ki (16) senüñ andan murāduñ nedür ve anı terk ét ki teneffüs eyleye ve bunu aña lāzım kııl tā kim (17) nefesi tıb ola ve rücu' éde kaçankim sen murād étseñ şol ħaţveye ki anı aña 'ādet étmişsin

[78b]

(1) pes ol kendi nefsi ile işler andanşonra kaçankim anuñ üzerinde sābit ola (2) ve anuñ ile me'lūf ola anı iki ħaţve redd édersin tā kim iki ayağı üzere sür'at ile (3) ve leyyin ile rücu' éde pes kaçankim saña rücu' étmekde 'işyān éde pes şağ (4) ve şol tarafına fetl-i vāsi' ile fetl ét pes eger anuñ kıtında koparmak ile gidecek (5) olursa pes anı iki fetl veyā üç fetl ile fetl édersin fetl-i zīk ile ħattā kaçankim (6) uyanı taħrīk édesin kıç ayakları üzere saña ve aña zaħmetsiz rücu' éde ve devābbuñ ba'zısı (7) rücu' étmesinde saña şa'b gelür pes kaçankim bir dābbeyi döndermek saña şa'b olsa (8) atıñ yüzine karşı bir kıamçı ile bir kimesneyi kıorsın ki kıamçı ile ata ĩmā éde ke-enne (9) yüzine urur gibi ola ve bu vech ile aña 'ilāc édesin tā kim bir ħaţve rücu' éde (10) andanşonra 'inān ile mu'ālece édesin ve anı redd-i müstevī ile redd édesin mu'aħħarı ile (11) şağa ve şola mā'il olmaya pes 'inān fārisüñ elinde müstevī ola at dañı rücu'-yı müstevī ile (12) rücu' éder ve kaçankim dābbeyi taşra çıkıarub binmek istersin pes aña tażyīk (13) étme anı iħrāc étmeyince imdi dābbe ki tavīl ola ve arz üzere mümtedd ola kıç ayağı üzere (14) rücu' étmek saña kıolay olur ki müctemi' üzere anuñ gibi kıolay olmaya zīrā bu arz (15) üzere mümtedddür ve ayaklarıñ ba'zısı ba'zıdan ırağdur ve ayakları müctemi' olan at (16) pes kaçankim redde anuñ üzere tażyīk édesin ke-enne-hu meksüb ya'ni melül olur (17) ve anuñ üzere bu emr şa'b olur pes rıfķı isti'māl eyle tā kim ehven-i 'ilāc ve 'amel ile

[79a]

(1) andan murād edindüğün şey' hâşıl ola ve sen kaçankim rücū' edesin anı ardına (2) evrāki ya'ni ucaları üzre tarḥ edesin ve licāmı taḥrīk edesin meyesser-i şedīd ya'ni (3) şiddet ile sürülmüş gibi istivāda ḳuddāmına rücū' eder ve bunda eger şehārī ile bir ādīn (4) ya'ni ašīl atlar ile bār-gīrlar berāber olur ve ammā ḥayl pes kıç ayağı üzre bir atı redd (5) etmekden anuḡ ile cery etmekde daḥı aḳbeldür zīrā ayağı 'ayblu eder ve ayakda milḥ ekseriyyā (6) fetl ile reddeden vāḳı' olur pes kaçankim atuḡ boyunu müstevī olsa ve leyyin olsa (7) ve açılma ve iki liḥyesi daḥı açılma pes sen yavaş yelmek ile başlarsın ve uyanı tarḥ edersin (8) pes kaçankim yavaş yelmek ile yelesin ve at aḡa ḳavī olsa ve cesedini zabṭ etse pes at (9) mülāyim olur ve illā yelmegi andan ḳat' edesin ve kıç ayakları üzre anı redd edersin tā kim (10) iki cānibi leyyin ola pes kaçankim yelmegi i'āde edesin ve at daḥı yavaş olsa ve uyanı bıraḡsa (11) ve uyanuḡ dizginleri anda mülāyim olsa ya'ni uyana ve dizginlerine ṭayanmasa kendi (12) nefesini şıḳletsiz ḥiml eder ve sen anuḡ üzerinde yelmenüḡ eyüsine ve şedīd ve ḳavīsine vāşıl (13) olursın pes ba'zı at vardır ki her sā'at ziyāde leyyin olan yelmek ile yeler (14) ve kendi cesedine mālīk olur ve anuḡ üzre ḳā'im olur pes rıfḳ ve sükūn üzre (15) mevc gibi yukarı ḳalkar ve aşaḡu iner ve ammā yelmesi alçaḳ olan at pes za'findan (16) ve arḳasınuḡ ḥuḡūnetinden kendüsini yere urur gibi yeler pes fārisi elem ve ıztırāb çeker (17) ve çok olur ki üzerinden iner ve anı şalıvērür ve yelmek at için olan

[79b]

(1) 'ilācuḡ ve ıslāḥ ve tedbīrūḡ ḥayrlusıdır pes kaçankim at yelmekde müstevī olub pişse (2) ki dizlerinde ıztırāb olmaya ve ayaklarında istirḥā olmaya ve taḳrīb ḳatında daḥı ayakların (3) ḥalṭ etmekde ve eger bunu edecek olursa sen anı alıḳoyub yelmege redd edersin (4) tā kim taḳrīb ile başlata ya'ni yelerken ön ayaklarını ma'an ḳaldırdığı ḥālde yele (5) imdi şöyle ma'lūm ola ki taḳrīb segirtmege yaraḳlanmaḳdır ve segirtmek anuḡla bilinür (6) pes taḳrīb segirtmege yaraḳlanmaḳdır pes kaçankim at segirtse aḡa şıḳlet olmaz pes (7) kaçankim sen anuḡla segirdesin pes nazār eyle ki nice anı ḥabs edüb alıḳorsın (8) ve şiddet ile yürimekten ve segirtmekden ḥazer edesin zīrā at bununla fāsīd olub (9) helāk olur ḥuḡūşā kaçankim at yavaş olsa pes anuḡ helāklığıdır ve uyanı (10) çekmek şiddet ile seyrden ḥayrludur ve at ḥabs-ı ṭavīle muḥtācdır ve adım adım yürimege ki (11) bir adımı bir adımından daḥı ḳolay ola ve at uḡ ağzını ḳanlı etmekden ḥazer eyle (12) zīrā ol at için alçaḳ olan şey'üḡ alçağıdır ve kaçankim at segirdürken istivā'ı yürüse (13) ve nāverd içinde sen ya'ni at

şaldığında anı sağ tarafına ve sol tarafına bırakış (14) ve ol dağı zehāb-ı hasen ile ya'ni düz yürüse sen uyanı tarh edersin ya'ni uzadasın (15) at ayağına tokunmayacak kadar ve anı yarub şakḳ etmeyecek kadar ve şıçramayacak kadar ve atı kesreti (16) ya'ni enüb çıkması vaktinde pes kaçankim takrībde ve nāverdde müstevī olsa ya'ni pişmiş (17) olsa segirtmege bir miqdār redd edersin ve üzerine halkayı tar edersin

[80a]

(1) ve döndürmekde isrā' edersin ve sür'at ile bir halka sağ tarafına ve bir halka sol (2) tarafına devr edersin pes kaçankim at saña icābet ede ya'ni muṭī' ola ve ayakları ile (3) halṭ etmege pes müstevī olur ya'ni öğrenmiş olur ve at ta'līminde olan kemāle (4) yetişmiş olur ve illā anı 'amele ve tar halkada yürümege ve kıç ayağı üzre redd etmege anı (5) döndürürsün senüñ murāduñ üzre olunca imdi şöyle ma'lūm ola ki sırık ile (6) ve seyf ile oyun eden fārise sür'at ile dönmekden enfa' bir nesne yokdur (7) pes sen nefsüñi atı sür'at ile döndermekde isti'māl eyle ve aña sür'at ile (8) dönmege ta'līm eyle hattā kaçankim sen anı döndürmege kaşd edesin sen uyanı tahrik (9) etmezden evvel ol döne nitekim sür'at ile olan segirtmekde vāḳı' olur ki at (10) rücu' eder sol şıçramakda ki anda segirtti ve dönmekde tevakkuf (11) etmedi pes sırık şahibine at üstinde bu ma'nādan lā-büddür ve illā bir nesneye kadir degüldür (12) ve bir nesneyi bilmez andanşonra bir yere çık ki düz ola çukur olmaya ve yüksek olmaya (13) pes anda yavaş ve mülāyim takrīb ile takrīb eyle ve uyanı şalivérirsün tā kim segirtmege unuda (14) hattā kaçankim uyanı yeyni ola ve dizleri kavıyye ola anı segirtmek için durğudursın (15) ve kıçların toldurursın ve uyanı yine üzerine şalivérürsün uyan ağzında hareket etdüğü kadar (16) ziyāde etmeyesin pes kaçankim uyan ağzında hareket ede senüñ murāduñ üzre sen anı (17) alıyorsın ve olmaya ki sen atı segirtmege kaldurasın ve at uyana tayanmış ola

[80b]

(1) ve ağzın açmış ola ve bilmeye ki sen anı koşmak ve segirtmek istersin zīrā kaçankim (2) bilmeye ki sen anı koşmak istersin uyana hadid ve şedid olur ve aña azar ve bu bir çirkin hüydür (3) atı segirtmekden alıkor ve bunu def' etmek için iki emr vardur birisi atı te'dibidür (4) bundan ötüri ve aña hareket ve ıztırābı 'adet etdürmekdür ve bir emr budur ki kaçankim (5) segirtmekden alıkomak istersin uyanı pek tutmayasın zīrā şöyle bil ki uyanıñ tefrīt ile (6) tutması at için āfetdür huşuşā kim at göñüllü ola pes anıñ helāk olmasındur (7) ve atı münāza'ata ihrācı başın şaldığı hālde ol dağı āfetdür ve kaçankim sen anı icrā (8) edesin ya'ni koşasın saña vaş

ëtdüğüm üzre ve üç kerre habs édesin ya'ni (9) alıkoymasın ve dördüncü habsde turgudasın ve oturdasın ve her habs yumuşak ola andan (10) evvel olan habsden pes habs édesin ve uyanda elünj berāber ola tā kim tahrikünj bir ola (11) bir cānibden yalnız habs étmeyesin ve üstivāda iki el ile çekmek ve dābbenünj mu'ahharından (12) ellerin uyanda tutmak tā kim ardı ile döne pes rā'iz üzre 'aybdur ve ahmağ (13) rāyizünj ba'zısı ki fūrūsiyyeti iddi'ā éder ve atı koşar ve zarb éder ve zarb ardınca habs (14) éder ve bu hağādur ve dağı atı meydāna çıkarur uyana tayandığı hāde ve bu dağı hağādur (15) zīrā atı segirtmege tehyic édüb hāzır éder andanşonra anı habs éder ve atı (16) urma illā kaçankim urmağa muhtāc ola kaçankim segirtmegi habs étse pes urursın (17) tā kim segirde veyāhūd hareket édüb kişnese ve haykırsa ve egri ve tolaşık yürise

[81a]

(1) pes uyan ile veyā kamçı ile anı toğrudasın şol cānibden ki aña muhtācdur ve ammā kaçankim (2) sen istedüğünj gibi segirtse ve habs olduğda berāber kalsa pes urmağünj aşlı yokdur (3) illā atunj fesādından ötüri illā meger şol at ola ki sen anı şatun almak isteyesin (4) pes aña şiddet édersin tā kim anunj kıtında olan şey' zāhir ola zīrā zarb cümle belāyāyı (5) ve 'uyūbı çıkara pes tefiş ve tefahhuş kıtında anı isti'māl etmek atlarınj 'inādın ve öngüllüğünj (6) çıkarmak için gāyet eyü yardımdur ve kaçankim atı urmağ istersin şol vağtde ki lāzımdur (7) pes gağlet üzre anı urasın zīrā eger sen anı kamçı ile uracağünj bilse ve gözetse fāsıd (8) olur yürimez illā olunduğda sā'ir evkātde gağlet üzre olur pes lāyık olan budur ki (9) anı urasın anunj şu'ūrı olmaya tā kim kendi nefsinde ecma' ola ya'ni kendüye gele (10) ve başiret üzre ola ve ziyāde hazer üzre ola pes kaçankim zıkr olunan hālātde (11) müstakim olsa ve pişmiş olsa ve sen anı koşsan pes habs kıtında başını gökçek tutsa (12) ve sen arğasında rāhat bulsanj ve tursan pes sen anunj üzerinde sā'at-i tavīle ile bir sā'at (13) tursan tā kim sākin ola ve şıçramasın ve segirtmesin unuda ve hiddeti gide (14) ve segirtmegi unuduğı hāde rücū' éde tahkik anunj ağızı şālih olur ya'ni işlah (15) olur murād üzre kullanursın ve ata riyāzet étdüren üstādlardan ba'zısınınj (16) 'ādeti bu idi ki atı te'dīb étse ve segirtse kıçlarınj taldururdu (17) ve şöyle ma'lūm ola ki kaçankim at hindāz üzre müstevī olsa ve istivā üzre muhtebis olsa

[81b]

(1) ya'ni ta'līm olunduğı yerde pişse ve pişmek kararına varub habs olunduğda habs olunsa hareket (2) étmese fāris aña bir mühde divār éder ki yaşşılığı üç zīrā' ola

andansonra (3) atı anuñ üzre taħrīk eder pes kaçankim ayağı gerek segirtmekde ve gerek ħabsde ol (4) dīvāre tayanmasa pes ol vaqt ‘ālim ola ki at segirtmekde kāmīl oldı (5) ve biz devābbı işlāh etmekde nefsumize böyle ‘ādet etmiş idük pes eger atun ayağı (6) mużtarib olacaķ olursa ol dīvārdan tayanur pes anı ‘ilāc ve terbiye etmege dönder (7) müstevī olub pişince ve şöyle ma‘lūm ola ki kaçankim at müstevī ve kāmīl olsa (8) ve fāris segirtmekde ve alıķomaķda uyanı berāber tutmasa tā kim uyan aña mīzān (9) gibi ola at istivā ve istikāmet üzre olmaz ve günāh fārisün olur pes aña göre (10) kıyās eyle ve bu cümleden saña lāyık olan budur ki atı alub aǵzında uyanuñ messin (11) aña tatdurasın pes kaçankim tarıla te’dīb ‘ādetinden rücū’ etmez imdi (12) şöyle bil kim sen ata nāzır ve murākıbsın ve elvān-ı riyāzet ile aña riyāzet etdürürsın (13) pes kaçankim at riyāzetde kemāl bula ve sen murād etseñ ki anı riyāzetden kal’ edesın (14) üzerine şol uyan urursın ki bilürsın ol uyan aña muvāfiķdur ve ol uyan ile (15) ħālī gökçek olur pes anuñla uyanlarsın pes ba’zı dābbe vardur ki muħayyāda ve bu bir nev’ (16) uyandur daħı yavaş ve ħafīf olur tizginde olduğından ve bu daħı bir cins uyandur pes (17) ikisinden aǵzında kañısı eħaffdur aña kaşd eyle ve andan ayırma ve atı ‘ilāc ve terbiyeye dönder

[82a]

(1) nitekim evvel şürū’ eyledük yelmek ve taķrīb ve segirtmek gibi ve başına uyan urmaķ (2) ve aǵzına tuz atmaķ gibi tā kim uyan aǵzında eyü ola ve ben daħı böyle ederdüm şol ata ki (3) üzerinde rumħ ile seyf ‘amelin ederdüm pes başın uyana çekerdüm ve nişf-ı leyde (4) aǵzına tuz kıordum ve tuzı yünđen bir kēse içine kıoyub uyanuñ tamaǵına baǵlardum (5) dün yarusından şabāħa varınca tā kim çiynekden alt tudaǵın şarķıda pes sen bunı (6) ‘ādet ile dābbeyi sultāna çekmezden evvel pes eger sultān anı çökdürmek (7) isterse veyā silāħdan üzerinde bir nesne ile uyanmaķ istese pes anı murādı üzre bulur (8) ve at yürürken ve segirdirken üzerinde el oynatmasın ve libās oñarmasın (9) ve kıamçı taħrīkin top ‘amelin lāzım kııl ve kaçankim murād edesın ki atı pādīşāħa çekesın (10) ki üzerine bine pes üzerinde toǵan götür cülleri ile ve üzerine çıñıraķlar baǵla (11) ve anı bakırcılar ve kıazancılar suvķına ve daħı boyacılar suvķına kıoy tā kim taħteler üzere (12) matraķlar żarbın ve ötmesın işide ve ħalkuñ izdiħāmına anı kıoy ve sār’ir zuķāķlarda (13) anuñla geç tā kim ülfet ede ve nefret etmeye ve ħayl ile ve vaħşī cān-āver ile anı me’nūs eyle (14) tā kim aña ülfet ede ve andan nefret etmeye ve üzerinde sancaķlar ve ‘alemler ve bünüdlar götür (15) tā kim ülfet ede ve bir şey’den nefret etmeye ve dābbe develerden ürküb nefret etdüği (16)

gibi bir şey'den ürkmez pes kaçankim deveden nefret édüb ürkmesi muhkem (17) olsa pes andan hāzer eyle ve andan nefret édicek pes anuñla ülfet étmez ve alışmaz

[82b]

(1) huşūşā kim qarşudan geldügi zamānda illā bir eyü hīle ile ve bunda hīle budur ki (2) anı deve ile bir yerde bağlayasın ve bir yerde 'alef ve arpa véresin anuñla üns edinca (3) pes nefreti terk éder ve mülük ve selāṭīn bindikleri ata pes lāzımdur ki anuñla şuya giresin (4) pes eger öñ ayaklarıyla kazacañ olursa pes anı te'dīb édersin pādişāh (5) üzerine binüb şuya girdükde şu içinde çöküb yatmaya veyāhūd öñ ayaklarıyla kazmaya (6) ve dañı ata ta'līm édesin derelere rıfķ ile inüb çıkmağı pes ki bu mülük devābbınuñ te'dībdir (7) ve bu te'dībden fāriğ olduñdanşonra at için üç ırmağ kazarsın her ikisinüñ (8) arası yigirmi zirāc ola ve ırmağın yaşşılığı iki zirāc ola andanşonra dābbe (9) üzre binüb ol enhārı şıçradasın ve aña bunı 'ādet étdür tā kim bu 'ādet üzre (10) müstemirr ola ve atıñ 'ilmini iki seddüñ arasında tecrube eyle zīrā sen emīn degilsin ki (11) pādişāh bunun gibi bir emre düşe pes altında atı tırmaya ve enhārdan geçmege imtināc éde (12) pes senüñ için afet olur ve kaçankim atı buña 'ādet étdüresin ve ol dañı 'ādet (13) édine ve anuñ üzre müstemirr ola pes kaçankim üzerine gele üzerinde 'ādet-i (14) cāriye üzre şıçrar ve dehşet édüb ürkmez ve kórkmaz imdi şöyle ma'lūm ola ki (15) dābbe te'dīb olunur ürkemek ve şıçramak ve sürçmekden ötüri illā megerkim (16) öñ ayaklarında 'ayb ola ve bundan ğayrı şonradan olan hūylar gibi meselā (17) gözün diküb yüksege bakmak gibi ve segirtmekde noķşān gibi ve ürkemek gibi

[83a]

(1) ve şayha édüb haykırmak gibi ve eskiden su'ü'l-hulķ olmak gibi ki yaramaz hūylardan birisine (2) üşüb 'ādet edinse ki anda müstahkem olduñda anı terk etmek müşkil olur (3) imdi nüfūsa lāyık olan budur ki ata rıfķ éde zīrā at kórğudan nefret éder (4) pes nefret étmekden anı men' eyle gögsi üzre kāmçıyı rıfķ ile şalmaq gibi tā kim nefreti (5) ve ürkmesi zā'il ola ve illā pes müşkil olur ve anı urmayasın illā ürkdügi şey'i (6) gördükdenşonra tırmasından ötüri ve tırmak vaķt olur ki atıñ habāsetinden (7) olur ve atlara riyāzet étdürüb terbiye éden nāsdan bir kavmi gördüm ki atıñ nefreti (8) ve ürkmesi katında kāmçı ile müzākereyi ve egdürmağı isti'māl éderler pes kaçankim (9) at nefret éde pes aña rıfķ eyle ve üzerinde bir miķdār tır tā kim dikķat ile nāzar éde (10) ve te'emmül éde şol şey' ki andan nefret éder zīrā ben atı gördüm ki kaçankim bir nesneden (11) nefret eyledi andanşonra anı te'emmül édüb

gördüm teneffüs-i şedîd ile teneffüs eyledi (12) ve bu vâkıf olmaz illâ ziyâde havfından ve feza'ından pes te'emmül êtdükdenşoñra emîn olur (13) ve rāhat bulur pes kaçankim sen üzerinde bir miqdār tūrasın tā kim ol şey'i göre (14) ve diqqat ile aña nazar êde ve ba'dehu anı yürüdesin pes ol yürümeye ve feza'ı ve kōrkusı (15) üzre kâ'im ola pes bir kimesneyi getirürsün ki önünden geçe şol tarafa ki andan nefret (16) eyledi pes eger ol kimesnenüñ ardınca yürimezse pes ol vaqt anı urursın (17) ve acıdursın ve zārb êtdigün zamānda anı 'ādetlerün eyüsine kındır tā her kaçankim

[83b]

(1) anı zārb êdesin ol eyü 'ādeti taleb êde ve kaçankim anı dönderesin pes luḡf üzre (2) dönder zīrā 'ādeti taleb êder ve zārb êtdigün zamānda aña gösterme ki kāmçı ne taraftan (3) gelür ve dābbeye 'ādet êtdir ki kaçankim bir ağac ve taş ve temāşil ve şabbāğ altı ve tārakāt (4) yanından geçe ve kاپulara ve zuḡākılara girmek isteye gördüğü şey'i adımlaya ayakların (5) andan şaḡına aña urmaya ve tōkunmaya zīrā meşeş andan olur ve meşeş ayakda (6) vazīfde çıkmış bir nesnedür ya'ni ön ayakları kabarur ve şişer bēz gibi (7) bu bāb ḡarūn olan atūñ beyānındadır (8) ve atlardan ba'zı at vardur ki kaçankim üzerine bineler veyā kolan çekeler yürimez tūrur (9) pes cāhil tevehhüm êder ki bu at ḡarūndur velākin eyle degildür ve ḡorāsānī atlar (10) ekşer böyle êderler ve at ekşer bunı êder ki kaçankim üzerine fāris biner 'uryān iken (11) veyāḡūd kolanı ziyāde pek çeker ve eger at 'uryān olduğı ḡālde bunı êderse (12) üzerine cüller atasın ve üzerine binesin pes yürür tūrmez ve eger eger ile olduğı (13) ḡālde bunı êderse pes üzerine bindigün zamānda üzerinde bir sā'at tūrasın pes (14) kendi nefsinden açılır ve yürümek ister ve eger lecc êdüb 'inād êdecek olursa (15) pes önünde nāsdan birkaç kimesneyi tūrgüt andanşoñra anlara emr eyle ki önünde (16) yüriyeler pes anlar yürümek ile ol daḡı yürür pes kaçankim yürüye anlar birer birer (17) önünden uğurlanalar ve bu bir ḡīle-yi nāfi'adur fāsīd olan atūñ ḡaḡkında tā kim ḡarūn olmaya

[84a]

(1) ve şol ḡarūn ki müstaḡkem ola pes insān aña ḡīle êdemez ve ıḡlāḡ êdemez (2) ve anūñ 'alāmeti budur ki kaçankim aña kāmçı ile işāret olına döner ve dīvārlara (3) ve ağaçlara ve depelere çıkmak ister pes bu ata ḡīle yokdur ve ebeden bu ıḡlāḡ olmaz illā anı (4) isti'māl êdesin şol ağır yüklerde ve işlerde ki cismini yıka ve vīrān êde ve 'ādetin (5) terk êtdüre pes atūñ ḡarūn olub tūrması anūñ fesādındandır ve ta'līm olunınca dābbe (6) fesād üzredür ve ḡarūnlıḡ birkaç dürlüdür pes ba'zısı ḡarūn olur

āhūrda çok tırmağıla (7) pes tırmağı ‘ādet edinür pes kaçankim fāris anı çıkarmak ister harūn olur ve çıkmaz (8) ve bu anuñ ‘ādeti olur ve ba‘zısı binildükde harūn olur ve sen anı zārb-ı şedīd ile zārb (9) edersin ve ilhāh edersin ve ol ıztırāb çeker ve başından ‘aklı gider (10) ve yüregi gider hattā bī-hūd olur ve bu aña ‘ādet olur ve ba‘zısı nefsi yavuzluğundan (11) hareket eder ve haykırır ve tırur toğrı çıkamaz ve her kaçankim anı çıkarasın döner (12) ve kākalanub hareket eder ve ba‘zısı kaçankim halk-ı ümerā ve selāfīn ve vüzerā ve küttāb (13) kapularında ve dağı şol yerlerde ki anda ziyāde atlar cem‘ olur ve izdiham olur (14) atlarından inseler pes kaçankim atun şāhibi andan ine ve oğlanı üzerine bine (15) ve atlar arasında anı turguda ve ba‘dehu şāhibi çıkısa ve oğlan sür‘at üzre anı atlar arasından (16) çıkarmak istese tā kim efendisi aña bine pes at çıkımsa ve oğlan anı urısa yine (17) çıkımsa pes oğlan üzerinden inse ve şāhibine çekse pes buña mu‘tād olur

[84b]

(1) ve ba‘zısı oğlanlıklar üzerine binüb ihtiyāc yogiken ve lāzım degül iken urmağdan (2) olur ve bunuñ cümlesi devābbun fesādı ve helākıdūr ve bunuñ gibi harānuñ ıslāhı āsāndur (3) ve ammā şol at ki öngüllikden ve yavuzluğundan ve kākak ve ıztırābından harūn olur (4) pes anuñ ıslāhı tırduğı yerde üzerinde tırmağdur pes kaçankim bir gün ve bir gece (5) anı anda turguralar ve anı uykusız edeler ve oğlanlıklar üzerine çıkalar ki birisi andan ine (6) ve birisi üzerine bine ve ol harūnlık mevzi‘inde tıra pes halās olmak taleb eder ve hıddeti sākın (7) olur ve biz çok atları bunuñla ‘ilāc edüb ıslāh eyledük ve anlar ıslāh oldılar (8) ve harūn olan ata gece ile binesin ve kaçankim binesin segirtmeyesin belki yavaş yürıyesin (9) tā kim ol ‘ādeti unuda ve bu eşnāfun fesādından ötüri pes kāmçı ile zārb ve te‘dīb (10) etmek gerekdür zīrā ekseri ıslāh olur ve az olur ki zārb etmekden (11) ‘azīm harūn olur ki saña zıkr eyledüm ki aña hīle ve çāre yokdur ve ammā şol (12) nesne ki ba‘zılar dediler ki āteş ile ‘ilāc olunur pes ol kızbdür andan (13) ebeden bir nesne hāşıl olmaz ve ben ba‘zı mülükı gördüm ki öñinde at (14) harūn oldu pes nār taleb eyledi ve üzerine yağdılar hattā şoyuldu ve helāk oldu (15) bu bāb münāzi‘ olan atı beyān eder (16) münāzi‘ şol ata derler ki fāris anı kōparur ve şıçramak ile segirdür ve mümkindür ki (17) başabaş döğüşmek için terbiye olunan at ola ve kaçankim münāzi‘ olan ata binesin

[85a]

(1) ve anı kōşmak istersin pes anı aldayıver ve bir hīle ile tā kim uyan dişleri üzre (2) düşe ve boynına tōlaş ve kışları tōlacak kadar anı tahrik eyle ve ‘inānı kafası üzre (3)

atılmış ola ve atı ur eger muhtâc olursañ ki gösteresin şol kimesneye ki anuñ öñinde (4) anı segirdürsin ve atı şalıvêr ki segirtsün ceryün nihâyetine varınca depesin (5) ve başın kımlıdatmaya ve kaçankim anı habs êtmek ya'ni alıkoymak istersin ağızında licâmın hareket (6) êtdürürsin geñizlemek ile çekmek beyninde ve anı çekme ve çekmekde elüñi tut tâ kim münâza'atı (7) ya'ni koparmağı ziyâde êde ve tâ kim tahrîküñ geñizlemek ile çekmege şebîh olsun (8) pes at kendüsi muhtebis olub qalursa qalsun ve illâ uyanı üzerine at ve anı habs eyle (9) saña vaşf êtdüğüm gibi ve bu habs riyâzetden ve fûrûsiyyetden degüldür belki ol (10) şey'dür ki münâzi' olan at ile sen zâhir olursın ki pâdişâh saña emr êder ki (11) anuñ öñinde anı koşasın pes anuñ hakkında bu hileyi êdersin ve anı habs êdersin (12) ve bu fi'l ile hulefânuñ atçıları ve atlara riyâzet êtdürenler anlaruñ kıtında rüsvây oldı (13) pes kaçankim sen bu emre mübtelâ olasın ve atıñ riyâzetine muhtâc olasın pes ata rıfık ile (14) ve halk arasına ve esvâk içine anı idhâl eyle ve her kime yolda mülâkî olursa turasın (15) tâ kim at sâkin ola imdi şöyle bil ki münâzi' olan atda ben saña vaşf (16) êtdüğüm şey'i kitâbuñ evvelinde yorga ve çapuk olan atıñ riyâzetinde andan (17) seni nehy eyledüm pes şöyle bil şol eyü at ki saña anuñ işlahı lâzımdur

[85b]

(1) anuñla yollarda ve esvâkda geçmek anı ifsâd êtmekdür ve kezâlik halka selâm verüb (2) anlar ile tırmağ ve bu münâzi'üñ zıddıdır ve münâzi' halkıla tırmağa ve esvâkda yürümege (3) muhtâcdur ve anı niçe zamân segirtme tâ kim bilesin ki ol segirtmegi unutmuşdur (4) ve anuñ 'alâmeti budur ki sen aña bindigiñde ol ceyyid olmaya pes kaçankim andan (5) bunu göresin pes yavaş yelmegi aña lâzım kııl ve üzerine takrîbi uzat ve döndermegi ve cemî' (6) hâlâtda recl üzre redd êtmegi dañı lâzım kııl tâ kim feres-i ma'bü' gibi ya'ni aşıl at gibi (7) ola ve bu ceyyid ve aşıl ve kaçreti ya'ni boyunu köki büyük olan ferese maşşüşdur pes kaçankim (8) harb içinde şayhaları ve çağrışmağı işide yavuzlanur ve tab'ına rücü' êder ve eger üzerine (9) fâris olmayan kimesne binse ve 'inânı üzerinde haddinden mütecâviz isti'mâl êtse tağ başına gider (10) ve anuñla intifâ' olunmaz ve şol at ki tamüh ola ya'ni yüksek bağa ve nâkış ola ve boyunu (11) yumuşak ola pes fâris anda hîle edemez ve işlah edemez imdi şöyle ma'lûm ola ki (12) şol kimesne ki şanâ'atından bahş êtmeye şanâ'atuñ sâkın bilmez pes dâbbenüñ ahlâkıñdan (13) eger dañıkdür ve eger âşikâredür her bir hulkı bil ve dañı atı nice terbiye edüb (14) aña riyâzet êtdürürsin bil andanşonra senden a'lem olan kimesneden atıñ (15) 'inânından su'al eyle tâ kim fâ'ide alasın ve bu emr her şanâ'atda

vācibdür ve bu fende nās (16) bildigi şey'i biz bilmedük illā aramak ile ve taleb etmegile ve 'ulemādan öğrenmegile ve kitāblarına (17) vākıf olmağıla ve atlara zahmet ve şiddet etmegile bu fende vāşıl olduğumuz 'ilme vāşıl olunca vallāhü't-tevfīk

[86a]

(1) imdi şöyle ma'lūm ola ki devābbuñ 'ilmi nihāyetine kimesne vāşıl olmaz zīrā (2) insāna her vaqtde devābbuñ ahlāk ve 'uyūbından ve 'illetlerinden bir emr-i ḥādīs vārid olur ki (3) evvel vārid olmamış ola ve evvel anı görmemiş ola illā bu kadar vardur ki insāna lā-büddür (4) ki devābbuñ aḥvālinde kıyās ile 'amel ede ve 'ulemā-yı müteḳaddiminden selefi daḥı bunun üzere (5) gördük imdi şöyle ma'lūm ola ki rükūbuñ evveli iki uyluḡuñ başıdır (6) ve anlaruñ lüzūmıdır ya'ni eyere ve ata ittişāli ve sıkmasıdır ve at üstinde sākın olmaḡdur (7) zīrā rāyız olan kimesneye at üstinde 'illet-i nāfi'asız hareket etmek lāyık degüldür (8) ve hareketden daḥı sākın olmaya zīrā fārisden ednā olan hareketi veyā sūkūnı dābbe ḥiss eder (9) fārisüñ nefsinde olan şey'i bilür gibi ve elbette rākib için şadıḡden lā-büddür (10) ya'ni bir dostı vardur ki aña yolda buluşur pes at ile tırur ve bu at için (11) fesāddur ve uyluḡ ile rākib hareket etmez illā dābbe anı ḥiss eder pes bunun cümlesine 'ārif ol (12) inşā'allāhü te'ālā pes kaçankim dābbeye süvār olasıñ dābbe bilmez ki sen anuḡla (13) ne işlersin pes senüñ katuḡda meşyüñ lezzetlūsine ve dābbe üzere ḥafīfine ve segirtmek (14) yöninden şedīdine nazar eyle pes anı aña göre kullanursın ve tefakḡud eyle ki bunun (15) ḡanḡısı dābbeye şāliḡdür ve ḡanḡısı anı ifsād eder pes kaçankim dābbe inişe inse (16) pes sen anı yavaş ve mülāyim olan taḡrībe aḡz eyle andanşonra aña ziyāde yapış (17) tā kim daḥı ḡavī ola zīrā yanı üzere yatmışdır ya'ni arḡasına ḡayanmışdır

[86b]

(1) ve arḡası mülāyimdür ve boynı uzundur ve önleri yüksekdür görmez misin ki (2) bār-gīr kaçankim eniş yokuşda olsa yürümesi lezīz olur düz yerden aña (3) daḥı güzel başar ve kaçankim anı eniş yürütsen ve önleri aşāḡa varsa (4) ve kıçları yukaru çıkşa yürümesinde ḡalt eder ve kaçankim bār-gīrūñ kıçları (5) kışa olsa yürümege daḥı ecved olur ve yürümekde fazīlet olmaz illā çok (6) yürümek ile ve tīz yürümek ile ve cevdet-i leyyin ile ve başmak iledür ve cevdet (7) birkaç nev'dür ve envā' birkaç ḡabakadur ve ḡabakāt mütefāzıla ve mütefāvitedür ehl-i (8) başīretüñ ekşeri aralarında temyīz etmekden 'ācizlerdür ve ata riyāzet édüren (9) kimesnenüñ işledüḡi işüñ eyüsindendür cevdet meşyi ihtiyār etmek ve daḥı (10) şol şey' ki dābbe anı gökḡek görür ahlākından ve ḡabī'atından ki anuḡ üzere (11) mecbūledür ya'ni cibilli anuḡ

hüyüdur pes atı sen aña haml édüb anuñ üzre (12) isti‘māl eyle ve egerçi kim ‘avām belki havāş ekşerinüñ üzre ragbet meşyüñ (13) keşretinde gālibdür ya‘ni ziyāde yürüyen yegdür dēdiler ve lāyık degüldür rāyiz (14) kendi şan‘atını nāsuñ şehevātünden ötüri ifsād éde ve eger éderse aña ‘ayb lāzım gelür (15) ‘ulemā beyninde ve şöyle bil eger sen bār-gīri bir dā’ire üzre idāre édersen (16) rıfķ ile ‘acele yürür ve boyunu ve mefāşılı yumuşak olur ve evvel şol dā’ire üzre idāre (17) étmegile bedā’ olunur ki ol dā’irenüñ cevfi on zirā‘ miķdārı ola andanşonra

[87a]

(1) günden güne dā’ire noķşān üzre ola hattā bir dā’ire üzre devr éde ki cevfi iki zirā‘ (2) veyā üc zirā‘ kadar ola başın kaldırıldığı hālde ve önleri müşrif olduğu hālde (3) ve boynı tarab üzre olduğu hālde andanşonra birer hatve kıç ayakları üzre redd eyle (4) andanşonra iki hatve redd eyle velākin aña zacr édüb elem vērme zīrā eger aña (5) zacr édecek olursañ licāma tayanur ve sen mutazaccır olursın ve elem çekersin pes ‘amelünji (6) ifsād édersin velākin iki hatveden şonra ricleyn üzre bir hatve redd eyle (7) pes kaçankim saña icābet ve itā‘at éde pes luţf ve ihsān üzre anı dönder (8) pes anuñla bunun üzre olmaķdan zā’il olmazsın kıçları üzre anuñ geri (9) dönmesi kuđdāmına yürümesi gibi olınca ve eger gerisi üzre anı oturdacaķ (10) olursañ ve aña zacr édecek olursañ pes anuñ fesādına zāhib olursın (11) ve eger şa‘b olan şey’ ile anı aħz édersen saña tayanur ve halţ éder ve ebeden şāliħ (12) olmaz ve kaçankim sen bār-gīre binesin ve anuñ şan‘atı ve ‘ameli saña hōş gelmese pes (13) anuñ kıtında ne vardur şiddet ile ara ve anı bir nesneye haml eyle ki anı anda idrāk (14) édesin velākin üzerine gılzet édüb halţ étmesine sebep olmayasın tā kim (15) anda olan şey’ün hayrlusı üzre ola ve devābbı a‘mālden redī olan bir nev‘e haml étme zīrā (16) sen çok görürsün ki her bir rāyiz için şekl ve ‘amelden ve rükūbdan bir nev‘ vardur (17) ve anları şaymaķ mümkün degildür velākin anuñ şan‘atından anda aħsen olan şey’e ħiml édüp

[87b]

(1) anuñ üzre isti‘māl eyle ve eger sen yürümekden bir nev‘i seversen ki yanuñdan anı (2) istihsān eylemişsin ve murād eylesen ki bār-gīri anuñ üzre ħiml édesin pes nazār eyle (3) eger bār-gīrün tab‘ında var ise ve ol fi‘li senün katuñda gökçek éderse ve ol fi‘l (4) aña hayrlu ise pes édesin ve bir cins taya rāst gelseñ ki anda ruţūbet ola üzerine binersin (5) velākin tard étmezsin ya‘ni koşmazsın bedeni kavī olınca pes yorgalıķda ve riyāzetde gāyetle (6) eyü olur bir kimesnenün şabrına ve ħuzzāķına muhtāc olur pes bir kimesne ki meşyi ve anuñ (7) cevāhiri anuñ envā‘ını bilmese bir

dābbeyi istihrāc étmege ve terbiye édüb meydāna getürmege (8) kâdir olmaz ve şöyle bil ki iliksiz arık olan bār-gīri veyāhūd yorga (9) olan atı kavd étmek ya'ni sürmek ve segirtmek aña muvāfık ve tab'ına mülāyim degildür (10) belki ol anı helāk éder pes kaçankim bār-gīri sürseñ ve sürmeñ anda nüfūz étmese (11) pes koluñı mıkra'a ile mıkra'a tavar urub süreceğ āletdür boyun ile kürek arası (12) üzre қо ve anuñla anı kındır tā kim müstevī ola ve pişe ve dābbenüñ eyü şıfatındandır (13) yorga ile yürügen ba'zısına duhūl éder gibi görürsin ve ba'zısı ba'zısına (14) aḥvālinde galebe éder ve ol aḥvālide anuñçün faẓl ve kemāl vardır ve'l-ḥamdü lillāhi te'ālā (15) bu bāb meḥārīnün ya'ni tayloruñ nitācı beyānındadır (16) hecīn şol atuñ oğlıdır ki 'ırkında şehriyetden şonra şehri ibn-i şehri vākı' ola (17) şehriye bir nev' bār-gīrdür allāhü'l-a'lem rüm diyārında aña kerek dērler

[88a]

(1) ve hecīn aşı̄l olmayan atdur pes kaçankim at şehri olan bār-gīre vüṣub (2) édüb andan yüklü olsa veyāhūd muṭlakā bār-gīre veṣub étse ve bu iki (3) şıñfdan olan feres oğlı yorga olmasa pes ol feres oğlına şehri üzre ḥiml (4) édecek olursañ ceyyid olur ve andan yorga olan şehri gelür ve şehri yeler seferlere şabr (5) éderler ve kaçankim ḥilkati tāmm ola berd üzre ve qar üzre ve bārid olan belde (6) atdan ziyāde şabr éde ve at andan ziyāde şabr éder issiye ve ḥarbün şiddetine ve қorқularına (7) ve kaçankim tül-ı nehārda ḥarbün müddeti uzansa ve kıtāl müştedd olsa ve cenk kızsı (8) 'arab atı kişner ve şedīd ve kavī ve 'azīz olur ve şabr édici olur ve hücn ki denī nā-cins (9) olan atlardur ve daḥı bār-gīrler zelīl olur ve anlar cins ve aşı̄l olan atlar öñinde (10) ḥamīr gibi olurlar ve şiddet-i ḥardan müteḥayyir olurlar ve künd olurlar ve lāyık degıldür (11) her aygır cinsinden aygır édinüb ata çekesin illā ḥulķı şedīd ve nefsi zekī ve 'uyūbdan (12) selīm olan aygırı ki şabāḥ vaktinde uyumaz zīrā öngüllik édüb (13) tırmayan at seḥerler ve ḥarūn olan segirdür ve yüksek baқан pes ḥulķında (14) nākışdur ve daḥı bunuñ gibi ve aygırlık için devābbuñ eyüsine muḥtācsın ve her on (15) kırsrağa bir aygır ihzār édersin ve kırsraqlarda қomayasın illā semüz olan aygırı (16) ve sen aygırları kırsraqlara evvel-i rabī'ce şalasın tā kim nitācı rebī' ile şayfde gele (17) pes tay berd-i şedīdden evvel kavī olur ve ammā 'arabī atlar pes anlaruñ nitācı olmaz illā mu'alifde

[88b]

(1) ya'ni 'alef yedükleri yerlerde veyā bağılu oldukları ḥālide ve anları otlu yere irsāl (2) étmek cā'iz degıldür zīrā anlar cefāya taḥammül étmekden ırakdur ya'ni cefāya

taḥammül edemezler (3) ve bigāl için şalıvêrmek pes anlar vüs'atde intâc olunurlar ve kaçankim ḥimār kısrāğa veşüb (4) étse büyük ve tämmü'l-ḥulḫ bir ḫatır intâc éder ve kaçankim dābbe ḥimāra veşüb éde (5) küçük bir ḫatır intâc éder ki yaşşı burunlu ola ve başı küçük ola ve lâyıḫ olan budur ki (6) aygırlık için her fenden devābbuḫ yorğası isti'māl olına ve aygırlık için iḥrâc olunan devābbuḫ (7) ekseri cins olandur biz böyle gördük ve tecrîbe eyledük ve nitâc aşḫâbından (8) teḫaddüm éden kimesneleri gördük ki fuḫülde mübālağa éderler ve anları ziyāde bahā ile (9) iştirā éderler ve benüm bildüğüm budur ki veşüba ḫındurasın şol aygırı ki ḫaded ola ve şedīdü'l-ḥulḫ (10) ola ve yorğa ola ve işāreti güzel ola ve cibilleti eyü olub 'ākıl ve zeyrek ola (11) pes recā olunur ki anuḫ sırrı veledinde zuhūr éde ve kaçankim şehārī-yi ḫorāsāniyyenüḫ (12) nitâcın murād édesin pes lâyıḫ olan budur ki 'itâḫ ya'ni 'ırḫ-ı kerīm ve aşı̄l olan (13) atlardan kısrāḫlar alasin ve şehārīden ki bir nev' bār-gīrdür aygır alub aḫa çekesin (14) tā kim ḫūyı gökçek ola ve evlādı seniḫ istediğün gibi ola ve kaçankim atuḫ (15) yürümesinde bolluğu murād édesin şehriyi yorğaya çekersin tā kim veledi yorğa çıḫa (16) ve yürümesi vāsi' ola ve kaçankim yorğa cins ve aşı̄l olan atlardan olsa ve cins (17) ve aşı̄l üzerine çekülse pes şüreti yaramaz olmaz ve ḫüsni ziyāde olur ve tırnaḫlaruḫ

[89a]

(1) ecvedi şol atda olur ki bāride ve raḫbe olan bilādda toğa ve beled-i ḫārda toğan (2) atlaruḫ tırnaḫları yumuşaḫ olur ve tırnaḫlar sebebiyle ol beledde olan devābbuḫ 'ömri uzun olur (3) bu bāb başuḫ 'uyūbın beyān éder ve anlar otuz sekiz 'aybdur (4) feresde maḫlūḫa olan 'uyūbuḫ zıkrıdır ki feres anlar ile toğar ve biz feresi taşvīr eyledük (5) ve a'zāsı üzre yazduk tā kim anuḫ şıfatını fehm étmeyen kimesne aḫa muḫḫali' ola (6) ve müşāhede ile anı göre anlar bunlardur ki atuḫ maḫ'amı ya'ni boğazı ki 'alef ve şu andan gider (7) ḡalīz ola ve ḫayşūmı ya'ni burunuḫ aḫşāsı büyük ola ve burun ucı ḡalīz ola ve erḫam ola (8) ya'ni anda sevād ve beyāz ola veyāḫūd ayakları siyāḫ ḫuḫūḫ ola ve efḫām ola ya'ni öḫ dişlerinüḫ (9) altındağı dişleri üstinde olmaya deve dişleri ola şarkıḫ ḫudaḫlu ola dişleri arasında (10) olan et beyāz ola ve boğazda olan laḫmeleri az ola lisānı kışa ola iki burnı delikleri (11) ḫar ola menāfisi az ola burnı ucında ḫaşabadan fazla olan yumuşaḫ yer egri ola (12) burnı yaşşı ola ve ucı sivri ola ve iki cānibi mu'avvec ola ve burun ḫaşabasını iḫāḫa éden (13) iki kemük veyā iki ḫamar çıḫuḫ ola ve iki liḫyesi yufḫa ola iki yüzünüḫ laḫmı çok ola (14) gözleri küçük ola göz ḫapaḫlarınuḫ kenārları ki anlarda ḫıl biter az ola şaşşı ola (15) gök gözli ola bir gözi

gök bir gözi siyāh ola gece ile gözleri görmeye (16) ve bir cānibi aḳ ola ve bir cānibi aḳ olmaya ve şol kemük ki ıaş anuñ üstindedür çökmüş ola (17) alnı ıar ola ceb̄ni ki ıulak üstidür ııkuḳ ola ve yüzi kab̄ih̄ ola iki ıulağı

[89b]

(1) arasında mürtefi^c olan kemük küçük ola alnuñ bitecek yeri ḥafī^c ola ve kışa ola ve ince ola ve ııblak (2) ola üstinde kıl olmaya alaca ola ve kirpikleri ve kirpik bitecek yeri beyāz ola (3) bu bāb iki ıulağıñ ‘uyūbın beyān eder (4) ve anlar otuz sekizdür ıulak iıi yābis ola ve eırafı ve ıaşrası pişmiş ola ve ıulak yüz üzre (5) şarkuğ ola ve sülpük ola ve büyük ola ve şıgır ıulaḳlu ola ve ıavşan ıulaḳlu ola ve ıulağıñ (6) aşlı ziyāde şarkuğ ve sülpük olmak ve iıinden şaru şu ıııka ve ıoḡrı ola ve rub^c mıḳdārı (7) kesilmiş ola ve ıulaḳların münıehāsı ḡalīz ola ve iki sem^ci ıar ola ve iki ıulak küçük ola (8) ve ıulaḳlar ırakdan ve yakından işıtmeye ve ıulağıñ birisi āher üzre diküli ola ve yüz ıarafından (9) yüz üzre muḳbil ola ve üst ıarafı yaşı ola ve iki ıulağıñ iıi ve dışı kıl ile ıolmuş ola (10) ve ikisinüñ iıi ve dışı ḡalīz kıl ile ıolmuş ola ve ikisinüñ ucu birine bulışa ve ıulağı kışa ola ve ıazālī vāsī^c ola (11) ıazāl nāşiyenüñ ardında ‘ızāruñ maḳ^cadıdur ve zemāl dedükleri eyegü nāḳış ola ve boḡazlanacak (12) yer ve şakḳ edecek yer yaşı ola ve boyun ortası ııkuḳ ola ve boḡaz deligi ıar ola bül^cümü ıar ola (13) iki arkası nāḳış ola göḡüs üstinüñ yanında olan iki et pāresi küçük ola ve yağrın (14) kürekleri ile arka arası ıar ola göḡüs ortası küçük ola ve alnuñ bitecek yeri (15) az ola ve iki elmacügi küçük ola ve göḡsüñ zāhiri ıar ola ve iki ıaşıñ arasında (16) olan ḥufre ya^cni ıukur küçük ola ve göḡüs üsti aşıḡa çöke ve ıopuḳları etlü ola (17) etden belürmeye bu bāb öñ ayaklarında olan ‘uyūbı beyān eder

[90a]

(1) ve anlar yigirmi sekizdür iki bazı uzun ola iki uyluḡuñ etleri ince ola ḡalīz olmaya ve ıolları (2) kışa ola iki dizi memsūḥ ola ya^cni silinmiş ola öñ ayaklarında ıanbūb uzun ola ıanbūb vazīfūñ (3) öñidür ve ıırnaḡa mutıaşıl olan yer ki insānda el ayasınuñ zāhirine mutıaşıl olan uşūl-i aşābi^c (4) menzilesinde zāhir ola ebācili yumşak ola ebcel atda ve deve de meşhūr bir ıamardur insānda aḡa (5) ‘ırḳ-ı ekḫal derler ve sıñirleri az ola ve ıırnaḡa mutıaşıl olan sıñir ile maşba^ca yumşak ola (6) ve maşba^ca şezānuñ başıdur iki ıarafdan ya^cni rākib bindigi ıarafdan ve ıaraf-ı āherden ve ıırnaḡuñ ardı (7) küsec ola ve ferci şarkuḳ ola ve gözlerinüñ görmesi za^cif ola ümm-i ıardānı ıar ola ve ümm-i ıardān (8) ıırnaḡ ile etüñ bilegi ardında olan uzun kıllar üstinde olan mevzi^cdür bilekleri uzun ola (9) öñ ayakları mu^cavec ya^cni egri ola ayakları bir ıarafa

mā'il ola ve büyük ola a'ser ola (10) ön ayakları arasında ıraklık ola ve baldırda olan siñir etleri yere qarīb ola tırnağı (11) yumşak ola ve tırnak kenarı yaşşı ola tırnağın ortasında çekirdek gibi olan şey'i vāsi' ola (12) bilekleri yumşak ve mülāyim ola ve siñiri devşürülmüş ola ve bilegi çıkmış ola ve tırnağı tar ola (13) bu bāb heykelün 'uyūbın beyān eder (14) heykeli nākış olan at hāriki müdevver ola ve hārik iki arқанun mābeynidür ve çigini dağı (15) müdevver ola ve tırnağı vāsi' ve gēñ ola ve boyun kemügi ki içinde aq ilik ola yumşak ola (16) arkası uzun ola ve arkası yumrı ola ve arkada binecek yeri za'if ola ve böğri münkaṭı' ola (17) ve yan eyegülerün üstinde etden zāhir olan şey' yufka ola kolan yeri daqıq ola eyegüleri biribirine munzamm ola

[90b]

(1) büyük gözlü ola ve arka onurgaların kenarı yufka ola eyegü kemüklerinin altındağı kemük (2) nākış ola ve böğürleri galiz ola ve bağırsağı meksür ola ve cenebün āhirinde olan onurğa yeyni ile ucaya (3) varınca olan yer meksür ola ve böğri mu'allak ola ve tırnağın içinde çekirdek gibi olan şey' yufka ola (4) ve göbegün öñi ki anda kıl biter yumşak ola ve kāvuk ki bevl yeridür yumşak ola arka ortası yumşak ola (5) zekerinün gılāfi vāsi' ola ve kazibi büyük ola ve bir hāyelü ola iki kolu ayrılmış ola ve iki uca ile (6) uca başı ile ki böğür altına ulaşur mābeyn olan yer mülāşık ola ve iki ucanın başları 'acizde buluşdukları (7) yer yufka ola kuyruğun sağı ve şolı hafı ola mu'ahharı ya'ni arda kapulmuş ola ve kuyruk kemügi aşğa inmiş ola (8) iki uca ile kuyruk dibi mābeyni ki cā'irteyn tarafınadır yufka ola ve tırnakların başı aşğa ola (9) ve ağız ve burnı ve kulağı delikleri tar ola veyāhūd revsi çıkacak yeri tar ola ve halkası yumşak ola (10) ve ucaların başı altında olan iki lahme memsüh ola ya'ni silinmiş gibi ola ve boyun siñirleri kışa ola (11) iki yağrın küreklerine döküle koltuk tarafında ola eyegüye varmaya ve iki uyluk üstlerinin iki başı (12) munzamm ola iki yanı yufka ola 'ırq-ı nisāsı yufka ola boğazı sarıug ola kuyruk bitdiği yer uzun ola (13) kıç ayakları beyāz ola ve kuyruğı kılı hafı ola kıçları tar ola iki 'arküb galiz ola ve 'arküb atın (14) kıç ayaklarının dizidür tüysiz ola ve kıç ayakları ayrılmış ola kulağında beklik ola alnı ortasında akçe (15) miqdārı aq yer ola onurğa kemügi şınmış ola bilekleri leyyin ola dāirtān biribirine qarīb ola ve vaqt (16) olur ki kıç ayakları kavı olur ve ön ayakları za'if olur ve vaqt olur ki ön ayakları kavı (17) ve kıç ayakları za'if olur ve yüksek bağa ve fārisi turgutmak istedikde tırmaya öngüllük ede

[91a]

(1) Һarūn ola yürümek istemeye eyeri men' éde eyerlenmeye binmegi men' éde uyan
urması men' éde (2) kıç ayakları müntaşib ola ya'ni dikilmiş ola anda inhinā ya'ni
egilmek olmaya arıklıktan iliksiz ola (3) öñ ayaklarının eti az ola ve siñiri uzayub
sarğa uca ve uyluğ etleri az ola ve bu zıkr olunan (4) 'uyüb feresde maħlūka olan
'uyübdur ve bilmeyüb bu kitāba nazār éden kimesneye merħamet için (5) biz feresi
taşvīr eyledük ve a'zāsı üzre yazduk tā kim nazār étdükde aña zāhir ola (6) ve bi'l-
lāhi't-tevfīk ve anuñ ardınca 'uyüb ile müvelled olan feres-i āher taşvīr olundu *(Bu
sayfanın geri kalanında minyatüre yer verilmiştir.)*

[91b]

(Bu sayfanın tamamında minyatüre yer verilmiştir.)

[92a]

(Bu sayfanın tamamında minyatüre yer verilmiştir.)

[92b]

(Bu sayfanın tamamında minyatüre yer verilmiştir.)

[93a]

(Bu sayfanın tamamında minyatüre yer verilmiştir.)

[93b]

(1) bu birkaç kelimedür ki cebrā'il 'aleyhi's-selām ismā'il 'aleyhi's-selāma ta'līm
eyledi (2) ki ismā'il ecyād tağına çıkub hayli bunlar ile da'vet eyledi (3) pes ismā'il
'aleyhis's-selām mekkede ecyād tağına çıkub bu kelimāt ile hayli ya'ni (4) atı çağırdı
pes at aña muṭī' olduğu hālde geldi ve at vaḥşī idi (5) hāb ve hābī ve hay ve helā ve
erħab ve ammā hāb ve hābī ve hay ve helā (6) pes bunlar ile da'vet olunur ve ammā
erħab pes anuñla dābbe da'vet olunur ve cem' (7) olunub āfetden hıfz olunur ve dābbe
dağı me'lūfe olur ve ammā yalnız helā (8) pes ib'āddur ve ammā erħab pes zecrdür ve
tarlıktan bolluğa du'ādur emr olan aqvem ve qamm ma'nāsınadur (9) bu bāb haylün
a'zāsın beyān éder ki anların esmāsı tayr esmāsıdır ve anlar yigirmi üçdür (10) 'aşfūr
ve hāme ve zebāb ve şadre ve ferāşe ve ya'süb ve nāhiğ (11) ve қаtāt ve ğarāb ve
nesūr ve zürak ve sağar ve dīkeyn ve humer ve bāşak (12) ve na'āme ve şalsal ve
raħmet ve semāme ve ḥattāf ve esma' ve ferħ ve nesl (13) bu bāb kisveti ve i'lāfi
beyān éder (14) kaçankim devābbı 'alef içine koyub bağlayasın pes anların kıyrukları
dilberinden (15) şuyı eksük étmeyesin ve üzerlerini şu ile silesin zīrā kıyruğ dābbenün
(16) cesedinde mevzi'ün eb'adıdır pes kaçankim kıyruğına şovuk şu kıoyasın (17) şu
anı raṭb édüb ve tebrīd éder ve gözlerinde burka' ya'ni peçe ola bol gömlek gibi

[94a]

(1) başına geydüresin ve atlar için göğüslikleri gerekdür ki anlaruñ göğüslerini (2) izādan ve toprakdan hıfz ede ve issilığı ve şovuklığı def^c ede ve bār-girlerüñ (3) ve eyer için katırlaruñ cüllerini kıldan edesin ve eger lâzım olursa atlarına yün den (4) cüller edesin atuñ şa^crına dañı eşfā olur ve kıldan olan cüller behāyimüñ yaz günlerinde (5) bedenlerini şovuk tutar ve yün den olan cüller kış günlerinde bedenlerin şovukdan hıfz eder (6) ve atlaruñ dişisi için kıldan cüller anlaruñ gözlerinde kıdan kızıl noktalar çıkarmağa veyā et (7) pāresi bitmege sebep olur ve sāyis katıruñ ve at dişisinüñ ardını ovmaya ve kaşımaya zīrā (8) gözde kıdan kızıl noktalar çıkmağa sebep olur veyāñūd gözde et çıkub büyük ola (9) ve aḥşam vaqtlerinde atları cüllerinden mücerred edesin ve gözler üzre ipliklerden (10) burka^clar aşasın tā kim gözlerini sineklerden şaklayalar ve atlara yatub (11) yuvalanmak için mevzi^c-i vāsi^cde yatacağ ve yuvalanacaq yer edesin tā kim at yatub yuvalana (12) ve döne ve ayakları dīvāra ve taşā tokunmaya ve toprak olduğı yerde atı yaturdub (13) yuvalatmayasın ve kaçankim at yatacağ āñūr kapanuğ olsa andanşonra anı açasın (14) pes ol vaqt atı anda yaturtmayasın zīrā atuñ derisini ifsād eder ve yalnız şaman (15) yeyen devābbuñ fuşkisi redīdür yābisdür atı yaturtma ve yuvalatma şol yerde ve şol (16) fuşkide ki aña yağmur işābet ede ve şol fuşkide ki taşrada geçelene zīrā (17) bu dābbenüñ cesedini eridür ve dañı şol yer ki ve şol fuşki ki aña güneş toқına

[94b]

(1) pes kızır ve dābbede a^czānuñ yumşaklığın ve kuvvetinüñ eriyüb gitmesin īrās eder ve yatacağ (2) yerde atı oyun çoklığına ‘ādet étdüresin zīrā bu cildini vāsi^c eder velākin ziyāde (3) oynamağdan anı men^c edesin zīrā çok olur ki karnında bağırsaqları munğalib olur (4) ve yarılub ayrılır ve aña ‘ilāc ve hīle yoқdur ve atı yatacağ yerinde az oynatmağ (5) ovmağı īcāb eder ve kaçankim ata yonca veyā kaşīl véresin pes her sā^catde ovup (6) yuvaladasın ve şol yer ki sen anda ata ‘alef vérürsin vāsi^c gerekdür zīrā anuñ haқkı şahrāda ‘alef yemekdür (7) bu bāb ‘alef miқdārını beyān eder (8) arpadan ayrıtlanmış bir keyl ki nişf şā^c olur ve ba^czılar biñ beşyüz altmış dirhem (9) olur ve yoncadan yigirmi rıtl yigirmi beş rıtl varınca véreler ve eger (10) dābbe ekül ise ziyāde edesin zīrā yonca zarar étmez ve eger ḥalīti ya^cni yonca ile (11) şaman karışdurub ata vérececek olursañ pes on rıtl yonca ve yigirmi rıtl (12) şaman ḥalt edesin ve eger atuñ ḥilkati büyük ise ve ekül ise aña bir buçuқ keyl véresin (13) velākin bu ‘alef ile kałqub yürümekden ḥazer edesin ve ḥalītüñ aḥseni (14) ve atyebi budur ki

‘alef iki nışf ola bir nışfi yonca ola ve bir nışfi şaman ola (15) ve yorgunluk üzere ata arpa vèrmeysin ve ta‘ab üzere dağı şu vèrmeysin zîrâ atun (16) acı acı ağız koğmasın ve helâk olmasın îcâb éder imdi şöyle ma‘lûm ola ki (17) her dâbbe için ‘alefün hayrlısı yoncadur ve arpa ile bir şey’ ata vèrilmez ve aruğ olan ata

[95a]

(1) şaman hayrludur ve çok ‘alef arık ata zarar étmek mümkün degildir velâkin mîzân anuğçündür (2) ki at ne miğdâr ekl étdügin bilesin tâ kim ‘alefini az éde zîrâ ziyâde aruğ olan (3) at çok olur ki kırk rıtl ekl éder ve lâyığ degildir ki arpadan yigirmi (4) rıtl ve yoncadan sekiz rıtl ve andan dağı ağall véresin ve bu kadar hazarda zarar éder (5) ve seferde zarar étmeyiz ve semiz katırlarun kaçankim arpasın ziyâde édersin anlara zarar étmeyiz (6) ve ammâ devâbbdan yoncayı men‘ étmek pes dâbbenün helâkıdur ve yoncayı ata ziyâde étmek (7) enfa‘dur hazarda şa‘iri ziyâde étmekten ve hazer eyle ata arpayı vèrüb şu véresin (8) zîrâ bu teŝebbügi îrâŝ éder ve teşebbük karışmak ve birbirine girmekdür ve teşebbük hamere beşzer (9) ve hamer acı acı ağız koğmağdur ve at için ecved olan budur ki andan buzul étdüğünde (10) anı bir sâ‘at kadar yedeler ve gezdüreler andanşonra bir sâ‘at terk édesin (11) andanşonra tekrâr bir sâ‘at yedeler ve kaşıl ile anı tebrîd édeler ya‘ni ŝovuđladalar (12) ve büyük olmazdan evvel pes ‘alefün eyüsi anuğ tâzesi ve yaş olan yoncasıdur pes büyük (13) olduđandanŝonra bu zâhirdür ki anda hayr yoğdur zîrâ murâd olan devâbbun cevflerini ğasl (14) étmekdür pes kâdir olduğu kadar tâze yoncadan vére pes eger semüz olmayacak (15) olursa devâbbun bedenlerini ve cevflerini ğasl édersin ve nâsun ba‘zısı bir hafta ‘alef vèrür (16) ve bir hafta terk éder ve bu bir şey’ degildir belki lâ-büdd olan budur ki iki hafta (17) veyâ üç hafta kırk güne varınca ‘alef véresin ve ata ‘alefi âhir ekilen ekinden véresin

[95b]

(1) zîrâ ol za‘îf devâbbun karınında taşarruf éder ve ata vèrilen hâŝıluđ toğmı beyâz arpadan (2) gerekdür ve kaşıl uzun ve tâze gerekdür ve anuğ ba‘zısı kışa olur ol (3) alçağdur pes andan ictinâb édesin ve tâzelik üzere ‘alefden bir şey’i terciğ étmeyesin (4) ve olmaya ki zibillü olan şey’i véresin zîrâ öksürügi îrâŝ éder ve sen ata ‘alef (5) ya‘ni çayır vérdiđinde ‘alef bir mevzi‘de gerekdür tâ kim dâbbenün tavîlesin uzatmağa (6) kâdir olasın hattâ her kaçankim ol yerde olan otı bir zîrâ‘ otlaya bir zîrâ‘ dağı (7) ilerüye uzadasın ve eger otladığu yerde yatub yuvalanursa aña fâ‘ide éder (8) ve at çayırını otlamak bir bol yerde otlamak gerekdür ki gölgesi uzun ola rîhi tayyib ola ki (9)

at hava rīhini şemm éde ve her vaktde aña şu vèrmegi terk étmeyesin ve egerçi kim anuñ (10) ‘alefi kaşıl dañı olursa zīrā at şusuz olur ve bir sâ‘atde sen anuñ şusuzluğın bilmezsin (11) ve devābba ‘alef atan kimesneye lā-büdd olan budur ki ayak üzre tura ve atları yoklaya (12) ve vèrdükde az vère çok vèrmeye ve ‘alefün uşūline şu vère tā kim leyyin ola (13) andanşonra ata ve öninde ‘alefden bir şey’ kalmaya ve oğlanlar ata za‘f vèrmekden (14) şaķınasın ki aña çok ‘alef vèrmeyeler ki devābbı ifsād édüb anlara zarar édeler (15) ve evvel-i bahārda atlara ‘alefi ve tāze çayırı vèrmezden evvel birkaç gün mütevāliyen anları binesin (16) kayırmaz fā‘ide éder pes kaçankim aña çayır vèresin aña ikbāl éder ve eger dābbe (17) kaçınursa veyā uyuzlu ise pes anı her gün bevl ile ve revşī ile ovarsın ve kaçursın

[96a]

(1) ve üzerinde kurutmayasın kurumadın silesin ve fuşki kurumayınca altına atmayasın (2) ve altında fuşkiyi her vakt tecdīd édesin ve güneş tulū‘ étmezden evvel ve rīh çıkmazdan evvel (3) altında yaş olan fuşkiyi süpürüb pāk édesin ve şol mevzi‘ ki atı anda bağlarsın (4) güneşden ve yèlden ba‘īd gerekdür ve ata kāşili seher vaktinde vèrmek gerekdür (5) tā kim devābb raṭb ve bāridi ekl éde ve tā kim gece şovukluğında devābbuñ derisi (6) leyyin ola ve yaş yonca ‘alefün hayrlusıdır ve anuñ tāzesini alub vèresin ve şöyle bilesin (7) ‘alefün hayrlusı kaşıldür ve yaş yoncadur pes tāze olan yoncayı alub vèresin ve her bir (8) dābbe için iki bağ veyā üç bağ vèresin ve devābb için gecenün şovukluğın yoklayasın (9) ya‘ni gecede şovuk rüzgār tokına ve gün issilüğinden anı şaķınasın huşūşā kim karnı (10) tok ola pes eger böyle édersen istediğün gibi dābbe ile murād alursın ve eger (11) atı işlah édüb aña na‘l urasın anuñcün ecved olur ve otlak yèrinde at ile ziyāde (12) şıçramakdan hazer édesin zīrā münkaṭı‘a olur ve aña karın içinde olan yel duḥūl éder (13) ve nāsuñ ba‘zısı devābbına na‘l ururlar yaş yèdürdiklerinde tā tırnaklarına yaşlık tokınub (14) anları ifsād étmeye ve at dañı bir kimesnenün yèrine başmaya ve eger devābbuñ altına şāfī (15) kum édecek olursañ pes ol hayrludur ve eger kum tırnak içine girürse andan (16) yaş olmaz ve eger dābbeyi rīh-i cenūb esdügi yère bağlayasın aña zarar étmez ve tāze (17) çayır aruğ olan devābbı semirdür ve ‘alef vèrmek budur ki yoncayı ufağ ufağ toğrayasın

[96b]

(1) her nekadard ufağ étmege kâdir isen ve arpayı iri öğüdürsün andanşonra yère (2) gömülmüş bir tağarcık içine anı kōrsın ve bir tağarcık dañı boş ola andanşonra ol (3) toğranmış yoncadan alub ol bir tağarcık içine kōrsın ve şu ile yaykarsın andanşonra (4)

fevri ol şudan çıkarub şabāh beyni ile güneş kalkınca iki sâ'at miqdârı terk edersin (5) andanşonra ol ıslanmış yoncadan bir avuc veyâ iki avuc alub ol tağarcık içine kırsın (6) andanşonra ol iri öğünmüş arpayı alub ol yonca üzre dökersin yoncanuñ (7) rub'ı veyâ şülüsi veyâ nişfi kadar veyâ dañı ziyâde andanşonra ikisi ma'ân at öninde olan (8) boş tağarcık içinde cemî'an halı edesin pes dâbbe öninde yedükce gece ve gündüz (9) anuñ gibi i'âde edüb véresin dâbbe râhat bulınca ve un olmuş arpa nafağa yöninden (10) sağ arpadan dañı az kifâyet eder ve ata zarar etmez ve anı ata vérmeyesin illâ ıslanmış (11) yonca ile velâkin un gibi ufağ öğünmeye belki iri öğüne ve taya gece ve gündüz (12) andan véresin pes yaş olduğundan ötüri tay anuñ üzre kalur ve ammâ kaçankim (13) ıslanmış yonca ile kaşîl ya'ni haşıla kâdir ola pes kaşîl üzre bir nesneyi ihtiyâr etmez (14) ve yaz güninde ıslanmış yoncada hayr yokdur ve az olur at alub şatanlar ıslanmış otı (15) arık olan devâbba véürler tâ kim sür'at üzre semirdeler pes otluğı kaynadurlar (16) andanşonra dâbbeye véürler ve bunu ederler kaçankim yaş otdan 'âciz olsalar (17) bulmasalar ve ba'zı kum arpa içine boy otın korlar pes levni şâfî eder ve tiz semirdür

[97a]

(1) illâ az olur ki giciyigi irâs eder ve ammâ ben pes bu kavle zâhib degülem ve hind (2) ehlinuñ 'alefi pirinc gibidür ki devâbb için şörba ile tabh olunur ve semirdür ve ammâ cezîre (3) fuğarâsı devâbba et kıt'aların yedürürler ve anlara şarâb içürürler ve anlara etmek yedürmege (4) 'âdet etdürürler ve bunu hâcet miqdârı ederler ve dañı yeni toğurmuş devenuñ südin (5) içürürler ve benüm katumda atlara bu nâfi'dür ve bu leyyin ve hafîfdür ve taya bunu içürürler ve ammâ bekler (6) pes yazda süd ile qarı ve yalnız südi içürürler ve bundan murâdları atuñ tañfîfidür (7) velâkin ben bunu câ'iz görmem ve az olur ki ata hâcet miqdârı yemiş véreler (8) ve ba'zı kavm envâ'-i me'külâtdan kâdir oldukları şey'den atlara yedürürler ve ammâ lâ-büdd (9) olan budur ki atlara yonca ile arpayı ve yaş yoncayı ve kaşîli ve tuzu yedüreler (10) ve bundan zâ'il olmayalar ve dâbbe yaş yoncayı yedükde üç günde tuz véreler üç günü (11) geçürmeyeler ve tuzu dâbbenüñ ağına tarh edüb başın bağlayasın tâ kim tuz atuñ (12) ağızında eriyer ve münteşir ola ve lâyıq olan budur ki dâbbeye her vaqt bir miqdâr şu véresin (13) tâ kim cemî' evkâtde şuya kanmak üzre ola harâreti olmaya ve şu dâbbenüñ karnını şovuk eder (14) ve harâreti teskîn eder ve cigeri tâze eder ve derisini rañb eder ve bol eder ve semirdür (15) ve gıdayı a'zânüñ nihâyetine ulaştırur ve şunuñ fezâ'ili çokdur ve yorgunluk üzre ve ırak (16) yere sürüb şıçramak üzre şu vérmek ve

arpa aşmak cā'iz degüldür ve hammāma çok (17) koymakdan hazer edesin zirā hammām kor üzre kızmışdur pes atun tırnağını ifsād eder

[97b]

(1) ve şolumağı karnı kur kur étmegi ya'ni karın şadāsını ve karnun karışdurmasın ve yufkalığın (2) icāb eder pes bundan hazer ve ictināb edesin (3) bu bāb devābbun na'l urmasın beyān eder (4) evvelā lāzım olan budur ki na'lbend atun tırnağın kesdükde tırnağun ğavrına varmaya (5) ve andan çok almaya belki bir miqdār alıkooya ve na'lbende dağı lāzım olan budur ki (6) kaçankim tırnağı na'l için düz eder tırnağı çok almaya belki tırnağı iç yüzünden (7) alıkooya ve aşlah budur ki tırnağda fazla ola ya'ni tırnağa mīh mīhladukda tırnağun (8) iç yüzünden kemük tarafından bir miqdār alıkooya kemüğe yakın urmaya tā kim mīh kemüğe tokunmaya (9) ve at yuvalansa veyā düşse mümkündür ki na'luğ mismārları delikleri münkaṭı' ola (10) pes tekrār na'l urmağ lāzım olicek na'l urmağ mümkün olmaya ve bir miqdār tırnağ (11) kalıcak tekrār na'l urmağ lāzım olduğda na'l urmağ mümkün olur mādāmki mīh (12) yerleri münkaṭı' olmaya ve na'lbende na'lları tedbīr ve işlāh étmek lā-büddür eger ön (13) ayakları düz ve pek ise ard mismārlarını küçük éde ve ön mismārları büyük éde (14) ve eger ön ayaklarında leyyin ve mülāyemet olacak olursa ön mismārları küçük éder (15) ve kıç mismārları büyük éder ve her bir na'luğ eṭrafında iki mīh éde kaçankim tırnağda (16) yufkalık ola ve kaçankim tırnağ pişmiş olsa veyā anda taşraya veyā içerüye egilmek (17) olsa atun ayağı bir cānibe meyl étmekden veyāhūd egri olmağdan veyāhūd tırnağun meylinden

[98a]

(1) na'lbend yüksek olan yere nazar éde pes dābbeyi anun üzre döndüre ba'dehu egri (2) olan yeri mīh ile muhkem eyleye ve ba'dehu yine anı ol yüksek olan yere döndere ve (3) mīhi mīhlaya pes ayak içerüye veyā taşraya muḳallib olub toğrulur ve kaçankim dābbenün (4) tırnağı ince ve yufka olsa ve aña binmek lāzım gelse pes lā-büdd olan budur ki (5) anunçün tırnağa berāber bir na'l isti'māl éde ve cümle tırnağın anunla kaplaya tā kim (6) tırnağun içinde olan yumşak yer tarafında olan tırnağ yarığ ve yırtık olmaya ve na'lı (7) dört mīh ile mīhlaya velākin her tarafda üç mīh aḳsendür ve dābbenün ayağın (8) berāber étmege dağı eşedddür ve kaçankim atun tırnağı yufka ve ince olsa na'lısız (9) yürümekden veyāhūd ğayrı 'illetlerden ötüri pes tırnağ bir kaba muḥtāc olur (10) pes tırnağa erimiş isicak iç yağın tamladub içüre ve ince bir deri pāresin üzerine (11) koyub üzerine na'l ura ve bu bābda aşlah olan budur ve nāsun

ba'zısı kēce üzre (12) na'l ururlar velākin bizüm yanımızda bu cā'iz degildür zīrā kēce tırnağı imsāk eder (13) ya'ni şıkar ve pek tutar ve olmaya ki dābbeyi ʿilāc edüb bağlamayınca na'l urasın (14) zīrā dābbe öngüllük edicek vaqt olur ki mīh tırnaq içinde olan yumuşak kemüğe tokınur (15) ve na'lbend na'l urmaya illā şol na'l ile ki tırklanmış ve döğülmüş ve düz olmuş ola (16) zīrā tırnağa ziyāde yaqışur ve dābbenüñ ayaklarını ziyāde düz edüb berāber eder (17) ve mīhlar ince gerekdür ve sünjü gibi keskin gerekdür ve bu dābbe içün eslemdür

[98b]

(1) ve demür şāfī olub eyü olsa az dağı olursa çok olur ve eyü olur ve her (2) ne kadar demür mülāyim olursa mīh ol kadar eyü olur ve tırnaq üzre ol kadar (3) turur ve lāyık olan budur ki mīh yüksekde ola hattā kaçankim mīh (4) tırnağın ardı tarafında kıvrılssa togru olub tamām kararında olur ve tırnağı şişirmez (5) ve na'lbend mīh tokunmağdan emīn olur ve kaçankim atın ayağında fatk işābet etse ya'ni (6) yeteçalsa na'l ile tırnaq arasına uzun şahtiyān pāresi koya ki na'l altından (7) çıkub ayağın ardında uzana ve ol şahtiyān pāresini bilekde muhkem dike ve bağlaya (8) tā kim taş tokınub veca'ı ziyāde olmaya ve kaçankim dābbeye fatk işābet etse ya'ni (9) topuk çalub ön ayağı yarılssa ve tırnağın etrāfı kopsa atın ayağına şıgır derisinden (10) bir edik edüb aña geydüre ve bileğinde bağlaya tā kim içine toprak (11) girüb anı incitmeye ve ħorāsānī ip ile başın ardına ve ağız etrāflarına varınca (12) muhkem bağlaya tā kim başın ardını ve ağız etrāflarını ayırmağa ve kımildatmağa kadir (13) olmaya ve eger dābbenüñ tırnağı ince ve yufka olsa pes murād edinsen ki (14) tırnağı bitüresin hilāle beñzer demürden gāyet ince bir na'l edüresin (15) ki yaşşılığı bir barmaq kadar ola ve mīhların başları ortalarından ince ola (16) ve na'lun ortası açuk ola ve ba'dehu atın ön ayağı altında ʿalef yedüğü yerün kıtında (17) bir çukur kazasın ve aña kirec taldurasın ve atı anın üzerinde turgudasın

[99a]

(1) ve tırnağa ri'āyet ve tīmār edesin erimiş iç yağı üzerine döküb yağlamak ile ve biz anuñün (2) na'l ura deyü işāret eyledük zīrā eger at binilse veyāhūd āhürdan çıkssa tırnağı (3) şınılmas ve eger na'l hilāli urulssa at taşlu yere başamaz ve bi'l-lāhü't-tevfīk (4) bu bāb nīşter ile kan almağı beyān eder (5) na'lbend olan kimesneye lā-büdd olan budur ki şoluk tamarı için başı (6) ve ucı yaşşılı bir nīşter ittihāz edine ve şāh tamarı için ve sārīr tamarları açmak için ucı ince (7) ve keskin bir nīşter ittihāz edine pes kaçankim bir tamarı açub kan almak istersin yarım (8) tırnaq kadar açasın andanşonra

üst tarafına rıfķ ile nīşteri urasın pes kaçankim (9) murād edinesin ki bir tamarı yarım tırnaķ kadar feth edesin pes nīşteri parmağınla (10) alub anı el ayasına koyasın ve nīşter ucı ile yarım tırnaķ kadar aşığadan yukaru urub (11) açasın ve nīşter ile urmağa ‘acele etmeyesin tamarı bulmayınca huşušen kim (12) şāh tamarı ola ve şāh tamarın açmayasın dābbeyi pāy-bend ile veyā vāşe ile muħkem (13) bağlamayınca tā kim terleye ve hareket etmeye zīrā haşar-nāk yerdür ve elüñ ile (14) hulķüm yanında ta‘ām ve şarābuñ mecrāsı olan tamarı bulub anı bükesin ve bir (15) elüñ ile daħı iki kulaķ ile çeñe mābeyninde olan tamarı çıkarasın (16) tā kim saña sinir zāhir ola andanşonra yarım tırnağdan ziyāde nīşter (17) urasın ve anuñ nişābı baş barmaķ ile şehādet barmağı beyninde kalem tutduğın gibi tutasın

[99b]

(1) pes tamar yumurda şarusı gibi çıkar pes kenārını nīşter ile acıdasın (2) ve nīşter urasın ve eger tamar gizlenürse anı kelbeten ile alasın ve bu (3) saña daħı āsān olur eller ile çıkarmakdan inşā'allāhü tebāreke ve te‘ālā (4) ve dābbede olan ‘uyüb-ı hādiseyi biz bu kitābda irād eyledük ki bu kitāba (5) nāzır olan kimesne aña muhtācdur ve dābbenüñ a‘zāsı ve mefāşılı (6) üzre şerħ edüb işāret eyledük tā kim nāzır olan (7) kimesneye zāhir ola ve ‘uyüba vāķıf ola inşā'allāhü te‘ālā (8) ve lillāhi'l-ħamdü ve'l-minnetü *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür vardır.)*

[100a]

(Bu sayfanın tamamında minyatür bulunmaktadır.)

[100b]

(1) bu bāb devābbuñ ahlāķında olan ‘uyüb-ı hādiseyi (2) beyān eder ve anlar yigirmi beşdür (3) ve anlar cemühdür ya‘ni öngüllük edüb yürümemekdür ve ıřırmaķdur ve hayķırub (4) bağıрмаķdur ve üzerine bindürmemekdür ve eger1 urdurmamaķdur ve kaçımağı (5) men‘ etmekdür ve kıç ayaklarıyla urmaķdur ve ürkek olmaķdur çağırğan (6) olmaķdur ve bağlanmağı men‘ etmekdür ve kaçmaķdur ve sürçek olmaķdur ve ürkmekdür (7) ve muhtebeş olub tırmaķdur öñ ayağı ile gövdesin urmaķdur ve ‘acele etmekdür (8) ve cenk kıparub döğüşmekdür ve gerü dönmeķdur ve baş kaldırmaķdur (9) ve başı aşığa tutmaķdur ve torvayı indürmekdür ve göz diküb yüksek (10) bakmaķdur ve kāh bir tarafa ve kāh bir tarafa dönmeķdür (11) bu bāb na‘lbendüñ müdāvātında olan ‘uyübı beyān eder (12) kař‘ü'l-üzñ el-‘avar el-‘amy kař‘ü'l-lisān el-meşeş intişār ‘aran (13) şeżā zevā'id deħis sereřān rükebbī şakāk ki‘āb nefħ ecrez (14) kafid ‘aķāl rema‘ melħ kamħ kaşş kütāf hārikī hark (15) neħr kesr-i ‘ayb ğurl nemle

şad^ç-ı fî'l-hâfir fatûk sel^ç fesâd-ı hâfir (16) irtihâş taraş haşy (*Bu sayfanın geri kalan kısmında süslemeler yer almaktadır.*)

[101a]

(1) hunân-ı yâbis ve hunân-ı raṭb ve mefâşılđa olan hunân ve hunân-ı ğayr-ı mübeyyen hamr (2) nefḥa verem riḥ mürretü'l-hâyice kerd 'illetü'l-bâṭına mürretü'l-yâbise (3) şitâda dimâğun fesâdı şayfda dimâğuñ fesâdı cünün dâ'-i baċar bevâsîr (4) gerek mezâkîrde ve gerek huşyeteinde olsun şadrda olan dibiyye riḥ-i hâyice (5) kâmlle hâmm mağal dâ'-i fârre ekl-i ḥaṭmîden olan dâ' şarbîk nâ-ḥiyâm ümm-i demâmîl (6) ihlîlce 'akâş ċarḥatü'l-ḥayl ċaşr u berd taḥnîk tâlîl rebüv şudâ^ç inċitâ^ç (7) hummâ riḥü'l-cemâl veca^ç-yı kebed riḥ-i sūs veca^ç-yı ċalb fatûk-ı fî'l-baṭn veca^ç-yı ṭaḥâl (8) veca^ç-yı esr mebtün veca^ç-yı kesâḥ niċris rahşa 'alk-ı fî'l-ḥalk les^çü'l-aċreb (9) ma'as dâ'-i 'ankebüt rebḥa hetk-i fî'l-cevf ihtilâc les^ç-i ef'âdan (10) olan dâ' ekl-i kernebden olan dâ' dūd-i fî'l-baṭn ekl-i 'aċârdan (11) olan dâ' fâtil veca^ç-yı em'â ekl-i zibl-i dücâcdan olan dâ' 'illetü'l-reyye (12) minḥarda bevâsîr nefḥatü'l-baṭn ḥanâzîr ċarḥa-yı em'â cirdânuñ yerinden ċıċması mâ^ç-yı aşfer (13) heyza baraş ḥunâċıyye süll tevessüf zelâk nekb ḥal^ç ḥaşad teşbîk (14) veca^ç-yı iklîl veca^ç-yı hâfir tüte-i fî'l-hâfir kümne 'aynda süllâk verem-i haşy (15) ve ċazîb ḥurüc-ı dübür cerḥ-i sibâ^ç cerḥ-i ḥadîd ve ċırdân ya'ni kene dedükleri böcek (16) ḥall-i beden-i dâbbe verem-i ċavâ'im istirḥâ-ı huşyetein ağız ċoḥusu dūd-ı ċurūḥ ċurūḥ-ı ḥalk (17) yeleden ve ċuyruċdan şa'ruñ düşmesi beyâz-ı 'ayn 'aynda mâ^ç-yı ḥadîş sü'âl ki

[101b]

(1) yün yutmaċdan olur ċuşâr süllâk-ı fem i'vicâc-ı 'unċ öñ ve ċıċ ayaklarında aċlık (2) havadan ve ğayrıdan olan sü'âl ċulaċda olan ċurūḥ-ı tırfa şovuċdan olan sü'âl (3) issilikdan ve ğubârdan olan sü'âl ve sü'âl ki oñulması ümîd olunmaz zafere gözde tüte (4) riḥ-i seblî yaraċân ċulunc sa'fa-yı raṭbe ve yâbise veca^ç-yı külyetein difle yemesinden (5) ḥaşıl olan dâ' ve difl bir acı otdur fârsîde ḥarzehre derler ċattâldür nütüvv-i ferc (6) burundan aċan ruṭübet gözde ğışâve taḥrîk-i fuşuş gözde ḥumret ki yün (7) issiligından ḥaşıl olur ḥarċ-ı nâr ḥikke-yi minḥar sâlik ḥikke-yi üzneyn ḥaşışden (8) gözün aċlıĝı şudâmdan 'amî ya'ni bir nesne ile urmaċdan şebkür cereb 'usr-ı bevl (9) ta'ab-ı şedîdden ḥaşıl olan 'illet 'alef yememek revş ile arpayı tarḥ etmek ya'ni revş ile (10) bütün arpa ċıċmaċ arpayı ċoċ yemek 'illet-i remeke ċurūḥ-ı fem ċard-i fî'l-baṭn (11) ḥayşūmdan ċanuñ inficârı taḥrîk-i esnân ċulaĝa ufaċ taş düşmek cesedden (12) ċan ṭamlamaċ dil altında ċurbaĝa 'illeti şuda yeşil ċurbaĝayu yutmaċ

‘alef içinde mismārı (13) veyā kemügi bulub ağzından atmak bint-i ‘aras ki ās dedükleri cān-āverdür ışırmak göz (14) muhaccirinüñ şikākı ve muhaccir göz çukuru ve gözüñ çevre yanıdur verem-i minhareyn arpaya beñzer (15) cefn ki göz kabağıdur üstinde olan dā’ kamerü’l-‘ayn ki güneş harāretinden olur (16) ekl-i esnān verem-i liş gözde nāsūr cemī’ cesedde olan nāsūr uyluk altında (17) olan seretān dübrden kanuñ inficārı meyāl hāfirde hikke ‘aynda külliye

[102a]

(1) efvāh-ı mihārede külliye cālibeynde hetk zamürü’l-yedeyn ya’ni ta‘abdan öñ ayakları (2) arık olmak bevl-i dem remaş remed naqş-ı ernebe ‘illet-i şehdiyye iltevā-yı im‘ā (3) ‘ükün-ı fī’l-mu’ahḥar-ı keleb bir dābbenüñ bir dābbeye urması çukur içine düşmekden olan (4) ‘illet ‘illet-i te‘ab ‘illet-i nefād ‘illet-i ceza’-yı şedīd ‘illet-i ‘izām-ı rikāk dābbenüñ ışırmāsından (5) olan ‘illet ayaklarına ve siñire degin ve gayrı nesne dāḥil olmağdan olan ‘illet ‘illet-i a‘şāb (6) bu bāb ‘alāmātı beyān eder (7) ve at a‘mā olduğunun ‘alāmeti budur ki irakdan saña karşı geldükde öñ ayakların (8) dürer ve bükür ve dizlerin kaldurur hattā yakın olur ki yürüdükde ve kavd étüdükde (9) dizleri ile çeñelerine urur ve ammā dişlerüñ kalı ‘alāmeti pes irinüñ çokluğu ve lu‘ābüñ (10) seyelanıdur ve ammā lisān kaṭ’ının ‘alāmeti pes arpayı tamām yememekdür ve anı yaş étmekdür (11) ve şuyı az içmekdür ve bu ekseriyyā tavaruñ boynına ip taḥmağdan ḥāşıl olur pes (12) andan ḥazer eyle ve ammā atıñ ḥārūn olması ki müstahkem olmaya pes fāris olmayan (13) kimesnenüñ rükübından lāzım gelür ve ammā ‘azāz ya’ni ışırmak pes sāyisüñ çok zārbından (14) ve daḥı atıñ yatağı yerinde anuñla oynamakdan lāzım gelür ve vaḳt olur ki demden ve şāfrā-yı (15) yābiseden vākı’ olur ve ammā atıñ reveğānı ya’ni ḥaykırması ve bağırması pes fāris olmayan kimesnenüñ (16) aña rükübından ve istediği yere segirtmege anı terk étmekden ve her cānibden (17) zārb ile üzerine ilḥāḥ étmekden olur ki fāris başını kavī tutmaya ve uyanını zābt étmeye

[102b]

(1) ve vaḳt olur ki at rākibe başın eger bir şey’i istimā’ eden kimesne gibi kaçankim (2) üzerinde çok cerī vākı’ olsa ve ammā egerden imtinā’ étmek ve ürkmek pes münsecinde (3) ya’ni omuz başınuñ altında cıbanlardan ve arkasında yaralardan ḥādiş olur pes arkası (4) oñulmadın üzerini yine açar pes anı acıdur pes ürker ve ditrer ve ammā kulağı (5) uyanı men’ étmek ve uyanı urdurmak pes kulağda bākī olan şiddet ve şūbetden ötüri (6) ve başuñ gerisinde uyanda vākı’ olan kışalığdan ötüri pes uyanı

men' eder (7) ve bunu 'adet eder ve ammā at kış ayakları ile urmağ pes anuñ bed hūyluğındandır ve şıķınmasındandır (8) ve öñ ayağı ile yere urduğı pes vaķt olur ki ayağında buķağı veyā köstek acıdur ve vaķt (9) olur ki iki çeñesi ve tudaķları men' eder pes yavaşayı ve uyanı urdurmaz ve ammā at (10) şayha urub çağırduğı pes ķabl-i şedīd olub üzerinde rākib olan kimesne çok zarb etmegile (11) segirtmege ilhāh eder ve uyanı elde tutmağı bilmez pes at tırur ve devr eder ve şayha eder (12) ve ammā na' l urmağı men' etmesi pes ayakda şu'ubetden ötüridür ve vaķt olur ki na' lbend (13) mīh ile tırnaķ içinde olan yumşak kemüğe tıķınur pes acıdur veyā köstek elem vërür pes (14) na' lı men' eder ve ammā ürmek pes atuñ ķalbi za' findan ve anda olan vahşetden ve şu'ubetden (15) ve şehirlerde ve esvāķda az geçmekdendir ve ürmekden aħbeşi ki dābbeye anı terk etmek (16) müşkildür develerden ürmekdür pes bu eşyādan hāzer etmek lāzımdur ki (17) bu ahlāķ ve havādiş anda vāķı'a olur ve's-selām ve lillāhi'l-hāmdü ve minnetü

[103a]

(1) bu bāb at ayakda terk olub saķat olduğınun 'alāmetin beyān eder (2) ki anların ba' zısı gizlüdür ve ba' zısı zāhirdür pes teftiş ve tefahhuş edersin tā kim aña (3) vāķıf olasın ve tā kim zāhir ola ki aķsaması ve saķınması neredendir imdi şöyle (4) ma' lüm ola ki at öñ ayağınun birisinde aķsaķ olub saķat olmasının 'alāmeti (5) budur ki ol ayak üzre anı turgudursın pes başını şalmağıla ve yürümekde (6) ve yelmekde başın aşığa indürüb aķsamak ile zāhir olur ve yelmekde dağı ebyen (7) ve aźher olur zīrā kaçankim rākib atı yelmege ķındursa aña veca' vërür ayak üzre (8) başmağa havf eder ve anı saķlar ve sağ olan ayağına tayanur pes anuñ üzerine aķsar (9) ve başın aşığa indürür ve kaçankim bir dābbeyi tecribe ve imtiħān etmek istersin (10) pes kedd ü zaħmetden sonra birkaç sā'at āhūr içinde tura tā kim şovuķlana (11) veistirāhat ede pes ipini uzadub āhūrdan baş çıkara ve kendüsi çıķmaya pes eger (12) ayağında terki var ise ol sā'atde āşikāre olur ve eger atuñ ayakda saķatlığın (13) aramak istersin ya' ni veca' nerededir pes emr edersin ki mürtefi' yerde anı yeldürel (14) velākin ol yer ne yoķuş ola ne iniş ola iniş ile yoķuş arasında ola ve birkaç kerre ol (15) yere varub gele pes eger veca' ayakda ise tırnaķda degül ise pes anı acıdan (16) ayak kaçankim yüksek olan yere başsa ve bir ayak dağı iniş olan yere başsa veca' (17) müştedd olur ve aķsaması ve saķatlığı zāhir olur ve andan bir şey' hafī olmaya

[103b]

(1) ve atı yeldürmek gerekdür pes kaçankim ırnağı ufağ taş üzre ve pek (2) olan yere başsa pes eger ırnağda veca^c var ise zāhir olur inşa'allāhü te'ālā (3) ve kaçankim atı yeldüreler pes başına diğkat ile nazar eyle ve gözün andan ayırma (4) zīrā eger aksak olub ve sakat olursa görürsin ki başını yere indürür (5) sağ olan ayağını yere kodukda aña tayanmağ için zīrā nefesini sağ olan ayağı (6) üzre atar ve hasta olan ayakdan nefesini şakınur pes bununla atun aksaklığına (7) ve sakatlığına vākıf olursin ve bu gizlü olan aksaklıkda ve sakatlıkdadur (8) ve ammā zāhir olan aksaklığa pes bir sā'atde vākıf olursin ve ammā bir ayağı sakat olub (9) aksak olsa ve sağ ayağına tayanca pes atun ardından zāhir olur ki ğarābı kağanı ile (10) ya'ni iki ucanun üsti ile ardca binen kimesnenün binecek yeri berāber olmazlar irtifā'da (11) ve inḥifāzda zīrā bir ayağın cem^c etse bilürsin ki anda aksaklık ekserdür ol bir ayakdan (12) pes kaçankim at kıçında aksamak ile mütemmem olsa ve sen anı istikṣā edüb yoklasağ (13) pes emr edersin ki yuvalana pes eger aksaklığı hafī olacağ olursa yuvalandukda (14) zāhir olur ve müştedd olur huşūṣā kim aksaması şağrısınun ve gerisinün üstinde olsa (15) saña zāhir olur yuvalandığı yerden kalkdukda inşa'allāhü te'ālā saña zāhir olur (16) iklilde ve bilekde ve zevā'id yerinde ve şezāda ki ön ayakda vazīf beyninde bir sinjirdür (17) ğamaz 'alāmeti ve bu 'ayb zāhirdür pes anı görürsin ki kaçankim ikbāl eder devr-i müstevī ile devr eder

[104a]

(1) ve ön ayaklarını naql eder seyr nakli gibi devr etmez ve ikisin ma'an cem^c eder pes ön ayağun (2) birisi ile devr etmez pes ol mevzi'elün ile ziyāde şıķarsın ışıрмаğa beñzer pes (3) kaçankim elünj 'illet olan yere koyasın anı acıdur ve eleminden ayağını kaldurur pes bunu bil inşa'allāhü te'ālā (4) ve göğüsde ve kitfde ve anun mā-fevķinde olan ğamazun ve 'illetün 'alāmeti budur ki kaçankim (5) atı bükersin bükilür ve ön ayakların cemī'an uzadub önine çeker ve fetl katında (6) ya'ni büküldükde ayakların tolaşdurub karışdurur pes kaçankim 'illet kağı 'uzvda (7) idügi zāhir olmasa pes başına ve anun 'alāmetine firāset ile nazar edesin ki eger yürüdükte (8) ve yeldükde iki ön ayakların uzadub şakınursa ki yere tokunmaya ve kıç ayakların içerüye koyub (9) yelmekde anlara tayanursa ve şakınmağ üzre göğsini ve başını kaldurursa pes eger (10) veca^c ırnağda olursa ve pek bir yere başarsa yelmekde sürçer hattā dizleri üzre düşmek (11) ister pes eger 'illet-i teşbikde ise ya'ni ayaklar birbirine girüb tokunmağdan ise (12) ve bir emr-i zāhirden ise pes şerḥden ğanīdür ve ammā 'itār ya'ni her vaķtde sürçmek pes ayakların (13) za'findandur ve atun zekāsı kılletünden ve

za'findan ve nefesi süküündandur ve habs kıtında (14) sürçmek pes rākib tarafından ve ön ayakları müntaşıb olub diküli tırmağ (15) ve siñir devşürülmek pes irtihāşdan ve zevā'iddendür kaçankim (16) iki ön ayakları biribirine uralar ve atı acıdalar pes at yüzi üzre düşer ve ammā çukurdan (17) ve taşdan ve ön ayakları kuyuya düşmekden veyā tayanmağdan vākı' olan sürçmek

[104b]

(1) pes ol ha'adur 'ayb degüldür ve ammā meşş pes vakt olur ki atun ön ayağına tokınan (2) taşun degmesinden veyā köstek şıkmasından olur veyāhūd ayağın yere urur pes kemük (3) yumuşar ve andan cevz kadar veyā dahı küçük kabara kalkar şahih kemügi şalābetinde olmaz (4) ve anların ba'zısı dizde ve bilekde olur ve bunlar en yaramazdur ve zararlıdur ve vakt (5) olur ki dizün iki cānibinde iç tarafından taşra ortası üzre atun ayağı kırılır (6) ve buña 'ilāc yokdur ve bundan ğayrı mevāzı'-i habsede dābbede kemük gördüm ki dābbe (7) andan naķı olmaz andan kırtılmaz ve vazıfde yarığ gördüm ve dābbe andan kırtılır anların (8) ba'zısı vazıfde laħmdan beze beñzer vākı' olur ki el altında gelür ve gider (9) ve kaçankim el ile yapışasın yumşak olur katı olmaz ve bu 'aybun ba'zısı vazıfün muğaddemi (10) olan tanbūbda olur ve anı faşş dēler ve ayağun her neresinde şiş ve kabara olursa (11) pes ol meşşdür zıkr olunduğı üzre atun ön ayağında ve kıç ayağında olur ve ammā intişār (12) pes şol 'illetdür ki dābbenün ön ve kıç ayakları şişer ve boynı toğrılır kurı ağac gibi olur (13) türk buña toğca dēler pes anun evveli ta'abdan veyā şıçramañdan ön ayağında şiş vākı' olur (14) ve çok olur ki dābbe segirtmekde kızar pes münteşir olur ve vakt olur ki dābbe yerinde (15) tırurken münteşir olur pes ayağın kaldurub yere anunla urur veyāhūd öninde olan (16) āhūra tokınur ve bundan havf olunmaz anun şalāhı āsāndur ve tiz oñılır ve vakt (17) olur ki siñirün üsti yanında veyā ortasında veyā āhirinde vākı' olur ve intişārun 'alāmeti

[105a]

(1) budur ki siñiri görürsin ki açılır ve şişer ve tolaşur ve kaçankim siñire (2) elün ile yapışasın anı ğayrı naķı bulursın ve anun naķāveti budur ki el altında kirş gibi ola (3) ve buña başır olmayan kimesne muhtācdur ve ammā başır olan kimesne pes nazarı bundan anı ğanı eder (4) pes nazarı ile taharrı eder ve başar dahı hadıddür ve kaçankim siñir intişārdan yaşşı olsa (5) pes bir aħad için anda hıle yokdur ve anı 'ilāc edemez ve ammā ğurer pes ol bir harāretdür ki (6) dābbenün ayaklarında zāhir olur ve ekseriyyā kıç ayaklarında şanenün fevķinde tūlen ardan (7) vākı' olur hattā uzanur ve

sane bilek ardında olan uzun kıllardur ve vaqt olur ki (8) yaşşı olur ve bunun ba'zısı raḥbdur andan iriñ akar ve ba'zısı yābisdür pes balık kabuğı ile ovılır (9) ve çok olur ki dābbenüñ dizinde büklümün üsti yanında olur ve ammā şeẓānuñ inḳılā'ı (10) ya'ni ḳopması pes nāsuñ ba'zısı dēr ki şeẓā büyük siñirden ḳalkān siñirdür ve ba'zılar (11) ayıtdılar vazīfe ḫayanan kemükdür ve ḳoyunuñ ön ayağında sen anı görürsin ve ba'zılar ayıtdılar (12) bilekde müctemi' olan siñirün eṫrāfidur ve benüm ḳatımda böyledür zīrā eger kemük (13) olaydı ve anuñ şazīti büyüeydi atun ayağı şişerdi ve biz müşāhede eyledük ki vaqt (14) olur ki iḳerüden olur ve vaqt olur ki ḫaşradan olur ve vaqt olur ki (15) iki cānibden ma'ān vāḳı' olur ve ḳaçankim zıkr eṫdigimizden bir şey' ḫareket eṫse dābbenüñ (16) ayağı şişer ve biz cebīnün üsti yanında gördük iḳ ḫarafından ve bu ön ayakların vasaṫında (17) siñirden aşığa zevā'idün mevzi'idür ve bu 'illet-i ḫabīsedür devābbı helāk eṫcidür

[105b]

(1) dābbe anı ḫiml eṫmege ḳādir degildür ve dābbe andan aḳsar ve bunun ḫararı ḳıç ayağında ziyādedür (2) ve ammā zevā'id pes bilek vazīf ile buluşduğı yēde olan ḫılzetdür ve her yoğunlık ve şiş ki (3) bu mevzi'de ola pes ol zevā'idür ve zevā'id el altında kemüge beñzer ve ba'zısı iḳerüden (4) büyük olur pes ata ziyāde ḫararludur ve ol mevzi' ziyāde ve büyük oliceḳ at anuñla (5) irtihāş eṫer ve ön ayakların biribirine urur ve yarılr ve anuñla aḳsaḳ olur ve eger (6) ḫāricden olursa pes ḫarar eṫmez dāḫilden ḫarar eṫdüğü gibi ve ḳaçankim zevā'id (7) mafşaluñ muḳaddeminde olsa anuñ gibi yine ḫāricden ön ayağun muḳaddeminde olur ve aña (8) zā'idetü'l-ḫamīr dēnilür ve at zevā'ide ḫaḫammül eṫer ve egerḳim büyük daḫı olursa ve anuñla (9) çok iş işler ve bu 'uyūbuñ eṫbāḫından atun ayaklarında bir şey' yokdur ki at aña ḫaḫammül eṫer (10) zevā'ide ḫaḫammül eṫdüğü gibi ve ḳaçankim zevā'id atun ön ve ḳıç ayaklarına işābet eṫe (11) at intişārdan emīn olur pes münteşir olmaz ve daḫı aña şeẓā 'illeti ḫārī olmaz ve (12) ve zevā'id atun ön ayaklarında ve ḳıç ayaklarında berāberdür ve ammā atun ön ve ḳıç ayaklarında deḫis (13) pes bir dā'dur ki ṫırnağun fevḳinde eṫ'arda ḳıḫar ve büyü beze beñzer ve andan (14) büyük olur ve çok olur ki bu ata nişterden işābet eṫer pes beze beñzer ve (15) her neḳadar kim andan bir şey' gizlü olsa aḫbeş olur ve bu yaramaz bir 'aybdur ve az dābbe (16) gördüm ki bunuñla aḳsayub saḳaṫ olmaḳdan emīn olur ve ammā sereṫān pes bir dā'dur ki (17) bilek öninde olur ve ön ayaḳda ve ḳıç ayaḳda olması berāberdür ve sereṫān 'illeti ile

[106a]

(1) ma'ül niçe dābbe gördüm ki anda kavī 'amel eder ve ammā atıñ öñ ayaklarında ve kıç ayaklarında (2) fesh ve ol budur ki at münteşir olur ya'ni şişer ve şişi mümtedd olur ve sinjire 'arız olur (3) ve şezāsı münkalı' olur pes öñ ayağınuñ mafşalı yumışar ve faşşı habbeden çıkar pes et (4) büzilür ve ayrılır zīrā mefāşılıñ ba'zısı ba'zısınun cevfinde mürekkebedür ve sinjir (5) üzerlerini ihāta etmişdür ve tanbüb anları imsāk eder pes kaçankim şezā münkaṭı' olsa (6) mafşal yaralu olur ve bu ünsāya aşlahdur zeker olan atdan zīrā ünsā nitāca şālih olur (7) ve zeker bir şey'e şālih olmaz huşušen kaçankim fesh kıç ayağında ola ve ammā cerd (8) pes kıç ayağında olan 'aybdur ve ol ayağınuñ mafşalında 'arqūbuñ sifli dāhilinden cevz kadar (9) veyā andan dahı büyük olur ve çok olur ki büyük olur ve çok olur pes kaçankim (10) büyük ola mafşal munqabız olmaz ve ebeden eyle qalır ve cerd dizde meşeş menzilesindedür (11) ve çok olur ki kıç ayaklarınun ikisinde ma'an vākı' olur ve çok olur ki (12) at anuñla toğar ve ol şonradan hādīs olan gibi degüldür ve şol (13) cerd ki at anuñla mevlüddur musta'ıldür ve hādīs olan müdevverdür ve mevlüd olan (14) cerde 'ilāc fā'ide etmez ve her cerdden dābbe saqat olmaz illā ta'ab-ı şedīd kıtında ve vaqt (15) olur ki atıñ öñ ayağında olur ve aña cerdīd dēnilür ve ba'zılar aña (16) meşeş dērler ve cerd kıç ayağdadur dērler ve her nesne ki tamarlarda ve dizde ola (17) pes anuñ küllīsī cerddür ve 'aybdur ve ammā kitāf pes arqa başınun hārik tarafından ki

[106b]

(1) iki omuzun mābeynidür tedvīridür ve bu arqada 'ayb-ı redīdür ve ammā hark pes dābbe (2) hārikinde ya'ni arqa ve omuz başında urılır pes arqa kemügi veyāhūd ba'zısı münkesir olur (3) ve andan kemükler çıkar ve anlarınun yerleri nākış qalır ve bu 'aybuñ büyügidür ve kıçdan olıcaq (4) dābbe anuñla sağ olmaz ve ammā nehr pes atıñ onurgasında almaya beñzer bir qabaradur ki (5) at anuñla uzağa segirtmege qādir olmaz ve ammā kesr-i 'ayb ya'ni kıyruq bitdügi yerün (6) kesri ve çukur olması pes aña işābet eden āfetden vākı' olur ve ekşeri atı (7) şavrub ardına döndermekden vākı' olur ve aña 'ilāc yokdur ve ammā 'aran pes atıñ (8) kıyruğı bir cānibe mā'il olur ve halkun ba'zısı ayıtdı bu dābbeden 'ādet olur ve ba'zılar ayıtdı (9) bu tayun nitāci kıtında anuñ üzre mütevellī olan ve anuñla muqayyed olan kimesnenün (10) sū'-yı müdārātından ve sū'-yı tedbīrindendür zīrā tay toğduqda yaş iken iki cānibinden birisinin üzerine (11) oturur pes kıyruğı müştedd olur ve anuñ üzre pekişür pes a'zel olur ve bir tarafa meyl eder (12) ve ammā nemle pes tırnağun muqaddeminde ve gayrı

yerinde olan yarıkdur ve ekser hamīrde vāqı' olur (13) ve kıru ve redī olan tırnağda 'arız olur pes kaçankim tırnağ yarılrsa hattā yarığ tırnağ (14) üstinde olan kıllara işabet etse ve andan şaru şu ve kan çıkırsa ve tırnağuş aşı fāsıd (15) olsa şālīh olub eyü olmaz ve her kaçankim tırnağ yerinden çıkırsa nemle dağı anuñla ma'an çıkar (16) ve ammā fatūğ ya'ni yarılmağ pes vağt olur ki tırnağ elyetedeki tırnağ ardıdur yarılır (17) ve vağt olur ki nasūrdaki tırnağuş ortasında çekirdek gibi olan şey'dür ve yaruğuş

[107a]

(1) eñ yaramazı tırnağ ile kıll arasında yaşşılığına olan yarıkdur ve ammā tırnağda olan (2) şad' ya'ni yarığ pes vağt olur ki tūlen içerüden tırnağuş kabı yarılır ve vağt olur ki (3) hāricden yarılır ve kaçankim dābbe yürüse yaruğı ziyāde olur ve andan kan çıkar (4) ve bu öñ ayağuş tırnağı kenārında olur ve kıç ayakda çoklık görülmemişdür ve bu yarığ (5) tırnağuş az yağlanduğundan ve isicak yağ tamlatmağdan ve fuşkinüñ fesādından vāqı' olur (6) ve az olur ki atuş öñ ayağında vāqı' olur taş üzre segirdürken (7) ve arpanuş kıllıetinden hādīs olur ve ammā arkada ve gayrı yerde olan yarığ ve yara ki (8) eger başmağdan vāqı' olur pes 'ilāc olunur ve vağt olur ki mün'aqid olub (9) katı olur ve aña hīle ve 'ilāc yokdur ve eger münkaṭı' olub kesilürse dābbe (10) helāk olur ve ammā tırnağuş şonradan fesādı pes fuşkinüñ ve bevlüñ 'ufūnetindendir (11) ve tırnağuş altı kal' olunmaz tā kim tırnağ fāsıd olmaya ve müte'affin olmaya ve vağt (12) olur ki yalın ayak olur ve na'lı düşer ve huşūnet üzre yürür ya'ni yürürken katı (13) olan nesneye başar pes tırnağı fāsıd olur ve ammā irtihāş pes öñ ayağuş birisi birisine (14) içerüden urub toğunmağdur ve irtihāş ayaklarda yumşaklığdan vāqı' olur ve ba'zısı (15) ba'zısını urur pes zıkr olunan şey' 'uyüb-ı hādīseden vāqı' olduğum şey'dür (16) pes bunlaruş ba'zısı ebedīdür anlar için oñulmağ yokdur ve anlara 'ilāc yokdur pes (17) bunlar ile devābb 'ayb-ı faẓīh ve bākī ile 'ayblu olur ve isti'māl olunur ve ba'zısı şol 'uyübdandur ki

[107b]

(1) oñulması recā olunur ve 'ālim-i habīr bunlaruş 'ilācına hüsn-i kıyām ile ve müdarāt etmegile evvelki (2) şihhatde olan anlaruş ahsen-i hāllerine redd eder ve devābbuş hādīsē olan 'uyübı ve emrāzı çokdur (3) hağğ te'ālādan gayrı kimesne anları ihşā etmez ve anlar şol behāyimdür ki anlarda tekellüm yokdur (4) ve ihşās etdüğü şey'den ta'bīr edemezler ve nefsinüñ tedārükine kādīr degüllerdür ve ādem (5) oğlı anlar üzre sultāndur ve anlar ile menāzil tayy eder ve anları korğulara haml eder (6) ve sağıl olan eşyāyı anlara tekliif eder ve anlar ile harb ü kıtāle mübāşeret eder (7) ve uzun günlerde

anlara binüb segirtmegile ve anlar üzre cenk étmegile anlara zahmet ve meşakkat (8) vèrür ve ol anların arķalarında bulduğın bulur ve yetişdüğin yetişür ve anları sür'at ile aħz édüb (9) muħkem éder dābbenüñ başı demür ile muħkemdür ve zimāmı anuñ elindedür (10) dönmez illā anuñ ħükmiyle ve emriyle ve ol eger içindedür ki ķolan ile bağlanmışdur ve arķası (11) iki ķolan ile aħz olunub bağlanmışdur ardına dönmeķden şadrı ve öñi muħkem (12) mü'ekkeddür anı ihāta étmiř sīne-bend ile ardında bağludur öñine meyl édüb sıyrılmaķdan (13) kurumış bir ķayıř ile ya'ni ķuřkun ile ki atuñ şağrısını ve kıç tarafında kuvvetden (14) anda ne var ise ihāta eyledi ve egerde iki üzengü vardur iki nerd-bān gibi ki (15) anlar ile üzerine çıķar ve ol iki üzengü ile iki cānibinden birisine meyl étmekden (16) müsterīh olur ve fāris at üzerinde kendüsi ile ħāliř demürden bir ķalkān ki ħacmi řakīldür (17) ve dağı kezālik silāh ħiml éder ve dağı şol şey'i ħiml éder ki aña muħtācdur ve ħiml éder

[108a]

(1) řol řey' ki mümkindür aña muħtāc olmaya belki fazl ü ğinādan ötüri ħiml éder ve vaķt (2) olur ki anuñla řu ve nerād ve 'alef vāķı' olur ve vaķt olur ki seyr ve arzda yürimeķ (3) ve yollara ve meķāsibe mesāfeyi ķať étmek uzanur ve 'alemler getürmek ve ğāretler étmek (4) ve esīrlere getürmek gibi ve vaķt olur ki anlara rāst gelür řol kimesneler ki anlardan (5) i'rāz éderler ve anlar ol ħāl üzre olsalar pes atı ħiml éderler bizüm zıkr étduđumuz (6) řey'den řonra řiddet ve 'uķūbete ve ħālbuki anlar et ve ķan ve kemük ve sıñirdür (7) ve bi'l-cümle ħayvān musaħħardur pes allāhı ben tesbīh éderin ki atları insāna tesħīr eyledi (8) ve anlara řiddete řabr ve taħammül vèrdi ve bunun üzre anları ikāmet eyledi ve ħıfz eyledi ve anlar (9) helāka ve selāmete mu'rizadur ve anların rākibi 'acā'ibüñ a'cebidur ve biz beyān étduđumuz řey'i iħtiřār eyledük vallāhü'l-muvaffāķ (10) bu bāb devābb 'ilelinüñ 'alāmetin ve delā'ilin beyān éder (11) evvelin zu'm eylediler ki at 'illetlerinüñ ekberi ħunāndur ve ħunān dört cinsdür (12) yābisdür ve raťbdür ve cild altında ħādiř olandur ve mefāřılda ħādiř olandur ve ħunānuñ (13) fuřūli ve envā'ı vardur yābisdür ve raťb anuñ fuřūlidür ve cild altında ve mefāřılda olan (14) envā'ıdur ki anda mütevellidedür ve ammā biz dèrüz ki ħunān emrāz cinsinden bir marāzdur (15) ve anuñ envā'ı ikidür yābisdür ve raťbdur zīrā řol mevāzı' ki ħunān anlarda peydā olur (16) çoķdur ve ol mevāzı'da müte'affin olan ħalť anlarda sākın olmaķ mümkindür imdi (17) řöyle ma'lūm ola ki řol ħılť ki atuñ iki ucasında dōkilüb peydā oldı

[108b]

(1) eti yumşak ve gevşek eder ve za'if eder ve 'alef ile şudan anı men' eder ve nās bu hılta (2) hunānū'l-verkeyn tesmiye ederler nitelim mefāşıla dökilüb zāhir olduĝda hunānū'l-mefāşıl (3) tesmiye olunur ve kaçankim kalbde hılta-ı redī ya'ni yaramaz hılta cem' olsa anā hunānū'l-kalb (4) derler ve şol şey' ki ben anā zāhibem taḥkīk hunān 'illet-i 'azīmdür behīmenūĝ (5) sür'at üzere katlini icāb eder ve ben devābbda bu 'illeti gördüm ve teftiş etdüm ve tecrube etdüm ki (6) bu 'illet yābis ve raḥbdur pes raḥb olan sā'ir bedenden açılır ve bundan zā'il olmaz helāk olicek (7) ve yābis olan dābbeyi kurutmaĝdan zā'il olmaz ve bedenini ağac gibi diküli eder ve cildini ĝalīz eder (8) ve burnından koĝar nesne akar hattā 'alef yemege ve řu içmege kādır olmaz pes helāk olur (9) 'alāmāt-ı hunān dābbenūĝ bedeni arık olur ve karnı çekilür ve cildi daĝı çekilür ĝalīz olur (10) ve kaçankim elüĝ ile yanını uraş tabl şadāsına benzer şadā işidürsin (11) ve öksürmek ister ve anā kādır olmaz ve öksüremez ve kemük yutmuş gibi olur pes böyle olicek (12) tīz helāk olur mefāşılta ḥādīs olan hunānuĝ 'alāmeti atı görürsin ki başını aşāĝa şalar (13) ve kulakları esfele meyl eder ve burnı delüklerinden şarı řu akar ve mefāşılta (14) evrām-ı müteḥaccire ya'ni taş gibi katı veremler ḥādīs olur ve kuyruĝı dökilür ve cirdānı redī olur (15) ve bir kerre öĝ ayaĝı ile akşar ve bir kerre kıç ayaĝı ile hunān-ı raḥbūĝ 'alāmeti (16) iki ḥuşyesi cevfine çekilür ve burnından koĝmuş şarı řu akar pes böyle olicek dimāĝında (17) bir karḥadan olur ve vaĝt olur ki dimāĝı altında çeşesinde ĝalīz hıltdan bezler olur

[109a]

(1) anuĝ oĝulması gücdür anuĝ 'ilācına müştāĝil olma pes kaçankim 'alef yemekden çekile helāk olur (2) oĝulması ümīz olunan hunānuĝ 'alāmeti (3) atuĝ burnı delüklerinden ruḥbet akar velākin çirkin koĝusu yoĝdur ve ḥuşyeleri (4) cevfinde ziyāde çekilür ve 'alefi yer ve şuyı içer ve şihḥati aḥvāli üzere bākīdür ḥamr ile müsem mā olan 'illetüĝ (5) 'alāmeti dābbeyi görürsin ki nefesini yukaru tutar ve burnı delikleri münteşir olur (6) ve başı müsterḥī olur ve ayakları biribirine girür ve 'alefi yemez olur nefesi isicaĝ olur ve üç gün (7) bu şūret üzere turur andanşonra şovur ve muḫtarib olur ve gözlerin kapamış gibi (8) olur yürimez illā zarb ile ve tebev vül etmek istedikde çok bevl cem' edüb tebev vül eder ve ayak (9) üzere turmaĝa kādır olmaz ve 'alefi dizi üzere çöküb yer ve uylukları ziyāde terler (10) nefḥa ve verem ve rīḥūĝ 'alāmātı (11) bevl ile revşden imtinā' etmekdür ve yere tīz tīz düşer ve başını büküb etḫāfa iltifāt (12) eder ve iki yanına egilür ve bād şalivermesi ve imtilā olması çok olur taḫḫī'üĝ 'alāmātı (13) riyāḥ-ı taḫḫī' budur ki dābbe verem şāḥibi ola ve karnı şişmiş ola

ve cemī^c bedenden (14) ‘araḫ aḫa ve yatması ve ḳalkması ve ıztırābı çok ola ve tebevṵl etmekden ve revṣ etmekden (15) imtinā^c éde ve andan riḥ-i ḥārr gele mürretü’l-hāyicenüñ ‘alāmātı dābbenüñ ayakları (16) biribirine girür ve gözleri ḳapanuḫ olur ve bevli ḡalīz olur ve başı ve boynı (17) şiş olur dā’-i kerdüñ ‘alāmātı yorgun ola ve gögsi ve gögüs üsti ve boynuñ iki cānibi

[109b]

(1) ince ve yufḳa kemük gibi ve cirmi müdevver ola ba‘dehu şişi ziyāde büyük ola ve vaḳt (2) olur ki cemī^c cesedine ve ḳarnına sirāyet éder illā ekṣer budur ki şadı ve baṭnı (3) aḫz éder ve cemī^c cesedine sirāyet éder ‘ilāc olmayıcek ve çok olur ki dābbe anı bir müddet (4) götürür ba‘dehu yarılır ve andan bir büyük nesne çıkar ve oñılır ‘illet-i bāṭınanuñ ‘alāmātı (5) burnınuñ iki delügi bir miḳdār iriñ ile aḳar velākin rāyihası yoḫdur ve gözlerinden (6) yaş aḫa ve ‘alefi yer ve şu iḡer ve ‘alef ḳıtında şayḫa éder ve burnın çeker mürre-yi yābisenüñ (7) ‘alāmātı dābbenüñ cildi ḫaşın ya‘ni iri ve yābis olur ve ḳaşağıyı men^c éder ve ‘alefden (8) imtinā^c éder ve gögsi şiş olur ve burnı delikleri münteşir olur ve nefesi tıḳılır (9) şu iḡemege ḳādir olmaz ve cesedi ḥārr olur ve ekṣer ḫarārātı ḳarnında olur ve revṣ (10) étdükde elem çeker ve ḳalkmaḡa ḳādir olmaz ve revṣ-i yābis ile revṣ éder ufaḳ taş gibi (11) şitāda dimāḡuñ fesād-ı ‘alāmātı (12) başınuñ döndürmesi çok olur gözleri ḳararur ve dimāḡı ḳarış murış olur ve ba‘zı (13) evḳātde başın aşıḡa éder ve öñ ayakları öñünde olan şey’i bulmaz perākende olmuş gibi görür (14) yazda dimāḡ fesādınuñ ‘alāmātı (15) dābbenüñ dimāḡı muḫteliṡ ola ve başın aşıḡa tuta ve yan ile arḳa beyninde olan etler ditreye (16) ve iki ḳulaḡın aşıḡa şalmış ola ve nefesi sākin ola ve leyyin ola ve uyur gibi ḳala ve ḫālbuki (17) uyumaya dā’-i baḳaruñ ‘alāmātı dābbeyi görürsin ki gök şuya beñzer der atar ve terler

[110a]

(1) ve bevli daḫı kezālik gök olur ve ḳarnı bir yere cem^c olur ve arḳası yay gibi olur (2) pes eger andan çıkan şey’ aḳ olacaḫ olursa anuñ eyü olması recā olunur ve eger gök (3) olacaḫ olursa helāk olur bevāsirüñ mezākīr ve ḫuşyede olan ‘alāmātı (4) ḫuşyesi ve zekeri büyük olur ve ebedü’d-dehr arıḳ olur ve ḳısrak üzre ḳışner (5) ve her haftanuñ evvelinde ve āḫirinde ḳalbi pekişür andan nesne çıḳmaz boḡazı ve şadı aḫz éden (6) dibiyyenüñ ‘alāmātı şadı ve boḡazını şişmiş görürsin ve ‘alefi yemez olur ve cirdānı ve anuñ (7) ḡilāfi şişer ve az olur ki ḫuşyeleri ma‘ān şişer ve cildini etine çekilmiş görürsin (8) ve dilin çıkarur ve başı ve iki gözi şişer ve ḫulḳūmında olan ḳaşaba fāsıd olur ve vaḳt (9) olur ki yürimesinde ḫalt éder ve ḳaçankim tursa bir ayaḡını bir ayaḳ

üzre çeker (10) ve eger 'acele üzre ayağını bükerse saķat olur ve bu 'illeti biz yazda gördük (11) dābbeye güneş işābet ētdükde 'arīza olur dābbeye 'arīz olan riḥ-i cenūbuñ 'alāmeti (12) atuñ evşāli birbirine girür ve burunuñ iki minḥarı münteşir olur ve başını aşāga tutar (13) ve hā'im olub mużtarib olur ve bir yerde тұrmaz ve 'alefden ve şudan imtinā' ēder ve қамçıdan (14) ve dañı қамçı ile īmā ve işāretten ve kenāra varmaқdan ḥavf ētmez ve dañı şāhibini bilmez (15) dābbeye işābet ēden қамленуñ 'alāmeti қамle dābbenüñ cildinde çıkar āşikāre olur ve қılıını қırар (16) ve cildinde yaralar peydā olur ve her ne şey'e yaқın olursa қашınması çok olur dā'-i fārrenüñ (17) 'alāmeti pes қуyruғуñ aşlını alır ve anda çıkar pes қуyruғı ve cesedi ter dōker

[110b]

(1) ve başı gevşek olur ve gözleri çıkuk olur ve қalkması ve yatması çok olur ve şu içmekden (2) başını қaldurmaz yaş ḥatmīyi ekl ēden dābbenüñ 'alāmeti evşāli fütür üzre olur (3) ve başı münekkes olur ve қıçı 'araқ dōker ve nefesini götürmekden қuvveti za'īf olur yatduқda (4) қalkmaға қādir olmaz illā şiddet ve miḥnet ile şarbıқуñ 'alāmeti ve bu bir 'illetdür öñ ayaқda olur (5) şıқāқа ya'ni yarıға beñzer ve cümle ayaға işābet ētmez ve andan irin ve şarı şu aқar (6) riyāḥ-ı nāḥiyāmuñ 'alāmeti ve bu bir veremdür ki dābbenüñ қıç ayaғında 'arīz olur (7) ba'zı aḥyānda şişer ve ba'zı aḥyānda şiş iner ve az olur ki andan şarı қan aқar (8) şuya beñzer demāmīlün 'alāmeti damāmīl ya'ni қıbanlar ekşer dābbenüñ mensicinde (9) ki omuz başınuñ altıdur vāқı' olur ve biğāli 'umūmen aḥz ēder pes қaçankim biğālün (10) arқalarında çok olsa ve üzerlerine eyer urulsa arқaları yaғır olur ehlīleceñ 'alāmeti (11) ve bu bir 'illetdür ki dābbenüñ қulaғında ehlīlece қadar çıkar ve irinlenür ve içinde şarı şu olur (12) ve buña dā'-i ehlīlece dērler ve dābbe başını çok taḥrīk ēder ve қulaғından şarı şu çıkar (13) ki rāyihası keskin ola 'aққāşuñ 'alāmeti dābbenüñ iki minḥarından ruṭubet çıkar velākin (14) қоқmaz ve öksürür ve gözleri қаpaқlanur ve minḥarları açılır ve bevli çok ēder қarḥanuñ 'alāmeti (15) қarḥatü'l-ḥayl bir dā'dur ki devābbuñ yüzlerine ve göz yaşları mecārīsine zarar ēder ve vaқt (16) olur ki ziyāde olub yüzüñ ve bedenüñ küllisinde olur ve bu müdevver ve yābis (17) ruṭubeti az bir yaradur қaşr u berdün 'alāmeti dābbenüñ қulaқları müntaşıb ola

[111a]

(1) ya'ni diküli ola ve boynı arқası қurur aғac gibi olur ve gözleri ardına dōner ve gözlerüñ (2) қarası gā'ib olur beyāzı zāhir olur ve yaқın ola ki boynı yere uzadur licāmdan (3) taḥnīkūñ 'alāmeti қaçankim dābbe şu içer yine iki minḥarından şu çıkar

ve bu hayāşiminde bir veremden (4) olur te'līlūñ 'alāmeti te'līl bedenūñ cemī'inde çıkar ve ekşer zekerūñ ğılāfında (5) ve huşyeteinde olur ve şişer katı şiş ile hattā yarılır ve andan şarı şu ve yufka kan (6) ve iriñ aqar 'alāmet-i rebüv iki bögrini görürsin ki urur ve onurğaların görürsin (7) teneffüs êtdükde her bir onurğa başka başka müteferriķ olur ve cā'ire ya'ni dübür halkası girür (8) ve çıkar veyāhüd uyluķ üstinde olan uca ve dābbe istinşāķ êtdükde nefesi geriye çeker (9) ve kaçan zahmet çekse nefesini taşra çıkarur ve quddāma redd olunduķda iki minharlarını cehd ile (10) feth êder ve az olur ki ağzını feth êder ve ağzı açılır hattā yakın olur ki iki şakķ olur (11) ve öksürür ve bād şalıvêrür 'alāmet-i şudā' dābbeyi görürsin ki başın aşāğa êder (12) anı kaldurmağa kādîr degildür ve gözleri görmez ke-enne-hu gözlerinde ğışāve ola (13) ve göz yaşları aķmaķdan hālî degildür ve gözlerin kapamaz ve 'alefi yemez ve dā'imā ayāğ üzre (14) turur ve gözlerinin tamarları kızarur ve çok olur ki başını kaşur her ne şey'e yakın (15) olursa 'alāmet-i inķitā' ta'ab-ı şedīden sonra kaçankim sür'at ile kolañı çekilür (16) veyāhüd ansızın fevrî harbden çıkar pes saķat olur ve helāk olur 'alāmet-i maħmüm (17) budur ki nefesi 'ālî ola ve kan eserinden gözleri beyāzında humret ola ve cesedi hārr ola

[111b]

(1) ve lisānı yābis ola huşn ola ve iki tudağı şarkuķ ola ve şişmiş ola ve şol koltuğunun (2) tamarları ki kalb tarafındandır zarb-ı şedīd ile zarb êde ve başını kaldurmağa kādîr olmaya (3) gözleri veremli ola kirpükleri şarkuğ ola ve yatduķda yuvalanmağa kādîr olmaya (4) ve az olur ki huşyesi şarkuķ ve sülpuķ olur ve gözleri yaşı aqar ve 'alefden mümteni' olur (5) ve kaçankim elüñi ağzına koyasın anı âteş gibi isicak bulursın ve vaķt olur ki (6) lisānını çıkarur ve yine iķerüye redd êtmege kādîr olmaz ve kaçankim dābbede hummā uzansa (7) ve üç günden aşāğa veyā dördüncü günde eyü olmasa helāk olur 'alāmet-i riħ-i cemāl (8) ve ol riħ budur ki dābbeyi kefelde ya'ni ardında sağrıda ahz êder ve kaçankim dābbe (9) 'alefden çıkısa aķsaķ olur ve kiç ayaklarını çeker hattā kaçankim bir sā'at yüriye müstemirr olur (10) ve turur ve çok olur ki segirtmekde şiddet-i intifāħdan hāşıl olur ki iki ucanuñ (11) birisi birisine tedāhül êder ve toķuşmaķdan mużtarib olur 'alāmet-i veca'-yı kebed atı görürsin ki (12) yerden teşemmüm êder ya'ni yeri burnı ile koħular ve sağ cānibine iltifāt êder ve cigerinde (13) ve ağzında harāret ve yübüset olur ve lisānı huşin olur şişmiş olur ve kaçankim yere düşse (14) şol cānibinde yuvalanur ki andan şikāyet êder ve vaķt olur ki sağ bögrî şişmiş olur (15) ve anuñ nefesi habīşdür ve bevli şedīd olur 'alāmet-i riħ-i sūs ve bu bir

dā'dur ki dābbeyi (16) ardında ahz eder ve kaçankim tūlen münşakḫ olsa bir tarafa meyl eder ve vakt olur ki (17) düşer ve kıçı üzre oturur ve önleri ile turur velākin toğrulmağa kādir olmaz veca'dan

[112a]

(1) ardınun şıḳletinden öturi 'alāmet-i veca'-yı ḳalb ve ol veca' budur ki anı irtihāş (2) ya'ni yürümekde ayak ile toḳuşmak ahz eder ve yüzi üzre ve dizleri üzre düşer (3) ve turur tayanur dīvārdan ve ağaçdan ve ğayrı şey'den aña yakın ne ise aña istinād eder (4) ve şol ḳoltuğundan derler ve ahyāna başını aşağa tutar ve ahyāna yukaru ḳaldurur ve ön ayağını yere (5) yab yab vaż' eder ve zekeri ve hāyeleri ve zeker ğilāfi şarkar ve vakt olur ki (6) aña 'usr-ı bevl 'ariz olur ve ḳatre ḳatre bevl eder 'alāmet-i taḫāl dābbenün ḳarnı ekşer (7) şol cānibinde şişer ve kaçankim yürüse şaşar ve bevl étdükde ḳatre ḳatre bevl eder (8) ve nefesi tardur ve hareketi za'ifedür ve şuyı çok iĉer velākin ḳanmaz 'alāmet-i veca'-yı eser (9) atı görürsin ki cesedini ıştırur ve ḳişner ve bevl étmek ister bevl edemez elem çeker ve bevl étdükde (10) az bevl eder ve bevl étdükde iki cānibine meyl eder ve bevl ardınca şu yolından meziyy iner ve vakt (11) olur ki gök meni iner 'alāmet-i mebtūn atı görürsin ki dübüri çıḳmış ve hārice munḳalib olmuş (12) ve iki tudağun iĉi aḳ ve şaru olmuş 'alāmet-i veca'-yı kesāḫ boynını uzadur ḳulaḳlarını diker (13) ve anları aşağa ḳomağa kādir olmaz iki gözi batmışdur ağzı yumuḳdur anı açmağa kādir degüldür (14) ve lisānını taḫrīk étmeye kādir degildür ve yürüdükdé meşḳūk gibi yürür ve 'usret ile bevl eder (15) ve yuvalandukda ḳıçına tayanur ḳalkmağa kādir olmaz kelb gibi kıçı üzre otururken ḳalur (16) ve bu şol atun 'alāmetidür ki oñulmağa ihtimāl ḳalmaya 'alāmet-i nıḳris atun ayakları sık bitmiş (17) ve biribirine girmiş ağaclar gibi ḳalur yürimege kādir olmaz ve huşyesinün birisi sarkar

[112b]

(1) ve ba'zı evḳātde segirür ve ayaklarını ve tırnaḳlarını ḳabz eder ḫarāretün şiddetinden öturi (2) ve cirdāni acır elem vèrür 'alāmet-i rahşa atı görürsin ki tırnağun küllisini yere ḳoyamaz ve kezālik (3) ḳulaḳ pekligi ya'ni ḳulağı pek olur illā bu ḳadar vardur evvelkisi marāzdur ve şağırliḳ şadmeden vāḳi' olur (4) dābbenün boğazında 'alaḳun ya'ni uyuşmuş ḳanun 'alāmeti atı görürsin ki ağzından ḳan aḳar pes ol (5) 'alaḳ dābbenün cevfine ulaşdukda helāk olur 'alāmet-i mefs atun boynı şarkar ve daḫı (6) mefāşılı munḳabıza olur ve öter ve ağzından köpük çıkar ve bükilür ve ḳarnı şişer 'alāmet-i nehş-i (7) ḫayye ya'ni yılanun ıştırması 'alāmeti ditrer ve ḳılı ürper ve

ʔudakları ve gözleri şişer (8) ve ağzının luʿābı akar ve revşî atar ʔağıdur lesʿ-i akreb akreb atı ışırdıkda at kıçları üzre düşer (9) ve ʔudaklarının rengi mütegayyir olur ve ʿalefi yemez ve iki minḥarı akar ve kaçankim yatsa kalkamağa kâdir (10) olmaz ve vaqt olur ki kıyruğının kıllı düşer ve ürper ve baʿzı vaqt dökilüb saçılır dābbe (11) ḥaşışde ʿankebūt gibi dābbeyi ekl êtdüğünün ʿalāmeti pes budur ki dābbeyi görürsin ki (12) gözleri şişer ve burnından şü akar ve ʿalefi yemez ʿalāmet-i rīḥ budur ki iki şudğuş yaʿni iki göz ile (13) kulağ arasının şarkān yerleri ḥārice egile ve başını ve uyanımı tahrik êde ve oynada ve mecrā-yı (14) ʔaʿām ve şarāb olan ʔamaruḡ kaşabası müştedd olub katı ola aña ekl ü şurb êtmek mümkün olmaya (15) ve daḡı yutmaq mümkün olmaya boğazında bir nesne ʔurmuş gibi ola cevfdê hetgūḡ ʿalāmeti atuḡ gözleri (16) döner ve boş böğürleri daḡı çekilür ve ʿalefi az yer ve ol ḥāl üzre arıklar ve kaçankim (17) bağlansa az az münkād olur ve eger ayak üzre ʔursa kıç ayaklarını ön ayaklarına yakın cemʿ êder

[113a]

(1) pes eger kan ile tebevül eylese veyāḥūd revş ile kan çıkısa helāk olur ve eger (2) müdarāt üzre ʿilāc olunursa inşāʿallāhü teʿālā ḥalāş olur velākin ʿayblu olur (3) ihtilācuḡ ʿalāmeti ön ayakları ve şakīkaları oynar ve bu dimāğda bir vecaʿdur ve mefāşılı ʔutulur (4) ve ayakların biribirine urur ve ağzından köpük çıkar ve bu ʿillet dābbeyi aḡsız helāk êder (5) lesʿ-i efʿānuḡ ʿalāmeti kılları ürper ve ön ayakları şişer ve dişleri biribirine ʔoḡınur ve başının (6) ve kıyruğının kılları düşer ve anuḡcün rāyiḥa kerīhe ve münkere olur ki aña yakın olan devābb (7) andan nefret êder ve bükilür ki andan ırak ola kerneb-i berrī eklinden ḥāşıl olan dāʿnuḡ ʿalāmeti (8) kaçankim at kerneb-i berriye yaʿni kelemi ekl êtse elleri ve ayakları istirḥā êder yaʿni şarkar (9) ve gevşek olur ve yürimege kâdir olmaz ve yatması çok olur ve vaqt olur ki dizinüḡ altı yere düşer (10) kalkmağa kâdir olmaz baḡn içinde dūduḡ ʿalāmeti kıyruğın dīvāra kaşır ve revşinde birer miqdār kurd (11) çıkar ve revşsiz daḡı çıkar ʿikār-ı kātīlī yaʿni kātīl olan otı ekl êden dābbenüḡ ʿalāmeti (12) ḥareketi şakīl olur ve kıçları daḡı şakīl olur ve istirḥā êder ve kaçankim yatub yuvalansa (13) güc ile kalkar ve ağzı şuyı akar miʿde vecaʿnuḡ ʿalāmeti başını aşağa dutar ve cirdānı ve ḥuşyeleri (14) şiş olur ve ʿalefi yemez olur ve revşî çirkin rāyiḥa vērür dūcāc-ı zibli eklinden ḥāşıl olan (15) dāʿnuḡ ʿalāmeti dābbeyi keselān görürsin ve gerinür ve öksürür ḥattā baʿzılar dēr ki (16) kemük yutmuşdur ve tebevül êtmekte aşu dēdükleri boyanuḡ renginden daḡı

kızıl bevl eder (17) ve şaşar 'illet-i riyyenüñ 'alâmeti ve vaqt-i rebî'de olan eşedd olur za'îf olur ve öksürür

[113b]

(1) ve burnından akan sümük şovuk olur ve şuyı çok içer ve vaqt olur ki balık kabuğına (2) benzer bir nesneyi atar ya'ni revşi ile ve bu öyken olan qarhadan vâkı' olur (3) ve vaqt olur ki ağızından atar ve eyegüleri çekilür ve nazarı vahşî olur ve vaqt olur ki (4) ayakları şişer dâbbenüñ minharında bevâsirüñ 'alâmeti iki burnı delükleri müştedd olur ve bir müddet (5) gözlerinden yaş akar ve kişnemege kâdir olmaz ve ekser evkâtde burnından şadâ (6) gelir nefha-yı batnuñ 'alâmeti bu 'illet yâbis 'alefden olur pes şudan toymaz ve karnı şişer (7) ve kaçankim revşini göresin ki düşdügi yerden azacık gitmiş olsa pes (8) hafîfdür ve 'illeti hafîf olur ve vaqt olur ki yerinden çok gider pes acılığın atar (9) hanâzîrüñ 'alâmeti ve merâret ya'ni acılık ekseriyyâ şiğâra erişür ve kibâra dağı (10) erişür ve benüm kıtında lihyeyn ile tesmiye olunur ve bu bir dâ'-i habîsdür ve vaqt olur ki yarılr (11) pes iki minharından ruṭübet akar ve vaqt olur ki hunân 'illetine intikâl eder ve bu bir 'illet-i (12) kâtildür eger andan gâflet olunursa gayrı sirâyet eder em'âda qarhanuñ 'alâmeti (13) dâbbe kan ile revş eder ve acılığı ve harâreti munḳalib olur ve taşra çıkar ve bevl kıtında (14) şıkılır cirdân hurûcınun 'alâmeti ve bunun oñulması müşkildür zîrâ dâ'imâ (15) açıkdur ve vaqt olur ki cirmi çıkar ve vaqt olur ki iki huşyesi şişer (16) mâ'-yı aşferüñ 'alâmeti atun karnı şişer ve ayakları ve iki huşyesi ve iki dirsegi dağı veremli olur (17) ve kaçankim verem olan yere yapışsañ hareket eder ve ol şiş yerinde çukur bulursın

[114a]

(1) ve kaçankim iki şudgını ya'ni tılak yerlerini ve arḳasını kaşısın şişer ve kabarur hattâ tamarlar (2) gizlenür heyzanuñ 'alâmeti dâbbenüñ karnı ve cemî'an bedeni issi olur ve kaçankim (3) revş etmek istese 'usret ile revş eder ve vaqt olur ki yeşil revş ile revş eder (4) ve vaqt olur ki hall olmuş revş ile eder baraşun 'alâmeti iki çeşesinde (5) ve tudaḳlarında ve gözlerinde ve huşyelerinde beyâz olur ve vaqt olur ki nâsun (6) barası gibi olur kıllar dökilür ve yerleri ak olur 'illet-i hunnâkıyyenüñ 'alâmeti (7) dâbbenüñ iki lihyesi beyinde verem olmaḳdur ve boğazlanacak yerinde bir bez olur ve vaqt (8) olur ki burnından şarı şı akar ve vaqt olur ki hâricden yarılr (9) ve kaçankim dâbbe bundan halâş olur ve sağ olur pes semüz olur ve kavî olur (10) ve eyü olur evvelki gibi sillün 'alâmeti dâbbeyi görürsin ki her gün arıklar (11) ve 'alef aña fâ'ide etmez her neḳadar çok yerse ve dâbbede bu marâz evvelâ boynında ve başında

(12) zāhir olur andanşonra şağrısında ve eyegülerinde andan şonra arkasında (13) ve gövdesi ve yüzi taş gibi olur ki üzerinde et yokdur ve iki bögrü bulışur (14) ve nekbün ‘alāmeti dābbenün çigine bir şadme veyāhūd mi‘lefe ki dābbenün (15) öninde olan āhūrdur toķunsa veyāhūd düşse ve yerde kalsa pes kaçankim (16) şinsa şadme dābbe akşatsa ziyāde olur ve aņa galebe éder pes anı acıdur (17) haşaduñ ‘alāmeti dābbe āhūrdan müteşebbik olduğı hālde ya‘ni ayakları biribirine girdüğü hālde

[114b]

(1) çıkşa pes kaçankim üzerine bir kimesne bine ve yüriye ve isti‘māli uzada ol hāl andan (2) gider ve münhall olur ya‘ni çözüdür teşbīkūñ ‘alāmeti ya‘ni ayaklar biribirine tolaşub şarmaşmak (3) ta‘ab ve zahmet üzre ya‘ni yorgunlık üzre arpa yemekden ve şu içmekden olur ve ta‘abdan (4) şonra gezdürmemekden olur pes kaçankim āhūrdan çıkar ayakların biribirine tolaşduğı (5) hālde çıkar ve bu ‘illet hamrdan aşāğadur tiz onıur veca‘-yı iklīlūñ ‘alāmeti (6) kaçankim eş‘ara ya‘ni tırnağūñ çevresinde olan kıla yapışasın anı isicak bulursın (7) ve kaçankim sürçse aņa veca‘ vērür ve kaçankim tursa öñ ayağınūñ kenāri egilür (8) veca‘-yı hāfirūñ ‘alāmeti kaçankim tırnak redī ve düz ve yufka olsa ve taşlara başsa (9) pes taş anı yarar ve anda kan zāhir olur ve kaçankim anuñla şulb ve katı yere başsa aņa elem (10) vērür ve eger kum içine ve fuşki içine başsa rāhat bulur tırnakda tevbenūñ ‘alāmeti (11) ve tevbe bir qarhadur ki tırnağūñ ortasında ve içerüsünde zāhir olur ve andan şarı (12) şu aķar ve anda et biter hattā çok zāhir olur ve bu çirkin marāzdur dābbeye andan eyü olmak müşkildür (13) dābbenün gözinde kemnenūñ ‘alāmeti dābbe öninde ve şağında ve şolında bir nesneyi görmeye ve gözlerinūñ (14) burun tarafından olan bucağı şiş ola gözde süllākūñ ‘alāmeti bir müddet gözyaşsı sél olur (15) aķar ve eger göz gök ise ziyāde kızıl olur ve göz kapağınūñ kirpük yeri münteşir olur (16) ve ammā dübürūñ yaraları ve sibā‘ūñ yaraları ve moz ve kene dedükleri cān-āverūñ yaraları (17) pes zāhirdür anlarūñ ‘alāmātın beyān étmege ihtiyāc yokdur her kim olursa anları bilür

[115a]

(1) ve anlara vāķif olur issilik dābbenūñ bedenine dāhil olduğınūñ ‘alāmeti böğürleri biribirine (2) girür ve ‘alefden çekinür ve şedīd ve habīs teneffüs ile teneffüs éder ve ayakları şiş olur (3) ve huşyeleri şarkar ve ağızı koķar dübüre ve yaralara ve boğaza kurd düşdüğünūñ ‘alāmeti (4) ve yeleden ve kıyruğdan kıl düşdüğünūñ ‘alāmeti zāhirdür beyāna ihtiyāc yokdur ammā kurd (5) pes dübürden çok çıkmağıla ve müşāhede olunmağıla bilinür ve ol dağı yā bevāsirden veyā maħrecūñ guşūnunda (6)

revşün ʿufūnetinden veyā iç yağından ki münʿaḳid ola baʿdehu münḫall ola ve müteʿaffin ola (7) pes ḳurd olur ve ammā boğazda olan ḳarḫalar pes biz zıkr êtdigimiz delāʿil ile zāhir olur (8) ki ḫunnāḳıyye ve ḫanāzīr ve ḫalk ve ḡayrı olan ʿilletlerde taḳdīm olunmuşdur ve ammā ḳuyruḳdan (9) ve yeleden şaʿruḡ düşmesi pes ekseri mürre-yi ḫāyicedendür ki ʿalāmātı zıkr olunmuşdur (10) gözde ḫādiş olan beyāzuḡ ʿalāmeti gözün ḫalkasında beyāz bir nükte zāhir olur ve ḳuvvet-i nāzırayı (11) örter ve her neḳadar zamān ol nükte uzanursa mütemekğine olur ve ḳuvvet-i nāzırayı ifsād eder (12) pes eger evvelā ʿilāc olunursa dābbe andan ḫalāş olur ve eger ihmāl olunursa istiḫkām (13) bulur ve anuḡ zevālınden yāʿis gelür ve ammā gözde şü ḳaçankim istiḫkām bulsa yufḳa olur (14) ve tırılır ve ol ḡamāmeye ve ḡışāveye benzer ve toḡmuş sırca gibi ve şedef gibi olur ve bu zıkr (15) olınan benüm maʿrifetüm ihāta êdḡüğü nesnedür ve daḡı tecrube êdḡüğüm nesnedür ve ʿilletler (16) aḳsāmunuḡ nihāyeti yoḳdur ve anlardan ḫavādiş teceddüd üzredür ki anlarıḡ ʿilmini (17) ḫāliḳ ve muḫdişden ḡayrı kimesne ihāta edemez fetebārekaʿl-lāhüʿl-aḫsenüʿl-ḫāliḳīn

[115b]

(1) bu bāb zıkr olınan ʿilletleriḡ ʿilācın beyān eder (2) bu kitābda biz zıkr eyledük bildüğümüz nesneʿyi ve vāḳıf olub tecrube êdḡüğümüz ve bu şanāʿat (3) aḫşābı olan ʿulemānuḡ efvāḫından istimāʿ êdḡüğümüz nesneyi ki anlar atlar beyninde terbiye buldılar (4) ve anları intāc eylediler ve terbiye eylediler ve riyāzet êtdürdiler ve tūl-ı ʿömrümüzde bizüm ile mümāreset eylediler (5) pes atlarıḡ ʿilletlerinden ve marāzlarından ve eskāmlarından ve ʿuyüb-ı müvellededen ve ʿuyüb-ı ḫādişeden (6) ve anlarıḡ esbābından ve delāʿil ü ʿalāmātlarından zıkr eyledük ve ʿayb-ı müvelled ve ḫādişden şaḫīḫ ve sālīm (7) ve selīm olan feres-i cevādı zıkr eyledük ve ʿuyüb ile mevlūd olan atı ve şıḫḫatden şonra (8) ḫādişe olan ʿuyüb ile maʿyüb olan atı zıkr eyledük ve ikisiniḡ şüretlerin taşvīr (9) eyledük ve ol şüretde olan aʿzā üzre şıḫḫati ve saḳamı ve ʿaybı ve ʿaybdan berāʿeti taşvīr (10) eyledük ve andan fāriḡ olduḡdanşonra bedāʿ êdḡük eskām ve emrāz ʿalāmātin beyān eden (11) bāb ile tā kim ʿilāc eden kimesne anlara vāḳıf ola ve ehven olan şeyʿ ile biz saḡa beyān eyledük (12) ʿilāc-ı ḫunān-ı mefāşıl (13) zencār ve ḳaltendīs alınub tilki ḳuyruḡı üzümünüḡ şuyı ile saḫḳ êdüb dābbenüḡ (14) cildini anuḡla tılā edeler şıfat-ı uḫrā mefāşılta olan ḫunān içün (15) taḡ kerefisinden ki kerevīz dērler toḳuz uḳıyye ve kerefis büstānīden kezālik ve zaʿferāndan (16) dōrt uḳıyye ve nişf uḳıyye ve yarpuzdan iki uḳıyye ve fil kemüḡünüḡ

bürâdesinden üç uқыyye (17) alınur ve uқыyye yedi mişkâldür pes bu eczâ şarb sirke ile eyü hall olduqdanşonra hamîre kılinur

[116a]

(1) ve qurş kılinur ki her bir mişkâl vezninde ola ve andan bir qurş alınub sahq olınur aq şarâb ile (2) ezilür ba‘dehu dâbbenüñ ağızına qoyılır pes bu devâ’-yı ‘acîb bu ‘illete ziyâde nâfi‘dür inşâ‘allâhü te‘âlâ (3) ve aq şarâbuñ miqdârı bir rıtl ve sekiz uқыyyedür ve dâbbeyi gölgede örtülü yerde (4) tutalar şıfat-ı devâ’-yı hunân-ı raṭb mâ’-yı ‘aselden beş uқыyye alınub atun burnına qoyalar üç gün (5) biri birinüñ ardınca ve eger ruṭubet seyelân ederse pes bir kerneb ki yabân laḥanasıdur (6) ve büstânî bir ḥıyâr alub her birisini başqa başqa döğüb ikisinüñ şuyın şıqub ‘uşârelerin (7) havan içine atasın ve ḥıyâr ve kerneb şuyından her birisi bir rıtl ola ve ḥınzırün eski yağı daḥı (8) olqadar ola ve cümlesini havanda dögersin tâ kim merhem ola ve cevz qadar yuvalaq edüb havanda qurudasın (9) ve andan beş veyâ yedi yuvalaq alub dâbbenüñ ağızın açasın ve lisânını tutub ağızına birer birer atasın (10) pes qaçankim anları yuda aq şarâbı ağızında qoyasın pes dâbbe eyü olur eger ‘illeti qarḥadan (11) degül ise ve eger qarḥadan ise pes ‘ilâcında isti‘mâl edesin mâ’-yı ‘aseli ve dört edviyyeden (12) mürekkeb olan mürekkebi ki bu kitâbda zıkr olundu hunân-ı yâbisi tenkıye edüb fetḥ eden şıfat (13) üç yumurda alınub içleri boşanur andanşonra çoğan ile rıfḳ ve mülâyemet ile gısl edeler (14) andanşonra ol yumurda üzre beş bucuq uқыyye zeyt-i ‘atîḳ veyâḥūd duhn-ı fâğiye ki ḥınnâ yağıdur (15) veyâ duhn-ı benefşec ḥılt edeler ve sahq olmış fülfulden beş mişkâl ve merzencüşdan olqadar ve süsen-i âsumânḥünîden (16) olqadar andanşonra cümlesi ḥılt olınub dâbbenüñ burnına qoyalar ve dâbbenüñ (17) başın yukaru bağlayub nısf sâ‘at miqdârı tura ba‘dehu anı qalgıdalar ba‘dehu başın aşığa

[116b]

(1) tutalar ve ön ayaklarını köstek ile bağlayalar pes qaçankim başın aşığa ede içinde olan nesne (2) andan aqar pes üç gün böyle edeler eger ruṭubet bununla inmezse pes bu ‘ilâc ile ‘ilâc (3) edesin ki biz anı saña vaşf ederüz ‘ilel-i bâtına ile veremün ve nefḥanuñ ve bevl ile (4) revsden imtinâ‘un şıfatıdur on rıtl şı alub iki rıtl ḥamr-ı ‘atîḳ ile qarışduralar (5) andanşonra ḥınzır yağından bir rıtl ve qasnıdan bir dirhem alub qasnıyı döğüb (6) üç olqadar on ḥılt edeler andanşonra ḥamir ile memzûc olan şuya ve ḥınzır yağına (7) ḥılt edeler andanşonra dâbbeye ḥuḳne edeler andanşonra tâze kişnîc alalar ve döğüb (8) şuyında bir rıtl ve nısf rıtl istiḥrâc edüb dâbbenüñ boğazına qoyalar ve dâbbeye ‘alef (9) vèrmeyeler revşini şahîḥ görmeyince mürre-yi bâtınanuñ ‘ilâcı

dābbeye zeyt ile hūkne édeler nāfi'dür (10) inşā'allāhü te'ālā mürre-yi hāyicenüñ 'ilacı harbıq-ı ebyazdan ki türki dilinde çöpleme dërler (11) ve sūsen kökinden her birisinden bir mişkāl ve milh-i enderāniden bir cüz' ve cümle dögilüb elekden (12) geçdükdensönra dābbenüñ burnı delüklerine nefh olunur gözlerinden yaş gelince pes kaçankim (13) gözlerinden yaş gele başın aşāğa tutalar tā kim dimāğında iriniden olan şey' aşāğa ine (14) pes ol günüñ yarındası olicek dābbeyi şuya götürmeyesin illā iki yumurdayı alup (15) ve boşaldub şireciden bir rıtl alub ve iki yumurdadan çıkan şey'i aña qarışdurub (16) burnına koyasın ve üçüncü gün kezālik böyle édesin ve üzerine şu serpesin (17) ve toyınca şu vèrmeyesin 'ilac-ı kerd yağı tuz ile qarışdurub yağlayalar ve rıfı ile

[117a]

(1) çok gezdüreler pes eger deşilürse ve illā saña vaşf étdüğüm edviyeyi (2) ki veremi telyin éder üzerine koyasın pes eger bir müddet cem' édüb açılursa ve illā (3) şiş altından deşesin tā kim anda bir nesne kalmaya andansönra saña vaşf étdüğüm (4) edviye ile 'ilac édesin tā kim yara inşā'allāhü te'ālā oñula bu 'illeti müleyyin olan 'ilacuñ (5) şıfatı muql-ı yehüddan ki günlükdür yehüd anuñla iddiñan éder bir istār ve istār dört (6) buçuq mişkāldür ve tāze ve eyü ziftiden on istār ve kınādan iki istār ve cevāşirden (7) ve dañı olkadar aħz édüb cümlesin arıdalar ve andan devā'yı müleyyin édeler ve eger aña duhn-ı (8) hınnā katılursa nef'i dañı kavī olur nemle-yi bātinenuñ 'ilacı sūsen-i āsumānhüniden ki (9) kurumış ola ve saħk olmuş ola ve elekden geçmiş ola on iki istār aħz olma ve fülfulden (10) altı istār ve 'aselden dañı bir rıtl ve zeytten iki buçuq rıtl ve bunuñ cümlesi cem' olub (11) ma'cün kılınur ve atuñ cevfinde 'arız olan cemī'c 'illetler için nişf uқыyye yutdururlar (12) on dirhem sükker ile ve on uқыyye şarāb ile pes nāfi'dür ve nişf keyl buğday alınub 'atıq şarāb içinde (13) bir gece ışladalar andansönra on dört gün ata aşalar her gün nişf keyl vèreler (14) ve bu gāyet mücerreb ve 'acībdür inşā'allāhü te'ālā mürre-yi yābisenüñ 'ilacı pes dābbeye 'alef (15) vèrmeyesin gécenüñ nişfindan nehāruñ sülüşine varınca andansönra şirec ile şıgır (16) yağından birer rıtl alub atuñ ağızından koyasın ve bunu üç gün édesin pes kaçankim dördüncü (17) gün ola yedi yumurda alub anları bir kab içine boşaldursın ve şireciden bir rıtl üzerine dökessin

[117b]

(1) cümlesi hılt olub atuñ ağızına koyasın ve tatlu şarābı dañı burnına koyasın ve ata necil vèresin (2) necil bir nev'c ağac yaprağıdur ve dañı tāze ot ve mulūha ve

çükündürük vèresin ve kaçankim (3) revşini nakî ve bevlini ğayr-ı mükedder göresin pes onulmak ‘alāmetidür ve mürre-yi sevda’iyye-yi (4) yābise için ālūc ve zerāvend ve süsen kökünden birer rıtl alub on iki rıtl şu ile bişüresin (5) nişfina inince andanşoᅇra ālūc ile zerāvendden dört istār alasin ve za‘ferān ile (6) dār-ı fūlfūlden her birisinden dört dirhem alasin ve dögüb ve elekden geçürüb ol şu içine (7) koyasin andanşoᅇra dögülmiş kandan üç istār ve şireciden bir rıtl alasin (8) andanşoᅇra bu edviyeyi cemī‘an duhn ile ve kand ile qarışdurasin ve üç kısım edesin (9) üç güne dek her günde bir kısım ağızından koyasin pes dördüncü gün olduğda şāh tamarından (10) kan alasin pes inşā’allāh eyü olur şitāda dimāğ fesādınınuñ ‘alāmeti şeytareciden (11) on dirhem ve sünbül ile kenderden beşer dirhem ve cevāşīrden üç dirhem ve kaķuleden (12) dört dirhem ve aķ sükkerden on dirhem pes dögilüb elekten geçdükdensöᅇra (13) pāk bir çölmek içine koyasin ve üzerine on beş rıtl şu koyasin ve kaynadasin rub‘ı gidince (14) andanşoᅇra her gün üç rıtl alub dābbenüñ boğazından içüresin inşā’allāhü te‘ālā nāfi‘dür (15) şayfda dimāğ fesādınınuñ ‘ilācı evvel-i emrde iki kulağın kökinde ve iki koltuğ altında (16) ve qarın cildinde ve ünşāda rahm mevzi‘inde olur pes kaçankim dābbeyi göresin (17) eyler ve gelüb gözleri açılsa ve nefesi isicak olsa ve kulaķları mürtefi‘ olsa pes bir şey’ ile

[118a]

(1) ‘ilāc etmeyesin ve beş gün aᅇa arpa aşmayasin velākin yonca ile şaman vèresin pes kaçankim (2) dābbe iķbāl ede pes üç kaşık miķdārı kāmış gülini bēzden bir pāk kēse içine koyub (3) üzerine yigirmi rıtl şu koyasin ve ol şu içinde ol kēseyi işladasin dün nişfina varınca (4) pes dün nişfi olduğda şabāᅇa degin dābbeye otluğ vėrmeyesin andanşoᅇra ol kēseye ki (5) anda kül vardur şu içinden alasin andanşoᅇra dögülmiş ve elekten geçmiş süsen tamarlarından (6) alasin ba‘dehu pes yumurdayı alub bir rıtl şirec ile ziyāde çalkayasin andanşoᅇra (7) ol şuyı ve cümleyi biribirine hılt edüb dābbenüñ ağızından koyasin andanşoᅇra küᅇylā ya‘ni (8) şıᅇir dili dikeninden iki küçük kök alub bir rıtl şu ile bişüresin ve ziyāde kaynadasin (9) andanşoᅇra şıᅇir yağından ve duhn-ı ᅇinnādan iki rıtl içine hılt edesin andanşoᅇra (10) cümleyi dābbenüñ dübürine koyasin pes revşden içinde ne bulursa çıkarur andanşoᅇra zıkr (11) olınan ᅇuķne ile ihtikān edesin ‘ilāc-ı dā’-i baķar arpanuñ nişfi kadar buğday unı (12) alınur ve iki üç böğürtlen dikeninüñ yaprağı pes saᅇķ olınub arpa sevīķi ile şovuk (13) şu ile ma‘cün kılınur ve dābbe ağızından boğazına koyılır ve andanşoᅇra şu ile qarışmış (14) sirkeyi ağızından koyalar nāfi‘dür inşā’allāhü te‘ālā ve yine kezālik andan nāfi‘dür ki tāze (15) şarımsaķ

yaprağın alub dögesin ve şol şuya anı şaçasın ki dābbe anı iĉer (16) pes inşā'allāhü te'ālā nāfi'dür mezākīrde bevāsīrūñ 'ilācī dābbenūñ kıyruğundan bir kııl alasin (17) ve bevāsīrūñ kökini ve aşlımı anuñla bağılayub beş gün kıoyasin ve atuñ altına tütün édüb

[118b]

(1) derledesin inşā'allāhü te'ālā ĥalāş olur ve bu 'illet iĉün şanavber kıabuğı beş dirhem vezni (2) kıadar alub bişüresin andanşonra boğazına ve göğsine urasin andan anı yabāna atub (3) otluğı vérmeyesin ba'dehu bir nīşter alub şiş yerine dābbeye urasin tā kim nīşter deriyi (4) geĉe pes eger deşilürse ve illā şiş yerinūñ eţrāfını şıkalar pes eger fā'ide éderse (5) ve illā nīşter ile ziyāde urasin ve yılanlaruñ iĉinde bulunan fāreden ki baytārlar kıatında kıurumuş bulunur (6) bir kıırāt veznin alub dişlerini anuñla urasin pes bi-ĥamdi'l-lāh berī olur şol 'illetūñ 'ilācī (7) ki na'lbend yarub iĉinden şāfī şü çıķa bargīrūñ bevlerinden alasin ki ol ĥārrdur (8) ve ol yara yerine kıoyasin inşā'allāhü te'ālā fā'ide éder 'ilāc-ı rīĥ-i cünün baykıuşuñ beynisinden (9) ve ödinden bir mişķāl alasin ve kerkes yağından iki mişķāl alub dögesin (10) ve elekden geĉiresin şayd kelbünūñ bevli ile ezessin ve dābbenūñ burnından kıoyasin (11) ve nās bunuñla 'ilāc éderler bunuñ menfa'ati 'acībdür ve kezālık kıaçankim ata öyken marazından (12) şiş 'ārız olsa cünün 'ārız olsa pes lā-büdd olan budur ki atı mevzi'inden (13) çıķarub dilini ve kıulaķlaruñ eţrāfını nīşter ile urasin ve dağı 'ilāc édesin sīrvāk (14) dedükleri devā ile saĥķ édüb ma'cün édesin ve dābbenūñ burnından dökesin ve burun (15) iĉine dökmek devābba ve nāse ve ğanem ve baķara nef' éder kıumlenūñ 'ilācī ki dābbe ile toğar (16) buĥūr-ı meryem ağacınūñ kökinden alasin ve ol yeşildür ve anuñ 'uşāresin alub iki olkıadar (17) zeyt ile ĥılť édesin ve dābbenūñ küllīsini anuñla tılā édesin pes yarındası olıcek

[119a]

(1) isicaķ şü ile ğasl édesin ve vaķt olur ki tekrār édesin inşā'allāh andan (2) berī olur bu 'illet iĉün olan su'ūt yigirmi dāne fülful ve bir mişķāl burak ve cāvşīrden (3) baķla kıadar ve kıasnıda dağı olkıadar alasin ve dögdükdenşonra cümlesin ĥılť édesin (4) ve üzerine şarāb dökesin ve birer birer ĥall édesin ve üzerine kifāyet miķdārı zeyt kıoyasin (5) ve dābbenūñ her gün burnına kıoyasin toķuz güne varınca her günde üç kerre ve her iki (6) kerre beyninde üç sā'at ola inşā'allāhü te'ālā nāfi'dür 'ilāc-ı fārre otluķ yemekden (7) men' éder ve türveyi yaş éder ve fevrī indürür pes kıaçankim türvesin yaş éde (8) aña nışf kıadeĥ zeyt véresin ve üzüm ĉubuğın yaķub dağı kömür olmadın āteşden (9) kıaldurasın ve iĉinde āteşi imsāk édesin andan āteş var iken havan iĉine kıoyasin (10) ve saĥķ édesin ve tilki üzümünūñ şuyı ile ezessin ve günde dābbenūñ

bedenini üç def'a (11) yağlayasın ve aña arpayı ısladasın tā kim şu içinde şişe ba'dehu véresin (12) bi-izni'l-lāh berī olur 'ilāc-ı ekl-i haṭmī şuyı ışıdub atıñ bedenın ğasl edeler (13) ve arpayı anuñçün qavuralar ve gökcek edeler ba'dehu ata véreler ve şığır yağını ve yumurdanuñ (14) şarusını ve kıyruq yağın ve şarı balmumu alub cümle eczāyı dögüb āteř üzre andan (15) müleyyin yağ yapalar ve aña götüreler pes açıla içinden şarı şu çıqa pes nişf (16) rıtl saħk olmuş 'ardübı āteř görmemiş bal ile qarışdurub ma'cün edeler yağ sıkındısı gibi (17) ve bir böz päre içre üzerine rıfķ ile bağlaya oñulınca 'ilāc-ı ekl-i sermaq

[119b]

(1) destī balçığından alub řarb sirke ile ma'cün edeler ve mersin yağın qatalar ve taşlara (2) toķunmaqdan atı řaķınalar oñulınca ve vaqt olur ki üzerine şığır tersini kıoyalar 'ilāc-ı (3) demāmīl devābbı kullanmaqdan alıķoyalar eger çıbanlar arķalarında ise ve daħı çıbanları (4) ba'zı edhān-ı müleyyine ile ki zıkr olundu telyin edeler pes qaçankim çıbanlar oñılub (5) ve aķa saħk olmuş mercimeği bal ile ma'cün edüb anuñla 'ilāc edeler oñulınca ve saħk olmuş (6) mersin yaprağını tilki üzümüñ şuyı ile ma'cün edüb eṭraflarına süreler ve şuvayalar (7) 'ilāc-ı ehlilce kulakda 'asel-i řa'teriyi alub āteř üstinde erideler ve 'aselün rub'ı kadar (8) saħk olmuş ğazr otı içine kıoyalar ve dābbenün başını kaldurub kulak içine dökeler ve şağ (9) olan kulak üzre egdüreler pes qaçankim bileler ki devā kulakda qarār buldı (10) dābbenün başın döndereler pes qaçankim anda olan şarı şu aķa ve tāze hevc alub (11) hava ile mülāyim āteř üzre kıoyalar nişfına varınca qaynaya ba'dehu şovudalar ve andan dābbenün (12) kuladına dökeler pes bi-izni'l-lāh ḥalāř olur 'ilāc-ı 'akķāř buḥūr-ı meryem ile libān-ı ğarīķ alub (13) dābbenün yüzini ve başın buḥūr edeler ve başın örteler ve sirkeden üç uķıyye ve ılıcaķ şudan (14) bēř rıtl ve rent-i řāmīden niřf rıtl alalar ve urub çalkayalar ve dābbenün burnından (15) kıoyalar ve başın aşağa tütalar başında olan nesne aşağa inince ve bir sā'at başın aşağa tütalar (16) ve bir miķdār yonca ve yař ot véreler arpasınıñ üçünci hişşesin véreler ve havadan (17) hıfz edeler ve cülleri ziyāde edeler pes bi-izni'l-lāh berī olur 'ilāc-ı qarḥa

[120a]

(1) zībaķ-ı ebyaź alınub isfidāc ile qarışdurılır ve yumurdanuñ şarusı aħz olınub ve saħk (2) olmuş mürde-seng ziyāde qarışduralar ve cümlesin bir yere qarışduralar ve kıurūḥa üzre süreler (3) inřā'allāḥü te'ālā berī olur ve ba'zılar yumurdanuñ şarusın ve dögülmüş peyniri ve çörek otın (4) biribirine qatalar ve şandaldan bir miřķāl ve

kāfūrdan bir kīrāt alub içine koyalar ve bir bez pāre (5) üzre koyub kurūha yapışduralar oñulınca inşā'allāhü te'ālā 'ilāc-ı kaşr-ı veber ekl-i haṭmī (6) 'ilācı gibidür illā bu kadar vardur ki ğarbunda şāh ṭamardan kan alalar ve atı şu içine (7) koyalar ve ıñlanmıř yoncayı yedürelər inşā'allāhü te'ālā uyandan taḥnīkūñ 'ilācı (8) şebb-i yemānī ile buraḡdan bir mişḡāl alub ve şu ile ezüb dābbenüñ burnından koyasın (9) ve oñulınca uyan urmayasın belki yedekteş ile anı gezdüresin ve havadan (10) şaḡlayasın 'ilāc-ı tālīl noḡūdı alub yumşaq dögesin ve şu ile ezesin ve üzerine koyasın ki (11) kendi kadar balmumu ile ve rub'ı kadar zeyt ile veyā duhn-ı şīrec ile kaynamış ola ba'dehu şīrec (12) ve isfīdāc ile üzerine süresin pes bi-izni'l-lāhi te'ālā oñılır 'ilāc-ı rebüv şarāb ile balı (13) dābbenüñ ağızına dökeler ve şarāb ile bala nesne karışdurmayalar pes eger dābbeye bögrinde (14) şiş 'arız olacaḡ olursa pes ol zīḡ-i nefesdendür anı şarāb ile 'ilāc etmeyeler belki za'ferāndan (15) nişf mişḡāl alub şu ile ezeler ba'dehu dābbe burnınuñ şaḡ delüğine koyalar pes bi-izni'l-lāh (16) ḡalāş olur ve yine kezālık bu 'illet için ğünlükden iki mişḡāl alub rāyiḡası (17) ğüzel aḡ şarāb ile burnından koyalar bi-izni'l-lāhi te'ālā sākin olur ve bu 'illet için ḡılāf-ı esved

[120b]

(1) ya'ni kara söğüt toḡmı iki keff kadar alub döge ve elekden geçirüb bir çölmek içine iki (2) rıṭl beyāz sükker ile koyalar ve nebāt sükkerin şu ile ezüb kaynadalar ba'dehu dābbenüñ (3) boğazına koyalar nāfi' ola inşā'allāhü te'ālā ve devābbı alub bey' edenlerüñ ba'zısı rebü-yı (4) yonca ile bağlayub bey' ederler ya'ni yonca ile 'ilāc ederler pes bey'den şonra kaçankim (5) zaḡmet çeke tekrār yine zūhūr eder zīrā anlaruñ murādı budur ki dābbe anlaruñ ellerinden (6) çıḡa ve ğayrı kimesnenüñ milki ola 'avāḡıbı kayırmazlar ve bu 'illetden ötüri şamḡ-ı 'arabi nişf rıṭl (7) ve keşīrā daḡı nişf rıṭl ve rub' rıṭl zerāvend alınub ve bu cümle edviye dögilüb elekten çeke (8) ve iki rıṭl süd şaḡulduğı ḡīn alına ve bu edviye üzerine koyalar ve yedi ğüne dek dābbenüñ (9) her ğün boğazına koyalar inşā'allāhü te'ālā berī olur şudā' için ebü yusuf-ı bayṭār-ı mütevekkil içindür (10) bezr-i kettān bir rıṭl ve ṭaḡ kerevizi rıṭluñ üç ḡişşesinden iki ḡişşesi (11) ve pişmiş ğendene şuyından beş uḡıyye ve şarāb-ı reyḡānī ve zeyt-i şāmīden bir rıṭl ve sekiz uḡıyye (12) ve nişf alına pes toḡmlar saḡḡ olunub şuya koyalar ve dābbenüñ ağızına koyalar ve bir miḡdār gezdürelər (13) andan dönderüb şovuk şu içine koyalar pes kaçankim bunu edeler bi-izni'l-lāh berī olur (14) ve vaḡt olur ki bu 'illette dābbenüñ iki ğözinde beyāz 'arız olur pes göze 'asel-i şuḡrāyı (15) ṭamladalar pes inşā'allāh ol tīz ḡalāş eder 'ilāc-ı şudā'-yı 'arız isfīdāc on iki (16) istār alınub şu

içinde bir gün ve bir gece ısladalar andanşoñra isfidâcı şudan (17) çıkarub irisini saħk edeler düz olunca andanşoñra aña balmumın qarışdurub

[121a]

(1) bütün gün anuñla saħk edeler pes tamâm döğüliccek kifâyet miqdârı aña ‘asel ħalt edeler ve cümlesin (2) qarışduralar andanşoñra el ile zeyt alub göz ile kulaħ arasına anuñla tıllâ edeler (3) andanşoñra bu devâ üzre iki rıtl şu ve bir rıtl şarâb ve zeyt koyub ve tabħ edüb şıķalar (4) andanşoñra anı isti‘mâl edeler ‘ilâc-ı inķıtâ‘ ihlîlec-i esved beş mişkâl ve milħ-i hindî iki (5) dirhem ve kâfûrdan bir dirhem ve kemmûndan ve kasmıdan iki dirhem alınub bu edviye dört (6) rıtl şu ile saħk olunur andanşoñra iki dirhem miqdârı balmumın eridüb edviyeye ħalt (7) edesin ve dâbbe boğazına koyasın inşâ‘allâhü te‘âlâ nâfi‘dür ve yine kezâlık bununçün şıbyân (8) bevlini alub döğülmiş encidân otından bir miqdâr içine ħalt edüb ħamr-ı ‘atîk daħı ħılt edesin (9) ba‘dehu dâbbeye boğazından koyasın inşâ‘allâhü te‘âlâ nâfi‘dür ve bu ‘illet için ki ħudemâ (10) dâbbe için vaz‘ etmişlerdür ki bu iki şüreti taşvîr edüb anlarda olan ħisâb ile ve üzerinden (11) dâbbeyi geçüresin bi-izni‘l-lâh ħalâş olur ve a‘dâduñ ħavâşşındandur (12) ‘ilâc-ı ħummâ-yı şitâda (13) dâbbeyi örtülü tutasın ve aña ħurı otluħ vèrmeyesin ve göz ile kulaħ aralarını (14) faşd edesin ve andan eyüce dem çıkarasın pes kaçankim ħummâ sâkin ola anı bir yerde koyasın (15) ve anuñçün odun yakasın velâkin tütün olmaya pes derleye veyâĥûd kömür yakasın ve üzerine (16) isicaħ şu koyasın andanşoñra güzel silesin ba‘dehu yağ ile ve şarâb ile yağlayasın (17) ve derisini eyüce ovasın andanşoñra isicaħ yerde tutasın ve aña ancak yaş ot vèresin

[121b]

(1) ve yedi güne dek arpa vèrmeyesin zîrâ mādāmki arpa vèürsün ‘illet daħı ‘asîre olur pes eyü olunca (2) vèrmeyesin ba‘dehu vèresin ve ħummâ için ve sâ‘ir zamânlarda daħı lâ-büdd olan budur ki şâh tamarından (3) ħan alub üç yumurda alasın iki uķıyye gül yağı ile ve bir rıtl ve sekiz uķıyye nişf aħ şarâb (4) ki râyıĥası güzel ola alasın ve dâbbeyi havalu bir yerde tutasın ve aña yalnız yumşak tâze yeşil (5) ot vèresin ve birbirinüñ ardınca aña şovuk şu vèresin pes eger içmezse ağızını açub (6) ve başını bağlayub aña şuyı içüresin pes eger ‘illet andan sâkin olacaħ olursa aña arpa (7) vèresin ‘ilâc-ı riħ-i cemâl dâbbeye bir gece otluħ vèrmeyesin andanşoñra yarındası (8) şarâb ile şîrrecden her birisinden iki rıtl ve bādāmdan beş mişkâl ve çoğan ile kerevîz toĥmından (9) ikişer rıtl alub ve döğüb elekden geçürdükdensöñra şîrece kıatasın ve dâbbenüñ (10) ağızına koyasın inşâ‘allâhü te‘âlâ şifa bulur ‘ilâc-ı kebed baķlatü‘l-

hamkâyı alub andan (11) bir rıtl şü çıkarasın ve kabak şuyından bir rıtl ve yeşil hindibâ şuyından bir rıtl ve üç dirhem (12) hacet-i ermenîyi koyasın ve taşıye édüb içüresin ve ağzından koyasın ve şovuk şü içüne koyasın (13) ve şü véresin ve taze yumşak ot véresin ve arpayı şü içinde ısladub véresin ve havası (14) şovuk güzel yerde тұrgudasın inşâ'allāhü te'ālā nāfi'dür 'ilāc-ı rīḥ-i sūs on rıtl (15) şü alasın ve iki rıtl şarāb-ı 'atīke kıatasın andanşonra ḥariz yağından bir rıtl ve kıasnıdan (16) iki dirhem ve bunun mişli kıadar un kıatasın andanşonra yaği eridesin ve şü ile ve cemī'-i (17) eczā ile ḥalt edesin andanşonra dābbeye ḥukne edesin ve havalu yerde тұtasın

[122a]

(1) ve yoncayı véresin arpayı bir hafta vérmeyesin eyü olinca 'ilāc-ı veca'-yı taḥāl (2) dābbe ile seḥer vaqtinde ırak yere yab yab yürüyeler pes kaçankim müntemī olur şol mekāna (3) ki andan rücū' eder evvelki seyreden daḥı kavī yürüyeler kaçankim anı āḥūra getüreler (4) aña yoncayı tarfā yabrağı ile kıarışmış véreler ve şuyı az véreler üç def'a véreler (5) ve buña kebed bābından zıkr olunan devā fā'ide eder inşâ'allāhü te'ālā 'ilāc-ı veca'-yı esr (6) ve bu veca' birkaç şınfıdır ve anlardan ba'zıdır ki dābbe 'usr ile tebevül éde ve kıatre kıatre tebevül éde (7) ve ba'zısı budur ki elbette bevl édemez ve ba'zısı budur ki ekşerde kıum ile tebevül éder pes (8) kaçankim bevl étmege kıadir olmaya aña ḥazran dērler ve kaçankim bu 'illete 'ilāc ile mübāderet (9) étmeyeler dābbe helāk olur ve vaqt olur ki şarımsak ve şoğan ile 'ilāc olunur ve nāsuḡ (10) ba'zısı meşāneyi el ile döndüreler ve bu 'ilāc güçdür ve ḥaḥarludur ben bunu re'y étmem ve ammā 'usr-ı (11) bevliden ötüri pes dābbe bevl ile ve zeyt ile iki bögrün üstün ve bevl édecek yerin (12) yağlayasın andanşonra ol yağlandığı yer üzre azar azar ısıcak şü dökēsın (13) andanşonra bir yere kıoyasın ki aña rīḥ gelmeye andanşonra bir rıtl ve niş rıtl (14) şarāb-ı ḥulvi burnına kıavsdan kıoyasın pes bevl éder ve eger bevl étmezse pes helyün (15) toḥmını alub şü ile ğasl edesın ve şarāb-ı ḥulv ile dābbenün ağzına kıoyasın ve bir miqdār (16) zeyt daḥı burnına kıoyasın her gün üç ukıyye bevl édince ve ışlanmış yoncayı véresın (17) 'ilāc-ı mebtün ve bunun 'ilācı rebüv 'ilācı gibidür illā bu kıadar vardır ki buña edviyeyi

[122b]

(1) müşileyi içürmek gerekdür ki bu kıtābuḡ āḥirinde biz anları zıkr eyledük (2) 'ilāc-ı kesāḥ ve kesāḥ iki şınfıdır evvelkisinün eyü olması ümīz olunur ve anuḡ devāsı (3) budur ki acı şü alasın ve eger deḡiz şuyı olursa pes ziyāde fā'idelüdür ve zamḡ-ı erzedēn (4) bir ukıyye erze çam ağacına beḡzer bir ağaçdır ve ba'zılar çam ağacıdır

şanavber gibidür dërler (5) ve mürr-i cülnârdan bir uқыyye alasin ve şu içinde kaynadasın ve dâbbenüñ ayakların tılâ edesin (6) ve zeyt-i şâmîyi alub âteş üstinde ışıdasın ve dâbbeye ağzdan içüresin ve ammâ ikinci sınıf (7) pes anuñ oñulmasında tama^c etmeyesin huşušen kaçankim kelb gibi kıçı üzre otura pes bevli (8) müte^cassirdür ve buña eyü olmağ yokdur ‘ilâc-ı nıkrıs hamr ‘ilâcı gibidür ve aña bu devâ maşşüşdur (9) ki kafr-ı yehūdîden sekiz istâr alub kaynadasın ve isti^cmâl edesin ve kalnünîsâdan dört istâr (10) ve kınâdan sekiz istâr alub kaynadasın ve isti^cmâl edesin ‘alâmet-i rahşana kaţrânı alub (11) kaynadalar ve koyun kıyruğınuñ yağın alub kıyruk yağın demür bir kab içine koyub kaţrân ile (12) sıvayasın ve âteş üzerine koyasın pes kaynaduğdanşonra tırnağa tamladasın (13) tâ kim ol yağdan içe andanşonra acı bādâm yağı ile yağlayasın ve böyle edesin (14) eyü olunca dâbbenüñ boğazında uyuşmuş kanuñ ‘ilâcı iki gün pey-a-pey ata şu vèrmeyesin (15) anı şusız edesin andanşonra aña şarımşak yèdüresin ve sâyisi şarmısağı kendüsinden (16) gidermeye ve yanında küb ile şuyı eksük etmeye ve dâbbeyi öñ ayakları ile şuya koyub (17) başı erişmeye belki ceḥâfili beyni ile şu beyninde bir qarış kadar kıala pes şu fâ³ide eder

[123a]

(1) ve illâ öñ ayakların şuya koyasın zîrâ dâbbe şuyı gördükde yakın olmağ ister pes üzerine (2) şu koyasın pes sür^cat üzre şuya koyub çıkarasın zîrâ eger şu içinde terk (3) edecek olursañ dâbbeyi katl edersin ‘ilâc-ı mefs acı şuyı kaynadasın ve içine kıatah ile (4) kemmündan birer uқыyye koyasın pes nışfına indükde dâbbenüñ boğazından içüresin (5) ‘ilâc-ı nehş-i ḥayye eger yılan dâbbeyi şokarsa pes eger kay³ ederse oñulması recâ olunur (6) pes beş rıtl şuyı bir rıtl şıgır yağı ile ve bir rıtl zeyt-i şâmî ile kaynadasın ve üç uқыyye (7) şarımşak döğüb anuñla kaynadasın ve dâbbenüñ boğazına koyasın pes eger kay³ ederse (8) recâ olunur ve üzerine cülleri çok edesin ve merdeküşı koğudasın ve mersîn şuyı ile kâfûrı (9) burnına koyasın oñulınca pes eger kay³ etmezse aña oñulmağ yokdur ‘ilâc-ı les^c-i ‘akreb (10) pes dâbbenüñ cüllerini çok edesin ve issi bir evde tutasın ve yanında âteş yakasın ve şarımşak (11) alub iki rıtl zeyt içinde ezesin ve eski sirke kıatasın ve dâbbeye ağzından içüresin ve yine kezâlık (12) ḥuķne edesin zîrâ bu devâbbuñ tiryâkıdur ‘ilâc-ı hetk-i fi³l-cevf birkaç gün binüb gezdüreler (13) ve mâ³-yı ḥârr ile kızdurasın ve şarâbı alub kaynadasın ve içine isfanâḥı taldurub birbirininüñ (14) ardınca isicağ urasın ve bundan ğaflet etmeyesin zîrâ aḥtarlu veca^cdur ‘illet-i iḥtilâc (15) bu ‘illet için ‘ilâc yokdur yakudan ğayrı oynayan ‘uzv üzre pes kaçankim ağzından (16) kan çıka tîz helâk olur baḥn içinde düduğ ‘ilâcı acı baķlayı şu

içinde kaynadub (17) dâbbeye ağzından içüresin bir iki kerre inşâ'allâh eyü olur 'ilâc-ı veca'-yı mi'ce

[123b]

(1) arpayı vèrmeyesin ve üç güne dek şabâh ve aḥşam ıslanmış yoncayı vèresin andanşoḡra (2) dördüncü gün seḥer vaktinde binüb anuḡla yavaş yürüyesin andanşoḡra âḥûra geçesin (3) ve önüne yonca vèresin pes kaçankim anı yèye ve gündün bir sâ'at geçe şuya götüresin (4) ve şuya koyasın ve şuvarasın ve âḥûra dönderesin ve önüne yoncayı kıomayasın pes aḥşam (5) olduḡda anuḡçün arpa göresin ve şü ile ısladub bir sâ'at koyasın andanşoḡra aşasın (6) ve arpası 'âdetinüḡ nışfı olsun oḡulınca inşâ'allâhü te'âlâ 'ilâc-ı 'illet-i riyye (7) kıara üzümünden nışf rıtl ve ḥabb-ı gârdan bir uḡıyye ve mürdküs toḡmından bir uḡıyye ve 'asel-i (8) sa'rîden nışf rıtl ve şol iç yağından ki aḡa tuz yetişmemiş ola beş rıtl (9) ve şarımşakdan toḡuz baş alub yâbis olanları saḡkı edesin ve erimege kıâbil olanları eridesin (10) ve andan kıurşlar edesin ve üç cüzve takşım edesin şülüşi her gün ağzına koyasın (11) ve kaçankim ağzına kıoymak istersin bir miḡdâr 'asel ve bir miḡdâr şü vèresin bu 'illetde (12) bunun 'amelinden 'acâyib müşâhede edersin dâbbenüḡ minḡarında olan bevâsîrünü 'ilâcı (13) kıalyâdan bir miḡdâr alub mersîn yağı ile saḡkı edesin ve 'illet yerine süresin (14) bi-izni'l-lâh eyü olur 'ilâc-ı ḡanâzîr ve ekser tayda olur burçak unın alub (15) bal ile ḡalt edesin ve zeyt yağınun çökegi ve mersîn yaprağından bir miḡdâr ve bunun mişli (16) kıadar 'asel ve eşek südin kıatub anuḡla ezesin ve ol mevzi'e 'ilâc edesin 'ilâc-ı kıarḡa-yı im'â (17) ve bu 'illetün devâsı ancak 'alefdedür pes arpayı kıavurasın ve bir miḡdâr kıaynadasın

[124a]

(1) ve ılıḡun ağacınun yemişinden bir uḡıyye saḡkı edüb üç mişli kıadar içine 'asel kıoyasın (2) ve dâbbeye vèresin ve zeyt-i şâmîden bir rıtl kıaynadub ve mersîn yaprağından bir rıtlun rub'in (3) kıoyasın zeyt mersînininüḡ kıuvvetin alınca ve taşfiye edüb dâbbeye ağzından kıoyasın ve dâbbeyi tutasın (4) tâ kim kıay' ètmeye eyü olunca 'ilâc-ı elem-i cirdân ve ḡuřyeteyn şovuk şuyı kıoyasın şol yèye ki anda (5) ḡudüd vardur ve bunu birkıac gün edesin inşâ'allâh eyü olur 'ilâc-ı ḡeyza (6) yoncayı men' edesin ve ḡazrı ya'ni yumşak tâze otı ufaḡ toḡrayub vèresin (7) ve yılıḡun ağacınun yemişinden saḡkı olmiş bir uḡıyyeyi arpasına kıatasın ve şuyı çok vèrmeyesin (8) illâ birkıac def'a 'ilâc-ı süll eger bu 'illet ziyâde issilikda zâḡir olursa pes anuḡ (9) 'ilâcı 'asîrdür ve eger kıışda zâḡir olursa pes anuḡ devâsı budur ki üç rıtl şü (10) ve nışf rıtl sirke alasın ve döḡülmüř ve ıslanmış arpa vèresin ve yumşak tâze ot cümleden (11)

enfa'dur ve tāze ot içinde dilkü üzümün véresin zīrā vaqt olur ki bununla eyü olur (12) inşā'allāhü te'ālā 'ilāc-ı nekb ve ol şudāmdur ve bu afet 'ilāc olunmaz illā kan almağıla (13) ve eşyā-yı bāride ile ve yeşil hindibā ile tāze ot véresin ve nāsuñ ba'zısı 'ilāc étmez (14) illā yaqu ile ve bu haṭā-yı 'azīmdür zīrā bu 'illet belsām gibi harāretten ve kãdandur ve ba'zısı (15) bu devāyı burnından içirür ve devā budur ki meryem ağacınuñ kökini döğüb elekden (16) geçiresin ve aña kãfür kıatub gül şuyı ile çalkayasın ba'dehu burnından içüresin (17) ve başın bir sã'at miqdārı aşığa tutasın ve kaçankim bu 'illet ile ma'lül olan

[124b]

(1) dābbeyi görseñ ki sağ eli ayası ditrer pes anuñ üzre mevt ile hükmlinur (2) 'ilāc-ı teşbīk dābbenüñ dört ayağından kan alasın ve dağı gözlerinüñ bucaqlarından (3) velākin ihrāc demde ifrāṭ étmeyesin belki rub' rıtlı miqdārı ihrāc édesin (4) ve yumşak un alub zencebīli dökesin ve andan çıkan kan ile yoğurasın ve dört pāk (5) bēz pāresi üzre şıvayasın andan dört ayaklarına tırnaklarından dizlerine varınca muhkem (6) bağlayasın andanşonra üç gün dābbeye yumşak tāze ot véresin ve kıamışuñ (7) yapraklarını ve ıslanmış yoncayı dağı véresin andanşonra sükker şuyı ile tuz şuyından (8) alub ol ıslanmış yonca üzre şaşasın andanşonra dābbeye véresin ve dördüncü (9) gün olduğda dābbeyi şu içinde tutasın hattā kaçankim göresin ki şol sinjirler ki (10) anlardan kan alduñ anlar çözülse dābbeyi şudan çıkırasın ba'dehu dört gün ikişer kerre (11) arpa véresin ve şovuk şu véresin ve eyü olınca gezdüresin 'ilāc-ı veca'-yı iklīl (12) ve bu veca'nun 'ilācı rahzanuñ 'ilācı gibidür illā bu kıadar vardur ki bu 'illet ile ma'lül (13) olan dābbeye eyü olınca üzerine binmeyesin 'ilāc-ı veca'-yı hāfir dağı bunun gibidür ve 'ilācı (14) tūba dağı bunun gibidür ve 'ilāc-ı kemne ve gözde tevbe 'ilācı dağı bunun gibidür ve ammā (15) tevbe pes kıalyā alınub şābūn şuyı ile yoğırılır andan tūbayı kıanadub üzerine (16) bağlayasın bir gün ve bir gece tura inşā'allāh nāfi'dür ve ammā kemne pes enār şuyından (17) ve yeşil rāzyānenüñ şuyından alınub göze kıoyalar ve göz üzerine yumurdanuş şarusın

[125a]

(1) gül şuyı ile çalkayub urasın nāfi'dür inşā'allāhü te'ālā 'ilāc-ı sülāk-ı 'ayn (2) gül şuyı ile sükkeri ezesin ve gözlerin kıaşıyub üzerine bulaşdurasın nāfi'dür (3) gözde beyāz ve zafere ve kıışāvenüñ 'ilācı (4) arslan odını ve gendene dedükleri şuyını ve revāğ balı alub hālṭ édesin ve kıışāvede (5) ya'ni gözde olan perdeden ötüri atuş gözine çekesin ve eger zafere vākı' olursa (6) ol gözi kıutar pes atı bununla 'ilāc édesin 'ilāc-ı

kırdān kırdān kesr-i kāfila (7) kırāduñ cem'īdür ve kırād keneye dērler kaçankim kene dedükleri böcek dābbeye (8) yapışsa anlar yapışdukları yerleri zeyt ile yağlayasın pes cümlesi münteşir olur ve dābbeyi (9) kenesi çok olan yerde koşañ pes tırnaqlarını zeyt ile yağlayasın pes inşā'allāh anı yakın (10) olmazlar dübürde kırduñ 'ilācı ve boğazda çıbanlaruñ ve yelēden ve kıyruğdan kıl düşmesinüñ (11) 'ilācı pes zernihden ve kilsden ve kılkatārdan ve kılkantdan eczāyı berāber alub saħk (12) edesin ve elekden geçüresin ve üzerine koyasın ve kıl düşmesi için şa'ir ve şerīc (13) ve yağ şıkkındısı dört ukıyye ve za'ferān nişf ukıyye ve 'anber üç kırāt ve azfār-ı tabīb (14) üç ukıyye alub hālť edesin ve anuñla düşen kılı ve kılı yerlerini yağlayasın (15) bi-izni'l-lāh yine biter 'ilāc-ı kırđān yaķu yaķmakđur ve kaķrānı zeyt-i şāmī ile kaķnamış (16) zerārīc ile urmaķ nāfi'dür 'ilāc-ı fatūk 'unnāb budağını alub yumşak dögesin (17) ve üzerine yine bir miķdār gül yağını koyasın ve anuñla ezesin ve her gün anuñla 'ilāc edesin

[125b]

(1) inşā'allāhü te'ālā nāfi'dür ve kezālik fatūk için mürde-sengi dögesin ve elekden (2) geçüresin ve havan içine koyasın üzerine şarāb sirkesin dokesin anuñla (3) eyü saħk edesin tā kim birbiriyle cem' ola andanşonra üzerine bir miķdār zeyt (4) dokesin ba'dehu ziyāde saħk edesin andanşonra bir yağıla kab içine koyasın ve her gün (5) fatūkı anuñla yağlayasın inşā'allāhü te'ālā nāfi'dür ve yine kezālik fatūk için ya'ni yarıķ için (6) kaçankim ön ayağında veyā kıç ayağında eş'ar etrafında yarıķ olsa üzerine sirkeyi (7) dokersin ba'dehu kara boyayı saħk edüb anuñla şararsın ve bunu her gün iki kerre edesin (8) şabāh ve aħşam ve kaçankim fatūk tırnağuñ ortasında yumşak olan yerde olsa (9) kaķnamış kaķrān ve kıyruķ yağın tamladub anı yağlayasın nitekim yukaruda zıkr olundı (10) tırnağuñ fesādında ve sā'ir tırnaķ edviyesinde 'ilāc-ı rahv-ı mezākīr bir rıtl gül yağını (11) ve bir rıtl zeyti alub hālť edesin ve dābbenüñ boğazına koyasın ve bunu yedi gün edesin (12) pes eger eyü olursa ve illā bunun üzre on iki gün müdāvemet edersin ve her gün (13) üç rıtl şuda ıslanmış ħurmā şıkkındısını hālť edüb boğazına koyasın inşā'allāhü te'ālā (14) nāfi'dür istirhā-yı ħuşye için 'ilāc ki arpadan ve milh-i enderāniden birer cüz' ve 'aselden (15) ve şarāb-ı reyħāniden bir miķdār ve kırıtās-ı maħreķden ya'ni yanmış kāğıddan bir miķdār alub (16) cümlesin hālť edesin ve dābbenüñ ağzına koyasın inşā'allāhü te'ālā nāfi'dür 'ilāc-ı şıķāk (17) mürde-seng nişf rıtl ve şīrec rub' rıtl ve zencār kezālik rub' rıtl ve za'ferān bir ukıyye

[126a]

(1) ve kâfūr nısf mişkāl ve levz-i murabba^c bir rıtl ve şandal-ı ahmer ve zernîh-i muhrîk ve hannâ ve ‘arûk ki (2) kızıl boyadur her birisinden rub^c rıtl ve veda^c-yî ebyâz-ı muharriğ veda^c-yî hırz-i ebyâzdur ki deryâdan çıkar (3) ve aq ve yeşil mâzû bunların her birisinden rub^c rıtl ve şarımşakdan nısf rıtl alub bunların (4) cümlesin başka başka sahk edüb cümlesin bir legen içine koyasın ve üzerine şarâb sirkesini (5) koyub lâkin içinde elün ile yogurub merhem edesin ba^cdehu erimiş balmumu ile gül yağın (6) üzerine dökesin ve yavaştan çalkayasın ve anuñla şikâka ‘ilâc edesin ve bu nâs (7) için dahı nâfi^cdür inşâ’allâhü te‘âlâ ‘ilâc-ı netivv-i rahm kaçankim dâbbenün rahmi çıksa (8) ve yerine varmasa pes lâ-büddür ki dâbbeyi arka üzre yaturdasın ve başın kaldurasın (9) ve kıç ayaklarına bir sâ^cat miqdârı isicak şü koyasın andanşonra rahmi ince igne ile (10) dikesin andanşonra zeyt ve hamr ve sahk olmuş enâr kabuğın tabh edesin ve rahm üzre dökesin (11) tâ kim rahm ve anuñ çevresi pâk ola andanşonra rahmi yab yab kaldurasın (12) tâ kim yerine gire andanşonra dikesin ve bevl çıkacak kadar alıkoymasın (13) andanşonra defne yaprağın alub yakasın ve hamr ile halı edüb ol dikülen yeri (14) şıvayasın tâ kim on iki gün mütevâliyen rîh çıkmaya andanşonra ol dikülen yeri (15) açarsın tâ kim içinde olan rîh çıka ve ba^cde-zalik atı terbiye edersin ve arpasın (16) bu eyyâmda gökçek edersin oñulınca inşâ’allâhü te‘âlâ ‘ilâc-ı hikke ve cereb (17) defne yağından bir rıtl ve şirecden iki rıtl ve zeytden dahı olkadar ve zerârîh-i tariyyeden

[126b]

(1) bir ukiyye ve hardaldan rub^c rıtl alub her birisini ‘alâ hiddetin dögesin ve döğülmüş kendisden (2) kendis edviyeden bir nev^cdür ki ‘amme kâfi kâfa tebdîl edüb kanûs derler (3) ve ‘avdü’l-‘itâs dahı derler rub^c rıtl alub edhân ile edviyeyi halı edüb yeşil (4) sırçalı bir küb içine koyasın ve güneşe karşı koyasın pes kaçankim dâbbeyi ‘ilâc etmek (5) istersin bir rıtl miqdârı alursın ve birer rıtl tuz dökesin ve anuñla eyü kaynaya (6) ve cerebe anuñla tılâ edesin ve dâbbeyi üç gün güneşde koyasın ve öninde küp ile (7) şü gerekdür ve üç gündend şonra dâbbeyi şirec ile kuyruk yağı ile tılâ edesin (8) ve iki gündendşonra gâsl edesin inşâ’allâh fâ’ide eder ta‘abdan olan ‘illetün ‘ilâcı (9) ve bu hummâ gibidür ve maħmûm ile gayr beyninde fark budur ki maħmûma arpa verılmaz ve ta‘abdan (10) olan ‘illetde pes kan almakdan hazer eyle siñir kurumak cevfinden ötüri ve aña (11) ‘ilâc eyle saña vaşf edecegim ‘ilâc ile şarâb ile ‘aselden bir rıtl alub dâbbenün (12) burnına koyasın ve eger hâli şiş olacak olursa pes şarâba anı yakın etme ve za‘ferândan (13) rub^c ukiyye alub anı isicak şü ile ezüb burnınun şol

delüğinden koyasın inşā'allāh (14) nāfi'dür 'ilāc-ı imtinā'-yı 'alef nebāt sükkeri ile zencebilden her birisinden on dirhem (15) ve eyü kasnıdan üç dirhem ve milhden beş dirhem ve kemmündan ve ardıc ağacı yemişinden (16) ve yüzerlik otı tohmından ve nānhuvāhdan ve şa'īrden beşer dirhem alub yumşak dögesin (17) ve hālṭ edesin ve altı rıtl şarāb-ı 'atīkde ısladasın ve bir gece koyasın şabāha degin pes şabāh olduḡda

[127a]

(1) tekrār altı rıtl şarāb koyasın andanşoḡra aḡa dört rıtl şu qarışdurasın (2) andanşoḡra andan üç rıtl alub dābbenüḡ aḡzına koyasın pes inşā'allāh mütehallil olur (3) ve nişāṭı bi-izni'l-lāh 'avdet eder 'ilāc-ı dābbe-yi zāmir ya'ni arık olan dābbenüḡ 'ilācı budur ki (4) ak şarābdan tokuz uḡıyye ve bir rıtl alub dābbenüḡ burnından koyasın ve anı şovuḡdan (5) şaklayasın ve ılıcaḡ şu içiresin ve ḡamr-ı 'atīk ile eyerini ovasın nāfi'dür inşā'allāhü te'ālā (6) 'ilāc-ı cünün ve keleb ve keleb cünūna beḡzer bir marazdur lā-büdd olan budur ki ḡamr-ı evsedi (7) dābbenüḡ burnından içüresin ve kıṣṣā kökünü alub ḡamr ile kaynadasın ve üzerine enṭarün (8) koyasın enṭarün endüz dedükleri otur ki esen daḡı dērler ve dābbenüḡ boḡazına (9) koyasın ve na'na' ile sezāb alub yumşak dögesin ve üzerlerine üç uḡıyye tatlu şarāb (10) koyasın ve dābbenüḡ geḡzinden koyasın ve lā-büdd olan budur ki cümle gövdesini (11) kara ḡarbaḡ ile ki sirke ile ezilmiş ola ṭilā edesin ve ḡıluḡ uzcasına ovasın (12) ve başını ziyāde ovasın ve ifākat bulınca arpa vėrmeyesin ve qarāḡu bir evde ṭutasın (13) ve ḡaçankim atuḡ kelbi müstaḡkem olsa pes anuḡçün āteş ile kızdurmaḡdan ḡayrı yokdur (14) her 'illet için ṭilā olunan devā'nuḡ şıfatı (15) kelb enigini ki henüz yemeḡe başlamamış ola alub boḡazlarsın ve baḡırsaḡlarını için çıkarub (16) ve iki pāre edüb rāyiḡası ṭayyib bir bucuḡ rıtl şarāb ile ve bir rıtl ve nişf rıtl 'asel ile (17) kaynadasın ve köpüḡi alınduḡdanşoḡra içine burak koyasın ve bunu üç gün isti'māl ede

[127b]

(1) ve eger kelb-i enigi bulunmazsa semiz ḡinzīr yavrusını alub anuḡ yerine isti'māl edesin (2) şalābet-i evrām-ı müleyyin olan devābbuḡ şıfatı (3) bal mumdan on istār ve zeyt-i şāmīden on uḡıyye ve rānicden ve ḡalfūniyādan dört (4) istār alasın ve ṭabḡ edüb bir ḡab içine koyasın ve intişār ve evrām 'illetine isti'māl (5) edesin cesedüḡ her ḡanḡı yerinde olursa nāfi'dür inşā'allāhü te'ālā ve kitāb-ı bayṭarat (6) bi-ḡamdi'l-lāh tamām oldu elḡamdü lillāhi rabbi'l-'ālemīn ve ş-şalātü (7) 'alā seyyidinā muḡammedin ḡātemi'n-nebiyyīn ve ālihi ve aṣḡābihi (8) ecma'ın şalāten dāimeten bāḡıyeten (9) ilā yevmi'd-dīn (Bu sayfanın geri kalan kısmı süsleme ve minyatürdür.)

[128a]

(Bu sayfanın tamamı minyatürdür.)

[128b]

(Bu sayfanın tamamı minyatürdür.)

[129a]

(Bu sayfanın tamamı minyatürdür.)

[129b]

(Bu sayfanın tamamı minyatürdür.)

[130a]

(Bu sayfanın tamamı minyatürdür.)

[130b]

(Bu sayfanın ilk beş satırı süslemelere ayrılmıştır.) (6) hamd ü sipās ve şükr bî-kıyās ol münzil-i aḥkām-ı şer‘-i mübîn ve hâfız-ı hudūd-i dîn-i (7) metîn ḥazretlerine olsun ki ma‘rifet-i ilāhiyye ve ‘ubūdiyyet-i tāmme-yi kāmileyi mutazammına olan (8) şir‘at-i muḥammediyye ve tarīkat-i muṣtafaviyyeyi aşḥāb-ı küfr ü nifāk ve erbāb-i ilḥād ü şikākıñ (9) taḡallübünden ḥıfz ü ḥimāyet ve ḥırs ü şıyānet için ġazāt-ı mü‘minîn ve ibtāl-i muḥiddîn-i (10) sedd-i sedīd ve ḥaşn-ı metîn ü şedīd eyledi ve fî-sebîlil-lāhi mücāhede eden mü‘minlere ġazā için (11) cevād ve ‘atīk olan atları bağlayub beslemegi anlara terġīb édüb anların ‘aleflerin ve şuların (12) ve otların yevm-i cezāda aşḥābınun ḥasenātı keffinde vaz‘ ve mücāhidîniñ merātibin ref‘ (13) édecegin lisān-ı nebevî ile tenbîh ve te‘yîd eyledi ve şalātü selām ol şeh-süvār-ı meydān-ı (14) risālet ve şāhbāz-ı evc-i ‘izzet muḥammed muṣtafā şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem ḥazretlerine olsun ki (15) semend-i himmetin ‘ālem-i ġaybden meydān-ı zuhūra ve şahrā-yı ‘ālem-i şehādet ü bürüze sürüb tîġ (16) ile şirk-i kesret āsarını şahrā-yı vücūddan nefy édüb ve vücūd-ı vāḥid-i ḥaqqı isbāt édüb (17) icrā-yı aḥkāmı tevḥīd eyledi ve āli ve aşḥāb-ı ehl-i yakīn ḥazretlerine olsun ki her

[131a]

(1) birisinün esb-i himmeti ḥıfz-ı aḥkām-ı dîn-i metîn-i kemîninde sâbit-i ḳadem ve fî-sebîlil-lāh bezl-i rūḥ (2) étmekde ehl-i dem olub izḥār-ı aḥkām-ı tecrīd eyledi ve ba‘de-zalik feres-i saḳīm ve ḥayl-i ġayr-i selīm (3) gibi olan kitāb-ı bayṭarat nüṣḥa-yı ġayr-ı şaḥīḥadan tercüme olunub mümkün olduġı kadar ‘ilāc (4) ve işlāḥ ve lisān-ı türkî ile izāḥ olunub kitāb-ı fūrūsiyyet tercemesine şürū‘ olundu (5) ve bi’l-lāhü’t-tevfīk ammā ba‘dehu vaḳtā kim melik ḥazretinün zarb ü ta‘n ma‘ānīsine ḥırşını ve meyl ü (6)

rağbetini müşāhede eyledim ki ādāb-ı hārbiyyeden ‘ulemā-yı müteḳaddimīn te’līf ve feresān-ı mücāhidīn (7) zıkr ü taṣnīf ētdigi fūnūnı cem‘ ētmış pes ben dāhı bu fūnūnda bir muhtaşar cem‘ ētmek murād ētdim ki (8) bu dāhı ol ādāb-ı maṭlūbadan bir cevher gibi ola ve ol emr-i ‘azīmīden emr-i yesīr ola vallāhü (9) yū‘tī’l-‘avn ve nedīmün libeyāniha’t-tevfīk şöyle bil ki allāhü te‘ālā kendi tesdīdi ile saña (10) tevfiḳ vērsün ve kendi naşrı ile seni te’yīd eylesün kaçankim bir nesnenüñ aşlı (11) ve esāsı muḳkem olmaya anuñ fer‘i tamām olmaz pes fūrūsiyyetiñ aşlı feres-i ‘arī üzre ya‘ni çıplak (12) şābit olmaḳdur pes şol kimse ki çıplak at üzre müteferris olmaya ata binmege ve at üzre (13) oturub ṭurmağa ḳādir olmaz ve kaçankim at yēlmege başlasa veyāḥūd ayağı ile urunsa (14) ve sürcse eyerden muḫtarib olur ve düşmekden emn yoḳdur kaçankim at anuñla hareket (15) ētse veyāḥūd sürcse zīrā fāris olmayub fūrūsiyyet ‘ilmin ve rumḫ ile ‘alemi iddi‘ā ēder çok kimesneyi (16) ben gördüm ki çıplak at üstinde olduḳda atdan düşdi ḳarnı altında vāḳı‘ olan ‘illeti ḳıtında (17) veyā atını ḫabs eylese veyā atı şıçratsa imdi şöyle ma‘lūm ola ki kaçankim bir kimesnenüñ ḳıtında birkaç

[131b]

(1) at olsa ve aṅsızdan düşmānından ‘acele ile aña bir emr zāhir ētse ol atlardan bir at eyerlü (2) bulunmasa ve çıplak at üstine binmege ḳādir olmasa yayan ḳalur ve ol atlardan bir at ile mūntefi‘ (3) olmaz ve atlar aña fā’ide ētmez ve kaçankim çıplak at üstinde oturmağa ḳādir olsa her ḳaṅı (4) ḫālet üzre olursa ata biner ve çıplak at üzre muḳātele ēder zīrā çok kimseyi müşāhede eyledüm ki (5) çıplak at üstinde ‘adūsından necāt buldı ve ḫācet vaḳtinde uyansız çıplak ata bindi pes bir ip (6) pāresiyle necāt buldı ve fārisden niçe kimesne vardur ki sa‘y ve ṭaleb eyledi pes kaçankim ṭalebi aña (7) zaḫmet vērse ki atı ṭurdı ve yürümekden ḳaldı pes eyeri atıñ arḳasından alub atdı (8) pes atı ḫafīf olub anı ol ṭar yerden geḳirüb ḫalāş eyledi ve her kimesne ki devābba bindi ve anlar ile (9) ḳoşdı ve rumḫ ile oynadı fūrūsiyyetde kāmīl olmaz belki fāris-i kāmīl oldur ki feresān ḳıtında (10) ‘uyūbdan berī olan cins atıñ arḳasında şābit ola ve oturmaḳ fenninde māhir olur muḫtarib ve müteḫarrik (11) olmaya ve bir kimse bu fenne müdāvemēt ētse ve anı taḫşīl ēdüb muḳkem eylese pes feresān beyninde rūsvāy (12) olur ve helāka müte‘arrız olur aṅsızdan aña bir emr ‘arız olsa ṭab‘ı taḡyīrine anda muḫtarr olur ve illā (13) nāşıñ ekşeri devābba binerler ve meydānlarda ve emn ü selāmetde ḳoşarlar pes fūrūsiyyet ta‘līmīnde çıplak ata binmek (14) ta‘līmī ile bedā’ eyle ve andan istiḫyā eyleme zīrā senüñ murāduñ ḫaḳḳuñ rızāsıdur ve dāhı şerīf (15) istersin ki nāsuñ ekşeri andan ‘ācizdür görmez misin ki nāsuñ ednāsı bu fenni ṭaleb

eder ve dāhı (16) şol fāris māhir ki bu şanā'atde 'aybı olmaya fūrūsiyyetde kāmīl ola kalīldür pes bu şāna sen t̄alīb (17) ol meyl ve raġbet eyle ve niyyet-i hālişe ile ve nefsiñde öyle taşavvur eyle ki bu 'ilmi ittifaķ üzre 'ālim

[132a]

(1) olub uşūl ü fūrū'una vāķıf olan kimesnenüñ mertebesinden dünyāda a'lā mertebe yoķdur zīrā (2) fī-sebīl'i-lāh mücāhede mertebesidür ve bi'l-lāhü't-tevfīķ pes kaçankim eyersiz at üzre binmek ta'līmine kaşd (3) edersin pes ata uyan urub şudķdan veyā kıldan cülleri baġlarsın zīrā fāris cüller üzre ziyāde s̄ābit (4) olur mücerred üzre s̄ābit olmaķdan andan şonra atıñ şolından atıñ çigini yanında şol taraf ile t̄ur (5) ve kamaçıyı şol elünge al ve şol elün baş barmaġını çülün üsti yanında olan baġına ķo ve uyanı (6) şol elünde t̄ut ve al iki atıñ çigini üzre ķo ve şıçrayub saġ elün ile boynıñ saġ (7) tarafına ur ve aña isti'ānet edüb bin pes çıplaķ at üzre bu nev' üzre şıçramaķ (8) ehven ve ahsendür pes kaçankim bu vech ile şıçramaķ ta'līm edüb öğrenesin min ba'de (9) cülle muhtāc olmazsın cüllsiz daħı binersin ve eger uyan ile yeleyi bir yerde aħz edesin kayırmaz (10) velākin her dābbenün yelesi yoķdur ve vech-i evvel eşaħħdur ve baña eħabbdur pes kaçankim ata binesin iki (11) elün atıñ iki yaġrını ortasında cem' eyle ve arķanı t̄oġrı t̄ut ve iki uyluġıñ ile (12) atıñ iki yan yerlerini şıķ ve bir miķdār arķanıñ ilerüsinde otur ve cüllsiz olan at üzre (13) teķaddüm ahsen ve ebyendür ve iki dizini ve iki incüġini ve iki ayaġını çek ve atıñ kitfini ya'ni arķasına (14) i'timād etmeyesin iki ayaġını baş barmaġın görmeyince ve t̄ayanmayasın iki uyluġıñ atı şıķmayınca (15) pes bu vech ile at üstinde s̄ābit olmaķ cā'izdür ve her kimesne ki ata binmekde ġayrı vech ile (16) mülāzım olsa ol kimesne içün at üstinde devām ve sebāt yoķdur pes evvelā birķac gün (17) seyr-i mu'annif ile seyr etmeġi öğrenirsın t̄ā kim bilesin at üstinde oturabilür misin andan şonra

[132b]

(1) yelmegi öğren yelmek ve atı ġabs etmek ķatında andanşonra yelmekden ziyāde edesin t̄ā kim takrībe yaķın (2) olasın pes kaçankim takrībde at üstinde s̄ābit olasın ve iki sākıñ ile ķademiñi t̄ayanmayasın (3) pes ayaklarını atıñ ķoltuġı altına ve ön ayakları önine ve yanına idħāl edesin bu ġāletde yerin den (4) ķopmayasın ve ayrılmayasın ba'dehu takrīb edesin ve iki avcuñ ile arķanı saña olunduġı gibi gerekdür (5) pes kaçankim takrībde s̄ābit olasın andanşonra çıķub ķoşarsın pes ķoşduġıñ zamānda (6) orta olan ķoşmaķ ile ķoşasın pes kaçankim nefesiñ at üstinde s̄ābit olmaķda rūsūħ (7) bula andanşonra atıñ kıçların t̄oldurub ķoşasın velākin nefesünü

şaklayasın huşušen atı habs (8) edüb alıkođuđıñ zamānda ve at koğduğda ve bu iki hālet katında şıçradıķda nefesiñi hıfz etmege muhtācsın (9) tā kim fūrūsiyyetiñ şahīha ola ve fūrūsiyyetiñ şıhhati katında atdan düşmek olur pes kaçankim (10) cüllden ‘arī olan at üzre binmegi muhkem edesin saña vaşf etdigim üslüb üzre ve allāhü te‘ālā (11) pes atıñ üzre muvaffaq eylese pes rükūbuñ aşlına ve fūrūsiyyetiñ ekserine mālİK olursız (12) andanşonra at için nübüt gibi ve gayrı şey’ gibi bir ālet ve bir müşemmiri ittiḥāz edesin ve dāḥı licām-ı (13) nāzikī ve aña şebīh olan licāmı ittiḥāz edesin dāmiđi ḥalka olan uyana nāzikī derler ve uyanlaruñ (14) aşlahı ve eyüsi nāzikīdür zīrā ol feresāniñ uyanıdır ve ammā muḥḥ ki çubuk dāmiđli olan uyandır ve iki (15) pāre olan uyandır ve dāḥı aña şebīh olan uyandır pes ziynet-i altındandır ve anda meşgale (16) vardur zīrā iki kıt‘adır pes kaçankim atı anuñla sür‘at üzre uyanlamak istersin uyanlayamazsın (17) anı bitişdirmeyince pes eglenürsin ve nāzikīde olan mümkinlik anda yoğdur ve muḥḥ olan uyan nās

[133a]

(1) izdiḥāmında bir şey’ yanından geçmez aña ilişür ve mülük muḥḥı ziynet için ve meydānlar için alub (2) kullanurlar ve ol eyü uyandır segirtmek için ve ba‘zı mülükı gördüm ki licām-ı muḥḥ ile rükūbı elyaķ (3) görürler nāzikīden ve ammā muhkemlikde ve ḥafāyifde ve seferlerde me‘ūnet ḥiffetinde evlā olan nāzikīdür (4) ve licāmuñ ḥiffeti ve sıķleti dābbenüñ taḥammüli kadar gerekdür zīrā ba‘zı devābb şakīl olan licāmı götürür (5) ve ba‘zısı za‘if ve ḥafīf olanı götürür şakīle taḥammüli yoğdur pes kaçankim şakīl olan licām (6) aña urulsa at belādet eder yürümez olur ve habs olmazdan evvel muḥtebis olur ve taḥ‘ından (7) ve yorgalığından anı kaḥ‘ eder pes licāmuñ evfaķı oldur ki dābbe andan melül olmaya ve licāmuñ (8) ‘izārı için iki muhkem tāķ ḥāzır edesin ve ‘izār için muhkem kayışdan veyā kavī iplikden (9) bir boğazlıķ edesin ki çeñe altında bağlayasın tā kim uyan inmeye ve dābbe başını silkmeye ve uyanı (10) başından ḥal‘ etmeye ve zabḥ etmege senüñ kuvvetüñ olmaya ve feresān bu tefriḥden ötüri uyanların (11) ḥal‘ ederler ve ḥayliñ ekserin uyansız görürsin ve uyanıñ ḥalkası demürden olan atıñ (12) taḥammül etdiği kadar ḥalkanuñ vüs‘atinden ve tarlığından ve eger istersen seferde ‘izār-ı rümiyye ile (13) ḥalka edersin ve atıñ başına urub içinde arpayı véresin ve şu içüresin pes anuñ ḥükmi budur (14) ve ammā şar ki karavul bekleyenler bunu re’y ederler ve baña eḥabb olan budur ki ḥalka uyanıñ ‘izārında (15) ola kaçankim ḥalka riḥāl maķāmında kā’ime olsa ve uyan ile ip münkaḥı‘ olmağdan emīn degildür (16) pes sür‘at üzre rükūba muhtāc olursın pes senüñ

uyanıñ halkasız kalur ve bu fesâddan hālī (17) degildir biri budur ki at ağızını açar muhtebes olub kalmaz ve bir dāhı budur ki çeñeye tokunduğda batar

[133b]

(1) atı deler ve andan kan akar ve atı kanātmağdan büyük ‘ayb olmaz ve uyanıñ hālī olmasun halkasında (2) bir cılbır olmağdan ki atıñ çözülmesi āsān olan düğüm bağlayasın veyā eyerde eyer қаşı beyni ile (3) eyer altında olan keçe beyninde iki қат édüb şoқasın pes ol vaқt ki anı murād edesin saña (4) icābet-i serī^c olur ve ammā cerreb ve mübārezet vaқtinde kuşağа bağlayasın çözülmesi āsān olan (5) düğüm ile zīrā fāris düşmekden emīn degildir pes eger atıñ cılbırı kuşağında olmazsa (6) dābbesi rüçü^c eder ve eger kuşağına bağılı olursa yanında тұrur ve eyeri ittihāz eyle ki aғacı pek ola (7) ve oturaқda yeri vāsi^c ola ve iki yanı yüksek ola ve kıc қаşı yapışaq ola yerden yapma ola (8) ve mağribīler eyer қаşlarını anuñçün yüksek ederler tā kim eyerleri üzre hegbeleri götüreler pes keff (9) ve def^c eder şīya maқāmında kā'im olur ve қаçankim eyer қаşları ziyāde yüksek ola fārise rumhı (10) murādı üzre haml etmek mümkün olmaz ve fārisiñ rükübı ve eyerde cülüsü қatında eyer қаşıна urması (11) kabīhdür eyer içinde otura riḥāl içinde oturduğı gibi ve her қаçankim dābbesi şıçrasa eyer (12) қаşı gögsine ve қарnına urmağdan hālī olmaz pes za'if eyle ve eyer altında kiçeden iki tegeltü (13) edesin birisi yaşşı ola ve birisi ince ola ve eger vaşīk ve muḥkem bir tegeltü ederse ki eyer üzre (14) dönse pes ol dāhı muḥkemdür ve muḥkem bir қolañ edesin ve iki қolañ bir қolañdan ḥayrludur (15) ve benim қатımda ol eḥabbdür ve muḥkem тұrur ve mu'tedil iki üzengü edesin ne bol ola ne тар ola (16) ve üzengüniñ esfeli muḥarref ola zīrā қadem içinde esbet olur ve vaқt olur ki üzengü fārisiñ (17) ayağından çıkar pes segirdürken anı arar tā kim ayağın içine қoya pes қаçankim üzengü ḥafīf olsa

[134a]

(1) anı bulunmaz ve қаçankim üzengü bir miқdār saқīl olsa ayağı ile anı bulur her қаçankim taleb eder belki (2) üzengi saқīl olduқda muḥtarib olmaz ve meyl etmek ve üzengüyi қayış ile ve қара ile aқdan (3) бүкүлmiş alaca ip ile muḥkem edesin ve iki üzengüniñ uzunluğın ve қısalıғın yoқlayasın (4) tā kim berāber olalar ve dağı şol miқdār uzun olalar ki sen aña muḥtācsın ve miқdārı (5) budur ki iki ayağı götüreler ve uzun olmağı meylі aşlahdur қıша olmağdan zīrā қаçankim (6) üzengü қıша olsa at şıçradıқda ve ḥabs edükde fāris yerinden қopar ve düşmekden emīn olmaz (7) eger at öñ ayaқların қaldırıp oynasa veyā meyl eylese қıша üzengü ile rükübı қubından (8) ve

ayağlarının şu'udı kubbından kaç^c-ı nazar ve atıñ şıçraması katında eyeriñ ardı sınmağdan emîn olmaz (9) ve eyeriñ keçesi ya'ni tegeltüsi murabba^c ola ve eyü ola ve yüñi mülâyim ola ve yumşak ola veyâ müdevver ola (10) ve bu fûrûsiyyet âlâtındandır ve bu nev^c tegeltü meydâna şâlih^dür ve ammâ şovukdan hıfz etmekçün pes (11) lâbüddür ki tegeltü atıñ iki böğürlerini örte ve murabba^c olan tegeltü feres ile fâris için dahı (12) ziynetlüdür ve dâhı ahsendür veyâ eyer altında iki tarafda birer kiçe birbirinden ayru ola ya'ni iki (13) keçe eyere dikilmiş ola ve bu nev^c sefer-i tavîl için aşlahdur nîr ayrılığından ötüri ve hâricini ve göbegini (14) ziyâde şakladuğundan ötüri kaçankim fâris atıñ arkasını bunun gibi eyere öğretmiş olsa (15) ve kaçankim eyeriñ iki cânibine eyer erimlerine bağı olan tegeltü bağlarından bir kayış kırılrsa kiçeyi iki kat (16) edüb tegeltü altını hıfz etmekçün altına korsın zîrâ her kaçankim tegeltü kayışlarından bir kayış kopsa (17) eyeriñ erimleri iki cânibde tegeltüden deri içer ve kaçankim saña vaşf êdügim şey^y senüñ altından

[134b]

(1) ve feresiñ altından muhkem edesin ve ata eyer urasın pes atıñ kolanın kendi nefsiñ ile çekersin (2) ve eger gayrı kimesne çekecek olursa kaçankim ata binmek istersin yoklayasın zîrâ anda iki nesne (3) cem^c olur birisi eyeriñ sebâtı için hiyâtedür ya'ni eyeriñ yerlü yerinde dögülmesidür ve birisi kolaniñ (4) çekmesidür kaçankim at arkasında eyer toğrı tırmaya atı döndürmek mümkün olmaz ve kaçankim (5) kolañ gevşek ola ata istediğini gibi kolaña tayanamazsın ve senüñ üzeriñe eyeri işlah (6) etmek ve yoklayub onarmağ olsun pes kaçankim ata binmek istersin anuñ şolında tır ve kamçı (7) şol elünde şol rikâbuñ muķâbelesinden olsun ve bir miķdâr aru tarafında olsun ve üzeriñde (8) libâsını düşürürsin andanşonra şol elün ile uyanı ve yeleyi alasın ve eger atıñ yelesi yok (9) ise eyer kaşınıñ içerüsinden alub rikâbuñ ön tarafına bir kerre büküb şol ayağıñ şadrını rikâbına (10) vaz^c edersin atıñ yanından ve ayağıñı atıñ karnı altına idhâl etmeyesin andanşonra eyer kaşını (11) sağ elün ile alub nefesüñi yukarıya rıfķ ile çıkar iktidâr ile ve delâl ile ve ziyrekligile ve vaķâr (12) ile ve sükün ile ata rüküb edince pes kaçankim atıñ arkasında eyer içinde olasın sağ ayağıñı (13) sağ rikâb içine vaz^c edesin andanşonra siyâbuñı onarısın eger istersen ki eyer içine (14) oturmazdan evvel sağ elün ile siyâbuñı büküb onarasın kendi nefesini yukarıya şaldıkdanşonra (15) pes eyle edesin zîrâ fârisler bunu işlediler velâkin ben re'y etmek ki bu ahsendür belki lâyıķ olan (16) budur ki ellerün eyere yapışasın ata binüb eyer

içinde karar bulunca ve ba'dehu libâsını onarasin ve sağ (17) cānibinden 'inānı bir miqdār kışa edesin tā kim at rikābı senden ırak  tmeye d nd kde saņa yakın

[135a]

(1) ola ve eger istersen binmek istediğinde el n ile eyeriň ardına yapıřasın ve bu baņa eħabbd r (2) z r  sen ata binmek istediğın vaktde řağ el n eyer kařında olduė h lde eger at Őıçarsa (3) saņa binmek fevt olmaz ve eger eyeriň kıçı řağ el nde olmayacak olursa ata binmek fevtinden (4) em n olmazsın andanřonra 'in nı cem 'an el ne al ve atuň bařını ber ber tut ve toėru tut (5) ve ř yle ma' l m ola ki f r siyyetiň 'im dı ve ařlı uyan tutmasınuň cevdetid r ve at  zre (6) s bit olmak ve liy kat ve haz kat f ris aħl kınınuň g kcekligid r ve eyerde f risiň oturmasınuň (7) g kcekligi ve riclin n istiv sı ve f ris cev rihin n s k n  ve amm  eyerde oturmasınuň g kcekligi (8) budur ki toėru ve dik li oturasın bir tarafa m nħarif olmayasın ve iler  ziy de egilmeyesin (9) ve riclin n tarafı  zeng de ola ve ayaėunu  zeng de iler  s resin vel kin ifr t  tmeyesin (10) pes kaçankim eyerde toėru turasın ve Őiy bı ıřl h edesin iki eller ni eyer kařınuň  ninde (11) atuň k hili  stinde uyanda cem' edesin ve atuň bařını uyanda pek tutasın ve eger uyanda (12) uzunluk olursa bir el nde barmaklarıň beyninde iki kat edersin ve b kersin ve bunun gibi uyanı (13) uzatmak k bild r kaçankim rumħ ile oynamazsın ve at uyana tayanmak ve anuň katılıėın (14) tuymak gerekd r ve uyanı at  zre çekmekte ifr t  tmeyesin z r  at muħteliř olur (15) ve y r mekden ta' lık olunur andanřonra seyre ya'ni y r mege ve segirtmege  ıkasın ve atı ihr c  tdiğinde (16) turg tmayub  kçeň ile anı urasın t rmaya ve eglenmeyesin pes anı iki el n hareketi ile ihr c (17) edesin iki ayaėıň tahrik  tmeyesin ve k rnını ayaklarıň ile urasın ve n sıň ekseri b yle ederler

[135b]

(1) ve bu fi'l-i kab hd r h zık olan feres n bunu  tmazler pes seyr 'unķ ile ya'ni mu'annık seyr  tdiğinde (2) yavařdan seyr edesin atuň 'unķ ile y r mesinden d ħı edn  ve d ħı yavař ve saņa vařf (3)  tdiėim  zre c l sıň aħseni  zre olasın ve oturmazdan evvel arķanı ve menkibiňi ber ber ve toėru (4) tutasın nitekim all h  te' l  seni toėru halk eyledi  n ne egilmeyesin ve yanına tayanmayasın ve eyerde (5) muħkem oturasın ve iki uyluėunu atuň iki yanından ayırmayasın ve ayaklarıňı  zeng de tefakķud (6) edesin yoklayub g resin ve zar ret ve h cet kadar  zeng lere tayanasın ve  zeng den ayakları (7)  ıkarmayasın ve geri çekmeyesin z r  f ris  zre ayaėını ger  çekmekden akbeħ bir nesne yokdur (8) pes kaçankim saņa vařf  tdiėim nesneyi

muhkem edesin ve nefsin bunı ‘âdet eylese ve saña (9) ‘âdet-i tab‘î olsa seyr-i ‘unuğa rücū‘ edesin ve rükūbı muhkem edesin saña vaşf êtdigim gibi (10) ve bir tarafa mużtarib ve müteharrik olmayasın ve hareket êtmeyesin illā hazākat ile atı ökçeñ ile urmağıla (11) bir tarafa döndürmege gayret edesin saña vaşf êtdüğim gibi pes tılkān yêlersin ya‘ni at iki öñ (12) ayakların bir yerde cem‘ êdüb qaldırduğı hâlde yêldüresin ve nefesüñi hıfz edesin ve saña (13) vaşf êtdüğim üzre binesin zîrā yêlmek şa‘bdur çok olur ki fârisi eyerden qal‘ êder (14) andanşoñra atı istivâda olan takrîbe çıkarasın yayan yürüyen kimesnenün yürümesi gibi sâkin (15) ola senün altın da atın sâkin ola ve sen atın zâhrında sâkin olasın ve atın uyanını şalivêresin (16) tâ kim uyan hareket êde ve itlâken takrîb êde andanşoñra atı devrde şol ayağı üzre tarh (17) edesin anda olan sükünından ve nâverdi aña bol edesin ve anın bolluğı yêtmış zirā‘ seksen

[136a]

(1) zirā‘ beyninde olsun zîrā kaçankim nâverd vâsi‘ ola at için dâhı âsân olur anın için (2) ve anın arkasında olan fâris için eşkin olur ve atın yer üzre zehâbı ve segirtmesi toğrı (3) olur ve kaçankim nâverd tar ola at muhteliğ olur ayakların qarışdurur at zekî olub (4) qalbi şedîd ya‘ni yavuz olduğ da ve atın qalbi şedîd olmayicek anı tahrîf êtme zîrā tarbâ üzre (5) tazıyîk êtme andan gitmişdür ve tayanmağ dan ve haşadan emîn olmazsın belki nâverdde tazıyîk (6) ve sür‘at ile döndürmek isti‘mâl olunur mübârizler ile aña ihtiyâc olduğı zamânda ve (7) nâverd için şürûğ vardır ve nefsi emrde azer olan budur ki ben anı re‘y eyledüm ve ol budur ki nâverdin (8) eşeri ve izi bir halka ola ki istidâreti ve müsteviye ola bir izde ve kaçankim döndürmek istersin (9) devrün izinden bir miqdâr çıkarasın tâ kim ‘atfeyi bükese ya‘ni tâ kim dönmekte saña turman âsân (10) ola andanşoñra anda rücū‘ edesin ve bu ‘atfe için ya‘ni bir dönmek için ve döndürmek için (11) dâhı esra‘dur ve bu ‘atfeye sen ve atın mu‘tâd muhtâcsız ve nâverd saña vâsi‘ gerekdür vech-i âher (12) budur ki iki nâverd edesin birisinde şol tarafa dönersin ve birisinde sağ tarafa dönersin (13) vech-i âher budur ki rücū‘un ba‘zısını dâhilden edesin ve ba‘zısını hâricden velâkin (14) evvelkisi benim katımda müsteħabbdur ve olmaya ki sen bunda devr-i vâhid ile devr edesin andanşoñra bir (15) mevzi‘de nâverdde duhûl edesin ve andan mevzi‘-i âhere naql edesin tâ kim meydânın evveline dâhil (16) olasın pes sen nâverdün için ka‘f êtmeyesin illā âhîrinde olduğ hâlde pes nâverdin (17) ve dâhı arzın miqdârını bilesin ve lâıyık olan budur ki kaçankim sen meydânda nâverd içinde

[136b]

(1) dönesin meydānda iki direk ola ki ‘aṭf ve rücū‘ın mevāzı‘ın anlar ile farz ve taḳdīr edesin (2) ve kaçankim rücū‘ etmek isteyesin ve şol tarafına dönesin senüñ öñinde olan direğin ḳurbında (3) sağ tarafına rücū‘ edersin direge yetişmezden evvel tā kim cümle meydānuñ yaşşılığı senüñ eliñde ola (4) pes bunu fehm ile ve bunuñ üzre şābit ol inşā‘allāhü te‘ālā imdi şöyle ma‘lūm ola ki nāsın (5) ekseri ‘ameli tenāvül ederler ve aña sa‘y ederler pes ‘amel için ve uyan için şahrāda bir manzara (6) ya‘ni bir bakacak ve bir tenhā yer ederler veyāhūd üzerlerine bir ḫalka cevirlirler ki dābbe andan çıkmaya pes (7) kaçankim nezzāre olmaya ve dāḫı ḫalka olmaya fāris bunda bir nāverd eder ki ol bir cānibe devr (8) eder ve bu ‘aybdur ve ḳabīḫdür ve bir kimesne ki bunu işlese ve ‘ilmi olmasa ḫarb içinde nice ‘amel edebilür (9) ve ammā kaçankim meydāna çıkasın pes cevlanın kesreti saña ‘ayb degildür zīrā sen ḳarībün tarafından (10) gitmege ve anuñ üzre bir ḫīle etmege muḫtācsın inşā‘allāh sen aña zafer bulursın andanşonra ta‘līme (11) rücū‘ edelüm pes kaçankim şol tarafına rücū‘ etmek istersin saña vaşf etdüğim gibi atıñ (12) sağ ayağı üzre döndürürsin pes üç devr devr edesin andanşonra anı şol tarafına (13) döndürürsin bir devr ile devr edersin ve sağ tarafına daḫı bir devr edersin ve ökçe ile urasın (14) kaçankim bir taraftan bir tarafa döndürmek isteyesin ve segirtmesinde bir miḳdār ziyāde edesin tā kim atı (15) döndürdüğüñ vaḳtde şābit ola ve segirtmekde ziyāde ede ve bunu ‘ādet edine ve ‘aṭfi döndürmegi (16) isrā‘ edesin pes bir tarafa bir devr edüb dönder andanşonra bir tarafa dāḫı bir devr edüb (17) dönder andanşonra bundan istivāya teşbīḫe ya‘ni ṭoğrı segirtmege beñzer cerye iḫrāc eyle andanşonra

[137a]

(1) dönder pes nişf devr devr et andanşonra bir tarafa daḫı ilkā edüb yine kezālik nişf devr devr (2) et bunu bir meydān kadar edersin ve bu ḫaml etmege ve imtinā‘a nāfi‘dür andanşonra atı alıḳorsın (3) ve bir sā‘at üzerinde ṭurursın tā kim sākin ola ve teneffüs ede ve her kaçankim segirtmekden atı ḫabs (4) edersin ya‘ni alıḳorsın bir sā‘at ṭurmağı isti‘māl edesin zīrā bu ata rāḫat olduğı zāhirdür (5) tā kim atıñ cevfinde olan nefes ṭaşra çıka ve libāsın ve āletini oḫarasın andanşonra ṭılḳān ya‘ni (6) at iki öñ ayakların bir yerde ḳaldırduğı ḫāde naḳillerken segirdürsin velākin segirtmegi uzak (7) etmeyesin zīrā uzak segirtmek ifsād eder şol devābbı ki anlaruñ üzerinde rimāḫ ile oynar (8) ve atı üç kerre medd edüb şalivērirsın ve dördüncide ḫabs edersin saña bāb-ı riyāzetde vaşf (9) etdigim gibi pes üzerinde ṭurasın taḳrībden ḫabs edüb ṭurtuğundan ekser tā kim sākin (10) ola ve segirtmegi unuda ve ayaklarıyla ḳarışdırmaya ve eger

‘inānından hıffet ile ve mülāyemet ile (11) habs olunursa ve illā kıcları üzre azacıķ redd edersin tā kim ağzında uyanı taleb éde zīrā uyanı (12) terk éder ve uyanı hafīf ola ve atı қanatmaқdan hāzer édesin zīrā benim kıtımda fāris atı қanatmaқdan (13) büyük ‘ayb yoktur illā bu қadar vardur ki ökce ile urasin nitekim zıkr olundı illā megerkim cenk (14) vaқtinde ola zīrā cenkde tīz birkaç büyük ciziler cizmek ve yara étmek lāzımdur ve vaқt olur ki (15) fāris atı қanadır hārbde cenkden çekilür ve şöyle bilesin ki atını қanatmaz illā şol cāhil ki (16) atı tutmaға anuñ ‘ilmi ve ma‘rifeti olmaya pes қаçankim saña vaşf étdüğim rükübı muhkem édesin (17) ve cümlesinde sābit olasın ve bu saña ‘ādet ola ve tabī‘at ola pes rükübunda hāreket étmezsın

[137b]

(1) illā ‘ilmile ve hikmet ile ve қаçankim sehv édesin veyā gaflet édesin veyā қalbün fūrūsiyyetde ğayrı bir (2) bir şey’ müştāğil olsa sen yine senligiñden müteğayyir olmazsın ve hüsn rükübundan zā‘il olmazsın (3) pes fūrūsiyyet a‘māli üzre sābit ol ve ‘inānı başiret üzre imsāk eyle saña vaşf étdüğim üzre (4) tā kim bu emr sende tab‘ ola ve mürekkeb ola ve illā helāka ta‘arruz édersin ve nefsün ile mağrūr olub (5) déme ki ben rükübı gökcek éderin ve rumhı ğayrı ālet ile ‘amel étmekden hāzer édesin zīrā bu fesād (6) ve ğurūrdur ve ‘ameli rumh hāşşeten saña hāşıl olmaz ve elünge gökcek olub saña hafīf olmaz (7) ve sür‘at üsre aḥz édüb zarb édemezsın dāḥı anuñla ḥall édemezsın aḥz étmekde ve rükübda (8) ve fūrūsiyyetde akrān olan feresān ve ibtāla ve dāḥı ‘adūdan ve mübārizlerden hārb meydānında (9) akrānı yıқamazsın illā uyan ‘ameli ile ve uyanı bilmegile ve tutmaқ ile ve feresiñ seni nēreye (10) vaz‘ éder ve meydāna dāḥil olduғunda nice duḥūl édersin ve nice ḥurūc édersin ḥurūca (11) hācetiñ vaқtinde ve dāḥı nāverdiñ miқdārını bilmegile ve seniñ mübāriziñ evinde yēri nice seriқа (12) édersin ve nice hābs édersin ve oturursın bilmegile ve hābsiñ ve talebiñ ve cenk daқāyıқınuñ (13) ma‘nāsı nedür bilmegile ve ‘atfıñ ya‘ni döndürmeğiñ ma‘nāsı nedür ve her vaқtde uyanıñ қanğı (14) cānibini döndürürsin ve ‘amelden uyana қanқısı şāliḥdür bilmegile pes bu vechile feresāna fā‘iķ (15) olmaқ ve mübārizi üzre ğalebe étmek elyaқdur ve saña tekrār vaşf eyledim kitābuñ evvelinde cemī‘ eşyāyı (16) aña muhtācsın pes benim kitābumı ve vaşıyyetimi ve zıkr étdüğim şafā‘ımı tedbīr eyle ve fehm eyle ve anlara nazarını (17) tekrār eyle ve қаçankim şabāḥa dāḥil olasın ve mużtarr olasın pes bunları tekrār eyle ve ‘ādet

[138a]

(1) eyle saña zıkr olınan ve evvelde taqđım olınan şey' zāhir olur vallāhü'l-muvaffaq pes ehl-i başiret olan (2) müte'allimün ve habāriñ en büyük emri fikr etmekdür ve vaşf etdüğim şey'den baħs etmekdür ve anı teftiş (3) etmekdür ve anuñ üzre řabr etmekdür tā kim fehm edesin ve řalbünđe rüsüh bula ve lāyık degildür (4) řol kimesne ki bir 'ilmün ta'limine ibtidā eyleye ve anuñ evveli aña řa'b ola ve aña duħül etmek (5) ve şalebine sür'at etmek řa'b ola ki mutazaccır ola pes 'ulümüñ küllisi ibtidāda vārid olduğa (6) anları kāhil olan kimesnenün 'aqlına şakıldür zīrā ġarīb olan şey'i götürmek şakıldür (7) ve řol nesne ki tecribe olmamış ola pes řibā' andan vahşet eder andanşonra müdāvemet (8) eyle me'nüse olur ve aña 'ādet olur pes her 'ilm ibtidāda řa'bdur ve 'ilm-i fūrūsiyyet (9) bir 'ilm-i celīldür ki ġāyetile řa'bdur zīrā 'ilmi ve kuvveti ve řecā'ati ve sür'at-i başsı ve kuvvet-i başsı ve cismi (10) ve şalbi ve dāħı 'ulüm-ı şeyyatiden fāris şanğı 'ilmün hıfzına muħtāc ise cümlesini cāmi'dür ġuřuřā (11) kaçankim mübārezet ve ġarb için çıksa pes at arķasında kendi nefsinin hıfz etmege (12) muħtācdur ve rükübını ve 'inānını muħkem ede ve atı ayaklarını nereye vaz' eder 'ālim ola ve zehābı (13) miķdārını ve cenkde ġālātı miķdārını ve ġilesini ve rumħ ile 'amelde fikrini ve dāħı ġurba ihtirāsını (14) 'ālim ola ve mübārezetinde ve müsābaķatında řol kimesneye ki aña kendü ġile etmek ister (15) başiret üzre ola ve bundan ġayrı dāħı umūr-ı 'ālim ola ve bu umūruñ řāħibi egere (16) zihni řāħiħ ve zekī ve şalbi ředīd ve başsı serī' degil ise ve āletini naķl etmege fehm ve idrāk řāħibi (17) degil ise bunları zabt edemez pes bundan ötüri biz ayıtdık ki fāris muħtācdur rüküb için

[138b]

(1) ve at üzre sebāt için ve 'inān-ı imsākınıñ ġazāķati için bunlar aña 'ādet ve řabī'at ola (2) rükübda ve 'inānda ihtimāmda tekellüf etmeye ġattā fāris feres ile ke-enne-hu şey'e vāħid ola ve cümle (3) şuğli rumħa ola ve rumħ řāħibini şaleb ede ve andan ġazer ede ve aña bir ġile ede ve dāħı (4) şuğli řāħibinden ġalāř olmaķda ve 'amelinün daķāyıkın iħrāc etmekde ola pes fāris için (5) bunda 'azīm-i şuğl vardır ve kaçankim anuñla ķā'im olsa pes emr-i ġařir ve řān-ı celīli idrāk eder (6) ve kendü nefsinde dāħı emr-i 'azīmi def' eder ve 'āķil şatında yoķdur ki şalbini iki emre meşğül ede (7) ġanda şaldı ki nice umūra meşğül eyleye ve kaçankim rüküb ve řiyābda fāris řab'an ve 'ādeten (8) ġazıķ olmasa aña lā-büdd olan budur ki kendü nefsi ġaķķında muķařřır olmaya şarini ile mübāreze (9) ve muħārebesi vaķtinde anuñla muřā'ana vaķtinde ve kaçankim şarini ile buluşsinlar kendi nefsi hıfzını feresinün (10) tedbiri üzre taqđım

eyle ve bilā-şekk mübāreze budur ki kendi nefsi kendüsine eḥabb olmak gerekdür (11) zīrā kaçankim feresine meşgūl olsa anuḡ mübārizi aḡa ḡahr ve galebe éder ve a‘māl-i fūrūsiyyetden (12) ‘amel-i rumḡ ile biz ibtidā eyledik ve rumḡ ile ‘amel-i fūrūsiyyetden başı gibidür bedenden ve ba‘zılar étdiḡi (13) rumḡ ile olan cemī‘ a‘māl bir ḡirāḡdur ve ‘inānuḡ tūtması ve ḡollanması yigirmi üç ḡirāḡdur (14) zīrā fūrūsiyyet rumāḡ aḡḡābı içündür zīrā rumāḡ ile kerr ü fer ve muḡābele ve mücādele ve muḡātele ve ḡamle (15) ve muḡā‘ana ve murāvaḡa vāḡı‘ olur ve ḡamle rumāḡ aḡḡābı içündür ve rumāḡ üzere rehā‘-yı ḡarb (16) devr éder ve rumāḡ ile feresān ta‘zīm olunur ve ibtāl olunur ve anlar üzere bünūd-ı münteḡir (17) olur ve remāḡ ḡayliḡ ya‘ni atlaruḡ boynuzlarıdur nitekim benī ‘aleyhi’s-selāmdan vārid oldı ki

[139a]

(1) er-ramāḡu ḡayāḡi’l-ḡayli fezeyyenūhā biḡayāsīhā ya‘ni boynuzlarıdur pes bundan ötüri (2) ‘arab ecem ya‘ni boynuzsız ḡoyun tesmiye éder ḡol kimesneye ki anuḡ rumḡı olmaya ve aḡbārda (3) vārid oldı ki nebī ‘aleyhi’s-selām ‘aleyküm biramāḡi’l-ḡanā fe-inne bihā yū‘eyyidü’l-lāḡü ‘azze ve celle (4) beyne yedeyi’s-sā‘ati leküm fi’l-bilādi ve resūlu’l-lāḡ ḡallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem ayıtdı be‘aseni’l-lāḡu (5) ‘azze ve celle beyne yedeyi’s-sā‘ati bi’s-seyfi ve ce‘ale rızḡı taḡte zılāli’s-süyüfi ve ce‘ale’z-zülle (6) ve’s-ḡiḡāra ‘alā men ḡālefenī ve men teḡebbeḡe ḡavmen fehüve minhüm ve ḡallā’l-lāḡu ‘alā seyyidinā muḡammedin ve ālihī (7) ve ḡaḡbihi ecma‘in ‘adede na‘māyihī ve ālāyihī ve ḡasbünāllāḡü (8) ve ni‘me’l-vekīl ve’l-ḡamdü lillāḡi (9) rabbi’l-‘ālemīn *(Bu sayfanın geri kalan kısmında süslemelere yer verilmiştir.)*

[139b]

(1) ve bu bāb muvāzeneti ve muḡābeleyi ve cānibeyn-i ḡuvvet üzere imtinā‘ı ya‘ni men‘i beyān éder *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[140a]

(Bu sayfanın tamamında minyatür bulunmaktadır.)

[140b]

(1) ve kaçankim cery étmege ya‘ni segirtmege ḡurūc édersin iki cery beyinde ḡurūc ile tā kim ḡarībīnden (2) irāḡ olasın ve rumḡı anuḡ yüzine medd édesin pes yüzini ḡaḡā étmezsın ve zerḡi isti‘māl édesin (3) ve kaçankim zerḡ édesin pes zerḡ édüb rumḡı tiz kendüḡe çekesın tā kim imtinā‘ ve keffe anı ‘inād édesin (4) rumḡuḡ başı aḡaḡa étmezden evvel veyā anı urmaḡdan evvel nitekim ben saḡa ta‘līm eyledüm zīrā bu ḡāyet ḡorḡulıdur (5) ve nāverdden ḡurūc étdüḡüḡ zamānda ḡarībüḡ senüḡ ardıḡca

gelmesün pes rumhını dönder ve şol tarafından (6) men^c eyle ve rumhda şol elün taqđim eyle ya^cni ilerü tut tā kim saña muqaşşır olmaya andanşonra yine şiddet ile (7) ħurūc eyle pes bilürsin ki qarībün saña lāhiķ olmaz ve rumhı yemīniġe redd eyle ve nāverdde ziyāde eyle (8) ve bunı édüb devr édüb tolaşmaġı ‘ādet ve vuķūfı isti‘māl eyle tā kim qarībün rumhı ile seni qarşulamaya (9) kendi murādı üzre pes anuġla muvāceheyi isti‘māl eyle ve şol atı isti‘māl eyle ki bu kitābda ben anı saña zıkr étdüm (10) ve eger anuġ rumhın almaķ mümkin olursa alasin ve eger rumhda demren veyā demrenden ġayrı şey[’] varısa şakınasin ki saña (11) toķanmaya ve mümkin olursa anı alasin ve eger rumhı başında demren ile sevād olursa almayasin ve eger demrenden ġayrı şey[’] (12) dāġı olursa tā kim seni kara étmeye ve üzeriġe ta^cnı iddi‘ā étmeye ve eger nāverd içinde seni men^c éderse pes senünġ (13) üzeriġe olsun ki anuġ üzre yer uġurlayasın ve nāverdi iki şakķ édesin ve bu cā’izdür qarībe ħud‘a ve ħīle (14) vaķtinde rumhı yemīniġe naķl étmegile ve rumh senünġ şol sā‘idünġ üzre qarār bulmazdan evvel kādır olduġıġ kadar esra^c (15) vaķtde anı saġ tarafına redd édesin ve anuġ yemīnini kesr édesin ve inşā’allāh biz bunı mevzi^cinde şerġ (16) éderiz ve kezālik rumh ile anuġ yemīnini dāġı men^c édesin saña vaşf étdigim üzre anuġ yesārī-yi (17) imtinā^cında fefhem

[141a]

(1) ve eger qarībünden mümteni^c olursaġ saña geldüġi yerden ve ol yer yaşı olmasa ve şahrā olmasa pes saña ardından (2) veyā öġünġden gelse rumhı alub aġa tarġ édesin saña geldüġi yerden ve bu imtinā^cda bundan esfel ‘amel (3) olmaz ki imtinā^c-yı ħiddet üzre elün rumhın esfelinde olan ‘inān ile bir elde ola gerek saġ olsun (4) ve gerek şol olsun imtinā^c üzre kanķı cānibden olursa ve lillāhi’l-ħamdü vaġdehü *(Bu sayfanın geri kalanında minyatür bulunmaktadır.)*

[141b]

(1) imtinā^c rumhıdır *(Bu sayfanın geri kalanında minyatür bulunmaktadır.)*

[142a]

(1) ve ehl-i rüm rimāġ ile imtinā^c éder menkib ile ‘unķ arasında oldukları ġālde ve eger fāris (2) mümteni^c qarīnine çıkarırsa rumh ile anı zerķ éder ve benüm katımda bu ‘amel şavāb degildür belki rumhı ‘ānıķ (3) üzre ya^cni menkib ile boyun arası üzre vaż^c éder tā kim kendi rumh naķlindenistirāġat éde (4) qarīninden ırak olduġı ġālde buġa iġtiyācı olursa veyā andanşonra qarīni tama^c éderse (5) ve ammā muġāredede ve ġurbdā

pes ben bunu re'yy etmem z̄irā ta'n 'āniḵ üzere rumḥ vaż'ını ibtāl eder *(Bu sayfanın geri kalanında minyatür bulunmaktadır.)*

[142b]

(1) ḥorasānīnün ḳadīm olan naḳlidür 'inān ile tesdīdde *(Bu sayfanın geri kalanında minyatür bulunmaktadır.)*

[143a]

(1) ḳaçankim sen şol tarafa müsedded olsaḅ saḅa vaşf êtdigim üzere pes murād eyleseḅ 'inān ile feresiḅ (2) başı üzere naḳl êdesin saḅ ḅarafıḅdan rumḅuḅ esfelin ḳaldırırısın tā kim esfeli seniḅ elüḅe gele (3) ve elüḅ altında ve şol ḳoluḅ altında ola tā kim ḳavī ola ve başı yere düşmeye ve rumḅuḅ başını feresiḅ (4) başına döndürürısın saḅ ḅarafından ve ma'ān mübāderet êdersin ve rumḅuḅ esfelinden 'inānı alursın (5) şol mevzi'de ki seniḅ şol elüḅ anda idi ve şol elüḅ rumḅuḅ esfeline redd êdersin şol yere kim (6) seniḅ saḅ elüḅ anda idi pes ḳuşaḅıḅ şol ḅarafında ḳuşaḅ başında olan iblik mevzi'inde (7) şol eli tutasın ve kezālik naḳl êdersin eger isterseḅ ki rumḅı şol ḅarafiḅa döndüresin (8) olduḅı gibi pes naḳl-i ḥorasānī-yi ḳadīm şol 'amel ile muḳayyed ki evvel olur anuḅla 'amel êtdiler ve her nesne ki (9) ben z̄ikr eyledim naḳlden tesdīd-i ḥorasānīde pes bu cihet üzredür inşā'allāḅ ve ben keriyē görürem ki (10) el 'inān altında z̄irā fāris ḅarzında müteḅayyir olur bir kerre ḅalīb olur ve bir kerre maḅlūb ve mümteni' (11) olur ve ḳaçankim fārisiḅ eli 'inān altında ola ve imtinā' êtmek murād eyleye 'inān eli üzere (12) bükilür ve şekksiz iki ḳat olur ve ḳaçankim iki ḳat olur el munḅabıḅ olur ve 'inānı ḅar olur ve şol (13) nesne ki ben anı re'yy êderim ḳaçankim 'inānı naḳl êtmek lâzım olsa 'inānı fevḳden alursın ve elüḅ arkası (14) fevḳde ola pes barmaḅlarıḅ ba'zısıyla 'inānı aḅz êdersin ve bāḳısı rumḅda olsun ve bu egerçi kim (15) bunda ednā za'f vardur aşlahdur imtinā' ḅatında 'inānuḅ bükülmesinde ve böyle êdecek elüḅ 'inānıḅ fevḅinde êdesin ve atuḅ (16) naḅlinde iki naḅl êdersin ve bu mümkindür velākin fāris naḅlde eḅlenür ḅarīni idrāk êtmekden istediḅı gibi ḳaçankim fāris mübtelā olsa şol (17) ḅarīne ki 'inānı muḅāredede ve taḅḅīḅde iki kerre naḅl êtmez z̄irā emr uzanur ve fāris bundan ḅoḅ eḅlenür ve bu anuḅ şüretidür

[143b]

(1) naḅl-i muḅdeş-i saḅrī *(Bu sayfanın geri kalanında minyatür bulunmaktadır.)*

[144a]

(1) ḳaçankim rumḅ şol ḅarafiḅda 'inān ile bir z̄irā' miḅdār olsa ve saḅ elüḅ esfelinde olsa tesdīd-i (2) ḥorasānīde saḅa vaşf êtdigim gibi ve naḅl êtmek murād eyleseḅ

rumhūñ esfelin def^c edersin tā kim şol (3) elūñ ayasında aķa ve el ayañı bir miķdār açarsın tā kim rumh el ayañda aķa pes rumhūñ esfelin şol elūñde (4) ‘inān ile edesin ve rumhūñ başını feresūñ başına döndürürsin anuñ sađ cānibine ve sađ elūñ (5) çıkarasın ve anuñla ķulaçlayub anı şalasıñ süķün ile ve nāz ü şīve ile ve işāret-i ḥasene ile pes sür‘at (6) üzre rumhđan bir zirā^c kadar yerde aḥz edesin ve sađ elūñ önünđe ola ve şol taraflında fi‘l (7) dāḥı böyledür ve eger sen tesdīd-i muḥdes ile sađ tarafluña müsedded olsañ ve naķl etmek isteseñ (8) sađ elūñ rumhđa yap yap sürersin tā kim elūñ ile uyana yetişesin ve uyanı alasıñ şol (9) elūñ birle rumhūñ esfelinden pes atuñ başını rumhūñ başına döndürürsin ki feresiñ ķulađı ile (10) berāber cārī ola ve kezālik şol elūñ ile ķulaçlayub şalasıñ sađ elūñ ile etdüđiđi gibi (11) ve bu naķl-i sađrīdür pes her nesne ki ben emr eyledüm naķl-i muḥdesden sonra pes bu tariķ üzredür ve bu naķl (12) ve tesdīd baña sevgülüdür ve ben bunuñla feresān ile muḥārede ederin ve kaçankim yalıñız naķl edersin (13) pes elūñ ayasıñ rumh altına vaż^c edesin ve bir kerre anı bükesin ve bu ‘amel a‘māle gökcekdür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında süslemeler bulunmaktadır.)*

[144b]

(1) müseddeden naķl-i şāmīdür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[145a]

(1) eger müsedded-i şāmī olursañ saña vaşf etdüğim üzre ve murād eyleseñ ki sağriye naķl edesin (2) pes rumhı sür‘at üzre ķoltuđuñ altından önünçe çıkarasın ve rumhūñ esfeli ‘inān ile (3) şol elūñde olsun ve sađ elūñ mevzi‘inden taḥrīk etmeyesin pes anı tesdīd-i sađrī ile tesdīd (4) edersin ve bu naķl-i ceyyiddür rumh ta‘līmīñ ibtidāsıdır ve nice ibtidā eder şol kimesne ki anı ta‘allüm (5) etmek diler *(Bu sayfanın geri kalanında minyatür bulunmaktadır.)*

[145b]

(1) kaçankim fūrūsiyyeti öğrenmek istersin bir at ittiḥāz edesin ki ayakları ve ḥalkı şedīd ola muḥī^c ola (2) başı leyyin ola ziyāde yavuz olmaya segirtmege şālīḥ ola sākin ola uyanı güzel gele döndürmesi (3) leyyin ola pes bunuñ gibi at üzre ta‘allüm daḥı emkendür nefsi yavuz olan at üzre ta‘līmīden andan (4) cemī^c āletiñi muḥkem edesin ḥuşūşen cümleden dābbenūñ ķolanın bek çekesin ve ķolañ çekmekde kimseye (5) i‘timād etmeyesin ḥattā kendi nefsūñ ile ķolanı çekesin veyā elūñ ile yoķlayasın eger gayrı kimse (6) anı çekdiyse andansonra uyanını kışa edesin ḥattā eyer kaçına kaçā

ķorsın ve gümüşden ve ğayrı Őey'den (7) bir küçük halka edüb kuşağın muķaddeminde olan kayışa bağlarsın ve libāsunı anda teřmīr edüb (8) dūřuresin ve eger dilersen Őiyābuņ yırtmaclarında ic yüzinde ipler edesin ki ata bindiğin vaķtde (9) uyluğına bağlayasın ve eger dilersen Őiyābın eteklerini ardından kuşağına ķaldurırsın zīrā feresān (10) bunun cümlesin eylediler ve ben ķabīh gördüm kuřaķ içine ķoymaķ ile olan teřmīri ve senüņ rumħuņ (11) ince ve ħafīf yeyni ile ğalīz beyninde gerekdür zīrā ğalīz olan el ayasından ve barmaklar (12) üzerinde buluşmazlar ve ince olan tīz bükilür ve münkesir olur ve ne ķadar ħafīf edebilürseņ (13) edesin ve bu diķķatde rumħuņ uzunluğı on zīrā^c gerekdür ve bundan aşağa dāhı cā'izdür rumħ (14) için bir tırāda ihzār edersin ve tarīde bir ħařebe veyā ķařabadur ki ucında demür ola ve bu aĥsen (15) ve eĥaffdur muțarridden ve muțarrid ķıřacık süñüdür ki Őayd ardınca atarlar ve feresān bunun cümlesin (16) eylediler ve olmaya ki cerr ve milħde ya'ni çekmekte ve men^c etmekde 'amel edesin illā tarīde ile veyā muțarrid ile (17) zīrā ol 'amel için dağı aĥsendür ve tarīdeyi rumħuņ başında iki zīrā^c miķdārı yerde 'aķd edesin

[146a]

(1) Őaņa eĥaff ve aĥsendür ve fārisler bir ķarıř miķdārı yerde ve dāhı ekser 'aķd eylediler andanŐonra ķamçıyı (2) řol elüņe el barmaklar arasına veyā řol ķoluņa ve eger dilersen kuşağına bağlarsın ķankı cānibden (3) istersen ve eger dilersen ķamçıya bağlarsın ve fārisler bunun cümlesin eylediler ve bağladılar velākin (4) benüm ķatımda ķamçıyı bir nesneye bağlamak cā'iz degildir belki benüm ķatımda ķudemā isti'māl etdikleri ħaťā (5) oldur ve anlar anuņ için isti'māl eylediler zīrā uyanları naķl eylediler ve ķaçankim fāris (6) ķamcısın bağlasa pes anı zāyi^c eder ve vaķt olur ki mıķra'a fā'ide eder ve mıķra'a baņa dağı eĥabbdür (7) fāris ħāzıķ için zīrā vaķt olur ki bir ħādiředen ötüri rumħ dūřer pes ķaçankim fāris ķaçankim fāris aĥz (8) etmekde sür'at řāhibi olsa ya'ni çapuk olsa muķarri'esiyle ħařmınüņ rumħını def^c eder mıķra'a (9) tavarı urub sürmek için ağacdan olan ālet ki çobānlar anı ķullanurlar ve mıķra'anuņ (10) uzunluğı dört ķarıř edesin ve mıķra'anuņ 'alāķası ya'ni bağı za'īf gerekdür ve vaķt olur ki (11) yayan olan kimesne fārisiņ mıķra'asına yapışur ve anı cezĥ eder ķaçankim mıķra'ayı aşağa tutsa (12) ve ķaçankim mıķra'a münķatı'a ola ve rācil aņa meşğül ola pes fāris silāhından ne ile yaraķlandıysa (13) anı zārb eder pes ķaçankim sen ta'līme muķayyed olursın pes nefsün ile ibtidā eyle tā kim 'amelden (14) Őaņa vařf etdigim kimesneyi muĥkem edesin pes ķaçankim 'amelde Őaņa vařf etdigim üzre (15) olsaņ ve Őiyābuņ dūřürseņ ve altını muĥkem etsen pes rumħı nişfindan řađ elüņe al ve anı (16) ve anı

şag tarafından mıkra'aya bağlarsın ve rumh eyeriñ kıçında va şag uyluğın ardında ola ve anuñ (17) başı kavvāme ola atuñ şag kulağı ile mürtefi' olduğı hāde ve rumhuñ esfelini aşığa tut ki anuñla

[146b]

(1) artı beyninde bir zirāf'dan aqall ola andanşonra çıkub feresüñi şol tarafına tarh edersin ve takrīb (2) ve hided ile takrīb edersin ya'ni yellersin ednā yelmek ile ve böyle iki kerre devr edersin (3) andanşonra rumhuñ başını berāber döndürürsin tā kim rumhuñ başı şol taraftan ola (4) andanşonra rumhı şol elüñe al şol yerde ki uyan ile şag el anda edersin pes anı dönder (5) ve anuñ başı şag üzengünün berāberliğinde ola ve rumhuñ başı ile esfeli beynini yükseklikde (6) berāber eyle andanşonra şag elüñi şag uyluğın ardına çek eyeriñ ardında aşığa şalınduğı (7) hāde pes yine kezālik iki kerre devr edersin andanşonra şag elüñi ve başını kaldır işāret-i hasene (8) ile liyākat ve hazākat eyle ve anı şol elüñ üzre vaz' eyle şol elde rumhuñ hizāsında ve şag elüñ (9) üsti yanında ola pes böyle bir kerre döndürürsin tā kim rumhuñ başı şag cānibinden ola ve senüñ elüñ (10) rumhuñ altında ola pes anı dönder ve başını bir miqdār aşığa eyle ve üzengüler ile berāber eyle ve bunun (11) cümlesi ile atuñ şol cānibine devr ede şol kadar ki bedā' etmişsin ve anı takrībe götür ve devr-i vāhid (12) üzre devr etdir andanşonra altından başını geçür tā kim rumhuñ şag koluñda ola pes yine kezālik (13) bir kerre döndür andanşonra rumhuñ başını atuñ başından şol tarafa geçür ve bir kerre döndür andanşonra (14) rumhı önüñe naql eyle ve anı çıkar ve anuñla tesdīd eyle ya'ni istikāmet ile ve sedādla 'amel eyle (15) pes müsedded olduğı hāde devr-i horāsānī ile iki kerre dönder andanşonra rumhı atuñ başına (16) şol tarafına naql eyle ve bir kerre naql eyle andanşonra rumhı ön tarafına naql eyle ve anı ihrāc edüb (17) şol tarafa anuñ ile tesdīd eyle ve atı kalb eyle ve anı naql eyle şag tarafına dönder ve iki kerre

[147a]

(1) devr eyle dönder andanşonra rumhuñ imtinā'a ya'ni men' etmege redd eyle ve men' eyle andanşonra (2) rumhı başuñ üzre dönder ve bir kerre anuñla imtinā' eyle ve atuñ tarh eyle ya'ni şal şol (3) tarafına azacık sür'at eyle tā kim rumh dāhil tarafından ola ve at şol taraf üzre iki devr kadar (4) devr ede andanşonra rumh dāhil tarafından dönder ve at şag ön ayak üzre şag taraftan (5) devr ede andanşonra atı müsteviyen şal ve şol tarafa tesdīd eyle müstevī olduğı hāde (6) bir hamle edersin pes nişf devr miqdārı devr eyle andanşonra rumhı şol elüñde şalivēr (7) nişfina varınca ve atuñı ol vaqt habs eyle ve dönder ve yavaş yürüt yine mevzi'ine rücū' (8) edince ve kaçankim rumhı her

mevzi'de şalıvèresin pes sağ elün ile şol elüne anı geçüre (9) zîrâ bu 'aybdur ve feresân ile ehl-i nazara katında kabîhdür ve çok olur ki sağ elüni eyer altında (10) olan keçeye kırsın rumh düşer pes denâ'et olur ve haclet vâkı' olur velâkin kaçankim rumhı (11) elde aşğa şalıvèrmek istersin başını yukarıya bük ve cemî'an al ayanı şalıvèr ve gözlerün (12) rumhda olsun ve terk eyle ki rumh ellerinde aksun zîrâ kendi nefsinde akar pes kaçankim başı (13) gele anı kabz eyle ve lillâhi'l-ḥamdü vahdehü bu bâb (14) ḥarbde ve mübârezâtda şecâ'at-i küfv olan ḥaşma ḥurūciḡ ibtidâsın beyân eder imdi (15) muḥakkak şöyle bilesin ki qarîb ve ba'îd ile muḥârede için ya'ni sürüb redd etmekiçün çıkmazsın (16) gerek ol kimesne 'adü olsun ve gerek şadıḡ olsun illâ ol senün ḥakkında taraf bulmak ister (17) pes za'f ve süstlikdan ve terâḡi isti'mâlınden ve müsâheleden şakınasın ve eger bunları edersen

[147b]

(1) ve senün küfvün olan kimesne saña zafer bulacak olursa bu hemân senden nakş olmazsın müsâheleyi (2) ve kayırmamaḡı isti'mâl etmekle belki feresân ve 'avâm beyninde bu 'âr olmaḡdan zâ'il olmaz pes bundan (3) ḥazer edesin pes ḥarmı ya'ni kaşd etmegi ve şedd etmegi isti'mâl etmek evlâdur ve eger bir fâris ile (4) muḥârede edersen ya'ni sürüb redd edersen ve isti'mâl edecek olursan şol şey' ki anuḡ (5) isti'mâli vâcibdür pes eger qarînün fâris degil ise pes ol şey' üzre turmaz pes kendi (6) nefsin helâk eder ve ba'de-zalik pes fârise lâyıḡ degildür ki her mevḡında 'amel ede illâ şol (7) şey' ki gökcek ola ve feresân katında câ'iz ola ve ya'ni terk ede kaçankim umür-ı cidd vaḡv olacak (8) olursa ve buña lâyıḡ degildür illâ şey' ki gökcek ola ve ḥarbde ebeden 'amel etmeyesin şol dâbbe (9) üzre ki yorḡa ola ve ceyyid ola eyü ola şabr edici ola tecrube olunmuş ola illâ megerkim (10) zarûret vâkı' ola ve vaḡt olur ḥarbde senün atun ürkek ve yüksek baḡıcı ve ḥarün (11) ya'ni yürüyemez ve sürçek ve bir gözlü ve bundan ḡayrı dâḡı vâkı' olur ve ammâ ḡulefâ ve mülük (12) öninde olan meydânlarda pes 'amel etmeyesin ve oynatmayasın illâ şol dâbbe üzre ki kavî ola (13) cevâd ola bükmesi ve döndermesi leyyin ola sâkin ola ḡafîfü'l-'inân ola îmâ ile ve fehm ile muḡî (14) ola ve dâḡı rumh-ı ḡafîf ile ve âlet-i müstevî ile sâbit ve kavî ola 'amel ede pes eger senün mu'âdilün (15) saña müteheyyî olub qarşu gelürse pes muḥârede eyle ve illâ ebeden muḥâredede ta'arruz etmeye ve eger (16) senünle muḥârede eden mu'âdilün rumhı senün rumhından uzun olacak olursa pes anı kaḡ (17) eyle ve andan istiḡyâ etmeye zîrâ senün üzre ḡavîl kaşirden ḡafî degildür ya'ni bilürsin ḡavîlün

[148a]

(1) ‘ameli ziyādedür kaşîr olan ol ‘ameli edemez ve eger anuñ rumhı senüñ rumhıñdan hafîf ise pes (2) anuñla berāber eyle imdi şöyle ma‘lûm ola ki eger saña zıkr etdüğim eşyādan ve bâblardan (3) bir şey’ haķîr görüb anlarda müsāhele edecek olursañ ve ba‘dehu ğalebe edecek olursañ (4) bir ālet ile veyā at ile veyā rumhuñ uzunluğıyla pes senden maķbûl degildür belki ‘ayb (5) ve fażîhet şāhibi olursın ve şöyle bil ki fāris şol at ile ki muţārede etmek ister (6) muţārededen evvel birkaç gün aña binmege muhtācdur tā kim at anuñla me’nûs ola ve kendi (7) şan‘atını ve uyanını aña ta‘rîf ede ve bundan evvel fārise lâzımdur ki rumh için şālîh (8) olan atı ‘ārif ola zîrā at ma‘ānî-i kalîleye muhtācdur ki anlar devābbda bulunmaz pes bu (9) bâbda benüm vaşiyetümi evķāt-ı fehm ile zîrā nāsden çok kimesneyi gördüm ki kaçankim (10) ta‘n olundılar bu ‘illet ile hasta oldılar pes cemî‘ nās katında anlardan bu fażîhet (11) def‘ olmaz pes ħarmı ya‘ni kaşd ve şeddi isti‘māl eyle ki imtinā‘uñ ve def‘üñ katında saña (12) ceza‘ ya‘ni şabırsız dēyeler ve bu ħayren aĥsendür ki ta‘n olundu dēyeler ve kaçan dilesen kim (13) bir fārise çıkasın ki anuñla muţārede edesin ve devābbdan binsen şol dābbeye ki saña (14) vaşf eyledim ve rumhıñı aĥz eylesen ve anı senüñ muţāridüñ olan kimesnenüñ rumhı ile kıyās eylesen (15) ve ikisi berāber olsalar ve şiyābuñı düşürsen ve cemî‘ ālātını muĥkem eylesen ve ‘inānı kışa (16) eylesen pes senüñ küfvüñ olan fārisden iki yüz zîrā‘ miķdārı ırak tır ve senüñ rumhuñ (17) sağ elüñde ola ve anı nişfindan tutasın aña karşı olduğı hālde ve bir miķdār başını kaldurasın

[148b]

(1) ve sen eyerde diküli ve toğrı turasın ve aña āteş-i şerer gibi olan nazar ile nazar edesin (2) ve atunı ħāzır edesin ve anı kalak ve ħarekete getüresin tā kim seni mehîb göre ke-enne-hu anı eyerden (3) kapmak istersin göre andanşonra atı meydānuñ ortasına elli zîrā‘ miķdārı taĥrîk edüb (4) sürersin ve talkı tercîh edesin ya‘ni iki ön ayağını bir yerde cem‘ etdiği hālde şıçramakla (5) ve kalkmağıla yürümeği edesin ve aña rücū‘ etdigünde andan yüzünı ğayrı yere şarf (6) etmeyesin ve andan rücū‘ etdigünde arkanı aña döndermeyesin ve her ne hāl üzre olursañ rumhuñ (7) başını aña tarĥ edesin andanşonra talkuñda taķrîb edesin bir tarafa ħattı-ı vāhid ile gecici gibi (8) andanşonra tırub küfvüñ olan fārise nazar edesin ki ol ne işler ve şemā‘iline ve ayaklarına (9) ve eyerde oturmasına ve uyanda eline nazar edesin eger ħāzık ise ħavf etmez ve eger mütekellif (10) ise ya‘ni ħāzık degil ise saña zāhir olur andanşonra taķrîb-i leyyin ile taķrîb edesin (11) evvel etdigün gibi ve aña yakın olub aña kaşd eder

gibi olasin andanşonra rumhunu çıkarub (12) ve anuñla şol tarafa tesdîd edesin ve anuñ üzre hamle edesin pes eger saña hamle ile (13) karşı gelürse pes kaçankim aña yakın olasin rumhunu atuñ başı üzre naql-i sağrı ile naql (14) edesin ve sen rumhunu anuñ rumhı üzre vaz^c edesin ve anuñla anı def^c edesin ve atunuñ (15) ziyâde segirtmekden habs edesin ve kaçankim aña yakın olasin ‘atf-ı serî^c ile ardından (16) ‘atf edesin yeri bir miqdâr serika etmegile ve ardınca gitdügiñi setr edersin zîrâ sen anuñ (17) ardınca gidersin pes ardından yaklaşursın pes eger senden emîn olacağ olursa

[149a]

(1) sen anı taⁿ edersin ve eger ol atını müsteviyen redd ederse yaⁿi atını toğrı sürerse (2) pes anuñ arkasına urmağ saña mümkün olur zîrâ arkasın saña vèrdi ve eger ol dâhı (3) sağ tarafına kesr ederse ve ta^zyîk ederse senüñ kesrün gibi pes sağ tarafından imtinâ^c edesin (4) ve eger elbetde urmağ isterse pes anuñ şol tarafını taleb edesin pes eger muzîke (5) mülâzemet ederse yaⁿi yine ta^zyîk ederse pes anı terk edersin ve andan rücû^c edersin (6) ve ikinci def^a muvâceheten aña hamle edesin ve hâzer eyle atuñ tedvîrinden ve hâzer eyle ki (7) ol işlemeye şol fi^{li} ki ben anı saña emr eyledüm ki sen edesin ve rücû^c edüb üzerine (8) tekrâr hamle edüb anı çekesin ve her hamlede ki ol senüñ üzre hamle eder pes senüñ (9) rumhuñ şol tarafda olsun pes sen aña mülâkî olursın rumhını sağ tarafına naql êdügi (10) hâlde anuñ ‘âdeti üzre ve şol tarafın keşf eder ve eger ol seni fehm eylese ve naql ederken (11) gitse ve şol tarafa senüñ rumhunu redd eylese pes ol naqle meşğül olub fırsat bulursın (12) ve anı taⁿ edersin ve bunuñ çoğın ben ederin pes anı fehm eyle ve anı arduña redd ele (13) inşâ’allahü işâbet edersin ve şalavât allâhü ‘alâ seyyidinâ muhammedin ve âla ve şahbih-i ecmâ’in (14) ve sellem teslîmen keşîren kesîra ve allâhü’l-mülk (15) ve hasbüna’l-lâh-ü ve ni‘me’l-vekîl (bu sayfanın geri kalanında süslemeler bulunmaktadır.)

[149b]

(1) bu bâb muvâcehe ve muqâbeleyi beyân eder ve ol bu şüretdür (Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)

[150a]

(1) ve muvâcehe budur ki hamle edesin ve rumhunu şâmî gibi aħz edesin ve rumhuñ atuñ iki kulağı arasında (2) gerekdür ve aña müsteviyen kaşd edesin aña yakın olunca eger görseñ ki rumhını sağ tarafına tarh eyledi (3) pes sen rumhunu şol tarafa tarh edesin ve eger ol rumhı şol tarafa tarh ederse pes sen dağı rumhunu şol (4) tarafa tarh edesin ve aña halelde mülâkî olursın ve aña mülâkî olmayasın illâ naql-i sağrı ile

müsedded (5) olduğun hâlde anuñ üzere hamle ile başlarsın müsedded-i şāmī olduğun hâlde pes rumhı sür'at (6) üzere sağ tarafa ve şol tarafa tahvîl edersin tā kim aña dehşet véresin pes bilmeye ki sen aña kangı (7) taraftan gelürsin pes kaçankim aña yakın olasın anuñ üzere şol hâlelden duhûl edersin ki anuñ rumhı (8) andandur veyā anuñ üzere aña kahr edersin ve hâzer eyle ki ol saña bu işi işlemesün ve'l-ḥamdülillāhi vaḥdeh (9) bu bāb ḥurūc-ı sağrīyi beyān eder *(Bu sayfanın geri kalanında minyatür bulunmaktadır.)*

[150b]

(1) ve ḥurūc-ı sağrī budur ki rumhıñ esfelini sağ elün ile alasın ve başı havada toğrı ola (2) ve esfelini elünde sağ uyluğun üzere koyasın ve anuñla 'amel edesin bu taqdîr (3) üzere şāhibününden vākı' olan hâleli tesdîd edersin (4) bāb-ı āḥerdür ki ḳudemā-yı ḥurūc katında bundan ğayrı ḥurūcī cā'iz görmezlerdi *(Bu sayfanın geri kalanında minyatür bulunmaktadır.)*

[151a]

(1) fāris meydāna çıkdıkdā rumhıñun başı sağ elinde ola ve ṭarrādeyi imsāk éde ve irsāl (2) éde ve eli ṭarrādede ola ve rumhıñun başı sağ uyluğı üzere ola ve rumhıñı çeke pes iki devr veyā üç (3) devr devr éde andanşonra çıḳub önine teveccüh éde ve rumhıñı tesdîd-i ḥorāsānīde 'inān (4) ile ilkā éde ve 'inānı naḳl éde her kaçankim rumhı naḳl éde ve ben muḥdeş olan tesdîd-i (5) sağrī üzere ṭırāda taqdîr étmem pes bu tenbīhi fehm edesin inşā'a'l-lāh irşād olınursın (6) imdi şöyle bil ki imtinā' ile ḳuvvet ü şiddete ve ciddü ihtimāma lüzüm iki emre muḥtācdur ikisine (7) bu iki emrden lā-büdddür ve ikisi dāḥı ḥālātdan bir ḥālete şālīḥ olunmazlar illā bu iki emr ile birisi (8) naḳldür ve birisi yedeyn ile ḳalb étmekdür iḥkām ile ve liyāḳat ü ḥazāḳat ile ve iḳtidār eyle (9) ve kezālik cidd dāḥı muḥtācdur sür'at ile aḥz étmek ve iḥkām üzere ğalebe étmege ve 'inān ile (10) mevzi'inde kesr étmege ve 'atf étmege ve muṭārede üzere yeri seriḳa étmege ve bundan ve ğayrı (11) lāzım olan umūra ve 'an-ḳarīb lāzım olan şey'ün şerḥini biz mevzi'inde ĩrād ederiz (12) inşā'allāhü te'ālā ve ammā ḳadīm olan tesdîd-i ḥorāsānī pes 'inānı naḳl edersin ve elün (13) 'inān altında ola ve anı atun ḳāhilinde ki iki yağrın küregi arasıdır ve rumhı sağ elünde ṭutasın ki (14) andan dört barmaḳ miḳdārı fazla ḳalmış ola tā kim rumhıñ esfeli sağ el ayanuñ ortasına girmeye (15) ve ḳuşağun kenārında olan ipler rumhıñ esfeli ile ola ve sağ ḳolun ve dirsegün sağ cenbüne (16) mülāşık ola ve şol dirsegünü ziyāde iḥrāc edesin ve meḳānuñdan ṭul

ile ‘arz beyninde intikāl (17) edersin ve haşrdan naql edersin ve rumhuñ atun şol haddine mülşak ola ve sen şol rikābuña

[151b]

(1) i‘timād edesin ve eyerde senden bir miqdār meyl ola velākin meclisün den zā’il olmayasın ve ayaklarun (2) rikābuñdan zā’il olmaya tā kim senün çiginün ve atun kulağı ve rumhuñ başı bir haṭā üzre zīrā (3) senün istitāruñ kalğan ile ve sā’ir-i eşkāl iledür bu vaḳtde sinānuñ iledür pes kaçankim (4) ben zıkr êtdüğüm gibi sen olmayasın ve taşaddur eylesen veyā rumhuñ beyni ile atun haddi beynini (5) fetḥ eylesen pes ḥorāsāniye terk edersin seni taḥzīr êdüb tabşıra êtdigim gibi (6) ve lillāhi’l-ḥamdü dā’imen ebeden *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[152a]

(Bu sayfanın tamamında minyatür bulunmaktadır.)

[152b]

(1) ve tesdīd-i şāmī budur ki rumhı dört barmak miqdārı (2) üzre ‘inān ile şol elünce alasın elün ayası (3) ‘inānuñ fevkinden ola ve sağ elün ile rumhuñ fevkinden (4) bir zīrā^c miqdārı veyā bir miqdār dāḥı ercaḥ aḥz edesin (5) velākin terciḥ êdüb elünce ziyāde çıkarmayasın ki seni (6) ta‘n ile berāber ve bu tesdīd katında bir miqdār istilkā edersin (7) zīrā istilkā ḥiffetdedür ke-enne-hu yüzün üzre istilkā (8) edersin velākin istilkā-yı fāḥiş ile istilkā êtmezsin (9) bundan sonra olan tesdīd-i saġrīdür pes bu aşl (10) üzre fehmi eyle kaçankim yanun dan (11) mürür êde *(Bu sayfanın geri kalan kısmında süslemeler bulunmaktadır.)*

[153a]

(1) ve tesdīd-i saġrī-yi muḥdeş budur ki rumhı sağ elünce bir zīrā^c miqdārı alasın ve anun esfelini sağ (2) koltuġun altına edesin ve rumhı feresin haddine muttaşıl edersin pes kaçankim şol tarafa tesdīdi (3) murād eylesen rumhı şol tarafa taḥvīl edersin ve atun başından geçürirsın ve sağ elünden (4) anı iḥrāc êtmezsin ve esfelini dāḥı sağ koltuġun altından iḥrāc êtmezsin ve eger sen nefsun de (5) kavī olacaġ olursan elün ile ‘amel edersin sağ elün ile ‘amel êtdüğün gibi ve bu benim (6) katımda za‘īfdür ebeden nice bulunsañ sağ elün ile tesdīd edersin atun iki kulağı arasından (7) ve bu tesdīd ile fārislere ḥud‘a ve ḥile kılınur ve mevzi‘inde inşā’allāh zıkr olunur ve inşā’allāh (8) bunu mevzi‘inde zıkr ederiz ve az kimesneyi gördüm ki şol eliyle ‘amel eder zīrā tesdīd-i (9) şāmīnün küllisi sağ el iledür saña vaşf êtdüğim gibi illā megerkim fāris ‘usret şāhibi ola (10) veyā şolak ola ve her kaçankim tesdīd-i şāmī zıkr olına pes deylemī dēnilür ve

kezālik yemānī dēnilür (11) pes rumhı esfelinden üç zīrā^ç miqđarı üzre sağ elüñ ile alursın ve elüñ ayası rumhıñ (12) altında ola ve rumh sağ koluñ üzre sağ bazuya mülşak ola ve bu vech ziyāde za^çıfdür deylemüñ (13) ekseri rumhı aḥz eder mızrāqları aḥz étdükleri gibi zīrā anlaruñ ekseri rāyāt ile ‘amel éderler (14) bāb-ı imtinā^ç ve imtinā^ç budur ki rumhıñ esfelini ‘inān ile şol elüñ ile aḥz édesin (15) ‘inānuñ fevķinden ve rumhı sağ elüñ ile bir zīrā^ç miqđarı veyā daḥı ziyāde alasin velākin sağ elüñi (16) rumhı ziyāde çekmeyesin tā kim seni ta^çn étmeye ve bir miqđār sağ dirsegüñi çıkarasin zīrā bu dāḥı aḥherdür (17) ve rumhıñ şol miqđār üzre ola ki kuskun bağı ile cārī ola ve atıñ uyluğı üzre ola ucası başından

[153b]

(1) bir miqđār esfel ola tā kim rumhıñ başı yerden kol kemügi miqđarı üzre ola pes imtinā^ç ḥaḳķında ecved (2) ve aḥsendür ve şol rikābuña gelüb ḥaşruñdan fetl-i şedīd ile fetl édersin ve yüzüñ rumhıñ başında ola (3) ve i^çtidāl üzre eyerde oturasın ve iki ayaguñ iki üzengüde ola ve atıñ meyāminine meyl édersin (4) ve zehābuñ dā^çimen rumh üzre ola anuñ üzre devr édesin ve rumhıñ dāḥilden veyā ṭül ile ‘arz (5) beyninde ola ve devrānuñ pes nāverde ola veyā ṭül ile ‘arz beyninde ola mümteni^ç olduḡuñ ḥālide (6) müstevī gitmeyesin zīrā eger müstevī gidecek olursañ arķanı açarsın ve imtinā^ç bāṭıl olur ve saña (7) imtinā^ç étmek ve def^ç étmek mümkün olmaz pes imtinā^çuñ ḥaddi budur ve bunıñ üzre i^çtimād édesin (8) eger bir vāḳ^çaya mübtelā olacaḳ olursañ bir fāris öñünde bu şol aḥldur ki ben anuñ üzre ‘amel (9) étmegi re^çy étdüm ve bu imtinā^çuñ ecvedı ve a^çlāsıdur anda ta^çṭıl ve kesr ve ḥabs ve bundan ḡayrı müheyyādur (10) ve elüñ bunda aḳvādür zīrā sağ el muḳaddimedür pes kaçankim şol ṭarafa imtinā^ç étmek istersin (11) sağ elüñi şol el mekānına vaz^ç édersin saña naḳl étdiḡün ḥikāyet üzre ve atıñ şol ṭarafına (12) redd édersin veyā ṭül ile ‘arz arasına saña vaşf étdiḡim üzre ve ammā ḳavl üzre imtinā^ç budur ki (13) rumhı sağ elüñ ile alasin ve şol bazu üzre ṭarḥ édesin pes şol ṭarafa imtinā^ç édesin (14) ve bu şol imtinā^çdur ki nāsuñ ekseri bunı isti^çmāl éderler ve bunda rumh için taḳzīr vardur (15) ve taḳşīrde taḳşīr zāhirdür zīrā bunıñ şāḥibine mümkün olmaz ki bunıñla imtinā^ç éde arķasınuñ (16) ardına istivā üzre *(Bu sayfanın geri kalan kısmında süslemeler yer almaktadır.)*

[154a]

(1) bu bāb nāverdāt ve muṭāredeyi beyān éder ve ol budur *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[154b]

(1) kaçankim bir fārise çıkasın anuñla muḫārede étmekiçün ya'ni biribiriñde ḥamle étmekiçün ve āletiñi ḳavī (2) étmış olasın ve atuñ saña vaşf étdigim gibi ola pes rumḥuñı alub ol fārise i'tirāz édesin (3) ve rumḥuñ ḳādir olduḡuñ ḳadar remāḥuñ eḫaffi ve ecvedi olsun ve eger demren yeri dāḥı olursa pes (4) anı daḥı ḥafīf ve ḳavī édesin ve ḳarnuñ olan fārisüñ şahşına nazar édesin andanşonra atuñı (5) nāverd içinde anuñ yesārına ḫarḫ édesin takrīb-i refīḳ ile ya'ni rıfḳ ile yürüyesin ki yayan (6) yürüyen kimesnenüñ yürümesine beñzer ola ve nāverdiñde aña yakın ol pes kaçankim yakın olasın (7) rumḥuñı anuñ yesārına tesdīd-i ḥorāsānī ile tesdīd eyle zīrā ol dāḥı tesdīd éder pes kaçankim (8) yakın ola ki biribiriñde buluşasız pes sen ḥalka içine gir ḥalkaya ilerü var ve anı gec ve urursan (9) yeri uğurla pes ol senüñ öñiñde vāḳı' olur pes şol ḫarafdan senden imtinā' éderse (10) pes rumḥuñı ḳuvvet ile al ve üzerine ḥamle eyle zīrā eger şol ḫarafdan imtinā' éderse aña (11) mene'at ya'ni def' ve men' yokdur pes sen anuñ ardınca olduḡuñda eger rumḥuñı yukaru tütarsa ki (12) anuñla saḡ ḫarafından imtinā' éde pes rumḥuñ ḳalbi ḳatında üzerine duḫūl eyle ve duḫūl anda (13) vāḳı' olur pes rumḥuñı ur tā kim şol ḫarafa anı redd édesin olduḡu gibi anı ḳoma ki rumḥuñ başın (14) geçüre pes sen duḫūl édüb anı ḫa'n eyle ve eger ol seni geçerse pes rumḥuñı taḫvīl eyle ve saḡ (15) ḫarafa imtinā' eyle andanşonra aña lāḫiḳ olma imtinā' da müstevī olmayınca ya'ni ḫoḡrı olunca (16) ve bu takdīrce andan ḫazer édesin ki senüñ üzerüñe ḫabs étmeye ve vāḳıf ola ve rıfḳ ile kesr (17) éde pes ol tā rumḥuñı imsāk édüb senüñ atuñı döndermek isteye pes sen anuñ rumḥı üzre

[155a]

(1) giresin ve seni ḫa'n eyleye veyā saña mülākī ola ve ḫabs-i ḫafīf ile atı ḫabs éde ve seni zerḳ (2) éde ve atın şıçrada pes ol saña nā'il ola ve sen aña yétmeyesin ve bu iki bāb için 'ilāc vardur (3) iki bāb ma'an bāḫıl olur ve şāḫibi ḫa'n olunur ve bunu ziyāde isti'māl édesin pes kaçankim (4) anuñ ardında olasın lāyıḳ olan budur ki gözüñ ziyāde tayakḳuz üzre olub başiret üzre olasın (5) şol 'amele ki ḳarībün anı işler zīrā eger fāris a'lem degil ise şol 'ameli ki anuñ ḳarībi anı işlemek (6) ister pes ol benüm ḳatında fāris degildür ve kaçankim anı göresin ki kesr étmek ister ve ḫabs étmek (7) ister ve elini uyluḡına çeker senüñ 'inānuñ ḳaşdı ile pes şol ḫarafa andan meyl ét zīrā sen şeksiz (8) şol cānibe anuñ rumḥından çıkarsın ve anuñ arḳası saña münkeşif olur pes anı ḫa'n édersin (9) pes cemā'at-i keşire bu vechile ḫa'n olundu ve eger senüñ yanuñdan ḫabs-i ḫafīf ile mürür édüb (10) seni zerḳ étse pes sen dāḥı mübāderet édüb anuñ rumḥuñ ile ur zīrā ol vaḳtde (11) anuñ rumḥuñuñ ḳuvveti yokdur elbette yere düşer pes aña gir zīrā

anuç rumhı senüñ atuç iki kulağı (12) beyninde düşer pes üzerine çık pes yā anı taʿn edersin veyā rumh ile başın zarb edersin ve bu mevziʿde (13) ekseriyyā zarb vākıʿ olur pes kaçankim aña zafer bulub galebe edecek olursañ pes çıkub (14) atuçı şol tarafa dönder ve hazer eyle ki rumhını saña uzatmaya ve saña yetiše pes eger bunı edecek (15) olursa pes anı taʿtıl eyle ve nāsuñ aqāvīli ki senüñ rumhuñ mübārizüñ rumhı tahtında gerekdür (16) dedikleri kulların terk eyle ve cehd eyle ki senüñ rumhuñ mübārizüñ rumhı üzre ola cemīʿ mevʿında (17) pes rumhuñ aʿmālinden zarbuñ küllisini istiʿmāl edersin ve ben saña emr étdüm şol ʿameli ki

[155b]

(1) bu ʿilmüñ müşābīhi ile ben anı tecrube étdüm ve anı ihtiyār eyledüm ve eger qarībüñ imtināʿda rumhunu (2) sağ tarafa tarh edecek olursa ve hāzık olacaq olursa ve bir devresini tolaşa (3) ve ceryinde rıfık eylese ve tażyık eylese pes ol rumh için aqvādur ki yemīn için taqdīm eyleye (4) ve ʿinānda yesār için eşbetdür ve anuçla üns étmiş olur ve kaçankim zerķ étmek dilersin (5) veyā cemīʿ umūrda receʿāti dilersin pes sağ elüñi uğurlayub rumhuñ esfeline çekesin tā kim (6) esfelinden bir qarışdan aqall bākī kala tā kim anuççün dağı aţvel ola pes kaçankim sağ elüñi (7) rumhuñ esfeline seriķa édüb gizlü çekesin pes anı sağ koluñ üzre tarh edesin (8) tā kim götürmege kavī olasin ve zerķ étmek dağı eşedd ola allāhü teʿālā aʿlem (9) vech-i āher (10) kaçankim bir fārisüñ önünde vākıʿ olasin pes nāverdi terk édüb müstevī olduğı (11) hālde gec yaʿni toğru gec ve arķanı aña keşf eyle ve rumhuñı kışa eyle pes kaçankim senüñ (12) ardınca gele ve saña yakın ola rumhuñı uzat ve sağ cānibine rücūʿ eyle ve korķusuz turub (13) üzerine çık ve kaçankim fārisüñ qarīni önünde veyā fāris önünde olsañ gaflet étmeye ki atınuñ (14) burnına veyā gögsine demren ile urmayasın pes ol fāris muţtarib olur ve ol hinde (15) saña fırsat bulur *(Bu sayfanın geri kalanında süslemeler yer almaktadır.)*

[156a]

(1) bu bāb istivāda muvāzeneti beyān éder *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[156b]

(1) ve istivāda muvāzenet budur ki iki fāris birbirine rumhunu uzatsalar ve ikisi dāğı teselsül üzre (2) segirtsele ve ol fārisiñ birisi sen olsañ pes sen cehd eyle ki atuç segirtmesi dāğı (3) sākin ola qarīnüñ olan kimesnenüñ atı segirtmesinden ki andan geri kalasın olmaya ki tekdaddüm (4) edesin ve eger az dağı olursa pes kaçankim dilesen ki

anı öñüñe tarḥ édesin pes (5) naql ét ve anuñ ardında kesr ét ve eger ol fāris bunı saña işlerse pes sen ḥabs eyle (6) ve eger sağ tarafa rüçū^c éderse pes tedbīri bozular senün küddāmuñda vāqı^c olur ve eger (7) ikiñüz dāḥı meydānuñda rüçū^c étmek istersenüz pes olmaya ki rüçū^c édesin ve arқаñı (8) aña döndüresin belki yüzüñi aña dönder ve dönüb naql-i sağrī veyā ḥorāsānī ile naql édesin (9) pes eger anı aldamağ istersen pes meydānuñ āḥirine yelerek geçersin ve arañuzda yeri vāsi^c (10) édesin ve enşeni aña taḥvīl édüb muvāzenete rüçū^c édesin pes kaçankim bir kerre dāḥı (11) devr édesin aña yakın ol ve aña göster ki ke-enne-hu sen başuñ üzre naql étmek dilersin (12) ve arқаñı aña dönder ve bu vech cümle üzre daḥı rāḥatludur pes aña göster ki ke-enne-hu (13) sen uyanuñı kesr étdiñ ya^cni çekdüñ pes kaçankim arқasın döndüre pes aña ḥamle ét (14) ve anı ta^cn eyle ve eger mümkün olmazsa pes anuñ ardınca ol ve bu cümle umūruñ aşlı (15) ḥazākatdür uyan tutmasında ve bu fen daḳāyıkınuñ ma^crifeti buyruğ tutucu ve ḳalbi zekī (16) olan kimesneye ḥafī degildir *(Bu sayfanın geri kalan kısmında süslemeler yer almaktadır.)*

[157a]

(1) bu bāb bir fārisiñ iki fārise ḥurūcın beyān éder ve anuñ şüreti budur *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[157b]

(1) bu bāb bir fārisüñ iki fārise veyā bir cemā^cate ḥurūcın beyān éder ve anuñ şüreti budur *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[158a]

(1) bu bāb rumḥ şāḥibi olan iki fārisi beyān éder ki birisi ġarīmin atdan yakın rumḥunu anuñ (2) böğri üzre ḳomış ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[158b]

(1) bu bāb iki fārisi beyān éder ki iki ḳılıc ile ve iki ḳalkān ile birbirine ḳılıc (2) ḥavāle édüb muḳātele éderler ve ol iki fāris bunlardır *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[159a]

(1) bu bāb iki fārisi beyān éder ki iki dübūs ile ve iki ḳalkān ile muḥāşama éderler ḥarb (2) ve ḳıtālde kerr ü ferde oldukları ḥālde ve bu anlaruñ şüretidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[159b]

(1) bu bāb iki fārisi beyān eder ki iki kılıc ile ve iki kalkan ile huşūmet edüb (2) birbirine kılıc havāle ederler ve muqātele ederler kerr ü ferde oldukları hālde *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[160a]

(1) bu bāb bir fārisi beyān eder ki ayak üzre eyeriñ ortasında vākıf ola ve rumh ile (2) oynaya ve fūrūsiyyet şan'atların ve silāh ile lu'ḅ ebvābin göstere *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[160b]

(1) bu bāb bir fārisi beyān eder ve bu anuñ ġarīmidür ki rumh ile oynar ve at üstinde (2) lu'ḅ nice olur gösterir at üzre vākıf iken ve bu anuñ şüretidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[161a]

(1) bu bāb fāris-i āheri beyān eder ki rumh ile oynar ve ġarīminden ġayrı āher kimesneyi da'vet (2) eder ve bu anuñ şüretidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[161b]

(1) bu bāb fāris-i āheri beyān eder ki rumh ile lu'ḅ eder ve ol bu şüretidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[162a]

(1) bu bāb bir fārisi beyān eder ki rumh-ı aḡmer ile lu'ḅ eder velākin sā'ir feresāniñ lu'ḅı gibi degildür (2) ve bu anuñ şüretidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[162b]

(1) bu bāb bir fārisi beyān eder ki iki rumh ile lu'ḅ eder ve bu fāris-i cerīdür ve bu anuñ şüretidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[163a]

(1) bu bāb bir fārisi beyān eder ki iki rumh ile lu'ḅ eder ellerinde bir yerde oldukları hālde (2) ve ermāh ile lu'ḅ eder ve bu anuñ şüretidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[163b]

(1) bu bāb bir fārisi beyān eder ki iki kılıc ile lu'ḅ eder eyer ortasında vākıf olduğı (2) hālde ve ḡayl üzre süyüf lu'ḅını gösterir *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[164a]

(1) bu bāb bir fārisi beyān eder ki kendüsi ve atı geyim içinde ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[164b]

(1) bu bāb bir fārisi beyān eder ki elinde bir direk ola ki başında iki yılan ola ve fāris
(2) bir at üzre ola ki başı fil şüreti ola ve bu anuñ şüretidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[165a]

(1) bu bāb hārbe çıkan fārisi beyān eder ve elinde bir kara yılan ola yedi zencir ile ve başlarında (2) birer top ola *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[165b]

(1) bu bāb bir fārisiñ iki fārise hūrūcın ve anlara oğ atmağın beyān eder *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[166a]

(1) bu bāb iki fārisi beyān eder ki muqātele ederler ve bu anlaruñ şüretidür *(Bu sayfanın geri kalan kısmında minyatür bulunmaktadır.)*

[166b]

(1) kaçankim iki fārise çıkasın pes meydānuñ kenārından anlara hāmle edesin ve eger senüñ üzeriñe (2) kenārdan ayrılıb gelürlerse ve bir yerde cem^c olub gelmezlerse ve hāzık olurlarsa ve ittifāk (3) etseler ve nefesleri için işledikleri fi'lüñ bu ecvedidür ki saña teveccüh edeler ve başka başka (4) saña iki taraftan hāmle edeler pes anlardan ırak ol andanşonra rumhunuñ boyun ile çigin (5) mābeyni olan mevzi'e sağrīñi hāmle edesin ve rumhuñ başı havada ola ve esfeli yemīniñde ola (6) andanşonra müstevī olduğıñ hālde takrīb edesin ya'ni yelesin ikisinüñ arasında tarīki (7) t̄alib olduğıñ hālde pes aralarından t̄iz geçesin z̄irā anlar saña tama^c ederler pes iki cānibden (8) gelürler ya'ni sen ikisinüñ arasına girdüğüñ zamānda saña tama^c ederler ve iki cānibden (9) saña hāmle ederler ve rumhların saña tarh ederler pes sen t̄iz geçicek anlar saña tarh étdükleri (10) rumhı biribirine z̄arb ederler ve birisi āheri ta'n ederler pes aralarına giresin eger yanlarından (11) bēş z̄irā^c kadar nüfūz edecek olursañ pes atunuñ segirtmekden takrībde h̄abs edesin (12) pes ikisi elbette buluşırlar anlaruñ ictimā'larından lā-büddür pes üzerlerine kesre-yi refīka ile (13) ya'ni rıfķıla 'ināni çekmek ile kesr edesin ve saña kankısı akrebdür aña hāmle edesin pes (14) iki fāris hakkında sen bir h̄ileye muhtācsın tā kim anlar cem^c olmayalar z̄irā ikisi muṭārid-i

vāhid hükmindedir (15) ve saña vaşf êtdüğim h̄ileyi edemezsin illā anuñ isrā'ı ve ecvedî üzere ve daħı şol at üzere ki sen bilürsin (16) ol seni aralarından iħrāc eder zīrā sen nefsinü ikisinin aralarında atarsın ve kaçankim anlara tarħ edesin ve anları (17) ta'n edesin pes rumħuñı tesdīde tarħ edesin şol cānibe ki aña dönmek istersin inşā'allāhü te'ālā

[167a]

(1) bu bāb iki fārise veyā bir cemā'ate ħurūcı beyān eder ve ħazer eyle ki (2) iki fāris iki cānibden senüñ üzeriñe ayrılmayalar ya'ni ikisi iki taraftan bir yerde ħamle êtmeyeler (3) pes saña aħreb olan fārise ħaml edesin ve birisine göster ki ke-enne-hu sen āħeri murād edersin (4) pes aña ħaml edersin velākin ħamleyi itmām êtmeyesin andan şonra āħere rücū' edesin (5) pes şıdķıla ħamle edesin ve eger saña rumħ ederlerse ve anları görseñ ki cānibeynden senüñ (6) üzeriñe ayrılısalar pes senüñ 'amelüñ bir yerde olmaya belki 'amelüñ ikisinin reddi gerekdür (7) pes mevzi'-i āħerden rücū' edüb fāris-i vāhid ile saña vaşf êtdigim h̄ileyi isti'māl edesin (8) ve eger bir cemā'ate mübtelā olacaķ olursañ pes olmaya ki cumħūr ile muķātele edesin ve senüñ (9) üzere tırād olsun pes önlerinde müsteviyen ya'ni toğrı gidersin ve önlerinde ırak gidesin (10) pes anlar senüñ ardıñdan kesilmezler saña tama'dan ötüri velākin birbirinden girü ħalurlar (11) pes rücū' edesin sen saña yakın olan kimesnenüñ üzerine pes eger senüñ atuñ cevādise pes anı (12) ħamçı ile urasın zīrā anlar senüñ ardıñca ħamçı ile ururlar pes anlardan saña lāħik olmaz illā (13) bir kimesne pes bir kimesne ile muķātele edersin ve olmaya ki bir yerde tırasın ve olmaya ki ħayķırasın (14) ve ħareket edesin ve senüñ talebüñ ve ħırşuñ recüleynden efres üzere ve dābbesi ziyāde yorğa (15) olan ve silāħı ecved olan kimesnenüñ üzerine olsun ve eger birisi oķ atıcı ise (16) pes rumħ şāħibi üzere evvelā ħamle edesin ve oķ atan kimesnenüñ cānibinden ħalkanı tarħ edesin (17) ve andan iħtirāz êtmekden ğaflet êtmeyesin ve eger tar yere girüb bir fārise anda rāst gelürseñ

[167b]

(1) pes yere nüzül êtmege mübāderet edesin ve anı ta'n edesin fārise bir nesneyi atmaķdan şaķınasın (2) zīrā vaķt olur ki ħaťā edersin rāst getüremesin veyā anı geçersin pes seni ta'n eder velākin (3) anuñla h̄ileyi isti'māl edesin ve nüzül êtmek umūruñ evfaķıdır ve eger tar yere girseñ (4) ve ardıñdan bir fāris gelüb seni taleb eylese ve 'adüvnden fāris-i āħer dāħı saña ħarşudan gelse (5) pes h̄ile budur ki nüzül edesin pes saña aħreb olanı ħarşulayasın ve aña şıçrayasın (6) ve eñ tiz ne ħadar

kādirsen mübāderet edesin ve āherden dābbeñi kalkan edesin ve bu nüzülde (7) her ne kadar kādir isen uyanıñdan müfārikat etmeyesin uzun yedekteş ile ki uyan kiminüñ (8) halkasına bağlu ola zīrā yedekteş kaçankim uyanıñ yanında olmasa ba‘dehu dābbe nefret edüb (9) kaçsa ve şāhibi ardınca çıkub ‘adūsına mülākī olsa pes atun kaçması anuñ üzre ‘adūsına (10) yardım olur fefhem ve eger bir fāris bir tar yerde saña rāst gelse ve anuñ fūrūsiyyetin (11) görseñ ve rumhında hiffet olsa ve rumhınun esfelini koltuğı altına komış olsa her kanķı cānibinden (12) tesdīd vāķı‘ olursa ve şol el ile zarb etse zarbda mütemekkin olduğı hālide ve sađ tarafından (13) tesdīd-i sađrī ile tesdīd eylese pes mādāmki rumhunı kendüsine çeküb kaşr etmeye ve aħz (14) etmeye anuñ rumhunı etmege sa‘y edesin ki rumhı ile (15) aña ‘amel etmek mümkün olmaya *(Bu sayfanın geri kalanında süslemeler yer almaktadır.)*

[168a]

(1) bu bāb esfārda haml-i rumāhı beyān eder *(Bu sayfanın geri kalanında minyatür bulunmaktadır.)*

[168b]

(1) pes ba‘zı vech budur ki rumhunı nişfini uyan ile şol elüne alasin ve sađ uyluk (2) üzre egdüresin ve rumhunı başı ilerü olsun ve eger dilersen başı koluñ üzre ardına (3) alasin ve eger dilersen rumhunı esfelini sađ elüne alursin ve başı yukaru olsun sađ (4) ‘ātik üzre ki boyun ile çigin arasıdur ve eger dilersen şol elüne alursin (5) bu şıfat üzre başı şol ‘ātik üzre ola ve eger dilersen nişfini aħz edersin haml-i şāmī (6) üzre ve eger dilersen esfelini aħz edersin sađ elün ile bir zīrā‘ miqdārı üzre (7) ve esfelini uyluğun üzre veyā eyer üzre edesin ve başı yukaru toğrı olsun ve eger (8) dilersen rikābuñ yırtığına vaż‘ edersin ve rumhunı hamlı için ihtiyārāt-ı mu‘ayyene yoğdur ki (9) fāris rumhunı ihtiyār etdüği üzre haml ede her ne kadar rumh hafīf olursa ve kaçankim (10) emn-i bilādından tar yerlere dāhıl olasin pes rumhunı ve ‘alemün başı geri olsun ve bu eslemdür (11) ve kaçankim düşmān mevzi‘ine giresin pes rumhunı başı ilerü olsun ve rumhunı başı bir nesneye (12) ilişmekden veyā batmağdan hāzer edesin ve çok olur ki fāris rumhı haml eder ve anuñla ‘amel (13) etmekden müstağnī olur pes başına bir kayış geçirür ve bir yumağ veyā bir āşık kuşağına urur (14) veyā anuñcün bir taşma edinür ve sađ eline vaż‘ eder ve bu ancak ođ atmağa müteheyyī (15) olduğa vāķı‘ olur *(Bu sayfanın geri kalanında süslemeler yer almaktadır.)*

[169a]

(1) bu bāb rumāḥuḡ ecnāsın ve nevāzırın ve ‘uyūbın ve elvānın beyān eder (2) rimāḥuḡ eyüsi arzīdür ve ba‘dehu sendānīdur ve bu cebelde biter bir ağacdur ve bunun mā‘adāsında (3) ḥayr yoḡdur andan tūsdur ve bu bir şey’dür ki balcıkda biter andanşoḡra ḡabī ve ketmī ve şūdādnī (4) ve berkūlī ve berdālī ve şayfūrānīdür pes bunlar rumāḥuḡ ecnāsıdur ve ammā elvānının şıfatı (5) pes aşfer ya‘ni şarı olan ki şarusı gökcek ola cemī‘ elvāndan aḡsendür zīrā ḡamer (6) eyyāmda gökcekdür ba‘dehu beyāzıdur ki beyāzı gökcek ola ve güneş aşferi taḡyīr eder (7) ve esmerdür ve aḡzardur ve sefercelīdür ve eblaḡdur ve ezraḡdur ve rimāḥuḡ elvānı bunlardur ki (8) iştihā olunur istiḡsān olunur ve ba‘zısı ba‘z üzre tafzīl olunur ve ammā esved pes (9) anda ḥayr yoḡdur (10) bu bāb rumāḡdan nāzırın şıfatın beyān eder nāzır ravza-yı lecīmde bir ḡaḡbedür ki (11) aḡa beyzā daḡı dērler ya‘ni uzun bir ağacdur ki ḡabı yumşaqdur zīrā eger ḡatı olaydı ve aḡa (12) yaḡmur ve güneş işābet edeydi yarılurdı ve degirmidür şūrı ya‘ni ortası ve ortasından (13) yukarusı ḡā‘ımdür fāris eger taḡrīk eylese şadrından muḡtarib ve müteḡarrık olmaz ve anuḡ (14) enfa‘ olması şūrının kıyāmıdur ve deprenmesidür ve dāḡı kenārı ḡālīz olmaya ve ince olmaya (15) ve güzel bişmiş ola ve ‘aḡdı ya‘ni boḡumı degirmidür ve mührlenmişdür baldurı yerinde çukur yoḡdur (16) ve dāḡı bıcaḡ aḡa te’sīr étmez ve dāḡı tırmalamaḡdan ve uzununa çizmekden ve vech-i āḡer ile anda (17) āşār yoḡdur ve benüm ḡatımda rimāḥuḡ aşlebi ya‘ni eḡ ḡatısı ve keskini sümür levnidür ya‘ni buḡday

[169b]

(1) enlü renk olandur zīrā bitecek yerin yüksekinde olur ve aḡa güneş ile yaḡmur toḡanur (2) pes ‘uyūbdan andan ne var ise cümlesi ḡurur ve şarı ile aḡ bitecek yerin içi (3) ve ortası üstindedür güneşden ve yaḡmurdan örtülidir aḡa bir nesne toḡanmaz (4) ve lā-büdd olan budur ki rumḡ şöyle ola ki fārisin eli ayası imtilādan ‘āciz olmaya (5) ya‘ni ḡalınlıḡı el ayasına şıḡmayacak ḡadar olmaya ve daḡı ince olmaya ki barmakları el ayasına (6) toḡuna ve elinde ince ola ve rumḡuḡ aḡveli on bir zīrā‘dur ve on zīrā‘ ve dāḡı (7) mā-fevḡı on bir zīrā‘a varınca maḡbūldür (8) bu bāb rimāḥuḡ şol ‘uyūbın beyān eder ki zararları ḡalīldür (9) rumḡuḡ levni muḡtelif ola ve dāḡı ḡālīz ola ve berelü ola velākin bere rumḡuḡ şadrından olmaya (10) ve ol bere yarıḡa benzer velākin yarıḡ degildür ve ol rabāḡ ya‘ni ip menzilesindedür ve dāḡı (11) rumḡuḡ iki ḡarafında in‘iḡāf ola ya‘ni atılmış ola ve dönmiş ola allāḡü’l-a‘lem (12) bu bāb rumḡuḡ şol ‘uyūbın beyān eder ki rumḡa zarar eder (13) rumḡuḡ şınıḡ olması ve ḡılzeti ve boş olması ve taḡrīk olunduḡda muḡtarib ve müteḡarrık olması ve delikli (14) olması

delikli olduğu budur ki içerüye nüfûz etmiş küçük delikleri ola ve müstedir küçük (15) delikli olması ve bu derlü ka'buñ cevfin ya'ni boğum içre ekl eder ve içerüye nâfiz ola tamarlu (16) olması ve rumhuñ şadırında yarığ olması ve yaralu olmasıdır rendenüñ veyâ süñü ağacın düzlenecek (17) ağacın zarbindan ve yübüsetidür ve kenârıñ içine olmasıdır ve ziyâde ağır olmasıdır ve kaçankim

[170a]

(1) rumhı düz etmek ve onarmak istersin pes anı baş yağı ile yağlayasın ve birkaç gün (2) güneşde koyasın ve silüb döndüresin ve aşağısın yukarıya güneşe döndüresin (3) pes ancak içinde olan cemîc 'uyübü çıkar inşa'allāhü te'ālā ve rumhı ve rumh ile 'ameli incāz (4) ve ihtişār üzre beyān eyledik ve bunun ardınca seyf ile 'ameli beyān ederiz inşa'allāhü te'ālā (5) ve'l-ħamdü lillāhi rabbi'l-'ālemīn ve şallā'l-lāhu 'alā seyyidinā muħammedin ħātemi'n-nebiyyin ve 'alā ālihī ve aşhābihī ecmā'īn (6) bu bāb seyf ile 'ameli beyān eder ve cevheriñ eyüsin ve maķādīr ve kudūdı şıfatın ve hind (7) ile ğayr-i kavm süyüf hakkında zıkr etdikleri şey'i beyān eder taħkīk sen bildiñ ki silāħdan (8) bir nesne kerem ile ve cevher ile vaşf olunmaz seyf vaşf olduğu gibi ve ağır kıymetli olmaz (9) ve mübāhāt vākıc olmaz anuñla mübāhāt olduğu gibi ve istinşār olunmaz anuñla (10) istinşār olduğu gibi ve seyf için heybet ve fazl vardır sār esliħa üzre ve seyf (11) cemîc esliħayı kâti'dur ve esliħanuñ başıdır ve şol silāħdur ki nāsuñ küllisi gerek (12) fūrüsüyeti bilüb 'amel eden olsun ve gerek bilmeyüb 'amel etmeyen olsun anuñla 'amel eder (13) ve şeyh elinde ya'ni pīr olub koca olan kimesnenüñ elinde kalur 'izzet ü ħürmetinden ötüri (14) ve taze olan bununla 'amel eder ve 'izzet bununladur ve nās buña ilticā' ederler şol mevāñın ki (15) kelāl gelür ve ta'tīl vākıc olur ve anlarda izdiħām vākıc olur ve yerde ve baħrda seyfdan (16) ziyâde esliħa yokdur ve seyf bir aħ-ı şadīķdur ki bolluğda ve tarlığda ve izdiħāmı ve yerde (17) ve baħrda ve rīħ-i şedīdde kayırmaz ve rīħde rumh şakīl olur ve oğ hedef yanından geçer

[170b]

(1) ve bir kimesnenüñ seyfdan istignāsı yokdur ve her şımf için ve bilāddan bir bilād için vākıc (2) olur ve ba'zı nāsıñ seyfdan ğayrı silāħı yokdur anuñla muķātele ederler ve aña sebb olınurlar (3) olınurlar ve bir silāħıñ seyfdan istignāsı yokdur belki seyf cemîc silāħdan müstāgnīdür ve seyf (4) ziynetiñ ecmelidür ve emn ve ħavf mevñınlarında anuñ ħamlı āsāndur ve maa'-hazā seyfüñ fazlında ve anuñla faħr (5) hakkında āşār ve şı'rde vārid olmuşdur pes dinildiği aña tāħirden ğayrı kimesne mess

étmesün (6) ve nisādan aña cünüb ve hā'iz nazara étmesün ve sār-i metā' gibi iki kimesne iki cānibden ziyāde şaman (7) vèrmek ile taleb édüb arturmazlar ve hibe olunmaz aña iclāl ve i'zāz ve teşrīfden ötüri (8) ve āsar-ı şahīḥada gelmişdür mel'unün me'lünün nāvele aḥāhü's-seyfe zīrā anda heybet vardur ve ḥaḥḥ (9) te'ālā emr eyleyüb ayıtdı fe-izā lekīyümü'l-lezīne keferü fe-zarbe'r-rikābi pes seyf ile rikābı (10) zārb étmege emr eyledi feṭa'ane'r-rimāḥa ve dāḥı dēmedi ve rame's-sihāme ve zārb-ı reḥāb-ı süyüf ile (11) dalaḥudur ve müfessirler allāhü te'ālānuḡ faşa'ıḡa men fi's-semāvāti ve men fi'l-erzi illā men şā'allāhü ḡavlin (12) tefsīr édüb ayıtdılar anlar şehīdlerdür ki 'arşuḡ etrāfında ḡılıcların ḡaḡmışlardur ve rivāyet (13) olundı ki inne'l-müteḡallide seyfen fī-sebīllāhi yuşallī 'aleyhi'l-melā'iketü mā dāme fī 'unuḡihi ve daḡı inne's-süyüfe (14) mefātīḡü'l-cennet rivāyet olundı ve rivāyet olundı ki allāhü te'ālā melā'ikeye mebāḡāt eder (15) fī-sebīli'l-lāḡ ḡılıcı ḡaḡınan kimesne ile ve rivāyet olundı men teḡallede seyfen fī-sebīli'l-lāhi 'azze ve celle (16) bāye'ahu'l-lāhu yevme'l-ḡıyāmeti ve ḡılıc ḡaḡḡında sār-i ümemden dāḡı kelimāt-ı şādire olmışdur ve şu'arā (17) süyüf ḡaḡḡında ve anlar ile iftiḡārda ve anlar ile zārbda éttiler ve anlaruḡ ba'zısı ḡurfetübni 'abddür

[171a]

(1) şı'r (2) ḡüsāmün izā mā ḡumte münteşiran biḡ / kefe'l-ḡavmü minhu'l-yedi ve leyse bimü'zidi (3) eḡü şıḡatin lā yensēnī 'an zāribetin / izā ḡulte mehlen ḡāle ḡāciruhu ḡadi (4) tercüme (5) şöyle ḡaḡı'dur anuḡla ḡaḡan idām-ı intişār / ḡavmüme ḡuvvet yeterdür buḡa olmaz imtiḡān (6) bir āḡ-ı şādıḡdur kim ol egilmez zārb ile / her ḡaḡankim mehl dēseḡ ol saḡa vērir amān (7) ve her şınfıdan ḡılıclaruḡ eyüsi anlaruḡ 'atīḡidür ve süyüfdan 'atīḡdan murād anlaruḡ kereme sünnet (8) olunmasıdur nitekim feres-i 'atīḡ dēnilür ve feres ḡaydur pes 'atīḡden murād kerīmdür ve muḡdeş-i 'atīḡden (9) şoḡradur ve ma'nāda anuḡ zıddıdur ya'ni şol nesne kim andan ḡavāş 'atīḡ bulunmaya muḡdeşdür pes (10) bundanşoḡra seyf zıddı ile ya'ni muḡdeş ile tesmiye olundı ve eḡer ḡakīm-i 'ād zamānından evvel (11) ḡab' olunduysa ḡörmez misin ki süyüfuḡ aşl olan civārına ve dāḡı yüzinde olan cevāhirine (12) ve cevher şaḡılmasına ve ḡaḡılmasına nazār olunur pes demür teḡaddüm étmegile cevheri ziyāde olmaz (13) ve zamānı yaḡın olmaḡıla eksik olmaz ve 'amedī ḡarīb olan eşeddür zamān-ı ḡadīmde ma'mül (14) olandur pes 'atīḡ üç ḡısm üzre bu ismin cevāhirine münḡasım olur pes süyüfuḡ evveli ve ecvedi (15) yemāniyyedür ve ba'dehu ḡal'abedür ve ba'dehu hindiyyedür ve süyüfdan muḡdişe ḡısmı vardur ve bunlar (16) süyüfuḡ alḡaḡıdır ve

ammā şol süyüf ki ne ‘atīkdür ve ne muh̄disdür pes şayākile anlara ğayr u muh̄deşe (17) d̄erler ve bunlar mutavassı̄dadur ve yemen diyārında had̄id-i süleymānī-yi serendīden ṭab‘ olınurlar pes anlara

[171b]

(1) ğayr-ı mü’ekke de d̄erler ve anlar şol süyüfdür ki anlara yemāniyye d̄erler ve anlaruñ cevheri mu‘arrecdür (2) ‘aḳdi mütesāvīdür ba‘zı ‘aḳd ba‘zısından ekşer degildür cevheri beyāz dur ve arzı aḳmerdür ve şoyı (3) aḳzardur ṭarḩdan evvel seylāna ḳarīb beyāz āsar vardır ki gökçerek ḳurda beñzer ba‘zısı (4) ba‘zısı ba‘zısının ardındadır ve gümüşe beñzer ve ba‘zısı ‘arīzīdür ya‘ni yaşşıdur başı sübüdür ve seylānı (5) ya‘ni aḳması murabba‘dur ve terbi‘i seyelān ṭarafındadır ve cāhiliyyetde ṭab‘ olınan seyfi ‘atīḳiñ ekşeriyyā (6) ‘alāmeti seyelānuñ naḳşı at tırnağı ucınuñ naḳşı gibi ola ve seyelānıñ delikleri ve yırtıkları bir ṭarafdan (7) mütesāviye ola ortası zayyık ola ve ḳıçlarınuñ ba‘zısında dört yol vardır ve ba‘zısı ḳazılmışdur (8) çukurdur ve yolları enhāra beñzer ve delikleri müdevverdür ve ba‘zısının yolları biribirine yaḳındır (9) ve anlar zevāyāda iç ṭarafdan murabba‘dur bu yollar ḳılıcıñ yüzinde mütesāviyedir ve anlardan ba‘zısında (10) üç yol vardır pes birisi vasaṭdadur ve ikisi iki cānibindedür ve yamāniyyenüñ ve ḳal’iyyenüñ ḳızması (11) nūḩās gibi ḳızıl çıkar ve hindiyyenüñ ḳızması ḳızıl çıkar sevāda mā’il ve şol ziynet ki bunıñ şayḳalı (12) altından çıkar bir miḳdār gizli olur ve müvelledenüñ ḳızması gül gibi çıkar ve şol ziynet ki (13) anıñ şayḳalı altından çıkar ḳara olur pes süyüfuñ şıfātı ve elvānı ve ziyyi budur *(Bu sayfanın geri kalanında süslemeler bulunmaktadır.)*

[172a]

(Bu sayfanın tamamında minyatür bulunmaktadır.)

[172b]

(1) ve bu süyüfuñ esfelleri yaşşıdur ve başları incedür yemāniyye-i ‘atīḳ ḳaddindedür ortasında (2) bir yol vardır nehr gibi zāhirdür ve cevheri şiyāb-ı ṭabriye beñzer veyāḩūd ṭabri ağacınuñ (3) yaprağına beñzer ve zırh ḩalkalarının dizmesine beñzer ve ṭarḩdan evvel sā’ir levnine muḩālif (4) olan levni beyāz ola ve eşi‘ası ḳızıl ola ṭarḩdan evvel ve ṭarḩdan şonra altundan (5) hilālleri ola veyā şalīb ile ṭolmuş ola ve ba‘zısı altundan mismār ola veyā şaff gibi (6) dizilmişdür ve şaṭbe ki oluḳ ile yolda ufaḳ şaçılmış ve ṭağılmış cevher çıḳmaz şaṭbe (7) ḳılıcıñ zarb ēdecek yerinden beri üç barmak miḳdārı veyā dāḩı az vāḳı‘ olur (8) ve ol mevzi‘de dāḩı cevher çıḳmaz ve bunlaruñ başları sübüdür yamāniyye gibi (9) bāb-ı süyüf-u süleymāniyye (10) bunlaruñ

hadīsi efrenciyye gibidür illā bunların sār levnine muḥālif olan levni aşferdür (11) ve eclādur ve şıfatı ağrebdür ve seyfüñ evveli ve āḥiri müstevī ya'ni berāberdür sübü (12) degildür ve anda timşāl ve şalīb yokdur ve seylānı yamāniyye seyelānı gibidür ve efrenciyye dāḥı (13) böyledür illā bu kadar vardur ki efrenciyyenin seylānı ziyādedür ve ikisinün ma'ānisi (14) berāberdür ve şüreti (15) budur *(Bu sayfanın geri kalanında süslemeler bulunmaktadır.)*

[173a]

(Bu sayfanın tamamında minyatür bulunmaktadır.)

[173b]

(1) bāb-1 süyüf-1 müvellede (2) süyüf-1 müvelledenün küllisinde ufaḥ cevher-i ṭab'ı vardur ufaḥ 'aḳd ile mu'aḳḳad ola birbirinün (3) cānibinde ola ḳal'ıyye beñzer ve demüri ḳaradur yaşşılıḡı iki barmakdur ve cevheri zāhir olmaz (4) illā ṭarḥdan şonra ve eger andan bir nesne zāhir olsa cevher gibi ḳara demür görürsin biri birinün (5) ardınca ve anuñ 'alāmeti budur ki seylānı ince dökilür ve şüreti budur *(Bu sayfanın geri kalanında minyatür bulunmaktadır.)*

[174a]

(1) bāb-1 süyüf-1 muḥdes *(Bu sayfanın 2-13 satır aralığında minyatür bulunmaktadır.)* (14) bunun demüri ṭarḥdan evvel cevher-i yamāniyye beñzer 'aḳd ile mu'aḳḳad zāhir olur cevheri yumşakdur (15) reḥāveti zāhirdür levninün zulmeti ve sevādı var iken güneşde ez'āf-1 keşire ile ziyāde zāhir ve mütebeyyin (16) olur gölgede olan zuhūr ve tebeyyünden kenārı ḥaşindür iridür el andan ḳabarır mışḳalenün (17) eşerleri andan zāhir olur ve boyları muḥtelifdür kimi yaşşı ve kimi kışa ve kimi ince ve kimi uzundur

[174b]

(1) bāb-1 süyüf-1 dimişkiyye *(Bu sayfanın 2-12 satır aralığında süslemeler ile minyatür bulunmaktadır.)* (13) ve süyüf-1 dimişkiyye saḳāyeti evlā üzre ya'ni üstāz ṭarḥ étdiginde anlara vèrdüḡi şu üzre (14) ḳalıcak ziyāde kesici olur ve anlar uzundur ve demürleri yumurda demürine beñzer illā bu kadar vardur ki (15) bunların cevāhiri muḥtelifdür ve ḳaddleri ya'ni uzunlıḳları dört ḳarışdur ve yaşşılıḳları dört (16) barmakdur veyā bir miḳdār aḳaldür ve süyüf-1 şāmiyye süyüf-1 muḥdisenün küllisinden ziyāde ḳaṭ' (17) édicidür

[175a]

(1) bāb-1 süyüf-1 tirmāhin *(Bu sayfanın 2-14 satır aralığında minyatür bulunmaktadır.)*

(15) bunların ba'zısı hindiyyedir ve ba'zısı rümiyyedir hindiyye kaddleri iztirāb ve hareket ile ve iltivā'yla (16) ve zarb edicek yerde aña āsārı ile bilinür ve ammā rümiyye pes bunlar sevādicdür bunların (17) mızrebi ki kenārından bir qarış kadar yerdür incedür gerek taşradan ve gerek içerüden ve tirmāhin

[175b]

(1) cinsinin küllisinde kalilinde ve keşirinde cevher zāhir degildir imdi şöyle bil ki cemī' süyüfdan (2) ziyāde kaṭ' edici cevāhiri belki eşkālī cihetinden ğayrı pes süyüfüñ kışşasıdur kaçankim (3) arķalarınuñ iki yanı eyü olsa ve suṭūhları ki üstleridür ve cisimleri düz olsa pes anda (4) bir mevzi' dāhil ve bir mevzi' hāric olmaya ya'ni düz ola çuķuğ olmaya ve bir yeri bir yerden ğalīz (5) ve kalıñ olmaya ve kenārları ğalīz ola keskin yerinden ğayrı pes lā-büdd olan budur ki keskin (6) yeri bir taraftan kıl miķdārı ince ola ve bu nev' süyüfüñ aḳta'ıdur kedd ü şiddet için ve ammā (7) sıyāb için aḳta' olanlar ve kenārı ince olanlar pes maḥmūd ve maḳbūl degildir ki incelik kenārda (8) yaşşı ola zīrā kaçankim kaṭı ve kesici kılıca rāst gelse ince olan yeri egilür ve şuvarmağuş (9) i'tidālī kaṭ' étmege yardımdur zīrā eger saḳyı ziyāde olsa ya'ni ziyāde şu verildiyse kaṭı (10) kesici kılıca rāst geldükde gedik olur ve yerinden şıçrar ve kılıclardan zarb edicek yer ucundan (11) iki qarış gerekdür ve nāsuñ ba'zısı zu'm eylediği kılıçlar için pāslarından çıkdıklarında ve andanşonra (12) ervāh ve a'rāf vardur ya'ni rāyiḫa vardur pes anlarınuñ ecvedı ve eyüsi oldur ki rāyiḫası (13) āğū ağacı yağınun rāyiḫası gibi ve nīlūfer ve yağ ve za'ferān rāyiḫası gibi ola ve anlarınuñ alçağı (14) oldur ki rāyiḫası şığır boyı ve maymun ve kurbāğa ve balcık rāyiḫaları gibi ola ve ağız rāyiḫası veyā balık (15) rāyiḫası gibi ola ve eñ yaramazı oldur ki rāyiḫası kaplubāğa rāyiḫası gibi ve bir gece yatan kan (16) rāyiḫası gibi ola ve zu'm eylediler ki kılıçlar için eşvāt vardur ki işidilür buña i'tibār (17) yokdur ve kınlarından anlarınuñ hareketi ve iztirābı ba'ide delālet eder ve baş üzre çok inķilābları

[176a]

(1) aḫābınun mevtinde delālet eder ve şayķallu ve yılduraycı oldukları ve vücūhun anlarda göründüğü (2) aḫābı zaferlerine ve izzetlerine delālet eder ve kınlarından çıkmaları harb-i qarībün vukū'ına delālet (3) eder ve şöyle ma'lūm ola ki fāris kışa olan kılıcı götürür ve kışa olan elde daḫı (4) emkendür ve kolaydur ve yayan olan kimesne uzun kılıca muḫtācdur ve anuñçün anda fazl-ı (5) kebīr vardur qarīni üzre ve emrūñ icmālī budur ki lāyık degildir ki silāh ittihāz olma illā (6) ḫafīf ki şāhibi aña kavī ola ve illā anuñla intifā' olunmaz ve ammā eger kılıc şāhibinün (7) elinde anuñ

kuvveti kadar hafif olmazsa andanşonra zarb-ı yesir ile zarb eylese omzuna (8) za'f ve futur tari olur ve el kılıc kabzası üzre ditrer pes bu halete vardıkdan şonra (9) zarb etmemekden veyā kılıcı elinden düşmekden emin olmaz ve kılıclar birkaç şındur pes anlaruñ (10) ba'zısı iki yüzlüdür ve sağrı kafa şacıdur ya'ni bir yüzlüdür ve hüsrevānī bir yüzlü ve nışfi (11) keskindür ve benim katımda ta'n 'amelin eder bunlaruñ enfa'ı oldur ki anuñ kenarı ve ucu keskin (12) ola ve inceliği tab'ı üzre ola ve anuñla dürtmek ve karnın delmek mümkün ola ve bu vaş ile olan (13) kılıc ta'n 'amelin eder ve ta'n etmek zarb etmek zarb ile 'amel etmekden ez'af ile ziyādedür ve kılıcları (14) ma'alik eyle ki bele kuşandıkları kayışlar ve kılıc bağlarıdur ve hamā'il eyle ki hamā'il kılıc ta'ındıklarında (15) olan bağlar ve kayışlardur ki ta'ınurlar ve kılıc şahibi için cā'iz degildür ki kılıcın kını ile eyer yanına (16) koya veyā boğazına aşı ve lā-büdd olan budur ki hamā'il gibi olan kılıc bağında bir kayış ola ki (17) kuşağa bağlı ola tā kim segirttikde ve şıçradıkda şalınmaya ve ma'alik ki kılıcı bele bağladıklar kayışdur

[176b]

(1) fārisiñ beline dahı elzemdür ve segirtmek ve şıçramak vaktinde şalınmaz zirā giderken kılıc şalınmak (2) meşgaledür ve kılıcın kabzası murabba' ya'ni dört köşeli gerekdür tā kim zarb etdiğinde eliñde dönmeye (3) ve barmaqlar anuñ üzre buluşmak gerekdür ve aña birkaç mih mihlamak gerekdür ve evvelā lā-büdd olan (4) budur ki kılıcın çıkarmasın ve at segirdüb şıçradıkda 'inānuñ hıfzına muhtāc iken kın içre (5) anuñ komasın ta'aqqud edesin ve 'inānı ta'zyi' etmege ya'ni hıfz etmeyüb şalivérmege tariğ yokdur (6) pes kaçankim kılıcı çıkarmak istersin kılıc kabzası ile kılıc bağı mābeynini uyluğun üzre (7) koyub uyluğa tayana andanşonra şol elün ve arasından sell-i seyf edesin ya'ni kılıcı çekesin (8) ve elün uyanda ola ve müstağnī olursın kılıcın kının girü sağrı yerde ahz etmekden ve elün (9) kılıc bağı üzre vaz' edesin ve kaçankim kılıcı kın içine komak istersin şol elün (10) vaz' edesin şol yere ki kılıcı çekdüğün zamānda el anda idi ve kılıcın ucını kınıñ başına (11) vaz' edesin keskin yüzi üzre ve anı icrā edüb kın içine idhāl edesin ve bunda (12) bir hile-yi la'ife dāhı vardur ki kında isti'māl olunur kılıcın ucunu kınıñ başı üzre koyasın (13) andanşonra kılıcı bükesin tā kim kın içine gire ve lā-büdd olan budur ki kınıñ kenarı kılıc ucunuñ (14) üstinden ola tā kim kınıñ ucu kılıc ucunuñ fevkinden ola ve esfelden iki barmaq miqdarı (15) nākış ola ya'ni kını kılıc üzre koyub kınıñ ağızından kılıc iki barmaq miqdarı geri ola pes (16) kılıcı kından ilerü çekesin ki kılıc kınıñ ağızına gele kın esfel tarafından

kılıcdan fāzil (17) olan kenārı üzre düşer pes haṭā étmez ve kın içine girer ve kılıcı kın içre komaḳdan birkaç tarīk

[177a]

(1) vardur pes birisi budur ki kılıcı sağ elün ile aḥz édesin haṅçerün aḥzı gibi ve kılıcıñ (2) kınını daḥı kezālik şol elün ile aḥz édesin ve sen kılıcı bilek mafşalı üzre koyasın (3) ve kezālik kılıc kınını dāḥı anda koyasın pes kılıcı segirdürken kınına korsın ve kılıcı ortasından (4) alub kınını dāḥı ortasından alasın ve kın içine koyasın ve kılıcı arḳanuñ ardından (5) döndüresin ve anı cānibeynden iki uyluḡuñ altından kınına koyasın ve kılıcı aḡzıñ ile (6) alub anı başıñ üzre ve eḡsenün ardından kınına korsın ve bunun küllīsi şıçramakda elün (7) altında vāqı' olur ve bunda vüçüḥ-ı keşīre müteferri'a olur ve bunda kında ḥīle étmek mümkündür (8) ve ammā ḥīlesiz mümkün degildir ve nāsuñ ba'zısı kılıcıñ yüzi ile rumḥ ve kılıc 'amelin men' éder (9) ve ben bunu kabīḥ gördüm ve cā'iz görürem ki eger bir ḥaṣebe ile 'amel édeydi aña dāḥı (10) ziyetlü olurdu imdi şöyle ma'lüm ola ki kılıc şāḥibi muḥtācdur ki şavlecān ile zırbı (11) 'ādet édine zīrā şavlecān ile oynamak ve anı şalmaq kılıc için anuñ mefāşılın kaṭ' édüb (12) mülāyim éder ve sür'at üzre döner ve pekişür kuvvet bulur ve kılıcı zırb éden kimesne ḥazer (13) eylesün ki dābbesinün ayaklarına kılıcı tokunmaya zīrā nāsdan çok kimesneyi gördüm ki kılıc ile (14) zırb eyledi veyā anuñla eminde 'amel eyledi pes dābbesinün uyluḡın veyā bazusın veyā kulaḡın (15) veyā kendi ayaḡın zırb eyledi ve kaṭ' eyledi pes silāḥ cinsinde bir nesne yokdur ki şāḥibi andan (16) ḥazer étmege muḥtāc ola kılıcdan ḡayrı pes kaçankim kılıc ile 'ameli ve zırbı öğrenmek isteyesin (17) pes bir kāmış alursın ki uzunluḡı fārisin yüksekliḡi kadar ola eger sen fāris iseñ ve eger

[177b]

(1) yayan iseñ yayanuñ yüksekliḡi kadar ola ve anı yere diküb dibini muḥkem édesin andanşoñra (2) andan ırak yere gidüb anı sağ tarafuñda édesin ve atıñ kıcların toldurub segirdesin (3) oḡ atmak için segirdiḡiñ gibi pes kaçankim aña yakın gelesin pes kılıcıñı kınından 'ādet-i ḥasene (4) ile çıkarasın ve karşudan saña muḳābil olan şey'i şiddet ile kesesin velākin işāret (5) ve liyāḳat ve ḥazāḳat ile kesesin ve bunu birkaç kerre édesin ve varmakda zırb ile kāmışdan (6) bir kırış kadar kışa édesin tā kim yerden bir zīrā' kadar ola bunun üzre muḥkem idmān (7) édüb anı 'ādet édesin ve anda çapuk olasın pes kaçankim bu işde çapuk olasın (8) sağ cānibiñde beş oḡ yere dikersin ve diblerini muḥkem édesin ve her iki oḡ arası on (9) zīrā' ola ve at koşub oḡları birer

birer dişlerinden ya'ni yeleklerinden bir barmağ kadar (10) aşağı sür'at ile segirdürken kaç' edesin ve bir okı bir okdan ziyāde kaç' etmeyesin (11) ve bunu ucu ince ve keskin kılıc ile kesesin ve bunu idmān edesin fāris olduğın (12) hālde bunu şan'at edince ve kaçankim bundan hāzık olasın ve hiffet ve hāzākāt üzere (13) ol dikdiğin okları kesesin beş ok dağı şol cānibiğe dikesin ki dikmekde anlara muhālif (14) olalar andanşoğra atunı ol on ok ortasına süresin pes sağ tarafa ve şol tarafa (15) urub küllīsın kesesin ve eger dilersen ki on ok üzere ziyāde edesin pes tecribe (16) ve mümāreset ve mu'tād üzere edesin ve kaçankim kılıc ile 'amel kaçd edesin meydānlarda (17) ve cenklerde olan cemī'c fūnūnda pes ata binmekde üzengüde ayaklarığ kenārda tutasın tā kim

[178a]

(1) üzengünün demüründen taşra barmağlarığ çıkmaya ve kaçankim zārb edesin kolun bilekde olan (2) mafşalını bükese ve nefsünü ve dābbeği şakınasın ve zārbun kaç' etmegile ve şiddet ile gerekdür (3) illā megerkim karşı ola pes bu tağdīr üzere ayaklarığ ve kollarığ ve dābbenün başını şakınasın (4) vasāda birkaç devr edesin ki at için gökçekdür ve kaçankim bu emirde hāzık olasın (5) ve sağa tabī'at ve hulğ ola tekellūf etmezsin ve mu'tād edinürsin ki gögsün kuddāmını ve şol (6) tarafında ve her cihetde riclün ardını zārb edesin ve fāris ve rācil-i kılıc ile 'ameli gökcek (7) edemez illā kılıc ile ve kalkan ile ancak ve i'tibār olınan kalkan dur allāh-ü a'lem (8) bu bāb kalkanı ve kalkanığ envā'ını beyān eder (9) ve kılıc ile 'amel edüb oynayan kimesne gerek atlu ve gerek yayan kılıc 'amelin gökcek edemez (10) ve hārbde ve gayrı yerde 'amel etmek dağı mümkün olmaz illā kalkan ile illā megerkim zārürete vākı' (11) ola ve kalkan birkaç nev'dür bir nev'i silāhun bir fennini ve bir nev'ini ilkā eder ve men' eder pes (12) kalkanığ kimisi musatṭahdur ya'ni düzdür ve yaşsıdır ve kimisi uzundur ve üsti müstedīrdür ve ortası (13) incedür ve kimisi muḳabbedür ya'ni kubbelüdür etrāfi hārice münḫanīdür ve bu kalkan rumḫı ilkā edüb (14) men' edemez ve her kaçankim rumḫ ta'n eder pes ta'n etdüğü yerde ṭurur ve şacını yere atar (15) ve bu kalkan ok için ve taş için ve kılıc için şālihdür ve mustatīl olan kalkan (16) okı ilkā eder ve def' eder zīrā başı ile taḫaşşun-ı müyesserdür ve başı açuğ degildür ve musatṭah olan (17) pes rumḫı ve okı def' eder ve muḳabbeb olan kalkan taştan gayrı bir şey'i def' etmez ve etrāfi müstevī

[178b]

(1) olan kalkan cemī'c esliḫayı def' eder ve rıfğ üzere ṭurur ve fāris için kalkanığ hamā'ili (2) gibi götürmesinüğ miğdārı kaçankim fāris anı tağınsa boyun ile menkib

beyninde elini ve keffini (3) kalkan içinde uzada ve eliyle kalkanın kenarında olan kayışa yapıya (4) bu bāb fāris kalkan ile nice korunur anı beyān eder (5) kılıcdan kalkanın ortasıyla korunur ve eger kalkan şol kalkan cinsinden olursa ki (6) kılıçlar anda te'sīr eder pes anın kenarı ile korunur ve rumhdan ya'ni sırıkdan kalkan (7) tutarsın kaçankim kalkanı demrenün te'sīrin fehm edesin ve kalkanı elleründen çıkarasın kalkan (8) şuruında olmaya tā kim şadıı ile rumhı karşılayasın tā kim seni yere atmaya ve hāzer eyle ki (9) rumhdan demren anıszdan kalkanı geçüb libāsına yetişmeye ve kalkanın ortası ile taşları (10) def' edersin andan sonra kalkanı sağ cānibe yanın mukābelesinden hāric endüresin (11) tā kim kalkandan taş tayına ve kalkanı ziyāde te'sīr etmeye ve kezālık mızrākı dāhı kalkanın (12) ortası ile karşılasın ve 'amūdı dāhı ortasıyla karşılayub def' edesin velākin (13) kenarını şakınasın ki kesr etmeye ve oğlardan kalkanların kenarı ile korunasın tā kim el ayanı (14) ve kollarını ifsād etmeye ve kalkanı endürirsın tā kim oğlar andan tayına ve lā-büdd olan budur ki (15) kalkan cānibinden düşmāna nāzar edesin ve lāyık olan budur ki fārisin kalkanı eyer kaşını (16) örtecek kadar ola ve ammā cevşen şacı pes muhtācdur ki anın kalkanı anın yüzün örtecek (17) kadar ola ve ammā kaçankim oğ çok ola pes yüzünü şakınmakla korunamazsın zīrā bunda

[179a]

(1) helāk vardır velākin kalkan ile bedenini korursın ve yüzünü reveğān ile ya'ni hareket (2) ile ve döndürmek ile ve nāzar eyle ki kalkan hā'il olmaya nāzaru ile 'adū cānibinden (3) gelen şey' beyninde ve kalkanı zārb işābet etdükdē kalkan senün yüzüne işābet etmek gerekdür (4) ve türs gāyetile gökcek kalkandır hişār yürüyüşlerinde ve ricālün sür'ati katında ve oğların (5) ve taşların kesreti katında ve bu vaktlerde insān ziyāde büyük kalkanı muhtācdur ve kılıc ile (6) ve mızrāk ile ve rumh ile ve oğ ile 'amel etmeye muhtācdur zīrā 'acem bunları isti'māl ederler (7) ve ammā rumh ile fārislerin likā'sında pes kalkanı isti'māl etmek benim katımda cā'iz degildür belki kalkan (8) rumh şāhibine muhtāredede ve mübārezede meşgüledür ve eger türs ile 'adüvvün tarafından (9) korunmağa muhtāc isen pes anın için kavī bir makbaız ittiḥāz edesin vallāhü'l-müste'an (10) bu bāb kalkanı nice götürmek gerekdür anı beyān eder (11) kalkan için dört halka ve kavī ve muhkem bir ḥamā'il ya'ni bağ edesin ve bağı halkalara bağlayasın (12) ve anlara tolaşdurub muḥabbız içine koyasın bağı uzunluğı kadar pes kaçankim kalkanı taşınmak (13) istersin pes kolunu muḥabbızın bir cānibinden idḥāl edesin tā kim dirsek kalkanın ortasında (14) vākı' ola recülün

uzunluğı ve kısalığı kadar ve alkanı birac vechile gtreler pes nsuğ (15) bazısı alkanı taınur ve anı boğazında iki ayış ile bağlar ve anuğ sti bazusunda (16) ve olında olur ve byle tmek lzımdur drler ve nsuğ bazısı anı taınmaz ve bağlamaz (17) belki bazusına ve olına alur ve bazısı anı boynuna atar ve anuğ iin am'ilden yani bağdan

[179b]

(1) bir abz edecek yr eder ve el ayasını andan idal eder ve anı bir elden bir ele dnderr ve benm (2) atımda bu umruğ aseni ve ekmelidr imdi aankim anı bir elden bir ele dndermek (3) istersin pes anı iginn zre urasın ve anuğ bağı ve ayışı uzun ola ve alknlar (4) birac nevdr pes bazısı cildgendr ve bunlar ışda yumşak olur ve lahm gibi olur (5) silh anda amel eder ve bazısı ağacdur ve orsndr ve iki atdur ve bu gyet eydr (6) ve ağacdn olan alkn oı ve rumı redd tmek iin nfidr ve clddn olan alkn (7) taşı ve direği ve ağac zrbını def eder ve demrden olan teş iin ve her silh (8) iin nfidr ve cem alknuğ eysi anlardan yeyni olandur ve sir silh daı byledr (9) pes aankim sennle daraa yani şığır derisinden alkn olsa ki heyc iinde ağac (10) olsa pes murd eylesen ki rum ile amel edesin ve daraadan istirhat edesin (11) pes mbderet edb alknuğ bağını ve ayışını kılıcığ abzasına tar edesin eğer ayış (12) mukem ise ve şol bazı zre alasın ve anuğn yine bir ayış edesin ve anı uşağuğ şol (13) tarafında bağlarsın ve aankim kılıc ile arşulayub def tmek istersin pes arşulamayasın (14) ill dbbenn uvveti ve şiddeti ve mlyemeti zre zr bu nev seyf şhbine şlihdr (15) ve aankim frise kılıc ile mlki olasın pes her ne kadar sağa muabele ederse sen her hletde (16) şağ tarafına tar edesin uşs aankim faris rum şhibi ola ve eğer senn arnn (17) rum ile seni istikbl ederse pes şadriğı şığır derisinden olan alkn ile şaqlarsın

[180a]

(1) ve anı atuç yelesı bitdğı yeere vaz edersin ruma mtearrız ola hatt aankim rum sağa (2) yaın ola alkn ile anı st yanına kesr edb def edersin ve sen anuğ altına girb (3) anı zrb edesin ve aankim anı şiddet ve heybet şhibi gresin pes bir hle ile (4) t kim senn ardında ala ve aankim demr iinde olan arnne mlki olasın pes (5) anı demr zre zrb tmeyesin velkin anuğ kenrlarını ve yzn taleb edesin ve eğer zırh (6) iinde ise pes anı boyun ile igin arasına zrb edesin zr zırh

mülâşık (7) olur ve bağlanır ve vakt olur ki ol yerde kılıc kaç' eder şöyle ma'lûm ola ki (8) kılıc ile zarb önünde ve karşuda vâkı' olur ve ta'n nüfûz eder önünde ve ardında (9) olicek ve ammâ yan tarafından pes anuñ kuvveti yokdur ve akta' zarb ya'ni ziyâde kesmek (10) ol zamânda olur ki zarb êtdiginde eliñi kendiñe çekesin ve dürtmegiñ en ziyâdesi (11) kaçankim eliñi ardına döndüresin ve zarb êtdiginde kılıcın ucından olan şülüsi ile (12) zarb edesin ve likâ'-yı şedîdde eliñi zarb êtdiginde ziyâde kaldurmayasın tâ kim taş (13) ve ok sağa işâbet êtmeye ve kılıc ile ta'n êtmek en ziyâde mümkündür kaçankim (14) senüñ 'adüvvün sağa duhûl êde ve fârisler süyüfi cenk vaktinde çok yerde çıkarub çıplak (15) götürmişlerdür pes kimisi şol bazusu üzre götürdi ve kimisi sağ kolu üzre ve kimisi (16) uyluğı altına kodı ve kimisi kılıcın kabzasında gümüşden veyâ ana beñzer bir şey'den halka (17) êdüb ortasına şol elüñ barmakların idhâl êder ve kılıcı kolu üzre tarh êder ve ammâ bu seyf

[180b]

(1) ile 'amel êtmegi ben re'ý êtmem vallâhü'l-müste'ânü ve bihi'l-'avnü ve'l-kuvvetu ve'l-kuğretü (2) bu bâb ata şıçramağı ve rükübü ve ikisinüñ envâ'ın ve fârislerüñ ihtilâf êtdükleri beyânundadır (3) pes bir rüküb ile ibtidâ eyledik zîrâ rüküb fûrûsiyyetiñ evvel vaktidür ve fâris bununla (4) kavî olur ve bunda birkaç bâb vardur ki şa'b ve müşkil olur şol kimesnenüñ üzeriñe (5) fûrûsiyyeti bilmeye ve hazâkat ve mûmâreseti ve tecribesi olmaya ve şıçramanıñ eşnâfında kavî olmaya (6) şol kimesne ki andan şiddet ve hıffet şecâ'at ve kuvvet-i kalb ve sür'atile batş ve sür'atile ahz ve fehm (7) ve sükün ve fikr ve şehâmet hışâli ola zîrâ rüküb eşref-i a'mâl-i fûrûsiyyetdür zîrâ anda (8) fevâ'id-i celîle vardur ve fârislerüñ ba'zısı ayıtdı ata binmek 'ilmi fûrûsiyyetde bedenden kalb (9) mecrâsında cârîdür ve 'ömer bin hattâb ayıtdı ihşevşenü ve haffü vehteffü ve ebrazû (10) 'ale'l-hayli berzen veşebü 'ale'z-zisâni veşeben ve şayyedü'r-ricâle şayden ve yine hazret-i 'ömer razîya'l-lâhü (11) 'anhudan rivâyet olundu ki ol şol eliyle atıñ kulağına ve alına yapışub ata şıçrardı (12) ve şöyle ma'lûm ola ki fâris ata şıçramağdan müstağnî degildür her vaktde gerek harbde olsun (13) ve gerek gayrı vaktde olsun üzengüsi veyâ kolanı kırıldığda veyâ atından düşdüğde veyâ 'acele (14) ile bindikde anşızdan gelen bir emirden ötüri pes çıplak ata binmege muhtâc ola ve biz ata (15) şıçramağı ve binmegi eyeriñ cemî' âleti ile yapışmağıla veyâ yapışmamağıla gerek silâh olsun ve gerek (16) silâhsız zıkr eyledik zîrâ recül binmege muhtâcdur atdan düşdüğde veyâ harbde veyâ gayrı (17) mevtında 'adüvv üzerine hücum êtdikde pes eyer kaşına veyâ eyere bağılu olan halkaya

[181a]

(1) veyā atun̄ yēlesine yapışmak mümkün olmaz eminde mümkün olduğu gibi pes ata şıçrar (2) ve biz her nesne ile ki eline düşerse veyā dābbe geçerken ırakdan bir nesneye yapışmak (3) mümkün (olmaz) şıçrar pes fāris her yērden ve her vechile şıçramağa muhtācdur pes vaqt olur ki (4) ‘acele ile şıçradıkda atun̄ sağrısına veyā boynı üzre veyā eyer içine egri düşer pes (5) eyerde rücū^c étmege muhtācdur ve eger eyere rücū^c edemezse ve sağrı üzre veyā boynı (6) üzre düşmek ‘ādeti olsa pes aña şa^cb olur ve dābbeden düşer pes bundan (7) ötüri biz şıçramağı ve rükūbı ve bunların dağāyığın ve müteḳabbilin ve munḳalibin ve müstevisin zıkr (8) eyledik ve fārise şıçramak mümkün olsun için üzerine cevşeni veyā zırhı ve elinde rumhı (9) veyā ḳavısı veyā ḡayrı silāhı ola ve vüşūbuñ enfa^cı budur ve buña i‘timād olunur ve sādeḥ (10) olduğda aña şıçramak kolay olur ve bu aña ‘ādet olur ve illā sādeḥ olduğu hālde (11) şıçramağı ‘ādet ve tecribe eylesün ve bi’l-lāhi’t-tevfīḳ bu bāb rükūbı beyān eder (12) binmege başlarsın iki cānibden birkaç şıñf üzre ki birbirine muḡālif ola iltivā^cda ihtifā^cdan (13) ötüri tā kim şıçramak ḡafīf ola inşā^callāh pes üzengü yerinde ṭurursın andan (14) şonra sağ elünje uyanı eyer ḳaşı ile alursın ve şol ayağıñı üzengi içine ḳorsın (15) ve şol elünle ḳılıcıñ ḳabzasını ḳabz edersin ve ata binersin ve ḳaçankim inmek istersin (16) nüzül edersin ṭoğan şāḫibine şālīḥ olan (17) nüzül ile pes bu rekbe muḡalleşdür

[181b]

(1) bu bāb mevzi^c-i rükūbda vuḳūfı beyān eder (2) eyerün̄ ön ḳaşını şol eliyle alub ayağıñ üzengüye vaż^c edersin ve ardını sağ (3) elünje alub sağ ayağıñı eyerün̄ ḳıçı üzre ḳoyub binersin ve bu ḳuzābuñ rükūbıdır (4) bāb-ı āḫer (5) mevzi^c-i rükūbda ṭurub şol eliyle uyanı eyerün̄ ön ḳaşı ile alasin ve sağ eliyle ḳıçını (6) alub yerün̄den ḳoparsın ve ayağı bükme ile yelenün̄ bitecek yeri üzre döndürürsün (7) ve binersin ve yine inersin bāb-ı āḫer sağ elün̄ ile uyanı eyer ḳaşı ile alursın (8) andan şonra sağ ayağıñı rikāb içine idḡāl edersin andan şonra şol ayağıñı ḳıçdan (9) üzengün̄ün̄ ḳayışları arasına idḡāl edersin ve ḳaçankim istikbāl edesin sağ (10) ayağıñı eyer ḳaşından geçirüb anı ön tarafından getüresin ve ṭoḡrı olasin ve lillāhi’l-emr (11) bāb-ı āḫer (12) mevzi^c-i rükūbda ṭurub şol ayağıñı rikāb içine vaż^c edersin ve ellerün̄i cemī^can fevḳe ref^c (13) edesin ve ḳuşdan dāḡı ḡafīf ayağ üzre gelüb binersin elün̄le bir nesneye yapışmadan ve yine (14) böylece inersin bu nev^c rükūb-ı feresān için dāḡı eḡaffdür ve bu rükūb şıçramağdandır (15) bāb-ı āḫer (16) rükūb mevzi^cinde ṭurub şol ayağıñı üzengü içine

vaz^c edersin ve ellerüñi yukarıya (17) kaldurursın velâkin anlar ile bir nesneye yapışmazsın andan sonra munkalib ve münfetil olduğun

[182a]

(1) hâlde hiffetle binersin ve kaçankim atdan nüzül edesin yine böyle nüzül edesin ve idmân (2) edesin kolanı gevşek edesin bâb-ı âher şol ayağıñı üzengü içine vaz^c (3) edesin ve kolan çözülmüş ola ve sağ ayağıñı üzengünün kayışı içine idhâl edesin (4) ve şol ayağıñı yay üzre ve eyer kaşı üzre fevkdan çekesin ve yine böyle nüzül edesin (5) bâb-ı âher ayağıñı üzengi içine vaz^c edesin cem^c olduğun hâlde (6) ve hiffetle münkalî^c olub gögsüñi münsec üzre ki kürek altıdur vaz^c edesin ve koltuğun (7) ile eyer kaşını alub ve hiffetle koyub binesin ve yine böylece nüzül edesin (8) bâb-ı âher sağrı üzre binmek beyânındadır (9) şol ayağıñı üzengi içine vaz^c edesin ve eyerün öñ kaşını şol eliyle ve kıçını sağ (10) eliyle alub nefesüñi yukarı şalub ridf üzre ya^cni sağrı üzre binesin (11) bu bâb kolan kırılrsa anı beyân eder (12) şol elün ile sağ üzengiye öñden sîne-bend gibi alasin ve anı şiddet ile cez**z** (13) edesin andanşonra şol ayağıñı üzengüye vaz^c edesin ve sağ elün ile eyerün (14) kaşını alasin ve ata binesin ve tebdîl ve münâvebede birkaç dürlü hîle vardır ve harb (15) güninde bir atdan bir ata şıçarsın ve yere başmazsın ve bu şıçramağa ihtiyâcuñ envâ^cı pes ^cadd olunmaz (16) ve kaçankim rekzde ya^cni segirtmekde ve şıçramağda ^camel etmek isteyesin pes bir dâbbe üzre (17) edesin ki yaşşı ola halkı ve ayakları şedîd ola nefesi müsteykız ola keskin ola hiddet ile

[182b]

(1) segirde mülâyim ola başı bir miqdâr pek ola uyana tayana pes bunun gibi at kâ'im olup (2) uyanı tarh êtdüğün zamânda niçe vücüh üzre saña muñi^c olur tâ kim muhtebes olmaya şol (3) vâktde ki sen ihtibâsı murâd êtmeyesin ya^cni turmayasın turmasın murâd êtmedigin zamânda (4) ve anı cery-i tavîlde uyanı tarh edesin ve arkasında iki cânibe meyl edesin ve bunun (5) üzre mümâreset edesin tâ kim ^camelün vâktinde senün meylânuna ve ihtifâ^c ve izhâruna ya^cni aşğa (6) inüb yukarı kalmağa ve sâ'ir-i ahvâliñe mu^ctâd ola ve segirtmekde ve şıçramağda eliñi tañrîk (7) edesin pes kaçankim ana öğretdüğün nesne ana ^câdet ola ve segirtmekde yaraqlanmış (8) ola pes bir eyer edinesin ki öñ kaşı ve ard kaşı yüksek olmaya eyere mülâşık ola (9) ve âleti muhkem ola huşûşâ kim üzenginün kayışı ve kolan kayışı ve âleti iki kat ola ve cedîd (10) ola pes kaçankim yelmekde ve koşmağda ^camel etmek murâd edesin pes evvelâ eyeri muhkem (11) edesin ya^cni atı muhkem eyerleyesin andanşonra yürüyesin şol meydâna

ki anda ‘amel etmek (12) ve oynamak istersin tā kim ol yeri bilesin ki anda çukur ve andan ğayrı bir nesne varmıdır (13) pes kaçankim ol meydānı yoqlayasın ve bilesin ki bir fārisi öñüñe geçirüb yürüdesin (14) ve sen dābbeñi anuñ ardınca süresin ve meydānuñ kapusına varınca koşmağda ve yelmekde ‘amel (15) etmeyesin ve ‘amel etmemek senünçün ve dābbe için dāhı emken ve aqvā olur ‘amel etmekden (16) ve meydānuñ kapusına varınca yelesin ve segirdesin zīrā dābbe meydān kapusunuñ tarafına (17) varduğda yürümesin ve segirtmesin arturur pes kaçankim dābbeñi yürüdesin ve dābbe naql

[183a]

(1) etmekte toğrı yürüse pes atı koşacak ve ‘amel edecek yere varırsın pes evvelā yelüb (2) segirdesin andan sonra ‘amele şürū’ eyleyesin ve bu ahsen ve ezyendür ve segirtmekden evvel (3) ‘amel ile başlamayasın andansonra eyerden egilüb ve meyl edesin ve sağ ayağını kaldırıb (4) atuñ yelesi bitdigi yer üzre uyan altından geçüresin andansonra ayağını andan indürüb (5) şol ayağın ile üzenginüñ kayışı arasına çıkarasın ve eyerüñ kıçından binesin ve ba‘dehu (6) eyer içinde toğrı turasın ve bunu iki kerre veyā üç kerre naql ederken edesin tā kim (7) at ‘adet edine inşā’ allāhü te‘alā bāb-ı āher atunuñ tahrik edesin ve şol (8) elüñ ile eyerüñ ön kaşına tayanasın ve uyan elde ola ve sağ elüñ ile sağ (9) üzenginüñ aşlını sağ uyluğun önünden alasın ve sağ ayağını eyerüñ ard kaşından geçüresin (10) ve şol ayağın ile şol üzengiye tayanmış olasın pes kaçankim şol ayağın cemī’an şol (11) üzengi içinde ola sağ ayağını kaldıurub şol ayağını üzengi kayışı arasına geçüresin (12) ve ba‘dehu eyer kaşına anı geçirüb binesin bāb-ı āher kaçankim atı segirdesin (13) pes elüñi sağ üzenginüñ kaşı aşlına urasın andan sonra sağ ayağını şol ayağın (14) üzre büküb anı şol üzengi kayışından geçüresin bundan evvel etdüğün gibi ve sağ ayağın (15) üzengüde şol ayağın üzre indüresin ayağın üsti yanından ve eger istersen ayağın ardına (16) döndürürsün pes saña ecma’ ve eħaffdur ve başın egerüñ ardına aşığa koyasın ve bu vech (17) ehven ve eħaffdür ve bu vechün gökcekligi bunun ictimā’ı ve istiklālidür ve nās ü cem‘iyyet

[183b]

(1) tarafından ebeden ihtifā’ etmeyesin ve eger dilersen şıgır derisinden olan kalkanı çıkarub (2) anuñla müstetir olasın veyā dilersen ki sağ elüñ ile üzengi kayışında rumhı aħz edesin (3) pes edesin zīrā fārisler bunun küllīsini eylediler ve eger ihtifā’ edüb dilersen ki ayağın (4) dābbenüñ karnı altından ol bir tarafa ihrāc edesin pes eyleyesin velākin bu vech (5) kolanı muhkem bağlamağa veyāhūd iki kolanı bağlamağa

muhtâcdur ihtifâ'da vech-i âher (6) kaçankim ihtifâ' edesin şol elüni dâbbenüñ tarafına çekesin pes anı çekersin muhtefî (7) olduñuñ hâlde inşâ'allâhü te'âlâ ve cerr-i âher ve buña efriķî dërler atunı aşdurasın (8) ve ba'dehu uyanı şol elüñe eyerüñ öñ kaşı ile alasin ve kıçını sağ el ile ve sağ ayağıñı (9) eyerüñ ortasına vaz' edesin ve şol ayağıñı yelenüñ bitdigi yer üzre havaya çekesin (10) ve kaçankim rücū' etmek istersin iki elüñe i'timâd edesin ve sağ ayağıñı uzadub binesin inşâ'allâh (11) bu bâb kıyâmı ve anuñ aşlını beyân eder her şahrâda (12) atunı aşdurasın ve eyerüñ kaşını uyan ile elüñe alasin andan iki ayağıñı eyer içinde cem' (13) edesin ve ayaklaruñ barmaklarını üzenginüñ kayışı tarafından edesin ve ökceñi meyserenüñ ortası (14) tarafından edesin ve ilyeteyni ya'ni dizüñ aşığa yanlarında kabaca etleri eyerüñ kıçına ulaşıdurırsın (15) tâ kim at sükün üzre segirde pes kaçankim at sâkin ola kâ'im olub üzengide (16) тұрмақта ve toğrulmaқта i'tidâl üzre olasin ve gögsünü çıkarub başını ellerüñ (17) ile vezn edesin pes mādâmki başıñ mu'tedil olasin kâ'im olmağa kavî olursın

[184a]

(1) ve eger başuñ bir tarafa meyl ederse pes sen düşersin ve sen muhtâcsın ki uyan (2) bir vechile ola ki aña tayanasin pes emerüñ aşlı budur ve nâsuñ ba'zısı eyerüñ öñ (3) kaşına bir mıkra'a bağlar ve aña tayanur velâkin benüm katımda bu müstahsen degildür ve eger (4) isterseñ ki sırcadan iki kınnîne edinesin kınnîne kesr-i kâfila ve teşdîdile şol kabdur ki (5) içine şarâb qorlar ya'ni sırcadan iki kab edinesin birisi vâsi' ola ve içinde şu ola (6) ve birisi boş ola pes atunı koşub içinde şu olan kabı boş olan kabâ aqıdasın (7) ve anı boş edüb ol birisine koyasın pes edesin ve kaçan isterseñ pes egeriñ kıçı (8) üzre oturasın ve ayaklarıñ uzadasın ve senüñ cülusuñ atunı habsinden evvel ola (9) ve tılk-ı sâñide oturasın ve şuyı bir sırcadan bir sırçaya boşaldasın ve iki kerre veyâ üç (10) kerre qalkasın pes bu gökcekdür ve eger isterseñ elüñe bir devât-ı şâmî ile kâğıd (11) alub yazasın pes edesin ve cerr-i âher sen çıblağ at üzre gelesin ve eyeri (12) öñ kaşından çekesin ve anı atunı arkasına edesin ve sen geriye sağrı üzre çekinesin (13) pes kaçankim egeri yerine vaz' edesin iki elüñe tayanub eyer içre oturasın ve eyerüñ (14) iki cānibini iki uyluğınla zamm edesin andan sonra sîne-bend ile başlayasın ve anı bağlayasın ve üzenginüñ (15) birisini sîne-bend içine koyasın ve iki ayağıñı iki üzengi içine koyasın andan kolanı eyerüñ (16) terkisine bağlayasın ve bu fende kolanı bağlamağdan müşkil nesne yoqdur ve eger isterseñ (17) kolanı mıkra'a kayışınuñ halkasına bağlarsın ve mıkra'ayı dâbbenüñ qarnı altına idhâl edersin

[184b]

(1) tā kim anı şol cānibine geçüresin ve mıkra‘anuñ esfelini sağ üzengüde kayışın ‘aқdı yerine vaz‘ (2) edesin va sağ ayağını mıkra‘anuñ esfeli ile қамçı tarafına vaz‘ edesin ve ayağın ile anı (3) üzenginün içine şoқasın tā kim қамçının kenārı cānib-i āherden şarқан ip tarafından (4) dābbenün қарına mürtefi‘ ola andanşonra sağ ayağını üzengi ile ve қамcı ile alub (5) dābbenün қарına zamm edersin tā kim cānib-i āherden zāhir ola pes ‘alāқayı ki şarқuğ (6) olan ipdür şol ayağın ile alasin veyā oқ ile veyā nişāni atacaқ şey’ ile pes қаçankim (7) ‘alāқayı şol ayaқ ile veyā sağ ile қамcının kenārından sür‘at ile alasin қолanı (8) inşā‘allāh baғlarsın bimennihi ve keramihī ve şallā‘l-lāhu ‘ālā seyyidinā muḥammedin ve ālihi ve şahbihi (9) ecma‘inet-ṭayyibine‘ṭ-ṭāhirin (10) ve‘l-ḥamdü li‘l-lāhi rabb-i‘l-‘ālemīn *(Bu sayfanın geri kalanında süslemeler bulunmaktadır.)*

[185a]

(1) bu bāb şavālece ile ya‘ni ṭavīl ile zārbı beyān eder ve bu şol fārisin şüretidür ki şavlecān ile oynar *(Bu sayfanın geri kalanında süslemeler ve minyatür bulunmaktadır.)*

[185b]

(1) imdi şöyle ma‘lūm ola ki şavlecān ile zārb etmek ve oynamāқ fūrūsiyyet uşūlinün (2) a‘zamındandur menfa‘at yöninden her kimesneye ki fūrūsiyyet fenninden bir fenne ṭālīb ola ḥuşūşā kim (3) seyf ile rumḥ ve oқ ile ‘amel eden kimesne için zīrā andan kerr ü fer ve қувvet ve ‘aṭf (4) ve uғurlayın alub қаçмақ ve cihād ve cevlan ve қıtālde münāvele vāқи‘ olur ve dāḥı (5) devābb için mümāreset ve i‘tibār vardur belki ol benüm қатımda ızmār mecrāsında cārī olur (6) pes feresān için ve devābb için ma‘ān lā-büdddür belki şavlecān ile zārb-ı ḥurūb için (7) mümāresetdür ve қıtāl için temrīn ya‘ni ‘ādet edinmekdür zīrā bunda қıtāl için münāvele ve cidd ü (8) ihtimām vardur ve fāris için eyerde ıslāḥ-ı şiyāb ve şemā‘il vardur ve rikābda ıslāḥ-ı (9) ricleyn vardur ve bu şanā‘at-i lezīzedür ve fūrūsiyyeti şan‘at eden kimesne için kesb (10) edecek yerdür ve biz vaz‘ eyledik ki fāris yine muḥtācdur devābbun yorғasından ve şavāleceden (11) ve meydāndan ve dāḥı şol aḥkāmдан ki anlarsız zārb cā‘iz degildür ve her қаçankim anlar (12) tecāvüz olına zārb bāṭıl olur ve fesād vāқи‘ olur veyā telefe ta‘arruz lāzım gelür anlar (13) ile ṭoқaşмақ gibi ve şavlecān yüze veyā göze lāḥıқ olmaқ gibi vallāhü‘l-müste‘ān (14) bu bāb anda dāḥil olan şey’i beyān eder (15) şöyle ma‘lūm ola ki şavlecān ile lu‘bun küllīsi dört nev‘dür ve bunlar ma‘rūfdur (16) ve anlardan birisi sağ taraf üzre istivādur dābbe ile ve sağ tarafı redd etmekdür şaғrı (17) ile ve қуyruқ ile şol tarafı zārb etmekdür şaғrı ile ve қуyruқ ile ve ḡarā‘ibden bundan

[186a]

(1) gayrı ki bir ahadd katında anlar için nihâyet yokdur anların eyülerinden devâbbun kavâ'imi ve havâfiri gibi (2) ki bunların kesreti işâ olunmaz illâ zıkr olınan envâ' ile veyâ bu nev' için müstakilldür (3) ve anın zarbı havadadır ve dâhı şol şey' ki bilinmez ve ekser olur ki lâ'ibün kalbinde huşur étmez (4) pes nev'-i evvelde ki eyemen ile müstevidür ebyen olan budur ki şavlecân ile merci'-ileyh (5) menkib-i eyser ya'ni şol çigin ola dâbbenün irtifâ'ında ve sağ tarafa ardına redd étmekde çügeni (6) şalıvere dâbbenün kulağı ve kefeli berâberliğına velâkin kulağa işâbet étmeye ve zarb étdikde (7) dâbbenün üzni ile berâber şol tarafa dâbbenün önine irsâl éde ve çügenün merci'i sağ (8) cânibinden arkasının ardına ve sağ çigine menkib ola ve ardına şol taraftan redd étmekde (9) merci'i kuyruktan ve sağrıdan ola ve dört nev'de ki tefsir olundu şavlecân ile elün (10) mahreci başın üstinden ola illâ meger deverânda ola veyâ mümkün olmaya şavlecân ile müzâhame (11) ve müzâyağa hasebiyle veyâ şavlecânın işâbetinden anın tarafına meyl aña müzâhim ola (12) veyâ dâbbenün şiddetile yêlmesi ve segirtmesi ve hamlenün vukû'ı katındaki şiddetile anı zarb aña (13) mümkün olmaya ve bunun emsâli gibi ve ammâ zarbın imkânı katında pes şol kimesne ki şavlecân ile (14) elinün mahreci dört nev'de başı üstinden olmaya pes anın zarbı zarbın gâyetile redîsindendür (15) ve mahmûd degildür ve haşânın vücüdile zarbı şedîd olmaz ve lâyıq olan budur ki zarb yêlmekden (16) ve gayrıda üzenginün haddi üzre kurbdan ola eyerden çıkmaya muhtâc degildür (17) ve eger hazır ve haml étmekde haşâ édüb şavlecânı zarb étmese çügen ile dönüb yine ikincide

[186b]

(1) zarb éde ve envâ'-i erba'ada dâbbenün ardı ve kuyruğı ile selb éde ve eger haşrda zarb (2) étmek aña mümkün olursa zarbın 'azâyibinden olur ki aña meşy derler ve kaçankim bu şıfat (3) üzre aña zarb étmek mümkün olmasa dâbbenün şiddet-i haşrıdan ve nevâhîden hamlenün (4) vukû'ından zîrâ bu vechile zarb étmege zafer bulunmaz pes zarb éde her nice mümkün olursa (5) ilyetini ya'ni dizün aşaya yanlarında kabaca etleri eyerden çıkarmaya zîrâ feresân 'ayb étdikleri (6) şey'ün eşeddidür ve dâbbe cery için ve hamleyi taleb étmek için kâ'ime ola tefsir étdigüm kadar (7) ve ebr-dest bu envâ'-i erba'adandır pes şavlecân yere vâşıl olmazdan evvel anı zarb éde (8) bu dört nev'ile her vechile ve ebr-destden envâ'-i keşîre müteşâ'ibe olur anlardan birisi (9) şavlecânın 'akfesi ile ya'ni çevgân ile yerden topı kaldırub anı zarb-ı ebr-dest ile

(10)  arb  tmekd r ve anlardan birisi  opu y rden  aldurursun ve y re v şil oldu dan sonra (11) y tiş b haşr-ı şed dde ebr-dest ile  arb  dersin ve  arb-ı haşrda olan şey' n a seni (12) ve a medid r ve bundan  ayrı eşy -yı keşire m teferri'adur biz kit bı anların  ikri ile ta v l (13)  tmegi keriye g rd k ve l -b dd olan budur ki şavlec nı  abz  tdikde i'tim d-ı şed d ile baş barma  (14) ile a a i'tim d  de ve anu  ittis 'ını irh   de t  kim  arb i in aşleb ola ve ilyetini (15) eyerde  ok  tmeyesin ve s 'ir-i beden i in hareket iki  igin ile iki elden ola ve şavlec n ile (16)  arb  de ve  op y re d şmezden evvel şavlec nu  'a fesi ile anı taleb  d b  arb  de (17) ve şavlec n ile lu'  eden kimesneden ma b ld r ki naz r  de şol şavlec na ki anu la lu'  eder

[187a]

(1) pes şavlec nda men' eşerin g rmeye belki 'a fede bir yerde  opu  arbı eşerin g re ve evvel nden (2) lu' bı ma m d olanların ba'zısından  ikr olunur ki ol şavlec nu  'a fesine bir deri p resini (3) şarardı  opu  arb  decek y rden  ayrı pes  a ankim  arbdan f ri  olurdu şavlec nda (4) men' eşerin g rmezdi ve bunun k llisi m stev  ya'ni d z meyd nı taleb  d b  aşd  tmesinde (5) olur ve şol d bbe ki anu   zre şavlec n  arb olunur anu  şıfatı budur ki yaşı ola ve halkı (6) mu kem ola kav  ola y re yakın ola ayakları me'm n ola ceryi leyyin ola h dd ola ya'ni (7) keskin ola d ndermesi ser 'c ola 'in nı hıfz  de  ı ları leyyin ola ve all h  a'lem (8) şavlec nların ma  d ri şıfatıdur (9) pes şol mi d r ki ehl-i  arbu  re'yi anu   zre cem' oldu  şavlec nu  uzunlu ı ma ba  ile ya'ni (10)  abzası ile on  abza ola ve  a ankim bunun  zre ziy de olsa şacını d nd rmekden (11)  ok men'  der ve mi d rınınu  a şarı yedi  abzadur ve eger bundan n  ş olursa  arb (12)  dici m nhan  olma a muht cdur ve ilyeteyni taşra  ıkar eger  ob andan ir k olursa ve  arb (13) i in inhin  ki ma all  olmaya ve intiş bı terk  tmek ve eyerden  ıkm k ziy de 'aybludur ve yedini (14) iki  igin ile ve iki b g r ile cem 'c ken r ile medd  tmekde 'ayb yo dur  a ankim iki ilyeti eyerden (15) taşra  ıkmaya ve her ne kadar şavlec n uzun olursa ki uzunlu ı ifr t  zre olmaya ki (16) z ribi men'  de lu' b i in anı d nd rmekden  arb i in aşleb olur ve ebyen i in (17) a send r ve şavlec nların eşkali elli beş miş al ola ve eger bunun  zre ziy de olursa

[187b]

(1) pes anu la lu' b eden kimesne  zre şa  l olur ve onların e affı kır  miş ald r ve eger (2) bundan n  ş olursa oynayıcınınu  elinde mu tarib ve m te arrik olur ve eşkali ile e aff n (3) m beyninde ola pes a h bına muv fa ati kadar  zre gerekd r ya'ni

aşhâbının kuvveti miqdârı üzre (4) gerekdür ve şavlecânın ‘akfesi üç vech üzredür her bir vechi bir nesneye şâlihîdür ve her recül (5) için anlardan bir zarb vardır kudreti ve ‘âdeti kadar ki anı mu‘tâd olmuşdur ve şavlecân (6) ‘akfesinin tefsîrini ben terk etmem ve anda ve anıyla vâkı‘ olan zarbın ihtilâfin ve anı (7) râci‘ olan hamdi ve zemmi terk etmem pes küçük olan ‘akfe ki ortası yere yapışık (8) ola ve tarafı mürtefi‘ ola ve bu topı en irak yere çalar ve bu yere az tokinur ve ba‘zısı (9) münbasitdür ve ba‘zısı uzundur başı mürtefi‘dür ortası yere mülâşikdur ve bunun işabeti (10) qarîbdür ve bu yere çok tokinur ve evvelkisi bundan ahmeddür ya‘ni makbûldür zirâ anın başı (11) küçükdür ve yere az tokinur ve bununla zarb eden ekser işabet eder ve top için lâbüdd (12) olan budur ki küccük olmaya ki gözlerde gizlene ve örtile küccüklüğünden ötüri ve dâhı (13) büyük olmaya ki şakîl ola ve şavlecânı kesr ede ve göze yakın ola ve anı işabet ede her kim (14) anı kaşd ede velâkin kadri vasa‘t ola pes kaçankim göze işabet ede gözüñ çevre yanını (15) ve vechinin ya‘ni yanına çıkıuğı ‘aybün zehâbından men‘ eder ve top yün ile ve panbıh ile şarula (16) ki örtüle ve deve yününden gayrı anı münâsib degildir zirâ bununla hafîfdür ve bunun zararı (17) azdur vallâhü a‘lem

[188a]

(1) şavlecân ve top için meydânın miqdârı ve meydânın ecvedi (2) ve miqdâr yönünden meydânın ecvedi ya‘ni eyüsi oldur ki uzunluğu biñ zirâ‘ ola (3) ve yaşlılığı yüz zirâ‘ ola pes bu miqdâr ve buña yakın olan ziyâde ve noķşanda (4) eyü miqdârdur ve meydân düz gerekdür ki anda taş ve kesik olmaya ve yokuş olmaya (5) tâ kim devâbb inişde aşğa indükde başı üzre düşmeye ve gögsi çıkmaya ve yokuşda (6) yorgunlıktan nefesi şıkılmaya ve münka‘tı‘ olmaya vallâhü’l-müste‘ân (7) ne kadar ‘aded kimesne gerekdür ki anlar ile zarb şâlih ola anı beyân eder (8) pes anların miqdârı yönünden ecvedi ondur ve bunun beyânı budur zirâ lâ-büdddür iki (9) fırkadan birisi için leben şacından ve âhîr kimesneden ki anın ardınca ola zarbını (10) işâl ede ve eger ha‘tâ ederse tertîb ede ve yine iki kimesneden lâ-büdddür fırka-yı (11) uhrâ için olan leben şacının eşerinde ola ve bir kimesneden lâ-büdddür ki aralarında (12) ola ve fırka-yı uhrâ için yine bu beş vardır ve eger anlardan iki veyâ dört kimesne (13) ziyâde olursa pes bu miqdâr mutavassıt degildir ve muzırr dâhı degildir ve kezâlik eger eksik (14) dâhı olursa ve kaçankim anlar miqdâr-ı mezkûrdan az olalar pes eger anlara ta‘ab (15) gelürse şavlecânı zarb eden kimesneye top yalnız kalmak şedîd olur topı taleb etmek ve haml etmek (16) zarb şâhibi üzre şakîl olur pes bunda

ihmāl vāqı^c olur ve mümkündür ki bunda hazākat (17) zāhir olmaya top ihmāl olına tā kim zārib ile tālib anı tahrik éde ve haml olına

[188b]

(1) şol kimesne üzre ki ol anuñ elindedür pes kaçankim anlar çok ola top (2) giremez ve anuñçün meydān bol olmaz ve zārb az vāqı^c olur ve ebyen muḫtarib olur (3) ve vuḫūf ve izdiḫām top üzre çok olur ve zehābı az olur üzerine devābbuñ (4) vürūd-ı keşretinden ötüri pes bu zıkr olınan şavlecānlar ile lu'buñ vaşfidur ve bunuñ (5) katında bizüm bu kitābımız tamām olur bu bāb oḫı ve oḫ atmağı beyān éder (6) ve şahīḫ ve qādīm olan remyi beyān éder oḫ atmaḫ 'ilminde kāmil olan ḫükemā (7) anı ihtiyār eylediler ve dāḫı ḫarb vaḫtinde ve şayd için ve nişāna urmaḫ için (8) ve şırık üstinde havada hedef için ve öñdüle atmaḫ ve bundan ğayrı şey' için (9) insānuñ ihtiyācın ve dāḫı yaylaruñ ve oḫlaruñ miqdārın ve ḫurān ve iḫbārda remyüñ fazlı (10) ḫaḫḫında vārid olan şey'i beyān éder ki iḫbāruñ şöhretinden ötüri āsānīdinüñ (11) beyānına ihtiyāc yokdur pes anlaruñ ba'zısı allāḫü te'ālānuñ ve e'iddü lehüm (12) mesteta'tüm min ḫuvvetin ve min ribāṭi'l-ḫayli türhibüne bihi 'adüvva'l-lāḫi ve 'adüvveküm ḫavlidür (13) pes rivāyet olındı ki bu āyetüñ tefsiri ḫaḫḫında resülu'l-lāḫ şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem minber (14) üzre nāse ḫiṭābet édüb ayıtdı ve e'iddü lehüm mesteta'tüm min ḫuvvetin ve min ribāṭi'l-ḫayli (15) elā ve inne'l-ḫuvvete'r-ramyü elā ve inne'l-ḫuvvete'r-ramyü elā ve inne'l-ḫuvvete'r-ramyü (16) ya'ni atında ḫuvvetden murād oḫ atmaḫdur ve resülu'l-lāḫ şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem aşḫābdan (17) bir kimesneyi gördi ki anuñ cismi şolmuş ve arıḫlanmış ve ol kimesne oḫ atıcı idi pes

[189a]

(1) resülu'l-lāḫ şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem aña ayıtdı mā fe'ale ramyüke ve mābāle cismüke ḫad neḫale ya'ni oḫ (2) atmaḫ saña ne eyledi ve cismüñe ne oldı ki şoldı pes ol kimesne resül 'aleyhi's-selāma (3) yā resülu'l-lāḫ atam ve anam saña fedā olsun dedı ve oḫ atmağı terk eyledi ve 'ibādeti iḫbāl (4) eyledi pes resülu'l-lāḫ şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem ol kimesne için ayıtdı ve'l-lezī be'aşenī bi'l-ḫaḫḫi (5) me'l-lezī aḫbele 'aleyhi bi-efzale mimmā terakehü ya'ni şol allāḫ ḫaḫḫı için ki ḫaḫḫ u 'adl ile beni irsāl (6) eylemişdür şol şey' ki ol kimesne aña iḫbāl ve teveccüh eyledi ya'ni 'ibādet efzāl degildür (7) anuñ terk édüğü şey'den ve ol oḫ atmaḫdur pes ol kimesne yine oḫ atmağı başladı (8) ve şikātden rivāyet olındı ki resülu'l-lāḫ şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem aşḫābdan bir kimesneden (9) su'āl eyledi ya'ni ḫandadur dedı pes bir

kimesne ayıtdı oynamağa gitdi pes resūlu'l-lāh (10) 'aleyhi's-selām mā naḥnū ve'l-lū'bū ya'ni bizüm lu'bile ne münāsebetimüz vardur dēdi pes ol kimesne (11) ayıtdı oḡ atmağa gitmişdür yā resūlu'l-lāh pes resūlu'l-lāh ayıtdı kezāliküm fel'abū innehü men (12) ütiye ḥaṭṭan mine'r-ramyi ve terakehü kāne küfran li'l-mün'ami 'aleyhi ve resūlu'l-lāh 'aleyhi's-selām ayıtdı küllün (13) lehvün lu'bün illā selāšetün ramyüke biḡavsike ve te'dībüke feraseke ve mülā'abetü'r-racüli ehlehü ya'ni lehvün (14) lu'bdur ya'ni oyundur üç nesneden ḡayrı birisi ḡavsün ile oḡ atmaḡdur ve birisi (15) atunı ḡazāya terbiye étmekdür ve birisi recülün ehli ile olan mülā'abesidür ve benüm ḡatımda (16) oḡ atmaḡ sevgülüdür zīrā anuḡ için ecr vardur ve resūlu'l-lāh ṣallā'l-lahu 'aleyhi (17) ve's-sellem leyestevcibü'l-cennete bisehmin fī-sebīl-illāhi selāšetü neferin ṣāni'uhu yaḥtesibü fī ṣan'atihi

[189b]

(1) el-ḡayra ve'r-rāmī bihī ve müniblühü ya'ni bir oḡ ile üç nefer cennete müstaḡaḡ olur birisi yapucısıdur (2) ki ṣan'atında ḡayr iktisāb éder ve birisi anuḡ ile atıcıdur ve birisi imdād édicidür (3) ve ṣıḡātden rivāyet olındı ki resūlu'l-lāh ṣallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem ayıtdı men ramā bisehmin (4) fī sebīl'l-lāhi ve belega'l-'adüvve ev aḡṭa'e kāne lehü ke'itḡi raḡabetin ya'ni bir kimesne fī-sebīl'l-lāh bir oḡ atsa (5) ve oḡ düṣmāna yetiṣse velākin ḡaṭā éte kimesneyi urmasa anuḡ için bir ḡol āzād (6) étmek ḡadar ecr olur ve resūlu'l-lāh 'aleyhi's-selām ayıtdı inne'l-melāikete lā taḡzuru şey'en (7) min lehviküm ille'r-rahāni fi'l-ḡayli ve'n-naṣāli ya'ni melā'ike sizün lehvünüzden birisine ḡāzır (8) olmazlar atı yaraṣdırmaḡdan ve oḡ atmaḡdan ḡayrı ve resūlu'l-lāh ayıttı te'alleümü'r-ramye (9) feinnemā beyne'l-hedfeteyni ravzatün min riyāzi'l-cenneti ve ibrahim naḡfiden rivāyet olındı ki (10) ayıtdı yay namāzda ridā menzilesindedür imdi ṣöyle ma'lüm ola ki remy-i ṣaḡīḡ ki insān (11) aḡa muḡtācdur ve aḡa lā-büddür ḡass-ı 'acemī ile ya'ni 'acemī yaylar ile oḡ atmaḡdur (12) ve mülük-i feres bununla te'dīb olındılar ve bununla ta'allüm étdiler ve anuḡ ṣun'ı ya'ni işi (13) muḡkemdür ve anuḡ için aṣālete dā'imā ve ṣiddet vardur sā'ir-i esliḡadan (14) zīrā anlar yaylardan vāsi' ve ṣedīd olan yayı ittiḡāz éderler ve oḡlardan pek olan (15) ve muḡkem olan ve ceyyid olan oḡı ittiḡāz éderler ve oḡı ebyen ile atarlar yayı ziyāde (16) çekmegile ve ayırmaḡıla ve uzun oḡ ile çekmegi istīfā éderler ya'ni oḡların uzun (17) éderler ve tamām çekerler nefsleriyle ictihāddan ötüri bedenlerinin ṣiddet ve ḡuvvetleri ile

[190a]

(1) ve şadrlarınun vüs'ati ile ve kollarınun uzunluğı ile pes oklarınun şiddet-i te'sîrin nice müşâhede (2) edersin şedîd ve kavî ve muşanna' olan yaylar ile pes ok atmak bizim zamânımızda fâsid oldu (3) zîrâ yayları yumşak ve mülâyim eylediler ve ok atmağa mensûb olan yaylardan şan'atlu ve ziynetlû (4) olan yayı isti'mâl eylediler ve vâsîtiyyeye meşğûl oldılar cemî' hâlâtında pes yaylardan (5) mutavassıta olan yayları demek istediler pes ğalat edüb vâsîtiyye dediler zîrâ ehl-i (6) vâsît yayları ve ok atmağı fehm ve idrâk eylemediler pes nâs ehven olan şey'e şürû' (7) eylediler pes benüm katımda şanı' ve muhkem olan yay ile remyün menfa'ati vâsîtiyye-yi leyyine (8) ile olan kavı ile vâkı' olan remydür pes ehl-i ħurûb anı bıraktılar ve bunda ħatâ (9) eylediler ve bu kavmün âdâbını tecrîbe etmediler ve bu 'ilmden bahş etmediler ve anı ehlinde taleb (10) eylemediler pes meyl eylediler türkî ve 'acemî ve ğayrıdan her fenden tar olan yaylara ve okları (11) kışşa eylediler ve yayları şulb ve katı eylediler pes yayları şadrlarına çeker oldılar (12) pes yakın yêrden oklarınun te'sîri ziyâde oldu ve anlardan ba'zısını gördüm ki kuvveti (13) miqdârından ziyâde şulb ve katı olan yaydan atdılar pes yayı çekdükte yay anı (14) cezb eder ve anın kuvveti yay şalâbetinün nişfindan az olur pes bu hâlet ile anın şol (15) eli şâbit olmak mümkün olmaz ve gözi kamaşur belki ol yay ile okı nereye atacağın bilmez (16) pes eger işâbet ederse pes ol emr ittifâkıdur ve bu ok ki uzunluğı sekiz kabza ola (17) kanda yetişür şol yayın okına ki vâsi' ola ve anda olan şiddetde bunun şiddeti ez'âf ile

[190b]

(1) ziyâde ola ve okın uzunluğı on iki kabza ola ve ok atıcı bildüğü kıyâslar ile yayı (2) koparmak ile okı tamâm çeke ve elini sağ çigini üzre vaz' ede ve kirişün içerüsinden (3) ata heyhât ki bu iki ok cemî' hâlâtda berâber ola ve ok atmak 'ilmi ehlinde ba'zısı (4) zu'm eyledi ki ok demreni kadar okın ziyâde olması yetmiş zîrâ' artuk gider velâkin nâs (5) şan'atı ve 'ilm ü edeb talebini zâyi' edüb terk eylediler pes eger bu uşûl-ı muhkemeyi aĥz edüb (6) atlara mülâzemet edeydiler bunlar anlara 'âdet olurdu ve anlara mâlik olurlardı görmez misin ki (7) kavvâs kaçankim üstâz olsa ziyâde katı olan yayı ez'âf-ı keşîre ile çeker ki andan şedîd (8) ve kavî olan kimesne anı çekmez ve bunun sebebi anın çok mümâreseti ve çekmege i'tiyâdıdur (9) pes bu 'ilmün şufûbetinden ötüri nâs bunu terk eylediler ve bu 'ilmden anlara za'îf (10) ve âsân olan nesneyi aĥz eylediler zîrâ bu 'ilmi bilüb anınla 'amel eden azdur pes bu 'ilm kalmadı (11) ve ehli az oldu ve her fende 'amel nâķış oldu ve anın ħalel dâĥil oldu ve anları ihâta (12) eyledi anın tâlîbi az olduğundan ötüri ve anın uşûl-i muhkeme-yi

sābite-yi kaviiyesin envā'-i (13) muḳaddere-yi mücerrebessin zāyi' étdüklerinden ötüri ve 'ilm neyl olunmaz illā ta'allüm ile ve müte'allim (14) olan kimesne 'ilm ile müntefi' olmaz illā muḫāṭün-fih olub yaḳin ile ḫāşıl olan 'ilm ile (15) belki oḳ atıcıya lāyık olan budur ki oḳ atmağı ta'allüm éde yayların küllisi ile gerek ıar (16) olsun ve gerek bol olsun ve yayda oḳı çeke yayun ebyeni üzre ya'ni açıḳdan çeke (17) ve bu mevzi'inde şerḫ olundu imdi şöyle ma'lüm ola ki ḫükemā ve ḫudemā oḳ atmağı dört

[191a]

(1) vech üzre te'sis ve tertib eylediler ve evvelkisi taḳdirdür ve ikincisi i'tidaldür ve üçüncüsü (2) sür'atile aḫz étmekdür dördüncüsü şiddet ile sedāddur ve oḳ atıcıya lābüddür ki yayınun (3) miḳdārını ve i'tidālını ve şiddetinden mülāyemetini 'ārif ola ve dāḫı gidecegi miḳdārını (4) ve çekmesi miḳdārını ve atması miḳdārını ve şan'atile ta'dili miḳdārını 'ārif ola ve istiṭā'at (5) ve ḫudreti olduğı kadar oḳ atmaḳ üzre nefsi ile mücāhede éde vaşf olunduğı gibi (6) ve oḳı yüksek atmağıla ve alçaḳ atmağıla ve cevānibe atmağıla vāḳi' olan ḫaṭāyı 'ārif ola (7) ve oḳı irsāl étdükde düşecek yerini 'ārif ola ve atduḳda cemī' a'zāsı ile i'tidāl (8) üzre ḳā'im ola lāyık olduğı gibi nitekim zıkr olundu gerek fāris olsun gerek (9) olmasun pes ḳaçankim oḳ atıcı buḅa mülāzemet eylese ve şan'atı ve tedbīr ü taḳdīri (10) gökcek eylese degme zamānında ḫaṭā étmaz illā meger bir 'illet sebebiyle ḳolı za'fdan ditremekden gibi (11) veyā idmān ḳilletinden ötüri ve atmağı mu'tād étmemekden ötüri pes fūrūsiyyet a'mālinden (12) bir 'amel idmāna muḫtāc degildür oḳ atmaḳ aḅa muḫtāc olduğı gibi ve ma'a-zalīk (13) atıcı üzre her oḅun ne miḳdār gidecek yeri ḫafī olmamaḳ gerekdür zīrā oḳı maḳbaż ile kiriş (14) üzre tesviye étmekden oḅ ne keyfiyyet ile ḫalāş bulduḅın 'ālimdür ve segirtmekde yaya (15) ḅalebe édüb sür'atile aḅa yapışā ve oḅ atıcı şāḅa ve şola biribirinün ardınca ata (16) ve anlar ile işābet éde ve müşkil budur ki atı segirdürken demür ḳalkān ile eṭrāfa bu ḳadar (17) oḅ ata ve küllisi ile işābet éde ve oḅ atmaḳ bu uşul üzre binā olunmuşdur pes müşkil

[191b]

(1) olduḅundan ötüri terk olundu ve şan'at yāvī ḳılındı ve bu şan'atda şaḫiḫ olan (2) şey' üzre muvāzabet zā'il oldu ve nāḳış üzre 'amel olundu ḫattā oḅ atıcılardan (3) bir kimesne oḅı atar pes ḫaṭā éder işābet étmaz bilmez ki nereden ḫaṭā eyledi ve işābet (4) eyledi bilmez ki nice işābet eyledi pes bundan azher-i cehl olmaz ve eger ebyenden ya'ni (5) açıḳdan ataydı ve bu fende mü'eddeb olan kimesnelerden ta'allüm édüb şan'at ile ataydı (6) aḅa neredede ḫaṭā étdügi zāhir olurdu pes andan ictināb éderdi ve şavāb

dāhı (7) zāhir olurdu pes aña nābi^c olurdu ve remyüñ ‘illetlerin bilürdi pes néreden (8) haṭā étmişdür aña ma^clūm olurdu pes anı kendü nefisinden izāle éderdi pes biz vaşf (9) eyledük fārise ve rācile ebyenden ta^clīm étdüğümüz oğ atmağı ve ta^climüñ ibtidāsın ve bi^cl-lāhü’t-tevfīk (10) bu bāb kıavs-i leyyin ile ya^cni kepāde ile oğ ta^clīmünün ibtidāsın beyān éder (11) üstāzlaruñ ba^czısı ayıtdı müte^callim olan kimesne muḥtācdur ki bir zīrā^c miqdārı rendelenmiş (12) bir ḥaşebe ittihāz éde ki aña meşş dērler pes yayı kıabz étdüğü gibi anı kıabz éde andan (13) şonra yay gibi anı çeke ebyenden atmağı kıavī édince ve andan yaya ğalebe édince pes kıaçankim (14) bunu muḥkem éde ve bunun ma^cnāsın ‘ārif ola kepāde olan yumışağ yayı ala ki uzun ola (15) ve ṭab^cı ve zihni olmayan kimesne buña muḥtācdur ve ṭab^cı olmayan kimesne her kıanğı şānā^catda olursa (16) anuñla müntefi^c olmaz pes müte^callim olan kimesneye lā-büdd olan budur ki yumşaq yay édine ki (17) anı çekdükte kıuvvet ile çekmek lāzım gelmeye ki çekmegile bir ‘uzvı yérinden ḥareket éde andanşonra

[192a]

(1) şol eliyle yayuñ kıabz édecek yérin kıabz éde ve bir ṭarafa münḥarif olduğı ḥāle ṭura toğrı (2) ṭurmaya ve iki ayağın ayıra kıol kemüğü miqdārı ve iki ayağı üzre berāber ṭura birisine ziyāde (3) ṭayanmaya ve ayaklarunuñ şadrını aça ve yayı toğrı diküli ṭuta başın aşığa ṭutmaya yayuñ başını (4) uyluğı üzre kıomaya ve bunu éden kimesneyi gördüm velākin ben bunu ihtiyār étmedim (5) ve yüzün oğ ṭarafına döndüre ve eñegini şol kıiginı muķābelesinde éde ve şol kıiginı baş (6) éde ve şağ kıiginı kıaldura tā kim şağ eli anuñ üzre kıudret şāḥibi ola ve şol eliyle (7) yayuñ kıabz édecek yérini kıabz étdikde ṭokşan ṭokuz ‘ağd éde zīrā kıabz étmege bu daḥı eşedd (8) olur ve şehādet barmağıni ikāmet étmeye ya^cni toğrı ṭutmaya zīrā nāsuñ ba^czısı anı ikāmet (9) éder velākin kıaçankim anı ikāmet éde kıoluñ bilekde olan mafşalını ta^cṭīl éder ve kıabzası za^cif (10) olur pes buña mu^ctād olur ve aña ṭabī^cat olur ve bu şān^catuñ ḥāzıķı oldur ki oğı alub (11) demrenini maķbaż ṭarafına vaż^c éde ve üsti yanından şol elini uzadub baş éde ve kıoluñ (12) bilekde olan mafşalını şol ṭarafa döndüre ve yayuñ esfelini bir miqdār iḥrāc éde ve şağ (13) dirseği yüzünüñ muķābelesinde vāķı^c ola ve elleri ile oğ üzre otuz üç ‘ağd éde (14) ve üç barmağıni ziyāde şedd éde şehādet barmağıyla baş barmağından ve şehādet barmağıni oğ üzre (15) büke tā kim oğuş şadrı yayuñ kıabzasına şarılmaya ve oğ mecrāsından çıkımaya andanşonra yayı (16) bir kerre kıaşlarunuñ üzerinden geçe ve çekmekde ‘acele étmeye belki sākin çeke tā kim şağ elini (17) kıigin başı üzre vaż^c éde pes evā^cilden oğ atıcılar böyle eylediler ve kıiginüñ yüzi üzre

[192b]

(1) ve başı altında vaz^c etmek müte^callim üzere dāhı eltafdur ve okı irsāl etmekiçün dāhı esra^cdur (2) okuñ hurūcı vaktinde sağ eliyle bükmeyle ve şol elinüñ hareketi aqall olur ve enegini şol (3) tarafa endüre ve sağ çigini yukaru tuta ve şol çigini aşğa tuta ve şadrını idhāl éde (4) ve yayuñ taşrasından nazār éde şol elüñ arkası cānibine pes kaçankim elini çeküb (5) çigin üzere ola pes üç ‘add kadar veyā ekser eger tākat getirürse eglene velākin çok (6) eglenmeye ve sağ eliyle kirişi qoparub şimāline muqābil hiddetile silküp çeke ve sağ eli kulağınuñ (7) yumşığına muqābil ola önüne çekmeye ve andan müte^ahhir olmaya ve okı ıtlāk étdükdenşonra (8) şimāli yemīninden bir miqdār esfel éde ve şimāli yayda münbasit ola munqabiz olmaya ve iki el ayasını (9) cemī’an şedd éde ve şimāli ile yayuñ kabzasına tayana şol mevzi’de ki aña i’timād éder (10) ve i’timādınuñ ibtidāsı nazardur ve şimāl aña tābi^cdür ve i’timād etmek çekmekden evvel olur (11) ve şonra olur ve kaçankim hareketi hādişe olsa pes aña i’timād etmek benüm katımda iki (12) zarb üzredür birisi budur ki recül za^cif olsa pes nez^cün āhirinde anuñ i’timādı şahih olur (13) ve biri dāhı budur ki recülün nefsinde kuvvet olsa pes anuñ i’timādı meddinüñ bedeninde olur (14) ve kavī olan kimesnenüñ şol eli tayanmaz ve yayı evvel çekdükte maqbazına tayanur ve za^cif böyle (15) degildir zīrā za^cifün i’timādı şahihdür sükūndan şonra ve elini çigine üzere vaz^c étdikden (16) şonra pes kaçankim müte^callim olan kimesne yumışak yayı çekmekde ok atmağı ögrene ve ol (17) aña tābi^cat ola pes ba^czi eyyāmda katı olan yayı çekmesün tā kim aña tābi^cat ola yumışak olan

[193a]

(1) yayda olduğı gibi pes kaçankim bedeni sākin olsa ve barmaqları ok atmağıla aña elem (2) vermese niçe gün ok ata her ne şey’ ki i’timād éderse kırtāsdan gayrı ve kırtās (3) ok atmak için naşb olınan edīmdür tā kim iki kabzası şalb ola ve katı ola ve katı (4) yayı çekmekde ögrene ve üstāz ola yumışak yayı çekmekde olduğı gibi pes kaçankim katı yayı (5) çekmekde müstahkem olsa ve evvelki gibi şan^catında üstāz olsa pes nişāna urmağa ve kırtāsa (6) i’timād étmege mübāşeret éde ve eger hālinden mütegayyir olursa ‘ulüvve rücū^c éde tā kim müstahkem (7) ola ve yine ‘avdet éde ve şol āfet ki hālinden anı tağyir éder işābet étmege anuñ hırşı (8) var ve ok atmağı öğrenmek isteyen kimesne günün evvelinde çıka ve bēş ok veyā andan aqall ata (9) kuvveti kadar ve şan^catda istiḥkāmı kadar zīrā kaçankim katı olan yayı alsa kabzası mütegayyir (10) olur ve tab^cı ziyāde olur ve egerçi kim ‘amelinde müstahkem ise pes

kırtāsda ya'ni oğ (11) için naşb olınan edīmde albi mütēgayyir olur ve oğ atmada bu tağayyürden lā-büdddür ve (12) tağayyür uvvetinden ziyāde anuñ hırşı adar olur ve bundan ötüri günün evvelinde az atma ile biz (13) emr eyledik tā kim 'ameli zāyi' olmaya ve şan'atını unutmaya ve oğ atıcı egeri kim albi ile fehm ēderse (14) velākin elleri eyü oğ atmaa aa icābet ētmez tab'ı şiddetinden ötüri andanşonra her ıduda (15) redd ēde uvveti adar ve şan'atından öğrenüb mukem atdıı adar ve lā-büdd olan budur ki oğ (16) atıcınuñ yayı anuñ uvveti adar ola tā kim anı ahr ēde ve aa alebe ēdüb istedügi gibi anı eke (17) ve daı anuñ arlıı ve bolluı oğ adar ola tā kim yayuñ uzunluı ouñ uzunluı adar ola

[193b]

(1) yay başından ve anuñ kenārından zīrā eger yay odan aall olaca olursa anı ekmekte (2) aa zor ēdersin ve eger odan uzun olaca olursa yay oğ üzre gelir (3) ve anda anuñ ekmesi abīh olur ve ouñ uzunluı oğ atıcınuñ ekmesi ve iki olınuñ uzunluı (4) ve ulaçladuı adar gerekdür ve oğ atmaa 'ālim olan kimesne bizüm zıkr ētdüğüümüzden (5) bir şey' tecāvüz ētmez ve ululara lāyık olan budur ki hāzı olan kavāssuñ işledügi (6) yaylardan yay ēdine ve yay yeyni ola müntaşıb ola ya'ni diküli ola ziyāde ekmege (7) şabūr ola orta hāllü ola ne yaşı ola ve ne ziyāde ince ola ve iki başı mürtefi' ola az olmaya (8) ve ok olmaya ve kezālik sifli' olan başı münbasite ola ve abz ēdecek yeri kā'im ola (9) ve abzanuñ kenārı bir midār yüksek ola kertik ola tā kim oğ iine gire ve oğ atıcıyı (10) imsāk ēde abzaya ayandügi zamānda ve nefesini aa arh ētmeye tā kim elleri mütēgayyir olmaya (11) ve yayuñ abz ēdecek yeri sekiz barma adar gerekdür ve bu maādīrūñ asenidür ve ammā anuñ (12) yoğunluı ve inceliı pes erün el ayası adar gerekdür pes eger ince olursa üzerine (13) bir nesneyi şara ve bunda nie eşyā vardır 'an-arīb anlar zıkr olunur inşā'allāhü te'ālā (14) ve yayuñ boyunları mukem ve mabaż-ı murabba' ola kiriş akaca yeri au ola uzun olmaya (15) ve kışsa olmaya başlarında rüchān ola ya'ni eksilmiş ola bu yayı ekmege dāı ehven olur (16) velākin ok olmaya ki anı tahrik ēde ve dāı kışsa olmaya ki oı eglendürür ve bu zıkr (17) olınan yay yayların evfaıdır bu fende ve bundan şonra vaşf ēderiz remyün her cinsinde

[194a]

(1) yayların angısı muvāfidur inşā'allāhü te'ālā ve'l-amdü lillāhi 'alā tevfiihī ve ni'amihī ve keramihī (2) bu bāb bercās için ya'ni havada aac başında olan nişāna atma için maşūş (3) olan yayuñ şıfatın beyān ēder ve bunun beyānı budur ki yayuñ

beyt-i a'läsı ve üst (4) kaşı lāzım olan miqdārdan uzun ola zīrā beyt-i esfelün def'i sedīddür ve şol (5) yay ki anuñ ile yüksek yerden atar beyt-i a'läsı ve kaşı evvelkiye muhālif gerekdür ve sā'ir (6) mevāzı'da ve cemī' i'rāzda pes anda vech budur ki yayuñ beyt-i a'läsı ve kaşı esfel üzre (7) zā'id ola ve maqbaż yerinde sehmün mecrāsı şol haysiyyetile ola ki her yaydan çıkdığı gibi nişfindan (8) ortaya çıka kaçankim orta takdīr olunsa ve kezālik ma'kūd olan kirişin ortasından (9) çeke kaçankim yayı çeke ve anı iki kat éde ve bu şol i'tidāldür ki her kavsdan oquñ mecrāsı böyle (10) olmağ gerekdür ve kaçankim yay ile sefere çıkasın pes anı âteş yanına getüresin toz üzre ki bir şeceredür (11) ve duhn-i şıynī ile anı yağlayasın ve eger toz bulunmaz ansız dañı cā'izdür ve yağ yayı şulb (12) éder ve andan yaşlığı ve anuñ nem almasın men' éder inşā'allāhü te'ālā ve bi'l-lāhi't-tevfīk (13) bu bāb oqlaruñ ecnāsın beyān éder (14) lā-büdd olan budur ki oğ atan kimesne oqlardan kaşabī ya'ni kāmışdan olan oğı édine ki (15) kaşab-ı şāmīden ola kaşrı ve ka'bı eyü ola bişmiş ola cevfi şahīh ola ve saql ve hiffetden atıcı (16) muhtāc olduğı miqdār üzre ola ve az olur ki pekişür dāñı cedīd iken ve bunun (17) ekseri pekişmez cevfi pek olmayınca ve ammā havār ya'ni yumışağ ve za'if olan kāmış evvelki

[194b]

(1) emrde pek olur ve ba'dehu yine yumışağ olur ve kaşab-ı haşāşī dāñı böyle böyledür ve bu (2) haşāndür ya'ni iridür fi'li havārın fi'li gibidür ve ammā müddehan ya'ni kāmışdan olan oğ ki (3) dütnlenmiş ola pes aña yakın olmayasın zīrā ol kibrit dütnünde dütlmişdür pes anuñ (4) şüreti gitmişdür ve anda şiddet ve beka yokdur ve senünj üzerünje güneşde kurumış beyāz (5) kāmış olsun zīrā ol kāmışuñ aşlebidür huşūşā kim şāmī ola ve şāmīnünj şıfatı ka'bı (6) kaşīrdür ve ka'bında yarıklar olur üsti yanından kesilmişe beñzer ve haşāşī olan kāmışuñ (7) iki boğumu arası uzundur ve şolidur ve gökcekdür ve boğumu düzdür ve rummāt (8) ya'ni oğ atıcılar oquñ şıfatında ihtilāf eylediler pes ba'zıları ortasından yukarusınuñ (9) uzunluğın ihtiyār eyledi ve ba'zıları kışa olmasın ihtiyār eyledi ve zu'm eyledi ki (10) uzun olan eskendür ya'ni tiz degildür ve kışa olan tizdür ve şadrı saqıl olan (11) oğ düz yere atılır irāq yerden ve benüm katımda anda illet yokdur gökcekligiñden ğayrı (12) pes şadrı saqıl olan sükün için maqbüldür ve bir kavm zu'm eyledi ki rişünj ya'ni (13) oğ yeleginünj yüksek olması anuñ zehābı için dañı esra'dur ve bir kavm ayıtdı rişi (14) aşağı olan esra'dur ve kezālik rişünj şağında ve şolında ayıtdılar ve bir kavm zu'm (15) eyledi ki sağ olan eşedd ve aqvādur ve bir kavm zu'm eyledi şoluñ uzun olması esra'dur (16) ve bir kavm

zu'm zu'm eyledi ki kıyası eşdedür ve benüm ihtiyâr êtdüğim vasať olandur (17) tã kim cümlesinüñ re'yi anda cem' ola ve ammã ferãviz ya'ni düz yere atılan oklar pes

[195a]

(1) şuduruñ rüchânına muhtâclardur tã kim eşedd ve aqvã olalar ve 'akbı terkîb yerinde ola (2) kaçabanuñ naķşına şebîh ola ve kaçabadan yüksek olmaya ve aşğa olmaya ve rîşden (3) benüm ihtiyâr êtdüğim şoldur şol kimesne için ki önüne atar zîrã müdârâsı ve 'ameli (4) şol üzredür pes anuñ medhali öninden olur ve ammã şol kimesne ki ardına (5) atar pes biz anuñçün sağ ihtiyâr eyledik zîrã sağ üzre döner ve rîşün eyüsi (6) yumşak olandur ve kanâdın öñ yeleginde hayr yokdur ve ağacdan olan oquñ (7) eyüsi çam ağacından olan oğdur ve ammã ğayrısında yakın olmayasın illã zarüret için (8) ve kâmişdan olan oğ esbâb için şâlih'dur ve haşebîden ziyâde gider ve haşebî olan (9) oğ terkîb olunmuş şey'e ašlağdur ve kapuyı belki hadîdi bir tarafından bir tarafa gecmege (10) aşbardur inşâ'allâh mevzi'inde zikr êderiz şâbir olan oquñ 'amelini ve oğı dermen (11) için delmeyesin şol mişkab ile ki demrenüñ kuyruğundan ğalîz ola belki andan ince (12) olan mişkab ile delesin andanşonra demrenüñ ucunu alub anuñla kaçasın ve anuñla bevl (13) êdesin tã kim demrenüñ ucından ziyâde delikte bollık olmaya zîrã böyle olıcağ demren geriye (14) döner ve münkesir olur ve kaçankim oğ ile sefere çıkasın oğların gezlerini ve yarıklarından (15) olan delik yerlerini şarasın ve anı duhn-i şıynî ile yağlayasın tã kim aña yağmur zarar êtmeye ve kezâlik (16) üstlerini dağı yağlayasın ve eger yağmur ziyâde yağarsa (17) rîş üzre iplik şarasın

[195b]

(1) bu bâb yay kirişini beyân êder (2) her şehir ve mev'tın bir nev' kirişe muhtâcdur uzunlık ve kısalık tefãvütinde zîrã nemnâk (3) olan şehirde ve yağmurlı evkâtde kirişler uzanur pes oğ atıcı ile iki kiriş olmak (4) gerekdür birisini yaz eyyâmında isti'mâl êdesin ve birisini ki anda bir miqdâr kısalık ola nemli havada (5) isti'mâl êdesin yaya lâzım olduğı kadar ve eger bir kirişden ğayrı olmazsa pes anı (6) mu'tedil eyleye pes eger muhtâc olursa üzerine bir bağ êder veyã bir kerre bükür veyãhüd (7) iki kerre lâzım olduğı kadar pes eger yaz eyyâmında olursa anı güneşden ve issi havadan (8) hıfz êde ve anı şovuk ve nemnâk yerlere vaz' êde ve kirişün kısalığı yaya zarar yöninden azdur (9) anuñ uzunluğundan olan zarardan zîrã kaçankim kiriş uzun ola yay munkalib olur (10) ve kiriş kâlkub kırılır ve kirişler birkaç zarb üzredür her yay için kirişlerden bir dürlü (11) kiriş gerekdür pes sinjirden olan kiriş yumşak olan yaylara ve ğayrıya şâlih'dür (12) ve deriden olan kirişler pek yaylara şâlih'dür ve ebrişimden olan

kiriş ki bükülmesi eyü ola (13) ve evveli ve āhiri gı̄lzetde ve incelikde bir ola ve kezālik fetlde ‘uḳūduḅ ya‘ni baḡlaruḅ eyüsi (14) ‘aḳd-i sa‘dīdür ki ḳadīm ve muḥkemdür ve nās baḡuḅ ṣaḡında ve ṣolında söz söylediler ve ṣol (15) nesne ki ben anı ihtiyār étdüm ki ‘aḳd-i esīrūḅ ḡalkası evsa‘ ola ve dēdiler iki ḡalka (16) bolluḡda ve ṡarlıḡda mu‘tedil olalar ve bunda āfāt vardır biz anları mevzi‘inde zıkr (17) eyledik ve ḳaçankim ḳıṣa ola anı vaşl étmek ḳayırmaz zīrā kirişler ba‘zı mevāzi‘da

[196a]

(1) vaşl olunur ve bir ḳavm dēr ki ḳaçankim aṣaḡa ki ḡalka vaşl olunsa oḡ için dāḡı (2) esra‘ olur pes bu ‘aḳdūḅ küllīsini sen bilmek gereksin ve yay için iki kiriş ittiḡāz (3) édesin ki ma‘ḳūd olalar zīrā sen bir kirişüḅ ḳırılmasından emīn degilsin pes āhir (4) terkīb édersin pes eger kiriş üç olacaḡ olursa pes daḡı eyü olur inṣā‘allāḡü te‘ālā (5) bu bāb küstebānātı ya‘ni yaylarıḅ ṡomcalarını beyān éder (6) lā-büdd olan budur ki oḡ atıcı saḡtiyān pāresinden bir ṡomca édine ki ne yoḡun ola (7) ve ne ince ola ve ince ḳurı olmaya ki serī‘ü‘l-inkisār ola ve yünnden olmaya (8) ve küstebān ziyāde uzun olmaya ve ḳıṣa olmaya öḅi vāsi‘ ola ve ardı ṡar ola (9) ve bunun küllisi rāmīnūḅ ḳudreti ḳadar ola küstebānenūḅ ṣaḳaḳların ḳıṣa éde ve ḳayışları (10) ṡaṣara ola ya‘ni ḳayışlarıḅ baḡ kenārında olan uçları ṡaṣra ḳıḡar ve bu elṡafdur ve oḡ (11) için daḡı esra‘dur pes ḳaçankim oḡ atıcı oḡ ‘ilminde māhir olsa ve oḡ atıcılarla (12) niṣāna oḡ atmaḡ için gitse pes yolda istirāḡat için bir miḡdār otura ve yayın (13) ve oḡın ḳıḡara ve aḡa naḡar éde ve ṡırnaḡı üzre anı döndüre pes eger anda ergilik (14) görürse anı ṡoḡruda ve eger ‘ayb görürse anuḅla oḡ atmaya pes ḳaçankim maḳāmında (15) ikāmet éde pes küstebānesini ṣedd éde ve yayuḅ esfel olan ḳaṣını ṣol ayaḡuḅ bātını üzerine (16) vaż‘ éde ve yayuḅ üst beytini saḡ dizine ṡayaya andan ṣoḡra baş barmaḡıyla ṣehādet (17) barmaḡını üst olan ḳaṣ üzre cem‘ éde ki ‘aḳdinūḅ nihāyeti ḳatında el ayasınuḅ gerisi ile

[196b]

(1) ile bir def‘ada tevtīri üzre i‘timād édesin ki el egilmeye ve ditremeye ve anuḅla ṡayanmayasın (2) ki seni andan işḡāl éde ve kirişi ḳomaḡ saḡa mümkün olmaya pes ḳaçankim yaya kiriş urasın (3) pes ṣol eliyle yumıṣaḡ édüb ovasın ve anuḅ öḅünü ve ardını yoḡlayasın ve yayuḅ (4) ḳaṣlarına naḡar édesin pes eger anlarda bir ‘ayb var ise anı oḡarasın ve ḳaçankim ḳurulmuş (5) yayı eliḡe alasın pes saḡ elüḅ ile esfel olan ḳaṣı alasın ve ṣol elüḅ ile yayıḅ (6) maḳbazını alasın ve ḳaçankim ḳurulmuş yayı yerden alasın ṣol elüḅi kiriş altına idḡāl (7) édesin ve yayı ḳabz édesin ve ḳaçankim yayı

yerden makbaız üzre alasin anı elünđe döndüresin (8) tā kim kiriş koluñ ic yüzünden rücū^c éde koluñ zāhir yüzinde iken ve kaçankim yayı kurulmuş (9) alasin anı esfel olan kaşı ile alasin ve şol yeñi eyü kıvırasın ve sağ yeñi şalıvèresin (10) ve münharif olduğı hâlde tırasın ve iki ayağıñı ayırasın ve sağ elünđe hâtemünjı döndüresin (11) ve kaçankim ok almağa egilesin pes şol elünjı yayıñ kabz édecek yeriyle şol dizün üstine (12) édesin ve okı sağ elünj ile alasin ve arkanı hazākat ile ve işāret-i hasene ile kaldurasın (13) andan şonra anı döndürüb yuķarudan yayıñ kibedine ki anuñ makbaızdur kıoyasın ve elünđe (14) bir nesne ile yayıñ kaşına yapışmayasın ve yayı iki kerre veyā üç kerre çekesin ve bir miķdār (15) bedenünj sākin ola ve bir miķdār aralık véresin andanşonra kırtāsa ya^cni nişān urmağa (16) kaşđ édesin ve yalnız bir ayağıña tayanmayasın belki ikisine ma^cān tayanasın andan bir kerre (17) çekesin tā kim sağ elünjı çiginünj üzre vaż^c édesin ve çekmekte kulaķ yumşāğına

[197a]

(1) geçesin ve sağ elünj beyāzı zāhir ola ve üç ^caded şaymak kadar sākin olasin (2) andan tekellüfsiz sağ elinjı hiddet ile şalıvèresin ve baş barmağıla şehādet barmağıñı (3) açasın üç barmağıñı hāli üzre maźmüme oldukları hâlde şimālünjde kulağıñ yumşāğı (4) muķābelesinde terk édesin ve şol elünj ile sağ elünj müttefik olalar andanşonra (5) sağ elünjı bögrünj üzre kıoyasın ve emrünj kavısı şol elünj teşdīdidür ve iki (6) kabzanuñ şiddetidür ve şol elünj ile zarb étmeyesin zīrā cemī^c āfet bundadır (7) ve dağı el ditremeye ve istirhā étmeye belki okuñ irsāline ^cazmi kıatında elünj yeyni olsun (8) ve elünj ıztırābdan şaķınasın ve saña diķķat ile nazār éden kimesnenünj kelāmına mizāh (9) ile ve ğayrı şey³ ile işģā³ étmeyesin ve yağırdan şaķınasın ve kalbünjı cem^c édesin ve hırşdan (10) şaķınasın ve i^ctimād étdiğinde iki gözünj sedādı ile nazārıñı mücerred édesin ya^cni ğayrı (11) şey³e nazār étmeyesin ve benüm ihtiyār étdüğim budur kaçankim ok atıcı okı (12) gezlese nişān urmaķ için anuñ kuvveti yerinde ise ve kavī ise şol elini iħrāc étmeden (13) sağ elini çigini üzre vaż^c éde andanşonra sağ elini hiddet ile toğrı şalıvère (14) ve şol elini tahrik étmeye ve eger za^cif ise yayı çekmekden evvel i^ctimāda kādır (15) degil ise pes kıuddāmını cildünj kenārına i^ctimād eylesün ve sağ elini açuğ olduğı hâlde (16) şol eline muķābil çeke ve şol elini açā ve bunu ebyeninde éde ok ta^clīmünjı ibtidāsında saña (17) vaşf étdüğim gibi ve ok atıcıya lā-büddür ki ok atmağı ifsād éden ^cilletleri ^cārif ola

[197b]

(1) ve şol umûrî ‘ârif ola ki anı işlâh eder pes oğ atsun her nice kâdir ise (2) ve şol kimesne ki bu şan‘atı öğrense ve muhkem eylese ve buña irâdeti ve kaçdı gökcek (3) olsa oğ atmak ile sa‘id olur zîrâ şan‘atını istikmâl etmegile remyden maqşûdına vâsıl (4) olur ve oğ atmak emri ‘ilm ü ma‘rifet üzre aña mu‘ayyen olur ve her kimesne ki bu şan‘atun (5) isticmâ‘ından kâşir oldı veyâ idrâkında mütehayyer oldı velâkin ma‘rifetinden itkân üzre (6) olsa remy etmegi anun fehmi ziyâde gökcek olur ma‘rifeti ve fehmi işâbet êdügü kadar şol (7) şey’e ki aña muhtâcdur velâkin çapuk olan kimesne hâcetine nâ’il olmaz illâ fehmi (8) ve ma‘rifet ile ve kezâlik ma‘rifet şâhibi evvelki sehm ile idrâk eder kaçankim şan‘atı müstevî (9) olsa illâ megerkim havada sehme rîh ‘arız ola veyâ sehmede ‘avec ya‘ni egrilik ola (10) ve remy ediciye evvel lâbüdd olan budur ki nefsini sükûnda isti‘mâl êde pes anunla me‘âlîbi (11) idrâk eder olur ve oğ atmağdan sükûn emîr gibidür sâ‘ir-i menâzil üzre ve bu (12) şan‘at anunla kemâl bulur ve gökceklik bunun cemî‘ şîfâtında mevcûd olur (13) ve sükûn bunda ma‘dûmdur mādāmki bunun sâ‘ir-i menâzili olmaya pes bu ‘ilmün menâzili (14) üzre sükûn emîr gibidür ve sükûn ile oğ ilerü gider zîrâ kaçankim kalb (15) sâkin olsa i‘zâ’ sâkine olur ve sükûn emrün başı ve aşıldur vallâhü’l-müste‘ânü (16) ve ‘aleyhi’t-tiklân

[198a]

(1) bu bâb oğ atmağda vâkı‘ olan ‘illetleri beyân eder (2) anlardan birisi kirişün inkıtâ‘ıdur oğ atıcınun qolı üzre ve kirişün inkıtâ‘ı (3) vücûh-ı şettâ ile vâkı‘ olur birisi maqbazınun inceliginden qolun bilekde olan (4) mafşalun yay içine duhûlından olur ve şol elün kabzası şarkuğ olmasından (5) ve kirişün uzunluğundan ve yay esfelinün kıyâmından olur kaçankim bilegün (6) yayun esfeline batmasa ve yeni tarafından olur kaçankim anı koyuvêrmese ve yayun şalâbetinde (7) olur ve kiriş halkâsınun bolluğundan olur ve el ayası lahmınun çokluğundan (8) olur ve mefâşılun şarkmasından olur ve katı olan yay üzre kirişün (9) yumışakluğundan olur pes eger maqbazın inceliginden olursa üzerine bir nesneyi (10) şara velâkin çok êtmeye ve eger mefâşılun duhûlından olursa mefâşılı (11) kirişden ihrâc êde ve eger kabzanun istirhâsından olursa anı şedd (12) êde ve istirsâli âsân êde tâ kim şol elini feth êde ve barmaklarını feth êtmeye (13) tâ kim kiriş mefâşıldan çıka ve eger kirişün uzunluğundan olursa yayı (14) aşğa indüre ve kirişi bir kerre veyâ iki kerre büke lâzım olduğı kadar ve eger (15) yay esfelinün kıyâmından olursa üst beytini bir kiriş ile bağlaya ve eger (16) qorqarsa ki üzerine şalb ola esfelinden aħz êde tâ kim mu‘tedil ola (17) ve eger pekden olursa pes anı koyuvêre ve anunla dirsegi geçmeye ve yayı şadrından

[198b]

(1) bir miqdār egdüre ve eger kiriş kırılmağdan zā'il olmazsa bizüm zıkr êtdüğümüz 'illetler (2) ile pes mafşalı kadar nez' eylesün nısf-ı a'lāyı esfelinden mafşaluñ nısfı üzre (3) pes eger bunu êderse ebed aña inkıfā' lāhiķ olmaz (4) oñuñ ħalāşı ve kıtında kirişin şehādet barmağına lāhiķ olmasıdur (5) vaķt olur ki bu vāķı' olur berdün şiddetinden barmağların açmağda eglenmegile ve yayuñ (6) ağacında i'vicācdan ve yayuñ şiddetinden olur pes oñuñ ħalāşı temekkün ve kuvvetsüz (7) vāķı' olur ve vāķı' olur ki şehādet barmağı baş barmağı üzre pes bunuñ (8) küllīsinden ħazer eyle ve sağ elüñ şehādet barmağınuñ soyulması tırnaķ üzre (9) barmağı çekmekden olur pes kaçankim barmağınuñ tiz aça soyulmaz tırnağın (10) kesri barmağı tırnaķ üzre çekmekden olur ve yay ağacınun i'vicācından ve yübüsetinden (11) ve oñuñ irsāli kıtında ve sağ el kıbzasının üç barmaķ kadar istirĥāsından ve (12) mafşaldan beri at üzre aħz êtdikden ve küstebān bedeninin uzunluğundan olur (13) pes bunuñ küllīsinden ictināb êdesin ve bu 'illetlere muĥālif-i 'amel êdesin inşā'allāhü te'ālā (14) kulağın kıat' olması ħalāşuñ yumışaklığından ve yay kaşınun oķ üzre meyelānından (15) ve yay esfelinun miqdārından ziyāde ħurūcından ve eli çigin üzre olduğda yayuñ (16) başı ile ħalt' êtmekden ve tıķunmağdan vāķı' olur pes kaçankim bu cümle ħāllerden (17) ictināb êdesin ve bundan sonra kıat' êdesin pes yüzünü bir miqdār yay içine idĥāl

[199a]

(1) êdersin tā kim kulağı kirişden çıka ve kulaķ içine ola vallāhü'l-müste'ān (2) oķ geckerken şol eli yaralamaķ (3) pes bu emr vāķı' olur oķ yeleginun ĥuşūnetinden ve ħalāşuñ yaramazlığından ve oñuñ (4) fevķi tar olmasından olur pes bundan ħazer êdesin ve anı taşĥih' êdesin pes eger (5) oñuñ ve yeleginun ĥuşūnetinden ise oķ mecrāsını ya'ni çıkacaķ yerini bir miqdār kıaldırırın (6) velākin çok êtmeyesin şol kıbzanın istirĥası barmağlar diplerinin eti biter yer cem' (7) olmasından olur ki barmağların ba'zısın sıkır ve maķbażın yüksekliğinden olur (8) ve anı şedd êtmekden olur pes eger barmağlarınun uşulinden ise el ayasının (9) içine te'sir êder ve eger ġayrıdan ise andan tecennüb êdesin andanşonra müstevī olduğun (10) ĥālede oturasın saña riyāzette vaşf êtdiğim gibi andanşonra bir sāt kıurasın (11) tā kim atun sākin ola ve segirtmegi unuda andanşonra dönüb rıfķıla seyr êdesin (12) ve yine atun sākin ola andanşonra atı kıoşacaķ yere varub senun seyrün bercāsın ya'ni (13) havada ağac başında olan nişānuñ önünden olsun şol yolda ki anuñla geldük (14) ĥattā kaçankim ġāyete varasın ki andan segirtmek istersin ve segirtmek için dönmek (15) istersin

dābbeñi sağ tarafa döndüresin pes yola dāhil olur ve eger şol tarafa (16) ādāt edecek olursañ mecrā-yı tarīkden ħurūc eder pes evvel işledicegin gibi işleyesin (17) inşā'allāh ve eyerde toğrı oturasın ve oğı sağ cānibiñden ardına atasın ve bu cümle

[199b]

(1) remyün eẓ'āfidur ve buña besāyis dērler ve lā-büdd olan budur ki ellerüñi şehādet barmagıñ (2) ile cemī'an şalıvèresin gördüñi gibi vallāhü a'lem (3) bu bāb fārisiñ arslana oğ atmasın beyān eder *(Bu sayfanın geri kalanında minyatür ve süslemelere yer verilmiştir.)*

[200a]

(1) ve ođ atıcıya lāyık degildir ki oğı arslana ve sā'ir yırtıcılara ata illā şol dābbe (2) üzre ki kavī ola ve cevād ola ve dābbenün kıyruğı eyere maħmūl ola ve eger kıyruğı (3) maħzūf olursa dāhı eyüdüdür ve kaçankim saña ħamle édüb yakın olsa (4) pes anuñ üzre dülbend bürki ve ğayrı şey' ne olursa atasın zīrā ol anuñla senden (5) ferāgat eder andan şonra toğrı gidesin ve bilesin ki andan nēreye şavulursın (6) saña ħaml étdükde andanşonra andan yüz zīrā' miqdārı veyā dağı ziyāde gidesin (7) andanşonra dābbenün kıçını döndüresin ve sen dāhı dönüb ođ atasın pes (8) eger saña ħamle éderse öninden geçesin ve uyanı ziyāde ħıfz édesin ki dābbe (9) sürçüb seni yere düşürmeye ve öninden yanından geçesin zīrā anuñ üzre müştedd (10) olur ve senün arduñca gelimez pes rücū' étdükde yine varub yétmiş zīrā' miqdārı (11) yerden ođ atasın pes kaçankim göresin ki senün üzerüne ħaml étmek ister (12) pes evvelki yerden ođ atmağa rücū' édesin tā kim göresin ki senden yoruldı (13) pes anuñ tarafına elli zīrā' miqdārı varasın ve aña ođ atasın pes kaçankim göresin ki (14) saña ħaml étmek ister pes evvelki yere varub ođ atasın ve nāsuñ ba'zısı ayıtdı (15) arslan ħaml étmek mādāmki kıyruğın yukaru tuta pes kaçankim kıyruğın (16) aşāğa indüre ħaml eder pes bunu fehm (17) édesin

[200b]

(1) bu bāb fārisün fāris-i āħere ki anuñ mu'arızıdır remy étmesidür (2) kaçankim senün 'adüvvün olan fārise oğ atmağ istersin pes atıñ ayaklarına ve (3) gögsine atasın andanşonra aña kaşd édesin ve ħazer édesin ki 'adüya oğ (4) atmayasın bilmeyince ki anı ħaṭā étmezsin zīrā kaçankim sen ħaṭā édesin ol saña cür'et eder (5) oğı götürüb oğ koyacak belki eyere bağlamak pes eger fāris dābbesinden düşerse (6) silāhından eyer bilür ve aķce késesin miyānına bağlamak pes kaçankim yayan yürüse (7) anuñla olur ve ol götürür ve yayan yürürken aña meşğül olur ve sür'atile ata (8)

binmek istese anı binmekden men^c eder ve fārisler bu iki vechi bildiler ve şavāb budur ki (9) eger fāris cengün ve rekzün ortasında olursa yayı ğilāfindan çıkara ve şol (10) eli ile ğilāfuñ bātınından dikiş yerinden kabz ede ve sağ eli ile yayuñ başını kabz (11) ede ve rıfķıla çıkara pes kēseyi āsānlığıyla içine atub üzerine yayı kıoya (12) ve's-selām ve biz baytaratı fūnūnı ile ve 'illetleri ile ve aña şālīh olub aña (13) mensūb olan şey'i ile cem^c eyledük ve anuñ ardınca fūrūsiyyeti ĩrād (14) eyledük zīrā fūrūsiyyet ma'nā-yı tabī^cide baytaratuñ tilvidür ve ba^cdehu bir muhtaşar-ı lafif (15) ve hafif ki şevāyibden münakķaha ve muħalleşdür ĩrād ederüz biz yere ve şayd haķķında ve anuñ (16) fūnūnı ve ħavāşşı haķķında ve anuñla 'amel etmek haķķında ve's-selām ve'l-ħamdü li'l-lāhi rabbi'l-'ālemīn (17) ve's-şalātü 'alā seyyīdinā muħammedin ħātimi'n-nebiyyīne ve imāmi'l-mürselīne 'adede

[201a]

(1) na^cmā'ihı ve efzālihi allāhümmağfur licemī^c'l-mü'minīne ve'l-mü'mināti ve'l-müslimīne ve'l-müslimāti fī (2) berrike ve baħrike 'umūmen biraħmetike yā erħame'r-raħimīne vağfir likātibi hāze'l-kitābi (3) ħuşuşan ve livālideyhi ve limen de'ā bi'r-raħmeti ve'l-mağfirati ve hüve tahte eṭbāki's-serā (4) yaṭlübü'r-raħmete min mevlāhü ğāfiri'z-zenbi settāri'l-'uyūbi (5) lā ilāhe illā hüve'l-ğafūru (6) er-raħīm (6. satır ile 11. satır arasında yazı bulunmayıp süslemelere yer verilmiştir.) (11) ol mālīk-i mülk ve melekūt ve sultān-ı şāhib-i 'izz ü ceberūt ħazretlerine (12) ħamd olsun ki sükkān-ı 'ālem-i üns ve mülāzımān bar-gāh-ı vaħdet ü kıuds olan (13) ervāh-ı 'ulviyye için şaħrā-yı 'ālem-i imkān ve mīşe-zār-ı zemīn-i āsümānı şayd-gāh (14) edüb anları şayd-ı ma'arif ü istikmāl için şūvar-ı ħasiyye-yi beşeriye-yi insāniyyede (15) izħār eyledi ve bu 'ālem gün ü fesād ve melik-i serī'ü'z-zevāl ve bī-sidādda (16) aħlāķ-ı sebu'iyye ve şifāt-ı behīmiyye aşħābı olan nās beyninde ħükm ve siyāset (17) ve 'adl ü ħıfz u ħimāyet ile min 'indi'l-lāh-i müte'ayyinīn olan selāṭīn-i 'azām

[201b]

(1) ve ħulefā-yı zevi'l-iħtirāma tefakķud-ı aħvāl-i ra'iyyet ve tecessüs-i umūr-ı memleket havası ile (2) şayd için şaħrāya ħurūcı tergīb edüb anlar daħı kemend-i luṭf ve iħsān ile kılub (3) ehl-i memleketi şayd etmegile her birisin ħulefā-yı ilāhiyye zümresine idħāl edüb mażhar-ı (4) envā^c-i āşār eyledi ve şalāt ve selām ol şeh-süvār-ı meydān-ı 'izz ü temkīn ve şāh-bāz-ı (5) evc-i yakīn muħammed muştafa ħazretlerine olsun ki şaħrā-yı 'ālem-i ıtlāk ve mīşe-zār (6) enfüs ü āfākda şāh-bāz-ı kıalb ile şayd-ı murğ vech-i ħāşş ve 'uķāb-ı 'aql ile (7) kıayd-ı tecellī iħtişāş edüb 'ālemiyānı 'umūmen

ğarķ-ı füyüz ve envār eyledi ve āl ü aşhāb-ı (8) kirām hazretlerine olsun her birisi beydā³-i mücerredāt ve eşcār-ı muķayyedāt ve keşerātta şayd-ı (9) ‘ulüm ve ma‘ārif edüb izhār-ı dīn-i metīn ve ihyā-yı şer‘-i mübīnde vücūdın (10) fī-sebīlillāh bezl ü işār eyledi ammā ba‘dehu vaķtākım baytarat ‘ilminüñ netīcesi fūrūsiyyet (11) oldıysa ve fūrūsiyyetün netīcesi dađı ĥudūd-ı islāmdan ĥāric olan a‘dānuñ (12) mażarrat-ı def‘i ve bilād-ı islāmuñ dāhiline ĥük tabī‘atlu ve fūhūd sīretlü olan (13) zālemenüñ kayd-ı ‘adl-i sultānī ile kayd u ref‘ī oldıysa ve bunun ĥuşūli sultānuñ (14) kendi nefsi ile şayd havası ile şahrāya ve fezāya ĥurūcına mütevaķķıf oldıysa pes (15) şāhib-i kitāb-ı baytarat ve fūrūsiyyeti beyān étükdensönra sultānuñ şayd için şahrāya (16) ĥurūcın ve şayd için ĥurūcdan ġarāz ne édüġin beyān étmege şürü‘ edüb ayıtdı (17) ve ba‘dehu tercüme pes mülük ve selāṭine elyaķ ve ‘izz ü salṭanatlarına aĥrā ve evfaķ

[202a]

(1) olan şayda iĥtişāşdur ve salṭanat umūrına ve ra‘iyyet aĥvāline şayd bahānesiyle (2) itīlā‘ ve şu‘ürdur ve mücebile tenfīz-i aĥkāmdur zīrā ferece nüzhet ve seyr ü sülūka raġbet (3) rütbet-i ‘uzmı ve himmet-i kuşvādur ve mülük nefleriyle şol ĥurūba mübāşeret étmezler ki (4) kalbi şeci‘ éder ve aña taķviyyet vērür ve nüfūsda ‘izzi telķīĥ éder ya‘ni aşılār ve menfūs (5) olan nüfūs ve ebdāndan nefsi-i libās-ı fāĥiri ref‘ éder pes vaķtākım mülüküñ ‘ādeti (6) refāhiyyet ve zevķ ü şafāya ve ni‘met ü ālāya meyl ve sükün oldıysa kāĥir ü maķhūra (7) ve tālīb ü maṭlūba ve ġālib ü maġlūba ve cāriĥ ü mecrūĥa ve kātīl ü maķtūle mübāşeretsiz ya‘ni (8) ni‘mete ve nefsün ĥuzūr ve refāhiyyetine meşġul olub memleketinde kāĥir olan zālīmün (9) kahrından ve mażlūm olan ra‘iyyetün maķhūr olmasından ve a‘dānuñ ‘askerine ġalebe (10) edüb anları mecrūĥ étmekde ve ĥükmetinde olan ra‘iyyetün ĥāric için maķtūl olmasından (11) ve ġayrı katl étmekden ĥabīr olmaya ve ĥükm ü siyāset ile muķayyed olmaya ve bu bir ‘ādetdür ki (12) melikün kalbini öldürür ve zilleti ve ĥorlıġı ve ķorķaķlıġı ve ‘aczi getürür ve şulĥ étmege ve ‘āfiyyet (13) kesbinde gizlenmege raġbet eylediler ĥuşūşen kaçankim nisā ile ĥalveti ve şöĥbeti çok édeler (14) pes mülük ve selāṭinün nüfūsuları üzre aĥlāķ-ı redīye ve ‘orf ve ‘ādet ve lehv-i ġālib olur (15) ve bu zıkr olınan aĥlāķ ‘avāmuñ ednā ṭabaķasıdır ve her kaçankim melik üzre ‘avāmuñ (16) aĥlāķ u ‘ādeti ġālib olsa pes bu esbābuñ a‘zamından olur kendi etbā‘ı ya‘ni ‘askeri (17) ve ĥavāşisi anuñ üzre cür‘et edüb ĥücüm étmesinde ve ednā sa‘y ile a‘dānuñ aña

[202b]

(1) ayak üzere kalkmasında ve devletinün rü'esāsı ve vüzerāsı re'y ü tedbīrde ansız müstakill (2) olur ve istedüklerin ederler ve erbāb-ı devāvin ve cebāyāt ve hārāc ve aşhāb-ı büyüt-ı (3) emvāl anuñ malını andan şaklarlar ve egrilik ederler pes anlardan her birisi pādişāh (4) üzere telbīsliğı ve hılāf-ı vākı' olan şey'i bildirmegi pādişāhuñ a'dāsından (5) iħbār étmegile kōrkutmağı isti'māl eder pes devlet ve saltanat anlaruñ olur pādişāhuñ (6) olmaz pes anı 'acַz örter ve zillet-i keşf eder pes vaqtākım pādişāhlara maħşūşa (7) olan siyāseti ve siyāsetuñ sırrını tecrube ile 'ālim olanlar bu emr-i müşkili gördiler (8) ve anlaruñ kudreti olmadığı mülūka kendi bedenleri ile hārē ve kıtāle mübāşereti teklīf (9) edeler mülūkuñ helākından nefslerine hāvfdan ötüri hārēüñ hīlesinden ve muħāribiniñ (10) keydinden ve a'dānuñ eldāmesinden ya'ni a'dā cenkde pādişāha zarar étmesünler dēyü hāvē (11) étdiklerinden aña kendi nefsi ile cenk ve hārē mübāşereti teklīf étmezler zīrā pādişāhuñ (12) nefesine zarar işābet édicek cemī' bilād ve memlekete zarar işābet eder ve a'dā memleket üzere (13) ğalebe eder ve pādişāhuñ nefsi maħfūz olıcağ bi-emri'l-lāh 'askerine inkisār gelürse yine cebr étmek (14) mümkindür zīrā devlet-i kādīme ve saltanat-ı 'azīme şāhibi olan melik-i 'azīmü's-şān (15) ve sultān-ı sātı'ü'l-hük̄m ve'l-burhān üzere vācib olan budur ki kendi nefsi ile mübāşeret (16) étmeye şol fi'le ki anuñ ümerāsından aña hıdmet eden kimesne anuñ tarafından anda kām (17) olur ve anı edā eder ve melik kendi rūhı ile 'adūy men' étmeye belki 'adūya mübāşeret

[203a]

(1) ve anları men' étmek pādişāhuñ 'aşrı ehlinüñ ve 'askeriniñ rūhı iledür ya'ni anlar pādişāh (2) tarafından muħārebe édüb rūhların bezl étmegile vākı'dur ve pādişāh min 'indillāh-ı te'ālā (3) rüz-ı cezāda a'dā ile muħārebede 'askeriniñ ervāhı itlāfından ve ebdānı tenkīşinden (4) mes'ul olur ve bu kelām muṭlağ olmağ şāhiħ degildür illā kaçankim bir pādişāh (5) lisān-ı nebevī ile nāzil olan şer'üñ muḳtezāsı üzere hareket étmeye kendi havası (6) ile hareket éde ve havası yolında itlāf-ı ervāh ve ebdān éde nitekim dāvud 'aleyhi's-selām (7) havaya ittibā'dan nehy olundu ve ammā fī-sebīlillāh küffār ile cihād için (8) vārid olan emr-i ilāhīniñ imtişāli katında ve küffārı bilād-ı islāmiyyeden men' (9) ve def' étmek için ve i'lā'-yı kelimetu'l-lāh için fī-sebīli'l-lāh şehīd olan ğāzīler için (10) pes mes'ul olmaz zīrā hareket emr-i ilāhīye imtişāl içündür ve anlaruñ her birisi fī-sebīli'l-lāh (11) cihād ile me'mūrdur ve şehādetleri muḳābelesinde derecāt-ı cinnet-i hāşıludur (12) pes bu maħalde ğaflet olunmaya pes siyāset-i hükmiyyeyi 'ālim olan 'ulemā-yı mülūkuñ (13) nüfūsında ni'metden

mütevellid olan şey'ün def'inde ve refāhiyyetden hāşıl olan emrūn (14) nez'inde ki yetecek miqdārı şeyh ile kanā'atdür ve rāhatdur ve ahlāklarında yumşaklık ve (15) rikḳat gibi olan şey'ün izālesinde ihtimām eylediler ve siyāset-i hükmiyye hükminde 'ulemāya (16) mümkün olmadığı mülūka emr edeler gāzāya hürüc etmegile ve muhārebe ve muḳātele etmegile ki (17) kuvvādlarının ve cüyüş-ı ümerāsının ba'zısı anuñla ḳā'im olur ve dāhı haşānet ve metānetden

[203b]

(1) ve memleketün nāmūsı ḳutrından ve ḥiddetden ki tenāvül-i a'dādan maşūndur taşra çıḳmağıla (2) şol emākine ki anlaruñ mülūkı anlarda münkeşif olur ve āşikāre olur ve a'dānuñ (3) ve cāsūslarının yedleri anlarda mübāşeret eder pes mülūkuñ nüfūsın teşcī' ya'ni (4) bahādır etmege ve ḳalblerin ḳavī etmege ve ḥiddetden şonra anları taḥdīd etmege ya'ni anları yavuz (5) etmege muḥtāc oldılar anlar ḥarbe mübāşeret etmeden ve haşānet ve metānetden ve 'izzü (6) salṭanatdan hürüc etmeden pes 'ālemün ve yer yüzinde ḥulefānuñ ve mülūkuñ maşlahatına (7) allāhü te'ālānuñ irādeti ta'alluḳ étdükde allāhü te'ālā 'ulemā üzre fetḥ édüb anlaruñ ḳulübına (8) ilhām ve anlara ta'līm étdüğü şey'den oldı ki yırtıcı vuḥuş ve ṭuyürdan aldılar ve anları (9) te'dīb édüb riyāzet-i hükmiyye ile ve müdārāt ile anlara riyāzet étdürdiler pes (10) vuḥuş ve ṭuyür anlar ile me'nūs olub ve ülfet édüb anlara münḳād oldılar (11) pes anları irsāl eylediler ve anlar dāhı rücū' eylediler ve anlara ḥiṭāb eder ba'zı (12) eşvāt ile āvāz eylediler pes vuḥuş anlardan fehm eylediler pes anları çağırdılar (13) ve anlar dāhı anlara icābet eylediler pes ḳaçankim anları baḳladılar ve anlar dāhı (14) anlaruñ ḳatında benī ādemden ḥuddām gibi ḳaldılar pes anları mülūka 'arz eylediler ve şayd (15) için hürücü mülūk için tertīb édüb anlara emr eylediler pes mülūkuñ ḳulübı (16) vech meşrūḥ üzre şayda ta'alluḳ étdükdenşonra 'ulemā anlara emr eylediler ki şayd (17) için vaḳti ve zamāni için ihtiyār edeler ve yanına ḥazā'in ile şayd ālātını aḥz edeler

[204a]

(1) ve şayd yerlerinde havada mu'allāḳ olan nesneyi depretmek gibi ve şuya ḳoḳayı şarkıtmaḳ (2) gibi olan umūra tenbīh edeler ve pādişāhlara lāyık olan himmet ile ihtimām edeler (3) zīrā pādişāh şayd için şahrāya hürüc etmegile niçe fevā'idi cem' eder birisi budur ki (4) şehirde çok ikāmet étdüğinden ve taşra çıḳmamasından hāşıl olan ıztırābdan (5) tenezzüh veistirāhatdur ve havayı aḥz étmekdür ve fezāya nazar étmekdür ve havanuñ şihḥatidür (6) ve birisi atı ḳoşmaḳ ve segirtmekdür tā kim pādişāh tehnā kendi ḥavāşşı ile ve ḥaşy (7) ḳomaḳda at ile segirde ve anı oynada ki

şehrinde ve memleket-i tahtında halk arasında (8) aña anı etmek mümkün degildir ve şayd mevâtınında rakıbden ve seyr ediciden tehnâdur (9) ve şehrde halkdan cem'-i gafîr beyninde edicek mümkündür ki askerinden ve cünüdından ednâ (10) olan kimesne deye ki ben pâdişâhdan eyerde dâhî muhkem otururam ve kuvvetüm (11) ziyâdedür ve andan dâhî etlüyüm pes pâdişâha bu vech ile taş atarlar (12) ve dâhî nâsuñ gözinde hürmetlü görünmez ve pâdişâh böyle alçak mertebeye aşğa etmege (13) muhtâc degildir ve pâdişâh kaçan muhtâc oldu kendi nefsi ile a'dâyıla harbe (14) mübâşeret etmege ve bedeni ile 'izz ü salţanatdan ve metânet ü vesâkatından hüruc etmege (15) 'asâkir ve ecnâdından sonra illâ megerkim 'âlemde kıyâmet kopa pes mülük için (16) şayd ve pâdişâhlar ve kaplanlar ve kilâb ve toğanlar ve tayrûñ ve vahşî cân-âverüñ yırtıcısı (17) ve bunlar ile segirtmek müsteħabbdur tâ kim pâdişâhuñ nefsi şecâ'at tahşîl ede yırtıcılara

[204b]

(1) mübâşeret etmegile ve anlaruñ çok ef'âlin müşâhede etmegile ve anlara meyl etmegile anlaruñ şiddetile (2) yapışmasında ve ğazab etmesinde ve yırtıcıları şayd ile cenk êtdüklerin ve kâh kahr êtdüklerin (3) ve kâh satvetlerin ve şayduñ kendi nefsinde envâ'-i hîle ile def' êdüğün veyâ andan (4) kaçduğın müşâhede etmegile ve bundan ğayrı vâkı' olan sibâ' ile şayd ahvâlin (5) müşâhede etmegile pes pâdişâh üzre yırtıcılaruñ ahlâkı ğalebe eder pes şiddet ile (6) 'azm ve teveccühi ve 'izzeti ve milk ve ra'yyet üzre himâyeti ve hamıyyeti ve a'dâ üzre ikdâmı bunlar (7) kapar ve pâdişâhuñ yırtıcılar ile şayduñ ahvâlini müşâhede etmesi ve seyr etmesi harb ve cenge (8) anuñ mübâşereti makâmında kâ'im olur ki cenge mümâreset edüb aña mübâşir olan (9) bahâdırlar ve ğâzîler 'adüya bunuñ gibi ğalebe edüb bu ef'al anlardan şâdire olur (10) ya'ni pâdişâh kendi nefsi ile cenk ve harb meydânına hâzır olub pehlüvânlaruñ ve ğâzîleruñ (11) cüş-ı vuhuşlarından ve fî-sebîlillâh ğayret ü hamıyyetlerinden ve 'adüyı yırtub urmağdan (12) ve katl etmekden ve ğalebe edüb haykıрмаğdan aña ğayret ü hamıyyet ve şecâ'at geldüğü gibi (13) cenge mübâşeret etmeden şayd yerlerinde parslaruñ ve kaplanlaruñ ve tâzîleruñ ve toğan ile (14) şâhinuñ ve bunlardan ğayrı şayda mensüb olan sibâ' ü tıyûruñ hamıyyet ü ğayretlerin (15) ve ikdâm ü cür'etlerin ve şayda ğazab ile yapışub yırtmağdan ve yere urmağdan nefsi pâdişâhiye (16) ğayret ve hamıyyet ve şecâ'at gelüb eger bilâdınuñ hudûdı civârında olan küffâr (17) üzre ikdâm edüb anlara ğalebe etmesidür ve eger bilâdında olan zaleme üzre

[205a]

(1) tīg-i ‘adālet ile ‘azm édüb bilāduñ anlardan taḥḥiri ve ra‘iyyetüñ anlardan taḥlīsidür (2) anlardan aḥz eder ve illā şayd mülük ve selāḥine ekl için ve kesb talebi için (3) resm olundı sâ‘ir-i şayyādlar étdigi gibi ve şaydı yémege dāḥı anlaruñ ihtiyācı yokdur belki (4) meliküñ zabṭ ve ḥirāseti ma‘rifetinüñ ve min-‘indillāḥ pādişāha emānet olan re‘āyā ve fuḡarā (5) göñüllerinüñ şaydıdur zīrā şifāt-ı ḥayvāniyye ile muttaşif olan nās va‘z ve naşīhatden (6) müte‘essir olmazlar pādişāhuñ siyāset ü seyfinden ve ‘adāleti ü ḡazabından müte‘essir oldukları gibi (7) çün fezā-yı dehre çıkduñ şayd için éy şehryār / şayd-ı ‘irfān eyleyüb dil-i murgını eyle şikār (8) şāh-bāz-ı himmetüñ şal ḥıfz-ı ‘ālem evcine / zīrā çaḡır pençelüdür şimdi toḡan ehl-i kār (9) imdi bu sebebden ötüri mülük ve selāḥin için şayd resm olundı ve şayd emrinden bir nesneyi (10) kuvvādlarından ve ‘askerlerinden bir kimesneye şayd étmege ruḡşat vèrmediler ve anlaruñ zamānında (11) bir kimesne şayd étmege kādir olmadı anlaruñ şayyādlarından ve muḡarreblerinden ḡayrı mülük üzre (12) ḡālibe olan ni‘metden ötüridür pes pādişāḥlar yırtıcı cān-āverlerüñ ve av avlayıcı ṭuyūruñ (13) çoḡluḡı ile şayd yerlerine nüzül eylediler ve şayd eylediler ve ‘asker ve ra‘iyyet üzre bundan (14) zararlı bir nesne yokdur ki bir ‘askerüñ em̄iri şayda ḥarīş ola zīrā bu ḥızlān-ı ekberdür (15) ve niçe def‘a vāḡı‘ olmuşdur ki niçe ‘asker sürücü ve ceyš şāḥibi olan kimesneler ‘izzet (16) ve salṭanat içinde şayd için şāḥrāya çıkdı pes anuñ ‘adūsı bir ḥīle ile ve bir şan‘at (17) ile anı şayd eyledi ve aḥz eyledi ve şayd melikden ḡayrı kimesneye lāyık degildür

[205b]

(1) zīrā pādişāḥ kendi ḥükümet-i taḥtında olan ra‘iyyetüñ aḥvālını görmek için şayd bahānesiyle (2) taşra çıkar ve anuñ ḥükümetinde ḡayrı kimesnenüñ medḡali yokdur ve salṭanatda anuñ şerīki (3) yokdur tā kim oldāḥı ol bahāne ile taşra çıka velākin aḡyāna vāḡı‘ ola ve mülük-ı peşin-i (4) şaydı kendülere maḡşuş étmişler idi ḡalkı men‘ éderlerdi ve toḡanlardan ve yırtıcıdan (5) pars ve kilāb gibi bèslemekden ḡayrı kimesneleri men‘ éderlerdi ve dèrlerdi bu mülüküñ (6) şan‘atıdur ve şol kimesne ki anlardan degildür anlara benzemek aña yokdur ve mülük şayda (7) çıkarlardı ve ḡāzır olurlardı ve cüyüşuñ süricilerine evvelden tenbīḥ éderlerdi ki ‘askeri (8) sibā‘uñ şaydından ve ḡayrı şey‘i şayd étmekden men‘ éderlerdi ḡuşuşā kim ‘adū bilādında (9) oldukları zamānda tā kim yollar müşevveş olmaya ve atlar yorulmaya ve vaḡt olur ki at vaḡşī ḡayvānuñ (10) ardınca giderken ökçelenür ve saḡat olurdi ve şallā‘l-lāhu ‘alā seyyidinā muḡammedin ve ālihi ecmā‘in (11) evvel-i merātib-i şayd (12) şayd merātibinüñ evveli bulutlu ve açuḡ olan evḡāti bilmekdür ve bunuñ zamānı şehrüñ

vaż'ı (13) ve hey'eti ve mizācı ve havası ve havasının evfaķı miķdārı üzredür ve dāhı şayd evķātiniñ (14) ma'rifeti ki şayduñ her cinsini ķanģı vaķtde şayd olunur ve nerede bulunur ve ĥadīşde vārid (15) olmuşdur ki resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem bir gün otururdu nā-gāh bir bulut (16) peydā oldu pes ayıtdı keyfe teravne ķavā'idehā kālū mā aḥsenehā ve eşedde temekkünühā ķāle keyfe (17) teravne raḥāhā kālū mā evse'ahā ve efseḥastidāruhā ķāle keyfe teravne bivāsikahā kālū

[206a]

(1) meştedde sevādühā ve emedde istikāmetühā ķāle keyfe ravvene berķahā ev emzā ev ḥafīfen em yeşukķu (2) şakkān keyfe ravvene cevfehā kālū mā aḥsenehü veştedde sevādühü ve beyāzuhu feķāle 'aleyhi's-selāmu (3) ibşir bi'l-miyāhi kālū yā resūlu'l-lāhi mā ra'eynā hüve efşahu minke ķāle vemā yemne'unī min zalike ve ķad (4) irteza'tü fī hüzeylin ve rubitü fī benī sa'din ve innemā enzele'l-furķāne 'alā lisāni 'arabiyyin mübīnin (5) ya'ni resül 'aleyhi's-selām ayıtdı buluduñ aşlını ve esāsını ya'ni aşāģasını nice görürsüz (6) ayıtdılar ne aḥsendür ve temekkünü ne eşedddür ayıtdı anuñ devrini nice görürsiñiz ya'ni müdevver midür (7) ayıtdılar ne evsa'dur ve istidāreti dāhı buldur ayıtdı uzunlığı ve uzaması nice görürsiñiz (8) ayıtdılar ziyāde ķaradur ve istikāmeti uzanmışdur ayıtdı berķini ya'ni yılduramasın (9) nice görürsiñiz ḥafīf midür yoḥsa şakķ eder mi ayıtdılar şakķ eder ayıtdı cevfini (10) nice görürsiñiz ayıtdılar ne gökcekdür ve sevādı ve beyāzı ne şediddür pes ayıtdı (11) miyāh ile ya'ni yağmur ile beşāret edüñ pes ayıtdılar yā resūlu'l-lāh biz senden efşah (12) kimesneyi görmedik ayıtdı faşāḥatden beni ne şey' men' eder ve ḥālbuki ben hüzeyl ķabīlesinden (13) süd emdim ve benī sa'd arasında terbiye olundum ve büyüdüüm ve ķurān-ı lisān-ı 'arabiyye-yi mübīn üzre (14) nüzül eyledi ve yağmurlı buluduñ 'alāmetlerindendür ki aşāģa sarkmış olur ve kimisi (15) ũurur ve kimisi kaçır ve kaçankim bulut siyāh olsa ve kıızıla mā'il olsa ve ziyālu olsa (16) ve içinden berķ çıkısa pes yağmura delālet eder ve kaçankim bulut āfāķda uzansa (17) ve ķarañulıķ bürüse andan şoñra açılta ve bulut biribiri üzre yıģılta pes bunlaruñ

[206b]

(1) cümlesi yağmura delālet eder ve kaçankim buluduñ kenārları aşāģa inse buluduñ ağırlığına (2) ve şuyı çoklığına delālet eder ve kaçankim evvelā mü'evvelen berķ urta ve birbiriniñ (3) ardınca berķ urmasa pes ol yağmur yağdırmaz ve kaçankim buluddan ra'd āvāzı gelse (4) ve āvāzı uzansa ve şiddetile inse şuya delālet eder ve 'arabuñ 'ādeti bu idi ki kaçan (5) buluddan yétmiş kerre berķ çıkısa anuñ ũarafına giderlerdi ve

anlardan mu‘temedün-‘aleyh yağmur (6) arayıcı kimesne gönderirlerdi aşma‘î rahmetu’l-lāh ayıtdı rabî‘a feres bir pîrden su’āl (7) eyledüm ki gördüğün eşyâda ziyâde ‘aceblü ne şey’ gördüğün ayıtdı haber alayım pes rabî‘a (8) feresden bir pîr çıktı ki anı mağfirayn-i hummâr-ı bâriki dâirler ve ol gözsüz idi ve yanında (9) bir kıızı var idi beş yaşın geçmiş idi kendi koyuncıkların güdürdi pes vaqtâkim hava (10) bulutlandı kız ayıtdı ey babacığım yağmur geldi pes ol pîr ayıtdı buludu nice görürsin (11) ayıtdı ke-enne-hâ yün gibi kıcırdar ayıtdı koyunu otlad pes kolayluğıla otladı andanşonra (12) ayıtdı ey babacığım yağmur geldi ayıtdı nice görürsin ayıtdı ke-enne-hu kara at gibi ki cüllerini çeker (13) ayıtdı otlad pes huzûr ile otlatdı andanşonra ayıtdı yâ babacığım yağmur geldi ayıtdı (14) nice görürsin ayıtdı bulud gibi ki ayağından aşmış ola ayıtdı otlad velâkin hazer ile (15) pes bir miqdâr otlatdı andanşonra gelüb ayıtdı ey babacığım yağmur geldi ayıtdı nice görürsin (16) ayıtdı ‘ubeyd bin ebrâş dedügi gibi şî‘ir dânin müsiffin füveyka’l-erzi heydebuhu (17) yekâdü yümsikühü men kâme bi’r-râhi ya‘ni yaklaşub yer üzre sürinür mümkündür ki ayak

[207a]

(1) üzre tûran kimesne eliyle anı imsâk êde pes babası ayıtdı bir yere şıgınmak gereksin (2) pes kız koyuncıkların sürdi ve yağmur geldi ve anlar bir mağâraya şıgındılar pes kaçankim (3) anda oturdılar ol pîr kıza âteş yak dedi pes oldâhı âteşi uyandırdı pes ayıtdı (4) kuhlün mîli kâdadur ayıtdı yanımdadur pes ayıtdı gözüme kuhl çek pes çekdi ayıtdı (5) bu gece kuhlün te’sîr eyledi ve sen kuhlî kuduğun yerde vahşî gügercin vardur dedi pes (6) üç kerre gözine kuhl çekdi pes gözlerin açup gördi ve dört tarafa nazar eyledi (7) pes nâ-gâh mağâranun sakfında bir kara yılan var idi âteş tıyduğı gibi yere düşdi (8) ve ol kız çoğan mîli ısıdırdı pes pîr okı gezledi ve anun gözlerine olan şey’i çeken (9) zâ’il oldı pes görür oldı pes başa ayıtdılar biz senden mübârek ve senden a‘ceb kimesne (10) görmedük zîrâ biz meyyit idük diri olduk ve şeyhümüz evden gözsüz çıktı pes gözleri gördi (11) şayd için çıktıkda vâkı‘ olan edebi beyân êder (12) pes mülük ve selâtin şayd için taşra çıktıklarında anlara vâcib olan budur ki ra‘iyyetün (13) mâ’ribine ve ahvâllerine ve anların mazlûmiyyetlerine vâkıf oldukda anlara lutf êdeler ve anlardan (14) hâcet şâhibi olan kimesnenün hâcetlerin kazâ êdeler pes pâdişâh şayd için hurûc (15) êdcek ra‘iyyete evvelden i‘lâm etmek gerekdür zîrâ ra‘iyyet için korkak hâtunlar ve ‘azîzü’n-nefs (16) kimesne vardur ki hicâbuñ ve hadem ü haşemün şavlet-i zülletine tahammül êdemez ve mazlûme olan (17) olan hâtunlar hazer ve havf üzrelerdür pes pâdişâh şayd için müsta‘idd olub hazır

[207b]

(1) olduğın izhâr etmek gerekdür tâ kim hâcet şâhibi olan kimesne ve bir kimesneden
(2) zulüm gören kimesne vâkıf ola pes hâzır olub hâceti ile pâdişâha mülâkî (3) ola ve
yolda tenhâda kendi zulmini ve hâcetini inhâ' ve i'fâm êde ve âşikâre pâdişâha (4) nidâ
êde hicâbinsız ve cemâ'atüñ izdihâmınsız ya'ni kapucısız ve izdihâmınsız ve mâni'siz
(5) tenhâda pâdişâha murâdı üzre hâlini 'arz êde pes fuğarâ kendi hâcetlerin pâdişâha
(6) tenhâda murâdları üzre hâcibsiz i'fâ etmekle pâdişâh niçe vücüh ile menâfi'e (7)
işâbet êder nitekim zıkr olundu ve nice emr vardur ki pâdişâhdan gizlüdür anda (8)
devlet ve salânat için menfa'at vardur veyâ def'-i mazarrat vardur veyâ emr-i ğarîb ve
hâtb-ı (9) celîl vardur ki melikün aña ittılâ'ı lâzımdur ve mekremet ve ihşân vardur ki
anuçla (10) nice maqşûdları müşâhede êder ve bir müstahakkı anuçla tesdîd êder veyâ
mazlemeyi keşf (11) êder ki anuç üzre 'indillâh me'cür olur pes pâdişâhuñ şayd için
taşra (12) çıkması fuğarâ katında mercû olur ve zaleme katında mahûf olur ya'ni
pâdişâhuñ taşra (13) çıkmasın fuğarâ recâ êderler ki vâsıtasız hâllerin aña 'arz êdeler
ve zâlimler havf êderler pâdişâhuñ (14) çıkacak yeri ma'lûm olıcak ve şayd için yarağ
olmasınuç zarûretindendür illerü göndermek (15) yol bekcileri ve gözedicileri ve
haykırıcıları ki vahşîlerün gelecek yerlerini ve vaqtlerini (16) ve mesleklerini ve şadır
olacak yerlerini ve vâdîlerde çıkacak ve kaçacak yerlerini ve şu (17) içecek yerlerini
bileler ve dâhı şol yerleri bileler ki kaçankim anlar ağız olunsalar

[208a]

(1) ve hâbs olunsalar el ile tutıla ve dâhı şol yerleri ki anlar anda münharif olub
kaçarlar (2) ve bunda şol delîl lâzımdur ki şahrâları 'âlim ola ve vuhûşuñ şıgıncak
yerlerini ve yerlerinden (3) intikâlleri eyyâmını 'âlim ola tâ kim pâdişâhuñ hurûcı
yakın üzre ola şaydı (4) tecessüs etmek için ve aña zafer bulmak için inşa'allâhü
te'âlâ zîrâ nice avcı (5) vardur ki av yerlerinden boş geldi bir nesne avlamadı av için
yarağlandıktan (6) ve irâk yere gitdikdenşonra ve niçe korkuları çeküb ve çıblak yere
çıkıldıktan (7) şonra pes bundan ötüri haykırıcılar ve ilerü gidenler ve vuhûş üzre delîl
(8) olanlar 'adü üzre ve anuç mevzi'lerine cäsüslar gibidür ki vuhûş şıgıncak yerleri
(9) ve tar olan yerleri ve anları ihâta etmekle ve avlamağa mümkün olan yerleri ve
anlaruñ (10) üzre hîle etmeki 'âlim ola ve aña bir nesne fevt olmaya şol ef'âl gibi ki
(11) 'adü ile anları işler pes av olmağda nezhet ya'ni re'fet ve mümâreset ve 'adüyıla
mülâkî (12) olmağa takvîyet vardur ve fâris ile feres için yarağ olmak vardur ve
bundan pâdişâh (13) hazz êdmez ve naşîb-i ekşer hâşıl olur ve her kavm mu'tâd

olmuşdur ki ‘ömürleri uzunluqlarında (14) atlarınınu arqaları üzre şayddan anlar için naşīb ola tā kim harbi müstedd ola ve muqāvemeti (15) haşīn ola ve hīlesi daķīka ola vaḥşīnün ardınca şahrālarda sülük üzre ve kezālik (16) eger vaḥşīnün laḥmını ekl etseler tā kim bedenleri kavī ola ve anları yaraq édeler ve hafīf (17) édeler ve bedenleri anuḡ tab‘ına döndürelər ḡiffetde ve sür‘atile yapışmaqda ve cemī‘ aḡlāqlarında

[208b]

(1) pes cā’izdür ve pādişāha lā-büdd olan budur ki av yerlerinde isicaqdan yüzi (2) üzre qara ile kıızıl arasında çıkan dāne dānelere taḡammül éde ve seferde pādişāhuḡ (3) yanında beyān ve feşāḡat şāhibi ehl-i ‘ilm ve ehl-i fiḡh bir kimesne lā-büdddür ve bir mü’ezzīn (4) dāḡı müsteḡabbdur ki namāziḡ vaqḡtlerini ‘arif ola ve bir imām-ı ‘ālim ve bir kātīb-i edīb (5) dāḡı lā-büdddür ki şu‘arā-yı islāmiyyūn ile cāhiliyyet ehlinün dīvānlarını ve emsāl-i sā’ireyi (6) ve yesīr-i mülükı ve buḡa beḡzer olan şey’e ḡāfiḡ ola ve bir nedīm-i zarīf ve faşīḡ dāḡı (7) lā-büdddür ki ‘ilmi ve ḡüsn-i ‘ameli cāmi‘ ola ve yanında ḡazāne ve kilār götüre ki tiryāqlar (8) için ve anlardan ḡayrı bārid ve mebrūd için edviyye-yi kāmileyi ve cemī‘ eşribe ile (9) ‘aḡāķīr-i muḡteviye ola ve bi’l-cümle kaçankim pādişāḡ şehrden taşra çıksa ve şahrāda (10) ḡayme ile ḡonsa ve umürdan birisine muḡtāc olsa ol emir kendi ḡazīnesinde bulınsa (11) şehre ādem göndermeḡe muḡtāc olmaya ve oḡ atıcı mülük pes anlaruḡ remyini bir atıcı (12) teḡaddüm étmez ve te’ḡīr étmez belki anuḡ ḡavsdā nez‘inün āḡiri anda anlaruḡ nez‘lerinün (13) evveli olur ve melik oḡı atdıḡda tesmiyeyi i‘lān étmek cāhile tevfiḡden ötüri (14) ve ‘āḡil-feḡen olan kimesneye tenbīhden ötüridür ve şayd āvānında atları ḡoşmaq (15) ve segirtmek ḡayırmaz zīrā bu riyāzetün ekmālinden ve itmāmındandır ve a‘dā için inkıbāzıdır (16) ve evliyā için inbisāḡdır ve enes bin mālīk rażīya’l-lāḡü ‘anhu rivāyet éder ki (17) resūlu’l-lāḡ şallā’l-lāḡü ‘aleyhi ve’s-sellem nāsuḡ eşca‘ı ve nāsuḡ ecvedi idi ve bir kerre ehl-i medīneye

[209a]

(1) feza‘ eylediler pes resūlu’l-lāḡ şallā’l-lāḡü ‘aleyhi ve’s-sellem ebi ḡalḡanuḡ bir atına bindi ve at (2) kāhil idi yürüdükdē adımın ḡec alurdı pes vaḡtākim rücu‘ eyledi ayıtdı vecedtü feraseküm (3) ḡazā baḡran ya’ni ben sizün atunızı yürüyici buldum dēdi ve andanşoḡra anı ḡoşmadılar (4) ve ebi mes‘üddan rażīya’l-lāḡü ‘anhu rivāyet olundu ki ol ayıtdı biz enşār-ı mecālīsinden (5) bir meclisde otururduk nā-gāḡ ‘ömer bin ḡaḡḡāb rażīya’l-lāḡü ‘anhu ḡelüb bir atla segirdirken (6) ḡeldi ḡaḡḡā biz ḡayḡırdıḡ ve yaḡın oldu ki atla bizi ḡigleye pes biz ayıtdıḡ yā emīrū’l-mü’mīnīn (7) eger senden ḡayrı

kimesne bunı edeydi biz aña deyeceğimizi dërdik ayıtdı benüm şan'atumı (8) görmedünüz mi ben nefsumde bir nişat tıydum pes ata binüb anı koşdum ve mülük için (9) müsteħabbdur ki kaçankim şayd talebinde tiz yürüseler re'âyâ üzre anlaruñ pādışāhlu (10) 'alāmetlerini ihfā' ede ya'ni tebdil-i şekl edeler tā kim a'mālün aħvāline ve 'ummālün ya'ni (11) defterdārlaruñ ve ümenā'nuñ ve bi'l-cümle ra'ıyyetden beytü'l-māl-i müslimīni aħz eden kimesne (12) ne tarīkile ra'ıyyetden mal aħz eder anlara ihāta hāşıl ola ve ra'ıyyet kimden rāzıdur (13) ve kimden muğabbız u şākīdür ve ra'ıyyete ihsān ede ve anlara zulm eden kimesneye (14) gāzab ede ve bu aħvāli küccük oğlancıklardan ve ğammāzlardan ve zu'afādan ve nisā (15) tā'ıfesinden tefahħuş ede 'ārifinden ya'ni söz anlar bellü başlu kimesneden tefahħuş (16) etmeye 'abbās bin 'abdu'l-vāhid bin ca'fer bin süleymān bin 'abdu'l-lāh bin mesūd razīya'l-lāhü (17) 'anhumā rivāyet edüb ayıtdı benim ceddetem ki ümm-i 'abdu'l-vāhidür baña rivāyet edüb

[209b]

(1) ayıtdı bir gün biz mehdinün yanında idük ve biz işitmiş idük ki av yerinden dönüb (2) sarāyına teveccüh eylemişdür nā-gāh rebī' üzerine dāhil oldı ve elinde tağarcıkdan (3) bir kıt'a var idi üzerinde kül ile yazılmış idi ve balmumu yerine kül ile (4) yogurılmış balcık konulub üzerinde hilāfet mühri var idi pes ayıtdı yā emirü'l- (5) mü'minīn bundan ziyāde 'aceblü bir nesneyi ben görmedüm bir a'rābī bu kıt'a ile baña (6) geldi ve nidā eder ki bu mehdinün kitābıdur bu emirü'l-mü'minīn kitābıdur baña gösterün (7) şol kimesneyi ki aña rebī' dërler zirā emirü'l-mü'minīn baña ayıtdı ve emr eyledi ki (8) bu kitābı aña vërem ve kitāb budur yā emirü'l-mü'minīn dëdi pes mehdī ol kitābı aldı ve güldi (9) andanşonra ayıtdı a'rābī gercekdür bu benüm haţtumdur ve bu benüm hātemümdür size kışşadan haber (10) vëreyim dëdi biz ayıtduk emirü'l-mü'minīn re'yi a'lā ve emri esmādur pes ayıtdı birkaç (11) gün vardur ki şayd için çıkmış idim hava bulanıklığında pes kaçankim şahrāya çıkdım (12) yer yüzi tuman ile taldı pes benüm ile benüm aşhābum beyninde hā'il oldı ne anlar beni gördüler (13) ve ne ben anları gördüm ve anları aradım anlardan bir kimesneyi görmedüm pes eglendüm ve baña (14) şovuk ve açlık ve şusuzlık yëtişdi yëtişdügi kadar pes bir du'ā okudum ki anı menşürdan (15) işitmiş idim ol dāhı babasından cedd-i ibn-i 'abbāsdan oldāhı resülü'l-lāhdan şallā'l-lahu (16) 'aleyhi ve's-sellem işitmiş ki resülü'l-lāh 'aleyhi's-selām ayıtdı bir kimesne şabāh olduĝda ve aħşam (17) olduĝda bismillāh ve billāhi māşā'allāhü lā havle ve lā kuvvete illā billāhi'l-'aliyyi'l-'azīm oĝısa āteşe

[210a]

(1) yanmağdan ve şuya ğark olmağdan ve üzerine dīvār yıķılmağdan ve çirkin ölümnden hıfz (2) olunur pes bu du'āyı ben dedüğim birle nā-gāh bir āteş gördüm ki yanar pes anuğ tarafına (3) vardum pes gördüm ki āteşdür ve bu a'rābī yanında oturub anı tırmadan yaķar pes āteşe (4) dāhı yaķın vardum pes vaķtākim a'rābīnūğ üzerine vardum ayıtdum ey a'rābī konuğı kaḅul (5) eder misin pes a'rābī atdan in dedi pes ḥātunına ayıtdı ol arpayı getir ve tır anı (6) degirmene çek un eyle ve ben a'rābīye ayıtdım baņa şu vēr pes baņa bir şu kaḅın getürdi ki süd (7) ile şu kaşışmış idi velākin artuğı şu idi ben bir içüm içdüm ki andan tatlu hīc şu içmedüm (8) idi andanşonra baņa bir iskemli vērdi pes üzerine başımı koğum ve uyudum hīc andan lezīz (9) uyumamış idüm andan şonra uyğudan uyandum pes gördüm ki şıçrayub bir koyuncığı (10) var imiř ancak pes anı boğazladı ve ḥātunı aņa oğlancıkılarını öldürdün sizün ma'āşunız (11) bu koyundan idi pes bunu boğazladığdanşonra ne ile geçünirsin dedi pes ben ayıtdım (12) sen ğamm çekme saņa nesne yokđur hemān koyunu getir pes koyunu getürdi pes anuğ kaşnını yardum (13) ve cigerini çıkardum ve anı āteşe atdum andanşonra a'rābīye ayıtdım senün yanuğa hic (14) bir nesne var mığur ki andan saņa bir nesne yazayım pes tağarcıkđan bu ruķ'ayı baņa getürdi pes (15) bir ağac pāresin alđum ve önümde olan külden alub balcık eyledüm pes bu yazıyı mührüm ile (16) mühürledüm ve aņa emr eyledüm ki gelüb rebī'i su'al ede ve bunu aņa vere andan mehdī ol kitābı (17) okudı pes anda beşyüz biğ dīnār veyā dirhem yazılmış idi pes mehdī ayıtdı vallāhi ben elli

[210b]

(1) elli biğden ziyāde murād etdüm lākin elüm böyle cārī olmiş vallāh bunda yazılmışdan bir dirhem (2) eksik etmem pes malı götürüb yükletdiler ve a'rābīye vėrdiler ve andan bir dīnār ve bir dirhem (3) eksik etmedi pes a'rābī ol sāt götürdi pes az zamānuğ içinde a'rābīnūğ koyunu (4) ve devesi çok oldı ve bir bıņar kaşdı ve müsāfir konacaķ bir menzil yapdı ve müsāfire rıfķ (5) edüb anuğla üns ederlerdi ve ol a'rābī bu güne gelince mużif mehdī ile ma'rūf (6) idi ve kesrī bin kaḅād bin feyrüz şayd için çıkdı pes bir köye uğradı ki anda (7) ḥurmā ve enār büstānı var idi ve bir büstān içinde bir ḥātun gördi yanında bir küçük (8) oğlancı var idi anı götürürdi ve oğlancık elini enāra uzaturdı ve ḥātun (9) anı men' ederdi ve oğlancık ağlardı pes kesrī ḥātuna su'al eyledi ki oğlancığı enārdan (10) niçün men' edersin dedi pes ḥātun ayıtdı bu enārda pādişāh için bir hişşe vardur (11) elbetde bunda olan emāneti edā etmek lā-

büddür ve pâdişâh tarafından emâneti kabz edici (12) kimesne dâhı gelüb almadı pes kesrî ol hâtuna re'fet ve merhamet eyledi ve anuñ emânetinden (13) 'acebledi pes vaktâkim şayd-gâhdan rücû' etdi vüzerâsını ve devletinüñ rü'esâsını (14) cem' eyledi ve ayıtdı re'âyâ bilâd-ı şiddet içindedür ve sū'-i hâl içindedür ellerinde olan (15) mallarından ve meyvelerinden intifâ' etmekden men' olunmuşlardur mallarını yemege kıadir degüllerdür (16) buña elbette bir tedbîr etmek lâ-büddür pes tedbîr edüb nazâr edüñ ki anlardan bu şiddeti (17) ve elemi nice kaldırursız ve sulţanuñ haqqı dâhı edâ olına zâyi' olmaya pes ba'zılar ayıtdı

[211a]

(1) ra'yyet üzre kesm edelüm ve anlardan beytü'l-mâl için hâşıl olan nesneyi (2) dönüm üzre yükledelüm ya'ni dönüm hisâbı üzre anlara 'öşri bağlayalum pes (3) maşşül müşâhere üzre olur ve harâcı vaz' edelüm fellâhlar arasında pes ol senede (4) harâc ikiyüz biñ kerre biñ ve dâhı elli biñ aķce oldı ve pâdişâh şayd için çıkdıķda (5) aña lâ-büdd olan budur ki yanına hadem ü haşeminden ve tevâbi'inden bahâdır tâze yigitler ala (6) 'amele kavî olduklarından ötüri ve pîr ü 'arif kimesneler ala ki anları tecrube etmiş (7) ola ki andan evvel mülük ve selâtin müşâhibi olmuş olalar ve dâhı nice meclislere hâzır (8) olmuş olalar ve dâhı kendi devât ve mürekkebini ıslâh etmege mübâşir olan kimesneyi (9) ve atınuñ yüzün silmek için ve yırtıcıları avutmağıçün ve elinden toğanı almaķ için yanına (10) kimesneler ala ve bize 'urķü'l-bâriķi ihbâr eyledi ve bu haberi resül 'aleyhi's-selâma (11) ref' eder ayıtdı rivâyet olundı ki resülu'l-lâh şallâ'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem atınuñ (12) gözünü ve yüzünü etegi ile silerdi ve katâddan rażi'ya'l-lâhü 'anhu rivâyet olundı ki (13) ol resülu'l-lâh şallâ'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem giderdi hattâ bir gün mekke yolında idi pes aşhâbı (14) ile taħallüf etdi ya'ni yolca giderken yoldan şapdılar ve cümlesi muħrim idiler pes (15) resül 'aleyhi's-selâm vaħşî bir himârı gördi pes at üzre toğrılıb rumhını eline (16) aldı ve himâr üzre şedd eyledi ve anı katl eyledi pes andan resülu'l-lâhuñ aşhâbından (17) ba'zı kimesneler yédiler ve ba'zılar ibâ' eylediler pes vaķtâkim resülu'l-lâh 'aleyhi's-selâm yetişdiler

[211b]

(1) ol himârıñ eklinden su'al eylediler pes resül 'aleyhi's-selâm ayıtdı innemâ hiye tu'metün (2) e'amekümüha'l-lâhü te'alâ ve hel me'aküm min leħmihi şey'en ya'ni ol bir ta'medür ki allâh size anı (3) i'âm eyledi hiç anuñ etinden yanıñızda bir nesne var mıdur dedı ve mülukuñ (4) 'âdetlerindendür ki şayd-gâhdan rücû' etdiklerinde

ra'iyetün gallelerinden ve ekinlerinden (5) şaydın ardınca atların ayağı altında fāsīd olan şey'e nazar edeler pes aḥvāllerinden (6) fāsīd olan nesneyi cebr etmege ve mallarından giden nesneye 'ivāz vërmege emr eylediler (7) ve ibn-i 'itāb ayıtdı mütevekkilün 'alā'l-lāh şayda mā'il idi çok av avlardı ve 'ādeti bu idi ki (8) kaçankim şayd-gāhdan rücū' ederdi evvel emr ederdi ki vaḥşīnün ardınca atların (9) segirtmesinde atlar tarladan ve ekinden ifsād êtdügi ve çigledügi şey'i taḥmīn êdüb (10) keserlerdi pes ekincilere müsāmaha ederlerdi nesne almazlardı veyā şāhibine 'ivāz vëirdi (11) bu faşl şol ḥidmetkārların ādābını beyān eder ki (12) anlar pādişāhuñ yanında yürimek için ihtiyār olunmuşdur pes şol kimesne ki yolda pādişāhuñ (13) yanında yürür ve aña söz söylemek ister aña lā-büdd olan budur ki kışda güneş (14) tarafında olmaya ve dāḥı şahrāda yel esecek yerde olmaya tā kim dābbesi ayağı ile toprak (15) kaldırmaya ve yel anı pādişāh üzre getürmeye ve ḥāris bin bedr ḥars bin bedr-i 'irākīyi (16) yanında çok yürüdürdi pes ḥārisī anuñ ḥaḳḳında ḥalk melāmet eylediler ve aña ta'n eylediler (17) pes anlara cevāb êdüb ayıtdı ben anı yanımda nice götürmeyeyim ben 'irāk diyārına dāḥil olalı

[212a]

(1) benim yanımda yürür üzengisi benüm üzengümden gitmedi ve benden ilerü gitmedi tā kim ben anuñ (2) eñsesini görem ve benden geri ḳalmadı ki ben anuñ yüzine nazar edem ve kışda güneş (3) tarafında olub güneşi almadı ve yazda rüzgār tarafında olub rüzgārı almadı (4) ve ben andan bir naşīḥat taleb eylemedim illā baña naşīḥat eyledi ve anı bir nesneden su'al êtmedim (5) illā baña cevāb eyledi şol kimesnenün cevābı ile ki ol şey'den ğayrı nesneyi bilmez (6) ve daḥı kaçankim şayd zāhir olsa pādişāh emr êde ki andan evvel aña ḥareket edeler (7) tā kim pādişāh atdan başīret üzre ola ürkütmeḳ ḥavfindan ötüri ve kezālik birbirinün (8) ardınca çağırmaḳ ve ziyāde ḥareket ḳatında yanından bir kimesne ayrılmaya ve ekāsire ḥidmetkārlarına (9) zikr olınan ādābı öğretdiler ve anlara ilzām eylediler ḥattā ol ādāb anların irş ile (10) intikāl êtmış evşāflarından oldu ve dāḥı nehy êde ki oḳ atıcı oḳ atduḳda pādişāhuñ (11) 'izzet ü devletine atdim dēye zīrā oḳı işābet êtmeḳ bunuñ maẓmūnı degildür ve pādişāhuñ (12) devleti eşvātuñ ve kelām-ı muḥallitün tebdīlinden maşūndur ve mülūkuñ nazarında şaydda ve sār-i teveccüh (13) êtdikleri yerde gökcek olan şey'dendür anlara taḳarrüb êden kimesne için ki yümni ittiḥāz (14) êde şol taraftan sağ tarafa ve sağ taraftan şol tarafa vuḥuş ve tıyürdan birisi (15) mürür êtdükde ya'ni vuḥuş ve tıyür cinsinden her ḳanḳı cānibden cānib-i āḥere birisi geçerse (16) anı uğurdur dēye şol taraftan sağ

tarafa mürür edene sâlih dârler ve sağ tarafdān (17) Şol tarafa geğene bāzec dârler ve  arab sâlihi uğur tutar ve bāzecini Ő m tutar ve aņa

[212b]

(1) inkâr eder ve Őer  dâhi anı men  eder Ő ir aydur ve lekad gadevt  ve k nt  l  ağd   al  (2) v k n ve h tими feize's-sev nihu ke'l-bev zici ve'l-ey minu ke'l-eŐ yimi kad hutta zalike fi'z-z b ri'l- ley ti'l-kad yimi (3) ya'ni taĥk k ben seher  zre yola  ıkarıdum ve feres v k i  zre ki (4) ayağı taŐa vey  ağaca toğunmasun deyi  yağını Őaķınan atdur ben seherlemed m ill  ve h lbuki (5) kuzguna r st gel rd m pes bu taĥd r  zre ben m katımda Şol tarafd n sağ tarafa m r r (6) eden sağ tarafd n Şol tarafa m r r eden gibidir ya'ni ikisi yanımda ber berdir ve taĥk k-i k t b-  kad mde (7) b yle yazılmıŐdur bu faşl yırtıcı ve avlayıcı olan t y ruņ bey nındadır (8) pes anlardan birisi ta'rekd r terk  zikr eyledi ki ta'rek bir kuŐun adıdır ki biņ kuş (9) Şayd eder pes anlardan birisini ekl eder ve ol toğandan b y kd r ve boyludur ve iki  an dı (10) t mmdur Ő h n n  an dları gibi ve kaçankim yaralasa ve ıŐırsa yarası Şişmez  ıban olmaz (11) ve anı h mil olan kimesnen n tariķi budur ki andan Őaķına ve Şol yırtıcı kuş ki aņa (12) sunkur ya'ni sungur d rler bu olmak vardur z r  sungurı h mil olan kimesne anı bu Őif t (13) ile vaş eyledi ve anda  aķır ve  aran ve toğan kuvvetin ve Ő h n h ddetin g rmedim velakin (14) yıldırım gibi t z iner pes Ő hibini andan su'al eyledim pes ayıtdı bu te'd b-i k lletdendir ve anlarun (15) ba'zısı toğandır ve anun env 'ınun aĥaddi ya'ni ziy de keskini  trifd r ya'ni toğan (16) yavrısı ki k c k iken yuvasından alınub ta'l m olunmuşdur ve bederi anun env 'ındandır (17) yuvası m sted r olduğundan  t ri ve ol yuvasında terbiye olunur ve g d lanur

[213a]

(1) ve  an tlanur ve anda avlanur ve erfev n dağı anun env 'ındandır ve ol Şol toğandır ki (2) beriyyede anı yağmur ura ve iki g zi kızarmıŐ ola ve anun iki inc gi uzundur (3) ayakları Őarıdır  an tları uzundur  uyruğı uzundur boynı k Őadur (4) ve zumh d hi anun env 'ındandır ve ol bir yıl iki yıl muķarnaŐ olan toğandır (5) ya'ni Őayduņ ardınca giden ve Şayd eden demekdir bu berk bağlamakdan ve  zerine bir (6) nesne giyd rmekden ta'ab  eker ve diri ĥayv n ile da'vet  tseler ic bet  tmez (7) ve avlayıcı t y r eŐn finun erfa'ı ve a'l sı Şol b y k toğandır ki t rnadan (8) seręeye varınca Şayd ede andanşonra t ym  ile ma'r f olan toğandır andan (9) Şonra z rrağdur ve ol toğanun erkegid r andanşonra atmacadır ve ol ĥilkatı ile (10) toğana c mleden eŐbehd r ve bu her nekad r b y k olursa cevheri olkad r ağır (11) olur ve k ymeti

olkadar ziyāde olur andanşonra atmacanun erkegi ve ammā şāhīn (12) pes iki dürlüdür birisi baḥrīdür ve birisi cebelīdür ve baḥrī olan efzaldür cevher-i (13) keşretinden ötüri ve hırşı şiddetinden ötüri ve cebelī olan eltaf ve enfüsdür (14) ve bunların aʿlāsı ekber olandır ve kanātları etemm olandır ve kıyruğı aḫşar (15) olandır andanşonra bir şıf dāḥı vardır ki ʿırāḳ diyārında aḫa kerk dēler (16) ve ol şāhīnden aḫaḡadur andan şonra yuyudur ve ammā çağır pes anun baʿzısı (17) kepe ve ḫuberce ve toya ve türāce şalınur ve andan aḫaḡa güncdür ve andan aḫaḡa

[213b]

(1) sünükdür anun gözleri gökdür ve ol atmacayı şayd eder eger andan aḫvā olursa (2) ve andan aḫaḡa rātikdür ve ol güzel şekillüdür velākin ol çağırınun ḳorḳaḡıdur (3) andanşonra bir şıf vardır ki aḫa veybe dēler ve anların cümlesinden bunun āvāzı (4) şedīddür ehl-i mıḫır anunla kepegi ve ḫavşanı şayd ederler kepegi alur atmacayı aldūḡı gibi (5) ve anı çağır mertebesinden refʿ edüb şāhīn mertebesinde tutarlar ve ammā ʿuḳāb yaʿni (6) ḫavşancıl pes ol zıkrı sebḳ eden eḫnāfun pādīşāḫıdur ve küllīsı andan ḫavf ederler (7) ve ḳaçankim anlardan birisi elde olsa ve ol havada olsa anun ḳorḳusından (8) bir yere gelür şıḳılur ve ḫareket etmez ve ḳaçankim bir yırtıcı ve av ḳuşı kendi ḫarīdine (9) yaʿni ḳovduḡı şey'e irsāl olursa ve anı aḫz eylese ve ardında ʿuḳāb baḡlu olsa (10) ikisin maʿān aḫz eder ve ʿuḳāb kepegi şayd eder ḫurduḡı ḫāle faşlı u cevāriḫ (11) yaʿni yırtıcı ve avlayıcı olan ḳuşlar üç ḫabīʿatdan mürekkebedür birisi demdür ve birisi balḡamdur (12) ve birisi rīḫdür yırtıcı ḳuşun emrāzı üçden birisinun ḡalebesi ile vāḳıʿ olur ve bunların (13) ʿalāmātı dāḥı böyledür pes dem ḡalebesinun ʿalāmeti başun ve aḡızun ve aḡız eḫrāfinun (14) şiş olmasıdur ve gözün şaru olmasıdur ve gözlerin çevresi şiş olmaḡdur (15) ve boḡazından duḫān gibi bir nesne ḳıḫmaḡdur ve gerinmesi ve esnemesi ve kanātlarınun sarḳuḡ (16) olması ve kanātların urub bir nesnenun üzerine düşmek istediḡı gibi ve dāḥı kendü nefsinı (17) bitler ve kendere üzre ve yer üzre atmaḡ ister ve balḡam ḡalebesinun ʿalāmeti maʿdesinun

[214a]

(1) andan imtilāsıdur ve iki ḫudaḡı şiş olmaḡdur ve andan şaru şu ḳıḫmaḡdur ve dāʿimā (2) aḡız açmaḡdur ve şehveti az olmaḡdur ve anda mercimek gibi küçük ḫabbeler zāhir olmaḡdur (3) ve tersi raḳīḳ olur ve sevādı beyāzından ekşer olmaḡdur ve rīḫ ḡalebesinun ʿalāmeti (4) aḫa ḫınāḳ ve inḳırık gibi bir nesne lāḫıḳ olur ve kıyruk kemüḡi biter ve bir sāʿatdenşonra bir sāʿat (5) tükrük gelür ve başını şalar ve ḫarīk eder ve ḫazmı az olur ve taḡayyüri baḫn olur (6) ve tersi ḫaş olur ve başı ve esfeli ḫar

olur ve kaçankim terslense ol tersledüğü (7) yere döner ve şol ayağıyla qazar ve yırtıcı kuşuñ şıhhati bu tabāyi'den i'tidāl üzre (8) olmasıdur ve hastalığı bununı hilāfincadır bu faşl toğan ile evvel şayd eden kemeni beyān eder (9) toğan ile evvelā şayd eden kayşer bin leyūndur bir gün havada uçar bir toğana (10) nazār eyledi pes gördü ki yukarı çıksa maḥzūn olur ve aşığa inse muḫtarib olub (11) başın taḥrīk ederdi pes bundan 'acebledi ve anuñ ardınca gitdi ki anı te'emmül ede (12) ve anuñ ḥālını ve ve yatacaḫ yerini bile pes vaḫtākim egilmiş dikenini çok bir ağaca müntehā oldı (13) ve egilüb aña vardı pes bunu 'aceb gördi pes gözleriniñ şafası ve libāsınun ve (14) ḥilkatinün güzelliği anı 'acebe getürdi ayıtdı bu kuşuñ şaydında bir ḥile edüb bunu (15) şayd etmek ve mūnis etmek gerekdür dedı pes 'ummāline emr eyledi ki ḫādir oldukları kadar (16) andan cem' edeler pes anuñ katında şulb toğanlar ḥāşıl oldı pes melik bir gün anlaruñ (17) mekānları yanından geçdi ve anlar kenderler üzre idiler nā-gāh av gügercinlerinden birisi

[214b]

(1) uçub geçerken toğanlardan birisine yakın olduğda üzerine şıçrayub ve zarb edüb (2) anı aḫz eyledi pes melik ayıtdı mümkindür ki bu kuş melik ola ve ḡazab ede şol şey'den ki (3) mülük andan ḡazab ederler ve bir miḫdār zamāndan sonra anlaruñ yanından geçüb yine bir gügercin (4) yanlarından geçerken birisi üzerine şıçradı pes andan ḫalāş olmadı illā yara ile pes (5) pādīşāh ayıtdı bu şayd için lā-büddür pes anı götürüb anuñla şayd eyledi ve ba'zılar (6) ayıtdılar şāhīni evvel te'dīb eden koştanīndür ve çağırını evvel te'dīb eden ḫarş (7) ibn-i mu'āviye bin tevrür ve ol kendenün babasıdur pes bir gün bir avcıyı gördi ki (8) ağ kurmuş serçeleri şayd etmek için nā-gāh havadan bir çağır şikedede bir kuş üzre (9) indi pes anda şarıldı pes vaḫtākim ḫarş anı gördi anı alub aña ri'āyet eyledi (10) ve te'dīb eyledi pes anuñla üns tutdı ve el üzre bindi ve 'uḫābı evvel te'dīb (11) eden muḡāribedür ya'ni maḡrīblerdür ve ḫikāyet olunur ki kayşer-i kistrāya bir 'uḫāb (12) gönderdi pes aña 'acebledi ittifaḫ bir gün dār-ı kistrā oḡlanlarından bir şabī 'uḫāb yanından (13) geçdi pes vaḫtākim aña yakın oldı üzerine şıçradı pes andan ḫurtulmadı illā yara ile (14) pes kistrā ayıtdı biz evimizde oturduğumuz ḥālde kayşer bize zafer buldı ve ḡālib oldı (15) pes kistrā kayşere bir ḫaplan gönderdi ve aña nāmede yazdı bu vaḫşīyi şayd edersin (16) vaḫtākim kayşere vāşıl oldı ve kayşer anı gördi aña temāşā geldi ve 'acebledi ve anı ri'āyet (17) etmege ve te'dīb etmege ādem ta'yīn eyledi pes anuñ üzre kayyım olan kimesne andan ḡāfil

[215a]

(1) oldu ve ve kayşerün bir oğlu yanından geçdi pes kaplan anuñ üzre şıçradı ve anı katlı eyledi (2) pes kayşer ayıtdı bu anuñ muķābelesindedür faşl ʿıtrif bāziyār ayıtdı toğanuñ (3) eylügindendür ki kıyruğı altında bir miķdār yelek ola ve aña nıfk dērler ve bir miķdār (4) şadrında ola ve kıyruğı yeleginde olan dā'ireler uzun ola yarık ola ya'ni (5) açık ola ve yeleginün evveli kıyruğı cānibinden ola ve cümlesi kara ola ve anda müsteħabbdur ki (6) kaçankim yavrı olsa şadrında olan kara ħaţlar uzun ola ğalız ola (7) ve toğanuñ elvānında müsteħabbdur ki aħmer ola müşebba' ola ya'ni tamām renklü ola ezrak (8) ola ki sevāda mā'il ola ve eşheb ola ki arķası ve çigini gök ola ve beyāzı mülemma' (9) ola ve şadı ile kıyruk altında olan yeleginün naķşı beyāz ile sevād berāber ola (10) ve beyāz sevāda karışmış ola ve beyāz ve eşheb olan toğan tayrān ile esra'dur (11) ve ħalkı aħsendür ve riyāzeti ve terbiyesi kolaydur ve havaya çıķmağa aķvādur ħarāret-i (12) ğarīziyyesi kavī olduğundan ötüri ve ğayrısı buña muħālifdür ve türk pādişāhı olan (13) ħaķan ayıtdı bizüm yerimizün toğanları kaçankim za'if olsa ve yavrısın ifsād (14) eylese pes yüzinde bārid olan havaya kalkar pes kuşlar indürir ki 'alā'd-devām (15) bunda olurlar pes yavrılar terakķī eder ve kavī olur ve toğanlaruñ eyüsi şol aķ (16) toğandur ki başı büyük ola gözleri çukur ola boynı ve uyluğı uzun ola (17) şadı büyük ola el ayaları vāsı' ola ve kızıl olan toğan ki aña sürĥ dērler

[215b]

(1) anuñ ħırşı şedīddür ve uyķuda ekşer ħorlar ve eylügünün 'alāmetindendür ki uyluğı (2) içinün yelekleri kıyruğı altınun tarafından uzun ola ki götürücünün eline yētişe (3) ve kaçankim şāhīni tutub bēslemek istersin pes baħrī olan şāhīn senün üzerine (4) olsun ħuşūşā kaçankim arķası esved olsa ve manzarı kōrkunc olsa bedeni za'if (5) olsa başı büyük olsa iki gözi çukur olsa nazarı keskin olsa tırnaķları (6) uzun olsa ağız kenārları kaçuğ olsa arķası kışa olsa kanādları açuķ (7) olsa ayakları uzun olsa kıyruğı kışa olsa kanādları kıyruğına erişmek (8) mümkün olmasa iki çigini zamm étmez illā ba'zı ahyānda belki anları sarķıtmaķdan zā'il olmaz (9) ke-enne-hu kuş üzre şıçrar gibi ve bu ħurnaya kalkar ve ğalebe édüb anı atar ve eyü (10) şāhīnün miķdārı üç rıţldur ve vasaţ olanın iki rıţl ve nişfdur ve vasaţ (11) olan şayd eder pes ördegi ve ħurnayı ve ħuberci şayd eder şayd étmege başlayub (12) şayd ardınca gitdügi zamānda ve ammā yavrı iken pes şayd edemez bu faşl (13) toğanuñ tafşīlin beyān eder pes toğan mülükun ħazzıdur ve ekāsire ve kayāşıra anı (14) vaşf eylediler ve karāmaţa anı medĥ eylediler şol ħışāl ile ki ol anlar ile müteferriddür (15) kayşer ayıtdı toğan bir melik-i kerīmdür

her kaçankim ac olsa toyar ve müstağnī (16) olduğda terk eder kisrā ayıtdı toğan bir refīk-i hasendür ya'ni bir eyü yoldāşdur (17) ahz étmez illā lāzım olduğda ehl-i ma'rifet ayıtdı toğana ednā-yı ta'līm édüb gökcek ile

[216a]

(1) zīrā anuñ tab'ı şayd üzredür andanşonra av edici kuşlar koduğı şayda kâdir (2) olmaz tā kim havada anuñ üzre çıkmaya andan şonra iner illā toğan zīrā toğan (3) anuñ üzre şedd eder havaya çıkar gibi ve diğkatle nazar eder aña yakın olunca andan (4) şu'ūd eder ve anı aşağa alır ve kaçankim şaydını ahz éde üzerine düşmez belki (5) toğancıya muntazır olur pes eger üzerine eglenürse tüyüni yolar sekīnet ve vaqār (6) üzre bu faşl yırtıcı ve avlayıcı kuşların erkeklerin dişilerinden bilmegi beyān eder (7) erkek olan tıyūruñ yırtıcısıdır şavtı vasaşdur ve şafiri çokdur ve halk için (8) mazmūmdur ve dişil olan pes gövdesi iri ve cismi büyükdür ve zürak toğanuñ (9) erkegidür ve 'aşaş atmacaların erkegidür ve yuyu 'aşfuruñ zekeridür ve kerk şāhīnleruñ (10) erkegidür sâ'ir kuşların hilāfı üzredür zīrā sâ'iruñ erkegi büyükdür faşl (11) ehl-i horāsān avcı olan tıyūrı nice götürürler anı beyān eder ehl-i horāsān cevārihi (12) ya'ni avlayıcı tıyūrı sağ el üzre götürürler ve bu gālaşdur ve şahīh olan şol üzre (13) götürmekdür ba'zı esbābdan ötüri anlardan birisi budur ki eger koduğı şaydı şayd (14) édecek olursa avcı olan kimesneye avı boğazlamak mümkün olmaz illā meger sağ elinden (15) eldiveni gidere ve birisi dāhı budur ki anı hiffetile ata binmekden men' eder ve biri dāhı budur ki (16) sağ eli tīmār étmekden ve şıgamaşdan fāriğ olur ve hāl ile tecribe dāhı buña delālet eder (17) bu faşl toğanuñ te'dībīn beyān eder kaçankim toğanı bağlamak istersin evvelā bismillāh

[216b]

(1) dēyüb allāhü te'ālānuñ 'azze şānühü ve celle sultānühü ismini zıkr edesin andan toğanuñ gözlerini (2) dikesin ve anı bir sâ'at miğdārı yer üzre terk edesin tā kim zahmetden bir miğdār (3) istirahat éde andan kanādlarını gāsl edesin ve tüylerini silesin ve ıslāh edesin (4) ve aña tāze isicaş et yēdüresin ve kaçankim göresin ki eti ziyāde ister ve tizlīgıla (5) delüb yırtar aña ta'yīn étdüğüñ kısmeti véresin ve yēyceğinden haşşından üçünci hişşeden (6) anı ta'fīl edesin ya'ni 'ādetinden ancaş iki hişşesin véresin tā kim şıhhatini hastalığından (7) bilesin sür'at üzre tağayyür étmegile ve elüñ ile arşasın hiffet üzre mesh edesin (8) ve burnından ağına şoşasın tā kim şu içe ve 'arīza üzre tırmağı örgedesin (9) ve 'arīzadan murād toğan tırmaş için yaptıkları ağaşdur ve ol gündēn üç (10) sâ'atden şonra 'arīzadan anı el üzre naşl

êdesin ve günün bâkîsin elde götüresin (11) ve anuñla elüñi kaldurursın ve aşğa korsın sâkin olduğı hayşiyetile ve gece ‘arıza üzre (12) bağlarsın ve yerini tagyîr êdüb güneşden ve isicağdan anı götüresin ve kenderenüñ eñrafını (13) yoklayasın tâ kim andan çıkan nesne zâhir ola ve güneş toğduğında koyunuñ isicağ etinden (14) yêdüresin ve iştihâsını tefakğud êdesin pes gîdâsı iştihâsı ve hażmı kadar ola ve bu tedbîr üzre (15) dört gün geçüresin ve götürdüğüñ zamânda dâ'imâ şadrını ve kanâdi altını mesh êdesin (16) andanşonra sağ elünde aña gügercini veyâ anuñ kanâdlarını gösteresin pes kaçankim aña kaşd (17) êde anı eldiven üzre önüne atasın ve anı cemâ'at içinde ve ‘asâkir içinde götüresin

[217a]

(1) ve anlaruñ şoñbetlerine ve haykırmalarına ‘âdet êdüresin pes kaçankim avı ile yer üzre (2) otura elinde iken anı boğazlarsın ve aña taşvîr êdesin tâ kim me'nûs ola (*Bu sayfanın 3 ile 14. satırları arasında süslemeler ve minyatür bulunmaktadır.*) (14) pars dişi arslanuñ oğlıdur kaplandan kâhrem anuñ üzre şıçrar anuñçün parslar katır gibi (15) evlâd getürmezler anuñçün pars iki cinsden müvelledür ve pars cinsinde hayvân bir şey' yokdur (16) illâ pars andan ezrakdur ve pars yer yüzinde olan dâbbenüñ envemidür ya'ni andan ziyâde (17) uyur bir hayvân yokdur ve anlardan mağbûl olan karnı ince ve bêli ince olandur beyâzı

[217b]

(1) buğday eñlü ola noğtaları ziyâde siyâh ola arkası nağışlu ola ve burun cânibinden (2) gözleri kıızıl ola ve göz bebeginüñ kenârlarında sinür gibi ola ve ağızı ve ağızıñuñ eñrafı bol (3) ola alnı yaşşı ola boynı uzun ola üzerinde uzun siyâh hañlar ola ve anlaruñ ‘uyûbındandur (4) azu dişleri çıkuğ ola ve yaşlu olan enikden enfa'dür ve parslaruñ dişileri erkeklerinden (5) ziyâde avcidur ‘umümen yırtıcı cân-âverleri bêsleyenler katında (6) bu faşl şayd kilâbını beyân êder (*Bu sayfanın 7.-15. satırları arasında minyatür bulunmaktadır.*) (16) tâzîñüñ ‘alâmetinden ve levninden muhtâr olan ebyazıdur ve esvedidür zîrâ ebyaz olan issiliğa (17) şabr êder ve kara olan şovuklığa şabr êder ve anuñ tabî'atındandur ki izi izler ve yele tâbi' (olur)

[218a]

(*Bu sayfanın tamamında minyatür bulunmaktadır.*)

BÖLÜM 4: DİZİN

-A-

a: O.

a. + ɲa (102a/16), (103a/2), (103a/7), (103b/5), (104b/10), (105a/5), (105b/11), (105b/7), (105b/9), (106a/15), (106a/15), (106b/6), (106b/7), (107a/9), (107b/17), (108a/1), (108b/11), (108b/3), (108b/4), (10a/6), (10a/6), (10b/14), (10b/9), (10b/9), (112a/3), (112a/3), (112a/6), (112b/14), (113a/6), (114a/11), (114a/16), (114b/7), (114b/9), (116b/15), (117a/7), (118a/1), (119a/11), (119a/15), (119a/8), (11a/16), (11b/16), (11b/3), (11b/3), (120b/17), (121a/1), (121a/13), (121a/17), (121b/4), (121b/5), (121b/6), (121b/6), (122a/13), (122a/4), (122a/8), (122b/15), (122b/8), (123a/9), (123b/8), (124a/16), (125a/9), (126b/10), (127a/1), (12a/13), (12a/14), (12a/8), (12b/3), (12b/3), (131b/1), (131b/12), (131b/3), (131b/6), (132a/7), (132b/13), (132b/15), (133a/1), (133a/6), (134a/4), (135b/17), (136a/6), (136b/10), (136b/5), (137b/16), (138a/14), (138a/4), (138a/4), (138a/8), (138b/1), (138b/11), (138b/3), (138b/8), (13a/16), (13a/3), (13a/4), (13b/12), (13b/13), (13b/13), (141a/2), (146a/12), (148a/17), (148a/6), (148a/7), (148b/1), (148b/11), (148b/11), (148b/13), (148b/15), (148b/5), (148b/6), (148b/7), (149a/6), (149a/9), (150a/2), (150a/2), (150a/4), (150a/4), (150a/6), (150a/6), (150a/7), (150a/8), (154b/10), (154b/15), (154b/6), (155a/11), (155a/13), (155a/2), (155b/11), (156b/10), (156b/11), (156b/11), (156b/12), (156b/12), (156b/13), (156b/8), (156b/8), (15a/7), (15b/8), (166b/13), (166b/17), (167a/4), (167b/15), (167b/5), (169a/11), (169a/11), (169a/16), (169b/1), (169b/3), (170b/2), (170b/5), (170b/6), (170b/7), (175a/16), (176a/6), (176b/3), (177a/9), (177b/3), (180a/16), (181a/10), (181a/10), (181a/6), (182b/7), (182b/7), (184a/2),

(184a/3), (186a/11), (186a/12), (186b/14), (186b/2), (186b/2), (186b/3), (187b/13), (187b/14), (187b/16), (187b/5), (187b/6), (189a/1), (189a/6), (189b/11), (189b/11), (18a/11), (18a/13), (190b/11), (191a/12), (191a/15), (191b/12), (191b/6), (191b/7), (191b/8), (192a/10), (192b/10), (192b/11), (192b/17), (192b/17), (192b/9), (193a/1), (193a/14), (193a/16), (193b/10), (193b/2), (194b/3), (195a/15), (196a/13), (197b/4), (197b/7), (198b/3), (19b/12), (19b/15), (19b/6), (200a/13), (200b/12), (200b/12), (200b/3), (200b/7), (202a/17), (202a/4), (202b/11), (202b/16), (204a/8), (204b/12), (204b/8), (205b/6), (206b/8), (207b/13), (207b/9), (208a/10), (208a/4), (209a/7), (209b/7), (209b/8), (20a/8), (20b/13), (20b/2), (20b/4), (20b/5), (210a/10), (210a/16), (210a/16), (211a/5), (211b/13), (211b/13), (211b/16), (212a/17), (212a/6), (212b/11), (213a/15), (213b/3), (214a/13), (214a/4), (214b/12), (214b/13), (214b/15), (214b/16), (214b/9), (215a/17), (215a/3), (216a/3), (216b/16), (216b/16), (216b/4), (216b/5), (217a/2), (22b/4), (22b/8), (23b/11), (23b/14), (23b/6), (24b/12), (25b/3), (25b/3), (25b/4), (25b/5), (26a/12), (27b/17), (28b/15), (28b/6), (2b/14), (31a/2), (32a/6), (32a/7), (32b/12), (32b/4), (33a/11), (34b/12), (34b/15), (35a/4), (35a/8), (35b/2), (36b/9), (37a/8), (37b/11), (37b/12), (38a/5), (40b/14), (41a/11), (41a/17), (41a/3), (41a/7), (41b/13), (41b/7), (42a/10), (42a/11), (42a/11), (42a/12), (42a/12), (42a/12), (42a/13), (42a/13), (42a/14), (42a/14), (42a/15), (42a/16), (42a/3), (42a/6), (42a/6), (42a/7), (42a/7), (42a/8), (42a/8), (42a/8), (42a/9), (42b/1), (42b/2), (42b/4), (42b/8), (4a/10), (4a/14), (4a/16), (50a/1), (52a/2), (52b/3), (54a/1), (54b/7), (55a/6), (55b/10), (55b/3),

(55b/3), (55b/4), (56a/12), (56a/5),
(56a/7), (56b/10), (56b/14), (56b/15),
(56b/4), (57a/11), (59b/11), (59b/13),
(5a/16), (5a/6), (5b/16), (62b/5), (67b/12),
(67b/17), (67b/5), (68a/10), (68a/17),
(68b/16), (68b/2), (69a/12), (69a/14),
(69a/14), (69a/16), (69a/5), (69a/8),
(69b/2), (69b/4), (69b/5), (6a/17), (6a/17),
(70a/11), (70a/11), (70a/13), (70a/16),
(70a/3), (70a/7), (70a/8), (70a/9),
(70b/11), (70b/14), (70b/16), (70b/2),
(70b/8), (71a/16), (71a/3), (71a/4),
(71a/5), (71a/6), (71a/9), (71b/14),
(71b/2), (71b/3), (71b/8), (71b/9),
(72a/11), (72a/16), (72a/2), (72b/13),
(72b/13), (72b/13), (72b/16), (72b/17),
(72b/7), (73a/9), (73b/12), (73b/2),
(74a/14), (74a/6), (75a/12), (75a/14),
(75a/17), (75a/7), (75b/10), (75b/12),
(75b/14), (75b/16), (75b/17), (75b/3),
(75b/8), (75b/9), (75b/9), (76a/11),
(76a/7), (76b/11), (76b/12), (76b/13),
(76b/4), (76b/8), (76b/9), (77a/2), (77a/7),
(77b/16), (77b/7), (77b/8), (78a/1),
(78a/16), (78a/17), (78a/6), (78a/9),
(78b/12), (78b/6), (78b/9), (79a/8),
(79b/6), (80a/7), (80b/2), (80b/4), (81a/1),
(81a/4), (81b/11), (81b/12), (81b/14),
(81b/17), (81b/2), (81b/8), (81b/9),
(82a/14), (82b/9), (83a/14), (83a/9),
(83b/2), (83b/5), (84a/1), (84a/10),
(84a/16), (84a/2), (84b/11), (85b/14),
(85b/4), (85b/5), (86a/10), (86a/14),
(86a/16), (86b/11), (86b/14), (86b/2),
(87a/10), (87a/4), (87a/4), (87b/17),
(87b/4), (87b/9), (88b/13), (89a/5),
(8b/11), (90a/4), (91a/5), (93b/4),
(94a/16), (94a/17), (94b/12), (94b/4),
(95b/14), (95b/16), (95b/16), (95b/7),
(95b/9), (96a/11), (96a/12), (96a/16),
(98a/4), (98b/10), (98b/17), (99b/5)

a. + njar (209a/15)

a. + nda (102b/14), (102b/17), (103b/11),
(105a/5), (106a/1), (107b/14), (108a/14),

(10b/3), (110a/17), (114b/12), (114b/9),
(117a/3), (118a/5), (119b/10), (124a/4),
(12a/2), (131b/12), (132b/15), (132b/17),
(134b/2), (135b/17), (136a/10), (143a/5),
(143a/6), (145b/7), (146b/4), (153b/9),
(154b/12), (167a/17), (169a/16), (169a/9),
(170b/8), (172b/12), (175b/3), (176a/4),
(176b/10), (177a/3), (177b/7), (178b/6),
(179b/5), (17a/4), (17b/9), (180b/7),
(182b/11), (182b/12), (185b/14), (187b/6),
(188a/4), (190a/17), (193b/3), (194a/6),
(194b/11), (194b/17), (194b/4), (195b/4),
(196a/13), (202b/16), (207a/3), (207b/7),
(208a/1), (208b/12), (210a/17), (210b/6),
(212b/13), (213a/1), (214a/2), (214b/9),
(215a/5), (23b/9), (24b/17), (27a/5),
(28b/5), (30a/13), (30a/2), (32a/11),
(32a/15), (36b/16), (44b/1), (52b/1),
(56b/13), (56b/4), (57a/1), (57b/7),
(58a/4), (61a/2), (62b/2), (62b/6), (67a/7),
(68b/4), (72b/7), (74b/2), (77a/3), (77b/1),
(77b/10), (77b/15), (78a/14), (78a/15),
(79a/11), (80a/10), (80a/13), (83a/2),
(84a/13), (84b/5), (85b/11), (87a/13),
(87a/15), (87a/17), (87b/10), (87b/4),
(89a/8), (90b/4), (91a/2), (94a/14),
(94b/6), (95a/13), (96a/3), (97b/16)

a. + ndan (102a/12), (103a/17), (103b/3),
(104b/3), (104b/7), (104b/7), (104b/7),
(105a/8), (105b/1), (105b/13), (105b/15),
(106a/9), (106b/14), (106b/3), (107a/3),
(109a/15), (109b/4), (110a/2), (110a/5),
(110b/5), (110b/7), (111a/5), (111b/14),
(113a/7), (113a/7), (113b/12), (114a/12),
(114b/1), (114b/11), (114b/12), (115a/12),
(115b/10), (116a/1), (116a/9), (116b/2),
(117a/7), (118a/14), (118b/2), (119a/1),
(119a/14), (119a/9), (119b/11), (120b/13),
(121a/14), (121b/10), (121b/6), (122a/3),
(123b/10), (124b/15), (124b/4), (124b/5),
(127a/2), (12a/17), (131b/14), (131b/15),
(132a/17), (132a/4), (133a/7), (133b/1),
(136a/15), (136a/5), (136b/6), (138a/7),
(138b/3), (13a/4), (145b/3), (147b/17),
(148b/5), (148b/6), (149a/5), (151a/14),

(154b/16), (155a/7), (156b/3), (15b/13),
(15b/14), (15b/6), (167a/17), (167a/4),
(169a/3), (169b/2), (171a/9), (173b/4),
(174a/16), (174a/17), (177a/15), (177b/2),
(178b/10), (178b/14), (179b/1), (180b/6),
(181a/13), (181b/17), (181b/8), (181b/8),
(182b/12), (183a/13), (183a/2), (183a/4),
(183b/12), (184a/14), (184a/15), (185b/3),
(187a/12), (190b/7), (191b/12), (191b/13),
(191b/6), (192b/7), (193a/8), (194a/12),
(195a/11), (196a/16), (196b/13),
(196b/16), (196b/2), (197a/2), (199a/14),
(199a/9), (19a/8), (19b/3), (200a/5),
(200a/5), (200a/6), (202b/3), (204a/11),
(204b/3), (206a/17), (210a/14), (210a/16),
(210a/7), (210a/8), (210a/9), (210b/2),
(211a/16), (211a/7), (212a/4), (212a/6),
(212b/11), (212b/14), (213a/16),
(213a/17), (213a/17), (213a/8), (213b/1),
(213b/2), (213b/6), (214a/1), (214a/1),
(214a/16), (214b/13), (214b/17), (214b/3),
(214b/4), (216a/2), (216a/3), (216b/1),
(216b/13), (216b/3), (217a/16), (217a/16),
(23a/16), (23b/15), (25b/5), (26a/12),
(27b/1), (27b/8), (28b/1), (36a/12),
(37a/16), (42b/1), (42b/10), (51a/1),
(52a/1), (54a/1), (67b/6), (68a/3),
(69a/17), (69a/6), (69b/1), (70a/1),
(70a/10), (70a/9), (70b/12), (70b/15),
(70b/17), (72a/16), (72b/6), (73a/8),
(73b/15), (73b/3), (74a/3), (74a/9),
(74b/1), (74b/15), (75b/1), (75b/13),
(75b/14), (77a/8), (77b/9), (78a/15),
(78a/16), (79a/1), (79a/9), (80b/9),
(81b/17), (82a/14), (82a/17), (82a/17),
(83a/10), (83a/15), (83b/5), (83b/5),
(84a/14), (84b/12), (84b/5), (85a/16),
(85b/4), (88a/2), (88a/4), (88a/6), (89a/6),
(95a/4), (95a/9), (95b/3), (96a/15),
(96b/12), (97b/5)

a. + ndandur (150a/8)

a. + ndanşonra (109a/7), (114a/12),
(116a/13), (116a/14), (116a/16), (116b/5),
(116b/6), (116b/7), (116b/7), (117a/13),

(117a/15), (117a/3), (117b/14), (117b/5),
(117b/7), (117b/8), (118a/10), (118a/13),
(118a/4), (118a/5), (118a/6), (118a/7),
(118a/9), (118a/9), (118b/2), (120b/16),
(120b/17), (121a/16), (121a/17), (121a/2),
(121a/3), (121a/4), (121a/6), (121b/15),
(121b/16), (121b/17), (121b/7), (122a/12),
(122a/13), (122a/13), (122b/13),
(122b/15), (123b/1), (123b/2), (123b/5),
(124b/6), (124b/7), (124b/8), (125b/3),
(125b/4), (126a/10), (126a/11), (126a/12),
(126a/13), (126a/14), (126a/9), (127a/1),
(127a/2), (12a/17), (132b/1), (132b/12),
(132b/5), (132b/7), (134b/10), (134b/13),
(134b/8), (135a/15), (135a/4), (135b/14),
(135b/16), (136a/10), (136a/14),
(136b/10), (136b/12), (136b/16),
(136b/17), (136b/17), (137a/1), (137a/2),
(137a/5), (138a/7), (140b/6), (142a/4),
(145b/6), (146a/1), (146b/1), (146b/12),
(146b/13), (146b/13), (146b/15),
(146b/16), (146b/3), (146b/4), (146b/6),
(146b/7), (147a/1), (147a/1), (147a/4),
(147a/5), (147a/6), (148b/10), (148b/11),
(148b/3), (148b/7), (148b/8), (151a/3),
(154b/15), (154b/4), (166b/4), (166b/6),
(169a/3), (16b/17), (175b/11), (176a/7),
(176b/13), (176b/7), (177b/1), (177b/14),
(182a/13), (182b/11), (183a/3), (183a/4),
(184b/4), (191b/17), (192a/15), (193a/14),
(195a/12), (196b/15), (197a/13), (197a/4),
(199a/10), (199a/11), (199a/12), (199a/9),
(200a/6), (200a/7), (200b/3), (206b/11),
(206b/13), (206b/15), (209a/3), (209b/9),
(210a/13), (210a/8), (213a/11), (213a/15),
(213a/8), (213a/9), (213b/3), (216a/1),
(216b/16), (22b/13), (25b/13), (26a/16),
(26b/13), (28b/3), (28b/4), (29b/13),
(30a/4), (30a/9), (30b/1), (31a/15),
(31a/2), (31b/10), (31b/13), (32a/11),
(32b/16), (32b/7), (33a/12), (33b/10),
(34a/2), (34a/9), (34b/16), (34b/17),
(35a/11), (37a/13), (37a/16), (37b/17),
(37b/2), (38a/8), (39b/2), (41a/2), (41a/3),
(41a/5), (41b/6), (41b/7), (42a/1),

(42b/10), (53b/1), (54b/1), (55a/1),
(56a/11), (56a/8), (56a/9), (56b/2),
(69a/10), (69a/12), (69a/12), (69a/14),
(69a/15), (69a/16), (69a/5), (69b/10),
(69b/10), (69b/11), (69b/17), (69b/5),
(69b/7), (70a/14), (70a/15), (70a/16),
(70a/4), (70a/4), (70b/1), (70b/14),
(70b/16), (70b/17), (70b/4), (71a/14),
(71a/15), (71a/2), (71a/2), (71a/4),
(71b/1), (71b/11), (71b/11), (71b/5),
(71b/6), (71b/6), (71b/7), (71b/7), (71b/9),
(72a/11), (72a/12), (72a/3), (72a/8),
(72a/9), (73a/15), (73b/10), (73b/11),
(73b/13), (75a/3), (78a/10), (78b/1),
(78b/10), (7a/3), (80a/12), (80b/15),
(81b/2), (82b/8), (83a/11), (83b/15),
(85b/14), (86a/16), (86b/17), (87a/3),
(87a/4), (94a/13), (95a/10), (95a/11),
(95b/13), (96b/1), (96b/16), (96b/2),
(96b/3), (96b/5), (96b/6), (96b/7),
(99a/16), (99a/8)

a. + ni (102a/10), (102a/16), (102b/15),
(102b/4), (103a/13), (103a/15), (103a/5),
(103a/8), (103b/12), (103b/17), (104a/3),
(105a/11), (105a/2), (105a/3), (105b/1),
(107b/12), (108b/1), (109b/3), (10a/5),
(10a/9), (10b/8), (111a/12), (111b/5),
(112a/1), (112a/13), (114a/16), (114b/6),
(114b/9), (116a/17), (116b/3), (118a/15),
(118a/15), (118b/2), (11b/12), (11b/16),
(120a/14), (120a/9), (121a/14), (121a/4),
(122a/3), (122b/15), (123b/3), (125b/9),
(126b/12), (126b/13), (127a/4), (12a/4),
(12b/7), (131b/11), (131b/8), (132b/17),
(133a/7), (133b/17), (133b/3), (134a/1),
(134a/1), (135a/16), (135a/16), (136a/4),
(136a/7), (136b/12), (138a/2), (13a/3),
(13a/4), (13a/9), (13b/12), (140b/11),
(140b/15), (140b/3), (140b/4), (140b/9),
(142a/2), (143a/13), (144a/13), (144a/5),
(145a/3), (145a/4), (145b/6), (146a/11),
(146a/13), (146a/15), (146a/16), (146a/6),
(146a/9), (146b/10), (146b/11), (146b/14),
(146b/16), (146b/17), (146b/4), (146b/8),
(147a/13), (147a/8), (147b/16), (148a/14),

(148a/17), (148b/14), (148b/2), (148b/2),
(149a/1), (149a/12), (149a/12), (149a/12),
(149a/5), (149a/7), (149a/8), (14a/11),
(14a/4), (14a/7), (151a/13), (153a/4),
(154b/13), (154b/13), (154b/14), (154b/4),
(154b/8), (155a/12), (155a/15), (155a/5),
(155a/5), (155a/6), (155a/8), (155b/1),
(155b/1), (155b/7), (156b/14), (156b/4),
(156b/9), (167a/11), (167b/1), (167b/2),
(16a/3), (16a/6), (16a/9), (16b/10),
(170a/1), (176b/11), (177a/11), (177a/5),
(177a/6), (177b/1), (177b/2), (177b/7),
(178b/2), (178b/4), (179a/10), (179a/15),
(179a/16), (179a/17), (179b/1), (179b/12),
(179b/2), (179b/3), (180a/1), (180a/2),
(180a/3), (180a/3), (180a/5), (180a/6),
(181b/10), (182a/11), (182a/12), (182b/4),
(183a/12), (183a/14), (183b/6), (184a/12),
(184a/14), (184a/7), (184b/1), (184b/2),
(186a/12), (186b/16), (186b/7), (186b/9),
(187a/16), (188a/17), (188a/7), (188b/7),
(18a/13), (18a/16), (18b/13), (190a/13),
(190a/8), (190a/9), (190b/8), (191b/12),
(191b/13), (191b/17), (191b/8), (192a/8),
(192a/9), (193a/16), (193a/16), (193a/7),
(193b/1), (193b/16), (194a/10), (194a/11),
(194a/9), (195a/15), (195b/15), (195b/17),
(195b/5), (195b/7), (195b/8), (196a/13),
(196a/14), (196b/13), (196b/4), (196b/7),
(196b/9), (197b/1), (198a/11), (198a/17),
(198a/6), (199a/4), (199a/8), (19a/13),
(19b/12), (19b/7), (200b/4), (200b/8),
(202b/17), (202b/6), (204a/7), (204a/8),
(205a/17), (207a/1), (209a/3), (209a/8),
(209b/14), (20a/3), (20b/1), (210a/10),
(210a/13), (210a/3), (210a/5), (210b/8),
(210b/9), (211a/16), (211b/15), (211b/17),
(211b/2), (212a/16), (212a/4), (212b/1),
(212b/11), (212b/12), (213a/2), (213b/5),
(213b/9), (214a/11), (214a/14), (214b/16),
(214b/16), (214b/2), (214b/5), (214b/9),
(214b/9), (215a/1), (215b/13), (215b/14),
(215b/9), (216a/11), (216a/15), (216a/4),
(216b/10), (216b/12), (216b/17),
(216b/17), (216b/2), (216b/6), (217a/2),

(21b/15), (21b/16), (21b/5), (21b/8),
(22b/14), (23a/13), (24a/9), (2a/10),
(34b/11), (34b/7), (35a/11), (35b/2),
(35b/9), (36b/16), (37a/15), (37a/17),
(37b/17), (40a/4), (41a/14), (41b/3),
(41b/4), (41b/7), (4a/11), (4a/12), (58b/5),
(58b/7), (5a/11), (67a/12), (67a/3),
(67b/16), (67b/16), (67b/3), (68a/1),
(68a/13), (68a/16), (68a/2), (68b/3),
(69a/10), (69a/12), (69a/13), (69a/14),
(69a/15), (69a/16), (69a/17), (69a/2),
(69a/4), (69a/5), (69a/6), (69a/7), (69a/8),
(69a/9), (69b/1), (69b/10), (69b/13),
(69b/14), (69b/17), (69b/2), (69b/2),
(69b/9), (6a/5), (6a/9), (70a/11), (70a/13),
(70a/14), (70a/15), (70a/16), (70a/17),
(70a/17), (70a/2), (70a/4), (70a/5), (70a/5),
(70a/7), (70a/7), (70b/10), (70b/13),
(70b/14), (70b/15), (70b/16), (70b/3),
(70b/4), (70b/9), (71a/10), (71a/14),
(71a/2), (71a/3), (71a/3), (71a/5), (71a/9),
(71b/11), (71b/12), (71b/14), (71b/17),
(71b/17), (71b/2), (71b/3), (71b/4),
(71b/4), (71b/5), (71b/6), (71b/6), (71b/7),
(72a/10), (72a/11), (72a/2), (72a/3),
(72a/4), (72a/5), (72a/5), (72a/7), (72a/8),
(72b/11), (72b/12), (72b/15), (72b/3),
(72b/5), (73a/10), (73a/10), (73a/12),
(73a/15), (73a/15), (73a/17), (73a/3),
(73a/6), (73a/8), (73a/9), (73b/11),
(73b/12), (73b/13), (73b/16), (73b/4),
(73b/5), (73b/9), (74a/13), (74a/2),
(74b/12), (74b/3), (75a/15), (75a/2),
(75a/7), (75b/13), (75b/5), (75b/6),
(76a/2), (76a/3), (76a/7), (76a/8),
(76b/14), (76b/14), (76b/4), (77a/2),
(77a/8), (77b/17), (77b/2), (78a/1),
(78a/12), (78a/14), (78a/16), (78a/17),
(78a/4), (78a/4), (78a/7), (78a/8),
(78b/10), (78b/13), (78b/2), (78b/5),
(79a/1), (79a/17), (79a/9), (79b/13),
(79b/15), (79b/3), (79b/7), (7b/1),
(80a/14), (80a/16), (80a/4), (80a/4),
(80a/8), (80b/1), (80b/15), (80b/2),
(80b/7), (81a/1), (81a/11), (81a/3),

(81a/5), (81a/7), (81a/7), (81a/9),
(81b/13), (81b/6), (82a/11), (82a/12),
(82a/13), (82a/6), (82a/7), (82b/2),
(82b/4), (83a/11), (83a/14), (83a/16),
(83a/17), (83a/2), (83a/4), (83a/5),
(83b/1), (83b/1), (84a/11), (84a/15),
(84a/15), (84a/16), (84a/3), (84a/7),
(84a/8), (84b/16), (84b/5), (84b/5),
(85a/1), (85a/1), (85a/11), (85a/11),
(85a/14), (85a/2), (85a/4), (85a/5), (85a/6),
(85a/8), (85b/1), (85b/3), (86a/11),
(86a/14), (86a/15), (86a/16), (86a/3),
(86b/10), (86b/3), (87a/11), (87a/13),
(87a/13), (87a/7), (87a/9), (87b/1),
(87b/10), (87b/12), (89a/6), (93b/17),
(94a/13), (94b/3), (95a/10), (95a/11),
(95b/17), (96a/9), (96b/10), (96b/2),
(98a/2), (98b/11), (99a/10), (99a/14),
(99b/2), (9a/13)

a. + nlar (100b/2), (100b/3), (107a/16),
(107b/15), (107b/3), (107b/5), (107b/5),
(107b/6), (107b/7), (108a/5), (108a/6),
(108a/8), (115b/3), (11a/11), (11a/11),
(124b/10), (125a/8), (12a/6), (12b/5),
(131b/8), (136b/1), (138b/16), (13a/6),
(13a/7), (13b/6), (146a/5), (148a/8),
(14b/15), (166b/14), (166b/7), (166b/9),
(167a/10), (167a/12), (16b/17), (16b/17),
(170b/12), (170b/17), (170b/17), (171b/1),
(171b/9), (174b/14), (17a/15), (17a/15),
(17b/1), (17b/3), (181b/17), (185b/11),
(185b/12), (186a/1), (188a/14), (188a/7),
(188b/1), (189b/14), (18a/8), (191a/16),
(193b/13), (201b/2), (203a/1), (203b/10),
(203b/11), (203b/13), (203b/13), (203b/5),
(207a/2), (207b/17), (208a/1), (208a/14),
(209b/12), (20b/15), (211b/12), (214a/17),
(215b/14), (21a/13), (21a/14), (21a/6),
(21b/3), (24a/1), (24a/3), (29a/2), (32a/1),
(3b/14), (3b/16), (5b/6), (6b/14), (72b/1),
(75a/4), (77a/9), (7a/11), (7a/12), (7a/13),
(7a/4), (7a/5), (7a/8), (7a/9), (7b/6),
(7b/7), (83b/16), (83b/16), (84b/7),
(85b/2), (88a/9), (88b/2), (88b/3), (89a/3),
(89a/4), (89a/6), (89b/4), (8a/15), (8a/7),

(8b/15), (90a/1), (93b/9), (9a/10), (9a/15),
(9a/4), (9a/9)

a. + nlara (104a/9), (107a/16), (107b/6),
(107b/7), (107b/7), (108a/4), (108a/8),
(115a/1), (115b/11), (12b/2), (130b/11),
(137b/16), (13a/13), (13a/6), (14b/15),
(165b/1), (166b/1), (166b/16), (171a/16),
(171a/17), (171b/1), (174b/13), (177b/13),
(179a/12), (188a/14), (190b/6), (190b/6),
(190b/9), (19a/13), (1b/11), (1b/9),
(203b/10), (203b/11), (203b/13),
(203b/15), (203b/16), (203b/8), (203b/9),
(204b/1), (204b/17), (205b/6), (207a/12),
(207a/13), (209a/12), (209a/13), (20b/14),
(20b/16), (211a/2), (211b/17), (212a/13),
(212a/9), (23b/15), (24a/2), (28a/3),
(2a/1), (34a/11), (3b/14), (4b/4), (5b/16),
(75b/9), (7a/10), (7a/11), (7a/12), (7a/5),
(83b/15), (8a/15), (8a/16), (8b/1), (8b/14),
(8b/16), (95a/5), (95b/14), (97a/3), (97a/3)

a. + nlarda (107b/3), (108a/15), (108a/16),
(121a/10), (148a/3), (170a/15), (176a/1),
(196b/4), (203b/2), (203b/3), (31b/9),
(89a/14), (8a/9)

a. + nlardan (108a/4), (10b/12), (115a/16),
(122a/6), (124b/10), (12b/15), (148a/10),
(166b/4), (167a/12), (171b/9), (179b/8),
(185b/16), (186b/10), (186b/8), (187b/5),
(188a/12), (190a/12), (198a/2), (202b/3),
(203b/12), (204b/9), (205a/1), (205a/1),
(205a/2), (205b/6), (206b/5), (207a/13),
(208b/8), (209b/13), (210b/16), (211a/1),
(212b/8), (212b/9), (213b/7), (216a/13),
(217a/17), (21a/14), (21a/5), (21b/3),
(57b/10), (58b/5), (76b/7), (77b/11),
(77b/14), (7b/13)

a. + nları (106a/5), (107b/3), (107b/5),
(107b/8), (108a/8), (10a/7), (112a/13),
(114b/17), (115b/4), (116a/10), (117a/17),
(122b/1), (12a/7), (138a/6), (166b/16),
(167a/5), (190b/11), (195b/16), (1b/13),
(1b/8), (201a/14), (202a/10), (203a/1),
(203b/11), (203b/12), (203b/13),
(203b/14), (203b/4), (203b/4), (203b/8),

(208a/11), (208a/16), (208a/9), (209b/13),
(209b/13), (20b/14), (211a/6), (215b/8),
(21a/10), (21a/17), (21a/17), (21a/5),
(21a/9), (21b/1), (21b/4), (2a/1), (38a/2),
(5b/5), (6a/17), (72b/2), (77b/14),
(77b/14), (87a/17), (88b/1), (88b/8),
(8a/7), (95b/15), (96a/14), (9a/13)

a. + nları için (12b/7)

a. + nlersiz (185b/11)

a. + nları (103a/2), (104b/4), (104b/7),
(106b/3), (107b/2), (107b/8), (108a/9),
(114b/17), (115a/16), (115b/6), (120b/5),
(120b/5), (12a/5), (130b/11), (137a/7),
(13b/5), (14b/5), (153a/13), (159a/2),
(15a/12), (166a/1), (166b/12), (170b/17),
(171a/7), (171a/7), (171b/1), (175b/12),
(175b/13), (175b/17), (176a/9), (186a/1),
(186b/12), (187b/1), (188a/8), (188b/11),
(18b/2), (19a/15), (19a/16), (19a/16),
(1b/12), (202b/5), (202b/8), (203a/10),
(203b/14), (203b/2), (203b/7), (204b/1),
(204b/1), (205a/10), (205a/11), (205a/3),
(207a/13), (208a/9), (208b/11), (208b/12),
(209a/9), (212a/9), (212b/14), (213b/3),
(214a/16), (214b/3), (217a/1), (21a/11),
(21a/13), (21a/8), (21a/9), (21b/10),
(24a/5), (24a/6), (29a/4), (38b/8), (43a/2),
(57b/3), (57b/7), (59a/10), (59b/5), (5a/9),
(68b/1), (6b/8), (76a/13), (77b/15),
(7a/14), (7a/4), (85a/12), (86a/6), (88a/17),
(8b/11), (8b/12), (93b/14), (93b/9),
(94a/1), (94a/6), (217b/3)

a. + nsız (194a/11)

a. + nuş (102b/7), (103a/8), (104a/4),
(104a/7), (104b/13), (104b/16), (105a/13),
(105a/2), (105b/7), (106a/17), (106b/11),
(106b/9), (107b/10), (107b/9), (108a/13),
(108a/15), (109a/1), (109a/1), (10a/8),
(110a/2), (110a/6), (111b/15), (115a/13),
(118b/16), (11a/13), (11a/16), (11a/3),
(11a/3), (11a/4), (11a/4), (11a/6),
(11b/16), (11b/2), (11b/2), (11b/3),
(11b/6), (122b/2), (122b/7), (124a/8),

(124a/9), (124b/1), (126a/11), (127b/1),
(12b/16), (12b/16), (131a/11), (133a/13),
(134b/6), (135a/13), (135b/17), (136a/2),
(136b/10), (137a/16), (138a/3), (138a/4),
(138b/11), (139a/2), (140b/10), (140b/13),
(140b/15), (140b/16), (140b/16), (140b/2),
(143a/17), (144a/4), (146a/16), (146a/5),
(146b/17), (146b/5), (147b/4), (148a/1),
(148b/12), (148b/14), (148b/16),
(149a/10), (149a/2), (149a/4), (14a/7),
(150a/5), (150a/7), (150a/7), (150a/8),
(153a/1), (153b/4), (153b/8), (154b/11),
(154b/17), (154b/5), (154b/7), (155a/10),
(155a/11), (155a/11), (155a/4), (155a/5),
(155a/8), (155a/8), (156b/14), (156b/5),
(157a/1), (157b/1), (158a/1), (15b/8),
(160b/1), (160b/2), (161a/2), (162a/2),
(162b/1), (163a/2), (164b/2), (166b/15),
(167b/10), (167b/14), (167b/9), (169a/13),
(16b/3), (16b/8), (170b/4), (171a/9),
(171b/13), (173b/5), (176a/11), (176a/7),
(176b/3), (176b/5), (177a/11), (178b/16),
(178b/16), (178b/6), (179a/15), (179a/17),
(179b/3), (17b/2), (180a/2), (180a/5),
(180a/9), (182b/14), (183b/11), (186a/11),
(186a/14), (186a/3), (186b/14), (187a/5),
(187a/5), (187a/9), (187b/10), (188a/9),
(188b/1), (188b/17), (189a/16), (189a/7),
(189b/12), (189b/13), (189b/2), (189b/5),
(190a/14), (190a/14), (190b/12),
(190b/12), (190b/8), (192a/6), (192b/12),
(192b/13), (193a/12), (193a/16),
(193a/17), (193a/7), (193b/1), (193b/11),
(193b/3), (194a/12), (194a/5), (194b/13),
(194b/3), (195a/4), (195b/9), (196b/13),
(196b/3), (197a/12), (197b/6), (19a/11),
(19b/3), (19b/8), (200a/13), (200a/4),
(200a/9), (200b/1), (200b/13), (200b/15),
(202a/17), (202b/16), (202b/16), (202b/3),
(204b/8), (205a/16), (205b/2), (205b/2),
(206a/6), (206b/5), (207a/8), (207b/11),
(208a/17), (208a/8), (208b/12), (20a/3),
(20b/3), (20b/5), (210a/12), (210a/2),
(210b/12), (211b/16), (211b/3), (212a/1),
(212a/2), (212b/15), (212b/16), (213a/1),

(213a/16), (213a/2), (213a/4), (213b/1),
(213b/7), (214a/11), (214a/12), (214a/16),
(214b/17), (215a/1), (215a/2), (215b/1),
(216a/1), (216a/2), (216a/3), (216b/16),
(217a/14), (217b/17), (21b/16), (22a/3),
(22b/8), (23a/10), (23a/2), (23a/9),
(24b/14), (24b/8), (25b/17), (27a/6),
(27a/6), (27a/7), (27a/7), (27a/8), (27a/8),
(28a/15), (28a/15), (28b/1), (28b/3),
(28b/4), (28b/5), (28b/5), (29a/14),
(29a/15), (29a/15), (2b/13), (31a/14),
(31b/3), (33b/3), (34a/4), (34a/7), (34a/7),
(34b/8), (35a/7), (36a/15), (36a/7),
(37a/9), (38b/16), (41a/1), (41a/15),
(41a/9), (42a/16), (4a/11), (4a/15), (4a/17),
(4a/2), (4b/14), (54a/3), (54b/4), (56a/10),
(56a/3), (57a/12), (57b/14), (57b/16),
(5b/11), (5b/5), (67b/3), (67b/4), (67b/5),
(67b/5), (67b/6), (67b/6), (68a/9),
(69b/13), (69b/16), (69b/5), (6a/11),
(6a/11), (6a/4), (71b/2), (72a/15),
(72a/17), (72a/9), (72b/14), (73a/1),
(74a/13), (74a/5), (75a/17), (75b/13),
(75b/15), (75b/16), (75b/5), (75b/6),
(76a/1), (76a/12), (76b/17), (77a/10),
(78a/5), (78a/6), (78b/1), (78b/14),
(78b/16), (78b/17), (78b/2), (78b/4),
(79a/12), (79a/14), (79a/5), (79b/9),
(80b/6), (81a/12), (81a/14), (81a/4),
(81a/9), (81b/3), (82b/13), (84a/2),
(84a/5), (84a/8), (84b/4), (85a/11),
(85a/11), (85a/17), (85a/3), (85b/4),
(86b/10), (86b/11), (86b/11), (87a/10),
(87a/12), (87a/13), (87a/17), (87a/8),
(87b/1), (87b/2), (87b/6), (87b/7),
(88b/11), (89a/16), (89a/5), (91a/6),
(94b/6), (95a/12), (95b/10), (95b/2),
(95b/9), (96a/6), (96b/12), (96b/9),
(98a/1), (98b/17), (99a/17), (9b/3), (9b/3)

a. + nuşün (10b/14), (113a/6), (119a/13),
(121a/15), (123b/5), (127a/13), (133b/8),
(136a/1), (155b/6), (168b/14), (16b/17),
(176a/4), (179a/9), (179b/12), (188b/2),
(195a/5), (217a/14), (217a/15), (41a/10),
(41a/9), (41b/12), (42b/1), (42b/13),

(42b/6), (51a/2), (72b/1), (77b/10),
(87b/14), (8b/2), (96a/11), (98a/5), (99a/1)

a. + nuḡçündür (95a/1)

a. + nuḡla (102a/14), (104b/15), (105b/4),
(105b/5), (105b/8), (106a/12), (106a/13),
(106b/15), (106b/4), (106b/5), (106b/9),
(108a/2), (114b/9), (115b/14), (117a/5),
(118a/17), (118b/17), (118b/6), (119b/5),
(11a/17), (11b/3), (11b/6), (11b/6),
(121a/1), (121a/2), (123a/7), (123b/16),
(123b/2), (125a/14), (125a/17), (125a/17),
(125b/2), (125b/5), (125b/7), (126a/6),
(126b/5), (126b/6), (131a/14), (132b/16),
(137b/7), (138b/5), (138b/9), (140b/9),
(143a/8), (144a/5), (146a/17), (146b/14),
(147a/2), (148a/13), (148a/2), (148a/6),
(148b/12), (148b/14), (150b/2), (154b/1),
(154b/12), (155b/4), (15b/12), (167b/3),
(168b/12), (170a/12), (170a/9), (170a/9),
(170b/2), (170b/4), (171a/5), (176a/12),
(176a/6), (177a/14), (183b/2), (186b/17),
(187b/1), (187b/6), (18b/2), (190b/10),
(191b/16), (195a/12), (195a/12),
(196a/14), (196b/1), (197b/10), (197b/12),
(198a/17), (199a/13), (200a/4), (200b/16),
(200b/7), (203a/17), (207b/10), (207b/9),
(210b/5), (213b/4), (214b/10), (214b/5),
(216b/11), (22a/4), (22b/1), (22b/5),
(22b/9), (24a/2), (26b/7), (2a/5), (32a/9),
(34b/17), (35a/3), (36a/9), (58b/14),
(5a/13), (5a/13), (69a/1), (69b/6), (6a/17),
(79b/5), (79b/7), (81b/15), (82a/13),
(82a/17), (82b/2), (82b/3), (85b/1),
(85b/10), (86a/12), (87a/8), (87b/12),
(93b/6), (98a/5), (9b/9)

[= 2596]

‘abā: <Ar. 1. Yünün dövülmesiyle yapılan kalın ve kaba kumaş. 2. Bu kumaştan yapılmış yakasız ve uzun üstlük. 3. sf. Bu kumaştan yapılan. 4. esk. Bu kumaştan yapılan ve dervişlerce giyilen hırka.

‘a. + sını (22b/10)

[= 1]

‘abbās bin ‘abdulvāhid bin ca‘fer bin süleymān bin ‘abdullāh bin mesūd: <Ar. Kişi adı.

‘a. (209a/16)

[= 1]

‘āb-dār: <Far. 1. Sulu, taze. 2. Parlak. 3. Sağlam vücutlu. 4. Nükteli. 5. Zarif, güzel. 6. Hoş.

a. + olsun (4a/17)

[= 1]

‘abd-i ḡaḡḡ: <Ar. Allah’ın kulu.

‘a. (4a/13)

[= 1]

‘abdu’l-lāh: <Ar. Allah’ın kulu.

‘a. (10b/9)

[= 1]

‘abdullāh bin mesūd: <Ar. Kişi adı.

‘a. + raḡīyallāhü‘anhu (9b/15)

[= 1]

‘abireteyn: <Ar. Hayvanın kafasının, yüzünün iki yanı.

‘a. + üḡ (38b/5)

[= 1]

‘abl: <Ar. 1. Kalın, büyük nesne. 2. Bükmek.

‘a. (16a/17)

[= 1]

‘abūs: <Ar. Somurtkan.

‘a. + oldukları (14b/7)

[= 1]

‘abī: <Ar. "abī" 1. Kolun içinde bulunan, belli olmayan, görünmeyen damar. 2. Koltuk altı.

a. (29b/14), (30a/2)

[= 2]

‘acab: <Ar. Kuyruk dibinin üstünde yükselen, yukarıya doğru olan şey.

‘a. (28b/13), (29a/10)

- [=2]
- ‘acā’ib:** < Ar. Çok tuhaf şey, anlaşılmaz.
- ‘a. + üñ (108a/9)
- [=1]
- ‘acāye:** bk. ‘acāyetān
- ‘a. (39b/7)
- ‘a. + de (30a/17)
- ‘a. + nüñ (30a/13)
- [=3]
- ‘acāyetān:** < Ar. Şezātın (Ön ayakların iki ince kemiği arasında bulunan bir sinir.) başlarıdır.
- ‘a. (30a/10), (30a/12)
- [=2]
- ‘acāyib:** bk. ‘acā’ib
- ‘a. (123b/12), (76b/16)
- [=2]
- ‘acb-i zeneb:** < Ar. Kuyruk sokumundaki en küçük kemik.
- ‘a. + e (49b/2)
- [=1]
- ‘aceb:** < Ar. Daha (çok, pek) acayip, tuhaf ve garip olan.
- ‘a. (20a/10), (214a/13)
- ‘a. + e (214a/14)
- [=3]
- ‘aceble-:** < Ar. + T. Acelemek, şaşmak.
- ‘a.-di (210b/13), (214a/11), (214b/12), (214b/16)
- [=4]
- ‘acebliü:** < Ar. + T. Acepli, tuhaf, garip.
- ‘a. (206b/7), (209b/5)
- [=2]
- ‘acele:** < Ar. Çabuk, çabukluk.
- ‘a. (110a/10), (131b/1), (180b/13), (181a/4), (71b/17), (86b/16)
- ‘a. + étmekdür (100b/7)
- ‘a. + étmeye (192a/16)
- ‘a. + étmeyesin (99a/11)
- [=9]
- ‘acem:** < Ar. 1. Arap olmayan, Araptan gayri olan kavim. 2. İranlılar.
- ‘a. (179a/6)
- ‘a. + den (58b/7)
- [=2]
- ‘acemī:** < Ar. 1. Arap olmayan, iranlı. 2. Acemce. 3. Beceriksiz [kimse].
- ‘a. (189b/11), (190a/10)
- [=2]
- ‘acīb:** < Ar. Tuhaf.
- ‘a. + dür (117a/14), (118b/11)
- [=2]
- ‘āciz:** < Ar. 1. Eli ermez, beceriksiz, kabiliyetsiz. 2. Zayıf, güçsüz.
- ‘a. + dür (131b/15)
- ‘a. + lerdür (86b/8)
- ‘a. + olmaya (169b/4)
- ‘a. + olsalar (96b/16)
- ‘a. + olur (73b/17)
- [=5]
- ‘acuz:** < Ar. But, kış, kaba et; kuyruksokumu kemiği; binek hayvanın sağrısı.
- ‘a. (29a/10)
- ‘a. + da (29a/9)
- ‘a. + uñ (29a/11)
- [=3]
- ‘acz:** < Ar. Beceriksizlik.
- ‘a. (202b/6)

‘a. + de (90b/6)
‘a. + den (20a/11)
‘a. + i (202a/12)
[= 4]

‘ābid-i murābī: < Ar. İbâdete bağlı, ibâdet eden.
‘a + uḡ (11a/1)
[= 1]

abuzerr-i ḡaffārī: < Ar. Kişi adı.
a. (9b/12)
[= 1]

ac: 1. Acıkmış olma. 2. Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.
a. (13a/8), (13b/1), (13b/6), (18b/2), (21a/14)
a. + olsa (215b/15)
[= 6]

a‘ceb: < Ar. Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
a. (207a/9)
a. + idur (108a/9)
[= 2]

acı: 1. Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu, tatlı karşıtı. 2. Tadı bu nitelikte olan.
a. (101b/5), (122b/13), (122b/3), (123a/16), (123a/3)
a. + dan (103a/15)
[= 6]

acı-: Acımak eylemi.
a.-r (112b/2)
[= 1]

acı acı: Keskin, hoş gitmeyen, şiddetli, kötü.
a. + ağız koçmasın (94b/16)
a. + ağız koçmaçdur (95a/9)
[= 2]

acı bādām yağı: Acı badem bitkisinin yağı.

a. (122b/13)

[= 1]

acı bakla: 1. Gülgillerden, dikenli veya dikensiz, meyvelerinin kabukları kalın, çekirdekleri küçük olan bir tür badem ağacı (*Amygdalus amara*). 2. Bu ağacın hidrosiyamik içermesinden dolayı fazla tüketildiğinde zehirlenmeye sebep olan, krem, koku ve ayakkabı boyası yapımında kullanılan acımtırak, keskin kokulu meyvesi.

a. + y1 (123a/16)

[= 1]

acıd-: Acıtmak, acılık vermek.

a.-alar (104a/16)

a.-asın (99b/1)

a.-ur (102b/13), (102b/4), (102b/8), (104a/3), (114a/16)

a.-ursın (83a/17)

[= 8]

acılığ: Acı olma durumu, acılık.

a. + ın (113b/8)

[= 1]

acılık: Acı olma durumu, acılık.

a. (113b/9)

[= 1]

acılığ: Acı olma durumu, acılık.

a. + ı (113b/13)

[= 1]

acı şu: 1. Maden suyu. 2. İçmeye elverişli olmıyan tuzlu, kireçli, kükürtlü su. 3. Deniz kenarından kaynıyarak çıkan tuzlu su.

a. (122b/3)

a. + y1 (123a/3)

[= 2]

aç: 1. Acıkmış olma. 2. Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.

a. + lardur (18b/4)

[= 1]

aç-: Açmak, bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

a.-a (192a/3), (197a/16), (198b/9)

a.-ar (102b/4), (133a/17), (76b/2)

a.-arsın (126a/15), (144a/3), (153b/6)

a.-asın (116a/9), (197a/3), (94a/13), (99a/11), (99a/8)

a.-mayasın (99a/12)

a.-miş (80b/1)

a.-ub (121b/5), (99a/7)

a.-up (207a/6)

[= 19]

açık: 1. Belli bir yerin biraz uzağı. 2. Açılmış, kapalı olmayan, kapalı karşıtı.

a. + dan (190b/16), (191b/5)

a. + ola (215a/5)

[= 3]

açıl-: 1. Açma işine konu olmak. 2. Renk koyuluğunu yitirmek. 3. Sıkılması, çekinmesi, tutukluğu kalmamak. 4. Sis, karanlık, duman vb. dağılmak, yoğunluğunu yitirmek.

a.-a (119a/15)

a.-sa (117b/17), (206a/17), (79a/7), (79a/7)

a.-ur (105a/1), (108b/6), (110b/14), (111a/10), (83b/14)

a.-ursa (117a/2)

[= 11]

açılığ: Aç olma durumu.

a. + a (22a/2), (23a/1), (23a/17), (23b/6), (67a/10)

[= 5]

açılık: Aç olma durumu.

a. (209b/14)

a. + dan (13b/2)

[= 2]

açılığ: Aç olma durumu.

a. + a (21b/16)

[= 1]

açmağ: Açmak, bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

a. + a (112a/13)

[= 1]

açmak: Açmak, bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

a. (76a/15), (76b/1), (99a/6)

a. + da (198b/5)

a. + dur (214a/2)

[= 5]

açuğ: 1. Belli bir yerin biraz uzağı. 2. Açılmış, kapalı olmayan, kapalı karşıtı.

a. (178a/16), (197a/15), (25a/1), (35b/12)

[= 4]

açuk: 1. Belli bir yerin biraz uzağı. 2. Açılmış, kapalı olmayan, kapalı karşıtı.

a. (193b/14), (205b/12), (68a/5), (98b/16)

a. + dur (113b/15)

a. + olsa (215b/6)

[= 6]

açukluğ: Açıklık, açık olma durumu.

a. + ı (38b/2)

[= 1]

açulma: Açılmak işi.

a. + sı (38b/2)

[= 1]

ad: Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim.

- a. + ıdur (212b/8)
[= 1]
- a‘dā:** < Ar. Düşmanlar, yağılar.
a. (202b/10), (202b/12), (203a/3), (204b/6), (208b/15)
a. + nuḡ (202a/17), (202a/9), (202b/10), (201b/11), (203b/2)
a. + sı (6a/11)
a. + sına (5a/17)
a. + sından (202b/4), (21a/12)
a. + ya (22a/4)
a. + yıla (15a/15), (204a/13)
[= 17]
- ādāb:** < Ar. Edepler.
a. (212a/9)
a. + ı (212a/9)
a. + ını (190a/9), (211b/11)
[= 4]
- ādāb-ı harbiyye:** < Ar. Savaş adabları, usulleri.
a. + den (131a/6)
[= 1]
- ādāb-ı maflūba:** < Ar. Talep edilen, istenen adablar.
a. + dan (131a/8)
[= 1]
- a‘dād:** < Ar. Sayılar.
a. + uḡ (121a/11)
[= 1]
- ‘adālet:** < Ar. Hakka riāyetkārılık, hak tanırılık, haklılık, doğruluk
‘a. (4a/2)
‘a. + i (205a/6), (2b/13)
[= 3]
- a‘dā’l-lāh:** < Ar. Allah düşmanı.
- a. (4b/6)
[= 1]
- ‘adāteyn:** < Ar. Kuyruk sokumu kemiğinin üstünde kuyruk sokumu parçalarının bulunduğu yer.
‘a. (28b/13), (29a/11)
[= 2]
- ‘adāvet:** < Ar. Düşmanlık, yağılık.
‘a. + den (5a/14)
[= 1]
- ādāt:** < Ar. Âdetler.
a. + édecek (199a/16)
[= 1]
- ‘add:** < Ar. < Ar. 1. Sayma, sayılma. 2. İtibâr etme, edilme.
‘a. (192b/5)
‘a. + olunmaz (182a/15)
[= 2]
- ‘aded:** < Ar. Adet, sayı.
‘a. (188a/7), (197a/1), (27a/11)
[= 3]
- ‘adem:** < Ar. Yokluk, bulunmama.
‘a. (24a/6)
[= 1]
- ‘adem-i işābet:** < Ar. İsabetsizlik.
‘a. + den (7a/13)
[= 1]
- ādem:** < Ar. İnsan, adam.
a. (208b/11), (214b/17)
a. + i (3b/5)
a. + oğlı (107b/4)
[= 4]
- ‘ādet:** < Ar. Görenek, usul, tabiât, alışkanlık.

‘a. (138b/1), (140b/8), (181a/11),
(202a/14), (77b/2), (82a/6), (82b/9)

‘a. + dūr (202a/11), (76b/11), (77a/17)

‘a. + eyle (137b/17)

‘a. + eylese (135b/8)

‘a. + i (149a/10), (181a/6), (187b/5),
(202a/16), (202a/5), (206b/4), (211b/7),
(76b/14), (77a/12), (81a/16), (83b/1),
(83b/2), (84a/8), (84b/9)

‘a. + in (84a/4)

‘a. + inden (216b/6), (81b/11)

‘a. + ini (77a/13)

‘a. + inūn (123b/6)

‘a. + lerindendūr (211b/4)

‘a. + lerūn (83a/17)

‘a. + ola (137a/17), (182b/7)

‘a. + olur (106b/8), (138a/8), (181a/10),
(84a/10)

‘a. + olurdu (190b/6)

‘a. + eder (102b/7)

‘a. + edesin (177b/7)

‘a. + edine (136b/15), (177a/11), (183a/7),
(82b/12)

‘a. + edinmekdūr (185b/7)

‘a. + edinse (76b/12), (83a/2)

‘a. + edinūr (76b/16), (84a/7)

‘a. + etdir (83b/3)

‘a. + etdūr (82b/9)

‘a. + etdūresin (217a/1), (82b/12), (94b/2)

‘a. + etdūrmekdūr (80b/4)

‘a. + etdūrmeyesin (76b/11)

‘a. + etdūrürler (97a/4)

‘a. + etmiş (81b/5)

‘a. + etmişsin (78a/17)

[= 61]

‘**ādeten**: < Ar. Adet olarak, görenek suretiyle.

‘a. (138b/7)

[= 1]

‘**ādet-i cārīye**: < Ar. Cārī olan, geçer olan adet.

‘a. (82b/13)

[= 1]

‘**ādet-i ḥasene**: < Ar. Güzel adetler.

‘a. (177b/3)

[= 1]

‘**ādet-i ṭab‘ī**: < Ar. Olağan, alışılmış, her zamanki
usul.

‘a. + olsa (135b/9)

[= 1]

adım: Yürümek için yapılan ayak atışlarının her
biri.

a. + ı (79b/11)

a. + ın (209a/2)

a. + ından (79b/11)

a. + ları (16b/9)

[= 4]

adım adım: Yavaş yavaş.

a. + yürimege (79b/10)

[= 1]

adımla-: 1. Adımla ölçmek. 2. Bir yerde ileri geri
gezinmek.

a.-ya (83b/4)

[= 1]

ādīn: < Ar. 1. Kötü, aşağı. 2. Bār-gīr. (Yük taşıyan
at, değersiz at.)

a. (79a/3)

[= 1]

‘**adl**: < Ar. Doğruluk.

‘a. (189a/5), (201a/17), (4a/13), (4a/2)

- [= 4]
- ‘adū:** < Ar. Düşman, yağı.
 ‘a. (147a/16), (179a/2), (205b/8),
 (208a/11), (208a/8)
 ‘a. + dan (137b/8)
 ‘a. + nuğ (4a/14)
 ‘a. + sı (205a/16), (20b/3), (4a/14)
 ‘a. + sına (167b/9), (167b/9), (20b/5)
 ‘a. + sından (131b/5)
 ‘a. + ya (200b/3), (202b/17), (204b/9)
 ‘a. + yı (202b/17), (204b/11)
 ‘a. + yıla (208a/11)
 [= 20]
- ‘adüvv:** < Ar. Düşman, yağı, hasım.
 ‘a. (180b/17)
 ‘a. + den (167b/4)
 ‘a. + e (59a/17)
 ‘a. + üğ (179a/8), (180a/14), (200b/2)
 [= 6]
- ‘adv:** < Ar. Yelmek, seğirtmek.
 ‘a. + éde (71b/11)
 ‘a. + étmek (71b/12)
 [= 2]
- ‘advā:** < Ar. 1. Üç aylık at yavrusuna verilen isim.
 2. Koşturulan at, atı koşturmak.
 ‘a. (42a/7)
 [= 1]
- a‘fāc:** < Ar. Mideden çıkışta yemeğin gittiği yer,
 bağırsak.
 a. (31b/14), (32a/5), (32a/6)
 a. + ı (32a/13)
 [= 4]
- āfāk:** < Ar. Ufuklar, gök kenarları, gökle yerin
 birleşir gibi görüldüğü yerler.
- a. + da (201b/6), (206a/16)
 [= 2]
- āfāt:** < Ar. Belâlar, musibetler.
 a. (195b/16)
 [= 1]
- āfet:** < Ar. Büyük felâket, belâ.
 a. (124a/12), (193a/7), (197a/6)
 a. + den (106b/6), (93b/7)
 a. + dür (80b/6), (80b/7)
 a. + olur (82b/12)
 [= 8]
- ‘āfiyet:** < Ar. Sağlık, esenlik.
 ‘a. (202a/12)
 [= 1]
- ağ:** Ağ, 1. İplik, sicim, tel vb. ince şeylerden kafes
 biçiminde yapılmış örgü. 2. Örümcek vb.
 hayvanların salgılarıyla oluşturdukları örgü. 3.
 Tuzak.
 a. (214b/8)
 [= 1]
- ağac:** Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste
 olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar
 yaşayabilen bitki.
 a. (104b/12), (108b/7), (111a/1), (117b/2),
 (14b/4), (179b/7), (179b/9), (194a/2),
 (199a/13), (210a/15), (83b/3)
 a. + a (212b/4), (214a/12)
 a. + dan (146a/9), (179b/6), (195a/6)
 a. + dur (169a/11), (169a/2),
 (179b/5), (216b/9)
 a. + ı (126b/15), (133b/6), (175b/13)
 a. + ıdur (122b/4)
 a. + ın (169b/16)
 a. + ınğ (169b/17)
 a. + ına (122b/4)

a. + ında (198b/6)
a. + ından (195a/7)
a. + ınur (118b/16), (124a/1), (124a/15),
(124a/7), (14b/3), (172b/2), (198b/10)
a. + lar (112a/17)
a. + u (74b/8)
[= 38]

ağaç: Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki.

a. + dan (112a/3)
a. + dur (122b/4), (14a/12)
a. + lara (84a/3)
[= 4]

ağaçlıg: Ağacı bol olan yer.

a. + u (14a/12)
[= 1]

ağber: < Ar. 1. Boz renkli. 2. At donlarından biri.

a. + ola (57a/17)
[= 1]

ağır: Tartıda çok çeken, hafif karşıtı. 2. Çapı, boyutu büyük. 3. Çetin, güç, zor.

a. (169b/17), (170a/8), (84a/4), (9b/1)
a. + iken (22b/1)
a. + olur (213a/10)
[= 6]

ağırlan-: Ağır lanma işine konu olmak.

a.-du (12b/1)
[= 1]

ağırlıg: Ağır olma durumu.

a. + ına (206b/1)
[= 1]

ağız: 1. Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye

yarayan ve besinlerin sindirilmeye başladığı organ. 2. Bu boşluğun dudakları çevreleyen bölümü. 3. Çıkış yeri.

a. (101a/16), (175b/14), (213b/13),
(214a/2), (95a/9), (98b/11), (98b/12)
a. + da (74b/12), (78a/8)
a. + ında (78a/8)
a. + koğmasın (94b/16)
a. + u (213b/13)
[= 12]

ağız koğusu: Ağız kokusu.

a. (101a/16)
[= 1]

ağla-: Ağlamak, üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek.

a.-rdı (210b/9)
[= 1]

ağreb: < Ar. En garip, pek tuhaf.

a. + dür (172b/11)
[= 1]

ağrıd-: Ağrıtmak, ağrımaya yol açmak.

a.-a (68b/4)
[= 1]

ağı ağacı: Zakkumgillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, çiçekleri beyaz veya pembe renkli, kışın yapraklarını dökmeyen zehirli bir ağaç, ağacı, ağ çiçeği (*Nerium oleander*).

a. (175b/13)
[= 1]

ağı(ı)z: 1. Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başladığı organ. 2. Bu boşluğun dudakları çevreleyen bölümü. 3. Çıkış yeri.

a. + dan (122b/6)

a. + ı (111a/10), (112a/13), (113a/13),
(115a/3), (16b/6), (215b/6), (217b/2),
(23a/13), (76a/16), (81a/14), (90b/9)

a. + ın (116a/9), (76a/15), (80b/1)

a. + ın (177a/5)

a. + ına (111b/5), (116a/2), (116a/9),
(117b/1), (120a/13), (120b/12), (121b/10),
(122a/15), (123b/10), (123b/11),
(125b/16), (127a/2), (176b/16), (216b/8),
(76b/1), (78a/7), (82a/2), (82a/4), (97a/11)

a. + ında (111b/13), (116a/10), (137a/11),
(58a/13), (76a/5), (77b/7), (80a/15),
(80a/16), (81b/10), (81b/17), (82a/2),
(85a/5), (97a/12)

a. + ından (101b/13), (112b/4), (112b/6),
(113a/4), (113b/3), (117a/16), (117b/9),
(118a/13), (118a/14), (118a/7), (121b/12),
(123a/11), (123a/15), (123a/17), (124a/3),
(176b/15)

a. + ını (111a/10), (121b/5), (133a/17),
(79b/11)

a. + ını (112b/8), (217b/2)

a. + ın (38b/6), (58a/13)

[= 72]

ahāb: < Ar. "ihab" Ham deri.

a. + ı (38b/11)

[= 1]

aḥad: < Ar. 1. Bir, tek. 2. Pazar günü.

a. (105a/5), (72a/12)

[= 2]

aḥadd: < Ar. Daha, pek, çok keskin.

a. (186a/1), (58b/7)

a. + i (212b/15)

[= 3]

aḥbār: < Ar. Haber, ortada dönen söylentiler.

a. (19b/3)

a. + da (139a/2)

[= 2]

aḥbārāt-ı şādika-yı vāride: < Ar. Doğru gelmiş,
ulaşmış haberler.

a. (6a/15)

[= 1]

aḥbārāt-ı vāride: < Ar. Gelmiş olan haberler.

a. (11b/5)

[= 1]

aḥbeş: < Ar. Daha kötü, daha berbat, en kötü.

a. + i (102b/15)

a. + olur (105b/15)

[= 2]

aḥbeş: < Ar. Yay kirisinin çıkardığı ses gibi bir
ses.

a. + dür (59a/8)

[= 1]

aḥd: < Ar. Kısa kuyruk.

a. (33a/16)

[= 1]

‘aḥd: < Ar. 1. Söz verme. 2. And, yemin. 3. Devir,
zaman, gün.

‘a. (8b/16)

[= 1]

aḥdeb: < Ar. 1. Yumru ve kambur, eğri olan şey.
2. Atlarda uyluk üzerine bir terim.

a. (34a/1)

[= 1]

āḥer: < Ar. başka, diğer, gayrı.

a. (161a/1), (25a/13), (89b/8)

a. + den (167b/6), (33a/4)

a. + e (167a/4)

a. + i (166b/10), (167a/3)

[= 8]

āḥ-ı şādık: < Ar. Sadık, güvenilir dost.

- a. + dur (171a/6)
[= 1]
- āḥ-ı şadīk:** <Ar. Doğru, gerçek dost.
a. + dur (170a/16)
[= 1]
- āḥir:** <Ar. Nihayet, son olarak.
a. (188a/9), (196a/3), (95a/17)
a. + i (172b/11), (195b/13), (208b/12)
a. + idür (31b/12), (31b/2)
a. + inde (104b/17), (110a/5), (122b/1),
(136a/16), (18b/4), (192b/12), (90b/2)
a. + ine (156b/9), (70b/12),
(71b/13)
[= 18]
- āḥiret:** <Ar. Öbür dünya, öteki dünya.
a. (7b/1), (9b/2), (9b/3), (9b/3)
a. + de (12b/12), (5b/14)
a. + den (9b/1)
a. + i (7b/1)
[= 8]
- āḥirīn:** <Ar. Sonrakiler, sonlar.
a. (19b/13)
a. + den (58b/6)
[= 2]
- aḥkām:** <Ar. Emirler, hükümler.
a. + dan (185b/11)
[= 1]
- aḥlak:** <Ar. Tırnakta bulunan damar.
a. (30b/10), (30b/3)
[= 2]
- aḥlāk:** <Ar. 1. İnsanda bulunan ruhî ve zihnî haller. 2. İyilik etmek ve fenalıktan çekinmek için takibi lâzım gelen usul ve kaideleri öğreten ilim.
- a. (102b/17), (202a/15), (202a/16),
(35b/10), (77b/13), (86a/2)
a. + ı (204b/5), (78a/3)
a. + ında (100b/1)
a. + ından (85b/12), (86b/10)
a. + ını (135a/6), (34b/4)
a. + larında (203a/14), (208a/17)
[= 15]
- aḥlāk-ı behīmiyye:** <Ar. Dört ayaklı hayvanların ahlakı.
a. (2a/16)
[= 1]
- aḥlāk-ı redī:** <Ar. Kötü, fena ahlak.
a. (202a/14)
[= 1]
- aḥlāk-ı sebu'īyye:** <Ar. Yırtıcı hayvanların ahlakı.
a. (201a/16)
[= 1]
- aḥmak:** <Ar. Pek akılsız, sersem, şaşkın.
a. (80b/12)
[= 1]
- aḥmāl-i sıḳāl:** <Ar. Ağır yükler.
a. (59a/12)
[= 1]
- aḥmed:** <Ar. 1. Daha, pek, çok, en çok methedilmiş olan. 2. Sultan I. Ahmed. (14. Osmanlı padişahı, 93. İslam halifesidir.)
a. (3a/1)
a. + dūr (187b/10)
a. + idür (186b/12)
[= 3]
- aḥmer:** <Ar. 1. Kırmızı, kızıl. 2. Bir at donu.
a. + dūr (171b/2)

a. + ola (215a/7), (57a/16)
[= 3]

aḥnes: < Ar. Basık, ucu kalkık burun.
a. (27a/13), (27a/15)
[= 2]

aḥrā: < Ar. Daha layık, uygun.
a. (201b/17), (23a/5)
[= 2]

aḥramā: < Ar. İki omuz küreğinin iç tarafı ile pazının başında bulunan ete verilen genel ad.
a. (29b/1)
a. + sı (29b/4)
[= 2]

aḥsen: < Ar. Daha, en veya pek güzel.
a. (132a/13), (145b/14), (183a/2)
a. + dür (132a/8), (134a/12), (134b/15), (145b/17), (146a/1), (148a/12), (14b/12), (14b/17), (153b/2), (169a/5), (187a/17), (206a/6), (215a/11), (98a/7)
a. + i (135b/3), (179b/2), (186b/11), (94b/13)
a. + idür (193b/11), (59a/8)
a. + olan (87a/17)
[= 24]

aḥsen-i ḥāl: Güzel hal, durum.
a. + lerine (107b/2)
[= 1]

aḥşam: Gündüzün son ve gecenin ilk saatleri, akşam vakti, akşamleyin.
a. (123b/1), (123b/4), (125b/8), (18a/13), (209b/16), (68a/16), (68b/5), (68b/7), (94a/9)
a. + a (22b/16), (41a/2)
[= 11]

aḥṭarlu: < Ar + T. Tehlikeli.

a. (123a/14)
[= 1]

āḥūr: < Far. Ahır, evcil büyükbaş hayvanların barındığı kapalı yer, hayvan damı.
a. (103a/10), (70a/1), (94a/13)
a. + a (104b/16), (122a/3), (123b/2), (123b/4), (70a/15), (70a/9), (70b/14), (71a/3), (72a/2), (77a/3)
a. + da (84a/6)
a. + dan (103a/11), (114a/17), (114b/4), (99a/2)
a. + dur (114a/15), (68a/6)
[= 20]

āḥū-yı dil-i ra'fiyyet: < Far. + Ar. ?
a. + i (2b/9)
[= 1]

aḥvāl: < Ar. Haller, vaziyetler, oluşlar.
a. + de (87b/14)
a. + i (109a/4), (209a/14), (4b/17)
a. + in (10a/6), (204b/4), (72a/3)
a. + inde (86a/4), (87b/14)
a. + ine (19a/14), (202a/1), (209a/10)
a. + ini (204b/7), (205b/1), (20a/4), (23a/6), (37b/10), (59a/10), (6a/4), (6a/9), (74a/10)
a. + inüj (40b/12), (6a/14)
a. + lerinden (211b/5)
a. + lerine (207a/13)
[= 25]

aḥvec: < Ar. Daha, pek, çok, en muhtaç.
a. (59b/6)
[= 1]

aḥvel: < Ar. Bir gözü mavi olan ata verilen isim. bk. aḥyaf.
a. (55b/10)

[= 1]

aḥyāf: <Ar. 1. Bir gözü mavi olan ata verilen isim. 2. çeşitli, birbirinden farklı şeyler.

a. (55b/10)

[= 1]

aḥyān: <Ar. Vakitler, zamanlar sıralar; kimi zaman.

a. + a (112a/4), (112a/4), (205b/3), (78a/12)

a. + da (110b/7), (110b/7), (215b/8), (22b/15), (36a/3)

[= 9]

aḥyār: <Ar. İyi ve faziletli olanlar.

a. (20a/9)

[= 1]

aḥz: <Ar. Alma, kabul etme.

a. (168b/5), (180b/6)

a. + eyle (86a/16)

a. + eyledi (12a/4), (205a/17), (214b/2)

a. + eylediler (190b/10)

a. + eylese (213b/9)

a. + eyleseñ (148a/14)

a. + ı (177a/1)

a. + ına (3a/14)

a. + ında (21a/8)

a. + olına (117a/9)

a. + olunub (120a/1)

a. + olunsalar (207b/17)

a. + olunub (107b/11)

a. + ède (198a/16), (216a/4), (55b/7), (73b/11)

a. + èdeler (203b/17)

a. + èden (110a/5), (209a/11)

a. + èder (109b/3), (110b/9), (111b/16), (111b/8), (112a/2), (153a/13), (205a/2), (209a/12), (20b/14), (213b/10), (75b/13)

a. + èderdi (18b/13)

a. + èderseñ (87a/11)

a. + èdersin (143a/14), (168b/6)

a. + èdesin (132a/9), (144a/6), (150a/1), (152b/4), (153a/14), (177a/1), (177a/2), (183b/2), (78a/4)

a. + èdüb (107b/8), (117a/7), (137b/7), (190b/5)

a. + ètdikden (198b/12)

a. + ètdüğümüz (21b/13)

a. + ètdükleri (153a/13)

a. + ètmege (21a/11)

a. + ètmek (151a/9)

a. + ètmekde (137b/7), (146a/7)

a. + ètmekden (176b/8)

a. + ètmekdür (191a/2), (204a/5)

a. + ètmeye (167b/13)

a. + ètmez (215b/17)

a. + ètse (34b/7), (56a/7), (56b/11)

[= 66]

aḥzar: <Ar. 1. Yeşil. 2. Bir at donu.

a. + dur (169a/7), (171b/3)

[= 2]

aḥ: Kar, süt vb.nin rengi, beyaz,kara ve siyah karşıtı.

a. (110a/2), (112a/12), (114a/6), (116a/10), (116a/3), (120a/17), (126a/3), (127a/4), (15a/17), (169b/2), (215a/15), (26a/7), (57a/14), (89a/16), (89a/16), (90b/15)

a. + dan (134a/2)

a. + ilik (27b/16), (90a/15)

- a. + kubbeler (10a/13)
- a. + sükkerden (117b/12)
- a. + şarāb (116a/1), (121b/3)
- [=23]
- ak-**: Akmak, sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek.
- a.-a (109a/14), (109b/6), (119b/10), (119b/5), (144a/3), (144a/3)
- a.-acağ (26a/1)
- a.-an (101b/6), (113b/1)
- a.-ar (105a/8), (108b/13), (108b/16), (108b/8), (109a/3), (109b/5), (110b/5), (110b/7), (111a/6), (111b/4), (112b/12), (112b/4), (112b/8), (112b/9), (113a/13), (113b/11), (113b/5), (114a/8), (114b/12), (114b/15), (116b/2), (133b/1), (147a/12), (15b/11), (18b/16), (6b/8)
- a.-sun (147a/12)
- [=36]
- akabinde**: <Ar. Arkası sıra, derhal.
- ‘a.(57a/6)
- [=1]
- akākīr-i muḥteviye**: <Ar. İçine alan, kapsayıcı kökler. (İlaç yapımında kullanılan kökler için kullanılmıştır.)
- ‘a. + ola (208b/9)
- [=1]
- akāl**: <Ar. Ayağı eğri olmak, acı veren ani kasılması, kramp.
- ‘a. (100b/14)
- [=1]
- akāl**: <Ar. Pek az, çok az.
- a. (155b/6), (193a/8), (41b/5), (52b/2), (95a/4)
- a. + dür (174b/16)
- a. + ola (146b/1)
- a. + olacağ (193b/1)
- a. + olur (192b/2)
- [=9]
- akās**: <Ar. Ön dişlerin ağıza doğru kıvrık olma rahatsızlığı.
- ‘a. (101a/6)
- [=1]
- akāvil**: <Ar. Kaviller, sözler.
- a. + i (155a/15)
- [=1]
- akb**: <Ar. Topuk, ökçe, topuk kemiği.
- ‘a. + ı (195a/1)
- [=1]
- akbeh**: <Ar. En kabîh, çok veya en yakışsız, pek çirkin.
- a. (135b/7)
- [=1]
- akbel**: <Ar. En çok beğenilen, en makbul görülen.
- a. + dür (79a/5)
- [=1]
- akçe**: bk. akçe
- a. (200b/6), (211a/4)
- [=2]
- akçe**: 1. Küçük gümüş para. 2. Her tür madenî para, akça.
- a. (90b/14)
- [=1]
- akd**: <Ar. 1. Bağ, bağlama, düğümlenme, bağlanma, düğümlenme. 2. Sözleşme, kararlaştırma. 3. Kurma, düzme.
- ‘a. (171b/2), (173b/2), (174a/14)
- ‘a. + eylediler (146a/1)
- ‘a. + i (169a/15), (171b/2), (184b/1)

‘a. + inüñ (196a/17)	[= 1]
‘a. + olunmuşdur (12b/11)	‘akkaş: < Ar. Atlarda burunlarının kokusuz akması, öksürük, göz çapaklanması ve idrarın çok olması ile kendini gösteren bir hastalık.
‘a. + olurlar (32b/10)	‘a. + uñ (110b/13)
‘a. + üñ (196a/2)	[= 1]
‘a. + éde (192a/13), (192a/7)	‘akl: < Ar. Akıl, us.
‘a. + édesin (145b/17)	‘a. + ı (84a/9)
[= 14]	‘a. + ma (138a/6)
‘akd-i esir: < Ar. Esirin bağlanması.	[= 2]
‘a. + üñ (195b/15)	‘akl-ı küll: < Ar. Hep, tüm, bütün akıl.
[= 1]	‘a. (3b/12)
‘akd-i sa’dî: < Ar. Bağların, düğümlerin iyisi.	[= 1]
‘a. + dür (195b/14)	aklıg: Aklık, ak olma durumu.
[= 1]	a. + ı (101b/8), (38b/7), (57a/16)
‘akfe: < Ar. 1. Küçük sap, çengel şeklinde sap. 2. "uqfe" Halka, ilmek, düğme.	[= 3]
‘a. (187b/7)	aklık: Aklık, ak olma durumu.
‘a. + de (187a/1)	a. (101b/1), (11a/17)
‘a. + si (186b/16), (186b/9), (187b/4)	a. + dur (55b/11)
‘a. + sine (187a/2)	[= 3]
‘a. + sinüñ (187b/6)	akma: < Ar. Başı büyük olan ökçe siniri.
[= 7]	a. (33b/17), (34a/1)
‘akibet: < Ar. Nihayet, son.	[= 2]
‘a. + i (34a/16)	akma: Akmak işi.
[= 1]	a. + sı (171b/5)
akid: Akıtmak, akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.	[= 1]
a.-asın (184a/6)	akmaq: Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek.
[= 1]	a. + dan (111a/13)
‘akil: < Ar. Akıl sahibi, akıllı.	[= 1]
‘a. (138b/6), (88b/10)	‘akmar: < Ar. ‘Acäyenin kılsız başıdır.
[= 2]	‘a. (30a/13)
‘akil-feten: < Ar. Akıllı, anlayışlı, zeki.	[= 1]
‘a. (208b/14)	

akmer: < Ar. Ay gibi beyaz [yüz], ak şey.

[= 2]

a. (62b/5)

a. + dür (62b/5)

[= 2]

akmer-i ahzar: < Ar. Yeşilliğin ön planda olduğu bir at donu.

a. (62b/6)

[= 1]

aknā: < Ar. Kemerli burun.

a. (27a/13), (27a/14)

[= 2]

akrāb: < Ar. Böğür, atın böğrü.

a. (32a/12), (32a/16)

[= 2]

akraḥ: < Ar. Alında küçük beyazlıkları olan at.

a. (42b/1), (56a/11)

[= 2]

akrān: < Ar. Eş ve benzer olanlar, yaşlılar, yaşdaşlar.

a. (34b/13)

a. + ı (137b/9)

a. + larınuḡ (13a/6)

a. + olan (137b/8)

[= 4]

akreb: Akrep. Akreplerden, sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek (*Scorpio*).

a. (112b/8), (167b/5)

a. + dür (166b/13)

a. + olan (167a/3)

[= 4]

akret: < Ar. Vetinin (kalp damarı) ağız boşluğu tarafıdır. Burası aynı zamanda kalbin ortasıdır.

‘a. (31b/13), (32a/1)

akṣā: < Ar. Son, en son, uzak.

a. + sı (89a/7)

[= 1]

akṣa-: Aksamak, hafifçe topallamak.

a.-r (103a/8), (105b/1), (108b/15)

a.-yub (105b/16)

[= 4]

akṣak: Aksayan, hafifçe topallayan.

a. (103a/4), (103b/4), (103b/9)

a. + olur (105b/5), (111b/9)

[= 5]

akṣaklīḡ: Aksaklık, aksak olma durumu.

a. + a (103b/8)

a. + ı (103b/13)

a. + ına (103b/6)

[= 3]

akṣaklık: Aksak olma durumu.

a. (103b/11)

a. + da (103b/7)

[= 2]

akṣām: < Ar. Parçalar, bölümler.

a. + ınıḡ (115a/16)

[= 1]

akṣama: Aksamak işi.

a. + sı (103a/17), (103a/3), (103b/14)

[= 3]

akṣamak: Aksamak, hafifçe topallamak.

a. (103a/6), (103b/12)

[= 2]

akṣar: < Ar. En (daha, pek) kısa.

a. + ı (187a/11)

a. + olundur (213a/14)

[=2]
aksat-: 1. Aksatmak, bir işi gereği gibi yürütememek. 2. Hayvanın aksaması.

a.-sa (114a/16)

[=1]

aķ sūkker: <T. + Ar. Beyaz şeker.

a. + den (117b/12)

[=1]

aķ şarāb: <T. + Ar. Beyaz şarap, renksiz üzüm posasının alkol fermantasyonu ile üretilen bir şarap türü.

a. (116a/1), (120a/17), (121b/3)

a. + dan (127a/4)

a. + ı (116a/10)

a. + uņ (116a/3)

[=6]

aķta: < Ar. Daha etkili, daha keskin.

a. (180a/9)

a. + ıdur (175b/6)

a. + olanlar (175b/7)

[=3]

akūk: < Ar. Altı-yedi aylık gebe [hayvan].

‘a. (41b/11)

[=1]

akvā: < Ar. En kavi, çok kuvvetli.

a. (213b/1), (23a/5)

a. + dur (155b/3), (194b/15), (215a/11)

a. + dūr (153b/10)

a. + olalar (195a/1)

a. + olur (182b/15)

a. + sıdur (19b/14)

[=9]

akve: < Ar. Kuyruk sokumu.

‘a. (33a/13), (33a/14)

‘a. + dūr (17b/1)

[=3]

aķvem: < Ar. En doğru, daha uygun.

a. (93b/8)

[=1]

al-: Almak, bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak.

a. (10a/8), (132a/5), (132a/6), (135a/4), (146a/15), (146b/4), (147a/11), (154b/10)

a.-a (191b/14), (211a/10), (211a/5), (211a/6), (71b/15), (73b/13)

a.-alar (116b/7), (119b/14), (120a/6)

a.-asın (117b/10), (117b/5), (117b/6), (117b/7), (118a/16), (118a/5), (118a/6), (118b/16), (118b/7), (118b/9), (119a/3), (121b/15), (121b/3), (121b/4), (122b/3), (122b/5), (124a/10), (124b/2), (127b/4), (134b/8), (140b/10), (140b/11), (144a/8), (150b/1), (152b/2), (153a/1), (153a/15), (153b/13), (168b/1), (168b/3), (177a/4), (179b/12), (181b/5), (182a/12), (182a/14), (183a/9), (183b/12), (183b/8), (184b/6), (184b/7), (196b/12), (196b/5), (196b/5), (196b/6), (196b/6), (196b/7), (196b/9), (196b/9), (85b/15), (88b/13), (99b/2)

a.-ayım (206b/7)

a.-dı (209b/8), (211a/16)

a.-dılar (203b/8), (7b/1), (7b/1)

a.-duğı (213b/4)

a.-duğdanşonra (69b/3)

a.-dum (210a/15), (4a/7)

a.-duņ (124b/10)

a.-ınca (124a/3)

a.-ma (36a/9)

a.-madı (210b/12), (212a/3), (212a/3)

a.-maya (106b/4), (97b/5), (97b/6)

a.-mayasın (140b/11)

a.-mazlardı (211b/10)

a.-sa (193a/9)

a.-ub (116a/6), (116a/9), (116b/15), (116b/4), (116b/5), (117a/16), (117a/17), (117b/14), (117b/4), (118a/15), (118a/6), (118a/8), (118b/16), (118b/2), (118b/3), (118b/6), (118b/9), (119a/14), (119b/1), (119b/10), (119b/12), (119b/7), (120a/10), (120a/15), (120a/16), (120a/4), (120a/8), (120b/1), (120b/3), (121a/2), (121a/8), (121b/10), (121b/3), (121b/9), (122a/15), (122b/10), (122b/10), (122b/11), (122b/6), (122b/9), (123a/11), (123a/13), (123b/13), (123b/14), (123b/9), (124b/4), (124b/8), (125a/11), (125a/14), (125a/16), (125a/4), (125b/11), (125b/15), (126a/13), (126a/3), (126b/1), (126b/11), (126b/13), (126b/16), (126b/3), (127a/15), (127a/2), (127a/4), (127a/7), (127a/9), (127b/1), (131b/7), (133a/1), (134b/11), (134b/9), (141a/2), (154b/2), (177a/4), (177a/6), (181b/2), (181b/3), (181b/6), (182a/10), (182a/7), (184a/11), (184b/4), (185b/4), (192a/10), (195a/12), (210a/15), (214b/9), (75b/8), (81b/10), (88b/13), (8b/10), (96a/6), (96a/7), (96b/14), (96b/3), (96b/5), (96b/6), (99a/10)

a.-up (116b/14)

a.-ur (110a/17), (12b/15), (179a/17), (213b/4), (216a/4)

a.-urdı (209a/2)

a.-ursın (126b/5), (143a/13), (143a/4), (153a/11), (168b/3), (168b/4), (177a/17), (181a/14), (181b/7), (96a/10)

[=204]

āl: <Ar. 1. Aile. 2. Evlât. 3. Sülâle. 4.Yüce, yüksek.

a. + i (130b/17)

a. + ine (3b/16)

a. + üaşhâbıkırâmḥazretlerine
(201b/7)

[=3]

ālā: <Ar. Rütbece yükseklik, büyüklük, şeref, şan.

a. (1b/4)

a. + ya (202a/6)

[=2]

‘alā: <Ar. Daha, en, pek yüksek.

‘a. (126b/1)

[=1]

a‘lā: <Ar. Daha, en, pek yüksek.

a. (132a/1), (209b/10), (24b/8), (25a/12),
(26b/7), (27b/4)

a. + dur (22a/3)

a. + sı (213a/14), (213a/7)

a. + sıdur (153b/9)

a. + sından (30b/9)

[=11]

alaca: 1. Birkaç rengin karışımından oluşan renk, ala. 2. İki veya daha çok renkli.

a. (134a/3), (89b/2)

[=2]

‘alā’d-devām: <Ar. Devam üzere.

‘a. (215a/14)

[=1]

‘alāk: <Ar. 1. Pıhtılaşmış kan. 2. Sülük.

‘a. (112b/5)

‘a. + uḡ (112b/4)

[=2]

‘alāka: bk. ‘alāk

‘a. (41a/10)

[=1]

‘alāka: <Ar. Sarkık olan bağ, ip.

‘a. + sı (146a/10)

‘a. + yı (184b/5), (184b/7)

[= 3]

alām: <Ar. Araḥ (kenarları kuru tırnak.) ile mu‘aqqab (daire şeklinde olan ve yere düz basan tırnaktır.) arasında olan, çok kuru ya da çok sert olmayan tırnak.

a. (31a/4)

[= 1]

a‘lām: <Ar. 1. Bayraklar, sancaklar. 2. Sınır işaretleri. 3. Yüksek dağlar. 4. Kabîle başkanları.

a. (22a/9)

[= 1]

‘alāmāt: <Ar. Alâmetler, izler, nişanlar.

‘a. + dan (58a/4), (58b/1)

‘a. + ı (102a/6), (109a/10), (109a/12), (109a/15), (109a/17), (109b/11), (109b/14), (109b/17), (109b/4), (109b/7), (110a/3), (110a/6), (115a/9), (213b/13), (35b/1)

‘a. + in (114b/17)

‘a. + in (115b/10)

‘a. + larından (115b/6)

[= 20]

‘alāmātü cevdeti’t-tevîb: <Ar. Atın hareketsiz kalıp gözlerini dikerek bakması.

‘a. (35a/15)

[= 1]

‘alāmāt-ı hunân: <Ar. Sakağı, ruam hastalığının alametleri.

‘a. (108b/9)

[= 1]

‘alâmet: <Ar. İşaret, iz, nişan.

‘a. (58b/1)

‘a. + i (102a/10), (102a/7), (102a/9), (103a/4), (103b/17), (104a/4), (104b/17),

(108b/12), (108b/15), (109a/2), (109a/5), (110a/11), (110a/15), (110a/17), (110b/10), (110b/13), (110b/14), (110b/17), (110b/2), (110b/4), (110b/6), (110b/8), (111a/3), (111a/4), (112b/11), (112b/15), (112b/4), (112b/7), (113a/10), (113a/11), (113a/13), (113a/15), (113a/17), (113a/3), (113a/5), (113a/7), (113b/12), (113b/14), (113b/16), (113b/4), (113b/6), (113b/9), (114a/10), (114a/14), (114a/17), (114a/2), (114a/4), (114a/6), (114b/10), (114b/13), (114b/14), (114b/2), (114b/5), (114b/8), (115a/1), (115a/10), (115a/3), (115a/4), (117b/10), (171b/6), (173b/5), (213b/13), (213b/17), (214a/3), (84a/2), (85b/4)

‘a. + idür (112a/16), (117b/3)

‘a. + in (103a/1), (108a/10)

‘a. + inden (217b/16)

‘a. + indendür (215b/1)

‘a. + ine (104a/7)

‘a. + ler (54b/6)

‘a. + lerindendür (206a/14)

‘a. + lerini (209a/10)

‘a. + olsa (58a/4)

[= 78]

‘alâmet-i inkıṭā’: Atın kesilmesinin, yorulmasının alâmeti.

‘a. (111a/15)

[= 1]

‘alâmet-i mahmûm: <Ar. Sıtmanın alâmeti.

‘a. (111a/16)

[= 1]

‘alâmet-i mebtûn: <Ar. Ölümcül dizanterinin alâmeti.

‘a. (112a/11)

[= 1]

‘alâmet-i mefs: <Ar. Bulantının alâmeti.
‘a. (112b/5)
[= 1]

‘alâmet-i nehs-i hayye: <Ar. Yılan sokmasının alâmeti.
‘a. (112b/6)
[= 1]

‘alâmet-i nıkrıs: <Ar. Ayak parmaklarında, topuklarda ve mafsallarda meydana gelen ağrılı hastalığın alâmeti.
‘a. (112a/16)
[= 1]

‘alâmet-i rahşa: <Ar. Hayvanın tırnağından yara olmasının alâmeti.
‘a. (112b/2)
‘a. + na (122b/10)
[= 2]

‘alâmet-i rebüv: <Ar. Astımın, nefes darlığının alâmeti.
‘a. (111a/6)
[= 1]

‘alâmet-i riḥ: <Ar. 1. Romatizma, yel, ağrı, sızı alâmeti. 2. Elin baş parmağında beliren çıban gibi kabarcığın alâmeti.
‘a. (112b/12)
[= 1]

‘alâmet-i riḥ-i cemâl: <Ar. Yüz felcinin alâmeti.
‘a. (111b/7)
[= 1]

‘alâmet-i riḥ-i sūs: <Ar. Güve, kurtçuk ağrısının alâmeti.
‘a. (111b/15)
[= 1]

‘alâmet-i şudâ‘: <Ar. Baş ağrısının alâmeti.
‘a. (111a/11)

[= 1]

‘alâmet-i taḥâl: <Ar. Dalakta beliren hastalığın alâmeti.
‘a. (112a/6)
[= 1]

‘alâmet-i veca‘-ı eser: <Ar. İdrar zorluğu ağrısının alâmeti.
‘a. (112a/8)
[= 1]

‘alâmet-i veca‘-yı kesâḥ: <Ar. Sakatlık, raşitizm ağrısının alâmeti.
‘a. (112a/12)
[= 1]

‘alâmet-i veca‘-yı kalb: <Ar. Kalp ağrısının alâmeti.
‘a. (112a/1)
[= 1]

‘alâmet-i veca‘-yı kebed: <Ar. Karaciğer ağrısının alâmeti.
‘a. (111b/11)
[= 1]

‘alâniyet: <Ar. 1. Şöhret, ün. 2. Alenilik. 3. Bir şeyin dış yüzü.
‘a. + i (27b/7)
[= 1]

a‘lâ‘ş-şadr: <Ar. Göğüs üstü.
a. (31b/5)
[= 1]

âlât: <Ar. Vâsıtalar, aygıtlar.
a. + ıḥı (148a/15)
a. + ında (38a/6)
a. + ından (20b/1), (21b/6)
a. + indandur (134a/10)
a. + ını (203b/17)

a. + uñ (22a/5)

[= 7]

ālāt-ı fūrūsiyyet: < Ar. Binicilik aletleri.

a. + e (4b/4)

[= 1]

alçağ: bk. alçaq

a. + ı (175b/13)

a. + ıdur (171a/16), (79b/12)

[= 3]

alçaq: 1. Yerden uzaklığı az, yüksek karşıtı. 2. Aşağıda olan, çok iyi olmayan.

a. (191a/6), (204a/12), (20b/7), (75b/14), (79a/15), (79b/12)

a. + dur (95b/3)

[= 7]

aldamaq: Aldatmak, kandırmak, oyun etmek.

a. (156b/9)

[= 1]

aldayıvér-: Aldatıvermek, kandırıvermek.

a. (85a/1)

[= 1]

‘alef: < Ar. 1. Hayvan yemi. 2. Ot, saman, yulaf.

‘a. (101b/12), (101b/9), (108a/2), (108b/1), (108b/8), (109a/1), (109b/6), (114a/11), (116b/8), (117a/14), (23a/12), (69a/4), (82b/2), (88b/1), (89a/6), (93b/14), (94b/13), (94b/14), (94b/6), (94b/6), (94b/7), (95a/1), (95a/15), (95a/17), (95b/11), (95b/14), (95b/4), (95b/5), (96a/17), (98b/16)

‘a. + dedür (123b/17)

‘a. + den (109b/7), (110a/13), (111b/4), (111b/9), (113b/6), (115a/2), (13a/15), (13b/5), (76a/1), (95b/13), (95b/3)

‘a. + e (22a/1)

‘a. + i (109a/4), (109a/6), (109a/9), (109b/6), (110a/6), (111a/13), (112b/12), (112b/16), (112b/9), (113a/14), (11b/9), (13a/16), (17b/3), (22a/12), (22b/15), (26b/7), (32a/8), (68a/16), (70b/8), (95a/17), (95b/10), (95b/15), (97a/2)

‘a. + inden (73b/2)

‘a. + ini (20a/5), (68a/1), (95a/2)

‘a. + inün (68b/6)

‘a. + lerin (130b/11), (67a/16)

‘a. + ün (94b/17), (95a/12), (95b/12), (96a/6), (96a/7)

[= 78]

‘alem: < Ar. Dünya, cihan.

‘a. (201a/15), (4a/12), (4a/15)

‘a. + de (204a/15)

‘a. + e (5a/15)

‘a. + i (21b/5)

‘a. + ün (203b/6), (3b/13)

[= 8]

‘alem: < Ar. 1. Nişan, alâmet. 2. Bayrak, sancak. 3. Sınır işareti.

‘a. (22b/16), (3b/17)

‘a. + i (131a/15)

‘a. + ler (108a/3), (82a/14)

‘a. + ün (168b/10)

[= 6]

a‘lem: < Ar. En (daha, pek, çok) bilen, bilgin.

a. (155b/8), (85b/14)

a. + degil (155a/5)

[= 3]

‘alet: < Ar. 1. vâsıta. 2. avadanlık, 3. makine, aygıt.

a. (132b/12), (137b/5), (146a/9), (148a/4), (20b/3), (20b/5)

a. + dür (21b/6), (87b/11)

a. + i (180b/15), (182b/9), (182b/9),
(20b/1), (20b/5)
a. + iḡi (137a/5), (145b/4), (154b/1)
a. + ini (138a/16)
a. + inüḡ (20b/3), (20b/4)
[= 19]

âlet-i ḡarb: < Ar. Savaş vasıtası, aleti.

a. + i (13b/17)

[= 1]

âlet-i müstevî: < Ar. Düz alet.

a. (147b/14)

[= 1]

‘âlî: < Ar. Yüce, ulu.

‘a. (18a/8)

‘a. + düür (16b/3)

‘a. + ola (111a/17)

[= 3]

âl-i ḡüzîn: < Ar + Far. Seçilmiş, seçkin olan.

a. (2a/10)

[= 1]

âl-i ‘imrân süresi: < Ar. Kur’an’ın iki yüz ayetten oluşan üçüncü suresidir.

a. + nde (7a/5)

[= 1]

‘âlem-i ḡayb: < Ar. Görünmez âlem.

‘a. + den (130b/15)

[= 1]

‘âlem-i mülk: < Ar. Mülk âlemi.

‘a. + i (2a/15)

[= 1]

‘âlem-i ‘îş: < Ar. 1. Yaşama âlemi. 2. Zevk ve sefâ âlemi.

‘a. + ine (4a/12)

[= 1]

‘âlemiyân: < Ar. Âleme mensup olanlar, insanlar.

‘a. + ı (201b/7)

[= 1]

‘aleyhime’s-selâm: bk. ‘aleyhi’s-selâm

‘a. (11b/10), (11b/4), (12a/6)

[= 3]

‘aleyhi’s-selâm: < Ar. "Ona selâm olsun!" mânâsında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz.

‘a. (10a/16), (10b/5), (11b/13), (11b/16),
(11b/17), (12a/2), (12a/6), (12a/9),
(12b/14), (189a/10), (189b/6), (206a/5),
(209b/16), (20b/11), (211a/15), (211a/17),
(211b/1), (3b/8), (58b/8), (8b/8), (93b/1),
(93b/3)

‘a. + a (12a/16), (211a/10), (93b/1),
(189a/2)

‘a. + dan (138b/17), (6a/15)

[= 28]

alıko-: Alıkoymak eylemi. 1. Birini, yapmakta olduğu veya yapmak istediği işten geri tutmak. 2. Yoksun bırakmak. 3. Mani olmak, engel olmak.

a.-duḡıḡ (132b/8)

a.-duḡuḡ (77b/1)

a.-r (74a/8), (74b/12), (80b/3)

a.-rsın (137a/2), (137a/4), (79b/7),
(80a/17)

a.-sa (10a/6)

a.-ya (97b/5), (97b/7), (97b/8)

a.-yasın (80b/9)

a.-yub (79b/3)

[= 15]

alıkomak: Alıkoymak.

a. (80b/5)

a. + da (81b/8)
[= 2]
alıkoymak-: Alıkoymak.
a.-a (71b/17)
a.-alar (119b/3)
a.-asın (126a/12)
a.-duğda (72b/4)
[= 4]
alıkoymak: Alıkoyma işi.
a. (85a/5)
[= 1]
alın-: Alınmak, alma işi yapılmak.
a.-a (120b/12), (120b/8)
a.-duğdanşoğra (127a/17)
a.-ub (115b/13), (116a/1), (116a/13),
(116a/4), (117a/12), (120a/1), (120b/16),
(120b/7), (121a/5), (124b/15), (124b/17),
(212b/16)
a.-ur (115b/17), (118a/12)
[= 17]
alış-: Alışmak. 1. Bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek. 2. Yadırgamaz duruma gelmek.
a.-maz (82a/17)
[= 1]
alışdur-: Alıştırmak.
a.-a (71b/15)
[= 1]
‘alî: < Ar. Yüce, ulu.
‘a. + de (4a/4)
[= 1]
‘alîm: < Ar. Çok bilen. [Allah'ın sıfatlanndandır, "bilgisi ezeli ve ebedî olan" demektir].
‘a. + dür (8a/11), (9a/6)
[= 2]

‘alim: < Ar. Çok okumuş, bilgin.
‘a. (1b/2), (202b/7), (20a/8), (34a/14),
(34a/14), (34a/15), (34b/1), (67b/13),
(74a/6), (81b/4)
‘a. + den (75b/10)
‘a. + dür (191a/14)
‘a. + ola (138a/12), (138a/14), (19b/2),
(19b/4), (19b/4), (19b/7), (208a/10),
(208a/2), (208a/3), (23a/10), (23a/12),
(34b/9)
‘a. + olan (193b/4), (203a/12), (6a/4),
(6a/9)
‘a. + olub (131b/17)
[= 29]
‘alim-i habîr: < Ar. Bilgilerin bilgini, âlimi.
‘a. (107b/1)
[= 1]
‘al-i ‘osmân: < Ar. Osmanlı ailesi, Osmanlı Devleti.
a. (3a/1)
[= 1]
‘aliye: < Ar. Bir şeyin en yukarısı, tepesi.
‘a. (59b/12)
[= 1]
‘alk-ı fı’l-ḥalk: < Ar. Hayvanın su içerken boğazına sülük yapışması.
‘a. (101a/8)
[= 1]
allāh: < Ar. Kâinata var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Tanrı.
a. (189a/5), (211b/2), (7a/4)
a. + ı (108a/7), (8a/7)
a. + uḡ (9a/5)
[= 6]
allāhü a‘lem: < Ar. Allah en iyi bilendir.
a. (178a/7), (187a/7)

[=2]

allāhü te'ālā: < Ar. Yüce Allah, ulu Allah.

a. (11b/10), (11b/11), (11b/2), (11b/4), (11b/7), (12a/13), (131a/9), (132b/10), (135b/4), (155b/8), (15b/2), (16b/9), (170b/14), (203b/7), (4b/10), (4b/4), (5b/1), (5b/10), (5b/13), (5b/15), (5b/16), (5b/6), (6a/10), (6a/14), (6a/16), (6a/5), (6b/1), (6b/10), (6b/14), (6b/16), (6b/17), (6b/7), (75b/1), (75b/5), (7a/1), (7a/10), (7a/14), (7b/10), (7b/15), (7b/17), (7b/3), (7b/4), (8a/1), (8a/10), (8a/7), (8a/7), (8b/17), (8b/17), (8b/3), (9a/6)

a. + dan (5a/8), (7a/16)

a. + nuḡ (11a/10), (11a/12), (11b/3), (170b/11), (188b/11), (203b/7), (216b/1), (4b/8), (6a/3), (6b/14), (75b/6), (77b/16), (8a/9), (8b/2), (9b/14)

a. + nuḡdur (15b/3)

a. + ya (12a/10), (6b/5), (7b/6), (7b/7), (8b/7), (9a/16)

a. + yı (6b/10)

[=75]

allāhü'l-a'lem: < Ar. Allah en iyi bilendir.

a. (169b/11), (87b/17)

[=2]

'allām: < Ar. Çok bilgin. [Allâm, Allah'ın sıfatıdır].

'a. (2b/16)

[=1]

alma: Alma işi.

a. + sım (194a/12)

[=1]

almağ: Almak.

a. + a (196b/11), (3b/13)

a. + ı (99a/4)

a. + ıla (124a/12)

[=4]

almağ: Almak.

a. (140b/10), (211a/9), (36b/8), (37b/9), (81a/3), (99a/7)

a. + dan (126b/10)

[=7]

al(i)n: Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

a. + ı (15b/17), (217b/3), (25b/6), (28a/12), (89a/17), (90b/14)

a. + ıdur (17a/10)

a. + ına (180b/11)

a. + ında (12b/11), (15b/17), (18a/2), (18a/3), (25b/7)

a. + ını (11b/15), (12b/10)

a. + uḡ (38a/17), (89b/1), (89b/14)

[=18]

alt: Bir şeyin yere bakan yanı, zir, üst karşıtı.

a. (22a/14), (29a/17), (56b/2), (59b/12), (82a/5)

a. + ı (107a/11), (113a/9), (22b/12), (28a/1)

a. + ıdur (110b/9), (182a/6), (31b/3)

a. + ında (135b/15), (76b/6), (77a/10)

a. + ından (134a/17)

a. + ına (118a/17), (132b/3), (134a/16), (134b/10), (144a/13), (153a/2), (167b/11), (180a/16), (180a/2), (184a/17), (196b/6), (29a/8), (31b/10), (32b/17), (55b/17), (72a/1), (90b/6), (96a/1), (96a/14)

a. + ında (101b/12), (101b/16), (102b/3), (104b/8), (105a/2), (105b/3), (108a/12), (108a/13), (108b/17), (117b/15), (131a/16), (133a/9), (133b/12), (133b/3), (134a/12), (143a/10), (143a/11), (143a/3), (143a/3), (146b/10), (147a/9), (14b/3), (14b/4), (151a/13), (153a/12), (15a/6), (177a/7), (17a/8), (17b/8), (192b/1),

(211b/5), (215a/3), (215a/9), (25b/6),
(26a/16), (29b/12), (31b/6), (33a/8),
(33a/8), (39b/15), (39b/3), (58a/15),
(62b/3), (82b/11), (90b/10), (96a/2),
(96a/3), (98b/16)

a. + ındağı (69a/3), (89a/9), (90b/1)

a. + ından (117a/3), (134b/1), (145a/2),
(146b/12), (153a/4), (177a/5), (183a/4),
(183b/4), (69a/3), (70a/2), (98b/6)

a. + ını (134a/16), (146a/15), (216b/15)

a. + ınıu (215b/2)

[= 101]

altı: 1. Beşten sonra gelen sayının adı. 2. Bu sayıyı gösteren 6 ve VI rakamlarının adı.

a. (117a/10), (126b/17), (127a/1), (29a/6),
(36a/1), (36a/2), (42a/14), (42a/15),
(42a/3), (42a/7), (70b/10), (71a/15),
(71b/12), (83b/3)

a. + dur (29a/2)

a. + ncı (41b/11)

[= 16]

altın: Atom sayısı 79, atom ağırlığı 196,9 olan, 1064 °C'de eriyen, kolay işlenen, yüksek değerli, paslanmaz element, zer (*simgesi Au*).

a. + dan (171b/12), (171b/13)

[= 2]

altmış: 1. Elli dokuzdan sonra gelen sayının adı. 2. Bu sayıyı gösteren 60 ve LĖ rakamlarının adı.

a. (42b/1), (94b/8)

[= 2]

altın: Altın.

a. (47b/1)

a. + dan (172b/4), (172b/5)

a. + ı (9a/12)

[= 4]

ālūc: <Far. Çiçekleri beyaz veya pembe renkli olan genellikle dikenli dallara sahip bir ağaç türü ve bu ağacın meyvesi, alıç (*Crataegus*).

a. (117b/4), (117b/5)

[= 2]

a'mā: <Ar. Körlük, görmezlik; manevî körlük, bilgisizlik.

a. (102a/7)

[= 1]

a'māl: <Ar. İşler.

a. (138b/13)

a. + de (144a/13)

a. + den (87a/15)

a. + i (11a/1), (137b/3), (21b/10)

a. + inden (155a/17), (191a/11)

a. + ün (19b/14), (209a/10), (9b/13),
(9b/14)

[= 12]

a'māl-i fūrūsiyyet: <Ar. Süvârilik, binicilik amelleri.

a. + den (138b/11)

[= 1]

amān: <Ar. 1. Eminlik, korkusuzluk. 2. Bağış, bağışlama.

a. (171a/6), (20a/12)

[= 2]

'amed: <Ar. Destek, direk, sırık, dayanak; niyet, kasıt, amaç, gaye.

'a. + i (171a/13)

[= 1]

'amel: <Ar. 1. İş. 2. Niyet.

'a. (136b/5), (136b/8), (142a/2), (143a/8),
(144a/13), (145b/17), (177b/16), (183a/3),
(190b/11), (191a/12), (20a/13), (20a/2),
(78b/17)

‘a. + de (138a/13), (146a/14)
‘a. + den (137b/14), (146a/13), (24b/4),
(87a/16)
‘a. + e (155a/5), (183a/2), (211a/6),
(6a/11), (80a/4)
‘a. + eyle (146b/14)
‘a. + eyledi (177a/14)
‘a. + i (11a/3), (136b/5), (137b/6),
(137b/9), (148a/1), (148a/1), (155a/17),
(155a/5), (170a/3), (170a/4), (170a/6),
(177a/16), (178a/6), (193a/13), (195a/3),
(87a/12)
‘a. + in (176a/11), (176a/13), (177a/8),
(178a/9), (82a/3), (82a/9)
‘a. + inüz (8b/17)
‘a. + inde (193a/10)
‘a. + inden (11a/4), (123b/12)
‘a. + ini (195a/10)
‘a. + inün (138b/4)
‘a. + olmaz (141a/2)
‘a. + olundu (191b/2)
‘a. + ün (167a/6), (167a/6), (182b/5),
(75a/8)
‘a. + ünü (87a/5)
‘a. + éde (147b/14), (147b/6), (86a/4)
‘a. + édecek (183a/1)
‘a. + éden (170a/12), (185b/3), (190b/10)
‘a. + éder (106a/1), (153a/8), (170a/12),
(170a/14), (179b/5)
‘a. + éderler (153a/13)
‘a. + édersin (153a/5)
‘a. + édesin (145b/16), (150b/2), (179b/10)
‘a. + édeydi (177a/9)
‘a. + édüb (178a/9)
‘a. + étdiler (143a/8)

‘a. + étdügün (153a/5)
‘a. + étmege (179a/6)
‘a. + étmegi (153b/8), (180b/1)
‘a. + étmek (167b/15), (178a/10),
(182a/16), (182b/10), (182b/11), (200b/16)
‘a. + étmekden (137b/5), (168b/12),
(176a/13), (182b/15)
‘a. + étmemek (182b/15)
‘a. + étmeyen (170a/12)
‘a. + étmeyesin (147b/12), (147b/8),
(182b/14)
[= 100]

‘amel-i fûrûsiyyet: < Ar. Ata binicilik ameli, işi.

‘a. + den (138b/12)
[= 1]

‘amel-i rumh: < Ar. Mızrak, süngü, kargı işi.

‘a. (138b/12)
[= 1]

‘amel-i şâlih: < Ar. Sâlih, iyi amel.

‘a. (5b/6)
[= 1]

‘amel-i şâlih-i ecr: < Ar. Sevabı, mükafatı olan iyi amel.

‘a. + i (5b/6)
[= 1]

‘amî: < Ar. Körlük, görme kaybı, görememe.

‘a. (101b/8)
[= 1]

‘âmil: < Ar. 1. Sebep. 2. İşleyen.

‘a. + olalar (6b/10)
‘a. + olanlar (6b/9)
[= 2]

‘âmir kabilesi: < Ar. Âmir kabilesi, soyu Âmir bin Sa’saa’ya dayanan büyük bir Arap kabilesi.

‘a. + ne (14b/11)

[= 1]

ammā: < Ar. Ama bağlacı.

a. (102a/10), (102a/12), (102a/13), (102a/15), (102a/9), (102b/12), (102b/14), (102b/2), (102b/4), (102b/7), (102b/9), (103b/8), (103b/8), (104a/12), (104a/16), (104b/1), (104b/11), (105a/3), (105a/5), (105a/9), (105b/12), (105b/16), (105b/2), (106a/1), (106a/17), (106a/7), (106b/1), (106b/12), (106b/16), (106b/4), (106b/5), (106b/7), (107a/1), (107a/10), (107a/13), (107a/7), (108a/14), (114b/16), (115a/13), (115a/4), (115a/7), (115a/8), (122a/10), (122b/6), (124b/14), (124b/16), (131a/5), (132b/14), (133a/14), (133a/3), (133b/4), (134a/10), (135a/7), (136b/9), (142a/5), (147b/11), (14a/7), (151a/12), (153b/12), (169a/4), (169a/8), (171a/16), (175a/16), (175b/6), (176a/6), (177a/8), (178b/16), (178b/17), (179a/7), (180a/17), (180a/9), (186a/13), (193b/11), (194a/17), (194b/17), (194b/2), (195a/4), (195a/7), (201b/10), (203a/7), (213a/11), (213a/16), (213b/5), (215b/12), (24a/16), (24b/15), (24b/17), (25a/1), (25a/1), (25a/10), (25a/10), (25a/11), (25a/11), (25a/12), (25a/12), (25a/13), (25a/13), (25a/14), (25a/15), (25a/16), (25a/2), (25a/3), (25a/3), (25a/5), (25a/6), (25b/1), (25b/10), (25b/11), (25b/11), (25b/12), (25b/15), (25b/16), (25b/17), (25b/8), (25b/8), (25b/9), (25b/9), (26a/1), (26a/10), (26a/11), (26a/14), (26a/15), (26a/4), (26a/4), (26a/5), (26a/5), (26a/6), (26a/7), (26a/8), (26a/9), (26b/2), (26b/3), (26b/4), (27a/10), (27a/10), (27a/11), (27a/12), (27a/14), (27a/15), (27a/17), (27a/3), (27a/5), (27a/7), (27a/7), (27a/8), (27a/9), (27b/10), (27b/11), (27b/12), (27b/13), (27b/13), (27b/16), (27b/17), (27b/4), (27b/4), (27b/5), (27b/5), (27b/6), (27b/6), (27b/7), (28a/1), (28a/4), (28a/4), (28a/5), (28a/6), (28a/7), (28a/8),

(28b/16), (29a/1), (29a/10), (29a/11), (29a/2), (29a/3), (29a/4), (29a/5), (29a/5), (29a/6), (29a/7), (29a/8), (29a/9), (29b/10), (29b/10), (29b/11), (29b/15), (29b/16), (29b/17), (29b/17), (29b/2), (29b/4), (29b/4), (29b/9), (29b/9), (2a/14), (30a/1), (30a/11), (30a/12), (30a/13), (30a/14), (30a/14), (30a/16), (30a/2), (30a/2), (30a/3), (30a/6), (30a/7), (30a/7), (30a/8), (30b/1), (30b/10), (30b/10), (30b/11), (30b/11), (30b/12), (30b/12), (30b/13), (30b/15), (30b/15), (30b/16), (30b/17), (30b/17), (30b/5), (30b/5), (30b/6), (30b/8), (30b/9), (30b/9), (31a/1), (31a/17), (31a/4), (31a/4), (31a/5), (31a/5), (31b/1), (31b/11), (31b/14), (31b/15), (31b/17), (31b/3), (31b/4), (31b/5), (31b/6), (31b/6), (31b/7), (31b/8), (31b/8), (32a/1), (32a/14), (32a/14), (32a/15), (32a/15), (32a/15), (32a/16), (32a/16), (32a/2), (32a/4), (32a/5), (32a/6), (32a/7), (32a/8), (32b/1), (32b/2), (32b/2), (32b/3), (32b/5), (32b/8), (33a/11), (33a/14), (33a/15), (33a/15), (33a/17), (33a/17), (33a/6), (33a/7), (33a/7), (33a/8), (33a/9), (33b/1), (33b/12), (33b/13), (33b/13), (33b/14), (33b/15), (33b/2), (34a/1), (34a/1), (44a/1), (46b/1), (4b/3), (67a/12), (79a/15), (79a/4), (81a/1), (84b/11), (84b/3), (88a/17), (93b/5), (93b/6), (93b/7), (93b/8), (95a/6), (96b/12), (97a/1), (97a/2), (97a/5), (97a/8)

[= 305]

‘āme: < Ar. Umûma mahsus olan.

‘a. (126b/2)

[= 1]

‘amūd: < Ar. 1. Direk, sütün. 2. Yukarıdan aşağı dik inen çizgi.

‘a. + ı (178b/12)

[= 1]

‘amūdī: < Ar. Dilin kökünde gizli olan iki kemik.

‘a. (27a/2), (27a/8)

[=2]
aḡ-: Anmak, birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etmek veya onu düşünmek, zikretmek, hatırlamak.

a.-ma (13b/13)

a.-masalar (13a/13), (13b/4)

[=3]

ana: 1. Anne. 2. Yavrusu olan dişi hayvan.

a. + ları (59b/5)

a. + larıḡ (10a/4)

a. + m (189a/3)

a. + sı (41a/13), (42a/5)

a. + sından (42a/9)

[=6]

a‘nāḡ: <Ar. Boyunlar, gerdanlar.

a. + ndan (28a/15)

[=1]

‘ānāt: <Ar. Yaban eṣeḡi sürüsü. bk. ‘uvn.

‘a. (18b/3)

[=1]

‘anber: <Ar. 1. Güzel koku, misk. Adabalığı ve kaşalot denilen büyük balıkların bağırsaklarında oluşan güzel kokulu madde. 2. Amber çiçeḡi, bir tür mimoza (*Geum urbanum*).

‘a. (125a/13)

[=1]

‘ānet: <Ar. Yaban eṣeḡi sürüsü.

‘a. (18b/3)

[=1]

‘ānıḡ: <Ar. Omuz ve kol kemiḡinin birleṣtiḡi yer ile boyun arasındaki yer.

‘a. (142a/2), (142a/5)

[=2]

a‘nī: <Ar. Yani anlamındadır.

a. (4a/8)

[=1]

‘an-ḡarīb: <Ar. Yakından, çok geçmeden.

‘a. (151a/11), (193b/13), (19b/7), (7b/3), (8a/6)

[=5]

‘ankebūt: <Ar. Örümcek.

‘a. (112b/11)

[=1]

ancaḡ: Ancak, yalnızca, sadece.

a. (121a/17), (123b/17), (168b/14), (170a/3), (178a/7), (210a/10), (216b/6)

[=7]

aḡıl aḡıl: Yavaş yavaş, sakin sakin.

a. (69b/6), (70b/4)

[=2]

aḡsız: 1. Habersiz, birdenbire, ansızın. 2. Zamansız.

a. (113a/4)

a. + dan (131b/1), (131b/12), (178b/9), (180b/14)

[=5]

ansız: bk. aḡsız

a. (202b/1)

[=1]

ansızın: Hatıra gelmeyen bir sırada, ani, aniden, ansız, birden, birdenbire, durup dururken.

a. (111a/16)

[=1]

‘ār: <Ar. Utanma.

‘a. (147b/2)

[=1]

ara: İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, aralık, boşluk, mesafe.

a. + dan (4a/16)

a. + larına (166b/10)

a. + larında (166b/16), (188a/11), (29b/3), (36a/1), (37a/10), (86b/8)

a. + larından (166b/16), (166b/7)

a. + larını (121a/13)

a. + ruzda (156b/9)

a. + sı (142a/3), (177b/8), (194b/7), (32b/5), (66a/1), (82b/8), (87b/11), (89b/14)

a. + sıdur (151a/13), (168b/4), (25b/8), (27b/10), (38b/8), (56a/5)

a. + sın (35b/17)

a. + sina (121a/2), (146a/2), (153b/12), (166b/8), (180a/6), (181b/9), (183a/11), (183a/5), (28b/6), (28b/8), (85a/14), (98b/6)

a. + sında (103a/14), (107a/1), (12a/15), (142a/1), (150a/1), (15a/17), (166b/6), (204a/7), (206a/13), (208b/2), (211a/3), (21b/10), (24b/11), (25b/11), (26b/15), (26b/6), (27b/12), (28b/17), (28b/2), (36a/4), (38b/9), (39a/17), (57b/5), (82b/10), (84a/15), (89a/9), (89b/1), (89b/15), (90a/10)

a. + sındadur (25b/6), (29b/13), (39a/13)

a. + sından (14b/7), (153a/6), (176b/7), (35a/13), (84a/15)

a. + sını (112b/13), (32b/10), (37b/8), (56b/6)

[= 80]

ara-: Aramak, birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak.

a. (87a/13)

a.-dım (209b/13)

a.-r (133b/17)

[= 3]

a'rāb: < Ar. Çöl Arapları.

a. + dan (5b/4)

[= 1]

'arab: < Ar. Irak, Şam, Ceziret-ül-Arab, Hicaz, Yemen ile Mısır'da ve Afrika'nın şimalinde bulunan semitik kavmin umûmî adı.

‘a. (12a/15), (12b/9), (139a/2), (13a/9), (19a/17), (212a/17), (21b/15), (21b/17), (40a/9), (55b/16), (56a/15), (56b/6), (58b/12), (58b/7), (88a/8)

‘a. + dan (13a/7)

‘a. + u (206b/4)

[= 17]

'arab atı: < Ar. Arap atı.

‘a. (21b/15), (88a/8)

‘a. + nu (21b/17)

[= 3]

'arabî: < Ar. Arap kavmine mensup.

‘a. (14a/15), (22a/11), (22a/2), (22b/1), (22b/8), (23a/4), (88a/17)

‘a. + olsun (37a/6)

[= 8]

a'rābî: < Ar. Çölde yaşayan Arap.

a. (209b/5), (209b/9), (210a/3), (210a/4), (210a/5), (210b/3), (210b/5)

a. + nün (210a/4), (210b/3)

a. + ye (210a/13), (210a/6), (210b/2)

[= 12]

'arabî at: < Ar. + T. Arap at, Araplara mensup at.

‘a. (22a/11), (22b/1)

‘a. + lar (88a/17)

‘a. + lardan (22a/2)

‘a. + u (22b/8)

[= 5]

a'rāf: < Ar. 1. Cennet ile cehennem arasındaki bir yer. 2. Âdetler, usuller, itiyatlar. 3. Sırt, tepe. 4. Koku.

a. (175b/12)

[= 1]

arāḥ: < Ar. Kenarları yassı tırnak.

a. (31a/2), (31a/3), (31a/4)

[= 3]

'arāī: < Ar. "'arī" İnsanlarda ve hayvanlarda daima açıktan görülen el, ayak, yüz gibi azalar, organlar.

'a. + sinüḡ (38b/7)

[= 1]

'arāk: < Ar. Terlemek, atı terletmek için koşturmak.

'a. (109a/14), (110b/3), (73b/7)

'a. + ı (70a/2), (71b/14), (72b/6), (73a/1), (73a/2), (73a/4), (73b/15), (73b/7), (74a/2)

'a. + ma (72b/17)

'a. + ını (73a/7), (74a/9)

[= 15]

aralık: Ara, aralık.

a. (196b/15)

[= 1]

aramak: Arama işi.

a. (103a/13), (85b/16)

[= 2]

'aran: < Ar. 1. Hayvanın kuyruğunun bir tarafa meyledip yamuk olması. 2. Kemik üzerinde kemik büyümesi.

'a. (100b/12), (106b/7)

[= 2]

arayıcı: Bir şeyi aramayı iş edinen kimse.

a. (206b/6)

[= 1]

'arbān: < Ar. Yelenin biteceği yer.

'a. (27b/13), (27b/8)

[= 2]

ard: Art, arka, geri.

a. (182b/8), (183a/9), (97b/13)

a. + ca (103b/10), (18a/1)

a. + dan (105a/6)

a. + ı (134a/8), (186b/1), (196a/8), (80b/12), (90a/6), (90b/7), (98b/4)

a. + ıdur (106b/16), (27b/11), (28a/4), (29b/16), (30b/17), (38b/5)

a. + ıḡa (168b/2), (180a/11), (183a/15), (199a/17)

a. + ıḡca (140b/5), (155b/12), (167a/12)

a. + ıḡda (180a/4), (180a/8)

a. + ıḡdan (141a/1), (145b/9), (167a/10), (167b/4)

a. + ına (106b/7), (107b/11), (111a/1), (135a/1), (146b/6), (153b/16), (183a/16), (186a/5), (186a/8), (186a/8), (195a/4), (32b/3), (79a/1), (98b/11)

a. + ınca (112a/10), (116a/5), (121b/5), (123a/14), (12b/16), (12b/16), (145b/15), (148b/16), (148b/17), (154b/11), (156b/14), (167b/9), (170a/4), (173b/5), (182b/14), (188a/9), (18a/14), (191a/15), (200b/13), (205b/10), (206b/3), (208a/15), (211b/5), (211b/8), (212a/8), (213a/5), (214a/11), (215b/12), (69b/6), (80b/13), (83a/16), (91a/6)

a. + ıncadur (171b/4)

a. + ında (105a/7), (107b/12), (111b/16), (111b/8), (146a/16), (146b/6), (155a/4), (156b/5), (177a/6), (213b/9), (24b/13), (28a/7), (30a/16), (30b/16), (30b/6), (30b/7), (31b/7), (38b/4), (89b/11), (90a/8), (98b/7)

a. + ından (103b/9), (148b/15), (148b/17), (177a/4)

a. + ını (178a/6), (181b/2), (196b/3),
(94a/7), (98b/12)

a. + ını (112a/1), (30b/17)

a. + larından (33a/12), (7a/11)

a. + uña (149a/12)

a. + uñca (200a/10)

[= 115]

ardıc ağacı: Ardıç, servigillerden, güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak kullanılan bir ağaççık.

a. (126b/15)

[= 1]

‘ardüb: < Ar. "‘ardîb" Demirhindi. (Meyvesi ilaç yapımında kullanılan bir çeşit ağaç.)

‘a. + ı (119a/16)

[= 1]

‘arf: < Ar. Yele.

‘a. + ı (54b/2), (54b/6)

[= 2]

argüt: < Ar. On beş günlük at yavrusuna verilen isim.

a. (42a/4)

[= 1]

arı-: Arılamak, zayıflamak, temizlemek, yorulmak.

a.-dı (5a/8)

[= 1]

arid-: Arıtmak, temizlemek, temiz duruma getirmek, paklamak.

a.-a (73a/7)

a.-alar (117a/7)

[= 2]

arıq: Zayıf, cılız, kuru, sıksa.

a. (102a/2), (110a/4), (67b/15), (73b/17),
(87b/8), (95a/1), (96b/15)

a. + olan (127a/3)

a. + olur (108b/9)

a. + edecek (73b/16)

a. + etmeye (73b/16)

[= 11]

arıkla-: Arıklamak, zayıflamak.

a.-dı (18a/17)

a.-r (112b/16), (114a/10)

[= 3]

arıklan-: Zayıflamak.

a.-mı (188b/17)

[= 1]

arıklık: Zayıflık.

a. + dan (91a/2)

[= 1]

‘arız: < Ar. 1. Gelen. 2. Tesadüfî vak'a. 3. Dağ, bulut ve şâire gibi görmeye manî olan herşey.

‘a. + ola (197b/9)

‘a. + olacak (120a/14)

‘a. + olan (110a/11), (117a/11)

‘a. + olsa (118b/12), (118b/12), (131b/12)

‘a. + olur (106a/2), (106b/13), (110b/6),
(112a/6), (120b/14)

[= 12]

‘arıza: < Ar. 1. Aksama. 2. Engebe. 3. Bozukluk, sakatlık.

‘a. (216b/11), (216b/8)

‘a. + dan (216b/10), (216b/9)

‘a. + olur (110a/11)

[= 5]

‘ari: < Ar. 1. Çıplak. 2. Hür.

‘a. + ye (14a/8)

[= 1]

‘**arī**: < Ar. Çıplaklık, atın eğersiz olması.

‘a. (16a/16), (17a/10), (17a/11)

‘a. + dür (17a/2)

[= 4]

‘**arī**: < Ar. Çıplaklık, atın eğersiz olması.

‘a. + olan (132b/10)

[= 1]

‘**arif**: < Ar. Bilen, bilgili, irfan sahibi.

‘a. (211a/6)

‘a. + inden (209a/15)

‘a. + ol (74b/4), (86a/11)

‘a. + ola (148a/8), (191a/3), (191a/4),
(191a/6), (191a/7), (191b/14), (197a/17),
(197b/1), (208b/4), (67a/17), (67b/1),
(74a/7)

[= 16]

‘**ariz**: < Ar. Geniş, enli.

‘a. (17b/11), (39a/5)

‘a. + ola (17b/8), (27b/1)

[= 4]

arķa: Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı, ön karşıtı.

a. (106a/17), (106b/2), (106b/2),
(109b/15), (126a/8), (29a/15), (29a/2),
(29a/6), (32b/9), (39a/6), (89b/14),
(8a/15), (8a/16), (90b/1), (90b/4)

a. + da (106b/1), (107a/7), (24b/1),
(29a/4), (29a/5), (90a/16)

a. + dandur (28b/17)

a. + ları (110b/10), (208a/14)

a. + larında (107b/8), (110b/10), (119b/3)

a. + larınınu (175b/3)

a. + ŋ (132b/4)

a. + ŋı (132a/11), (135b/3), (148b/6),
(153b/6), (155b/11), (156b/12), (156b/7),
(196b/12)

a. + nıŋ (132a/12)

a. + nuŋ (177a/4), (23b/16), (24a/10),
(28b/7), (29a/14), (29a/16), (29b/4),
(31b/14), (31b/7), (90a/14)

a. + sı (102b/3), (107b/10), (110a/1),
(111a/1), (143a/13), (155a/8), (17b/4),
(17b/9), (192b/4), (215a/8), (215b/4),
(215b/6), (217b/1), (23b/13), (24a/17),
(28b/11), (29a/14), (35a/12), (41b/10),
(86b/1), (89b/13), (90a/16), (90a/16)

a. + sın (149a/2), (156b/13), (216b/7)

a. + sına (132a/13), (149a/2), (14b/12),
(184a/12), (28b/9), (76b/5), (86a/17)

a. + sında (102b/3), (114a/12), (131b/10),
(134b/12), (134b/4), (136a/2), (138a/11),
(17b/2), (17b/4), (182b/4), (28b/15),
(29b/1), (54a/2), (77a/10), (81a/12)

a. + sından (131b/7)

a. + sını (114a/1), (134a/14), (76a/13)

a. + sınıu (153b/15), (186a/8), (28b/16),
(79a/16)

a. + ya (34a/6)

[= 105]

‘**arizi**: < Ar. geniş, enli.

‘a. + dür (171b/4)

[= 1]

‘**arķub**: < Ar. Ökçe siniri, eğrice.

‘a. (33b/16), (34a/4), (90b/13)

‘a. + ı (17b/9), (90b/13)

‘a. + lardan (33b/17)

‘a. + ları (56b/11)

‘a. + uŋ (106a/8), (33b/15), (34a/2),
(35b/12)

[= 11]

‘arķūbeyn: < Ar. İki ökçe siniri. bk. ‘arķūb.

‘a. (39a/17)

[= 1]

arpa: 1. Buğdaygillerden bir bitki (*Hordeum vulgare*). 2. Bu bitkinin ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen taneleri.

a. (101b/10), (114b/3), (118a/1), (118a/12), (121b/1), (121b/1), (121b/6), (123b/5), (124a/10), (124b/11), (126b/9), (127a/12), (23a/12), (68a/17), (68a/17), (68a/8), (68b/2), (68b/3), (82b/2), (94b/15), (94b/17), (96b/17), (96b/9), (97a/16)

a. + dan (125b/14), (68b/6), (70b/2), (94b/8), (95a/3), (95b/1), (96b/10)

a. + nuŋ (107a/7), (118a/11)

a. + sı (123b/6)

a. + sın (126a/15), (70b/2), (71a/1), (71a/6), (95a/5)

a. + sına (124a/7)

a. + sından (70b/1), (71b/5)

a. + sını (68b/13)

a. + sınıŋ (119b/16), (68b/7), (69a/8), (70a/6), (71a/7)

a. + ya (101b/14), (71b/5)

a. + yı (101b/10), (101b/9), (102a/10), (119a/11), (119a/13), (121b/13), (122a/1), (123b/1), (123b/17), (133a/13), (210a/5), (68a/9), (68b/3), (69a/17), (69b/1), (69b/2), (71a/1), (95a/7), (96b/1), (96b/6), (97a/9)

[= 71]

arpa sevīki: < T. + Ar. Arpadan elde edilen un.

a. (118a/12)

[= 1]

‘arŋa: < Ar. Yer, toprak.

‘a. + ya (4a/1)

[= 1]

arsağ: "ağırşak" 1. Diz kapağı. 2. Aşık kemiği.

a. + ında (31a/14)

[= 1]

arслан: Etçiller (*Carnivora*) takımının, kedigiller (*Felidae*) familyasından, 160 cm kadar boyda, 70 cm kadar ucu püsküllü bir kuyruğu olan, erkekleri yelesi, Asya ve Afrika'da yaşayan bir tür.

a. (14a/8), (200a/15), (57b/9)

a. + a (199b/3), (200a/1), (21a/14)

a. + uŋ (217a/14)

[= 7]

arslanodını: Pırasa (*Allium porrum*). bk. gendene.

a. (125a/4)

[= 1]

arşun: Arşın, yaklaşık 68 santimetreye eşit olan uzunluk ölçüsü.

a. + dur (74a/5)

[= 1]

arŋ: Art.(?)

a. + ı (146b/1)

[= 1]

artuğ: Artık, fazla.

a. + ı (210a/7)

[= 1]

artuğ: Artık, fazla.

a. (190b/4)

a. + êde (73b/11)

[= 2]

artur-: Arttırmak.

a.-mazlar (170b/7)

a.-ur (182b/17)

[= 2]

aru: Arı, temiz.

a. (134b/7)	‘a. + olunur (41a/7)
[= 1]	‘a. + olundu (12a/10)
arug: Zayıf. bk. arık.	‘a. + olunmadı (12a/14)
a. + ı (14b/12)	‘a. + éde (207b/5), (69a/14), (70a/11), (71a/4), (71b/8)
[= 1]	‘a. + édeler (207b/13)
aruk: bk. arık.	‘a. + éder (5b/8)
a. (94b/17), (95a/2), (96a/17)	‘a. + éderler (10b/9)
[= 3]	‘a. + édevüz (58b/7)
‘arük: <Ar. Kızıl boya (soluk sarı içekli bir bitki.) (<i>Rubia tinctorum</i>).	‘a. + édüj (12a/9)
‘a. (126a/1)	[= 19]
[= 1]	‘arzan: <Ar. enine, enliliğine, genişliğine.
‘arūs: <Ar. 1. Gelin. 2. Husrev Perviz'in sekiz hazînesinden biri.	‘a. (58b/3)
‘a. (19a/8)	[= 1]
[= 1]	‘arzayn: <Ar. Burun kemiğinin iki tarafından inen şey.
‘arş: <Ar. 1. Çardak, çadır. 2. Cumba, kafes. 3. Çatı, dam. 4. Dokuzuncu gök. 5. Taht.	‘a. (26b/1), (26b/11)
‘a. + uş (170b/12)	[= 2]
[= 1]	‘arż-ı cemāl: <Ar. Yüz gösterme.
arż: <Ar. 1. Dünyâ, yeryüzü. 2. Toprak. 3. Aşağı, alçak.	‘a. (3b/5)
a. (28a/5), (31a/9), (78b/13), (78b/14)	[= 1]
a. + da (108a/2)	‘arż-ı mefâsıl: <Ar. Bölümlerin görünmesi. (?)
a. + dan (39b/9)	‘a. + a (38a/17)
a. + ı (171b/2), (72b/9)	[= 1]
a. + ıj (136a/17)	arż-ı mısr: <Ar. Mısır toprakları.
[= 9]	a. + da (72b/10)
‘arż: <Ar. Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma	[= 1]
‘a. (151a/16), (153b/12), (153b/4), (153b/5)	arż-ı rüm: Rum toprakları.
‘a. + eylediler (203b/14)	a. + a (11a/7)
‘a. + olınan (12a/13)	[= 1]
	arżi: <Ar. Bir çeşit mızrak.
	a. + dür (169a/2)
	[= 1]

aş-: Asmak, bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştip sarkıtmak.

a.-a (176a/16), (68b/6), (69a/17), (69a/9), (69b/2), (70a/7), (70b/2), (71a/1)

a.-alar (117a/13)

a.-asın (123b/5), (68b/17), (94a/10)

a.-mayasın (118a/1)

[= 13]

ās: <Ar. bk. bint-i ‘aras.

a. (101b/13)

[= 1]

āş: <Ar. "as" Sansar cinsinden siyah kuyruklu, beyaz tüylü kakım denilen bir hayvan. Çok kıymetli olan postu için avlanır.

a. (57b/9)

[= 1]

‘aşab: <Ar. 1. Sinir. 2. Damar.

‘a. (30a/13)

‘a. + a (28b/3)

‘a. + dan (29a/5)

[= 3]

a‘şāb: <Ar. Sinir, sinirler.

a. + ı (74a/15)

[= 1]

‘aşābe: <Ar. 1. Cemâat, topluluk. 2. Başa sarılan sank, tülbent. 3. Yaraları sardıkları bağ, sargı bağı, bant.

‘a. (74a/16)

[= 1]

‘asākır: <Ar. Askerler.

‘a. (204a/15), (216b/17), (4b/12)

[= 3]

aşālet: <Ar. 1. Soysop temizliği. 2. Kendi nâmına hareket.

a. + e (189b/13)

[= 1]

āsān: <Far. Kolay.

a. (190b/10), (198a/12)

a. + dur (104b/16), (170b/4), (84b/2)

a. + ola (136a/9), (78a/1)

a. + olan (133b/2), (133b/4)

a. + olur (136a/1), (99b/3)

[= 11]

āsānīd: <Ar. Kolaylık, kolaylaştırma.

a. + inüj (188b/10)

[= 1]

āsānlıg: <Far + T. Kolaylık.

a. + ıyla (200b/11)

[= 1]

āsār: <Ar. 1. İzler, nişaneler, alametler. 2. Abideler. 3. Hikayeler.

a. (170b/5), (171b/3)

a. + da (9b/11)

a. + ı (175a/16)

a. + ını (130b/16)

a. + yokdur (169a/17)

[= 6]

āsār-ı şahīha: <Ar. Gerçek, doğru, hâlis izler.

a. + da (170b/8)

[= 1]

‘aşāşī: <Ar. Atmacaların erkeği.

‘a. (216a/9)

[= 1]

‘aşb: <Ar. bk. ‘aşab.

‘a. (39b/6)

‘a. + muş (39b/7)

[= 2]

‘aşbā: <Ar. Dörtte birinden fazlası kesik olan kulak.

‘a. (25b/4)

[= 1]

aşba’: <Ar. Alnının tamamı beyaz olan ata verilen isim.

a. (56b/5)

[= 1]

aşbar: <Ar. Dayanıklı, tahammüllü.

a. (23a/5)

a. + dur (195a/10)

[= 2]

‘aşb-ı gālīz: <Ar. Kalın, kaba sinir.

‘a. + dür (33b/16)

[= 1]

aşdā’: <Ar. Kumrallık, kızılık, allık.

a. (51a/2)

a. + ola (57b/1)

[= 2]

‘asel: <Ar. Bal.

‘a. (121a/1), (123b/11), (123b/16), (124a/1), (127a/16)

‘a. + den (117a/10), (125b/14), (126b/11)

‘a. + üñ (119b/7)

[= 9]

‘asel-i sa’rī: <Ar. Alevde ısıtılmış bal, sıcak bal.

‘a. + den (123b/7)

[= 1]

‘asel-i şa’terī: <Ar Sa’teri bitkisinin [“şa’ter” Mor veya beyaz çiçekli otsu bir bitki (*Origanum vulgare*).] balı.

‘a. + yi (119b/7)

[= 1]

‘asel-i şugrā: <Ar. Küçük, az bal.

‘a. + yı (120b/14)

[= 1]

a’ser: <Ar. Solak, en güç, en zor, daha zor.

a. + ola (90a/9)

[= 1]

aşfer: <Ar. 1. Uçuk, soluk benizli, beniz solukluğu, sarılık. 2. Kızıl. 3. Isık çalıcı, ötücü.

a. (169a/5), (57a/11), (58a/12)

a. + dür (172b/10)

a. + i (169a/6)

[= 5]

‘aşfūr: <Ar. 1. Atların alnındaki yumruca kemik. 2. Serçe kuşu. 3. Kırlangıç. 4. Dimağın bir bölümü.

‘a. (24b/10), (24b/8), (93b/10)

‘a. + uñ (216a/9), (38b/2)

[= 5]

aşhāb: 1. Sahipler. 2. Peygamberimizi görmek ve sohbetine ermek şerefini kazanmış kimseler.

a. + dan (188b/16), (189a/8)

a. + ı (115b/3), (138b/14), (138b/15), (176a/2), (201a/16), (211a/13), (4b/6)

a. + ına (187b/3), (3b/16)

a. + ından (211a/16), (88b/7)

a. + ınuñ (130b/12), (176a/1), (187b/3)

a. + um (209b/12)

[= 17]

aşhāb-ı büyüt-ı emvāl: <Ar. Mülkler (para ile satılan eşyalar), evler sahipleri.

a. (202b/2)

[= 1]

aşhāb-ı ehl-i yakīn: <Ar. Hz. Muhammed’in sahabileri için kullanılan bir tamlama.

a. (2a/11)

a. + hāzretlerine (130b/17)

[= 2]

aşhâb-ı kirâm: <Ar. Kerem sahipleri; Hz. Muhammed'in sahabeleri.

a. + hâzretlerine (201b/8)

[= 1]

aşhâb-ı küfr ü nifâk: <Ar. Dinsiz, münafık, ikiyüzlü kimseler.

a. (130b/8)

[= 1]

aşıl-: Asılmak, asma işi yapılmak.

a.-miş (206b/14)

[= 1]

aş(ı)l: <Ar. Bir şeyin kendisi, örnek, kopya karşıtı.

a. (152b/9)

a. + dur (153b/8), (77b/4)

a. + ı (106b/14), (131a/10), (131a/11), (135a/5), (156b/14), (184a/2), (25b/9), (27a/6), (27a/6), (27b/16), (27b/4), (31b/1), (38b/3), (75a/11), (81a/2), (89b/6)

a. + ıdur (17b/1), (197b/15), (27a/7), (33a/15)

a. + ına (132b/11), (183a/13)

a. + ında (27a/8), (27b/12), (36b/14), (58a/6)

a. + ından (25a/13), (27a/4), (28a/7), (28b/1)

a. + ımı (110a/17), (118a/17), (183a/9), (183b/11), (206a/5)

a. + ını (38b/12)

a. + olan (171a/11)

[= 40]

‘asīb: <Ar. Kuyruğun bittiği yer, kuyruğun sonu.

‘a. (33a/13), (33a/15)

[= 2]

‘asīb-i zeneb: <Ar. Kuyruğun bittiği yer, kuyruk kemiği.

‘a. (17a/9)

[= 1]

aşıl: <Ar. Asil, soyu soppu belli olan, soylu.

a. (14a/15), (23a/4), (28a/11), (36b/15), (37a/3), (59b/5), (76a/10), (79a/4), (85b/6), (85b/7), (88a/9), (88b/12), (88b/16), (88b/17)

a. + atlara (2b/7)

a. + dür (37b/16)

a. + in (37b/10)

a. + ini (20a/6)

a. + olmayan (88a/1)

[= 19]

‘asīr: <Ar. Zor, güç, zahmetli.

‘a. + dür (124a/9)

[= 1]

‘asīre: <Ar. "‘asīr" Zor, güç, zahmetli.

‘a. (121b/1)

[= 1]

‘asker: <Ar. Er.

‘a. (205a/13), (205a/15), (21b/2), (21b/6)

‘a. + den (59a/16)

‘a. + e (21b/4)

‘a. + i (202a/16), (205b/7), (21b/5), (21b/7)

‘a. + inden (204a/9)

‘a. + ine (202a/9), (202b/13)

‘a. + inün (203a/1), (203a/3)

‘a. + ler (59b/1)

‘a. + lerinden (205a/10)

‘a. + ün (15a/3), (205a/14), (21a/3), (21a/7), (21b/7)

[= 22]

‘asker-i keşir: < Ar. Çok asker, ordu.

‘a. + de (42b/8)

[= 1]

aşlah: < Ar. Daha (en, pek) sâlih, iyi.

a. (97b/7)

a. + dur (106a/6), (134a/13), (134a/5),
(143a/15), (195a/9)

a. + ı (132b/14)

a. + olan (98a/11)

[= 8]

aşleb: < Ar. 1. En katı. 2. "aşlub" Katı, sert, çelik;
bel, omurga; esas, asıl, yoğun.

a. + i (169a/17)

a. + idür (194b/5)

a. + ola (186b/14)

a. + olur (187a/16)

[= 4]

aşl-ı kerim: < Ar. Kökü, aslı büyük, soylu.

a. + dendür (37a/1)

[= 1]

aşlısız: Asılsız, aslı olmayan, soysuz.

a. (37a/3)

[= 1]

aşmak: Asma işi.

a. (97a/16)

a. + dan (68b/3)

[= 2]

aşma: < Ar. Özel İsim. 1. Hz. Ebubekir'in kızı. 2.
Mervan'ın kızı. 3. Umayis'in kızı. (Hangisi olduğu
metinde belirtilmemiştir.)

a. (58b/12)

a. (206b/6)

[= 2]

‘aşr: < Ar. Zaman, yüzyıl.

‘a. + ı (203a/1)

[= 1]

‘aşr: < Ar. İkinci vakti, ikinci namazı.

‘a. + ı (12a/11)

[= 1]

āşık: < Ar. 1. Birine, bir şeye tutkun, imre, emre.
2. Evvelce ordularda, kışlalarda, köy odalarında ve
mahalle kahvelerinde gerek kendinin
gerek başkalarının sözlerini sazla ve sözle dile
getiren kimse; halk şâiri.

a. (168b/13)

[= 1]

āşikâre: < Far. Belli, açık, meydanda.

a. (110a/15), (207b/3)

a. + dür (6a/4), (85b/13)

a. + olur (103a/12), (203b/2)

[= 6]

aşğa: Aşağı.

a. (100b/9), (103a/6), (103a/9), (105a/17),
(108b/12), (109b/15), (109b/16),
(110a/12), (111a/11), (111b/7), (112a/13),
(112a/4), (113a/13), (116a/17), (116b/1),
(116b/13), (116b/13), (119b/15),
(119b/15), (119b/15), (124a/17), (140b/4),
(145b/13), (146a/11), (146a/17),
(146b/10), (146b/6), (147a/11), (177b/10),
(182b/5), (183a/16), (183b/14), (186b/5),
(188a/5), (192a/3), (192b/3), (194b/14),
(195a/2), (196a/1), (198a/14), (200a/16),
(204a/12), (206a/14), (206b/1), (213a/17),
(213a/17), (213b/2), (214a/10), (216a/4),
(216b/11), (21a/3), (26b/14), (30b/8),
(59a/5), (68b/10), (73b/3), (86b/3),
(89b/16), (90b/7), (90b/8)

a. + dan (99a/10)

a. + dur (114b/5), (213a/16), (22b/6)

a. + sım (170a/2)

a. + sını (206a/5)

- a. + èder (109b/13)
[= 67]
- aşāgu:** Aşāğı.
a. (79a/15)
[= 1]
- aşdur-:** Aştırmak, gezdirmek.
a.-a (72a/11), (73a/9)
a.-asın (183b/12), (183b/7)
a.-ub (34b/15)
[= 5]
- aşıla-:** Aşılmak, aşı yapmak.
a.-r (202a/4)
[= 1]
- aşkar:** < Ar. 1. Koyu al. 2. Doru at. 3. Kuyruğu ve yelesi siyah al tonlu at.
a. (58b/13), (64b/1)
a. + ı (58b/11)
a. + uñ (58b/15)
[= 4]
- aşkarlıg:** < Ar. + T. Aşkarlık. bk. aşkar.
a. + ı (44a/1)
[= 1]
- aşu:** Aşı. 1. Birtakım hastalıklara karşı bağışıklık sağlamak için vücuda verilen, o hastalığın mikrobuyla hazırlanmış eriyik. 2. Bu eriyiğin uygulanması.
a. (113a/16)
[= 1]
- at:** Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan.
a. (102a/7), (102b/1), (102b/11), (102b/7), (102b/9), (103a/1), (103a/4), (103b/12), (104a/16), (105b/11), (105b/4), (105b/8), (105b/9), (106a/12), (106a/13), (106a/2), (106b/5), (107b/16), (108a/11), (112b/8), (113a/8), (11a/16), (11b/2), (12a/14), (12a/4), (12b/13), (12b/2), (12b/4), (131a/12), (131a/12), (131a/13), (131a/14), (131a/16), (131b/1), (131b/1), (131b/2), (131b/2), (131b/3), (131b/4), (131b/5), (132a/12), (132a/15), (132a/16), (132a/17), (132a/2), (132a/7), (132b/10), (132b/12), (132b/2), (132b/6), (132b/8), (133a/17), (133a/6), (134a/6), (134a/7), (134b/17), (134b/4), (135a/13), (135a/14), (135a/14), (135a/2), (135a/5), (135b/11), (136a/1), (136a/3), (136a/3), (137a/6), (138a/11), (138b/1), (13a/2), (145b/1), (145b/3), (145b/3), (147a/3), (147a/4), (148a/4), (148a/5), (148a/6), (148a/8), (14a/3), (15a/10), (15b/11), (15b/8), (160b/1), (160b/2), (164b/2), (166b/15), (16a/3), (16b/10), (171b/6), (176b/4), (177b/9), (178a/4), (17a/4), (17b/4), (182b/1), (183a/7), (183b/15), (183b/15), (184a/11), (198b/12), (19b/1), (204a/7), (205b/9), (206b/12), (209a/1), (211a/15), (22a/11), (22a/3), (22b/1), (22b/17), (23a/17), (23a/5), (23b/9), (24a/16), (24a/17), (24a/6), (24b/6), (28a/11), (28b/9), (30a/17), (33a/1), (34a/12), (34b/5), (34b/9), (35a/1), (35a/6), (35a/7), (35b/15), (35b/2), (35b/6), (36a/1), (36a/10), (36a/12), (36a/5), (36a/6), (36b/1), (36b/4), (36b/5), (37a/1), (37a/15), (37a/8), (37a/9), (37b/1), (37b/10), (37b/14), (37b/15), (37b/4), (37b/9), (40b/15), (40b/16), (41b/11), (41b/17), (41b/8), (42b/4), (4b/13), (57a/11), (57a/11), (57a/13), (57a/13), (57a/14), (57a/15), (57a/16), (57a/17), (57a/5), (57a/7), (57a/8), (57b/1), (57b/13), (57b/13), (57b/14), (57b/17), (58a/12), (58a/17), (58a/4), (58a/4), (58b/1), (58b/14), (58b/16), (58b/2), (59a/1), (59b/8), (59b/9), (67a/1), (67a/5), (67b/12), (67b/15), (67b/16), (67b/2), (67b/5), (67b/8), (68a/11), (68a/17), (68a/2), (68a/3), (68a/6), (69b/14), (6a/13), (70a/1), (70b/10), (70b/4),

(71a/10), (72a/17), (73a/14), (73a/5),
(73b/17), (74a/1), (74a/14), (74a/16),
(74a/3), (74a/8), (74b/17), (75a/11),
(75a/12), (75a/12), (75a/16), (75b/12),
(75b/2), (75b/4), (76a/1), (76a/15),
(76b/14), (76b/6), (77a/11), (77a/16),
(77b/10), (77b/2), (77b/9), (78b/11),
(78b/15), (79a/10), (79a/13), (79a/15),
(79a/17), (79a/8), (79a/8), (79b/1),
(79b/10), (79b/12), (79b/12), (79b/13),
(79b/15), (79b/6), (79b/8), (79b/9),
(80a/11), (80a/17), (80a/2), (80a/3),
(80a/9), (80b/6), (80b/6), (81a/17),
(81a/3), (81b/13), (81b/4), (81b/7),
(81b/9), (82a/8), (82b/7), (83a/3), (83a/9),
(83b/10), (83b/11), (83b/8), (83b/9),
(84a/16), (84b/13), (84b/17), (84b/3),
(85a/10), (85a/15), (85a/17), (85a/8),
(85a/8), (85b/10), (85b/6), (86a/10),
(86a/10), (86a/6), (86a/7), (88a/1),
(88a/13), (88a/6), (8a/17), (90a/14),
(93b/4), (93b/4), (94a/11), (94a/13),
(94a/7), (95a/2), (95a/3), (95a/9),
(95b/10), (95b/8), (95b/9), (96a/11),
(96a/14), (96b/14), (96b/7), (97b/9),
(99a/2), (99a/3)

a. + a (105b/14), (105b/4), (117a/13),
(117b/1), (118b/11), (119a/13), (11b/17),
(11b/2), (122b/14), (12a/6), (131a/12),
(131b/13), (131b/4), (131b/5), (132a/10),
(132a/15), (132a/3), (134b/1), (134b/12),
(134b/16), (134b/2), (134b/5), (134b/6),
(135a/2), (135a/3), (137a/4), (13a/15),
(13a/2), (13b/17), (145b/8), (14b/17),
(15a/17), (15b/17), (15b/17), (177b/17),
(17a/15), (180b/11), (180b/12), (180b/14),
(180b/14), (180b/2), (180b/8), (181a/1),
(181a/15), (182a/14), (182a/15), (19a/11),
(19b/1), (19b/3), (200a/1), (200b/7),
(209a/8), (216a/15), (23a/12), (24b/4),
(34b/13), (35a/17), (36b/9), (40b/17),
(42a/4), (57a/9), (67b/16), (67b/4),
(68a/10), (68a/14), (68a/7), (68a/9),
(68b/12), (68b/2), (68b/5), (69a/5),
(70a/16), (72b/14), (74a/7), (74b/16),

(75b/15), (75b/15), (75b/17), (76a/11),
(76a/11), (76a/17), (76b/10), (76b/5),
(77a/7), (77b/17), (77b/2), (78a/3),
(78b/8), (81a/15), (81b/12), (82a/2),
(82b/3), (82b/6), (83a/3), (84a/3),
(84b/16), (84b/17), (84b/8), (85a/13),
(86a/6), (86b/8), (88a/11), (94b/11),
(94b/15), (94b/17), (94b/17), (94b/5),
(94b/6), (95a/1), (95a/17), (95a/6),
(95a/7), (95b/1), (95b/13), (95b/13),
(95b/4), (96a/4), (96b/10), (96b/10),
(97a/7)

a. + aḥvālini (6a/9)

a. + aḥvālinün (40b/12)

a. + beslemesi (11a/1)

a. + da (17a/12), (17b/14), (23a/17),
(23a/4), (23a/8), (23a/9), (24a/7), (25a/4),
(28b/11), (39b/12), (39b/15), (58b/1),
(62b/3), (62b/4), (62b/5), (62b/7), (75a/6),
(78a/1), (85a/15), (89a/1), (90a/4)

a. + dan (106a/6), (131a/16), (132b/9),
(158a/1), (17a/15), (180b/16), (182a/1),
(182a/15), (210a/5), (212a/7), (23a/5),
(88a/6)

a. + dur (14a/4), (212b/4), (36a/15),
(37a/3), (37a/3), (45b/1), (46b/1), (54b/1),
(57b/8), (58a/2), (58a/5), (88a/1)

a. + ı (103a/7), (103b/1), (103b/3),
(104a/16), (104a/5), (106b/6), (108a/5),
(108b/12), (111b/11), (112a/11), (112a/9),
(112b/2), (112b/4), (112b/8), (115b/7),
(115b/8), (118b/12), (119b/2), (11a/15),
(11b/2), (11b/3), (11b/5), (120a/6),
(125a/6), (126a/15), (12a/1), (12a/15),
(12a/2), (12a/3), (12b/14), (12b/5),
(131a/17), (131b/7), (131b/8), (132a/14),
(132b/1), (132b/16), (132b/7), (133b/1),
(133b/1), (134b/4), (135a/15), (135b/10),
(135b/14), (135b/16), (136b/14),
(137a/12), (137a/12), (137a/15),
(137a/16), (137a/2), (137a/3), (137a/8),
(138a/12), (13b/10), (140b/9), (146b/17),
(147a/5), (148a/8), (148b/3), (14a/3),

(155a/1), (156b/3), (15a/7), (15b/2),
(164a/1), (17b/15), (182b/11), (183a/1),
(183a/12), (189b/8), (18a/11), (191a/16),
(199a/12), (19b/8), (204a/6), (21b/15),
(34b/7), (36a/13), (36a/13), (36a/6),
(36a/9), (36b/17), (58b/4), (5a/3), (67a/5),
(67b/1), (67b/10), (67b/12), (67b/14),
(67b/3), (67b/4), (67b/6), (67b/7), (67b/9),
(68a/5), (69a/4), (69b/7), (6a/13),
(70b/11), (72a/13), (72b/17), (72b/7),
(73a/12), (74b/14), (74b/5), (74b/8),
(76a/2), (76b/2), (76b/4), (77b/1),
(77b/15), (77b/7), (78a/11), (79a/4),
(80a/17), (80a/7), (80b/13), (80b/14),
(80b/15), (80b/15), (80b/3), (80b/7),
(81a/16), (81a/6), (81b/10), (81b/17),
(81b/3), (82a/9), (82b/11), (82b/12),
(83a/10), (84b/15), (85a/3), (85a/4),
(85b/13), (86b/11), (87b/9), (88a/8),
(93b/4), (94a/12), (94a/15), (94b/2),
(94b/4), (96a/11), (96a/3), (98b/17)

a. + in (155a/2), (37a/17)

a. + inç (133b/5), (134b/1), (134b/8),
(135b/15), (137a/5)

a. + ina (209a/1), (22b/1), (37a/9)

a. + ında (188b/16)

a. + ından (180b/13), (67b/5)

a. + ını (131a/17), (137a/15), (149a/1),
(149a/1), (41b/3), (73a/7)

a. + ınıç (134a/14), (13a/8), (155b/13),
(200b/2), (211a/11), (211a/9), (21b/17),
(41a/17)

a. + idi (11b/15)

a. + ıkarında (32a/8)

a. + ıkyruğınuç (33a/15)

a. + la (209a/5), (209a/6)

a. + lar (115b/3), (12a/10), (12a/13),
(131b/3), (14a/15), (14b/14), (14b/3),
(14b/7), (16a/13), (17b/2), (205b/9),
(20a/5), (211b/9), (59b/1), (5a/2), (6a/2),
(72b/1), (79a/4), (83b/9), (84a/13),

(84a/15), (84a/15), (88a/17), (88a/9),
(94a/1)

a. + lara (12b/15), (14b/17), (15a/2),
(190b/6), (20b/13), (21a/3), (21b/17),
(23a/11), (2b/7), (5a/1), (83a/7), (85a/12),
(85b/17), (94a/10), (95b/15), (97a/5),
(97a/8), (97a/9)

a. + larda (13a/5), (19a/16)

a. + lardan (12a/15), (12a/8), (131b/1),
(131b/2), (21b/15), (22a/2), (43b/1),
(56b/16), (57a/11), (57a/7), (67a/4),
(76b/16), (83b/8), (88b/13), (88b/16)

a. + lardandır (57a/1)

a. + lardır (14a/15), (88a/9)

a. + ları (108a/7), (12b/17), (12b/8),
(130b/11), (13a/1), (13b/4), (14b/1),
(208b/14), (5a/3), (67a/14), (67a/15),
(72b/2), (84b/7), (94a/9), (95b/11)

a. + ların (12b/17), (13a/12), (13b/4)

a. + larına (94a/3)

a. + larından (37a/14), (84a/14)

a. + larını (12b/13), (13a/13)

a. + larınıç (12b/9), (208a/14)

a. + larımı (12a/9)

a. + larun (43b/1)

a. + larınç (115b/5), (138b/17), (15a/3),
(15b/9), (20a/4), (211b/5), (211b/8),
(22a/10), (4b/17), (56b/17), (57a/8),
(58b/10), (58b/10), (58b/11), (58b/11),
(58b/11), (58b/11), (67a/11), (67a/16),
(68a/17), (81a/5), (89a/2), (94a/6)

a. + ırnağınuç (31a/9)

a. + uma (13b/1)

a. + umı (13b/9)

a. + uñ (102a/12), (102a/14), (102a/15),
(102b/14), (103a/12), (103b/6), (103b/9),
(104a/13), (104b/1), (104b/11), (104b/5),
(105a/13), (105b/10), (105b/12),

(105b/12), (105b/9), (106a/1), (106a/15),
(106b/4), (106b/7), (107a/6), (107b/13),
(108a/17), (109a/3), (110a/12), (112a/16),
(112a/16), (112b/15), (112b/5), (113b/16),
(116a/4), (117a/11), (117a/16), (117b/1),
(118a/17), (119a/12), (11a/16), (11b/1),
(11b/9), (125a/5), (127a/13), (12a/4),
(12b/10), (12b/11), (12b/9), (131b/10),
(131b/7), (132a/11), (132a/12), (132a/13),
(132a/4), (132a/4), (132a/6), (132b/11),
(132b/3), (132b/7), (133a/11), (133a/13),
(133b/2), (134a/11), (134a/8), (134b/10),
(134b/10), (134b/12), (135a/11),
(135a/11), (135a/4), (135b/15), (135b/15),
(135b/2), (135b/5), (136a/11), (136a/2),
(136a/4), (136b/11), (143a/15), (144a/9),
(146a/17), (146b/11), (146b/13),
(146b/15), (147a/2), (147b/10), (148b/13),
(149a/6), (150a/1), (151a/13), (151a/17),
(151b/2), (151b/4), (153a/17), (153a/3),
(153a/6), (153b/11), (153b/3), (154b/2),
(155a/11), (156b/2), (167a/11), (167b/9),
(16b/14), (16b/8), (177b/2), (17a/10),
(17a/10), (17a/12), (17a/5), (17a/6),
(17a/7), (180a/1), (180b/11), (181a/1),
(181a/4), (183a/4), (184a/12), (184a/8),
(18a/2), (18b/13), (199a/11), (199a/12),
(20a/6), (22a/17), (22b/15), (22b/8),
(23a/13), (23a/2), (23a/3), (23a/6), (23a/7),
(23b/5), (23b/7), (23b/8), (24a/17),
(24a/7), (24b/10), (24b/5), (24b/8),
(24b/9), (25a/3), (25b/13), (25b/5),
(25b/6), (25b/8), (26a/12), (26a/13),
(26a/2), (28b/1), (28b/11), (28b/9),
(29b/8), (30b/7), (31b/13), (32b/17),
(34a/8), (34b/2), (34b/3), (34b/8),
(35a/10), (35a/12), (35b/14), (35b/14),
(35b/15), (35b/16), (35b/7), (35b/8),
(36b/14), (36b/15), (37b/10), (37b/16),
(37b/4), (37b/4), (37b/6), (38a/1), (38a/5),
(38a/9), (39a/1), (39b/2), (41a/13),
(41b/1), (52b/2), (54a/4), (55b/14),
(55b/6), (56a/17), (56a/9), (56b/2),
(57a/2), (57a/3), (57b/12), (58a/16),
(67b/11), (67b/7), (67b/8), (68a/4),

(68a/6), (68b/13), (68b/2), (68b/4),
(68b/7), (72b/17), (73a/11), (73a/7),
(74b/10), (74b/11), (74b/13), (75a/2),
(75a/2), (75a/4), (76a/10), (76a/13),
(76a/16), (76b/1), (77a/14), (77a/17),
(77a/8), (78b/8), (79a/6), (79b/11),
(79b/15), (80b/3), (81a/3), (81b/5),
(82b/10), (83a/6), (83a/7), (83b/17),
(83b/7), (84a/14), (84a/5), (85a/13),
(85a/16), (85b/14), (87b/16), (88b/14),
(89a/6), (90b/13), (94a/14), (94a/4),
(94b/12), (94b/15), (97a/11), (97a/17),
(97b/17), (97b/4), (98a/8), (98b/16),
(98b/5), (98b/9)

a. + unı (147a/7), (148b/14), (148b/2),
(154b/17), (154b/4), (155a/14), (166b/11),
(177b/14), (183a/7), (183b/12), (183b/7),
(184a/6), (189a/15)

a. + unızı (209a/3)

a. + yaraşdurmağ (5a/4)

a. + yelësinün (38b/8)

a. + yüzün (55b/5)

[= 1032]

at-: Atmak eylemi.

a.-a (190b/3), (191a/15), (191a/17),
(193a/2), (193a/8), (70a/2), (70b/15),
(71a/3), (72b/5)

a.-acağın (190a/15)

a.-acak (184b/6)

a.-an (167a/16), (194a/14),
(95b/11)

a.-ar (103b/6), (109b/17), (112b/8),
(113b/2), (113b/3), (113b/8), (178a/14),
(179a/17), (191b/3), (194a/5), (195a/3),
(195a/5), (215b/9)

a.-arlar (145b/15), (189b/15),
(204a/11)

a.-arsın (166b/16), (76a/5)

a.-asın (116a/7), (116a/9), (199a/17),
(200a/11), (200a/13), (200a/14), (200a/4),
(200a/7), (200b/3), (216b/17), (68b/17),
(83b/12)

a.-aydı (191b/5), (191b/5)

a.-dı (131b/7), (18b/15)

a.-dığı (193a/15)

a.-dığda (208b/13)

a.-dılar (190a/13)

a.-dım (212a/11)

a.-duğda (191a/7), (212a/10)

a.-dum (210a/13)

a.-ı (94a/14)

a.-masın (199b/3)

a.-maya (178b/8), (196a/14)

a.-mayasın (200b/4), (96a/1)

a.-sa (189b/4)

a.-sun (197b/1)

a.-ub (118b/2), (200b/11)

a.-uğ (6a/8), (70b/5), (97a/6)

[= 68]

ata: 1. Baba. 2. Dedelerden ve büyük babalardan her biri. 3. Kişin geçmişte yaşamış olan büyükleri.

a. + m (189a/3)

[= 1]

‘aṭā: <Ar. Hediye, armağan.

‘a. + sındandur (77b/16)

[= 1]

‘aṭafā: <Ar. Atın kulağının bir bölümü.

‘a. (25a/8)

[= 1]

‘aṭāyā: <Ar. Hediyeler, armağanlar; bahşişler.

‘a. + yı (3a/13)

[= 1]

‘atb: <Ar. “‘utb” 1. Rıza, hoşnutluk. 2. “‘atb” Hışım etmek, fesad, ikrah olunan, kerih görülen.

‘a. + ı (21a/9)

[= 1]

atçı: At yetiştirici.

a. + ları (85a/12)

[= 1]

āteş: <Far. Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nâr.

a. (111b/5), (119a/14), (119a/16),
(119a/9), (119b/11), (119b/7), (122b/12),
(122b/6), (123a/10), (127a/13), (14a/4),
(16a/1), (179b/7), (194a/10), (207a/3),
(207a/7), (210a/2), (84b/12)

a. + den (119a/8)

a. + dür (210a/3)

a. + e (14b/8), (209b/17), (210a/13),
(210a/3)

a. + i (119a/9), (16a/1), (207a/3)

[= 27]

āteş-i şerer: <Far. + Ar. Şer, kötülük ateşi.

a. (148b/1)

[= 1]

āteş-i zulm: <Far. + Ar. Zulüm ateşi.

a. (2b/9)

[= 1]

‘aṭf: <Ar. 1. Eğme, meylettirme, döndürme. 2. Bağlama. 3. Dokunma

‘a. (185b/3), (136b/1)

‘a. + ı (136b/15)

‘a. + uğ (137b/13)

‘a. + edesin (148b/16)

‘a. + étmege (151a/10)

[= 6]

‘atfā: < Ar. Biri diğ erinin üzerine meyleden, dik kulak.

‘a. (25a/12)

[= 1]

‘atfe: < Ar. Sapma, dönme, kıvrım, dönüş, bükülme, dönmek, döndürmek.

‘a. (136a/10)

‘a. + ye (136a/11)

‘a. + yi (136a/9)

[= 3]

‘atf-i serī: < Ar. Seri, hızlı döndürme, eğme.

‘a. (148b/15)

[= 1]

atıcı: İyi niş an alan, attığını vuran kimse.

a. (167a/15), (188b/17), (190b/1), (191a/13), (191a/15), (191a/9), (193a/13), (194a/15), (195b/3), (196a/11), (196a/6), (197a/11), (208b/11), (208b/11), (212a/10)

a. + dur (189b/2)

a. + lar (192a/17), (194b/8)

a. + lardan (191b/2)

a. + larla (196a/11)

a. + nuḡ (193a/16), (193b/3), (198a/2)

a. + ya (190b/15), (191a/2), (197a/17), (200a/1)

a. + yı (193b/9)

[= 28]

atıl-: Atılmak eylemi.

a.-an (194b/17)

a.-mıṣ (169b/11), (85a/3)

a.-ur (194b/11)

[= 4]

atım: Atım, ok atımı.

a. + ı (69a/2), (69a/2), (69b/17), (72b/1), (74a/5)

[= 5]

‘atık: < Ar. Boyun ile omuz aras ıdır.

‘a. (168b/4), (168b/5)

[= 2]

‘atık: < Ar. 1. Saf, safi olan nesne. 2. Eski. 3. Asil.

‘a. (117a/12), (171a/14), (171a/9), (36b/10), (36b/15), (37b/16), (37a/3)

‘a. + dan (171a/7)

‘a. + den (171a/8)

‘a. + dūr (171a/16), (37a/1), (37b/15)

‘a. + i (38a/2)

‘a. + idūr (171a/7)

‘a. + olan (130b/11)

‘a. + uḡ (40b/2)

[= 16]

atlı‘a: < Ar. Otuz dört aylık ata verilen isim.

a. (42a/13)

[= 1]

atlı: Atlı.

a. (178a/9)

a. + larla (5a/4)

[= 2]

atma: Atma iş i.

a. + sı (191a/4)

[= 1]

atmaca: Kartalgillerden, ava alıştırılabilen küçük bir yırtıcı kuş, akkuş (*Accipiter nisus*).

a. + dur (213a/9)

a. + laruḡ (216a/9)

a. + nuḡ (213a/11)

a. + yı (213b/1), (213b/4)

[= 5]

atmağ: Atmak.

a. + a (168b/14), (189a/11), (189a/7),
(190a/3), (193a/14), (193b/4), (200a/12)

a. + ı (188b/5), (189a/3), (190a/6),
(190b/15), (190b/17), (191a/11),
(191b/13), (191b/9), (192b/16), (193a/8),
(197a/17)

a. + ıla (191a/6), (191a/6), (191a/6),
(193a/1)

a. + ın (165b/1)

[= 23]

atmak: Atmak.

a. (101b/13), (177b/3), (188b/6), (188b/8),
(189a/16), (189a/2), (190a/2), (190b/3),
(191a/12), (191a/17), (191a/5), (193a/12),
(193a/3), (194a/2), (196a/12), (197b/3),
(197b/4), (200b/2), (213b/17), (71b/10),
(77a/17), (82a/2)

a. + da (193a/11), (198a/1)

a. + dan (167b/1), (189b/8), (197b/11)

a. + dur (188b/16), (189a/14),
(189a/7), (189b/11)

[= 31]

aṭret: <Ar. “Ebher”in (Temiz kanı yürekten
bedene dağıtan büyük damar.) kuyruk kemiği
üzerinden başıdır.

a. (32a/13), (32b/6)

[= 2]

aṭṭıla: Otuz beş aylık at.

a. (42a/14)

[= 1]

aṭvel: <Ar. Pek uzun.

a. + i (169b/6)

a. + ola (155b/6)

[= 2]

aṭyeb: <Ar. Daha (pek, en, çok) güzel.

a. + i (94b/14)

[= 1]

av: 1. Karada, denizde, gölde veya akarsularda
evcil olmayan hayvanları vurma veya yakalama
işi. 2. Bir hayvanın bir başka hayvanı
yemek için yakalaması. 3. Bu yollarla yakalanan
hayvan.

a. (205a/12), (208a/11), (208a/5),
(208a/5), (208b/1), (209b/1), (211b/7),
(213b/8), (214a/17)

a. + ı (216a/14), (217a/1)

a. + edici (216a/1)

[= 12]

‘avākīb: <Ar. Neticeler, sonuçlar, sonlar.

‘a. + ı (120b/6)

[= 1]

‘avākīb-ı umūr: <Ar. Emirlerin sonuçları.

‘a. + a (11a/14)

[= 1]

‘avām: <Ar. Herkes, kaba ve câhil halk, ayak
takımı

‘a. (147b/2), (1b/11), (86b/12)

‘a. + uṅ (202a/15), (202a/15)

[= 5]

āvān: <Ar. Vakit, zaman.

a. + ında (208b/14)

[= 1]

a‘van: <Ar. “a‘vn” Yardım eden, yardımcı.

a. + olur (23b/6)

[= 1]

āvāz: <Far. Ses, seda.

a. + a (32b/12)

a. + eylediler (203b/12)

a. + ı (206b/3), (206b/4), (213b/3), (22a/9)

a. + larınıṅ (22a/5)

a. + eder (69b/12)

[= 8]	a. + a (208a/9)
av(u)c: Avuç, elin iç tarafı.	[= 1]
a. + uñ (132b/4)	avlan-: Avlanmak, avlanma işine konu olmak.
[= 1]	a.-ur (213a/1)
avcı: Avı kendine iş edinen kimse.	[= 1]
a. (208a/4), (216a/11), (216a/14)	avlayıcı: Avlayıcı, avlayan.
a. + dur (217b/5)	a. (205a/12), (212b/7), (213a/7),
a. + yı (214b/7)	(213b/11), (216a/12), (216a/6)
[= 5]	[= 6]
‘avd: < Ar. Geri gelme, dönme, lehine veya aleyhine dönme.	‘avn: < Ar. 1. Yardım. 2. Yardım eden; yarıdakçı; kafadar.
‘a. (16b/15)	‘a. (21a/5)
[= 1]	[= 1]
‘avdet: < Ar. Geri gelme, dönme, dönüş.	‘avret: < Ar. Kadın.
‘a. + éde (193a/7)	‘a. + e (13b/9)
‘a. + éder (127a/3)	‘a. + i (13b/12)
[= 2]	‘a. + leriçün (10a/3)
‘avdü’l-‘itās: bk. kendis.	[= 3]
‘a. (126b/3)	avuc: Avuç, elin iç tarafı.
[= 1]	a. (96b/5), (96b/5)
‘avec: < Ar. Kıvrıklık, eğrilik, bükme, kıvrırmak, eğmek.	[= 2]
‘a. (16b/15), (197b/9)	avutmağ: Avutmak.
[= 2]	a. + içün (211a/9)
avid-: Avutmak.	[= 1]
a.-ub (13b/1)	ay: 1. Art arda gelen iki yeni ay arasında geçen süre. 2. Yılın on iki bölümünden her biri: <i>Mart ayı. Nisan ayı. Mayıs ayı.</i> 3. Bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık otuz gün olarak kabul edilen süre.
[= 1]	a. (41b/13), (41b/14), (41b/15), (42a/10),
avla-: Avlamak, bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek.	(42a/11), (42a/12), (42a/12), (42a/13),
a.-madı (208a/5)	(42a/14), (42a/15), (42a/7), (42a/8),
a.-rdı (211b/7)	(42a/9), (42b/1)
[= 2]	
avlamağ: Avlamak.	

a. + a (41a/11), (41b/11), (41b/11),
(41b/13), (42a/10), (42a/7), (42a/7),
(42a/8), (42a/9)

a. + dan (41b/17)

[=24]

aya: 1. Elin parmak dipleriyle bilek arasındaki iç bölümü, avuç içi. 2. Ayak tabanı.

a. + ları (215a/17)

a. + ında (144a/3)

a. + ını (144a/3), (147a/11), (178b/13)

a. + nuş (151a/14)

a. + sı (124b/1), (152b/2), (153a/11),
(169b/4), (193b/12), (198a/7)

a. + sın (144a/13)

a. + sına (169b/5), (169b/5), (99a/10)

a. + sında (144a/3)

a. + sından (145b/11)

a. + sını (179b/1), (192b/8)

a. + sınış (196a/17), (199a/8), (90a/3)

[=23]

ayağ: Ayak.

a. (111a/13), (16b/8), (181b/13), (22b/5)

a. + a (110b/5)

a. + ı (100b/7), (102b/8), (103b/5),
(103b/8), (104b/5), (105a/13), (105a/16),
(108b/15), (108b/15), (131a/13), (134a/1),
(134a/5), (135b/16), (136b/12), (181b/6),
(192a/2), (211b/14), (211b/5), (212b/4),
(31b/5), (36a/8), (74b/3), (78a/14),
(78b/13), (78b/2), (79a/4), (79a/5),
(80a/4), (81b/3), (81b/5), (97b/17),
(98b/16), (98b/9)

a. + ın (103b/11), (104b/15), (104b/2),
(133b/17), (177a/15), (192a/2), (35b/3),
(98a/7)

a. + ın (132a/14), (134b/9), (135a/17),
(181b/2), (183a/5)

a. + ın (196b/16)

a. + ını (132a/13), (134b/10), (134b/12),
(135b/7), (181a/14), (181b/10), (181b/12),
(181b/3), (181b/8), (182a/13), (182a/2),
(182a/4), (182a/5), (182a/9), (183a/11),
(183a/11), (183a/13), (183a/15), (183a/3),
(183a/4), (183a/9), (183b/10), (183b/12),
(183b/3), (183b/8), (183b/9), (184a/15),
(184b/2), (184b/4), (196b/10)

a. + ına (103a/8), (103b/9), (104b/1),
(79b/15), (98b/9)

a. + ında (102b/8), (103a/12), (104b/11),
(104b/11), (104b/13), (105a/11), (105b/1),
(106a/15), (106a/7), (106a/8), (107a/6),
(110b/6), (125b/6), (125b/6), (17a/7),
(30a/11), (35b/14), (38b/17), (98b/5)

a. + ından (124b/2), (133b/17), (206b/14)

a. + ını (103b/5), (104a/3), (110a/10),
(110a/9), (112a/4), (148b/4), (212b/4)

a. + ınış (103a/4), (106a/3), (114b/7),
(16a/13), (35b/7)

a. + ıyla (214a/7)

a. + ın (104a/1), (104b/10), (105b/7),
(106a/8), (107a/13), (107a/4), (153b/3),
(16b/1), (183a/10), (183a/10), (183a/13),
(183a/15), (183a/15), (184b/2), (184b/6),
(196a/15), (36a/8), (77a/15), (98b/7)

a. + ını (135a/9), (181b/16), (181b/8),
(182a/3), (183a/14)

[=146]

ayağ: Ayak, bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü.

a. (103a/16), (103a/16), (103a/5),
(103a/7), (107a/12), (109a/8), (110a/9),
(112a/2), (112b/17), (147a/4), (160a/1),
(184b/7), (202b/1), (206b/17), (35b/17),
(35b/4), (38b/7), (56b/13), (56b/13),
(56b/14), (56b/14), (77a/1), (95b/11),
(98a/3)

a. + da (102b/12), (103a/1), (103a/12),
(103a/15), (103b/16), (105b/17),
(105b/17), (107a/4), (110b/4), (56b/10),
(56b/11), (79a/5), (83b/5)

a. + dadur (106a/16)

a. + dan (103b/11), (103b/6)

a. + lar (104a/11), (114b/2)

a. + larda (107a/14)

a. + ları (102a/1), (102b/7), (104a/14),
(104a/16), (104a/17), (104b/12),
(109a/15), (109a/6), (109b/13), (112a/16),
(113a/3), (113a/5), (113a/8), (113b/16),
(113b/4), (114a/17), (115a/2), (122b/16),
(132b/3), (135b/6), (145b/1), (15a/15),
(16b/3), (17a/11), (182a/17), (187a/6),
(18b/8), (213a/3), (215b/7), (23b/17),
(23b/4), (24b/5), (31a/6), (35b/5), (35b/5),
(36a/17), (36b/2), (36b/6), (39b/13),
(40a/13), (55b/4), (57a/4), (58b/16),
(59a/13), (67a/9), (68a/5), (68b/9),
(69b/12), (73a/10), (78a/6), (78b/15),
(78b/6), (79a/9), (80a/2), (83b/6), (87a/3),
(89a/8), (90a/10), (90a/9), (90a/9),
(90b/13), (90b/14), (90b/16), (90b/16),
(90b/16), (90b/17), (91a/2), (94a/12),
(97b/13)

a. + larıdur (34a/7)

a. + ların (102a/7), (104a/5), (104a/6),
(104a/8), (104a/8), (105b/5), (113a/4),
(114b/4), (122b/5), (123a/1), (134a/7),
(135b/12), (136a/3), (137a/6), (15a/15),
(34b/6), (35a/17), (35b/3), (35b/3),
(68b/11), (70b/1), (70b/10), (70b/17),
(71b/8), (74a/12), (74a/17), (77b/12),
(79b/2), (83b/4)

a. + larıñ (135a/17), (177b/17), (184a/8)

a. + larıñı (132b/3), (135b/5)

a. + larına (102a/5), (105b/10), (112b/17),
(126a/9), (148b/8), (177a/13), (19a/15),
(200b/2), (55b/2), (124b/5)

a. + larında (101b/1), (105a/6), (105a/6),
(105b/12), (105b/12), (105b/12), (105b/9),
(106a/1), (106a/1), (15a/16), (17a/5),
(31b/4), (33b/16), (39a/1), (40a/11),
(74a/12), (79b/2), (82b/16), (89b/17),
(90a/2), (97b/14)

a. + larını (104a/1), (111b/9), (112b/1),
(112b/17), (116b/1), (138a/12), (70a/5),
(70a/8), (79b/4), (98a/16)

a. + larınıñ (134a/8), (15a/16), (17a/7),
(17a/9), (192a/3), (24a/15), (24a/3),
(35b/10), (35b/11), (38b/15), (38b/17),
(58a/5), (90b/14), (91a/3)

a. + larıyla (137a/10), (82b/4), (82b/5)

a. + larıyla (100b/5)

a. + larıñ (104a/12), (105a/16), (106a/11),
(151b/1), (183b/13), (30a/14), (40a/1),
(56b/8), (56b/9), (78b/15)

a. + larıñı (178a/3)

[=217]

‘ayāl: bk. ‘ıyāl.

‘a. (15a/7)

‘a. + i (18a/13)

‘a. + ümi (13b/1)

[=3]

‘ayān: <Ar. Belli, açık, meydanda.

‘a. (2a/2)

[=1]

‘ayāt: <Ar. Kur’ân’ın cümleleri, ayetler.

a. + uñ (9b/10)

[=1]

‘ayb: <Ar. Kusur, ayıp, leke.

‘a. (103b/17), (137a/13), (148a/4), (17a/4),
(196a/14), (196b/4), (19b/1), (86b/14)

‘a. + dan (115b/9)

‘a. + degildür (136b/9)

‘a. + degüldür (104b/1)

‘a. + dur (105b/15), (106a/17), (106a/8), (136b/8), (147a/9), (80b/12), (89a/3)

‘a. + ı (115b/9), (131b/16), (19b/2)

‘a. + ları (4b/17)

‘a. + ola (82b/16)

‘a. + olmaz (133b/1), (39b/16)

‘a. + uş (104b/9), (106b/3)

‘a. + üñ (187b/15)

‘a. + étdikleri (186b/5)

‘a. + yokdur (187a/14)

[= 30]

‘ayb-ı fazîh: < Ar. Fena, çirkin, kötü ayıp, kusur.

‘a. (107a/17)

[= 1]

‘ayb-ı müvellid: < Ar. Doğuştanm değil, sonradan oluşmuş ayıp.

‘a. (115b/6)

[= 1]

‘ayb-ı redî: < Ar. Kötü, fena, vahim kusur, illet.

‘a. + dür (106b/1)

[= 1]

‘ayblu: < Ar. + T. Ayıplı, kusurlu.

‘a. (107a/17)

‘a. + dur (187a/13)

‘a. + olur (113a/2)

‘a. + éder (79a/5)

[= 4]

āyet: < Ar. 1. Kur’ân’ın herhangi bir cümlesi. 2. Alâmet, nişan.

a. (11b/9)

a. + üñ (188b/13)

[= 2]

ayğır: Damızlık erkek at.

a. (40b/15), (40b/17), (41a/1), (41a/3), (41a/7), (41b/10), (59b/3), (88a/11), (88a/15), (88b/13)

a. + a (41a/14), (41a/5)

a. + ı (41a/13), (88a/12), (88a/15), (88b/9)

a. + ları (88a/16)

a. + édinüb (88a/11)

[= 18]

ayğırlıg: < Ar. + T. Aygırlık.

a. + a (12b/5)

[= 1]

ayğırlık: < Ar. + T. Aygırlık.

a. (12b/7), (88a/14), (88b/6), (88b/6)

[= 4]

ay(ı)d-: Ayıtmak, söylemek, anlatmak, nakletmek, konuşmak.

a.-ur (11a/12), (212b/1)

[= 2]

ayır-: Ayırmak.

a.-a (192a/2)

a.-asın (196b/10)

a.-ma (103b/3), (81b/17)

a.-maya (35b/3), (73a/10)

a.-mayasın (135b/5)

[= 7]

ayırmağ: Ayırmak.

a. + a (98b/12)

a. + ıla (189b/16)

[= 2]

ayırta-: Ayıklamak, seçmek, temizlemek.

a.-dukdan (68b/14)

a.-ya (68b/13), (68b/3)

[= 3]

ayıt-: Ayıtmak, söylemek, anlatmak, nakletmek, konuşmak.

a.-dı (106b/8), (106b/8), (10a/16), (10a/9), (10b/10), (10b/11), (10b/12), (10b/13), (10b/17), (10b/5), (11a/2), (11a/8), (11a/9), (11a/9), (11b/10), (11b/7), (12a/11), (12a/11), (12a/13), (12a/14), (12b/12), (12b/2), (139a/4), (170b/9), (180b/8), (180b/9), (188b/14), (189a/1), (189a/11), (189a/11), (189a/12), (189a/4), (189a/9), (189b/10), (189b/3), (189b/6), (191b/11), (194b/13), (200a/14), (201b/16), (205b/16), (206a/10), (206a/12), (206a/5), (206a/6), (206a/7), (206a/8), (206a/9), (206b/10), (206b/10), (206b/11), (206b/11), (206b/12), (206b/12), (206b/12), (206b/13), (206b/13), (206b/13), (206b/14), (206b/14), (206b/15), (206b/15), (206b/16), (206b/6), (206b/7), (207a/1), (207a/3), (207a/4), (207a/4), (207a/4), (209a/17), (209a/2), (209a/4), (209a/7), (209b/1), (209b/10), (209b/16), (209b/4), (209b/7), (209b/9), (20b/10), (210a/17), (210a/5), (210b/10), (210b/14), (210b/17), (211a/11), (211b/1), (211b/17), (211b/7), (212b/14), (214a/14), (214b/14), (214b/2), (214b/5), (215a/13), (215a/2), (215a/2), (215b/15), (215b/16), (215b/17), (37a/10), (37a/12), (37a/5), (37a/8), (37b/10), (37b/11), (37b/3), (37b/6), (58b/12), (58b/13), (58b/9), (59a/1), (5b/11), (5b/17), (68b/12), (6a/5), (6b/1), (6b/10), (6b/16), (7a/1), (7a/15), (7a/5), (7b/10), (7b/4), (8a/11), (8a/2), (8b/17), (8b/3), (9a/11), (9a/13), (9a/7), (9b/13), (9b/16), (9b/4)

a.-dik (138a/17), (209a/6)

a.-dılar (105a/11), (105a/11), (11b/9), (12a/11), (12b/1), (170b/12), (194b/14), (206a/10), (206a/11), (206a/6), (206a/7), (206a/8), (206a/9), (207a/9), (214b/6), (22b/2)

a.-dım (210a/11), (210a/13), (210a/6)

a.-duğı (37b/1)

a.-duk (209b/10)

a.-dum (210a/4)

[= 159]

āyīne: <Far. Ayna.

a. (3b/5)

[= 1]

‘ayn: <Ar. 1. Göz. 2. Aslı, kendisi. 3. Bir şeyin eşi, tıpkısı.

‘a. + da (101a/14), (101a/17), (101b/17)

[= 3]

‘aynda mā’-i ḥādīs: <Ar. Gözden su çıkması, gözün akması.

‘a. (101a/17)

[= 1]

‘ayn-ı başiret: <Ar. Önden görüş, ön sezi.

‘a. (3b/7)

[= 1]

ayrıl-: Ayrılmak.

a.-a (40a/3), (8b/1)

a.-maya (212a/8)

a.-mayalar (167a/2)

a.-mayasın (132b/4)

a.-miş (90b/14), (90b/5)

a.-salar (167a/6)

a.-ub (166b/2)

a.-ur (106a/4), (94b/4)

[= 11]

ayrılan-: Ayrılanmak, ayıklanmak.

a.-miş (94b/8)

[= 1]

ayru: Ayrı.

a. (134a/12)

[= 1]

ayrılığ: Ayrılık, ayrı kalmak durumu.

a. + indan (134a/13)

[= 1]

ayy: Ayı, Memelilerin etobur takımından, beş parmaklı, tabanlarına basarak yürüyen, yurdumuzda boz türü bulunan, iri gövdeli hayvan (*Ursus arctos*).

a. (57b/9)

[= 1]

az: Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.

a. (102a/11), (102b/15), (105b/15), (107a/5), (107a/6), (110a/7), (110b/17), (110b/7), (111a/10), (111b/4), (112a/10), (112b/16), (112b/17), (112b/17), (122a/4), (13a/15), (13a/16), (13b/1), (153a/8), (156b/4), (15a/10), (172b/7), (187b/11), (187b/8), (188a/14), (188b/2), (188b/3), (190a/14), (190b/11), (190b/12), (193a/12), (193b/7), (194a/16), (210b/3), (214a/5), (22a/1), (24a/13), (25a/2), (35a/14), (47b/1), (49b/2), (52a/2), (56a/11), (56a/12), (56a/13), (56a/15), (56a/17), (56b/3), (70a/1), (70a/1), (73a/6), (75a/6), (76a/1), (76b/16), (77a/1), (77a/1), (84b/10), (89a/10), (89a/11), (89a/14), (89b/15), (90a/5), (94b/4), (95a/2), (95b/12), (96b/10), (96b/14), (97a/1), (97a/7), (98b/1)

a. + ar (122a/12), (122a/12)

a. + dur (187b/17), (190b/10), (195b/8), (40a/9), (77b/5), (9b/3)

a. + ola (17b/6), (91a/3), (91a/3)

a. + olmakdur (214a/2)

a. + olsa (20b/7)

[= 83]

az-: Azmak, taşkınlıkta ileri gitmek.

a.-ar (80b/2)

[= 1]

azā: < Ar. 1. Sabır. 2. Cenaze alayı. 3. Başsağlığı ziyareti.

a. + etmezler (7a/4)

[= 1]

a'zā: < Ar. Organlar, üyeler.

a. (115b/9), (197b/15)

a. + nuḡ (94b/1), (97a/15)

a. + sı (191a/7), (19b/9), (34a/11), (34a/8), (75a/17), (89a/5), (91a/5), (99b/5)

a. + sını (93b/9)

a. + sına (38a/1)

a. + sindan (34a/15), (38a/5)

a. + sını (19a/6), (19a/8)

a. + sınıḡ (39a/6)

a. + yı (34a/10)

[= 20]

a'zā-yı cismāniyye: < Ar. Beden uzuvları, organları.

a. + sinden (34b/2)

[= 1]

'azāb: < Ar. İşkence, keder.

'a. + dan (7a/13), (9a/10)

[= 2]

'azāb-ı elīm: < Ar. Kötü işkence.

'a. (9a/13)

'a. + den (6b/5)

[= 2]

'azāb-ı nār: < Ar. Ateşin azabı.

'a. + dan (6a/17)

[= 1]

azacıq: Azıcık, çok az, biraz.

- a. (113b/7), (137a/11), (147a/3), (70a/8)
[=4]
- āzād:** <Far. Kurtulmuş, serbest olan, kimsenin kölesi olmayıp istediği gibi hareket eden. 2. Ayıpsız, kusursuz.
a. + etmek (189b/5)
[=1]
- a‘zam:** <Ar. Daha (pek, en, çok) büyük.
a. + dur (9a/10)
a. + ıdur (31b/17), (75a/13)
a. + ından (202a/16)
a. + indandur (185b/2)
[=5]
- ‘azamet-i tecelli:** <Ar. Ululuğun, büyüklüğün belirmesi, ortaya çıkması.
‘a. + si (1b/3)
[=1]
- āzān:** <Ar. Kulaklar.
a. + dan (25a/7)
[=1]
- azar azar:** Azar azar, minik minik.
a. (122a/12)
[=1]
- ‘azāyib:** <Ar. 1. "‘azb" Uzak olmak, aklından gitmek, gizli kalmak. 2. Azaplar.
‘a. + inden (186b/2)
[=1]
- ‘azāz:** <Ar. "‘azz" Isırmak, diş geçirmek, dişlemek; çok ısırın, huysuz, ters.
‘a. (102a/13)
[=1]
- a‘zel:** <Ar. Kuyruğu doğuştan değil de sonradan eğri olan hayvan.
a. + olur (106b/11)
- [=1]
- ‘azele:** <Ar. Vücutta hareketleri yapan sinirli etler, kas.
‘a. + nüç (71a/13)
[=1]
- āzer:** <Ar. 1. Hz. İbrahim’in babası. 2. Hz. İbrahim’in soyundan gelen.
a. + den (12a/16)
[=1]
- azfār:** <Ar. 1. Uzun ve enli tırnak. 2. Tırnağın başı.
a. (30b/3), (30b/9), (39a/10)
a. + ınuç (39a/9)
[=4]
- azfār-ı tabīb:** <Ar. "‘azfārü’-t-ṭīb" Çan çiçeğigilerden, genellikle dağlarda yetişen bir çeşit bitki, şeytantırnağı, dev tırnağı (*Phyteuma*).
a. (125a/13)
[=1]
- azher:** <Ar. 1. Bir at türü. 2. Yük taşıyan hayvan. 3. En zahir, pek belli, çok meydanda, besbelli, apaçık.
a. (36b/13)
a. + dür (153a/16)
a. + olan (136a/7)
a. + olur (103a/7)
[=4]
- azher-i cehl:** <Ar. Açık olan cahillik, besbelli yapılan hata.
a. + olmaz (191b/4)
[=1]
- ‘azīm:** <Ar. Büyük, yüce, çok ileri.
‘a. (84b/11)
[=1]
- ‘azīm-i şūğl:** <Ar. Çok büyük dert.

‘a. (138b/5)
[= 1]

‘azīmet: < Ar. Gitme, gidiş.
‘a. + e (2a/13)
[= 1]

‘azīz: < Ar. Muhterem, saygın.
‘a. (23a/5)
‘a. + olur (88a/8)
[= 2]

‘azīzū’-n-nefs: < Ar. Saygın, muhterem nefisler.
‘a. (207a/15)
[= 1]

‘azm: < Ar. Kemik.
‘a. + uḡ (34a/6)
‘a. + üḡ (26a/14)
[= 2]

‘azm-i şāḡiṣ: < Ar. Yükselen, yukarı çıkan kemik.
‘a. + da (36b/12)
[= 1]

‘azm: < Ar. Azim, kasıt, istek, karar, kararlılık, kafaya koyma.
‘a. (204b/6)
‘a. + i (197a/7)
‘a. + édesin (74a/15)
‘a. + édüb (205a/1)
[= 4]

azmār: < Ar. Atın alıştırılıp zayıflatılması, yarışa hazırlanması; boyun eğdirmek.
a. + da (38a/3)
[= 1]

‘azmete: < Ar. Pazının sert, katı, yoğun yeri.
‘a. (29b/14), (29b/17)
[= 2]

‘azra: < Ar. Boyun ile kürek arasındaki kıllar.
‘a. (27b/11), (27b/8)
[= 2]

azrā: < Ar. Sakalın bittiği yerin arkasında olan dişler.
a. + sıdur (26b/17)
[= 1]

‘azret: < Ar. Boyun ile kürek arasındaki kıl.
‘a. + e (28b/1)
[= 1]

‘azrūf: < Ar. İki omurun başında bulunan kemikten ince, yumuşak olan şey.
‘a. (29b/1), (29b/1)
[= 2]

azu: Azı, köpek dişlerinden sonra içeriye doğru, alt ve üst çenenin iki yanında beşer tane bulunan ve yiyecekleri öğütmeye yarayan dişlerin ortak adı, azı dişi, öğütücü diş.
a. + sında (28a/17)
[= 1]

azu dişleri: Azı diş, köpek dişlerinden sonra içeriye doğru, alt ve üst çenenin iki yanında beşer tane bulunan ve yiyecekleri öğütmeye yarayan dişlerin ortak adı, azı dişi, öğütücü diş.
a. (217b/4)
a. + dür (26b/17)
a. + nde (28a/15)
a. + nūḡ (74b/10)
[= 4]

‘azze şānūhū: < Ar. Allah’ın isimlerinden biri. Aziz ve yüce olan (Allah).
‘a. (216b/1)
[= 1]

-B-

bāb: < Ar. Bölüm, fasıl.

b. (100b/1), (100b/11), (102a/6), (103a/1),
(108a/10), (115b/1), (115b/11), (139b/1),
(147a/13), (149b/1), (150a/9), (154a/1),
(155a/2), (155a/3), (156a/1), (157a/1),
(157b/1), (158a/1), (158b/1), (159a/1),
(159b/1), (160a/1), (160b/1), (161a/1),
(161b/1), (162a/1), (162b/1), (163a/1),
(163b/1), (164a/1), (164b/1), (165a/1),
(165b/1), (166a/1), (167a/1), (168a/1),
(169a/1), (169a/10), (169b/12), (169b/8),
(170a/6), (178a/8), (178b/4), (179a/10),
(180b/2), (180b/4), (181a/11), (181b/1),
(182a/11), (183b/11), (185a/1), (185b/14),
(188b/5), (191b/10), (194a/13), (194a/2),
(195b/1), (196a/5), (198a/1), (199b/3),
(200b/1), (40b/12), (43a/1), (55b/1),
(56b/8), (59a/4), (59a/9), (59b/7),
(67a/14), (75a/10), (76a/10), (83b/7),
(84b/15), (87b/15), (89a/3), (89b/17),
(89b/3), (90a/13), (93b/13), (93b/9),
(94b/7), (97b/3), (99a/4)

b. + da (148a/9), (59a/10), (98a/11)

b. + ında (74b/6)

b. + ından (122a/5)

b. + lardan (148a/2)

[= 89]

bāb-1 āḥer: < Ar. Diğer bölüm.

b. (181b/11), (181b/15), (181b/4),
(181b/7), (182a/2), (182a/5), (182a/8),
(183a/12), (183a/7)

b. + dür (150b/4)

[= 10]

bāb-1 imtināʿ: < Ar. Men edilen, geri durulan durumların bölümü.

b. (153a/14)

[= 1]

bāb-1 riyāzet: < Ar. Atların terbiye edilmesi bölümü.

b. + de (137a/8)

[= 1]

bāb-1 süyüf-1 dimişkiyye: < Ar. Şam kılıçlarının bölümü.

b. (174b/1)

[= 1]

bāb-1 süyüf-1 muḥdes: < Ar. İhdas edilmiş, eski olmayan kılıçların bölümü.

b. (174a/1)

[= 1]

bāb-1 süyüf-1 müvellede: < Ar. Yapma, yeni türetilen kılıçların bölümü.

b. (173b/1)

[= 1]

bāb-1 süyüf-1 tirmāhin: < Ar. + Far. Tirmāhin kılıçlarının bölümü.

b. (175a/1)

[= 1]

bāb-1 süyüfu süleymaniyye: < Ar. Süleymaniye kılıçlarının bölümü.

b. (172b/9)

[= 1]

bābü'l-ʿunuḳ: < Ar. Boyun bölümü.

b. (35a/9)

[= 1]

baba: Çocuğu olan erkek, peder.

b. + cıgım (206b/10), (206b/12),
(206b/13), (206b/15)

b. + sı (12a/7), (207a/1), (59b/13)

b. + sıdur (214b/7)

b. + sından (12b/6), (209b/15)

[= 10]

bād: < Far. Yel, rüzgâr.

b. (109a/12), (111a/11)

[= 2]

ba'd: <Ar. Zaman zarfıdır ve te'hir ifade eder. Sonra anlamındadır.

b. (4b/3)

[= 1]

bādām: <Far. Badem ağacı ve bu ağacın yaş ya da kuru yenilen yemişi (*Amygladus communis*).

b. (122b/13)

b. + dan (121b/8)

[= 2]

ba'dehu: <Ar. Ondan sonra.

b. (109b/1), (109b/4), (115a/6), (116a/17), (116a/17), (116a/2), (118a/6), (118b/3), (119a/11), (119a/13), (119b/11), (120a/11), (120a/15), (120b/2), (121a/16), (121a/9), (121b/2), (124a/16), (124b/10), (125b/4), (125b/7), (126a/5), (131a/5), (132b/4), (134b/16), (148a/3), (167b/8), (169a/2), (169a/6), (171a/15), (171a/15), (183a/12), (183a/5), (183b/8), (194b/1), (200b/14), (201b/10), (201b/17), (2a/14), (55b/15), (69b/2), (83a/14), (84a/15), (98a/1), (98a/2), (98b/16)

[= 46]

ba'de'l-cenüb: <Far. + Ar. Güney rüzgârı.

b. (16a/10)

[= 1]

ba'de-zalik: <Ar. Ondan sonra.

b. (126a/15), (131a/2), (147b/6)

[= 3]

bādiye ehli: <Ar. Bedeviler, çöl halkı. (ehl-i bādiye)

b. (20b/16)

[= 1]

bāfe: <? Göğüs.

b. (28a/8)

[= 1]

bağ: 1. Bir şeyi başka bir şeye veya birçok şeyi topluca birbirine tutturmak için kullanılan ip, sicim, şerit, tel. 2. Kemikleri birbirine bağlamaya, iç organları yerinde tutmaya yarayan lif demeti.

b. (196a/10), (96a/8), (96a/8)

b. + dan (179a/17)

b. + ı (146a/10), (153a/17), (176b/6), (176b/9), (179a/11), (179b/3)

b. + ma (132a/5), (29a/7)

b. + ında (176a/16)

b. + ını (179b/11)

b. + lar (176a/15)

b. + larıdur (176a/14)

b. + larından (134a/15)

b. + ları (195b/13)

b. + u (179a/12), (195b/14)

b. + eder (195b/6)

b. + edesin (179a/11)

[= 22]

bağdādī: <Ar. Bir ölçü birimi.

b. (22b/2), (68b/15)

[= 2]

bağır-: Bağırmaq, yüksek ve gür ses çıkarmak.

b.-maz (67a/4)

[= 1]

bağırma: Bağırma işi.

b. + sı (102a/15), (67a/2)

[= 2]

bağırmaq: Bağırmaq.

b. + dur (100b/4)

[= 1]

bağırsağ: bk. bağırmaq.

b. + ı (19a/1), (90b/2)

b. + ıdur (32a/6)

[= 3]

bağırsak: Sindirim organının mideden anüse kadar olan, ince bağırsak ve kalın bağırsaktan oluşan bölümü.

b. (32a/7)

b. + ları (94b/3)

b. + larını (127a/15)

[= 3]

bağırtlak: Orta büyüklükte, eti sevilen bir cins göçebe ördek, bozkır tavuğu (*Querquedula*).

b. (17b/17)

[= 1]

bağla-: Bağlamak, bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.

b. (82a/10)

b.-dı (11b/16), (12a/15)

b.-dığı (68a/2)

b.-dıkları (176a/17)

b.-dılar (146a/3), (19a/13), (19a/13), (203b/13)

b.-mayınca (98a/13), (99a/13)

b.-maz (179a/16)

b.-r (179a/15), (184a/3)

b.-rdum (82a/4)

b.-rlar (75a/4)

b.-rsın (132a/3), (145b/7), (146a/16), (146a/2), (146a/3), (179b/13), (184a/17), (184b/8), (216b/12), (96a/3)

b.-sa (146a/6)

b.-salar (59b/3)

b.-ya (119a/17), (198a/15), (69a/4), (69a/8), (69b/4), (70a/12), (70a/5), (71a/4), (71b/3), (98b/10), (98b/12), (98b/7)

b.-yalar (116b/1)

b.-yalum (211a/2)

b.-yasın (124b/16), (124b/6), (133a/9), (133b/2), (133b/4), (145b/9), (179a/11), (184a/14), (184a/16), (74a/16), (74a/17), (78a/8), (82b/2), (93b/14), (96a/16), (97a/11)

b.-yub (116a/17), (118a/17), (11b/5), (120b/4), (121b/6), (12a/2), (130b/11), (15b/2), (57b/10), (6a/13), (6a/2)

[= 69]

bağlama: Bağlama işi.

b. + sı (11a/1)

[= 1]

bağlamağ: Bağlamak.

b. + a (183b/5), (183b/5)

[= 2]

bağlamak: Bağlamak.

b. (146a/4), (200b/5), (200b/6), (216a/17)

b. + dan (184a/16), (213a/5)

[= 6]

bağlan-: Bağlanmak, bağlama işine konu olmak.

b.-mişdur (107b/10), (107b/11)

b.-sa (112b/17)

b.-ur (180a/7), (32a/9), (43a/4), (57b/13)

[= 7]

bağlanma: Bağlanma işi.

b. + sı (57b/14), (57b/16)

[= 2]

bağlanmağ: Bağlanmak.

b. + ı (100b/6)

[= 1]

bağlı: Bağlı, bir bağ ile tutturulmuş olan.

b. (133b/6), (134a/15), (176a/17), (180b/17), (213b/9), (88b/1)

b. + dur (107b/12)

- b. + ola (167b/8), (22b/11)
[= 9]
- bahāne:** <Far. 1. Vesīle, sebep. 2. Kusur, noksan, garaz.
b. (205b/3)
b. + siyle (202a/1), (205b/1)
[=]
- baħr:** <Ar. 1. Deniz. 2. Büyük göl veya nehir.
b. + da (170a/15), (170a/17)
[= 2]
- baħrī:** <Ar. 1. Denize ait, denize mensup, denizle ilgili. 2. Tüyünden kürk olan, patka da denilen, gagası kaşığa benzer bir çeşit deniz ördeği.
b. (213a/12)
b. + dür (213a/12)
b. + olan (215b/3)
[= 3]
- baħr-i feyz-i bī-zevāl:** <Ar. Sonsuz, sonu olmayan ilim denizi.
b. (3b/6)
[= 1]
- baħr-i feyz-i muhteşem:** <Ar. Muhteşem ilim, irfan denizi.
b. (3b/9)
[= 1]
- baħs:** <Ar. 1. Konuşulan şey, söz. 2. İddialaşma.
b. + édüb (34b/11)
b. + étmediler (190a/9)
b. + étmediyse (20a/9)
b. + étmekdür (138a/2)
b. + étmeye (85b/12)
[= 5]
- baħt:** <Far. Talih, kader, kısmet.
b. + ı (4a/9)
- [= 1]
- bahā:** <Far. Kıymet, değer, bedel, paha.
b. (88b/8)
[= 1]
- bahādır:** <Far. Cesur, yiğit.
b. (211a/5), (2b/7)
b. + lar (11a/14), (204b/9), (20a/14), (4b/6)
b. + lara (22a/8)
b. + laruñ (22a/8), (4b/12)
b. + étmege (203b/4)
[= 10]
- bahādırlık:** <Far. + T. Cesurluk, yiğitlik.
b. (21b/11)
[= 1]
- ba‘īd:** <Ar. Uzak, ırak.
b. (147a/15), (23b/12), (96a/4)
b. + dür (12b/1), (17a/16)
b. + olanlardur (17a/4)
[= 6]
- ba‘īde:** <Ar. 1. bk. ba‘īd. 2. Umulmadık.
b. (175b/17)
[= 1]
- baķ-:** Bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek.
b.-a (85b/10), (90b/17)
b.-acaķ (136b/6)
b.-an (88a/13)
b.-ması (37b/8)
b.-sañ (14a/11), (14a/4), (14a/7)
[= 8]
- baķar:** <Ar. 1. Sığır, inek; sığır giller. 2. Yarmak, kesip açmak.
b. + a (118b/15)
[= 1]

bākı: <Ar. "bāqī" Geriye kalan, baki.

b. + sı (143a/14), (27a/16)

[= 2]

bakıcı: Bakma işiyle görevlendirilen kimse.

b. (147b/10)

[= 1]

bakırcı: Bakır işleyen veya bakır kap kacak satan kimse.

b. + lar (82a/11)

[= 1]

bākī: <Ar. Kalan, arda kalan, geriye kalan, devam eden.

b. (107a/17), (12b/9), (155b/6), (69a/17), (69b/1), (69b/2), (73b/1), (76a/9)

b. + dür (109a/4), (9b/3)

b. + olan (102b/5), (69b/1)

b. + sin (216b/10)

[= 13]

bakla: <Ar. Baklagillerden, yurdumuzun her yerinde yetiştirilen, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki (*Vicia faba*). 2. Bu bitkinin yeşil ürünü veya kuru tanesi.

b. (119a/3)

b. + yı (123a/16)

[= 2]

baklatü'l-ḥamkâ: <Ar. Semizlik otu, semizotu (*Portulaca oleracea*).

b. + yı (121b/10)

[= 1]

bakmak: Bakmak.

b. (82b/17)

b. + dur (100b/10)

[= 2]

bal: Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine

doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde.

b. (119a/16), (119b/5), (123b/15)

b. + a (120a/13)

b. + ı (120a/12), (125a/4)

[= 6]

balak: <Ar. Ayakları alacalı olan at.

b. (62b/2)

[= 1]

balçık: Balçık. 1. İçinde çeşitli organik maddeler bulunan, genellikle killi, koyu, yapışkan çamur, mil. 2. İçindeki kil oranı yüksek, yağlı, su geçirmez, koyu toprak.

b. (175b/14), (209b/4)

b. + da (169a/3)

b. + eyledüm (210a/15)

[= 4]

balçığ: bk. balçık.

b. + ından (119b/1)

[= 1]

baldır: 1. Bacağın dizden ayak bileğine kadar olan bölümü, incik. 2. Bu bölümün yumuşak ve şişkin olan arka tarafı.

b. + da (39b/8), (71a/11), (71a/13), (90a/10)

b. + ları (18b/16)

[= 5]

baldur: bk. baldır.

b. + da (39a/16)

b. + ı (169a/15)

b. + ıdur (17a/9)

b. + ını (16a/15)

[= 4]

balgam: <Ar. Solunum organlarının salgıladığı, ağızdan dışarı atılan sümüksü madde.

b. (213b/17)

b. + dur (213b/11)

[= 2]

balık: Omurgalılarından, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.

b. (105a/8), (10a/14), (113b/1)

[= 3]

balık kabuğu: Balık kabuğu.

b. + na (113b/1)

[= 1]

balmum: bk. balmumu.

b. + dan (127b/3)

[= 1]

balmumu: Balmumu; bal peteğinde arıların yaptığı, çok miktarda mirisil palmitat, serotik asit ve esterleri ve bazı yüksek karbon parafinleri içeren, mobilya cilası, ayakkabı cilası, sentetik meyve, kozmetikte krem yapımında kullanılan bir mum.

b. (119a/14), (120a/11), (126a/5), (209b/3)

b. + n (120b/17), (121a/6)

[= 6]

baña: bana.

b. (12a/12), (132a/10), (133a/14), (135a/1), (13b/16), (144a/12), (146a/6), (14b/11), (15b/12), (15b/13), (15b/9), (207a/9), (209a/17), (209b/13), (209b/5), (209b/6), (209b/7), (210a/14), (210a/6), (210a/6), (210a/8), (212a/4), (212a/5), (4b/4), (5a/11)

[= 25]

baraş: <Ar. Deride leke bulunması, abraş, abraşlık, alacalık hastalığı, vücudu sivilcelerin kapladığı, tedavisi kâbil olmayan bir hastalık, cüzzam.

b. (101a/13)

b. + ı (114a/6)

b. + uñ (114a/4)

[= 3]

bār-gāh: <Far. Girmek için izin almak lâzım gelen, girilebilecek yer, çadır, yüksek divan.

a. (2a/8)

[= 1]

bār-gīr: <Far. 1. Yük tutan, yük kaldıran. 2. Beygir, at.

b. (59b/10), (86b/2)

b. + dūr (59b/13), (87b/17), (88b/13)

b. + e (87a/12), (88a/1), (88a/2)

b. + i (86b/15), (87b/10), (87b/2), (87b/8)

b. + ler (79a/4), (88a/9)

b. + lerüñ (94a/2)

b. + üñ (118b/7), (86b/4), (87b/3)

[= 18]

bārid: <Ar. Soğuk.

b. (208b/8), (88a/5)

b. + i (96a/5)

b. + olan (215a/14)

[= 4]

bāride: <Ar. bk. bārid.

b. (89a/1)

[= 1]

bar-gāh-ı vaḥdet ü kıds: <Ar. Kutsal ve tek olan yüksek divan.

b. (201a/12)

[= 1]

barmağ: bk. barmağ.

b. + ı (198b/10), (198b/7), (198b/7), (198b/9), (99a/17)

b. + ıla (197a/2)

b. + m (132a/14)

b. + ma (198b/4)

b. + ından (192a/14)
b. + ını (132a/5), (192a/14), (192a/14),
(192a/8), (196a/17), (198b/9)
b. + ınıu (198b/8)
b. + ıyla (192a/14), (196a/16)
b. + u (199b/1)
b. + u (197a/2), (197a/3)
[= 21]

barmak: Parmak; insanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri.

b. (151a/14), (152b/1), (172b/7),
(176b/14), (176b/15), (177b/9), (186b/13),
(193b/11), (198b/11), (98b/15)
b. + dur (173b/3), (174b/16)
b. + lar (145b/11), (146a/2), (176b/3),
(199a/6)
b. + ları (14b/7), (169b/5), (193a/1)
b. + ların (180a/17), (198b/5)
b. + ları (135a/12), (143a/14)
b. + larını (183b/13), (198a/12)
b. + larını (199a/8)
b. + ları (178a/1), (199a/7)
[= 28]

baş: <Ar. Yayma, açma, uzun uzadıya anlatma.

b. + ıdur (86a/5)
b. + éde (192a/11), (192a/5), (35b/3)
[= 4]

bāşak: <Ar. 1. Atmaca kuşu. 2. Atlara ait bir organ adı.

b. (93b/11)
[= 1]

baş: 1. İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm. 2. Başlangıç. 3. Temel, esas.

b. (100b/8), (103a/11), (123b/9),
(132a/14), (132a/5), (170a/1), (175b/17),
(186b/13), (197a/2)

b. + ı (100b/9), (107b/9), (109a/16),
(109a/6), (110a/8), (110b/1), (110b/3),
(122b/17), (138b/12), (140b/4), (143a/2),
(143a/3), (145b/2), (146a/17), (146b/3),
(146b/5), (146b/5), (146b/9), (147a/12),
(148b/13), (150b/1), (151a/1), (151a/2),
(151b/2), (153b/1), (164b/2), (166b/5),
(168b/10), (168b/11), (168b/11), (168b/2),
(168b/2), (168b/3), (168b/5), (168b/7),
(171b/4), (176b/12), (178a/16), (178a/16),
(182b/1), (186a/14), (187b/10), (187b/9),
(188a/5), (192a/17), (192b/1), (193b/7),
(193b/8), (197b/15), (198b/16), (214a/6),
(215a/16), (215b/5), (24b/15), (27a/6),
(28a/2), (29a/8), (29b/5), (32b/10),
(33a/8), (34a/1), (35b/2), (36a/10),
(36a/12), (53a/1), (59b/11), (72a/17),
(78a/6), (88b/5), (90b/10), (90b/11),
(90b/6), (90b/8), (99a/5)

b. + ıdur (170a/11), (24b/12), (24b/8),
(28a/1), (28b/8), (30a/13), (30a/15),
(31b/11), (32b/6), (32b/9), (33a/6),
(39a/10), (39a/3), (90a/6)

b. + ımı (210a/8)

b. + ın (102b/1), (103a/6), (103a/9),
(109b/13), (109b/15), (111a/11),
(116a/17), (116a/17), (116b/1), (116b/13),
(119b/10), (119b/13), (119b/13),
(119b/15), (119b/15), (124a/17), (126a/8),
(154b/13), (155a/12), (192a/3), (214a/11),
(70b/2), (80b/7), (82a/3), (85a/5), (87a/2),
(97a/11)

b. + ın (177a/6), (183b/17)

b. + ını (146b/12), (146b/7), (183a/16),
(183b/16)

b. + ma (103b/3), (104a/7), (133a/13), (143a/4), (144a/4), (144a/9), (146b/15), (168b/13), (176b/10), (21b/1), (24b/1), (28b/9), (82a/1), (85b/9), (94a/1)

b. + ında (106b/2), (114a/11), (119b/15), (140b/11), (143a/6), (145b/17), (153b/2), (164b/1), (194a/2), (199a/13), (22a/13), (24b/8), (27b/10), (29b/11), (29b/2), (33b/11), (33b/15), (57a/7), (57b/14), (72b/1)

b. + ından (133a/10), (146b/13), (153a/17), (153a/3), (193b/1), (23b/3), (28b/4), (28b/5), (70b/3), (84a/9)

b. + ını (102a/17), (103a/5), (103b/4), (104a/9), (108b/12), (109a/11), (110a/12), (110b/12), (110b/2), (111a/14), (111b/2), (112a/4), (112b/13), (113a/13), (119b/8), (11b/15), (121b/6), (127a/12), (133a/9), (135a/11), (135a/4), (143a/3), (144a/4), (144a/9), (146b/10), (146b/13), (146b/3), (147a/11), (148a/17), (148b/7), (178a/3), (192a/3), (200b/10), (214a/5), (22a/13), (22b/12), (68a/3), (69a/8), (70a/5), (71b/4), (74a/16), (77a/15), (81a/11)

b. + ınıñ (102b/3), (106a/17), (109b/12), (110b/9), (113a/5), (24a/9), (24b/10), (28a/1), (29b/16), (32b/5), (33a/3), (38b/15)

b. + ları (172b/1), (172b/8), (23b/2), (29a/11), (29a/2), (29a/9), (31b/10), (90b/6), (98b/15)

b. + larıdur (30a/12), (30b/5), (33a/11), (33a/3), (33b/14)

b. + larına (28b/2), (4b/12)

b. + larında (165a/1), (193b/15)

b. + larından (54a/2)

b. + larınıñ (29a/10), (39a/7)

b. + uñ (102b/6), (147a/2), (156b/11), (184a/1), (186a/10), (213b/13), (24b/15), (24b/9), (27b/11), (89a/3), (98b/11), (98b/12)

[= 264]

b.-arsa (104a/10)

b.-dı (4a/1)

b.-dığı (34b/7)

b.-maya (96a/14)

b.-mazsın (182a/15)

b.-sa (103a/16), (103a/16), (103b/2), (114b/10), (114b/8), (114b/9)

[= 18]

başır: < Ar. Görüp, anlayan.

b. (105a/3), (105a/3)

b. + ola (74a/10), (74a/6)

b. + olacak (41a/16)

b. + olsa (67b/3)

[= 6]

başiret: < Ar. Önden görüş, sezis.

b. (137b/3), (138a/15), (155a/4), (19a/17), (20a/3), (20b/1), (212a/7), (21a/5), (81a/10)

b. + eyledük (21b/13)

b. + i (34a/15)

b. + siz (41a/14)

[= 12]

başmağ: Basmak.

b. + a (103a/8)

[= 1]

başmağ: Basmak.

b. (86b/6)

b. + dan (107a/8)

[= 2]

başra: < Ar. Üzerinde beyazlıklar bulunan herhangi bir şey, atın muhtelif yerlerinde beyazlıkların olması.

b. + dur (55b/14)

- [= 1]
- başabaş:** Tam, eşit, eşit biçimde.
- b. (84b/17)
- [= 1]
- başbarmak:** bk. başbarmak
- b. + ı (198b/7)
- b. + ından (192a/14)
- b. + ıyla (196a/16)
- [= 3]
- başbarmak:** El ve ayakta bulunan en kalın parmak, badem parmak.
- b. (99a/17)
- [= 1]
- başka:** Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.
- b. (111a/7), (111a/7), (116a/6), (116a/6), (126a/4), (126a/4)
- [= 6]
- başka başka:** Farklı farklı.
- b. (166b/3)
- [= 1]
- başla-:** Başlamak, bir işe girişmek, harekete geçmek.
- b.-dı (189a/7)
- b.-mamış (127a/15)
- b.-mayasın (183a/3)
- b.-rsın (150a/5), (181a/12), (79a/7)
- b.-sa (131a/13)
- b.-ya (79b/4), (8b/1)
- b.-yasin (184a/14)
- b.-yub (215b/11)
- [= 11]
- bâtl:** < Ar. Boş, beyhude, yalan; çürük.
- b. (75a/8)
- b. + olur (153b/6), (155a/3), (185b/12)
- [= 4]
- baş-:** Basmak, vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak.
- b.-a (31a/5)
- b.-amaz (99a/3)
- b.-ar (105a/4), (107a/13), (14a/8), (24a/3), (86b/3)
- baş yağı:** Baş yağı, mızrakları onarmak için kullanılabilen bir yağ.
- b. (170a/1)
- [= 1]
- bâtin:** < Ar. 1. İç. 2. İç yüz. 3. Gizli, görünmeyen nesne.
- b. (33b/14)
- b. + da (30b/14)
- b. + ı (196a/15), (25a/17), (55a/3)
- b. + ıdur (28a/5), (30b/14)
- b. + ına (32a/17)
- b. + ından (200b/10)
- b. + larıdur (33b/7)
- [= 10]
- bâti:** < Ar. Yavaş, ağır hareketli.
- b. (36a/12)
- b. + dür (36a/6)
- [= 2]
- batmân:** < ? 7,692 kilogram olan ağırlık ölçü birimi.
- b. (22b/2), (22b/2)
- [= 2]
- batn:** < Ar. 1. Karın. 2. Nesil, soy.

b. (32a/10), (113a/10), (123a/16)
b. + ı (109b/2), (55a/2), (55a/5)
b. + olur (214a/5)
b. + uñ (32a/11), (32a/15)
[=9]

baş: <Ar. Zor ve şiddetle yakalayış, sertlikle tutuş, güç, kuvvet cesaret.

b. (180b/6)
b. + ı (138a/16)
[=2]

bat-: Batmak fiili.

b.-a (27a/16)
b.-ar (133a/17)
b.-dığı (38b/9)
b.-masa (198a/6)
b.-mışdur (112a/13)
[=5]

batmak: Batmak.

b. + dan (168b/12)
[=1]

baykuş: Başında, kulak yerinde iki sorgucu bulunan, yırtıcı gece kuşlarının genel adı.

b. + uñ (118b/8)
[=1]

baytarat: <Ar. Baytarlık, hayvan hekimliği.

b. (201b/10), (2b/8), (4b/3)
b. + ı (200b/12), (3b/2)
b. + ında (4b/15)
b. + uñ (200b/14)
[=7]

baytār: <Ar. Hayvan hekimi, veteriner.

b. + lar (118b/5)

[=1]

ba'z: <Ar. 1. Bir şeyin küçük kısmı, parçası. 2. Birkaç, bir miktar, bir kısım, bir takım.

b. (169a/8), (2a/17), (8b/11)

b. + dan (9a/5)

[=4]

bāzec: <Ar. Övünmek, kışkırtmak, uğursuzluk sayılan bir şey.

b. (212a/17)

b. + ini (212a/17)

[=2]

ba'zı: <Ar. Bazı, birtakım, kimi; bazen.

b. (109b/12), (110b/7), (110b/7), (112b/1), (112b/10), (119b/4), (11a/10), (133a/2), (133a/4), (13a/8), (14b/12), (168b/1), (170b/2), (171b/2), (192b/17), (195b/17), (203b/11), (211a/17), (215b/8), (216a/13), (22b/15), (24a/4), (24a/7), (36a/3), (40a/9), (79a/13), (81b/15), (83b/8), (84b/13), (96b/17), (97a/8)

b. + dan (78b/15)

b. + dur (122a/6)

b. + lar (105a/10), (105a/11), (106a/15), (106b/8), (113a/15), (120a/3), (122b/4), (138b/12), (210b/17), (211a/17), (214b/5), (22b/2), (84b/12), (94b/8)

b. + ları (194b/8), (194b/9)

b. + sı (103a/2), (103a/2), (104b/4), (104b/8), (104b/9), (105a/10), (105a/8), (105a/8), (105b/3), (106a/4), (106b/2), (106b/8), (107a/14), (107a/16), (107a/17), (120b/3), (122a/10), (122a/7), (122a/7), (124a/13), (124a/14), (133a/5), (169a/8), (170b/17), (171b/3), (171b/4), (171b/4), (171b/7), (172b/5), (175a/15), (175a/15), (175b/11), (176a/10), (177a/8), (179a/15), (179a/16), (179a/17), (179b/4), (179b/5), (180b/8), (184a/2), (187b/8), (187b/9), (188b/11), (190b/3), (191b/11), (192a/8),

(200a/14), (203a/17), (212b/15),
(213a/16), (22b/8), (2a/17), (33b/13),
(68b/1), (68b/1), (68b/12), (78b/15),
(78b/6), (80b/13), (84a/10), (84a/12),
(84a/6), (84a/8), (84b/1), (87b/13),
(8b/11), (95a/15), (95b/2), (96a/13),
(98a/11), (9a/5)

b. + sını (199a/7), (9b/10)

b. + sına (33b/13), (87b/13), (87b/13)

b. + sında (171b/7), (171b/9), (57b/3)

b. + sından (171b/2), (187a/2)

b. + sını (107a/15), (136a/13), (136a/13),
(190a/12)

b. + sını (106a/4), (171b/4), (171b/8),
(81a/15)

b. + sıyla (143a/14)

[= 140]

bazı: Pazı; kolun omuz ile dirsek arasındaki bölümünde bulunan, şişkince kas kitlesi.

b. (153b/13), (179b/12), (29b/13),
(29b/16), (29b/7), (30a/1), (90a/1)

b. + nu (29b/12), (29b/17), (29b/5),
(39a/7)

b. + sı (180a/15), (29a/16)

b. + sını (177a/14)

b. + sına (179a/17)

b. + sında (179a/15)

b. + sını (24a/10)

b. + ya (153a/12)

[= 18]

bebek: Göz bebeği.

b. (26a/6)

b. + dür (25b/17)

[= 2]

beclî: < Ar. Şerefli, saygıdeğer adam.

b. + den (59a/2)

[= 1]

bed: < Far. 1. Fena, yaramaz, çirkin. 2. Kötülük.

b. + huyluğındandır (102b/7)

[= 1]

bedâ: < Ar. Fikir, rey.

b. + eyle (131b/14)

b. + olunur (86b/17)

b. + eder (69a/1)

b. + étduk (115b/10)

b. + étmişsin (146b/11)

[= 5]

beden: < Ar. 1. Canlı varlıkların maddi bölümü, vücut. 2. Vücutun, baş, kol ve bacak dışında kalan bölümü, gövde.

b. + den (108b/6), (109a/13), (138b/12),
(180b/8)

b. + dür (4a/5)

b. + i (108b/9), (114a/2), (193a/1),
(204a/14), (215b/4), (87b/5)

b. + in (119a/12)

b. + in (179a/1)

b. + inde (192b/13), (48a/1)

b. + ine (115a/1)

b. + ini (108b/7), (119a/10)

b. + inü (198b/12)

b. + leri (202b/8), (208a/16), (208a/17)

b. + lerin (94a/5)

b. + lerini (94a/5), (95a/15)

b. + lerinü (189b/17)

b. + ün (110b/16), (111a/4), (196b/15)

[= 29]

bederî: < Ar. Doğan yavrusu.

b. (212b/16)
[= 1]
bedr: <Ar. 1. Hz.Muhammed'in dinsizlerle çarpıştığı Mekke ile Medine arasında' bir yer olup, bu savaşa "Bedir Gazası" denir. 2. Ayın on dördüncü gecesi, dolunay.
b. + güninde (8a/16)
[= 1]
beğāl: <Ar. bk. bigāl
b. (59b/10), (59b/9)
[= 2]
beğāl-i aşkar: <Ar. Koyu al, kumral rengindeki katırlara verilen isim.
b. (61b/1)
[= 1]
beğāl-i eġamm: <Ar. Rengi gri ile siyaha meyleden katırlara verilen isim.
b. (61a/1)
[= 1]
beğāl-i eşheb: <Ar. Rengi beyaz olan katırlara verilen isim.
b. (62a/1)
[= 1]
beğāl-i kümeyt: <Ar. Bedeni kızıl, kuyruğu ve yelesi siyah olan katırlara verilen isim.
b. (60a/1)
[= 1]
beğāl-i remādī: <Ar. Kül rengi olan katır.
b. + dür (61a/1)
[= 1]
beğāl-i zeberc: <Ar. Rengi kül gibi olan katırlara verilen isim.
b. (60b/1)
[= 1]
behāyim: <Ar. bk. behā'im

b. (22a/11)
b. + dür (107b/3)
b. + üj (75a/13), (94a/4)
[= 4]
behīm: <Ar. 1.Siyah; tek rengin galip olduğu renk, zifiri karanlık. 2. Herhangi bir lekeli olmayan at.
b. (55b/3)
[= 1]
behīme: Ar. Dört ayaklı hayvan.
b. + nūj (108b/4)
[= 1]
bek: 1. Sert, katı. 2. Sağlam.
b. (145b/4)
[= 1]
beķā: <Ar. Devam, sebat, evvelki hal üzere kalmak, bākilik.
b. (194b/4)
[= 1]
bekci: Bekçi, bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumakla görevli kimse.
b. + leri (207b/15)
[= 1]
bekle-: Beklemek fiili.
b.-r (97a/5)
b.-yenler (133a/14)
[= 2]
beklik: Katılık, sertlik.
b. (90b/14)
[= 1]
bekr bin vā'il: <Ar. Kişi adı.
b. (12b/6)
[= 1]

belâdet: < Ar. İzansızlık, akılsızlık, sersemlik, budalalık.

b. + éder (133a/6)

[= 1]

belâyâ: < Ar. Felâketler, gamlar, kederler, tasalar.

b. + yı (81a/4)

[= 1]

belde: < Ar. Göğüs üstü.

b. (31a/15), (31b/4), (88a/5)

b. + de (59b/7)

[= 4]

beled: < Ar. Şehir, memleket.

b. + de (89a/2)

[= 1]

beled-i hârr: < Ar. Sıcak şehirler.

b. + da (89a/1)

[= 1]

belkıs: < Ar. Hz. Süleyman'ın eşinin adı.

b. + ı (12a/16)

[= 1]

belki: < Ar. + Far. 1. Olabilir ki, muhtemel olarak.
2. Olsa olsa, ya ... ya ..., ihtimal.

b. (108a/1), (120a/14), (120a/9), (122b/17), (124b/3), (131b/9), (134a/1), (134b/15), (136a/5), (142a/2), (146a/4), (147b/2), (148a/4), (156b/8), (167a/6), (170b/3), (175b/2), (179a/17), (179a/7), (185b/5), (185b/6), (187a/1), (190a/15), (190b/15), (192a/16), (195a/11), (195a/9), (196b/16), (197a/7), (200b/5), (202b/17), (205a/3), (208b/12), (215b/8), (216a/4), (21a/12), (22b/2), (5a/15), (70b/6), (76a/4), (7a/9), (84b/8), (85a/9), (86b/12), (87b/10), (8b/16), (95a/16), (96b/11), (97b/5), (97b/6)

[= 50]

bellü başlu: Belli başlı, belirli.

b. (209a/15)

[= 1]

belsâm: < Ar + Far. "bilsâm" zâtülcenp, akciğer zan iltihabı, satlıcan.

b. (124a/14)

[= 1]

belür-: Belirmek, ortaya çıkmak, tezahür etmek.

b.-di (13b/16)

b.-en (29a/5)

b.-meye (89b/17)

b.-meyüb (27a/16)

b.-se (41a/17)

[= 5]

ben: Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

b. (108a/7), (108b/4), (108b/5), (10b/11), (11b/12), (122a/10), (12a/11), (131a/16), (131a/7), (134b/15), (136a/7), (137b/5), (13b/1), (13b/13), (13b/16), (13b/9), (140b/4), (140b/9), (142a/5), (143a/13), (143a/9), (143a/9), (144a/11), (144a/12), (145b/10), (149a/12), (149a/7), (14a/14), (14b/1), (14b/11), (151a/4), (151b/4), (153b/8), (155a/17), (155b/1), (15a/7), (15b/6), (15b/8), (16a/3), (16a/6), (177a/9), (180b/1), (187b/6), (192a/4), (195b/15), (204a/10), (206a/12), (209a/3), (209a/8), (209b/13), (209b/5), (210a/11), (210a/17), (210a/2), (210a/6), (210a/7), (211b/17), (211b/17), (212a/1), (212a/2), (212a/4), (212b/3), (212b/4), (25b/1), (34a/13), (37b/10), (37b/16), (38a/2), (38a/2), (4b/13), (4b/3), (5a/14), (5a/5), (5a/6), (67a/10), (67a/12), (6a/13), (6b/4)ya'ni, (75a/7), (76b/11), (82a/2), (83a/10), (84b/13), (85a/15), (97a/1), (97a/7)

b. + den (15a/11), (15b/6), (16a/9), (212a/1), (212a/2)

b. + i (12a/11), (12a/14), (16a/3), (16a/9),
(189a/5), (206a/12), (209b/12)

b. + im (133b/15), (137a/12), (137b/16),
(176a/11), (179a/7), (209a/17), (212a/1)

b. + üm (105a/12), (113b/10), (115a/15),
(136a/14), (142a/2), (146a/4), (146a/4),
(148a/9), (153a/5), (155a/6), (15a/10),
(15b/11), (15b/13), (169a/17), (179b/1),
(184a/3), (185b/5), (189a/15), (190a/7),
(192b/11), (194b/11), (194b/16), (195a/3),
(197a/11), (209a/7), (209b/12), (209b/12),
(209b/9), (209b/9), (20a/1), (212a/1),
(212b/5), (5a/14), (5a/8), (88b/9), (97a/5),
(9b/8)

[= 142]

benze-: Benzemek, andırmak.

b.-r (101b/14), (104a/2), (104b/8),
(105b/13), (105b/14), (105b/3), (106b/4),
(108b/10), (109b/17), (110b/5), (110b/8),
(113b/2), (115a/14), (122b/4), (127a/6),
(136b/17), (154b/6), (169b/10), (171b/3),
(171b/4), (171b/8), (172b/2), (172b/3),
(172b/3), (173b/3), (174a/14), (174b/14),
(180a/16), (194b/6), (208b/6), (31b/9),
(51a/1), (55a/1), (57a/11), (59a/5), (95a/8),
(98b/14)

b.-ye (78a/12)

[= 38]

benzemek: Benzemek.

b. (205b/6)

[= 1]

bend: <Far. 1. Bağ, yular, rabıta, bağlama. 2.
Birini emri altına alma. 3. Boğum, mafsal.

b. (2b/11)

[= 1]

benī: <Ar. Oğullar.

b. (138b/17)

[= 1]

benī ādem: <Ar. Ādemoğulları, insanlar.

b. (1b/13)

b. + den (203b/14)

b. + e (22a/10)

[= 3]

benī ‘āmīr: <Ar. ‘Āmīr oğulları.

b. (14b/11), (14b/14)

[= 2]

benī sa‘d: <Ar. Sa‘d oğulları.

b. (206a/13)

[= 1]

benū sa‘lebe: <Ar. Salebe oğulları.

b. (12b/5)

[= 1]

berāber: <Far. Birlikte, bir arada.

b. (103b/10), (125a/11), (135a/4),
(135b/3), (144a/10), (146b/10), (146b/3),
(146b/6), (148a/2), (152b/6), (186a/7),
(192a/2), (68a/17), (7b/14), (81a/2),
(81b/8), (98a/16), (98a/5), (98a/8)

b. + dūr (105b/12), (105b/17), (16b/17),
(172b/11), (172b/14), (212b/6), (9a/4)

b. + ola (190b/3), (215a/9), (80b/10)

b. + olalar (134a/4)

b. + olsalar (148a/15)

b. + olur (6a/7), (79a/4)

b. + olurlarsa (21a/8)

[= 34]

berāberlīg: <Far. + T. Beraberlik, birlikte olma.

b. + mda (146b/5)

b. + ma (186a/6)

[= 2]

berā’et: <Ar. Bir dava sonucunda temiz ve
ilişiksiz çıkma, akılık, arılık, aklanma.

b. + i (115b/9)

[= 1]
bercās: <Ar. "burcās" Dikine gökyüzüne doğru yapılan bir atış çeşidi ve ağacın üstüne konulan nişan, ok nişanesi. Kabak atışı, tabla ve pota da denir.

b. (194a/2)

b. + ıñ (199a/12)

[= 2]

berd: <Ar. 1. Soğuk. 2. Ağrıyı, acıyı hafifletmek, dindirmek; nezle, üşüme, titreme. 3. Uçuk gibi bir cilt hastalığı. 4. İncinme, burkulma.

b. (88a/5)

b. + üñ (198b/5)

[= 2]

berdālī: <? Bir mızrak cinsi.

b. (169a/4)

[= 1]

berd-i şedīd: <Ar. Şiddetli burkulma, ağrı.

b. + den (88a/17)

[= 1]

bere: 1. Bir yere çarpma, incitme veya vurma sonucu vücudun herhangi bir yerinde oluşan çürük. 2. Herhangi bir şeyde görülen ezik, çizik.

b. (169b/10), (169b/9)

[= 2]

bereket: <Ar. Bolluk, gürlük, ongunluk, feyiz, feyezana.

b. (29b/8)

b. + i (29b/11)

[= 2]

bereket-i iltimās etmek: <Ar. + T. Kayırmak, öncelik vermek.

b. + de (11b/6)

[= 1]

berelü: Bereli, beresi olan.

b. + ola (169b/9)

[= 1]

beri: 1. Konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olanı. 2.“-den bu yana” anlamında kullanılan bir edat.

b. (172b/7)

[= 1]

berī: <Ar. Salim, kurtulmuş; temiz.

b. (40b/2)

b. + ola (67b/15)

b. + olan (131b/10)

b. + olub (2a/6)

b. + olur (118b/6), (119a/12), (119a/2), (119b/17), (120a/3), (120b/13), (120b/9), (42a/2)

[= 12]

beriyye: <Ar. 1. Halk, insanlar, yaratık. 2. Çöl, kır, sahra.

b. + de (213a/2)

[= 1]

berk: 1. Sert, katı. 2. Sağlam.

b. (213a/5)

[= 1]

berk: <Ar. Şimşek.

b. (18b/7), (206a/16), (206b/2), (206b/3), (206b/5)

b. + ini (206a/8)

[= 6]

ber-ķarār: <Far. + Ar. Aynı durumda olan.

b. + olsun (4a/9)

[= 1]

berķulī: <? Bir mızrak cinsi.

b. (169a/4)

[= 1]

berkin-: Berkinmek, pekiştirilmek, sağlamlştırılmak.

b.-ecek (23b/16)

[= 1]

berzā: < Ar. Raşfette (Daire şeklinde ve yassı olan kemiklerden kesilmiş, ayrılmış bir kemiktir.) karışan, birbirine geçen sinirin etrafı.

b. (30a/5), (30a/6)

[= 2]

besāyis: < ? Okların içerisinde en zayıf, en kötü olanı.

b. (199b/1)

[= 1]

besle-: Beslemek, yiyecek ve içeceğini sağlamak, bakmak.

b.-di (12a/15)

b.-digi (37a/14)

b.-r (37b/11)

b.-rsin (13b/12)

b.-yenlere (4b/13)

[= 5]

besleme: Besleme işi.

b. + si (11a/1)

[= 1]

beslemeg: Beslemek.

b. + i (130b/11)

[= 1]

beslemek: Beslemek.

b. (12a/2), (15b/2), (57b/10), (58b/4), (6a/13)

b. + de (11b/6)

b. + den (6a/2)

[= 7]

beslen-: Beslenmek, besleme işine konu olmak.

b.-mez (67a/8)

b.-miş (20b/13)

[= 2]

beslenmeg: Beslenmek.

b. + e (58b/2)

[= 1]

beş: 1. Dörtten sonra gelen sayının adı. 2. Bu sayıyı gösteren 5 ve V rakamlarının adı.

b. (116a/14), (116a/15), (116a/4), (116a/9), (117b/13), (118a/1), (118a/17), (118b/1), (120b/11), (123a/6), (126b/15), (12b/15), (177b/13), (177b/8), (17b/14), (17b/15), (187a/17), (18a/8), (18b/15), (22b/2), (41b/17), (42a/13), (42a/3), (42a/4), (42a/7), (42b/1), (59a/1), (59a/2), (68b/14), (94b/9)

b. + dür (100b/2)

b. + er (117b/11), (126b/16)

b. + inci (26b/16), (41a/11), (59a/3)

[= 36]

beşâret: < Ar. Müjde, muştu.

b. + édün (206a/11)

[= 1]

beş yüz: beş yüz sayısı.

b. (22b/2), (74a/5), (94b/8)

[= 3]

bevāsīr: < Ar. Basurlar, mayasıllar. bk. bevāsīr

b. (101a/12), (101a/3)

b. + ün (118a/16), (118a/17), (123b/12)

[= 5]

bevāsīr: < Ar. Basurlar, mayasıllar. bk. bevāsīr

b. + den (115a/5)

b. + ün (110a/3), (113b/4)

[= 3]

bevl: < Ar. 1. İdrar, sidik, çiş. 2. İşeme.

b. (109a/11), (109a/8), (112a/10),
(113b/13), (116b/3), (122a/11), (126a/12),
(90b/4), (95b/17)

b. + i (109a/16), (110a/1), (110b/14),
(111b/15), (118b/10), (122b/7), (13a/2),
(41b/9), (42b/13), (68a/12), (72b/11)

b. + inden (118b/7)

b. + ine (72b/10)

b. + ini (117b/3), (121a/8)

b. + inüj (32b/9)

b. + üj (107a/10)

b. + éde (41b/5)

b. + édecek (122a/11)

b. + edemez (112a/9), (122a/7)

b. + éder (112a/10), (112a/14), (112a/6),
(112a/7), (113a/16), (122a/14)

b. + édesin (195a/12)

b. + édince (122a/16)

b. + étdügi (41b/7)

b. + étdükde (112a/10), (112a/7), (112a/9),
(68a/12)

b. + étmege (122a/8)

b. + étmek (112a/9)

b. + étmezse (122a/14)

[=46]

bevl-i dem: <Ar. Kanlı idrar, idrarda kan görülmesi.

b. (102a/2)

[=1]

beyân: <Ar. Anlatma, açık söyleme, bildirme.

b. (208b/3), (4a/7), (55b/1)

b. + a (115a/4)

b. + eyledik (170a/4)

b. + eyledük (115b/11), (42b/16)

b. + ı (188a/8), (194a/3)

b. + ma (188b/11)

b. + indadır (59a/4)

b. + indadır (182a/8), (212b/7), (75a/10),
(76a/10), (83b/7), (87b/15)

b. + olunmuşdur (4b/16), (5a/1), (5a/5)

b. + undadır (180b/2)

b. + éden (115b/10)

b. + éder (100b/11), (100b/2), (102a/6),
(103a/1), (108a/10), (115b/1), (139b/1),
(147a/14), (149b/1), (150a/9), (154a/1),
(156a/1), (157a/1), (157b/1), (158a/1),
(158b/1), (159a/1), (159b/1), (160a/1),
(160b/1), (161a/1), (161b/1), (162a/1),
(162b/1), (163a/1), (163b/1), (164a/1),
(164b/1), (165a/1), (165b/1), (166a/1),
(167a/1), (168a/1), (169a/1), (169a/10),
(169b/12), (169b/8), (170a/6), (170a/7),
(178a/8), (178b/4), (179a/10), (181a/11),
(181b/1), (182a/11), (183b/11), (185a/1),
(185b/14), (188a/7), (188b/10), (188b/5),
(188b/6), (191b/10), (194a/13), (194a/3),
(195b/1), (196a/5), (198a/1), (199b/3),
(207a/11), (211b/11), (214a/8), (215b/13),
(216a/11), (216a/17), (216a/6), (217b/6),
(3b/2), (3b/2), (3b/3), (40b/12), (43a/1),
(43a/5), (56b/8), (59a/9), (59b/7),
(67a/14), (84b/15), (89a/3), (89b/17),
(89b/3), (90a/13), (93b/13), (93b/9),
(94b/7), (97b/3), (99a/4)

b. + éderiz (170a/4)

b. + éderüz (34b/4)

b. + étdigümüz (108a/9)

b. + étdükdenşonra (201b/15)

b. + étmege (114b/17), (201b/16)

[=115]

beyâz: <Ar. Ak; kara, siyah karşıtı.

b. (114a/5), (115a/10), (120b/14),
(120b/2), (125a/3), (15b/17), (171b/3),
(18a/2), (194b/4), (215a/10), (215a/10),
(215a/9), (24b/17), (25b/16), (26a/10),

(26a/11), (26a/6), (26a/7), (36b/12),
(45a/1), (51b/1), (52b/1), (53a/1), (53a/2),
(55b/14), (55b/3), (55b/5), (55b/6),
(55b/7), (55b/8), (56a/11), (56a/12),
(56a/16), (56a/4), (56a/7), (56a/9),
(56b/1), (56b/10), (56b/13), (56b/13),
(56b/14), (56b/15), (56b/2), (56b/3),
(56b/5), (56b/6), (56b/7), (56b/9), (57a/6),
(57a/8), (62a/1), (62a/1), (63a/1), (89a/10),
(89a/8), (89b/2), (95b/1)

b. + a (47b/2), (56a/2), (56b/4)

b. + da (56b/1)

b. + dan (53a/2), (55b/4), (57a/6)

b. + dur (169a/6), (171b/2), (55b/2),
(62b/3)

b. + ı (111a/2), (169a/6), (197a/1),
(19a/16), (206a/10), (215a/8), (217a/17),
(52a/1), (52b/2), (56a/14)

b. + ında (111a/17)

b. + ından (214a/3)

b. + ola (15b/17), (172b/4), (48a/2),
(48b/1), (50b/1), (51b/1), (52a/1), (90b/13)

b. + uñ (115a/10)

[= 89]

beyāz-ı ‘ayn: < Ar. Beyaz göz.

b. (101a/17)

[= 1]

beyāzlıg: < Ar. + T. Beyazlık.

b. + ı (39a/4)

b. + ın (56b/8)

[= 2]

beyāz sükker: < Ar. Beyaz şeker.

b. (120b/2)

[= 1]

beydā’: < Ar. 1. Tehlikeli yer. 2. Sahra, çöl. 3.
Mekke ile Medine arasında düz bir yer.

b. + imücerredāt (201b/8)

[= 1]

beydā’-i mücerredāt: < Ar. Soyutluklar, mefhumlar
çözü.

b. (201b/8)

[= 1]

beyn: < Ar. 1. Ara, aralık. 2. Arada, araya,
arasında.

b. + i (122b/17), (133b/2), (151b/4),
(26b/3), (26b/7), (27a/17), (27a/3), (96b/4)

b. + inde (103b/16), (109b/15), (114a/7),
(115b/3), (119a/6), (122b/17), (126b/9),
(131b/11), (133b/3), (135a/12), (136a/1),
(140b/1), (145b/11), (146b/1), (147b/2),
(151a/16), (153b/5), (153b/5), (155a/12),
(16b/13), (178b/2), (179a/3), (201a/16),
(204a/9), (209b/12), (20a/11), (20a/12),
(20a/5), (26b/3), (26b/6), (26b/8),
(27a/17), (27a/7), (27b/11), (29a/10),
(29a/6), (30a/12), (30a/14), (30a/14),
(30b/11), (30b/13), (30b/8), (31a/17),
(31a/4), (32a/6), (32b/5), (33b/2), (34a/2),
(35b/14), (39a/17), (39b/6), (45a/1),
(67a/11), (67a/5), (69b/15), (72a/17),
(77a/13), (77a/13), (85a/6), (86b/15),
(8b/15), (99a/17)

b. + indedür (26b/8), (28a/2), (30b/12),
(30b/7), (32a/14), (32b/17), (33a/7),
(39b/1), (63b/1), (64a/1), (64b/1)

b. + indeki (33a/1)

b. + inden (27a/10), (27a/4), (30b/16)

b. + ini (146b/5), (151b/4), (30a/8)

[= 88]

beynisi: Beyin.

b. + nden (118b/8)

[= 1]

beyf: < Ar. Satma, satış, satılma, satın alma.

b. + den (120b/4)

b. + edenlerüñ (120b/3)

- b. + éderler (120b/4)
[=3]
- beyt:** <Ar. Mesken, hâne, ev, oda, oba.
b. + ini (196a/16), (198a/15)
[=2]
- beyt-i a'lä:** <Ar. En yüce mesken.
b. + sı (194a/3), (194a/5), (194a/6)
[=3]
- beyt-i esfel:** <Ar. En aşağı mesken.
b. + üñ (194a/4)
[=1]
- beytü'l-ḥarām:** <Ar. Kâbe.
b. (2b/17)
b. + uñ (11b/11)
[=2]
- beytü'l-māl:** <Ar. Eskiden maliye hazinesi.
b. (211a/1)
[=1]
- beytü'l-māl-i müslimîn:** <Ar. Müslümanların eskiden maliye hazinesi.
b. + i (209a/11)
[=1]
- beyzâ:** <Ar. Nāzîr ağacına verilen bir diğer isim.
bk. nāzîr
b. (169a/11)
[=1]
- beyze'-yi vâhîde:** <Ar. Yumurtalardan birinin olmaması, tek hayalî olma hastalığı.
b. (32b/11)
[=1]
- bez:** Bez.
b. (114a/7), (120a/4)
b. + e (104b/8)
- b. + ler (108b/17)
[=4]
- bezl:** <Ar. Bol bol verme, saçma.
b. (201b/10)
b. + étmegile (203a/2)
[=2]
- bezl-i maḳdûr:** <Ar. Elden geldiği kadar yapma.
b. (2b/5)
[=1]
- bezl-i rūḥ:** <Ar. Ruh saçma, dağıtma.
b. + étmekde (131a/1)
[=1]
- bezlü'n-nifāk:** <Ar. Nifak, münafıklık, iki yüzlülük gösterme.
b. + édüb (1b/5)
[=1]
- beze:** Yara veya çıban sebebiyle vücudun herhangi bir yerinde oluşan şişkinlik, gудde.
b. (105b/13), (105b/14)
[=2]
- bezr-i kettân:** <Ar. Keten tohumu (*Semen linum usitatissimum*).
b. (120b/10)
[=1]
- bıcaḳ:** Bıçak.
b. (169a/16)
[=1]
- bél:** Bel.
b. + e (176a/14), (176a/17)
b. + i (217a/17)
b. + ine (176b/1)
[=4]
- bésle-:** Beslemek.

b.-yenler (217b/5)
[= 1]
béslemek: Beslemek.
b. (215b/3)
b. + den (205b/5)
[= 2]
bêş: Beş.
b. (119b/14), (121a/4), (121b/8), (123b/8),
(166b/11), (188a/12), (193a/8), (206b/9),
(210a/17)
[= 9]
bêş yüz biğ: Beş yüz bin sayısı.
b. (210a/17)
[= 1]
béz: bk. bez
b. (119a/17), (124b/5), (83b/6)
b. + den (118a/2)
[= 4]
bınar: Yerden kaynayarak çıkan su, kaynak, pınar.
b. (210b/4)
[= 1]
bırağ-: Bırakmak.
b.-sa (79a/10)
[= 1]
bırağ-: Bırakmak.
b.-dılar (190a/8)
b.-maya (72a/16)
b.-sağ (79b/13)
[= 3]
bî-bedel: <Far. + Ar. Benzersiz, eşsiz.
b. (31a/14)
[= 1]

bidā: <Ar. bk. bedā'
b. + étdük (43a/5)
[= 1]
bid'at: <Ar. 1. Sonradan meydana çıkan şey. 2.
Peygamber zamanından sonra dinde meydana
çıkan şey.
b. + ehli (4b/9)
[= 1]
bi-emri'l-lāh: <Ar. Allah'ın emriyle.
b. (202b/13)
[= 1]
biğāl: <Ar. Esterler, katırlar.
b. (28b/15), (59b/5), (62b/5), (67a/7),
(88b/3)
b. + de (62b/3), (62b/4)
b. + den (59b/2)
b. + i (110b/9), (59a/10), (59a/9), (59b/3)
b. + idür (59b/2), (59b/2)
b. + üñ (110b/9), (59a/12), (59a/15),
(59b/14), (59b/4), (59b/4), (59b/7)
[= 21]
biğāl-i ūlā: <Ar. Birinci, ilk katır. katırların en
iyisi.
b. (67a/12)
[= 1]
bi-ğamdi'l-lāh: <Ar. Allah'a hamd olsun ki.
b. (127b/6), (118b/6)
[= 2]
bî-ğuzür: Huzursuz.
b. + olub (37a/9)
[= 1]
bî-ğūd: <Far. 1. Kendinden geçmiş olan, çılgın. 2.
Bayılmış.

b. (84a/10)

[= 1]

bi-izni'l-lāh: < Ar. Allah'ın izniyle.

b. (119a/12), (119b/12), (119b/17),
(120a/15), (120b/13), (121a/11),
(123b/14), (125a/15), (127a/3), (74b/1)

[= 10]

bi-izni'l-lāh-i te'ālā: < Ar. Allah'ın izniyle.

b. (120a/12), (120a/17)

[= 2]

bī-kıyās: < Far. + Ar. Örneği, dengi olmayan.

b. (130b/6)

[= 1]

bīl: < Far. 1. Bel; çapa. 2. Hind ayvası denilen Hindistan'a mahsus bir meyva. 3. Gübre sepeti.

b. (4a/6)

[= 1]

bil-: Bilmek.

b. (104a/3), (131a/9), (13b/10), (13b/9),
(148a/5), (151a/6), (175b/1), (80b/5),
(81b/12), (85a/15), (85a/17), (85b/13),
(85b/14), (86b/15), (87b/8)

b.-di (22a/17)

b.-digi (85b/16)

b.-digümüz (59a/10)

b.-diler (200b/8), (2b/13)

b.-diñ (170a/7)

b.-dügi (190b/1)

b.-dügümüz (115b/2)

b.-dügüm (88b/9)

b.-dügün (36a/7)

b.-dük (22b/9)

b.-dükden (23a/2)

b.-düm (14a/14)

b.-e (19b/3), (214a/12), (23a/7), (67a/17),
(78a/15)

b.-eler (119b/9), (207b/17), (207b/17)

b.-enler (6a/7)

b.-esin (132a/17), (136a/17), (137a/15),
(147a/15), (182b/12), (182b/13), (200a/5),
(216b/7), (85b/3), (95a/2), (96a/6)

b.-lāhit-tevfīk (56b/7)

b.-medük (85b/16)

b.-megi (216a/6)

b.-mem (37b/10)

b.-mese (77b/8), (87b/7)

b.-meye (150a/6), (180b/5), (19a/17),
(19b/3), (34a/11), (80b/1), (80b/2)

b.-meyenler (6a/7)

b.-meyince (200b/4)

b.-meyüb (170a/12), (91a/4)

b.-mez (102b/11), (110a/14), (190a/15),
(191b/3), (191b/4), (212a/5), (80a/12),
(85b/12), (86a/12)

b.-mezsın (95b/10)

b.-se (81a/7)

b.-üb (170a/12), (190b/10)

b.-ün (6b/17)

b.-ür (114b/17), (200b/6), (6b/17), (86a/9)

b.-ürdi (191b/7)

b.-ürse (68b/2)

b.-ürsenüz (6b/7), (9b/7)

b.-ürsin (103b/11), (140b/7), (147b/17),
(166b/15), (81b/14)

[= 92]

bilād: < Ar. Memleketler, şehirler, kasabalar.

b. (170b/1), (202b/12)

b. + a (21b/4)

b. + da (89a/1)

b. + dan (170b/1)

b. + imuz (12b/1)

b. + imuza (12b/1)

b. + ında (204b/17), (205b/8)

b. + inuğ (204b/16)

b. + uğ (205a/1), (21a/13)

b. + uğda (21a/8)

[= 13]

bilād-ı islām: < Ar. İslam memleketleri, şehirleri.

b. + uğ (201b/12)

[= 1]

bilād-ı islamiyye: < Ar. İslam memleketleri.

b. + den (203a/8)

[= 1]

bilād-ı salṭanat: < Ar. Sultanlık memleketleri.

b. + uğa (21a/11)

[= 1]

bilād-ı şiddet: < Ar. Şiddet memleketleri.

b. (210b/14)

[= 1]

bilā-şekk: < Ar. Şüphesiz.

b. (138b/10)

[= 1]

bilāzük: Bilezik,

b. (15a/16)

[= 1]

bi'l-cümle: < Ar. Hep, bütün, toptan.

b. (108a/7), (208b/9), (209a/11)

[= 3]

bildirmeg: Bildirmek.

b. + i (202b/4)

[= 1]

bileg: bk. bilek.

b. + e (34a/2)

b. + i (30b/7), (90a/12), (90a/8)

b. + inde (98b/10)

b. + inüğ (39a/8)

b. + üğ (198a/5), (30b/4)

[= 8]

bilek: Elle kolun, ayakla bacağın birleştiği bölüm.

b. (105a/7), (105b/17), (105b/2), (177a/2), (30b/2), (30b/6)

b. + de (103b/16), (104b/4), (105a/12), (178a/1), (192a/12), (192a/9), (198a/3), (30b/2), (30b/5), (39a/6), (39a/7), (98b/7)

b. + leri (56b/15), (90a/12), (90a/8), (90b/15)

[= 22]

bilin-: Bilinmek.

b.-mez (186a/3)

b.-ür (115a/5), (175a/16), (79b/5)

[= 4]

bilinmek: Bilinmek.

b. + den (35a/4)

[= 1]

bi'l-lāhi't-tevfik: < Ar. Tevfik Allah iledir, başarı Allah'tandır, başarı Allah içindir.

b. (11a/6), (181a/11), (194a/12), (3b/3), (5a/7), (91a/6), (9b/9)

[= 7]

bi'l-lāhi't-tevfikü ve'l-minnetü: < Ar. Minnet ve tevfik yalnız Allah içindir.

b. (40a/16)

[= 1]

bi'l-lāhü't-tevfik: bk. bi'l-lāhi't-tevfik:

b. (131a/5), (132a/2), (191b/9), (67a/13), (74b/5), (75a/9), (99a/3)

[= 7]

bilmeg: Bilmek.

b. + e (34b/7), (41b/3), (67b/8)

b. + ile (137b/11), (137b/12), (137b/13),
(137b/14), (137b/9)

[= 8]

bilmek: Bilmek.

b. (196a/2)

b. + de (11b/1)

b. + dür (205b/12)

[= 3]

biç: 1. Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. 2. Bu sayıyı gösteren 1000 ve M rakamlarının adı.

b. (12a/4), (12a/6), (188a/2), (210a/17),
(211a/4), (211a/4), (211a/4), (212b/8),
(22b/2), (22b/3), (22b/4), (22b/4), (6a/10),
(94b/8)

b. + den (210b/1)

[= 15]

biç at: Bin adet at.

b. (12a/4)

b. + a (12a/6)

[= 2]

biç beş yüz altmış: Bin beş yüz altmış (1560) sayısı.

b. (94b/8)

[= 1]

bin-: Binmek.

b. (132a/7)

b.-di (11b/17), (11b/17), (131b/5),
(131b/8), (209a/1), (214b/10)

b.-digi (30a/15), (70a/12), (74b/2), (90a/6)

b.-digiñ (145b/8)

b.-digiñde (85b/4)

b.-digün (83b/13)

b.-dikde (180b/14)

b.-dikleri (82b/3)

b.-dügün (77b/17)

b.-e (114b/1), (70a/12), (82a/10), (84a/14),
(84a/16), (84b/6)

b.-ecek (103b/10), (90a/16)

b.-eler (83b/8)

b.-en (103b/10), (18a/1)

b.-er (131b/4), (83b/10)

b.-erler (131b/13)

b.-erse (75b/10)

b.-ersin (132a/9), (181a/15), (181b/13),
(181b/3), (181b/7), (182a/1), (87b/4)

b.-esin (132a/10), (135b/13), (182a/10),
(182a/14), (182a/7), (183a/12), (183a/5),
(183b/10), (76a/17), (76b/5), (77a/2),
(77a/4), (83b/12), (84b/17), (84b/8),
(84b/8), (87a/12), (95b/15)

b.-meyesin (124b/13)

b.-mez (57a/9)

b.-se (11b/2), (85b/9)

b.-señ (148a/13)

b.-üb (107b/7), (123a/12), (123b/2),
(134b/16), (209a/8), (71b/10), (74b/16),
(78a/5), (82b/5), (82b/9), (84b/1)

[= 73]

binā: < Ar. 1. Yapı. 2. Ev. 3. Yapma, kurma.

b. + olunan (73a/17)

b. + olunmuşdur (191a/17)

b. + éde (5a/16)

[= 3]

bindir-: Bindirmek, binmesini sağlamak.

b.-üñ (12b/3)

[= 1]

bindür-: Bindirmek.

b.-e (69b/16), (69b/5), (70a/12), (71a/5),
(71b/9)

b.-mese (76b/14)

[=6]

bindürmemek: Bindirmemek, binmesine izin vermemek.

b. + dür (100b/4)

[=1]

binil-: Binilmek.

b.-dükde (84a/8)

b.-se (99a/2)

b.-ür (42b/9), (43a/3), (58a/1), (70b/8)

[=6]

binmeg: Binmek.

b. + e (131a/12), (131b/2), (148a/6),
(180b/14), (180b/16), (181a/12)

b. + i (132b/10), (180b/15), (91a/1)

[=9]

binmek: Binmek.

b. (131b/13), (132a/2), (134b/2), (134b/6),
(135a/1), (135a/2), (135a/3), (135a/3),
(180b/8), (182a/8), (200b/8), (59a/11),
(59b/4), (59b/6), (72a/10), (76a/11),
(76b/10), (76b/13), (76b/8), (76b/9),
(78b/12), (98a/4)

b. + de (132a/15), (177b/17)

b. + den (200b/8), (216a/15)

[=26]

bint-i 'aras: < Ar. Gelincik. bk. ās

b. (101b/13)

[=1]

bir: Bir.

b. (100b/10), (100b/10), (101b/5),
(101b/8), (102a/3), (102a/3), (102b/1),

(103a/16), (103a/17), (103a/9), (103b/11),
(103b/11), (103b/16), (103b/8), (103b/8),
(104a/10), (104a/12), (105a/15), (105a/5),
(105a/5), (105b/13), (105b/15), (105b/15),
(105b/16), (105b/9), (106a/7), (106b/11),
(106b/4), (106b/8), (107b/13), (107b/16),
(108a/14), (108b/15), (108b/15),
(108b/17), (109b/3), (109b/4), (109b/5),
(10a/5), (10a/5), (10a/7), (10b/14),
(10b/8), (10b/8), (110a/1), (110a/13),
(110a/9), (110a/9), (110b/11), (110b/15),
(110b/17), (110b/4), (110b/6), (111a/3),
(111a/7), (111b/15), (111b/16), (111b/9),
(112b/15), (113a/3), (113b/10), (113b/11),
(113b/2), (113b/4), (114a/14), (114a/7),
(114b/1), (114b/11), (114b/13), (114b/14),
(115a/10), (116a/1), (116a/1), (116a/3),
(116a/5), (116a/6), (116a/7), (116b/11),
(116b/11), (116b/15), (116b/5), (116b/5),
(116b/8), (117a/10), (117a/13), (117a/17),
(117a/17), (117a/2), (117a/3), (117a/5),
(117b/13), (117b/17), (117b/2), (117b/7),
(117b/9), (118a/16), (118a/2), (118a/6),
(118a/8), (118b/3), (118b/6), (118b/9),
(119a/17), (119a/2), (119b/15), (119b/16),
(11a/1), (11a/2), (11a/2), (11a/3), (11a/3),
(11a/4), (11a/7), (11a/7), (11b/12),
(120a/2), (120a/4), (120a/4), (120a/4),
(120a/8), (120b/1), (120b/10), (120b/11),
(120b/12), (120b/16), (120b/16),
(121a/14), (121a/3), (121a/5), (121a/8),
(121b/11), (121b/11), (121b/11),
(121b/15), (121b/3), (121b/4), (121b/7),
(122a/1), (122a/13), (122a/13), (122a/15),
(122b/11), (122b/17), (122b/4), (122b/4),
(122b/5), (123a/10), (123a/17), (123a/6),
(123a/6), (123b/11), (123b/11), (123b/13),
(123b/15), (123b/17), (123b/3), (123b/5),
(123b/7), (123b/7), (124a/1), (124a/17),
(124a/2), (124a/2), (124a/7), (124b/16),
(124b/16), (125a/17), (125b/10),
(125b/11), (125b/15), (125b/15),
(125b/17), (125b/3), (125b/4), (126a/1),
(126a/17), (126a/4), (126a/9), (126b/1),
(126b/11), (126b/17), (126b/2), (126b/4),

(126b/5), (127a/12), (127a/16), (127a/16),
(127a/4), (127a/6), (127b/4), (12a/16),
(12a/3), (12a/4), (12b/1), (12b/12),
(12b/13), (12b/16), (12b/16), (12b/16),
(12b/2), (12b/3), (12b/3), (131a/10),
(131a/17), (131a/7), (131a/8), (131b/1),
(131b/1), (131b/11), (131b/12), (131b/2),
(131b/5), (132a/12), (132a/9), (132b/12),
(132b/12), (133a/1), (133a/17), (133a/9),
(133b/13), (133b/14), (133b/14), (133b/2),
(134a/1), (134a/15), (134a/16), (134b/17),
(134b/7), (134b/9), (135a/12), (135a/8),
(135b/10), (135b/11), (135b/12), (135b/7),
(136a/10), (136a/14), (136a/8), (136a/8),
(136a/9), (136b/10), (136b/13), (136b/13),
(136b/14), (136b/14), (136b/14),
(136b/16), (136b/16), (136b/16),
(136b/16), (136b/5), (136b/6), (136b/6),
(136b/6), (136b/7), (136b/7), (136b/8),
(137a/1), (137a/2), (137a/3), (137a/4),
(137a/6), (137b/1), (137b/2), (138a/4),
(138a/9), (138b/13), (138b/3), (141a/3),
(143a/10), (143a/10), (144a/1), (144a/13),
(144a/3), (144a/6), (145b/1), (145b/14),
(145b/14), (145b/7), (146a/1), (146a/4),
(146a/7), (146b/1), (146b/10), (146b/13),
(146b/13), (146b/16), (146b/9), (147a/2),
(147a/6), (147b/11), (147b/3), (148a/13),
(148a/17), (148a/3), (148a/4), (148b/16),
(148b/4), (148b/7), (14a/11), (14a/12),
(14a/4), (151a/7), (151b/1), (151b/2),
(152b/4), (152b/4), (152b/6), (153a/1),
(153a/15), (153a/16), (153b/1), (153b/8),
(153b/8), (154b/1), (155b/10), (155b/2),
(155b/6), (156b/10), (157a/1), (157b/1),
(157b/1), (15b/11), (15b/12), (15b/17),
(15b/8), (160a/1), (160b/1), (162a/1),
(162b/1), (163a/1), (163a/1), (163b/1),
(164a/1), (164b/1), (164b/1), (164b/2),
(165a/1), (165b/1), (166b/14), (166b/2),
(167a/1), (167a/13), (167a/13), (167a/13),
(167a/17), (167a/2), (167a/6), (167a/8),
(167b/1), (167b/10), (167b/10), (167b/4),
(168b/11), (168b/13), (168b/13),
(168b/13), (168b/14), (168b/6), (169a/10),

(169a/11), (169a/2), (169a/3), (169b/3),
(169b/6), (169b/7), (16b/10), (170a/16),
(170a/8), (170b/1), (170b/1), (170b/3),
(171a/6), (171b/12), (171b/6), (172b/2),
(173b/4), (174b/16), (175a/17), (175b/15),
(175b/4), (175b/4), (175b/4), (175b/4),
(175b/6), (176a/10), (176a/10), (176a/16),
(176b/12), (177a/15), (177a/17), (177a/9),
(177b/10), (177b/10), (177b/6), (177b/6),
(177b/9), (178a/11), (178a/11), (178a/11),
(178a/17), (179a/11), (179a/13), (179a/9),
(179b/1), (179b/1), (179b/1), (179b/12),
(179b/2), (179b/2), (17b/14), (17b/15),
(180a/16), (180a/3), (180b/14), (180b/3),
(181a/2), (181b/13), (181b/17), (182a/15),
(182a/15), (182a/16), (182b/1), (182b/12),
(182b/13), (182b/8), (183b/4), (184a/1),
(184a/10), (184a/2), (184a/3), (184a/9),
(184a/9), (185b/2), (186a/1), (187a/1),
(187a/2), (187b/4), (187b/4), (187b/5),
(188a/11), (188b/17), (189a/8), (189a/9),
(189b/1), (189b/4), (189b/4), (189b/5),
(18a/1), (18b/3), (18b/4), (191a/10),
(191a/12), (191b/11), (191b/12),
(191b/17), (191b/3), (192a/1), (192a/12),
(192a/16), (192b/8), (193b/13), (193b/5),
(193b/9), (194a/10), (194b/12), (194b/13),
(194b/14), (194b/15), (194b/16), (195a/9),
(195a/9), (195b/10), (195b/2), (195b/4),
(195b/5), (195b/6), (195b/6), (196a/1),
(196a/12), (196a/3), (196a/6), (196b/1),
(196b/14), (196b/14), (196b/15),
(196b/16), (196b/16), (196b/4), (198a/14),
(198a/15), (198a/9), (198b/1), (198b/17),
(199a/10), (199a/5), (19b/14), (200b/14),
(202a/11), (203a/4), (205a/10), (205a/11),
(205a/14), (205a/14), (205a/16),
(205a/16), (205a/9), (205b/15), (205b/15),
(206b/15), (206b/6), (206b/8), (206b/9),
(207a/1), (207a/2), (207a/7), (207b/1),
(207b/10), (208a/10), (208a/5), (208b/11),
(208b/17), (208b/3), (208b/3), (208b/4),
(208b/4), (208b/6), (209a/1), (209a/5),
(209a/5), (209a/8), (209b/1), (209b/13),
(209b/14), (209b/16), (209b/3), (209b/5),

(209b/5), (20a/2), (20b/1), (20b/4),
(20b/6), (210a/14), (210a/14), (210a/15),
(210a/2), (210a/6), (210a/7), (210a/8),
(210a/9), (210b/1), (210b/10), (210b/16),
(210b/2), (210b/2), (210b/4), (210b/4),
(210b/6), (210b/7), (210b/7), (210b/7),
(211a/13), (211a/15), (211b/2), (211b/3),
(212a/4), (212a/4), (212a/8), (212b/8),
(213a/15), (213a/4), (213a/5), (213b/15),
(213b/16), (213b/3), (213b/8), (213b/8),
(214a/12), (214a/14), (214a/16), (214a/4),
(214a/4), (214a/4), (214a/9), (214a/9),
(214b/11), (214b/12), (214b/12),
(214b/15), (214b/3), (214b/3), (214b/7),
(214b/7), (214b/8), (214b/8), (215a/1),
(215a/3), (215a/3), (215b/15), (215b/16),
(215b/16), (216b/2), (216b/2), (217a/15),
(217a/17), (21b/6), (21b/9), (22a/15),
(22a/17), (22b/10), (22b/3), (23a/17),
(23a/3), (23a/5), (23b/11), (24b/4),
(25a/12), (25a/3), (25b/5), (26a/11),
(26a/12), (27a/16), (28b/17), (29b/15),
(30a/1), (30a/12), (30a/13), (30a/14),
(30a/2), (30a/6), (31b/15), (33b/15),
(34b/13), (34b/14), (34b/6), (34b/6),
(34b/6), (35a/6), (35a/7), (35a/7),
(35b/13), (35b/16), (35b/4), (35b/4),
(36a/7), (36b/16), (37a/13), (37a/14),
(37a/8), (37b/16), (37b/2), (37b/9),
(38a/5), (39a/1), (39a/5), (39b/6), (3a/17),
(3b/17), (40a/13), (41a/1), (41a/2),
(41a/2), (41a/5), (41b/15), (41b/17),
(41b/6), (48a/2), (50a/2), (52a/2),
(55b/10), (55b/5), (55b/5), (55b/6),
(55b/7), (55b/8), (56b/4), (57a/2), (57a/7),
(57a/9), (57b/12), (57b/13), (57b/15),
(57b/5), (57b/8), (58a/10), (58a/4),
(58a/5), (58a/6), (58a/7), (58a/8), (58a/9),
(58b/1), (58b/1), (58b/12), (58b/7),
(59a/5), (59b/3), (5a/15), (5a/15), (5b/4),
(5b/5), (62b/4), (67a/7), (68a/1), (68a/1),
(68a/2), (68a/8), (68a/8), (69a/13),
(69a/17), (69a/2), (69a/2), (69a/5), (69a/7),
(69a/9), (69b/10), (69b/11), (69b/15),
(69b/9), (69b/9), (6a/10), (70a/15),

(70a/3), (70a/9), (70b/10), (70b/3),
(70b/5), (70b/7), (71a/2), (71a/8),
(71b/15), (71b/5), (71b/9), (71b/9),
(72b/1), (73b/12), (74a/1), (74a/12),
(74a/15), (74a/4), (74a/5), (74b/1),
(75a/7), (75b/1), (75b/12), (75b/16),
(76a/4), (76a/5), (76b/12), (76b/13),
(76b/13), (76b/5), (77a/11), (77a/15),
(77a/2), (77a/4), (77a/7), (77a/7), (77a/8),
(77a/8), (77b/10), (78a/14), (78a/14),
(78a/15), (78a/7), (78a/9), (78b/7),
(78b/8), (78b/8), (78b/9), (79a/3), (79a/4),
(79b/11), (79b/11), (79b/17), (7a/13),
(80a/1), (80a/1), (80a/11), (80a/12),
(80a/12), (80a/6), (80b/10), (80b/11),
(80b/2), (80b/4), (81a/12), (81b/15),
(81b/16), (81b/2), (82a/15), (82a/16),
(82a/4), (82a/7), (82b/1), (82b/11),
(82b/2), (82b/2), (83a/10), (83a/13),
(83a/15), (83a/7), (83a/9), (83b/13),
(83b/17), (83b/3), (83b/6), (84b/13),
(84b/4), (84b/4), (85a/1), (85b/13),
(86a/10), (86a/2), (86b/15), (87a/1),
(87a/13), (87a/15), (87a/16), (87a/16),
(87a/6), (87b/1), (87b/17), (87b/4),
(87b/6), (87b/6), (87b/7), (88a/15),
(88b/13), (88b/4), (88b/5), (89a/15),
(89a/15), (89a/16), (89a/16), (8a/17),
(8a/7), (8b/1), (8b/13), (90a/4), (90a/9),
(90b/5), (94b/12), (94b/14), (94b/14),
(94b/17), (94b/8), (95a/10), (95a/10),
(95a/11), (95a/15), (95a/16), (95a/16),
(95b/10), (95b/13), (95b/3), (95b/5),
(95b/6), (95b/6), (95b/8), (96a/14),
(96a/7), (96b/13), (96b/2), (96b/2),
(96b/3), (96b/5), (97a/12), (97b/10),
(97b/15), (97b/17), (97b/5), (97b/8),
(98a/10), (98a/5), (98a/9), (98b/10),
(98b/14), (98b/15), (98b/17), (99a/14),
(99a/6), (99a/7), (99a/7), (99a/9)

b. + er (113a/10), (117a/16), (117b/4),
(123a/4), (125b/14), (126b/5), (134a/12),
(165a/2), (87a/3)

b. + i (133a/17), (192b/13), (198b/12),
(216a/15), (3b/17)

b. + inci (41b/14)

b. + ine (89b/10)

b. + isi (104a/2), (107a/13), (111b/11),
(112a/17), (133b/13), (133b/13), (134b/3),
(134b/3), (151a/7), (151a/8), (156b/2),
(158a/1), (166b/10), (167a/15), (171b/10),
(177a/1), (17b/14), (184a/5), (184a/6),
(185b/16), (186b/10), (186b/8), (188a/9),
(189a/14), (189a/14), (189a/15), (189b/1),
(189b/2), (189b/2), (192b/12), (198a/2),
(198a/3), (201b/8), (202b/3), (204a/3),
(204a/6), (212a/14), (212a/15), (212b/8),
(213a/12), (213b/11), (213b/11),
(213b/12), (213b/7), (214a/17), (214b/4),
(216a/13), (216a/15), (23b/7), (2a/11),
(2b/3), (33a/3), (37a/1), (58b/5), (59a/6),
(59a/7), (59a/8), (80b/3), (84b/5), (84b/6),
(89b/8), (116a/7), (213a/12), (203a/10)

b. + isidür (15a/11)

b. + isin (201b/3)

b. + isinde (103a/4), (10a/14), (136a/12),
(136a/12)

b. + isinden (116b/11), (117b/6), (121b/8),
(126a/2), (126a/3), (126b/14)

b. + isine (107a/13), (107b/15), (111b/11),
(167a/3), (184a/7), (189b/7), (192a/2),
(208b/10), (214b/1), (25a/10), (42b/2),
(56a/14), (56a/6), (83a/1)

b. + isini (116a/6), (126b/1), (184a/15),
(195b/4), (195b/4), (212b/9), (37b/2)

b. + isinün (131a/1), (213b/12), (25a/10),
(106b/10)

b. + le (210a/2)

b. + ola (195b/13)

[= 1000]

birbiri: Birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri.

b. + nün (206b/2), (212a/7)

b. + yle (25a/17)

[= 3]

birer birer: Teker teker.

b. (116a/9), (119a/4), (83b/16), (177b/9)

[= 4]

biribiri: Birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri.

b. (206a/17)

b. + ıde (154b/1), (154b/8)

b. + nden (134a/12), (167a/10)

b. + ne (104a/11), (104a/16), (105b/5),
(109a/16), (109a/6), (110a/12), (112a/17),
(113a/4), (113a/5), (114a/17), (114b/2),
(114b/4), (115a/1), (118a/7), (120a/4),
(156b/1), (158b/1), (159b/2), (166b/10),
(171b/8), (181a/12), (18b/10), (18b/11),
(26a/8), (33a/10), (35b/11), (72a/14),
(72b/12), (90a/17), (90b/15), (95a/8)

b. + nün (116a/5), (121b/5), (123a/13),
(173b/2), (173b/4), (191a/15), (69b/6)

b. + yle (125b/3)

[= 44]

birkaç: bk. birkaç

b. (103a/10), (103a/14), (122a/6),
(123a/12), (124a/5), (124a/8), (131a/17),
(132a/16), (137a/14), (148a/6), (170a/1),
(176a/9), (176b/17), (176b/3), (177b/5),
(178a/11), (178a/4), (179a/14), (179b/4),
(180b/4), (181a/12), (182a/14), (209b/10),
(28a/2), (59a/6), (69b/5), (69b/6),
(78a/10), (78a/5), (83b/15), (84a/6)

[= 31]

birkaç: Birkaç, çok olmayan, az sayıda, az.

b. (195b/10), (58a/16), (86b/7), (86b/7),
(93b/1), (95b/15)

[= 6]

birle: ile edati.

b. (144a/9)

[= 1]
bırr-i yüz: < Ar. Yüz aklığı, temizliği, güzelliği.
b. (5a/5)
[= 1]
bi'se'l-maşır: < Ar. Cehennem.
b. + dür (8b/3)
[= 1]
bi-sidād: < Ar. Kapanmak ile , kapatmaya yarayan şey ile.
b. + da (201a/15)
[= 1]
bismi'l-lāh: < Ar. Allah'ın adı, besmele.
b. (216a/17)
[= 1]
biç-: Pişmek.
b.-miş (169a/15), (194a/15)
[= 2]
bişür-: Pişirmek.
b.-e (73a/7)
b.-esin (117b/4), (118a/8), (118b/2)
[= 4]
bit-: Bitmek, tükenmek.
b.-diği (33a/15), (33a/17), (90b/12)
b.-diği (183a/4), (183b/9), (22b/11)
b.-düği (26b/17)
b.-düği (106b/5), (180a/1)
b.-ecek (169b/1), (169b/2), (181b/6),
(23b/2), (26a/11), (27b/13), (89b/1),
(89b/14), (89b/2)
b.-en (27b/11)

b.-er (114b/12), (125a/15), (169a/2),
(169a/3), (17b/9), (199a/6), (214a/4),
(32a/15), (41a/12), (89a/14), (90b/4)

b.-miş (112a/16), (58a/11)

[= 32]

bi-tarıķ ahiri melekü'l-mevt: ?

b. (20a/12)

[= 1]

bitişdir-: Bitirtirmek, bitişik hale getirmek.

b.-meyince (132b/17)

[= 1]

bitle-: < T. 1. Bir işin ardına düşmek. 2. bitlerini ayıklamak.

b.-r (213b/17)

[= 1]

bitmeg: Bitmek.

b. + e (94a/7)

[= 1]

bitür-: Bitirmek.

b.-esin (98b/14)

[= 1]

biz: Biz.

b. (105a/13), (105a/16), (108a/14),
(108a/9), (110a/10), (115a/7), (115b/11),
(115b/2), (116b/3), (11a/10), (11a/5),
(122b/1), (12b/1), (138a/17), (138b/12),
(13a/16), (13a/16), (140b/15), (151a/11),
(15a/15), (180b/14), (181a/2), (181a/7),
(185b/10), (186b/12), (18a/16), (18a/7),
(18b/2), (191b/8), (193a/12), (195a/5),
(195b/16), (19a/3), (19a/6), (19a/8),
(200b/12), (200b/15), (206a/11),
(207a/10), (207a/9), (209a/4), (209a/6),
(209a/6), (209a/7), (209b/1), (209b/1),
(209b/10), (214b/14), (21b/12), (22b/3),
(22b/9), (23a/14), (23a/16), (3b/6),

(40a/14), (42b/15), (58b/5), (59a/10),
(59a/12), (71b/11), (73a/4), (74b/11),
(75b/9), (81b/5), (84b/7), (85b/16),
(88b/7), (89a/4), (91a/5), (99a/1), (99b/4)

b. + den (3b/6)

b. + e (10b/10), (12b/1), (13a/15), (13b/5),
(15b/2), (211a/10), (214b/14), (6a/10)

b. + i (12b/1), (209a/6), (3b/6)

b. + im (190a/2)

b. + üm (108a/5), (115b/4), (12b/1),
(13b/12), (188b/5), (189a/10), (193b/4),
(198b/1), (20b/12), (20b/12), (215a/13),
(58b/5), (68a/7), (98a/12)

[=98]

boğaz: Boğaz, boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak.

b. (24b/12), (28a/1), (28a/2)

b. + a (115a/3)

b. + da (115a/7), (125a/10), (89a/10)

b. + deligi (89b/12)

b. + ı (110a/5), (19b/8), (22b/12), (89a/6),
(90b/12)

b. + ına (116b/8), (118a/13), (118b/2),
(120b/3), (120b/9), (121a/7), (123a/7),
(125b/11), (125b/13), (127a/8), (176a/16)

b. + ında (112b/15), (112b/4), (122b/14),
(179a/15)

b. + ından (117b/14), (121a/9), (123a/4),
(213b/15)

b. + ını (110a/6)

[=33]

boğazla-: Boğazlamak, boğazını sıkmak.

b.-dı (210a/10)

b.-dıkdanşonra (210a/11)

b.-rsın (127a/15), (217a/2)

b.-yacak (17b/3)

[=5]

boğazlamak: Boğazlamak.

b. (216a/14)

[=1]

boğazlan-: Boğazlanmak, boğazlama eylemine konu olmak.

b.-acak (114a/7), (28a/2), (28a/6),
(57b/15), (89b/11)

[=5]

boğazlık: Boğazlık.

b. + edesin (133a/9)

[=1]

boğum: 1. Parmak, kamış, saz vb. bitkilerin şişkince bölümü. 2. İnce damarların veya sinirlerin yumak gibi toplandığı yer.

b. (169b/15)

b. + ı (169a/15), (194b/7), (194b/7)

[=4]

boğum boğum: Çok boğumlu.

b. + olan (16a/4)

[=1]

bol: Bol, çok.

b. (133b/15), (188b/2), (190b/16),
(217b/2), (59a/14), (67a/6), (73a/11),
(78a/10), (93b/17), (95b/8)

b. + eder (97a/14)

b. + edesin (135b/17)

[=12]

bolluk: bk. bolluk

b. (195a/13)

[=1]

bolluğ: bk. bolluk

b. + a (93b/8)

b. + ı (135b/17), (193a/17), (37b/7),
(88b/15)

b. + ından (198a/7)

[= 6]

bolluk: Bol olma durumu.

b. + da (170a/16), (195b/16)

[= 2]

borı: < Ar. Zurna.

b. + ları (22a/10)

[= 1]

boş: Boş, dolu karşıtı.

b. (112b/16), (184a/6), (184a/7), (18a/17),
(19a/9), (208a/5), (28a/11), (73a/6),
(96b/2), (96b/8)

b. + ola (184a/6)

b. + olması (169b/13)

[= 12]

boşald-: Boşaltmak, boş hale getirmek.

b.-asın (184a/9)

b.-ub (116b/15)

b.-ursın (117a/17)

[= 3]

boşan-: Boşalmak, boş hale gelmek.

b.-ur (116a/13)

[= 1]

boy: Boy, uzunluk.

b. + ı (175b/14), (17a/11)

b. + ları (174a/17)

[= 3]

boya: Renk vermek, dış etkilerden korumak için eşyanın üzerine sürülen veya içine katılan renkli madde.

b. + dur (126a/2)

b. + nu (113a/16)

[= 2]

boyacı: 1. Boya satan kimse. 2. Boyama işini, boyacılığı meslek edinen kimse. 3. Boya satılan dükkân:

b. + lar (82a/11)

[= 1]

boylu: Boylu, boyu olan.

b. (19b/10)

b. + dur (212b/9)

[= 2]

boy(u)n: Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

b. + ı (104b/12), (109a/16), (111a/1),
(111a/2), (112b/5), (17a/5), (181a/4),
(181a/5), (213a/3), (215a/16), (217b/3),
(23b/1), (23b/14), (24a/8), (36a/10),
(36a/16), (36b/2), (36b/6), (38a/14),
(53a/1), (59a/13), (71a/12), (86b/1),
(87a/3)

b. + ın (27b/6)

b. + ın (132a/6)

b. + ına (102a/11), (19a/13), (35a/10),
(71a/11), (85a/2)

b. + ında (114a/11), (12b/13), (57b/15)

b. + ından (71a/17)

b. + ını (112a/12), (35b/2), (37a/15),
(37b/1), (76a/17)

b. + ını (35a/10)

b. + ın (109a/17), (27b/10), (27b/13),
(27b/14), (27b/15), (27b/16), (27b/17),
(28a/4), (28a/5), (28a/6), (28a/7), (28b/4),
(29a/17), (35a/11), (38b/6), (38b/9)

b. + una (179a/17)

[= 58]

boynuz: Bazı hayvanların başında bulunan, tırnaklı bir maddeden, uzun, kıvrık veya çatallı koruyucu organı.

b. + larıdır (138b/17), (139a/1)

[= 2]

boynuzsuz: Boynuzsuz, boynuzu olmayan.

b. (139a/2)

[= 1]

boy ot: Kuvvetli kokulu sarımsı, beyaz çiçekli otsu bir bitki (*Trigonella foenum graecum*).

b. + ın (96b/17)

[= 1]

boyun: Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

b. (142a/3), (166b/4), (168b/4), (178b/2), (180a/6), (24a/8), (27b/10), (27b/12), (27b/16), (27b/2), (28a/4), (28b/2), (28b/5), (28b/9), (38b/10), (38b/11), (38b/5), (38b/9), (57b/5), (59a/13), (71a/11), (71a/13), (72a/15), (87b/11), (89b/12), (90a/15), (90b/10)

b. + da (27b/1), (38b/8)

b. + dan (29a/7)

b. + dur (27b/1)

b. + ı (36a/12), (67a/5), (72a/14), (76a/15), (78a/12), (79a/6), (85b/10), (85b/7), (86b/16)

b. + lardan (27b/2)

b. + ları (193b/14)

b. + larına (68b/17)

[= 43]

boz: 1. Açık toprak rengi. 2. Kül rengi, gri.

b. (57b/1)

[= 1]

bozul-: Bozulmak, bozma işine konu olmak.

b.-a (40a/3)

b.-ur (156b/6)

[= 2]

böcek: Eklem bacaklıların, altı bacaklı, çoğu kanatlı ve vücutları baş, göğüs, karın olarak eklemlerden oluşmuş hayvan sınıfı, haşere.

b. (101a/15), (125a/7)

[= 2]

bög(ü)r: Böğür.

b. + i (111b/14), (114a/13), (158a/2), (23b/3), (45b/1), (71a/12), (90a/16), (90b/3)

b. + inde (120a/13)

b. + ine (71a/10)

b. + ini (111a/6)

b. + inüñ (23b/16), (24a/16)

b. + üñ (122a/11), (197a/5), (32b/4)

[= 16]

bögür: İnsan ve hayvan vücudunun kaburga ile kalça arasındaki bölümü.

b. (187a/14), (29a/8), (32b/17), (32b/2), (32b/5), (90b/6)

b. + dür (57b/15)

b. + e (32b/3)

b. + leri (112b/16), (115a/1), (55a/4), (71a/16), (71b/14), (72a/14), (72a/6), (72b/3), (73b/14), (73b/7), (90b/2)

b. + lerinden (69a/3), (71a/17)

b. + lerini (134a/11)

[= 22]

bögürtlen: Bögürtlen, 1. Gülgillerden, bahçe çitlerinde, yol kenarlarında kendiliğinden yetişen dikenli ve çok yıllık bir çalı, diken dutu, it üzümü (*Rubus caesus*) 2. Bu bitkinin önce kırmızı, olgunlaştığında kararır mayhoş yemişi.

b. (118a/12)

[= 1]

bögürtlen diken: Bögürtlen diken.

b. + niün (118a/12)

[= 1]

bölüg: Bölük, bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım.

b. + i (70b/2)

b. + in (71a/8), (71a/8)

b. + inden (69a/9)

b. + ün (69a/9)

b. + ünden (71a/7)

[= 6]

böyle: Böyle, bunun gibi, buna benzer.

b. (108b/11), (108b/16), (116b/16), (116b/2), (122b/13), (12b/4), (135a/17), (143a/15), (146b/2), (146b/9), (179a/16), (17a/4), (182a/1), (182a/4), (192a/17), (192b/14), (194a/9), (195a/13), (204a/12), (210b/1), (212b/7), (6b/7), (81b/5), (82a/2), (83b/10), (88b/7), (96a/10)

b. + dür (105a/12), (144a/7), (172b/13), (179b/8), (213b/13)

[= 32]

böyle böyle: Bunun gibi, buna benzer.

b. + dür (194b/1)

[= 1]

böylece: Tam böyle, bu biçimde.

b. (181b/14), (182a/7)

[= 2]

bu: Bu.

b. (100b/1), (100b/11), (102a/11), (102a/6), (102b/16), (102b/17), (103a/1), (103b/17), (103b/7), (104b/9), (105a/16), (105a/17), (105b/14), (105b/15), (105b/3), (105b/9), (106a/6), (106b/1), (106b/3), (106b/8), (106b/9), (107a/4), (107a/4), (108a/10), (108b/1), (108b/5), (108b/6), (109a/7), (10a/7), (10b/11), (110a/10), (110b/11), (110b/16), (110b/4), (110b/6),

(111a/3), (111b/15), (112a/16), (112b/3), (113a/3), (113a/4), (113b/10), (113b/11), (113b/2), (113b/6), (114a/11), (114b/12), (114b/5), (115a/14), (115b/1), (115b/17), (115b/2), (115b/2), (116a/12), (116a/2), (116a/2), (116b/2), (117a/14), (117a/4), (117b/8), (118b/1), (119a/2), (11b/12), (11b/9), (120a/16), (120a/17), (120a/6), (120b/14), (120b/6), (120b/7), (120b/8), (121a/10), (121a/3), (121a/5), (121a/9), (122a/10), (122a/17), (122a/6), (122a/8), (122b/1), (122b/8), (123a/12), (123a/15), (123b/11), (123b/17), (124a/12), (124a/14), (124a/14), (124a/15), (124a/17), (124a/8), (124b/12), (124b/12), (124b/12), (126a/16), (126a/6), (126b/9), (12a/15), (12b/2), (12b/5), (131a/7), (131a/8), (131b/11), (131b/15), (131b/16), (131b/16), (131b/17), (132a/15), (132a/7), (132a/8), (132b/3), (132b/8), (133a/10), (133a/16), (134a/10), (134a/10), (134a/13), (134b/15), (135a/1), (135b/1), (136a/10), (136a/11), (136b/8), (137a/13), (137a/17), (137a/2), (137a/4), (137b/14), (137b/4), (137b/5), (138a/15), (139b/1), (140b/13), (140b/4), (140b/9), (141a/2), (142a/2), (143a/14), (143a/16), (143a/17), (143a/9), (144a/11), (144a/11), (144a/11), (144a/13), (145a/4), (145b/13), (145b/14), (147a/13), (147a/9), (147b/1), (147b/2), (148a/10), (148a/10), (148a/12), (148a/8), (149b/1), (149b/1), (14a/12), (150a/8), (150a/9), (150b/2), (151a/5), (151a/7), (151a/7), (151b/3), (152b/6), (152b/9), (153a/12), (153a/16), (153a/5), (153a/7), (153b/14), (153b/8), (153b/9), (154a/1), (154b/16), (155a/12), (155a/2), (155a/9), (155b/1), (156a/1), (156b/12), (156b/14), (156b/15), (157a/1), (157b/1), (158a/1), (158b/1), (159a/1), (159a/2), (159b/1), (15a/11), (15b/14), (160a/1), (160b/1), (160b/1), (160b/2), (161a/1), (161a/2), (161b/1), (161b/1), (162a/1), (162a/2), (162b/1), (162b/1), (162b/1), (163a/1), (163a/2), (163b/1), (164a/1), (164b/1),

(164b/2), (165a/1), (165b/1), (166a/1),
(166a/1), (166b/3), (167a/1), (167b/6),
(168a/1), (168b/10), (168b/14), (168b/5),
(169a/1), (169a/10), (169a/2), (169a/3),
(169b/12), (169b/15), (169b/8), (170a/6),
(171a/14), (171b/9), (172b/1), (172b/13),
(174b/14), (175b/6), (176a/12), (176a/8),
(177b/7), (178a/13), (178a/15), (178a/3),
(178a/4), (178a/8), (178b/4), (179a/10),
(179a/5), (179b/14), (179b/2), (179b/5),
(17a/12), (180a/17), (180b/2), (181a/10),
(181a/11), (181a/17), (181b/1), (181b/14),
(181b/14), (181b/3), (182a/11), (182a/15),
(183a/16), (183a/17), (183a/2), (183b/11),
(183b/4), (184a/10), (184a/16), (184a/3),
(185a/1), (185a/1), (185b/14), (185b/9),
(186a/2), (186b/2), (186b/4), (186b/7),
(186b/8), (187b/10), (187b/8), (187b/8),
(188a/12), (188a/13), (188a/3), (188b/13),
(188b/4), (188b/5), (188b/5), (190a/14),
(190a/16), (190a/9), (190a/9), (190b/10),
(190b/10), (190b/17), (190b/3), (190b/5),
(190b/9), (190b/9), (191a/16), (191a/17),
(191b/1), (191b/10), (191b/5), (192a/10),
(192a/7), (193a/11), (193b/11), (193b/15),
(193b/16), (193b/17), (194a/13), (194a/2),
(194a/9), (194b/1), (195b/1), (196a/10),
(196a/2), (196a/5), (197b/11), (197b/13),
(197b/2), (197b/4), (198a/1), (198b/13),
(198b/16), (198b/5), (199a/17), (199a/3),
(199b/3), (19a/17), (19b/10), (19b/13),
(200b/1), (200b/8), (201a/15), (202a/11),
(202a/15), (202a/16), (202b/7), (203a/12),
(203a/4), (204a/11), (204b/9), (205a/14),
(205a/9), (205b/5), (206b/4), (207a/5),
(208b/15), (209a/14), (209b/5), (209b/6),
(209b/6), (209b/8), (209b/9), (209b/9),
(20a/1), (20a/10), (20a/11), (20a/15),
(20a/3), (20a/9), (20b/16), (210a/11),
(210a/14), (210a/15), (210a/2), (210a/3),
(210b/10), (210b/16), (210b/5), (211a/10),
(211b/11), (212b/12), (212b/12),
(212b/14), (212b/5), (212b/7), (213a/10),
(213a/5), (214a/14), (214a/7), (214a/8),
(214b/15), (214b/2), (214b/5), (215a/2),

(215b/12), (215b/9), (216a/12), (216a/17),
(216a/6), (216b/14), (217b/6), (23a/1),
(23a/2), (24a/13), (24a/4), (24b/3),
(2a/15), (32a/2), (34a/10), (34a/13),
(34a/8), (34b/9), (34b/9), (35b/13),
(36a/6), (36a/8), (36b/13), (36b/4),
(36b/9), (37b/17), (38a/1), (38a/1),
(39b/16), (3a/12), (3b/1), (3b/12),
(40a/14), (40a/14), (40a/2), (40b/12),
(42b/4), (43a/1), (44b/1), (45a/1), (47a/1),
(4a/1), (4a/11), (4a/12), (4a/15), (4a/16),
(4a/2), (4a/3), (4a/3), (4a/5), (4a/6),
(4b/10), (4b/13), (4b/15), (4b/16), (54b/4),
(55a/5), (55b/1), (56b/8), (57a/1), (57a/9),
(57b/7), (58a/4), (58b/1), (58b/8),
(59a/10), (59a/4), (59a/9), (59b/13),
(59b/7), (5a/11), (5a/14), (5a/14), (5a/17),
(5a/5), (5a/6), (5a/6), (5a/7), (5a/9),
(62b/5), (63b/1), (65a/1), (67a/10),
(67a/13), (67a/14), (67a/7), (6a/10),
(6a/13), (6b/14), (6b/7), (73b/6), (74b/4),
(75a/10), (76a/10), (76b/7), (77a/11),
(77b/10), (77b/16), (77b/3), (77b/5),
(78b/14), (78b/17), (78b/9), (7a/12),
(80a/11), (80b/14), (80b/14), (80b/2),
(81a/16), (81b/10), (81b/15), (81b/16),
(82b/6), (82b/7), (82b/9), (83a/12),
(83b/17), (83b/7), (83b/9), (84a/10),
(84a/3), (84a/3), (84a/8), (84b/15),
(84b/9), (85a/11), (85a/12), (85a/13),
(85a/9), (85b/15), (85b/15), (85b/17),
(85b/2), (85b/7), (86a/10), (86a/3),
(87b/15), (88a/2), (89a/3), (89b/17),
(89b/3), (8a/9), (90a/13), (91a/3), (91a/4),
(93b/1), (93b/13), (93b/3), (93b/9),
(94a/17), (94b/13), (94b/2), (94b/7),
(95a/13), (95a/16), (95a/4), (95a/8),
(97a/1), (97a/5), (97a/5), (97b/3),
(98a/11), (98a/12), (98a/17), (99a/4),
(99b/2), (99b/4), (99b/4), (9b/7)

b. + dur (102a/7), (103a/5), (104a/4),
(105a/1), (105a/2), (106a/2), (109a/13),
(109b/2), (111a/17), (111b/8), (112a/1),
(112b/11), (112b/12), (118b/12), (120b/5),
(121b/2), (122a/7), (122a/7), (122b/3),

(124a/15), (124a/9), (126b/9), (127a/10), (127a/3), (127a/6), (12a/16), (133a/13), (133a/14), (133a/17), (133a/17), (134a/5), (134b/16), (135a/8), (136a/12), (136a/13), (136a/17), (136a/7), (136a/7), (138b/10), (138b/8), (150a/1), (150b/1), (152b/1), (153a/1), (153a/14), (153b/12), (153b/7), (154a/1), (155a/4), (156b/1), (157a/1), (157b/1), (167b/5), (168b/1), (169b/14), (169b/4), (171b/13), (172b/15), (173b/5), (173b/5), (175b/5), (176a/16), (176a/5), (176b/13), (176b/4), (177a/1), (178b/14), (178b/15), (181a/9), (184a/2), (186a/15), (186a/4), (186b/13), (187a/5), (187b/12), (188a/8), (190b/15), (191a/16), (191b/16), (192b/12), (192b/13), (193a/15), (193b/5), (194a/14), (194a/3), (194a/6), (196a/6), (197a/11), (197b/10), (199b/1), (19b/15), (19b/8), (200b/8), (202b/15), (204a/3), (206a/7), (207a/12), (208b/1), (209b/8), (211a/5), (211b/13), (212b/11), (216a/13), (216a/15), (216a/15), (23a/6), (35b/9), (38a/9), (39b/10), (41b/3), (42b/15), (52b/1), (5a/16), (65b/1), (67b/13), (68b/5), (69a/1), (6b/5), (6b/9), (73a/7), (74b/13), (75b/15), (75b/7), (76b/3), (77b/10), (77b/6), (80b/4), (81a/8), (81b/10), (82b/1), (83a/3), (84a/2), (85b/4), (88b/12), (88b/5), (88b/9), (94b/14), (95a/16), (95a/9), (95b/11), (96a/17), (97a/12), (97a/9), (97b/4), (97b/5), (97b/7), (98a/11), (98a/4), (98b/3), (99a/5)

b. + idi (211b/7)

b. + lar (4a/5)

b. + ға (104b/13), (104b/6), (105a/3), (110b/12), (122a/17), (122a/5), (122b/8), (13a/9), (142a/4), (147b/8), (16b/11), (170a/14), (171a/5), (175b/16), (181a/9), (183b/7), (188a/3), (191a/9), (191b/15), (192a/10), (197b/2), (199b/1), (208b/6), (210b/16), (215a/12), (216a/16), (24b/3), (24b/3), (34a/14), (36a/3), (48b/2), (51b/2), (82b/12), (84a/17)

b. + ғлар (34b/10)

b. + nda (136a/14), (136b/7), (138b/5), (143a/15), (153b/10), (153b/14), (176b/11), (177a/7), (177a/7), (178b/17), (180b/4), (185b/7), (188a/16), (188a/16), (190a/8), (193b/13), (195b/16), (197b/13), (208a/2), (210b/1), (210b/11), (215a/15), (74b/16), (79a/3), (82b/1), (9b/10)

b. + ndadur (197a/6)

b. + ndan (104b/16), (104b/6), (105a/3), (108b/6), (114a/9), (123a/14), (136b/17), (138a/15), (138a/17), (139a/1), (141a/2), (143a/17), (145b/13), (147b/11), (147b/2), (148a/7), (150b/4), (151a/10), (152b/9), (153b/9), (177b/12), (181a/6), (183a/14), (185b/17), (186b/12), (187a/11), (187b/10), (187b/2), (188b/8), (191b/4), (193a/12), (193b/17), (198b/17), (199a/4), (204b/4), (205a/13), (208a/12), (208a/7), (209b/5), (214a/11), (23a/14), (23b/5), (4b/14), (76b/17), (77a/14), (80b/4), (82b/16), (97a/10), (97a/6), (97b/2)

b. + ndanşonra (171a/10), (73b/4)

b. + nı (102b/7), (104a/3), (117a/16), (120b/13), (122a/10), (124a/5), (125b/11), (125b/7), (127a/17), (133a/14), (134b/15), (135b/1), (135b/8), (136b/15), (136b/4), (136b/8), (137a/2), (140b/15), (140b/8), (142a/5), (153a/8), (153b/14), (155a/14), (155a/3), (156b/5), (177a/9), (177b/11), (177b/11), (177b/12), (177b/5), (183a/6), (190b/9), (191b/14), (192a/4), (192a/4), (197a/16), (198b/3), (200a/16), (209a/7), (210a/11), (210a/16), (214a/13), (214a/14), (58b/10), (69b/5), (69b/8), (75b/11), (78a/10), (78a/16), (79b/3), (80b/3), (82a/5), (82b/9), (83b/10), (83b/11), (83b/13), (85b/5), (96b/16), (97a/4), (97a/5), (97a/7)

b. + nlar (104b/4), (107a/17), (12a/14), (138b/1), (169a/4), (171a/15), (171a/17), (175a/16), (179b/4), (185b/15), (190b/6), (204a/17), (204b/6), (26b/14), (26b/15),

(26b/16), (26b/17), (26b/17), (28a/3),
(33a/3), (57b/10), (57b/2), (93b/2), (93b/6)

b. + nlardan (204b/14), (21a/4), (23a/8)

b. + nlardur (158b/2), (169a/7), (17b/15),
(89a/6)

b. + nları (12a/12), (137b/17), (138a/17),
(147a/17), (179a/6)

b. + nların (107a/16), (107b/1), (126a/3),
(126a/3), (172b/10), (172b/10), (172b/8),
(174b/15), (175a/15), (175a/16),
(176a/11), (181a/7), (186a/2), (206a/17),
(213a/14), (213b/12), (59b/6), (5b/14),
(7b/16)

b. + nuñ (105a/8), (105b/1), (108a/8),
(113b/14), (117a/10), (118b/11),
(121b/16), (122a/17), (123b/12),
(123b/15), (124b/13), (124b/14),
(124b/14), (125b/12), (134a/14),
(135a/12), (136b/4), (145b/10), (145b/15),
(145b/3), (146a/3), (146b/10), (149a/12),
(153b/15), (153b/7), (169a/2), (170a/4),
(171b/11), (174a/14), (177a/6), (177b/6),
(17b/14), (182b/1), (182b/4), (183a/17),
(183b/3), (186a/13), (187a/10), (187a/17),
(187a/4), (187b/16), (187b/9), (188a/8),
(188b/4), (190a/17), (190b/8), (191b/14),
(194a/16), (194a/3), (196a/9), (197b/12),
(197b/13), (198b/13), (198b/7), (201b/13),
(204b/9), (205b/12), (212a/11), (213b/3),
(214a/8), (28b/17), (6b/9), (75a/2),
(76a/1), (77a/16), (82b/11), (84b/2),
(84b/2), (86a/11), (86a/14), (86a/4),
(87a/8), (88a/14)

b. + nuñçün (121a/7)

b. + nuñla (103b/6), (105b/16), (116b/2),
(118b/11), (124a/11), (125a/6), (144a/12),
(153b/15), (170a/14), (180b/3), (187b/11),
(187b/16), (189b/12), (189b/12), (79b/8),
(84b/7)

b. + nuñladur (170a/14)

[= 1033]

bucağ: bk. bucağ

b. + ı (114b/14)

[= 1]

bucağ: Kenar, köşe, yer

bu'd: < Ar. 1. Uzaklık. 2. Aralık.

b. + ına (39b/3), (39b/9)

b. + ıyla (38a/14)

[= 3]

bu'd-ı medd: < Ar. Uzatma.

b. + i (38a/10)

[= 1]

b. + larından (124b/2)

[= 1]

buçuk: ... ve yarım.

b. (116a/14), (117a/10), (117a/6),
(127a/16), (94b/12)

[= 5]

buğday: 1. Buğdaygillerin örnek bitkisi (*Triticum*)
2. Bu bitkinin başaktan ayrılıp öğütülmesiyle elde edilen tanesi.

b. (117a/12), (118a/11), (169a/17)

[= 3]

buğday eñlü: < At. Buğday benizli.

b. (169a/17), (217b/1)

[= 2]

buğday unı: Buğdaydan elde edilmiş un.

b. (118a/11)

[= 1]

buğl: < Ar. Cimrilik, pintilik, el sıklığı.

b. (10b/1)

[= 1]

buğür: < Far. Tütsü.

b. + ède (69b/5), (70b/12), (71a/17),
(71b/1), (71b/15), (72a/1), (72a/7), (72b/5)

b. + èdeler (119b/13)

b. + ètmek (71a/9)

[= 10]

buğür-ı meryem: < Far. Çuha çiçeğigillerden, kalp biçiminde geniş yapraklı, beyaz, pembe, şarap rengi çiçekli bir bitki, tavşankulağı, siklamen (*Cyclamen coum*).

b. (118b/16), (119b/12)

[= 2]

bukağı: "Bukağı" Kaçmaması için hayvanların ayağına takılan zincir, demir köstek.

b. (102b/8)

[= 1]

bukağıluğ: Bukağılık.

b. + ı (17a/7)

[= 1]

bul: Pul.

b. + lar (57a/8)

b. + laruğ (48a/2)

[= 2]

bul-: Bulmak.

b.-a (132b/7), (138a/3), (77b/7), (81b/13)

b.-acağ (147b/1)

b.-asın (34b/15), (59a/1)

b.-dı (119b/9), (131b/5), (131b/6),
(214b/14), (3b/11), (4a/3)

b.-dılar (115b/3)

b.-duğın (107b/8), (191a/14)

b.-dum (14b/1), (209a/3), (5a/11),
(67a/11), (67a/12)

b.-inca (127a/12), (134b/16), (96b/9)

b.-masalar (96b/17)

b.-mayınca (99a/11)

b.-maz (109b/13), (75a/3)

b.-mazdan (140b/14)

b.-mışız (11a/10)

b.-sa (115a/13)

b.-sağ (81a/12)

b.-ub (101b/13), (155a/13), (99a/14)

b.-ur (107b/8), (114b/10), (115a/13),
(121b/10), (134a/1), (13a/7), (155b/15),
(177a/12), (197b/12), (76b/17), (82a/7),
(83a/13)

b.-urdu (3b/16)

b.-urlar (10a/15)

b.-ursa (118a/10)

b.-ursın (105a/2), (111b/5), (113b/17),
(114b/6), (136b/10), (149a/11)

[= 56]

bulanıklığ: Bulanıklık, bulanık olma.

b. + ında (209b/11)

[= 1]

bulanuk: Bulanık, bulanmış olan, duru olmayan.

b. (73a/3)

[= 1]

bulaş-: Bulaşmak.

b.-dı (19a/1)

[= 1]

bulaşdur-: Bulaştırmak.

b.-asın (125a/2)

[= 1]

bulın-: Bulunmak.

b.-an (118b/5)

b.-maya (13b/5)

b.-maz (134a/1), (186b/4)

b.-sa (208b/10)

b.-ur (118b/5), (205b/14)

- b.-ursan (153a/6)
[= 8]
- buluş-**: Buluşmak.
b.-a (25a/17), (89b/10)
b.-ur (114a/13), (86a/10)
[= 4]
- bulğ**: <Ar. Alacalı.
b. (62b/7), (67a/1)
[= 2]
- bulmak**: Bulmak.
b. (147a/16), (208a/4)
[= 2]
- bulud**: bk. bulut
b. (206b/14)
b. + dan (206b/3), (206b/5)
b. + ı (206b/10)
b. + uñ (206a/14), (206a/5), (206b/1),
(206b/1)
[= 8]
- bulun-**: Bulunmak, bulma eylemine konu olmak.
b.-masa (131b/2)
b.-maz (148a/8), (194a/11)
b.-mazsa (127b/1), (67b/17)
b.-sa (23a/17)
[= 6]
- bulunma**: Bulunma işi.
b. + ya (171a/9)
[= 1]
- buluş-**: Buluşmak, bir araya gelmek.
b.-acağ (29a/10), (29a/11)
b.-asız (154b/8)
b.-dığ (25b/10)
b.-duğı (105b/2), (17a/6), (17a/8), (29a/9)
- b.-duğları (90b/6)
b.-ırlar (166b/12)
b.-maya (26a/8)
b.-mazlar (145b/12)
b.-sınlar (138b/9)
[= 13]
- buluşmak**: buluşmak.
b. (176b/3)
[= 1]
- bulut**: Atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığın.
b. (15a/6), (205b/15), (206a/15),
(206a/16), (206a/17)
[= 5]
- bulutlan-**: Bulutlanmak, bulutlu hale gelmek.
b.-dı (206b/10)
[= 1]
- bulutlu**: Bulutlarla kaplanmış, bulutlanmış.
b. (205b/12)
[= 1]
- burak**: <Ar. Kuyumculukta kullanılan tuza benzer bir madde, bure.
b. (119a/2), (127a/17)
b. + dan (120a/8)
[= 3]
- burc**: <Ar. 1. kale, hisar çıkıntısı kule. 2. yuvarlak bina. 3. Güneşin ayrıldığı on iki kısımdan herbiri. 4. herhangi bir şekil gösterilen ve kendisine özel bir ad verilen hareketsiz yıldızlar
b. + ına (3b/17), (4a/15)
[= 2]
- burçak unı**: Burçak unu.
b. + n (123b/14)

[= 1]

burka: <Ar. 1. Başa takılan örtü, peçe. 2. At gözlüğü.

b. (68b/17), (75a/4), (93b/17)

b. + lar (94a/10)

b. + lara (74a/2)

b. + ları (72b/4), (73b/10)

b. + ların (70b/14), (71a/14), (71a/8), (71b/1), (71b/16), (71b/8), (72a/4), (72a/8)

b. + larını (70a/4), (71a/4)

[= 17]

bur(u)n: bk. burun

b. + ı (108b/13), (109a/3), (109a/5), (109b/8), (111b/12), (113b/4), (116b/12), (25b/17), (26b/2), (27a/16), (37b/5), (57b/16), (70a/5), (70b/1), (71a/1), (71b/14), (89a/10), (89a/11), (89a/12), (90b/9)

b. + ın (109b/6)

b. + ına (10b/3), (116a/16), (116a/4), (116b/16), (117b/1), (119a/5), (122a/14), (122a/16), (123a/9), (126b/12), (155b/14), (25b/10), (74b/10)

b. + ında (22a/15), (26b/2)

b. + ından (108b/16), (108b/8), (112b/12), (113b/1), (113b/5), (114a/8), (118b/10), (118b/14), (119b/14), (120a/17), (120a/8), (124a/15), (124a/16), (127a/4), (127a/7), (216b/8)

b. + ını (109b/5), (120a/15), (126b/13), (37b/14)

b. + u (59b/11), (70a/8)

b. + u (26b/12), (26b/4), (26b/8), (26b/9), (27a/13), (27a/14), (27a/16), (27a/17), (72a/7)

[= 67]

burun: Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı.

b. (114b/14), (118b/14), (217b/1), (26a/14), (26b/4), (26b/5), (26b/5), (26b/6), (36b/11), (37b/7), (38a/15), (38b/2), (38b/3), (39a/4), (56a/16), (89a/12), (89a/7)

b. + a (56a/13)

b. + da (26a/17)

b. + dan (101b/6)

b. + deligi (73b/14)

b. + deliklerinin (36b/11), (39a/17)

b. + dur (26a/17)

b. + u (110a/12), (45b/1), (55b/13), (89a/7)

[= 28]

burunlu: Burunlu, burnu olan.

b. (88b/5)

[= 1]

buruş-: Buruşmak.

b.-sa (23b/4)

[= 1]

buyruk: Belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz, emir, ferman.

b. (156b/15)

[= 1]

buz: Donarak katı duruma gelmiş su.

b. (45a/1), (54b/3)

[= 2]

bük-: Bükmek.

b. (147a/11)

b.-e (192a/15), (198a/14)

b.-er (102a/8), (195b/6)

b.-erse (110a/10)

b.-ersin (104a/5), (135a/12)

b.-esin (136a/9), (144a/13), (176b/13), (178a/2), (78a/11), (99a/14)

- b.-meye (73a/12)
- b.-üb (134b/14), (134b/9), (183a/14), (109a/11)
- b.-ün (20b/2)
- [= 20]
- bükil-:** Bükülmek.
- b.-ür (104a/5), (112b/6), (113a/7), (143a/12), (145b/12)
- [= 5]
- büklüm:** Kırırım.
- b. + ün (105a/9)
- [= 1]
- bükme:** bükme işi.
- b. + si (147b/13)
- [= 1]
- bükmeg:** bükmek.
- b. + ile (192b/2)
- [= 1]
- bükmek:** bükmek.
- b. (181b/6), (73a/12)
- [= 2]
- bükül-:** bükülmek, bükme eylemine konu olmak.
- b.-dükde (104a/6)
- b.-miş (134a/3), (34a/1), (58b/3)
- [= 4]
- bükülme:** bükülme.
- b. + si (195b/12)
- b. + sinde (143a/15)
- [= 2]
- bül'üm:** < Ar. Hançere, gırtlak.
- b. + ı (89b/12)
- b. + uñ (38b/11)
- [= 2]
- bünüd:** < Ar. "bend" Büyük bayraklar, sancaklar.
- b. + lar (82a/14)
- [= 1]
- bünüd-ı münteşir:** < Ar. Açılmış, yayılmış bayraklar.
- b. (138b/16)
- [= 1]
- bürâde:** < Ar. Egeden çıkan talaş, kırıntı, toz.
- b. + sinden (115b/16)
- [= 1]
- bürk:** Örtü, baş örtüsü.
- b. + i (200a/4)
- [= 1]
- bürü-:** Bürümek.
- b.-se (206a/17)
- [= 1]
- büstân:** < Ar. Bostan, bağ bahçe. (Farsça "büstân" kelimesinin Arapçalaştırılmışıdır.)
- b. (210b/7)
- b. + ı (210b/7)
- [= 2]
- büstânî:** < Ar. Bostancı, bahçıvan
- b. (116a/6)
- b. + den (115b/15)
- [= 2]
- bütün:** Bütün, tüm.
- b. (101b/10), (121a/1)
- [= 2]
- büyü-:** Büyümek.
- b.-düm (206a/13)
- b.-r (105b/13)
- b.-yeydi (105a/13)
- [= 3]

büyük: büyük.

b. + idür (106b/3)

[= 1]

büyük: Büyük, küçük olmayan, iri.

b. (105a/10), (105b/14), (105b/4),
(105b/8), (106a/10), (106a/9), (106a/9),
(109b/4), (110a/4), (133b/1), (137a/13),
(137a/14), (138a/2), (179a/5), (187b/13),
(18a/1), (213a/10), (213a/7), (26a/8),
(34a/2), (36a/16), (36b/6), (55b/6),
(56a/14), (59a/13), (59b/11), (67a/12),
(77a/13), (85b/7), (88b/4), (89b/5),
(90b/1), (94a/8), (94b/12), (95a/12),
(95a/12), (97b/13), (97b/15)

b. + dür (212b/9), (216a/10), (216a/8)

b. + ola (109b/1), (215a/16), (215a/17),
(89a/7), (90a/9), (90b/5)

b. + olsa (215b/5), (23b/3)

b. + olur (105b/4)

[= 50]

büyüklik: Büyüklük.

b. + i (24b/2), (38a/11), (38b/4)

b. + ine (39b/9)

[= 4]

büyüklik: Büyüklük.

b. + de (24a/12)

[= 1]

büyüklik: Büyüklük.

b. + i (38b/14), (38b/14), (39a/6)

[= 3]

büzil-: Büzülmek.

b.-ür (106a/4)

[= 1]

-C-

cabbār-i t̄r-i fen: < Ar. + Far. Zorlu okların feni.

c. + la (2b/11)

[= 1]

cāhiza: < Ar. Kirpikleri birbirinden ayrıık, çıkık ve büyük göz.

c. (26a/2), (26a/7)

[= 2]

cāhil: < Ar. 1. Bilimsiz, bilgisiz. 2. Genç, tecrübesiz, toy.

c. (137a/15), (23a/14), (83b/9)

c. + e (208b/13), (5a/15)

c. + olan (6a/5), (6a/9)

[= 7]

cāhiliyyet: < Ar. 1. cahillik, bilgisizlik. 2. İslâmdan evvelki devrin adı; Hz. Mu-hammed'den önce Arap yarımadasındaki puta tapma devri.

c. (208b/5), (21b/16)

c. + de (171b/5)

[= 3]

cā'iz: < Ar. İşlenilmesinde cevaz olan; olabilir, olur.

c. (150b/4), (177a/9), (97a/7)

c. + degildür (146a/4), (176a/15), (179a/7),
(185b/11), (98a/12)

c. + degüldür (88b/2), (97a/16)

c. + dür (132a/15), (140b/13), (145b/13),
(194a/11), (208b/1)

c. + ola (147b/7)

[= 16]

cālbeyn: < Ar. "celeb, cülbe" Yara, iyileşme, iyileşmekte olan yaranın kabuğu; iki yara.

c. + de (102a/1)

[= 1]

cālīnūs: < Ar. İlk çağların, İpokrat ile beraber en büyük Grek hekimi, Galen (131-210).

c. + uñ (4b/15)

[= 1]

cāmi': <Ar. 1. Cemeden, derleyen, toplayan. 2. İçine alan, içinde bulunduran.

c. + dūr (138a/10)

c. + i (14a/15)

c. + ola (208b/7)

[= 3]

cāmūs: <Ar. Manda, su sığırı.

c. (57b/10)

[= 1]

cān: <Far. 1. Can, ruh. 2. Hayat, yaşayış.

c. (4a/1), (4a/5)

[= 2]

cān-āver: <Far. 1. Canlı, yaşayan. 2. Zararlı hayvan. 3. Domuz; canavar.

c. (82a/13)

c. + dur (101b/13)

c. + ları (217b/5)

c. + ları (205a/12)

c. + u (114b/16), (204a/16)

[= 6]

cānib: <Ar. Taraf, cihet, yan.

c. + de (134a/17)

c. + den (102a/16), (105a/15), (141a/4), (146a/2), (14a/11), (166b/7), (166b/8), (167a/2), (170b/6), (181a/12), (212a/15), (31b/6), (73a/17), (80b/11), (81a/1)

c. + e (106b/8), (136b/7), (155a/8), (166b/17), (178b/10), (182b/4), (34b/15), (77a/15), (97b/17)

c. + i (109a/17), (79a/10), (89a/12), (89a/16), (89a/16)

c. + idür (27b/14), (27b/15)

c. + i (177b/8)

c. + i (199a/17)

c. + i (177b/13)

c. + inde (104b/5), (111b/14), (112a/7), (173b/3), (29b/10), (31b/10), (58a/14)

c. + indedür (171b/10)

c. + inden (106b/10), (107b/15), (134b/17), (146b/9), (167a/16), (167b/11), (178b/15), (179a/13), (179a/2), (186a/8), (215a/5), (217b/1), (58a/6)

c. + ine (111b/12), (112a/10), (134a/15), (144a/4), (146b/11), (155b/12), (184b/1), (192b/4)

c. + ini (137b/14), (184a/14)

c. + lerinden (26a/14)

c. + ü (56a/6)

[= 68]

cānibeyn: <Ar. İki yan, iki taraf.

c. + den (167a/5), (177a/5), (17b/5), (26b/12)

[= 4]

cānibeyn-i kuvvet: <Ar. Kuvvetli, güçlü yanlar.

c. (139b/1)

[= 1]

cānib-i āher: <Ar. Diğer taraf, diğer yan.

c. + den (184b/3), (184b/5)

c. + e (212a/15)

[= 3]

cā'ire: <Ar. 1. Dübür, makat; kış çıkıntısı. 2. Yırtıcı hayvan pisliği.

c. (111a/7)

[= 1]

cā'ireteyn: <Ar. "cā'ire" Anüs, kış çıkıntısı, atın kuyruğunun uyluklarına değer yerleri.

c. + ü (33b/11)

[= 1]

cā'irteyn: <Ar. "cā'ire" Anüs, kış çıkıntısı, atın kuyruğunun uyluklarına değer yerleri. bk. cā'ireteyn

c. (33a/1), (33a/7), (33a/7), (90b/8)
[=4]

cā'irtān: <Ar. 1. Dübür, makat; kış çıkıntısı. 2. Yırtıcı hayvan pisliği.

c. (33a/13), (33a/14), (33a/5)
[=3]

cārī: <Ar. Cereyan eden, akan, geçen, yürüyen.

c. + dür (180b/9)
c. + ola (144a/10), (153a/17)
c. + olmuş (210b/1)
c. + olur (185b/5)
[=5]

cāriḥ: <Ar. 1. Cerheden, yaralayan. 2. Çürüten.

c. (202a/7)
[=1]

cāriḥa: <Ar. bk. cāriḥ

c. + dur (25a/4)
[=1]

cāsūs: <Ar. 1. Hafiyeye, gizli haberler öğrenerek veya sırları çözerek haber veren, çâşit. 2. Düşmanın, askerliğe dâir haberlerini öğrenip bildiren kimse.

c. + lar (208a/8)
c. + larınun (203b/3)
[=2]

cāvşir: <Ar. Cavşir otu ve bundan elde edilen tıbbi bir zamk. Kunduztaşağı, oğlanaşı (*Ferula alaeochytris*).

c. + den (119a/2)
[=1]

cebāyāt: <Ar. Tahsilat.

c. (202b/2)
[=1]

cebe: Zincirden veya halkadan örme zırh.

c. + ler (22a/6)

[=1]

cebel: <Ar. Dağ.

c. + de (169a/2)
[=1]

cebelī: <Ar. 1. Dağa ait. 2. Şahin kuşunun bir türü.

c. (213a/13)
c. + dür (213a/12)
[=2]

ceberüt: <Ar. 1. Aşım büyüklük, pek ziyâde kibir. 2. Allah'ın büyüklüğü.

c. (201a/11)
[=1]

cebhe: <Ar. Alın.

c. + den (56a/1)
c. + nün (25b/8), (38a/17)
c. + si (24b/15), (25b/10)
c. + sinde (54b/5), (58a/16)
c. + sine (56a/9)
c. + ye (56a/16)
[=9]

cebīn: <Ar. Atın alınının iki gözün arasında olan yeri. bk. cebn

c. (25b/7), (38a/16)
c. + i (25b/8), (59a/14), (89a/17)
c. + inün (38b/16)
c. + ün (105a/16), (25b/9), (38a/16)
[=9]

cebn: <Ar. Alın, alının iki tarafından her biri.

c. + ün (38b/17)
[=1]

cebr: <Ar. 1. Zor, zorlama. 2. Düzeltme, tamir etme. 3. Cebir.

- c. +  der (24a/5) [= 3]
- c. +  tmege (211b/6)
- c. +  tmek (202b/13) [= 3]
- cebr 'il:** <Ar. Peygamberlere emir ve vahy'e v sıta ve memur olan d rt b y k melekten biri.
c. (93b/1) [= 1]
- ceda':** <Ar. Kesik kulak.
c. (25b/3) [= 1]
- ceddet:** <Ar. Nine, b y k ana.
c. + em (209a/17) [= 1]
- cedd-i ibn-i 'abb s:** <Ar. İbn-i 'Abbas'ın cediti, soyu.
c. + dan (209b/15) [= 1]
- ced d:** <Ar. 1. Yeni, kullanılmamış. 2. Pek az zamandan beri bilinen veya mevcut olan. 3. Acemlerin kullandıkları bir vezin.
c. (194a/16)
c. + ola (182b/9) [= 2]
- ced'a:** <Ar. İki yaşını doldurmuş at yavrusuna verilen isim.
c. (42a/11) [= 1]
- ced'at:** <Ar. bk. ced'a
c. + a (42a/10) [= 1]
- cefa:** <Ar. Eziyet, incitme
c. + dan (19a/9)
c. + ya (88b/2), (88b/2)
- cefn:** <Ar. G z kapağı.
c. (101b/15) [= 1]
- cef n:** <Ar. Atın g z kapakları.
c. (25b/14)
c. + ı (25b/14) [= 2]
- ceh fil:** <Ar. 1."cahfele" At, katır, eşek gibi hayvanların dudağı;  enenin iki tarafı; burnun ucu. 2. Atın ayaklarının  st tarafında bulunan beyaz t ys z damga.
c. (26b/11)
c. + e (37b/5)
c. + i (122b/17)
c. +  n (58a/13), (58a/14) [= 5]
- ceh let:** <Ar. Cahillik, bilmezlik
c. (20a/9) [= 1]
- cehd:** <Ar.  alışma,  abalama.
c. (111a/9)
c. + den (22b/5)
c. + eyle (155a/16), (156b/2)
c. + ini (19b/16), (19b/17) [= 6]
- cehennem:** <Ar. Ahirette, g nahk r kulların gideceği azap yeri, tamu. Yedi kattır [cehennem, sa r, sakar, cah m, hutame, l z , h viye veya derk-i esfel]. c. (10b/2), (10b/3), (8b/2) [= 3]
- cehl:** <Ar. Bilmezlik. bk. ceh let
c. (21a/17)
c. + inden (20b/6)

- [=2]
- celāl:** < Ar. Büyüklük, ululuk. 2. Kızgınlık, hışım.
c. + olan (1b/8)
- [=1]
- celle sultānūhū:** < Ar. Yüce ve azîz sultān.
c. (216b/1)
- [=1]
- cemāl:** < Ar. Yüz güzelliği.
c. (13a/5)
c. + i (4a/11)
- [=2]
- cemā'at:** < Ar. 1. İnsan toplulukları. 2. İmamın arkasında namaz kılanlar. 3. Bir mezhepten olan topluca halk.
c. (216b/17)
c. + e (157b/1), (167a/1), (167a/8), (8b/1)
c. + i (58b/8)
c. + üñ (207b/4)
- [=7]
- cemā'at-i feresān:** < Ar. + Far. Atlar topluluğu.
c. + da (42b/9)
- [=1]
- cemā'at-i keşīre:** < Ar. Çok, büyük cemā'at.
c. (155a/9)
- [=1]
- cemī':** < Ar. Cümle, hep, bütün.
c. (101b/16), (109a/13), (109b/2), (109b/3), (10a/14), (117a/11), (137b/15), (138b/13), (145b/4), (148a/10), (148a/15), (155a/16), (155b/5), (169a/5), (170a/11), (170a/3), (170b/3), (175b/1), (177b/17), (178b/1), (179b/8), (180b/15), (187a/14), (190a/4), (190b/3), (191a/7), (194a/6), (197a/6), (197b/12), (202b/12), (208a/17), (208b/8), (20a/3), (20a/4), (20a/6), (21b/15), (35a/8), (35a/8), (56b/16), (57a/10), (57a/14), (58a/1), (59a/15), (5b/10), (67a/16), (67a/8), (72b/15), (72b/15), (85b/5), (97a/13)
- c. + inde (111a/4)
- [=51]
- cemī'an:** < Ar. Hep, bütün, tekmil.
c. (104a/5), (114a/2), (117b/8), (135a/4), (147a/11), (181b/12), (183a/10), (192b/9), (199b/2), (26a/10), (55a/5), (96b/8)
- [=12]
- cemī'-i eczā:** < Ar. 1. Tüm kısımlar. 2. Tüm ilaçlar.
c. (121b/16)
- [=1]
- cemī'-i umūr:** < Ar. Emirlerin, işlerin tümü.
c. + da (43a/4)
- [=1]
- cem':** < Ar. 1. Toplama, yığma. 2. Birden fazla insan, hayvan ve eşyayı gösteren isim.
c. (29b/3), (4a/5)
c. + eyle (132a/11)
c. + eyledi (12a/5), (210b/14), (4a/3)
c. + eyledük (200b/13)
c. + idür (18a/5), (18a/5), (18b/4), (35b/12)
c. + inde (21a/7)
c. + indedür (35b/8)
c. + ola (125b/3), (194b/17)
c. + olacak (27a/11), (27a/9), (30b/14)
c. + olduğu (187a/9)
c. + olduğun (182a/5)
c. + olunub (93b/6)
c. + olmasından (199a/6)
c. + olmaya (52b/2)
c. + olmayalar (166b/14)

c. + olmaz (10b/1)
c. + olsa (108b/3)
c. + olub (117a/10), (166b/2)
c. + olur (110a/1), (134b/3), (84a/13)
c. + olurlar (32b/10)
c. + ède (196a/17), (35b/3)
c. + èdeler (214a/16)
c. + èder (104a/1), (112b/17), (204a/3)
c. + èdesin (135a/11), (183b/12), (197a/9)
c. + èdüb (109a/8), (117a/2), (135b/12)
c. + ètdigi (148b/4)
c. + ètdüğim (5a/10)
c. + ètdüm (5a/10), (5a/14), (5a/6)
c. + ètm (131a/7)
c. + ètmek (131a/7)
c. + ètmesidür (35b/11)
c. + ètmiş (22a/15)
c. + ètse (103b/11), (20b/7)
c. + ètseñ (36a/13)
[= 56]

cem^ʿān: < Ar. Bir yere toplamak suretiyle.
c. (4a/12), (4a/15)
[= 2]

cem^ʿī: < Ar. Cemiyete ait, cemiyetle ilgili.
c. (18b/3)
c. + dür (125a/7)
[= 2]

cem^ʿ-i ğafir: < Ar. Muhafız askerlerin toplanması.
c. (204a/9)
[= 1]

cem^ʿ-i rimāh: Mızraklar, süngülerin toplanması.
c. (28a/17)
[= 1]

cem^ʿīyyet: < Ar. 1. Topluluk. 2. Kurum, dernek.
c. (183a/17)
[= 1]

cem^ʿīyyet-i hātir: < Ar. Fikir, zihin topluluğu.
c. (3a/12)
[= 1]

cem^ʿtān: < Ar. Bilekte bulunan iki kemiğin (huşbān) başlarıdır.
c. (30b/2), (30b/5)
[= 2]

cemūh: < Ar. Dikbaşlı, asi, kontrol edilemeyen, itaatsiz, kontrolü zor; atın azması, inat etmesi.
c. + dur (100b/3)
[= 1]

cenāb-ı vahdet-i hākk: < Ar. Allah'ın tekliği, büyüklüğü.
c. + a (3a/13)
[= 1]

cenāh: < Ar. 1. Kanat, kuş kanadı. 2. Kol, pazı.
c. (18b/13)
[= 1]

cenb: < Ar. yan, kenar, vücudun sağ veya solu.
c. (29b/7)
c. + ine (56b/15)
c. + üne (151a/15)
[= 3]

cenbeyn: < Ar. Göğüste bulunan iki etin yanında olan ğaşūn(dal)dur.
c. (29b/10)
[= 1]

ceneb: < Ar. Atın ayak kıvrımıyla incik kemiğinin kavuşma noktası.
c. (30a/10), (30b/1)
c. + üñ (90b/2)

[=3]

ceng: <Far. bk. cenk

c. (11a/15)

c. + de (22a/10), (8a/16)

c. + den (8a/15)

c. + e (11a/15), (204b/13), (204b/7),
(204b/8)

c. + eyledi (11a/14)

c. + üj (200b/9)

c. + êderken (8a/17)

[=11]

cenîn: <Ar. Karındaki çocuk, döl.

c. (41b/12), (41b/14)

c. + üj (41a/12)

[=3]

cenk: <Far. Kahramanca mücadele, çarpışma,
savaş.

c. (100b/8), (137a/13), (137b/12),
(180a/14), (202b/11), (204b/10), (22a/4),
(88a/7)

c. + de (137a/14), (138a/13), (14b/7),
(19b/1), (202b/10)

c. + den (137a/15)

c. + lerde (177b/17)

c. + êdüb (15b/3)

c. + êtdüklerin (204b/2)

c. + êtmegile (107b/7)

c. + êtmekden (15b/2)

c. + êtmekiün (15a/15)

c. + êtmezdi (13a/2)

[=21]

cennât: <Ar. Cennetler, uçmaklar; bahçeler.

c. + a (6b/8)

[=1]

cennât-ı 'adn: <Ar. Cennet bahçeleri.

c. + a (6b/8)

[=1]

cennet: <Ar. Dinî inanışlara göre dünyada iyilik yapanların, günahsızların, öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer, uçmak, behişt.

c. (10a/12), (10b/8), (6a/12)

c. + de (10a/14)

c. + e (10a/8), (189b/1)

c. + i (5b/14), (8a/1)

[=8]

cennet-i hindî: <Ar. Kişi adı.

c. (57b/11), (57b/12), (58a/3), (58b/1)

c. + nüj (58b/4)

[=5]

cerâhat: <Ar. 1. İrin; yara. 2. Cerrahlık.

c. + i (5b/1)

[=1]

cerân: <Ar. Alt tarafından boynun içi.

c. (27b/9), (28a/5)

[=2]

cerâ'at: <Ar. Cesaret.

c. (20b/2)

[=1]

cerd: <Ar. 1. İnce, kısa tüylü at. 2. Hayvanın arka ayaklarında görülen bir kusur(Arka ayağın eklem yerlerinde, ökçe sinirinin altında oluşan şişlik). 3. Elbisesinden soyma, çıplak bir hâle getirme.

c. (106a/10), (106a/13), (106a/16),
(106a/7), (58b/17)

c. + den (106a/14)

c. + dür (106a/17)

c. + e (106a/14)

[=8]

cerdīd: < Ar. Atın arka ayaklarında görülen "cerd" illetinin ön ayaklardaki adlandırılması. bk. cerd

c. (106a/15)

[= 1]

cereb: < Ar. Uyuz hastalığı, kusur.

c. (101b/8), (126a/16)

c. + e (126b/6)

[= 3]

ceres: < Ar. 1. Çan. 2. Hayvanın boynuna takılan çingirak. 3. Zindan.

c. + ola (12b/13)

[= 1]

cereyān: < Ar. 1. Akma, akım, geçme. 2. Gidiş, hareket. 3. Olma, oluş.

c. + éderler (31b/10)

[= 1]

cerḥ: < Ar. 1. Yaralama; yaralanma. 2. Çürütme.

c. (15b/9)

[= 1]

cerḥ-i ḥadīd: < Ar. Keskin bir alet sebebiyle yaralanma.

c. (101a/15)

[= 1]

cerḥ-i sibāʿ: < Ar. Yırtıcı hayvan tarafından yaralanma.

c. (101a/15)

[= 1]

cerī: < Ar. "cür'et'den" cesur, yiğit, delikanlı, gözü pek, cesaretli, yılmayan.

c. (102b/2), (34a/12)

[= 2]

cerīre bigāli: < Ar. Bir katır türü. c. + dūr (59b/2)

[= 1]

cerr: < Ar. Çekme, sürükleme, sürükleyerek götürme.

c. (145b/16)

[= 1]

cerreb: < Ar. Denemek, uygulamasını yapmak, tecrübe etmek, teftiş etmek, kuvvetini test etmek, sınamak.

c. (133b/4)

[= 1]

cerr-i āḡer: < Ar. Diğer çekme, diğer sürükleme (yöntemi).

c. (183b/7), (184a/11)

[= 2]

cerṣaʿ: < Ar. Bir at ismi.

c. (15b/8)

[= 1]

cery: < Ar. Atın koşması, at koşturmak.

c. (140b/1), (186b/6), (36b/9)

c. + de (36a/10), (36a/11), (73b/4)

c. + den (40a/4), (73b/3)

c. + e (136b/17), (34b/8), (73b/3), (73b/4)

c. + i (187a/6)

c. + inde (155b/3)

c. + üñ (85a/4)

c. + étdükde (40a/11)

c. + étmege (140b/1), (79a/5)

c. + étmekden (42b/7)

[= 19]

cery-i ṭavīl < Ar. Atın uzun koşturulması, uzun koşu.

c. + de (182b/4), (38a/3)

[= 2]

ceṣemā: < Ar. Yüksek tarafı yassı olan kulak.

c. (25a/12), (25a/7)

[= 2]

cesed: < Ar. Ölü beden, naaş, ceset.

c. + de (101b/16)

c. + den (101b/11)

c. + i (109b/9), (110a/17), (111a/17), (54b/4)

c. + inde (53a/1), (57a/14), (58a/8), (93b/16)

c. + ine (109b/2), (109b/3), (79a/14)

c. + ini (112a/9), (79a/8), (94a/17)

c. + inüj (48a/2)

c. + üj (127b/5)

[= 18]

cevâb: <Ar. Bir soruya, bir isteğe, bir söz veya yazıya verilen karşılık, yanıt

c. + eyledi (212a/5)

c. + ı (212a/5)

c. + édüb (211b/17)

[= 3]

cevâd: <Ar. Cömert, eli açık.

c. (130b/11), (38a/2), (67b/1), (67b/2), (67b/9)

c. + ı (115b/7)

c. + ise (167a/11)

c. + ola (147b/13), (200a/2)

c. + olur (23a/17)

[= 10]

cevâhir: <Ar. 1. Cevherler, elmaslar, kıymetli taşlar. 2. Mayalar, özler.

c. + i (174b/15), (175b/2), (87b/7)

c. + inden (3a/17)

c. + ine (171a/11), (171a/14)

[= 6]

cevâ'ir: <Ar. Kuyruk sokumu kemiğinin başı.

c. (33a/8), (39b/3)

[= 2]

cevānib: <Ar. Taraflar, yanlar.

c. + e (191a/6)

[= 1]

cevāniḥ: <Ar. Göğüs altındaki eyegü, kaburga kemiği. bk. cāniha

c. (31a/15), (31b/3), (31b/3)

[= 3]

cevāriḥ: <Ar. 1. Yırtıcı kuş veya hayvan. 2. İnsanın el, ayak gibi âzası.

c. (213b/10)

c. + i (216a/11)

c. + inüj (135a/7)

[= 3]

cevāšīr: <Ar. Macun şeklinde hazırlanmış ilaç.

c. + den (117a/6), (117b/11)

[= 2]

cevcū: <Ar. Fehdeteynin (göğüste olan iki et.) başında yükselen şey.

c. (29b/10), (29b/8)

[= 2]

cevdet: <Ar. 1. İyilik, güzellik. 2. Olgunluk. 3. Büyüklük. 4. Tazelik. 5. Kusursuzluk.

c. (38a/6), (86b/6), (86b/9)

c. + i (38b/5), (39a/10), (39a/11), (39a/12), (39a/17), (39a/3), (39a/7)

c. + idür (135a/5)

c. + ine (34b/9), (37b/6), (38a/9), (39b/8), (69b/11)

c. + iyle (38b/1)

[= 17]

cevdet-i leyyin: <Ar. Yumuşak güzellikle, hafifçe.

c. (86b/6)

[= 1]

cevf: <Ar. 1. Boşluk. 2. Oyuk. 3. İç, dahil; kalb. 4. Karın, mide, bağırsaklar.

c. + de (112b/15)
c. + i (16b/6), (194a/15), (194a/17),
(23b/13), (25a/15), (31b/14), (36b/1),
(36b/7), (59a/14), (68b/1), (86b/17),
(87a/1)
c. + in (169b/15)
c. + inde (106a/4), (109a/4), (117a/11),
(137a/5), (31b/13), (36b/8), (39a/11),
(41a/10), (41a/15), (41b/12), (41b/14),
(59a/5)
c. + indedür (32a/1)
c. + inden (126b/10)
c. + ine (108b/16), (112b/5), (23b/10),
(41a/9)
c. + ini (206a/9)
c. + lerini (95a/13), (95a/15)
[= 35]

cevher: <Ar. 1. Maya, öz. 2. Elmas, değerli taş
["cevahir" en çok bu mânâda kullanılır]. 3.
[evvelce] Horasan'da ve Şam'da yapılan kılıçların
demirlerinde görülen siyah ve beyaz dalgalı
benekler, çizgiler.

c. (131a/8), (170a/8), (171a/12), (172b/6),
(172b/8), (173b/4), (175b/1)
c. + i (171a/12), (171b/1), (171b/2),
(172b/2), (173b/3), (174a/14), (213a/10)
c. + iñ (170a/6)
[= 15]

cevherî:

c. (59a/8)
[= 1]

cevher-i keşret: <Ar. Bolluk cevheri.

c. + inden (213a/12)
[= 1]

cevher-i tabî: <Ar. ?

c. (173b/2)

[= 1]

cevher-i yamānî: <Ar. Yamānî cevheri, özü.

c. + ye (174a/14)
[= 1]

cevîr-: Çevirmek.

c.-irler (136b/6)
[= 1]

cevlān: <Ar. Dolaşma, dolanma, gezinme.

c. (185b/4)
c. + iñ (136b/9)
c. + éde (75b/17)
c. + édüb (8a/17)
[= 4]

cevre: Çevre, etraf.

c. + si (29a/16)
[= 1]

cevsen: <Far. Örme zırh, vaktiyle giyilen bir
savaş elbisesi.

c. (178b/16)
c. + i (181a/8)
[= 2]

cevz: <Ar. Ceviz. 1. Cevizgillerin örnek bitkisi
olan, uzun ömürlü, gövdesi kalın, kerestesi değerli,
yurdumuzda çok yetişen ağaç (*Juglans regia*). 2.
Bu ağacın dışı abuklu, içi yağlı ve nişastalı yemişi,
koz.

c. (104b/3), (106a/8), (116a/8)
[= 3]

cevze: <Ar. Atın arka iki yanının üzerinde olan
şey, arka taraflarının sonuna kadar dayanır.

c. (29a/15)
[= 1]

cevzeteynî: <Ar. İki cevze. bk. cevze

c. (27a/10), (27a/2)

- [= 2]
- ceyş:** < Ar. Asker, ordu.
c. (205a/15)
[= 1]
- ceyş-i keşir:** < Ar. Sık sık olan akıntı.
c. (40a/5)
[= 1]
- ceyyid:** < Ar. Taze, hoş, iyi, saf.
c. (85b/4), (85b/7)
c. + ola (147b/9)
c. + olan (189b/15)
c. + olur (88a/4)
[= 5]
- cezb:** < Ar. Kendine çekme, çekilme.
c. + eder (146a/11), (190a/14)
c. + edesin (182a/12)
[= 3]
- cezā:** < Ar. Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım.
c. (16a/1), (16a/8)
[= 2]
- cezā-yı şıdk:** < Ar. Doğru, hâlis, iyilik veren ceza.
c. (16a/1)
[= 1]
- cezāyir:** < Ar. Kuzey Afrika'da bulunan bir ülke.
c. (20b/16)
[= 1]
- cezāyir ehli:** < Ar. Cezāyir halkı.
c. (20b/16)
[= 1]
- ceza:** < Ar. Keder, kaygı, endişe, üzüntü, korku.
c. (148a/12)
- [= 1]
- cezire fukarāsı:** < Ar. Cezire fakiri, yoksulu.
c. (97a/2)
[= 1]
- ciban:** Çıban, vücudun herhangi bir yerinde oluşan ve çoğu, deride veya deri altında şişkinlik, kızartı, ağrı ve ateş ile kendini gösteren irin birikimi.
c. + lardan (102b/3)
[= 1]
- cılbır:** "çılbur" Yulara takılan ip veya zincir.
c. + olmağdan (133b/2)
[= 1]
- cılbur:** bk. cılbır
c. + i (133b/5)
[= 1]
- cibāl:** < Ar. Kolda görünen sinir.
c. (29b/14), (29b/17)
[= 2]
- cibill:** < Ar. yaratılmak; asıl, maya, huy.
c. + i (86b/11)
[= 1]
- cibillet:** < Ar. huy, cibilliyet, yaradılış, fitrat.
c. + i (78a/3), (88b/10)
[= 2]
- cidd:** < Ar. 1. Bir işi gerçekten çalışıp işleme. 2. Ciddilik.
c. (151a/6), (151a/9), (185b/7)
[= 3]
- cidd ü ihtimām:** < Ar. Ciddi ve dikkatli.
c. + a (151a/6)
[= 1]
- ciger:** < Far. Ciğer. 1. Akciğerlerle karaciğerin ortak adı. 2. Hayvanlarda akciğer, yürek ve karaciğerin oluşturduğu takım.

c. + i (10a/14), (10a/14), (97a/14)
c. + inde (111b/12)
c. + ini (210a/13)
c. + üñ (32a/4), (32a/9)
[= 7]

cihād: < Ar. Din uğruna düşmanla savaşma.
c. (11a/5), (185b/4), (203a/11), (203a/7),
(4b/11), (4b/13), (4b/6), (6a/15), (9b/10),
(9b/7), (9b/8), (9b/9)
c. + a (6a/13)
[= 13]

cihād ehli: < Ar. Din uğruna düşmanla savaşanlar.
c. + ne (4b/11)
[= 1]

cihān: < Far. Dünyā, ālem.
c. + a (3b/12), (4a/13)
[= 2]

cihet: < Ar. 1. Yan, yön, taraf. 2. Yüz, yer. 3.
Sebeup, vesīle, bahane, ilgi. 4. Vazīfe, hizmet.
c. (143a/9)
c. + de (178a/6)
c. + inden (175b/2)
c. + iyle (56b/16)
[= 4]

cild: < Ar. Cilt, ten.
c. (108a/12), (108a/13)
c. + dendür (179b/4)
c. + i (108b/9), (109b/7), (17b/6), (51b/2),
(54a/2)
c. + inde (110a/15), (110a/16), (117b/16)
c. + ini (108b/7), (110a/7), (115b/14),
(94b/2)
c. + üñ (197a/15)
[= 16]

cilve: < Far. 1. Hoşa gitmek için yapılan davranış,
kırıtma, naz. 2. Görünme, ortaya çıkma, tecelli.

c. + édüb (1b/3)

[= 1]

cimāc: < Ar. Cinsî münasebet, çiftleşmek.

c. + a (33b/8)

[= 1]

cin: < Ar. Dinî inanışa göre duyularla
kavranamayan, insanlar gibi irade ve anlama
yeteneğine sahip, ilahî emirlere uymakla yükümlü
tutulan yaratık.

c. (57a/12)

[= 1]

cins: < Ar. 1. Tür, çeşit. 2. Soy, kök, asıl.

c. (131b/10), (19a/15), (37a/9), (37b/4),
(75b/12), (81b/16), (87b/4), (88a/9),
(88b/16), (88b/16), (88b/7)

c. + den (217a/15)

c. + dür (108a/11), (59b/5)

c. + inde (177a/15), (193b/17), (217a/15)

c. + inden (108a/14), (178b/5), (212a/15),
(88a/11)

c. + ini (205b/14)

c. + iniñ (175b/1)

[= 23]

cins-i insān: < Ar. İnsan cinsi, türü; soyu.

c. + ı (1b/6)

[= 1]

cirdān: < Ar. Atın sünnet derisinden sıyrılmış
erkeklik organı.

c. (113b/14), (32b/7), (32b/8)

c. + ı (108b/14), (110a/6), (112b/2),
(113a/13), (33a/9), (33b/8)

c. + uñ (101a/12), (32b/10), (32b/13),
(32b/8), (33b/5)

- [= 14]
- cirm:** < Ar. Cisim, hacim, oylum.
c. + i (109b/1), (113b/15)
[= 2]
- cism:** < Ar. 1. Beden, gövde. 2. Madde.
c. (20a/2)
c. + dür (20a/2), (22a/17)
c. + i (138a/9), (188b/17), (216a/8),
(38a/6), (59b/10)
c. + ini (84a/4)
c. + leri (175b/3)
c. + üne (189a/2)
[= 11]
- cismî:** < Ar. 1. Bedenle ilgili. 2. Ruhanî karşılığı,
dînî işlerden ayn olan.
c. (67b/15)
[= 1]
- civâr:** < Ar. 1. Çevre, yöre. 2. Yakın yer, yakın
komşu.
c. + ına (171a/11)
c. + ında (204b/16)
[= 2]
- cizi:** Çizgi.
c. + ler (137a/14)
[= 1]
- cizmek:** Çizmek.
c. (137a/14)
[= 1]
- cüd:** < Ar. Cömertlik, el açıklığı.
c. + uş (3b/6)
[= 1]
- cüdu kerem:** < Ar. Cömertlik.
c. (4a/4)
- c. + de (1b/4)
[= 2]
- cüş-ı vuhûş:** < Far. + Ar. Vahşilerin coşkunluğu.
c. + larından (204b/11)
[= 1]
- cuhafle:** < Ar. Tırnaklı hayvan dudağı.
c. + dür (17b/3)
[= 1]
- cum'a:** < Ar. 1. Perşembeden sonra gelen gün. 2.
Toplanma.
c. (70b/7), (72a/12)
[= 2]
- cumhür:** < Ar. Halk, ahâli; kalabalık; başıboş
kalabalık.
c. (167a/8)
[= 1]
- cüdde:** < Ar. Katır ve eşeklerde, omurga kenarında
görülen siyah çizgi.
c. (28b/15), (28b/15)
[= 2]
- cül:** bk. cüll
c. + ler (132a/3), (83b/12), (94a/4),
(94a/4), (94a/5), (94a/6)
c. + lere (74a/2)
c. + leri (119b/17), (123a/8), (132a/3),
(69a/4), (69a/6), (69a/8), (72b/4), (72b/5),
(73b/10), (82a/10)
c. + lerin (69a/16), (70a/12), (70b/13),
(71a/14), (71a/8), (71b/1), (71b/1),
(71b/16), (71b/8), (72a/4), (72a/8)
c. + lerinden (94a/9)
c. + lerini (123a/10), (206b/12), (70a/4),
(70a/6), (70b/16), (71a/4), (73a/3), (94a/3)
[= 37]
- cüll:** < Ar. Çul.

- c. (68b/17)
- c. + den (132b/10)
- c. + e (132a/9)
- c. + i (69a/3)
- [= 4]
- cüll-i himmet:** < Ar. Gayret, emek kıyafeti.
- c. + leri (3a/4)
- [= 1]
- cüllsiz:** < Ar. + T. Çulsuz.
- c. (132a/12), (132a/9)
- [= 2]
- cülūd:** < Ar. Hayvan derileri.
- c. + dan (179b/6)
- [= 1]
- cülūs:** < Ar. 1. Oturma. 2. Tahta çıkma.
- c. + ı (133b/10)
- c. + ıñ (135b/3)
- c. + uñ (184a/8)
- [= 3]
- cümcüme:** < Ar. 1. Kafatası. 2. Alnındaki beyazı uzun olan at.
- c. + dür (24b/14)
- [= 1]
- cümle:** < Ar. Bütün, hep, birikiş.
- c. (110b/5), (116b/11), (119a/14), (120b/7), (127a/10), (136b/3), (138b/2), (156b/12), (156b/14), (17a/11), (198b/16), (199a/17), (23a/1), (34a/8), (73b/7), (81a/4), (98a/5)
- c. + den (124a/10), (145b/4), (213a/10), (36b/13), (81b/10)
- c. + si (116a/16), (117a/10), (117b/1), (125a/8), (12a/12), (146b/11), (169b/2), (206b/1), (211a/14), (215a/5), (76a/14), (84b/2)
- c. + sin (117a/7), (119a/3), (120a/2), (121a/1), (125b/16), (126a/4), (126a/4), (145b/10), (145b/15), (146a/3)
- c. + sinde (137a/17)
- c. + sinden (213b/3), (40b/1), (56b/16), (9b/11)
- c. + sine (86a/11)
- c. + sini (116a/8), (138a/10)
- c. + sinüñ (194b/17)
- c. + yi (118a/10), (118a/7), (34b/9)
- [= 56]
- cünd:** < Ar. Asker; asker topluluğu.
- c. (21a/16)
- [= 1]
- cündî:** < Ar. Askerî süvari, sipahi, ata iyi binen, binici.
- c. + dür (11a/10)
- [= 1]
- cünūd:** < Ar. Askerler, ordular.
- c. (4b/12)
- c. + ından (204a/9)
- [= 2]
- cünün:** < Ar. 1. Cinnet, delirmek. 2. Çok olmak.
- c. (101a/3), (118b/12)
- c. + a (127a/6)
- [= 3]
- cünüb:** < Ar. Şer'an yıkanmak zorunda kalma hâli.
- c. (170b/6)
- [= 1]
- cür'a:** < Ar. Yudum, içim.
- c. (70a/14), (70a/14)
- [= 2]
- cür'et:** < Ar. Cesaret, atılganlık, yiğitlik.
- c. + i (20b/7)

c. + lerin (204b/15)	[= 1]
c. + éder (200b/4)	çağırışma: Çağırışma.
c. + édüb (202a/17)	ç. + ları (22a/7)
[= 4]	[= 1]
cüyüş: <Ar. Askerler, ordular.	çağırışmağ: Çağırışmak.
c. + uñ (205b/7)	ç. + ı (85b/8)
[= 1]	[= 1]
cüyüş-ı ümerâ: <Ar. Emirlerin, beylerin askerleri, orduları.	çakal: <Far. "şakāl" Etoburlardan, sürü hâlinde yaşayan, kurttan küçük bir yaban hayvanı (<i>Canis aureus</i>).
c. + sınıuñ (203a/17)	ç. (57b/9)
[= 1]	[= 1]
cüz': <Ar. Kısım, parça, bölüm.	çakır: Çakırdoğan, Yırtıcı kuşlardan bir doğan çeşidi, tuğrul (<i>Accipiter gentilis</i>).
c. (116b/11), (125b/14)	ç. (205a/8), (212b/13), (213a/16), (213b/5), (214b/8)
[= 2]	ç. + ı (214b/6)
cüzv: <Ar. "cüz'" Ölçek, bir bütünün parçaları, kısım.	ç. + laruñ (213b/2)
c. + e (123b/10)	[= 7]
[= 1]	çal-: Çalmak.
-Ç-	ç.-ar (187b/8)
çağır-: Çağırılmak.	ç.-ub (98b/9)
ç. (11b/13)	[= 2]
ç.-dı (93b/4)	çalka-: 1. Çalkalamak. 2. Tahıl elemek.
ç.-dığı (102b/10)	ç.-yalar (119b/14)
ç.-dılar (203b/12)	ç.-yasın (118a/6), (124a/16), (126a/6)
ç.-ub (22a/7)	ç.-yub (125a/1)
ç.-ur (13b/6)	[= 5]
[= 6]	çam ağacı: Çamgillerin örnek bitkisi olan, dört mevsim yeşil kalabilen, iğne yapraklı, yurdumuzda birçok türü yetişen bir orman ağacı (<i>Pinus</i>).
çağırğan: "Çağırğan" Çok bağırın; iyi enenmemiş (iğdiş edilmemiş) at.	ç. + dur (122b/4)
ç. (100b/5)	ç. + na (122b/4)
[= 1]	ç. + ndan (195a/7)
çağırmaq: Çağırılmak.	
ç. (212a/8)	

[= 3]

çapaklan-: Çapaklanmak, çapak oluşmak.

ç.-ur (110b/14)

[= 1]

çapuk: Çabuk, hızlı.

ç. (146a/8), (197b/7), (58b/14), (85a/16)

ç. + olası (177b/7), (177b/7)

[= 6]

çār: <Far. Dört.

ç. (4a/5)

[= 1]

çāre: <Far. 1. Yol. 2. Yardım. 3. İlâç, tedbir.

ç. (84b/11)

[= 1]

çār-yār: <Far. Dört dost. [Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman, Ali]

ç. + uñ (3b/17)

[= 1]

çayır: Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer. 2. Böyle bir yerde biten ot.

ç. (95b/16), (95b/5), (96a/17)

ç. + ı (95b/15), (95b/8)

[= 5]

çayırlad-: Çayırlatmak, çayıra çıkarmak.

ç.-ur (18a/11)

[= 1]

çek-: Çekmek.

ç. (132a/13), (146b/6), (207a/4), (210a/6)

ç.-di (207a/4), (207a/6), (3b/17)

ç.-diler (12b/5), (12b/7)

ç.-diyse (145b/6)

ç.-dügi (67b/1)

ç.-dügiñ (176b/10)

ç.-dükde (190a/13), (191b/17), (192b/14)

ç.-düñ (156b/13)

ç.-e (120b/5), (120b/7), (151a/2), (190b/16), (190b/16), (190b/2), (191b/13), (192a/16), (192b/6), (193a/16), (194a/9), (194a/9), (197a/16), (27b/6), (67b/12), (69a/3), (70b/10), (71b/1), (73a/15), (73a/3), (73a/3)

ç.-ecek (134b/2), (74b/17)

ç.-eler (83b/8)

ç.-en (207a/8)

ç.-er (104a/5), (109b/10), (109b/6), (110a/9), (111a/8), (111b/9), (112a/9), (155a/7), (190a/11), (190b/7), (206b/12), (213a/6), (23b/10), (75a/15), (79a/16), (83b/11), (84a/9)

ç.-erdüm (82a/3)

ç.-erler (189b/17)

ç.-ersin (134b/1), (183b/6), (76a/4), (78a/4), (87a/5), (88b/15)

ç.-esin (125a/5), (140b/3), (145b/4), (145b/5), (149a/8), (155b/5), (155b/7), (176b/16), (176b/7), (180a/10), (182a/4), (183b/6), (183b/9), (184a/12), (196b/14), (196b/17), (74b/10), (74b/10), (82a/9), (88a/11), (88b/13)

ç.-me (210a/12)

ç.-mesün (192b/17)

ç.-meye (192b/7)

ç.-meyesin (135b/7), (153a/16), (76a/4)

ç.-mez (190b/8)

ç.-mezden (82a/6)

ç.-se (111a/9), (84a/17)

ç.-üb (167b/13), (192b/4), (208a/6)

[= 100]

çekdür-: Çektirmek.

ç.-me (78a/3)

[= 1]

çekdürül-: Çektirilmek.

ç.-di (72a/16)

[= 1]

çekil-: Çekilmek.

ç.-e (109a/1)

ç.-en (28b/16)

ç.-miş (110a/7)

ç.-se (40b/17)

ç.-ür (108b/16), (108b/9), (108b/9),
(109a/4), (111a/15), (112b/16), (113b/3),
(137a/15), (40b/15), (41b/10)

[= 14]

çekin-: Çekinmek.

ç.-esin (184a/12)

ç.-ür (115a/2)

[= 2]

çekirdek: 1. Etlı meyvelerin içinde bir veya birden çok bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum. 2. Yenmek için satılan ayçiçeği tohumu. 3. Ağaçlarda soyulmayan bölüm.

ç. (106b/17), (30b/13), (39a/15), (90a/11),
(90b/3)

[= 5]

çekirge: Düz kanatlılardan, uzun olan art bacaklarına dayanarak uzağa sıçrayabilen, birçok türü olan bir böcek (*Acridium*).

ç. + den (18a/1)

[= 1]

çekme: Çekme işi.

ç. (85a/6)

ç. + si (191a/4), (193b/3), (193b/3)

ç. + sidür (134b/4)

[= 5]

çekmeg: Çekmek.

ç. + e (190b/8), (193b/15), (193b/6),
(74a/4), (85a/7)

ç. + i (189b/16)

ç. + ile (189b/16), (191b/17)

[= 8]

çekmek: Çekmek.

ç. (166b/13), (191b/17), (79b/10),
(80b/11), (85a/6)

ç. + de (135a/14), (145b/16), (145b/4),
(192a/16), (192b/16), (193a/4), (193a/4),
(193a/5), (193b/1), (196b/17), (85a/6)

ç. + den (135b/7), (192b/10), (197a/14),
(198b/10), (198b/9)

[= 21]

çekül-: Çekilmek.

ç.-en (28b/3)

ç.-mişdür (16b/8)

ç.-se (88b/17)

[= 3]

çene: <Far. Çene, canlılarda baş bölümünde yer alan, kemik veya kıkırdak ile desteklenen, altlı üstlü dişleri taşıyan ve ağzın kapanıp açılmasını sağlayan kasları üzerinde barındıran iki parçaya verilen ad.

ç. (133a/9), (99a/15)

ç. + lerine (102a/9)

ç. + nün (58a/13)

ç. + si (102b/9), (37b/5), (56a/17)

ç. + sinde (108b/17), (114a/4), (22a/14),
(22a/14), (57b/13), (58a/9)

ç. + sinden (58a/10)

ç. + sine (56b/2)

ç. + sini (22b/13)

ç. + ye (133a/17), (56a/12)

ç. + yi (22a/14)

[= 19]

çeri: Asker.

ç. + ye (59a/16)

[= 1]

çevgân: <Far. Meydanda top oynanan başı eğri bir cirit. At üzerinde değnek oynayanlar da kullanır.

ç. (186b/9)

[= 1]

çevir-: Çevirmek.

ç.-üb (20b/2)

[= 1]

çevre: Çevre, etraf.

ç. (101b/14), (187b/14)

ç. + si (126a/11), (213b/14), (25b/16), (55a/3), (58a/8)

ç. + sinde (114b/6)

[= 8]

çeyne-: Çiğnemek.

ç.-ye (78a/8)

[= 1]

çiban: Vücudun herhangi bir yerinde oluşan ve çoğu, deride veya deri altında şişkinlik, kızartı, ağrı ve ateş ile kendini gösteren irin birikimi. bk. cıban

ç. + lar (110b/8), (119b/3), (119b/4)

ç. + ları (119b/3)

ç. + laruñ (125a/10)

ç. + olmaz (212b/10)

[= 6]

çıblak: Çıplak.

ç. (184a/11), (208a/6), (89b/1)

[= 3]

çık-: Çıkmak.

ç. (155a/12), (155b/13), (58b/14), (80a/12)

ç.-a (118b/7), (119a/15), (120b/6), (123a/16), (126a/15), (137a/5), (193a/8), (194a/8), (198a/13), (199a/1), (205b/3), (68a/4), (88b/15), (89b/6)

ç.-acağ (126a/12), (199a/5), (207b/14), (207b/16), (32b/9), (90b/9)

ç.-alar (84b/5)

ç.-amaz (84a/11)

ç.-an (110a/2), (116b/15), (124b/4), (165a/1), (208b/2), (216b/13), (29a/1), (31b/4)

ç.-ar (105b/13), (106a/3), (106b/15), (106b/3), (107a/3), (107b/15), (109b/4), (110a/15), (110a/17), (110b/11), (110b/12), (110b/13), (111a/16), (111a/3), (111a/4), (111a/8), (112b/6), (113a/11), (113a/11), (113a/4), (113b/13), (113b/15), (114b/4), (114b/5), (126a/2), (133b/17), (134b/11), (170a/3), (171b/11), (171b/11), (171b/12), (171b/12), (171b/13), (187a/12), (196a/10), (205b/2), (216a/3), (23b/11), (59b/10), (59b/9), (99b/1)

ç.-ardum (212b/3)

ç.-arlar (14b/7)

ç.-arları (205b/7)

ç.-arsa (142a/2)

ç.-arsın (136a/9), (155a/8)

ç.-arub (118b/13), (78b/12)

ç.-arur (118a/10)

ç.-asın (135a/15), (136b/9), (148a/13), (154b/1), (166b/1), (194a/10), (195a/14)

ç.-dı (11b/14), (13b/17), (205a/16), (206b/8), (207a/10), (210b/6), (37b/13), (37b/14), (4b/8)

ç.-dıkda (151a/1), (207a/11), (211a/4)

ç.-dıkdan (208a/6)

ç.-dıklarında (175b/11), (207a/12)

ç.-dılar (21b/1)

ç.-dım (209b/11)
ç.-duğı (194a/7)
ç.-duğda (193a/14)
ç.-duğ (205a/7)
ç.-madıñuz (9b/1)
ç.-masa (84a/16), (84a/17)
ç.-maya (103a/11), (126a/14), (136b/6),
(178a/1), (187a/15), (188a/5), (192a/15),
(216a/2)
ç.-maz (110a/5), (172b/6), (172b/8),
(23b/11), (84a/7)
ç.-mazdan (72b/10), (96a/2)
ç.-mazsın (147a/15)
ç.-mış (112a/11), (209b/11), (32b/11),
(58a/11) (83b/6), (90a/12)
ç.-sa (106b/14), (106b/15), (111b/9),
(113a/1), (114b/1), (126a/7), (138a/11),
(206a/16), (206b/5), (208b/9), (214a/10),
(55b/17), (56b/11), (84a/15), (86b/4),
(99a/2)
ç.-ub (132b/5), (146b/1), (14a/9), (151a/3),
(155a/13), (167b/9), (16a/16), (29a/3),
(35a/12), (93b/2), (93b/3), (94a/8),
(98b/7), (9a/17)
ç.-uñ (9b/5)
[= 166]

çıkār-: Çıkarmak.

ç. (146b/14), (26b/16)
ç.-a (103a/11), (196a/13), (200b/11),
(200b/9), (68a/13), (68a/13), (69a/12),
(69a/5), (69a/9), (70a/11), (70a/17),
(70b/15), (70b/17), (70b/17), (71a/10),
(71a/4), (71b/4), (71b/6), (71b/7), (72b/4),
(73a/8), (81a/5)
ç.-asın (121a/14), (121b/11), (123a/2),
(124b/10), (135b/14), (144a/5), (145a/2),
(153a/16), (177b/4), (178b/7), (183a/5),
(84a/11), (99a/15)

ç.-dum (210a/13)
ç.-maya (186b/5)
ç.-mayasın (135b/7), (152b/5)
ç.-ub (120b/17), (127a/15), (148b/11),
(180a/14), (183b/1), (183b/16), (96b/4)
ç.-ur (110a/8), (111a/9), (111b/6),
(80b/14)
[= 53]

çıkārma: Çıkarma.

ç. + sın (176b/4)
[= 1]

çıkārmağ: Çıkarmak.

ç. + a (94a/6)
[= 1]

çıkārmağ: Çıkarmak.

ç. (176b/6), (81a/6), (84a/16), (84a/7)
ç. + dan (99b/3)
[= 5]

çıkıl-: Çıkılmak.

ç.-ur (5a/4)
[= 1]

çıkma: Çıkma.

ç. + ları (176a/2)
ç. + sı (101a/12), (207b/12), (79b/16)
ç. + sın (207b/13)
[= 5]

çıkmağ: Çıkmağ.

ç. + a (186a/16), (215a/11), (94a/8)
ç. + ı (82b/6)
ç. + ıla (115a/5), (203b/1)
[= 6]

çıkmağ: Çıkmağ.

ç. (101b/10), (187a/13), (84a/3), (9b/1)

- ç. + dan (25a/16)
- ç. + dur (213b/15), (214a/1)
- [= 7]
- çıkımama:** Çıkımama işi.
- ç. + sından (204a/4)
- [= 1]
- çıkıç:** bk. çıkıç
- ç. (24b/11), (26a/8), (26a/9), (27b/17), (28a/3), (57b/4)
- ç. + ı (187b/15)
- ç. + ola (217b/4)
- [= 8]
- çıkık:** Çıkık. 1. Bir kemik veya organın yerinden çıkmış olması. 2. Yerinden çıkmış (kemik veya organ). 3. Çıkıntısı olan
- ç. (110b/1), (38b/13), (89a/13), (89a/17)
- ç. + ola (89b/12)
- [= 5]
- çınırak:** Çınırak.
- ç. + lar (82a/10)
- [= 1]
- çıplak:** Çıplak,
- ç. (131a/11), (131a/12), (131a/16), (131b/13), (131b/2), (131b/3), (131b/4), (131b/5), (131b/5), (132a/7), (180a/14), (180b/14)
- [= 12]
- çıplaklıç:** Çıplaklıç.
- ç. + ıdur (32a/14)
- ç. + ıyla (38a/14)
- [= 2]
- çiçin:** Çiçin, omuz.
- ç. (166b/4), (168b/4), (180a/6), (186a/5), (186b/15), (187a/14), (192a/17), (192b/5), (198b/15), (38b/9)
- ç. + e (114a/14), (186a/8), (192b/15)
- ç. + i (132a/4), (132a/6), (16a/3), (17b/10), (190b/2), (192a/5), (192a/5), (192a/6), (192b/3), (192b/3), (197a/13), (215a/8), (215b/8), (90a/14)
- ç. + üñ (151b/2), (179b/3), (192a/17), (196b/17)
- [= 31]
- çigle-:** Çiğnemek.
- ç.-dügi (211b/9)
- ç.-ye (209a/6)
- [= 2]
- çirkin:** Çirkin, güzel olmayan.
- ç. (109a/3), (113a/14), (114b/12), (12a/11), (210a/1), (47a/1), (80b/2)
- [= 7]
- çiynemek:** Çiğnemek.
- ç. + den (82a/5)
- [= 1]
- çizmek:** Çizmek.
- ç. + den (169a/16)
- [= 1]
- çobān:** <Far. Koyun ve keçi sürülerini otlatan kimse.
- ç. + lar (146a/9)
- [= 1]
- çoğ:** Çok.
- ç. + ın (149a/12)
- [= 1]
- çoğan:** "Çöven otu" Sarı, pembe veya kırmızı çiçekleri olan otsu bir bitkidir (*Gypsophila struthium*) ki kökü ve dalları kaynatıldığında sabun gibi köpürür. Temizleyici gibi kullanıldığı gibi, helvacılıkta ağartıcı olarak da kullanılır. (Sabun otu, helvacı kökü.)
- ç. (116a/13), (121b/8), (207a/8)

[= 3]

çok: Çok, az karşıtı.

ç. (101b/10), (102a/13), (102b/10), (102b/2), (104b/14), (105a/9), (105b/14), (105b/9), (106a/11), (106a/11), (106a/9), (106a/9), (109a/12), (109a/14), (109a/8), (109b/12), (109b/3), (110a/16), (110b/1), (110b/10), (110b/12), (110b/14), (111a/14), (111b/10), (112a/8), (113a/9), (113b/1), (113b/8), (114a/11), (114b/12), (115a/5), (117a/1), (11a/5), (123a/10), (123a/8), (124a/7), (125a/9), (131a/15), (131b/4), (135b/13), (13a/7), (13b/1), (143a/17), (147a/9), (148a/9), (168b/12), (175b/17), (177a/13), (178b/17), (180a/14), (186b/15), (187a/11), (187b/10), (188b/1), (188b/3), (190b/8), (192b/5), (193b/16), (193b/8), (198a/10), (199a/6), (202a/13), (204a/4), (204b/1), (211b/16), (211b/7), (214a/12), (21a/6), (36a/10), (36a/11), (36a/17), (39b/15), (40b/17), (53a/1), (56a/12), (56a/17), (56b/3), (59a/17), (67a/2), (67b/17), (68a/6), (72a/1), (72b/6), (73b/2), (75a/1), (75a/3), (76b/11), (76b/15), (79a/17), (84a/6), (84b/7), (86b/5), (87a/16), (89a/13), (94b/3), (95a/1), (95a/3), (95b/12), (95b/14), (97a/16), (97b/5), (97b/6), (98b/1)

ç. + dur (107b/2), (108a/16), (216a/7), (97a/15)

ç. + oldu (210b/4)

[= 108]

çokluğ: Çokluk. bk. çoklık, çokluğ

ç. + ina (206b/2), (94b/2)

ç. + ında (40b/16)

ç. + ından (198a/7)

[= 4]

çoklık: Çokluk. bk. çokluğ, çokluğ

ç. (107a/4), (16a/16)

[= 2]

çokluğ: Çokluk. bk. çokluğ, çoklık

ç. + ı (102a/9), (205a/13)

[= 2]

çök-: Çökmek.

ç.-dükde (32a/17)

ç.-e (89b/16)

ç.-ecek (68b/11)

ç.-miş (89a/16)

ç.-üb (109a/9), (14b/8), (39b/13), (82b/5)

[= 8]

çökdürmek: Çökdürmek.

ç. (82a/6)

[= 1]

çökeğ: Çöküntü, çirk, tortu.

ç. + i (123b/15)

[= 1]

çölmek: 1. Çömlük. 2. Bir çeşit bakır kap.

ç. (117b/13), (120b/1)

[= 2]

çöneke: Yorgun.

ç. + eyledi (21b/1)

[= 1]

çöpleme: Dügünçiçeğigillerden, çok parçalı ve koyu yeşil yapraklı, çanak yaprakları dökülmeyen, birkaç türü bulunan, köklerinden iç sürdürücü olarak yararlanılan, süs bitkisi olarak da yetiştirilen otsu bir bitki. bk. ħarbiğ-ı ebyaz

ç. (116b/10)

[= 1]

çörek otu: 1. Dügün çiçeğigillerden, çiçekleri sapının ucunda bulunan otsu bir bitki, karacaot (*Nigella sativa*). 2. Bu bitkinin hamur işlerine lezzet ve koku vermek için ekilen, susam iriliğindeki siyah tohumu.

ç. + n (120a/3)
[= 1]
çöz-: Çözmek.
ç.-e (70a/2)
[= 1]
çözül-: Çözölmek. bk. çözüml-
ç.-ür (114b/2)
[= 1]
çözül-: Çözölmek. bk. çözüml-
ç.-mesi (133b/2), (133b/4)
ç.-miş (182a/3)
ç.-se (124b/10)
[= 4]
çubuğ: Çubuk. bk. çubuk
ç. + ın (119a/8)
[= 1]
çubuk: Çubuk.
ç. (132b/14)
[= 1]
çukug: Çıkık. bk. çıkuk, çıkug
ç. + olmaya (175b/4)
[= 1]
çukur: 1. Çevresine göre aşağı çökmüş olan yer. 2. Yanak ve çenedeki gamze.
ç. (102a/3), (106b/6), (113b/17),
(169a/15), (182b/12), (26a/9), (26a/9),
(38b/16), (80a/12), (89b/16), (98b/17)
ç. + dan (104a/16)
ç. + dur (171b/8), (25b/11), (27a/3),
(30b/16)
ç. + ı (101b/14), (25b/11)
ç. + ında (58a/7)
ç. + ola (215a/16)
ç. + olsa (215b/5)

[= 21]

çügen: Çügen, at başlığı.

ç. (186a/17)

ç. + i (186a/5)

ç. + üñ (186a/7)

[= 3]

çükündürük: <Far. Yabani pancar, pazı, şeker pancarı.

ç. (117b/2)

[= 1]

çül: Çul. bk. cül, cüll

ç. + üñ (132a/5)

[= 1]

çün: 1. Çünkü. 2. İçin.

ç. (205a/7), (3b/13), (4a/7)

[= 3]

-D-

dāʾ: <Ar. Hastalık, dert.

d. (101a/10), (101a/10), (101a/11),
(101a/11), (101a/5), (101b/15), (101b/5)

d. + dur (105b/13), (105b/16), (110b/15),
(111b/15)

d. + nuñ (113a/7)

d. + nüñ (113a/15)

[= 13]

dābbe: <Ar. Yük ve binek hayvanı.

d. (104b/14), (104b/14), (104b/6),
(104b/7), (105b/1), (105b/1), (105b/15),
(106a/1), (106a/14), (106b/1), (106b/4),
(107a/3), (107a/9), (109a/13), (109b/3),
(110b/12), (111a/3), (111a/8), (111b/8),
(112b/10), (113b/13), (114a/16),
(114a/17), (114a/9), (114b/13), (115a/12),
(116a/10), (118a/13), (118a/15), (118a/2),
(118b/15), (120a/15), (120b/5), (121a/10),
(121a/7), (122a/11), (122a/2), (122a/6),

(122a/9), (123a/1), (133a/7), (133a/9),
(136b/6), (147b/12), (147b/8), (167b/8),
(181a/2), (182a/16), (182b/15), (182b/16),
(182b/17), (185b/16), (186b/6), (187a/5),
(200a/1), (200a/8), (67a/12), (67a/9),
(76b/9), (78b/13), (81b/15), (82a/15),
(82b/15), (82b/8), (84a/5), (86a/11),
(86a/12), (86a/13), (86a/15), (86a/8),
(86b/10), (88b/4), (93b/6), (93b/7),
(94b/10), (94b/17), (95b/16), (96a/10),
(96a/8), (96b/8), (96b/9), (97a/10),
(98a/14), (98a/17)

d. + de (104b/6), (111b/6), (114a/11),
(94b/1), (99b/4)

d. + den (106b/8), (181a/6)

d. + leri (76b/8)

d. + i (167b/6), (178a/2), (182b/14),
(182b/17), (199a/15)

d. + nn (102a/3), (102a/4), (104b/12),
(105a/15), (105a/6), (105a/9), (107b/9),
(108b/9), (109a/15), (109b/15), (109b/7),
(110a/15), (110b/11), (110b/13),
(110b/17), (110b/2), (110b/6), (110b/8),
(112a/6), (112b/4), (112b/5), (113a/11),
(113b/4), (114a/14), (114a/14), (114a/2),
(114a/7), (114b/13), (115a/1), (115b/13),
(116a/16), (116a/16), (116a/2), (116a/9),
(116b/12), (116b/8), (117b/14), (118a/10),
(118a/16), (118a/7), (118b/10), (118b/14),
(118b/17), (119a/10), (119a/5), (119b/10),
(119b/11), (119b/13), (119b/14), (119b/8),
(120a/13), (120a/8), (120b/12), (120b/14),
(120b/2), (120b/8), (121b/9), (122a/15),
(122b/14), (122b/5), (123a/10), (123a/4),
(123a/7), (123b/12), (124b/2), (125b/11),
(125b/16), (126a/7), (126b/11), (127a/10),
(127a/2), (127a/3), (127a/4), (127a/7),
(127a/8), (132a/10), (133a/4), (145b/4),
(178a/3), (179b/14), (183b/4), (183b/6),
(184a/17), (184b/4), (184b/5), (186a/12),
(186a/5), (186a/6), (186a/7), (186a/7),
(186b/1), (186b/3), (200a/2), (200a/7),
(217a/16), (33b/16), (34a/6), (52b/1),

(80b/11), (85b/12), (87b/12), (93b/15),
(94a/17), (95a/6), (95b/5), (97a/11),
(97a/13), (98a/16), (98a/3), (98a/7),
(98b/13), (99b/5)

d. + si (133b/11), (133b/6), (167a/14),
(211b/14)

d. + sinden (200b/5)

d. + sinn (177a/13), (177a/14)

d. + ye (102a/3), (102b/15), (110a/11),
(110a/11), (110a/15), (114b/12), (116b/7),
(116b/8), (116b/9), (117a/14), (118a/4),
(118b/3), (120a/13), (121a/9), (121b/17),
(121b/7), (122b/6), (123a/11), (123a/17),
(124a/2), (124a/3), (124b/13), (124b/6),
(124b/8), (125a/7), (148a/13), (83b/3),
(86a/12), (86a/15), (96b/16), (97a/12),
(98b/8)

d. + yi (103a/9), (108b/7), (109a/5),
(109b/17), (111a/11), (111b/15), (111b/8),
(112b/11), (112b/11), (113a/15), (113a/4),
(114a/10), (116a/3), (116b/14), (117b/16),
(121a/11), (121a/13), (121b/4), (122b/16),
(123a/3), (123a/5), (124a/3), (124b/1),
(124b/10), (124b/9), (125a/8), (126a/8),
(126b/4), (126b/6), (126b/7), (76b/11),
(78b/12), (78b/7), (82a/6), (87b/7),
(96a/16), (98a/1), (98a/13), (99a/12)

[= 287]

dh: dahi, da, de, daha, hl, hem, ve, yine.

d. (131a/7), (131a/8), (131b/14),
(131b/15), (132b/12), (132b/15),
(133a/17), (133b/14), (134a/12), (135b/2),
(135b/2), (136a/1), (136a/11), (136a/17),
(136b/16), (136b/7), (137b/11), (137b/7),
(137b/8), (138a/10), (138a/13), (138a/15),
(138b/3), (138b/6), (140b/12), (140b/16),
(144a/7), (145b/13), (146a/1), (147b/11),
(147b/14), (149a/2), (151a/7), (151a/9),
(152b/4), (153a/16), (153a/4), (154b/3),
(154b/7), (155a/10), (156b/1), (156b/10),
(156b/2), (156b/7), (167b/4), (169a/14),
(169a/16), (169a/16), (169b/10), (169b/6),

(169b/9), (170b/10), (170b/16), (171a/11),
(172b/12), (172b/7), (176b/12), (177a/3),
(177a/4), (177a/9), (178b/11), (178b/12),
(181b/13), (181b/14), (182b/15),
(185b/11), (185b/4), (186a/3), (187b/12),
(188a/13), (188a/14), (188b/7), (188b/9),
(191a/3), (191b/6), (192b/1), (192b/1),
(193b/15), (193b/16), (194a/16), (194b/1),
(196a/1), (200a/3), (200a/7), (203a/17),
(203b/13), (203b/13), (204a/10),
(204a/11), (204a/12), (205a/3), (205b/13),
(205b/3), (206a/7), (207a/3), (207b/17),
(208a/1), (208b/4), (208b/5), (208b/6),
(209b/15), (209b/15), (210a/4), (210b/12),
(210b/17), (211a/4), (211a/7), (211a/8),
(211b/14), (212a/10), (212b/1), (213a/15),
(213a/4), (213b/13), (213b/16), (216a/15),
(216a/15), (216a/16), (2a/7), (3a/8),
(41b/5), (4a/2), (4a/4), (4a/5)

[= 124]

daḥr: bk. dāḥr

d. (102a/14), (103a/16), (103a/6),
(104b/3), (105a/4), (105b/11), (105b/8),
(106a/9), (106b/15), (107b/17), (107b/17),
(108b/9), (10a/9), (10b/1), (10b/4),
(110a/1), (110a/14), (110a/14), (112b/15),
(112b/16), (112b/5), (113a/11), (113a/12),
(113a/16), (113b/16), (113b/9), (115a/15),
(115a/5), (116a/7), (117a/10), (117a/7),
(117a/8), (117b/1), (117b/2), (118b/13),
(119a/3), (119a/8), (119b/3), (11a/11),
(11a/15), (11b/5), (120b/7), (121a/8),
(121b/1), (121b/2), (122a/16), (122a/3),
(124b/13), (124b/14), (124b/14), (124b/2),
(124b/7), (126a/17), (126a/7), (126b/3),
(127a/8), (12b/16), (12b/6), (132a/9),
(134a/11), (134a/4), (136b/13), (137a/1),
(145b/17), (145b/3), (146a/6), (14a/8),
(14b/12), (14b/3), (150a/3), (153a/15),
(154b/4), (155b/6), (155b/8), (156b/12),
(156b/4), (15b/6), (166b/15), (169a/11),
(169b/5), (16a/6), (16b/17), (16b/3),
(170b/13), (172b/8), (176a/3), (176b/1),
(177a/2), (177b/13), (178a/10), (179b/8),

(17a/15), (17b/17), (17b/2), (17b/4),
(17b/4), (17b/8), (17b/9), (18a/11),
(18a/2), (18b/10), (192a/7), (192b/13),
(193a/17), (194a/11), (194b/13),
(195a/16), (196a/11), (196a/4), (197a/7),
(19b/1), (19b/17), (19b/4), (200a/6),
(201b/11), (201b/2), (203b/11), (20a/12),
(20a/6), (20a/8), (212a/6), (213a/1),
(21a/10), (21b/16), (22a/1), (22a/15),
(22a/2), (22a/4), (22b/15), (22b/7),
(23a/10), (23a/11), (23b/1), (23b/3),
(23b/4), (23b/6), (24b/15), (24b/5),
(25a/7), (26a/11), (26b/14), (26b/15),
(26b/17), (27a/15), (28b/10), (28b/10),
(28b/10), (28b/2), (28b/6), (29b/6),
(2a/10), (2b/14), (32a/5), (33a/17),
(33a/2), (34b/6), (35b/10), (35b/16),
(35b/5), (35b/5), (36b/2), (36b/5), (37b/8),
(38a/4), (38b/2), (39b/13), (43a/2),
(4b/16), (4b/7), (4b/8), (52a/1), (57a/13),
(57a/14), (57a/15), (57a/16), (57a/17),
(57b/1), (57b/1), (58a/12), (58a/17),
(58b/2), (59a/8), (5a/1), (5a/17), (5a/8),
(5b/16), (5b/3), (5b/5), (62b/2), (62b/3),
(67a/17), (68a/10), (68a/10), (68a/13),
(68a/2), (68b/17), (6a/11), (6a/13), (6a/2),
(6b/12), (6b/16), (6b/8), (72b/7), (74b/15),
(74b/16), (74b/8), (76a/13), (76a/5),
(76a/9), (76b/2), (77a/3), (77b/1),
(77b/16), (77b/4), (78a/6), (78b/11),
(79a/10), (79a/5), (79a/7), (79b/11),
(79b/14), (79b/2), (7a/1), (7a/10), (7a/12),
(7a/13), (7a/14), (7a/4), (7a/5), (7a/5),
(7a/5), (7b/4), (7b/9), (80b/14), (80b/14),
(80b/7), (81b/16), (81b/16), (82a/11),
(82a/2), (82b/12), (82b/6), (83b/16),
(84a/13), (85b/13), (85b/6), (86a/17),
(86a/4), (86a/8), (86b/3), (86b/5), (86b/9),
(88a/14), (88a/9), (8a/7), (8b/1), (8b/17),
(8b/3), (8b/8), (8b/9), (90a/14), (93b/7),
(94a/17), (94a/4), (94b/15), (95a/4),
(95b/10), (95b/6), (96a/14), (96b/10),
(96b/2), (96b/7), (97a/4), (97b/5), (98a/8),
(98b/1), (99a/15), (99b/3), (9a/11),
(9a/13), (9a/7), (9b/11), (9b/14), (9b/4)

[=284]

dāḥil: < Ar. İç, içeri, içinde, içeri girmiş.

d. (102a/5), (147a/3), (147a/4), (175b/4),
(31b/15), (32b/1)

d. + den (105b/6), (136a/13), (153b/4)

d. + inde (201b/12), (58a/13), (58a/14)

d. + inden (106a/8)

d. + olalı (211b/17)

d. + olan (185b/14)

d. + olası (136a/15), (137b/17), (168b/10)

d. + oldu (190b/11), (209b/2)

d. + olduğun (115a/1)

d. + olduğunda (137b/10)

d. + olsa (41b/11), (41b/13), (41b/15),
(42b/6)

d. + olur (199a/15), (42a/10)

[=28]

dāḥ-i 'ankebūt: < Ar. Örümcek hastalığı, örümcek sokmasından kaynaklanan hastalık.

d. (101a/9)

[=1]

dāḥ-i bakār: < Ar. Sığır hastalığı.

d. (101a/3)

d. + u (109b/17)

[=2]

dāḥ-i ehliḥe: < Ar. Hayvanın kulağında beliren, irinlenip kötü kokan sarı su akıtan ve hayvanın başını çok rahatsız eden bir hastalık.

d. (110b/12)

[=1]

dāḥ-i fārre: < Ar. Salgın hastalık. (?)

d. (101a/5)

d. + n (110a/16)

[=2]

dāḥ-i ḥabīs: < Ar. Kötü, alçak hastalık.

d. + d (113b/10)

[=1]

dāḥ-i kerd: < Ar. 1. Boyunda, boyun kökünden görülen hastalık. 2. Ek ve oynak yerlerinden birbirine kavuşan kemiklerde görülen hastalık.

d. + ü (109a/17)

[=1]

dāḥ-im: < Ar. Devamlı, sürekli.

d. (4a/10), (4a/13), (4a/9)

[=3]

dāḥ-imā: < Ar. Her vakit, sürekli olarak.

d. (111a/13), (113b/14), (189b/13),
(18a/11), (214a/1), (216b/15), (70b/6)
(4a/6)

[=8]

dāḥ-imen: < Ar. Devamlı, sürekli, her vakit.

d. (153b/4)

[=1]

dāḥ-ire: < Ar. Çember.

d. (58a/3), (58a/15), (86b/15), (86b/16),
(87a/1), (87a/1)

d. + ler (215a/4)

d. + lerini (43a/2)

d. + n (86b/17)

d. + sine (33b/12)

d. + ye (58a/3)

[=11]

dāḥ-irtān: < Ar. İki daire, çember, halkalar.

d. (90b/15)

[=1]

dāḥ-iḡ: < Ar. Semerin arkasını tutan demir.

d. + i (132b/13)

[=1]

dāmiġli: <Ar. + T. Dāmiġi olan. bk. dāmiġ

d. (132b/14)

[= 1]

dāne: <Far. 1. Tane, adet. 2. Bazı bitkilerin tohumu.

d. (119a/2)

d. + leri (58a/15)

[= 2]

dāne dāne: <Far. Tane tane.

d. + lere (208b/2)

[= 1]

dār-ı dūnyā <Ar. Dünya.

d. + da (19b/13)

[= 1]

dār-ı fūlful: <Far. + Ar. Baş biberi, uzun biber (*Piper longum*).

d. + den (117b/6)

[= 1]

dār-ı islām: <Ar. Müslümanların hâkimiyeti altında bulunan yerler.

d. (4a/6)

[= 1]

dār-ı kistrā: <Ar. İran hükümdarlarının yurdu.

d. (214b/12)

[= 1]

dār-ı 'acem: <Ar. İran yurdu.

d. (4a/6)

[= 1]

dakāyık: <Ar. 1. İnce ve anlaşılması güç ve dikkate muhtaç olan şeyler. 2. Dakikalar.

d. + ı (3a/15)

d. + ın (138b/4), (181a/7)

d. + ınuġ (137b/12), (156b/15)

[= 5]

dakīk: <Ar. 1. İnce, ufak, duyulmaz, tutulmaz; nâzik. 2. Toz hâline getirilmiş şey, un. 3. Dikkatli, ölçülü davranan kimse.

d. (27b/4), (28a/15), (28a/17), (30a/3)

d. + dür (85b/13)

d. + ola (90a/17)

[= 6]

dakīka: <Ar. 1. Bir saatlik zamanın altmışta biri, dakika. 2. İnce düşünce.

d. + ola (208a/15)

[= 1]

dakīkā: <Ar. Ortası hareketsiz, sakin ve mutmain olan boyun; "dakka" bir şeyi kırmak, ufaltmak.

d. (27b/2), (27b/5)

[= 2]

dalak: <Ar. 1. Kılıç kını. 2. Kılıcı kınından çıkartmak. 3. Kınından kolay çıkan kılıç.

d. + udur (170b/11)

[= 1]

da'mūs: <Ar. Anne karnında yüz yirmi gününü tamamlayan at yavrusu; kurbaġa yavrusu.

d. (41a/11)

[= 1]

da'vet: <Ar. Çaġırma, çağrı; ziyafet; dua.

d. + eyledi (93b/2)

d. + olmur (93b/6), (93b/6)

d. + éder (161a/1)

d. + étseler (213a/6)

[= 5]

dāvud: <Ar. İsrailoġullarının bir hükümdarı ve peygamberidir.

d. (12a/2), (12a/5)

d. + 'aleyhisselām (203a/6)

d. + dan (12a/8)

d. + uġ (12a/9)

[= 5]

daraka: <Ar. 1. Deriden yapılmış kalkan. 2. Gırtlığın haçereyi meydana getiren kırkırdaklarından kalkan biçiminde olanı.

d. (179b/9)

d. + dan (179b/10)

[= 2]

darī: <Ar. 1. Güçlü, kuvvetli ve adımları geniş olan at. 2. Hayvanın başı siyah, bedeni ve diğer kısımlarının beyaz ya da bunun aksi olması.

d. + dür (36a/1)

[= 1]

de-: Demek.

d.-yü (75a/5), (99a/2)

[= 2]

dê-: Demek.

d.-di (12a/9), (189a/10), (189a/3), (189a/9), (207a/3), (207a/5), (209a/3), (209b/10), (209b/8), (210a/11), (210a/5), (210b/10), (211b/3), (214a/15), (37b/10), (58b/10), (9b/13)

d.-digünjüzi (6b/17)

d.-dikleri (155a/16)

d.-diler (190a/5), (195b/15), (84b/12), (86b/13)

d.-dügi (13b/12), (206b/16), (58b/8)

d.-dügim (210a/2)

d.-dükleri (101a/15), (101b/13), (113a/16), (114b/16), (118b/14), (125a/4), (125a/7), (127a/8), (17b/17), (32a/8), (70b/14), (89b/11)

d.-me (137b/5)

d.-medi (170b/10)

d.-mişdür (16b/9)

d.-r (105a/10), (113a/15), (12b/10), (13b/13), (13b/9), (14b/11), (196a/1),

(40a/9), (42a/16), (4b/3), (55b/16), (56a/15), (56b/6), (57b/12), (5b/2)

d.-rdik (209a/7)

d.-rler (101b/5), (104b/10), (104b/13), (106a/16), (106a/16), (108b/4), (10b/9), (110b/12), (115b/15), (116b/10), (122a/8), (122b/4), (125a/7), (126b/2), (126b/3), (127a/8), (12b/8), (132b/13), (15a/17), (15b/17), (169a/11), (16b/11), (171a/17), (171b/1), (171b/1), (179a/16), (17a/10), (183b/7), (186b/2), (191b/12), (199b/1), (206b/8), (209b/7), (212a/16), (212a/17), (212b/12), (213a/15), (213b/3), (215a/17), (215a/3), (24b/12), (25b/3), (25b/4), (25b/4), (25b/5), (26b/10), (27b/17), (28a/3), (28b/15), (28b/6), (29a/8), (32a/7), (32b/12), (32b/13), (32b/4), (33a/11), (38a/17), (52b/3), (54a/4), (54b/7), (55a/6), (56b/15), (58a/3), (59a/16), (59b/11), (59b/12), (59b/13), (67a/11), (70b/11), (84b/16), (87b/17), (90a/5)

d.-rlerdi (205b/5)

d.-rsin (14a/11)

d.-rüz (108a/14), (23a/14)

d.-señ (171a/6)

d.-ye (204a/10), (212a/11), (212a/16)

d.-yeceğimizi (209a/7)

d.-yeler (148a/12), (148a/12)

d.-yü (202b/10), (212b/4)

d.-yüb (216b/1)

[= 144]

deberān: <Ar. Boynun ortasında çıkık olan et.

d. (27b/17), (27b/9)

[= 2]

defne yağı: <Gr. + T. Defne [Yaprakları güzel kokulu ve yaz kış yeşil olan bir ağaç, develik (*Laurus nobilis*).] yağı.

d. + ndan (126a/17)

[= 1]

defne yaprağı: <Gr.+T. Defne [Yaprakları güzel kokulu ve yaz kış yeşil olan bir ağaç, develik (*Laurus nobilis*).] yaprağı.

d. + nı (126a/13)

[= 1]

def: <Ar. 1. Öteye itme, savma, savulma. 2. Verme; ortadan kaldırma. 3. Giderme.

d. (14a/14), (154b/11)

d. + i (194a/4)

d. + inde (203a/13)

d. + ine (21a/12)

d. + olmaz (148a/11)

d. + üñ (148a/11)

d. + éde (94a/2)

d. + éder (133b/9), (138b/6), (13a/2), (146a/8), (178a/16), (178a/17), (178b/1), (179b/7)

d. + éderler (14a/16)

d. + édersin (144a/2), (178b/10), (180a/2)

d. + édesin (148b/14), (178b/12)

d. + étdüğün (204b/3)

d. + étmekiçün (80b/3)

d. + étmek (153b/7), (179b/13)

d. + étmekiçün (203a/9)

d. + étmez (178a/17)

[= 28]

defa: <Ar. Defa, kez.

d. (119a/10), (122a/4), (124a/8), (149a/6), (205a/15), (41a/2), (76a/4), (76a/5)

d. + da (196b/1), (70b/11)

[= 10]

def-i mazarrat: <Ar. Zararların defi.

d. (207b/8)

[= 1]

defterdâr: <Ar.+Far. 1. Bir ilin para işlerini yöneten en üst düzeydeki görevli. 2. Osmanlılarda maliye işlerinin en yüksek yetkilisi veya illerde maliye işleriyle uğraşan görevli.

d. + laruñ (209a/11)

[= 1]

deg-: Değmek.

d.-en (32a/17)

d.-meyecek (37a/1)

[= 2]

değil: Değil.

d. (138a/16), (138a/17), (147b/5), (148b/10), (155a/5), (197a/15)

d. + dür (105b/1), (111a/12), (111a/13), (112a/14), (133a/15), (133a/17), (133b/5), (136b/9), (138a/3), (142a/2), (146a/4), (147b/17), (147b/6), (147b/8), (148a/4), (155a/6), (156b/16), (162a/1), (169b/10), (171b/2), (172b/12), (175b/1), (175b/7), (176a/15), (176a/5), (177a/8), (178a/16), (179a/7), (180b/12), (184a/3), (185b/11), (186a/15), (186a/16), (187b/16), (188a/13), (188a/13), (189a/6), (191a/12), (192b/15), (194b/10), (200a/1), (203a/4), (204a/13), (204a/8), (205a/17), (205b/6), (212a/11), (83b/9), (87a/17), (87b/9), (95a/1), (98a/12)

d. + lerdür (7a/9)

d. + sin (196a/3), (82b/10)

[= 61]

degin: Değın, dek.

d. (102a/5), (118a/4), (126b/17), (41b/4)

[= 4]

değirmen: 1. İçinde öğütme işi yapılan yer. 2. Kahve, buğday, nohut vb. taneleri öğüten araç veya alet

d. + e (210a/6)

[= 1]

değirmi: "değirmi" 1. Yuvarlak. 2. Eni boyuna eşit olan.

d. (55a/3)

d. + dür (169a/12), (169a/15)

[= 3]

degme: Değme işi.

d. (191a/10)

d. + sinden (104b/2)

[= 2]

degül: Değil. bk. degil

d. (103a/15), (116a/11), (41a/17), (68b/15), (71b/16), (73a/14), (73a/14), (84b/1)

d. + dür (104b/1), (106a/12), (112a/13), (14a/15), (15a/11), (20a/16), (29b/15), (30a/2), (36a/11), (36a/11), (36a/3), (36b/5), (41b/10), (41b/8), (57b/10), (58b/2), (58b/5), (58b/5), (67a/7), (68a/17), (6a/5), (74a/13), (77b/9), (80a/11), (85a/9), (86a/7), (86b/13), (88a/10), (88b/2), (95a/16), (95a/3), (97a/16)

d. + em (15b/14), (97a/1)

d. + lerdür (107b/4), (210b/15), (7b/14)

d. + sin (21b/10)

[= 46]

dehis: < Ar. 1. Hayvanın tırnağına yakın bir yerde beliren şişlik illeti. 2. Semiz olmak, eti dolgun olmak. bk. dehs

d. (100b/13), (105b/12)

[= 2]

dehân-ı gürğ-i zâlim: < Ar. + Far. Zalim canavarların ağzı.

d. (2b/10)

[= 1]

dehşet: < Ar. 1. Şaşma. 2. Korku ve telâş gösterme, ürkme. 3. Akla şaşkınlık verecek surette korkma, korku.

d. (150a/6)

d. + édüb (82b/14)

[= 2]

dek: Dek, değin.

d. (117b/9), (120b/8), (121b/1), (123b/1), (12b/12), (22b/16), (29a/15), (71b/7)

d. + dür (28b/4)

[= 9]

del-: Delmek.

d.-er (133b/1)

d.-esin (195a/12)

d.-meyesin (195a/11)

d.-üb (216b/5)

[= 4]

delâl: < Ar. Naz, işve, cilve; insana güzel, sevimli görünecek hal, durum.

d. (134b/11)

[= 1]

delâlât: < Ar. Yol göstermeler, kılavuzluklar, alâmet olmalar.

d. (57b/11)

[= 1]

delâlet: < Ar. 1. Gösterme, yol gösterme, kılavuzluk, alâmet olma. 2. İz, işaret.

d. (36b/10)

d. + eden (38a/9)

d. + eder (11a/6), (13a/9), (175b/17), (176a/1), (176a/2), (176a/2), (206a/16), (206b/1), (206b/2), (206b/4), (216a/16), (35b/13), (35b/15), (37b/16), (37b/4), (37b/6)

d. + edeyin (6b/4)

d. + ètdi (6a/17)
[= 20]

delâ'il: < Ar. Delâlet eden şeyler.
d. (115a/7), (115b/6)
d. + in (108a/10)
[= 3]

delîl: < Ar. 1. Yol gösteren, kılavuz. 2. Şahit, belge, tanık
d. (208a/2), (208a/7), (35b/9)
d. + dür (27b/2), (35b/15)
[= 5]

delig: bk. delik
d. + i (72a/7), (73b/14), (89b/12)
[= 3]

delik: Dar, küçük açıklık.
d. (195a/15)
d. + de (14b/3), (195a/13)
d. + ler (31a/10)
d. + leri (109a/5), (109b/8), (169b/14), (171b/6), (171b/8), (71b/14), (89a/10), (90b/9), (97b/9)
d. + lerin (70b/1), (71a/1)
d. + lerini (70a/5)
d. + lerinüñ (36b/11), (39a/17)
[= 18]

deliklü: Delikli, deliği olan.
d. (169b/13), (169b/14), (169b/15)
[= 3]

delmek: Delmek.
d. (176a/12)
[= 1]

delüg: bk. delik
d. + i (109b/5), (26b/5), (26b/5), (37b/14), (45b/1)

d. + idür (25a/6), (26b/4)
d. + inden (126b/13)
d. + ine (120a/15)
d. + inüñ (26b/6), (28a/2)
[= 11]

delük: bk. delik
d. (26b/8)
d. + den (68a/4)
d. + leri (113b/4)
d. + lerinden (108b/13), (109a/3)
d. + lerine (116b/12)
d. + lerini (70a/8)
d. + lerinüñ (37b/7)
[= 8]

delük delük: Delik delik.

d. + ède (68a/3)

[= 1]

dem: < Ar. Kan.

d. (121a/14), (213b/13)

d. + de (124b/3), (13b/5)

d. + den (102a/14)

d. + dür (213b/11)

[= 6]

demâmîl: < Ar. "dümmel" Çıban, kan çıbanı, vücudun herhangi bir yerinde oluşan irin birikimi, apse, ur, yara.

d. (110b/8)

d. + üñ (110b/8)

[= 2]

dem-i a'dâ: < Ar. Düşman kanı.

d. (4a/17)

[= 1]

demek: Demek.

d. (16b/9), (190a/5)

d. + dür (16b/11), (16b/13), (16b/9),
(213a/5)

[= 6]

demren: "temren" Ok ve kargı gibi silahların ucuna takılan sivri maden parça.

d. (140b/10), (140b/11), (154b/3),
(155b/14), (178b/9), (195a/10), (195a/13)

d. + den (140b/10), (140b/11)

d. + i (190b/4)

d. + ini (192a/11)

d. + lerün (15b/6)

d. + ün (178b/7), (195a/11), (195a/12),
(195a/13)

[= 16]

demür: Demir.

d. (107b/9), (122b/11), (145b/14),
(171a/12), (173b/4), (180a/4), (180a/5),
(191a/16), (98b/1), (98b/2)

d. + den (107b/16), (133a/11), (179b/7),
(98b/14)

d. + i (173b/3), (174a/14)

d. + inden (178a/1)

d. + ine (174b/14), (78a/8)

d. + leri (174b/14)

[= 20]

denā'et: < Ar. Alçaklık, adilik.

d. + olur (147a/10)

[= 1]

denānir: < Ar. Altınlar.

d. (48a/1)

d. + den (54b/5)

[= 2]

denī: < Ar. Alçak, rezil, soysuz.

d. (37a/10), (37a/3), (37a/8), (88a/8)

d. + yi (37a/10)

[= 5]

dēnil: Denilmek.

d.-ür (56a/7), (56b/4)

[= 2]

dēnil: Denilmek.

d.-mez (34a/8), (67a/2)

d.-se (6a/7), (9a/17)

d.-ür (105b/8), (106a/15), (10a/7),
(153a/10), (153a/10), (171a/8), (26b/11),
(33a/16), (33a/17), (33a/17), (33a/4),
(33b/8), (36b/9), (41a/9), (41b/13),
(41b/14), (41b/15), (41b/16), (42a/10),
(42a/11), (42a/11), (42a/12), (42a/13),
(42a/14), (42a/15), (42a/16), (42a/2),
(42a/3), (42a/4), (42a/4), (42a/5), (42a/6),
(42a/6), (42a/7), (42a/8), (42a/8), (42b/1),
(42b/2), (42b/3), (42b/3), (42b/3), (42b/4),
(42b/7), (51b/2), (55b/10), (55b/11),
(55b/4), (55b/8), (55b/9), (56a/11),
(56a/12), (56a/2), (56a/6), (56a/8),
(56b/10), (56b/10), (56b/12), (56b/2),
(56b/3), (56b/5), (62b/6), (62b/6), (62b/7),
(62b/7), (67a/2)

[= 69]

deñiz: Deniz.

d. (122b/3)

[= 1]

deñiz şuyı: Deniz suyu.

d. (122b/3)

[= 1]

deñlü: Denli, kadar.

d. (169b/15)

[= 1]

dep-: Tepmek.

d.-esin (85a/4)

[= 1]

depe: Tepe.	[= 1]
d. + lere (84a/3)	
d. + sinüñ (39a/9)	
[= 2]	
depred-: Depretmek, kıvıldatmak, sarsmak. bk. depret-	
d.-e (73b/6)	
[= 1]	
depren-: Deprenmek, kıvıldatmak, sarsılmak.	
d.-se (72a/6)	
[= 1]	
deprenme: Deprenme.	
d. + sidür (169a/14)	
[= 1]	
depret-: Depretmek, kıvıldatmak, sarsmak. bk. depred-	
d.-dükde (11a/15)	
[= 1]	
depretdürmek: Deprettirmek.	
d. (59b/1)	
[= 1]	
depretmek: Depretmek.	
d. (204a/1)	
[= 1]	
der: < Ar. ...de, içinde.	
d. (206a/9), (3b/15), (3b/3), (3b/8), (4a/8), (4b/1)	
[= 6]	
der: Ter.	
d. (109b/17)	
[= 1]	
derd: < Ar. Dert, tasa.	
d. (48b/2)	
dere: Dere.	
d. + lere (82b/6)	
[= 1]	
derecât-ı cinnet-i hâşıla: < Ar. Cinnetin sonuçların dereceleri.	
d. + dur (203a/11)	
[= 1]	
derece: < Ar. 1. Basamak. 2. Kerte, rütbe. 3. Miktar.	
d. (5b/13), (7b/16), (9a/9)	
d. + de (56b/17)	
[= 4]	
derece-yi şâlişe: < Ar. Üçüncü derece.	
d. + de (57a/5)	
[= 1]	
derece-yi şâniye: < Ar. İkinci derece.	
d. + de (57a/3)	
[= 1]	
derece-yi ülâ: < Ar. Birinci, ilk derece.	
d. (57b/2)	
[= 1]	
deri: İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı tabaka, cilt, ten.	
d. (134a/17), (17b/8), (187a/2), (72a/6), (98a/10)	
d. + den (195b/12)	
d. + nüñ (17b/8)	
d. + si (13b/13), (32a/13), (96a/5)	
d. + sidür (32b/11)	
d. + sinden (179b/17), (179b/9), (183b/1), (28a/4), (98b/9)	
d. + sine (13b/14)	
d. + sini (121a/17), (94a/14), (97a/14)	

d. + yi (118b/3)	d.-ürse (117a/1), (118b/4)
[= 21]	[= 2]
derle-: Terlemek.	devâ: < Ar. 1. İlâç. 2. Çâre, tedbir.
d.-r (112a/4)	d. (118b/14), (119b/9), (121a/3), (122a/5),
d.-se (23b/13), (71a/16)	(122b/8), (124a/15)
d.-ye (121a/15)	d. + sı (122b/2), (123b/17), (124a/9)
[= 4]	d. + yı (124a/15)
derled-: Terletmek.	[= 10]
d.-e (73a/8)	devâbb: < Ar. Yük ve binek hayvanları.
d.-esin (118b/1)	d. (107a/17), (108a/10), (113a/6),
[= 2]	(133a/4), (185b/5), (185b/6), (188a/5),
derleme: Terleme.	(96a/5), (96a/8), (97a/2)
d. + si (72a/6)	d. + a (118b/15), (131b/13), (131b/8),
[= 1]	(95b/11), (96b/15), (97a/3)
derletmemek: Terletmemek.	d. + da (108b/5), (148a/8)
d. (74a/8)	d. + dan (148a/13), (67a/8), (95a/6)
[= 1]	d. + ı (105a/17), (119b/3), (120b/3),
derlü: Terli.	(137a/7), (81b/5), (87a/15), (93b/14),
d. (72b/4)	(95b/14), (96a/17)
[= 1]	d. + ma (96a/13)
derü: bk. deri	d. + muğ (82b/6)
d. + ı (13b/13), (13b/14)	d. + uğ (100b/1), (107b/2), (110b/15),
[= 2]	(123a/12), (127b/2), (185b/10), (186a/1),
deryâ: < Far. Deniz.	(188b/3), (19a/14), (43a/1), (57b/8),
d. + dan (126a/2)	(57b/8), (78b/6), (84b/2), (86a/1), (86a/2),
[= 1]	(86a/4), (88a/14), (88b/6), (88b/6),
destî: < Far. Testi.	(89a/2), (94a/15), (95a/13), (95a/15),
d. (119b/1)	(95b/1), (96a/14), (96a/5), (97b/3)
[= 1]	[= 60]
deş-: Deşmek.	devâm: < Ar. 1. Dâim olma, bir halde bulunma,
d.-esin (117a/3)	sürme. 2. Sebat.
[= 1]	d. (132a/16)
deşil-: Deşilmek.	[= 1]
	devât: < Ar. Divit, kalem koymak için uzun
	madenî sapı ve ucunda bir de hokkası bulunan âlet.
	d. (211a/8)
	[= 1]

devāt-ı şāmī: < Ar. Şam'a ait divit.

d. (184a/10)

[= 1]

devāʾ: bk. devā

d. + nuḡ (127a/14)

d. + y1 (117a/7)

[= 2]

devāʾir: < Ar. Ümm-i ḡardānın (Tırnak ile atın bileği arkasında bulunan uzun kıllar arasındaki yer.) iki tarafının tırnak ardındaki üstü.

d. (30b/16), (30b/4)

d. + inüḡ (39a/16)

[= 3]

devā-yı ʿacīb: < Ar. Tuhaf ilaç.

d. (116a/2)

[= 1]

deve: Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan (*Camelus*).

d. (13a/2), (13b/1), (187b/16), (18a/8), (22b/4), (32a/17), (82b/2), (89a/9)

d. + de (16b/11), (90a/4)

d. + den (22b/6), (82a/16)

d. + dür (18a/5)

d. + lerden (102b/16), (82a/15)

d. + lerdür (18a/6), (18a/8)

d. + leri (13a/1)

d. + nūḡ (18b/5), (97a/4)

d. + si (210b/4)

d. + yi (59a/2)

[= 22]

deve kuşu: Kısa kanatları uçmaya elverişli olmayan fakat uzun bacaklarıyla çok hızlı koşabilen iri bir kuş (*Struthio camelus*).

d. (15a/10)

[= 1]

deverān: < Ar. Dönüp dolaşma, dolanma.

d. + da (186a/10)

[= 1]

devlet: < Ar. Bir hükümet idaresinde teşkilâtlandırılmış olan siyâsî topluluk.

d. (202b/5), (207b/8)

d. + i (212a/12), (2b/4)

d. + ine (212a/11)

d. + inüḡ (202b/1), (210b/13)

d. + üḡ (21b/6)

[= 8]

devlet-i kadîme: < Ar. Eski devlet.

d. (202b/14)

[= 1]

devr: < Ar. 1. Dönme, bir şeyin etrafını dolaşma. 2. Dönüp dolaşma. 3. nakil, aktarma.

d. (136b/12), (136b/13), (137a/1), (137a/1), (147a/3), (147a/6), (151a/2), (151a/3)

d. + de (135b/16)

d. + e (78a/12)

d. + eyle (147a/1), (147a/6)

d. + ini (206a/6)

d. + üḡ (136a/9)

d. + êde (146b/11), (147a/4), (147a/5), (151a/3), (78a/14), (87a/1)

d. + êder (102b/11), (103b/17), (136b/7), (138b/16)

d. + êdersin (136b/13), (136b/13), (146b/2), (146b/7), (80a/2)

d. + êdesin (136a/14), (136b/12), (153b/4), (156b/11), (178a/4)

d. + êdüb (136b/16), (136b/16), (140b/8)

d. + êt (137a/1), (137a/1)

- d. + étdir (146b/12)
- d. + étmez (104a/1), (104a/2)
- [= 42]
- devrân:** < Ar. Dünyâ, felek, zaman, talih, kader; devir.
- d. + uñ (153b/5)
- d. + étmeye (36b/8)
- [= 2]
- devre:** < Ar. 1. Dönüş, dönme. 2. Bir şeyin firdolayı etrafı, kenarı. 3. Birkaç yıldan meydana gelen zaman süresi.
- d. + sini (155b/2)
- [= 1]
- devr-i ħorāsānī:** < Ar. Horasani Devri.
- d. (146b/15)
- [= 1]
- devril-:** Devrilmek.
- d.-ür (19b/13)
- [= 1]
- devr-i müstevī:** < Ar. Olgunlaşma dönemi.
- d. (103b/17)
- [= 1]
- devr-i vāḥid:** < Ar. Tek, bir dönem.
- d. (136a/14), (146b/11)
- [= 2]
- devşür-:** Devşirmek, bir araya getirmek, derlemek, toplamak
- d.-üb (68b/11)
- [= 1]
- devşürül-:** Devşirilmek, derlenmek, toplanmak.
- d.-mek (104a/15)
- d.-miş (90a/12)
- [= 2]
- deylem:** < Ar. < Ar. Azerbaycan bölgesinde bir taife.
- d. + üñ (153a/12)
- [= 1]
- deylemī:** < Ar. 1. Kara yağız, siyah, siyahlık. 2. Azerbaycan bölgesinde bir taifeye ait.
- d. (153a/10)
- [= 1]
- deyyāl:** < Ar. Uzun kuyruk.
- d. (33a/17)
- [= 1]
- dınl-:** Denmek, söylenmek.
- d.-maz (26b/11)
- [= 1]
- dırnağ:** Tırnak. bk. dırnaq, tırnaq
- d. (31a/2)
- d. + a (23b/17)
- d. + uñ (30b/10), (30b/10), (30b/12), (30b/13), (30b/14), (30b/14), (30b/16), (30b/17), (30b/9)
- [= 11]
- dırnaq:** Tırnak. bk. dırnağ, tırnaq
- d. (24a/2), (24a/3), (30b/17), (30b/8), (30b/9)
- d. + da (31a/2)
- d. + dur (31a/3), (31a/5), (31a/6)
- d. + ları (23b/5)
- [= 10]
- dış:** Herhangi bir cisim veya alanın sınırları içinde bulunmayan yer, hariç, iç karşıtı.
- d. + ı (25b/1), (89b/10), (89b/9)
- [= 3]
- dībāc:** < Ar. Dallı, çiçekli bir çeşit ipek kumaş, dībâ, canfes.
- d. + ı (58b/11)

[= 1]
đikeyn: <Ar. 1. Horoz. 2. Atın kulağı arkasındaki tümseklik.

d. (93b/11)

[= 1]

đin: <Ar. Din, inanç.

d. (2a/12), (3b/16), (3b/17), (4a/5)

d. + de (8b/13), (9a/4)

d. + den (4b/8)

d. + e (3b/17)

d. + inden (8a/6), (8a/6)

d. + leri (12a/17)

[= 11]

đinār: <Ar. Eski zamanın çeyrek lirası değerinde bulunan bir nevî altın parası

d. (210a/17), (210b/2)

[= 2]

đinārī: <Ar. Dinar ile ilgili.

d. (12b/7)

[= 1]

đivān: <Ar. 1. Büyük meclis. 2. Bir şâirin şiirlerini kafiyelerine göre alfabe sırasıyla içine alan mecmua.

d. (11a/9)

d. + da (11a/9)

d. + larını (208b/5)

[= 3]

đivār: <Far. Duvar.

d. (210a/1)

d. + a (113a/10), (94a/12)

d. + dan (112a/3), (73a/17), (81b/6)

d. + e (81b/4)

d. + lara (84a/2)

d. + eder (81b/2)

[= 9]

đi-: Demek. bk. de-.

d.-yem (4a/5)

[= 1]

đib: Dip.

d. + i (33a/6), (33a/7), (90b/8)

d. + ine (22b/11), (28b/4)

d. + ini (177b/1), (68a/2)

d. + inüñ (29a/10)

d. + lerinden (93b/14)

d. + lerini (177b/8)

[= 10]

đibiyye: <Far. "debe" Fıtık, kasık yarığı.

d. (101a/4)

d. + nüñ (110a/6)

[= 2]

đifl: bk. difle

d. (101b/5)

[= 1]

đifle: <Ar. Zakkum, zıkkım. bk. difl

d. (101b/4)

[= 1]

đikkat: <Ar. İncelik, dakik oluş. Ehemmiyet ve kıymet verme.

d. (103b/3), (197a/8), (20a/14), (4b/4), (83a/14), (83a/9)

d. + de (145b/13)

d. + i (36b/11), (38b/3), (38b/4), (38b/6)

d. + le (216a/3)

[= 12]

đik-: Dikmek.

d.-di (37a/16), (37b/1), (37b/3)

d.-digiñ (177b/13)

d.-e (98b/7)

d.-er (112a/12)

d.-ersin (177b/8)

d.-esin (126a/10), (126a/12), (177b/13),
(216b/2)

d.-üb (100b/9), (177b/1), (35a/16),
(37b/8), (82b/17)

[= 16]

diken: Bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu vb. bölümlerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri.

d. + i (214a/12)

d. + inden (118a/8)

d. + inüñ (118a/12)

[= 3]

diken: < Ar. Boyunda bulunan iki uzun kemik. bk. şevārib

d. (28a/3)

[= 1]

dikil-: Dikilmek.

d.-miş (134a/13), (91a/2)

d.-üb (16b/15)

[= 3]

dikiş: Dikiş.

d. (200b/10)

[= 1]

dikmek: Dikmek, dik tutmak.

d. (38a/12)

d. + de (177b/13)

[= 2]

dikül-: Dikilmek, dik durmak.

d.-e (25a/13)

d.-en (126a/13), (126a/14)

d.-übdür (28a/17)

[= 4]

diküli: Dikili, dik olma.

d. (104a/14), (111a/1), (135a/8), (148b/1),
(192a/3), (193b/6), (38a/13), (89b/8)

d. + éder (108b/7)

[= 9]

dil: Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı.

d. (101b/12), (32a/10), (5a/15)

d. + in (110a/8)

d. + inde (116b/10)

d. + ini (118b/13)

[= 6]

dilçüg: Dilcik, küçük dil.

d. + i (27a/3)

[= 1]

dile-: Dilemek.

d.-düm (34a/10)

d.-r (145a/5)

d.-rse (8a/10)

d.-rseñ (145b/8), (145b/9), (146a/2),
(146a/3), (168b/2), (168b/3), (168b/4),
(168b/5), (168b/6), (168b/8), (177b/15),
(183b/1), (183b/2), (183b/3)

d.-rsin (155b/4), (155b/5), (156b/11)

d.-se (76a/11)

d.-señ (148a/12), (156b/4), (34b/14)

[= 24]

dil-i murg: < Far. Kuş kalbi.

d. + ını (205a/7)

[= 1]

dilkü üzümü: bk. tilki üzümü, tilki üzümü, tilki kuyruğı üzümü

d. + n (124a/11)
[= 1]

dimāğ: < Ar. 1. Beyin. 2. Akıl, şuur.
d. (109b/14), (117b/10), (117b/15)
d. + a (25a/5), (26b/3)
d. + da (113a/3)
d. + ı (108b/17), (109b/12), (109b/15),
(24b/14)
d. + ında (108b/16), (116b/13)
d. + un (101a/3)
d. + uñ (101a/3), (109b/11)
[= 15]

đinil-: Denilmek
d.-digi (170b/5)
[= 1]

dip: Dip, bir şeyin en alt bölümü.
d. + lerinüñ (199a/6)
[= 1]

dirā'at: bk. darī^c
d. + de (36a/5)
d. + i (36a/15)
[= 2]

direg: bk. direk
d. + e (136b/3)
d. + i (179b/7)
d. + iñ (136b/2)
[= 3]

direk: Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek; sütun.
d. (136b/1), (164b/1)
[= 2]

dirhem: Okkanın dört yüzde birine eşit olan, 3,207 gramlık eski bir ağırlık ölçüsü.

d. (116b/5), (117a/12), (117b/11),
(117b/11), (117b/11), (117b/12),
(117b/12), (117b/6), (118b/1), (121a/5),
(121a/5), (121a/6), (121b/11),
(121b/16), (126b/14), (126b/15),
(126b/15), (126b/16), (210a/17), (210b/1),
(210b/2), (94b/8)
d. + den (15b/17)
[= 24]

diri: Diri, canlı.
d. (213a/6)
d. + dür (4a/5)
d. + lerdür (7a/9)
d. + olduk (207a/10)
[= 4]

dirseg: bk. dirsek
d. + e (39a/8)
d. + i (113b/16), (192a/13), (198a/17)
d. + üñ (151a/15)
d. + üñi (151a/16), (153a/16)
[= 7]

dirsek: Kol ile ön kol arasındaki eklem arka yanı.
d. (179a/13), (29b/16), (29b/16)
[= 3]

dişār: < Ar. 1. Üste giyilen kaftan, elbise. 2. Yatak çarşafı.
d. + larıdur (21b/2)
[= 1]

disī^c: < Ar. Atın boyun kökü.
d. (38b/9)
[= 1]

disī^c-i cevdet: < Ar. ?
d. + i (38b/9)
[= 1]

diş: Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri.

d. (58a/11)

d. + den (57b/6)

d. + dür (26b/15), (26b/16)

d. + lerdür (27a/1)

d. + leri (113a/5), (57b/3), (57b/6), (58a/10), (59b/12), (59b/12), (74b/11), (85a/1), (89a/9), (89a/9), (89a/9)

d. + leridür (26b/14), (26b/17)

d. + lerinde (28a/15)

d. + lerinden (177b/9), (26b/13), (74b/10)

d. + lerine (68b/4)

d. + lerini (118b/6)

d. + lerinüj (74b/10), (89a/8)

d. + lerünj (102a/9)

[= 27]

dişi: Dişi.

d. (13a/2), (216a/8), (217a/14), (23a/9), (35b/7), (40b/15), (40b/17), (41b/1), (59b/8)

d. + de (23a/9)

d. + leri (217b/4)

d. + lerinden (216a/6)

d. + si (94a/6)

d. + sinüj (35b/9), (94a/7)

[= 15]

dişi at: Dişi at.

d. (13a/2), (59b/8)

d. + da (23a/9)

d. + uñ (41b/1)

[= 4]

ditre-: Titremek.

d.-meye (196b/1), (197a/7)

d.-r (102b/4), (112b/7), (124b/1), (176a/8)

d.-ye (109b/15)

[= 7]

ditremek: Titremek.

d. + den (191a/10)

[= 1]

diyār: < Ar. Memleket, ülke.

d. + a (21b/3), (5a/9)

d. + ma (211b/17)

d. + ında (171a/17), (213a/15), (87b/17)

[= 6]

diz: Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer.

d. (30a/7), (33b/17)

d. + de (104b/4), (106a/10), (106a/16), (30a/4)

d. + dür (30a/4)

d. + i (109a/9), (90a/2)

d. + idür (90b/14)

d. + in (14b/8), (72b/12)

d. + iñi (132a/13)

d. + inde (105a/9)

d. + inden (18b/5)

d. + ine (196a/16)

d. + inüj (113a/9)

d. + leri (102a/9), (104a/10), (112a/2), (68a/5), (80a/14)

d. + lerin (102a/8)

d. + lerinde (57b/5), (79b/2)

d. + lerindendür (31b/10)

d. + lerine (124b/5)

d. + üj (104b/5), (183b/14), (186b/5), (196b/11), (29a/16), (29b/13), (30a/7), (30a/8), (30a/8), (30a/9), (34a/4)

[= 38]
dizgin: Gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yönleltmeye yarayan kayış.

d. + leri (79a/11)

d. + lerine (79a/11)

[= 2]

dizil-: Dizilmek.

d.-mişdür (172b/6)

[= 1]

dizme: Dizme işi.

d. + sine (172b/3)

[= 1]

dost: <Far. Sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi görüşülen kimse, düşman karşıtı.

d. + ı (86a/10)

d. + ları (7b/8)

d. + larına (77a/9)

[= 3]

dög-: Dövmek, bir şeyi toz durumuna getirmek için ezmek.

d.-dükdensöğra (119a/3)

d.-e (120b/1)

d.-ersin (116a/8)

d.-esin (118a/15), (118b/9), (120a/10), (125a/16), (125b/1), (126b/1), (126b/16), (127a/9)

d.-üb (116a/6), (116b/5), (116b/7), (117b/6), (119a/14), (121b/9), (123a/7), (124a/15)

[= 19]

dögil-: Dövülmek.

d.-üb (116b/11), (117b/12), (120b/7)

[= 3]

dögül-: Dövülmek.

d.-icek (121a/1)

d.-miş (117b/7), (118a/5), (120a/3), (124a/10), (126b/1), (98a/15), (121a/8)

[= 8]

dögülme: Dövülme.

d. + sidür (134b/3)

[= 1]

dögüşmek: Dövüşmek.

d. (84b/17)

d. + dür (100b/8)

[= 2]

dök-: Dökmek.

d. (68a/9)

d.-e (71b/7)

d.-eler (119b/12), (119b/8), (120a/13)

d.-er (110a/17), (110b/3)

d.-ersin (125b/7), (96b/6)

d.-esin (117a/17), (118b/14), (119a/4), (122a/12), (124b/4), (125b/2), (125b/4), (126a/10), (126a/6), (126b/5)

d.-üb (99a/1)

d.-übdür (4a/17)

[= 21]

dökil-: Dökülmek.

d.-üb (108a/17), (108b/2), (112b/10)

d.-ür (108b/14), (114a/6), (173b/5)

[= 6]

dökmek: Dökmek.

d. (118b/15)

[= 1]

dökül-: Dökülmek.

d.-e (90b/11)

d.-se (24a/8)

[= 2]

dön-: Dönmek.

d.-dükde (134b/17), (72a/15)
d.-e (69b/17), (80a/9), (80b/12), (94a/12)
d.-er (111a/1), (112b/16), (13b/14),
(177a/12), (195a/14), (195a/5), (214a/7),
(21a/1), (22a/16), (84a/11), (84a/2), (8b/2)
d.-ersin (136a/12), (136a/12)
d.-esin (136b/1), (136b/2)
d.-meye (176b/2)
d.-mez (107b/10), (75b/13)
d.-miş (169b/11)
d.-se (133b/14), (76a/6)
d.-üb (156b/8), (186a/17), (199a/11),
(200a/7), (209b/1), (7a/3)
[= 34]

dönder-: Döndürmek.

d. (136b/16), (136b/17), (137a/1),
(140b/5), (146b/10), (146b/15), (146b/17),
(147a/1), (147a/2), (147a/4), (147a/7),
(155a/14), (156b/12), (156b/8), (83b/2),
146b/4), (81b/17), (81b/6), (87a/7)
d.-e (69b/1), (70a/15), (70b/16), (71a/3),
(71a/5), (71b/11), (71b/7), (72a/9),
(74a/2), (8a/16), (98a/2)
d.-eler (119b/10)
d.-esin (123b/4), (76a/2), (83b/1)
d.-meye (73b/1)
d.-meyesin (148b/6)
d.-üb (120b/13), (68a/3), (71a/6)
d.-üñ (12a/12)
d.-ür (179b/1)
d.-ürsin (76a/7)
[= 42]

dönderme: Döndürme.

d. + si (147b/13), (187a/7)

[= 2]

döndermeg: Döndürmek.

d. + i (85b/5)

[= 1]

döndermek: Döndürmek.

d. (154b/17), (179b/2), (78b/7)

d. + de (80a/7)

d. + den (106b/7)

[= 5]

döndür-: Döndürmek, çevirmek.

d. (146b/13), (146b/13)

d.-dügün (136b/15)

d.-e (156b/13), (192a/12), (192a/5),
(196a/13), (69a/4), (71b/5), (98a/1)

d.-eler (122a/10), (208a/17)

d.-esin (143a/7), (156b/8), (170a/2),
(170a/2), (177a/5), (180a/11), (196b/10),
(196b/7), (199a/15), (200a/7)

d.-üb (196b/13)

d.-ürsin (136b/12), (136b/13), (137b/14),
(143a/4), (144a/4), (144a/9), (146b/3),
(146b/9), (181b/6), (183a/16), (80a/5)

[= 34]

döndürme: Döndürme.

d. + si (109b/12), (145b/2)

[= 2]

döndürmeg: Döndürmek.

d. + e (135b/11), (80a/8)

d. + i (136b/15)

d. + iñ (137b/13)

[= 4]

döndürmek: Döndürmek.

d. (134b/4), (136a/10), (136a/6), (136a/8),
(136b/14), (179a/2), (8a/15)

- d. + de (80a/1)
- d. + den (187a/10), (187a/16)
- [= 10]
- dönüş:** Dönüş.
- d. + de (71a/15)
- [= 1]
- dönme:** Dönme.
- d. + si (6a/8), (87a/9)
- d. + sine (69b/13)
- d. + sinüj (6a/8)
- [= 4]
- dönmeğ:** Dönmek.
- d. + e (22a/15)
- d. + i (80a/8)
- [= 2]
- dönmek:** Dönmek.
- d. (136a/10), (166b/17), (199a/14)
- d. + de (136a/9), (80a/10)
- d. + den (107b/11), (80a/6)
- d. + dür (100b/10), (100b/8)
- [= 9]
- dönüm:** Dönüm.
- d. (211a/2), (211a/2)
- [= 2]
- dörd:** bk. dört.
- d. + ünci (111b/7), (117a/16), (117b/9), (123b/2), (124b/8), (80b/9)
- d. + üncide (137a/8)
- d. + üncisi (191a/2)
- [= 8]
- dört:** Dört.
- d. (98a/7), (108a/11), (115b/16), (116a/11), (117a/13), (117a/5), (117b/12), (117b/5), (117b/6), (121a/5), (122b/9), (124b/10), (124b/2), (124b/4), (124b/5), (125a/13), (127a/1), (127b/3), (146a/10), (151a/14), (152b/1), (16a/13), (171b/7), (174b/15), (174b/15), (176b/2), (179a/11), (17a/7), (17a/7), (17b/1), (17b/1), (185b/15), (186a/14), (186a/9), (186b/8), (188a/12), (190b/17), (207a/6), (216b/15), (26b/15), (26b/16), (35b/10), (35b/16), (35b/17), (35b/3), (35b/7), (38b/15), (41b/6), (42a/10), (42a/12), (56b/10), (58b/3), (59a/17), (68b/11), (70a/14), (71b/10)
- d. + dür (26b/13), (26b/14), (26b/15), (26b/17)
- [= 60]
- dört yüz:** Dört yüz.
- d. + dür (59a/17)
- [= 1]
- döşe-:** Döşemek.
- d.-ye (69b/4)
- d.-yüb (68a/8)
- [= 2]
- dūd:** < Ar. Kurt, böcek.
- d. + uñ (113a/10), (123a/16)
- [= 2]
- dūd-ı kırūh:** < Ar. Kurt, kurtçuk yaraları.
- d. (101a/16)
- [= 1]
- dūd-i fī'l-baṭn:** < Ar. Karında kurt olması.
- d. (101a/10)
- [= 1]
- dūn:** < Ar. 1. Aşağı, aşağılık. 2. Alçak, soysuz kimse. 3. Altta, aşağıda.
- d. (118a/3), (118a/4)
- [= 2]
- duḥān:** < Ar. 1. Tütün. 2. Duman.

- d. (213b/15) [= 1]
- d. + ı (10b/2) [= 2]
- duḥūl:** < Ar. İçeri girme, içine girme.
- d. (154b/12)
- d. + eyle (154b/12)
- d. + ından (198a/10), (198a/4)
- d. + éde (180a/14)
- d. + éder (41a/11), (87b/13), (96a/12)
- d. + édersin (137b/10), (150a/7)
- d. + édesin (136a/15)
- d. + édüb (154b/14)
- d. + étmege (22a/4)
- d. + étmek (138a/4)
- [= 14]
- duhn:** < Ar. Sürünecek yağ.
- d. (117b/8) [= 1]
- duhn-ı benefşec:** < Ar. Menekşe yağı.
- d. (116a/15) [= 1]
- duhn-ı faḡiye:** < Ar. Kına çiçeği yağı.
- d. (116a/14) [= 1]
- duhn-ı ḡinnā:** < Ar. Kına yağı.
- d. (117a/7)
- d. + dan (118a/9) [= 2]
- duhn-ı şıynī:** < Ar. Çin yağı.
- d. (194a/11), (195a/15) [= 2]
- duhn-ı şīrec:** < Ar. Susam yağı.
- d. (120a/11)
- duʿā:** < Ar. 1. Allah'a yalvarma, niyaz. 2. Birini çağırma, bir yere gönderme.
- d. (209b/14)
- d. + dur (93b/8)
- d. + sın (4a/7)
- d. + éderler (10b/14)
- d. + yı (210a/2) [= 5]
- duʿā-yı pādīşāh-ı islām:** < Ar. İslam padişahının duası.
- d. (4a/8) [= 1]
- dur-:** Durmak.
- d.-ur (4a/6) [= 1]
- durḡud-:** Durdurmak.
- d.-ursın (80a/14) [= 1]
- duṭ-:** Tutmak.
- d.-ar (113a/13)
- d.-arsa (23a/3) [= 2]
- duṭuş-:** Tutuşmak.
- d.-a (16a/8) [= 1]
- dübr:** bk. dübür.
- d. + den (101b/17) [= 1]
- dübüs:** ?
- d. (159a/1) [= 1]

dübür: <Ar. 1. "dübr" K1ç, mak'ad, süfre; bir şeyin arkası, gerisi, sonu. 2. Arı, arı sürüsü. 3. "debir" Hayvanın semer vb. şeylerden olan sırt yarası, yağı.

d. (111a/7), (32b/10)

d. + de (125a/10)

d. + den (115a/5)

d. + e (115a/3)

d. + i (112a/11)

d. + ine (118a/10)

d. + üñ (114b/16)

[= 8]

dücâc: <Ar. 1. "decâc" Tavuk. 2. Atın gerdanındaki iki yumru.

d. + dan (101a/11)

[= 1]

dücâc-ı zibl: <Ar. Tavuk gübresi.

d. + i (113a/14)

[= 1]

dügüm: Dügüm.

d. (133b/2), (133b/5)

[= 2]

dülbend: <Far. Tülbent, yazma, örtü.

d. (200a/4)

[= 1]

dün: Gece.

d. (82a/5)

[= 1]

dünyâ: <Ar. 1. İçinde yaşadığımız âlem, yer yuvarlağı. 2. Küre.

d. (21a/4), (7b/1), (9b/3)

d. + da (12b/12), (132a/1), (4a/4)

d. + ya (21b/5), (4a/2)

d. + y1 (66a/1), (9b/2)

[= 10]

dür-: Dürmek, düzenlemek.

d.-er (102a/8)

[= 1]

dürlü: Türlü, çeşitli.

d. (12b/15), (182a/14), (195b/10)

d. + dür (213a/12), (84a/6)

[= 5]

dürtmeg: Dürtmek.

d. + iñ (180a/10)

[= 1]

dürtmek: Dürtmek.

d. (176a/12)

[= 1]

dürüd: <Far. 1. Dua, medih; selâm. 2. Ekin biçme. 3. Yontulmuş ağaç, kereste.

d. (3b/16)

[= 1]

düş-: Düşmek.

d.-di (131a/16), (207a/7)

d.-dügi (113b/7)

d.-düginüñ (115a/3), (115a/4)

d.-dükde (180b/13), (180b/16), (21b/2)

d.-e (82b/11), (85a/2)

d.-ecek (191a/7)

d.-en (125a/14)

d.-er (104a/16), (107a/12), (109a/11), (111b/17), (112a/2), (112b/10), (112b/8), (113a/6), (113a/9), (146a/7), (147a/10), (155a/11), (155a/12), (176b/17), (181a/4), (181a/6), (23a/4)

d.-erse (181a/2), (200b/5)

d.-ersin (184a/1)

d.-meye (143a/3), (188a/5)

d.-mez (216a/4)
d.-mezden (186b/16)
d.-miş (18b/15)
d.-se (111b/13), (114a/15), (97b/9)
d.-ürsen (146a/15)
[= 41]

düşmân: <Far. Düşman, yağı, hasım.
d. (168b/11)
d. + a (15b/3), (178b/15), (189b/5)
d. + dan (5b/5)
d. + ı (5a/13)
d. + ından (131b/1)
d. + ını (6a/3)
d. + uñ (21a/4)
d. + uñuzı (6a/3)
[= 10]

düşme: Düşme.
d. + si (101a/17), (115a/9), (125a/12)
d. + sinüñ (125a/10)
[= 4]

düşmek: Düşmek.
d. (101b/11), (104a/10), (132b/9),
(181a/6), (213b/16)
d. + den (102a/3), (104a/17), (131a/14),
(133b/5), (134a/6), (176a/9)
[= 11]

düşmen: <Far. Düşman, yağı, hasım. bk. düşmân
d. (13b/16), (15a/3), (15b/2)
[= 3]

düşür-: Düşürmek.
d.-esin (145b/8)
d.-mesün (21a/3)
d.-meye (200a/9)

d.-mez (18a/2)
d.-señ (148a/15)
d.-ür (19b/12)
d.-ürsin (134b/8)
[= 7]

düşvâr: <Far. Güç, zor.
d. (23b/12)
[= 1]

düşvârlıg <Far. + T. Güçlük, zorluk.
d. + ı (6a/9)
[= 1]

dütül-: Tütülmek.
d.-mişdür (194b/3)
[= 1]

dütün: Tütün.
d. + i (10b/3)
d. + inde (194b/3)
[= 2]

dütünlen-: Tütünlenmek.
d.-miş (194b/3)
[= 1]

düz: Düz.
d. (114b/8), (120b/17), (187a/4), (188a/4),
(194b/11), (194b/17), (31a/5), (35a/12),
(79b/14), (80a/12), (86b/2), (97b/13),
(98a/15)
d. + dür (178a/12), (194b/7)
d. + ola (175b/4)
d. + olsa (175b/3), (23b/13)
d. + eder (97b/6)
d. + édüb (98a/16)
d. + étmek (170a/1)
[= 21]

düz-: Düzmek.

d.-ün (6a/1)

[= 1]

düzlen-: Düzlenmek.

d.-ecek (169b/16)

[= 1]

düzül-: Düzülmek.

d.-miş (69b/15)

[= 1]

-E-

e'ācim: < Ar. Arap olmayanlar, İranlılar, Acemler.

e. (48b/2)

[= 1]

ebācil: < Ar. Atın ellerinde ve ayaklarında bulunan kalın, kaba bir damar.

e. (39a/1)

e. + i (90a/4)

e. + ün (39a/1)

[= 3]

ebā hureyre: < Ar. Kişi adı.

e. (10b/11)

[= 1]

ebcel: bk. ebācil

e. (90a/4)

[= 1]

ebdān: < Ar. Cisimler, vücutlar, gövdeler, tenler.

e. + dan (202a/5)

e. + ı (203a/3), (59b/6)

e. + ède (203a/6)

[= 4]

ebed: < Ar. Sonu olmayan gelecek zaman.

e. (198b/3)

[= 1]

ebeden: < Ar. Asla, hiçbir zaman, katiyen.

e. (106a/10), (10b/17), (147b/15), (147b/8), (153a/6), (183b/1), (74a/1), (75a/15), (84a/3), (84b/13), (87a/11)

[= 11]

ebedī: < Ar. ebed'e mensup, zevalsiz, sonu olmayan

e. + dür (107a/16)

[= 1]

ebedü'd-dehr: < Ar. Ebeden.

e. (110a/4)

[= 1]

ebher: < Ar. 1. Temiz kanı yürekten bedene dağıtan büyük damar, ana damar. 2. En bâhir, en âşikâr, en parlak.

e. + inde (32b/9)

e. + ün (32b/6)

[= 2]

ebherān: < Ar. Kamişa benzeyen, üzerlerinde yağlı ve uzun et parçaları bulunan iki damar.

e. (31a/16), (31b/8)

[= 2]

ebi mes'ūd: < Ar. Kişi adı.

e. + dan (209a/4)

[= 1]

ebi talha: < Ar. Kişi adı.

e. + nuḡ (209a/1)

[= 1]

eblaḡ: < Ar. 1. Alaca, bulaca. 2. Rengârenk. 3. Alabacak [at].

e. (15a/17)

e. + dur (169a/7)

e. + ı (15a/16)

[= 3]

eb'ad: <Ar. En uzak, çok uzak.

e. + ıdur (93b/16)

[= 1]

ebr-dest: <Far. Ova bulutu.

e. (186b/11), (186b/7)

e. + den (186b/8)

[= 3]

ebrem: <Ar. Bükülme, bükülmüş olan şey.

e. (34a/1)

[= 1]

ebret: <Ar. Kola ulaşan bir kemik.

e. (29b/14), (29b/15)

e. + inüñ (39b/5)

[= 3]

ebrişim: <Far. İbrişim. 1. Kalınca bükülmüş ipek iplik. 2. sf. Bu iplikten yapılmış.

e. + den (195b/12)

[= 1]

ebtal: <Ar. Böğür.

e. (32a/13), (32b/2)

[= 2]

ebtāl: <Ar. Yiğitler, doğuşken erler.

e. + a (15b/9)

e. + uñ (22a/4), (22a/7)

[= 3]

ebū hureyre: <Ar. Kişi adı.

e. (10b/10)

e. + den (10b/12), (10b/4)

e. + rażiyallāhü'anhu (10a/15), (12b/12), (37a/5)

[= 6]

ebū 'ubeyde: <Ar. Kişi adı.

e. + rażiyallāhü'anhu (37b/6)

[= 1]

ebū şālih: <Ar. Kişi adı.

e. (10b/12)

[= 1]

ebū yusuf-ı baytār-ı mütevekkil: <Ar. Kişi adı. "Baytar vekili Ebū Yusuf"

e. (120b/9)

[= 1]

ebuzer: <Ar. Kişi adı.

e. (10b/10)

[= 1]

ebvāb: <Ar. Bablar, sınıflar.

e. + in (160a/2)

[= 1]

ebyaz: <Ar. Pek ak, pek beyaz.

e. (217b/16), (51b/2), (58a/12)

e. + a (57a/3)

e. + ıdur (217b/16)

[= 5]

ebyen: <Ar. 1. Daha açık, net, kesin, belirgin, aşikar, meydanda olan; ortada. 2. "ebyân" Adını kabilesinden alan Arap atının bir cinsi.

e. (103a/6), (186a/4), (187a/16), (188b/2), (189b/15), (36b/13)

e. + den (191b/13), (191b/4), (191b/9)

e. + dür (132a/13)

e. + i (190b/16)

e. + inde (197a/16)

[= 12]

ecebe: <Ar. "ecebet" Alın, büyük alınlı.

e. (27a/12)

[= 1]

ecel-i kazā: <Ar. Tehlikeye uğramak suretiyle, tesadüfi olarak gelen ecel.

- e. + yı (14a/16)
[= 1]
- ecem:** < Ar. Boynuzsuz koyun.
e. (139a/2)
[= 1]
- eclā:** < Ar. Pek aşikar, pek belli, pek parlak, ziyade güzel.
e. + dur (172b/11)
[= 1]
- ecmaʿ:** < Ar. en toplu, çok birleşmiş ve biriken.
e. (183a/16), (81a/9)
[= 2]
- ecmel:** < Ar. En (daha, pek, çok) güzel, yakışıklı.
e. (23a/5)
e. + idür (170b/4)
[= 2]
- ecnād:** < Ar. Askerler, taburlar.
e. + ndan (204a/15)
[= 1]
- ecnās:** < Ar. Cinsler, nevîler, çeşitler, türülür, soylar.
e. + ıdur (169a/4)
e. + ın (169a/1), (194a/13)
[= 3]
- ecnās-ı mekrūha:** < Ar. 1. Kötü, tiksinti veren cinsler. 2. Dinimizce uygun görülmeyen cinsler.
e. + dur (57b/10)
[= 1]
- ecr:** < Ar. 1. Bir iş, hizmet karşılığında verilen şey. 2. Ahrete ait mükâfat, sevap. 3. Ücret.
e. (12b/12), (189a/16)
e. + de (7b/14)
e. + i (7a/4)
e. + ini (5b/7)
- e. + olur (189b/6)
[= 6]
- ecred:** < Ar. 1. Tüysüz, kel, saçsız, sakalsız, köse. 2. Otsuz [yer].
e. (16a/17)
[= 1]
- ecrez:** < Ar. Ayaklarda (Arka ayaklarında sinirlerde) meydana gelen şişlik.
e. (100b/13)
[= 1]
- ecr-i ʿazīm:** < Ar. Büyük mükâfat, sevap.
e. (5b/15), (5b/16), (7b/3), (8a/2)
[= 4]
- ecved:** < Ar. Daha, pek, en iyi olan.
e. (12b/6), (153b/1), (23a/5), (67b/6), (95a/9)
e. + i (153b/9), (154b/3), (166b/15), (171a/14), (175b/12), (188a/1), (188a/2), (188a/8), (208b/17), (57a/9), (89a/1)
e. + idür (166b/3), (58b/11), (74b/8)
e. + indendür (43b/1)
e. + olan (167a/15)
e. + olsa (67b/5)
e. + olur (86b/5), (96a/11)
[= 24]
- ecyād tağı:** < Ar. + T. Mekke’de bulunan bir dağ, Ecyād Dağı.
e. + na (11b/13), (11b/14), (93b/2), (93b/3)
[= 4]
- eczā:** < Ar. 1. Parçalar, kısımlar. 2. İlâçlarda kullanılan maddeler.
e. (115b/17)
e. + yı (119a/14), (125a/11)
[= 3]
- éd-:** Etmek.

è.-e (103a/11), (105b/10), (109a/15),
(111b/2), (112b/13), (116b/1), (118a/2),
(119a/7), (122a/6), (122a/6), (127a/17),
(135b/16), (135b/16), (136b/15),
(137a/11), (137a/3), (138a/12), (138b/3),
(138b/3), (138b/3), (138b/6), (142a/3),
(146b/11), (147a/4), (147a/5), (147b/14),
(147b/6), (147b/7), (148a/7), (14b/15),
(151a/1), (151a/2), (151a/3), (151a/3),
(151a/4), (151a/4), (151a/4), (152b/11),
(153b/15), (154b/12), (154b/17), (155a/1),
(155a/2), (168b/9), (180a/14), (186a/7),
(186b/1), (186b/1), (186b/14), (186b/14),
(186b/16), (186b/16), (186b/17), (186b/4),
(186b/7), (187a/16), (187a/7), (187b/13),
(187b/13), (187b/14), (187b/14),
(188a/10), (188a/10), (188a/17),
(190b/15), (190b/2), (191a/16), (191a/17),
(191a/5), (191b/12), (191b/12), (191b/14),
(191b/17), (192a/1), (192a/11), (192a/11),
(192a/12), (192a/13), (192a/14),
(192a/17), (192a/5), (192a/6), (192a/7),
(192a/9), (192b/3), (192b/4), (192b/8),
(192b/9), (193a/15), (193a/16), (193a/6),
(193a/6), (193a/7), (193b/10), (193b/16),
(194a/9), (195b/8), (195b/8), (196a/13),
(196a/15), (196a/15), (196a/16),
(196a/17), (196a/9), (196b/2), (196b/8),
(197a/13), (197a/16), (197b/10),
(198a/11), (198a/12), (198a/12),
(198a/12), (198a/16), (19b/16), (19b/17),
(19b/8), (200b/10), (200b/10), (200b/11),
(203a/6), (203a/6), (204a/17), (207a/1),
(207b/3), (207b/4), (207b/5), (208b/2),
(209a/10), (209a/13), (209a/14),
(209a/15), (210a/16), (212a/10),
(212a/14), (212a/6), (213a/8), (214a/11),
(214b/2), (216a/4), (216b/17), (216b/3),
(31b/16), (34a/10), (34b/9), (35a/17),
(35a/17), (35b/3), (35b/3), (35b/3),
(36a/10), (36a/10), (37b/10), (40a/13),
(40a/14), (41a/10), (41a/11), (41a/8),
(41b/5), (41b/7), (41b/7), (42a/11),
(42a/13), (42a/14), (42a/15), (53a/2),
(55b/7), (56a/14), (56b/2), (56b/4),

(56b/7), (5a/16), (67a/5), (67b/9),
(68a/16), (68a/17), (68a/2), (68a/3),
(68b/11), (68b/13), (68b/14), (68b/15),
(68b/3), (68b/4), (69a/14), (69a/16),
(69a/3), (69a/6), (69b/10), (69b/11),
(69b/11), (69b/14), (69b/16), (69b/5),
(69b/5), (69b/8), (69b/9), (70a/1),
(70a/11), (70a/16), (70b/10), (70b/12),
(70b/7), (71a/11), (71a/14), (71a/14),
(71a/16), (71a/17), (71a/4), (71a/5),
(71a/9), (71b/1), (71b/11), (71b/12),
(71b/14), (71b/15), (71b/16), (71b/17),
(71b/3), (71b/5), (71b/8), (71b/8), (72a/1),
(72a/3), (72a/4), (72a/4), (72a/7),
(72b/10), (72b/14), (72b/5), (72b/6),
(72b/7), (72b/7), (72b/8), (72b/8), (72b/9),
(73a/1), (73a/11), (73a/13), (73a/16),
(73a/7), (73a/9), (73b/10), (73b/10),
(73b/11), (73b/11), (73b/14), (73b/15),
(73b/3), (73b/4), (73b/9), (74a/12),
(74a/15), (74a/9), (75a/7), (75b/16),
(75b/17), (75b/8), (76a/13), (76a/13),
(76a/5), (76a/5), (77b/14), (77b/14),
(77b/14), (77b/15), (77b/9), (78a/13),
(78a/14), (78a/17), (78b/3), (78b/3),
(78b/6), (78b/8), (78b/9), (80a/16),
(80a/2), (81a/14), (82a/13), (82a/14),
(82a/15), (82b/11), (83a/10), (83a/14),
(83a/3), (83a/9), (83a/9), (83b/1), (84a/4),
(85a/7), (86a/4), (86b/14), (87a/1),
(87a/7), (88a/6), (88b/11), (88b/4), (8b/1),
(90b/17), (91a/1), (91a/1), (91a/1),
(94a/16), (94a/2), (94a/2), (95a/2),
(95b/9), (96a/5), (97b/13), (97b/13),
(97b/15), (98a/1), (98a/5)

è.-ebilürse (68a/15)

è.-ecegim (126b/11)

è.-ecegin (130b/13)

è.-ecek (122a/11), (123a/3), (143a/15),
(147b/4), (148a/3), (148a/3), (155a/13),
(155a/14), (155b/2), (166b/11), (172b/7),
(179b/1), (183a/1), (185b/10), (187a/3),
(192a/1), (192a/7), (193b/11), (193b/8),
(196b/11), (199a/16), (216a/14), (6b/10),

(6b/7), (71a/10), (73b/16), (75a/1),
(79b/3), (83b/14), (87a/10), (87a/5),
(88a/4), (89b/12), (8b/14), (96a/15)

è.-eler (115b/14), (116a/13), (116a/15),
(116b/2), (116b/6), (116b/7), (116b/7),
(116b/9), (117a/7), (119a/12), (119a/13),
(119a/16), (119b/1), (119b/13), (119b/17),
(119b/17), (119b/4), (119b/5), (120b/13),
(120b/17), (121a/1), (121a/1), (121a/2),
(121a/4), (166b/3), (166b/4), (202a/13),
(202b/9), (203a/16), (203b/17), (203b/17),
(204a/2), (204a/2), (207a/13), (207a/14),
(207b/13), (208a/16), (208a/17),
(209a/10), (211b/5), (212a/6), (214a/16),
(84b/5), (8a/9), (95a/11), (95b/14)

è.-elüm (136b/11), (211a/1), (211a/3)

è.-em (212a/2)

è.-emez (105a/5), (112a/9), (115a/17),
(122a/7), (138a/17), (178a/14), (178a/7),
(178a/9), (207a/16), (215b/12), (23b/12),
(36b/9), (68a/11), (75b/2), (84a/1),
(84a/1), (85b/11), (85b/11)

è.-emezler (107b/4), (88b/2)

è.-emezsen2 (21a/2)

è.-emezsin (137b/7), (137b/7), (166b/15)

è.-en (102b/1), (106b/6), (10a/3),
(110a/15), (110a/5), (110b/2), (113a/11),
(115b/10), (115b/11), (116a/12), (11a/1),
(130b/10), (147b/16), (15a/7), (170a/12),
(177a/12), (17b/5), (185b/3), (185b/9),
(186b/17), (187b/1), (187b/11), (188a/15),
(190b/10), (192a/4), (197a/17), (197a/8),
(19a/15), (202b/16), (209a/11), (209a/13),
(212a/13), (212b/6), (212b/6), (213a/5),
(213b/6), (214a/8), (214a/9), (214b/11),
(214b/6), (214b/6), (21a/15), (23a/11),
(25b/12), (33a/10), (33a/12), (33b/13),
(35a/11), (36b/10), (38a/1), (38a/9),
(5a/6), (5b/13), (67a/15), (67b/7),
(74b/14), (74b/6), (7b/15), (80a/6),
(83a/7), (88b/8), (89a/12), (8a/9), (91a/4)

è.-ene (212a/16)

è.-enlerden (10a/5)

è.-enlere (7b/17)

è.-enleri (5b/15), (7b/15), (8a/1), (8b/9)

è.-enlerün2 (120b/3)

è.-er (100b/11), (100b/2), (102a/6),
(102b/11), (102b/11), (102b/11),
(102b/14), (102b/6), (102b/7), (102b/9),
(103a/1), (103a/8), (103b/17), (103b/17),
(104a/1), (104a/1), (105a/3), (105a/4),
(105b/14), (105b/5), (105b/8), (105b/9),
(106a/1), (106a/5), (106b/11), (107b/17),
(107b/17), (107b/17), (107b/2), (107b/5),
(107b/5), (107b/6), (107b/6), (107b/9),
(108a/1), (108a/10), (108b/1), (108b/1),
(108b/1), (108b/13), (108b/5), (108b/7),
(108b/7), (109a/12), (109a/8), (109b/10),
(109b/13), (109b/2), (109b/3), (109b/3),
(109b/6), (109b/7), (109b/8), (10a/16),
(10a/9), (10b/12), (10b/4), (10b/4),
(110a/13), (110a/9), (110b/12), (110b/14),
(110b/15), (110b/9), (111a/10), (111a/10),
(111a/11), (111b/11), (111b/12),
(111b/12), (111b/14), (111b/16),
(111b/16), (111b/8), (112a/10), (112a/10),
(112a/14), (112a/2), (112a/3), (112a/5),
(112a/6), (112a/7), (112b/1), (112b/17),
(113a/12), (113a/16), (113a/4), (113a/7),
(113a/8), (113b/11), (113b/12), (113b/13),
(113b/17), (114a/16), (114a/3), (114a/3),
(114a/4), (115a/11), (115a/2), (115b/1),
(117a/2), (117a/5), (118b/15), (118b/8),
(119a/7), (119a/7), (11a/6), (120b/15),
(120b/5), (122a/14), (122a/3), (122a/5),
(122a/7), (122b/17), (126b/8), (127a/3),
(12b/13), (12b/13), (131a/15), (131b/15),
(131b/4), (133a/6), (133a/7), (133b/6),
(133b/9), (134a/1), (135b/13), (136b/7),
(136b/8), (137a/12), (137a/7), (137b/10),
(138a/12), (138a/7), (138b/11), (138b/16),
(138b/5), (138b/6), (139a/2), (139b/1),
(13a/15), (13a/2), (13a/9), (13a/9),
(142a/1), (142a/2), (142a/3), (142a/5),
(145a/4), (146a/11), (146a/13), (146a/6),
(146a/6), (146a/8), (147a/14), (147b/6),

(148b/11), (149a/10), (149a/8), (149b/1),
(14a/3), (14a/5), (14b/14), (150a/9),
(153a/13), (153a/8), (154a/1), (154b/7),
(156a/1), (157a/1), (157b/1), (158a/1),
(158b/1), (159a/1), (159b/1), (15b/13),
(160a/1), (160b/1), (161a/1), (161a/2),
(161b/1), (161b/1), (162a/1), (162a/1),
(162b/1), (162b/1), (163a/1), (163a/1),
(163a/2), (163b/1), (163b/1), (164a/1),
(164b/1), (165a/1), (165b/1), (166a/1),
(166b/16), (167a/1), (167b/2), (168a/1),
(168b/12), (168b/14), (169a/1), (169a/10),
(169a/6), (169b/12), (169b/12), (169b/15),
(169b/8), (16a/3), (16a/9), (170a/12),
(170a/14), (170a/6), (170a/7), (170b/14),
(175b/17), (176a/1), (176a/11), (176a/13),
(176a/2), (176a/3), (177a/12), (177a/8),
(178a/11), (178a/11), (178a/14),
(178a/16), (178a/16), (178a/17), (178a/8),
(178b/1), (178b/4), (178b/6), (179a/10),
(179b/1), (179b/1), (179b/5), (179b/7),
(17b/4), (180a/17), (180a/17), (180a/7),
(180a/8), (181a/11), (181b/1), (182a/11),
(183b/11), (185a/1), (185b/14), (186b/17),
(187a/11), (187b/11), (187b/15), (188a/7),
(188b/10), (188b/5), (188b/6), (189b/2),
(18a/11), (18a/13), (190a/14), (191b/10),
(191b/3), (192a/9), (192a/9), (192b/9),
(193a/7), (194a/12), (194a/12), (194a/13),
(194a/3), (195b/1), (195b/6), (196a/5),
(197b/1), (197b/11), (197b/8), (198a/1),
(199a/16), (199a/9), (199b/3), (19b/5),
(200a/16), (200a/5), (200b/4), (200b/8),
(202a/4), (202a/4), (202a/5), (202b/12),
(202b/13), (202b/17), (202b/5), (202b/6),
(203b/11), (203b/3), (204a/3), (204b/5),
(205a/2), (206a/12), (206a/16), (206a/9),
(206a/9), (206b/1), (206b/2), (206b/4),
(207a/11), (207b/10), (207b/10),
(207b/11), (207b/7), (208b/16), (209a/12),
(209b/6), (20a/13), (20a/13), (20b/10),
(20b/14), (20b/15), (20b/9), (210a/5),
(211a/11), (211b/11), (212b/1), (212b/1),
(212b/9), (212b/9), (213b/1), (213b/10),
(213b/10), (214a/5), (214a/8), (215a/15),

(215b/11), (215b/11), (215b/13),
(215b/16), (216a/11), (216a/15),
(216a/16), (216a/17), (216a/3), (216a/3),
(216a/4), (216a/6), (217b/17), (217b/17),
(217b/6), (21b/9), (22b/13), (22b/14),
(23a/1), (23b/15), (23b/15), (23b/16),
(24a/5), (24a/7), (24a/9), (26b/7), (30a/8),
(32a/8), (34b/12), (35b/13), (35b/15),
(36a/12), (36a/14), (37b/16), (37b/4),
(37b/6), (3b/2), (3b/2), (3b/3), (40a/4),
(40b/12), (41a/1), (41a/11), (41a/13),
(41a/13), (41a/14), (41a/5), (41a/7),
(41b/16), (42a/1), (42b/14), (42b/14),
(43a/1), (43a/5), (55b/1), (55b/2), (56b/8),
(59a/9), (59b/4), (59b/7), (5a/13), (5a/13),
(5a/2), (5b/10), (5b/8), (67a/14), (67b/3),
(67b/3), (67b/8), (68b/2), (68b/3), (69a/1),
(69b/12), (6a/17), (6b/15), (6b/15), (6b/5),
(6b/7), (6b/8), (6b/8), (6b/9), (73a/6),
(74a/12), (75a/3), (75a/4), (75b/10),
(75b/11), (75b/13), (75b/3), (75b/9),
(76a/1), (76a/12), (76a/8), (77a/14),
(77b/7), (78b/12), (79a/12), (79a/3),
(79a/5), (7a/17), (7b/3), (80a/10),
(80b/13), (80b/13), (80b/14), (80b/15),
(80b/15), (81b/2), (81b/3), (82b/3),
(83a/10), (83a/3), (83b/10), (83b/2),
(83b/9), (84a/11), (84a/12), (84b/15),
(84b/6), (85a/10), (85b/8), (86a/11),
(86a/15), (86a/8), (86b/4), (87a/11),
(87b/10), (87b/13), (87b/14), (88a/6),
(88b/4), (88b/5), (89a/3), (89b/17),
(89b/3), (8a/10), (90a/13), (93b/13),
(93b/17), (93b/9), (94a/14), (94a/5),
(94b/1), (94b/16), (94b/2), (94b/5),
(94b/7), (95a/16), (95a/3), (95a/4),
(95a/8), (95b/1), (95b/16), (95b/16),
(95b/4), (95b/7), (96a/12), (96b/10),
(96b/17), (97a/1), (97a/13), (97a/14),
(97a/14), (97a/14), (97a/14), (97a/17),
(97b/14), (97b/15), (97b/2), (97b/3),
(97b/6), (98a/12), (98a/16), (99a/4),
(9a/6), (9b/12), (9b/16)

è.-erdi (12a/10), (12b/10), (18b/13),
(191b/6), (191b/8), (210b/9), (211b/8),
(211b/8), (214a/11)

è.-erdüm (82a/2), (82a/3)

è.-erek (34b/16), (34b/16)

è.-erem (15b/9)

è.-erim (143a/13)

è.-erin (108a/7), (10b/11), (137b/5),
(13b/10), (13b/14), (144a/12), (149a/12),
(15a/7), (15b/6), (16a/3), (16a/4), (16a/6)

è.-eriz (140b/16), (151a/11), (153a/8),
(170a/4), (193b/17), (195a/10)

è.-erken (149a/10), (183a/6), (8a/17)

è.-erler (108a/5), (108a/5), (108b/2),
(10b/14), (10b/15), (10b/9), (118b/11),
(11a/11), (11b/9), (120b/4), (120b/4),
(133a/11), (133a/14), (133b/8), (135a/17),
(136b/5), (136b/5), (136b/6), (13b/2),
(14a/16), (14a/16), (14b/1), (14b/1),
(14b/5), (153a/13), (153b/14), (158b/2),
(159a/1), (159b/2), (159b/2), (166a/1),
(166b/10), (166b/7), (166b/8), (166b/9),
(166b/9), (170a/14), (170b/2), (179a/6),
(189b/14), (189b/15), (189b/16),
(189b/17), (18b/11), (202b/2), (202b/3),
(207b/13), (207b/13), (213b/4), (213b/6),
(214b/3), (21a/13), (21b/3), (31b/11),
(48b/2), (6a/7), (6b/14), (7a/11), (7a/3),
(7b/6), (7b/8), (83a/8), (83b/10), (88a/5),
(88b/8), (88b/9), (8b/15), (8b/16),
(96b/16), (97a/4), (9a/12)

è.-erlerdi (205b/4), (205b/5), (205b/7),
(205b/8), (210b/5), (211b/10)

è.-erlerse (167a/5), (21a/4)

è.-erse (116a/5), (118b/4), (123a/5),
(123a/7), (133b/13), (140b/12), (142a/4),
(149a/1), (149a/3), (149a/3), (149a/5),
(149a/5), (150a/3), (154b/10), (154b/9),
(156b/6), (179b/15), (179b/17), (184a/1),
(188a/10), (190a/16), (193a/13), (193a/2),
(198b/3), (200a/8), (41a/3), (41a/6),

(41a/8), (58b/13), (58b/15), (58b/17),
(75a/6), (83b/11), (83b/13), (86b/14),
(87b/3)

è.-ersen2 (147a/17), (147b/4), (147b/4),
(21a/5), (86b/15), (87a/11), (96a/10)

è.-ersin (103a/13), (103a/2), (103b/13),
(123a/3), (123b/12), (125b/12), (126a/15),
(126a/16), (132a/3), (133a/13), (134b/10),
(135a/12), (136b/13), (136b/13), (136b/3),
(137a/11), (137a/2), (137a/4), (137a/8),
(137b/10), (137b/10), (137b/12),
(137b/12), (137b/4), (140b/1), (143a/14),
(143a/16), (143a/4), (143a/5), (143a/7),
(144a/12), (144a/2), (145a/4), (145b/14),
(146b/1), (146b/2), (146b/2), (146b/4),
(146b/7), (147a/6), (149a/1), (149a/12),
(149a/13), (149a/5), (149a/5), (150a/6),
(150a/7), (150a/8), (150b/3), (151a/12),
(151a/17), (151a/17), (151b/5), (152b/6),
(152b/8), (153a/2), (153a/3), (153a/5),
(153a/6), (153b/11), (153b/12), (153b/2),
(153b/3), (155a/12), (155a/12), (155a/17),
(155a/8), (167a/13), (167a/3), (167a/4),
(167b/2), (168b/5), (168b/6), (168b/8),
(180a/1), (180a/2), (181a/15), (181a/16),
(181b/12), (181b/16), (181b/2), (181b/8),
(181b/9), (184a/17), (184b/5), (186b/11),
(190a/2), (193b/2), (196a/4), (199a/1),
(210b/10), (214b/15), (76a/8), (76a/9),
(77a/8), (77a/9), (78a/4), (78b/2), (78b/5),
(79a/7), (79a/9), (79b/14), (79b/17),
(79b/17), (79b/3), (80a/1), (80a/2),
(81a/4), (82b/4), (84a/9), (84a/9),
(85a/11), (85a/11), (87a/6), (88a/15),
(95a/15), (95a/5), (96b/4)

è.-ersin2üz (15a/2)

è.-erüz (116b/3), (13a/16), (200b/15),
(34b/4), (39b/2), (59a/10)

è.-esi (182a/1)

è.-esin (104a/7), (116a/11), (116b/16),
(116b/3), (117a/16), (117a/4), (117b/8),
(118a/11), (118a/9), (118b/13), (118b/14),
(118b/17), (118b/17), (119a/1), (119a/1),

(119a/10), (119a/3), (119a/4), (119a/9),
(121a/14), (121a/7), (121a/8), (121b/17),
(121b/17), (122a/15), (122b/10),
(122b/13), (122b/15), (122b/5), (122b/9),
(123a/10), (123a/12), (123a/8), (123b/10),
(123b/10), (123b/13), (123b/15),
(123b/16), (123b/9), (124a/5), (124a/6),
(124b/3), (125a/12), (125a/14), (125a/17),
(125a/4), (125a/6), (125b/11), (125b/11),
(125b/16), (125b/3), (125b/4), (125b/7),
(126a/10), (126a/5), (126a/6), (126b/17),
(126b/6), (126b/7), (126b/8), (127a/11),
(127b/1), (127b/5), (132a/9), (132b/1),
(132b/10), (132b/12), (132b/13), (132b/3),
(132b/4), (133a/8), (133a/9), (133b/13),
(133b/14), (133b/15), (133b/3), (134a/3),
(134b/1), (134b/13), (134b/15), (134b/17),
(135a/10), (135a/11), (135a/17),
(135b/11), (135b/12), (135b/17),
(135b/17), (135b/2), (135b/6), (135b/8),
(135b/9), (135b/9), (136a/10), (136a/12),
(136a/13), (136a/14), (136a/15),
(136a/15), (136b/1), (136b/12), (136b/14),
(136b/16), (137a/12), (137a/16), (137a/4),
(137b/1), (137b/1), (137b/5), (138a/3),
(13b/16), (140b/13), (140b/15), (140b/15),
(140b/16), (140b/2), (140b/2), (140b/3),
(140b/3), (141a/2), (143a/15), (143a/2),
(144a/13), (144a/4), (144a/6), (145a/1),
(145b/1), (145b/13), (145b/16), (145b/17),
(145b/4), (145b/6), (145b/8), (146a/10),
(146a/14), (147b/3), (148a/13), (148b/1),
(148b/10), (148b/12), (148b/12),
(148b/14), (148b/14), (148b/14),
(148b/15), (148b/16), (148b/16), (148b/2),
(148b/4), (148b/5), (148b/7), (148b/7),
(148b/8), (148b/9), (149a/3), (149a/4),
(149a/7), (150a/1), (150a/1), (150a/2),
(150a/3), (150a/4), (150b/2), (151a/16),
(151a/5), (151b/1), (152b/4), (153a/14),
(153a/2), (153b/13), (153b/13), (153b/4),
(153b/7), (154b/13), (154b/16), (154b/2),
(154b/4), (154b/4), (154b/5), (155a/3),
(155b/7), (156b/10), (156b/10), (156b/11),
(156b/4), (156b/4), (156b/7), (156b/8),

(166b/1), (166b/11), (166b/13), (166b/13),
(166b/16), (166b/17), (166b/17), (166b/5),
(166b/6), (167a/11), (167a/14), (167a/16),
(167a/16), (167a/3), (167a/4), (167a/5),
(167a/7), (167a/8), (167b/1), (167b/1),
(167b/14), (167b/3), (167b/5), (167b/6),
(167b/6), (168b/12), (168b/7), (176b/10),
(176b/11), (176b/11), (176b/5), (176b/7),
(176b/9), (177a/1), (177a/2), (177b/1),
(177b/10), (177b/11), (177b/15),
(177b/16), (177b/16), (177b/2), (177b/5),
(177b/6), (177b/7), (177b/8), (178a/1),
(178a/4), (178a/6), (178b/10), (178b/12),
(178b/15), (178b/7), (179a/11), (179a/13),
(179a/9), (179b/10), (179b/10), (179b/11),
(179b/12), (179b/16), (180a/12), (180a/3),
(180a/5), (180a/6), (181b/13), (181b/9),
(182a/1), (182a/13), (182a/13), (182a/17),
(182a/2), (182a/2), (182a/3), (182a/3),
(182a/4), (182a/5), (182a/6), (182a/7),
(182a/9), (182b/10), (182b/11), (182b/4),
(182b/4), (182b/5), (182b/7), (183a/3),
(183a/6), (183a/7), (183b/10), (183b/13),
(183b/13), (183b/14), (183b/17), (183b/2),
(183b/3), (183b/4), (183b/6), (183b/9),
(184a/11), (184a/12), (184a/13),
(184a/14), (184a/7), (184b/2), (184b/2),
(195a/13), (195b/4), (195b/5), (196a/3),
(196b/1), (196b/12), (196b/16), (196b/17),
(196b/4), (196b/7), (196b/7), (197a/10),
(197a/4), (197a/9), (198b/13), (198b/13),
(198b/17), (198b/17), (199a/11), (199a/4),
(199a/4), (199a/9), (200a/12), (200a/17),
(200a/8), (200b/3), (200b/3), (200b/4),
(216b/1), (216b/10), (216b/14), (216b/15),
(216b/2), (216b/3), (216b/3), (216b/6),
(216b/7), (217a/2), (34b/16), (34b/17),
(35a/1), (35b/16), (35b/17), (3b/5),
(68b/16), (68b/8), (68b/8), (74a/15),
(74a/17), (74b/1), (74b/13), (74b/2),
(74b/4), (74b/7), (76b/2), (76b/6), (77a/1),
(77a/2), (77a/4), (77a/4), (77b/2),
(78a/10), (78a/11), (78a/11), (78a/4),
(78b/10), (78b/10), (78b/16), (78b/6),
(78b/9), (79a/1), (79a/10), (79a/2),

(79a/2), (79a/9), (79b/8), (80a/8),
(80b/10), (80b/8), (80b/8), (81b/13),
(82a/9), (82b/6), (83b/1), (84a/4),
(87a/14), (87b/2), (87b/4), (88b/12),
(88b/15), (94a/11), (94a/3), (94a/4),
(94a/9), (94b/10), (94b/12), (94b/13),
(94b/3), (95a/10), (95b/3), (96a/12),
(96a/2), (96a/3), (96b/8), (97a/17),
(97b/2), (99a/1), (99a/9)

è.-esiz (6b/6)

è.-evüz (58b/8)

è.-eydi (169a/12), (177a/9), (209a/7)

è.-eydiler (190b/6)

è.-eyin (6b/4)yaqlını

è.-icek (175a/16), (175b/10), (202b/12),
(204a/9), (207a/15), (75a/12), (82a/17),
(98a/14)

è.-ici (187a/12)

è.-ince (122a/16), (134b/12), (147a/8),
(177b/12), (191b/13), (191b/13), (82b/2)

è.-mez (208a/13), (75a/15)

è.-üb (100b/3), (103b/12), (107b/12),
(107b/8), (109a/8), (10a/3), (115b/13),
(116a/12), (116a/8), (116b/8), (117a/2),
(117a/7), (118a/17), (118a/7), (118b/14),
(119b/5), (119b/6), (121a/10), (121a/3),
(121a/8), (121b/12), (124a/1), (124a/3),
(125b/13), (125b/7), (126a/13), (126a/4),
(126b/2), (126b/3), (127a/16), (127b/4),
(12a/7), (12b/5), (12b/7), (130b/11),
(130b/16), (130b/16), (131b/11), (132a/7),
(132a/8), (132b/8), (133b/3), (134a/16),
(135b/12), (136b/16), (136b/16), (137a/1),
(137a/8), (137a/9), (137b/7), (13a/16),
(13b/12), (13b/12), (13b/13), (13b/6),
(13b/9), (140b/3), (140b/8), (140b/8),
(145b/7), (145b/7), (146b/16), (148b/3),
(149a/7), (149a/8), (14a/4), (14b/11),
(151b/5), (152b/5), (154b/14), (154b/17),
(155a/10), (155a/9), (155b/10), (155b/7),
(156b/10), (158b/2), (159b/1), (15a/15),

(15a/7), (15b/3), (167a/7), (167b/8),
(170b/12), (170b/7), (176b/11), (177a/11),
(177b/7), (178a/13), (178a/9), (179b/11),
(180a/17), (180a/2), (183b/3), (184a/7),
(186a/17), (186b/16), (187a/4), (188b/14),
(18a/13), (190a/5), (190b/5), (190b/5),
(191a/15), (191b/5), (193a/16), (196b/3),
(19a/8), (1b/12), (1b/2), (1b/3), (1b/5),
(1b/7), (200a/3), (201a/14), (201b/16),
(201b/2), (201b/3), (201b/7), (201b/9),
(202a/10), (202a/17), (203a/2), (203b/10),
(203b/15), (203b/7), (203b/9), (204b/12),
(204b/17), (204b/8), (204b/9), (205a/1),
(209a/17), (209a/17), (210b/16), (210b/5),
(211b/17), (211b/9), (213b/5), (214a/14),
(214b/1), (215b/17), (215b/9), (216b/12),
(21a/10), (21a/13), (21a/15), (21a/17),
(21b/13), (22a/8), (2a/1), (2b/11), (2b/12),
(2b/6), (33b/8), (34a/13), (34b/11),
(3a/16), (3b/17), (41a/16), (41b/17),
(4a/2), (4a/3), (5a/9), (67b/1), (67b/14),
(67b/2), (67b/3), (68b/12), (70b/1),
(72b/17), (72b/2), (72b/3), (73b/4),
(75a/5), (75a/6), (75b/9), (76a/11),
(76a/2), (76b/4), (77a/17), (77a/7),
(77b/14), (79b/7), (7b/3), (80b/15),
(80b/17), (82a/16), (82b/14), (83a/1),
(83a/11), (83b/14), (84b/7), (85b/13),
(86b/11), (87a/14), (87a/4), (87b/7),
(88a/12), (88a/2), (8a/17), (8b/9),
(93b/17), (95b/14), (96a/11), (96b/9),
(97a/11), (98a/13), (98a/16), (98b/10),
(99b/6), (9a/17)

è.-ün2 (12a/9), (12b/3), (14b/15),
(14b/17), (14b/17), (206a/11), (20a/17),
(20a/17), (210b/16), (6b/17), (7b/9),
(9a/17), (9b/6)

è.-üp (87a/17)

[= 1945]

edā: <Ar. “edā” Borç veya borç gibi olan herhangi bir şeyi ödeme; yerine getirme.

e. + éder (202b/17)

e. + étdüm (12a/11)

- e. + etmek (210b/11)
- e. + olına (210b/17)
- [=4]
- edānī:** <Ar. Ednalar, en denîler, en alçaklar; alçak, pek bayağı, ve aşağılık kimseler.
- e. (21a/1)
- [=1]
- edbes:** <Ar. Kırmızı kahverengi arası, karamtrak kızıl olan.
- e. (57a/17), (58a/12)
- e. + e (51a/1)
- [=3]
- ède-:** Edebilmek.
- è.-mez (148a/1)
- è.-mezse (181a/5)
- [=2]
- edeb:** <Ar. İyi terbiye, naziklik, usluluk, zariflik.
- e. (190b/5), (75b/3)
- e. + i (207a/11), (75b/8)
- [=4]
- édebil-:** Edebilmek.
- è.-dilerse (75a/5)
- è.-ür (136b/8)
- è.-ürsen2 (145b/12)
- [=3]
- edhān:** <Ar. "dühn" Sürülecek güzel kokulu yağlar.
- e. (126b/3)
- [=1]
- edhān-ı müleyyine:** <Ar. Yumuşatan, yumuşatıcı yağlar.
- e. (119b/4)
- [=1]
- edhem:** <Ar. Kara yağız at.
- e. (58b/15), (67a/2)
- e. + i (58b/10)
- e. + ola (57a/7)
- e. + ün (58b/16)
- [=5]
- edhem-i aḥḥal:** <Ar. Kül rengi yağız at.
- e. + dur (45a/1)
- [=1]
- edhem-i cūn:** <Ar. Kara, siyah yağız at.
- e. + dur (44b/1)
- [=1]
- edhem-i ġarbīb:** <Ar. Çok siyah, kapkara yağız at.
- e. (44a/1)
- [=1]
- edhem-i ḥālik:** <Ar. Koyu siyah yağız at.
- e. (57a/5)
- e. + dür (43b/1)
- [=2]
- édici:** Edici.
- è. (10b/17), (147b/9), (175b/2), (210b/11), (216a/1), (76a/11), (88a/8)
- è. + den (204a/8)
- è. + dür (105a/17), (174b/17), (189b/2), (22a/2)
- è. + ye (197b/10)
- [=13]
- edik:** Yumuşak ve renkli sahtiyandan yapılmış konçlu lapçın, ayakkabı; hayvanın ayağına giydirilen şey.
- e. + édüb (98b/10)
- [=1]
- edim:** <Ar. 1. Tabaklanmış deri. 2. Satır, yüz.
- e. + de (193a/11)
- e. + dür (193a/3)

[= 2]

édin-: Edinmek.

è.-dügün2 (79a/1), (79a/1)

è.-e (136b/15), (177a/11), (183a/7),
(191b/16), (193b/6), (194a/14), (196a/6),
(77b/2), (82b/13), (99a/6), (99a/7)

è.-esin (182b/8), (184a/4), (184a/5),
(99a/9)

è.-se (76b/12), (83a/2)

è.-sen2 (98b/13)

è.-üb (88a/11)

è.-ür (168b/14), (76b/16), (84a/7)

è.-ürsin (178a/5)

[= 25]

édinmek: Edinme işi.

è. + dür (185b/7)

[= 1]

édiş-: Edişmek, karşılıklı yapmak.

è.-seler (35a/6)

[= 1]

edkām: <Ar. Üst dişleri alt dişlerinin üstüne gelen katırlara verilen isim.

e. (59b/13)

[= 1]

ednā: <Ar. 1. Pek aşağı, en bayağı, çok alçak. 2. Az, pek az.

e. (135b/2), (143a/15), (146b/2),
(202a/15), (202a/17), (204a/9), (69b/10),
(86a/8)

e. + sı (131b/15)

[= 9]

ednā-yı ta'lim: <Ar. Pek aşağı, en bayağı öğrenme, öğretim.

e. + édüb (215b/17)

[= 1]

ednā-yı takrīb: <Ar. Pek aşağıya, çok alçağa yaklaştırma.

e. + e (73b/11)

[= 1]

edra: <Ar. Başı siyah, geriye kalan bütün bedeni ak olan at.

e. (53a/1)

[= 1]

erdem: Ahlakın övdüğü iyi olma, alçak gönüllülük, yiğitlik, doğruluk vb. niteliklerin genel adı, fazilet.

e. (33b/17), (33b/17)

[= 2]

edviye: <Ar. İlâçlar.

e. (117a/4), (120b/7), (120b/8), (121a/5)

e. + den (126b/2)

e. + leri (4b/17)

e. + sinde (125b/10)

e. + ye (121a/6)

e. + yi (117a/1), (117b/8), (122a/17),
(126b/3)

[= 12]

edviyye: bk. edviye

e. + den (116a/11)

[= 1]

edviyye-yi kāmile: <Ar. Tam, bitmiş, olgun, hakiki ilâçlar.

e. + yi (208b/8)

[= 1]

efendi: <Rum. Günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan. (Metinde “sahip” anlamında kullanılmıştır.)

e. + si (84a/16)

[= 1]

efhem: <Ar. Başı büyük, burnu yassı üst dudağı olmayan katır.

e. (59b/11)

[= 1]

efkām: <Ar. 1. Üst dişlerinin ilerde olması sebebiyle ağzın tamamen tamamen kapanmaması. 2. Hayvanın çıkıntı hasil eden çenesi.

e. (89a/8)

[= 1]

efāl: <Ar. İşler, ameller.

e. (204b/9), (208a/10)

e. + i (56b/16)

e. + in (204b/1)

[= 4]

efrak: <Ar. Kuyruk sokumu kemiğinin birisinin diğerinden daha büyük olması.

e. (33a/4)

[= 1]

efrankıyye bigāli: <Ar. Bir katır çeşidi.

e. + dür (59b/2)

[= 1]

efreh: <Ar. 1. Eşkin (atın hızlı yürüyüşlerinden biri.) yürüyen hayvan. 2. Eşkin yürüyen, yavru doğuran hayvan.

e. + dür (56b/16)

[= 1]

efrenciyye: <Ar. Frenkçe, Avrupa'ya özgü, Avrupalı, Batılı, yabancı, ecnebi.

e. (172b/10), (172b/12)

e. + niḡ (172b/13)

[= 3]

efrend-i ḡālīḡ: <Ar. +Far. Katkısız, katıksız süs, bezek, şan, debdebe.

e. + den (11a/17)

[= 1]

efres: <Ar. "feres" At, beygir.

e. (167a/14)

[= 1]

efrīkī: <Ar. 1. Bir ata binme stili. 2. Ayrılmak, uzaklaşmak. 3. Bir şeyin çatal olması.

e. (183b/7)

[= 1]

efşah: <Ar. daha (en, pek) fasih, uzdilli.

e. (206a/11)

[= 1]

eftaş: <Ar. Basık burun., damağın uyan yeri arası ile burun ucu arasında olan basık yer.

e. (27a/13), (27a/17)

[= 2]

efvāh: <Ar. Ağızlar; menfezler, ağza benzeyen her türlü delikler.

e. + ından (115b/3)

[= 1]

efvāh-ı mihāre: <Ar. Tayların ağızları.

e. + de (102a/1)

[= 1]

efzal: <Ar. 1. Daha (en, pek) faziletli. 2 . En âlâ, üstün.

e. + degildür (189a/6)

e. + dur (9b/13)

e. + dür (213a/12), (21b/15)

e. + i (11a/11), (9b/14)

e. + olur (11a/3)

[= 7]

eḡarr: <Ar. Alnında beyaz olan at, güzel, yakışıklı, soylu.

e. (15b/17)

e. + a (16a/8)

[= 2]

eğarr-ı ahfesü'l-ğırrat: <Ar. Alnından burunun dibine, sonuna kadar beyazlık olan at.

e. (56a/1)

[= 1]

eğarr-ı mā'il: <Ar. Burnun iki tarafından birisine meyleden bir beyazlığı bulunan ata verilen isim.

e. (56a/7)

[= 1]

eğarr-ı mu'ammem: <Ar. Göz kapaklarından şakaklara doğru ince veya yassı beyaz çizgiler bulunan ata verilen isim.

e. (56a/6)

[= 1]

eğarr-ı sācī: <Ar. Gözde bulunmayıp iki yanakta beliren beyazlık.

e. (55b/11)

[= 1]

eg-: Eğmek.

e.-er (102b/1)

[= 1]

egdür-: Eğdirmek.

e.-e (198b/1)

e.-eler (119b/9)

e.-esin (168b/2)

e.-mağı (83a/8)

[= 4]

eger: <Far. Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet.

e. (103a/11), (103a/12), (103a/15), (103b/13), (103b/2), (103b/4), (104a/11), (104a/7), (104a/9), (105a/12), (105b/5), (107a/9), (110a/10), (110a/2), (110a/2), (112b/17), (113a/1), (113a/1), (113b/12), (114b/10), (114b/15), (115a/12), (115a/12), (116a/10), (116a/11), (116a/5), (116b/2), (117a/1), (117a/2), (117a/7), (118b/4), (118b/4), (119b/3), (120a/13),

(121b/5), (121b/6), (122a/14), (122b/3), (123a/2), (123a/5), (123a/5), (123a/7), (123a/9), (124a/8), (124a/9), (125a/5), (125b/12), (126b/12), (127b/1), (132a/9), (133a/12), (133b/13), (133b/5), (133b/6), (134a/7), (134b/13), (134b/2), (134b/8), (135a/1), (135a/11), (135a/2), (135a/3), (137a/10), (13b/10), (140b/10), (140b/10), (140b/11), (140b/11), (140b/12), (141a/1), (142a/1), (143a/7), (144a/7), (145a/1), (145b/5), (145b/8), (145b/9), (146a/2), (146a/3), (147a/17), (147b/14), (147b/15), (147b/3), (147b/5), (148a/1), (148a/2), (148b/12), (148b/17), (148b/9), (148b/9), (149a/1), (149a/10), (149a/2), (149a/4), (149a/4), (150a/2), (150a/3), (153a/4), (153b/6), (153b/8), (154b/10), (154b/11), (154b/14), (154b/3), (155a/14), (155a/5), (155a/9), (155b/1), (156b/14), (156b/4), (156b/5), (156b/6), (156b/6), (156b/9), (166b/1), (166b/10), (167a/11), (167a/15), (167a/17), (167a/5), (167a/8), (167b/10), (167b/3), (168b/2), (168b/3), (168b/4), (168b/5), (168b/6), (168b/7), (169a/11), (169a/13), (171a/10), (173b/4), (175b/9), (176a/6), (177a/17), (177a/17), (177a/9), (177b/15), (178b/5), (179a/8), (179b/11), (179b/16), (180a/5), (181a/5), (183a/15), (183b/1), (183b/3), (184a/1), (184a/10), (184a/16), (184a/3), (186a/17), (186b/1), (187a/11), (187a/12), (187a/17), (187b/1), (188a/10), (188a/12), (188a/13), (188a/14), (190a/16), (190b/5), (191b/4), (192b/5), (193a/6), (193b/1), (193b/12), (193b/2), (194a/11), (195a/16), (195b/5), (195b/6), (195b/7), (196a/13), (196a/14), (196a/4), (196b/4), (197a/14), (198a/10), (198a/11), (198a/13), (198a/14), (198a/15), (198a/17), (198a/9), (198b/1), (198b/3), (199a/15), (199a/4), (199a/8), (199a/9), (19b/10), (200a/2), (200a/8), (200b/5), (200b/9), (204b/16), (204b/17), (208a/16), (209a/7), (20a/4), (213b/1), (216a/13), (216a/5), (21a/2), (21a/3), (21a/7), (22b/15), (22b/17), (23a/2),

(24a/12), (24a/5), (24b/3), (25b/4),
(25b/4), (35b/12), (35b/13), (36a/1),
(36a/2), (36a/3), (36a/5), (36b/17),
(38a/1), (39b/14), (40a/3), (41a/13),
(41a/16), (41a/3), (41a/6), (41a/7),
(41b/7), (41b/9), (55b/10), (55b/10),
(55b/8), (56b/10), (56b/15), (57a/2),
(57a/3), (58b/13), (58b/15), (58b/17),
(67b/11), (67b/15), (67b/16), (67b/17),
(67b/6), (67b/9), (68a/12), (68b/14),
(68b/16), (6a/7), (6b/7), (71a/12),
(71b/15), (71b/5), (72a/5), (72b/11),
(72b/14), (72b/15), (72b/2), (72b/2),
(72b/8), (72b/8), (73a/1), (73a/13),
(73a/2), (73a/8), (73b/1), (73b/16),
(73b/6), (74a/1), (74a/12), (74b/15),
(74b/3), (74b/8), (75a/14), (75a/6),
(75b/10), (75b/13), (75b/14), (77a/3),
(78b/4), (79a/3), (79b/3), (81a/7), (81b/5),
(82a/6), (82b/4), (83a/16), (83b/11),
(83b/12), (83b/14), (85a/3), (85b/13),
(85b/13), (85b/8), (86b/14), (86b/15),
(87a/11), (87a/4), (87a/9), (87b/1),
(87b/3), (8b/13), (94a/3), (94b/10),
(94b/12), (94b/9), (95a/14), (95b/16),
(95b/7), (96a/10), (96a/10), (96a/14),
(96a/15), (96a/16), (97b/12), (97b/14),
(98b/13), (99a/2), (99a/3), (99b/2), (9b/7)

e. + iñ (184a/7)

[= 327]

eger: Eyer, binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.

e. (100b/4), (107a/8), (107b/10), (59a/11),
(83b/12)

e. + de (107b/14)

e. + den (102b/2)

e. + e (138a/15)

e. + i (184a/13)

e. + üñ (183a/16), (76a/12)

[= 11]

egerçi: <Far. "Her ne kadar, olsa da, ise de"
anlamlarına gelen bir edat.

e. (143a/14)

e. + kim (105b/8), (15a/10), (193a/10),
(193a/13), (21b/10), (67a/6), (86b/12),
(95b/9)

[= 9]

egerle-: Eyerlemek.

e.-yüb (59b/4)

[= 1]

egil-: Eğilmek.

e.-e (112b/13)

e.-esin (196b/11)

e.-meye (196b/1)

e.-meyesin (135a/8), (135b/4)

e.-mez (171a/6)

e.-miş (214a/12)

e.-üb (183a/3), (214a/13)

e.-ür (109a/12), (114b/7), (175b/8)

[= 12]

egilmek: Eğilmek.

e. (35a/14), (91a/2), (97b/16)

[= 3]

eglen-: Eğlenmek.

e.-düm (209b/13)

e.-e (192b/5)

e.-meye (192b/6)

e.-meyesin (135a/16)

e.-ür (143a/16), (143a/17)

e.-ürse (216a/5)

e.-ürsin (132b/17)

[= 8]

eglendür-: Eğlendirmek.

- e.-ür (193b/16) [= 1]
- eglenmeg:** Eğlenmek.
e. + ile (198b/5) [= 1]
- egri:** Eğri, doğru veya düz olmayan.
e. (181a/4), (80b/17), (89a/11), (97b/17), (98a/1)
e. + ola (90a/9) [= 6]
- egrilik:** <Ar. Eğrilik.
e. (196a/13), (197b/9), (202b/3) [= 3]
- eḥabb:** <Ar. Daha, en, çok sevilen, pek sevgili.
e. + dur (132a/10)
e. + dür (133b/15), (135a/1), (146a/6)
e. + olan (133a/14)
e. + olmak (138b/10) [= 6]
- eḥādīs:** <Ar. 1. Peygamberimizin sözleri. 2. Haberler, sözler.
e. (11a/5) [= 1]
- eḥaff:** <Ar. 1. Daha (en, çok, pek) hafif. 2. Pek şen ve sevimli.
e. (146a/1)
e. + dur (145b/15), (183a/16), (81b/17)
e. + dür (181b/14), (183a/17)
e. + ı (154b/3), (187b/1)
e. + üñ (187b/2) [= 9]
- eḥdā:** <Ar. Önde giden.
e. + dur (40a/9)
- [= 1]
- ehl:** <Ar. 1. Sahip, mâlik, mutasarrıf olan. 2. Maharetli, usta, kabiliyetli, becerikli.
e. (13a/8), (13b/1)
e. + i (10a/5), (13a/9), (189a/15), (190b/11), (19b/4), (20b/16), (20b/16), (21b/16), (37b/11), (4b/9)
e. + ime (13b/6)
e. + imüze (19a/3)
e. + inazara (147a/9)
e. + inde (10a/6), (190a/9)
e. + inden (190b/3)
e. + ine (3b/7), (4b/11), (4b/11)
e. + ini (5b/10)
e. + inüñ (10a/6), (203a/1), (208b/5), (21a/16), (97a/2)
e. + ünde (10a/8) [= 28]
- ehl-i ‘âlem:** <Ar. Dünya, cihan ehli, insanlar.
e. (2a/16) [= 1]
- ehl-i başıret:** <Ar. Basiret ehli, gerçekleri yanılmadan görebilenler.
e. (138a/1), (75a/3), (75a/9)
e. + üñ (86b/7) [= 4]
- ehl-i dem:** <Ar. Zaman, çağ ehli.
e. + olub (131a/2) [= 1]
- ehl-i dīvān:** <Ar. Dīvān kaleminde çalışanlar.
e. (11a/8) [= 1]
- ehl-i fikh:** <Ar. Fıkıh, şeriat erbâbı.
e. (208b/3)

[= 1]
ehl-i hisset-i cedb: Cimrilik kusuru olanlar.
e. (13b/4)
[= 1]
ehl-i hurüb: < Ar. Savaşların, kavgaların ehli.
e. (190a/8)
[= 1]
ehl-i ħorāsān: < Ar. Horasan ehli.
e. (216a/11), (216a/11)
[= 2]
ehl-i ızmar: Atı savaşa ve yarışa hazırlayanlar.
e. + dan (75a/1)
[= 1]
ehl-i ʿilm: < Ar. İlim, irfan ehli, ilim adamları,
âlimler, bilginler.
e. (208b/3)
[= 1]
ehl-i islām: < Ar. İslâm ehli, islâm topluluğu.
e. (11a/7)
[= 1]
ehl-i kār: < Ar. + Far. Fayda ehli. (?)
e. (205a/8)
[= 1]
ehlīlece: < Ar. (?) 1. Hayvanın kulağında beliren,
irinlenip kötü kokan sarı su akıtan ve hayvanın
başını çok rahatsız eden bir hastalık. 2. "ihlīlec"
Helile ağacının meyvesi; kiraz eriği. 3. "ihlīlce"
İdrar yolu hastalığı.
e. (110b/11)
e. + nūḡ (110b/10)
[= 2]
ehl-i maʿrifet: < Ar. Ustalık, hüner ehli, kabiliyetli
kimseler.
e. (215b/17)

[= 1]
ehl-i medīne: < Ar. Medine halkı.
e. + den (5b/3)
e. + ye (208b/17)
[= 2]
ehl-i memleket: < Ar. Memleket halkı.
e. + i (201b/3)
[= 1]
ehl-i mısr: < Ar. Mısır halkı.
e. (213b/4)
[= 1]
ehl-i riyāzet: < Ar. Kanaat edenler, nefisini terbiye
edenler.
e. + üḡ (68b/12)
[= 1]
ehl-i rūm: < Ar. Rum halkı; Osmanlılar.
e. (142a/1)
[= 1]
ehl-i şecāʿat: < Ar. Yiğitlik ehli.
e. (4b/5)
[= 1]
ehl-i vāsīt: < Ar. Hakemler, aracılar.
e. (190a/5)
[= 1]
ehl-i zārb: < Ar. Dövme, dövüş ehli.
e. + uḡ (187a/9)
[= 1]
ehven: < Ar. 1. En zararsız. 2. Pek ucuz. 3. Daha
hafif; kolay.
e. (132a/8), (183a/17), (190a/6)
e. + i (78a/2)
e. + olan (115b/11)
e. + olur (193b/15)

- [=6]
- ehven-i 'ilāc:** < Ar. En zararsız ilaç.
e. (78b/17)
- [=1]
- ekāsire:** < Ar. Şahlar, eski Acem padişahları.
e. (212a/8), (215b/13)
- [=2]
- ekber:** < Ar. Daha (en, pek) büyük.
e. (33a/4), (54b/5)
e. + i (108a/11)
e. + olandır (213a/14)
- [=4]
- ekḫal:** < Ar. 1. Gözleri ve kirpikleri siyah olan ata verilen isim. 2. Göze çekilen sürmeler.
e. (39a/1), (55b/11)
- [=2]
- ekheb:** < Ar. 1. Siyaha dönük, gri. 2. İki gözü, böğrü ve burnunun delikleri kızıl olan at.
e. (45b/1)
- [=1]
- ekil-:** Ekilmek.
e.-en (95a/17)
- [=1]
- ekin:** Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum.
e. + den (211b/9), (95a/17)
e. + lerinden (211b/4)
- [=3]
- ekinci:** Tahıl yetiştirip satan kimse.
e. + ler (20b/16)
e. + lere (211b/10)
- [=2]
- ekl:** < Ar. Bir şey yeme, yenilme.
e. (112b/14), (205a/2), (95a/2)
e. + de (22a/1)
e. + inden (113a/14), (113a/7), (211b/1)
e. + éde (70a/16), (96a/5)
e. + éden (110b/2), (113a/11)
e. + éder (169b/15), (212b/9), (95a/3)
e. + étdüğünün (112b/11)
e. + étse (113a/8)
e. + étseleler (208a/16)
- [=17]
- ekl-i 'akār:** < Ar. Hayvanın hurma, ısırgan, ağaç kabuğu gibi şeyleri yemesi.
e. + dan (101a/10)
- [=1]
- ekl-i esnān:** < Ar. Atın dişlerini yemesi, yutması.
e. (101b/16)
- [=1]
- ekl-i ḥatmī:** < Ar. Hatmi çiçeğinin yenmesi.
e. + den (101a/5)
- [=1]
- ekl-i ḥatmī:** bk. ekl-i ḥatmī
e. (120a/5)
- [=1]
- ekl-i kerneb:** < Ar. Yabani lahana yemek.
e. + den (101a/10)
- [=1]
- ekl-i zibl-i dūcāc:** < Ar. Tavuk gübresi yemek.
e. + dan (101a/11)
- [=1]
- ekmāl:** < Ar. "ikmāl" tamamlama, bütünleme, ikmal etme.
e. + inden (208b/15)
- [=1]

ekmel: < Ar. Daha (en, pek) kâmil, mükemmel ve kusursuz olan, en uygun, en eksiksiz.

e. + idür (179b/2)

[= 1]

ekser: < Ar. En çok, daha ziyâde.

e. (106b/12), (109b/2), (109b/9), (110b/8), (111a/4), (112a/6), (113b/5), (123b/14), (137a/9), (146a/1), (187b/11), (192b/5), (215b/1), (28b/15), (83b/10), (83b/10)

e. + de (122a/7)

e. + degildür (171b/2)

e. + dür (103b/11)

e. + i (106b/6), (115a/9), (131b/13), (131b/15), (135a/17), (136b/5), (153a/13), (153a/13), (153b/14), (194a/17), (41b/1), (41b/2), (84b/10), (86b/8), (88b/7)

e. + in (133a/11)

e. + inden (5a/7)

e. + ine (132b/11)

e. + inüñ (86b/12)

e. + olmakdur (214a/3)

e. + olur (186a/3)

[= 40]

ekseriyyâ: < Ar. Çok defa olarak, çok zaman; sık sık.

e. (102a/11), (105a/6), (113b/9), (155a/13), (171b/5), (2a/16), (79a/5)

[= 7]

eksik: Eksik, noksan.

e. (188a/13)

e. + olmaz (171a/13)

e. + étmedi (210b/3)

e. + étmem (210b/2)

[= 4]

eksil-: Eksilmek.

e.-miş (193b/15)

[= 1]

eksük: bk. eksik

e. (122b/16), (15a/11), (93b/15)

[= 3]

ekül: < Ar. Çok yemek yiyen, obur; pisboğaz.

e. (94b/10), (94b/12)

[= 2]

ekvân: < Ar. Varlıklar; âlemler, dünyâlar.

e. + uñ (4a/16)

[= 1]

el: Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.

e. (104b/8), (104b/9), (105a/2), (105b/3), (121a/2), (122a/10), (143a/10), (143a/12), (144a/3), (144a/3), (145b/11), (146a/2), (146b/4), (151a/14), (153a/9), (153b/10), (153b/11), (167b/12), (169b/5), (169b/5), (174a/16), (176a/8), (176b/10), (178b/13), (179b/1), (183b/8), (192b/8), (193b/12), (196a/17), (196b/1), (197a/7), (198a/7), (198b/11), (199a/8), (208a/1), (214b/10), (215a/17), (216a/12), (216b/10), (21b/3), (38b/7), (80b/11), (82a/8), (90a/3), (99a/10)

e. + de (102b/11), (141a/3), (146b/8), (147a/11), (176a/3), (183a/8), (213b/7), (216b/10)

e. + den (179b/1), (179b/2), (186b/15), (72a/15)

e. + e (179b/1), (179b/2), (17b/15)

e. + i (124b/1), (143a/11), (143a/11), (143a/7), (151a/2), (169b/4), (190a/15), (192a/6), (192b/14), (192b/6), (198b/15), (199a/2), (200b/10), (200b/10), (216a/16)

e. + iñde (136b/3), (176b/2)

e. + iñe (196b/5)

e. + iñi (180a/10), (180a/11), (180a/12),
(182b/6), (197a/2)

e. + iñüzde (20b/2)

e. + inde (151a/1), (164b/1), (165a/1),
(169b/6), (170a/13), (170a/13), (176a/7),
(181a/8), (187b/2), (209b/2), (217a/2),
(22b/15), (22b/16), (78b/11)

e. + indedür (107b/9), (188b/1)

e. + inden (176a/9), (211a/9), (216a/14)

e. + ine (148b/9), (168b/14), (181a/2),
(197a/16), (211a/15), (215b/2)

e. + ini (155a/7), (178b/2), (190b/2),
(192a/11), (192a/16), (192b/15), (192b/4),
(197a/12), (197a/13), (197a/13),
(197a/14), (197a/15), (197a/16),
(198a/12), (210b/8)

e. + iniñ (186a/14), (192b/2)

e. + iyle (153a/8), (178b/3), (180b/11),
(181b/2), (181b/5), (181b/5), (182a/10),
(182a/9), (192a/1), (192a/6), (192b/2),
(192b/6), (196b/3), (207a/1)

e. + ler (99b/3)

e. + leri (113a/8), (192a/13), (193a/14),
(193b/10)

e. + lerin (80b/12)

e. + leriñde (147a/12)

e. + lerinde (10b/9), (163a/1), (210b/14),
(39a/1)

e. + lerinden (120b/5)

e. + lerüñ (134b/16), (183b/16)

e. + lerüñden (178b/7)

e. + lerüñi (135a/10), (181b/12),
(181b/16), (199b/1)

e. + üm (210b/1)

e. + üñ (104a/2), (105a/2), (108b/10),
(126a/5), (132a/11), (132a/5), (132a/6),
(134b/11), (134b/14), (134b/8), (135a/1),
(135a/16), (135a/2), (140b/6), (141a/3),

(143a/13), (143a/15), (143a/3), (143a/5),
(143a/5), (143a/6), (144a/1), (144a/10),
(144a/10), (144a/13), (144a/3), (144a/4),
(144a/6), (144a/8), (144a/8), (144a/9),
(145a/3), (145b/5), (146b/8), (146b/8),
(146b/9), (147a/8), (150b/1), (151a/12),
(152b/2), (152b/3), (153a/11), (153a/11),
(153a/14), (153a/15), (153a/5), (153a/5),
(153a/6), (153b/10), (153b/13), (168b/6),
(176b/7), (176b/8), (176b/8), (177a/1),
(177a/2), (177a/6), (180a/17), (181b/7),
(182a/12), (182a/13), (183a/8), (183a/8),
(183b/2), (186a/9), (192b/4), (196b/12),
(196b/5), (196b/5), (197a/1), (197a/4),
(197a/4), (197a/5), (197a/6), (197a/7),
(197a/8), (198a/4), (198b/8), (216b/7),
(80b/10), (99a/13), (99a/15)

e. + ünđe (132a/6), (134b/7), (135a/12),
(135a/3), (137b/6), (144a/3), (145a/3),
(147a/6), (148a/17), (150b/2), (151a/13),
(196b/10), (196b/13), (196b/7), (216b/16)

e. + ünđen (153a/3)

e. + üñe (132a/5), (135a/4), (143a/2),
(146a/15), (146a/2), (146b/4), (147a/8),
(152b/2), (153a/1), (168b/1), (168b/3),
(168b/4), (181a/14), (181b/3), (183b/10),
(183b/12), (183b/8), (184a/10), (184a/13)

e. + üñi (104a/3), (111b/5), (146b/6),
(146b/7), (147a/9), (152b/5), (153a/15),
(153b/11), (155b/5), (155b/6), (176b/9),
(183a/13), (183b/6), (196b/11), (196b/17),
(196b/6), (197a/5), (216b/11), (77a/14),
(85a/6)

e. + üñle (181a/15), (181b/13)

[= 299]

elām: <Ar. 1. Ağrılar, sızılar, acılar, sancılar. 2.
Tırnakta görülen bir hastalık adı.

e. (31a/2)

[= 1]

el-‘amy: <Ar. Kör, kör olmak, körleşmek,
görememek; körlük.

- e. (100b/12)
[= 1]
- el-‘avar:** < Ar. Kör olma, tek gözlü olma.
e. (100b/12)
[= 1]
- elbetde:** Elbette.
e. (149a/4), (210b/11)
[= 2]
- elbette:** Elbette, elbet, kuşkusuz, şüphesiz.
e. (122a/7), (155a/11), (166b/12),
(210b/16), (86a/9)
[= 5]
- eldāme:** < Ar. Kanlı, kanlı savaş.
e. + sinden (202b/10)
[= 1]
- eldiven:** Dış etkilerden korumak için ele giyilen kumaş, deri veya kauçuktan yapılan el giysisi.
e. (216b/17)
e. + i (216a/15)
[= 2]
- elek:** Taneli veya un gibi toz durumunda olan şeyleri yabancı maddelerden ayıklamak veya incisini kabasından ayırmak için kullanılan, tahta bir kasnak ve tek tarafa gerilmiş, gözenekli tel, kıl, bez vb.nden oluşan araç.
e. + den (116b/11), (117a/9), (117b/6),
(118b/10), (120b/1), (121b/9), (124a/15),
(125a/12), (125b/1)
e. + ten (117b/12), (118a/5), (120b/7)
[= 12]
- elem:** < Ar. Acı, üzüntü, dert, keder.
e. (102b/13), (109b/10), (112a/9),
(112b/2), (114b/9), (193a/1), (79a/16),
(87a/4), (87a/5)
e. + i (210b/17)
- e. + inden (104a/3)
[= 11]
- elli:** 1. Kırk dokuzdan sonra gelen sayının adı. 2. Bu sayıyı gösteren 50 ve L rakamlarının adı.
e. (148b/3), (187a/17), (200a/13),
(210a/17), (210b/1), (211a/4)
[= 6]
- elli biç:** Elli bin sayısı.
e. (211a/4)
e. + den (210b/1)
[= 2]
- elmacık:** Elmacık kemiği.
e. (33a/5)
[= 1]
- elmacüg:** bk. elmacık
e. + i (89b/15)
[= 1]
- elmacük:** bk. elmacık
e. + lerinüñ (38b/14)
[= 1]
- elmaç:** < Ar. Alt dudacağı ve çenesi beyaz olan at.
e. (56b/3)
[= 1]
- el-meşeş:** bk. meşeş
e. (100b/12)
[= 1]
- eltaf:** < Ar. İyi muameleler, iyilikler, iyilikseverlikler; okşamalar; nezâketler.
e. (213a/13)
e. + dur (192b/1), (196a/10)
[= 3]
- elvâh:** < Ar. Kürek kemiği.
e. + ı (34a/7)

[= 1]
elvān: <Ar. 1. Renkler, çeşitler. 2. Rengârenk, alacalı.

e. + dan (169a/5), (52a/2)
e. + ı (169a/7), (171b/13), (59b/14), (59b/14)
e. + ın (169a/1), (43a/1)
e. + ında (215a/7)
e. + ınu (169a/4)

[= 10]

elvān-ı riyāzet: ?

e. (81b/12)

[= 1]

elyak: <Ar. Daha (en, pek) lâyıf, liyakatli, çok yakışır.

e. (133a/2), (201b/17)
e. + dur (137b/15)

[= 3]

elyete: <Ar. Tırnağın ardı, gerisi.

e. (30b/17), (30b/4)
e. + deki (106b/16)

[= 3]

elzem: <Ar. Çok gerekli, vazgeçilmez.

e. + dūr (176b/1)

[= 1]

em-: Emmek, içine çekmek.

e.-dim (206a/13)

[= 1]

em'ā: <Ar. Bağırsaklar.

e. (101a/12)
e. + da (113b/12)

[= 2]

emākin: <Ar. Mekanlar, yerler.

e. + e (203b/2)

[= 1]

emānet: <Ar. Birine geçici olarak bırakılan ve teslim alınan kişice korunması gereken eşya, kimse vb.

e. + i (210b/11), (210b/11)

e. + inden (210b/12)

e. + olan (205a/4)

[= 4]

em'ar: <Ar. 1.Sünbük (1. toynak, at, eşek gibi tek tırnaklı hayvanların tırnağı. 2. Tırnağın kenarı.) arasında olan yer. 2. Bir şeye dokunmakla yerinden çıkan tırnak. 3. Kılırları ve tüyleri az

e. (30b/11), (30b/3), (49b/1)

e. + u (39a/12)

[= 4]

emer: <Ar. Davarlarının ve kendi neslinin çoğaltılması.

e. + i (41a/17)

e. + ü (184a/2)

[= 2]

emīn: <Ar. 1. Emniyet sahibi, korkusuz; birine emniyet eden, güvenen; şüphe etmeyen; kendisine güvenilen [kimse, şey]. 2. Emniyetli, korkusuz [yer].

e. + degildür (133a/15), (133b/5)

e. + degilsin (196a/3), (82b/10)

e. + olaca (148b/17)

e. + olmasa (23a/11)

e. + olmaz (134a/6), (134a/8), (176a/9)

e. + olmazsın (135a/4), (136a/5), (21a/14)

e. + olur (105b/11), (105b/16), (83a/12), (98b/5)

[= 16]

emin: bk. emn

e. + de (177a/14), (181a/1)
[=2]

emîr: <Ar. 1. Bir kavmin, bir şehrin başı, beği. 2. Büyük bir hanedana mensup kimse.
e. (197b/11), (197b/14)
e. + i (205a/14)
[=3]

emîr hâcib ‘aşık timur: <Ar. “Umdetü’l-mülük” adlı eserin yazarı.
e. (3a/11)
[=1]

emîrî’l-mü’minîn: <Ar. Mü’minlerin emîri, Hz. Muhammed’in halifesi, (pâdişâh). [Bu unvan ilk evvel Hz. Ömer’e verilmiştir].
e. (209a/6), (209b/10), (209b/4), (209b/6), (209b/7), (209b/8), (37a/12)
[=7]

emir: bk. emr, emîr
e. (208b/10)
e. + de (178a/4)
e. + den (180b/14)
[=3]

emken: <Ar. İfâl babından olan "imkân" kelimesinin mâzî fiili olup "mehmâ emken" sözünde geçer.
e. (182b/15)
e. + dür (145b/3), (176a/4)
[=3]

emkine: <Ar. Mekanlar, yerler.
e. + de (55b/13)
[=1]

emn: <Ar. Eminlik, korkusuzluk, rahatlık.
e. (131a/14), (131b/13), (170b/4), (20a/12)
[=4]

emn-i bilâd: <Ar. Emin, güvenilir şehirler.

e. + ndan (168b/10)
[=1]

emr: <Ar. Emir, buyruk, komut, talimat, ferman.
e. (12b/4), (131b/1), (131b/12), (137b/4), (143a/17), (151a/7), (190a/16), (199a/3), (207b/7), (78b/17), (80b/3), (80b/4), (85b/15), (9a/6)
e. + de (194b/1)
e. + den (151a/7)
e. + e (138b/6), (151a/6), (82b/11), (85a/13)
e. + eyle (83b/15)
e. + eyledi (12a/12), (12b/14), (12b/17), (15b/2), (170b/10), (209b/7), (20b/11), (214a/15), (37a/11), (37a/8), (5b/16), (6a/14)
e. + eyledik (193a/13)
e. + eylediler (203b/15), (203b/16), (211b/6)
e. + eyledüm (144a/11), (149a/7), (210a/16)
e. + eyleyüb (170b/9)
e. + i (138a/2), (197b/4), (209b/10)
e. + inde (15b/3), (2b/5), (34b/11)
e. + inden (12a/17), (205a/9)
e. + ini (4a/2), (5a/16)
e. + inüj (67b/13)
e. + iyle (107b/10)
e. + olan (93b/8)
e. + üj (176a/5), (197a/5), (197b/15), (203a/13)
e. + éde (212a/6)
e. + édeler (203a/16)
e. + éder (85a/10)
e. + éderdi (211b/8)

- e. + èdersin (103a/13), (103b/13)
- e. + ètdügi (37b/13)
- e. + ètdüm (155a/17)
- [= 66]
- emrâz:** < Ar. İletler, hastalıklar.
- e. (108a/14), (115b/10)
- e. + dan (72b/16)
- e. + ı (107b/2), (213b/12)
- [= 5]
- emred:** < Ar. 1. şane bulunmayan at. 2. Bıyıkları terlemeye başlamış iken henüz yüzünde tüy, kıl bulunmayan genç.
- e. + dür (30a/17)
- [= 1]
- emr-i ‘azîm:** < Ar. Büyük, önemli emir.
- e. + den (131a/8)
- e. + i (138b/6)
- [= 2]
- emr-i garîb:** < Ar. Tuhaf emir, şey.
- e. (207b/8)
- [= 1]
- emr-i hâdis:** < Ar. Ortaya çıkan emir.
- e. (86a/2)
- [= 1]
- emr-i haîr:** < Ar. Mühim, önemli iş.
- e. (138b/5)
- [= 1]
- emr-i hilâfet:** < Ar. Hilâfet (halife) emri.
- e. + de (1b/8)
- e. + i (1b/11)
- [= 2]
- emr-i ilâhî:** < Ar. Allah'ın emri. (Ölüm için kullanılır.)
- e. + nüñ (203a/8)
- e. + ye (203a/10), (3a/16)
- [= 3]
- emr-i müşkil:** < Ar. Zor iş.
- e. + i (202b/7)
- [= 1]
- emr-i yesîr:** < Ar. Kolay iş.
- e. + ola (131a/8)
- [= 1]
- emr-i zâhir:** < Ar. Şüphesiz iş.
- e. + den (104a/12)
- [= 1]
- emsâl:** < Ar. 1. Numuneler, örnekler. 2. Eş, benzer. 3. Eşler, benzerler.
- e. + i (186a/13)
- e. + inden (34b/13)
- [= 2]
- emsâl-i sâ'ire:** < Ar. Diğer, başka örnekler, benzerler.
- e. + yi (208b/5)
- [= 1]
- emvâl:** < Ar. Mülkler, para ile alınan şeyler.
- e. + iñüz (6b/6)
- [= 1]
- emvât:** < Ar. Ölümler.
- e. (7a/8)
- [= 1]
- ên-:** İnmek.
- è.-üb (79b/16)
- [= 1]
- enj:** En.
- e. (104b/4), (107a/1), (138a/2), (167b/6), (169a/17), (175b/15), (180a/10), (180a/13), (187b/8), (71b/2)

- [= 10]
- enār:** < Far. Nar (*Punica granatum*).
e. (124b/16)
e. + a (210b/8)
e. + da (210b/10)
e. + dan (210b/9)
[= 4]
- enār büstān:** < Far. Nar bahçesi.
e. (210b/7)
[= 1]
- enār kabuğu:** < Far. + T. Nar kabuğu.
e. + n (126a/10)
[= 1]
- enbiyā:** < Ar. Müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler, yalvaçlar.
e. (3b/14)
e. + dan (11b/4)
[= 2]
- encel:** < Ar. İncik kemiğinde 'aşab ile şezāt arasında bulunan bir damar.
e. (30a/10), (30a/13)
[= 2]
- encele:** bk. encel
e. + den (32a/17)
[= 1]
- encidān:** < Far. Kasnı ağacı ve zamkı, çakşır otu, heliz (*Ferula assa-foetida*).
e. + otından (121a/8)
[= 1]
- encile:** bk. encel
e. (30a/12)
e. + nūḡ (39b/6)
[= 2]
- encüm:** < Ar. Otuz beş aylık ata verilen isim.
e. (42a/14)
[= 1]
- endüz:** bk. Enṯarūn
e. (127a/8)
[= 1]
- eḡdür-:** İndirmek.
e.-e (192b/3)
e.-esin (178b/10)
e.-irsin (178b/14)
[= 3]
- eḡeg:** Enek, çene.
e. + ini (192a/5), (192b/2)
[= 2]
- eḡlü:** Benizli, benzer.
e. (169b/1), (217b/1)
[= 2]
- enes bin mālīk:** < Ar. Kişi adı.
e. + den (11a/2)
e. + raḡīyallāhü'anhu (208b/16)
[= 2]
- enf:** < Ar. Burun, her şeyin ön kısmı, uç.
e. + üḡ (26b/3), (56a/1), (56a/6)
[= 3]
- enfās-ı rahmānī:** < Ar. Rahmân'a, Tanrı'ya mensup nefesler.
e. (4a/10)
[= 1]
- enfā':** < Ar. En nāfi', daha (pek, çok) faydalı.
e. (80a/6)
e. + dur (124a/11), (95a/7)
e. + dūr (217b/4), (59b/6)
e. + ı (176a/11), (181a/9)

- e. + olması (169a/14) [= 1]
- [= 8]
- enfaʿī:** bk. enfaʿ
- e. + dūr (56b/17) [= 1]
- enfūs:** <Ar. Ruhlar, canlar, yaşayanlar, hayat sahipleri.
- e. (201b/6)
- e. + dūr (213a/13) [= 2]
- enhār:** <Ar. Irmaklar, çaylar.
- e. + a (171b/8)
- e. + dan (82b/11)
- e. + ı (82b/9) [= 3]
- enig:** bk. enik
- e. + i (127b/1)
- e. + ini (127a/15) [= 2]
- enik:** Kedi, köpek vb. çok memeli hayvanların yavrusu.
- e. + den (217b/4) [= 1]
- ēniş:** İniş.
- è. (86b/2)
- è. + e (86b/3) [= 2]
- enşār-ı mecālīs:** <Ar. Meclislerin yardımcıları, muavinleri.
- e. + inden (209a/4) [= 1]
- ensāb:** <Ar. Soylar, baba tarafından hısımlar.
- e. + muṣ (11b/5)
- ensān:** <Ar. Atın görmesini sağlayan bebek, göz bebeği.
- e. (25b/14), (25b/16) [= 2]
- eṅse:** Boynu arkası, ense.
- e. + ṅi (156b/10)
- e. + nūṅ (177a/6)
- e. + sini (212a/2) [= 3]
- eṅṭarūn:** <Ar. Tıpta kullanılan bir ot, kantaron.
- e. (127a/7), (127a/8) [= 2]
- envāʿ:** <Ar. Çeşitler, türülür.
- e. (186a/2), (86b/7)
- e. + ı (108a/13), (108a/15), (182a/15)
- e. + ıdur (108a/14)
- e. + ın (180b/2)
- e. + indandur (212b/16), (213a/1), (213a/4)
- e. + ını (178a/8), (87b/7)
- e. + muṣ (212b/15) [= 13]
- envāʿ-ı erbaʿa:** <Ar. Dört çeşit.
- e. + da (186b/1)
- e. + dandur (186b/7) [= 2]
- envāʿ-i ḥīle:** <Ar. Hile çeşidi, çeşitli hile.
- e. (204b/3) [= 1]
- envāʿ-i keşīre:** <Ar. Çok çeşitler.
- e. (186b/8) [= 1]
- envāʿ-i meʿkūlāt:** <Ar. Yiyecek çeşitleri.

- e. + dan (97a/8)
[= 1]
- envā^c-i muḳaddere-yi mücerrebe:** < Ar. Denenmiş; tecrübe edilip beğenilmiş, takdir olunmuş türler.
e. + sin (190b/13)
[= 1]
- envā^c-i ni^fmet:** < Ar. Nimetin türlü, çok nimet.
e. (7a/9)
[= 1]
- envā^c-i şiddet:** < Ar. Çok şiddet, şiddetin türlü.
e. (5a/1)
[= 1]
- envār:** < Ar. Ziyalar, aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar.
e. + eyledi (201b/7)
[= 1]
- envār-ı sürādīkāt-ı cemāl-tāb:** < Ar. + Far. Yüz güzelliğini aydınlatan saray perdelerinin parlaklığı, ışığı. (?)
e. + ina (2a/7)
[= 1]
- envem:** < Ar. "nevm" Uyku, uyuma, durgunluk, tembellik.
e. + idür (217a/16)
[= 1]
- enyāb:** < Ar. Köpek dişleri denilen uçları sivri dört diş.
e. + ı (26b/17), (58a/11)
[= 2]
- er:** 1. Erkek. 2. Rütbesiz asker.
e. (6a/10)
e. + leri (13b/6)
e. + üj (193b/12), (6a/10)
[= 4]
- erāzil:** < Ar. Reziller, sıyrıklar, namussuzlar, yüzüstüler.
e. (13a/12)
[= 1]
- erbāb-ı devāvin:** < Ar. Divan erbābları.
e. (202b/2)
[= 1]
- erbāb-ı ilhād ü şikāk:** ?
e. + ıj (130b/8)
[= 1]
- erba^c:** < Ar. Kırk ayını aşmış at.
e. (42a/16), (42b/3)
[= 2]
- ercaḥ:** < Ar. Daha (en, pek) râcih, tercihe şayan, üstün, uygun.
e. (152b/4)
e. + olurdu (6a/10)
[= 2]
- erfa^c:** < Ar. Daha (en, pek) yüksek, yüce.
e. + ı (213a/7)
[= 1]
- erfevān:** < Ar. Kanadı ve kuyruğu uzun, boynu kısa olan doğan kuşunun bir türü.
e. (213a/1)
[= 1]
- erḥab:** < Ar. Daha genişlik, bolluk.
e. (93b/5), (93b/6), (93b/8)
[= 3]
- erikān:** < Ar. Uçları ciğerin ucuna dayanan kırmızı iki et parçası.
e. (31b/13), (32a/4)
[= 2]
- eri-:** Erimek.
e.-miş (126a/5), (98a/10), (99a/1)

- e.-ye (73b/5), (97a/12)
e.-yüb (94b/1)
[= 6]
- erid-:** Eritmek.
e.-eler (119b/7)
e.-esin (121b/16), (123b/9)
e.-üb (121a/6)
e.-ür (94a/17)
[= 5]
- erim:** 1. Bir şeyin erebileceği uzaklık, menzil. 2. Muştu.
e. + leri (134a/17)
e. + lerine (134a/15)
[= 2]
- erimeg:** Erimek.
e. + e (123b/9)
[= 1]
- eriş-:** Erişmek.
è.-meye (122b/17)
è.-ür (113b/10), (113b/9)
[= 3]
- erişmek:** Erişme işi.
è. (215b/7)
[= 1]
- erkam:** < Ar. Ayakları siyah beyaz çizgili at.
e. + ola (89a/7)
[= 1]
- erkân:** < Ar. 1. Esaslar, destekler; direkler, sütunlar. 2. Reisler.
e. + ile (4a/6)
[= 1]
- erkeg:** Erkek.
e. + i (213a/11), (216a/10), (40b/13)
- e. + idür (213a/9), (216a/10), (216a/9), (216a/9)
e. + ün (35b/8)
[= 8]
- erkek:** Erkek.
e. (216a/7), (23a/8)
e. + de (23a/10)
e. + lerin (216a/6)
e. + lerinden (217b/4)
[= 5]
- ermâh:** < Ar. 1. Darbeler, vuruşlar. 2. (rumh'un c.) Mızraklar, süngüler.
e. (163a/2)
[= 1]
- ermek:** Erme işi.
è. + den (2a/6)
[= 1]
- ermenîyye:** < Ar. Ermeni memleketi.
e. + de (59a/15)
[= 1]
- ernebe:** < Ar. Burun ucu.
e. (26a/17), (26b/5)
e. + nüñ (26b/7)
[= 3]
- ernebet:** bk. ernebe
e. + ine (27a/13)
[= 1]
- ersem:** < Ar. Burnundan çenesine kadar beyazlık olan atlara verilen isim. Çenedeki beyazlık az da çok da olabilir.
e. (56a/12)
[= 1]
- ersem-i bi-sevâd:** < Ar. < Ar. Üst çenesi beyaz olup, üzerinden parlak siyah noktalar bulunan at.

e. (56b/1)	e. +ı (131a/11)
[= 1]	e. +ını (206a/5)
ersem-i müstehtir: < Ar. Yalancı beyazlık.	[= 2]
e. (56a/15)	esbâb: < Ar. Vâsıtalar, lâzımlar.
[= 1]	e. (195a/8)
ervâh: < Ar. Canlar, hayâtın cevherleri.	e. + dan (216a/13)
e. (10a/14), (175b/12)	e. + ından (115b/6)
e. + ı (10a/12), (203a/3)	e. + ını (42b/16)
[= 4]	e. + uş (202a/16)
ervâh-ı cümle: < Ar. Bütün canlar.	[= 5]
e. (3b/14)	esbet: < Ar. İspatlamak, göstermek, kanıtlamak, ortaya koymak, aslına uygun olmak.
[= 1]	e. + dür (155b/4)
ervâh-ı 'ulviyye: < Ar. Ulu, yüce canlar.	e. + olur (133b/16)
e. (201a/13)	[= 2]
[= 1]	eşer: < Ar. 1. Nişan, iz, alâmet. 2. Te'lif. 3. Basılmış kitap. 4. Hadîs-i şerif. 5. Târih, vakayi kitabı. 6. Bir kimsenin meydana getirdiği şey. 7. Tes'ir.
ervemet: < Ar. Atın başının tamamı.	e. + i (136a/8)
e. (24b/8)	e. + in (187a/1), (187a/1), (187a/4)
e. + i (24b/9)	e. + inde (188a/11)
[= 2]	e. + inden (111a/17)
erze: < Ar. Çam ağacına benzer bir ağaç.	e. + leri (174a/17)
e. (122b/4)	[= 7]
[= 1]	eşfâ: < Ar. En saf, en temiz.
es-: Esmek.	e. + dur (51a/1)
e.-dügi (96a/16)	e. + olur (94a/4)
e.-e (16a/10), (16a/6)	[= 2]
e.-ecek (211b/14)	eşlah: < Ar. Daha (en, pek) sâlih, iyi.
e.-en (4a/10)	e. + dur (76a/16)
[= 5]	[= 1]
eşahh: < Ar. Daha (en, pek) sahih, doğru.	
e. + dur (132a/10)	
[= 1]	
esâs: < Ar. 1. Asıl, temel, dip, kök. 2. Doğruluk, gerçek.	

eşnâf: <Ar. 1. Nevîler, çeşitler, cinsler, zümreler, kategoriler. 2. Bir sanatla veya dükkâncılıkla geçinen [kimse].

e. +ı (67a/10)

e. +ında (180b/5)

e. +ını (213a/7)

e. +u (213b/6), (84b/9)

[=5]

eşvât: <Ar. Sesler, sadâlar.

e. (175b/16), (203b/12)

e. +ı (59a/4)

e. +u (212a/12), (59a/8)

[=5]

eşkal: <Ar. ağır yükler, ağır şeyler. bk. eşkal

e. +ı (22a/3)

[=1]

eşkal: <Ar. ağır yükler, ağır şeyler. bk. eşkal

e. +ı (187a/17), (187b/2)

[=2]

esb-i himmet: <Ar. Gayret atı.

e. +ı (131a/1)

[=1]

esedî: <Ar. Cesur, yiğit.

e. +den (59a/2)

[=1]

esen: <Far.1. Kelek. 2. bk. ençarûn

e. (127a/8)

[=1]

esfâr: <Ar. 1. Yolculuklar, yola gidişler. 2. Düşmana karşı gidişler.

e. +da (168a/1), (23a/11)

[=2]

esfel: <Ar. 1. En sefil, pek aşağı, çok bayağı. 2. Aşağı [taraf].

e. (141a/2), (176b/16), (194a/6), (196a/15), (196b/5), (196b/9), (33b/12), (57b/5)

e. +den (176b/14), (29b/11), (29b/12), (30a/3)

e. +e (108b/13), (56a/1)

e. +ı (133b/16), (143a/2), (145a/2), (146b/5), (151a/14), (151a/15), (166b/5), (184b/2), (214a/6), (33b/15), (33b/6)

e. +idür (28b/10)

e. +in (143a/2), (144a/2), (144a/3)

e. +inde (141a/3), (144a/1), (33b/11), (58a/6)

e. +inden (143a/4), (144a/9), (153a/11), (155b/6), (198a/16), (198b/2), (27a/5), (31b/7)

e. +ine (143a/5), (155b/5), (155b/7), (198a/6), (29a/16)

e. +ini (146a/17), (150b/1), (150b/2), (153a/1), (153a/14), (153a/4), (167b/11), (168b/3), (168b/6), (168b/7), (184b/1), (192a/12)

e. +inü (198a/15), (198a/5), (198b/15)

e. +leri (172b/1)

e. +lerine (27a/10)

e. +ola (153b/1)

e. +ède (192b/8)

[=65]

eshel: <Ar. Kolun dibinde olan ince ve düz şey.

e. (29b/14), (30a/2)

[=2]

esîr: <Ar. 1. Savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak. 2. Kul, köle.

e. +ler (108a/4)

[=1]

esirge-: Esirgemek.

- e.-r (6b/15)
[= 1]
- eskām:** < Ar. Hastalıklar, illetler, dertler.
e. (115b/10)
e. + larından (115b/5)
[= 2]
- esken:** < Ar. Daha sakin, gevşek, yavaş.
e. + dür (194b/10)
[= 1]
- eski:** Eski, yeni karşıtı.
e. (116a/7), (123a/11)
e. + den (83a/1)
[= 3]
- eslem:** < Ar. En selâmetli, en emin, en doğru, en sağlam.
e. + dür (168b/10), (76a/16), (98a/17)
[= 3]
- esletî:** < Ar. Diş tarafında olan bir yer.
e. (27a/1), (27a/5)
[= 2]
- esliha:** < Ar. Silahlar.
e. (170a/10), (170a/16), (22a/4)
e. + nuḡ (170a/11)
e. + yı (170a/11), (178b/1), (75b/8)
[= 7]
- esmā:** < Ar. İsimler.
e. + dur (209b/10)
e. + sı (34a/9), (93b/9)
e. + sıdur (93b/9)
e. + sından (17b/14)
e. + sını (40b/12), (42b/16)
[= 7]
- esmā'-yı müte'addi:** < Ar. Çok, türlü türlü isimler.
- e. + de (27b/1)
[= 1]
- esma':** < Ar. 1. "sem'" Kulak, kulaklar. 2. Bir çeşit kuş.
e. (93b/12)
[= 1]
- esmer:** < Ar. Buğday renkli, karayağız.
e. + dür (169a/7)
[= 1]
- esmerlik:** < Ar. + T. Esmerlik, esmer olma.
e. (11a/17)
[= 1]
- esnān:** < Ar. 1. Dişler. 2. Yaşlar.
e. (26b/13), (28b/12), (29a/2)
e. + ı (27a/5)
[= 4]
- esneme:** Esneme.
e. + si (213b/15)
[= 1]
- esp:** < Ar. "esb" At, beygir.
e. + üme (13b/6)
[= 1]
- esrār:** < Ar. Gizlenen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremiyeceği işler.
e. (3a/15)
[= 1]
- esra':** < Ar. Daha (en, pek, çok) serî, çabuk.
e. (140b/14)
e. + dur (136a/11), (192b/1), (194b/13), (194b/14), (194b/15), (196a/11), (215a/10)
e. + olur (196a/2)
[= 9]
- esvāk:** < Ar. Çarşılar, pazarlar.

- e. (85a/14) [= 1]
- e. + da (102b/15), (85b/1), (85b/2) [= 4]
- esved:** < Ar. Siyah, kara.
e. (169a/8), (54b/2), (54b/6), (64b/1)
e. + idür (217b/16)
e. + ola (51b/2)
e. + olsa (215b/4)
[= 7]
- eş-:** Eşmek.
e.-dükde (35a/3)
[= 1]
- eşâ'ir-i rikât:** ?
e. + i (37b/5)
[= 1]
- eşbâh:** < Ar. Nazirler, misiller, benzeyenler, denkler, eşler.
e. + ndan (105b/9)
[= 1]
- eşbeh:** < Ar. 1. En müşâbih, pek benzeyen. 2. En iyi, en güzel.
e. + dür (213a/10)
[= 1]
- eşcâr-ı muḳayyedât: ?
e. (201b/8)
[= 1]
- eşca':** < Ar. 1. Vazîfde bulunan uzun ve ince şey. 2. Parmak dipleri. 3. Daha (en, pek) şecâatli, en cesur ve yiğit.
e. (23a/5), (30a/10)
e. + ı (208b/17)
[= 3]
- eşca':** bk. eşca'
e. (30a/11)
- eşedd:** < Ar. Daha, (en, pek) şiddetli, çetin ve sert.
e. (194b/15), (195a/1), (19b/14)
e. + dür (171a/13), (194b/16), (206a/6), (98a/8)
e. + i (19b/15), (75a/13)
e. + idür (186b/6)
e. + ine (19b/16)
e. + ola (155b/8)
e. + olur (113a/17), (192a/7)
[= 14]
- eşek:** Eşek.
e. (123b/16), (17b/4), (28b/15)
[= 3]
- eşek südi:** Eşek sütü.
e. + n (123b/16)
[= 1]
- eşerr:** < Ar. Daha (en, pek, çok) şerir, şerli.
e. + i (57b/8)
e. + idür (57b/8)
[= 2]
- eşfa':** < Ar. Alnında beyazlık bulunan at.
e. (56b/4)
[= 1]
- eşheb:** < Ar. 1. Beyaz, kır at. 2. Soğuk [gün]. 3. Güç iş. 4. Arslan.
e. (51b/2), (57a/15), (58a/12)
e. + ola (215a/8)
e. + olan (215a/10)
[= 5]
- eşhel:** < Ar. Kırmızı ile karışık koyu mavi, ela.
e. (54b/3)
[= 1]

eşhür-i hürum: <Ar. “eşhür-ül-hurum” İslâm'dan evvel, harbin ve ölümün haram kabul edildiği arabî aylardan "Zilka'de, Zilhicce, Muharrem ve Receb" ayları, [bu aylarda "Kabe" civânında av dahî avlanamazdı].

e. + da (6b/14), (6b/15)

[= 2]

eşî'a: <Ar. Aydınlıklar, ışıklar.

e. + sı (172b/4)

[= 1]

eşkâl: <Ar. Biçimler, suretler, tarzlar.

e. + i (175b/2)

[= 1]

eşkin: 1. Atın dört nal ile tırıs arasındaki hızlı yürüyüşü. 2. Böyle yürüyen (sıfat olarak) 3. Böyle bir yürüyüşler (zarf olarak).

e. + olur (136a/2)

[= 1]

eş'ar: <Ar. Tırnağın üzerinden aşağı inen kılıklardır.

e. (125b/6), (30b/3), (30b/8)

e. + a (114b/6)

e. + da (105b/13)

[= 5]

eşrah: <Ar. Tek yumurtası olan at.

e. (32b/12)

[= 1]

eşref: <Ar. Daha (en, pek) şerefli, onurlu.

e. + dür (56b/16)

[= 1]

eşref-i a'mâl-i fûrûsiyyet: <Ar. Ata binicilik amellerinin en şerefli.

e. + dür (180b/7)

[= 1]

eşribe: <Ar. İçilecek şeyler, içkiler.

e. (208b/8)

[= 1]

eşyâ: <Ar. Nesnelere, mevcut olan şeyler, levazım.

e. (193b/13)

e. + da (206b/7)

e. + dan (102b/16), (148a/2)

e. + dandur (36b/10)

e. + yı (107b/6), (137b/15)

[= 7]

eşyâ-yı bâride: <Ar. Soğuk nesnelere.

e. (124a/13)

[= 1]

eşyâ-yı keşîre: <Ar. Çok olan nesnelere.

e. (186b/12)

[= 1]

et: Et.

e. (106a/3), (108a/6), (114a/13), (114b/12), (17a/14), (216b/4), (30a/8), (31b/7), (32a/4), (39a/16), (72b/12), (89a/10), (89b/13), (94a/6), (94a/8), (97a/3)

e. + den (18b/4), (33b/13), (71b/15), (89b/17), (90a/17)

e. + dür (27a/12), (33b/3)

e. + e (71a/11)

e. + i (108b/1), (17a/13), (199a/6), (216b/4), (71a/13), (72a/13), (72a/15), (73b/1), (91a/3)

e. + idür (29b/7)

e. + inden (211b/3), (216b/13)

e. + ine (110a/7)

e. + ler (109b/15), (41b/2)

e. + leri (16a/15), (183b/14), (186b/5), (24a/13), (90a/1), (90a/10), (91a/3)

e. + üñ (27b/14), (39b/8), (90a/8)

[= 49]

ét-: Etmek.

è. (137a/1), (137a/2), (155a/7), (156b/13),
(156b/5), (156b/5), (21b/5), (36b/16),
(4a/11), (78a/14), (78a/16), (78b/4)

è.-di (210b/13), (211a/14), (41a/9), (6a/17)

è.-dig2i (72a/4)

è.-digi (131a/7), (138b/12), (148b/4),
(205a/3), (34a/17), (37a/14), (37b/2)

è.-digim (132b/10), (135b/8), (135b/9),
(137a/9), (137b/16), (137b/3), (140b/16),
(143a/1), (144a/2), (146a/14), (146a/14),
(151b/5), (153b/12), (154b/2), (167a/7),
(199a/10)

è.-digimüz (115a/7), (74b/4)

è.-digimüzden (105a/15)

è.-digin2 (83b/2)

è.-digin2de (135a/15), (135b/1), (176b/2),
(180a/10), (180a/11), (180a/12), (197a/10)

è.-diginde (174b/13)

è.-digüm (186b/6)

è.-digümüz (108a/5), (108a/9)

è.-digümüzdür (59a/12)

è.-digün (153b/11)

è.-digün2 (148b/11), (74b/7), (83a/17)

è.-digün2de (148b/5), (148b/6)

è.-dikde (180b/17), (186a/6), (186b/13),
(192a/7)

è.-dikden (192b/15), (198b/12)

è.-dikleri (146a/4), (170a/7), (186b/5),
(212a/13)

è.-diklerinde (211b/4)

è.-diklerinden (202b/11)

è.-diler (143a/8), (170b/17), (189b/12),
(2b/9), (6a/4), (6b/13), (6b/14), (8b/10),
(8b/11), (8b/8), (9a/9)

è.-dim (131a/7)

è.-din2 (156b/13)

è.-din2üz (9b/2)

è.-dir (146b/12), (83b/3)

è.-diyse (2a/15)

è.-dug2ı (75b/2)

è.-düg2i (105b/6), (82a/15)

è.-dügi (105b/10), (107b/4), (115a/15),
(133a/12), (149a/9), (168b/9), (178a/14),
(189a/7), (18a/11), (191b/12), (191b/6),
(197b/6), (19a/17), (19b/16), (203b/8),
(211b/9), (37b/13), (40a/15), (41b/8),
(4b/5), (57b/11), (59a/5), (71a/6), (7a/10)

è.-dügim (134a/17), (135b/11), (135b/13),
(135b/3), (136b/11), (137a/16), (138a/2),
(145a/1), (148a/2), (153a/9), (166b/15),
(194b/16), (195a/3), (197a/11), (197a/17),
(5a/10)

è.-dügimüz (115b/2), (115b/3), (21b/13),
(21b/13)

è.-dügin (204b/3), (95a/2)

è.-dügin2 (144a/10)

è.-düginden (204a/4)

è.-düginün2 (112b/11)

è.-dügü (80a/15)

è.-dügüm (115a/15), (117a/1), (117a/3),
(151b/4), (23b/7), (36b/2), (67a/13),
(74a/2), (75a/7), (77a/1), (78a/5), (80b/8),
(85a/16), (85a/9)

è.-dügümdür (67a/13)

è.-dügümüz (198b/1)

è.-dügümüzden (193b/4)

è.-dügümüz (191b/9), (40a/16), (68a/7),
(71b/11), (73a/4)

è.-dügümüzün2 (71b/10)

è.-dügün2 (140b/5), (153a/5), (182b/2),
(183a/14), (216b/5), (76b/10), (77b/2)

è.-dügün2de (95a/9)
 è.-dügün2üzi (6b/15)
 è.-dügündendir (77b/17)
 è.-dük (115b/10), (11a/5), (18b/3),
 (22b/3), (40a/15), (40a/16), (43a/5)
 è.-dük2 (23a/16)
 è.-dükde (102a/8), (109b/10), (110a/11),
 (111a/7), (111a/8), (112a/10), (112a/7),
 (112a/9), (134a/6), (179a/3), (191a/7),
 (19b/6), (200a/10), (200a/6), (203b/7),
 (212a/15), (2a/8), (34a/14), (34b/8),
 (35a/17), (40a/11), (40a/3), (40b/13),
 (68a/13), (68a/3), (70a/13), (77a/5),
 (91a/5)
 è.-dükden (67b/4)
 è.-dükdens2on2ra (12a/16), (12a/5),
 (192b/7), (201b/15), (203b/16), (4b/5),
 (70b/15), (71b/10), (83a/12)
 è.-dükdens2onra (11a/13)
 è.-dükleri (14b/4), (153a/13), (166b/9),
 (180b/2), (18b/7), (7a/3)
 è.-düklerin (204b/2), (204b/2)
 è.-düklerinden (190b/13)
 è.-düm (108b/5), (108b/5), (11b/12),
 (12a/11), (140b/9), (153b/9), (155a/17),
 (155b/1), (195b/15), (210b/1), (37b/17),
 (38a/9), (4b/14), (5a/10), (5a/11), (5a/14),
 (5a/5), (5a/6), (5a/9), (67a/10), (6a/13),
 (9b/12)
 è.-dür (82b/9)
 è.-dürdiler (203b/9)
 è.-me (126b/12), (136a/4), (35a/7),
 (35a/7), (78a/3), (78b/13), (87a/15)
 è.-meden (197a/12), (203b/5), (203b/6),
 (204b/13)
 è.-medi (12a/15), (210b/3), (80a/11)
 è.-medigin2 (182b/3)
 è.-mediler (190a/9), (190a/9), (8b/12)
 è.-medim (192a/4), (212a/4)
 è.-mediyse (20a/9), (41b/9)
 è.-medügi (20b/15)
 è.-medüm (37b/16)
 è.-medün2 (12a/11)
 è.-mege (68b/15)
 è.-megi (67a/14)
 è.-mem (122a/10), (134b/15), (142a/5),
 (151a/5), (180b/1), (187b/6), (187b/7),
 (210b/2)
 è.-memek (182b/15)
 è.-memişdür (19b/14)
 è.-men2 (77a/7), (77a/8), (7a/8)
 è.-mese (186a/17), (55b/3), (81b/2),
 (87b/10)
 è.-meseydi (3b/12)
 è.-mesine (34b/8), (39b/10)
 è.-mesün (170b/5), (170b/6), (75a/5)
 è.-mesünler (202b/10)
 è.-meye (102a/17), (122b/16), (124a/4),
 (133a/10), (134b/17), (138b/2), (140b/12),
 (140b/12), (147b/15), (147b/17),
 (153a/16), (154b/16), (155b/13),
 (167b/13), (167b/14), (178b/11),
 (178b/13), (178b/14), (180a/13), (186a/6),
 (192a/16), (192a/8), (193b/10), (195a/15),
 (197a/14), (197a/7), (198a/10), (198a/12),
 (202b/16), (202b/17), (203a/5), (209a/16),
 (35b/6), (36b/8), (55b/12), (56b/14),
 (59a/2), (67b/12), (67b/14), (67b/14),
 (67b/16), (67b/2), (72a/1), (73b/16),
 (74b/1), (77a/15), (79b/3), (82a/13),
 (82a/14), (82a/15), (85b/12), (96a/14),
 (99a/13)
 è.-meyecek (79b/15)
 è.-meyeler (120a/14), (122a/9), (167a/2),
 (8a/9)
 è.-meyen (170a/12), (89a/5)

è.-meyesin (118a/1), (122b/7), (123a/14),
(124b/3), (132a/14), (134b/10), (135a/14),
(135a/17), (135a/9), (135b/10), (136a/16),
(137a/7), (145a/3), (145b/5), (147b/12),
(147b/8), (148b/6), (167a/17), (167a/4),
(167b/7), (177b/10), (180a/5), (182b/15),
(182b/3), (183b/1), (186b/15), (197a/11),
(197a/6), (197a/9), (199a/6), (35a/8),
(76a/3), (76b/5), (77a/6), (80a/16),
(80b/11), (93b/15), (95b/3), (95b/9),
(99a/11)

è.-meyevüz (58b/7)

è.-meyince (78b/13), (8b/13)

è.-meyüb (176b/5)

è.-mez (104a/1), (104a/2), (105b/6),
(106a/14), (107b/3), (110a/14), (110b/5),
(114a/11), (124a/13), (131b/3), (134a/2),
(143a/17), (148b/9), (169a/16), (176b/17),
(178a/17), (186a/3), (191a/10), (191b/3),
(193a/14), (193b/5), (19a/9), (19b/1),
(200a/15), (208b/12), (208b/12), (213a/6),
(213b/8), (215b/17), (215b/8), (34b/1),
(57a/12), (57a/13), (5b/7), (74a/1),
(75a/13), (77b/8), (81b/11), (82a/17),
(86a/11), (94b/10), (95a/5), (95a/5),
(96a/16), (96b/10), (96b/13)

è.-mezden (140b/4), (80a/9), (96a/2)

è.-mezdi (13a/2)

è.-mezler (135b/1), (202a/3), (202b/11),
(21a/12), (7a/4), (9a/13)

è.-mezse (122a/14), (123a/9), (41a/4),
(72b/15)

è.-mezsın (137a/17), (140b/2), (152b/8),
(153a/4), (153a/4), (178a/5), (200b/4),
(87b/5)

è.-miş (107b/12), (131a/7), (154b/2),
(155b/4), (169b/14), (211a/6), (212a/10),
(22a/13), (22a/15), (81b/5)

è.-mişdür (106a/5), (191b/8), (3a/11),
(41a/8), (75b/6)

è.-mişiz (18a/8)

è.-mişler (205b/4)

è.-mişlerdür (121a/10), (32a/16), (75a/5)

è.-mişsin (146b/11), (78a/17)

è.-se (103b/11), (105a/15), (106b/14),
(10b/8), (113a/8), (11b/2), (131a/15),
(131b/1), (131b/11), (13b/4), (155a/10),
(167b/12), (189b/5), (20b/13), (20b/7),
(24b/4), (25b/4), (33b/8), (34b/7), (34b/7),
(40b/17), (42b/2), (54b/7), (55b/4),
(56a/7), (56a/8), (56b/1), (56b/10),
(56b/11), (56b/9), (59b/10), (59b/8),
(67a/3), (73b/7), (73b/7), (74b/12),
(75b/4), (76b/13), (79a/8), (80b/16),
(81a/16), (85b/9), (88a/2), (88b/4),
(98b/5), (98b/8)

è.-seler (166b/3), (208a/16), (213a/6),
(34b/11)

è.-sen2 (146a/15), (36a/13), (36a/6),
(36b/16), (78a/17), (81b/13)

è.-sen2üz (15a/2)

è.-sün (4a/13), (72b/12), (72b/16)

[= 562]

etbâ: < Ar. 1. Birinin sözüne, işine, mesleğine uyanlar. 2. Hizmetçiler, uşaklar.

e. + ı (202a/16)

[= 1]

etbâk: < Ar. 1. Büyük sahanlar, yemek tepsisi veya tahtaları, kapaklar, örtüler. 2. Haller, katlar, mertebeler, dereceler.

e. (34a/6)

e. + inuğ (38b/10)

[= 2]

étdür: Ettirmek.

è.-diler (115b/4)

è.-e (69a/5), (70a/9), (84a/5)

è.-en (68b/12), (75a/15), (75b/15),
(75b/17), (77b/3), (81a/15), (86b/8)

è.-enler (85a/12)
è.-esin (217a/1), (82b/12), (94b/2),
(98b/14)
è.-meyesin (76b/11)
è.-mez (15b/9)
è.-se (75a/17)
è.-üb (70a/3), (70b/13), (83a/7)
è.-ürdi (12a/7), (12a/7)
è.-ürler (97a/4)
è.-ürsin (81b/12), (85a/6), (85b/14)
[= 28]

ètdürmeg: bk. ètdürmek.

è. + i (19b/3)
[= 1]

ètdürmek: Ettirme işi.

è. (76a/11)
è. + dür (80b/4)
[= 2]

eteg: bk. etek

e. + i (211a/12)
[= 1]

etek: Etek.

e. + lerini (145b/9)
[= 1]

etemm: < Ar. Daha, (en, pek) tam; kusursuz,
eksiksiz.

e. + olandur (213a/14)
[= 1]

etlü: Etli.

e. (17a/11), (24a/12), (24a/13), (67b/14),
(67b/16), (89b/16), (68b/16)
e. + yüm (204a/11)
[= 8]

ètme: Etme işi.

è. + si (102b/12), (204b/7), (204b/7),
(73b/6), (75a/2)
è. + sidür (200b/1), (204b/17), (35b/11)
è. + sinde (187a/4), (202a/17), (204b/2),
(78b/7)
è. + sine (87a/14)
è. + sini (20a/5)
[= 14]

ètmeğ: bk. ètmek.

è. + e (105b/1), (111b/6), (112a/14),
(114b/17), (122a/8), (132b/8), (133a/10),
(136b/10), (137a/2), (138a/11), (138a/16),
(140b/1), (147a/1), (151a/10), (151a/10),
(151a/10), (151a/9), (167b/1), (167b/14),
(170b/10), (175b/9), (176b/5), (177a/16),
(179a/6), (181a/5), (186b/4), (192a/7),
(193a/6), (193a/7), (201b/16), (202a/12),
(203b/4), (203b/4), (203b/4), (203b/5),
(204a/12), (204a/14), (204a/14),
(205a/10), (205a/11), (208a/9), (211a/8),
(211b/6), (214b/17), (214b/17), (215b/11),
(21a/10), (21a/11), (21a/6), (21b/8),
(22a/3), (22a/3), (22a/4), (23a/3), (23b/6),
(38a/3), (3a/11), (3a/6), (3a/9), (42b/7),
(5b/16), (75b/1), (75b/5), (75b/6), (75b/9),
(76a/16), (76b/10), (76b/14), (79a/5),
(80a/3), (80a/4), (81b/6), (87b/7), (96b/1),
(98a/8)

è. + i (132a/17), (147b/3), (147b/3),
(153b/9), (180b/1), (186b/13), (197b/6),
(208a/10), (23a/2), (2b/13), (85b/6),
(97b/1)

è. + ile (102b/10), (107b/1), (107b/7),
(13a/3), (13a/3), (13a/3), (13a/4),
(140b/14), (147b/2), (148b/16), (171a/12),
(178a/2), (197b/3), (1b/13), (201b/3),
(202b/5), (203a/16), (203a/16), (203a/2),
(204a/3), (204b/1), (204b/1), (204b/1),
(204b/4), (204b/5), (207b/6), (216b/7),

(2a/17), (3a/11), (5b/16), (85b/16),
(85b/17), (86b/17)

[= 120]

etmek: Ekmek.

e. (97a/3)

[= 1]

étmek: Etmek.

è. (101b/9), (102b/15), (102b/16),
(102b/2), (102b/5), (103a/9), (108a/3),
(108a/3), (109a/8), (112a/9), (112b/14),
(114a/3), (126b/4), (131a/7), (132b/1),
(133b/10), (134b/6), (136a/5), (136b/11),
(136b/2), (137a/14), (137b/15), (138a/14),
(138a/4), (138a/5), (143a/11), (143a/13),
(144a/2), (144a/7), (145a/5), (147b/3),
(148a/5), (151a/9), (153b/10), (153b/7),
(153b/7), (155a/6), (155a/6), (155b/4),
(155b/8), (156b/11), (156b/7), (15b/3),
(167b/15), (167b/3), (170a/1), (176a/13),
(176a/13), (177a/7), (178a/10), (179a/16),
(179a/3), (179a/7), (179b/13), (179b/6),
(180a/13), (182a/16), (182b/10),
(182b/11), (183b/10), (185b/1), (186b/2),
(186b/3), (187a/13), (188a/15), (188a/15),
(189b/6), (192b/1), (192b/10), (192b/11),
(195b/17), (200a/11), (200a/14),
(200b/16), (202b/13), (203a/1), (204a/8),
(207a/15), (207b/1), (208a/4), (208b/13),
(20b/1), (20b/17), (210b/11), (210b/16),
(212a/11), (214a/15), (214a/15), (214b/8),
(21a/5), (23b/12), (2b/12), (34b/14),
(39b/17), (5b/5), (5b/7), (67b/10), (6a/11),
(71a/6), (71a/9), (71b/12), (74a/7),
(75b/3), (76a/4), (76b/12), (77b/16),
(78b/14), (81a/5), (83a/2), (84b/10),
(85a/5), (86a/7), (86b/9), (87b/9), (88b/2),
(8a/15), (8b/16), (8b/16), (95a/1), (95a/6),
(95a/6), (97b/12)

è. + çün (134a/10)

è. + de (113a/16), (11b/7), (131a/2),
(137b/7), (138b/4), (145b/16), (146a/8),
(183a/1), (186a/17), (186a/5), (186a/8),

(187a/14), (19a/8), (202a/10), (20b/8),
(2b/7), (35a/6), (5a/8), (69b/13), (78b/3),
(81b/5)

è. + den (102a/16), (102a/17), (107b/15),
(109a/14), (137b/5), (143a/16), (14a/14),
(15b/2), (167a/17), (168b/13), (176a/13),
(176b/8), (182b/15), (191a/14), (198b/16),
(199a/8), (202a/11), (204b/12), (205b/8),
(20b/17), (210b/15), (216a/16), (42b/8),
(42b/8), (72b/17), (79a/5), (79b/11),
(83a/4), (84b/10), (86b/8), (88b/2),
(8a/15), (95a/7), (97b/17), (109a/14)

è. + dür (100b/5), (100b/7), (102a/10),
(109a/11), (138a/2), (138a/2), (138a/3),
(138a/3), (151a/8), (185b/16), (185b/17),
(186b/10), (189a/15), (191a/2), (204a/5),
(204a/5), (85b/1), (95a/14), (9b/15),
(100b/6)

è. + için (147a/15), (154b/1), (154b/1),
(192b/1), (203a/9), (134a/16), (15a/15),
(186b/6), (80b/3)

[= 208]

étmemek: Etmemek.

è. + den (176a/9), (191a/11)

[= 2]

et pâresi: T. + Far. Et parçası.

e. + dür (17a/14)

[= 1]

etrâf: < Ar. Yanlar, uçlar, kıyılar.

e. + a (109a/11), (191a/16)

e. + da (12b/17), (5b/3)

e. + ı (178a/13), (178a/17), (217b/2),
(25a/15), (26b/3), (29a/4), (32a/9),
(56b/6), (89b/4), (98b/9)

e. + ıdur (105a/12), (16b/1), (30a/7),
(31b/12)

e. + ında (11b/15), (125b/6), (170b/12),
(25a/5), (25b/12), (26a/6), (30b/12),
(39a/16), (97b/15)

e. + ını (118b/13), (118b/4), (216b/12)

e. + ını (213b/13)

e. + larına (119b/6), (98b/11)

e. + larında (31a/9)

e. + larını (98b/12)

[= 35]

ev: 1. Konut, hâne. 2. Arapça ve bağlacı.

e. (167b/6)

e. + de (123a/10), (127a/12), (68a/1), (68a/11), (68a/12)

e. + den (207a/10)

e. + e (71b/17), (72a/7)

e. + imizde (214b/14)

e. + inde (137b/11), (69b/4)

e. + leriñüzde (9b/7)

e. + lerinde (10a/3), (10a/4), (7b/13), (7b/16), (7b/17), (8a/2), (8b/10)

[= 20]

evā'il: < Ar. İlk vakitler, evvel zamanlar, eski, geçmiş zamanlar, iptidalar, önceler, başlangıçlar.

e. + den (192a/17)

e. + inde (19b/10)

e. + üñ (58b/5)

[= 3]

evc: < Ar. Yüce, yüksek, bir şeyin en yüksek noktası, doruk.

e. + ine (205a/8)

[= 1]

evc-i yakīn: < Ar. Sağlam bilginin yüceliği, doruğu.

e. (201b/5)

[= 1]

evfak: < Ar. Daha (en, pek, çok) muvafık, pek uygun.

e. (201b/17)

e. + ı (133a/7), (205b/13)

e. + ıdur (167b/3), (193b/17)

[= 5]

evkāt: < Ar. Zamanlar, çağlar.

e. + da (109b/13), (76a/1), (81a/8)

e. + de (112b/1), (113b/5), (195b/3), (74a/7), (97a/13)

e. + ı (74a/7)

e. + ını (23a/12)

e. + i (205b/12)

e. + inüñ (205b/13)

[= 12]

evkāt-ı feh̄m: < Ar. Anlama, anlayış vakitleri.

e. (148a/9)

[= 1]

evlā: < Ar. Daha uygun, daha iyi, daha üstün.

e. (133a/3), (174b/13)

e. + dur (147b/3), (22a/4), (9a/5)

[= 5]

evlād: < Ar. Veledder, çocuklar.

e. (217a/15)

e. + ı (88b/14)

e. + ını (12b/6)

[= 3]

evliyā: < Ar. 1. Keramet sahibi olanlar, erenler. 2. Allah'a daha yakın bulunanlar.

e. (208b/16)

e. + dur (8b/11)

[= 2]

evrāk: < Ar. "verk" Kalçalar.

e. + i (79a/2)

[= 1]

evrām: < Ar. Vücûta peyda olan şişler, yumrular.

e. (127b/4)

[= 1]

evrām-ı müteḥaccire: < Ar. Taşlaşmış, taş gibi olmuş şişler.

e. (108b/14)

[= 1]

evsaʿ: < Ar. Daha (en, pek) vâsi' ye geniş.

e. + dur (206a/7)

e. + ı (31b/17)

e. + ola (195b/15)

[= 3]

evşâf: < Ar. Sıfatlar, kaliteler.

e. + ını (19a/16)

e. + larından (212a/10)

[= 2]

evşâl: < Ar. Vücuttaki mafsallar, oynaklar.

e. + i (110a/12), (110b/2)

[= 2]

evsâṭ: < Ar. Ortalar, vasatlar.

e. + ı (33a/9)

[= 1]

evṭaf: < Ar. Kirpikleri uzun ve kaşı kıllı olan kimse.

e. + ı (25b/1)

[= 1]

evvel: < Ar. 1. Önce, ilk, birinci, ibtidâ, başlangıç.
2. Eski, geçmiş, geçmiş zamanda.

e. (12a/15), (12b/15), (133a/6), (134b/14), (135b/3), (136b/3), (140b/14), (140b/4), (140b/4), (143a/8), (148a/6), (148a/7), (148b/11), (171a/10), (171b/3), (172b/3), (172b/4), (174a/14), (180b/3), (183a/14), (183a/2), (184a/8), (186b/16), (186b/7), (192b/10), (192b/14), (197a/14),

(197b/10), (199a/16), (211a/7), (211b/8), (212a/6), (214a/8), (214b/10), (214b/6), (214b/6), (35a/3), (69a/1), (71b/10), (72b/10), (72b/8), (74b/16), (80a/9), (80b/10), (82a/1), (82a/6), (86a/3), (86a/3), (86b/16), (88a/17), (8b/9), (95a/12), (95b/15), (96a/2), (96a/2)

e. + de (138a/1)

e. + den (205b/7), (207a/15), (5a/2)

e. + i (104b/13), (138a/4), (171a/14), (172b/11), (195b/13), (205b/12), (208b/13), (215a/5), (40b/15), (76b/3), (86a/5)

e. + idür (56b/17)

e. + in (108a/11)

e. + inde (110a/5), (137b/15), (18b/4), (193a/12), (193a/8), (85a/16)

e. + inden (187a/1), (71b/13)

e. + ine (136a/15)

e. + ki (107b/1), (114a/10), (122a/3), (193a/5), (194a/17), (197b/8), (19b/7), (200a/12), (200a/14), (35a/5), (69a/12), (71a/3)

e. + kiden (73b/11)

e. + kisi (112b/3), (136a/14), (187b/10), (191a/1)

e. + kisinüñ (122b/2)

e. + kiye (194a/5)

[= 100]

evvelâ: < Ar. Birinci olarak, her şeyden önce, ilkönce

e. (114a/11), (115a/12), (132a/16), (167a/16), (176b/3), (182b/10), (183a/1), (206b/2), (214a/9), (216a/17), (23a/6), (67a/15), (97b/4)

[= 13]

evvel-i bahâr: < Ar. İlkbahar.

e. (40b/16)

- e. + da (95b/15)
[= 2]
- evvel-i emr:** < Ar. İlk iş olarak, en başta.
e. + de (117b/15)
[= 1]
- evvel-i merātib-i şayd:** < Ar. Av rütbelerinin ilki.
e. (205b/11)
[= 1]
- evvelīn:** < Ar. Evvelkiler, ilkler.
e. (19b/13)
e. + den (58b/6)
[= 2]
- evvel-i rabīʿ:** < Ar. Dördüncü ilk.?
e. + de (88a/16)
[= 1]
- evzāh:** < Ar. Daha (en, pek) vazıh, çok açık, besbelli.
e. (55b/5)
e. + ı (55b/1)
[= 2]
- éy:** Ey ünlemi.
è. (11a/8), (14b/11), (14b/14), (205a/7), (206b/10), (206b/12), (206b/15), (20a/16), (20a/17), (210a/4), (31a/14), (3b/10), (3b/10), (3b/4), (3b/4), (3b/4), (3b/4), (3b/6), (3b/9), (3b/9), (3b/9), (3b/9), (4a/17), (4b/2), (4b/2), (6b/4)yaq1ni, (7b/8), (8a/14), (8a/5), (9a/15)
[= 30]
- eydīn:** < Ar. “eyd” Kuvvet.
e. (16b/9)
[= 1]
- eyegü:** Kaburga kemiği.
e. (24b/1), (32b/5), (89b/11), (90b/1)
e. + ler (31b/2), (31b/3)
- e. + lerdür (29a/3)
e. + lere (29a/3)
e. + leri (113b/3), (90a/17)
e. + lerinde (114a/12)
e. + lerün (28b/2), (29a/4), (31b/10), (31b/12), (31b/12), (31b/8), (32a/9), (41b/1), (90a/17)
e. + ye (24a/9), (90b/11)
[= 22]
- eyer:** Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne. bk. eger
e. (110b/10), (133b/10), (133b/11), (133b/11), (133b/12), (133b/13), (133b/3), (133b/8), (133b/9), (134a/12), (134a/15), (134b/1), (134b/10), (134b/12), (134b/13), (134b/16), (134b/4), (134b/9), (135a/10), (135a/2), (145b/6), (147a/9), (163b/1), (168b/7), (176a/15), (178b/15), (17b/11), (17b/2), (17b/4), (180b/17), (181a/14), (181a/4), (181b/10), (181b/7), (182a/4), (182a/7), (182b/8), (183a/12), (183a/6), (183b/12), (184a/13), (200b/6), (22a/12), (24b/1), (28b/9), (39a/10), (94a/3)
e. + de (133b/10), (133b/2), (135a/10), (135a/6), (135a/7), (135b/4), (148b/1), (148b/9), (151b/1), (153b/3), (181a/5), (185b/8), (186b/15), (199a/17), (204a/10)
e. + den (131a/14), (135b/13), (148b/2), (183a/3), (186a/16), (186b/5), (187a/13), (187a/14)
e. + e (134a/13), (134a/14), (134b/16), (180b/17), (181a/5), (182b/8), (200a/2), (200b/5), (86a/6)
e. + i (131b/7), (133b/6), (134b/5), (182b/10), (184a/11), (91a/1)
e. + iñ (134a/15), (134a/17), (134a/8), (134a/9), (134b/3), (134b/3), (135a/1), (135a/3), (146a/16), (146b/6), (160a/1), (180b/15)
e. + ini (127a/5), (22b/10)

e. + leri (133b/8)

e. + üñ (181b/2), (181b/3), (181b/5),
(182a/13), (182a/9), (183a/5), (183a/8),
(183a/9), (183b/12), (183b/14), (183b/8),
(183b/9), (184a/13), (184a/15), (184a/2)

[= 115]

eyer kaşı: Eyerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm.

e. (133b/11), (133b/2), (181a/14),
(181b/7), (182a/4)

e. + na (133b/10), (145b/6), (180b/17),
(183a/12)

e. + nda (135a/2)

e. + ndan (181b/10)

e. + nı (134b/10), (178b/15), (182a/7)

e. + nıñ (134b/9)

e. + nuñ (135a/10)

[= 16]

eyer kaşları: Eyerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölümler.

e. (133b/9)

e. + nı (133b/8)

[= 2]

eyerle-: Eyerlemek, at üzerine eyeri koyup bağlamak, eyer vurmak.

e.-yesin (182b/11)

[= 1]

eyerlen-: Eyerlenmek.

e.-meye (91a/1)

[= 1]

eyerlü: Eyerli.

e. (131b/1)

[= 1]

eyersiz: Eyeri olmayan.

e. (132a/2)

[= 1]

eyle: Öğle vakti.

e. (106a/10), (134b/15), (83b/9)

[= 3]

eyle-: Eylemek.

e. (102a/12), (103b/3), (11b/12), (11b/13),
(126b/10), (126b/11), (131b/14),
(131b/17), (131b/17), (132a/11), (133b/6),
(136b/17), (137b/16), (137b/16),
(137b/17), (137b/17), (137b/3), (138a/1),
(138a/8), (138b/10), (140b/6), (140b/6),
(140b/7), (140b/7), (140b/7), (140b/8),
(140b/9), (140b/9), (146a/13), (146b/10),
(146b/10), (146b/14), (146b/14),
(146b/14), (146b/16), (146b/16),
(146b/16), (146b/17), (146b/17),
(146b/17), (146b/6), (146b/8), (146b/8),
(147a/1), (147a/1), (147a/1), (147a/12),
(147a/13), (147a/2), (147a/2), (147a/3),
(147a/5), (147a/6), (147a/7), (147b/15),
(147b/17), (148a/11), (148a/2), (149a/12),
(149a/12), (149a/6), (149a/6), (150a/8),
(151a/8), (152b/10), (154b/10), (154b/12),
(154b/14), (154b/14), (154b/15), (154b/7),
(155a/14), (155a/15), (155a/16),
(155a/16), (155b/11), (155b/11),
(155b/12), (156b/14), (156b/2), (156b/5),
(167a/1), (176a/14), (176a/14), (178b/8),
(179a/2), (198b/8), (19b/17), (205a/7),
(20a/1), (210a/6), (21a/10), (21a/11),
(21a/14), (21a/17), (21a/6), (21b/4),
(21b/8), (34b/14), (36a/8), (36a/8),
(75a/2), (75a/7), (75a/7), (75a/8), (75a/8),
(75b/11), (76a/2), (76a/3), (76b/10),
(76b/16), (76b/17), (77a/14), (77b/17),
(77b/3), (78a/1), (78a/10), (78a/15),
(78a/2), (78b/17), (79b/11), (79b/7),
(80a/13), (80a/7), (80a/8), (81b/10),
(81b/17), (82a/13), (82a/17), (82b/10),
(83a/4), (83a/9), (83b/15), (85a/14),
(85a/2), (85a/8), (85b/15), (86a/14),
(86a/14), (86a/16), (86b/12), (87a/3),
(87a/13), (87a/4), (87a/6), (87b/1),
(87b/2), (95a/7), (9a/13)

e.-di (107b/14), (108a/7), (108a/8), (108a/8), (10a/8), (11a/15), (11a/15), (11b/11), (11b/11), (11b/15), (11b/16), (11b/3), (11b/4), (12a/12), (12a/12), (12a/4), (12a/5), (12b/14), (12b/17), (130b/10), (130b/13), (130b/17), (131a/2), (131b/6), (131b/8), (135b/4), (150a/2), (15b/3), (170b/10), (177a/14), (177a/14), (177a/15), (177a/15), (189a/2), (189a/3), (189a/4), (189a/6), (189a/9), (18b/15), (190b/12), (190b/4), (191b/3), (191b/4), (191b/4), (194b/12), (194b/15), (194b/15), (194b/16), (194b/9), (194b/9), (194b/9), (19a/3), (1b/3), (1b/5), (1b/9), (201a/15), (201b/10), (201b/4), (201b/7), (205a/17), (205a/17), (206a/14), (207a/5), (207a/6), (209a/2), (209b/7), (20b/11), (210b/12), (210b/14), (210b/9), (211a/10), (211a/16), (211a/16), (211b/3), (212a/4), (212a/5), (212b/13), (212b/8), (214a/10), (214a/15), (214b/10), (214b/17), (214b/2), (214b/5), (214b/9), (215a/1), (21a/17), (21a/17), (21b/1), (21b/16), (21b/16), (2a/1), (2a/10), (2a/14), (37a/10), (37a/11), (37a/11), (37a/6), (37a/8), (37a/9), (37b/13), (3b/6), (4a/3), (4b/10), (4b/11), (4b/7), (4b/8), (4b/9), (58a/3), (58b/1), (58b/13), (58b/2), (5b/10), (5b/11), (5b/14), (5b/15), (5b/15), (5b/16), (6a/14), (6a/15), (6a/15), (6b/15), (7b/16), (7b/2), (83a/11), (83a/11), (83a/16), (84b/14), (8a/1), (8a/2), (93b/1), (93b/2)

e.-digi (175b/11), (37b/9)

e.-dik (138b/12), (170a/4), (180b/16), (180b/3), (181a/8), (185b/10), (193a/13), (195a/5), (195b/17)

e.-diler (108a/11), (115b/4), (115b/4), (115b/4), (12a/17), (12a/17), (145b/10), (145b/16), (146a/1), (146a/3), (146a/5), (146a/5), (175b/16), (183b/3), (188b/7), (190a/10), (190a/11), (190a/11), (190a/3), (190a/4), (190a/7), (190a/9), (190b/10), (190b/5), (190b/9), (191a/1), (192a/17), (194b/8), (19a/11), (202a/13), (203a/15),

(203b/11), (203b/11), (203b/12), (203b/12), (203b/13), (203b/14), (203b/15), (203b/16), (205a/13), (205a/13), (209a/1), (211a/17), (211b/1), (211b/16), (211b/16), (211b/6), (212a/9), (215b/14), (215b/14), (76b/16), (8b/9), (9a/3), (9a/3), (9a/9)

e.-dim (131a/6), (137b/15), (143a/9), (148a/14), (212b/14)

e.-dügi (58b/4)

e.-dük (105a/13), (108a/9), (115b/10), (115b/11), (115b/2), (115b/6), (115b/7), (115b/8), (115b/9), (122b/1), (191b/9), (19a/6), (200b/13), (200b/14), (21b/13), (42b/16), (58b/6), (74b/11), (82a/1), (84b/7), (88b/7), (89a/4), (91a/5), (99a/2), (99b/4), (99b/6), (9b/10)

e.-düm (131b/4), (136a/7), (140b/4), (144a/11), (149a/7), (155b/1), (206b/7), (210a/15), (210a/16), (34a/11), (37b/17), (38a/2), (38a/2), (4a/7), (5a/15), (84b/11), (85a/17)

e.-dün (3b/11), (3b/13)

e.-me (131b/14)

e.-mediler (190a/10), (190a/6)

e.-medim (212a/4)

e.-mişdür (189a/6), (209b/2)

e.-mişsin (87b/2)

e.-r (117b/17), (133b/12), (16a/9)

e.-se (10a/7), (113a/1), (131a/17), (131b/11), (132b/11), (134a/7), (135b/8), (149a/10), (149a/11), (155b/3), (155b/3), (167b/13), (167b/4), (169a/13), (176a/7), (191a/10), (191a/9), (197b/2), (20a/3), (20a/3), (20a/4), (213b/9), (215a/14), (21b/10), (4a/14), (4a/16)

e.-seler (13a/12)

e.-señ (143a/1), (144a/2), (145a/1), (148a/14), (148a/14), (148a/15),

(148a/16), (151b/4), (151b/5), (153a/3),
(179b/10), (21b/11), (87b/2)

e.-sün (131a/10), (177a/13), (181a/11),
(197a/15), (198b/2), (73a/5), (7a/17)

e.-ye (11a/4), (138a/4), (138b/7),
(143a/11), (155a/1), (155b/3), (195b/6),
(78a/16), (98a/2)

e.-yesin (183a/2), (183b/4)

e.-yüb (170b/9), (205a/7)

[= 469]

eylig: bk. eylik

e. + ile (12a/3)

[= 1]

eylik: İyilik.

e. (16a/1)

[= 1]

eylüg: bk. eylik

e. + i (35b/7)

e. + indendür (215a/3)

e. + inüñ (215b/1)

[= 3]

eymen: <Ar. Sağ, sağ eliyle iş gören, sağ taraf,
doğru.

e. (186a/4)

[= 1]

eyü: İyi.

e. (115b/17), (117a/6), (125b/3),
(126b/15), (126b/5), (12a/3), (12a/7),
(133a/2), (14a/14), (14a/3), (14a/4),
(17a/15), (17a/15), (188a/4), (193a/14),
(196b/9), (19a/15), (215b/16), (215b/9),
(22a/2), (24a/6), (71b/2), (75b/13),
(77a/17), (77b/12), (78a/9), (81a/6),
(82a/2), (82b/1), (83b/1), (85a/17),
(87b/12)

e. + dür (179b/5), (200a/3)

e. + lerinden (186a/1)

e. + ola (134a/9), (147b/9), (194a/15),
(195b/12)

e. + olunca (121b/1), (122a/1), (122b/14),
(124a/4), (124b/11), (124b/13)

e. + olmağ (114b/12), (122b/8)

e. + olmasa (111b/7)

e. + olması (110a/2), (122b/2)

e. + olmaz (106b/15)

e. + olsa (175b/3), (98b/1)

e. + olub (88b/10)

e. + olur (114a/10), (116a/10), (117b/10),
(123a/17), (123b/14), (124a/11), (124a/5),
(196a/4), (87b/6), (98b/1), (98b/2)

e. + olursa (125b/12)

e. + si (12b/9), (132b/14), (169a/2),
(171a/7), (175b/12), (179b/8), (188a/2),
(195a/5), (195a/7), (195b/13), (215a/15),
(59a/15), (59b/2), (59b/5), (95a/12)

e. + sin (11b/1), (170a/6)

e. + sindendür (86b/9)

e. + sine (79a/12), (83a/17), (88a/14)

[= 87]

eyüce: İyice.

e. (121a/14), (121a/17)

[= 2]

eyyām: <Ar. 1. Günler, gündüzler. 2. Geminin
hareketine elverişli olan rüzgâr. 3. Zaman. 4.
Nüfuz, iktidar.

e. + da (126a/16), (169a/6), (192b/17)

e. + ında (195b/4), (195b/7), (67a/17)

e. + ını (208a/3)

[= 7]

ez-: Ezmek.

e.-eler (120a/15)

e.-esin (118b/10), (119a/10), (120a/10),
(123a/11), (123b/16), (125a/17), (125a/2)

e.-üb (120a/8), (120b/2), (126b/13)

[= 11]

ezā: < Ar. İncinme, incitme, can yakma, eziyet. bk.
izā

e. + eşse (67a/3)

[= 1]

ez'āf: < Ar. Daha (en, pek) zayıf, dermansız,
kuvvetsiz.

e. (176a/13), (190a/17)

e. + ıdur (199b/1)

[= 3]

ez'āf-ı keşīre: < Ar. Çok çok kuvvetsiz.

e. (174a/15), (190b/7)

[= 2]

eznef: < Ar. Yumru şeklinde ve bükülmüş olan
ökçe siniri çeşidi.

e. (33b/17), (34a/1)

[= 2]

ezebb: < Far. Kaşlarının kılı çok ve saç uzun
adam; at.

e. (25b/1)

[= 1]

ezel-i maḥfi: < Ar. Gizli, bilinmeyen, başlangıcı
bilinmeyen zaman.

e. (3b/5)

[= 1]

ezil-: Ezilmek.

e.-miş (127a/11)

e.-ür (116a/2)

[= 2]

ezrak: < Ar. 1. Mavi, gök renkli. 2. Saf ve temiz
(su). 3. İki gözü mavi olan at.

e. (52a/2), (55b/10), (55b/9), (55b/9),
(57a/11)

e. + dur (169a/7), (217a/16)

e. + ola (215a/7)

[= 8]

ezvāc: < Ar. Kocalar, eşler, çiftler, kadının veya
kocanın eşleri

e. + lerin (21a/11)

[= 1]

ezyen: < Ar. Daha süslü, bezenmiş.

e. + dür (183a/2)

[= 1]

ez-zerā: ?

e. (18a/6)

[= 1]

-F-

fahl: < Ar. 1. Aygır. 2. Akıllı ve zekî [adam]. 3.
Erkek.

f. + i (40b/13)

[= 1]

fahṛ: < Ar. 1. Övünme, böbürlenme, büyülenme,
şeref, onur, kıvanç. 2. Büyüklük, ululuk. 3. Şöhret,
ün. 4. Fazilet, erdem.

f. (170b/4)

[= 1]

fahrlan-: < Ar. + T. Övünmek.

f.-urdu (12a/6)

[= 1]

fahz: < Ar. Uyluk.

f. + dur (33b/10)

[= 1]

fahzeyn: < Ar. İki uyluk.

f. + üñ (33b/7)

[= 1]

fâ'ide: < Ar. Fayda, menfaat, kâr, kazanç.

f. (85b/15)

f. + éder (118b/8), (122a/5), (122b/17),
(126b/8), (146a/6), (95b/16), (95b/7)

f. + éderse (118b/4)

f. + étmez (106a/14), (114a/11), (131b/3)

[= 12]

fâ'ideli: < Ar. + T. Faydalı.

f. + dür (122b/3)

[= 1]

fâ'î: < Ar. 1. Ölümlü. 2. Muvakkat, geçici.

f. + dür (9b/3)

[= 1]

fâ'ik: < Ar. 1. Fevkinde bulunan, manevî olarak üstünde olan. 2. A'lâ.

f. + olmak (137b/14)

[= 1]

fâ'iz: < Ar. 1. Ödünç verilen paraya karşı alınan kâr. 2. Bolluk, çokluk, taşkınlık. 3. Feyezan eden, taşan.

f. + lerdür (9a/10)

[= 1]

fâ're: < Ar. ? 1. Fare, sıçan 2. "fârr" Salgın hastalık.

f. + den (118b/5)

[= 1]

fâ'riğ: < Ar. 1. Vazgeçmiş, çekilmiş. 2. Rahat, asude. 3. Boş, boş kalmış, işini bitirmiş, işsiz.

f. (82b/7)

f. + oldukdanşonra (115b/10)

f. + olur (216a/16)

f. + olurdu (187a/3)

[= 4]

fâ'ris: < Ar. 1. Atlı. 2. Binici, ata binmekte mahâretli. 3. Ferâsetli, anlayışlı.

f. (102a/12), (102a/15), (102a/17),
(107b/16), (11a/7), (11a/8), (131b/16),
(132a/3), (133b/5), (134a/11), (134a/14),
(134a/6), (135a/6), (135a/7), (135b/7),
(136a/2), (136b/7), (137a/12), (137a/15),
(138a/10), (138a/17), (138b/2), (138b/4),
(138b/7), (13a/4), (142a/1), (143a/10),
(143a/16), (143a/16), (143a/17),
(146a/12), (146a/5), (146a/7), (146a/7),
(146a/7), (147b/3), (147b/5), (148a/5),
(151a/1), (153a/9), (153b/8), (155a/5),
(155b/13), (155b/14), (156b/1), (156b/5),
(158b/2), (15a/6), (164b/1), (166b/14),
(167a/2), (167b/10), (167b/4), (168b/12),
(168b/9), (169a/13), (176a/3), (177a/17),
(178a/6), (178b/1), (178b/2), (178b/4),
(179b/16), (180b/12), (180b/3), (181a/3),
(185b/10), (185b/8), (191a/8), (19a/14),
(19b/11), (19b/14), (200b/5), (200b/9),
(208a/12), (20a/2), (20b/6), (22a/12),
(22a/16), (22a/17), (22b/1), (22b/1),
(23a/14), (23b/14), (23b/15), (31b/6),
(34b/11), (34b/17), (34b/7), (34b/7),
(35a/3), (58b/12), (5a/2), (67a/4),
(67b/13), (69b/5), (69b/7), (72b/16),
(74b/16), (75a/12), (77b/7), (77b/8),
(77b/9), (81b/2), (81b/8), (83b/10),
(84a/7), (84b/16), (85b/11), (85b/9)

f. + degildür (155a/6)

f. + den (131b/6), (148a/16), (59a/2),
(86a/8)

f. + e (11a/14), (133b/9), (147b/6),
(148a/13), (148a/7), (148b/8), (154b/1),
(154b/2), (157a/1), (157b/1), (165b/1),
(166b/1), (167a/1), (167a/17), (167a/3),
(167b/1), (179b/15), (181a/8), (191b/9),
(200b/2), (34b/4), (34b/8), (75a/1),
(75b/4), (80a/6)

f. + i (135b/13), (158a/1), (158b/1),
(159a/1), (159b/1), (160a/1), (160b/1),
(162a/1), (162b/1), (163a/1), (163b/1),
(164a/1), (164b/1), (165a/1), (166a/1),
(182b/13), (19b/6), (22b/14), (70a/12),

(71a/5), (74a/6), (76b/15), (79a/16),
(90b/17)

f. + iñ (133b/10), (133b/16), (135a/6),
(143a/11), (146a/11), (156b/2), (157a/1),
(165b/1), (169b/4), (176b/1), (177a/17),
(178b/15), (185a/1), (199b/3)

f. + ler (11a/10), (134b/15), (13a/5),
(146a/1), (146a/3), (14a/15), (180a/14),
(183b/3), (200b/8), (35a/6), (76b/8)

f. + lerden (19b/13)

f. + lere (153a/7), (2b/7), (4b/14)

f. + leri (5b/11)

f. + lerinden (58b/12)

f. + lerüñ (179a/7), (180b/2), (180b/8),
(20a/15)

f. + olduğıñ (177b/11)

f. + olmaya (76b/10)

f. + olmayub (131a/15)

f. + olursa (74b/15)

f. + üñ (154b/4), (155b/10), (155b/13),
(157b/1), (19b/7), (200b/1), (28b/10),
(28b/11), (29a/1), (31b/5), (76b/11),
(78b/11), (81b/9), (86a/9)

[= 217]

fāris-i āḡer: < Ar. Diğ̃er atlı, diğ̃er binici.

f. (167b/4)

f. + e (200b/1)

f. + i (161a/1), (161b/1)

[= 4]

fāris-i ‘ālim: < Ar. İlim sahibi, bilgin binici.

f. (23a/14)

[= 1]

fāris-i cerī: < Ar. Cesur binici.

f. + dūr (162b/1)

[= 1]

fāris-i kāmīl: < Ar. Yetkin, kemāle ermiş binici.

f. (131b/9)

[= 1]

fāris-i refīk: < Ar. Arkadaş, yoldaş binici.

f. (75b/10)

[= 1]

fāris-i rezm-i ḡakāyīk: < Ar. + Far. Gerçek savaşların binicisi.

f. (4b/2)

[= 1]

fāris-i vāḡid: < Ar. Tek binici.

f. (167a/7)

[= 1]

fārislīḡ: < Ar. + T. Farislik, binicilik.

f. + ı (6a/9)

[= 1]

fārsī: < Ar. Farsça, Fars dili.

f. + de (101b/5)

[= 1]

fakīr: < Ar. "fakr" İhtiyac, ihtiyaç sahibi.

f. (14b/3), (14b/5), (15a/10), (3a/12)

[= 4]

fakr-ı terbiye: < Ar. Terbiye fakirliğı.

f. + ‘edüb (21a/17)

[= 1]

fark: < Ar. Bir kimse veya nesnenin bir başkasıyla karıştırılmamasını sağlayan ayrılık, benzer şeyleri birbirinden ayıran özellik, başkalık, ayırım, nüans.

f. (126b/9)

f. + ları (20a/5)

[= 2]

fārūk: < Ar. 1. Hz. Ömer'in lâkabı, [haklıyı haksızdan ayırdederek adaleti tam yerine

getirmekle ün kazandığı için "fârûk" kelimesiyle adlandırılmıştır]. 2. Kur'an'ın diğer adı.

f. (4a/2)

[= 1]

farz: <Ar. Müslümanlıkta, özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan ibadet.

f. (136b/1)

f. + eyledi (6a/15)

[= 2]

fâsid: <Ar. Kötü, fena; yanlış, bozuk.

f. (83b/17)

f. + olan (211b/5), (211b/6)

f. + oldu (190a/2)

f. + olmaya (107a/11)

f. + olsa (106b/14)

f. + olub (79b/8)

f. + olur (107a/13), (110a/8), (24b/5), (81a/7)

[= 11]

fâsü'l-kafâ: <Ar. "kahad" Atların kafasının üzerinde çıkan yağ bezesi veya hörgüç şeklinde olan şişler. (bk: kahdevut)

f. (24b/12)

[= 1]

fâş: <Ar. Meydana çıkma, duyulma, açığa vurma, dile verme.

f. + ola (55b/12)

[= 1]

fâşiğa: <Ar. Beyaz, kısa ve kıvrıkcık tüylü aln.

f. (24b/16), (24b/17)

[= 2]

fâtih-i kenz-i kıdem: <Ar. Kıdemli, eski hazinelerin fatihi.

f. (3b/9)

[= 1]

fâtil: <Ar. Bükme, bükülme, burkulma.

f. (101a/11)

[= 1]

fâzîl: <Ar. Faziletli, fazilet sahibi, erdemli; faik, üstün.

f. (176b/16)

[= 1]

faşâhat: <Ar. Güzel ve açık konuşma, uzdillilik, iyi söz söyleme kabiliyeti. [Asıl mânâsı Arapçada "köpüksüz hâlis süt" demektir].

f. + den (206a/12)

[= 1]

faşd: <Ar. Kan alma.

f. + edesin (121a/14)

[= 1]

faşîh: <Ar. Güzel, düzgün ve açık konuşan, iyi söz söyleme kabiliyetinde olan [kimse], uzdilli.

f. (208b/6)

[= 1]

faşl: <Ar. 1. Ayrıntı; ayırma, ayrılma; kesme; kesinti; bölüm. 2. Halletme, neticelendirme. 3. Aleyhte bulunma, adam çekiştirme.

f. (211b/11), (212b/7), (213b/10), (214a/8), (215a/2), (215b/12), (216a/10), (216a/17), (216a/6), (217b/6)

f. + ında (40b/15), (40b/16)

f. + eder (30a/8)

[= 13]

faşş: <Ar. Gövdede iki kemiğin kavuştuğu yer, ek yeri, oynak yeri.

f. (104b/10), (31a/15), (31a/17)

f. + ı (106a/3)

[= 4]

faşş-ı tîb: ?

- f. + ine (39b/9)
[= 1]
- fatıq:** <Ar. 1. Kırma, yarma, ayırma, çatlatma. 2. Elbisenin dikişlerini sökme. 3. "Kasık yangı" denilen bir nevî hastalık, [yanlış olarak "fitik" şekli yaygındır].
f. (98b/5), (98b/8)
[= 2]
- fatûk:** <Ar. Yarık.
f. (100b/15), (106b/16), (125b/1), (125b/5), (125b/8)
f. + ı (125b/5)
[= 6]
- fatûk-ı fı'l-batn:** <Ar. Karında olan yarık.
f. (101a/7)
[= 1]
- fazâ'il:** <Ar. insanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye karşı devamlı ve değişmez istidatlar, güzel vasıflar, erdemler.
f. + inden (12a/4)
[= 1]
- fazîhet:** <Ar. Edepsizlik, alçaklık.
f. (148a/10), (148a/5)
[= 2]
- fazîlet:** <Ar. İnsanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye olan devamlı ve değişmez istidat, güzel vasıf, insanın yaradılışındaki iyilik, iyi huy, erdem.
f. (12a/4)
f. + i (40a/4)
f. + inden (4b/14)
f. + olmaz (86b/5)
[= 4]
- fazl:** <Ar. 1. Fazla, ziyâde, artık, baki. 2. Fazlalık, üstünlük. 3. İyilik, fazilet, erdem, lütuf.
f. (108a/1), (170a/10), (7a/17), (87b/14)
- f. + ı (188b/9), (6a/10), (6a/5), (6a/9), (8a/10)
f. + ıdur (8a/10)
f. + ına (11a/3)
f. + ında (170b/4)
f. + ından (7a/10)
[= 13]
- fazla:** <Ar. 1. Artık, ziyâde, çok, artan. 2. Lüzumsuz, gereksiz.
f. (151a/14), (38a/15), (89a/11), (97b/7)
f. + sını (39b/10)
[= 5]
- fazl-ı kebîr:** <Ar. Büyük üstünlük.
f. (176a/4)
[= 1]
- fe-ammâ:** <Ar. Buna gelince, kaldı ki, ammâ, böylece anlamında asıl söze başlama edatıdır.
f. (25b/14), (26a/13), (26a/3), (26b/1), (27a/13), (27b/3), (28b/14), (29b/1), (29b/15), (29b/8), (30a/11), (30a/5), (30b/4), (31a/17), (31a/3), (31b/14), (32a/13), (32b/7), (33a/14), (33a/5), (33b/11), (33b/17)
[= 22]
- fedâ:** <Ar. 1. Gözden çıkarma, uğruna verme. 2. Kurban.
f. + olsun (189a/3)
[= 1]
- fehde:** bk. fehdetân
f. (29b/7)
[= 1]
- fehdetân:** <Ar. Göğüste olan, yükselen iki et.
f. (29b/12), (29b/9)
[= 2]
- fehdeyyn:** bk. fehdetân

f. + üñ (29b/10), (29b/11), (31b/1)

[=3]

feheme: <Ar. Atın bileğindeki bölümlerden biri.

f. (30b/4)

[=1]

fehķā: <Ar. 1. Omurga kemiklerinin boyun tarafında olan ilki. 2. Boynun iç yüzünden başa bitiştiği yerin yanında damak üzerinden küçük dil üzerine uzanan kemik.

f. (24b/12), (24b/9)

[=2]

feh̄m: <Ar. anlama, anlayış.

f. (136b/4), (138a/16), (147b/13), (180b/6), (190a/6), (197b/7)

f. + eyle (137b/16), (149a/12), (152b/10), (20a/1), (75a/8), (75b/11)

f. + eylediler (203b/12)

f. + eylese (149a/10)

f. + i (197b/6), (197b/6)

f. + in (75b/10)

f. + êde (73a/13), (77b/14), (77b/14)

f. + êderse (193a/13)

f. + êdesin (138a/3), (151a/5), (178b/7), (200a/16)

f. + êtmeyen (89a/5)

[=26]

fe-keyfe: <Ar. "Nasıl" mânâsında kullanılan eski bir tâbir.

f. (76b/9)

[=1]

felāh: <Ar. 1. Kurtuluş, selâmet, onma. 2. Mutluluk, kutluluk.

f. (75a/3)

[=1]

felek: <Ar. Omurga kemiklerinin kavuştuğu yer, at ve devenin göğüslerinin çevre ve dairesi.

f. (31b/4)

f. + iniñ (31b/2)

[=2]

feleketî: <Ar. Boğazda küçük dili kanat gibi çeviren iki küçük et parçası.

f. (27a/2), (27a/7)

[=2]

felevv: <Ar. Yedinci ayını tamamlamış sekizinci ayında olan at yavrusu; tay.

f. (42a/8)

[=1]

fellāh: <Ar. 1. İkinci, çiftçi, ekin eken ve biçen. 2. Zencî, siyah Arap.

f. + lar (20b/15), (211a/3)

[=2]

fem: <Ar. "femm" 1. Ağız. 2. Nehir ağzı, menfez.

f. (26b/13), (27a/4)

f. + i (32a/1), (33b/1), (33b/6), (59b/11)

[=6]

fēn: bk. fenn

f. (156b/15)

f. + de (184a/16), (190b/11), (191b/5), (193b/17), (40a/14), (4b/10), (58b/8), (5a/14), (5a/7), (77b/16), (85b/15), (85b/17)

f. + den (190a/10), (88b/6)

f. + nün (19a/17)

[=16]

fenn: <Ar. 1. Nevi, çeşit, sınıf, tabaka, türlü. 2. Hüner, marifet, sanat, ilim.

f. + e (131b/11), (185b/2)

f. + i (131b/15)

f. + inde (131b/10), (77b/4)

- f. + inden (185b/2) [= 5]
- f. + ini (178a/11) [= 7]
- fer'**: < Ar. 1. Dal, budak. 2. Tomurcuk. 3. Bir aslın neticesi.
- f. + dür (77b/4)
- f. + i (131a/11) [= 2]
- ferāgat**: < Ar. 1. Vazgeçme, el çekme. 2. İstirahat, dinlenme. 3. Vazgeçecek kadar zengin olma.
- f. + eder (200a/5)
- f. + edersin (77a/8) [= 2]
- ferāşe**: < Ar. 1. bk. Ferāšetī 2. Kelebek. 3. Kaş kemiği. 4. "ferāšet" Kuş yuvası. 5. "firāşe" At vb. hayvanların yassı ve yayvan tırnağı.
- f. (93b/10) [= 1]
- ferāšetī**: < Ar. "şarādī"nin kökünden lehvātī arasında olan yer; dilin altında iki siyah damar; kaş kemiği.
- f. (27a/1), (27a/4), (27a/6) [= 3]
- ferāviz**: < Ar. Düz yere atılan oklar.
- f. (194b/17) [= 1]
- ferahlan-**: < Ar. + T. Ferahlanmak, ferahlamak.
- f.-dıkları (7a/10) [= 1]
- ferc**: < Ar. 1. Aralık, yarık, çatlak. 2. Dişilerde tenasül âleti, avret, ut yeri, edep yeri.
- f. + de (33b/5)
- f. + dür (33b/2)
- f. + i (33b/1), (90a/7)
- f. + ün (33b/5)
- ferec**: < Ar. 1. Gam, tasa ve sıkıntıdan kurtulma; kederden, darlıktan sonra gelen sevinç, teselli. 2. Zafer.
- f. + e (202a/2) [= 1]
- feres**: < Ar. At, beygir.
- f. (115b/7), (134a/11), (138b/2), (171a/8), (19b/5), (208a/12), (20b/6), (212b/3), (28b/6), (37a/7), (38a/9), (74b/7), (75a/14), (75a/8), (76a/6), (77b/13), (77b/6), (77b/8), (77b/9), (88a/3), (88a/3), (89a/4)
- f. + de (31b/12), (62b/1), (75a/14), (89a/4), (91a/4)
- f. + den (206b/8)
- f. + e (85b/7)
- f. + i (19b/5), (19b/6), (34a/11), (34a/13), (38a/2), (57a/3), (59a/2), (74a/7), (74a/8), (75b/8), (89a/4), (91a/5)
- f. + iñ (134b/1), (137b/9), (143a/1), (143a/3), (144a/9), (153a/2)
- f. + ine (138b/11)
- f. + inüñ (138b/9)
- f. + ün (144a/4), (15a/6), (15b/8), (32b/12), (34a/15), (34a/3), (34b/1), (36b/10), (55b/2), (74a/10), (74b/2), (75b/11), (77b/6)
- f. + ünji (146b/1) [= 63]
- feresân**: < Ar. Atlar, beygirler.
- f. (131b/11), (131b/9), (133a/10), (135b/1), (137b/8), (138b/16), (144a/12), (145b/15), (145b/9), (147a/9), (147b/2), (147b/7), (185b/6), (186b/5), (20a/8), (22a/3), (34b/10), (75a/9)
- f. + a (137b/14), (75b/8)
- f. + dan (23a/14)

- f. + ıŋ (132b/14), (162a/1) [= 1]
- f. + uŋ (11a/11) [= 24]
- feresân-ı meydân-ı celâdet:** <Ar. Bahadırılık, yiğitlik meydanının atları.
f. (20a/16) [= 1]
- feresân-ı mücâhidîn:** <Ar. Din uğruna savaşan atlar.
f. (131a/6) [= 1]
- feres-i âşer:** <Ar. Diğer at.
f. (91a/6) [= 1]
- feres-i ahmer-i müdemmi:** <Ar. Kılları fazlasıyla kızıl olan at.
f. (46b/1) [= 1]
- feres-i aşdâ:** <Ar. Feres-i edbese benzeyen, rengi ondan daha safi olan at.
f. (51a/1) [= 1]
- feres-i aşfer:** <Ar. 1. Alın, kuyruğu ve yelesi siyah olan sarı at. 2. Altın gibi, oldukça sarı olan at.
f. (47b/1), (48b/1)
f. + dür (53b/1) [= 3]
- feres-i aşfer-i müdenner:** <Ar. Altın gibi sarı olan ve bedeninde pul pul benekleri bulunan at.
f. (48a/1) [= 1]
- feres-i aşkar:** <Ar. Yelesi ve kuyruğu kızıl ile sarı tonlarında olan kumral ve sarı rengin ağır bastığı at türü.
f. (49b/1)
- feres-i aşkar-ı şıynî:** <Ar. Yelesi ile kuyruğu beyaz olan, sarılığı kızılığundan çok olan at.
f. (50b/1) [= 1]
- feres-i derd:** <Ar. Cildi siyah olan, kumrallığa meyleden fakat kızılığı ağır basan at.
f. + dür (54a/1) [= 1]
- feres-i eblak:** <Ar. Başı ve boynu hariç bedeninde beyazı çok olan at.
f. (53a/1) [= 1]
- feres-i ebyaz:** <Ar. Kılları bembeyaz olan at.
f. (52a/1) [= 1]
- feres-i edbes:** <Ar. Kırmızı kahverengi arası, karamtrak kızıl olan; yelesi, kuyruğu ve alnında bir miktar siyahlık bulunan at.
f. (50a/1) [= 1]
- feres-i eşheb:** <Ar. Cildi siyah, tüyleri beyaz olan at.
f. (51b/1) [= 1]
- feres-i hartîh:** <Ar. rengi siyah ve yeşil arası olan at.
f. + dür (55a/1) [= 1]
- feres-i maṭbū:** <Ar. Hoş, lâtif, makbul, güzel at.
f. (85b/6) [= 1]
- feres-i muzammar:** <Ar. Savaşta hazır, silahlı at.
f. (73a/5), (74a/3), (74a/5) [= 3]

feres-i mücellel: < Ar. Ulu, yüce, gösterişli at.

f. + ün (39b/10)

[= 1]

feres-i müzekker: < Ar. Erkek at.

f. + ün (42b/11)

[= 1]

feres-i 'arī: < Ar. Eyeri olmayan, eyersiz at.

f. (131a/11)

[= 1]

feres-i 'atīk: < Ar. Safī, asil at.

f. (171a/8), (37b/1)

f. + i (37a/14)

[= 3]

feres-i 'atīk-i kerīm: < Ar. Soylu, asil at.

f. + den (22b/10)

[= 1]

feres-i şanābī: < Ar. İçinde beyazı az ve sarı ile kırmızı arasında rengi olan at.

f. (52b/1)

[= 1]

feres-i sakīm: < Ar. Hasta, hastalıklı at.

f. (131a/2)

[= 1]

feres-i selīm: < Ar. Sağlam, iyi, kusursuz at.

f. (40b/2)

[= 1]

feres-i semend: < Ar. Safi sarı olmayan; yelesi, alını ve kuyruğu siyah olan kula at.

f. (49a/1)

f. + dür (54b/1)

[= 2]

feres-i ünsā: < Ar. Dişi at.

f. (40b/13)

f. + nuḡ (33b/1)

[= 2]

ferḡ: < Ar. 1. Tavuk, civciv, kuş yavrusu. 2. Beynin ön tarafı.

f. (93b/12)

[= 1]

ferīdet: < Ar. Farisin oturduğu yerdeki sağrı(bel ile kuyruk arasındaki bölüm.)

f. (28b/12), (29a/1)

[= 2]

ferīşat: < Ar. İki dirseğin kıvrım yeri.

f. (31a/16), (31b/6)

[= 2]

fermān: < Far. Buyruk, emir.

f. + êtmegile (3a/11)

[= 1]

ferrāş-ı ravza-yı seyyīdü'l-enām: ?

f. (2b/17)

[= 1]

feryād: < Far. Haykırış, çığlık.

f. (18b/7)

f. + ları (22a/8)

f. + êderler (13b/2)

[= 3]

fesād: < Ar. 1. Bozukluk. 2. Fenalık, kötülük; arabozanlık, anlaşmazlık.

f. (137b/5), (185b/12), (201a/15), (84a/6)

f. + a (78a/4)

f. + dan (133a/16)

f. + dur (86a/11)

f. + ı (101a/3), (101a/3), (107a/10), (109b/11), (84b/2)

f. + ıdur (77a/8)

f. + ina (87a/10)

f. + ında (125b/10)
f. + ından (107a/5), (81a/3), (84b/9)
f. + ındandır (84a/5)
f. + ınun (109b/14), (117b/10), (117b/15)
[= 22]

fesād-ı hāfir: <Ar. Tırnak, toynak bozukluğu, kusurları.
f. (100b/15)
[= 1]

fesh: <Ar. Uzvu ekleminden çıkarmak, yırtmak.
f. (106a/2), (106a/7)
[= 2]

feşāhat: <Ar. Dilin akıcı kullanımı, akıcılık, güzel ve etkileyici konuşma sanatı.
f. (208b/3)
[= 1]

feṭa'ane'r-rimāha: <Ar. Mızrağı sapladı, batırdı.
f. (170b/10)
[= 1]

feteb: <Ar. Ön ayaktaki incik kemiğinin iç taraftan kenarıdır.
f. (30a/10), (30a/11)
[= 2]

feth: <Ar. 1. Açma, açılma. 2. Başlama. 3. Kuşatma.
f. + eyleseñ (151b/5)
f. + ède (198a/12)
f. + èden (116a/12)
f. + èder (111a/10), (111a/10)
f. + èdesin (74b/2), (99a/9)
f. + èdüb (203b/7)
f. + ètmeye (198a/12)
[= 9]

feth-i bilād: <Ar. Şehirlerin fethi.

f. (2b/6)
[= 1]

feth-i bilād-ı küffār: <Ar. Kâfir, Müslüman olmayan memleketlerin fethi.
f. (2a/12)
[= 1]

fetl: <Ar. 1. Bükme. 2. Yüz döndürmek.
f. (104a/5), (78a/10), (78b/5), (78b/5), (79a/6)
f. + de (195b/13), (78a/11), (78a/13)
f. + eyle (78a/10)
f. + ün (78a/12)
f. + èderdi (12b/10)
f. + èdersin (153b/2), (78b/5)
f. + èdesin (78a/11)
f. + èdüb (76a/2)
f. + èt (78b/4)
f. + èt (78a/14)
[= 17]

fetl-i şedīd: <Ar. Şiddetli bükme.
f. (153b/2)
[= 1]

fetl-i vāsi': <Ar. Geniş bükme.
f. (78b/4)
[= 1]

fetl-i zīk: <Ar. Dar bükme.
f. (78b/5)
[= 1]

fevā'id: <Ar. Menfaatler, faydalar, kârlar, kazançlar.
f. + i (204a/3)
[= 1]

fevā'id-i celīle: <Ar. Büyük, ulu menfaatler.

- f. (180b/8)
[= 1]
- feverān-i dem:** < Ar. Kan dolaşımı hastalığı.
f. + 'illeti (74b/2)
[= 1]
- fevķ:** < Ar. Üst, üst taraf, yukarı
f. + de (143a/14)
f. + den (143a/13), (182a/4), (26b/10), (38a/13)
f. + e (181b/12)
f. + i (199a/4)
f. + inde (105a/6), (105b/13), (143a/15), (24b/11), (29a/11), (29b/8), (39b/4)
f. + inden (152b/3), (152b/3), (153a/15), (176b/14)
[= 18]
- fevr:** < Ar. Acele, hemen, derhal.
f. + i (96b/4)
[= 1]
- fevrī:** < Ar. Ani, acil, hemen, bir anda olan, ani meydana gelen.
f. (111a/16), (119a/7)
[= 2]
- fevt:** < Ar. Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden çıkarma, kaçırma.
f. + inden (135a/3)
f. + olmaya (208a/10)
f. + olmaz (135a/3)
f. + etmek (20b/1)
[= 4]
- fevz-i 'azīm:** < Ar. Büyük, ulu zafer.
f. (6b/9)
[= 1]
- feyšlet:** < Ar. Atın erkeklik organının başıdır.
- f. (32b/8)
[= 1]
- feyz:** < Ar. 1. Suyun taşıp akması. 2. Bolluk, çokluk, verimlilik, fazlalık, gürlük, ilerleme, çoğalma. 3. İlim, irfan.
f. (3b/10)
[= 1]
- feyz-i la'if:** < Ar. Hoşluğun, güzelliğin bolluğu.
f. (3a/12)
[= 1]
- feza':** < Ar. 1. Korkma, bağırıp çağırma. 2. Dayanamama. 3. Ümitsizlik. 4. İnleyip sızlanma.
f. (18b/7)
f. + eylediler (209a/1)
f. + ı (83a/14)
f. + ından (83a/12)
[= 4]
- fezā:** < Ar. Ucu bucağı bulunmayan boşluk, dünyânın sonsuz olan genişliği.
f. + ya (201b/14), (204a/5), (2b/12), (3a/9)
[= 4]
- fezā'il:** < Ar. Faziletler.
f. (77b/13)
f. + i (97a/15)
[= 2]
- fezā-yı dehr:** < Ar. Dünya'nın faziletleri.
f. + e (205a/7)
[= 1]
- fezā-yı vahdet:** < Ar. Vahdetin sonsuzluğu.
f. + e (2a/5)
[= 1]
- fırķa:** < Ar. İnsan kalabalığı, grubu. f. + dan (188a/9)
[= 1]

fırka-yı uhrā: < Ar. Diğer, başka grup.

f. (188a/10), (188a/12)

[= 2]

fī şıfātī'l-ḥayl: < Ar. Atın sıfatında.

f. (23a/15)

[= 1]

fī şıfātī'l-'ataḥ-ı mine'l-ḥayli: < Ar. Atlarda istenen sıfatlar.

f. (21b/14)

[= 1]

fī-sebīlī'l-lāh: < Ar. Allah yolunda; karşılık beklemeksizin.

f. (10a/12), (10a/2)ya'ni, (10a/5), (10b/15), (10b/17), (10b/17), (10b/2), (10b/3), (10b/8), (11a/5), (131a/1), (132a/2), (170b/15), (189b/4), (201b/10), (203a/10), (203a/7), (203a/9), (204b/11), (2a/14), (4b/11), (4b/7), (6a/12), (6a/16), (6b/13), (6b/16), (6b/6), (7a/17), (7a/2), (7a/8), (7b/14), (7b/15), (7b/2), (7b/6), (8a/1), (8a/8), (8b/8), (9a/13), (9a/17), (9a/3), (9a/9), (9b/15), (9b/6), (9b/8), (9b/9)

[= 45]

fī-sebīlī'l-lāhi: bk. fī-sebīlī'l-lāh

f. (130b/10)

[= 1]

fī-sebīlī't-ṭāḡūb: ?

f. (7b/7)

[= 1]

fidā: < Ar. 1. "fedā" Gözden çıkarma, uğruna verme, kurban. 2. "fidā" Bir esiri kurtarmak için verilen şey, fidye.

f. + ét (21b/5)

[= 1]

fıkr: < Ar. 1. Fikir, düşünce. 2. İdrāk. 3. Hatır. 4. Zihin, akıl. 5. Rey, oy, zan, inanma.

f. (180b/7)

f. + ini (138a/13)

f. + étmekdür (138a/2)

[= 3]

fil: < Ar. Filgillerin hortumlular takımından, Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, çok iri, kalın derili hayvan (Elephas).

f. (115b/16), (164b/2), (57b/10)

[= 3]

fil kemügi: < Ar. + T. Fil kemiği.

f. + nūḡ (115b/16)

[= 1]

fil kemüginüḡ bürādesi: < Ar. + T. Fil kemiğinin tozu.

f. (115b/16)

[= 1]

fıf: < Ar. İş, kâr, amel; zamanla ilgili olup mânâya yol açan kelime.

f. (144a/6), (85a/12), (87b/3)

f. + e (202b/16)

f. + i (149a/7), (194b/2), (194b/2), (72b/10), (72b/9), (87b/3)

f. + üḡ (166b/3)

[= 11]

fıf'i-ḡabih: < Ar. Kötü, yakışsız iş, eylem.

f. + dür (135b/1)

[= 1]

fırār: < Ar. Kaçma, savuşma, izinsiz veya nizamsız olarak ortadan kaybolma.

f. + étmek (8a/15)

[= 1]

fırāset: < Ar. 1. Feraset. 2. Binicilik, at yetiştirme bilgisi, fūrūsiyyet. 3. Yiğitlik, mertlik.

f. (104a/7), (19b/4)

f. + i (11b/1)

f. + ini (34b/1)

[= 4]

firaset ehli: < Ar. Feraset sahibi, at biniciler.

f. (19b/4)

[= 1]

fuḥūl: < Ar. 1. Aygırlar. 2. Erler, erkekler. 3. Akıllı ve zekî [adamlar]. f. + de (88b/8)

[= 1]

fuḫarā: < Ar. Fakirler, yoksullar.

f. (14b/4), (205a/4), (207b/12), (207b/13), (207b/5)

f. + sı (97a/3)

f. + sına (1b/5)

[= 7]

furḫa: < Ar. Genişlik, ferahlık.

f. + dur (16b/13)

[= 1]

fürşat: < Ar. Fırsat, herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile, okazyon.

f. (149a/11), (155b/15)

[= 2]

fuşūl: < Ar. (Fasl'ın cemi) 1. Ayrıntı; ayırma, ayrılma; kesme; kesinti; bölüm. 2. Halletme, neticelendirme. 3. Aleyhte bulunma, adam çekiştirme. 4. Bir kitabın başlıca bölüntülerinden her biri.

f. + i (108a/13)

f. + idür (108a/13)

[= 2]

fuşūş: < Ar. 1. "faşş" Yaranın rutubetlenip akması. 2. Gövdede iki kemiğin kavuştuğu yer, eklem yeri, oynak yeri. 3. Organlarda yuvarlak çıkıntı. 4. Gözün karası.

f. (101b/6)

f. + ı (34a/4)

[= 2]

fuşki: < Rum. "fişkî" Atgillerin taze dışkısı.

f. (114b/10), (68a/11), (68a/12), (68b/8), (69b/4), (94a/17), (96a/1)

f. + de (94a/16), (94a/16)

f. + nün (107a/10), (107a/5)

f. + si (94a/15)

f. + yi (96a/2), (96a/3)

[= 14]

fühūd: < Ar. Çıta, jaguar, leopar.

f. (201b/12)

[= 1]

fülful: < Ar. Kara biber.

f. (119a/2)

f. + den (116a/15), (117a/9)

[= 3]

finūn: < Ar. Fenler, bilimler.

f. + da (131a/7), (177b/17)

f. + ı (131a/7), (200b/12), (200b/16), (4b/16), (5a/10), (5a/6)

[= 8]

firkā: < Ar. Kökünden sarkıp düşen kulak.

f. (25a/11), (25a/7)

[= 2]

fürsān: < Ar. 1. Usta biniciler. 2. Atlılar.

f. (20a/11), (20a/13)

f. + a (76b/7)

f. + uḡ (4b/12)

[= 4]

fürū: < Ar. 1. Dal, budak. 2. Tomurcuk. 3. Bir aslın neticesi. 4. İkinci derecede ehemmiyeti olan [şey].

f. + una (132a/1)

[= 1]

fürüc: <Ar. “ferc” 1. Aralık, yarık, çatlak. 2. Dişilerde tenasül âleti, avret, ut yeri, edep yeri.

f. + ı (40a/1), (40a/2)

f. + ından (42b/2)

f. + uñ (40a/4), (40a/5)

[= 5]

fürüsiyyet: <Ar. 1. Süvarilik, binicilik. 2. At yetiştirme bilgisi.

f. (131a/15), (131b/13), (134a/10), (137b/3), (138b/14), (160a/2), (185b/1), (185b/2), (191a/11), (19a/14), (200b/14), (201b/10), (20a/9), (2b/8), (3a/10), (4b/16), (5a/16), (5a/2), (5b/10), (5b/9), (5b/9), (6a/14), (6a/16)

f. + de (131b/16), (131b/9), (137b/1), (137b/8), (180b/8), (20b/7), (77b/4)

f. + den (74b/16), (85a/9)

f. + i (145b/1), (170a/12), (180b/5), (185b/9), (200b/13), (201b/15), (3b/2), (6a/4), (80b/13)

f. + in (167b/10)

f. + iñ (131a/11), (132b/11), (132b/9), (132b/9), (135a/5), (180b/3)

f. + üñ (201b/11), (20a/4), (77b/4)

[= 51]

fürüsiyyet’ ilmi: <Ar. At biniciliği ilmi.

f. + nde (19a/14), (34b/4)

[= 2]

fütür: <Ar. 1. Zayıflık, gevşeklik, bezginlik, usanma, usanç, bıkmak. 2. Keder, ümitsizlik.

f. (110b/2), (176a/8), (72a/2)

[= 3]

fütür: <Ar. Tırnağın nüsürü etrafında olan yumuşak şey.

f. (30b/11), (30b/12), (30b/3), (39a/13), (39a/15)

f. + uñ (39a/15)

[= 6]

-G-

ğabarā: <Ar. Sırtın ortasında bulunan yüksek olan iki kemik.

g. (29b/1)

g. + sı (29b/4)

[= 2]

ğāfil: <Ar. Gaflette bulunan, ihmâl eden, ilerisini iyi düşünmeyen, dikkatsiz, ihtiyatsız, dalgın, tembel.

g. + degüldür (77b/9)

g. + oldı (214b/17)

[= 2]

ğaflet: <Ar. 1. Gafillik, boş bulunma, dalgınlık, dikkatsizlik, ihtiyatsızlık. 2. İhmal, endişesizlik.

g. (81a/7), (81a/8)

g. + olursa (113b/12)

g. + olunmaya (203a/12)

g. + edesin (137b/1)

g. + étmeye (155b/13)

g. + étmeyesin (123a/14), (167a/17)

[= 8]

ğā’ib: <Ar. Görünmeyen, hazır olmayan, yok olan, kayıp.

g. + olur (111a/2)

[= 1]

ğā’ilān: <Ar. Uyluğun iki dairesine yakın olan yer.

g. (33b/10), (33b/12)

[= 2]

ğalabā: <Ar. Kalın, kaba olan boyun.

g. (27b/2), (27b/4)

[= 2]

ğalabāvān: <Ar. Boynun iki tarafında olan iki uzun etin altında ve şalīfeynüñ üstündeki boynun iki tarafı.

g. (27b/13), (27b/8)
 [=2]
ġalaṭ: < Ar. Yanlış, yanılma.
 g. + dur (216a/12)
 g. +  d b (190a/5)
 [=2]
ġalebe: < Ar. 1. Galip gelme, yenme,  st nl k. 2.  okluk, kalabalık. 3. Zaptolunmayacak derecede azgın.
 g. + si (213b/12)
 g. + sin n  (213b/13), (213b/17), (214a/3)
 g. +  decek (148a/3), (155a/13)
 g. +  der (114a/16), (138b/11), (202b/13), (204b/5), (87b/14)
 g. +  dince (191b/13)
 g. +  d b (191a/15), (193a/16), (202a/9), (204b/12), (204b/9), (215b/9), (33b/8), (7b/3)
 g. +  tmege (151a/9)
 g. +  tmegile (2a/17)
 g. +  tmek (137b/15), (15b/3)
 g. +  tmesid r (204b/17)
 [=25]
ġ lib: < Ar. 1. Galebe eden, galebe  alan,  st n gelen, yenen. 2. Daha kuvvetli.
 g. (202a/7)
 g. + d r (21b/17), (54a/1), (86b/13)
 g. + ola (44a/1), (50a/1), (57a/16)
 g. + oldu (214b/14)
 g. + olmaya (47b/2)
 g. + olsa (202a/16), (20b/5)
 [=11]
ġ libe: bk. ġ lib
 g. + olan (205a/12)

[=1]

ġal z: < Ar. Kaba, nez ket dışı, terbiye dışı.

g. (108b/17), (145b/11), (145b/11), (16a/13), (175b/4), (25a/17), (27b/4), (29b/17), (39a/1), (89b/10)

g. + d r (17b/1)

g. + ola (169b/9), (175b/5), (195a/11), (215a/6), (59a/8), (89a/7), (89a/7), (89b/7), (90b/13), (90b/2)

g. + olan (16a/17)

g. + olmaya (169a/14), (90a/1)

g. + olur (108b/9), (109a/16)

g. +  der (108b/7)

[=27]

ġal za: < Ar. 1. Kaba, nez ket dışı, terbiye dışı. 2. Őeffaf olmayan, kalın sık.

g. (27b/4)

[=1]

ġal zlıĝ: < Ar. + T. Kabalık, kalınlık.

g. + ı (26a/3)

[=1]

ġalle: < Ar. 1. Zah re, mahsul, ekin. 2.  r t, gelir.

g. + lerinden (211b/4)

[=1]

ġam me: < Ar. 1. Karartı,  rt . 2. Bulut, bulut rengi.

g. (49b/2), (54a/4)

g. + ye (115a/14)

[=3]

ġamaz: < Ar. 1. G z kırpmak. 2. Topal gibi y r mek.

g. (103b/17)

g. + u  (104a/4)

[=2]

ġāmiz: <Ar. Anlaşılması güç olan, anlaşılmaz, karışık, kapalı [söz].

g. (33b/14)

[= 1]

ġamm: <Ar. Keder, tasa, kaygı, dert.

g. (210a/12)

g. + dan (14b/1)

[= 2]

ġammāz: <Ar. Birine, iftira ederek zarar veren, münafık, fitneci, koġucu.

g. + lardan (209a/14)

[= 1]

ġanem: <Ar. Koyun.

g. (118b/15)

[= 1]

ġanī: <Ar. Zengin, varlıklı, bol, doygun.

g. + dūr (104a/12)

g. + eder (105a/3)

[= 2]

ġanīmet: <Ar. 1. Çalışmaksızın elde edilen şey, emeksiz kazanç. 2. Düşmandan alınan mal. 3. Tesadüfi ve faydalı durum. 4. Beklenmeyen kazanç.

g. (12b/12), (2b/13)

[= 2]

ġarāb: <Ar. 1. İki kuyruk sokumu kemiğinin başlarının sağrıda birleştiği yer. 2. "ġurāb" Karga.

g. (28b/13), (29a/8), (93b/11)

g. + ı (103b/9)

[= 4]

ġarā'ib: <Ar. Acaib şeyler, hayret edilecek şeyler, tuhafliklar.

g. + den (185b/17)

[= 1]

ġarāz: <Ar. 1. Hedef, gaye, maksat, meyil, istek. 2. Gizli düşmanlık, kin, kötü niyet.

g. (201b/16)

[= 1]

ġarb: <Ar. 1. Güneşin battığı taraf, günbatısı, batı. 2. Memleketimizin yönüne göre Avrupa.

g. + unda (120a/6)

[= 1]

ġāret: <Ar. Çapul, yağma; akın, [eski zamanlarda] düşman toprağına yağma için yapılan saldırı.

g. + ler (108a/3)

[= 1]

ġār-ı cerā: <Ar. Cerā mağarası.

g. + da (4a/1)

[= 1]

ġarīb: <Ar. 1. Kimsesiz, zavallı. 2. Gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı. 3. Tuhaf, şaşılacak, bambaşka.

g. (21a/5)

g. + olan (138a/6)

[= 2]

ġarīm: <Ar. 1. Alacaklı 2. Hasım, rakip.

g. + idür (160b/1)

g. + in (158a/1)

g. + inden (161a/1)

[= 3]

ġarq: <Ar. 1. Suya batma; batma; batırma. 2. Boğulma, boğma.

g. + olmağdan (210a/1)

[= 1]

ġarq-ı baħr-ı vaħdet: <Ar. Teklik, birlik denizinde boğulma, batma.

g. + olduktan (2a/8)

[= 1]

ġarġ-ı deryā-yı ʿilm-i kadir: <Ar. Kudretli ilimlerin denizinde boġulma, batma.

g. (3a/12)

[= 1]

ġarġ-ı envār-ı cemāl: <Ar. Yüz güzelliġinin nurlarında boġulma, batma.

g. + eyledi (1b/5)

[= 1]

ġarġ-ı füyüz: <Ar. Feyzlerde boġulma.

g. (201b/7)

[= 1]

ġaṣūn: <Ar. Dal, ağacın dalı.

g. + dur (29b/10)

[= 1]

ġasl: <Ar. 1. Ölüyü yıkama, temizleme. 2. Yıkama; yıkanma.

g. + edeler (119a/12)

g. + edersin (95a/15)

g. + edesin (119a/1), (122a/15), (126b/8), (216b/3)

g. + etmekdür (95a/13)

[= 7]

ġāṣiye: <Ar. 1. Kıyâmet. 2. Ötü, zar, perde. 3. At eyerinin altına örtülen sırmalı veya seritli örtü.

g. + sidür (32a/3)

[= 1]

ġavr: <Ar. Dip, esas, hakikat.

g. + ina (97b/4)

[= 1]

ġāyet: <Ar. 1. Nihayet, uç, son. 2. Çok, fazla, son derece.

g. (117a/14), (140b/4), (179b/5), (36b/9), (70b/4), (73b/15), (73b/5), (81a/6), (98b/14)

g. + de (23b/13)

g. + den (73b/14)

g. + e (199a/14), (19b/5), (73b/8)

g. + i (23b/12), (67a/17)

g. + ile (138a/9), (179a/4), (186a/14)

g. + le (87b/5)

[= 20]

ġāyet-i baʿide: <Ar. Umulmadık netice, sonuç.

g. + den (38a/3)

[= 1]

ġāyra: <Ar. Fazlasıyla çukur olan göz.

g. (26a/3), (26a/9)

[= 2]

ġayr: <Ar. 1. Ayrı, başka, özge, artık, diġer, ma'dâ, deġil. 2. Yabancı, bildik olmayan.

g. (126b/9), (171a/16)

[= 2]

ġayrâ: <Ar. İki kulaġın ucu, sonu.

g. (25a/4), (25a/6)

[= 2]

ġayret: <Ar. Çalışma, çabalama

g. (204b/11), (204b/12), (204b/16)

g. + lerin (204b/14)

g. + edesin (135b/11)

[= 5]

ġayrı: bk. ġayr

g. (102a/5), (104b/6), (105a/2), (106b/12), (107a/7), (107b/3), (112a/3), (113b/12), (115a/17), (115a/8), (120b/6), (123a/15), (127a/13), (132a/15), (132b/12), (134b/2), (137b/1), (137b/5), (138a/15), (140b/10), (140b/11), (145b/5), (145b/6), (147b/11), (148b/5), (150b/4), (151a/10), (153b/9), (161a/1), (16b/10), (170b/2), (170b/5), (175b/2), (175b/5), (177a/16), (178a/10), (178a/17), (180b/13), (180b/16), (181a/9), (182b/12), (186a/1), (186b/12), (187a/3),

(187b/16), (188b/8), (189a/14), (189b/8),
(193a/2), (194b/11), (195b/5), (197a/10),
(197a/9), (19b/11), (200a/4), (202a/11),
(204b/14), (204b/4), (205a/11), (205a/17),
(205b/2), (205b/5), (205b/8), (208b/8),
(209a/7), (212a/5), (21a/6), (21b/4),
(21b/8), (23b/5), (24a/5), (42b/11),
(42b/4), (55b/2), (73a/3), (75a/16),
(75b/10), (76b/7), (7b/14), (82b/16),
(8a/16), (98a/9)

g. + da (186a/16)

g. + dan (101b/2), (190a/10), (199a/9),
(67b/1)

g. + dur (28b/7)

g. + lardan (11b/1), (19a/17)

g. + olsun (37a/7)

g. + sı (215a/12)

g. + sında (195a/7)

g. + ya (195b/11)

[=94]

ğayr-ı kavım: < Ar. Başka kavim, millet.

g. (170a/7)

[=1]

ğayr-ı mükedder: < Ar. Başka bulanık, bildik olmayan bulanıklık.

g. (117b/3)

[=1]

ğayr-ı mü'ekkede: < Ar. Bir kılıç türü.

g. (171b/1)

[=1]

ğazā: < Ar. Din uğruna savaş.

g. (130b/10), (67a/14), (67a/15)

g. + ya (11a/7), (189a/15), (203a/16),
(7b/13), (7b/16), (9b/5)

[=9]

ğazā: < Ar. Seksek ağacı, sütleğen.

g. (14a/12), (14a/12)

[=2]

ğazā ağacı: < Ar. + T. Seksek ağacı, sütleğen.

g. + ndan (14b/5)

g. + nuñ (14b/3)

[=2]

ğazab: < Ar. Dargınlık, kızgınlık, darılma, kızma, hiddet, öfke.

g. (204b/15)

g. + ı (22a/7)

g. + indan (205a/6)

g. + ıyla (8b/2)

g. + éde (209a/14), (214b/2)

g. + éden (21a/15)

g. + éderler (214b/3)

g. + étmesinde (204b/2)

[=9]

ğazāt-ı mü'minīn: < Ar. Mü'minlerin, Müslümanların din uğruna savaşları.

g. (130b/9)

[=1]

ğazī: < Ar. Gaza eden, ordunun başına geçen, savaşan; savaştan sağ ve muzaffer dönen.

g. + ler (203a/9), (204b/9)

g. + leri (5b/13)

g. + lerüñ (12b/13), (204b/10)

g. + oldu (7b/3)

[=6]

ğazīrān: < Ar. Cā'irteyn (Anüs, kış çıkıntısı, atın kuyruğunun uyluklarına değer yerleri.) ile kuyruk dibi arasındaki yer.

g. (33a/4), (33a/7)

[=2]

ğazr otu: < Ar. Hasır otu; hayvanın sütünü çoğaltan, yaprağı tere yaprağına benzer bir bitki.

g. (119b/8)

[= 1]

géc: Geç.

g. (209a/2)

[= 1]

gége: Genellikle saat 22'den itibaren gün ağarınca kadar geçen süre, tün, şeb.

g. (117a/13), (11b/8), (120b/16), (121b/7), (124b/16), (126b/17), (12b/12), (13a/8), (14b/4), (14b/5), (175b/15), (19a/11), (19a/4), (19a/6), (207a/5), (216b/11), (40a/8), (84b/4), (84b/8), (89a/15), (96a/5), (96b/11), (96b/8)

g. + de (16a/6), (96a/9)

g. + nüñ (117a/15), (18b/2), (18b/3), (19a/3), (96a/8)

g. + si (74a/16)

[= 31]

gécelen-: Gecelenmek, kalınmak.

g.-e (94a/16)

g.-ürler (14b/3), (14b/4)

[= 3]

gêç-: Geçmek.

g.-esin (166b/7)

[= 1]

gec-: Geçmek.

g. (154b/8), (155b/11), (155b/11)

[= 3]

gecici: Geçici.

g. (148b/7)

[= 1]

gecmeg: Geçme işi.

g. + e (195a/9)

[= 1]

geç-: Geçmek. bk. gec-

g. (82a/13)

g.-di (12a/9), (214a/17), (214b/13), (215a/1)

g.-dükdensöñra (116b/12), (117b/12), (69b/9)

g.-e (118b/4), (123b/3), (192a/16), (42a/4), (42a/7), (42a/8), (83a/15), (83b/4)

g.-ene (212a/17)

g.-er (170a/17), (42a/2), (42a/3), (42a/6), (42a/6), (72b/2)

g.-erken (181a/2), (199a/2), (214b/1), (214b/4)

g.-erse (154b/14), (212a/15)

g.-ersin (156b/9), (167b/2)

g.-esin (123b/2), (197a/1), (200a/8), (200a/9)

g.-icek (166b/9)

g.-meye (198a/17)

g.-mez (133a/1)

g.-miş (117a/9), (118a/5), (206b/9), (68a/11)

g.-se (71b/14)

g.-üb (178b/9), (214b/3)

[= 45]

geçir-: Geçirmek.

g.-esin (118b/10), (124a/16)

g.-üb (120b/1), (131b/8), (181b/10), (182b/13)

[= 6]

geçmeg: Geçme işi.

g. + e (82b/11)

[= 1]

geçmek: Geçme işi.

- g. (85b/1)
- g. + dendür (102b/15)
- [= 2]
- geçün-:** Geçinmek.
- g.-irsin (210a/11)
- [= 1]
- geçür-:** Geçirmek.
- g. (146b/12), (146b/13)
- g.-dükdenşonra (121b/9)
- g.-e (147a/8), (154b/14)
- g.-esin (121a/11), (125a/12), (125b/2), (183a/11), (183a/14), (183a/4), (183a/9), (184b/1), (216b/15)
- g.-irsin (153a/3)
- g.-meyeler (97a/11)
- g.-üb (117b/6), (183a/12)
- g.-ür (168b/13)
- [= 19]
- gedik:** Boşluk, eksiklik.
- g. (175b/10)
- [= 1]
- gedük:** bk. gedik
- g. + eyledi (4b/9)
- [= 1]
- gel-:** Gelmek.
- g. (10b/10)
- g.-di (11b/14), (206b/10), (206b/12), (206b/13), (206b/15), (207a/2), (208a/5), (209a/6), (209b/6), (214b/16), (37a/12), (37a/7), (93b/4), (9b/1)
- g.-diler (12a/16)
- g.-dügi (141a/1), (141a/2), (204b/12), (71a/15), (82b/1)
- g.-dük (199a/13)
- g.-dükde (102a/7), (175b/10), (73b/12)
- g.-e (103a/15), (109a/15), (116b/13), (143a/2), (145b/2), (147a/13), (155b/12), (176b/16), (69b/17), (71b/12), (71b/13), (73b/14), (76a/6), (81a/9), (82b/13), (88a/16)
- g.-ecek (207b/15)
- g.-en (179a/3), (180b/14)
- g.-ene (12b/15), (12b/16), (12b/16)
- g.-esin (177b/3), (184a/11), (76b/5)
- g.-imez (200a/10)
- g.-ince (116b/12), (210b/5), (74a/2)
- g.-mese (87a/12)
- g.-mesün (140b/5)
- g.-meye (122a/13), (191b/17), (34b/11), (72a/2)
- g.-mez (75b/1)
- g.-mezlerse (166b/2)
- g.-mezse (13b/10)
- g.-mişdür (170b/8)
- g.-se (141a/2), (167b/10), (167b/4), (175b/8), (206b/3), (20b/12), (73b/9), (76b/13), (98a/4)
- g.-señ (87b/4)
- g.-üb (117b/17), (13b/16), (153b/2), (167b/4), (181b/13), (204b/16), (206b/15), (209a/5), (210a/16), (210b/12), (36a/9)
- g.-ür (102a/13), (102a/14), (104b/8), (108a/4), (113b/6), (115a/13), (11b/13), (170a/15), (185b/12), (18b/3), (193b/2), (213b/8), (214a/5), (23b/12), (24a/4), (28a/11), (35a/4), (3b/10), (5b/8), (78b/7), (83b/3), (86b/14), (88a/4)
- g.-ürdüm (212b/5)
- g.-ürler (166b/8)
- g.-ürlerse (166b/2)

g.-ürse (147b/15), (148b/13), (188a/15),
(202b/13), (21a/5), (21a/9), (73b/6)

g.-ürseñ (167a/17)

g.-ürsin (150a/7)

[= 120]

gelme: Gelme işi.

g. + sine (34b/8), (73a/1)

[= 2]

gem: Atı yönlendirmek için ağzına takılan demir araç.

g. + leri (22b/13)

g. + lerini (74b/9)

[= 2]

gêñ: Geniş.

g. (16b/6)

g. + ola (90a/15)

[= 2]

genç(i)z: Ağız ve burun boşluğunun arka bölümü.

g. + inden (127a/10)

[= 1]

gençizlemek:

g. (85a/6), (85a/7)

[= 2]

genc: Genç, ihtiyar karşıtı.

g. + ola (19b/10)

[= 1]

gençlik: Gençlik.

g. (24a/7)

[= 1]

gendene: <Far. Pırasa (*Allium porrum*).

g. (120b/11), (125a/4)

[= 2]

ger: <Far. Eğer edatının kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır.

g. (3b/12)

[= 1]

gercek: Gerçek, hakiki.

g. + dür (209b/9)

[= 1]

gerdün: <Far. 1. Dönücü, dönen, devreden. 2. Felek, dünyâ, semâ.

g. + uñ (4a/11)

[= 1]

gerek: 1. Gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen, lazım. 2. "Gerek ... gerek ..." bağlacı.

g. (101a/4), (101a/4), (141a/3), (141a/4),
(147a/16), (147a/16), (170a/11),
(170a/12), (175a/17), (175a/17), (178a/9),
(178a/9), (180b/12), (180b/13), (180b/15),
(180b/15), (190b/15), (190b/16), (191a/8),
(191a/8), (29a/17), (29a/17), (29a/17),
(35b/8), (35b/8), (37a/6), (37a/6), (43a/2),
(43a/2), (55b/8), (55b/9), (56a/12),
(56a/12), (56a/17), (56a/17), (56a/5),
(56a/5), (56b/12), (56b/12), (56b/3),
(56b/3), (71b/6), (71b/6), (81b/3), (81b/3)

g. + dür (103b/1), (122b/1), (126b/7),
(132b/4), (133a/4), (135a/14), (136a/11),
(138b/10), (145b/11), (145b/13),
(146a/10), (150a/2), (155a/15), (167a/6),
(175b/11), (176b/2), (176b/3), (176b/3),
(178a/2), (179a/10), (179a/3), (187b/3),
(187b/4), (188a/4), (188a/7), (191a/13),
(193b/11), (193b/12), (193b/4), (194a/10),
(194a/5), (195b/11), (195b/4), (207a/15),
(207b/1), (214a/15), (24a/3), (5a/4),
(72a/17), (73a/11), (76a/15), (76b/2),
(78a/12), (84b/10), (94a/1), (94b/6),
(95b/2), (95b/2), (95b/5), (95b/8), (96a/4),
(96a/4), (98a/17), (98a/17)

g. + sin (196a/2), (207a/1)

[= 101]

gergeden: <Far. Gergedangillerden, sıcak ülkelerde yaşayan, burnunun üstünde bir veya iki boynuzu bulunan, kalın derili, saldırgan bir hayvan (*Rhinoceros inducus*).

g. (65b/1)

[= 1]

geri: Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü, art, alt taraf, ileri karşıtı.

g. (135b/7), (156b/3), (168b/10), (18b/7), (212a/2), (74b/12), (87a/8)

g. + si (196a/17), (87a/9)

g. + sinde (102b/6), (31b/15)

g. + sinünj (103b/14)

g. + ye (111a/8), (184a/12), (195a/13)

[= 15]

gerin-: Gerinmek.

g.-ür (113a/15)

[= 1]

gerinme: Gerinme işi.

g. + si (213b/15)

[= 1]

gerü: bk. geri

g. (100b/8), (135b/7)

[= 2]

getür-: Getirmek.

g. (210a/12), (210a/5), (36b/16), (36b/17), (37a/13)

g.-di (210a/12), (210a/14), (210a/6), (214a/14), (37a/14), (37a/15), (37a/17)

g.-diler (37a/13), (37a/8), (7b/6), (8b/12), (8b/7)

g.-düm (34a/13)

g.-e (12b/4), (68a/14), (69a/10), (69a/14), (69b/15), (70a/13), (70a/4), (70a/9), (70b/14), (72a/2), (8a/7)

g.-eler (122a/3)

g.-emesin (167b/2)

g.-enler (8a/5)

g.-esin (148b/2), (181b/10), (194a/10)

g.-esiz (6b/6)

g.-mediler (7b/7)

g.-medübine (37a/9)

g.-mesün (67b/7)

g.-meye (211b/15), (67b/5)

g.-meyüb (2a/7)

g.-mezler (217a/15)

g.-üb (70a/17), (71a/2)

g.-ür (202a/12)

g.-ürse (192b/5)

g.-ürsin (83a/15)

[= 48]

getüril-: Getirilmek.

g.-üb (17b/15)

[= 1]

getürmeg: Getirme işi.

g. + e (87b/7)

[= 1]

getürmek: Getirme işi.

g. (108a/3), (108a/4)

g. + dür (9b/14)

[= 3]

getürt-: Getirtmek.

g.-di (37a/17)

[= 1]

gevşek: Sıkı veya gergin olmayan, gevşemiş olan.

g. (110b/1), (113a/9), (134b/5)

g. + éder (108b/1)

g. + édesin (182a/2)

[= 5]

geydür-: Giydirmek.

g.-e (98b/10)

g.-esin (94a/1)

[= 2]

geyim: Giyim.

g. (164a/1)

[= 1]

geyük: Geyik, geyikgillerden, erkeklerinin başında uzun ve çatalı boynuzları olan memeli hayvan (*Cervus elaphus*).

g. + lerin (31a/9)

[= 1]

gez: Okun, kirişe geçen ucundaki kertik.

g. + lerini (195a/14)

[= 1]

gez-: Gezmek.

g.-e (71b/10)

[= 1]

gezdür-: Gezdirmek.

g.-dügi (69a/13)

g.-e (69a/13), (69a/2), (69b/17), (70a/14), (70a/3), (70b/13), (70b/4), (73a/11), (73b/2)

g.-eler (117a/1), (120b/12), (123a/12), (95a/10)

g.-esin (120a/9), (124b/11)

g.-meye (73a/12)

[= 17]

gezdüril-: Gezdirmek.

g.-ür (41b/17)

[= 1]

gezdürme: Gezdirme işi.

g. + sin (72b/5)

[= 1]

gezdürmeg: Gezdirmek işi.

g. + e (72a/12), (72a/8)

g. + i (73a/13)

[= 3]

gezdürmek: Gezdirmek işi.

g. (72a/10)

g. + den (73a/10)

[= 2]

gezdürmemek: Gezdirmeme işi.

g. + den (114b/4)

[= 1]

gezdürtmek: Gezdirtmek işi.

g. + dür (71b/2)

[= 1]

ğezle-: 1. Bir yeri ölçmek. 2. Bir hedefi vurmak için silaha gerekli doğrultuyu vermek, nişan almak. 3. Okun gezini kirişe yerleştirmek.

g.-di (207a/8)

g.-se (197a/12)

[= 2]

ğdā: < Ar. 1. İnsanı besleyen şeyler, besi. 2. Yiyip içilen şeyler.

g. + sı (216b/14)

g. + yı (97a/15)

[= 2]

ğdālan-: < Ar. + T. Yemek yemek.

g.-ur (212b/17)

g.-urlar (10a/14)

[= 2]

ğlāf: < Ar. Kılıf, kın, mahfaza; sünnet derisi.

g. + ı (110a/7), (112a/5), (90b/5)

g. + ıdur (29a/9), (32b/8)

g. + mda (111a/4)	[= 1]
g. + indan (200b/9)	g̃ir: <Far. 1. Harb, kavga, savaş. 2. Tutan, tutucu.
g. + uñ (200b/10)	g. (2a/11)
[= 8]	[= 1]
g̃ilāf-ı k̃azīb: <Ar. İnce kılıf.	gibi: Gibi edatı.
g. + i (17b/10)	g. (102b/1), (104a/1), (104b/12), (105a/2),
[= 1]	(105b/10), (105b/6), (105b/7), (106a/12),
g̃ilzet: <Ar. Galizlik, kalınlık, kabalık, sertlik.	(106b/17), (107b/14), (108a/4), (108b/11),
g. (20b/11), (38a/7), (67b/12)	(108b/14), (108b/7), (109a/7), (109b/1),
g. + de (195b/13)	(109b/10), (109b/13), (109b/16), (10a/4),
g. + d̃ür (105b/2)	(110a/1), (111a/1), (111b/5), (112a/14),
g. + i (169b/13), (38b/15)	(112a/15), (112a/17), (112b/11),
g. + édüb (87a/14)	(112b/15), (114a/10), (114a/13), (114a/6),
[= 8]	(115a/14), (115a/14), (119a/16), (11a/17),
g̃inā: <Ar. Zenginlik, bolluk. g. + dan	(11a/4), (122b/7), (124a/14), (131a/3),
(108a/1)	(131a/8), (132b/12), (132b/12), (132b/4),
[= 1]	(133b/11), (134a/14), (134b/5), (135a/12),
g̃irbāl: <Ar. Kalbur, iri delikli elek.	(135b/11), (135b/14), (135b/9), (136b/11),
g. + den (68a/11)	(137a/9), (13b/13), (143a/16), (143a/8),
[= 1]	(144a/10), (144a/2), (145b/3), (148b/1),
g̃iṣāve: <Ar. Örtü, perde, zar, deri.	(148b/11), (148b/11), (148b/7), (149a/3),
g. (101b/6)	(14a/4), (14a/8), (14b/4), (14b/8),
g. + de (125a/4)	(150a/1), (151b/4), (151b/5), (153a/13),
g. + ñüñ (125a/3)	(153a/5), (153a/9), (154b/13), (154b/2),
g. + ola (111a/12)	(15a/10), (15a/17), (15a/6), (15a/7),
g. + ye (115a/14)	(162a/1), (16a/1), (16a/13), (16b/15),
[= 5]	(170a/10), (170a/8), (170a/9), (170b/6),
g̃iṭā: <Ar. Örtü, çul.	(171b/11), (171b/12), (171b/6), (172b/2),
g. + sını (69b/3)	(172b/5), (172b/8), (173b/4), (175b/13),
[= 1]	(175b/13), (175b/14), (175b/15),
g̃iṭāt: <Ar. "g̃uṭāt" Sabah vaktinin evveli yahut	(175b/15), (175b/16), (176a/16), (177a/1),
gece karanlığının sonu.	(177b/3), (178b/2), (179b/4), (17b/15),
g. (18b/3)	(17b/4), (181a/1), (182a/12), (182b/1),
	(183a/14), (185b/13), (185b/13), (186a/1),
	(186a/13), (18b/7), (191a/10), (191a/12),
	(191a/5), (191a/8), (191b/12), (191b/13),
	(193a/1), (193a/16), (193a/4), (193a/5),
	(194a/7), (197a/17), (199a/10), (199a/16),
	(199b/2), (19a/8), (203a/15), (203b/14),
	(204a/1), (204a/2), (204b/12), (204b/9),
	(205a/3), (205a/6), (205b/5), (206b/11),
	(206b/12), (206b/14), (206b/16), (207a/7),
	(208a/10), (20a/16), (212b/10), (212b/14),

(213b/15), (213b/16), (213b/4), (214a/2), (214a/4), (215b/9), (216a/3), (217a/14), (217b/2), (21a/6), (23b/8), (24a/5), (25b/2), (27a/16), (31a/9), (32a/10), (32b/2), (35b/17), (35b/4), (37b/1), (39a/15), (41b/5), (41b/6), (47b/1), (48a/1), (49b/1), (4a/11), (52a/1), (54a/4), (54b/3), (57a/13), (57a/15), (57a/2), (57a/4), (57b/10), (57b/10), (57b/9), (57b/9), (57b/9), (57b/9), (58a/15), (58a/16), (5b/5), (5b/5), (60b/1), (61b/1), (62b/1), (62b/2), (62b/7), (67a/1), (68b/16), (69a/12), (70b/8), (71a/3), (71a/5), (71a/6), (71a/6), (71a/6), (71a/7), (71a/7), (71a/7), (71a/8), (71a/8), (71a/8), (71a/9), (71a/9), (71b/11), (72a/10), (72a/10), (72a/2), (72a/9), (74a/3), (76a/1), (77b/2), (78b/14), (78b/9), (79a/15), (79a/16), (79a/3), (81a/2), (81b/9), (82a/1), (82a/16), (82a/2), (82b/11), (82b/16), (82b/17), (82b/17), (82b/17), (83a/1), (83a/1), (83a/4), (83b/6), (84b/2), (85a/9), (85b/6), (85b/6), (86a/9), (87a/9), (87b/13), (88a/10), (88a/14), (88b/14), (90a/11), (90b/10), (90b/3), (93b/17), (96a/10), (96b/11), (96b/9), (98a/17), (99a/17), (99b/1)

g. + dür (10b/17), (11a/2), (120a/6), (122a/17), (122b/4), (122b/8), (124b/12), (124b/13), (124b/14), (124b/14), (126b/9), (138b/12), (172b/10), (172b/12), (194b/2), (197b/11), (197b/14), (208a/8), (212b/6), (21a/15), (25a/11), (30b/13), (45a/1), (51a/2), (59b/14), (6a/10), (72b/10), (73a/6), (97a/2)

g. + dürler (20a/14), (20a/14)

[= 295]

giciyig: Giciyik, kaşıntı.

g. + i (97a/1)

[= 1]

gid-: Gitmek.

g.-e (72b/6), (73b/1), (73b/12), (74a/10), (78a/6), (81a/13)

g.-ecegi (191a/3)

g.-ecek (153b/6), (191a/13), (78b/4)

g.-en (211b/6), (213a/5)

g.-enler (208a/7)

g.-er (104b/8), (113b/8), (114b/2), (190b/4), (195a/8), (197b/14), (32a/7), (84a/10), (84a/9), (85b/9), (89a/6)

g.-erdi (211a/13)

g.-erken (176b/1), (205b/10), (211a/14)

g.-erlerdi (206b/5)

g.-ersin (148b/17), (167a/9)

g.-esin (167a/9), (200a/5), (200a/6)

g.-ince (117b/13)

g.-üb (177b/2), (70a/1)

[= 37]

gider-: Gidermek.

g.-e (216a/15), (69a/7), (70a/4)

g.-meye (122b/16)

g.-üb (19a/8)

[= 5]

gidil-: Gidilmek.

g.-ür (18a/14)

[= 1]

gir-: Girmek.

g. (10a/8), (154b/8), (155a/11)

g.-duğı (57a/13)

g.-dügi (114a/17)

g.-dügiñ (166b/8)

g.-dükde (77a/5), (82b/5)

g.-e (10b/3), (126a/12), (176b/13), (193b/9), (76b/1)

g.-emez (188b/2)

g.-er (176b/17)	g.-se (149a/11), (196a/12), (21b/7)
g.-esin (155a/1), (166b/10), (168b/11), (77a/13), (82b/3)	[= 18]
g.-mesinden (32b/13)	gitme: Gitmek işi.
g.-meye (151a/14)	g. + sin (94b/1)
g.-mez (10b/3)	[= 1]
g.-miş (112a/17)	gitmeg: Gitmek işi.
g.-señ (167b/3)	g. + e (12a/17), (136b/10)
g.-üb (104a/11), (167a/17), (180a/2), (98b/11)	[= 2]
g.-ür (109a/16), (110a/12), (111a/7), (115a/2), (109a/6)	giy-: Giymek.
g.-ürse (96a/15)	g. (13b/17)
[= 35]	[= 1]
girmek: Girme işi.	giydürmek: Giydirme işi.
g. (83b/4)	g. + den (213a/6)
g. + dür (95a/8)	[= 1]
[= 2]	giymeg: Giyme işi.
giriü: Geri.	g. + e (20b/17), (21a/2)
g. (167a/10), (176b/8)	[= 2]
[= 2]	gizlen-: Gizlenmek.
git-: Gitmek.	g.-e (187b/12)
g. (13b/10)	g.-ür (114a/2)
g.-di (189a/9), (214a/11)	g.-ürse (99b/2)
g.-dikdenşonra (208a/6)	[= 3]
g.-diler (11a/7)	gizlenmeg: Gizlenme işi.
g.-dügi (215b/12)	g. + e (202a/13)
g.-dügiñi (148b/16)	[= 1]
g.-dük (19a/3)	gizlü: Gizli, saklı.
g.-medi (212a/1), (212a/1)	g. (103b/7), (105b/15), (155b/7), (171b/12), (27a/8), (39b/7), (40a/8), (41b/3), (6a/5)
g.-meyesin (153b/6)	g. + dür (103a/2), (207b/7)
g.-miş (113b/7)	[= 11]
g.-mişdür (136a/5), (189a/11), (194b/4)	göbeg: bk. göbek.
	g. + i (32a/16)

g. + inde (58a/10)

g. + ini (134a/13)

g. + üñ (32a/14), (90b/4)

[= 5]

göbek: İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk.

g. (32a/16)

[= 1]

göç-: Göçmek.

g.-üñ (9a/17)

[= 1]

göden bağırsak: Büyük bağırsak, kalın bağırsak; kalın bağırsağın son kısmı.

g. (32a/6)

[= 1]

gög(ü)s: bk. gögüs

g. + i (109a/17), (109b/8), (188a/5), (22b/11), (58a/2), (71a/16), (83a/4)

g. + idür (28a/8)

g. + inde (29b/8), (58b/2)

g. + ine (118b/2), (133b/12), (155b/14), (200b/3), (68a/1)

g. + ini (104a/9)

g. + inüñ (24a/10), (38b/14)

g. + üñ (178a/5), (31b/10), (38b/13), (89b/15)

g. + üñi (182a/6), (183b/16)

[= 24]

gögüs: 1. Vücudun boyunla karın arasında bulunan ve kalp, akciğer vb. organları içine alan bölümü, sine. 2. Bu vücut bölümünün ön tarafı, sırt karşıtı.

g. (109a/17), (16a/3), (24a/11), (29a/3), (29b/7), (29b/8), (31b/5), (32a/10), (89b/13), (89b/14), (89b/16)

g. + de (104a/4), (29b/9), (29b/9), (31b/1)

g. + den (31a/17)

g. + dür (32a/10)

g. + lerini (94a/1)

[= 18]

gögüslük: Gögüslük, hayvanlardaki göğüs bağı.

g. + leri (94a/1)

[= 1]

gök: Gök, gökyüzü.

g. (109b/17), (110a/1), (110a/2), (112a/11), (114b/15), (26a/11), (26a/5), (89a/15), (89a/15)

g. + den (12b/13)

g. + dür (213b/1)

g. + ola (215a/8)

[= 12]

gökcek: bk. gökçek

g. (179a/4), (191a/10), (197b/2), (215b/17)

g. + dür (144a/13), (169a/6), (184a/10), (194b/7), (206a/10)

g. + ola (147b/7), (147b/8), (169a/5), (169a/6)

g. + olan (212a/13)

g. + olub (137b/6)

g. + olur (197b/6)

g. + éde (73b/9)

g. + édeler (119a/13)

g. + édemez (178a/6), (178a/9)

g. + éderin (137b/5)

[= 21]

gökceklig: bk. gökceklilik

g. + i (135a/7), (135a/7), (183a/17)

g. + idür (135a/6)

g. + iniden (194b/11)

[= 5]

gökçeklik: Güzellik.

g. (197b/12)

[= 1]

gökçe: 1. Gök rengi, mavi. 2. Bu renkte olan.

g. + rek (171b/3)

[= 1]

gökçek: Güzel, sevimli (kimse).

g. (35a/11), (35a/8), (35b/1), (81a/11),
(86b/10)

g. + dür (178a/4)

g. + ola (27a/15), (59a/7), (67b/14),
(88b/14)

g. + olur (35a/4), (81b/15)

g. + éde (73b/10)

g. + éderse (87b/3)

g. + édersin (126a/16)

[= 15]

gökçeklig: Güzellik. bk. gökçeklik, gökçeklig,
gökçeklig

g. + i (36b/13), (39a/9)

g. + indendür (35a/12)

[= 3]

gökçeklig: Güzellik. bk. gökçeklig, gökçeklik,
gökçeklig

g. + ıyla (38b/1)

[= 1]

gölge: Saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın
engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık.

g. + de (116a/3), (174a/16), (20b/13)

g. + si (95b/8)

g. + sinünj (14b/4)

[= 5]

gömlek: Vücudun üst kısmına giyilen kollu veya
yarım kollu, yakalı giysi

g. (93b/17)

[= 1]

gömül-: Gömülmek.

g.-miş (96b/2)

[= 1]

gönj(ü): bk. gönül

g. + ine (67b/7)

[= 1]

gönül: 1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.
kalpte oluşan duyguların kaynağı. 2. Yürek.

g. + lerinünj (205a/5)

[= 1]

gönüllü: 1. Bir işi yapmayı hiçbir yükümlülüğü
yokken isteyerek üstlenen. 2. Çok istekli.

g. (80b/6)

g. + olalar (8a/8)

[= 2]

gönder-: Göndermek, yollamak.

g.-di (214b/12), (214b/15)

g.-irlerdi (206b/6)

[= 3]

göndermeg: Gönderme işi.

g. + e (208b/11)

[= 1]

göndermek: Gönderme işi.

g. (207b/14)

[= 1]

gör-: Görmek.

g.-di (188b/17), (207a/10), (207a/6),
(210b/7), (211a/15), (214a/13), (214b/16),
(214b/7), (214b/9)

g.-diler (202b/7)

g.-dü (214a/10)
g.-dügi (83b/4)
g.-dügiñ (199b/2)
g.-dügüm (25b/2)
g.-dügün (206b/7), (68b/16)
g.-dük (105a/16), (110a/10), (186b/13), (86a/5), (88b/7), (88b/8)
g.-dükde (123a/1)
g.-dükdenşonra (83a/6)
g.-düler (209b/12)
g.-düm (104b/6), (104b/7), (105b/16), (106a/1), (108b/5), (131a/16), (133a/2), (145b/10), (148a/9), (153a/8), (177a/13), (177a/9), (190a/12), (192a/4), (209b/13), (210a/2), (210a/3), (210a/9), (25b/2), (75a/1), (75a/4), (76b/11), (83a/10), (83a/11), (83a/7), (84b/13)
g.-dün (206b/7)
g.-e (148b/2), (148b/3), (187a/1), (73b/3), (73b/4), (75a/1), (83a/13), (89a/6)
g.-ecek (72a/5), (73a/9)
g.-em (212a/2)
g.-en (207b/2), (34b/11)
g.-esin (113b/7), (117b/16), (117b/3), (123b/5), (124b/9), (135b/6), (155a/6), (180a/3), (200a/11), (200a/12), (200a/13), (216b/4), (35a/11), (76a/17), (85b/5)
g.-eyim (12a/9)
g.-medik (206a/12)
g.-medim (212b/13)
g.-medük (207a/10)
g.-medüm (209b/13), (209b/5), (25b/2)
g.-medünüz (209a/8)
g.-mem (97a/7)
g.-memiş (119a/16), (86a/3)
g.-memişdür (16b/3)

g.-meseñ (35b/10), (35b/10)
g.-meye (114b/13), (187a/1), (89a/15)
g.-meyince (116b/9), (132a/14)
g.-mez (111a/12), (131b/15), (171a/11), (190b/6), (3b/12), (86b/1)
g.-mezdi (187a/4)
g.-mezlerdi (150b/4)
g.-se (17b/15), (72a/13), (73b/5)
g.-señ (124b/1), (150a/2), (167a/5), (167b/11), (35b/10)
g.-üb (148a/3), (72a/9)
g.-ür (109b/13), (207a/9), (25b/17), (58a/1), (86b/10), (8b/17)
g.-ürem (143a/9), (177a/9)
g.-ürler (133a/3)
g.-ürse (196a/14), (196a/14)
g.-ürsin (103b/17), (103b/4), (105a/1), (105a/11), (108b/12), (109a/5), (109b/17), (110a/6), (110a/7), (111a/11), (111a/6), (111a/6), (111b/11), (112a/11), (112a/9), (112b/11), (112b/2), (112b/4), (113a/15), (114a/10), (133a/11), (14a/5), (14a/7), (14a/8), (14a/8), (14a/8), (173b/4), (206b/10), (206b/12), (206b/14), (206b/15), (87a/16), (87b/13)
g.-ürşiniz (206a/10), (206a/6), (206a/7), (206a/9)
g.-ürsüz (206a/5)
g.-ürüm (14b/12)
[= 167]
göre: Bakılırsa, hesaba katılırsa, göz önünde tutulunca, bakarak, nazaran anlamlarında kullanılan edat.
g. (81b/9), (86a/14)
[= 2]
görin-: Görünmek.
g.-ür (17a/4), (35a/2), (58a/2)

[= 3]
görme: Görme işi.
g. + si (37b/7), (90a/7)
[= 2]
görmek: Görmek işi.
g. (205b/1), (70b/9), (70b/9), (71a/7)
[= 4]
görül-: Görülmek.
g.-memişdür (107a/4)
[= 1]
görün-: Görünmek.
g.-dügi (176a/1)
g.-mez (204a/12)
g.-üb (34b/12)
[= 3]
göster-: Göstermek.
g. (156b/11), (156b/12), (167a/3)
g.-e (160a/2)
g.-eler (41a/5)
g.-esin (216b/16), (85a/3)
g.-ir (160b/2), (163b/2)
g.-me (83b/2)
g.-üñ (12b/4), (209b/6)
[= 12]
götür-: Götürmek.
g. (146b/11), (82a/10), (82a/14)
g.-di (180a/15), (210b/3)
g.-dügüñ (216b/15)
g.-dük (18a/16)
g.-e (208b/7), (41b/4), (69a/6), (70a/7),
(70b/3), (72b/11)
g.-eler (119a/15), (133b/8), (134a/5),
(179a/14)

g.-esin (123b/3), (216b/10), (216b/12),
(216b/17)

g.-meyesin (116b/14)

g.-meyeyim (211b/17)

g.-mez (22b/4), (67a/13)

g.-mişlerdür (180a/15)

g.-üb (200b/5), (210b/2), (214b/5)

g.-ür (109b/4), (133a/4), (133a/5),
(176a/3), (200b/7), (22b/10), (22b/15),
(41b/1), (59b/9)

g.-ürdi (210b/8)

g.-ürler (216a/11), (216a/12)

[= 41]

götürme: Götürme işi.

g. + sinüñ (178b/2)

[= 1]

götürmeg: Götürmek işi.

g. + e (155b/8)

[= 1]

götürmek: Götürmek işi.

g. (138a/6), (179a/10), (59a/11)

g. + de (22b/6)

g. + den (110b/3)

g. + dür (216a/13)

[= 6]

götürücü: Götürücü, ulaştırıcı.

g. + nüñ (215b/2)

[= 1]

gövde: 1. Bir şeyin asıl bölümü. 2. Hayvanlarda baş, ayak ve kuyruktan geri kalan bölüm.

g. + si (114a/13), (216a/8)

g. + sin (100b/7)

g. + sinde (48a/1)

g. + sini (127a/10)

[= 5]

göz: Göz, görme organı.

g. (100b/9), (101b/13), (101b/14),
(101b/15), (110b/15), (111a/13),
(112b/12), (114b/15), (114b/15),
(121a/13), (121a/2), (124b/17), (17a/9),
(25b/15), (26a/1), (26a/15), (56a/16),
(56a/5), (89a/14)

g. + de (101b/16), (101b/3), (101b/6),
(101b/6), (114b/14), (115a/10), (115a/13),
(124b/14), (125a/3), (125a/5), (25b/15),
(67a/6), (94a/8), (94a/8)

g. + dür (26a/10), (26a/5), (26a/5), (26a/6),
(26a/6), (26a/8), (26a/9)

g. + e (120b/14), (124b/17), (185b/13),
(187b/13), (187b/14), (55b/12)

g. + i (110a/8), (112a/13), (125a/6),
(17a/8), (190a/15), (213a/2), (215b/5),
(25b/15), (26a/11), (26a/12), (30a/8),
(45b/1), (55b/10), (55b/9), (57a/11),
(57a/14), (89a/15), (89a/15)

g. + in (82b/17)

g. + inde (114b/13), (120b/14), (204a/12),
(25b/14), (25b/2), (30a/7)

g. + inden (55b/6)

g. + ine (125a/5), (207a/6)

g. + ini (55b/6)

g. + ler (94a/9)

g. + lerde (187b/12), (58a/1)

g. + leri (109a/16), (109b/12), (110b/1),
(110b/14), (111a/1), (111a/12), (111a/17),
(111b/3), (111b/4), (112b/12), (112b/15),
(112b/7), (117b/17), (207a/10), (213b/1),
(215a/16), (217b/2), (25b/10), (25b/12),
(25b/13), (25b/6), (25b/8), (26a/1),
(26a/16), (2a/6), (37b/8), (52a/2), (54b/3),
(55b/11), (55b/17), (55b/7), (59a/14),
(89a/14), (89a/15)

g. + leridür (25b/13)

g. + lerüm (5a/8)

g. + lerin (109a/7), (111a/13), (125a/2),
(207a/6), (35a/16), (37b/8), (38a/11),
(75a/4)

g. + lerinde (111a/12), (114a/5), (34b/12),
(93b/17), (94a/6)

g. + lerinden (109b/5), (113b/5),
(116b/12), (116b/13), (26a/2), (27a/13),
(71a/17)

g. + lerine (207a/8), (75a/4)

g. + lerini (216b/1), (70a/6), (94a/10)

g. + lerinün (111a/14), (114b/13),
(124b/2), (214a/13), (25b/11), (25b/12),
(25b/17), (35a/16), (55a/3), (90a/7)

g. + lerün (111a/1), (147a/11), (213b/14),
(56a/4)

g. + üme (207a/4)

g. + ün (101b/14), (101b/8), (103b/3),
(115a/10), (155a/4), (187b/14), (197a/10),
(213b/14), (25b/16), (26a/3), (26a/4),
(55b/17), (55b/8), (58a/5), (58a/7), (58a/8)

g. + üni (211a/12)

[= 171]

göz bebegi: İriste, içinden görüntüyü doğuran ışınımın geçtiği, değişken açıklık.

g. + nün (217b/2)

[= 1]

gözedic: Gözetici, gözetleme yapan kimse.

g. + leri (207b/15)

[= 1]

gözeditil- Gözetilmek, gözetme işi yapılmak.

g.-ür (18a/14)

[= 1]

gözet- Gözetmek.

g.-se (81a/7)

[= 1]

gözetmek: Gözetme işi.

g. + dür (9b/8)

[= 1]

göz kabağı: Göz yuvarlarının önünde bulunan, birbirine yaklaşarak gözü örten, kenarlarında kirpikler bulunan koruyucu organ.

g. + dur (101b/15)

[= 1]

gözlü: Herhangi bir biçimde veya renkte gözü olan.

g. (147b/11), (89a/15), (90b/1)

[= 3]

gözsüz: Gözü olmayan.

g. (206b/8), (207a/10)

[= 2]

gözyaşı: Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş

g. (114b/14)

[= 1]

ğubār: <Ar. Toz.

g. (10b/2)

g. + dan (101b/3)

g. + ı (18b/10)

g. + ina (2a/6)

g. + ndan (4a/11), (4a/16)

[= 6]

ğurāb: <Ar. 1. Karga. 2. Hayvanın tırnağının içi.

g. + dur (18a/3)

[= 1]

ğurābān: <Ar. “ğurāb” Karga, kuyruk sokumu kemiğinin üzerindeki kemiklere verilen isim.

g. (17b/17)

[= 1]

ğurābeyn: bk. ğarāb

g. (29a/10)

[= 1]

ğurer: <Ar. 1. Atın alnındaki beyazlık. 2. Hayvanın ayaklarında olan sıcaklık, ateş. 3. Uzun bacaklılardan bir kuş.

g. (105a/5)

g. + i (38b/7)

[= 2]

ğurl: <Ar. Sünnet derisi.

g. (100b/15)

[= 1]

ğurm-ı sefer: <Ar. Borç, diyet gibi şeylerin geri ödenmesinin seferi.

g. (3b/13)

[= 1]

ğurre: <Ar. 1. Aklık, parlaklık. 2. Atın alnındaki beyazlık, akıtma.

g. (55b/11), (55b/12), (55b/13), (55b/16), (55b/17), (55b/3), (56a/1), (56a/3), (56a/6), (62b/7), (67a/1)

g. + de (56a/2), (56a/3)

g. + den (56a/4)

g. + si (55b/6)

[= 15]

ğurre'-i münkaṭı': <Ar. Aralıklı beyazlık.

g. + dur (55b/15)

[= 1]

ğurri'l-laṭīm: <Ar. Atın yüzünün bir tarafının beyaz olup diğerinin olmaması.

g. + dür (55b/5)

[= 1]

ğurūr: Boş şeylere güvenerek aldanma, boş şeylerle böbürlenme, kibir, kurum, kurulma; kendini yüksek ve değerli tutma hissi.

g. + dur (137b/6)

[= 1]
güsfeñd: < Far. Koyun.
g. (2b/10)
[= 1]
güsfeñd-i mazlüm: < Ar. + Far. Mazlum koyun.
g. (2b/10)
[= 1]
ğusl: < Ar. Cünüblük, hayız ve nifas hallerinden sonra din gereğince yıkanma, arınma.
g. + edeler (116a/13)
[= 1]
ğuşşalan-: < Ar. + T. Kederlenmek, kaygılanmak.
g. -alar (5b/4)
[= 1]
ğuşşün: < Ar. Ağaç dalları, filizler.
g. + unda (115a/5)
[= 1]
ğüyyiä: < Far. Güya, sanki.
g. (28a/17)
[= 1]
ğuyüb: < Ar. Kayıplar.
g. + ında (3b/5)
[= 1]
ğüc: 1. Güç, kuvvet. 2. Zor.
g. (113a/13), (23b/11)
g. + dür (109a/1)
[= 3]
ğüç: Güç, zor.
g. + dür (122a/10)
[= 1]
ğüçlü: Güçlü, kuvvetli.
g. (36a/1)
[= 1]

ğüd-: Gütmek.
g. -ürdi (206b/9)
[= 1]
ğügercin: Güvercingillerden, hızlı ve uzun zaman uçabilen, kısa vücutlu, sık tüylü, evcilleşmiş birçok türü bulunan, yemle beslenen bir tür kuş (*Columba*).
g. (207a/5), (214b/3)
g. + i (216b/16)
g. + lerinden (214a/17)
[= 4]
ğül: < Far. Gülgillerin örnek bitkisi (*Rosa*).
g. (121b/3), (124a/16), (125a/17), (125b/10), (171b/12), (4a/11)
g. + ini (118a/2)
[= 7]
ğül-: Gülmek.
g. -di (209b/8)
g. -üben (4a/11)
[= 2]
ğül'izâr: < Far. gül yanaklı, yanakları gül gibi kırmızı.
g. + olsun (4a/11)
[= 1]
ğül şuyı: Gül suyu, gülden elde edilen su.
g. (124a/16), (125a/1), (125a/2)
[= 3]
ğül yağı: Gülden elde edilen yağ, gül yağı.
g. (121b/3)
g. + n (126a/5)
g. + nı (125a/17), (125b/10)
[= 4]
ğümüş: Gümüş. [Atom numarası 47, atom ağırlığı 107,88, yoğunluğu 10,5 olan, 960 °C'ye doğru sıvı

durumuna geçen, parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element (*simgesi Ag*.)]

g. + den (145b/6), (180a/16)

g. + e (171b/4)

g. + i (9a/12)

[=4]

gün: 1. Yer yuvarlağının kendi eksenini etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre. 2. Güneş.

g. (109a/6), (114a/10), (116a/4), (116b/16), (116b/2), (117a/13), (117a/13), (117a/16), (117a/17), (117b/14), (117b/9), (118a/1), (118a/17), (119a/5), (11a/2), (120b/16), (120b/9), (121a/1), (122a/16), (122b/14), (123a/12), (123b/10), (123b/2), (124a/5), (124b/10), (124b/16), (124b/6), (124b/9), (125a/17), (125b/11), (125b/12), (125b/12), (125b/4), (125b/7), (126a/14), (126b/6), (127a/17), (132a/16), (148a/6), (170a/1), (193a/2), (201a/15), (205b/15), (209b/1), (209b/11), (211a/13), (214a/16), (214a/9), (214b/12), (214b/7), (216b/15), (22b/16), (41a/10), (41a/10), (41a/3), (41a/8), (41b/17), (42a/2), (42a/3), (42a/3), (42a/4), (42a/6), (42a/6), (69b/5), (69b/6), (70b/7), (70b/7), (71a/5), (71a/6), (71a/9), (72a/11), (72a/2), (72a/9), (72b/6), (73b/2), (73b/9), (78a/10), (78a/5), (84b/4), (95b/15), (95b/17), (96a/9)

g. + de (10a/13), (111b/7), (117b/9), (119a/10), (119a/5), (22b/15), (69b/7), (74a/4), (97a/10)

g. + den (111b/7), (123b/3), (126b/7), (126b/8), (216b/9), (87a/1)

g. + e (117b/9), (119a/5), (120b/8), (121b/1), (123b/1), (210b/5), (41a/5), (41a/7), (42a/4), (72a/3), (87a/1), (95a/17)

g. + i (70b/7), (72a/12), (97a/10)

g. + inde (182a/15), (8a/16), (96b/14)

g. + inden (74b/16)

g. + lerde (107b/7)

g. + lerinde (94a/4), (94a/5)

g. + üñ (116b/14), (193a/12), (193a/8), (216b/10)

[=123]

günâh: Dinî bakımdan suç sayılan iş veya davranış.

g. (81b/9)

[=1]

günc: <? Avlayıcı bir kuş türü.

g. + dür (213a/17)

[=1]

gündüz: Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü.

g. (11b/8), (96b/11), (96b/8)

[=3]

güneş: 1. Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi. 2. Güneş ışığı, sıcaklığı.

g. (101b/15), (110a/11), (12a/10), (169a/12), (169a/6), (169b/1), (211b/13), (212a/2), (216b/13), (94a/17), (96a/2), (96b/4)

g. + de (126b/6), (170a/2), (174a/15), (194b/4)

g. + den (169b/3), (195b/7), (216b/12), (96a/4)

g. + e (126b/4), (170a/2)

g. + i (212a/3)

[=23]

günlük: Günlük ağacı ve bundan elde edilen zambak; ak günlük (*Boswellia*), kara günlük (*Cortecé styracis*) olmak üzere iki türü vardır.

g. + den (120a/16)

g. + dür (117a/5)

[=2]

gürmâ: < Ar. Kısa olan kulak.

g. (25a/7), (25a/9)
[= 2]

gürüldi: Gürültü.
g. + si (22a/10)
[= 1]

güz: Sonbahar.
g. (40b/15)
[= 1]

güzār: <Far. geçme, geçiş.
g. + olsun (4a/13)
[= 1]

güzel: Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı.
g. (120a/17), (121a/16), (121b/14), (121b/4), (12a/3), (145b/2), (169a/15), (213b/2), (35a/2), (86b/3)
g. + ola (17a/11), (19b/9), (88b/10)
g. + olursa (23b/6)
[= 14]

güzellig: Güzellik.
g. + i (214a/14)
[= 1]

-H-

hāb: <Ar. Ata seslenme ünlemlerinden biri.
h. (93b/5), (93b/5)
[= 2]

hābār: <Ar. Âlim, sürur, sürur meclisi.
h. + ıñ (138a/2)
[= 1]

hābāset: <Ar. Murdarlık, pislik, kötülük.
h. + inden (83a/6)
[= 1]

hābbe: <Ar. Buğday, arpa ve şâire gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler, taneler; yuvarlaklık.

h. + den (106a/3)
h. + ler (214a/2)
[= 2]

hābb-ı gār: <Ar. "hābbü'l-gār" Defne tohumu, tanesi.
h. + dan (123b/7)
[= 1]

hābeb-i a'lā: <Ar. Yüksek, hızlı yelmek.
h. + ya (69b/11)
[= 1]

hābeb-i ednā: <Ar. Düşük, yavaş yelmek.
h. + ya (69b/10)
[= 1]

hāber: <Ar. Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık.
h. (206b/7), (209b/9), (20a/16), (8b/1)
h. + i (211a/10)
[= 5]

hābī: <Ar. Ata seslenme ünlemlerinden biri.
h. (93b/5), (93b/5)
[= 2]

hābīr: <Ar. Haberli, bilgili.
h. (3a/12)
h. + olmaya (202a/11)
[= 2]

hābīs: <Ar. Kötü, alçak, pis, soysuz.
h. + dūr (111b/15)
[= 1]

hābīs: bk. hābīs
h. (115a/2)
[= 1]

hābs: <Ar. 1. Hapis, alıkoyma, bir yere kapama, salıvermeme, bir yere kapayıp dışarı çıkarmama, hapishane. 2. Tutma, zaptetme.

h. (104a/13), (153b/9), (80b/9), (81a/11), (81a/2), (85a/9)

h. + de (80b/9), (81b/3)

h. + den (80b/10)

h. + eyle (147a/7), (156b/5), (85a/8)

h. + eylese (131a/17)

h. + iñ (137b/12)

h. + inden (184a/8)

h. + olunursa (137a/11)

h. + olmazdan (133a/6)

h. + olunduğda (81b/1)

h. + olunsa (81b/1)

h. + olunsalar (208a/1)

h. + éde (155a/1)

h. + éder (80b/13), (80b/15)

h. + édersin (137a/3), (137a/8), (137b/12), (85a/11)

h. + édesin (148b/15), (166b/11), (80b/10), (80b/8)

h. + édüb (132b/7), (137a/9), (72b/3), (79b/7)

h. + étdükde (134a/6)

h. + étmek (132b/1), (155a/6), (85a/5)

h. + étmeye (154b/16)

h. + étmeyesin (80b/11)

h. + étse (80b/16)

[= 42]

ħabşā'a: < Ar. Atın karnından duyulan ses, seda.

h. (32b/12)

[= 1]

ħabs-ı tavīle: < Ar. Uzun hapis, uzun bir süre atı salıvermeme.

h. (79b/10)

[= 1]

ħabs-i ħafif: < Ar. Hafif hapis, kısa süren alıkoyma.

h. (155a/1), (155a/9)

[= 2]

ħacāceyn: < Ar. Atın gözlerini çevreleyen kemik.

h. (25b/12), (25b/7)

[= 2]

ħacc-ı mebrūr: < Ar. Hayırlı, makbul hac.

h. + dur (9b/15)

[= 1]

ħacebā: < Ar. Yüze yakın olup, yüz üzerine düşen kulak.

h. (25a/11), (25a/7)

[= 2]

ħacebe: < Ar. Kuyruk sokumu kemiği üzerinde bulunan bir uzuv.

h. (31b/11), (32b/6)

h. + nün (32b/6)

[= 3]

ħacer-i ermenī: < Ar. Lacivert renkli bir taş.

h. + yi (121b/12)

[= 1]

ħācet: < Ar. İhtiyaç, lüzum, gereklik, muhtaçlık.

h. (131b/5), (135b/6), (207a/14), (207b/1), (97a/4), (97a/7)

h. + i (19b/7), (207b/2)

h. + iñ (137b/11)

h. + inde (57a/10)

h. + ine (197b/7)

h. + ini (207b/3)

h. + ler (57b/17)

h. + lerin (207a/14), (207b/5)

[= 14]

ħācet-i mühime: < Ar. Mühim, önemli ihtiyaç.

- h. (76b/13)
[= 1]
- hācibeyn:** <Ar. <Ar. Atın gözlerinin üstünde olan kıl.
h. (25b/12), (25b/7)
[= 2]
- hācibsiz:** <Ar. + T. Perdesiz.
h. (207b/6)
[= 1]
- haclet:** <Ar. "hacıl" Sıçramak, sekmek.
h. (147a/10)
[= 1]
- hacm:** <Ar. 1. Bir cismin kapsadığı boşluk. 2. Oylum.
h. + i (107b/16)
[= 1]
- hādāteyn:** <Ar. Uyluk üstlerinin, iki uyluğun başıdır.
h. (33b/10), (33b/13)
h. + üñ (39b/4)
[= 3]
- hādd:** <Ar. 1. Keskin. 2. Sivri. 3. Dar.
h. (76b/2)
h. + ola (187a/6)
[= 2]
- hadd:** <Ar. 1. sınıır, iki devlet toprağının birleştiği yer, kenar. 2. derece. 3. gerçek değer.
h. + i (153b/7), (186a/16)
h. + idür (24b/12), (28b/14)
h. + inden (85b/9)
[= 5]
- hadd:** <Ar. 1. Yanak. 2. Yeri yarma, yeri kazma.
h. + e (55b/12)
h. + i (151b/4), (26a/12)
- h. + ine (151a/17), (153a/2)
h. + üñ (38a/16)
[= 6]
- haded:** <Ar. Mânî, engel, set.
h. + ola (88b/9)
[= 1]
- hadeka:** <Ar. Göz bebeği, gözün siyahı.
h. + sı (26a/10), (26a/5), (26a/6)
[= 3]
- hadem ü haşem:** <Ar. Hizmetçilerle maiyet halkı.
h. + üñ (207a/16)
h. + inden (211a/5)
[= 2]
- hadîd:** <Ar. 1. Öfkeli, hiddetli, şiddetli, titiz. 2. Keskin. 3. Demir.
h. (17b/9), (51a/2), (57b/1), (80b/2)
h. + dür (105a/4), (59a/6)
h. + i (195a/9)
h. + ola (17b/8)
[= 8]
- hadîd-i süleymānî:** <Ar. Bir kılıç çeşidi. (?)
h. + yi (171a/17)
[= 1]
- hādîm-i harem:** <Ar. Harem hizmetlisi.
h. + i (2b/17)
[= 1]
- hadîs:** <Ar. 1. Peygamberimizin kutsal sözü. 2. Hadîsten bahseden ilim.
h. + de (11b/17), (205b/14)
h. + i (172b/10)
[= 3]
- hadîs-i şerîf:** <Ar. Şerefli, mübârek hadisler.

h. + de (58b/9)
[= 1]

hādīs: <Ar. 1. Meydana çıkma, ortaya çıkma, olay, kaza. 2. Hastalık, yaralanma.

h. + den (115b/6)
h. + olan (106a/12), (106a/13), (108b/12), (115a/10)
h. + olandur (108a/12), (108a/12)
h. + olur (102b/3), (107a/7), (108b/14)
[= 10]

hādīse: <Ar. Vakıa, yeni bir şey, ilk defa çıkan, macera olan bir nitelik ve durum.

h. + den (146a/7)
h. + nün (40b/1)
h. + olan (107b/2), (115b/8)
h. + olsa (192b/11)
[= 5]

hāfara: <Ar. Otuz üç aylık ataverilen isim.

h. (42a/12)
[= 1]

hāfāyif: <Ar. "hāff" Hafiflemek, hafif olmak, çevik olmak, acele etmek.

h. + de (133a/3)
[= 1]

hāfcā: <Ar. 1. Uzun süre koşmaya dayanamayan at. 2. Yorgunluktan bacağı ağrımak, ayağı zayıf.

h. (36b/9)
[= 1]

hāfiz: <Ar. 1. Hıfzeden, saklayan, koruyan. 2. Ezberleyen. 3. Kur'ân-ı Kerîm'i başından sonuna kadar ezberleyen.

h. + ları (20b/15)
h. + ola (208b/6)
[= 2]

hāfiz-ı aḥkām-ı dīn-i metīn: <Ar. Dinin sağlam, güçlü hükümlerinin hıfzı, korunması, ezberlenmesi.

h. (2b/16)
[= 1]

hāfiz-ı ḥudūd-ı dīn-i metīn: <Ar. Dinin güçlü sınırların hıfzeden.

h. + ḥāzretlerine (130b/6)
[= 1]

hāfiz-ı sügūr-ı islām: <Ar. İslam sınırlarını koruyan.

h. (2b/15)
[= 1]

hāfi: <Ar. Gizli, saklı.

h. (103b/13)
h. + degildür (147b/17), (156b/16)
h. + ola (89b/1), (90b/7)
h. + olmamak (191a/13)
h. + olması (39a/1)
h. + olmaya (103a/17), (38a/5)
h. + olsa (36b/15)
[= 10]

hāfif: <Ar. 1. Tartıda ağırlığı az gelen, yeğni, ağır karşıtı. 2. Güç veya yorucu olmayan, kolay.

h. (131b/8), (133a/5), (145b/11), (148a/1), (154b/4), (168b/9), (176a/6), (181a/13), (181b/13), (200b/15), (206a/9), (25a/2), (71a/12), (71a/13), (72a/13), (72a/15), (74b/9), (76b/2), (81b/16)
h. + dür (113b/8), (187b/16), (68a/10), (97a/5)
h. + i (76b/2)
h. + ine (86a/13)
h. + ola (137a/12), (74a/6), (74b/15), (90b/13)
h. + oldı (73b/5)

h. + olmaz (137b/6)	[= 3]
h. + olmazsa (176a/7)	hā'im: <Ar. 1. Şaşkın, hayrette. 2. Sevgiden dolayı şaşkına dönmüş, ["hâyim" şeklinde de geçer].
h. + olsa (133b/17)	h. + olub (110a/13)
h. + olur (113b/8)	[= 1]
h. + edebilürsej (145b/12)	hā'irtān: <Ar. İki ucanın başıdır.
h. + édeler (208a/16)	h. (33a/11)
[= 36]	[= 1]
hā'ifü'l-inān: <Ar. Hafif dizgin.	hā'it: <Ar. 1. Dik, dikme. 2. Çit.
h. + ola (147b/13)	h. (16b/15)
[= 1]	[= 1]
hāfir: <Ar. 1. At gibi hayvanların tırnağı. 2. Toynak. 3. Hafreden, kazan, kazıcı.	hā'iz: <Ar. 1. Hayzını, âdetini gören [kadın]. 2. Namazsız kadın.
h. (39b/1)	h. (170b/6)
h. + de (101b/17)	[= 1]
h. + dür (30b/1)	hāk'a: <Ar. Atta daire şeklinde tüyden nişan; yelek de denilir.
h. + üj (30b/15)	h. (58a/3)
[= 4]	[= 1]
hāfiz: <Ar. Allah'ın adlarından; muhafaza eden, saklayan, koruyan mânâsına gelir	hākan: 1. Türk, Moğol ve Tatar hanları için □hükümdarlar hükümdarı□ anlamında kullanılan bir unvan. 2. Osmanlı padişahlarına verilen unvan.
h. (34b/5)	h. (215a/13)
[= 1]	[= 1]
hāfa: <Far. "hefte" Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem.	hākāyık: <Ar. Doğru olan asıllar, şüphesiz bulunan şeyler, hakikatler, gerçeklikler.
h. (122a/1), (69b/10), (69b/11), (69b/8), (69b/9), (70b/10), (72a/11), (95a/15), (95a/16), (95a/16), (95a/17)	h. + ı (3a/15)
h. + da (70b/7)	[= 1]
h. + nuj (110a/5)	hākem: <Ar. İki hasım tarafın, aralarındaki anlaşmazlığı halletmek üzere, hâkim olarak seçtikleri kimse.
[= 13]	h. (4a/2)
hā'il: <Ar. İki şey arasında veya bir şey önünde perde olan, manî olan, arayı kapayan, engel.	[= 1]
h. + ola (32a/6)	
h. + oldı (209b/12)	
h. + olmaya (179a/2)	

hâkim: <Ar. 1. Her şeye hükmeden, Tanrı. 2. Hükmeden, dâva yargılama işine me'mur olan, yargıç. 3. Üstte bulunan. 4. Kadı; vali; âmir; hükümdar, emîr.

h. + lere (12b/17)

[= 1]

hâkîm-i 'âd: <Ar. Âdetlerin âlimi.

h. (171a/10)

[= 1]

hâkîm-i hükm-i ezel: <Ar. En eski zamanlardaki hükümlerin hâkimi.

h. (3b/4)

[= 1]

hâkîkat: <Ar. Gerçek, gerçeklik.

h. (22b/9)

[= 1]

hâkîr: <Ar. İtibarsız, değersiz, aşağı, adî, bayağı.

h. (148a/3)

[= 1]

hâkîk: <Ar. 1. Allah, tanrı. 2. Doğruluk, hakikat.

h. (15b/17), (16a/8), (189a/5), (2a/10), (2a/15), (9a/6)

h. + a (4b/7), (8a/14), (8a/5), (8b/10)

h. + ı (210b/17), (94b/6)

h. + için (189a/5)

h. + ında (147a/16)

h. + ında (11a/5), (11b/5), (11b/9), (138b/8), (153b/1), (15a/12), (166b/14), (170a/7), (170b/16), (170b/17), (170b/5), (188b/10), (188b/13), (200b/15), (200b/16), (200b/16), (211b/16), (35a/6), (35a/7), (42a/16), (58b/6), (71b/2), (83b/17), (85a/11), (9b/11), (9b/9)

h. + ından (216b/5)

h. + ını (70b/9)

h. + uñ (131b/14)

[= 43]

hâkîk te'âlâ: <Ar. Yüce, ulu olan hakk, Allah.

h. (170b/8), (19b/14), (19b/15), (20b/10)

h. + dan (107b/3)

h. + nuñ (19b/16), (20b/9)

[= 7]

hâl: <Ar. Hâl, durum.

h. (108a/5), (112b/16), (114b/1), (148b/6), (216a/16), (23a/1), (35a/7), (8a/9)

h. + de (114a/17), (114a/17), (114b/5), (135a/2), (135b/12), (136a/16), (137a/6), (142a/1), (142a/4), (146a/17), (146b/15), (146b/7), (147a/5), (148a/17), (148b/4), (149a/10), (14a/11), (14b/4), (14b/7), (150a/5), (150a/5), (153b/5), (155b/11), (159a/2), (159b/2), (163a/1), (163b/2), (166b/6), (166b/7), (167b/12), (177b/12), (181a/10), (182a/1), (182a/5), (183b/7), (18a/16), (18b/10), (18b/7), (192a/1), (196b/10), (197a/15), (197a/3), (199a/10), (213b/10), (214b/14), (34b/15), (34b/16), (34b/17), (34b/5), (34b/6), (34b/7), (36a/12), (59b/11), (59b/9), (70b/11), (72a/4), (73b/9), (76b/14), (79b/4), (7a/10), (80b/14), (80b/7), (81a/14), (83b/11), (83b/13), (87a/2), (87a/2), (87a/3), (88b/1), (8a/15), (93b/4)

h. + ı (197a/3), (21a/15), (41b/9), (67b/14), (81b/15), (126b/12)

h. + inden (193a/6), (193a/7)

h. + ini (207b/5), (214a/12)

h. + lerden (198b/16)

h. + lerin (207b/13)

h. + üñ (21a/14)

[= 91]

hâl: <Ar. 1. Çıkma, çıkarma, bırakma, soyma. 2. Herhangi bir şey dokunmuş gibi ani gelen bir hastalık. 3. Zayıf, deli, cin çarpmış gibi.

h. (101a/13)

- h. + éderler (133a/11) [= 10]
- h. + étmeye (133a/10) [= 3]
- ḥalās:** < Ar. Kurtulma, kurtuluş.
- h. (191a/14)
- h. + eyledi (131b/8)
- h. + ı (198b/4), (198b/6)
- h. + olmadı (214b/4)
- h. + olmak (84b/6)
- h. + olmakda (138b/4)
- h. + olub (9a/10)
- h. + olur (113a/2), (114a/9), (115a/12), (118b/1), (119b/12), (120a/16), (121a/11)
- h. + uñ (198b/14), (199a/3)
- h. + éder (120b/15), (6a/17), (6b/5)
- h. + éderler (14b/1)
- h. + édüb (2b/11) [= 22]
- ḥalāt:** < Ar. Haller, suretler, keyfiyetler, nitelikler.
- h. + da (190b/3), (35a/1), (81a/10), (85b/6)
- h. + dan (151a/7)
- h. + ı (138a/13)
- h. + ında (190a/4), (35a/8), (57a/10), (72b/15)
- h. + ımı (20a/3) [= 11]
- ḥalāyık:** < Ar. 1. mahlûklar, yaratıklar, insanlar. 2. halayık, satın alınan kadın hizmetçi.
- h. (20a/10) [= 1]
- ḥālbuki:** < Ar. + T. + Far. Oysa.
- h. (108a/6), (109b/16), (13b/2), (14b/12), (14b/14), (19a/3), (206a/12), (212b/4), (22a/13), (5b/10)
- ḥalel:** < Ar. 1. İki şey aralığı, boşluk. 2. Bozma, bozukluk, eksiklik.
- h. (190b/11), (31a/14)
- h. + de (150a/4)
- h. + den (150a/7)
- h. + i (150b/3) [= 5]
- ḥālet:** < Ar. Hâl, suret, keyfiyet, nitelik.
- h. (131b/4), (132b/8), (190a/14), (26a/12)
- h. + de (132b/3), (179b/15)
- h. + den (35a/4)
- h. + e (151a/7), (176a/8)
- h. + inden (35a/5) [= 10]
- ḥalf:** < Ar. Art, arka.
- h. + i (28b/10) [= 1]
- ḥālī:** < Ar. 1. Tenha, boş, sahipsiz yer. 2. Açık yer.
- h. (23a/3), (77a/4)
- h. + degildir (111a/13), (133a/16)
- h. + ola (68a/4)
- h. + olmasun (133b/1)
- h. + olmayalar (4b/14)
- h. + olmaz (133b/12)
- h. + olur (76a/1) [= 9]
- ḥāl-i ‘adem:** < Ar. Yokluk hâli.
- h. + de (3b/6) [= 1]
- ḥālibeyn:** < Ar. Göbeği çevreleyen; görünen, açık iki damar.

- h. (32a/12), (32a/16)
[=2]
- ḥālīd bin velīd:** <Ar. Kişi adı.
h. (13a/2)
[=1]
- ḥālīfe-yi ra'uf:** <Ar. Çok merhamet eden halife.
h. (2b/15)
[=1]
- ḥālīfeyn:** <Ar. Alınla burnun buluştuğu noktaya verilen ad.
h. (25b/7), (25b/9)
[=2]
- ḥālīk:** <Ar. Yaratan, yoktan var eden, yaratıcı, Allah.
h. (115a/17)
[=1]
- ḥālīş:** <Ar. Hilesiz, katkısız.
h. (107b/16), (53a/2), (59a/15), (72a/14)
[=4]
- ḥālīşān li vecḥi'l-lāh:** <Ar. Allah'ın varlığının hilesizliği, gerçekliği. (?)
h. + olmak (5a/17)
[=1]
- ḥālīṭ:** <Ar. Karışım, karma, değişik otlardan oluşan yem; yonca ile saman karışımından oluşturulan yem.
h. + i (94b/10)
h. + üñ (94b/13)
[=2]
- ḥālk:** <Ar. 1. Yaratma, yaratılma. 2. İcat. 3. İnsanlar.
h. (14a/14), (204a/7), (211b/16), (216a/7), (5b/10), (85a/14)
h. + a (4a/13), (85b/1)
h. + dan (204a/9)
- h. + eyledi (135b/4)
h. + ı (13b/2), (145b/1), (182a/17), (187a/5), (205b/4), (215a/11), (35b/6), (36b/7), (3b/13), (75b/7)
h. + ıla (85b/2)
h. + ına (4a/12)
h. + ından (34b/2)
h. + ını (75b/6)
h. + ınıñ (39a/11)
h. + uñ (106b/8), (34b/12), (82a/12), (8a/9)
h. + étdügi (19b/16)
h. + étmemişdür (19b/14)
h. + étmişdür (75b/6)
[=32]
- ḥālk:** <Ar. Boğaz, gırtlak, gırtlığa benzer su geçiti, tıraş olmak.
h. (115a/8)
h. + ı (75a/13)
[=2]
- ḥālkā:** <Ar. 1. Ortası boş, yuvarlak şekil. 2. Daire şeklinde olan şey. 3. Dişi atın tenasül âletinde olan halka. 4. Demirleme halkası.
h. (133a/14), (133a/15), (136b/6), (154b/8), (179a/11), (195b/15), (196a/1), (33a/13), (33b/1), (57b/12), (57b/13), (57b/13), (57b/14), (57b/15), (57b/5), (57b/6), (58a/10), (58a/5), (58a/6), (58a/6), (58a/7), (58a/8), (58a/9), (80a/1), (80a/1)
h. + da (80a/4)
h. + dur (33b/1)
h. + lar (58b/3)
h. + lara (179a/11)
h. + ları (57b/7)
h. + larınıñ (172b/3)
h. + nuñ (25b/16)

h. + ola (136a/8)
h. + olmaya (136b/7)
h. + sı (111a/7), (133a/11), (195b/15),
(57b/12), (90b/9)
h. + sina (167b/8), (184a/17)
h. + sında (115a/10), (133b/1), (56a/10)
h. + sinuḡ (198a/7), (55b/15)
h. + édersin (133a/13)
h. + édüb (145b/7), (180a/16)
h. + ya (154b/8), (180b/17)
[= 51]

ḡalka: bk. ḡalka

h. (132b/13), (22a/14), (35b/14)
h. + dur (33b/5)
h. + nuḡ (133a/12)
h. + y1 (79b/17)
[= 6]

ḡalkasız: Ar. + T. Halkasız, halkası olmayan.

h. (133a/16)
[= 1]

ḡalk-ı cihān: < Ar. Cihanın yaratılması.

h. + a (3b/10)
[= 1]

ḡalk-ı ümerā: < Ar. Emirlerin yaratılması.

h. (84a/12)
[= 1]

ḡall: < Ar. 1. Ekşimek, ekşitmek. 2. Sirke; sirke dökmek.

h. + olduḡdanşonra (115b/17)
[= 1]

ḡall: < Ar. 1. Çözüm, açıklama, çare, halletme. 2. Bir hastalığın kriz devresi ve nihayeti. 3. Eritme.

h. + olmuş (114a/4)

h. + édemezsin (137b/7)

h. + édesin (119a/4)

[= 3]

ḡall-i beden-i dābbe: < Ar. < Ar. Hayvan bedeninin krize girmesi.

h. (101a/16)

[= 1]

ḡallü: < Ar. + T. Halli.

h. (193b/7)

h. + dür (36a/5)

[= 1]

ḡalt: < Ar. 1. Karıştırma. 2. Fena, münasebetsiz söz söyleme.

h. (108a/16)

h. + éde (36a/10)

h. + édeler (121a/1)

h. + éder (110a/9), (75b/11), (86b/4),
(87a/11)

h. + édesin (121a/6), (121b/17), (123b/15),
(125a/14), (125a/4), (125b/11), (125b/16),
(126b/17), (94b/12), (96b/8)

h. + édüb (121a/8), (125b/13), (126a/13),
(126b/3)

h. + étmeye (79b/3)

h. + étmege (80a/3)

h. + étmekden (198b/16)

h. + étmesine (87a/14)

h. + étmeye (35b/6)

[= 26]

ḡalvet: < Ar. 1. yalnız, تنها kalma, tenhaya çekilme, tenhalık. 2. تنها yer. 3. hamamın sıcak bölmesi.

h. + i (202a/13)

[= 1]

ḥalvet-niṣīn: < Ar. + Far. Halvette, yalnızlıkta oturan.

h. (2a/3)

[= 1]

ḥam: < Far. 1. Öğütmek. 2. Bükülmüş, kıvrılmış, eğrilmiş.

h. + eder (32a/8)

[= 1]

ḥamā'il: < Ar. 1. Kılıç bağı, kılıç kayışı. 2. Nüsha, muska, tılsım

h. (176a/14), (176a/16), (179a/11)

h. + den (179a/17)

h. + eyle (176a/14)

h. + i (178b/1)

h. + ler (19a/13)

[= 7]

ḥamd: < Ar. Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme.

h. + indanşoḡra (11a/12)

h. + i (187b/7)

h. + olsun (201a/12)

[= 3]

ḥamd-i bī-ḥadd: < Ar. Sınırsız şükür.

h. (1b/1)

[= 1]

ḥamd ü sipās: < Ar. + Far. Allah'a şükür.

h. (130b/6)

[= 1]

ḥāme: < Ar. 1. Beynin aslı, kökü. "ümm-i dimāḡ"
2. Bir baykuş türü.

h. (24b/13), (24b/9), (93b/10)

h. + sine (53a/2)

[= 4]

ḥamer: < Ar. Hayvana ağzının kokusunun değişecek kadar yem vermek, atın ağzının acı acı kokması.

h. (95a/9)

h. + e (95a/8)

[= 2]

ḥamḥamete: < Ar. "ḥamḥametin" Kişneme.

h. (59a/5)

[= 1]

ḥāmil: < Ar. 1. Yüklü. 2. Gebe. 3. Hâiz. 4. Sahip, mâlik.

h. (66a/1)

h. + olan (212b/11), (212b/12)

[= 3]

ḥamīr: < Ar. Eşekler, himarlar.

h. (88a/10)

h. + de (106b/12), (28b/15)

h. + den (59b/5), (67a/8)

[= 5]

ḥamir: < Ar. 1. Maya, mayalamak. 2. Hamur.

h. (116b/6)

[= 1]

ḥamīre: bk. ḥamir

h. (115b/17)

[= 1]

ḥamiyyet: < Ar. Millî onur ve haysiyet.

h. (11a/14), (204b/12), (204b/14),
(204b/16)

h. + i (204b/6)

h. + lerinden (204b/11)

[= 6]

ḥaml: < Ar. 1. Ana karnındaki çocuk. 2. Gebe olma, gebelik. 3. İsnat, atf. 4. Yük. 5. Yüklenme.

h. + eyle (87a/13)

h. + ı (168b/8), (170b/4)
h. + olma (188a/17)
h. + éde (168b/9)
h. + éder (107b/5), (168b/12), (200a/16)
h. + édersin (167a/4)
h. + édesin (148b/12), (166b/5), (167a/3)
h. + édüb (86b/11)
h. + étdükde (200a/6)
h. + étme (87a/15)
h. + étmege (137a/2), (75b/9)
h. + étmek (133b/10), (188a/15),
(200a/11), (200a/14)
h. + étmekde (186a/17)
h. + étmez (200a/15)
[= 23]

hamle: < Ar. Atılış, atılma, saldırış, saldırma.
h. (138b/14), (138b/15), (148b/12),
(150a/5)
h. + de (149a/8)
h. + eyle (154b/10)
h. + nüñ (186a/12), (186b/3)
h. + édeler (166b/4)
h. + éder (149a/8)
h. + éderler (166b/9)
h. + éderse (200a/8)
h. + édersin (147a/6)
h. + édesin (149a/6), (150a/1), (166b/1),
(166b/13), (167a/16), (167a/5)
h. + édüb (149a/8), (200a/3)
h. + ét (156b/13)
h. + étmekiçün (154b/1)
h. + étmeyeler (167a/2)
h. + yi (167a/4), (186b/6)

[= 26]

haml-i rumāh: < Ar. Mızrakların atılması, atılışı.

h. + ı (168a/1)

[= 1]

haml-i şāmī: < Ar. Uzağa, yükseğe atış.

h. (168b/5)

[= 1]

hāmm: < Ar. Kötü kokulu, kötü koku.

h. (101a/5)

[= 1]

hammām: < Ar. Banyo, hamam.

h. (97a/17)

h. + a (97a/16)

[= 2]

hamr: < Ar. 1. Hayvanın ağız tadının bozulması,
ata arpayı gereğinden fazla yedirmek. 2. "cemre"
Kabarcık şeklinde beliren ateşli bir cilt hastalığı.

h. (101a/1), (109a/4), (122b/8)

h. + dan (114b/5)

[= 4]

hamr: < Ar. Şarap.

h. (126a/10), (126a/13), (127a/7)

[= 3]

hamr-ı esved: < Ar. Kara yaban eşeği.

h. + i (127a/6)

[= 1]

hamr-ı atik: < Ar. Asil, saf yaban eşeği.

h. (116b/4), (121a/8), (127a/5)

[= 3]

hamr-ı vahşi: < Ar. Vahşi yaban eşeği.

h. + den (18b/15), (18b/3)

[= 2]

hamr-ı vahşi sürisi: Vahşi yaban eşeği sürüsü.

- h. + ne (18b/2)
[= 1]
- ḥams:** <Ar. 1. "ḥamse" Beş. 2. Hayvandan beş dişin çıkması.
h. (42b/3)
[= 1]
- ḥān:** <Far. Hükümdar, hakan.
h. (3a/1), (3a/2), (3a/2)
[= 3]
- ḥanāteyn:** <Ar. Burnun ucu ile burun delikleri arasındaki yer.
h. (26b/1), (26b/7)
[= 1]
- ḥanāzīr:** <Ar. 1. Sıraca hastalığı. 2. Verem.
h. (101a/12), (115a/8)
h. + üñ (113b/9)
[= 3]
- ḥancera:** <Ar. Boğazın tabakaları.
h. (28a/1)
[= 1]
- ḥançer:** <Ar. Ucu eğri ve sivri, kamaya benzer, silah olarak kullanılan bir tür bıçak.
h. + üñ (177a/1)
[= 1]
- ḥanek:** <Ar. Damak.
h. + e (27a/3)
[= 1]
- ḥannā:** <Ar. "ḥinnā" Kına.
h. (126a/1)
[= 1]
- ḥancera:** bk. ḥancera
h. (27b/9)
[= 1]
- ḥarāc:** <Ar. 1. Vaktiyle Müslüman olmayan teb'adan alınan vergi. 2. Haraç mezat satılığa çıkarma.
h. (202b/2), (211a/4)
h. + ı (211a/3)
[= 3]
- ḥarān:** <Ar. Huysuz, inatçı hayvanlar. bk. ḥarūn
h. + uñ (84b/2)
[= 1]
- ḥarārāt:** <Ar. Sıcaklıklar, (hastalıkta) ateşlenmeler. bk. ḥarāret
h. + ı (109b/9)
[= 1]
- ḥarāret:** <Ar. 1. Sıcaklık. 2. Susuzluk. 3. (hastalıkta) Ateş, yanma, humma.
h. (111b/13)
h. + den (124a/14)
h. + dür (105a/5)
h. + i (113b/13), (97a/13), (97a/14)
h. + inden (101b/15)
h. + üñ (112b/1)
[= 8]
- ḥarāret-i ḡarīziyye:** <Ar. Vücûdun normal harareti.
h. + si (215a/11)
[= 1]
- ḥarb:** <Ar. Cenk, kavga, doğuş, savaş.
h. (107b/6), (136b/8), (137b/8), (138a/11), (159a/1), (15b/8), (16a/1), (182a/14), (188b/7), (19b/13), (202b/8), (204b/10), (204b/7), (42b/5), (56b/17), (6a/1), (6a/8), (85b/8)
h. + de (137a/15), (147a/14), (147b/10), (147b/8), (15b/2), (178a/10), (180b/12), (180b/16), (20b/11), (43a/3), (5a/5)
h. + den (111a/16)

h. + e (165a/1), (202b/11), (203b/5),
(204a/13)

h. + i (208a/14)

h. + üñ (202b/9), (6a/8), (88a/6), (88a/7)

[= 39]

ḥarb-i karīb: < Ar. Yakın, uzak olmayan savaş.

h. + üñ (176a/2)

[= 1]

ḥarb-i sicāl: < Ar. Yarışmalı, kıyasıya savaş.
(Arab atasözlerinde "Harp sicaldir." denir. Yani
bazen galibiyet ve bazen mağlubiyet ile devam
eder.)

h. (15b/11)

h. + ümden (15b/11)

[= 2]

ḥarbi-ı ebyaz: < Ar. Kar çiçeği, dokuzdipli, gelge,
süsengillerden beyaz ve pembe çiçekler açan
soğanlı bir bitki, ak çöpleme (*Leuconium*).

h. + dan (116b/10)

[= 1]

ḥarc: < Ar. 1. Vergi. 2. Sarf, gider, bir iş için
kullanılan madde.

h. (3a/17)

[= 1]

ḥardal: < Ar. Hardal, turpgillerden sarı çiçekli,
deriyi yakıcı nitelikte olan ve tohumu hekimlikte
kullanılan, tadı acı ve bir yıllık bir bitki ve bu
tohumun toz durumuna getirilmiş veya sirke ile
karıştırılarak yapılmış macunu.

h. + dan (126b/1)

[= 1]

ḥareket: < Ar. 1. Sarsıntı, deprem. 2. Kımıldama,
oynama, yer değiştirme. 3. İş işleme, iş görme,
davranma. 4. Tavır, tarz, muamele, gidiş. 5. Yola
çıkma.

h. (175a/15), (179a/1), (186b/15),
(203a/10), (212a/8), (77a/10), (80b/4)

h. + den (86a/8)

h. + e (148b/2)

h. + i (112a/8), (113a/12), (135a/16),
(175b/17), (192b/11), (192b/2), (36a/6),
(86a/8)

h. + éde (135b/16), (191b/17), (203a/6),
(36a/10), (73a/16), (76a/5), (80a/16)

h. + édeler (212a/6)

h. + éder (113b/17), (20b/10), (84a/11),
(84a/12)

h. + édesin (167a/14)

h. + édüb (41b/16), (80b/17)

h. + étdüğü (80a/15)

h. + étdürürsin (85a/5)

h. + étmege (76b/10)

h. + étmek (39b/17), (76b/12), (86a/7)

h. + étmese (81b/1)

h. + étmeye (203a/5), (74b/1), (99a/13)

h. + étmeyesin (135b/10), (76b/5)

h. + étmez (213b/8), (86a/11)

h. + étmezsın (137a/17)

h. + étse (105a/15), (131a/14), (74b/12)

[= 50]

ḥarem: < Ar. Herkesin girmesine müsâade
edilmeyen, saygıdeğer ve kutsal yer.

h. (11b/15)

[= 1]

ḥāric: < Ar. 1. Dış, dışarı. 2. Dışarı çıkan, dışarda,
dışta. 3. Hiç ilgisi olmayan kimse.

h. (178b/10), (202a/10)

h. + den (105b/6), (105b/7), (107a/3),
(114a/8), (136a/13)

h. + e (112a/11), (112b/13), (178a/13)

h. + inde (58a/13), (58a/14)

h. + ini (134a/13)

- h. + olan (201b/11)
- h. + olmaya (175b/4)
- [= 15]
- ḥarīm:** <Ar. 1. Biri için kutsal olan şeyler. 2. Harem dâiresi, harem. 3. Evin içi gibi başkasına kapalı olan yer.
- h. + inden (4a/10)
- [= 1]
- ḥārik:** <Ar. Boyun tarafından omur başıdır.
- h. (106a/17), (28b/11), (28b/8), (90a/14)
- h. + den (49b/2)
- h. + i (90a/14)
- h. + inde (106b/2)
- h. + inden (37b/9)
- h. + üñ (28b/10)
- [= 9]
- ḥarıkafteyn:** <Ar. Kuyruk sokumu kemiğinin başındaki kemiktir. Bu kemik aynı zamanda verkeynin [Atın iki hucbesi (Kuyruk sokumu kemiğinin böğrün altına ulaşan kısmı.) arasındır.] başıdır.
- h. (33a/2)
- [= 1]
- ḥāriki:** <Ar. Çiğın, omuz ağrısı.
- h. (100b/14)
- [= 1]
- ḥarīr:** <Ar. 1. İpek. 2. Hararetli, ateşli.
- h. (74a/16), (74a/17)
- [= 2]
- hāris:** <Ar. Harâset eden kimse, çiftçi, ekinci.
- h. + ine (40a/13)
- [= 1]
- ḥarīş:** <Ar. Hırslı, tamahkâr, bir şeye çok düşkün, lüzumundan fazla istekli.
- h. + ola (205a/14)
- h. + oldu (33b/8)
- [= 2]
- ḥāriş bin bedr:** <Ar. Kişi adı.
- h. (211b/15)
- [= 1]
- ḥārişī:** <Ar. Kişi adı.(?)
- h. (211b/16)
- [= 1]
- ḥāriz:** <Ar. Korunmuş, saklanmış; kaliteli, iyi.
- h. (121b/15)
- [= 1]
- ḥāriz yağı:** <Ar. Korunmuş, saklanmış, kaliteli yağ.
- h. + ndan (121b/15)
- [= 1]
- ḥārk:** <Ar. Çiğinden şikayet etmek.
- h. (100b/14), (106b/1)
- [= 2]
- ḥārk:** <Ar. 1. Yarıp yırtma, yırtılma. 2. Su akacak yarık, ark.
- h. + dan (16b/10)
- [= 1]
- ḥārk-ı nār:** <Ar. Eziyet eden, ağrı, acı veren, ateşli ağrı.
- h. (101b/7)
- [= 1]
- ḥārm:** <Ar. Mızrakla yaralamak, delmek, öldürmek.
- h. + ı (147b/3), (148a/11)
- [= 2]
- ḥārr:** <Ar. Hararetli, kızgın, sıcak, yakıcı.
- h. + dur (118b/7)
- h. + ola (111a/17)
- h. + olur (109b/9)

[= 3]

ḥars: < Ar. 1. Tarla sürme. 2. Kültür.
h. (214b/9)
[= 1]

ḥars bin bedr-i ʿirākī: < Ar. Kişi adı.
h. + yi (211b/15)
[= 1]

ḥars ibn-i muʿāviye bin tevr: < Ar. Kişi adı.
h. + dür (214b/7)
[= 1]

ḥartih: < Ar. Siyah ve yeşil arası. bk. feres-i ḥartih
h. (55a/6)
[= 1]

ḥarūn: < Ar. 1. Huysuz, inat. 2. Harın, ilerileyeceği yerde duran veya geri giden [hayvan].
h. (147b/10), (58b/14), (83b/17), (83b/7), (84a/1), (84a/5), (84b/8), (88a/13)
h. + dur (83b/9)
h. + ola (91a/1)
h. + oldı (84b/14)
h. + olsa (75b/5)
h. + olur (84a/6), (84a/7), (84a/8), (84b/11), (84b/3)
[= 17]

ḥārūn: bk. ḥarūn
h. (102a/12)
[= 1]

ḥarūnlık: < Ar. + T. Huysuzluk, inatçılık.
h. (84a/6), (84b/6)
[= 2]

ḥarūr: < Ar. 1. Güneşin kızgınlığı. 2. Gece esen sıcak rüzgâr.
h. (21b/1)
[= 1]

ḥarzehre: < Far. Zakkum ağacı.
h. (101b/5)
[= 1]

ḥaşad: < Ar. Hayvanın ayaklarının birbirine geçmesi, bükülmesi.
h. (101a/13)
h. + uḥ (114a/17)
[= 2]

ḥaşāʿil: < Ar. 1. Bazı et parçalarının birbirlerine değdiği yer. 2. bk. ḥaşīlet
h. (29b/14), (33b/11), (33b/13)
[= 3]

ḥaşānet: < Ar. Bir bina veya başka yapının zaptolunamayacak derecedeki sağlamlığı
h. (203a/17), (203b/5)
[= 2]

ḥaşāiş: < Ar. Bir şeye, birine has olan keyfiyetler. Hasseler.
h. + i (11a/17)
[= 1]

ḥaşāşī: < Ar. Parlak, lekesiz.
h. (194b/6)
[= 1]

ḥaseb: < Ar. Baba tarafından gelen şeref, asillik, soy temizliği.
h. + iyle (2b/13), (186a/11), (56b/12), (9a/5)
[= 4]

ḥasenāt: < Ar. İyilikler, iyi haller, iyi işler, hayırlı işler.
h. + ı (130b/12)
h. + ından (10a/8)
[= 2]

ḥaşıl: bk. ḥaşīl
h. + a (96b/13)

h. + olan (101b/5)

[= 2]

hāşıl: < Ar. Husule gelen, husul bulan, peyda olan, olan, çıkan, üreyen, türeyen, biten.

h. (190b/14), (203a/13)

h. + dur (7a/4)

h. + ola (209a/12), (20a/16), (73a/8), (79a/1)

h. + olan (101b/9), (113a/14), (113a/7), (204a/4), (20a/16), (211a/1)

h. + oldu (214a/16)

h. + olmaz (137b/6), (84b/13)

h. + olur (101b/7), (102a/11), (111b/10), (208a/13), (77b/6), (9b/9)

h. + uñ (95b/1)

[= 23]

hāşıra: < Ar. Boş böğür, böğür.

h. (32b/2)

h. + sında (57b/14)

[= 2]

hāşilet: < Ar. " hāşilet" 1. İki uyluk ve iki pazı etinden her bir et parçası. 2. Uzdandan ayrılmamış et parçası, sinirli kaba et.

h. (30a/1)

[= 1]

hāşire: < Ar. Yan kaburga kemiklerinin üstünden görünen şey.

h. (31a/16), (31b/8)

[= 2]

hāşım: < Ar. 1. Düşman. 2. Muhalif, karşı taraf.

h. + a (147a/14)

h. + inūñ (146a/8)

[= 2]

hāşn-ı metîn ü şedîd: < Ar. Şiddet ve dayanıklılığın takviyesi, sağlamlaştırılması, güçlenmesi.

h. + eyledi (130b/10)

[= 1]

hāşr: < Ar. 1. Böğür. 2. Bel. 3. Herhangi bir şeyin orta kısmı.

h. + da (186b/1)

h. + dan (151a/17)

h. + uñdan (153b/2)

[= 3]

hāşr-ı şedîd: < Ar. Şiddetli asker kuşatması, kuşatmanın ortası.

h. + de (77b/1)

[= 1]

hāşr-ı şedîd: bk. hāşr-ı şedîd

h. + de (186b/11)

[= 1]

hāşş: < Ar. 1. Mahsus, özel. 2. Hükümdarın kendine mahsus olan. 3. saf, Hâlis.

h. + ı (59b/4)

[= 1]

hāşşeten: < Ar. Hususi olarak, özellikle, ayrıca, yalnız.

h. (137b/6)

[= 1]

hāşy: < Ar. 1. bk. hūsy 2. Hadım etmek, iğdiş etmek, burmak. 3. Hayaların aşağı düşmesi, kopması.

h. (100b/16), (32b/11)

[= 2]

hāsta: < Far. Sağlığı bozuk olan, esenliği yerinde olmayan, hastalanmış, rahatsız.

h. + olan (103b/6)

h. + oldılar (148a/10)

[= 2]

hāstalıg: < Far. + T. Hastalık, illet, maraz.

h. + ı (214a/8)

h. + ından (216b/6)	h. (16b/11)
[= 2]	[= 1]
h̄aṣebe: < Ar. Ağaç, odun; yonga.	h̄aṣy: < Ar. 1. Araya sokmak, iki şeyin arasına sokmak, kenarlarını çevrelemek. 2. "h̄aṣye, h̄aṣyet" Korkma, korku.
h. (145b/14), (177a/9), (191b/12)	h. (204a/6)
h. + dür (169a/10)	[= 1]
[= 4]	
h̄aṣebī: < Ar. 1. Odun yapısında, odun gibi, odunla ilgili, odun cinsinden. 2. Ağaçsıl.	h̄aṭ: < Ar. 1. Çizgi. 2. Yazı. bk. h̄aṭṭ
h. (195a/8)	h. + lar (215a/6), (217b/3), (58a/11)
h. + den (195a/8)	[= 3]
[= 2]	
h̄aṣem: < Ar. 1. Maiyet, yanında bulunanlar. 2. Aile. 3. Hademe.	h̄aṭā: < Ar. Yanlış, kusur, suç.
h. (3b/13)	h. (146a/4), (151b/2), (41a/15)
h. + inden (211a/5)	h. + dan (136a/5)
h. + üj (207a/16)	h. + dur (104b/1), (80b/14), (80b/14)
[= 3]	h. + eyledi (191b/3)
	h. + eylediler (190a/8)
h̄aṣīn: < Ar. katı, sert, kinci, gönül kinci, kaba.	h. + nuḡ (186a/15)
h. + dür (194b/2)	h. + éder (191b/3)
h. + ola (208a/15)	h. + éderse (188a/10)
[= 2]	h. + édersin (167b/2)
	h. + édesin (200b/4)
h̄aṣīn: bk. h̄aṣīn	h. + édüb (186a/17)
h. (109b/7), (21a/16)	h. + étdügi (191b/6)
h. + dür (174a/16)	h. + étmez (176b/17), (191a/10)
h. + eyledi (21a/17)	h. + étmezsın (140b/2), (200b/4)
h. + olur (111b/13)	h. + étmişdür (191b/8)
[= 5]	h. + étse (189b/5)
	h. + yı (191a/6)
h̄aṣīṣ: < Ar. 1. Kuru ot. 2. Esrar denilen "Hind keneviri" yaprağı.	[= 23]
h. + de (112b/11)	
h. + den (101b/7)	h̄aṭā-yı ‘azīm: < Ar. Büyük hata, büyük yanlış.
[= 2]	h. + dür (124a/14)
	[= 1]
h̄aṣret: < Ar. Nazik (genellikle organ için kullanılır.). 2. Toplanma.	h̄aṭarlu: < Ar. + T. Tehlikeli.

h. + dur (122a/10)
[= 1]

ḥaṭar-nāk: < Ar. + Far. Tehlikeli, korkulu, korkunç.
h. (99a/13)
[= 1]

ḥaṭb-ı celīl: < Ar. Büyük iş, büyük durum.
h. (207b/8)
[= 1]

ḥātem: < Ar. 1. Kadınlık organının ağzı üzerindeki halka. 2. Mühür, üstü mühürlü yüzük.
h. (33b/5)
h. + ümdür (209b/9)
h. + üñi (196b/10)
[= 3]

ḥāṭır-ı ra'iyet: < Ar. Sürünün hâli.
h. + i (3a/8)
[= 1]

ḥāṭır-ı şerīf: < Ar. Şerefli fikirler.
h. + leri (3a/7)
[= 1]

ḥaṭmī: < Ar. Hatmi çiçeği, ebegümecigillerden bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi.
h. + de (57b/16)
h. + yi (110b/2)
[= 2]

ḥaṭṭ: < Ar. 1. Çizgi. 2. Satır. 3. Yol. 4. Yazı. 5. Pâdişâh yazısı, ferman, buyruk. 6. Sıra, saf.
h. (28b/14)
h. + a (54a/4)
h. + dur (28b/16)
h. + umdur (209b/9)
[= 4]

ḥaṭṭa: < Ar. Kirpikleri birbirinden ayırık, çıkık ve büyük göz.

h. (26a/2), (26a/7)

[= 2]

ḥaṭṭā: < Ar. Bile, hem de anlamına gelen bir bağlaç.

h. (102a/8), (104a/10), (105a/7), (106b/13), (108b/8), (111a/10), (111a/5), (111b/9), (113a/15), (114a/1), (114b/12), (11b/15), (124b/9), (12a/4), (138b/2), (13a/7), (145b/5), (145b/6), (180a/1), (18a/17), (191b/2), (199a/14), (209a/6), (211a/13), (212a/9), (25a/17), (31b/11), (55b/14), (56b/9), (5a/9), (70a/16), (78b/5), (80a/14), (80a/8), (84a/10), (84b/14), (87a/1), (95b/6), (98b/3)

[= 39]

ḥaṭṭāf: < Ar. 1. Kırlangıç kuşu. 2. Rengi sarıya çalan, çabuk çabuk yürüyen.

h. (93b/12)

[= 1]

ḥaṭṭ-ı şahbā: < Ar. Kızıl çizgi.

h. (54a/3)

[= 1]

ḥaṭṭ-ı vāḥid: < Ar. Tek çizgi.

h. (148b/7)

[= 1]

ḥāṭun: Kadın, bayan, hanım.

h. (210b/10), (210b/7), (210b/8)

h. + a (210b/12), (210b/9)

h. + ı (210a/10), (67a/3)

h. + ma (210a/5)

h. + lar (207a/15), (207a/17)

[= 10]

ḥaṭve: < Ar. Adım.

h. (78b/2), (78b/9), (87a/3), (87a/4),
(87a/6)

h. + den (87a/6)

h. + ye (78a/17)

[= 7]

ḥatm: < Ar. 1. Hitâma erdirmе, bitirme. 2. Kur'ân'ı başından sonuna kadar okuma. 3. Mühürleme, mühürlenme.

h. (5a/5)

h. + olupdur (4a/4)

[= 2]

hava: Hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı.

h. (119b/11), (16b/12), (206b/9),
(209b/11), (70a/15), (70a/9), (70b/13),
(71a/2), (71a/9), (71b/2), (72a/10),
(72a/11), (72a/8), (72b/6), (95b/9)

h. + da (150b/1), (166b/5), (188b/8),
(194a/2), (195b/4), (197b/9), (199a/13),
(204a/1), (213b/7), (214a/9), (216a/2)

h. + dadur (186a/3)

h. + dan (101b/2), (119b/16), (120a/9),
(195b/7), (214b/8)

h. + nuḥ (204a/5)

h. + sı (121b/13), (201b/1), (201b/14),
(203a/5), (203a/6), (205b/13), (20b/12),
(3a/9)

h. + sınıḥ (205b/13)

h. + ya (14a/4), (15a/3), (183b/9),
(18b/13), (203a/7), (215a/11), (215a/14),
(216a/3)

h. + yı (204a/5)

[= 51]

hava aldur-: Hava aldirmek, soluklandırmak.

a.-a (70a/15), (70a/9), (70b/13), (71a/2)

a.-ub (71b/2)

[= 5]

hava aldurmağ: Hava aldirmek işi.

a. + a (72a/11), (72a/8)

[= 2]

hava aldurmak: Hava aldirmek işi.

a. (71a/9), (72a/10)

[= 2]

hava alindurma: Hava alindirma işi.

a. + sın (72b/6)

[= 1]

ḥavādiṣ: < Ar. Olaylar, hadiseler; meydana gelmek, ortaya çıkma.

h. (102b/17), (115a/16)

[= 2]

ḥavāfir: < Ar. 1. Hafreden, kazan, kazıcı. 2. Kabir.

h. + i (186a/1)

[= 1]

ḥavāle: < Ar. Bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.

h. + ederler (159b/2)

h. + édüb (158b/2)

[= 2]

ḥavālī: < Ar. Etraf, civar, çevre, yöre.

h. + sinde (36b/14)

[= 1]

havalu: Havalı, havadar.

h. (121b/17), (121b/4)

[= 2]

ḥavāmī: < Ar. Tırnağın sağ ve sol tarafı.

h. (30b/15), (30b/4)

[= 2]

havan: <Far. İçinde bir şey dövüp ufalamaya yarayan, tahta, taş, maden veya plastikten yapılan kap.

h. (116a/7), (119a/9), (125b/2)

h. + da (116a/8), (116a/8)

[= 5]

havār: <Ar. Yumuşak ve zayıf olan kamaş.

h. (194a/17)

h. + ı (194b/2)

[= 2]

havāş: bk. havāşş

h. (171a/9), (77b/13)

h. (86b/12)

h. + ları (4b/17)

[= 4]

havāşır: <Ar. Boş böğür, böğür.

h. + dan (69a/3)

[= 1]

havāşş: <Ar. 1. Hassalar, keyfiyetler. 2. Muhterem, saygın olanlar.

h. + ı (200b/16), (204a/6)

h. + indandur (121a/11)

[= 3]

havāşī: <Ar. 1. Haşiyeler, derkenarlar. 2. Kuyruklar, maiyet adamları.

h. + si (202a/17)

[= 1]

havātır: <Ar. Hâtıralar, fikirler, düşünceler.

h. + ı (34b/12)

[= 1]

havāyic: <Ar. İhtiyaçlar, lüzumlu, gerekli şeyler.

h. + kazāsında (42b/9)

[= 1]

havf: <Ar. Korku; korkma.

h. (170b/4), (207a/17), (7a/13), (7a/5)

h. + dan (202b/9)

h. + ı (74a/13)

h. + ından (212a/7), (83a/12)

h. + olunmaz (104b/16)

h. + olunur (40a/2)

h. + eder (103a/8)

h. + ederler (207b/13), (213b/6)

h. + étdiklerinden (202b/10)

h. + étmeyeler (8a/9)

h. + étmez (110a/14), (148b/9)

[= 17]

havl: <Ar. Etraf, ara, civar, muhit.

h. + inde (26a/7), (33b/3)

[= 2]

havlī: <Ar. Bir yaşını dolduran at yavrusuna verilen isim.

h. (42a/10)

[= 1]

havşā: <Ar. Çekik ve çukur göz.

h. (26a/3), (26a/9)

[= 2]

havz: <Ar. Havuz.

h. (14b/4)

h. + oldukları (14b/3)

[= 2]

hay: <Ar. "Uzak dur, kaç!" anlamına gelen bir seslenme.

h. (93b/5), (93b/5)

[= 2]

hayācan: ?

h. (31a/15)

[= 1]

ḥayāşim: < Ar. "ḥaşm" Ağız ve burnun çıkış yeri.

[= 2]

bk. ḥayşūm

h. + den (27a/12)

h. + inde (111a/3)

h. + ine (27a/12)

[= 3]

ḥayāt-ı dünyā: < Ar. Dünya hayatı.

h. + nuḡ (9b/2)

h. + ya (9b/1)

h. + yı (7a/17)

[= 3]

ḥāye: < Far. Haya, yumurta, husye, er bezi.

h. + leri (112a/5), (57b/4)

h. + si (32b/11)

[= 3]

ḥāyelü: < Far. + T. Hayalı, yumurtalı.

h. (90b/5)

[= 1]

ḥayfā: < Ar. Bir gözü mavi diğeri maviden farklı herhangi bir renk olan göz.

h. (26a/3), (26a/11)

[= 2]

ḥaykır-: Haykırmak, bağırmak.

h.-asım (167a/13)

h.-duk (209a/6)

h.-ır (84a/11)

h.-masun (75a/5)

h.-sa (80b/17)

h.-ub (100b/3), (40a/7)

[= 7]

ḥaykırıcı: Haykırıcı, haykırın.

h. + lar (208a/7)

h. + ları (207b/15)

ḥaykırma: Haykırmak işi.

h. + larına (217a/1)

h. + sı (102a/15)

[= 2]

ḥaykırmaḡ: Haykırmak işi.

h. (83a/1)

h. + dan (204b/12)

[= 2]

ḥayl: < Ar. 1. At. 2. At sürüsü. 3. Atlı sürüsü. 4. Zümre, takım, guruh.

h. (11a/11), (11a/11), (163b/2), (18a/7), (19b/17), (28a/11), (34b/10), (37a/6), (37b/13), (38a/3), (3b/13), (58b/6), (79a/4), (82a/13)

h. + de (37b/11), (37b/12)

h. + i (14b/11), (37b/13), (93b/2), (93b/3)

h. + in (133a/11), (138b/17)

h. + ün (11b/5), (14b/12), (23a/16), (28a/15), (59a/4), (59b/14), (61b/1), (75a/10), (93b/9)

[= 31]

ḥayl-i āḡer: < Ar. Diğ er at.

h. (42b/7)

h. + e (42b/5)

[= 2]

ḥayl-i ‘atīḡ: < Ar. 1. Saf, asil at.

h. (75b/12)

[= 1]

ḥayl-i darī‘: < Ar. Güçlü, kuvvetli, adımları geniş olan at.

h. (36b/5)

[= 1]

ḥayl-i ḡayr-ı selīm: < Ar. Kusursuz, doğru at.

h. (131a/2)

[= 1]
ḥayl-i maṣūn: < Ar. Sağlam at, korunmuş at.
h. (36a/14)
[= 1]
ḥayl-i rūḥ-ı emīn: < Ar. Güvenilir ruhlu, huyu güzel at.
h. + olan (2a/5)
[= 1]
ḥayme: < Ar. Çadır.
h. (208b/10)
[= 1]
ḥayr: < Ar. Hayır, iyilik.
h. (12b/11), (189b/2), (195a/6), (58a/1), (95a/13)
h. + yokdur (169a/3), (169a/9), (96b/14)
[= 8]
ḥayren: < Ar. Hayırla, hayır olarak.
h. (148a/12)
[= 1]
ḥayr- ı muvaffak: < Ar. Muvaffak olmuş, başarılı hayır.
h. (15b/3)
[= 1]
ḥayrlu: < Ar. + T. Hayırlı.
h. (87b/4)
h. + dur (133b/14), (6b/7), (79b/10), (95a/1), (96a/15), (9b/7)
h. + sı (59a/12), (87a/15), (94b/17), (96a/7)
h. + sıdur (58b/11), (79b/1), (96a/6)
[= 14]
ḥayrū'l-ümem: < Ar. Ümmetlerin en hayırlısı, Müslümanlar.
h. + olan (2a/9)

[= 1]
ḥaysiyyet: < Ar. Şeref, onur, îtibar, değer.
h. + ile (194a/7), (216b/11)
[= 2]
ḥayşüm: bk. ḥayşüm
h. (26a/17)
[= 1]
ḥayşüm: < Ar. Burnun beyne ulaşan, burunla beynin birleştiği yer; geniz.
h. (26b/3)
h. + dan (101b/11)
h. + ı (89a/7)
[= 3]
ḥayy: < Ar. 1. Allah'ın adlarından. 2. s. diri, canlı. 3. Mikrop.
h. (13b/6)
[= 1]
ḥayvān: < Ar. Duygu ve hareket yeteneği olan, içgüdüleriyle hareket eden canlı yaratık.
h. (108a/7), (213a/6), (217a/15), (217a/17)
h. + uḡ (205b/9)
[= 5]
ḥayzüm: < Ar. Boğazdan içeri dahil olan ve yemek borusundan dönen şeydir.
h. (2a/5), (31b/13), (31b/15)
[= 3]
ḥazā'in: < Ar. Hazineler.
h. (1b/4), (203b/17)
[= 2]
ḥazākat: < Ar. Naziklik, üstatlık, ustalık, uzluk.
h. (135a/6), (135b/10), (177b/12), (177b/5), (180b/5), (188a/16), (196b/12), (151a/8)
h. + dūr (156b/15)

h. + eyle (146b/8)
h. + i (138b/1)
[= 11]

hazāne: < Ar. 1. Hazne, hazīne. 2. Kalb, gönül, 3. Hazinedarlık.
h. (208b/7)
[= 1]

hazar: < Ar. 1. Sabit meskeni olanların oturdukları memleket. 2. Barış ve güven.
h. + da (36b/3), (95a/4), (95a/7)
[= 3]

hazavā: < Ar. Gevşeyip yüze doğru inen kulak çeşidi.
h. (25a/10), (25a/11), (25a/7)
[= 3]

hazer: < Ar. Sakınma, kaçınma, korunma, çekinme.
h. (206b/14), (207a/17), (20a/15), (81a/10), (97b/2)
h. + eyle (102a/12), (126b/10), (149a/6), (149a/6), (150a/8), (155a/14), (167a/1), (178b/8), (198b/8), (21a/14), (75a/2), (75a/8), (76a/2), (76a/3), (76b/10), (76b/17), (77a/14), (79b/11), (82a/17), (95a/7)
h. + eylesün (177a/12)
h. + éde (138b/3), (68b/3)
h. + édesin (137a/12), (137b/5), (147b/3), (154b/16), (168b/12), (199a/4), (200b/3), (68b/8), (79b/8), (94b/13), (96a/12), (97a/17)
h. + étmege (177a/16)
h. + étmek (102b/16)
h. + ét्सün (72b/12), (72b/16)
[= 44]

hāzık: < Ar. Hazakatli, işinin ehli, usta, eli uz.

h. (146a/7), (148b/9), (75b/7)

h. + degil (148b/10)

h. + ı (192a/10)

h. + larına (4b/13)

h. + olacak (155b/2)

h. + olan (135b/1), (193b/5)

h. + olasin (177b/12), (178a/4)

h. + olmasa (138b/8)

h. + olurlarsa (166b/2)

[= 13]

hāzır: < Ar. Huzurda, meydanda, gözönünde olan, bizzat bulunan.

h. + ol (13b/17)

h. + olduğın (207a/17)

h. + olmazlar (189b/7)

h. + olmuş (211a/7)

h. + olsa (34b/10)

h. + olub (204b/10), (207b/2)

h. + olurlardı (205b/7)

h. + éder (80b/15)

h. + édesin (133a/8), (148b/2)

h. + édüb (15a/15)

[= 12]

hazīn: < Ar. 1. Engebeli arazi. 2. Hüznü, mahzun olarak, kederli, gamlı.

h. (73b/8)

[= 1]

hazīne: < Ar. Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer.

h. + sinde (208b/10)

[= 1]

hazl: < Ar. İyi inci, saf inci.

h. (45a/1)

[= 1]
hazm: <Ar. Hazım, sindirim, sindirme.
h. + ı (214a/5), (216b/14)
[= 2]
hazr: <Ar. Yumuşak ve taze ot.
h. + ı (124a/6)
[= 1]
hazr: <Ar. Atın koşması, koşturulması; koşuşmak.
h. (186a/17)
h. + ında (40a/12)
[= 2]
hazran: <Ar. Bevl edemeyen, işeyemeyen at.
h. (122a/8)
[= 1]
hazret: <Ar. Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan.
h. + inüj (131a/5)
h. + lerine (130b/17), (130b/7), (1b/1), (201a/11)
h. + lerinüj (3a/4)
[= 6]
hazret-i ömer: <Ar. Hz. Ömer, İslâm'ın ikinci halifesi.
h. + raẓīyallāhü'anhudan (180b/10)
[= 1]
hazret-i resül: <Ar. Hz Muhammed, İslâm'ın son peygamberi.
h. (13a/1)
[= 1]
hazret-i sulṭān aḥmed ḥān: <Ar. Osmanlı Devleti'nin 14. padişahı ve 93. İslâm halifesidir.
h. (4a/8)
[= 1]

hazz: <Ar. 1. hoşlanma, zevklenme; sevinç, memnurluk. 2. baht, talih, nasip, saadet, kıymet.
h. + ıdur (215b/13)
h. + édmez (208a/13)
[= 2]
hecîn: <Ar. Arkasında iki hörgücü olan ve çok hızlı koşan bir cins deve.
h. (37a/3), (37a/8), (37a/9), (87b/16), (88a/1)
h. + i (37a/9)
[= 6]
hecnes: <Ar. Özel ad.
h. (12b/6)
h. + i (12b/7)
[= 2]
hecre: bk. hücret
h. (32a/13)
[= 1]
hecret: <Ar. Koltuk ardından böğüre ulaşan, karışan yer.
h. (32b/2)
[= 1]
hedeb: <Ar. Atın göz kapaklarından olan kıl.
h. (25b/14), (26a/1)
[= 2]
hedef: <Ar. 1. Nişan alınacak yer, nişangâh. 2. Yapılması tasarlanan iş, amaç.
h. (170a/17), (188b/8)
h. + édüb (2b/12)
[= 3]
hedeyân: <Ar. "hezeyân" 1. sayıklama. 2. Saçma sapan konuşma.
h. (21a/1)
[= 1]

hegbe: <Ar. "heybe" 1. At, eşek vb. binek hayvanlarının eyeri üzerine geçirilen veya omuzda taşınan, içine öteberi koymaya yarayan, kilim veya halıdan yapılmış iki gözlü torba. 2. Omza geçirilebilen tek gözlü bir tür çanta.

h. + leri (133b/8)

[= 1]

helā: <Ar. "Koş, çabuk!" anlamına gelen bir seslenme.

h. (93b/5), (93b/5), (93b/7)

[= 3]

helāk: <Ar. Ölme, öldürme, yok etme, yok olma.

h. (105a/17), (179a/1)

h. + a (108a/9), (131b/12), (137b/4), (5b/8)

h. + ıdur (95a/6)

h. + ına (23a/13)

h. + ından (202b/9)

h. + idür (84b/2)

h. + oldı (12b/8), (84b/14)

h. + olice (108b/6)

h. + olmağ (74a/13)

h. + olmasıdır (80b/6)

h. + olmasın (94b/16)

h. + olsa (74a/14)

h. + olur (107a/10), (108b/12), (108b/8), (109a/1), (110a/3), (111a/16), (111b/7), (112b/5), (113a/1), (122a/9), (123a/16), (68a/7), (79b/9)

h. + eder (113a/4), (147b/6), (68b/3), (75a/2), (87b/10)

h. + etmeyesin (76a/3)

[= 36]

helākıg: Ar. + T. Helaklık, ölümlük.

h. + ıdur (79b/9)

[= 1]

helāklik: Ar. + T. Helaklık, ölümlük.

h. + dür (73a/12)

[= 1]

helyūn toḥmı: <Far. Kuşkonmaz tohumu.

h. + nı (122a/14)

[= 1]

hem: <Far. 1. Hem bağlacı. 2. Hem, eş.

h. (3b/16), (4a/3)

[= 2]

hemān: <Far. 1. hemen, derhal, o anda, çarçabuk. 2. öylece, böylece.

h. (147b/1), (210a/12)

[= 2]

hem-⁴inān: <Ar. + Far. Dizgini bir, atbaşı beraber olan, yanyana birlikte bulunan, arkadaş.

h. + olmağdan (2a/5)

[= 1]

henüz: Henüz, daha.

h. (127a/15)

[= 1]

her: Her, tüm.

h. (102a/16), (104a/12), (104b/10), (105b/15), (105b/2), (106a/14), (106a/16), (106b/15), (10a/13), (10a/13), (10a/14), (110a/16), (110a/5), (111a/14), (111a/7), (114a/10), (114a/11), (114b/17), (115a/11), (116a/1), (116a/6), (116a/7), (116b/11), (117a/13), (117b/14), (117b/6), (117b/9), (119a/5), (119a/5), (119a/5), (120b/9), (121b/8), (122a/16), (123b/10), (125a/17), (125b/12), (125b/4), (125b/7), (126a/2), (126a/3), (126b/1), (126b/14), (127a/14), (127b/5), (130b/17), (131b/3), (131b/8), (132a/10), (132a/15), (133b/11), (134a/1), (134a/16), (137a/3), (137b/13), (138a/8), (143a/8), (144a/11), (147a/8), (147b/6), (148b/6), (149a/8), (151a/4), (153a/10), (15a/2), (167b/11), (167b/7),

(168b/9), (170b/1), (171a/6), (171a/7), (177b/8), (178a/14), (178a/6), (179b/15), (179b/15), (179b/7), (17b/14), (180b/12), (181a/2), (181a/3), (181a/3), (183b/11), (185b/11), (185b/2), (186b/4), (186b/8), (187a/15), (187b/13), (187b/4), (187b/4), (18a/13), (190a/10), (190b/11), (191a/13), (191b/15), (193a/14), (193a/2), (193b/17), (194a/7), (194a/9), (195b/10), (195b/2), (197b/1), (197b/4), (19b/5), (19b/6), (1b/2), (201b/3), (201b/8), (202a/15), (202b/3), (203a/10), (205b/14), (208a/13), (212a/15), (213a/10), (215b/15), (22a/12), (22b/1), (22b/3), (26a/12), (28a/11), (28a/11), (28b/17), (2a/11), (2b/3), (30a/1), (34a/5), (34a/6), (34b/14), (35b/16), (36a/3), (36b/1), (39b/12), (3b/17), (4b/17), (56a/12), (56b/14), (56b/2), (59b/7), (5a/9), (5a/9), (62b/1), (62b/2), (62b/3), (67a/5), (67b/17), (67b/8), (68b/11), (71a/15), (71a/5), (71a/6), (72a/11), (72a/2), (72a/9), (72b/1), (74a/4), (74b/7), (77b/15), (77b/15), (77b/4), (77b/9), (78a/9), (79a/13), (7a/14), (80b/9), (82b/7), (83a/17), (84a/11), (85a/14), (85b/13), (85b/15), (86a/2), (87a/16), (88a/11), (88a/14), (88b/6), (94b/17), (94b/5), (95b/17), (95b/6), (95b/9), (96a/2), (96a/7), (96b/1), (97a/12), (97b/15), (98a/7), (98b/1)

[= 189]

herkankı: Herhangi.

h. (52b/1)

[= 1]

hetg: bk. hetk

h. + ün (112b/15)

[= 1]

hetk: < Ar. Yırtma, yarma, koparma.

h. (102a/1)

[= 1]

hetk-i fi'l-cevf: < Ar. Karın yırtılması, karın boşluğu yırtılması.

h. (101a/9)

[= 1]

hevân: < Ar. Horluk, aşağılık, zelillik, alçaklık.

h. + dan (13a/7)

[= 1]

hevc: < Far. "hevîc" Havuç.

h. (119b/10)

[= 1]

hevl: < Ar. Korku.

h. (22a/5), (22a/5)

[= 2]

heybet: < Ar. 1. Korku ve saygı uyandıran görünüş, mehabet. 2. Büyüklük, ululuk, azamet.

h. (170a/10), (170b/8), (180a/3)

[= 3]

heybetlü: < Ar. + T. Heybetli, büyük, ulu, azametli

h. + olalar (8a/8)

[= 1]

heyc: < Ar. 1. Savaş, vuruşma başlama. 2. Heyecan, telâş, galeyan, tahrik. 3. Tozlu, rüzgârlı [gün].

h. (179b/9)

[= 1]

hey'et: < Ar. 1. Şekil, suret, kıyafet. 2. Görünüş. 3. Hal, durum. 4. Kurul.

h. (65a/1)

h. + i (205b/13)

[= 2]

heyhât: < Ar. Yazık, ne yazık; ne kadar uzak.

h. (190b/3)

[= 1]

heykel: < Ar. İskelet.

h. (28a/8)

h. + i (90a/14)

h. + üj (90a/13)

[= 3]

heyza: <Ar. 1. Kolera, koleraya yakalınmak. 2. Şiddetli kusma.

h. (101a/13)

h. + nuj (114a/2)

[= 2]

hezimet: <Ar. Bozgun, bozgunluk, savaşta bir taraf askerinin bozulması.

h. (22b/17)

[= 1]

hıfz: <Ar. 1. Koruma, saklama. 2. Ezberleme.

h. (16a/3), (201a/17), (2b/5)

h. + eyle (77b/3)

h. + eyledi (108a/8)

h. + eyler (16a/9)

h. + eylesün (73a/5)

h. + ına (138a/10), (176b/4)

h. + ında (11b/5)

h. + ını (138b/9)

h. + ınıj (35b/13), (77b/5)

h. + olunur (17b/15), (210a/1), (93b/7)

h. + olunmağa (38a/4)

h. + olunur (34a/16)

h. + éde (14b/15), (187a/7), (195b/8), (76a/13), (94a/2)

h. + édeler (119b/17)

h. + éder (14b/14), (16a/3), (16a/9), (22b/14), (94a/5)

h. + éderek (34b/16)

h. + éderin (16a/4), (16a/6)

h. + éderler (14a/16)

h. + édesin (135b/12), (200a/8)

h. + ét (4a/11)

h. + étmege (132b/8), (138a/11), (23a/3)

h. + étmegi (23a/2)

h. + étmekçün (134a/16), (134a/10)

h. + étmeyesin (77a/6)

h. + étmeyüb (176b/5)

[= 44]

hıfz-ı ahkām-ı dīn-i metīn-i kemīn: <Ar. En detaylı ve sağlam din hükümlerinin saklanması.

h. + inde (131a/1)

[= 1]

hıfz-ı hudūd-ı islām: <Ar. İslām sınırlarının korunması.

h. (1b/10)

[= 1]

hıfz-ı ‘ālem: <Ar. Âlemin, cihânın korunması.

h. (205a/8)

[= 1]

hıfz ü himāyet: <Ar. Korunma ve saklama.

h. (130b/9)

[= 1]

hılāf-ı esved: <Ar. Kara söğüt.

h. (120a/17)

[= 1]

hılt: <Ar. 1. Eski hekimlerin insan vücūdunda var saydığı safra; sevda; dem; balgam gibi dört unsurdan herbiri. 2. Bir şeye karışmış olan başka şey.

h. (108a/17), (108b/3)

h. + a (108b/1)

h. + dan (108b/17)

h. + olınub (116a/16)

h. + olub (117b/1)

- h. + édeler (116a/15), (116b/6), (116b/7)
- h. + édesin (118a/9), (118b/17), (119a/3), (121a/8)
- h. + édüb (118a/7)
- [= 14]
- hılt-ı redî:** < Ar. Kötü, yaramaz safra.
- h. (108b/3)
- [= 1]
- hımāş:** < Ar. İnce karınlı.
- h. (18b/4)
- [= 1]
- hınāk:** bk. hınnāk
- h. (214a/4)
- [= 1]
- hınnā:** < Ar. Kına.
- h. (116a/14)
- [= 1]
- hınnā yağı:** < Ar. + T. Kına yağı.
- h. + dur (116a/14)
- [= 1]
- hınzîr:** < Ar. 1. Domuz. 2. Pis ve katı yürüklü kimse.
- h. (116b/5), (116b/6), (127b/1)
- h. + üñ (116a/7)
- [= 4]
- hınzîr yağı:** < Ar. + T. Domuz yağı.
- h. + na (116b/6)
- h. + ndan (116b/5)
- [= 2]
- hırb:** < Ar. Vakfın(Böğrün ortası.) diğer ismi.
- h. (32b/4)
- [= 1]
- hırs:** < Ar. 1. Öfke, kızgınlık. 2. Sonu gelmeyen istek, aşırı tutku.
- h. + dan (197a/9)
- h. + ı (193a/12), (193a/7), (213a/13), (215b/1)
- h. + ını (131a/5)
- h. + uñ (167a/14)
- [= 7]
- hırs ü şıyānet:** < Ar. Kızgınlık ve koruma.
- h. (130b/9)
- [= 1]
- hırzet:** < Ar. Boğazın alt taraftan başıdır.
- h. (27b/9), (28a/1)
- [= 2]
- hışāl:** < Ar. Huylar, tabiatlar, ahlâklar.
- h. (215b/14)
- h. + i (180b/7)
- [= 2]
- hışāl-i mezmūme:** < Ar. Ayıp, beğenilmemiş huylar.
- h. + dendür (17a/16)
- [= 1]
- hışāl-i şālīha:** < Ar. Salih, iyi huylar.
- h. + dandur (17a/15)
- [= 1]
- hışm:** < Far. Kızgınlık, öfke.
- h. + édüb (21a/15)
- [= 1]
- hışn:** < Ar. Sert, kaba.
- h. + ola (111b/1)
- [= 1]
- hıyānet:** < Ar. 1. Hayınlık. 2. Vefasız, hâin. 3. İtimâdı, güveni kötüye kullanma.
- h. + eyledi (10a/8)

- [= 1]
- hıyār:** <Ar. Hıyar, salatalık.
h. (116a/6), (116a/7)
[= 2]
- hız:** Çabukluk, sürat.
h. + éde (73a/11)
[= 1]
- hibe:** <Ar. Bağışlama; bağış.
h. + olunmaz (170b/7)
h. + étdükdenşoḡra (4b/5)
[= 2]
- hibret:** <Ar. "hibre" Bir şeyin iç yüzünü hakkı ile bilmek, bir şey hakkındaki bilgi ve tecrübe.
h. + i (34a/17)
[= 1]
- hīc:** bk. hiç.
h. (210a/13), (210a/7), (210a/8), (211b/3)
[= 4]
- hicāb:** <Ar. 1. Diyafram. 2. Perde, örtü.
h. (31b/14), (32a/5)
h. + uḡ (207a/16)
[= 3]
- hicābınsız:** <Ar. + T. Perdesiz, örtüsüz.
h. (207b/4)
[= 1]
- hicret:** <Ar. 1. Göç. 2. İslam takviminde tarih başı sayılan Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi.
h. (9a/4)
h. + den (9a/3), (9a/4)
h. + eylediler (9a/3)
h. + édenleri (8b/9)
h. + édüb (10a/3), (8b/9)
- h. + étdiler (6b/13), (8b/8), (9a/9)
h. + étmediler (8b/12)
h. + étmeyince (8b/13)
[= 12]
- hīç:** <Far. Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.
h. (13b/4)
[= 1]
- hidāyet:** <Ar. Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama.
h. + e (8a/10)
[= 1]
- hiddet:** <Ar. Tehdit etmek, gözünü korkutmak, gözdağı vermek.
h. (146b/2)
[= 1]
- hiddet:** <Ar. 1. Öfke. 2. Keskinlik.
h. (182a/17), (197a/13), (197a/2), (39b/17)
h. + den (203b/1), (203b/4)
h. + i (39a/12), (81a/13), (84b/6)
h. + ile (192b/6)
h. + in (212b/13)
h. + ine (39b/5)
h. + iyle (38a/12)
[= 13]
- hiddetin:** <Ar. Hiddetlice, şiddetli bir şekilde.
h. (126b/1)
[= 1]
- hidmet:** <Ar. 1. İş, hizmet, vazife (görev). 2. İş görme, birinin işini görme.
h. + éden (202b/16)
[= 1]
- hidmetkār:** <Ar. + Far. Hizmetkâr, hizmetçi.
h. + ina (37a/11)

- h. + larına (212a/8)
- h. + ların (211b/11)
- [= 3]
- hifâr:** < Ar. < Ar. Kadınlık uzvunda (zabye) bulunan yarık.
- h. (33a/13), (33b/4)
- [= 2]
- hiffet:** < Ar. Hafiflik.
- h. (137a/10), (180b/6), (216b/7), (74b/15), (177b/12)
- h. + de (208a/17), (76a/14)
- h. + dedür (152b/7)
- h. + den (194a/15)
- h. + e (56a/15)
- h. + i (133a/4)
- h. + ile (182a/7), (216a/15)
- h. + inde (133a/3)
- h. + le (182a/1), (182a/6)
- h. + olsa (167b/11)
- [= 17]
- hiffet-i 'inân:** < Ar. Dizginin hafifliği.
- h. (78a/14)
- [= 1]
- hikâyet:** < Ar. 1. Hikaye. 2. Anlatma.
- h. (153b/11)
- h. + olunur (214b/11)
- [= 2]
- hikem:** < Ar. Hikmetler.
- h. (4a/4)
- [= 1]
- hikke:** < Ar. Kaşıntı, uyuz; kaşıma, kaşınma.
- h. (101b/17)
- [= 1]
- hikke-yi minḥar:** < Ar. Burun kaşıntısı.
- h. (101b/7)
- [= 1]
- hikke-yi üzneyn:** < Ar. Kulaklarda kaşıntı, kulak kaşınması.
- h. (101b/7)
- [= 1]
- hikmet:** 1. Bilgelik. 2. Tanrı'nın insanlarca anlaşılamayan amacı. 3. Gizli sebep.
- h. (137b/1), (3b/7)
- [= 2]
- hılâf:** < Ar. Anlaşmazlık, ayrılık, ihtilaf, fark, ayrılma, terslik, karşıtlık.
- h. + ı (216a/10)
- h. + incadur (214a/8)
- [= 2]
- hılâfet:** < Ar. 1. Birinin yerini tutma. 2. Halifelik, peygamber vekili olarak islâmılığı koruma vazifesi.
- h. (209b/4)
- [= 1]
- hılâfet-i 'uzmâ:** < Ar. Yüce halifelik mevkii.
- h. (1b/5)
- [= 1]
- hılâfet-i zâhire:** < Ar. Açık, belli, şüphesiz halifelik.
- h. (2b/2)
- h. + de (2b/1)
- [= 2]
- hılâf-ı vâkı':** < Ar. Vuku bulan ayrılık, anlaşmazlık.
- h. (202b/4)
- [= 1]
- hılâl:** < Ar. Ayn ilk günlerinde aldığı yay biçimi, ayça, yeni ay.
- h. + e (98b/14)

h. + i (99a/3)
 h. + leri (172b/5)
 [= 3]

h̄ile: < Ar. Birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap, oyun, ayak oyunu, alavere dalavere, desise, entrika.
 h. (105a/5), (107a/9), (140b/13), (167b/5), (180a/3), (182a/14), (205a/16), (75a/5), (82b/1), (82b/1), (84a/3), (84b/11), (85a/1), (94b/4)
 h. + eyle (75a/7)
 h. + kılınur (153a/7)
 h. + si (208a/15)
 h. + sinden (202b/9)
 h. + sini (138a/13)
 h. + éde (138b/3)
 h. + édemez (84a/1), (85b/11)
 h. + édesin (74b/7)
 h. + édüb (214a/14)
 h. + étmege (136b/10)
 h. + étmegi (208a/10)
 h. + étmek (138a/14), (177a/7)
 h. + ye (166b/14)
 h. + yi (166b/15), (167a/7), (167b/3), (85a/11)
 [= 33]

h̄ile-yi adakk: < Ar. Çok ince hile.
 h. (21a/10)
 [= 1]

h̄ile-yi laṭife: < Ar. Yumuşak, hoş hile.
 h. (176b/12)
 [= 1]

h̄ile-yi nāfi'a: < Ar. Faydalı hile.
 h. + dur (83b/17)

[= 1]

h̄ilesiz: < Ar. + T. Hilesiz, oyunsuz.

h. (177a/8)

[= 1]

h̄ilkat: < Ar. 1. Yararılma, yaradılış. 2. Tabiat.

h. + ı (23b/7)

h. + i (213a/9), (88a/5), (94b/12)

h. + idür (75b/5)

h. + inün (214a/14)

[= 6]

h̄imār: < Ar. "himar, mahmir, mehamir" Yaban eşeği, eşeğe benzer at.

h. + ı (18b/15)

[= 1]

h̄imār: < Ar. Erkek eşek.

h. (211a/16), (59b/8), (67a/1), (88b/3)

h. + a (59b/10), (88b/4)

h. + dan (28b/7)

h. + ı (211a/15)

h. + uḡ (211b/1), (28b/6), (67a/2)

[= 11]

h̄imār-ı abrūk: < Ar. Kızılık ile kırılık arasında rengi olan erkek eşek.

h. (64a/1)

[= 1]

h̄imār-ı aṣḥaf: < Ar. Kumral ile yeşil arasında rengi olan erkek eşek.

h. + dur (63b/1)

[= 1]

h̄imār-ı aṣḥar-ı zeytunī: < Ar. Koyu al ile siyah arasında renge sahio olan erkek eşek.

h. (64b/1)

[= 1]

h̄imār-ı esved: < Ar. Kara erkek eşek.

- h. (63a/1), (67a/2)
[= 2]
- hımār-ı ʿutbī-yi hindī:** < Ar. Bir çeşit Hint eşeği.
h. (66b/1)
[= 1]
- hımār-ı vaḥş-ı yemenī:** < Ar. Yabani Yemen eşeği.
h. (65a/1)
[= 1]
- hımār-ı vaḥşī:** < Ar. Vaḥşi, yabani erkek eşek.
h. (57a/4)
[= 1]
- hımāyet:** < Ar. Himaye, koruma, korunma.
h. (201a/17)
h. + i (204b/6)
[= 2]
- hımāyet-i raʿıyyet:** < Ar. Sürünün korunması.
h. (2b/5)
[= 1]
- hıml:** < Ar. Yük.
h. + eyle (78a/1)
h. + olunan (22b/8)
h. + olunsa (22b/8)
h. + edecek (88a/3)
h. + eder (107b/17), (107b/17), (107b/17),
(108a/1), (79a/12)
h. + ederler (108a/5)
h. + edesin (87b/2)
h. + édüp (87a/17)
h. + étmege (105b/1), (22a/3)
[= 14]
- hımmet:** < Ar. Gayret, emek, çalışma, çabalama.
h. (204a/2)
h. + i (39b/9)
- [= 2]
- hımmet-i kuşvā:** < Ar. En son derecede çalışma, gayret etme.
h. + dur (202a/3)
[= 1]
- hın:** < Ar. An, zaman, vakit, sıra.
h. (120b/8)
h. + de (155b/14), (57b/3), (58a/17)
h. + deki (13a/15)
[= 5]
- hind:** < Ar. 1. Hint. 2. Hindistan.
h. (170a/6), (19a/17)
[= 2]
- hindāz:** < Ar. Sınır, ölçü.
h. (73b/8), (81a/17)
[= 2]
- hind ehli:** < Ar. Hint ehli, Hint halkı.
h. + nün (97a/1)
[= 1]
- hindībā:** < Ar. Birleşikgillerden, yaprakları haşlanarak salata gibi yenebilen, birkaç yıllık otsu bir bitki, güneğik, karakavuk (*Cichorium endivia*).
h. (121b/11), (124a/13)
[= 2]
- hındıyye:** < Ar. Bir kılıç türü.
h. (175a/15)
h. + dür (171a/15), (175a/15)
h. + nün (171b/11)
[= 4]
- hırāset:** < Ar. Ekincilik, çiftçilik.
h. + i (205a/4)
[= 1]
- hırāset-i ḥudūd-ı memleket:** < Ar. Memleket sınırlarının çiftçiliği, ziraati.

- h. (2b/6)
[= 1]
- hîrâset-i hukûk-ı havâşş:** <Ar. Saygın hukukun çiftçiliği. (?)
h. (1b/11)
[= 1]
- hîşâr:** 1. Kuşatma, etrafını alma. 2. Kale, etrafı istihkâmlı kale, bent.
h. (179a/4)
h. + lar (14a/14)
[= 2]
- hîss:** <Ar. Duyuma kuvveti, duygu.
h. + éde (77b/9)
h. + éder (86a/11), (86a/8)
[= 3]
- hîşşe:** <Ar. Pay, nasîp.
h. (210b/10)
h. + den (216b/5)
h. + si (120b/10)
h. + sin (119b/16), (216b/6), (70a/7)
h. + sinden (120b/10)
h. + sini (68b/6), (68b/7)
[= 9]
- hîsâb:** <Ar. Hesap, sayma, aritmetik.
h. (121a/10)
h. + ı (211a/2)
[= 2]
- hîşâveyn:** <Ar. şevârib, diken
h. + dür (28a/3)
h. + üñ (28a/4), (38b/4), (38b/5)
[= 4]
- hîtâb:** <Ar. bir veya bir çok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme.
h. + éder (203b/11)
h. + édüb (13b/13), (13b/9), (14b/11)
[= 4]
- hîtâbet:** <Ar. Etkili söz söyleme sanatı.
h. + édüb (188b/14)
[= 1]
- hîyâtet:** <Ar. Bir şeyin etrafını çevirme.
h. + dür (134b/3)
[= 1]
- hîzâ:** <Ar. Doğru bir çizgi üzerinde bulunma durumu.
h. + sında (146b/8)
[= 1]
- hîzâz:** <Ar. Coşturarak koşturmak.
h. (73a/16)
[= 1]
- hîzlân-ı ekber:** <Ar. Kimsesizlerin en büyüğü.
h. + dür (205a/14)
[= 1]
- hîzmet:** <Ar. İş, iş görme, vazîfe, memurluk.
h. + inde (72a/3)
h. + olunur (70b/8)
h. + éde (71a/5)
h. + étdüğü (71a/6)
h. + étmege (21b/8)
h. + étmegile (13a/4)
[= 6]
- hîzmetkâr:** <Ar. Hizmet eden kimse, hizmetçi.
h. + larından (11a/8)
h. + larındanam (11a/9)
[= 2]
- hîş:** Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
h. (13b/10), (21a/9), (69b/14), (87a/12)

- [= 4]
- ḥōş-ḳadem:** < Far. + Ar. Ayağı uğurlu.
h. (4a/17)
[= 1]
- ḥorāsānī:** < Ar. Horasan'a ait, Horasan ile ilgili.
h. (156b/8), (83b/9), (98b/11)
h. + dūr (179b/5)
h. + ye (151b/5)
[= 5]
- ḥorasānī:** bk. ḥorāsānī
h. + nūḡ (142b/1)
[= 1]
- ḥorla-:** Horlamak.
h.-r (215b/1)
[= 1]
- ḥorluḡ:** < Far. + T. Değersizlik, aşağılık.
h. + ı (202a/12)
[= 1]
- ḥuberc:** < Ar. "ḥubârâ" Toy kuşu.
h. + e (213a/17)
h. + i (215b/11)
[= 2]
- ḥubs:** < Ar. 1. Murdarlık, pislik. 2. Kötülük, fenalık.
h. (75a/6)
[= 1]
- ḥucbe:** < Ar. Diyafram, kuyruk sokumu kemiğinin böğrünün altına ulaşan kısmı.
h. (32b/17)
h. + si (32b/17)
[= 2]
- ḥucbet:** bk. ḥucbe
h. + i (39b/3)
- [= 1]
- ḥucbeteyn:** < Ar. Diyafram, kuyruk sokumu kemiğinin böğrünün altına ulaşan kısmı. bk. ḥucbe
h. (38b/16)
[= 1]
- ḥud'a:** < Ar. Aldatma, oyun, hîle, dalavere, düzen, dek.
h. (140b/13), (153a/7)
[= 2]
- ḥuddām:** < Ar. Hizmetçiler.
h. (203b/14)
[= 1]
- ḥudūd:** < Ar. Sınırlar, uçlar, bucaklar.
h. (124a/5)
h. + ı (204b/16)
[= 2]
- ḥudūd-ı islām:** < Ar. İslâm sınırları.
h. + dan (201b/11)
[= 1]
- ḥufre:** < Ar. Kazılmış çukur, oyuk, delik.
h. (89b/16)
[= 1]
- ḥūk:** < Far. Domuz.
h. (201b/12)
h. + tabī'atlu (2b/11)
[= 2]
- ḥuḳne:** < Ar. Tenkiye âleti, şırınga.
h. (118a/11)
h. + edeler (116b/7), (116b/9)
h. + edesin (121b/17), (123a/12)
[= 5]
- ḥulāşa-yı selāḫīn:** Ar. Sultanların özü.
h. (2b/17)

- [= 1]
- hulefâ:** < Ar. Halifeler.
h. (147b/11)
h. + nuḡ (203b/6), (85a/12)
[= 3]
- hulefâ-yı ilâhiyye:** < Ar. İlâhî, tanrısal halifeler.
h. (201b/3), (2a/1)
[= 2]
- hulefâ-yı zevi'l-ihtirâm:** < Ar. Saygı sahibi halifeler.
h. + a (201b/1)
[= 1]
- hulk:** < Ar. Huy, tabiat.
h. + ı (23b/5), (28a/12), (35b/6), (35b/9), (36b/7), (75a/13), (77b/15), (85b/13), (88a/11)
h. + ında (88a/13)
h. + ola (178a/5)
h. + olur (75b/14)
[= 12]
- hulkûm:** < Ar. İnsan ve hayvanlarda boğaz.
h. (99a/14)
h. + dan (31b/15)
h. + ında (110a/8)
h. + uḡ (28a/1), (31b/17)
[= 5]
- humer:** < Ar. 1. Özellikle arılarla beslenen serçe, kaya kuşu. 2. kırmızılık.
h. (93b/11)
[= 1]
- humâmâ:** < Ar. 1. Ateşli hastalık. 2. Nöbet. 3. Sıtma.
h. (101a/7), (111b/6), (121a/14), (121b/2), (126b/9)
- [= 5]
- humret:** < Ar. Kırmızılık, kızılık.
h. (101b/6), (54a/1), (55a/2), (64a/1)
h. + den (50b/1)
h. + e (26a/4), (58a/12)
h. + i (50a/1)
h. + ola (111a/17)
[= 9]
- hunân:** < Ar. Nezle, sakağı. (Özellikle atlarda görülen ve insanlara da bulaşan ölümcül bir hayvan hastalığı, sıraca, ruam.)
h. (101a/1), (108a/11), (108a/14), (108a/15), (108b/4), (113b/11), (115b/14)
h. + dur (108a/11)
h. + uḡ (108a/12), (108b/12), (109a/2)
[= 11]
- hunân-ı ğayr-ı mübeyyen:** < Ar. Diğer bilinen hunan.
h. (101a/1)
[= 1]
- hunân-ı raḡb:** < Ar. Yaş, nemli hunan.
h. (101a/1)
h. + üḡ (108b/15)
[= 2]
- hunân-ı yâbis:** < Ar. Kuru hunan.
h. (101a/1)
h. + i (116a/12)
[= 2]
- hunânü'l-ḡalb:** < Ar. Kalbte görülen hunan.
h. (108b/3)
[= 1]
- hunânü'l-mefâşıl:** < Ar. Eklemlerde görülen hunan.
h. (108b/2)
[= 1]

ḥunānū'l-verkeyn: <Ar. Verkeynde görülen hunan.

h. (108b/2)

[= 1]

ḥunnākıyye: bk. ḥunnākıyye

h. (101a/13)

[= 1]

ḥunnākıyye: <Ar. "ḥunnāk" Boğmaca, bademcik, boğaz iltihabı.

h. (115a/8)

[= 1]

ḥūrī: <Far. 1. Cennet kızı. 2. Sevgili.

h. (10a/13)

[= 1]

ḥūr-i 'iyn: <Ar. Âhû gözlü.

h. + dan (10a/13)

[= 1]

ḥurmā: <Far. 1. Hurma ağacı. 2. Bu ağacın tatlı meyvesi.

h. (125b/13), (12b/15), (12b/16), (12b/16), (12b/17), (210b/7)

h. + dan (12b/15)

[= 7]

ḥūrşīd-i zāt: <Far. + Ar. Güneş sahibi.

h. + uḡ (3b/12)

[= 1]

ḥurūb: <Ar. Savaşlar, kavgalar.

h. + a (202a/3)

h. + da (57a/9), (58a/1)

[= 3]

ḥurūc: <Ar. Çıkış, çıkma; dışarı çıkma; ayaklanma.

h. (140b/1)

h. + a (137b/10)

h. + dan (201b/16)

h. + eyle (140b/7)

h. + ı (150b/4), (167a/1), (192b/2), (201b/2), (203b/15), (208a/3), (3b/3)

h. + ın (157a/1), (157b/1), (165b/1), (201b/16)

h. + ıḡ (147a/14)

h. + ma (201b/14)

h. + ından (198b/15)

h. + muḡ (113b/14)

h. + éder (199a/16)

h. + édersin (137b/10), (140b/1)

h. + édicek (207a/14)

h. + étdüḡüḡ (140b/5)

h. + étmeden (203b/6)

h. + étmege (204a/14)

h. + étmegi (2b/12)

h. + étmegile (203a/16), (204a/3)

[= 29]

ḥurūc-ı dübür: <Ar. Kalça çıkığı.

h. (101a/15)

[= 1]

ḥurūc-ı sağrı: <Ar. Sınırın çıkışı.

h. (150b/1)

h. + yi (150a/9)

[= 2]

ḥuşūl: <Ar. üreme, türeme, çıkma.

h. + i (201b/13)

[= 1]

ḥuşūmet: <Ar. 1. Hasımlık, düşmanlık. 2. Kıskançlık, çekememezlik.

h. (13a/5)

h. + édüb (159b/1)

[= 2]

huşuṣā: < Ar. Başkaca, ayrıca.

h. (138a/10), (179b/16), (215b/4), (79b/9)

h. + kim (103b/14), (182b/9), (185b/2),
(194b/5), (205b/8), (67a/11), (80b/6),
(82b/1), (96a/9)

[= 13]

huşuṣen: < Ar. Husûsî olarak, hele, ayrıca.

h. (106a/7), (122b/7), (132b/7), (145b/4),
(202a/13), (99a/11)

[= 6]

huşye: < Ar. Erkeklik bezi, haya.

h. + de (110a/3)

h. + leri (109a/3), (110a/7), (113a/13),
(115a/3), (58a/17)

h. + lerinde (114a/5)

h. + si (108b/16), (110a/4), (111b/4),
(113b/15), (113b/16), (57b/4)

h. + sinde (58a/15)

h. + sinüñ (112a/17)

[= 15]

huşyet: bk. huşye

h. + i (33b/2)

[= 1]

huşyeteyn: < Ar. + Far. Hayanın çifti, çift haya,
yumurtalar.

h. (124a/4)

h. + de (101a/4), (111a/5)

[= 3]

huşbān: < Ar. Bileğin iki kemiği.

h. (30b/2), (30b/4)

h. + dur (30b/5)

[= 3]

huşūnet: < Ar. 1. Sertlik, kabalık, katılık. 2.
İnatçılık.

h. (107a/12)

h. + inden (199a/3), (199a/5), (21a/16),
(79a/16)

[= 5]

huṣūr: < Ar. Hatıra gelme, akla gelme.

h. + étmez (186a/3)

[= 1]

huṣūṭ: < Ar. 1. Çizgiler. 2. Yazılar. 3. Yollar.

h. (56a/4), (89a/8)

h. + ı (27a/15)

[= 3]

huṣvet: < Ar. Yeşile meyleden siyahlık.

h. (55a/1)

h. + e (55a/1)

[= 2]

hūy: < Far. İnsanın yaratılış ve ruh özelliklerinin
bütünü, mizaç, tabiat:

h. + dur (80b/2)

h. + ı (78a/2), (88b/14)

h. + ıdur (86b/11)

h. + lar (82b/16)

h. + lardan (83a/1)

[= 6]

hūyluğ: < Far. + T. Huyluk.

h. + indandur (102b/7)

[= 1]

huyūl: < Ar. 1. Atlar. 2. Atlı alaylar.

h. + dan (43a/3)

[= 1]

huṣret: < Ar. Yeşillik.

h. (55a/5), (61a/2), (62b/6), (63b/1)

h. + e (55a/1)

[= 5]

huṣūr: < Ar. 1. Hâzır bulunma. 2. Rahat.

- h. (202a/8), (206b/13)
- h. + larına (2a/11)
- [= 3]
- huzür-ı kalb:** < Ar. Kalp huzuru.
- h. (3a/13)
- [= 1]
- huzzâk:** < Ar. Hazakatli, işinin ehli olanlar, ustalar.
- h. + ına (87b/6)
- [= 1]
- hücfeteyn:** < Ar. Hayvanın yem yemesini sağlayan iki dudağı., dudak.
- h. (26b/1), (26b/6)
- [= 2]
- hücn:** < Ar. Soyu ve cinsi kerim olmayan at.
- h. (88a/8)
- [= 1]
- hücum:** < Ar. Saldırma, saldırış.
- h. (15b/9)
- h. + édüb (22a/8)
- h. + étdikde (180b/17)
- h. + étdük (18b/3)
- h. + étmege (22a/3)
- h. + étmesinde (202a/17)
- [= 6]
- hükemâ:** < Ar. Hakimler, âlimler, bilginler.
- h. (188b/6), (190b/17)
- [= 2]
- hüküm:** < Ar. hüküm, emir, komuta.
- h. (201a/16), (202a/11), (2b/1)
- h. + i (133a/13), (9a/5)
- h. + inde (203a/15), (24a/6), (2b/6)
- h. + indedür (166b/14)
- h. + iyle (107b/10)
- h. + olınur (124b/1)
- h. + étme (35a/7)
- h. + étmekde (35a/6)
- [= 13]
- hükümet:** < Ar. 1. Bir memleketi idare eden vekiller hey'eti. 2. Devlet.
- h. + i (2b/4)
- h. + inde (202a/10), (205b/2)
- [= 3]
- hükümet-i taht:** < Ar.
- h. + ında (205b/1), (2b/13)
- [= 2]
- hürmet:** < Ar. 1. Saygı. 2. Haramlık.
- h. (10a/4)
- h. + i (10a/4)
- h. + inden (170a/13)
- [= 3]
- hürmetlü:** < Ar. + T. Hürmetli, saygılı.
- h. (204a/12)
- [= 1]
- hüsn:** < Ar. 1. Güzel, iyi. 2. Güzellik, iyilik.
- h. (137b/2), (74a/10)
- h. + i (88b/17)
- [= 3]
- hüsn-i kıyâm:** < Ar. Ayağa kalkmanın, bir işe başlamanın güzelliği.
- h. (107b/1)
- [= 1]
- hüsn-i 'amel:** < Ar. Amel, iş güzelliği.
- h. + i (208b/7)
- [= 1]
- hüsn-i tab':** < Ar. Tabiat, huy güzelliği.
- h. + ı (75b/11)

[= 1]
hüs-n-i te'dīb: < Ar. Edebi güzelliği.
h. + e (76a/6)
[= 1]
hüsrevānī: < Far. 1. Pâdişâhlar, hükümdarlar, sultanlar. 2. Bir tür kılıç.
h. (176a/10)
[= 1]
hüz-n: < Ar. Gam, keder, sıkıntı.
h. + i (12a/9)
[= 1]
hüzeyl: < Ar. Mekke ve Tâif civarındaki dağlık bölgede yaşayan Benî Hüzeyl milâdî VI. yüzyılın büyük Arap kabilelerinden biridir.
h. + kabîlesinden (206a/12)
[= 1]

-I-

ılgun: Ilgın ağacı ve yemişi (*Tamaricē*).

ı. + ağacının (124a/1)
[= 1]

ılıkça: Ilıkça.

ı. (119b/13), (127a/5)
[= 2]

ıncıkırık: Hıçkırık.

ı. (214a/4)
[= 1]

ırāk: < Ar. Irak, Batı Asya'da bir ülke.

ı. (211b/17), (213a/15)
ı. + da (72b/9)
[= 3]

ırak: Uzak.

ı. (113a/7), (122a/2), (142a/4), (148a/16), (167a/9), (177b/2), (187b/8), (194b/11),

(208a/6), (35a/17), (37b/7), (67b/12), (73b/12), (97a/15)

ı. + dan (102a/7), (181a/2), (25a/14), (89b/8)

ı. + dur (78b/15), (88b/2)

ı. + ol (166b/4)

ı. + olası (140b/2)

ı. + olursa (187a/12)

ı. + etmeye (134b/17)

[= 24]

ıraklıg: bk. ıraklık

ı. + ı (37b/8), (37b/9)

[= 2]

ıraklık: Iraklık, uzaklık.

ı. (90a/10)

[= 1]

ırk: < Ar. 1. Kök, asıl. 2. Damar.

ı. + dan (22a/2)

ı. + dur (27a/6)

ı. + ı (23a/5)

ı. + ında (87b/16)

[= 4]

ırk-ı ebherān: < Ar. Ebherān (Kamışa benzeyen, üzerlerinde yağlı ve uzun et parçaları bulunan iki damar) damarı.

ı. + dadur (26b/12)

[= 1]

ırk-ı ekhal: < Ar. Hayvanlarda bulunan "ebācil" damarının insanlardaki karşılığı.

ı. (90a/5)

[= 1]

ırk-ı kerīm: < Ar. Ulu ırk, kök.

ı. (88b/12)

[= 1]

ırk-ı nisā: <Ar. Siyatik, kalça damarı, iki diz altında bulunan damarlar.

1. + sı (90b/12)

[= 1]

ırmag: bk. ırmak

1. + uñ (82b/8)

[= 1]

ırmak: 1. Çukur, hendek. 2. Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu, nehir.

1. (82b/7)

1. + lar (6b/8)

[= 2]

ışgā: <Ar. 1. Kulak verip söz dinleme. 2. Söylenilen sözü dinleyip kabul etme ve yerine getirme.

1. + étmeyesin (197a/9)

[= 1]

ışıd-: Isıtmak.

1.-asın (122b/6)

1.-ub (119a/12)

[= 2]

ışır-: Isırmak.

1. (78a/12)

1.-duğda (112b/8)

1.-sa (212b/10)

1.-ub (68a/5)

1.-ur (112a/9)

[= 5]

ışırma: Isırma işi.

1. + sı (112b/7)

1. + sından (102a/4), (21a/13)

[= 3]

ışırmağ: Isırmak işi.

1. + a (104a/2)

[= 1]

ışırmağ: Isırmak işi.

1. (101b/13), (102a/13)

1. + dur (100b/3)

[= 3]

ışlāh: <Ar. İyi bir hâle koyma, iyileştirme, düzeltme.

1. (131a/4), (79b/1), (84a/3)

1. + eyledük (84b/7)

1. + ı (84b/2), (84b/4), (85a/17)

1. + ıdur (76a/12)

1. + oldılar (84b/7)

1. + olur (81a/14), (84b/10)

1. + edemez (75b/2), (84a/1), (85b/11)

1. + eder (197b/1)

1. + edesin (135a/10), (216b/3), (76b/6), (77a/1)

1. + edmez (75a/15)

1. + edüb (75b/9), (96a/11)

1. + étmege (211a/8), (75b/1), (76a/16)

1. + etmek (134b/5), (97b/12)

1. + etmekde (81b/5)

[= 28]

ışlāh-ı ricleyn: <Ar. Üzenginin bir bölümü.

1. (185b/8)

[= 1]

ışlāh-ı şiyāb: <Ar. Eyerin bir bölümü.

1. (185b/8)

[= 1]

ışlad-: Islatmak.

1.-alar (117a/13), (120b/16)

1.-asın (118a/3), (119a/11), (126b/17)

1.-ub (121b/13)	[= 1]
[= 6]	ٴٲr�f: < Ar. Doğan yavrusu.
ışlan-: Islanmak.	ٴ. (215a/2)
1.-mış (120a/7), (122a/16), (96b/10), (96b/13), (96b/14), (96b/14), (96b/5)	ٴ. + d�r (212b/15)
[= 7]	[= 2]
ışmarla-: Ismarlamak.	ٴ�r�f b�ziy�r: < Ar. Kişi adı.
1.-sa (10a/6)	ٴ. (215a/2)
[= 1]	[= 1]
ıştabl: < Ar. Ahr.	ışt�l�: < Ar. �ğrenme, tanıma, bilme, haberli olma.
1. + ına (75b/16), (76a/7)	1. (202a/2)
[= 2]	1. + ı (207b/9)
ışt�f�: < Ar. 1. Bir şeyin h�lisini, temizini seşip alma. 2. Seçme, seşkinlik. 3. Ayıklama, ayıklanma.	[= 2]
1. (1b/7)	�ry�l: < Ar. Bir kimsenin geşindirmek zorunda olduğu kimseler.
[= 1]	ٴ. + i (13a/8)
ışıd-: ışıtmak.	[= 1]
1.-ırdı (207a/8)	ışzm�r: < Ar. Atlara alıştırma yaptırmak, boyun eğdirmek; atı yarışa ve savaşa hazırlamak. bk. aźm�r
[= 1]	1. (185b/5), (67b/13)
ışlad-: ışlatmak.	1. + ı (67a/14), (67b/7), (73a/13)
1.-ub (123b/5)	1. + olunur (42b/4)
[= 1]	1. + �der (67b/3)
ışlan-: Islanmak.	1. + �tmeye (67b/16)
1.-mış (123b/1), (124a/10), (124b/7), (124b/8), (125b/13)	[= 8]
[= 5]	ışt�r�b: < Ar. Acı, elem, azap, sıkıntı; vesvese
ışl�k: < Ar. 1. Salıverme, koyuverme. 2. Karnın ıplaklığıdır.	1. (175a/15), (79a/16), (84a/9)
1. (32a/11), (32a/14)	1. + dan (197a/8), (204a/4)
1. + �td�kdenşonra (192b/7)	1. + ı (109a/14), (175b/17), (80b/4)
1. + �tme (35a/7)	1. + ından (84b/3)
[= 4]	1. + olmaya (79b/2)
ışl�ken: < Ar. "ışl�k" Salarak, koyvererek.	[= 10]
1. (135b/16)	

-İ-

i-: İ- cevheri fiili.

i.-di (11b/15), (12a/14), (12b/10), (12b/6), (143a/5), (143a/6), (16a/13), (16a/15), (16a/15), (16a/15), (16a/16), (176b/10), (188b/17), (18b/13), (18b/2), (18b/2), (19a/4), (205b/4), (206b/4), (206b/8), (206b/9), (206b/9), (207a/7), (208b/17), (209a/2), (209b/3), (209b/3), (209b/4), (210a/11), (210a/17), (210a/7), (210a/7), (210a/8), (210b/6), (210b/7), (210b/8), (211a/13), (211b/7), (211b/7), (37b/11), (37b/11), (3b/12), (3b/17), (3b/5), (3b/6), (81a/16), (93b/4)

i.-dik (209b/1), (209b/1)

i.-diler (211a/14), (214a/17)

i.-dim (209b/11), (209b/15)

i.-dügi (104a/7)

i.-dügin (6b/17)

i.-dük (207a/10), (3b/6), (81b/5)

i.-düm (210a/9)

i.-ken (212b/16)

i.-miş (210a/10)

i.-sem (15a/10)

i.-sen (96b/1)

i.-señ (167b/7), (177a/17), (177b/1), (179a/9), (74b/7), (77a/3)

[= 69]

i'āde: <Ar. 1. Geri gönderme; gönderilme, geri çevirme. 2. Eski hâline getirme. 3. Karşılık yapma.

i. + eylediler (19a/11)

i. + olmur (41a/4)

i. + edesin (79a/10)

i. + edüb (96b/9)

[= 4]

i'ānet: <Ar. Yardım.

i. + den (4b/11)

[= 1]

ibā': <Ar. 1. Çekinme, razı olmama. 2. İğrenme, tikslenme.

i. + eylediler (211a/17)

[= 1]

ib'ād: <Ar. Uzaklaştırma, hariç tutma, kovma.

i. + dur (93b/8)

[= 1]

ibādāt: <Ar. İbadetler.

‘i. (2b/14)

[= 1]

ibādet: <Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapma, tapınma.

‘i. (189a/6), (1b/1), (2a/15)

‘i. + den (11a/3)

‘i. + e (189a/3)

‘i. + idür (11b/4)

‘i. + eden (11a/1)

[= 7]

ibādet-i ilāhiyye: <Ar. Allah'a ibadet.

‘i. (2a/17)

[= 1]

ibhām: <Ar. El ve ayak başparmağı.

i. (12b/10)

[= 1]

iblik: İplik.

i. (143a/6)

[= 1]

ibn-i ‘abbās: <Ar. Ar. Ebü'l-Abbâs Abdullah b. el-Abbâs b. Abdilmuttalib el-Kureşî (ö. 68/68788). Hz. Peygamber'in amcasının oğlu, tefsir ve fıkıh

ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivâyet edenler arasında yer alan sahâbî.

i. + dan (11b/9)

i. + rażîyallahü'anhu (59a/1)

[= 2]

ibn-i 'ıyâz: <Ar. Kişi adı. (Hırsızken müslüman olan bir kimse.)

i. (10b/3)

[= 1]

ibn-i 'itâb: <Ar. Yûnus bin Abdullah'tan hadis-i şerif dersleri alan bir ilim adamı.

i. (211b/7)

[= 1]

ibn-i sultân: <Ar. Kişi adı.

i. (3a/1), (3a/1), (3a/2)

[= 3]

ibrâhim: <Hz. İbrahim.

i. (11b/10)

[= 1]

ibrâhim naḥfî: <Ar. Kişi adı.

i. + den (189b/9)

[= 1]

ibtâl: <Ar. 1. Boş, hükümsüz bırakma, bırakılma, bozma; boşa çıkarma. 2. Lağvetme, feshetme.

i. + olmur (138b/16)

i. + eder (142a/5)

[= 2]

ibtâle: <Ar. Bâtıl, boş, beyhûde şey.

i. (137b/8)

[= 1]

ibtidâ: <Ar. 1. Başlama. 2. Başlangıç. 3. İlkin, en önce, başta.

i. (11b/17)

i. + da (138a/5), (138a/8)

i. + eyle (146a/13)

i. + eyledik (138b/12), (180b/3)

i. + eyleye (138a/4)

i. + sı (192b/10)

i. + sıdur (145a/4)

i. + sın (147a/14), (191b/10), (191b/9)

i. + sında (197a/16)

i. + eder (145a/4), (76a/12)

i. + étduk (23a/16)

i. + étdukde (34b/8)

i. + étdüm (6a/13)

[= 18]

ic: İç, iç taraf.

i. (145b/8), (196b/8)

[= 2]

icâb: <Ar. 1. Lâzım gelme, gerek. 2. Bir sözleşme için ilk söylenen söz.

i. + eder (108b/5), (94b/16), (94b/5), (97b/2)

[= 4]

icâbet: <Ar. 1. Kabul etme, kabul edilme. 2. Muvafakat etme, razı olma, uyma.

i. (87a/7)

i. + eylediler (203b/13)

i. + éde (78a/13), (80a/2)

i. + étmez (193a/14), (213a/6)

[= 6]

icâbet-i serî: <Ar. Çabuk, hızlı kabul etme.

i. + olur (133b/4)

[= 1]

icâd: <Ar. 1. Vücûda getirme, getirilme. 2. Yeniden bir şey çıkarma.

i. + étdiyse (2a/15)

[= 1]

‘icān: < Ar. Erkek atlarda dışkının çıkış yeri ile hayaları arasındaki şey.

i. (33a/13), (33b/2)

i. + uñ (33b/4)

[= 3]

iclāl: < Ar. 1. Büyültme, saygı gösterme, ikram. 2. Büyüklük, kudret ve kuvvet.

i. (170b/7), (2a/1)

i. + eyledi (1b/9)

[= 3]

icmāl: < Ar. 1. İhtisar etme, kısaltma, özetleme. 2. Öz, özet.

i. + i (176a/5)

[= 1]

icrā: < Ar. 1. Akıtma, akıtılma. 2. Yapma, yerine getirme, bir işi yürütme.

i. + eylese (21b/10)

i. + edesin (80b/7)

i. + edüb (176b/11)

i. + êtdükde (19b/6)

[= 4]

icrā-yı ahkām: < Ar. Hükümleri yerine getirme.

i. + ı (130b/17)

[= 1]

ictihād: < Ar. Gücü, kuvveti yettiği kadar çalışma.

i. + dan (189b/17), (58b/6)

i. + edüñ (20a/17)

[= 3]

ictihād-ı şer‘: < Ar. Kötü güç.

i. (2a/12)

[= 1]

ictimā‘: < Ar. 1. Toplanma, bir araya gelme. 2. Toplantı. 3. Yığılma, birikme.

i. (38a/8)

i. + ı (183a/17)

i. + larından (166b/12)

[= 3]

ictimā‘: < Ar. Sosyal.

i. (20a/9)

[= 1]

ictināb: < Ar. Sakınma, çekinme, uzaklaşma.

i. + ederdi (191b/6)

i. + edesin (198b/13), (198b/17), (95b/3), (97b/2)

[= 5]

iç: İç, dâhil.

i. (104b/5), (105a/16), (115a/6), (171b/9), (28a/5), (29b/12), (30a/11), (39b/4), (68b/15), (97b/6), (97b/8), (98a/10), (99a/1)

i. + i (112a/12), (169b/2), (25a/15), (25b/1), (89b/10), (89b/4), (89b/9)

i. + idür (18a/3), (26b/5)

i. + inde (101b/12), (102b/13), (103a/10), (10a/13), (110b/11), (113a/10), (116b/1), (117a/12), (118a/10), (118a/3), (118b/5), (119a/11), (119a/9), (120b/16), (121b/13), (122b/5), (123a/11), (123a/16), (123a/16), (123a/2), (124a/11), (124b/9), (126a/15), (126a/5), (133a/13), (133b/11), (133b/11), (133b/16), (134b/12), (134b/16), (136a/17), (136b/8), (13b/4), (140b/12), (154b/5), (15a/6), (164a/1), (16b/10), (170a/3), (178b/3), (179b/9), (17b/2), (180a/4), (180a/6), (183a/11), (183a/6), (183b/12), (184a/5), (184a/6), (205a/16), (210b/3), (210b/7), (216b/17), (216b/17), (22a/4), (27b/16), (30a/2), (30b/10), (32b/10), (36b/16), (56a/8), (56a/8), (68a/4), (68a/8), (68a/9), (68b/8), (68b/9), (78a/7), (79b/13), (82b/5), (85b/8), (90a/15), (90b/3), (96a/12), (96b/8), (98a/14), (98a/6)

i. + incedür (107b/10), (210b/14),
(210b/14), (30b/13)

i. + incedürler (10a/13)

i. + inden (118a/5), (118b/7), (119a/15),
(14a/9), (16a/16), (206a/16), (25a/16),
(30a/9), (31a/2), (89b/6)

i. + ine (102a/3), (114b/10), (114b/10),
(116a/7), (117a/17), (117b/13), (117b/6),
(118a/2), (118a/9), (118b/15), (119a/9),
(119b/8), (119b/8), (120a/4), (120a/6),
(120b/1), (120b/13), (121a/8), (122b/11),
(123a/13), (123a/3), (124a/1), (125b/2),
(125b/4), (126a/4), (126b/4), (127a/17),
(127b/4), (133b/17), (134b/13), (134b/13),
(145b/10), (154b/8), (169b/17), (176b/11),
(176b/13), (176b/17), (176b/9), (177a/4),
(179a/12), (181a/14), (181a/4), (181b/12),
(181b/16), (181b/8), (182a/2), (182a/3),
(182a/5), (182a/9), (184a/15), (184a/15),
(184a/5), (184b/3), (193b/9), (198a/4),
(198b/17), (199a/1), (199a/9), (200b/11),
(37a/13), (68a/1), (70a/1), (82a/4),
(85a/14), (93b/14), (96a/15), (96b/17),
(96b/2), (96b/3), (96b/5), (98b/10)

i. + inün (215b/2)

i. + leri (116a/13)

i. + ünde (22a/4)

i. + üne (121b/12)

[= 189]

iç-: İçmek.

i.-di (37a/16)

i.-düm (210a/7)

i.-e (122b/13), (216b/8), (37b/2)

i.-ecek (207b/17), (36b/17)

i.-er (109a/4), (109b/6), (111a/3),
(112a/8), (113b/1), (118a/15), (134a/17)

i.-medüm (210a/7)

i.-mesün (71b/6)

i.-mezse (121b/5)

i.-sün (71b/6)

[= 18]

içerü: İçeri.

i. (31b/15), (32b/13)

i. + de (31b/15)

i. + den (105a/14), (105b/3), (107a/14),
(107a/2), (175a/17)

i. + sinde (114b/11), (39a/14)

i. + sinden (134b/9), (190b/2)

i. + ye (104a/8), (111b/6), (169b/14),
(169b/15), (97b/16), (98a/3)

[= 18]

için: İçin edatı.

i. (127a/15)

i. + dür (120b/9)

[= 2]

içir-: İçirmek.

i.-esin (127a/5)

i.-ür (124a/15)

[= 2]

içmeg: İçmek işi.

i. + e (108b/8), (109b/9), (21a/1), (21a/2)

[= 4]

içmek: İçmek işi.

i. + den (110b/1), (114b/3)

i. + dür (102a/11)

[= 3]

içre: İçinde.

i. (119a/17), (169b/15), (176b/17),
(176b/4), (184a/13)

[= 5]

içüm: İçim, içiş.

i. (210a/7), (69a/15), (69a/15)

[= 3]

İçün: İçin edatı

i. (103b/5), (105a/5), (107a/16), (115b/14), (117a/11), (117b/4), (118b/1), (119a/2), (11a/11), (120a/16), (120a/17), (120b/9), (121a/10), (121a/9), (121b/2), (123a/15), (125a/12), (125b/1), (125b/14), (125b/5), (125b/5), (126a/7), (127a/14), (12b/5), (12b/7), (130b/10), (130b/9), (132a/16), (132b/12), (133a/1), (133a/1), (133a/2), (133a/8), (133a/8), (134a/11), (134a/13), (134b/3), (136a/1), (136a/10), (136a/10), (136a/10), (136a/2), (136a/7), (136b/5), (136b/5), (138a/11), (138a/17), (138b/1), (138b/1), (138b/4), (13a/5), (13b/5), (145b/14), (145b/17), (146a/5), (146a/7), (146a/9), (147a/15), (148a/7), (14a/14), (14b/3), (14b/5), (153b/14), (155a/2), (155b/3), (155b/3), (155b/4), (15b/11), (166b/3), (168b/8), (170a/10), (170b/1), (170b/1), (175b/11), (175b/16), (175b/6), (175b/7), (176a/15), (177a/11), (177b/3), (178a/15), (178a/15), (178a/15), (178a/4), (178b/1), (179a/11), (179a/17), (179b/6), (179b/7), (179b/8), (181a/8), (181b/14), (182b/15), (185b/3), (185b/5), (185b/6), (185b/6), (185b/6), (185b/7), (185b/7), (185b/8), (185b/9), (186a/1), (186a/2), (186b/14), (186b/15), (186b/6), (187a/13), (187a/16), (187a/16), (187a/16), (187b/11), (187b/5), (188a/1), (188a/11), (188a/12), (188a/9), (188b/7), (188b/7), (188b/8), (188b/8), (189a/16), (189a/4), (189b/13), (189b/5), (18a/7), (193a/11), (193a/3), (194a/2), (194a/2), (194b/12), (194b/13), (195a/11), (195a/3), (195a/7), (195a/8), (195b/10), (196a/1), (196a/11), (196a/12), (196a/12), (196a/2), (197a/12), (199a/14), (19b/11), (19b/12), (1b/11), (1b/13), (1b/2), (1b/6), (201a/13), (201a/14), (201b/15), (201b/16), (201b/2), (202a/10), (203a/7), (203a/9), (203a/9), (203b/15), (203b/15), (203b/17), (203b/17), (204a/15), (204a/3), (205a/16),

(205a/2), (205a/2), (205a/7), (205a/9), (205b/1), (207a/11), (207a/12), (207a/14), (207a/15), (207a/17), (207b/11), (207b/14), (207b/8), (208a/12), (208a/14), (208a/4), (208a/4), (208a/5), (208b/15), (208b/16), (208b/8), (208b/8), (209a/8), (209b/11), (210b/10), (210b/6), (211a/1), (211a/4), (211a/9), (211a/9), (211b/12), (212a/13), (214b/5), (214b/8), (216a/7), (216b/9), (21a/16), (21b/5), (2a/15), (2b/8), (30a/17), (34a/13), (36a/11), (36a/11), (37b/13), (37b/9), (38a/4), (39b/14), (39b/14), (3b/3), (40a/12), (42b/10), (42b/11), (43a/3), (43a/4), (4b/13), (4b/6), (58b/7), (59a/11), (59a/11), (59a/11), (59a/12), (59a/12), (59a/16), (59b/1), (59b/1), (59b/4), (59b/6), (5b/6), (67a/14), (67a/14), (67a/15), (67a/15), (67b/10), (67b/10), (6a/1), (73a/17), (73b/15), (74a/11), (74a/14), (74b/7), (76a/15), (76a/15), (76a/16), (76b/13), (76b/13), (77a/17), (77b/13), (77b/14), (79a/17), (79b/12), (7a/11), (7a/4), (7b/1), (80a/14), (80b/6), (81a/6), (82b/12), (82b/7), (84b/17), (86a/10), (86a/9), (87a/16), (88a/14), (88b/3), (88b/6), (88b/6), (8a/17), (8b/1), (8b/11), (8b/12), (91a/4), (94a/1), (94a/11), (94a/3), (94a/6), (94b/17), (95a/9), (96a/8), (96a/8), (97a/2), (97b/6), (98a/17), (99a/5), (99a/6), (99a/6), (9b/7)

i. + dür (138b/14), (138b/15), (203a/10)

[= 296]

İçür-: İçirmek.

i.-e (70a/14), (71a/2), (98a/10)

i.-esin (117b/14), (121b/12), (121b/6), (122b/6), (123a/11), (123a/17), (123a/4), (124a/16), (127a/7), (133a/13)

i.-ürem (13b/2), (13b/6)

i.-ürler (97a/3), (97a/5), (97a/5), (97a/6)

[= 19]

İçürmeg: İçirmek işi.

i. + ile (13a/3)

[= 1]

içürmek: İçirmek işi.

i. (122b/1)

[= 1]

iç yağı: İç yağı, koyun, sığır gibi memeli hayvanların vücudunda, daha çok belde ve bağırsakların dış kısmında ve böbrek çevresinde bulunan işlenmemiş ham hayvan yağı.

i. (99a/1)

i. + n (98a/10)

i. + ndan (115a/6), (123b/8)

[= 4]

İdām-ı intişār: ?

i. (171a/5)

[= 1]

idāre: <Ar. 1. Döndürme, döndürülme, çevirme, çekip çevirme, yönetme. 2. Kullanma, becerme. 3. Tutum, yerinde harcama. 4. Yetme, yeter olma. 5. Memleket işlerinin çevrilmesi..

i. (86b/16)

i. + edersej (86b/15)

[= 2]

idbār: <Ar. Talihsizlik, bahtsızlık; düşkünlük, işlerin ters gitmesi.

i. + dur (20a/10)

[= 1]

iddi'ā: <Ar. 1. Haklı haksız bir hükümde ayak direme. 2. Mahkemede bir hakkın sabit olduğu dâvasında bulunma. 3. İnat.

i. + eylese (20a/3)

i. + eder (131a/15), (80b/13)

i. + etmeye (140b/12)

[= 4]

iddihān: <Ar. Tütme, duman çıkarma.

i. + eder (117a/5)

[= 1]

iddihār: <Ar. 1. Biriktirme, biriktirilme, toplayıp saklama. 2. Kıtlıkta yüksek fiatla satmak üzere zahîre toplayıp saklama.

i. + olunmaz (67a/8)

i. + olunub (34a/16)

[= 2]

idhāl: <Ar. 1. Dâhil etme, içeri sokma. 2. Memleket dışından mal getirme

i. + eyle (85a/14)

i. + eyledi (2a/1), (4b/10)

i. + êde (192b/3)

i. + eder (179b/1), (180a/17), (6b/8), (6b/8)

i. + edersin (181b/8), (181b/9), (184a/17), (198b/17)

i. + edesin (132b/3), (176b/11), (179a/13), (182a/3), (196b/6)

i. + edüb (201b/3)

i. + etmeyesin (134b/10)

[= 19]

idmān: <Ar. Alıştırma, alışkanlık olması için bir şeyi birçok defa tekrarlama.

i. (191a/11)

i. + a (191a/12)

i. + edesin (177b/11), (182a/1)

i. + edüb (177b/6)

[= 5]

idrāk: <Ar. 1. Anlayış, akıl erdirme. 2. Yetişme, erişme. 3. Olgunlaşma.

i. (138a/16)

i. + eylemediler (190a/6)

i. + nda (197b/5)

i. + êde (77b/15)

i. + eder (138b/5), (197b/11), (197b/8)

i. + edesin (87a/13)	[= 2]
i. + etmekden (143a/16)	ıġtıfār: < Ar. Maġrifet olunma, Őüyu' (herkes tarafından duyulmuş, öġrenilmiŐ) bulma.
[= 9]	i. + olunmaz (24b/2)
ıfākāt: < Ar. 1. Hasta, iyi olma, iyiliġe dönme. 2. SarhoŐluktan veya bayınlıktan ayılma.	[= 1]
i. (127a/12)	ıġne: İġne.
[= 1]	i. (126a/9)
ıfrāt: < Ar. AŐın gitme, pek ileri varma.	[= 1]
i. (187a/15)	ıġānet: < Ar. 1. Haksızlık. 2. Hayınlık, kötülük.
i. + etmeyesin (124b/3), (135a/14), (135a/9)	i. + eylese (10a/6)
[= 4]	[= 1]
ıfsād: < Ar. 1. Fesada uğratma, uğratılma, bozma. 2. KargaŐalık çıkarma, düzensizlik meydana getirme.	ıġāta: < Ar. Etrafindan çevirmek, kuŐatmak, içine almak.
i. + eylese (215a/13)	i. (209a/12), (33a/12)
i. + ede (86b/14)	i. + eyledi (107b/14), (190b/11)
i. + eden (197a/17)	i. + edemez (115a/17)
i. + eder (115a/11), (137a/7), (59b/4), (75b/10), (86a/15), (94a/14), (97a/17)	i. + eden (17b/5), (25b/12), (33a/9), (89a/12)
i. + edersin (87a/6)	i. + etdüġi (115a/15)
i. + edüb (95b/14)	i. + etmege (208a/9)
i. + etduġı (75b/2)	i. + etmiş (107b/12)
i. + etdüġi (211b/9)	i. + etmişdür (106a/5)
i. + etmekdür (85b/1)	i. + etmişlerdür (32a/16)
i. + etmeye (178b/14), (96a/14)	i. + etse (54b/7), (73b/7)
[= 17]	[= 16]
ıftıġār: < Ar. 1. Öġünme; koltuk kabartma. 2. Şeref, Şan.	ıġbār: < Ar. Haber verme, bildirme, anlatma,
i. + da (170b/17)	i. + da (188b/9)
[= 1]	i. + eyledi (211a/10)
ıġfāl: < Ar. 1. Gaflete düşürüp, yanıltıp yanlış bir iş yaptırma. 2. Aldatma, aldatılma.	i. + uı (188b/10)
i. + eyledi (12a/12)	i. + etmegile (202b/5)
i. + etmedi (12a/15)	[= 4]
	ıġfā': < Ar. Gizleme, saklama, saklanılma.
	i. + ede (209a/10)

[= 1]
ihkām: < Ar. Muhkem kılma, sağlamlaştırma.
i. (151a/8), (151a/9)
[= 2]
ihlās: < Ar. 1. Hâlis, temiz, doğru sevgi. 2. Gönülden gelen dostluk, samimiyet, doğruluk, bağlılık.
i. + ıla (4a/1)
[= 1]
ihlîl: < Ar. Erkek tenâsül organının deliği, sidik yolu, sidik deliği.
i. (32b/9)
[= 1]
ihlîlce: < Ar. Tohumları müşhil olarak kullanılan ve "kara helile" veya "sarı helile" denilen bir çeşit ilâç.
i. (101a/6)
[= 1]
ihlîlec-i esved: < Ar. Kara helile.
i. (121a/4)
[= 1]
ihmâl: < Ar. Ehemmiyet vermeme, önemsememe, boşlama, terk etme; haliyle bırakma; savsaklama.
i. (188a/16)
i. + eylesej (21b/11)
i. + olına (188a/17)
i. + olunursa (115a/12)
i. + etmeñ (77a/7)
[= 5]
ihrâc: < Ar. 1. Dışarı atma; çıkarma. 2. Fazla malı, yurt dışına gönderme.
i. (124b/3), (3a/5)
i. + eyle (136b/17)
i. + ı (80b/7)
i. + olunan (88b/6)

i. + êde (192a/12), (198a/11), (72a/4), (72b/7)
i. + êder (166b/16)
i. + êdersin (78a/4)
i. + êdesin (124b/3), (135a/16), (183b/4), (151a/16)
i. + êdüb (146b/16)
i. + êtdigiñde (135a/15)
i. + êtmeden (197a/12)
i. + êtmekde (138b/4)
i. + êtmeyince (78b/13)
i. + êtmezsın (153a/4), (153a/4)
[= 22]
ihşâ: < Ar. Sayma, sayılma.
i. + olunmaz (186a/2)
i. + etmez (107b/3)
[= 2]
ihşân: < Ar. 1. İyilik etme. 2. Bağış, bağışlama. 3. Verilen, bağışlanan şey
i. (2b/9), (201b/2), (207b/9), (76a/7), (76a/9), (76a/9), (87a/7)
i. + larına (7a/3)
i. + êde (209a/13)
[= 9]
ihşâs: < Ar. Üstü kapalı anlatma, duyurma, sezdirme.
i. + êdügi (107b/4)
[= 1]
ihtibâs: < Ar. 1. Tutulma, tutukluk. 2. Hapsetme, hapsolünma, kapanıp kalma.
i. + ı (182b/3)
[= 1]
ihţifâ: < Ar. Saklanma, gizlenme.
i. (182b/5)

i. + da (183b/5)

i. + dan (181a/12)

i. + edesin (183b/6)

i. + edüb (183b/3)

i. + etmeyesin (183b/1)

[=6]

ihtikān: <Ar. 1. Kan yürümesi, kanın bir yere toplanması, birikmesi. 2. Tenkiye yapma, şırınga ile göden bağırsağına su alma.

i. + edesin (118a/11)

[=1]

ihtilāc: <Ar. 1. Seçirme, seçirtme; düzensiz hareket etme. 2. Çarpıntı, çarpınma. 3. Etlar gevşeyip büzülme. 4. Havale nöbeti tutma.

i. (101a/9)

i. + uñ (113a/3)

[=2]

ihtilāf: <Ar. Ayrılık, uymayış, uymama, anlaşmazlık, aykırılık.

i. + eylediler (194b/8)

i. + ın (187b/6)

i. + etdikleri (180b/2)

[=3]

ihtimāl: <Ar. 1. Yüklenme, çekme. 2. Mümkün olma, mümkünlük, bir şeyin olabilmesi.

i. (112a/16)

[=1]

ihtimām: <Ar. Dikkatle, gayretle çalışma, özenle iş görme.

i. (185b/8)

i. + a (151a/6)

i. + da (138b/2), (2a/13)

i. + eyledler (203a/15)

i. + edeler (204a/2)

[=6]

ihtirās: <Ar. Çekinme, sakınma, korunma

i. + ını (138a/13)

[=1]

ihtirāz: <Ar. 1. Sakınma, çekinme. 2. Korkma.

i. + etmekden (167a/17)

[=1]

ihtişār: <Ar. 1. Kısaltma; sözü, yazıyı kısaltma. 2. Sadeleştirme, basitleştirme.

i. (170a/4)

i. + eyledük (108a/9)

i. + etdik (40a/15)

[=3]

ihtişās: <Ar. Bir ilim veya san'at üzerinde fazla çalışarak onda derinleşmiş olma, uzmanlık

i. + dur (202a/1)

i. + edüb (201b/7)

[=2]

ihtiyāc: <Ar. 1. Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk. 2. Gereklilik. 3. Çaresiz kalıp isteme.

i. (115a/4), (84b/1)

i. + ı (142a/4), (205a/3)

i. + ın (188b/9)

i. + ları (12a/17)

i. + olduğu (136a/6)

i. + uñ (182a/15)

i. + yokdur (114b/17), (188b/11)

[=10]

ihtiyār: <Ar. 1. Seçme, seçilme. 2. Katlanma.

i. (34a/17)

i. + eyledi (194b/9), (194b/9)

i. + eyledik (195a/5)

i. + eylediler (188b/7)

i. + eyledüm (155b/1)

i. + olunur (11a/17)
i. + olunmuşdur (211b/12)
i. + éde (19b/8), (67a/5)
i. + édeler (203b/17)
i. + étdüğim (197a/11)
i. + étdiñüz (9b/2)
i. + étdüğü (168b/9)
i. + étdüğim (194b/16), (195a/3)
i. + étdüm (195b/15)
i. + étmedim (192a/4)
i. + étmek (86b/9)
i. + étmez (96b/13)
[= 20]

ih̄tiyārāt-ı mu'ayyene: < Ar. Belli olan hükümler.

i. (168b/8)
[= 1]

ih̄vān: < Ar. Sâdıq, samîmî, candan dostlar

i. (20a/11)
[= 1]

ih̄yā: < Ar. 1. Diriltme, diriltirme, canlandırma. 2. Taze can verircesine iyilik, lütfetme. 3. Yeniden kuvvetlendirme. 4. Uyandırma, canlandırma, tazelik verme.

i. + édüb (4a/3)
[= 1]

ih̄yā-yı şer'î mübîn: < Ar. İyiyi ve kötüyü ayırma, uyandırma, diriltme.

i. + de (201b/9)
[= 1]

ih̄zār: < Ar. 1. Hazırlama, hazır etme, edilme. 2. Huzura getirme; birinin mahkemeye davet olunması.

i. + édersin (145b/14), (88a/15)
[= 2]

ik̄ād: < Ar. Yakma, yakılma.

i. + oluna (16a/1)
i. + éderler (18b/11)
[= 2]

ik̄āmet: < Ar. Oturma.

i. + eyledi (108a/8)
i. + éde (192a/9), (196a/15)
i. + éder (192a/8)
i. + étdüğinden (204a/4)
i. + étmeye (192a/8)
[= 6]

ik̄ār-ı k̄atīlī: < Ar. Zehirli, öldürücü ot.

î. (113a/11)
[= 1]

ik̄āz: < Ar. 1. Dikkati çekme, uyarma, uyandırma, uyandırılma. 2. Aklını başına toplatma.

i. + édersin (77a/8)
[= 1]

ik̄bāl: < Ar. 1. Bir şeye yönelmek, teveccüh etmek. 2. Bir şeyi birinin önüne götürmek. 3. İstemek. 4. Kabul etmek.

i. (189a/6)
i. + eyledi (11b/15), (189a/3)
i. + idür (25a/10)
i. + éde (118a/2)
i. + éder (103b/17), (95b/16)
[= 7]

ik̄dām: < Ar. 1. Gayret ve sebatla çalışma, devamlı çalışma. 2. İlerleme.

i. (204b/15)
i. + ı (204b/6)
i. + édüb (204b/17)
[= 3]

iken: İken.

i. (106b/10), (119a/9), (160b/2), (174a/15),
(176b/4), (194a/16), (196b/8), (215b/12),
(217a/2), (34b/1), (3a/15), (83b/10),
(84b/1)

[= 13]

iki: İki sayısı.

i. (102b/9), (103b/10), (104a/16), (104a/8),
(104b/5), (105a/15), (106b/1), (106b/10),
(107b/11), (107b/14), (107b/14),
(107b/15), (107b/15), (108a/17),
(108b/16), (109a/12), (109a/17),
(109b/16), (109b/5), (10a/13), (110a/12),
(110a/8), (110b/13), (111a/10), (111a/3),
(111a/6), (111a/9), (111b/1), (111b/10),
(112a/10), (112a/12), (112a/13),
(112b/12), (112b/12), (112b/9), (113b/11),
(113b/15), (113b/16), (113b/16), (113b/4),
(114a/1), (114a/13), (114a/4), (114a/7),
(115b/16), (116b/14), (116b/15), (116b/4),
(117a/10), (117a/6), (117a/9), (117b/15),
(117b/15), (117b/4), (118a/12), (118a/8),
(118a/9), (118b/16), (118b/9), (119a/5),
(120a/16), (120b/1), (120b/1), (120b/10),
(120b/14), (120b/15), (120b/8), (121a/10),
(121a/3), (121a/4), (121a/5), (121a/6),
(121b/15), (121b/16), (121b/3), (121b/8),
(122a/11), (122b/14), (122b/2), (123a/11),
(123a/17), (125b/12), (125b/7), (126a/14),
(126a/17), (126b/8), (127a/16), (132a/10),
(132a/11), (132a/11), (132a/12),
(132a/13), (132a/13), (132a/13),
(132a/14), (132a/14), (132a/6), (132b/14),
(132b/16), (132b/2), (132b/4), (132b/8),
(133a/8), (133b/12), (133b/14), (133b/15),
(133b/3), (133b/7), (134a/11), (134a/12),
(134a/12), (134a/15), (134a/15),
(134a/17), (134a/3), (134a/5), (134b/2),
(135a/10), (135a/12), (135a/16),
(135a/17), (135b/11), (135b/5), (135b/5),
(136a/12), (136b/1), (137a/6), (138b/6),
(140b/1), (140b/13), (143a/12), (143a/12),
(143a/16), (143a/17), (145b/17),
(146b/15), (146b/17), (146b/2), (146b/7),
(147a/3), (148a/16), (148b/4), (14a/9),

(150a/1), (151a/13), (151a/2), (151a/6),
(151a/7), (151a/7), (153a/6), (153b/3),
(153b/3), (155a/11), (155a/2), (155a/3),
(156b/1), (157a/1), (157b/1), (158a/1),
(158b/1), (158b/1), (158b/1), (158b/2),
(159a/1), (159a/1), (159a/1), (159b/1),
(159b/1), (159b/1), (162b/1), (163a/1),
(163b/1), (164b/1), (165b/1), (166a/1),
(166b/1), (166b/14), (166b/4), (166b/7),
(166b/8), (167a/1), (167a/2), (167a/2),
(167a/2), (169b/11), (16a/15), (16a/15),
(16a/16), (16a/3), (16b/1), (16b/1),
(16b/13), (16b/14), (16b/14), (16b/17),
(16b/8), (170b/6), (170b/6), (171b/10),
(173b/3), (175b/11), (175b/3), (176a/10),
(176b/14), (176b/15), (177a/5), (177b/8),
(179a/15), (179b/5), (17a/10), (17a/12),
(17a/13), (17a/13), (17a/13), (17a/14),
(17a/14), (17a/5), (17a/6), (17a/6), (17a/8),
(17b/10), (17b/10), (17b/11), (17b/12),
(17b/12), (17b/17), (17b/2), (17b/3),
(17b/3), (17b/3), (17b/9), (181a/12),
(182b/4), (182b/9), (183a/6), (183b/10),
(183b/12), (183b/5), (184a/13), (184a/14),
(184a/14), (184a/15), (184a/15), (184a/4),
(184a/5), (184a/9), (186b/15), (186b/15),
(187a/14), (187a/14), (187a/14),
(188a/10), (188a/12), (188a/8), (18a/3),
(190b/1), (190b/3), (192a/2), (192a/2),
(192b/11), (192b/8), (193a/3), (193b/3),
(193b/7), (194a/9), (194b/7), (195b/15),
(195b/3), (195b/7), (196a/2), (196b/10),
(196b/14), (197a/10), (197a/5), (198a/14),
(200b/8), (211a/4), (212b/9), (213a/12),
(213a/2), (213a/2), (213a/4), (214a/1),
(215b/10), (215b/5), (215b/8), (216b/6),
(217a/15), (22a/14), (22b/12), (22b/12),
(23b/15), (23b/2), (24a/10), (24a/11),
(24a/11), (24a/12), (24a/14), (24a/14),
(24a/8), (24b/10), (24b/9), (25a/3),
(25a/4), (25a/4), (25a/5), (25a/6), (25b/1),
(25b/10), (25b/11), (25b/11), (25b/12),
(25b/13), (25b/14), (25b/15), (25b/2),
(25b/2), (25b/6), (25b/6), (25b/8),
(26a/10), (26a/13), (26a/14), (26a/16),

(26a/16), (26b/5), (26b/6), (26b/6),
(26b/8), (26b/9), (26b/9), (27a/10),
(27a/11), (27a/6), (27a/9), (27a/9),
(27b/13), (27b/14), (27b/14), (27b/15),
(27b/15), (27b/15), (28a/3), (28a/6),
(28b/17), (28b/5), (28b/8), (29a/14),
(29a/14), (29a/15), (29a/16), (29a/16),
(29a/16), (29a/7), (29a/9), (29b/1),
(29b/1), (29b/1), (29b/1), (29b/1),
(29b/10), (29b/10), (29b/12), (29b/13),
(29b/2), (29b/2), (29b/3), (29b/4), (29b/4),
(29b/7), (29b/7), (29b/7), (29b/8), (29b/9),
(30a/1), (30a/1), (30a/14), (30a/15),
(30a/17), (30a/8), (30a/9), (30a/9), (30a/9),
(30b/16), (30b/2), (30b/4), (30b/5),
(31b/1), (31b/17), (31b/6), (31b/6),
(31b/7), (31b/8), (31b/9), (31b/9),
(32a/16), (32a/4), (32b/16), (32b/16),
(32b/17), (32b/9), (33a/1), (33a/1),
(33a/10), (33a/11), (33a/4), (33a/5),
(33a/6), (33a/8), (33a/9), (33b/11),
(33b/11), (33b/12), (33b/13), (33b/7),
(34a/4), (34a/4), (34a/4), (34a/5), (34a/5),
(34a/5), (34a/7), (34a/7), (34b/15),
(35a/13), (35a/16), (35b/11), (35b/12),
(35b/17), (36a/13), (36a/16), (36a/16),
(36b/12), (36b/2), (36b/3), (36b/6),
(37b/14), (37b/15), (37b/5), (37b/7),
(37b/8), (38a/10), (38a/12), (38a/15),
(38a/16), (38a/17), (38b/14), (38b/6),
(38b/6), (38b/8), (38b/9), (39a/7),
(39b/15), (39b/15), (39b/2), (39b/3),
(39b/4), (40a/5), (42a/10), (42a/11),
(45b/1), (45b/1), (55a/3), (55a/6),
(55b/12), (55b/12), (55b/17), (55b/6),
(55b/6), (55b/7), (55b/9), (56a/14),
(56a/16), (56a/6), (56b/6), (57a/11),
(57a/14), (57b/14), (57b/4), (57b/5),
(57b/6), (57b/6), (58a/11), (58a/13),
(58a/14), (58a/15), (58a/15), (58a/2),
(58a/3), (58a/5), (58a/6), (58a/6), (58a/9),
(66a/1), (68a/16), (68b/17), (68b/7),
(69a/15), (69a/2), (69a/2), (69b/15),
(69b/7), (69b/8), (70a/5), (70a/6), (70b/1),
(70b/10), (70b/5), (71a/1), (71a/8),

(72a/17), (72a/7), (72b/3), (73a/14),
(73a/17), (73b/6), (73b/9), (77a/15),
(77b/12), (78a/13), (78b/2), (78b/2),
(78b/5), (79a/10), (79a/7), (80b/11),
(80b/3), (82b/10), (82b/8), (86a/5),
(87a/1), (87a/4), (87a/6), (88a/2), (89a/10),
(89a/12), (89a/13), (89a/13), (89a/13),
(89a/13), (89a/17), (89b/13), (89b/13),
(89b/15), (89b/15), (89b/3), (89b/7),
(89b/7), (89b/9), (90a/1), (90a/1),
(90a/14), (90a/2), (90a/6), (90b/10),
(90b/11), (90b/11), (90b/11), (90b/12),
(90b/13), (90b/5), (90b/5), (90b/6),
(90b/8), (94b/14), (95a/16), (96a/8),
(96b/4), (96b/5), (97b/15), (99a/15)

i. + dür (108a/15)

i. + nüz (156b/7)

i. + nci (122b/6), (149a/6)

i. + ncide (186a/17)

i. + ncisi (191a/1)

i. + si (148a/15), (151a/7), (156b/1),
(166b/12), (166b/14), (167a/2), (171b/10),
(212b/6), (26b/14), (26b/14), (96b/7)

i. + sin (104a/1), (213b/10)

i. + sinde (106a/11)

i. + sinden (81b/17)

i. + sine (151a/6), (196b/16)

i. + sinün (115b/8), (116a/6), (166b/16),
(166b/6), (166b/8), (167a/6), (172b/13),
(180b/2), (19a/1), (25a/17), (28a/2),
(35b/4), (82b/7), (89b/10), (89b/10)

i. + şer (121b/9), (124b/10)

[= 612]

iki yüz: İki yüz sayısı.

i. (148a/16)

[= 1]

iki yüz bin: İki yüz bin sayısı.

i. (211a/4)

[= 1]
iklîl: < Ar. 1. Taç. 2. Tırnağı çevreleyen et.
i. + de (103b/16)
i. + inün (39a/9)
[= 2]
iklîl-i imâmet: < Ar. İmamlık tacı.
i. (1b/9)
[= 1]
ikrâm: 1. Hürmet, saygı gösterme. 2. Ağır lama. 3.
Bir şeyi hediye, armağan olarak verme.
i. + ı (11b/5)
i. + ınuzı (14b/17)
i. + edersinüz (15a/2)
i. + etmegile (13a/3)
i. + etseñüz (15a/2)
[= 5]
iktidâr: < Ar. Güç yetme, yapabilme.
i. (134b/11)
i. + eyle (151a/8)
[= 2]
iktifâ: < Ar. Yeter bulma, aza kanaat etme,
yetinme.
i. + ederüz (13a/16)
[= 1]
iktifâ': < Ar. Ardınca gitme, izinden gitme.
i. + olunur (18a/14)
[= 1]
iktirân: < Ar. Yakın varma, yanına gelme,
yaklaşma.
i. + dan (38a/8)
[= 1]
iktisâb: < Ar. Kazanma, edinme.
i. + eder (189b/2)

[= 1]
iktisâr: < Ar. Sözü uzatmama, kısa kesme.
i. (40a/16)
i. + êtdük (11a/5)
[= 2]
i'lâ: < Ar. 1. Yükseltme, yükseltme, yüceltme,
yüceltilme. 2. Şan ve şöhretini arttırma.
i. + etmegile (207b/6)
[= 1]
i'lâc: < Ar. 1. Derde deva olan şey, ilâç. 2. Çâre,
tedbir.
i. (104b/6), (106a/14), (106b/7),
(107a/16), (107a/9), (109b/3), (116b/2),
(122a/10), (122a/8), (123a/15), (125b/14),
(126b/11), (131a/3), (155a/2), (78a/11),
(81b/17), (81b/6), (94b/4)
i. + eyle (126b/11)
i. + ı (116b/10), (116b/9), (117a/14),
(117a/8), (117b/15), (118a/16), (118b/15),
(118b/6), (120a/6), (120a/7), (122a/17),
(122b/14), (122b/8), (123a/16), (123b/12),
(124a/9), (124b/12), (124b/12), (124b/13),
(124b/14), (125a/10), (125a/11), (125a/3),
(126b/8), (127a/3), (122a/17)
i. + m (115b/1)
i. + ma (107b/1), (109a/1)
i. + mda (116a/11)
i. + ları (4b/17)
i. + ların (23a/10)
i. + olunur (107a/8), (122a/9), (19b/2)
i. + olunursa (115a/12)
i. + olunmaz (124a/12)
i. + olunur (84b/12)
i. + olunursa (113a/2)
i. + uñ (117a/4), (79b/1)
i. + edeler (119b/5)

‘i. + edemez (105a/5)
‘i. + eden (115b/11)
‘i. + ederler (118b/11), (120b/4)
‘i. + edesin (116b/2), (117a/4), (118b/13),
(123b/16), (125a/17), (125a/6), (126a/6),
(78b/9)
‘i. + edüb (76a/11), (84b/7), (98a/13)
‘i. + etmek (126b/4)
‘i. + etmeyeler (120a/14)
‘i. + etmeyesin (118a/1)
‘i. + étmez (124a/13)
[= 78]

‘ilac-ı akkās: Atlarda burunlarının kokusuz akması, öksürük, göz çapaklanması ve idrarın çok olması ile kendini gösteren hastalığın ilacı.

‘i. (119b/12)

[= 1]

‘ilac-ı cünün: < Ar. Cinnetin, delirmenin ilacı.

‘i. (127a/6)

[= 1]

‘ilac-ı dābbe-yi zāmir: < Ar. Zayıflığın, hayvanlarda zayıflığın ilacı.

‘i. (127a/3)

[= 1]

‘ilac-ı dā’-i baqar: < Ar. Sığır hastalığının ilacı.

‘i. (118a/11)

[= 1]

‘ilac-ı demāmīl: < Ar. Çıbanın ilacı.

‘i. (119b/2)

[= 1]

‘ilac-ı ehīlce: < Ar. Hayvanlarda görülen kulak hastalığının ilacı. bk. ehīlece

‘i. (119b/7)

[= 1]

‘ilac-ı ekl-i haṭmī: < Ar. Hatmi bitkisinin yenmesinden olan hastalığın ilacı.

‘i. (119a/12)

[= 1]

‘ilac-ı ekl-i sermaq: < Ar. Pazı otu, kara pazı yenmesinden olan hastalığın ilacı. (?)

‘i. (119a/17)

[= 1]

‘ilac-ı elem-i cirdān: < Ar. Atın erkeklik organında olan ağrının, acının ilacı.

‘i. (124a/4)

[= 1]

‘ilac-ı farre: < Ar. Hayvanlarda görülen bir salgın hastalığının ilacı.

‘i. (119a/6)

[= 1]

‘ilac-ı fatūq: < Ar. Yarığın ilacı.

‘i. (125a/16)

[= 1]

‘ilac-ı ḥanāzīr: < Ar. Sıracı hastalığının ilacı.

‘i. (123b/14)

[= 1]

‘ilac-ı hetk-i fi’l-cevf: < Ar. Karın yırtılmasının ilacı.

‘i. (123a/12)

[= 1]

‘ilac-ı heyza: < Ar. Koleranın, şiddetli kusmanın ilacı.

‘i. (124a/5)

[= 1]

‘ilac-ı ḥikke: < Ar. Uyuzun ilacı.

‘i. (126a/16)

[= 1]

‘ilac-ı ḥunān-ı mefāşıl: < Ar. Eklemlerde görülen sakağı hastalığının ilacı.

- ‘i. (115b/12)
[= 1]
- ‘ilāc-ı hummā-yı şitā:** <Ar. Kışta geçirilen hummanın (ateşli hastalık) ilacı.
i. + da (121a/12)
[= 1]
- ‘ilāc-ı ‘illet-i riyye:** <Ar. Akciğer hastalığının ilacı.
‘i. (123b/6)
[= 1]
- ‘ilāc-ı imtinā‘-yı ‘alef:** <Ar. Yasaklanmış, men edilmiş yemlerin yenmesinin ilacı.
‘i. (126b/14)
[= 1]
- ‘ilāc-ı inkıṭā‘:** <Ar. Kesiğin ilacı.
‘i. (121a/4)
[= 1]
- ‘ilāc-ı qarḥa:** <Ar. Yaranın, ülserin ilacı.
‘i. (119b/17)
[= 1]
- ‘ilāc-ı qarḥa-yı im‘ā:** <Ar. Bağırsaklardaki yaraların ilacı.
‘i. (123b/16)
[= 1]
- ‘ilāc-ı qaṣr-ı veber:** <Ar. Hayvanın tüylerin kısalığının ilacı.
‘i. (120a/5)
[= 1]
- ‘ilāc-ı kebed:** <Ar. Karaciğerin ilacı.
‘i. (121b/10)
[= 1]
- ‘ilāc-ı kemne:** <Ar. Karasu (bir göz hastalığı) hastalığının ilacı.
‘i. (124b/14)
[= 1]
- ‘ilāc-ı kerd:** <Ar. Boyunda görülen hastalıkların ilacı.
‘i. (116b/17)
[= 1]
- ‘ilāc-ı kesāh:** <Ar. Sakatlığın, felcin ilacı.
‘i. (122b/2)
[= 1]
- ‘ilāc-ı kırdān:** <Ar. Kenelerin ilacı.
‘i. (125a/15), (125a/6)
[= 2]
- ‘ilāc-ı les‘-i ‘akreb:** <Ar. Akrep sokmasının ilacı.
‘i. (123a/9)
[= 1]
- ‘ilāc-ı mebtūn:** <Ar. Salgın dizanterinin ilacı.
‘i. (122a/17)
[= 1]
- ‘ilāc-ı mefs:** <Ar. Bulantının ilacı.
‘i. (123a/3)
[= 1]
- ‘ilāc-ı neḥṣ-i ḥayye:** <Ar. Yılan sokmasının ilacı.
‘i. (123a/5)
[= 1]
- ‘ilāc-ı nekb:** <Ar. Sudamın (hayvanların başında görülen bir hastalık) ilacı.
‘i. (124a/12)
[= 1]
- ‘ilāc-ı netivv-i rahm:** <Ar. Rahimden yumrunun ilacı. (?)
‘i. (126a/7)
[= 1]
- ‘ilāc-ı nıkris:** <Ar. Ayak parmaklarında, topuklarda ve mafsallarda meydana gelen ağrılı hastalığın ilacı.
‘i. (122b/8)

[= 1]
‘ilāc-ı raḥv-ı mezākır: < Ar. Erkeklik organının gevşek, sarkık olmasının ilacı.
‘i. (125b/10)
[= 1]
‘ilāc-ı rebüv: < Ar. Astım hastalığının, nefes darlığının ilacı.
‘i. (120a/12)
[= 1]
‘ilāc-ı riḥ-i cemāl: < Ar. Yüz felcinin hastalığı.
‘i. (121b/7)
[= 1]
‘ilāc-ı riḥ-i cünün: < Ar. Cinnetin ağrısının ilacı.
‘i. (118b/8)
[= 1]
‘ilāc-ı riḥ-i sūs: < Ar. Güve, kurtçuk ağrısının ilacı.
‘i. (121b/14)
[= 1]
‘ilāc-ı şudā‘-ı ‘arız: < Ar. Baş ağrısının ilacı.
‘i. (120b/15)
[= 1]
‘ilāc-ı sülāk-ı ‘ayn: < Ar. Gözün arpacığının ilacı.
‘i. (125a/1)
[= 1]
‘ilāc-ı süll: < Ar. Veremin ilacı.
‘i. (124a/8)
[= 1]
‘ilāc-ı şikāk: < Ar. Yarığın ilacı.
‘i. (125b/16)
[= 1]
‘ilāc-ı tālīl: Boğaz hastalığının ilacı.
‘i. (120a/10)
[= 1]

‘ilāc-ı teşbīk: < Ar. Hayvanın ayaklarının birbirine girmesinin illeti.
‘i. (124b/2)
[= 1]
‘ilāc-ı veca‘-ı esr: < Ar. Ağrılı idrarın ilacı.
‘i. (122a/5)
[= 1]
‘ilāc-ı veca‘-ı hāfir: < Ar. Tırnak, toynak ağrısının ilacı.
‘i. (124b/13)
[= 1]
‘ilāc-ı veca‘-ı iklīl: < Ar. Tırnağı çevreleyen etin ağrımamasının, acımasının ilacı.
‘i. (124b/11)
[= 1]
‘ilāc-ı veca‘-ı mi‘de: < Ar. Mide ağrısının ilacı.
‘i. (123a/17)
[= 1]
‘ilāc-ı veca‘-ı taḥāl: < Ar. Dalak ağrısının ilacı.
‘i. (122a/1)
[= 1]
i‘lāf: < Ar. Hayvana yem verme, yem yedirme.
i. + ı (93b/13)
[= 1]
ilāhī: < Ar. Allah'a mensup, tanrı ile ilgili, tanrısal.
i. (4a/9)
[= 1]
i‘lām: < Ar. Bildirme, bildirilme, anlatma.
i. + ede (207b/3)
i. + etmek (207a/15)
[= 2]
i‘lān: < Ar. 1. Açığa vurma, meydana çıkarma, belli etme. 2. Yayma; yaymak için gazeteye verme.
i. + etmek (208b/13)

[= 1]

i'lä'-yü kelimetullâh: <Ar. İslam dininin tevhid akidesini, şanına layık şekilde yüceltip yayma.

i. (203a/9)

[= 1]

ile: İle.

i. (100b/7), (101b/8), (101b/9), (101b/9), (102a/17), (102a/9), (102b/13), (102b/7), (102b/8), (103a/14), (103a/6), (103b/10), (103b/12), (103b/17), (103b/3), (103b/9), (104a/2), (104a/2), (104a/7), (104b/9), (105a/2), (105a/4), (105a/8), (105b/17), (105b/2), (107a/1), (107a/17), (107a/17), (107b/1), (107b/10), (107b/11), (107b/12), (107b/13), (107b/13), (107b/15), (107b/15), (107b/16), (107b/5), (107b/6), (107b/8), (107b/9), (108b/1), (108b/10), (108b/15), (108b/15), (109a/11), (109a/4), (109a/8), (109b/10), (109b/15), (109b/5), (10a/14), (10a/14), (10a/3), (10b/1), (10b/2), (110a/14), (110b/4), (111a/15), (111a/5), (111a/9), (111b/12), (111b/17), (111b/2), (112a/14), (112a/2), (112b/12), (113a/1), (113a/1), (113a/13), (113b/10), (113b/13), (113b/2), (114a/3), (114a/3), (114a/4), (115a/2), (115a/7), (115b/11), (115b/11), (115b/13), (115b/17), (115b/4), (115b/7), (115b/8), (116a/1), (116a/13), (116a/13), (116b/1), (116b/17), (116b/17), (116b/2), (116b/3), (116b/3), (116b/4), (116b/6), (116b/9), (117a/12), (117a/12), (117a/15), (117a/4), (117b/11), (117b/17), (117b/4), (117b/5), (117b/5), (117b/8), (117b/8), (118a/1), (118a/11), (118a/12), (118a/13), (118a/13), (118a/6), (118a/8), (118b/10), (118b/13), (118b/14), (118b/15), (118b/17), (118b/5), (119a/1), (119a/10), (119a/16), (119a/17), (119b/1), (119b/11), (119b/12), (119b/4), (119b/5), (119b/6), (11a/11), (11a/14), (11a/15), (11a/17), (11b/10), (120a/1), (120a/10), (120a/11), (120a/11), (120a/11), (120a/12), (120a/12), (120a/13),

(120a/14), (120a/15), (120a/17), (120a/8), (120a/8), (120a/9), (120b/2), (120b/2), (120b/4), (120b/4), (121a/10), (121a/13), (121a/16), (121a/16), (121a/2), (121a/2), (121a/6), (121b/16), (121b/17), (121b/3), (121b/8), (121b/8), (122a/10), (122a/11), (122a/11), (122a/15), (122a/15), (122a/2), (122a/4), (122a/6), (122a/7), (122a/8), (122a/9), (122b/11), (122b/13), (122b/16), (122b/16), (122b/17), (123a/13), (123a/3), (123a/6), (123a/6), (123a/8), (123b/13), (123b/15), (123b/5), (124a/13), (124a/13), (124a/14), (124a/16), (124a/17), (124b/1), (124b/12), (124b/15), (124b/4), (124b/7), (125a/1), (125a/15), (125a/16), (125a/2), (125a/8), (125a/9), (126a/13), (126a/5), (126a/5), (126a/9), (126b/11), (126b/11), (126b/13), (126b/14), (126b/3), (126b/6), (126b/7), (126b/7), (126b/9), (127a/11), (127a/13), (127a/16), (127a/16), (127a/5), (127a/7), (127a/9), (12a/3), (12a/4), (12a/6), (12b/10), (12b/14), (12b/4), (130b/13), (130b/16), (131a/10), (131a/13), (131a/15), (131a/4), (131a/9), (131b/1), (131b/14), (131b/17), (131b/2), (131b/8), (131b/9), (132a/11), (132a/15), (132a/15), (132a/17), (132a/4), (132a/6), (132a/8), (132a/9), (132b/2), (132b/4), (132b/6), (133a/12), (133a/15), (133a/2), (133b/2), (133b/5), (134a/1), (134a/11), (134a/2), (134a/2), (134a/3), (134a/7), (134b/1), (134b/11), (134b/11), (134b/11), (134b/11), (134b/12), (134b/12), (134b/12), (134b/14), (134b/8), (135a/1), (135a/13), (135a/16), (135a/16), (135a/17), (135b/1), (135b/10), (135b/10), (135b/2), (136a/14), (136a/6), (136a/6), (136b/1), (136b/13), (136b/13), (136b/4), (137a/10), (137a/10), (137a/13), (137a/7), (137b/1), (137b/4), (137b/5), (137b/9), (137b/9), (138a/13), (138b/12), (138b/12), (138b/13), (138b/14), (138b/16), (138b/2), (138b/8), (138b/9), (13a/1), (13a/16), (13a/4), (13a/6), (13a/7), (13a/8), (13a/8), (13b/1), (13b/12), (13b/6), (13b/9), (140b/1),

(140b/11), (140b/16), (140b/6), (140b/8),
(141a/3), (142a/1), (142a/1), (142a/2),
(142a/3), (142b/1), (143a/1), (143a/8),
(144a/1), (144a/10), (144a/10), (144a/12),
(144a/4), (144a/5), (144a/5), (144a/5),
(144a/7), (144a/8), (144a/9), (145a/2),
(145a/3), (145b/10), (145b/11), (145b/16),
(145b/16), (145b/5), (145b/5), (146a/12),
(146a/13), (146a/17), (146b/10),
(146b/11), (146b/14), (146b/15),
(146b/17), (146b/2), (146b/2), (146b/4),
(146b/5), (146b/8), (147a/15), (147a/8),
(147a/9), (147b/13), (147b/13), (147b/14),
(147b/14), (147b/3), (148a/10), (148a/14),
(148a/4), (148a/4), (148a/5), (148a/9),
(148b/1), (148b/10), (148b/12), (148b/13),
(148b/15), (148b/7), (14a/3), (14a/3),
(14b/4), (14b/5), (14b/5), (150a/4),
(150a/5), (150b/1), (151a/15), (151a/16),
(151a/4), (151a/6), (151a/7), (151a/8),
(151a/8), (151a/8), (151a/9), (151a/9),
(151b/3), (151b/4), (152b/2), (152b/3),
(152b/6), (152b/8), (153a/11), (153a/13),
(153a/14), (153a/14), (153a/15),
(153a/17), (153a/5), (153a/5), (153a/6),
(153a/7), (153b/12), (153b/13), (153b/2),
(153b/4), (153b/5), (154b/10), (154b/16),
(154b/5), (154b/5), (154b/7), (155a/1),
(155a/10), (155a/12), (155a/7), (155a/9),
(155b/1), (155b/14), (156b/8), (158b/1),
(158b/1), (159a/1), (159a/1), (159b/1),
(159b/1), (15a/17), (15b/11), (15b/2),
(15b/2), (15b/6), (160a/1), (160a/2),
(160b/1), (161a/1), (161b/1), (162a/1),
(162b/1), (163a/1), (163a/2), (163b/1),
(165a/1), (166b/12), (166b/13), (166b/4),
(167a/12), (167a/12), (167a/13), (167a/7),
(167a/8), (167b/12), (167b/13), (167b/14),
(167b/7), (168b/1), (168b/4), (168b/6),
(169a/16), (169b/1), (169b/2), (16a/1),
(16a/17), (16a/3), (16a/3), (16a/4), (16a/4),
(16a/9), (16b/10), (170a/1), (170a/3),
(170a/4), (170a/6), (170a/7), (170a/8),
(170a/8), (170b/10), (170b/15), (170b/17),
(170b/17), (170b/7), (170b/9), (171a/10),

(171a/10), (171a/6), (172b/5), (172b/6),
(173b/2), (174a/14), (174a/15), (175a/15),
(175a/16), (176a/12), (176a/13),
(176a/13), (176a/15), (176a/7), (176b/6),
(177a/1), (177a/10), (177a/11), (177a/13),
(177a/16), (177a/2), (177a/5), (177a/8),
(177a/9), (177b/10), (177b/11), (177b/16),
(177b/4), (177b/4), (177b/5), (177b/5),
(178a/10), (178a/16), (178a/2), (178a/6),
(178a/7), (178a/7), (178a/9), (178b/12),
(178b/13), (178b/2), (178b/4), (178b/6),
(178b/8), (178b/9), (179a/1), (179a/1),
(179a/15), (179a/2), (179a/2), (179a/2),
(179a/5), (179a/6), (179a/6), (179a/6),
(179a/7), (179a/8), (179b/10), (179b/13),
(179b/15), (179b/17), (179b/17), (17a/5),
(17b/14), (17b/3), (180a/11), (180a/13),
(180a/2), (180a/3), (180a/6), (180a/8),
(180b/1), (180b/14), (180b/15), (180b/3),
(181a/14), (181a/17), (181a/2), (181a/4),
(181b/17), (181b/5), (181b/6), (181b/7),
(181b/7), (182a/12), (182a/12), (182a/13),
(182a/17), (182a/7), (183a/10), (183a/3),
(183a/5), (183a/8), (183a/8), (183b/12),
(183b/17), (183b/2), (183b/8), (183b/8),
(184a/10), (184a/14), (184b/2), (184b/2),
(184b/4), (184b/4), (184b/6), (184b/6),
(184b/6), (184b/7), (184b/7), (184b/7),
(185a/1), (185a/1), (185a/1), (185b/1),
(185b/13), (185b/15), (185b/16),
(185b/17), (185b/17), (185b/17),
(185b/17), (185b/3), (185b/3), (185b/6),
(186a/10), (186a/13), (186a/17), (186a/2),
(186a/4), (186a/4), (186a/7), (186a/9),
(186b/1), (186b/11), (186b/12), (186b/13),
(186b/14), (186b/15), (186b/15),
(186b/16), (186b/17), (186b/9), (186b/9),
(186b/9), (187a/10), (187a/14), (187a/14),
(187a/14), (187a/9), (187b/15), (187b/15),
(187b/2), (188a/17), (188a/7), (188b/4),
(189a/14), (189a/15), (189a/5), (189b/1),
(189b/11), (189b/11), (189b/15),
(189b/16), (189b/17), (189b/2), (18a/11),
(18a/16), (18a/3), (18b/8), (190a/1),
(190a/1), (190a/14), (190a/15), (190a/17),

(190a/2), (190a/7), (190a/8), (190a/8),
(190b/1), (190b/13), (190b/14), (190b/14),
(190b/14), (190b/15), (190b/2), (190b/7),
(191a/13), (191a/14), (191a/16),
(191a/16), (191a/17), (191a/2), (191a/5),
(191a/7), (191b/10), (191b/10), (191b/17),
(191b/5), (192a/13), (192b/9), (193a/12),
(193a/13), (194a/10), (194a/11), (194a/5),
(195a/11), (195a/12), (195a/14),
(195a/15), (195b/3), (196a/17), (196b/1),
(196b/12), (196b/12), (196b/12),
(196b/14), (196b/5), (196b/5), (196b/9),
(197a/10), (197a/13), (197a/2), (197a/4),
(197a/6), (197a/8), (197a/9), (197a/9),
(197b/14), (197b/3), (197b/8), (197b/8),
(198a/15), (198a/3), (198b/16), (198b/2),
(199b/2), (19a/11), (19a/3), (19a/6),
(19b/2), (19b/3), (19b/3), (1b/13), (1b/9),
(200b/10), (200b/10), (200b/12),
(200b/12), (200b/13), (201a/17), (201b/1),
(201b/13), (201b/14), (201b/14), (201b/2),
(201b/6), (201b/6), (202a/11), (202a/13),
(202a/17), (202b/11), (202b/15),
(202b/17), (202b/7), (202b/8), (203a/11),
(203a/14), (203a/3), (203a/5), (203a/6),
(203a/7), (203b/10), (203b/12), (203b/17),
(203b/9), (203b/9), (204a/11), (204a/13),
(204a/14), (204a/17), (204a/2), (204a/6),
(204a/7), (204b/10), (204b/13), (204b/15),
(204b/2), (204b/3), (204b/4), (204b/5),
(204b/7), (205a/1), (205a/13), (205a/16),
(205a/17), (205a/5), (205b/3), (206a/11),
(206a/11), (206b/13), (206b/14), (207b/2),
(207b/6), (208a/1), (208a/11), (208a/12),
(208b/10), (208b/2), (208b/5), (208b/8),
(209b/12), (209b/12), (209b/3), (209b/3),
(209b/5), (20a/11), (20a/14), (20a/15),
(20a/16), (20a/2), (20a/8), (20a/9),
(20b/11), (20b/12), (20b/2), (20b/2),
(20b/6), (210a/11), (210a/15), (210a/7),
(210b/5), (211a/12), (211a/14), (211b/14),
(212a/5), (212a/9), (212b/13), (213a/6),
(213a/8), (213a/9), (213b/12), (214a/8),
(214a/9), (214b/13), (214b/4), (215a/10),
(215a/9), (215a/9), (215b/14), (215b/14),

(215b/17), (216a/16), (216b/7), (217a/1),
(21a/1), (21a/10), (21a/11), (21a/14),
(21a/9), (21b/10), (21b/11), (22a/12),
(22a/12), (22a/12), (22a/12), (22a/16),
(22a/16), (22a/16), (22a/3), (22a/6),
(22b/11), (22b/12), (22b/12), (22b/13),
(22b/13), (22b/13), (22b/17), (22b/2),
(22b/7), (22b/7), (23a/16), (23b/11),
(23b/9), (24a/1), (24b/6), (25a/17),
(25b/1), (25b/16), (25b/17), (26a/12),
(26a/7), (26b/15), (26b/3), (26b/5),
(26b/7), (26b/8), (27a/17), (27a/3),
(27b/10), (27b/10), (27b/12), (27b/7),
(28a/11), (28a/11), (28b/2), (28b/3),
(29a/10), (29a/5), (29a/7), (29b/13),
(29b/5), (29b/7), (2a/10), (2b/11), (2b/12),
(2b/9), (30a/12), (30a/13), (30a/3),
(30b/1), (30b/11), (30b/2), (30b/6),
(30b/7), (31a/14), (31a/4), (32a/13),
(32a/3), (32b/1), (32b/10), (32b/5),
(33a/6), (33a/7), (33b/2), (33b/3), (34a/4),
(34b/5), (34b/9), (35a/7), (35b/17),
(35b/5), (35b/5), (35b/6), (35b/6), (35b/6),
(35b/6), (35b/8), (36a/10), (36a/10),
(36a/12), (36a/12), (36a/6), (36a/8),
(36a/8), (36a/8), (37a/7), (37b/5), (37b/5),
(38a/10), (38a/11), (38a/12), (38a/13),
(38a/3), (38b/11), (38b/13), (38b/16),
(38b/2), (39a/13), (39a/13), (39a/6),
(39a/6), (39b/1), (39b/1), (39b/13),
(39b/13), (39b/6), (39b/7), (3a/12),
(3a/13), (3a/9), (3b/1), (3b/11), (3b/16),
(3b/7), (3b/7), (40a/13), (40a/8), (40b/14),
(41b/11), (41b/12), (41b/6), (42b/4),
(42b/7), (43a/5), (45a/1), (4a/13), (4a/17),
(4a/2), (4a/2), (4a/3), (4a/5), (4b/4),
(4b/4), (4b/6), (4b/7), (4b/8), (51a/2),
(54b/7), (55a/5), (56a/13), (56a/16),
(56a/3), (56a/5), (56b/11), (56b/2),
(56b/5), (57b/5), (59b/1), (59b/3), (5a/13),
(5a/13), (5a/2), (5a/3), (5a/4), (5a/5),
(5b/11), (64a/1), (64b/1), (67a/1), (67a/3),
(67a/3), (67a/5), (67b/4), (67b/5), (67b/6),
(68a/5), (68b/14), (68b/15), (69a/11),
(69a/11), (69b/12), (69b/12), (69b/16),

(69b/17), (69b/4), (69b/8), (6a/1), (6a/11),
(6a/11), (6a/12), (6a/13), (6a/13), (6a/14),
(6a/14), (6a/15), (6a/3), (6a/7), (6b/10),
(6b/13), (6b/6), (6b/6), (70a/6), (70a/8),
(70b/12), (70b/6), (70b/8), (70b/9),
(70b/9), (70b/9), (71a/15), (71a/17),
(72a/13), (72b/1), (72b/1), (72b/13),
(73a/1), (73a/10), (73a/7), (73a/8),
(73b/13), (73b/14), (74a/10), (74a/16),
(74a/17), (74a/4), (74a/9), (74b/14),
(74b/17), (74b/17), (74b/6), (74b/6),
(75a/12), (75a/13), (75a/2), (75a/4),
(75b/15), (75b/16), (76a/12), (76a/4),
(76a/6), (76b/8), (77a/1), (77a/10),
(77a/16), (77a/9), (77b/10), (77b/11),
(77b/15), (77b/7), (78a/10), (78a/10),
(78a/12), (78a/13), (78a/9), (78b/1),
(78b/10), (78b/10), (78b/10), (78b/11),
(78b/17), (78b/2), (78b/2), (78b/3),
(78b/4), (78b/4), (78b/5), (78b/5), (78b/8),
(78b/8), (78b/9), (79a/13), (79a/3),
(79a/3), (79a/4), (79a/5), (79a/6), (79a/7),
(79a/8), (79b/10), (79b/14), (79b/4),
(79b/8), (7a/10), (7a/9), (7b/1), (7b/14),
(7b/15), (7b/15), (7b/17), (7b/8), (80a/1),
(80a/13), (80a/2), (80a/5), (80a/6), (80a/6),
(80a/7), (80a/7), (80a/9), (80b/11),
(80b/12), (80b/5), (81a/1), (81a/1),
(81a/12), (81a/7), (81b/12), (81b/14),
(82a/10), (82a/13), (82a/13), (82a/3),
(82a/6), (82a/7), (82b/1), (82b/2), (82b/6),
(83a/11), (83a/14), (83a/4), (83a/8),
(83a/9), (83b/12), (83b/16), (84a/2),
(84a/8), (84b/12), (84b/16), (84b/8),
(84b/9), (85a/1), (85a/10), (85a/12),
(85a/13), (85a/6), (85a/7), (85b/16),
(85b/2), (86a/10), (86a/11), (86a/4),
(86b/16), (86b/6), (86b/6), (86b/6),
(87a/11), (87a/13), (87b/11), (87b/11),
(87b/13), (88a/16), (88b/8), (89a/15),
(89a/4), (89a/6), (89b/10), (89b/14),
(89b/9), (8a/10), (8a/15), (8a/17), (8b/14),
(8b/15), (8b/9), (90a/5), (90a/8), (90b/2),
(90b/5), (90b/6), (90b/8), (91a/6),
(93b/15), (93b/2), (93b/3), (93b/6),

(94b/10), (94b/13), (94b/17), (95a/11),
(95b/17), (95b/17), (96a/10), (96a/11),
(96b/11), (96b/13), (96b/3), (96b/4),
(97a/2), (97a/6), (97a/9), (98a/15), (98a/2),
(98a/7), (98b/11), (98b/6), (99a/1),
(99a/10), (99a/11), (99a/12), (99a/12),
(99a/13), (99a/15), (99a/15), (99a/17),
(99a/4), (99a/8), (99b/1), (99b/2), (99b/3),
(9a/13), (9a/17), (9a/3), (9a/5), (9a/9),
(9b/15)

i. + dūr (151b/3), (151b/3), (153a/9),
(16b/12), (203a/1), (86b/6)

[= 1282]

iled-: İletmek.

i.-e (70a/3)

[= 1]

‘ilel: < Ar. İletler, hastalıklar, sakatlıklar.

‘i. + inū (108a/10)

[= 1]

‘ilel-i bātına: < Ar. Karın hastalıkları, iç hastalıklar.

‘i. (116b/3)

[= 1]

‘ilel-i hādise: < Ar. Oluşan hastalıklar.

‘i. + den (23a/11)

[= 1]

ilerü: İleri.

i. (135a/8), (135a/9), (140b/6), (154b/8),
(168b/11), (168b/2), (176b/16), (197b/14),
(208a/7), (212a/1), (36b/17)

i. + sinde (132a/12)

i. + ye (95b/7)

[= 13]

ilbāh: < Ar. 1. Üzerine düşme, zorlama. 2. Israr etme, direnme.

i. + eder (102b/11)

i. + edersin (84a/9)

i. +  tmekden (102a/17)

[= 3]

ilh m: 1. Allah tarafından insanın g nl ne bir Şey doğdurulma. 2. Peygamberlerin kalbine gelen il h  d Őunceler. 3. G n le doğan Şey. 4.  ce, g n le doğma.

i. (203b/8)

[= 1]

ilig: bk. ilik

i. + i (27b/17)

[= 1]

ilik: Kemiklerin i  boşluklarını dolduran yağlı madde.

i. (27b/16), (90a/15)

[= 2]

iliksiz:  liksiz.

i. (87b/8)

i. + ola (91a/2)

[= 2]

iliŐ-:  liŐmek.

i.- r (133a/1)

[= 1]

iliŐmek:  liŐme işi.

i. + den (168b/12)

[= 1]

ilk : < Ar. 1. Bırakma, bırakılma, terk, atma. 2. telkin etme, ilham etme. 3. bir kusuru başkasına y kleme.

i. +  de (151a/4)

i. +  der (178a/11), (178a/16), (20b/8)

i. +  d b (137a/1), (178a/13)

[= 6]

ill : < Ar.  ll , her h lde, ill  ki.

i. (106a/14), (107b/10), (109a/8), (109b/2), (10a/7), (110b/4), (112b/3), (116b/14),

(117a/1), (117a/2), (118b/4), (118b/5), (11a/4), (120a/6), (122a/17), (123a/1), (124a/12), (124a/14), (124a/8), (124b/12), (125b/12), (12a/4), (12b/13), (12b/13), (131b/12), (135b/10), (136a/16), (137a/11), (137a/13), (137a/13), (137a/15), (137b/1), (137b/4), (137b/9), (13a/2), (145b/16), (147a/16), (147b/12), (147b/15), (147b/6), (147b/8), (147b/9), (150a/4), (151a/7), (153a/9), (166b/15), (167a/12), (172b/10), (172b/13), (173b/4), (174b/14), (176a/5), (176a/6), (178a/10), (178a/10), (178a/3), (178a/7), (179b/14), (181a/10), (186a/10), (186a/2), (190b/13), (190b/14), (191a/10), (195a/7), (197b/7), (197b/9), (200a/1), (203a/4), (204a/15), (205a/2), (20a/2), (20b/1), (212a/4), (212a/5), (212b/4), (214b/13), (214b/4), (215b/17), (215b/8), (216a/14), (216a/2), (217a/16), (22a/15), (22b/5), (23b/7), (25b/2), (34a/8), (36a/3), (37b/17), (39b/13), (41a/6), (57a/1), (57a/9), (57b/3), (58b/7), (5b/5), (62b/4), (67a/8), (67b/14), (73a/12), (73b/6), (74a/14), (75a/13), (77a/12), (77b/5), (77b/9), (79a/9), (80a/11), (80a/4), (80b/16), (81a/3), (81a/3), (81a/8), (82b/1), (82b/15), (83a/12), (83a/5), (83a/5), (84a/3), (85a/8), (85b/16), (86a/11), (86a/3), (86b/5), (88a/11), (88a/15), (88a/17), (8a/16), (8b/14), (96b/10), (97a/1), (98a/15)

[= 133]

iller : bk. ileri.

i. (207b/14)

i. + den (14a/4)

[= 2]

 illet: < Ar. 1. Hastalık; sakatlık. 2. Sık sık tepen hastalık. 3. Sebep.

 i. (101b/9), (102a/4), (102a/5), (102a/5), (104a/6), (108b/6), (113a/4), (113b/6), (114b/5), (118b/1), (119a/2), (120a/16), (120a/17), (121a/9), (121b/1), (121b/6),

(123a/15), (123b/13), (124a/14),
(124a/17), (124a/8), (124b/12), (127a/14),
(148a/10), (191a/10), (194b/11)

‘i. + de (120b/14), (123b/11), (126b/10)

‘i. + den (120b/6)

‘i. + dür (104b/12), (110b/11), (110b/4)

‘i. + e (116a/2), (122a/8), (4b/17)

‘i. + i (101b/12), (105b/11), (105b/17),
(108b/5), (110a/10), (113b/8), (116a/10),
(117a/4), (131a/16), (74b/2), (74b/2),
(74b/3)

‘i. + ine (113b/11), (127b/4)

‘i. + ler (115a/15), (117a/11), (198b/1)

‘i. + lerde (115a/8)

‘i. + lerden (72b/15), (98a/9)

‘i. + lere (198b/13)

‘i. + leri (197a/17), (198a/1), (200b/12),
(4b/17)

‘i. + lerin (191b/7), (23a/10), (67a/16)

‘i. + lerinden (115b/5), (86a/2)

‘i. + lerini (19a/16), (20a/4)

‘i. + lerinüñ (108a/11)

‘i. + lerün (115b/1)

‘i. + olan (104a/3)

‘i. + ün (104a/4), (109a/4), (118b/6),
(123b/17), (126b/8), (67b/15)

‘i. + édüb (13b/6)

[= 78]

‘illet-i a‘şāb: < Ar. Sınır illeti.

‘i. (102a/5)

[= 1]

‘illet-i ‘azīm: < Ar. Büyük, çok ileri derecede olan illet, hastalık.

‘i. + dür (108b/4)

[= 1]

‘illet-i bātına: < Ar. Karın hastalığı, iç hastalık.

‘i. + nuñ (109b/4)

[= 1]

‘illet-i ceza‘-yı şedīd: < Ar. Şiddetli korkunun, kederin ilacı.

‘i. (102a/4)

[= 1]

‘illet-i ħabīse: < Ar. Kötü, ölüme sebep olan illet.

‘i. + dür (105a/17)

[= 1]

‘illet-i ħunnākıyye: < Ar. Nezle, boğaz iltihabı hastalığı.

‘i. + nün (114a/6)

[= 1]

‘illet-i iḥtilāc: < Ar. Seğirme, topallama hastalığı.

‘i. (123a/14)

[= 1]

‘illet-i kätıl: < Ar. Ölümcül hastalık.

‘i. + dür (113b/11)

[= 1]

‘illet-i nāfi‘asız: < Ar. + T. Çaresiz hastalık.

‘i. (86a/7)

[= 1]

‘illet-i nefād: < Ar. Zayıflık hastalığı.

‘i. (102a/4)

[= 1]

‘illet-i ‘izām-ı rıķāk: < Ar. İnce, güçsüz kemik illeti; kemiklerin güçsüz olması.

‘i. (102a/4)

[= 1]

‘illet-i remeke: < Ar. Zayıflık hastalığı.

‘i. (101b/10)

[= 1]

‘illet-i riyye: < Ar. Akciğer hastalığı illeti.

‘i. + nün (113a/17)

[= 1]

‘illet-i şehdiyye: < Ar. Çıban illeti.

‘i. (102a/2)

[= 1]

‘illet-i te‘ab: < Ar. Yorgunluk, bitkinlik illeti.

‘i. (102a/4)

[= 1]

‘illet-i teşbîk: < Ar. Ayakların birbirine girmesi, dolaşması illeti.

‘i. + de (104a/11)

[= 1]

‘illetü’l-bâḫna: < Ar. Karında bulunan hastalık.

‘i. (101a/2)

[= 1]

‘illetü’l-reyye: < Ar. Titreme illeti.

‘i. (101a/11)

[= 1]

‘ilm: < Ar. 1. Bilme, bilgi; bir şeyin doğrusunu bilme. 2. Okuyarak öğrenilen bilgi, nazarî bilgi.

‘i. (138a/8), (190b/10), (190b/13), (190b/14), (190b/14), (190b/5), (197b/4), (20a/1), (20a/10), (20a/16), (20a/16), (20a/3), (34a/17)

‘i. + de (20a/3)

‘i. + den (190a/9), (190b/9), (23a/2)

‘i. + e (20a/15), (36a/7), (5a/17), (85b/17)

‘i. + i (131b/17), (136b/8), (137a/16), (138a/9), (180b/8), (190b/10), (190b/3), (208b/7), (20a/1), (20b/16), (23a/3), (34a/15), (34b/11), (77b/5), (77b/6), (86a/1)

‘i. + ile (137b/1)

‘i. + imüz (21b/13)

‘i. + in (131a/15), (34b/4)

‘i. + inde (188b/6), (196a/11), (19a/14), (34b/4)

‘i. + inden (34b/3)

‘i. + ine (2b/8), (5a/16)

‘i. + ini (115a/16), (19b/16), (82b/10)

‘i. + inün (201b/10), (4b/16)

‘i. + ün (138a/10), (138a/4), (155b/1), (190b/9), (197b/13)

[= 58]

‘ilm-i bayḫarat: < Ar. Baytarlık ilmi.

‘i. (3a/9)

[= 1]

‘ilm-i celîl: < Ar. Büyük, ulu ilmi.

‘i. + dür (138a/9)

[= 1]

‘ilm-i fîrûsiyyet: < Ar. Ata binicilik ilmi.

‘i. (138a/8)

[= 1]

‘ilm-i şayd-ı vahş: < Ar. Vahşi hayvanların avlanması ilmi.

‘i. (3a/10)

[= 1]

‘ilm-i ṭıbb: < Ar. Tıp ilmi.

‘i. + da (4b/15)

[= 1]

iltevä-yı im‘â: < Ar. Bağırsakların birbirine dolaşması, bağırsak düğümlenmesi.

i. (102a/2)

[= 1]

ilticâ’: < Ar. Sığınma, barınma.

i. + ederler (170a/14)

[= 1]

iltifât: <Ar. 1. Yüzünü çevirip bakma. 2. Dikkat. 3. Hatır sorma, gönül alma.

i. + ı (35a/13)

i. + éder (109a/11), (111b/12)

[=3]

iltivâ': <Ar. 1. Sarılma. 2. Sarılıp dolaşma. 3. Büklüm büklüm olma. 4. Dalgalanma.

i. + da (181a/12)

i. + yla (175a/15)

[=2]

ilyet: <Ar. "ilye" Kıç, sağrı; but.

i. + i (187a/14)

i. + ini (186b/14), (186b/5)

[=3]

ilyeteyn: <Ar. Sağ ve sol butlar, kaba etler.

i. + i (183b/14), (187a/12)

[=2]

ilzâm: <Ar. Cevap veremez hâle getirme, susturma.

i. + eylediler (212a/9)

[=1]

îmâ: <Ar."em'â'" Bağırsaklar.

i. (110a/14), (147b/13)

i. + éde (78b/8)

[=3]

îmâd: <Ar. Direk, dikme, sütun.

î. + ı (135a/5), (67b/13)

[=2]

imâm-ı 'âlim: <Ar. Âlimlerin imamı.

i. (208b/4)

[=1]

îmân: <Ar. 1. İnanma, inanç. 2. İslâm dînini kabul etme.

i. (10b/1), (6b/6), (7b/6), (7b/7), (8a/5), (8b/11), (8b/7), (9b/14)

[=8]

im'â'-yı batn: <Ar. Karnın bağırsağı, bağırsak.

i. (32a/5)

[=1]

imdâd: <Ar. 1. Yardım. 2. Yardıma gönderilen kuvvet.

i. (189b/2)

[=1]

imdi: 1. Buna göre, şu hâlde, artık. 2. Şimdi.

i. (103a/3), (108a/16), (131a/17), (136b/4), (147a/14), (148a/2), (151a/6), (175b/1), (177a/10), (179b/2), (185b/1), (189b/10), (190b/17), (19a/13), (205a/9), (20a/14), (20a/16), (23b/7), (39b/12), (40b/13), (4b/2), (59a/11), (67a/15), (67a/9), (73a/5), (75a/11), (75b/12), (78b/13), (79b/5), (80a/5), (81b/11), (82b/14), (83a/3), (85a/15), (85b/11), (86a/1), (86a/5), (94b/16), (9b/2), (9b/9)

[=40]

imkân: <Ar. Olabilecek vaziyette bulunma; olabilirlik.

i. + ı (186a/13)

[=1]

imsâk: <Ar. 1. Bir şeyden el çekme, perhiz. 2. Zamanında oruca başlama, oruca başlama zamanı. 3. Cimrilik, pintilik.

i. (19a/9)

i. + eyle (137b/3)

i. + olunmaz (67a/8)

i. + éde (151a/1), (193b/10), (207a/1)

i. + éder (106a/5), (98a/12)

i. + édesin (119a/9)

i. + édüb (154b/17)

i. + êtmege (42b/7)

i. + êtdi (41a/9)

[= 12]

imtiḥān: < Ar. Deneme, sınama, sınıf geçmek için sorulan sualler, sınav

i. (171a/5)

i. + eylese (20a/3)

i. + ı (4b/10)

i. + êtdügümdür (67a/13)

i. + êtmek (103a/9)

[= 5]

imtilā: < Ar. 1. Dolgunluk. 2. Kan toplanma, kan durma.

i. + dan (169b/4)

i. + olması (109a/12)

i. + sıdur (214a/1)

[= 3]

imtināʿ: < Ar. 1. Çekinme, geri durma. 2. İmkânsızlık, olamayış.

i. (140b/3), (141a/4), (141b/1), (143a/15), (151a/6), (153a/14), (153b/1), (153b/12), (153b/6)

i. + a (137a/2), (147a/1)

i. + da (141a/2), (154b/15), (155b/1)

i. + dur (153b/14)

i. + eyle (147a/2), (154b/15)

i. + ı (139b/1)

i. + uḡ (116b/4), (148a/11), (153b/7), (153b/9)

i. + êde (109a/15), (153b/15), (154b/12), (82b/11)

i. + êder (109b/8), (110a/13), (142a/1), (74a/12)

i. + êderse (154b/10), (154b/9)

i. + êdesin (149a/3), (153b/13)

i. + êtmek (102b/2), (143a/11), (153b/10), (153b/7)

i. + êtmekdür (109a/11)

[= 39]

imtināʿ-ı ḥiddet: < Ar. Hiddetli, sert çekme.

i. (141a/3)

[= 1]

imtişāl: < Ar. 1. İcâbedeni, gerekeni yapma; bir örneğe göre hareket etme. 2. Alınan emre boyun eğme.

i. (203a/10)

i. + i (203a/8)

i. + êdüb (3a/16)

[= 3]

in-: İnmek.

i. (210a/5)

i.-di (214b/9)

i.-dükde (123a/4), (188a/5)

i.-dürdükdenşonra (69b/1)

i.-e (116b/13), (84a/14), (84b/5)

i.-en (30b/8)

i.-er (110b/7), (112a/10), (112a/11), (212b/14), (216a/2), (79a/15), (79a/17)

i.-ersin (181b/7)

i.-esin (181b/14)

i.-ince (117b/5), (119b/15)

i.-meye (133a/9)

i.-mezse (116b/2)

i.-miş (90b/7)

i.-se (206b/1), (206b/4), (214a/10), (72a/17), (84a/17), (86a/15)

i.-seler (84a/14)

i.-üb (182b/6), (82b/6)

[= 32]

inā: < Ar. Kap kakak.

i. (37a/13), (37a/15), (37a/17)

i. + yı (37a/13)

[= 4]

‘inād: < Ar. Bir konuda direnme, ayak direme, direktme, direnim.

‘i. + m (81a/5)

‘i. + édecek (83b/14)

‘i. + édesin (140b/3)

‘i. + édişseler (35a/6)

‘i. + édüb (67b/2)

[= 5]

‘inān: < Ar. 1. Dizgin. 2. Etme, yürütme.

‘i. (141a/3), (142b/1), (143a/1), (143a/10), (143a/11), (143a/11), (144a/1), (144a/4), (145a/2), (151a/13), (151a/3), (151a/9), (152b/2), (153a/14), (74a/6), (77b/5), (77b/7), (78b/10), (78b/11), (77b/6)

‘i. + a (34b/8)

‘i. + da (138b/2), (155b/4)

‘i. + ı (134b/17), (135a/4), (137b/3), (143a/12), (143a/13), (143a/13), (143a/14), (143a/17), (143a/4), (148a/15), (151a/12), (151a/4), (166b/13), (176b/5), (187a/7), (23a/3), (34b/8), (39b/10), (77b/5), (85a/2), (85b/9)

‘i. + m (143a/15)

‘i. + ndan (137a/10), (85b/15)

‘i. + mı (138a/12), (23a/3)

‘i. + u (138b/13), (143a/15), (152b/3), (153a/15), (155a/7), (176b/4)

[= 55]

‘inān-ı imsāk: ?

‘i. + m (138b/1)

[= 1]

inās: < Ar. Dişiler.

i. + ıdır (59b/4)

[= 1]

‘ināyet: < Ar. 1. Dikkat, gayret, özenme. 2. Lütuf, ihsan, iyilik.

‘i. + ile (4a/11)

[= 1]

inā-yı mebsūt: < Ar. Yaygın kap.

i. (36b/16)

[= 1]

in‘āz: < Ar. İnfezat (dişilik uzvunun açılıp erkeklik organını kavraması.)ın erkeklerdeki adlandırılması.

i. + dur (33b/9)

[= 1]

inbisāt: < Ar. 1. Yayılma, açılma, genişleme. 2. İç açılma, ferahlık.

i. + dur (208b/16)

[= 1]

incāz: < Ar. Yerine getirme, gerçekleştirme, uygulama.

i. (170a/3)

[= 1]

ince: Kendi cinsinden olanlara göre, dar ve kalınlığı az olan, kalın karşıtı.

i. (109b/1), (126a/9), (145b/11), (145b/12), (173b/5), (174a/17), (175b/8), (177b/11), (17b/8), (193b/12), (193b/7), (195a/11), (196a/7), (196a/7), (217a/17), (217a/17), (25a/2), (56a/5), (58b/17), (67b/11), (89b/1), (98a/10), (98a/17), (98a/4), (98a/8), (98b/13), (98b/14), (98b/15), (99a/6)

i. + dür (172b/1), (175a/17), (178a/13), (58b/15), (76a/14)

i. + ola (133b/13), (169b/6), (175b/6), (90a/1)

i. + olanlar (175b/7)

i. + olmaya (169a/14), (169b/5)

[= 41]	i.-e (198a/14), (200a/16), (70b/3)
inceliğ: bk. incelik	i.-esin (183a/15)
i. + ından (23a/7)	i.-ir (215a/14)
[= 1]	i.-üb (103a/6), (183a/4)
incelig: bk. incelik	i.-ür (103a/9), (103b/4), (119a/7)
i. + i (176a/12), (193b/12)	[= 10]
i. + inden (198a/3), (198a/9)	indürmek: İndirme işi.
[= 4]	i. (71a/8)
incelik: İnce olma durumu.	i. + dür (100b/9)
i. (175b/7)	[= 2]
i. + de (195b/13)	infāk: < Ar. Nafaka verip geçindirme, besleme.
[= 2]	i. (7a/4)
incit-: İncitmek.	i. + ederler (11b/8), (7a/3)
i.-meyeye (98b/11)	i. + etmezler (9a/13)
[= 1]	i. + etse (10b/8)
incüg: bk. incük	[= 5]
i. + i (17a/5), (213a/2)	infetāt: < Ar. Dişilik uzvunun açılıp erkeklik organını kavraması.
i. + inji (132a/13)	i. (33b/8)
i. + ün (39b/4)	[= 1]
i. + ün (17a/13), (17b/12)	inficār: < Ar. Fecir sökme, çıkma, yırtma, yarma
[= 6]	i. + ı (101b/11), (101b/17)
incük: İncik. 1. Baldır. 2. Bazı bölgelerde diz, ayak bileği, baldır veya kaval kemikleri.	[= 2]
i. + de (33b/14)	infisāh: < Ar. Bozulma, hükümsüz kalma.
i. + lerinde (24a/16)	i. + dan (40a/3)
[= 2]	[= 1]
incük kemügi: İncik kemiği.	infitāh: < Ar. 1. Açılma. 2. Tıkanmış bir şeyin açılması. 3. Safra, meni gibi sıvıların akması.
i. + nüñ (17a/6), (17a/8)	i. + ıdur (35b/12)
[= 2]	[= 1]
‘indi’l-lāh: < Ar. Allah yanında.	inhā’: < Ar. 1. Ulaştırma, yetiştirme. 2. Bir vazifeye tâyin veya bir maaşa terfî için yazılan yazı.
‘i. (207b/11), (9a/9)	i. (207b/3)
[= 2]	
indür-: İndirmek.	

[= 1]
inḥifār: <Ar. 1. Çukur, çukurlaşmış. 2. bk. ḥāfir
i. + ı (39a/4)
[= 1]
inḥifāz: <Ar. 1. Çökkünlük. 2. Aşağılanma,
alçaklanma.
i. + da (103b/11)
[= 1]
inḥinā: <Ar. "inḥinā" Münhanî olma, eğilme,
eğrilme, kavislenme, yay biçimine girme.
i. (187a/13), (91a/2)
i. + nuḡ (38b/17)
i. + sı (26b/9), (27a/11)
[= 5]
inḥinā-yı ricl-i feres: <Ar. Erkek ayağının
eğilmesi.
i. + dür (30b/1)
[= 1]
inḥirāf: <Ar. 1. Münharif olma, dönme, sapma. 2.
Doğru yoldan çıkma. 3. Değişme, bozulma. 4.
kırıklık.
i. + ma (35b/14)
[= 1]
inḥitāf: <Ar. 1. Düşme, aşağı inme, aşağılama. 2.
Yaşlılığa yüz tutma.
i. + dadur (20a/10)
[= 1]
iniş: İniş, inme işi.
i. (103a/14), (103a/14), (103a/16)
i. + de (188a/5)
i. + e (86a/15)
[= 5]
inḥitāf: <Ar. 1. Temayül, bir tarafa dönme. 2.
Bükülme, iki kat olma.
i. + ola (169b/11)

[= 1]
inkār: <Ar. 1. Yaptığımı saklama, gizleme;
yapmadım deme. 2. Reddetme, tanımama.
i. + eyledi (4b/7)
i. + eder (212b/1)
[= 2]
inkıbāz: <Ar. 1. Büzülüp toplanma, çekilme. 2.
Kasvet, keder, sıkıntı. 3. Kabızlık, peklik.
i. (35a/13), (36a/17)
i. + dur (208b/15)
i. + ma (39b/4)
[= 4]
inkılāb: <Ar. 1. Değişme, bir halden, başka bir
hale dönme. 2. Devrim.
i. + ları (175b/17)
[= 1]
inkılāf: <Ar. "kal" Kökünden sökmek, çıkarmak,
kopmak.
i. + ı (105a/9)
[= 1]
inkıtāf: <Ar. 1. Kesilme; arası kesilme. 2.
Kesilme, tükenme, bitme.
i. (101a/6), (198b/3), (55b/16)
i. + ı (198a/2), (24a/17), (27a/4)
i. + ıdur (198a/2)
i. + ma (27a/4), (31b/1)
[= 9]
inkıyād: <Ar. boyun eğme; kendini teslim etme.
i. + eledi (11b/16)
[= 1]
inkisār: <Ar. 1. Kırılma. 2. Gücenme. 3. Beddua,
ileneç.
i. (202b/13)
[= 1]

inmek: İnme işi.

i. (181a/15)

[= 1]

insān: <Ar. 1. Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı. 2. Âdemoğlu, âdem evladı.

i. (179a/5), (189b/10), (84a/1)

i. + a (108a/7), (86a/2), (86a/3)

i. + da (39a/1), (90a/3), (90a/4)

i. + dan (1b/7)

i. + uñ (188b/9), (33b/16)

[= 12]

inşā'a'l-lāh: <Ar. Allah isterse, Allah nasıbeti ise.

i. (117b/10), (119a/1), (120b/15), (123a/17), (124a/5), (124b/16), (125a/9), (126b/13), (126b/8), (127a/2), (136b/10), (140b/15), (143a/9), (151a/5), (153a/7), (153a/7), (181a/13), (183b/10), (184b/8), (195a/10), (199a/17)

[= 21]

inşā'a'l-lāhu: bk. inşā'a'l-lāh

i. (149a/13)

[= 1]

inşā'allāhu tebāreke ve te'ālā: <Ar. Mübarek ve yüce olan Allah nasip ederse, isterse.

i. (99b/3)

[= 1]

inşā'allāhu te'ālā: <Ar. Yüce Allah isterse.

i. (103b/15), (103b/2), (104a/3), (113a/2), (116a/2), (116b/10), (117a/14), (117a/4), (117b/14), (118a/14), (118a/16), (118b/1), (118b/8), (119a/6), (120a/3), (120a/5), (120a/7), (120b/3), (120b/9), (121a/7), (121a/9), (121b/10), (121b/14), (122a/5), (123b/6), (124a/12), (125a/1), (125b/1),

(125b/13), (125b/16), (125b/5), (126a/16), (126a/7), (127a/5), (127b/5), (136b/4), (151a/12), (166b/17), (170a/3), (170a/4), (183a/7), (183b/7), (193b/13), (194a/1), (194a/12), (196a/4), (198b/13), (19b/7), (208a/4), (86a/12)

[= 50]

intāc: <Ar. 1. Netice (sonuç) verme, neticelendirilme. 2. Doğurma.

i. (2b/8)

i. + eylediler (115b/4)

i. + olınurlar (88b/3)

i. + olunduğı (58a/17)

i. + eder (88b/4), (88b/5)

[= 6]

intifā': <Ar. Menfaatlenme, faydalanma.

i. + olunmaya (24b/6)

i. + olunmaz (176a/6), (23b/9), (85b/10)

i. + etmekden (210b/15)

[= 5]

intiḥāb: <Ar. 1. Seçme, seçilme. 2. Seçim. 3. En güzel.

i. + eyle (21a/17)

i. + olunan (59a/17)

[= 2]

intikāl: <Ar. 1. Bir yerden başka bir yere geçme; göçme. 2. Geçme, birinden diğerine geçme. 3. Ölme, öbür dünyâya göçme. 4. Babadan kalma miras. 5. Bir bahisten başka bir bahse geçme. 6. Hastalığın yer değiştirmesi.

i. + leri (208a/3)

i. + eder (113b/11)

i. + edersin (151a/16)

i. + etmiş (212a/10)

[= 4]

intişâb: <Ar. 1. Dikilip durma. 2. Yüksğe kaldırma.

i. + ı (187a/13), (38a/13)

[=2]

intişâr: <Ar. 1. Dağılmak, yayılmak, şişin dağılması, damar şişmesi, kabarmak. 2. Vücudun uygun olmayan bazı yerlerinde kıllar çıkması, tüylenme. 3. Öc alma.

i. (100b/12), (104b/11), (127b/4), (74b/2), (74b/3)

i. + dan (105a/4), (105b/11)

i. + uñ (104b/17)

[=8]

intişâr^c illeti: <Ar. Vücudun tüylenmesi.

i. (74b/2), (74b/3)

[=2]

intizâm-ı cihân <Ar. Cihanın nizâmı, düzeni.

i. + a (2b/1)

[=1]

intizâm-ı âlem: <Ar. Âlemin düzeni.

i. (1b/12), (2b/5)

[=2]

ip: İp.

i. (102a/11), (131b/5), (133a/15), (134a/3), (169b/10), (184b/3), (98b/11)

i. + dür (184b/6)

i. + ini (103a/11)

i. + ler (145b/8), (151a/15)

[=11]

iplik: Pamuk, keten, yün, ipek, naylon vb. dokuma maddelerinin uzun, ince liflerinden her biri. 2. Bu liflerin birlikte bükülmüş ve çekilmiş durumu.

i. (195a/17)

i. + den (133a/8)

i. + lerden (94a/9)

[=3]

îrâd: <Ar. 1. Getirme. 2. Söyleme.

i. (40a/15)

i. + eyledük (200b/13), (99b/4)

i. + ederiz (151a/11)

i. + ederüz (200b/15)

[=5]

îrâdet: <Ar. 1. İrâde, dileme. 2. Gönül isteği.

i. + i (197b/2), (203b/7)

[=2]

îrâs: <Ar. 1. Verme, verilme. 2. Sebebe olma, îcâb etme, gerekme. 3. Getirme.

i. + eder (94b/1), (95a/8), (95b/4), (97a/1)

[=4]

îrâz: <Ar. 1. Yüz çevirme, başka tarafa dönme. 2. Çekinme, sakınma

i. + da (194a/6)

i. + eyledi (4b/8)

i. + ederler (108a/5)

[=3]

irhâ: <Ar. Gevşetme, gevşetilme; sarkıtma, aşğı salıverme, koyuverme.

i. + ede (186b/14)

[=1]

iri: 1. Büyük, cesametli. 2. Metinde "iri" olarak yazılmıştır. Ancak Arapçadaki "arr" kökü "ses vermek; rakibe gülüp, bağırıp, çağırma" anlamıyla da örtüşür.

i. (109b/7), (216a/8), (68b/4), (78a/7), (96b/1), (96b/11), (96b/6)

i. + dür (174a/16), (194b/2)

i. + sini (120b/17)

i. + sözlü (8a/8)

[=11]

irin: Organizmanın herhangi bir yerinde iltihaplanma sonunda ölmüş hücre artıklarından ve bozulmuş akyuvarlardan oluşan, mikroplu veya mikropsuz, genellikle sarımtırak renkte koyuca sıvı, cerahat.

i. (110b/5)

i. + ün (102a/9)

[=2]

iriş: bk. irin

i. (105a/8), (109b/5), (111a/6)

i. + den (116b/13)

[=4]

irinlen-: İrinlenmek.

i.-ür (110b/11)

[=1]

irkāl: <Ar. Hızlı yürüme.

i. (69b/9)

i. + e (69b/9)

[=2]

irş: <Ar. 1. Ölmüş bir kimsenin evlât ve akrabasından sağ kalanlara düşen para veya mal. 2. Veraset, "soyaçekim.

i. (212a/9)

[=1]

irsāl: <Ar. 1. Gönderme, gönderilme, yollama. 2. Salıverme, koyuverme.

i. (4a/14)

i. + eyledi (2a/10)

i. + eylediler (203b/11)

i. + eylemişdür (189a/5)

i. + i (198b/11)

i. + ine (197a/7)

i. + oluna (59a/17)

i. + olunsa (213b/9)

i. + éde (151a/1), (186a/7), (37b/10), (73b/14)

i. + étdükde (191a/7)

i. + étmek (88b/1)

i. + étmeki.ün (192b/1)

[=15]

irşād: <Ar. 1. Doğru yolu gösterme, uyarma. 2. İrfan sahibi birinin, bir kimseye tarîkatı ve Tanrı yolunu göstermesi.

i. + olınursın (151a/5)

[=1]

irtibā: 1. Rabtedilme, bağlanış, bağlanma. 2. İlgî; ilgili olma. 3. Bağlantı, ibarelerin birbirini tutması.

i. (58b/2)

i. + ı (43a/4), (57b/16)

i. + olunur (57b/17)

i. + olunmaz (58a/4)

[=5]

irtifā: <Ar. 1. Yükselme. 2. Yükseklik, yükselti.

i. + da (103b/10)

i. + ı (39a/11)

i. + nda (186a/5)

i. + ndan (39b/10)

[=4]

irtihās: <Ar. 1. İztırap ve sıkıntı içinde bulunma; huzuru kaçma. 2. Ön ayakların iç taraftan birbirine vurması, birbirine değmesi.

i. (100b/16), (107a/13), (107a/14), (112a/1)

i. + dan (104a/15)

i. + éder (105b/5)

[=6]

irtiyāb: <Ar. Şüphelenme, duraklama.

i. + éderseş (21a/5)

[=1]

irtizā: < Ar. 1. Beğenme, seçme. 2. Razi olma, uygun bulma.

i. + édüb (1b/7)

[= 1]

irzā: < Ar. Razi, hoşnûdetme gönlünü etme, kandırma.

i. + édecek (6b/10)

[= 1]

īşāl: < Ar. Vusul buldurma, buldurulma; vardırma, vardırılma, ulaştırma, ulaştırılma.

i. + éde (188a/10)

[= 1]

īşār: < Ar. 1. İkrām; bahşiş. 2. Cömertlikle verme. 3. Dökme, saçma, serpme. 4. Kendi muhtaç olduğu halde bahşiş verme. 5. Seçme.

i. (15a/7)

i. + eyledi (201b/10)

i. + éder (18a/13)

[= 3]

īşābet: < Ar. Hedefe varma, hedefi vurma.

i. (15b/9), (33b/13), (53a/2), (55b/12), (55b/3)

i. + eyledi (191b/3), (191b/4)

i. + i (187b/9)

i. + inden (186a/11)

i. + ine (35b/13)

i. + éde (105b/10), (187b/13), (187b/14), (191a/16), (191a/17), (56b/2), (56b/4), (56b/7), (94a/16)

i. + éden (106b/6), (110a/15), (19a/15), (23a/11)

i. + éder (105b/14), (15b/13), (187b/11), (202b/12), (207b/7), (55b/2)

i. + éderse (190a/16)

i. + édersin (149a/13)

i. + édeydi (169a/12)

i. + édicek (202b/12)

i. + étmeye (56b/14)

i. + étdügi (197b/6)

i. + étdükde (110a/11), (179a/3)

i. + étmege (193a/7)

i. + étmek (179a/3), (212a/11)

i. + étmeye (180a/13), (186a/6)

i. + étmez (110b/5), (191b/3)

i. + étse (106b/14), (24b/4), (55b/4), (56b/9), (98b/5), (98b/8)

[= 50]

isbāt: < Ar. 1. Şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma. 2. Var etme.

i. + édüb (130b/16)

[= 1]

isfanāḫ: < Gr. Ispanak (*Spinacia oleracea*).

i. + ı (123a/13)

[= 1]

isfidāc: < Ar. Üstübeç, boyacılıkta kullanılan zehirli, bazik kurşun karbonat.

i. (120a/1), (120a/12), (120b/15)

i. + ı (120b/16)

[= 4]

ise: İse.

i. (103a/12), (103a/15), (103a/15), (103b/2), (104a/11), (104a/11), (104a/12), (107b/14), (112a/3), (114b/15), (116a/11), (116a/11), (119b/3), (134b/9), (138a/10), (138a/16), (138a/17), (147b/5), (148a/1), (148b/10), (148b/10), (148b/9), (155a/5), (15a/10), (167a/15), (169b/2), (179b/12), (180a/6), (193a/10), (196b/4), (197a/12), (197a/12), (197a/14), (197a/15), (197b/1), (199a/5), (199a/8), (199a/9), (22b/1), (24b/4), (41a/17), (67a/6), (67b/15), (67b/16), (67b/17), (68b/15), (71b/16),

(73a/14), (73a/14), (74a/12), (75b/13),
(75b/14), (7a/14), (87b/3), (87b/4),
(94b/10), (94b/12), (94b/12), (95b/17),
(97b/13)

[=60]

isicak: Sıcak.

i. (107a/5), (111b/5), (114b/6), (119a/1),
(121a/16), (121a/17), (122a/12),
(123a/14), (126a/9), (126b/13), (216b/13),
(98a/10), (216b/4)

i. + dan (216b/12), (208b/1)

i. + olsa (117b/17)

i. + olur (109a/6)

[=17]

is(i)m: <Ar. Ad.

i. (17b/14)

i. + i (41a/12)

i. + idür (15a/6), (15b/8)

i. + in (171a/14)

i. + ini (216b/1)

[=6]

iskemli: Tabure, iskemle.

i. (210a/8)

[=1]

islām: <Ar. 1. Hz. Muhammed'in Allah tarafından
tebliğine me'mur olduğu din. 2. Bu dinde olan
kimse, Müslüman.

i. (3b/17), (4a/5)

i. + da (4b/9)

[=3]

ismā'il: <Ar. Kutsal kitaplarda adı geçen, İbrahim
Peygamberin oğlu olan İbrani peygamberi.

i. (11b/13), (11b/16), (11b/17), (93b/2)

i. + e (11b/11), (11b/15)

i. + 'aleyhisselām (93b/3)

i. + 'aleyhisselāma (93b/1)

i. + üñ (11b/10)

[=9]

ism-i ḥalīfe: <Ar. Halifenin adı.

i. (1b/13)

[=1]

isnād-ı şahīh: <Ar. Doğruluğun reddedilmesi,
yalanlanması.

i. (12b/14)

[=1]

isr: <Ar. 1. İz, eser, âlamet, nişâne. 2. Meslek,
gidiş.

i. + ine (35b/16)

[=1]

isrā': <Ar. Sür'atledirme, hızlandırma,
çabuklandırma.

i. + ı (166b/15)

i. + edersin (80a/1)

i. + edesin (136b/16)

[=3]

issi: Isı, sıcaklık.

i. (123a/10), (16a/6), (195b/7)

i. + olur (114a/2)

i. + ye (20b/14), (88a/6)

[=6]

issilūğ: Isılık, sıcaklık.

i. + a (217b/16)

i. + ı (94a/2)

i. + ından (101b/7)

[=3]

issilık: Isılık, sıcaklık.

i. (115a/1)

i. + da (124a/8)

i. + dan (101b/3)
[= 3]
issilüg: Isılık, sıcaklık.
i. + inden (96a/9)
[= 1]
issin-: Isınmak.
i.-e (14b/8)
[= 1]
istār: <Ar. Altı buçuk dirhem ağırlığında (19,5 gr.) bir ölçü, dört veya dört buçuk miskal.
i. (117a/10), (117a/5), (117a/5), (117a/6), (117a/6), (117a/9), (117b/5), (117b/7), (120b/16), (122b/10), (122b/9), (122b/9), (127b/3), (127b/4)
[= 14]
iste-: İstemek.
i.-digi (143a/16), (213b/16)
i.-diler (190a/5)
i.-dügi (102a/16), (193a/16)
i.-dügiñ (134b/5), (135a/2)
i.-dügiñde (135a/1)
i.-dügüm (15b/12)
i.-dügün (76a/4), (81a/2), (88b/14), (96a/10)
i.-dükde (109a/8), (36b/8), (76b/4), (90b/17)
i.-düklerin (202b/2)
i.-meseñ (36a/7)
i.-meye (91a/1)
i.-r (104a/11), (108b/11), (112a/9), (123a/1), (138a/14), (147a/16), (148a/5), (14a/4), (155a/6), (155a/6), (155a/7), (200a/11), (200a/14), (211b/13), (213b/17), (216b/4), (5a/12), (77a/14), (83b/14), (84a/3), (84a/7)
i.-rler (7a/14)

i.-rse (149a/4), (82a/7)
i.-rseñ (133a/12), (134b/13), (135a/1), (143a/7), (146a/3), (156b/9), (183a/15), (184a/10), (184a/16), (184a/4), (184a/7)
i.-rseñüz (9b/5), (9b/6), (156b/7)
i.-rsin (103a/13), (103a/9), (123b/11), (126b/5), (131b/15), (132b/16), (134b/2), (134b/6), (136a/8), (136b/11), (145b/1), (147a/11), (148b/3), (153b/10), (166b/17), (170a/1), (176b/6), (176b/9), (179a/13), (179b/13), (179b/3), (181a/15), (182b/12), (183b/10), (199a/14), (199a/15), (200b/2), (215b/3), (216a/17), (68a/8), (74b/6), (76b/1), (78b/12), (80b/1), (80b/2), (80b/5), (81a/6), (85a/1), (85a/5), (99a/7)
i.-se (114a/3), (200b/8), (74a/17), (82a/7), (84a/16)
i.-seler (76b/9)
i.-señ (144a/7)
i.-ye (154b/17), (71b/12), (83b/4)
i.-yen (193a/8), (34b/4)
i.-yesin (136b/14), (136b/2), (177a/16), (182a/16), (81a/3)
[= 115]
isti'ānet: <Ar. Avn, yardım isteme.
i. + eder (23b/15)
i. + édüb (132a/7)
[= 2]
istibdāl: <Ar. 1. Değiştirme, değiştirilme. 2. Bir şey verip, yerine başka bir şey isteme.
i. + eyle (21a/10)
i. + étmege (21a/10)
[= 2]
istibšār: <Ar. Müjde alma, hayırlı bir haber alıp sevinme, ferahlama.
i. + ederler (7a/11)
[= 1]

isticmā': <Ar. Toplamak, toparlamak, özetlemek, sahiplenmek.

i. + ından (197b/5)

[= 1]

istidā': <Ar. 1. yalvararak isteme. 2. istidâ, dilekçe.

i. + eyledi (37a/11)

[= 1]

istidāl:

i. + étmege (21a/6)

[= 1]

istidâret: <Ar. 1. Dâire biçimine girme, değirmi olma, değirmilenme. 2. Dönme, dolaşma.

i. + de (56a/10)

i. + i (136a/8), (206a/7)

[= 3]

istifā': <Ar. tamâmiyle alma, alınma; ödetilme.

i. + ederler (189b/16)

[= 1]

istifrâğ: <Ar. 1. Mümkün olanı sarf etmek, harcamak. 2. Kusma, kay.

i. + éde (19b/16)

[= 1]

istiğnâ: <Ar. 1. Aza kanaat etme, tokgözlülük. 2. İhtiyaçsızlık. 3. Nazlanma; ağır davranma. 4. Çekinme.

i. + sı (170b/1), (170b/3)

[= 2]

istikâm: <Ar. 1. Sağlamlık, kuvvet. 2. Kuvvetli siper.

i. (115a/12), (115a/13)

i. + ı (193a/9)

[= 3]

istihrâc: <Ar. 1. Çıkarma, çıkarılma. 2. Netice çıkarma. 3. Mânâ çıkarma, anlama; ileriye görme.

i. (77b/15)

i. + éde (74a/9)

i. + édüb (116b/8)

i. + étmege (87b/7)

[= 4]

istihsân: <Ar. Beğenme, beğenilme, güzel sayılma, güzel bulma.

i. + eylemişsin (87b/2)

i. + olunur (169a/8)

[= 2]

istihyâ: <Ar. Haya etme, utanma.

i. + eyleme (131b/14)

i. + éder (5b/10)

i. + étmeye (147b/17)

[= 3]

istikâmet: <Ar. 1. Doğruluk, doğru hareket. 2. Bir şeyin bir tarafa doğrulması, uzanması.

i. (146b/14), (81b/9)

i. + i (206a/8)

[= 3]

istikbâr: <Ar. Büyükleme, kendini büyük görme.

i. (20b/17)

[= 1]

istikbâl: <Ar. 1. Gelecek zaman. 2. Birini karşılama, birine karşı çıkma

i. + éderse (179b/17)

i. + édesin (181b/9)

[= 2]

istiklâl: 1. Kendi başına olma, kimseye bağlı bulunmama. 2. Az bulma, azımsama, az sayma.

i. + idür (183a/17)

[= 1]

istikrā: <Ar. 1. Gezme, dolaşma; avarelik, konuklama. 2. Bir şey hakkında etraflı bilgi edinme.

i. + édüb (77b/14)

[= 1]

istikşā: <Ar. Bir şeyin künhüne varmaya çalışma, inceden inceye araştırma.

i. + édüb (103b/12)

[= 1]

istikmāl: <Ar. İkmāl etme, kemâle erdirmeye, tamamlama, bitirme.

i. (201a/14)

i. + êtmegile (197b/3)

[= 2]

isti'fā: <Ar. 1. Bir yeri kuvvet kullanarak ele geçirme. 2. Yayılma, kaplama

i. + éder (14a/5)

[= 1]

istilkā: <Ar. Arka üstü yatma, arka üstü yatarak uyuma.

i. (152b/7)

i. + édersin (152b/6), (152b/7)

i. + êtmezsın (152b/8)

[= 4]

istilkā-yı fāhiş: <Ar. Arka üstü yatma, kötü yatma.

i. (152b/8)

[= 1]

istimā': <Ar. 1. Dinleme, dinlenilme, işitme, işitilme. 2. Dinleyip kabul etme. 3. Kulak verip dinleme.

i. + i (22a/5)

i. + éden (102b/1)

i. + êtdüğümüz (115b/3)

[= 3]

isti'māl: <Ar. Kullanmak, faydalanmak.

i. + den (42b/11)

i. + eyle (140b/8), (140b/9), (140b/9), (148a/11), (78b/17), (80a/7), (86b/12), (87b/1)

i. + eyledi (37a/6)

i. + eylediler (146a/5), (190a/4)

i. + i (114b/1), (147b/5)

i. + inde (20b/4)

i. + inden (147a/17)

i. + ine (20b/3)

i. + olına (88b/6)

i. + olunur (107a/17), (136a/6), (176b/12), (19b/2)

i. + olunmaz (19b/2)

i. + olunur (42b/5)

i. + éde (127a/17), (197b/10), (75b/16), (98a/5)

i. + édecek (147b/4)

i. + édeler (121a/4)

i. + éder (202b/5)

i. + éderler (153b/14), (179a/6), (83a/8)

i. + édersin (155a/17)

i. + édesin (116a/11), (122b/10), (122b/9), (127b/1), (127b/4), (137a/4), (140b/2), (155a/3), (167a/7), (167b/3), (195b/4), (195b/5), (84a/4)

i. + êtdigünj (74b/7)

i. + êtdikleri (146a/4)

i. + êtmegile (147b/2)

i. + êtmek (147b/3), (179a/7), (77b/16), (81a/5)

i. + êtse (85b/9)

[= 56]

istinād: <Ar. 1. Dayanma. 2. Güvenme.

i. + éde (40a/13)

- i. + éder (112a/3), (23b/14)
[= 3]
- istinşār:** < Ar. Yardım isteme.
i. + olunduğı (170a/10)
i. + olunmaz (170a/9)
[= 2]
- istinşāk:** < Ar. Koklama, içine çekme, burnuna çekme, soluma.
i. + étdükde (111a/8)
[= 1]
- istirāhat:** < Ar. Rahat etme, dinlenme.
i. (196a/12)
i. + dur (204a/5)
i. + éde (103a/11), (142a/3), (216b/3), (71b/3)
i. + édesin (179b/10)
[= 7]
- istirhā:** < Ar. Rehavet gelme, gevşeme.
i. (17b/6), (25a/10)
i. + olmaya (79b/2)
i. + sı (199a/6), (24b/4)
i. + sından (198a/11), (198b/11)
i. + éder (113a/12), (113a/8)
i. + étmeye (197a/7)
[= 10]
- istirhā-yı hūşye:** < Ar. Hayvanın hayanın gevşemesi, sarkması.
i. (125b/14)
[= 1]
- istirhā-yı hūşyeteyn:** < Ar. Hayvanın hayalarının gevşemesi, sarkması.
i. (101a/16)
[= 1]
- istirsāl:** < Ar. Rahatlık, ebestlik, düz ve uzun olma.
- i. + i (198a/12)
[= 1]
- istiṭāʿat:** < Ar. Takat, kudret, güç yetme, güç yeterlik.
i. (191a/4)
[= 1]
- istiṭālet:** < Ar. 1. Uzanmak, uzantı, uzayıp gitmek. 2. Birisi üzerinde faziletlilik davasında bulunmak. 3. Vücutta bazı organların uzaması.
i. (20b/2), (56a/10)
[= 2]
- istitār:** < Ar. Gizlenme, örtünme.
i. + uñ (151b/3)
[= 1]
- istivā:** < Ar. 1. Müsavi olma, denk olma. 2. Düz olma, düzlük. 3. Kaplama, örtme.
i. (153b/16), (81a/17), (81b/9)
i. + da (135b/14), (156a/1), (156b/1), (79a/3)
i. + dur (185b/16)
i. + sı (135a/7), (38b/11), (38b/3)
i. + sıyla (38a/14)
i. + ya (136b/17)
[= 13]
- istivāʾī:** < Ar. Eşit, denk, düz; kaplama, örtme, ortada ve tam bir derecede bulunma ile ilgili, kusursuz.
i. (79b/12)
[= 1]
- ʿiṣyān:** 1. İtaatsizlik, emre boyun eğmeme. 2. Ayaklanma.
ʿi. + éde (78b/3)
ʿi. + édicek (75a/12)
[= 2]
- iş:** İş, çalışma, etkinlik.

i. (105b/9), (13a/4)

i. + de (177b/7)

i. + e (24a/17)

i. + i (150a/8), (189b/12), (71b/2)

i. + idür (6b/17)

i. + lerde (6b/14), (84a/4)

i. + ün (86b/9)

[= 11]

ġiġ: <Ar. 1. Yaşayış, yaşama. 2. Ekmek, gıda. 3. Yaşama tarzı, zevk ve safa.

ġi. (13b/5)

[= 1]

iġaret: <Ar. 1. Bir şeyi (kaş, göz, el, parmak, baş ile) gösterme. 2. İz, alâmet, nişan.

i. (177b/4)

i. + den (110a/14)

i. + eyledük (99a/2), (99b/6)

i. + i (22a/16), (88b/10)

i. + olına (84a/2)

i. + eder (18a/11)

[= 8]

iġaret-i ġasene: <Ar. Güzel iġaret.

i. (144a/5), (146b/7), (196b/12)

[= 3]

iġġāl: <Ar. 1. Meġgul etme, iġle uğraştırma. 2. İġten alıkoyma. 3. Tutma.

i. + éde (196b/2)

[= 1]

iġid: İġitmek, duymak.

i.-e (82a/12), (85b/8)

i.-ür (25a/4)

i.-ürsin (108b/10)

[= 4]

iġidil: İġitilmek.

i.-en (32b/12)

i.-ür (175b/16)

[= 2]

iġit-: İġitmek.

i.-diler (12b/5), (12b/6)

i.-dük (76b/15)

i.-medi (12a/3)

i.-meye (25a/14), (89b/8)

i.-miġ (209b/1), (209b/15), (209b/16)

[= 9]

iġle: İġlemek.

i.-dikleri (166b/3)

i.-diler (134b/15)

i.-düġi (193b/5), (72a/2), (72a/9), (86b/9)

i.-mesün (150a/8)

i.-meye (149a/7)

i.-r (105b/9), (148b/8), (155a/5), (19b/6), (208a/11), (78b/1)

i.-rse (156b/5)

i.-rsin (86a/13)

i.-se (136b/8)

i.-ye (71b/11), (72a/2), (72a/9)

i.-yesin (199a/16)

[= 21]

iġled: İġletmek.

i.-iceġin (199a/16)

[= 1]

iġlemek: İġleme iġi.

i. (155a/5)

[= 1]

iġtiġā: <Ar. 1. Meyil, istek. 2. İġtah, yemek yeme isteġi.

i. + olunur (169a/8)
i. + sı (216b/14)
i. + sını (216b/14)
i. + êtdügi (18a/11)
[= 4]

iştirâ: < Ar. Satın almak isteme; satın alma.
i. (59a/2)
i. + eyledi (37b/13)
i. + êderler (88b/9)
[= 3]

i'fâ: < Ar. Verme, verilme; ödeme.
i. + olunur (2b/14)
i. + êder (7b/3), (8a/10)
i. + êtdügi (7a/10)
i. + êtmegile (5b/16)
[= 5]

i'fâ'at: < Ar. Alınan emre uymak, söz dinlemek, boyun eğmek.
i. + êde (87a/7)
i. + êtmez (77b/8)
[= 2]

i'tak: < Ar. Azâdetme, edilme.
'i. (88b/12)
[= 1]

i'fâm: < Ar. Yemek yedirme, yemek verme, verilme.
i. + eyledi (211b/3)
[= 1]

i'târ: < Ar. Atın çok sık sürçmesi, atların ayaklarının zayıflığından kaynaklanan bir yürüyüş kusuru.
'i. (104a/12)
[= 1]

i'tidâl: < Ar. Orta oluş, ortalama, aşırı olmama hali, ölçülülük.

i. (153b/3), (183b/16), (191a/7), (214a/7), (27b/7), (76a/15)

i. + de (19b/9)

i. + dür (191a/1), (194a/9)

i. + i (175b/9)

i. + inden (38a/6)

i. + ini (191a/3)

[= 12]

i'timâd: < Ar. 1. Dayanma, güvenme. 2. Emniyet, güven.

i. (13a/6), (34a/17)

i. + a (197a/14)

i. + eylesün (197a/15)

i. + ı (192b/12), (192b/13), (192b/15)

i. + muñ (192b/10)

i. + olunur (181a/9)

i. + êde (186b/14)

i. + êder (192b/9), (23b/16)

i. + êderse (193a/2)

i. + êdesin (151b/1), (153b/7), (183b/10), (196b/1), (77b/2)

i. + êdüb (77a/17)

i. + êtdigiñde (197a/10)

i. + êtdüğüñ (77b/2)

i. + êtmege (193a/6)

i. + êtmek (192b/10), (192b/11)

i. + êtmeyesin (132a/14), (145b/5)

[= 26]

i'timâd-ı şedîd: < Ar. Şiddetli, güçlü güven.

i. (186b/13)

[= 1]

i'tirâz: <Ar. Bir fikri, bir hükmü kabul etmeyip çürütmeye kalkışma.

i. + eder (77a/14)

i. + edesin (154b/2)

[= 2]

i'tiyād: <Ar. Âdet edinme, alışma; alışkanlık.

i. + ıdur (190b/8)

[= 1]

itkân: <Ar. 1. Muhkem, sağlam kılma. 2. İnanma, emîn olma.

i. (197b/5)

[= 1]

itlâf: <Ar. 1. Telef etme, mahvetme, öldürme. 2. Lüzumsuz yere harcama. 3. Yok etme, bozma.

i. + ından (203a/3)

[= 1]

itlâf-ı ervâh: <Ar. Canların, ruhların yok oluşu.

i. (203a/6)

[= 1]

itmâm: <Ar. Tamamlama, bitirme, tamam etme, edilme.

i. + ındandur (208b/15)

i. + étmeyesin (167a/4)

[= 2]

ittibâc: <Ar. Tabî olma, uyma, ardısıra gitme.

i. + dan (203a/7)

[= 1]

ittifâk: <Ar. Birleşme, uyuşma; sözleşme.

i. (131b/17), (214b/12)

i. + ıdur (190a/16)

i. + étsele (166b/2)

[= 4]

ittihâz: <Ar. 1. Edinme, edinilme. 2. Kabul etme. 3. İtibâr etme, sayma, tutma. 4. Kullanma. 5. Kurma, düşünme, tasarlama.

i. (132b/12)

i. + eyle (133b/6)

i. + olına (176a/5)

i. + olunur (34a/13)

i. + olunan (59b/2)

i. + éde (191b/12), (212a/13), (76a/13)

i. + éderler (189b/14), (189b/15)

i. + édesin (132b/13), (145b/1), (179a/9), (196a/2)

i. + édine (99a/6), (99a/7)

i. + étdüm (11b/12)

[= 17]

ittisâc: <Ar. 1. Bollaşma, genişleme. 2. Bolluk, genişlik.

i. + ı (38b/11), (38b/12), (39a/11), (39a/13), (39b/1)

i. + ıdur (40a/5)

i. + ına (39b/2)

i. + ını (186b/14)

i. + ıyla (38a/16)

[= 9]

ittişâl: <Ar. 1. Bitişme, kavuşma, ulaşma. 2. Birbirine dokunma. 3. Yakınlık.

i. + i (86a/6)

[= 1]

i'tibâr: <Ar. Saygı gösterme. 2. Ehemmiyet verme. 3. Şeref, haysiyet.

i. (175b/16), (185b/5)

i. + eyle (36a/8), (36a/8)

i. + olunan (178a/7)

i. + étseñ (36a/6)

[= 6]

‘ivaz: < Ar. Bedel, karşılık, karşılık olarak verilen şey.

‘i. (211b/10), (211b/6)

[=2]

i‘vicāc: < Ar. 1. Eğri büğrü olma, eğrilme. 2. Doğru hareket etmeme, doğru davranmama.

i. + dan (198b/6)

i. + ı (38b/17)

i. + ından (198b/10)

[=3]

i‘vicāc-ı ‘unk: < Ar. Boyunda eğrilme, eğrilik.

i. (101b/1)

[=1]

iz: İz, işaret.

i. + de (136a/8)

i. + i (136a/8), (217b/17)

i. + inden (136a/9)

i. + ine (35b/16), (35b/16)

[=6]

izā: < Ar. "ezā" İncinme, incitme, can yakma, eziyet.

i. + dan (94a/2)

[=1]

izā‘at: < Ar. Zayi etme, kaybetme.

i. + étmez (5b/7)

[=1]

izāḥ: < Ar. Açık, apaçık anlatma, açıklama.

i. + olunub (131a/4)

[=1]

izāle: < Ar. giderme, giderilme; yok etme.

i. (3a/6)

i. + sinde (203a/15)

i. + éderdi (191b/8)

i. + éderler (21b/3)

[=4]

‘izām: < Ar. 1. Büyükler, ulular. 2. Kemikler.

‘i. + ı (35a/3)

‘i. + ını (23a/6)

[=2]

‘izār: < Ar. 1. Yanak. 2. < Ar. Koşum takımının çeneyi tutan alt kısmı.

‘i. (133a/8)

‘i. + a (25a/13)

‘i. + ı (133a/8)

‘i. + ında (133a/14)

‘i. + ını (76a/17), (76b/1)

‘i. + uḡ (24b/13), (89b/11)

[=8]

‘izār-ı rūmiyye: < Ar. Rum izârı. (Koşum takımının çeneyi tutan alt kısmı.)

‘i. (133a/12)

[=1]

i‘zāz: < Ar. 1. Aziz kılma, saygı gösterme. 2. İkrâm etme, ağırlama.

i. (170b/7)

[=1]

izḥār: < Ar. 1. Gösterme, meydana çıkarma. 2. Yalandan gösteriş.

i. + eyledi (201a/15)

i. + ın (77b/15)

i. + uḡa (182b/5)

i. + étmek (207b/1)

[=4]

izḥār-ı aḥkām-ı tecrīd: < Ar. Ayrılmış, unutulmuş hükümleri gösterme, ortaya çıkarma.

i. + eyledi (131a/2)

[=1]

izhār-ı dīn-i metīn: <Ar. Dinin, Allah'a bağlılığın ortaya çıkışı, dinin gücünü gösterme.

i. (201b/9)

[= 1]

izdiḥām: <Ar. Kalabalık, yığılma, kalabalıktan sıkışma.

i. (170a/15), (188b/3)

i. + da (170a/16)

i. + ina (82a/12)

i. + ında (133a/1)

i. + olur (84a/13)

[= 6]

izdiḥāmınsız: <Ar. + T. Yığılmadan, sıkışmadan.

i. (207b/4), (207b/4)

[= 2]

izle-: İzlemek.

i.-r (217b/17)

[= 1]

izn: <Ar. İzin, yasağı kaldırmak, bir şeye ruhsat vermek, yol vermek.

i. (74a/14)

[= 1]

izz: <Ar. 1. Değer, kıymet. 2. Yücelik, ululuk. 3. Güçlülük.

ʿi. (13a/5), (201b/17), (203b/5), (204a/14)

ʿi. + i (202a/4)

[= 5]

izzet: <Ar. 1. Değer, kıymet; yücelik, ululuk. 2. Kuvvet, kudret. 3. Hürmet, saygı; ikram, îzâz.

ʿi. (170a/13), (170a/14), (1b/8), (205a/15), (212a/11)

ʿi. + i (204b/6)

ʿi. + ile (4a/9)

ʿi. + lerine (176a/2)

[= 8]

izz-i zāhir: <Ar. Görünen, açıkça belli olan değer, kuvvet, ululuk.

ʿi. (14b/1)

[= 1]

-K-

ḳab: Kabuk.

k. (117a/17), (122b/11), (125b/4), (127b/4), (184a/5), (68a/1), (68a/1)

k. + a (184a/6), (98a/9)

k. + dur (184a/4)

k. + ı (107a/2), (169a/11), (184a/6), 74b/8)

k. + ın (210a/6)

[= 15]

kaʿb: <Ar. 1. Topuk kemiği, ayak bileği, aşık kemiği. 2. İki boğum arasındaki yumru.

k. (40a/5)

k. + ı (194a/15), (194b/5)

k. + ında (194b/6)

k. + uḡ (169b/15)

[= 5]

ḳaba: Özensiz, gelişigüzel yapılmış, zevksiz, sakil, ince karşıtı

k. + ca (183b/14), (186b/5)

[= 2]

ḳabağ: bk. ḳabağ

k. + ı (56a/4)

k. + ıdur (101b/15)

[= 2]

ḳabağ: Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, sarı çiçekli, birçok türü olan bir bitki

k. (121b/11)

[= 1]

ķabar-: Kabarmak.

k.-ır (174a/16)

k.-maz (41b/2)

k.-ur (114a/1), (83b/6)

[=4]

ķabara: 1. Dayanıklılık sağlamak amacıyla, ayakkabıların altına çakılan, yassı, ve iri başlı demir ivi. 2.Şişlik, kabarıklık.

k. (104b/10), (104b/3)

k. + dur (106b/4)

[=3]

ķa'beyn: <Ar. İki topuk kemiği, ayak bileği, aşıık kemiği.

k. (35b/14)

[=1]

ķabī: <? Bir mızrak türü.

k. (169a/3)

[=1]

ķabīh: <Ar. 1. irkin, yakışıksız, fena, ayıp [şey]. 2. Dirsek tarafındaki pazı kemiğinin ucu ve kanarı.

k. (145b/10), (177a/9), (29b/14), (29b/16)

k. + dür (133b/11), (136b/8), (147a/9)

k. + ola (89a/17)

k. + olur (193b/3)

[=9]

ķābil: <Ar. 1. Kabul eden, kabul edici. 2. olan, olabilir.

k. + dür (135a/13)

k. + olanları (123b/9)

[=2]

ķābile: <Ar. Göçebe insanlarda, aynı soydan sayılan ve birbaşa itaat eden bir topluluk.

k. (13b/2)

[=1]

ķābiliyyet: <Ar. Kabiliyet, yetenek.

k. + i (8a/11)

[=1]

ķabl-i şedīd: <Ar. Şiddetten önce, şiddetlenmeden önce.

k. + olub (102b/10)

[=1]

ķabūl: <Ar. Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olma.

k. + éder (210a/4), (75b/3), (76a/1)

[=3]

ķabuę: Kabuk.

k. + ı (105a/8), (118b/1)

k. + ın (126a/10)

k. + ına (113b/1)

[=4]

ķabz: <Ar. 1. El ile tutma. 2. Avuç içine alma, kavrama. 3. Azrail tarafından ruh alınma, ölme. 4. Peklik, amelsizlik, kabız.

k. (193b/8)

k. + eyle (147a/13)

k. + éde (191b/12), (192a/1), (200b/10), (200b/10), (35b/3)

k. + édecek (179b/1), (192a/1), (192a/7), (193b/11), (196b/11)

k. + éder (112b/1)

k. + édersin (181a/15)

k. + édesin (196b/7)

k. + édici (210b/11)

k. + étdikde (186b/13), (192a/7)

k. + étdüęi (191b/12)

k. + étmeęe (192a/7)

k. + étmişdür (41a/8)

k. + étse (33b/8)

[= 22]

kabza: < Ar. 1. Tutacak, tutamak yeri, sap. 2. Bir tutam, bir avuç, bir el dolusu şey. 3. Pençe.

k. (187a/10), (190a/16), (190b/1)

k. + dur (187a/11)

k. + nuş (193b/9), (197a/6), (198a/11), (199a/6)

k. + sı (176a/8), (176b/2), (176b/6), (187a/10), (192a/9), (193a/3), (193a/9), (198a/4)

k. + sına (179b/11), (192a/15), (192b/9)

k. + sında (180a/16)

k. + sını (181a/15)

k. + sınış (198b/11)

k. + ya (193b/10)

[= 23]

kac-: Kaçmak.

k.-dugın (204b/4)

[= 1]

kacmak: Kaçma işi.

k. (185b/4)

[= 1]

kaç-: Kaçmak.

k.-acağ (207b/16)

k.-an (171a/5)

k.-ar (206a/15)

k.-arlar (208a/1)

k.-dıklarında (18b/7)

k.-dılar (18b/7)

k.-sa (167b/9)

[= 7]

kaçan: Ne zaman, ne vakit.

k. (111a/9), (148a/12), (184a/7), (204a/13), (206b/4)

k. + kim (102b/1), (103a/16), (103a/7), (103a/9), (103b/1), (103b/12), (103b/17), (103b/3), (104a/15), (104a/3), (104a/4), (104a/6), (104b/9), (105a/1), (105a/15), (105a/4), (105b/10), (105b/6), (106a/5), (106a/7), (106a/9), (106b/13), (106b/15), (107a/3), (108b/10), (108b/3), (109a/1), (110a/9), (110b/9), (111a/15), (111a/3), (111b/13), (111b/16), (111b/5), (111b/6), (111b/8), (111b/9), (112a/7), (112b/16), (112b/9), (113a/12), (113a/8), (113b/17), (113b/7), (114a/1), (114a/15), (114a/2), (114a/9), (114b/1), (114b/4), (114b/6), (114b/7), (114b/7), (114b/8), (114b/9), (115a/13), (116a/10), (116b/1), (116b/12), (117a/16), (117b/16), (117b/2), (118a/1), (118b/11), (119a/7), (119b/10), (119b/4), (119b/9), (11b/1), (120b/13), (120b/4), (121a/14), (122a/2), (122a/3), (122a/8), (122a/8), (122b/7), (123a/15), (123b/11), (123b/3), (124a/17), (124b/9), (125a/7), (125b/6), (125b/8), (126a/7), (126b/4), (127a/13), (12b/2), (131a/10), (131a/13), (131a/14), (131a/17), (131b/3), (131b/6), (132a/10), (132a/2), (132a/8), (132b/16), (132b/2), (132b/5), (132b/6), (132b/9), (133a/15), (133a/5), (133b/11), (133b/17), (133b/9), (134a/1), (134a/1), (134a/14), (134a/15), (134a/16), (134a/17), (134a/5), (134b/12), (134b/2), (134b/4), (134b/4), (134b/6), (135a/10), (135a/13), (135b/8), (136a/1), (136a/17), (136a/3), (136a/8), (136b/11), (136b/14), (136b/2), (136b/7), (136b/9), (137a/16), (137a/3), (137b/1), (137b/17), (138a/11), (138b/11), (138b/5), (138b/7), (138b/9), (13a/12), (140b/1), (140b/3), (143a/1), (143a/11), (143a/12), (143a/13), (143a/16), (144a/1), (144a/12), (145b/1), (146a/11), (146a/12), (146a/13), (146a/14), (146a/5), (146a/7), (146a/7), (147a/10), (147a/12), (147a/8), (147b/7), (148a/9), (148b/13), (148b/15), (14a/11), (14a/4), (14a/7), (150a/7), (151a/4), (151b/3), (152b/10), (153a/10), (153a/2), (153b/10), (154b/1), (154b/6), (154b/7),

(155a/13), (155a/3), (155a/6), (155b/10),
(155b/11), (155b/13), (155b/4), (155b/6),
(156b/10), (156b/13), (156b/4), (15a/2),
(15b/13), (15b/8), (166b/1), (166b/16),
(167b/8), (168b/11), (168b/9), (169b/17),
(16a/1), (16a/6), (171a/6), (175b/2),
(175b/8), (176b/6), (176b/9), (177a/16),
(177b/12), (177b/16), (177b/3), (177b/7),
(178a/1), (178a/14), (178a/4), (178b/17),
(178b/2), (178b/7), (179a/12), (179b/13),
(179b/15), (179b/16), (179b/2), (179b/9),
(180a/1), (180a/11), (180a/13), (180a/3),
(180a/4), (181a/15), (181b/9), (182a/1),
(182a/16), (182b/10), (182b/13),
(182b/17), (182b/7), (183a/10), (183a/12),
(183b/10), (183b/15), (183b/6), (184a/13),
(184b/6), (185b/11), (186b/2), (187a/10),
(187a/14), (187a/3), (187b/14), (188a/14),
(188b/1), (190b/7), (191a/9), (191b/13),
(192a/9), (192b/11), (192b/16), (192b/4),
(193a/1), (193a/4), (193a/9), (194a/10),
(194a/8), (194a/9), (195a/14), (195b/17),
(195b/9), (196a/1), (196a/11), (196a/14),
(196b/11), (196b/2), (196b/4), (196b/6),
(196b/7), (196b/8), (197a/11), (197b/14),
(197b/8), (198a/5), (198a/6), (198b/16),
(198b/9), (199a/14), (200a/11), (200a/13),
(200a/15), (200a/3), (200b/2), (200b/4),
(200b/6), (202a/13), (202a/15), (203a/4),
(203b/13), (206a/15), (206a/16), (206b/1),
(206b/2), (206b/3), (207a/2), (207b/17),
(208b/9), (209a/9), (209b/11), (20a/11),
(20a/2), (20b/6), (211b/8), (212a/6),
(212b/10), (213b/7), (213b/8), (214a/6),
(215a/13), (215a/6), (215b/15), (215b/3),
(215b/4), (216a/17), (216a/4), (216b/16),
(216b/4), (217a/1), (21b/6), (21b/9),
(23a/11), (23a/16), (23b/1), (23b/10),
(23b/12), (23b/14), (23b/8), (24a/13),
(24a/7), (28b/14), (30a/17), (32b/11),
(33a/10), (33a/16), (33a/16), (33a/3),
(33b/7), (34a/14), (34b/13), (34b/14),
(34b/5), (34b/9), (35a/6), (35b/9),
(36a/13), (36a/6), (36b/15), (37b/14),
(40a/2), (40b/17), (41a/10), (41a/11),

(41a/8), (41a/9), (41b/11), (41b/12),
(41b/14), (41b/15), (41b/5), (42a/11),
(42a/12), (42a/12), (42a/13), (42a/14),
(42a/15), (42a/2), (42a/3), (42a/3), (42a/5),
(42a/5), (42a/6), (42a/7), (42a/8), (42a/9),
(42b/1), (42b/2), (42b/6), (4a/14), (54b/6),
(55a/5), (55b/12), (55b/13), (55b/16),
(55b/3), (55b/3), (55b/7), (55b/9), (56a/1),
(56a/11), (56a/13), (56a/14), (56a/15),
(56a/16), (56a/17), (56a/2), (56a/3),
(56a/4), (56a/6), (56a/7), (56b/11),
(56b/13), (56b/3), (56b/4), (56b/5),
(56b/6), (56b/9), (57b/12), (57b/7),
(59b/3), (59b/8), (59b/9), (67a/2), (67b/2),
(67b/4), (68a/7), (69a/17), (69a/3),
(69b/12), (70b/2), (70b/9), (71a/16),
(71a/9), (71b/12), (71b/13), (71b/17),
(71b/2), (71b/3), (72a/13), (72a/17),
(72a/2), (73a/15), (73a/16), (73b/13),
(73b/4), (73b/5), (73b/8), (74a/15),
(74a/16), (74b/1), (74b/1), (74b/11),
(74b/5), (75a/16), (75b/12), (75b/17),
(75b/2), (75b/4), (75b/9), (76a/11),
(76a/17), (76a/2), (76a/6), (76a/8),
(76b/1), (76b/17), (76b/5), (76b/8),
(77a/13), (77a/4), (77a/9), (77b/8),
(78a/11), (78a/13), (78a/17), (78a/4),
(78a/6), (78a/9), (78b/1), (78b/12),
(78b/16), (78b/3), (78b/5), (78b/7),
(79a/1), (79a/10), (79a/6), (79a/8),
(79b/1), (79b/12), (79b/16), (79b/6),
(79b/7), (79b/9), (80a/14), (80a/16),
(80a/2), (80a/8), (80b/1), (80b/16),
(80b/16), (80b/4), (80b/7), (81a/1),
(81a/10), (81a/17), (81a/6), (81b/11),
(81b/13), (81b/3), (81b/7), (82a/16),
(82a/9), (82b/12), (82b/13), (83a/10),
(83a/13), (83a/17), (83a/8), (83b/1),
(83b/10), (83b/16), (83b/3), (83b/8),
(84a/11), (84a/12), (84a/14), (84a/2),
(84a/7), (84b/17), (84b/4), (84b/8),
(85a/13), (85a/5), (85b/4), (85b/7),
(86a/12), (86a/15), (86b/2), (86b/3),
(86b/4), (87a/12), (87a/7), (87b/10),
(88a/1), (88a/5), (88a/7), (88b/11),

(88b/14), (88b/16), (88b/3), (88b/4),
(8a/14), (93b/14), (93b/16), (94a/13),
(94b/5), (95a/5), (95b/16), (95b/6),
(96b/12), (96b/16), (97b/15), (97b/16),
(97b/6), (98a/3), (98a/8), (98b/3), (98b/5),
(98b/8), (99a/7), (99a/8), (9a/16)

[= 573]

kaçma: Bir yargılının cezaevinden, bir askerin görevini yapmakta olduğu yerden izinsiz olarak bırakıp kaçması.

k. + sı (167b/9)

[= 1]

kaçmak: Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek.

k. + dur (100b/6)

[= 1]

kaçuğ: Kaçık.

k. + olsa (215b/6)

[= 1]

kadâr: Kadar, ölçüsünde, derecesinde.

k. (104b/3), (106a/8), (110b/11), (112b/3),
(114a/11), (115a/11), (116a/15),
(116a/16), (116a/8), (116a/8), (116b/6),
(117a/7), (118a/11), (118b/16), (118b/2),
(119a/3), (119a/3), (119b/7), (120a/11),
(120a/11), (120a/6), (120b/1), (121b/16),
(122a/17), (122b/17), (123b/16), (124a/1),
(124b/12), (126a/12), (126a/17), (131a/3),
(133a/12), (133a/4), (135b/6), (137a/13),
(137a/2), (140b/14), (144a/6), (145b/12),
(146b/11), (147a/3), (154b/3), (166b/11),
(167b/6), (167b/7), (168b/9), (169b/5),
(172b/13), (174b/14), (175a/17), (176a/7),
(177a/17), (177b/1), (177b/6), (177b/6),
(177b/9), (178b/16), (178b/17), (179a/12),
(179a/14), (179b/15), (186b/6), (187a/15),
(187b/3), (187b/5), (188a/7), (189b/6),
(190b/4), (191a/16), (191a/5), (192b/5),
(193a/12), (193a/15), (193a/15),
(193a/16), (193a/17), (193a/17), (193a/9),
(193a/9), (193b/11), (193b/12), (193b/4),

(195b/5), (195b/7), (196a/9), (197a/1),
(197b/6), (198a/14), (198b/11), (198b/2),
(209b/14), (20a/1), (213a/10), (213a/10),
(213a/11), (214a/15), (216b/14), (21b/13),
(21b/13), (21b/13), (23b/5), (67b/8),
(68a/14), (68a/15), (68a/15), (68a/17),
(68b/2), (68b/2), (68b/7), (69a/14),
(69a/15), (69a/2), (69a/6), (69b/17),
(6a/1), (70a/13), (70a/3), (70b/16),
(71b/10), (71b/15), (71b/4), (73b/6),
(74a/5), (74b/7), (75a/5), (76a/16),
(77b/5), (79b/15), (79b/15), (79b/15),
(80a/15), (85a/2), (86a/3), (87a/2),
(95a/10), (95a/14), (95a/4), (96b/1),
(96b/7), (98b/15), (98b/2), (98b/2),
(98b/2), (99a/10), (99a/8), (99a/9)

k. + dur (18b/5)

k. + kim (105b/15), (36b/1)

[= 149]

kadâ: < Ar. Boy.

k. + indedür (172b/1)

k. + leri (174b/15), (175a/15)

[= 3]

kâdeteyn: < Ar. İki kulağın dik durması.

k. + üñ (38a/12)

[= 1]

kâde: < Ar. Uylukların başındaki et parçaları.

k. (33b/10)

[= 1]

kâdeh: < Ar. İçki içmeye yarayan ayaklı bardak.

k. (119a/8)

[= 1]

kâdem: < Ar. 1. Ayak, adım. 2. Öne geçmek.

k. (133b/16), (4a/1), (5b/4)

k. + inji (132b/2)

[= 4]

kādeşān: <Ar. Kuyruk sokumu kemiğininin başının altında bulunan iki parça et.

k. (33a/5), (33a/8)

[=2]

kādet: bk. kāde

k. (33b/11)

[=1]

kādetān: <Ar. İki uyuluğun içidir.

k. (33a/14), (33b/7)

[=2]

kādeteyn: bk. Kādetān

k. (33b/6)

k. + den (33b/12)

k. + üñ (39b/3)

[=3]

ḳadīm: <Ar. 1. Eski. 2. Öncesini bilir kimse bulunmayan, öncesi bilinmeyen şey. 3. Başlangıcı olmayan, ötedenberi mevcut bulunan. 4. Eski zaman.

k. (188b/6), (195b/14)

k. + olan (142b/1), (151a/12)

[=4]

ḳādir: <Ar. Değer, kıymet, itibar.

k. (197b/1), (36a/3), (68a/14), (68b/15), (77a/3)

k. + degil (197a/14)

k. + degildür (105b/1), (111a/12)

k. + degüldür (112a/13), (112a/14), (80a/11)

k. + degüllerdür (107b/4), (210b/15)

k. + isen (167b/7), (74b/7), (96b/1)

k. + ola (21b/8), (96b/13)

k. + olasn (95b/6)

k. + olaz (22b/5)

k. + olduğıñ (140b/14)

k. + olduğıñ (95a/14), (154b/3)

k. + oldukları (214a/15), (97a/8)

k. + olmadı (205a/11)

k. + olmasa (131b/2), (21b/7), (76b/14)

k. + olmaya (111b/2), (111b/3), (122a/8), (22a/15), (72b/14), (98b/12)

k. + olmaz (106b/5), (108b/11), (108b/8), (109a/9), (109b/10), (109b/9), (110b/4), (111b/17), (111b/6), (112a/13), (112a/15), (112a/17), (112b/9), (113a/10), (113a/9), (113b/5), (131a/13), (216a/1), (22b/6), (42b/7), (75a/12), (75b/1), (75b/5), (75b/6), (87b/8)

k. + olmazdı (22b/9)

k. + olsa (131b/3)

k. + señ (167b/6)

[=63]

ḳadr: <Ar. Değer, kıymet, itibar.

k. + i (187b/14), (20a/10)

[=2]

ḳadşudan: <Ar. 7-15 günlük at yavrusuna verilen isim.

k. (42a/5)

[=1]

ḳāf: <Ar. Arap alfabesinde bulunan kef sesi.

k. + i (126b/2)

[=1]

ḳāf: <Ar. Arap alfabesindeki kaf harfi.

k. + a (126b/2)

[=1]

ḳafa: 1. İnsan başı, ser. 2. Hayvanlarda genellikle ağız, göz, burun, kulak vb. organların bulunduğu vücudun en ön bölümü.

k. (176a/10)

k. + nuḡ (24b/11), (24b/12)
k. + sı (36b/14), (85a/2)
[= 5]
kāfi: <Ar. Yeterli, yetecek ölçüde olan
k. + dūr (13b/5)
[= 1]
kaḫfid: <Ar. 1. Boynu gevşek, sarkık olmak. 2.
Topuk yere basmadan yürümek.
k. (100b/14)
[= 1]
kāfir: <Ar. Tanrı'nın varlığını ve birliğini inkâr
eden kimse.
k. (8a/8)
k. + ler (5b/4), (6a/1)
k. + lere (8a/14)
k. + lerle (7a/17)
k. + oldılar (7b/7)
[= 6]
kaḫfir-ı yehūdî: <Ar. Zifte benzeyen ve Kudüs
yakınlarındaki bir gölden elde edilen bir madde,
kara sakız. (*Alphalthumb*).
k. + den (122b/9)
[= 1]
kāfir: <Ar. 1. Kāfir ağacından elde edilen,
hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam,
kolaylıkla parçalanan, güzel kokulu bir madde 2.
Uzak Doğu'da yetişir bir çeşit taflandan elde edilen
ve hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam,
kolaylıkla parçalanan, itin kuvvetli bir madde.
k. (124a/16), (126a/1)
k. + dan (120a/4), (121a/5)
k. + ı (123a/8)
[= 5]
kaḫfen: <Ar. "kaḫf" 1. Atın sıçraması. 2. Atın ön
ayaklarının dirseklerine kadar beyaz olması.

k. (40a/11)
[= 1]
kāḡid: <Far. Hamur durumuna getirilmiş türlü
bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı
yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince
yaprak.
k. (184a/10)
k. + dan (125b/15)
[= 2]
kāh: <Far. Bağlaç çeşidi.
k. (100b/10), (100b/10), (15b/11),
(15b/12), (204b/2), (204b/3)
[= 6]
kāhel: <Ar. Atın boynunun başı ile iki kürek
arasındaki yer.
k. (28b/6)
[= 1]
kāhil: <Ar. 1. Sırtın boynun altındaki üst kısmı. 2.
Kühûlet sahibi, olgun, orta yaşlı [kimse], 30 50 yaş
arasında bulunan [kimse], erişkin. 3. Hareketi ağır,
gayretsiz, tenbel; durgun, râkid.
k. (36a/13), (38b/13), (39a/13)
k. + dūr (36a/6)
k. + i (135a/11)
k. + idi (209a/2)
k. + inde (151a/13)
k. + olan (138a/6)
[= 8]
kaḫdevut: <Ar. Atın başında bulunan bir bölüm.
k. (24b/11), (24b/8)
[= 2]
kāhir: <Ar. Kahreden, zorlayan.
k. (202a/6)
k. + olan (202a/8)
[= 2]

kaḥkaḥa: <Ar. Erkeklik organını kaplayan, saran, çevreyeyen şey.

k. (33a/10), (33a/5), (33a/9)

[= 3]

kaḥr: <Ar. Yok etme, ezme, perişan etme, mahvetme

k. (138b/11)

k. + ından (202a/9)

k. + éde (193a/16)

k. + édersin (150a/8)

k. + étdüklerin (204b/2)

[= 5]

kaḥren: <Ar. Kahr ile, zorla. Ezerek, cebren.

k. (217a/14)

[= 1]

kaḥr-ı a'dā'-yı bed-fi'āl: <Ar. + Far. Yaptığı işler kötü olan düşmanın kahrı.

k. + eyledi (2a/14)

[= 1]

kaḥr-ı a'dā'-yı bed-nihād: <Ar. + Far. Yaratılışı kötü, aslı kötü olan düşmanın kahredilmesi.

k. + étmekte (2b/6)

[= 1]

kā'id: <Ar. 1. Yedeğine alan, yedekte çeken. 2. Ser-asker, kumandan, komutan.

k. + olan (5b/14)

[= 1]

kā'id: <Ar. 1. Yedeğine alan, yedekte çeken. 2. Ser-asker, kumandan, komutan.

k. + lerine (4b/12)

[= 1]

kā'im: <Ar. 1. Ayakta duran, ayakta bulunan. 2. Birinin yerini tutan, birinin yerine geçen.

k. (16b/15), (16b/5), (193b/8), (25a/9), (27b/7), (35a/2), (4a/6)

k. + dür (169a/13)

k. + ola (35b/2), (72a/3), (73b/8), (74a/10), (74a/11), (83a/15), (191a/8)

k. + olmağa (183b/17)

k. + olmaz (20a/2), (23a/14)

k. + olsa (138b/5), (73a/17)

k. + olub (16b/8), (183b/15)

k. + olup (182b/1)

k. + olur (133b/9), (202b/16), (203a/17), (204b/8), (79a/14)

[= 28]

kā'ime: <Ar. bk. kā'im

k. + ola (186b/6)

k. + olsa (133a/15)

[= 2]

kaḥ-: Kalkmak.

k.-asın (195a/12)

[= 1]

kaḥule: <Ar. Zencefilgillerden, sıcak memleketlerde yetişen ıtrılı bir nebat (bitki) ve bunun bahar gibi kullanılan tohumu, [fasihi kakülle].

k. + den (117b/11)

[= 1]

kaḥ-: Kalkmak.

k.-a (109b/16), (122b/17), (155b/6), (180a/4), (69b/1), (73b/1)

k.-an (12b/9)

k.-asın (156b/3)

k.-dı (131b/7), (138b/7), (22a/11), (37a/10), (5a/8), (5b/7)

k.-dılar (203b/14)

k.-diydi (12a/14)

k.-drysa (41b/9), (71b/16), (71b/5), (74a/1)

k.-ıcaḥ (174b/14), (97b/11)

k.-madı (190b/10), (212a/2)
k.-madiysa (25b/5)
k.-maya (112a/16), (117a/3), (69a/17),
(72b/13), (95b/13)
k.-maz (133a/17), (23a/4)
k.-mış (151a/14), (70b/3)
k.-sa (114a/15), (81a/2)
k.-salar (76b/8)
k.-sun (85a/8)
k.-ub (77a/12)
k.-ur (106a/10), (106b/3), (112a/15),
(112a/17), (131b/2), (133a/16), (170a/13),
(76a/9), (76b/15), (96b/12)
k.-urlar (167a/10)
k.-ursa (85a/8)
[= 51]

kalak: <Ar. 1. Korkmak, endişelenmek, güvensizlik, tasalanmak, sıkıntıya girmek; iç sıkıntısı, gönül darlığı. 2. Yerinde sarsılıp hareket etmek, uykusuz bir gece geçirmek.

k. (148b/2), (39b/17), (77a/10), (84b/3)
[= 4]

kalb: <Ar. 1. Kalp, yürek. 2. Yürek hastalığı. 3. Gönül. 4. Her şeyin ortası, ehemmiyetli, alıcı noktası. 5. Değiştirme, çevirme (tahvil, tebdil).

k. (111b/2), (180b/8), (197b/14), (31b/13),
(31b/17), (32a/5)
k. + de (108b/3)
k. + eyle (146b/17)
k. + i (102b/14), (110a/5), (136a/4),
(136a/4), (138a/10), (138a/16), (154b/12),
(156b/15), (193a/11), (193a/13), (202a/4)
k. + in (4a/16)
k. + inde (10b/1), (10b/2), (186a/3)
k. + ini (138b/6), (202a/12)
k. + lerin (203b/4)

k. + ün (137b/1), (31b/17), (32a/1),
(32a/2), (32a/3), (32a/3)
k. + ünde (138a/3)
k. + ünji (197a/9)
k. + étmekdür (151a/8)
[= 35]

kalburla-: Kalburlamak, Kalburdan geçirmek.

k.-yub (68b/13), (68b/14)
[= 2]

kaldır-: Kaldırmak.

k. (146b/7)
k.-a (68a/2), (69a/4)
k.-dığı (34b/6), (70b/11), (79b/4), (87a/2)
k.-duğı (135b/12), (137a/6)
k.-ib (134a/7), (183a/3)
k.-ırsın (143a/2), (199a/5)
k.-maya (211b/15)
k.-ub (186b/9)
[= 15]

kaldırmak: Kaldırma işi.

k. + dur (100b/8)
[= 1]

kaldur-: Kaldırmak, bulunduğu yerden almak.

k. (4a/15), (4a/16)
k.-a (192a/6), (70b/2), (71b/4)
k.-asın (119a/9), (126a/11), (126a/8),
(148a/17), (196b/12), (80a/17)
k.-ırsın (145b/9), (186b/10)
k.-mayasın (180a/12)
k.-maz (110b/2)
k.-ub (104b/15), (119b/8), (15a/16),
(183a/11), (77b/12)
k.-ur (102a/8), (104a/3), (112a/4)

k.-ursa (104a/9)	k. + i (11a/6)
k.-ursın (181b/17), (216b/11)	k. + inde (175b/1)
k.-ursız (210b/17)	[= 5]
[= 27]	kalîlü'l-ekl: < Ar. Az yemek.
kaldurmağ: Kaldırmak.	k. + dür (68b/1)
k. + a (111a/12), (111b/2)	[= 1]
[= 2]	kalk-: Kalkmak.
kaleb: < Ar. Kuyruk sokumu kemiği ile böğür tarafında olan kaburga kemiklerinin arasında olan kemik.	k.-a (15a/3)
k. (32a/13), (32b/5)	k.-an (105a/10)
[= 2]	k.-ar (104b/3), (113a/13), (215a/14), (215b/9), (79a/15)
kalem: < Ar. Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç	k.-asın (184a/10)
k. (3b/12), (4a/7), (99a/17)	k.-duğda (103b/15)
[= 3]	k.-ınca (96b/4)
kalfüniyâ: < Ar. Bir tür tıbbi bitki.	k.-mış (18b/16)
k. + dan (127b/3)	k.-ub (195b/10), (94b/13)
[= 1]	[= 13]
kalgıd-: 1. Kalkıtmak, sıçratmak, hoplatmak. sıçramak, fırlamak, şaha kalkmak. 2. öfkeyle kalkmak.	kalkalan-: < Ar. Kalkmak, harekete geçmek, kalkadurmak.
k.-alar (116a/17)	k.-ub (84a/12)
[= 1]	[= 1]
kalıñ: Cisimlerde uzunluk ve genişlik dışında üçüncü boyutu çok olan (cisim), ince karşıtı	kalkamağ: Kalkma işi.
k. + olmaya (175b/5)	k. + a (112b/9)
[= 1]	[= 1]
kalınlıñ: Kalınlık.	kalkan: Ok, kılıç vb.nden korunmak için savaşçıların kullandığı korunmalık.
k. + ı (169b/5)	k. (107b/16), (151b/3), (158b/1), (159a/1), (159b/1), (178a/10), (178a/11), (178a/13), (178a/15), (178a/15), (178a/17), (178a/7), (178b/1), (178b/15), (178b/3), (178b/4), (178b/5), (178b/5), (178b/6), (178b/7), (179a/1), (179a/11), (179a/2), (179a/3), (179a/7), (179b/17), (179b/6), (179b/6), (179b/9), (180a/2), (191a/16), (20b/7)
[= 1]	k. + a (178b/11), (178b/7), (179a/3), (179a/5), (19b/17)
kalîl: < Ar. Az, çok olmayan [şey], [zıddı "kesîr" dir].	
k. (56b/7)	
k. + dür (131b/16), (169b/8)	

k. + dan (178b/11)	k. + a (182b/6)
k. + dur (178a/7), (179a/4)	[= 1]
k. + ı (167a/16), (178a/8), (178b/10), (178b/14), (178b/15), (178b/16), (178b/7), (178b/9), (179a/10), (179a/12), (179a/14), (179a/15), (179a/7), (183b/1), (22a/12)	kalmağ: Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek.
k. + ı (178b/1)	k. (188a/15)
k. + ını (22b/14)	[= 1]
k. + lar (179b/3)	kalnūnīsā: <? "kalūnīsā" Kaynamış, saf çam sakızı.
k. + laruğ (178b/13)	k. + dan (122b/9)
k. + uğ (178a/12), (178a/8), (178b/11), (178b/3), (178b/5), (178b/9), (179a/13), (179b/11), (179b/8)	[= 1]
k. + edesin (167b/6)	kal: < Ar. koparma, kopanılma, sökme, sökülme; yerinden çıkarma, çıkarılma; temelinden çekip atma.
[= 69]	k. (3a/5)
kalant: <? "kaland" Yeşil zac.	k. + ı (102a/9)
k. + dan (125a/11)	k. + olunmaz (107a/11)
[= 1]	k. + ede (69a/6)
kalatār: <? "kalādār" Sarı zac.	k. + eder (135b/13)
k. + dan (125a/11)	k. + edesin (81b/13)
[= 1]	[= 6]
kalma: Kalkmak işi.	kal'a: < Ar. Düşmanın gelmesi beklenen yollar üzerinde, askerî önem taşıyan şehirlerde, geçit ve dar boğazlarda güvenliği sağlamak için yapılan kalın duvarlı, burçlu, mazgallı yapı, kermen.
k. + sı (109a/14), (110b/1)	k. (6a/2)
k. + sında (202b/1)	[= 1]
[= 3]	kal'abe: < Ar. Bir kılıç çeşidi.
kalmağ: Kalkmak.	k. + dür (171a/15)
k. + a (109b/10), (110b/4), (112a/15), (113a/10), (22b/5)	[= 1]
k. + ıla (148b/5)	kal'iyye: < Ar. İyi, değerli kurşun.
[= 6]	k. (173b/3)
kalma: Kalma işi.	k. + nūğ (171b/10)
k. + sına (74b/12)	[= 2]
[= 1]	kal: < Ar. Küçük dil ile damak arasındaki çukur yer.
kalmağ: bk. kalmağ	

k. + uḡ (27a/4)
[= 1]
ḳaltendīs: <Gr. "ḳalkandīs" Yeşil zāc (Kükürt ve demir bileşimlerinde biri.)
k. (115b/13)
[= 1]
ḳaltī: <Ar. bk. ḳalt
k. (27a/1), (27a/3)
[= 2]
ḳalyā: <Ar. "ḳalye" 1. Kavrulmuş et. 2. Deniz bitkilerinin yakılmasından elde edilmiş tuz. 3. Yağda kavrulduktan sonra etsiz pişmiş sebze.
k. (124b/15)
k. + dan (123b/13)
[= 2]
ḳamaş-: Kamaşmak.
k.-ur (190a/15)
[= 1]
ḳamcı: bk. kamçı.
k. (184b/4)
k. + nuḡ (184b/7)
k. + sın (146a/6)
k. + y1 (146a/4)
[= 4]
ḳamçı: Bir ucuna ip, deri vb. bağlı vurma, dövme aracı
k. (110a/14), (134b/6), (167a/12), (167a/12), (184b/2), (72b/1), (74b/17), (75a/1), (78b/8), (78b/8), (81a/1), (81a/7), (82a/9), (83a/8), (83b/2), (84a/2), (84b/9)
k. + dan (110a/13)
k. + nuḡ (184b/3)
k. + ya (146a/3)
k. + y1 (132a/5), (146a/1), (83a/4)
[= 23]

ḳamer: <Ar. Ay.
k. (169a/5)
[= 1]
ḳamerü'l-‘ayn: <Ar. Göz kamaşması.
k. (101b/15)
[= 1]
ḳamḥ: <Ar. ? 1. Ense, boyun hastalığı. 2. Hazım illeti. 3. Hayvanların su içmemesi.
k. (100b/14)
[= 1]
ḳamḥedūt: <Ar. Ensenin arkasındaki çıkıntılı kemik.
k. + ı (38b/1)
[= 1]
ḳamış: Buğdaygillerden, sulak, nemli yerlerde yetişen, boğumlu, sert gövdesi olan bitkiler.
k. (118a/2), (16b/5), (177a/17), (194a/17), (194b/5)
k. + a (31b/8)
k. + dan (16a/4), (177b/5), (194a/14), (194b/2), (195a/8)
k. + uḡ (124b/6), (194b/5), (194b/6)
[= 14]
ḳamış güli: Kamış güli.
k. + ni (118a/2)
[= 1]
kāmīl: <Ar. Yetkin, erişkin, eksiksiz, ağırbaşlı, mükemmel
k. + dür (36b/4)
k. + ola (131b/16), (42a/14)
k. + olan (188b/6), (20b/6)
k. + oldı (81b/4)
k. + olmak (34b/4)
k. + olmaz (131b/9), (19a/14)

k. + olsa (42b/1), (81b/7)
k. + olur (35b/7), (42a/1)
[= 13]

kâmile: < Ar. Kızlar için 1. Olgun, yetkin kimse.
2. Kültürlü, bilgili. 3. Bütün, tam, eksiksiz.

k. + ola (42a/15)

[= 1]

ķamle: < Ar. Bit, kehle.

k. (101a/5), (110a/15)

k. + nün (110a/15)

[= 3]

ķamm: < Ar. En üst derece, zirve.

k. (93b/8)

[= 1]

ķam': < Ar. Ezme, kırma; zaptetme.

k. + étmege (3a/6)

[= 1]

ķam'at: < Ar. Kuyruğun bittiği yerin kenarı.

k. (33a/13), (33a/17)

[= 2]

ķamu: Halk hizmeti gören devlet organlarının tümü.

k. (4a/15)

[= 1]

ķamūšu'l-vaķı': < Ar. Arslan etkisi, arslan gibi.?

k. (14a/7)

[= 1]

ķan: Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

k. (101b/12), (106b/14), (107a/3), (108a/6), (110b/7), (111a/17), (111a/5), (112b/4), (113a/1), (113a/1), (113b/13), (114b/9), (117b/10), (120a/6), (121b/3),

(123a/16), (124a/12), (124b/10), (124b/2), (124b/4), (126b/10), (133b/1), (175b/15), (18b/16), (99a/4), (99a/7)

k. + da (22a/11), (5b/7)

k. + dan (94a/6), (94a/8)

k. + dandur (124a/14)

k. + ıla (19a/1)

k. + uñ (101b/11), (101b/17), (112b/4), (122b/14)

[= 36]

ķan-: Kanmak.

k.-maz (112a/8)

k.-mış (17a/2)

[= 2]

ķanad: bk. ķanat

k. + ı (212b/9), (216b/15)

k. + ıñ (195a/6)

k. + ları (212b/10), (215b/6), (215b/7)

k. + larını (216b/16), (216b/3)

[= 8]

ķanā'at: < Ar. 1. Kısmete razı olma, bir şeyi yeter görüp fazlasını istememe. 2. Kanma, kanış. 3. Görüş, tahmin.

k. + dür (203a/14)

[= 1]

ķanat: Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.

k. + ları (213a/14), (213a/3)

k. + ların (18a/2), (213b/16)

k. + larınıñ (213b/15)

[= 5]

ķanat-: Kanatmak, kanamasına sebep olmak.

k.-maz (137a/15)

[= 1]

kanatlan-: Kanatlanmak, uçmak.

k.-ur (213a/1)

[= 1]

kanab: < Ar. Atın erkeklik organının mahfazasıdır.

k. (28b/13), (29a/9)

[= 2]

kanad-: Kanatmak.

k.-ır (137a/15)

k.-ub (124b/15)

[= 2]

kanatmak: Kanamasına yol açmak veya kanamasını sağlamak.

k. + dan (133b/1), (137a/12), (137a/12)

[= 3]

kand: < Ar. Şeker, şeker kamışının donmuş usaresi.

k. (117b/8)

k. + dan (117b/7)

[= 2]

kanda: Nerede.

k. (138b/7), (190a/17)

k. + dur (189a/9), (207a/4)

[= 4]

kandur-: Kandırmak.

k.-a (69b/2), (70a/17)

[= 2]

kaneb: < Ar. Erkeklik organının kılıfı, mahfazası; sünnet derisi.

k. (32b/7), (32b/7)

[= 2]

kanı: Hangi.

k. (104a/6), (131b/3), (138a/10), (150a/6), (191b/15), (19b/1), (205b/14), (212a/15), (77b/17)

k. + sı (11a/16), (194a/1), (19b/2), (23a/8), (23a/8), (34a/16), (43a/4), (59a/11), (81b/17), (86a/15), (86a/15), (9b/13)

k. + sını (34a/16)

[= 22]

kanı: Hangi.

k. (127b/5), (141a/4), (146a/2), (167b/11), (137b/13)

k. + sı (137b/14), (166b/13), (43a/3)

[= 8]

kanı: Kanlı.

k. (79b/11)

[= 1]

kanma: Kanmak işi.

k. + sı (69a/6)

[= 1]

kanmak: 1. Söylenilen sözün, anlatılan konunun doğruluğuna inanmak. 2. Tatlı sözlere aldanmak.

k. (70a/3), (70b/16), (71b/4), (97a/13)

[= 4]

kanūs: < Ar. bk. Kendis

k. (126b/2)

[= 1]

kap-: Kapmak.

k.-ar (204b/7)

[= 1]

kapā-: Kapamak.

k.-maz (111a/13)

k.-mı (109a/7)

[= 2]

kapā: bk. kapak

k. + ı (55b/8)

k. + mu (114b/15)

[= 2]

kapak: Her türlü kabın üstünü örtmeye veya bir deliği kapamaya yarayan nesne

k. + ları (55b/7)

k. + larıdır (25b/15)

k. + larında (26a/1)

k. + larının (89a/14)

[= 4]

kapanuğ: Kapanık.

k. (94a/13)

k. + olur (109a/16)

[= 2]

kapla-: Kaplamak.

k.-ya (98a/5)

[= 1]

kaplan: Kedigillerden, enine siyah çizgili, koyu sarı postu olan, Asya'da yaşayan çevik ve yırtıcı hayvan.

k. (214b/15), (215a/1)

k. + dan (217a/14)

k. + lar (204a/16)

k. + ların (204b/13)

[= 5]

kaplubağa: Kaplumbağa, kaplumbağalardan, çok sert ve kemiksi bir kabuk içinde yaşayan, ağır yürüyüşlü, dört ayaklı, sürüngen hayvan (*Testudo*).

k. (175b/15)

[= 1]

kapmak: Birdenbire yakalayarak, çekerek almak.

k. (148b/3)

[= 1]

kapu: Kapı.

k. + lara (77a/5), (83b/4)

k. + larında (10b/8), (84a/13)

k. + sına (182b/14), (182b/16)

k. + sını (182b/16)

k. + yı (195a/9)

[= 8]

kapucı: Kapıcı

k. + sız (207b/4)

[= 1]

kapul-: Kapulmak.

k.-miş (90b/7)

[= 1]

kar: <Far. Yarar, fayda.

k. (14b/17)

[= 1]

kar: Havada beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak yağın su buharı.

k. (88a/5)

k. + ı (97a/6)

[= 2]

karā: Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak

k. (120b/1), (123b/7), (134a/2), (15a/17), (165a/1), (173b/4), (206b/12), (207a/7), (208b/2), (215a/6), (26a/4), (47a/1)

k. + dur (173b/3), (206a/8), (43b/1)

k. + eyledi (19a/3)

k. + nu (26a/7)

k. + ola (215a/5), (46a/1), (57a/7)

k. + olan (217b/17)

k. + olur (171b/13)

k. + sı (111a/2)

k. + etmeye (140b/12)

[= 24]

karābān: <Ar. Verkeynin (Atın iki hücbesi arası.) ortalarında olan iki kemik.

k. (33a/5), (33a/8)

- [= 2] k. (206a/17)
- ķarābet:** < Ar. Yakınlık, hısımlık, akrabalık. [= 1]
- k. (9a/5)
- [= 1]
- ķara boya:** Sulfirik asit. [= 1]
- k. + y1 (125b/7)
- [= 1]
- ķara ħarbak:** < T. + Ar. Kara harbak. (Çöpleme otu. Ak çöpleme ve kara çöpleme olmak üzere iki çeşidi vardır.)
- k. (127a/11)
- [= 1]
- ķaralığ:** bk. ķaralık
- k. + a (57a/16)
- [= 1]
- ķaralık:** Kara olma durumu.
- k. (56b/1)
- [= 1]
- ķarāmaṭa:** < Ar. Karmatiler. (Aşırı Şif İsmâiliyye mezhebine mensup bir zümre.)
- k. (215b/14)
- [= 1]
- ķāran:** < Ar. karşılaştırmak, mukayese etmek, aralarında benzerlik bulmak, kuvvetlerini birleştirmek.
- k. (212b/13)
- [= 1]
- ķaraṅu:** Karanlık.
- k. (127a/12)
- [= 1]
- ķaraṅulığ:** Karanlık, koyuluk.
- k. + 1 (14b/1)
- [= 1]
- ķaraṅulık:** Karanlık, koyuluk.
- ķaranlıg:** Karanlık, koyuluk.
- k. + 1 (19a/4)
- [= 1]
- ķarār:** < Ar. Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.
- k. (119b/9), (134b/16), (140b/14)
- k. + ma (81b/1)
- k. + ında (98b/4)
- k. + étdükde (2a/8)
- k. + étsün (4a/13)
- [= 7]
- ķarar-:** Kararmak.
- k.-ur (109b/12)
- [= 1]
- ķara sögüt toḫmı:** < T. + Far. Kara sögüt tohumu.
- k. (120b/1)
- [= 1]
- ķara üzüm:** Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesinin siyah renkli olanı.
- k. + den (123b/7)
- [= 1]
- ķaravul:** Görüntü, hayalet, gölge, kapalı.
- k. (133a/14)
- k. + a (40a/8)
- k. + da (14b/3)
- [= 3]
- ķara yılan:** Kara yılan, Süriingenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı.
- k. (165a/1)
- [= 1]

ķard-i fi'l-batn: < Ar. Karında dūĝūmlenme, tortop olup birbirine girme.

k. (101b/10)

[= 1]

ķardūdān: < Ar. Omurgalarının sınırı, kenarı.

k. (28b/12), (28b/14)

k. + da (28b/14)

[= 3]

ķarķa: < Ar. 1. Yara, ūlser. 2. "ķurķa" Alnından azıcık beyazlıĝı olan at.

k. (101a/12), (56a/11), (62b/7), (67a/1)

k. + dan (108b/17), (113b/2), (116a/10), (116a/11)

k. + dur (114b/11), (56a/8)

k. + lar (115a/7)

k. + nuķ (110b/14), (113b/12)

k. + ya (56a/10)

[= 14]

ķarķateyn: < Ar. Atın azı dişleri.

k. + ūn (39b/6)

[= 1]

ķarķatū'l-ķayl: < Ar. At yarası, ūlser.

k. (101a/6), (110b/15)

[= 2]

ķarķa-yı em'ā: < Ar. Baĝırsakta yara olması.

k. (101a/12)

[= 1]

ķarın: İnsan ve hayvanlarda gōvdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bōlgesi:

k. (117b/16), (31b/12), (96a/12), (97b/1)

k. + ları (18b/2)

[= 5]

ķarındāř: Kardeş.

k. + lar (7a/11)

[= 1]

ķarıř: Parmaklar birbirinden uzak duracak biçimde gergin duran elde, başparmak ile serķe parmaĝın uķları arasındaki aķıklık

k. (10b/10), (122b/17), (146a/1), (146a/10), (175a/17), (175b/11), (177b/6)

k. + dan (155b/6)

k. + dur (174b/15)

[= 9]

ķarıř-: Karışmak.

k.-maya (52a/2), (52b/2)

k.-mış (118a/13), (122a/4), (210a/7), (215a/10), (26a/7), (44b/1), (47a/1)

[= 9]

ķarıřdır-: Karıştırmak.

k.-maya (137a/10)

[= 1]

ķarıřdur-: Karıştırmak.

k.-alar (116b/4), (120a/2), (120a/2), (121a/2)

k.-asın (117b/8), (127a/1)

k.-mayalar (120a/13)

k.-ub (116b/15), (116b/17), (119a/16), (120b/17), (94b/11)

k.-ur (104a/6), (136a/3)

[= 14]

ķarıřdurıl-: Karıştırılmak.

k.-ur (120a/1)

[= 1]

ķarıřdurma: Karıştırma işi.

k. + sın (97b/1)

[= 1]

ķarıřmak: Karışmak işi.

k. (95a/8)

[= 1]

karış murış: Karışmış, karışık.

k. + olur (109b/12)

[= 1]

karīb: <Ar. Yakın, yakın olan, uzak olmayan; soyca yakın.

k. (147a/15), (171b/3), (33b/12), (75b/16), (77a/3)

k. + dür (187b/10)

k. + e (140b/13)

k. + i (155a/5)

k. + iğden (140b/1)

k. + ola (24b/1), (90a/10), (90b/15)

k. + olan (171a/13)

k. + olanlardır (17a/4)

k. + üñ (136b/9), (140b/5), (140b/7), (140b/8), (155a/5), (155b/1)

k. + üñden (141a/1)

[= 21]

karīn: <Ar. 1. Yakın. 2. Bir şeye sahip olan, bir şeye nail olan. 3. Hısım, komşu, arkadaş gibi yakın olanlardan her biri. 4. Pâdişâhın dâimi surette yakınında bulunan, mabeyinci.

k. + e (143a/17)

k. + i (138b/8), (138b/9), (142a/4), (143a/16), (155b/13), (176a/5)

k. + iñe (180a/4)

k. + inden (142a/4)

k. + ine (142a/2)

k. + üñ (147b/5), (156b/3), (179b/16)

[= 13]

karīh: <Ar. 5 yaşındaki at; tüm dişlerini tamamlamış at.

k. (42b/2)

[= 1]

karīhü seneteyn: <Ar. "sinne" Hayvanda iki dişin çıkması.

k. (42b/3)

[= 1]

karīhü senetin: <Ar. "sinne" İnsanın veya hayvanın dişi bitmesi.

k. (42b/2)

[= 1]

karīhü selās: <Ar. Hayvanda üç dişin çıkması.

k. (42b/3)

[= 1]

karn: <Ar. 1. Boynuz. 2. Yüz yıllık zaman. 3. Vakit, zaman. 4. Yaşdaş, bir yaşta olan (akran).

k. + ı (108b/9), (109a/13), (110a/1), (112a/6), (112b/6), (113b/16), (113b/6), (114a/2), (131a/16), (134b/10), (14b/12), (14b/12), (17a/6), (183b/4), (184a/17), (18a/17), (19a/9), (19b/9), (217a/17), (23b/2), (28a/11), (38b/16), (63a/1), (67a/6), (71a/12), (72a/14), (76a/1), (96a/9), (97b/1)

k. + ın (176a/12)

k. + ına (109b/2), (133b/12), (184b/4), (184b/5), (22b/11), (71a/10)

k. + ında (109b/9), (32a/8), (58a/9), (59b/3), (62b/2), (73a/16), (94b/3), (95b/1)

k. + ından (32b/12)

k. + ını (135a/17), (13a/8), (210a/12), (97a/13)

k. + ınıñ (32a/13)

k. + uñ (154b/4), (32a/14), (32a/6), (39a/6), (97b/1)

[= 55]

karşu: Karşı.

k. (102a/7), (126b/4), (147b/15), (148b/13), (14b/8), (178a/3), (37a/8), (37a/9), (41a/2), (67b/5), (78b/8)

k. + da (180a/8)	k. + den (194a/15)
k. + dan (167b/4), (177b/4), (82b/1)	[= 1]
k. + olduğu (148a/17)	kaşabî: < Ar. Kamıştan yapılan ok.
k. + olduğunuz (8a/14)	k. (194a/14)
[= 17]	[= 1]
karşula-: Karşılama.	kaşara: < Ar. Boynun temeli, kökü tarafı.
k.-maya (140b/8)	k. (27b/15), (27b/8)
k.-mayasın (179b/13)	[= 2]
k.-rlar (10b/8)	kaşarāt: < Ar. Kısa, kısalık.
k.-rsın (178b/12)	k. + ı (28a/15)
k.-yasın (167b/5), (178b/8)	[= 1]
k.-yub (178b/12), (179b/13)	kaşd: < Ar. Amaç, kasıt.
[= 8]	k. (148a/11)
karüre: < Ar. 1. Gözün siyahı, göz bebeği. 2. Sırçadan yapılan kap. 3. Sidik kabı, ördek.	k. + eyle (81b/17)
k. (73a/6)	k. + eylediler (12a/17)
[= 1]	k. + ı (155a/7), (197b/2), (2b/12)
kaşaba: < Ar. 1. Kasaba, nefes borularından her biri; boğum. 2. Köy.	k. + ıyuz (6b/17)
k. (110a/8)	k. + ma (4a/14)
k. + dan (195a/2), (38a/15), (89a/11)	k. + ede (187b/14), (216b/16)
k. + dur (145b/14), (27b/15)	k. + eder (148b/11), (20a/13)
k. + nuş (195a/2)	k. + edersin (132a/2)
k. + sı (112b/14), (26a/14), (27a/14), (27a/14), (55b/13)	k. + edesin (150a/2), (177b/16), (196b/16), (200b/3), (77a/4), (80a/8)
k. + sına (56a/16)	k. + etdiği (37b/2)
k. + sindan (26b/12), (56a/6)	k. + etmegi (147b/3)
k. + sını (89a/12)	k. + etmesinde (187a/4)
[= 16]	[= 22]
kaşab-ı haşāşī: < Ar. Kamıştan yapılan okun parlaklığı; bir ok türü.	kaşd-ı zuhūr: < Ar. Ortaya çıkan amaç.
k. (194b/1)	k. (3b/11)
[= 1]	[= 1]
kaşab-ı şāmī: < Ar. Şam'a ait bir ok türü.	kaşībe: < Ar. Atın arkasındaki eyer yeri ve at küreğinin önü.
	k. (28b/9)

[= 1]
kaşıl: < Ar. bk. kaşıl
k. + i (96a/4)
[= 1]
kaşıl: < Ar. 1. hayvanlara yedirmek üzere vaktinden önce biçilen yeşil ot. 2. Kesilmiş nesne, "haşıl" dedikleri gök arpa.
k. (94b/5), (95a/11), (95b/10), (95b/2), (96b/13), (96b/13)
k. + dür (96a/7)
k. + i (97a/9)
[= 8]
kaşır: < Ar. Kısalma, kısaltma, azalma, azaltma.
k. (73b/2)
k. + oldı (197b/5)
[= 2]
kaşır: < Ar. Kısa, boysuz.
k. (27b/5)
k. + den (147b/17)
k. + dür (194b/6)
k. + olan (148a/1)
[= 4]
kaşırâ: < Ar. Dörtte biri kesik kulak.
k. (25b/3)
[= 1]
kaşırü's-şar: < Ar. Kılın bitmemesi, kılsız, tüysüz.
k. + dur (16a/17)
[= 1]
kaşnı: < Far. Kadı ağacı, şeytanboku otu ve bundan elde edilen zamk. (Ferula assa- foidea)
k. + da (119a/3)
k. + dan (116b/5), (121a/5), (121b/15), (126b/15)
k. + yı (116b/5)

[= 6]
kaşr: < Ar. 1. Kısa kesme, kısaltma, kısma. 2. Azaltma, kesme; eksiklik. 3. Beyazlatmak. 4. Gevşetmek. 5. noksanlaştırmak. 6. Akşamlamak.
k. (67a/11)
k. + dan (38a/7)
k. + olundu (16b/12)
k. + étmeye (167b/13)
[= 4]
kaşr u berd: < Ar. Atlarda kulakların dikilip, boynun arka tarafının kurup ağaç gibi olduğu ve gözlerinin siyahının kaybolduğu bir hastalık.
k. (101a/6)
k. + üj (110b/17)
[= 2]
kaşret: < Ar. 1. Kısa, kısalık. 2. Boyun kökü, boyun.
k. + i (59a/13), (85b/7)
[= 2]
kaşretân: < Ar. Gırtlaktaki kuyruk sokumu kemiğinin başıdır, attan olan kaburga kemiklerinin öncesidir.
k. (31a/16), (31b/11)
[= 2]
kaşreteyn: < Ar. bk. kaşretân
k. (31b/11)
[= 1]
kaşret-i a'nâk: < Ar. Kısa boyun.
k. + ı (28a/17)
[= 1]
kaşş: < Ar. 1. Göğüs kemiği. 2. Hayvanlarda görülen göğüs, kaburga hastalıkları. 3. yay.
k. (100b/14)
[= 1]
kaşs-ı'acemî: < Ar. Acemi yaylar.

k. (189b/11)

[= 5]

[= 1]

kaş: Eyerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm.

kaşık: Eyerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm.

k. (196a/17), (89a/16)

k. (118a/2)

[= 1]

k. + ı (133b/12), (133b/2), (133b/7),
(181a/14), (181b/5), (181b/7), (182a/4),
(182b/8), (182b/8), (183a/13), (183b/8),
(194a/4), (194a/5), (194a/6), (196b/5),
(196b/9)

kaşımaj: Kaşımak işi.

k. + ı (100b/4)

[= 1]

k. + ına (133b/10), (145b/6), (180b/17),
(183a/12), (183a/8), (184a/3), (196b/14)

kaşım-: Kaşınmak.

k.-ursa (95b/17)

[= 1]

k. + ında (135a/2)

kaşınma: Kaşınma işi.

k. + ından (181b/10), (183a/9), (184a/12)

k. + sı (110a/16)

[= 1]

k. + ını (134b/10), (178b/15), (181b/2),
(182a/14), (182a/7), (182a/9), (183b/12),
(196a/15)

kaşr: < Ar. 1. Kabuk. 2. Bir şeyin kabuğunu soyma.

k. + ınıñ (134b/9)

k. + ı (194a/15)

[= 1]

k. + ınıñ (135a/10), (198b/14)

k. + ları (133b/9)

kaşu-: Kaşımak.

k. + larına (196b/4)

k.-r (111a/14)

k. + larında (25b/2)

k.-rsın (95b/17)

k. + larını (133b/8)

[= 2]

k. + larınıñ (192a/16)

kat: Kat, yön, taraf.

k. + uñ (89b/15)

k. (182b/9)

[= 46]

k. + dur (179b/5)

kaşağı: bk. Kaşık.

k. (70b/17), (70b/8)

k. + yı (109b/7)

[= 3]

k. + ında (105a/12), (133b/15), (136a/14),
(142a/2), (146a/4), (146a/4), (153a/6),
(155a/6), (169a/17), (176a/11), (179a/7),
(179b/2), (184a/3), (185b/5), (189a/15),
(190a/7), (192b/11), (194b/11), (212b/5)

k. + ında (36a/7)

kaşı-: Kaşımak.

k.-maya (94a/7)

k.-r (113a/10)

k.-sañ (114a/1)

k.-ya (70a/5)

k.-yub (125a/2)

k. + ında (104a/5), (106b/9), (118b/5),
(11a/16), (132b/1), (132b/8), (132b/9),
(133b/10), (134a/8), (138b/6), (143a/15),
(147a/9), (147b/7), (148a/10), (148a/11),
(150b/4), (152b/6), (154b/12), (179a/4),

(179a/5), (186a/1), (186a/13), (188b/5),
(196a/17), (197a/7), (198b/11), (19b/13),
(203a/8), (203b/14), (207b/12), (207b/12),
(20a/12), (20a/9), (212a/8), (214a/16),
(217b/5), (22a/5), (22a/6), (24a/5),
(26b/9), (27a/6), (31b/11), (31b/11),
(31b/2), (31b/3), (31b/3), (33b/6),
(34b/13), (5b/11), (67a/3), (71b/17),
(75a/9), (75a/9), (76b/12), (79b/2),
(7a/14), (7a/4), (7a/9), (83a/8), (9b/3)

k. + indaki (186a/12), (22a/10)

k. + olur (143a/12), (143a/12)

k. + umda (97a/5)

k. + uñda (86a/13), (87b/3)

k. + unda (35a/8)

k. + éde (194a/9)

k. + édüb (133b/3)

[=92]

ķat: Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka.

k. + édersin (135a/12)

k. + édüb (134a/15)

[=2]

ķat-: Katmak.

k.-alar (119b/1), (120a/4)

k.-asım (121b/15), (121b/16), (121b/9),
(123a/11), (124a/7)

k.-ub (123b/16), (124a/16)

[=9]

ķatf: < Ar. 1. Kesme, kesilme; biçme. 2. Halletme,
karar verme, sona erdirmeye, bitirme. 3. gGçme,
ilerleme, yol alma.

k. + eyle (147b/16)

k. + eyledi (177a/15)

k. + inuñ (102a/10)

k. + olması (198b/14)

k. + édemez (23b/12)

k. + éder (133a/7), (180a/7), (40a/4)

k. + édesin (177b/10), (198b/17), (79a/9)

k. + édicici (175b/2)

k. + édicidiür (174b/16)

k. + édüb (177a/11), (72b/2)

k. + étmege (175b/9)

k. + étmegile (178a/2)

k. + étmek (108a/3), (23b/12)

k. + étmeyesin (136a/16), (177b/10)

[=21]

ķatf-ı nazar: < Ar. Eşsiz, naziri, benzeri olmayan.

k. (134a/8)

[=1]

ķatād: < Ar. Kişi adı.

k. + dan (211a/12)

[=1]

ķatān: < Ar. 1. "ķatn" Sırtın alt kısmı. 2. Oturan,
binici.

k. + ı (103b/9)

[=1]

ķatāt: < Ar. Böğür altına ulaşan iki kuyruk sokumu
kemiği ile bu kemiklerin başıdır.

k. (28b/13), (29a/5), (29a/7), (93b/11)

k. + dur (18a/3)

[=5]

ķatāt: < Ar. "ķatā" Ördek cinsinden bir kuş,
bağırtlak kuşu.

k. (17b/17)

[=1]

ķatd: < Ar. Cehāfil üstünde olan kıl.

k. (26b/11)

[=1]

ķāṭı': <Ar. 1. kat'eden, kesen; durduran. 2. i. g. s. katı' sanatı ile yapılmış dantel gibi kâğıt oyması eser. 3. kesen, kesici

k. + dur (170a/11), (171a/5)

[= 2]

ķatı: Sert, yumuşak karşıtı

k. (104b/9), (107a/12), (107a/9), (108b/14), (111a/5), (112b/14), (114b/9), (169a/11), (175b/8), (175b/9), (18b/7), (190a/13), (190b/7), (192b/17), (193a/3), (193a/3), (193a/4), (193a/9), (198a/8), (24a/3), (28b/8), (73b/1), (75b/4)

k. + eylediler (190a/11)

k. + ola (17b/9), (17b/9)

k. + olsa (23b/10), (23b/2)

k. + sı (169a/17)

[= 29]

ķatı başlı: Katı başlı, inatçı.

k. (75b/4)

[= 1]

ķatıl-: Katılmak.

k.-ursa (117a/8)

[= 1]

ķatılığ: Katılık.

k. + m (135a/13)

[= 1]

ķatır: Atgillerden, kısarak ile erkek eşeğin çiftleşmesinden doğan melez hayvan.

k. (217a/14), (59b/12), (59b/13), (88b/4), (88b/5)

k. + dur (59a/13)

k. + ları (59a/10)

k. + laruğ (94a/3), (95a/5)

k. + uğ (94a/7)

[= 10]

ķātīb-i edīb: <Ar. Edeph öğreten.

k. (208b/4)

[= 1]

ķātīl: <Ar. 1. katleden, öldüren. 2. i. adam öldüren kimse.

k. (113a/11), (202a/7)

[= 2]

ķatīl: <Ar. Öldürme.

k. + eyledi (211a/16), (215a/1)

k. + i (5b/1)

k. + ini (108b/5)

k. + olunan (7a/8)

k. + olunub (7b/2)

k. + edersin (123a/3)

k. + etmek (5b/5), (5b/7)

k. + etmekden (202a/11), (204b/12)

[= 11]

ķatırān: <Ar. Organik maddelerden kuru damıtma yoluyla elde edilen, sıvı yağ kıvamında, kara renkte, ağır, is kokulu, suda erimeyen bir madde.

k. (122b/11), (125b/9)

k. + ı (122b/10), (125a/15)

[= 4]

ķatire: <Ar. Damla.

k. (112a/6), (112a/6), (112a/7), (112a/7), (122a/6), (122a/6)

[= 6]

ķattāl: <Ar. Öldürücü, ölümcül, çok tehlikeli, hayat tehlike oluşturan.

k. + dūr (101b/5)

[= 1]

ķat'ū'l-lisān : <Ar. Dil kesilmesi, dil kesici.

k. (100b/12)

[= 1]

kaṭ'ü'l-üzni: < Ar. Kulak kesilmesi, kulak keşiği.

k. (100b/12)

[= 1]

kaṭād: < Ar. "kaād" 1. Hayvanı yularından çekip götüren kişi. 2. Ordunun işlerini gören kumandan.

k. (34b/10)

[= 1]

kaṭā'id: < Ar. 1. kaideler, usuller (kurallar). 2. [eskiden] gramer.

k. + idür (24a/3)

k. + in (11b/11)

[= 2]

kaṭāriḥ: < Ar. 1. Atın köpek dişleri. 2. Toynaklılardan beş yaşını dolduran.

k. + i (26b/15)

[= 1]

kaṭāss: < Ar. "kaṭvās" Yay imal eden, okçu, ok atan, kavas.

k. + uḡ (193b/5)

[= 1]

kaṭā'im: < Ar. Ayak. "kaṭā'imü'd-dabbe = hayvanın ayakları"

k. (36a/14)

k. + i (186a/1), (34a/7), (36a/17), (55a/2)

k. + inde (54b/5)

[= 6]

kaṭd: < Ar. 1. Hızlıca gitmek, koşuşmak. 2. Atı yedeklemek, yedeğine at vermek. 3. atın boynunun ve sırtının uzun olması.

k. (18a/16)

k. + êtdükde (102a/8)

k. + êtmek (87b/9)

[= 3]

kaṭdā: < Ar. Uzun ve sert olan boyundur.

k. (27b/2), (27b/3)

[= 2]

kaṭi: < Ar. Dayanıklı, güçlü, zorlu.

k. (102a/17), (106a/1), (122a/3), (133a/8), (16b/3), (16b/9), (179a/11), (179a/9), (190a/2), (190b/8), (197a/12), (22b/4), (23b/9), (36b/5), (59a/13), (67a/9), (88a/8), (90b/16)

k. + ola (143a/3), (147b/12), (147b/14), (176a/6), (187a/6), (200a/2), (208a/16), (78a/6), (86a/17)

k. + olacağı (153a/5)

k. + olan (192b/14)

k. + olası (155b/8)

k. + olduğundan (215a/12)

k. + olduklarından (211a/6)

k. + olunca (87b/5)

k. + olmasa (75a/16)

k. + olmaya (13a/16), (180b/5)

k. + olsa (20b/3), (23b/3), (23b/4), (23b/5), (23b/8), (79a/8)

k. + olur (114a/9), (117a/8), (180b/4), (215a/15), (23b/17), (36b/4), (88a/17), (90b/16)

k. + olursın (183b/17)

k. + sine (79a/12)

k. + êdesin (154b/4)

k. + êdince (191b/13)

k. + êtmege (203b/4)

k. + êtmiş (154b/1)

[= 56]

kaṭiyye: < Ar. "kaṭiyy" Güçlü, sağlam.

k. (34a/15), (80a/14)

[= 2]

kaṭl: < Ar. Söz, laf.

k. (153b/12), (6a/10)

- k. + e (58b/8), (97a/1)
- k. + i (13a/9), (58b/7)
- k. + idür (188b/12)
- k. + in (170b/11)
- k. + inde (3a/16)
- k. + ine (20b/9)
- k. + ümi (20a/1)
- [= 11]
- ķavl-i cerķa'**: ?
- k. + ķolma (15b/14)
- [= 1]
- ķavm**: < Ar. Aralarında tre, dil ve kltr ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu, budun.
- k. (12a/16), (194b/12), (194b/13), (194b/14), (194b/15), (194b/16), (196a/1), (208a/13), (97a/8)
- k. + e (21a/6)
- k. + i (83a/7), (8a/7)
- k. + inj (12b/8)
- k. + me (171a/5)
- k. + j (190a/9)
- [= 15]
- ķavm-i kirm**: < Ar. Byk, yce, kerem sahibi kavim.
- k. + uj (4a/7)
- [= 1]
- ķavnes**: < Ar. Atların kulakları arasında olan sivri kemik.
- k. (24b/10), (24b/8)
- [= 2]
- ķavs**: < Ar. 1. Yay, keman. 2. Yay.
- k. (190a/8)
- k. + da (208b/12)
- k. + dan (122a/14)
- k. + den (194a/9)
- k. + ı (181a/9), (197a/5)
- k. + j (189a/14), (56b/5)
- [= 8]
- ķavs-i leyyin**: < Ar. Hafif yay.
- k. (191b/10)
- [= 1]
- ķvk**: < Ar. Hayvanın bevl edecek, iķeyecek yeri.
- k. (90b/4)
- [= 1]
- ķavur-**: Kavurmak.
- k.-alar (119a/13)
- k.-asın (123b/17)
- [= 2]
- ķavvme**: < Ar. Mutedil, orta, tam; boyu gzel ve ll.
- k. (146a/17)
- [= 1]
- ķavvs**: < Ar. 1. Oklu asker, ok atan. 2. Ok yapan, oku.
- k. (190b/7)
- [= 1]
- ķayıra**: < Ar. Kayserler, eski Roma ve Bizans imparatorlarının lkapları.
- k. (215b/13)
- [= 1]
- ķayd-ı 'adl-i sltn**: < Ar. Adalet sultanının prangası, bukağısı, zinciri.
- k. (201b/13)
- [= 1]
- ķayd-ı ref'i**: < Ar. Yksek, yce zincir.
- k. (201b/13)
- [= 1]

ḳayd-ı siyāset: < Ar. Siyaset zinciri.

k. (2b/11)

[= 1]

ḳayd-ı tecellī: < Ar. Görünen, görünür zincir.

k. (201b/7)

[= 1]

ḳayır-: Kayırmak.

k.-mam (15b/9)

k.-maz (132a/9), (170a/17), (195b/17),
(208b/15), (74a/14), (95b/16)

k.-mazlar (120b/6)

[= 8]

ḳayırmamağ: Kayırmama işi.

k. + ı (147b/2)

[= 1]

ḳayış: Bağlamak, tutmak veya sıkmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi

k. (107b/13), (134a/15), (134a/16),
(134a/2), (168b/13), (179a/15), (179b/11)

k. + a (145b/7), (178b/3)

k. + dan (133a/8)

k. + dur (176a/17)

k. + ı (179b/3), (182a/3), (182b/9),
(182b/9), (183a/11), (183a/5), (183b/13)

k. + ıñ (184b/1)

k. + ında (183b/2)

k. + ından (183a/14)

k. + ını (179b/11)

k. + ınıñ (184a/17)

k. + lar (176a/14)

k. + lardur (176a/15)

k. + ları (181b/9), (196a/9)

k. + larıñ (196a/10)

k. + larından (134a/16)

k. + ola (176a/16)

k. + édesin (179b/12)

[= 31]

ḳayna-: Kaynamak.

k.-duḳdanşonra (122b/12)

k.-mış (120a/11), (125a/15), (125b/9)

k.-ya (119b/11), (126b/5)

[= 6]

ḳaynad-: Kaynatmak.

k.-alar (120b/2), (122b/11)

k.-asın (117b/13), (118a/8), (122b/10),
(122b/5), (122b/9), (123a/13), (123a/3),
(123a/6), (123a/7), (123b/17), (127a/17),
(127a/7)

k.-ub (123a/16), (124a/2)

k.-urlar (96b/15)

[= 17]

ḳayşer: < Ar. Eski Roma ve Bizans imparatorlarının lâkabı.

k. (214b/14), (214b/16), (215a/2),
(215b/15)

k. + e (214b/15), (214b/16)

k. + üñ (215a/1)

[= 7]

ḳayşer bin leyün: < Ar. Kişi adı.

k. + dur (214a/9)

[= 1]

ḳayşer-i kisrā: < Ar. Kişi adı.

k. + ya (214b/11)

[= 1]

ḳayʿ: < Ar. Kusma.

k. + éderse (123a/5), (123a/7)

k. + étmeye (124a/4)

k. + étmezse (123a/9)

[= 4]
ķayyım: < Ar. “ķayyum” 1. Cami hademesi, kayyum. 2. Müttevelli.

k. + olan (214b/17)

[= 1]

ķazāl: < Ar. Kafa çukurundan yukarı ense, kafanın iki tarafı; başın ardı.

k. (24b/13), (24b/9), (27b/11), (27b/11), (89b/11)

k. + ı (89b/10)

k. + uğ (38b/3)

[= 7]

ķazā: < Ar. 1. Olacağı ezelden Cenāb-ı Hak tarafından takdīr olunan şeylerin vukua gelmesi. 2. İstmeden yapılan ve elden çıkan kötü iş, zararlı iş. 3. Kaymakamlık, ilçe.

k. (145b/6)

k. + olunur (57b/17)

k. + sında (42b/9)

k. + edeler (207a/14)

[= 4]

ķazā-yı havāyic: < Ar. Savaş alanı.?

k. (42b/10), (43a/3)

[= 2]

ķazīb: < Ar. 1. İnce, düz fidan, dal, çubuk. 2. Erkeklik âleti ve onda görülen rahatsızlık.

k. (101a/15)

k. + i (90b/5)

[= 2]

ķaz-: Kazmak işi.

k.-a (40a/14)

k.-acaķ (82b/4)

k.-ar (214a/7)

k.-arsın (82b/7)

k.-asın (98b/17)

k.-dı (210b/4)

k.-maya (82b/5)

[= 7]

ķazancı: Kazan yapan, satan veya onaran usta.

k. + lar (82a/11)

[= 1]

ķazıl-: Kazılmak.

k.-mışdur (171b/7)

[= 1]

ķazuk: Kazık.

k. (41b/6)

[= 1]

ķebāb: < Ar. Kızarmış, yanmış, yanık.

k. + olmuşdur (2b/10)

[= 1]

ķebed: < Ar. Karaciğer.

k. (122a/5)

[= 1]

ķeçe: Yapağı veya keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş

k. (133b/3), (134a/13)

k. + si (134a/9)

k. + ye (147a/10)

[= 4]

ķeçe: Yapağı veya keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş

k. (98a/11)

[= 1]

ķeçi: Geviş getirenlerden, eti, sütü, derisi ve kılı için yetiştirilen, memeli dişi hayvan

k. + yi (59a/2)

[= 1]

ķedd: < Ar. 1. Zorluk, şiddete uğrama. 2. Çalışma, çabalama, uğraşma, iş; emek.

- k. (175b/6), (24b/4), (67b/9), (72b/13), (74a/4)
k. + i (67a/17)
[=6]
- kedd ü zahmet:** < Ar. Zorluk ve zahmet.
k. + den (103a/10)
[=1]
- keder:** < Ar. Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırap, tasa
k. + den (73a/1)
[=1]
- keğir:** < Ar. 1. Bulanık su, renk vs. gibi şeyler, bulanıklık. 2. Çömlük dibinde kalan yağ, posa. 3. Şişmanlamak için taze süt ve hurma ile yapılan bir çeşit yemek.
k. (21a/2)
k. + olan (20b/17)
[=2]
- kedire:** < Ar. Rengin karamtırak olması.
k. (54b/2)
[=1]
- ke-enne:** < Ar. Sanki, güya.
k. (22a/16), (78b/8)
[=2]
- ke-enne-hā:** bk. ke-enne-hu.
k. (206b/11)
[=1]
- ke-enne-hu:** < Ar. Güya, sanki, gibi; benzer.
k. (111a/12), (138b/2), (148b/2), (152b/7), (156b/11), (156b/12), (167a/3), (18b/13), (206b/12), (215b/9), (28a/15), (35b/4), (35b/4), (78b/16)
[=14]
- kefel:** < Ar. Ard, dip, kıç.
k. + de (111b/8)
k. + i (186a/6)
- [=2]
- keff:** < Ar. 1. El içi, el ayası, avuç. 2. Ayağın altı, taban. 3. el çekme; vazgeçme.
k. (120b/1), (133b/8)
k. + e (140b/3)
k. + ini (178b/2)
[=4]
- kehlā:** < Ar. Gözün fazlasıyla siyah olması, kara göz.
k. (26a/2), (26a/4)
[=2]
- kelāl:** < Ar. 1. Yorgunluk; bıkkınlık. 2. Uzak akraba.
k. (170a/15)
[=1]
- kelām:** < Ar. Söz.
k. (203a/4), (37a/10), (40a/16)
k. + ı (35a/7), (40a/14)
k. + ma (197a/8)
k. + uñ (40a/15)
[=7]
- kelam-ı muħallif:** < Ar. Tahlit eden sözler.
k. + üñ (212a/12)
[=1]
- kelb:** < Ar. 1. Köpek. 2. Şiddet, hırs; azgın.
k. (112a/15), (122b/7), (127a/15), (37b/11)
k. + de (37b/12), (37b/12)
k. + i (127a/13)
k. + ienigi (127b/1)
k. + ünüñ (118b/10)
[=9]
- kelbeten:** < Ar. Kerpeten, Çivi sökmeye veya diş çekmeye yarayan, hareketli bir eksen çevresinde

çapraz iki parçadan oluşmuş, kıskaç biçimindeki araç.

k. (99b/2)

[= 1]

keleb: <Ar. Çılgın, kuduz, kuduz hastalığı; aşırı susuzluk.

k. (127a/6), (127a/6)

[= 2]

kelem: <Far. Lahana.

k. + i (113a/8)

[= 1]

kelimât: <Ar. Kelimeler.

k. (93b/3)

[= 1]

kelimât-ı şâdire: <Ar. Çıkan kelimeler.

k. + olmuşdur (170b/16)

[= 1]

kelime: <Ar. Anlamli ses veya ses birliği, söz, sözcük.

k. + dür (93b/1)

[= 1]

kelimetu'l-lâh: <Ar. Allahın sözleri.

k. (5b/8)

[= 1]

kelkel: <Ar. Göğüs, iki köprücük kemiği arası; kolan yerinden göğsün sonuna kadar olan yer.

k. (31a/15), (31a/17)

[= 2]

kemâl: <Ar. Bilgi ve erdem bakımından olgunluk, yetkinlik, erginlik, eksiksizlik.

k. (197b/12), (4a/3), (81b/13), (87b/14)

k. + e (80a/3)

[= 5]

kemal-i fîrûsiyyet: <Ar. At biniciliğinin bilgisi, olgunluğu.

k. + i (20a/2)

[= 1]

kemen: <Ar. Tuzak, saklanmak, gizlenmek, pusuya düşürmek.

k. + i (214a/8)

[= 1]

kemend-i luşf: <Ar. Lütfün kemendi.

k. (201b/2), (2b/9)

[= 2]

kemmün: <Ar. "kimnün" Kimyon. (Cuminum cyminum)

k. + dan (121a/5), (123a/4), (126b/15)

[= 3]

kemne: <Ar. Karasu denilen bir göz hastalığı.

k. (124b/16)

k. + nün (114b/13)

[= 2]

kemüg: Kemik.

k. + e (102b/13), (105b/3), (34a/8), (97b/8), (97b/8), (98a/14)

k. + i (101b/13), (104b/3), (106b/2), (153b/1), (192a/2), (214a/4), (27b/16), (29b/3), (90a/15), (90b/15), (90b/7)

k. + idür (17a/9), (24b/15), (30a/7), (30b/4), (33a/3)

k. + inden (26b/12)

k. + ine (34b/14)

k. + inün (115b/16), (17a/6), (17a/8), (29b/16), (38b/2), (39a/8)

k. + ün (17a/8), (29b/2), (30b/5), (38b/4), (39a/11), (39a/3), (39a/7)

[= 37]

kemük: Kemik.

k. (104b/2), (104b/6), (105a/12), (108a/6),
(108b/11), (109b/1), (113a/16), (16b/14),
(39a/7), (68b/9), (89a/13), (89a/16),
(89b/1), (90b/1), (97b/8)

k. + de (34b/14)

k. + den (68b/10)

k. + dür (105a/11), (16b/14), (24b/11),
(25b/12), (26a/16), (27a/9), (27b/15),
(29b/15), (29b/4), (30a/6), (30b/10),
(30b/6), (31a/1), (31a/1), (32b/6), (33a/9),
(39a/5)

k. + ler (106b/3)

k. + lardan (30a/6)

k. + lerdür (28a/3)

k. + leri (16b/8), (35a/5)

k. + leridür (28b/16), (29a/6)

k. + lerinde (34b/14)

k. + lerini (35a/10)

k. + lerinüj (38b/10), (39a/2), (90b/1)

[= 46]

kenār: <Far. Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka.

k. (187a/14)

k. + a (110a/14), (32a/2)

k. + da (175b/7), (177b/17)

k. + dan (166b/2)

k. + ı (114b/7), (169a/14), (174a/16),
(175b/7), (176a/11), (176b/13), (176b/17),
(178b/13), (178b/6), (17a/6), (17a/8),
(184b/3), (193b/9), (24a/2), (90a/11),
(90b/1)

k. + ıdur (29b/17), (30a/11), (30b/11),
(33a/17)

k. + ın (169b/17)

k. + ına (197a/15)

k. + ında (107a/4), (14b/4), (151a/15),
(178b/3), (196a/10), (39a/5)

k. + ından (166b/1), (175a/17), (184b/7),
(193b/1)

k. + ını (178b/13), (99b/1)

k. + ınıj (39a/12)

k. + ları (175b/5), (206b/1), (215b/6),
(31a/3), (31a/9), (37b/15), (89a/14)

k. + larında (217b/2)

k. + larını (180a/5)

[= 50]

kende: <? Özel isim.

k. + nünj (214b/7)

[= 1]

kender: Kenevir sapından çıkan lif (*Cannabis sativa*).

k. + den (117b/11)

k. + ler (214a/17)

[= 2]

kendere: <Far. Suda yaşayan bir küçük kuştur. (?)

k. (213b/17)

k. + nünj (216b/12)

[= 2]

kendi: İyelik ekleri olarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat.

k. (120a/11), (131a/10), (131a/9),
(134b/1), (134b/14), (138a/11), (138b/10),
(138b/9), (13a/16), (13a/8), (140b/9),
(142a/3), (145b/5), (147a/12), (147b/5),
(148a/6), (15a/2), (177a/15), (19b/17),
(201b/14), (202a/16), (202b/11),
(202b/15), (202b/17), (202b/8), (203a/5),
(204a/13), (204a/6), (204b/10), (204b/3),
(205b/1), (206b/9), (207b/3), (207b/5),
(208b/10), (20b/12), (211a/8), (213b/8),
(23b/7), (2b/4), (34a/17), (34b/1),
(34b/13), (5b/7), (78b/1), (79a/11),

(79a/14), (7a/10), (81a/9), (83b/14),
(86b/14)

k. + ɲe (180a/10)

[= 52]

kendis: <Ar. Kündüz otu, kunduz otu, aksırık otu, voynik otu.

k. (126b/2)

k. + den (126b/1)

[= 2]

kendü: bk. kendi

k. (138a/14), (138b/6), (138b/8), (13a/4),
(191b/8), (20b/8), (213b/16), (22a/17),
(28b/16)

k. + lere (205b/4)

k. + lerine (8b/10)

k. + ɲe (11b/12), (140b/3)

k. + si (103a/11), (107b/16), (164a/1),
(85a/8)

k. + sinden (122b/15)

k. + sine (138b/10), (167b/13), (34b/16)

k. + sini (79a/16)

k. + sinüj (22a/12)

k. + ye (81a/9)

[= 24]

kene: Koyun, köpek, at vb. hayvanların veya insanların derisinde asalak olarak yaşayan, bulaşıcı hastalıklara neden olan böceklerin genel adı, sakırğa.

k. (101a/15), (114b/16), (125a/7)

k. + si (125a/9)

k. + ye (125a/7)

[= 5]

kenef: <Ar. 1. Taraf, yön. 2. Sığınacak yer.

k. + inde (20a/12)

[= 1]

kenz: <Ar. Hazîne, define, yeraltında saklı değerli eşya.

k. + éderler (9a/12)

[= 1]

kepāde: <Far. Talim yaparken kullanılan gevşek ok yayı.

k. (191b/10)

k. + olan (191b/14)

[= 2]

kepg: <Far. "kebg" Keklik.

k. + e (213a/17)

k. + i (213b/10), (213b/4), (213b/4)

[= 4]

kerb: <Ar. Tasa, kaygı, gam, keder.

k. (36b/8)

[= 1]

kerd: <Ar. 1. Boyun, boyun kökü. 2. Ek ve oynak yerlerinden biri birine kavuşan kemiklerin her biri ve bunlarda olan hastalıklar.

k. (101a/2)

[= 1]

kereb: bk. Kereb Süleyman.

k. + üj (37a/17)

[= 1]

kerefis: <Far. Maydanozgillerden, kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan kokulu bir bitki. bk. kerevîz

k. (115b/15)

k. + inden (115b/15)

[= 2]

kerek: Bir çeşit beygir. Yazar çok emin olmamakla birlikte Anadolu'da "şehriye"nin Türkçe karşılığı olduğu söylenebilir ancak Türkçe sözlüklerde böyle bir kelime bulunmamıştır. Türkçede kerek kelimesi "eyer takımı" olarak kullanılmaktadır. Bununla beraber Türkçede olan "kedek, gedek"

kelimeleri "manda yavrusu" anlamına gelmektedir.
Bu kelime ile karıştırılmış olabilir.

k. (87b/17)

[= 1]

kerem: < Ar. Soyluluk, ululuk, büyüklük, asalet.

k. (170a/8), (3b/10)

k. + e (171a/7)

[= 3]

kerevîz: Maydanozgillerden, kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan kokulu bir bitki.

k. (115b/15), (121b/8)

[= 2]

kerh: < Ar. Tiksınme, iğrenme

k. + ile (9b/6)

[= 1]

keri: 1. Sonra, geri. 2. Ötürü, dolay. 3. kere, defa.

k. (2a/6)

k. + ola (176b/15)

k. + ye (143a/9), (186b/13)

[= 4]

kerîhe: < Ar. İğrenç, nefret edilecek şey.

k. (113a/6)

[= 1]

kerîm: < Ar. Eli açık, cömert.

k. (23a/5), (75a/14)

k. + dür (171a/8)

[= 3]

kerîmün mine'l-ğayl: < Ar. Atların kerimi.

k. (14a/3)

[= 1]

kerk: < Far. Bildircin kuşu; keklik; tavuk; dücace.

k. (213a/15), (216a/9)

[= 2]

kerkes: < Far. Akbaba.

k. (118b/9)

k. + dür (18a/3)

[= 2]

kerkes yağı: < Ar. + T. Akbaba yağı.

k. + ndan (118b/9)

[= 1]

kerneb: < Ar. Yaban lahanası, yabani lahana.

k. (116a/5), (116a/7)

[= 2]

kerneb-i berri: < Ar. Yaban lahanası, yabani lahana; kelem.

k. (113a/7)

[= 1]

kerneb-i berriye: < Ar. Yaban lahanası, yabani lahana; kelem.

k. (113a/8)

[= 1]

kerre: Kere.

k. (103a/14), (108b/15), (108b/15), (119a/5), (119a/6), (123a/17), (124b/10), (125b/7), (134b/9), (137a/8), (143a/10), (143a/10), (143a/17), (144a/13), (146b/13), (146b/13), (146b/15), (146b/16), (146b/17), (146b/2), (146b/7), (146b/9), (147a/2), (156b/10), (177b/5), (183a/6), (183a/6), (184a/10), (184a/9), (192a/16), (195b/6), (195b/7), (196b/14), (196b/14), (196b/16), (198a/14), (198a/14), (206b/5), (207a/6), (208b/17), (211a/4), (41a/1), (41a/1), (41a/2), (41a/4), (41a/6), (58b/10), (69b/16), (69b/7), (70b/10), (71a/15), (71b/12), (71b/12), (78a/9), (80b/8)

[= 55]

kerr ü fer: < Ar. Savaşta, bir aralık geriledikten veya geriler gibi görüldükten sonra tekrar saldırma.

- k. (138b/14), (185b/3)
k. + de (159a/2), (159b/2)
[= 4]
- kertik:** Kertilmiş yer, gedik, çentik
k. (193b/9)
[= 1]
- keşerāt:** < Ar. Çokluk, bolluk.
k. + da (201b/8)
[= 1]
- keşif:** < Ar. Ortaya çıkarma, meydana çıkarma.
k. + den (38a/7)
[= 1]
- keşir:** < Ar. Bir birimin bölüdüğü eşit parçalardan birini veya birkaçını anlatan sayı
k. + e (11a/6)
k. + inde (175b/1)
k. + inden (40a/15)
[= 3]
- keşirā:** < Ar. Geven dikeninden çıkarılan bir tür zamk.
k. (120b/7)
[= 1]
- keşirü'l-başış:** < Ar. Çok parlak.
k. (44a/1)
[= 1]
- keşirü'l-ekl:** < Ar. Çok yemek.
k. + dür (68b/1)
[= 1]
- keşret:** < Ar. Çokluk, bolluk, ziyâ-delik.
k. + i (136b/9), (179a/5), (186a/2), (37b/7),
(38b/12), (39a/10), (39a/9)
k. + idür (38b/10)
k. + inde (86b/13)
- k. + iyle (38a/10)
[= 10]
- keşret-i meşî:** < Ar. Çoklu yürüme.
k. + den (67b/11)
[= 1]
- keşret-i nevm:** < Ar. Uyku çokluğu, tembellik.
k. (39b/13)
[= 1]
- keşret-i 'âlem:** < Ar. Alemin çokluğu, varlığı.
k. + den (3a/12)
[= 1]
- kes-:** Kesmek.
k.-dükde (97b/4)
k.-erlerdi (211b/10)
k.-esin (177b/11), (177b/13), (177b/15),
(177b/4), (177b/5)
[= 7]
- kesāh:** < Ar. "kesh" Sakatlık, felç, inme; raşitizm hastalığı.
k. (122b/2)
[= 1]
- kesb:** < Ar. 1. Çalışıp kazanma. 2. Edinme, peydahlama, kazanma.
k. (205a/2)
k. + inde (202a/13)
k. + edecek (185b/9)
[= 3]
- kése:** Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba.
k. (118a/2), (78a/7), (82a/4)
k. + sin (200b/6)
k. + ye (118a/4)
k. + yi (118a/3), (200b/11)
[= 7]

keselân: < Ar. Gevşeklik, tenbellik, uyuşukluk; bitkinlik.

k. (113a/15)

[= 1]

kesici: Kesme işini yapan kimse.

k. (174b/14), (175b/10), (175b/8)

[= 3]

kesik: Kesilmiş olan

k. (188a/4)

[= 1]

kesil-: Kesilmek.

k.-mezler (167a/10)

k.-miş (25b/5), (70a/1), (70a/10), (71a/3), (89b/7)

k.-mişe (194b/6)

k.-ür (31b/2), (42a/9)

k.-ürse (107a/9)

[= 10]

keskin: Çok kesici, iyi kesen.

k. (175b/5), (175b/5), (176a/11), (176b/11), (177b/11), (182a/17), (76b/2), (98a/17), (99a/7)

k. + dür (176a/11), (59a/6), (76a/14)

k. + i (169a/17), (212b/15)

k. + ola (110b/13), (187a/7)

k. + olsa (215b/5)

[= 17]

kesm: < Ar. Şekil vermek, biçim vermek.

k. + edelüm (211a/1)

[= 1]

kesmek: Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak.

k. (180a/9)

[= 1]

kesr: < Ar. Kırma, kırık, çatlak, kemik kırığı.

k. (153b/9)

k. + i (106b/6), (198b/10)

k. + üñ (149a/3)

k. + éde (154b/16), (187b/13)

k. + éder (73a/6)

k. + éderse (149a/3)

k. + édesin (140b/15), (166b/13)

k. + édüb (180a/2)

k. + ét (156b/5)

k. + étđñ (156b/13)

k. + étmege (151a/10)

k. + étmek (155a/6)

k. + étmeye (178b/13)

[= 16]

kesre-i refîka: < Ar. Rıfk ile, yumuşaklıkla, yavaşça.

k. (166b/12)

[= 1]

kesret: < Ar. Çokluk, bolluk, ziyâ-delik.

k. + i (79b/15)

[= 1]

kesrî: < Ar. Bir kişi adı.

k. (210b/12), (210b/9)

[= 2]

kesrîbinkabâdbinfeyrüz: Kişi adı.

k. (210b/6)

[= 1]

kesr-i kâf: Kaf harfinin esre almış hali.

k. + ıla (125a/6), (184a/4)

[= 2]

kesr-i 'ayb: < Ar. Kuyruk başında görülen kırık, çıkık, çukur.

k. (100b/15), (106b/5)
[=2]

kesr-i sîn: < Ar. Sin harfinin esrelisi.
k. (16a/17)
[=1]

kesr-i fâ: < Ar. Tı sesinin esrelisi.
k. (14a/3)
[=1]

kesük: bk. kesik
k. (25b/2), (25b/3)
[=2]

keşf: < Ar. 1. Açma, meydana çıkarma. 2. Gizli bir şeyi bulma, keşif.
k. + eyle (155b/11)
k. + eylese (20a/4)
k. + eder (149a/10), (207b/10)
k. + ederler (14b/1)
[=5]

keçmî: < Ar. Bir mızrak çeşidi.
k. (169a/3)
[=1]

kevn-i halk: < Ar. Yaratılış.
k. + edüb (1b/2)
[=1]

keyd: < Ar. Hile, oyun, dalavere, dolap.
k. + i (7b/9)
k. + inden (202b/10)
[=2]

keyfiyyet: < Ar. 1. Nitelik. 2. bir şeyin iyi veya kötü olması ciheti.
k. (191a/14)
[=1]

keyl: < Ar. 1. Ölçme. 2. Kile, tahıl, hububat ölçüsü, ölçek.

k. (117a/12), (117a/13), (94b/12), (94b/8)
[=4]

kezâlik: < Ar. Keza, bu;bu da öyle.

k. (107b/17), (10a/15), (110a/1), (112b/2), (115b/15), (116b/16), (118a/14), (118b/11), (120a/16), (121a/7), (123a/11), (125b/1), (125b/17), (125b/5), (137a/1), (140b/16), (143a/7), (144a/10), (146b/12), (146b/7), (151a/9), (153a/10), (177a/2), (177a/3), (178b/11), (188a/13), (193b/8), (194a/8), (194b/14), (195a/15), (195b/13), (197b/8), (208a/15), (212a/7), (68b/10), (73a/7), (76a/3), (77a/12), (85b/1)

[=39]

kıc: bk. kıç

k. (133b/7)
k. + ları (137a/11)
k. + ların (177b/2)
[=3]

kıcırda-: Kıcırdamak, gıcırdamak.

k.-r (206b/11)
[=1]

kıç: 1. Arka. 2. Kuyruk sokumu bölgesi, kaba et.

k. (17a/5), (100b/5), (101b/1), (102b/7), (104a/8), (104b/11), (104b/12), (105a/6), (105b/1), (105b/10), (105b/12), (105b/12), (105b/17), (106a/1), (106a/11), (106a/16), (106a/7), (106a/8), (107a/4), (107b/13), (108b/15), (110b/6), (111b/9), (112b/17), (125b/6), (126a/9), (17a/5), (24a/15), (33b/16), (35b/11), (35b/14), (35b/3), (35b/5), (40a/1), (69b/12), (73a/10), (78a/14), (78b/13), (78b/6), (79a/4), (79a/9), (80a/4), (87a/3), (90b/13), (90b/14), (90b/14), (90b/16), (90b/17), (91a/2), (97b/15)

k. + dan (106b/3), (181b/8)

k. + ı (110b/3), (111b/17), (112a/15),
(122b/7), (135a/3), (181b/3), (184a/7),
(76a/4)

k. + ina (112a/15), (183b/14)

k. + ında (103b/12), (146a/16)

k. + ından (14a/7), (183a/5)

k. + ımı (181b/5), (182a/9), (183b/8),
(200a/7)

k. + ları (112b/8), (113a/12), (187a/7),
(85a/2), (86b/4), (86b/4), (87a/8), (90b/13)

k. + ların (132b/7), (14a/7), (80a/15),
(81a/16)

k. + larında (56b/12)

k. + larıuğ (171b/7)

[= 84]

kı: Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı.

k. (107a/1), (115a/4), (118a/16),
(125a/10), (125a/12), (175b/6), (17b/9),
(25b/1), (32a/15), (47a/1), (58a/10),
(58a/16), (58b/3), (78a/16), (82a/9),
(85b/5), (85b/6), (89a/14), (89b/10),
(89b/2), (89b/9), (90b/4)

k. + a (114b/6)

k. + dan (132a/3), (94a/3), (94a/4), (94a/6)

k. + dur (25b/13), (26a/2)

k. + ı (112b/10), (112b/7), (125a/14),
(125a/14), (28a/12), (90b/13)

k. + ıdur (33a/15)

k. + ina (47a/1)

k. + ımı (110a/15)

k. + lar (114a/6), (30b/8), (44b/1), (47b/2),
(90a/8)

k. + lara (106b/14)

k. + lardur (105a/7), (30b/7), (30b/8)

k. + ları (113a/5), (113a/6)

k. + uğ (127a/11)

[= 50]

kıl-: Kılmak.

k.-duğ (3b/5)

k.-ub (201b/2)

[= 2]

kılāde: < Ar. Gerdanlık, boyna takılan süs eşyası.

k. (28a/7)

[= 1]

kılc: Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah.

k. (158b/1), (158b/1), (159b/1), (159b/2),
(163b/1), (170b/16), (176a/13), (176a/14),
(176a/14), (176a/15), (176a/16), (176a/6),
(176a/8), (176b/1), (176b/13), (176b/14),
(176b/15), (176b/15), (176b/16), (176b/6),
(176b/6), (176b/9), (177a/10), (177a/11),
(177a/13), (177a/16), (177a/3), (177a/8),
(177b/11), (177b/16), (178a/15), (178a/7),
(178a/9), (178a/9), (179a/5), (179b/13),
(179b/15), (180a/13), (180a/7), (180a/8)

k. + a (175b/10), (175b/8), (176a/4)

k. + dan (176b/16), (177a/16), (178b/5)

k. + ı (10b/15), (170b/15), (176a/17),
(176a/3), (176a/9), (176b/10), (176b/13),
(176b/16), (176b/17), (176b/6), (176b/7),
(176b/9), (177a/1), (177a/12), (177a/13),
(177a/2), (177a/3), (177a/3), (177a/4),
(177a/5), (180a/17)

k. + ın (10b/14), (10b/15), (176a/15)

k. + ıñ (171b/9), (172b/7), (176b/10),
(176b/12), (176b/2), (176b/4), (176b/8),
(177a/1), (177a/8), (179b/11), (180a/11),
(180a/16), (181a/15)

k. + ıñı (177b/3)

k. + lar (175b/11), (175b/16), (176a/9)

k. + lardan (175b/10)

k. + ları (176a/13)

k. + ların (170b/12)

k. + laruñ (171a/7)

k. + uñ (22a/6)

[=92]

kılıç: Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah.

k. + lar (178b/6)

[=1]

kılm-: Kılmak.

k.-dı (191b/1)

k.-ur (115b/17), (116a/1), (117a/11),
(118a/13), (153a/7)

[=6]

kıllat: < Ar. 1. Azlık. 2. Kıtlık.

k. + de (56a/10)

k. + inden (107a/7), (191a/11)

k. + ünden (104a/13)

[=4]

kımıldat-: Kımıldatmak.

k.-maya (85a/5)

[=1]

kımıldatmağ : bk. kımıldatmak.

k. + a (98b/12)

[=1]

kın: Bıçak, kılıç vb. kesici araçların kabı.

k. (176b/11), (176b/13), (176b/16),
(176b/17), (176b/17), (176b/4), (176b/9),
(177a/4)

k. + da (176b/12), (177a/7)

k. + dan (176b/16)

k. + ı (176a/15), (176b/15)

k. + ın (176b/8)

k. + ıñ (176b/10), (176b/12), (176b/13),
(176b/14), (176b/15), (176b/16)

k. + ına (177a/3), (177a/5), (177a/6)

k. + ından (177b/3)

k. + ımı (177a/2), (177a/3), (177a/4)

k. + larından (175b/17), (176a/2)

[=29]

kınā: < Ar. Kına ağacının kurutulmuş yapraklarından elde edilen, saç ve elleri boyamakta kullanılan toz.

k. + dan (117a/6), (122b/10)

[=2]

kındır-: Kındırmak.

k. (83a/17), (87b/12)

[=2]

kındıрмаğ: Kındırma işi.

k. (6a/13)

[=1]

kındur-: 1. Kapı ve pencere gibi şeyleri aralık bırakmak. 2. Kışkırtmak, tahrik etmek.

k.-a (69b/7)

k.-asın (88b/9)

k.-dı (6a/17)

k.-sa (103a/7)

[=4]

kinnīne: < Ar. İçine şarap, içecek konulan kap.

k. (184a/4), (184a/4)

[=2]

kır-: Kırmak.

k.-ar (110a/15)

[=1]

kırād: < Ar. Kene.

k. (125a/7)

k. + uñ (125a/7)

[=2]	k. + da (193a/10)
kırdân: < Ar. Keneler.	k. + dan (193a/2)
k. (101a/15), (125a/6)	k. + ı (51b/1)
[=2]	[=6]
kırıl-: Kırılmak.	kırtās-ı mahrek: < Ar. Yanmış kağıt.
k.-duğda (180b/13)	k. + den (125b/15)
k.-sa (134a/15), (182a/11)	[=1]
k.-ur (104b/5), (195b/10)	kısa: Boyu, uzunluğu az olan, uzun karşıtı.
[=5]	k. (134a/7), (134b/17), (155b/11),
kırılma: Kırılma işi.	(16a/13), (174a/17), (176a/3), (176a/3),
k. + sından (196a/3)	(17a/7), (194b/10), (194b/9), (195b/17),
[=1]	(196a/8), (196a/9), (24b/17), (25a/1),
kırılmaç: Kırılmak işi.	(25a/2), (25a/9), (33a/16), (67a/5),
k. + dan (198b/1)	(76b/1), (86b/5), (89a/10), (89b/1),
[=1]	(89b/10), (95b/2)
kırık: Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı.	k. + dur (16b/17), (213a/3)
k. (187b/1), (21b/12), (21b/9), (21b/9),	k. + eyleseñ (148a/15)
(41a/7), (42a/15), (42a/6), (42b/12),	k. + ola (24a/17), (90a/2), (90b/10)
(57b/6), (71a/9), (95a/17), (95a/3)	k. + olmağdan (134a/5)
[=12]	k. + olsa (134a/6), (215b/6), (215b/7),
kırık altı : Kırık altı sayısı.	(24a/14), (24a/8)
k. (42a/15)	k. + sı (194b/16)
[=1]	k. + edesin (145b/6), (177b/6)
kırık bayır: < Ar. Geviş getirenlerde midenin	[=40]
kıvrımlı olan üçüncü kısmı.	kışacık: Çok kısa olan.
k. (32a/7)	k. (145b/15)
[=1]	[=1]
kırmızı: < Ar. Al, kızıl renk.	kışalığ: bk. kışalık
k. (32a/4), (44b/1)	k. + ı (179a/14), (195b/8), (24a/11),
[=2]	(38b/17), (38b/17), (39a/8), (39a/8)
kırtās: < Ar. 1. Tüyleri çok ak, gözleri siyah olan	k. + ın (134a/3)
at.	k. + ına (39b/5), (39b/5)
k. (193a/2)	k. + ından (23a/7)
k. + a (193a/5), (196b/15)	[=11]
	kışalık: Kısa olma durumu.

k. (195b/2), (195b/4), (24a/5)
k. + dan (102b/6)
[=4]
kışsa: < Ar. Ders alınması gereken kısa hikâye
k. (193b/15), (193b/16)
k. + dan (209b/9)
k. + eylediler (190a/11)
k. + sıdur (175b/2)
[=5]
kıssâ kökü: < Ar. + T. Salatalık, hıyar, acur; kabak kökü.
k. + ni (127a/7)
[=1]
kısm: < Ar. Parçalara ayrılmış bir şeyin her bölümü, bölüm, kesim.
k. (117b/8), (171a/14)
k. + ı (117b/9), (171a/15)
k. + éde (68a/16)
[=5]
kısmet: < Ar. Tanrı'nın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.
k. + i (216b/5)
[=1]
kısmet-i mirâs: < Ar. Miras olan nasip.
k. + ı (9a/6)
[=1]
kısrağ: bk. kısrak
k. + a (88a/15), (88b/3)
[=2]
kısrağ: Dişi at.
k. (110a/4)
k. + lar (88b/13)
k. + lara (88a/16)

k. + larda (88a/15)

[=4]

kış: Kuzey yarım kürede 22 Aralık-21 Mart tarihleri arasındaki zaman dilimi, sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim.

k. (18a/16), (94a/5)

k. + da (124a/9), (179b/4), (18a/8),
(211b/13), (212a/2)

[=7]

kıt: Kat, taraf, yan; görelilik. bk. kat

k. + imda (113b/10), (137a/12)

k. + ında (104a/13), (106a/14), (109b/6),
(113b/13), (131a/16), (131a/17), (131b/9),
(198b/4), (76b/10), (76b/17), (76b/8),
(78b/4), (81a/11), (81a/4), (81a/5),
(85a/12), (87a/13), (98b/16)

[=20]

kıta: < Ar. 1. Parça, bölüm, cüz. 2. Arazî, memleket ülke.

k. (209b/3), (209b/5)

k. + dur (132b/16)

k. + ların (97a/3)

[=4]

kıtâl: < Ar. Vuruşma, birbirini öldürme; savaş

k. (15b/8), (185b/7), (185b/7), (19b/11),
(43a/3), (88a/7), (8a/17)

k. + de (159a/2), (185b/4), (42b/5),
(56b/17)

k. + e (107b/6), (202b/8), (8b/1)

k. + i (6b/15)

k. + olmur (5a/5)

k. + étdüğünzü (6b/15)

[=17]

kıtlık: Kıt olma durumu, ihtiyaca yetmeyecek kadar azlık, az ve zor bulunma.

k. (22a/1)

[= 1]

kıvrır-: Kıvrırmak.

k.-asın (196b/9)

[= 1]

kıvrıcık: Küçük küçük kıvrımları olan, düz olmayan.

k. (25a/1)

[= 1]

kıvrıl-: Kıvrılmak.

k.-sa (98b/4)

[= 1]

kıyām: < Ar. 1. Kalkma, ayağa kalkma. 2. Namazın iftitah tekbiriyle rüku arasındaki ayakta durma kısmı. 3. Bir işe kalkışma, başlama. 4. Ayaklanma.

k. + ı (183b/11)

k. + ıdur (169a/14)

k. + ına (39b/8)

k. + ından (198a/15), (198a/5)

[= 5]

kıyāmet: < Ar. Tek tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.

k. (204a/15)

k. + e (12b/12)

[= 2]

kıyās: < Ar. 1. Bir tutma, denk sayma. 2. Karşılaştırma, oranlama, mukayese.

k. (35b/17), (86a/4)

k. + eyle (81b/10)

k. + eyleseñ (148a/14)

k. + lar (190b/1)

[= 5]

kıyāsāt-ı fāsıde: < Ar. Kötülüklerin, fenalıkların karşılaştırılması.

k. (4b/9)

[= 1]

kıymet: < Ar. Değer, paha.

k. + i (213a/11)

[= 1]

kıymetlü: < Ar. + T. Kıymetli.

k. (170a/8)

[= 1]

kız: Dişi çocuk.

k. (206b/10), (207a/2), (207a/8)

k. + a (207a/3)

k. + ı (206b/9)

[= 5]

kız-: Kızmak.

k.-ar (104b/14), (94b/1)

k.-duğda (11a/15)

k.-mışdur (97a/17)

k.-mışı (171b/10), (171b/11), (171b/12)

k.-sa (88a/7)

[= 8]

kızar-: Kızarmak.

k.-mış (213a/2)

k.-ur (111a/14)

[= 2]

kızdur-: Kızdırmak.

k.-asın (123a/13)

[= 1]

kızdurmak: Kızdırmak.

k. + dan (127a/13)

[= 1]

kızıl: Parlak kırmızı renk

k. (113a/16), (114b/15), (126a/2),
(171b/11), (171b/11), (208b/2), (49b/2),
(55a/5), (57a/15), (60a/1), (72b/11),
(94a/6), (94a/8)

k. + a (206a/15), (54a/3)

k. + ola (172b/4), (217b/2), (45b/1),
(46a/1), (47b/2), (57a/17), (57b/2)

k. + olan (215a/17), (46b/1)

[= 24]

kızıl boya: Kök boyası.

k. + dur (126a/2)

[= 1]

kızlık: Kıtılık, kurak giden yıl.

k. + da (13a/12)

[= 1]

ki: <Far. Ki bağlacı.

k. (101a/17), (101b/13), (101b/15),
(101b/15), (101b/3), (101b/6), (102a/12),
(102a/14), (102a/17), (102a/7), (102a/8),
(102b/1), (102b/12), (102b/15), (102b/16),
(102b/8), (102b/9), (103a/13), (103a/2),
(103a/3), (103a/4), (103a/5), (103b/11),
(103b/13), (103b/16), (103b/17), (103b/4),
(103b/9), (104a/4), (104a/7), (104a/8),
(104b/1), (104b/12), (104b/14), (104b/14),
(104b/17), (104b/5), (104b/6), (104b/8),
(105a/1), (105a/1), (105a/10), (105a/13),
(105a/14), (105a/14), (105a/14), (105a/2),
(105a/5), (105a/7), (105a/9), (105b/13),
(105b/14), (105b/16), (105b/16), (105b/2),
(105b/9), (106a/1), (106a/11), (106a/11),
(106a/13), (106a/15), (106a/16),
(106a/17), (106a/2), (106a/9), (106b/16),
(106b/17), (106b/4), (107a/12), (107a/17),
(107a/2), (107a/2), (107a/6), (107a/7),
(107a/8), (107b/10), (107b/13), (107b/14),
(107b/16), (107b/17), (107b/3), (108a/1),
(108a/11), (108a/14), (108a/14),
(108a/15), (108a/17), (108a/17), (108a/2),
(108a/2), (108a/4), (108a/4), (108a/7),
(108b/12), (108b/17), (108b/4), (108b/5),

(109a/13), (109a/5), (109b/17), (109b/2),
(109b/2), (109b/3), (10a/16), (10a/5),
(10a/7), (10a/9), (10b/11), (10b/12),
(10b/17), (10b/4), (10b/4), (10b/9),
(110a/7), (110a/9), (110b/11), (110b/13),
(110b/15), (110b/16), (110b/6), (110b/7),
(110b/9), (111a/10), (111a/10), (111a/11),
(111a/14), (111a/17), (111a/2), (111a/6),
(111b/10), (111b/10), (111b/11),
(111b/14), (111b/14), (111b/15),
(111b/16), (111b/2), (111b/4), (111b/5),
(111b/8), (112a/1), (112a/11), (112a/11),
(112a/16), (112a/5), (112a/9), (112b/10),
(112b/11), (112b/11), (112b/12), (112b/2),
(112b/4), (113a/15), (113a/6), (113a/7),
(113a/9), (113b/1), (113b/10), (113b/11),
(113b/15), (113b/15), (113b/3), (113b/3),
(113b/7), (113b/8), (114a/10), (114a/13),
(114a/14), (114a/3), (114a/4), (114a/5),
(114a/8), (114a/8), (114b/11), (115a/16),
(115a/6), (115a/8), (115a/9), (115b/15),
(115b/3), (116a/1), (116a/12), (116a/14),
(116a/5), (116b/10), (116b/3), (117a/2),
(117a/5), (117a/8), (118a/14), (118a/15),
(118a/4), (118b/12), (118b/15), (118b/5),
(118b/7), (118b/7), (119a/1), (119b/2),
(119b/4), (119b/9), (11a/10), (11a/11),
(11a/14), (11a/17), (11a/2), (11a/6),
(11a/7), (11b/11), (11b/2), (11b/2),
(11b/8), (120a/10), (120a/6), (120b/14),
(120b/5), (121a/10), (121a/9), (121b/2),
(121b/4), (122a/13), (122a/17), (122a/3),
(122a/6), (122a/7), (122a/7), (122a/9),
(122b/1), (122b/3), (122b/9), (123b/8),
(124a/11), (124a/15), (124a/4), (124a/9),
(124b/1), (124b/12), (124b/9), (124b/9),
(125b/14), (126a/1), (126a/2), (126a/8),
(126b/2), (126b/9), (127a/10), (127a/11),
(127a/15), (127a/3), (127a/6), (127a/8),
(12a/11), (12a/14), (12a/16), (12a/2),
(12a/3), (12a/5), (12a/9), (12b/1),
(12b/13), (12b/14), (12b/17), (12b/8),
(12b/9), (130b/14), (130b/17), (130b/7),
(131a/12), (131a/16), (131a/17), (131a/6),
(131a/7), (131a/9), (131b/15), (131b/15),

(131b/16), (131b/17), (131b/4), (131b/6),
(131b/7), (131b/8), (131b/9), (132a/15),
(132b/14), (133a/14), (133a/14),
(133a/17), (133a/17), (133a/2), (133a/7),
(133a/9), (133b/13), (133b/16), (133b/2),
(133b/3), (133b/6), (134a/11), (134a/4),
(134a/5), (134b/13), (134b/15), (134b/16),
(135a/5), (135a/8), (135b/13), (136a/12),
(136a/13), (136a/14), (136a/17), (136a/7),
(136a/7), (136a/8), (136b/1), (136b/4),
(136b/6), (136b/7), (136b/8), (137a/13),
(137a/14), (137a/15), (137a/15), (137a/7),
(137b/5), (138a/14), (138a/17), (138a/4),
(138a/5), (138a/7), (138a/9), (138b/10),
(138b/17), (138b/6), (138b/7), (138b/8),
(139a/2), (139a/3), (13b/1), (13b/10),
(13b/13), (13b/14), (13b/16), (13b/16),
(13b/9), (13b/9), (140b/10), (140b/13),
(140b/7), (140b/9), (141a/3), (143a/13),
(143a/17), (143a/5), (143a/7), (143a/8),
(143a/8), (143a/9), (144a/11), (144a/9),
(145a/1), (145a/4), (145b/1), (145b/14),
(145b/15), (145b/16), (145b/8), (146a/10),
(146a/17), (146a/6), (146a/7), (146a/9),
(146b/11), (146b/4), (147a/12), (147a/15),
(147a/9), (147b/12), (147b/4), (147b/6),
(147b/7), (147b/8), (147b/9), (148a/11),
(148a/12), (148a/13), (148a/13), (148a/2),
(148a/5), (148a/5), (148a/7), (148a/8),
(148a/9), (148b/8), (149a/6), (149a/7),
(149a/7), (149a/8), (14a/12), (14a/14),
(14a/4), (14b/1), (14b/11), (14b/11),
(14b/12), (14b/8), (150a/1), (150a/2),
(150a/6), (150a/7), (150a/8), (150b/1),
(150b/4), (151a/13), (151a/13), (151a/6),
(152b/1), (152b/5), (153a/1), (153a/14),
(153a/17), (153a/8), (153b/12), (153b/14),
(153b/15), (153b/8), (154b/11), (154b/13),
(154b/16), (154b/5), (154b/8), (155a/14),
(155a/15), (155a/16), (155a/17), (155a/4),
(155a/5), (155a/5), (155a/6), (155b/13),
(155b/3), (156b/1), (156b/11), (156b/12),
(156b/2), (156b/3), (156b/3), (156b/4),
(156b/7), (158a/1), (158b/1), (159a/1),
(159b/1), (15a/10), (15a/12), (15a/16),

(15a/6), (15b/17), (15b/8), (160a/1),
(160b/1), (161a/1), (161b/1), (162a/1),
(162b/1), (163a/1), (163b/1), (164a/1),
(164b/1), (164b/1), (164b/2), (166a/1),
(166b/15), (166b/17), (166b/3), (167a/1),
(167a/13), (167a/13), (167a/3), (167a/5),
(167a/8), (167b/14), (167b/2), (167b/5),
(167b/7), (168b/1), (168b/12), (168b/4),
(168b/8), (169a/10), (169a/11), (169a/3),
(169a/5), (169a/6), (169a/7), (169b/12),
(169b/14), (169b/4), (169b/4), (169b/5),
(169b/8), (16a/1), (16a/13), (16b/10),
(16b/17), (16b/17), (170a/11), (170a/14),
(170a/16), (170a/7), (170b/12), (170b/13),
(170b/14), (171a/11), (171a/16), (171b/1),
(171b/11), (171b/12), (171b/3), (172b/13),
(172b/6), (173b/5), (174b/14), (175a/17),
(175b/1), (175b/12), (175b/14), (175b/15),
(175b/16), (175b/16), (175b/3), (175b/5),
(175b/7), (176a/11), (176a/14), (176a/14),
(176a/15), (176a/15), (176a/16),
(176a/16), (176a/17), (176a/3), (176a/5),
(176a/5), (176a/6), (176b/10), (176b/12),
(176b/13), (176b/16), (176b/4), (177a/1),
(177a/10), (177a/10), (177a/13),
(177a/13), (177a/15), (177a/17), (177a/9),
(177b/13), (177b/15), (178a/4), (178a/5),
(178b/13), (178b/14), (178b/15),
(178b/16), (178b/5), (178b/8), (179a/2),
(179b/10), (179b/9), (17a/12), (17a/13),
(17a/15), (17a/15), (17a/9), (17b/1),
(17b/10), (17b/12), (17b/14), (17b/3),
(17b/3), (17b/5), (17b/9), (180a/10),
(180a/7), (180a/7), (180b/11), (180b/12),
(180b/4), (180b/6), (181a/12), (181a/2),
(181a/3), (182a/17), (182a/6), (182b/11),
(182b/12), (182b/13), (182b/3), (182b/8),
(183b/2), (183b/3), (184a/1), (184a/2),
(184a/4), (184a/4), (184b/5), (185a/1),
(185b/1), (185b/10), (185b/11), (185b/15),
(185b/2), (186a/1), (186a/13), (186a/15),
(186a/2), (186a/3), (186a/3), (186a/4),
(186a/4), (186a/9), (186b/13), (186b/17),
(186b/17), (186b/2), (187a/13), (187a/15),
(187a/15), (187a/2), (187a/5), (187a/5),

(187a/9), (187b/12), (187b/12), (187b/13),
(187b/16), (187b/5), (187b/7), (188a/11),
(188a/16), (188a/2), (188a/4), (188a/7),
(188a/9), (188b/1), (188b/10), (188b/13),
(188b/17), (189a/2), (189a/5), (189a/6),
(189a/8), (189b/10), (189b/10), (189b/2),
(189b/3), (189b/9), (18a/1), (18a/2),
(18a/3), (18a/3), (18a/6), (18a/8),
(18b/13), (18b/2), (18b/5), (190a/12),
(190a/16), (190a/17), (190b/15),
(190b/17), (190b/3), (190b/4), (190b/6),
(190b/7), (191a/16), (191a/2), (191b/11),
(191b/12), (191b/14), (191b/16),
(191b/16), (191b/17), (191b/3), (191b/4),
(192a/10), (192b/12), (192b/13), (192b/9),
(193a/15), (193a/2), (193a/7), (193b/16),
(193b/16), (193b/5), (194a/10), (194a/14),
(194a/14), (194a/16), (194a/3), (194a/5),
(194a/6), (194a/7), (194a/9), (194b/12),
(194b/15), (194b/16), (194b/2), (194b/9),
(195a/11), (195a/3), (195a/4), (195b/12),
(195b/14), (195b/15), (195b/15), (195b/4),
(196a/1), (196a/1), (196a/17), (196a/3),
(196a/6), (196a/6), (196a/7), (196b/1),
(196b/13), (196b/2), (197a/17), (197b/1),
(197b/10), (197b/2), (197b/4), (197b/7),
(198a/16), (198b/5), (198b/7), (199a/13),
(199a/14), (199a/7), (199b/1), (19a/13),
(19a/14), (19a/9), (19b/15), (19b/4),
(19b/8), (19b/8), (19b/8), (1b/1), (200a/1),
(200a/11), (200a/12), (200a/13), (200a/2),
(200a/5), (200a/8), (200b/1), (200b/15),
(200b/3), (200b/4), (200b/8), (201a/12),
(201b/5), (202a/11), (202a/3), (202b/15),
(202b/16), (203a/14), (203a/16), (203b/1),
(203b/16), (203b/2), (203b/8), (204a/10),
(204a/3), (204a/7), (204a/9), (204b/8),
(205a/14), (205a/15), (205b/14),
(205b/15), (205b/6), (205b/7), (205b/9),
(206a/14), (206b/12), (206b/14),
(206b/17), (206b/4), (206b/7), (206b/8),
(207a/12), (207a/16), (207b/11),
(207b/13), (207b/15), (207b/17), (207b/7),
(207b/9), (207b/9), (208a/1), (208a/10),
(208a/13), (208a/2), (208a/5), (208a/8),

(208b/1), (208b/16), (208b/4), (208b/5),
(208b/7), (208b/7), (209a/17), (209a/4),
(209a/6), (209a/9), (209b/1), (209b/11),
(209b/14), (209b/16), (209b/6), (209b/7),
(209b/7), (20a/7), (20b/11), (20b/15),
(20b/3), (20b/4), (210a/14), (210a/16),
(210a/2), (210a/3), (210a/6), (210a/7),
(210a/9), (210b/16), (210b/6), (210b/9),
(211a/11), (211a/12), (211a/5), (211a/6),
(211a/7), (211b/11), (211b/12), (211b/13),
(211b/2), (211b/4), (211b/7), (211b/8),
(212a/10), (212a/13), (212a/2), (212a/5),
(212a/6), (212b/11), (212b/11), (212b/16),
(212b/3), (212b/8), (212b/8), (213a/1),
(213a/15), (213a/7), (213b/3), (214a/10),
(214a/11), (214a/15), (214b/11), (214b/2),
(214b/2), (214b/7), (215a/14), (215a/16),
(215a/17), (215a/3), (215a/5), (215a/7),
(215a/8), (215a/8), (215b/1), (215b/14),
(215b/2), (216a/13), (216a/15), (216a/15),
(216b/4), (217b/17), (21a/17), (21a/3),
(21b/8), (22a/11), (22a/15), (22a/16),
(22b/1), (22b/10), (22b/16), (22b/2),
(22b/3), (22b/7), (22b/7), (22b/9),
(23a/12), (23a/6), (23a/9), (23a/9),
(24a/17), (24a/3), (24b/12), (24b/16),
(25a/14), (25a/15), (25a/16), (25a/17),
(25a/3), (25b/17), (26a/10), (26a/15),
(26a/5), (26a/6), (26a/6), (26a/8), (26a/8),
(26b/12), (26b/16), (26b/7), (27a/4),
(27b/10), (27b/16), (28a/11), (28a/15),
(28a/3), (28a/8), (28b/15), (28b/2),
(28b/4), (28b/8), (28b/9), (29a/10),
(29a/15), (29a/3), (29a/8), (29a/8),
(29b/12), (29b/15), (29b/6), (2a/11),
(2a/4), (2b/9), (30a/2), (30b/1), (30b/5),
(30b/6), (31a/1), (31a/3), (31a/5), (31b/1),
(31b/11), (31b/12), (31b/16), (31b/2),
(31b/9), (32a/10), (32a/14), (32a/16),
(32a/3), (32a/4), (32a/5), (32a/7), (32a/8),
(32a/8), (32b/13), (32b/17), (32b/17),
(32b/4), (33a/2), (33a/7), (33b/15),
(34a/10), (34a/10), (34a/11), (34a/12),
(34a/15), (34a/5), (34b/10), (34b/3),
(34b/5), (35a/1), (35a/10), (35a/2),

(35a/4), (35b/15), (35b/9), (36a/10),
(36a/15), (36a/15), (36a/7), (36b/5),
(37a/8), (37b/12), (37b/16), (37b/17),
(37b/4), (38a/1), (38a/2), (38a/9),
(38b/16), (38b/5), (38b/8), (39b/12),
(39b/12), (39b/6), (3a/11), (40a/11),
(40a/12), (40a/2), (40a/9), (40b/13),
(41b/3), (42a/16), (42b/1), (43b/1),
(44b/1), (45b/1), (46a/1), (47a/1), (47b/1),
(47b/1), (48a/1), (48b/1), (49a/1), (49b/2),
(4a/12), (4b/14), (4b/3), (4b/7), (4b/9),
(50a/1), (50b/1), (51a/1), (51b/1), (52a/1),
(52a/2), (52b/1), (52b/2), (53a/1), (53a/2),
(53b/1), (54a/1), (54b/1), (54b/4), (55a/1),
(55a/4), (55b/11), (55b/14), (55b/16),
(55b/2), (55b/6), (56a/12), (56a/13),
(56a/2), (56a/5), (56a/9), (56b/13),
(56b/14), (56b/2), (56b/6), (57a/1),
(57a/11), (57a/13), (57a/14), (57a/15),
(57a/16), (57a/17), (57a/5), (57a/7),
(57b/1), (57b/10), (57b/12), (57b/13),
(57b/14), (57b/15), (57b/17), (57b/8),
(58a/12), (58a/12), (58a/16), (58a/17),
(58a/2), (58a/3), (58a/4), (58a/5), (58b/1),
(58b/2), (58b/2), (58b/6), (58b/9),
(59a/11), (59a/13), (59a/16), (59a/7),
(59a/8), (59b/12), (5a/11), (5a/12),
(5a/12), (5a/16), (5a/16), (5a/6), (5b/2),
(5b/4), (5b/7), (60a/1), (60b/1), (61a/1),
(62a/1), (62b/1), (62b/2), (62b/2), (62b/3),
(62b/4), (62b/6), (63a/1), (63b/1), (64a/1),
(64b/1), (67a/11), (67a/12), (67a/16),
(67a/4), (67a/5), (67a/7), (67a/9),
(67b/13), (67b/14), (67b/4), (68a/11),
(68a/6), (68b/13), (68b/2), (68b/5),
(68b/8), (69a/1), (69a/1), (69a/7),
(69b/15), (6a/16), (6a/16), (6b/12),
(6b/12), (6b/17), (6b/5), (6b/5), (6b/8),
(70b/15), (70b/5), (72a/13), (72a/16),
(72a/6), (72b/1), (72b/13), (72b/6),
(73a/12), (73a/16), (73a/5), (73a/6),
(73a/7), (73b/12), (73b/3), (73b/5),
(74a/15), (74a/3), (74a/5), (74a/7), (74a/8),
(74a/9), (74b/11), (74b/13), (74b/13),
(74b/5), (75a/1), (75a/11), (75a/4),

(75a/4), (75a/6), (75a/7), (75a/8),
(75b/12), (75b/15), (75b/7), (75b/8),
(76a/12), (76a/17), (76a/2), (76a/3),
(76a/7), (76b/10), (76b/15), (76b/3),
(76b/9), (77a/11), (77a/3), (77a/7),
(77b/10), (77b/14), (77b/6), (77b/9),
(77b/9), (78a/12), (78a/15), (78a/16),
(78a/17), (78a/3), (78b/13), (78b/14),
(78b/8), (79a/13), (79a/17), (79b/10),
(79b/2), (79b/5), (79b/7), (7a/11), (7a/12),
(7a/16), (7a/17), (7a/2), (7b/2), (7b/6),
(7b/7), (80a/10), (80a/12), (80a/17),
(80a/5), (80a/9), (80b/1), (80b/13),
(80b/2), (80b/4), (80b/5), (81a/1),
(81a/16), (81a/17), (81a/3), (81a/6),
(81a/8), (81b/10), (81b/13), (81b/14),
(81b/15), (81b/2), (81b/4), (81b/7),
(82a/10), (82a/2), (82a/9), (82b/1),
(82b/10), (82b/14), (82b/3), (82b/6),
(83a/1), (83a/10), (83a/10), (83a/15),
(83a/15), (83a/2), (83a/3), (83a/6), (83a/7),
(83b/10), (83b/15), (83b/2), (83b/3),
(83b/8), (83b/9), (84a/1), (84a/13),
(84a/2), (84a/4), (84b/10), (84b/11),
(84b/11), (84b/12), (84b/12), (84b/13),
(84b/16), (84b/16), (84b/3), (84b/5),
(85a/10), (85a/10), (85a/10), (85a/15),
(85a/17), (85a/3), (85a/3), (85a/4),
(85b/10), (85b/11), (85b/12), (85b/3),
(85b/4), (86a/1), (86a/10), (86a/12),
(86a/14), (86a/2), (86a/3), (86a/4), (86a/5),
(86b/1), (86b/10), (86b/10), (86b/17),
(87a/1), (87a/13), (87a/16), (87b/1),
(87b/16), (87b/2), (87b/4), (87b/6),
(87b/8), (88a/12), (88a/8), (88b/11),
(88b/12), (88b/13), (88b/5), (88b/5),
(88b/8), (88b/9), (88b/9), (89a/1),
(89a/14), (89a/16), (89a/17), (89a/4),
(89a/6), (89a/6), (8a/16), (8a/6), (8a/7),
(8b/11), (8b/15), (8b/7), (8b/9), (90a/15),
(90a/3), (90b/16), (90b/16), (90b/4),
(90b/4), (90b/6), (90b/8), (93b/1), (93b/2),
(93b/9), (94a/1), (94a/16), (94a/16),
(94a/17), (94a/17), (94b/14), (94b/16),
(94b/3), (94b/6), (94b/8), (95a/13),

(95a/16), (95a/2), (95a/3), (95a/3), (95a/9),
(95b/11), (95b/14), (95b/14), (95b/4),
(95b/8), (95b/8), (96a/17), (96a/3),
(97a/1), (97a/12), (97a/2), (97a/7), (97a/9),
(97b/4), (97b/5), (97b/7), (97b/9),
(98a/13), (98a/14), (98a/15), (98a/4),
(98b/13), (98b/15), (98b/3), (98b/6),
(99a/5), (99a/9), (99b/4), (9a/12), (9a/15),
(9a/16), (9a/2), (9a/6), (9a/8), (9b/12),
(9b/12), (9b/16)

[= 1413]

kibār: < Ar. 1. Büyükler, ulular. 2. İnce, terbiyeli, görgülü, nazik.

k. + a (113b/9)

[= 1]

kibed: < Ar. Yayın kabzası, tutulacak orta yeri.

k. + ine (196b/13)

[= 1]

kibrıt: < Ar. Bir ucu sürtünme sonucu yanabilecek birleşimde olan küçük tahta veya karton parçası

k. (194b/3)

[= 1]

kiçe: bk. Keçe.

k. (134a/12), (98a/12)

k. + den (133b/12)

k. + yi (134a/15)

[= 4]

kifāyet: < Ar. 1. yetişme, elverme; yeterlik. 2. iktidar, yararlık.

k. (119a/4), (121a/1)

k. + eder (13a/15), (68b/2), (6b/9),
(96b/10)

[= 6]

kilāb: < Ar. Köpekler.

k. (204a/16), (205b/5)

k. + ım (217b/6)

[= 3]

kilār: < Far. Kiler.

k. (208b/7)

[= 1]

kils: < Ar. kireç, kireç taşı.

k. + den (125a/11)

[= 1]

kim: Ki bağlacı.

k. (102b/1), (103a/10), (103a/16),
(103a/2), (103a/3), (103a/7), (103a/9),
(103b/1), (103b/12), (103b/14), (103b/17),
(103b/3), (104a/15), (104a/3), (104a/4),
(104a/6), (104b/9), (105a/1), (105a/15),
(105a/4), (105b/10), (105b/15), (105b/6),
(105b/8), (106a/5), (106a/7), (106a/9),
(106b/13), (106b/15), (107a/11), (107a/3),
(108b/10), (108b/3), (109a/1), (110a/9),
(110b/9), (111a/15), (111a/3), (111b/13),
(111b/16), (111b/5), (111b/6), (111b/8),
(111b/9), (112a/7), (112b/16), (112b/9),
(113a/12), (113a/8), (113b/17), (113b/7),
(114a/1), (114a/15), (114a/2), (114a/9),
(114b/1), (114b/4), (114b/6), (114b/7),
(114b/7), (114b/8), (114b/9), (115a/13),
(115b/11), (116a/10), (116a/8), (116b/1),
(116b/12), (116b/13), (117a/16), (117a/3),
(117a/4), (117b/16), (117b/2), (118a/1),
(118b/11), (118b/3), (119a/11), (119a/7),
(119b/10), (119b/4), (119b/9), (11b/1),
(11b/10), (120b/13), (120b/4), (121a/14),
(122a/2), (122a/3), (122a/8), (122a/8),
(122b/13), (122b/7), (123a/15), (123b/11),
(123b/3), (124a/17), (124a/4), (124b/9),
(125a/7), (125b/3), (125b/6), (125b/8),
(126a/11), (126a/12), (126a/14),
(126a/15), (126a/7), (126b/4), (127a/13),
(12a/8), (12b/2), (12b/4), (12b/6), (12b/8),
(131a/10), (131a/13), (131a/14),
(131a/17), (131a/5), (131b/3), (131b/6),
(132a/10), (132a/17), (132a/2), (132a/8),
(132b/1), (132b/16), (132b/2), (132b/5),
(132b/6), (132b/9), (132b/9), (133a/15),

(133a/5), (133a/9), (133b/11), (133b/17),
(133b/17), (133b/8), (133b/9), (134a/1),
(134a/1), (134a/14), (134a/15), (134a/16),
(134a/17), (134a/4), (134a/5), (134b/12),
(134b/17), (134b/2), (134b/4), (134b/4),
(134b/6), (135a/10), (135a/13), (135b/16),
(135b/8), (136a/1), (136a/15), (136a/17),
(136a/3), (136a/8), (136a/9), (136a/9),
(136b/11), (136b/14), (136b/14), (136b/2),
(136b/3), (136b/7), (136b/9), (137a/11),
(137a/16), (137a/3), (137a/3), (137a/5),
(137a/9), (137b/1), (137b/17), (137b/4),
(138a/11), (138a/3), (138b/11), (138b/5),
(138b/7), (138b/9), (13a/12), (13b/5),
(140b/1), (140b/1), (140b/12), (140b/3),
(140b/3), (140b/6), (140b/8), (142a/3),
(143a/1), (143a/11), (143a/12), (143a/13),
(143a/14), (143a/16), (143a/2), (143a/3),
(143a/5), (144a/1), (144a/12), (144a/2),
(144a/3), (144a/8), (145b/1), (146a/11),
(146a/12), (146a/13), (146a/13),
(146a/14), (146a/5), (146a/7), (146a/7),
(146b/12), (146b/3), (146b/9), (147a/10),
(147a/12), (147a/3), (147a/8), (147b/7),
(148a/12), (148a/6), (148a/9), (148b/13),
(148b/15), (148b/2), (14a/11), (14a/4),
(14a/7), (14b/15), (150a/6), (150a/7),
(151a/14), (151a/4), (151b/2), (151b/3),
(152b/10), (153a/10), (153a/16), (153a/2),
(153b/1), (153b/10), (154b/1), (154b/13),
(154b/6), (154b/7), (155a/13), (155a/3),
(155a/6), (155b/10), (155b/11), (155b/13),
(155b/4), (155b/5), (155b/6), (155b/6),
(155b/8), (156b/10), (156b/13), (156b/4),
(15a/10), (15a/2), (15a/3), (15b/13),
(15b/8), (166b/1), (166b/14), (166b/16),
(167b/8), (168b/11), (168b/9), (169b/17),
(16a/1), (16a/10), (16a/6), (16a/8),
(171a/6), (171a/6), (171a/9), (175b/2),
(175b/8), (176a/17), (176b/13), (176b/14),
(176b/2), (176b/6), (176b/9), (177a/16),
(177b/12), (177b/16), (177b/17), (177b/3),
(177b/6), (177b/7), (178a/1), (178a/14),
(178a/4), (178b/11), (178b/13), (178b/14),
(178b/17), (178b/2), (178b/7), (178b/8),

(178b/8), (179a/12), (179a/13), (179b/13),
(179b/15), (179b/16), (179b/2), (179b/9),
(180a/1), (180a/11), (180a/12), (180a/13),
(180a/3), (180a/4), (180a/4), (181a/13),
(181a/15), (181b/9), (182a/1), (182a/16),
(182b/10), (182b/12), (182b/13),
(182b/17), (182b/2), (182b/5), (182b/7),
(182b/9), (183a/10), (183a/12), (183a/6),
(183b/10), (183b/15), (183b/15), (183b/6),
(184a/13), (184b/1), (184b/3), (184b/5),
(184b/6), (185b/11), (185b/2), (186b/14),
(186b/2), (187a/10), (187a/14), (187a/3),
(187b/13), (187b/14), (188a/14),
(188a/17), (188a/5), (188b/1), (18a/16),
(190b/7), (191a/9), (191b/13), (192a/15),
(192a/16), (192a/6), (192a/9), (192b/11),
(192b/16), (192b/17), (192b/4), (193a/1),
(193a/10), (193a/13), (193a/13),
(193a/16), (193a/17), (193a/3), (193a/4),
(193a/6), (193a/9), (193b/10), (193b/9),
(194a/10), (194a/8), (194a/9), (194b/17),
(194b/5), (195a/1), (195a/13), (195a/14),
(195a/15), (195b/17), (195b/9), (196a/1),
(196a/11), (196a/14), (196b/11),
(196b/17), (196b/2), (196b/4), (196b/6),
(196b/7), (196b/8), (196b/8), (197a/11),
(197b/14), (197b/8), (198a/12), (198a/13),
(198a/16), (198a/5), (198a/6), (198b/16),
(198b/9), (199a/1), (199a/11), (199a/14),
(19b/3), (200a/11), (200a/12), (200a/13),
(200a/15), (200a/3), (200b/2), (200b/4),
(200b/6), (202a/13), (202a/15), (203a/4),
(203b/13), (204a/17), (204a/6), (205b/3),
(205b/8), (205b/9), (206a/15), (206a/16),
(206b/1), (206b/2), (206b/3), (207a/2),
(207b/1), (207b/17), (208a/14), (208a/16),
(208a/3), (208b/9), (209a/10), (209a/9),
(209b/11), (20a/11), (20a/2), (20b/6),
(211b/14), (211b/8), (212a/1), (212a/6),
(212a/7), (212b/10), (213b/7), (213b/8),
(214a/6), (215a/13), (215a/6), (215b/15),
(215b/3), (215b/4), (216a/17), (216a/2),
(216a/4), (216b/13), (216b/16), (216b/2),
(216b/4), (216b/6), (216b/8), (217a/1),
(217a/2), (21b/10), (21b/6), (21b/9),

(23a/11), (23a/16), (23b/1), (23b/10),
(23b/12), (23b/14), (23b/8), (24a/13),
(24a/2), (24a/7), (28b/14), (2a/14),
(30a/17), (32b/11), (33a/10), (33a/16),
(33a/16), (33a/3), (33b/7), (34a/14),
(34a/14), (34b/13), (34b/14), (34b/5),
(34b/9), (35a/6), (35a/8), (35b/9),
(36a/13), (36a/6), (36b/1), (36b/15),
(37b/14), (38a/5), (3b/11), (3b/14),
(40a/2), (40b/15), (40b/17), (41a/10),
(41a/11), (41a/8), (41a/9), (41b/11),
(41b/12), (41b/14), (41b/15), (41b/5),
(42a/11), (42a/12), (42a/12), (42a/13),
(42a/14), (42a/15), (42a/2), (42a/3),
(42a/3), (42a/5), (42a/5), (42a/6), (42a/7),
(42a/8), (42a/9), (42b/1), (42b/2), (42b/6),
(4a/14), (54b/6), (55a/5), (55b/12),
(55b/13), (55b/16), (55b/3), (55b/3),
(55b/7), (55b/9), (56a/1), (56a/11),
(56a/13), (56a/14), (56a/15), (56a/16),
(56a/17), (56a/2), (56a/3), (56a/4), (56a/6),
(56a/7), (56b/11), (56b/13), (56b/3),
(56b/4), (56b/5), (56b/6), (56b/9),
(57b/12), (57b/7), (58b/8), (59a/1),
(59b/3), (59b/8), (59b/9), (67a/11),
(67a/2), (67a/6), (67b/1), (67b/12),
(67b/2), (67b/4), (68a/3), (68a/5), (68a/7),
(68b/4), (69a/15), (69a/17), (69a/3),
(69b/12), (6a/2), (6b/9), (70b/2), (70b/9),
(71a/16), (71a/9), (71b/12), (71b/13),
(71b/17), (71b/2), (71b/3), (72a/1),
(72a/13), (72a/17), (72a/2), (72b/6),
(73a/11), (73a/11), (73a/15), (73a/16),
(73a/16), (73a/4), (73a/8), (73a/9),
(73b/1), (73b/13), (73b/13), (73b/3),
(73b/4), (73b/5), (73b/5), (73b/8),
(74a/10), (74a/15), (74a/16), (74a/7),
(74a/9), (74b/1), (74b/1), (74b/11),
(74b/5), (75a/16), (75b/12), (75b/17),
(75b/2), (75b/4), (75b/9), (76a/11),
(76a/13), (76a/17), (76a/2), (76a/3),
(76a/5), (76a/6), (76a/8), (76b/1), (76b/1),
(76b/17), (76b/5), (76b/6), (76b/6),
(76b/8), (77a/13), (77a/15), (77a/4),
(77a/6), (77a/9), (77b/2), (77b/8), (78a/1),

(78a/11), (78a/12), (78a/13), (78a/15),
(78a/16), (78a/17), (78a/4), (78a/5),
(78a/6), (78a/8), (78a/9), (78b/1),
(78b/12), (78b/16), (78b/17), (78b/2),
(78b/3), (78b/5), (78b/7), (78b/9), (79a/1),
(79a/10), (79a/6), (79a/8), (79a/9),
(79b/1), (79b/12), (79b/16), (79b/4),
(79b/6), (79b/7), (79b/9), (80a/13),
(80a/14), (80a/16), (80a/2), (80a/8),
(80b/1), (80b/10), (80b/12), (80b/16),
(80b/16), (80b/17), (80b/4), (80b/6),
(80b/7), (81a/1), (81a/10), (81a/13),
(81a/17), (81a/4), (81a/6), (81a/9),
(81b/11), (81b/12), (81b/13), (81b/3),
(81b/7), (81b/8), (82a/11), (82a/13),
(82a/14), (82a/15), (82a/16), (82a/2),
(82a/5), (82a/9), (82b/1), (82b/12),
(82b/13), (82b/9), (83a/10), (83a/13),
(83a/13), (83a/17), (83a/4), (83a/8),
(83a/9), (83b/1), (83b/10), (83b/16),
(83b/17), (83b/3), (83b/8), (84a/11),
(84a/12), (84a/14), (84a/16), (84a/2),
(84a/7), (84b/17), (84b/4), (84b/8),
(84b/9), (85a/1), (85a/13), (85a/15),
(85a/5), (85a/6), (85a/7), (85b/15),
(85b/3), (85b/4), (85b/6), (85b/7),
(86a/12), (86a/15), (86a/17), (86b/12),
(86b/2), (86b/3), (86b/4), (87a/12),
(87a/14), (87a/7), (87b/10), (87b/12),
(88a/1), (88a/16), (88a/5), (88a/7),
(88b/11), (88b/14), (88b/14), (88b/15),
(88b/16), (88b/3), (88b/4), (89a/5),
(8a/14), (91a/5), (93b/14), (93b/16),
(94a/10), (94a/11), (94a/13), (94b/5),
(95a/2), (95a/5), (95b/12), (95b/16),
(95b/5), (95b/6), (95b/9), (96a/5), (96a/5),
(96a/9), (96b/12), (96b/15), (96b/16),
(97a/11), (97a/13), (97b/15), (97b/16),
(97b/6), (97b/8), (98a/3), (98a/5), (98a/8),
(98b/10), (98b/12), (98b/3), (98b/5),
(98b/8), (98b/8), (99a/11), (99a/13),
(99a/16), (99a/7), (99a/8), (99b/6), (9a/16)

k. + den (209a/12), (209a/13)

k. + e (85a/14), (8a/10)

[= 852]

ki'ab: < Ar. Mafsal, kemiklerin oynak yerleri, ayak tabanının arkasında olan yumruca kemik, topuk, aşık kemiği.

k. (100b/13)

[= 1]

kim: Kim soru zamiri. "Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.

k. (114b/17)

[= 1]

kimesne: Kimse.

k. (102b/1), (102b/10), (105a/3), (105a/3), (107b/3), (10a/5), (10a/6), (10b/10), (10b/14), (10b/8), (114b/1), (115a/17), (115b/11), (11a/2), (11a/3), (11a/4), (11a/9), (131b/6), (131b/8), (132a/15), (132a/16), (134b/2), (136b/8), (138a/4), (13a/8), (145a/4), (146a/11), (147a/16), (147b/1), (167a/13), (167a/13), (170b/15), (170b/5), (170b/6), (176a/4), (177a/12), (178a/9), (17b/15), (180b/6), (185b/3), (185b/9), (186a/13), (187b/1), (188a/12), (188a/7), (188b/1), (188b/17), (189a/10), (189a/2), (189a/4), (189a/6), (189a/7), (189a/9), (189b/4), (190b/14), (190b/8), (191b/11), (191b/15), (191b/15), (191b/3), (192b/16), (193a/8), (193b/4), (194a/14), (195a/3), (195a/4), (197b/2), (197b/4), (197b/7), (202b/16), (204a/10), (205a/11), (205b/6), (206b/6), (207a/1), (207a/16), (207a/9), (207b/1), (207b/2), (208b/3), (209a/11), (209a/7), (209b/16), (20b/15), (20b/3), (20b/4), (210b/12), (211b/12), (212a/13), (212a/8), (212b/12), (214b/17), (21b/9), (34a/10), (34a/14), (34a/17), (36a/7), (36a/9), (37b/10), (37b/10), (37b/9), (38a/1), (4b/7), (4b/8), (57a/9), (5a/16), (5b/7), (67b/7), (74b/14), (74b/6), (75a/15), (75b/1), (75b/10), (75b/17), (75b/6), (77b/14), (7b/2), (85b/12),

(85b/9), (86a/1), (87b/6), (89a/5), (8a/16), (8a/6), (8b/2), (99b/5)

k. + den (186b/17), (188a/10), (188a/11), (188a/9), (189a/8), (207b/1), (209a/15), (74b/14), (76b/15), (85b/14)

k. + ler (108a/4), (205a/15), (211a/10), (211a/17), (211a/6), (6b/12), (8b/7), (9a/2)

k. + lerden (191b/5)

k. + leri (205b/5), (88b/8), (8a/11)

k. + lerün (10a/3), (10a/3), (34b/12)

k. + nün (102a/13), (102a/15), (103b/10), (106b/9), (10b/2), (11a/1), (120b/6), (131a/17), (132a/1), (135b/14), (138a/6), (148a/14), (154b/6), (156b/3), (15a/11), (167a/11), (167a/15), (167a/16), (170a/13), (170b/1), (180b/4), (18a/1), (192b/14), (197a/8), (205b/2), (207a/14), (212a/5), (212b/11), (21a/15), (6a/4), (6a/5), (6a/9), (73a/6), (74b/14), (75b/15), (77b/3), (83a/16), (86b/9), (87b/6), (96a/14)

k. + ye (138a/14), (139a/2), (156b/16), (185b/2), (188a/15), (191b/16), (205a/10), (205a/17), (208b/14), (209a/13), (20b/11), (216a/14), (21b/8), (23a/6), (5a/12), (5a/14), (67a/15), (68b/12), (75b/3), (77a/11), (85a/3), (86a/7), (91a/4), (95b/11), (99a/5), (99b/7)

k. + yi (12b/3), (131a/15), (146a/14), (148a/9), (153a/8), (161a/1), (177a/13), (188b/17), (189b/5), (192a/4), (206a/12), (209b/13), (209b/7), (211a/8), (59a/3), (75a/1), (75a/3), (78b/8), (83a/15), (83b/15)

[= 237]

kimi: Birtakımı, bazısı, kimisi.

k. (174a/17), (174a/17), (174a/17), (174a/17)

k. + nün (167b/7)

k. + si (178a/12), (178a/12), (178a/13),
(180a/15), (180a/15), (180a/15),
(180a/16), (18b/15), (18b/16), (206a/14),
(206a/15), (76a/13), (76a/14), (77b/11),
(77b/11), (77b/12), (77b/12), (77b/13)

k. + sinüñ (18b/16)

[= 24]

kimse: Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

k. (131a/12), (131b/11), (145b/5)

k. + ye (145b/4)

k. + yi (131b/4)

[= 5]

kīrāt: < Ar. Kīrat, şer'îsi, orta büyüklükte beş arpa ağırlığında olan ve kuyumcular arasında kullanılan miskalın yirmi dördte biri kadar bir ağırlık ölçüsü.

k. (118b/6), (120a/4), (125a/13)

k. + dur (138b/13), (138b/13)

[= 5]

kirec: < Far. Mermer, tebeşir, kireç taşı, alçı taşı gibi birçok taşın özünü oluşturan kalsiyum oksit.

k. (98b/17)

[= 1]

kiriş: Ok atılan yayın iki ucu arasındaki esnek bağ.

k. (191a/13), (193b/14), (195b/10),
(195b/11), (195b/11), (195b/12), (195b/3),
(195b/9), (196a/2), (196a/4), (196b/2),
(196b/6), (196b/8), (198a/13), (198a/7),
(198b/1), (198a/15)

k. + den (195b/5), (198a/11), (199a/1)

k. + e (195b/2)

k. + i (192b/6), (196b/2), (198a/14)

k. + iñ (194a/8), (198b/4)

k. + ini (195b/1)

k. + ler (195b/10), (195b/12), (195b/17),
(195b/3)

k. + lerden (195b/10)

k. + ün (190b/2)

k. + üñ (195b/8), (196a/3), (198a/13),
(198a/2), (198a/2), (198a/5), (198a/8)

[= 40]

kirpik: Göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.

k. (26a/11), (89b/2)

k. + leri (89b/2)

[= 3]

kirpük: bk. kirpik

k. (114b/15)

k. + leri (111b/3), (26a/10), (26a/8),
(55b/10)

k. + lerüñ (36b/12), (38a/16)

[= 7]

kirş: < ? Kabuk. ?

k. (105a/2)

[= 1]

kisrā: < Ar. Eski İran hükümdarlarından Nûşirevân-ı Âdil'in lâkabı olup, kendisinden sonra gelenler de bu lâkapla anılmışlardır.

k. (214b/14), (214b/15), (215b/16)

[= 3]

kisvet: < Ar. 1. Elbise. 2. Husûsî kıyafet. 3. Kisbet, yağlı güreş yapan pehlivanların giydikleri dar paçalı meşin pantolon. 4. Bir kimsenin veya bir şeyin dış görünüşü.

k. + i (93b/13)

[= 1]

kişne-: Kişnemek.

k.-r (110a/4), (112a/9), (88a/8)

k.-se (80b/17)

[= 4]

kişneme: Kişneme işi.

k. + si (40a/9)
k. + sinden (40a/7)
[= 2]
kişnemeg: bk. kişnemek
k. + e (113b/5)
[= 1]
kişniç: <Far. Kişniş otu (*Coriandrum sativum*).
k. (116b/7)
[= 1]
kitāb: <Ar. 1. Ciltli ve ciltlessiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kâğıt yaprakların bütünü. 2. Herhangi bir konuda yazılmış eser.
k. (209b/8), (3b/1), (3b/1)
k. + a (34a/10), (38a/1), (91a/4), (99b/4)
k. + da (115b/2), (116a/12), (140b/9), (34a/13), (37b/17), (38a/1), (4b/16), (57a/1), (5a/11), (5a/6), (5a/9), (99b/4)
k. + ı (186b/12), (209b/8), (209b/8), (210a/16), (3a/10), (4b/13), (5a/14), (5a/5), (5a/6), (6a/13)
k. + ıdur (209b/6), (209b/6)
k. + ımuz (188b/5)
k. + ımuzda (58b/6)
k. + ına (4b/16)
k. + larda (11a/10)
k. + larına (85b/16)
k. + laruñ (5a/7)
k. + umı (137b/16)
k. + uñ (122b/1), (137b/15), (85a/16)
[= 41]
kitāb-ı baytarat: <Ar. Baytarlık, veterinerlik kitabı.
k. (127b/5), (131a/3)
[= 2]
kitāb-ı behā'im: <Ar. Dört ayaklı hayvanların kitabı.

k. + üñ (4b/15)
[= 1]
kitāb-ı evvel: <Ar. Önceki kitaplar.
k. (3b/2)
[= 1]
kitāb-ı fūrūsiyyet: <Ar. At biniciliği kitabı.
k. (131a/4)
[= 1]
kitāb-ı kerīm: <Ar. Büyük kitap.
k. + inde (11b/4)
[= 1]
kitāb-ı mezbūr: <Ar. Adı geçen kitap.
k. + uñ (3a/17)
[= 1]
kitāb-ı muhtaşar: <Ar. Kısaltılmış kitap.
k. (5a/5)
[= 1]
kitāb-ı 'azīz: <Ar. Yüce, ulu kitap.
k. + inde (5b/1), (6a/14)
[= 2]
kitāb-ı sālis: <Ar. Üçüncü kitap.
k. (3b/3)
[= 1]
kitāb-ı sānī: <Ar. İkinci kitap.
k. (3b/2)
[= 1]
kitābu'l-lāh: <Ar. Allah'ın kitabı.
k. + a (4b/9)
k. + da (9a/5), (9b/10)
[= 3]
kitābü'l-baytarat: <Ar. Baytarlık kitabı.
k. (11a/12)
[= 1]

kitāf: < Ar. Kürek ve omuz ağırsı. bk. kütāf .

[= 34]

k. (106a/17)

[= 1]

kitf: < Ar. 1. Omuz. 2. Omuz küreği, kürek kemiği.

k. + de (104a/4)

k. + i (34a/7)

k. + ini (132a/13)

[= 3]

kitfeyn: < Ar. İki omuz küreği.

k. + inde (29a/17)

[= 1]

kizb: < Ar. Yalan söyleme, yalan.

k. + dür (84b/12)

[= 1]

ko-: Koymak.

k. (132a/5), (132a/6), (87b/12)

k.-dı (11b/16), (180a/16)

k.-duğı (216a/1), (216a/13)

k.-duğuş (207a/5)

k.-duğda (103b/5)

k.-dum (210a/8)

k.-ma (154b/13)

k.-masın (176b/5)

k.-maya (192a/4), (68a/12), (72b/5)

k.-mayasın (123b/4), (88a/15)

k.-mış (158a/2), (167b/11)

k.-rdum (82a/4)

k.-rlar (184a/5), (96b/17)

k.-rsın (134a/16), (145b/6), (147a/10), (177a/3), (177a/6), (181a/14), (216b/11), (78b/8), (96b/2), (96b/3), (96b/5)

k.-sağ (125a/9)

kob-: Kopmak işi.

k.-duğda (132b/8)

[= 1]

koca: Bir kadının evlenmiş olduğu erkek, eş, zevç

k. + olan (170a/13)

[= 1]

koğa: Kova.

k. + yı (204a/1)

[= 1]

koğurma: Sarhoş nara atmak.

k. + ları (22a/7)

[= 1]

koğu: Koku.

k. + sı (101a/16)

[= 1]

koğula-: Koklamak.

k.-r (111b/12)

[= 1]

koğ-: Kokmak işi.

k.-ar (108b/8), (115a/3)

k.-maz (110b/14)

k.-mış (108b/16)

[= 4]

koğma: Kokmak işi.

k. + sın (94b/16)

k. + sına (23a/13)

[= 2]

koğmak: Koku çıkarmak.

k. + dur (95a/9)

[= 1]

koğu: Nesnelere yayılan küçük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sınırlarda uyandırdığı duyu.

k. + sı (109a/3)

[= 1]

koğud-: Kokutmak.

k.-asın (123a/8)

[= 1]

kol: İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.

k. (153b/1), (189b/5), (192a/2), (29b/16), (30a/4)

k. + a (29b/15), (39a/3)

k. + da (30a/3)

k. + dan (29b/15)

k. + dur (29b/13)

k. + ı (16a/15), (17a/6), (180a/15), (180a/17), (191a/10), (198a/2), (90b/5)

k. + ına (15b/14), (179a/17)

k. + ında (179a/16)

k. + ını (193b/3), (24a/11)

k. + ları (36b/2), (36b/6), (90a/1)

k. + larını (190a/1)

k. + larını (178a/3), (178b/14)

k. + u (143a/3), (151a/15), (153a/12), (155b/7), (168b/2), (178a/1), (192a/11), (192a/9), (196b/8), (196b/8), (198a/3), (30a/2)

k. + u (146a/2)

k. + u (146b/12)

k. + u (179a/13), (87b/11)

[= 44]

kolan: At, eşek vb. hayvanların semerini veya eyerini bağlamak için göğsünden aşırılarak sıkılan yassı kemer.

k. (107b/10), (107b/11), (182a/11), (182a/3), (182b/9), (31b/4), (83b/8), (90a/17)

k. + ı (145b/5), (180b/13), (182a/2), (183b/5), (183b/5), (184a/15), (184a/16), (184a/17), (184b/7), (22b/11), (83b/11)

k. + ın (134b/1), (145b/4)

k. + ını (134b/3)

[= 22]

kolay: At, eşek vb. hayvanların semerini veya eyerini bağlamak için göğsünden aşırılarak sıkılan yassı kemer.

k. (133b/14), (134b/5), (145b/4), (31a/17)

k. + a (134b/5)

k. + dan (133b/14)

k. + ı (111a/15)

k. + edesin (133b/14)

[= 8]

kolay: Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen, emeksiz, zahmetsiz, güç ve zor karşısı

k. (20b/12), (78b/14), (79b/11)

k. + dur (176a/4), (215a/11), (68a/10)

k. + ın (9b/8)

k. + olmaya (78b/14)

k. + olur (181a/10)

[= 9]

kolaylı: Kolaylı, Özensiz yapılmış, gelişigüzel (iş için).

k. (73a/2)

[= 1]

kolaylık: Kolaylık.

k. + ıla (206b/11)

[= 1]

kollan-: Kullanmak.

k.-ur (77b/7)

[= 1]

kollanma: Kullanma işi.

k. + sı (138b/13)

[= 1]

koltuğ: bk. koltuk

k. + ı (132b/3), (167b/11), (62b/3)

k. + ından (112a/4)

k. + ınıuğ (111b/1)

k. + uş (145a/2), (153a/2), (153a/4), (182a/6)

[= 9]

koltuk: Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer

k. (117b/15), (24a/9), (32b/3), (90b/11)

k. + ları (55a/5)

k. + larına (71a/11)

k. + larınıuğ (71a/13)

[= 7]

komağ: bk. komağ

k. + a (112a/13)

[= 1]

komağ: Durdurmak, kaçırmamak.

k. (176b/9), (196b/2), (71a/8)

k. + da (204a/7)

k. + dan (176b/17)

[= 5]

kon-: Konmak, Kuş, kelebek, uçak, toz vb. bir yere inmek.

k.-acağ (210b/4)

k.-duğda (18a/2)

k.-sa (208b/10)

k.-saşuz (12b/3)

[= 4]

konag: Konak, Büyük ve gösterişli ev.

k. + a (12b/2)

k. + ırşuzı (12b/3)

[= 2]

kondur-: Kondurmak.

k.-dılar (8b/10)

[= 1]

konul-: Konulmak.

k.-ub (209b/4)

[= 1]

konşu: Komşu.

k. + larımıza (19a/6)

[= 1]

konuğ: Konuk.

k. + ı (210a/4)

[= 1]

kop-: Kopmak.

k.-a (204a/15)

k.-ar (134a/6)

k.-arsın (181b/6)

k.-mayasın (132b/4)

k.-mış (25b/5)

k.-sa (134a/16), (98b/9)

[= 7]

kopar-: Koparmak.

k.-ub (100b/8), (192b/6)

k.-ur (41a/15), (84b/16)

[= 4]

koparmağ : bk. koparmak.

k. + ı (85a/7)

[= 1]

koparmak: Kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak.

k. (190b/2), (78b/4)
[= 2]

kopma: Kopma işi.
k. + sı (105a/10)
[= 1]

kor: İyice yanarak ateş durumuna gelmiş kömür veya odun parçası.
k. (97a/17)
[= 1]

korın-: Korunmak.
k.-ur (178b/4), (178b/5), (178b/6)
[= 3]

korına-: Korunabilmek.
k.-mazsın (178b/17)
[= 1]

korq-: Korkmak.
k.-arın (13b/16)
k.-arsa (198a/16)
k.-mam (15b/9)
k.-maya (22a/11)
k.-maz (82b/14)
[= 5]

korqağ: bk. korqağ
k. + ıdur (213b/2)
[= 1]

korqağ: Çok çabuk ve olmayacak şeylerden korkan (kimse, hayvan)
k. (207a/15), (58b/16)
[= 2]

korqağlıq: Korkaklık.
k. + ı (202a/12)
[= 1]

korqu: Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü
k. (22a/11)
k. + dan (83a/3)
k. + lara (107b/5)
k. + ları (208a/6)
k. + larına (88a/6)
k. + sı (83a/14)
k. + sından (213b/7)
[= 7]

korqud-: Korkutmak.
k.-asız (6a/3)
[= 1]

korqulı: bk. korqulu
k. + dur (140b/4)
[= 1]

korqulu: Korku veren, korkutan.
k. (13a/6)
[= 1]

korquunc: Çok korkulu, korku veren, dehşete düşüren, müthiş
k. + olsa (215b/4)
[= 1]

korqusuz: Korkusu olmayan, yürekli, gözü pek, pervasız.
k. (155b/12)
[= 1]

korqutmağ: Korkutmak.
k. + ı (202b/5)
[= 1]

koru-: Korumak işi.
k.-rsın (179a/1)
[= 1]

korun-: Korunmak işi.

[= 3]

k.-asın (178b/13)

[= 1]

korunmağ: Korunmak.

k. + a (179a/9)

[= 1]

koştanīn: İstanbul şehri.

k. + dūr (214b/6)

[= 1]

koş- Koşmak işi.

k.-a (72a/5), (73a/17)

k.-acağ (183a/1), (199a/12), (69b/15),
(71a/10), (72b/7)

k.-ar (67b/3), (80b/13)

k.-arlar (131b/13)

k.-arsın (132b/5)

k.-asın (132b/6), (132b/7), (80b/8),
(85a/11)

k.-dı (131b/9)

k.-duğın (132b/5)

k.-dum (209a/8)

k.-madılar (209a/3)

k.-maya (67b/5)

k.-mazlar (7a/3)

k.-mazsın (87b/5)

k.-san (81a/11)

k.-sun (67b/6)

k.-ub (177b/9), (184a/6), (72a/5)

[= 27]

koşdur-: Koşturmak işi.

k.-alar (12b/17)

k.-dığın (12b/15)

k.-dılar (13a/1)

koşmağ: bk. Koşmak.

k. + ıla (12b/14)

[= 1]

koşmak: Koşmak işi.

k. (132b/6), (204a/6), (208b/14), (36a/11),
(67b/10), (80b/1), (80b/2), (85a/1)

k. + da (11b/6), (182b/10), (182b/14)

[= 11]

kov-: Kovmak.

k.-duğı (213b/9)

[= 1]

koy-: Koymak.

k. (82a/11), (82a/12)

k.-a (133b/17), (176a/16), (200b/11),
(68a/1), (68a/11), (68a/12), (68a/2),
(69a/16), (69a/8), (70a/1), (70a/6),
(70b/14), (71b/1), (71b/17), (72a/7),
(72a/8), (98b/6)

k.-acağ (200b/5)

k.-alar (116a/16), (116a/4), (116b/8),
(118a/14), (119b/11), (119b/15), (119b/2),
(119b/8), (120a/15), (120a/17), (120a/4),
(120a/7), (120b/12), (120b/12), (120b/13),
(120b/2), (120b/3), (120b/8), (120b/9),
(124b/17)

k.-amaz (112b/2)

k.-asın (104a/3), (111b/5), (116a/10),
(116b/16), (117a/16), (117a/2), (117b/1),
(117b/1), (117b/13), (117b/13), (117b/7),
(117b/9), (118a/10), (118a/17), (118a/3),
(118a/7), (118b/10), (118b/8), (119a/4),
(119a/5), (119a/9), (120a/10), (120a/8),
(121a/14), (121a/16), (121a/7), (121a/9),
(121b/10), (121b/12), (121b/12),
(121b/12), (122a/13), (122a/14),
(122a/15), (122a/16), (122b/12), (123a/1),
(123a/2), (123a/4), (123a/7), (123a/9),
(123b/10), (123b/4), (123b/5), (124a/1),

(124a/3), (124a/3), (124a/4), (125a/12),
(125a/17), (125b/11), (125b/13),
(125b/16), (125b/2), (125b/4), (126a/4),
(126a/9), (126b/12), (126b/13), (126b/17),
(126b/4), (126b/4), (126b/6), (127a/1),
(127a/10), (127a/10), (127a/17), (127a/2),
(127a/4), (127a/8), (127a/9), (127b/4),
(150b/2), (170a/2), (176b/12), (177a/2),
(177a/3), (177a/4), (177a/5), (179a/12),
(183a/16), (184a/15), (184a/15), (184a/7),
(196b/13), (197a/5), (78a/7), (93b/16),
(99a/10)

k.-dı (37a/13)

k.-ub (104a/8), (118a/2), (120a/5),
(121a/3), (122b/11), (122b/16), (123a/2),
(126a/5), (176b/15), (176b/7), (181b/3),
(182a/7), (68a/9), (82a/4), (93b/14),
(98a/11)

[= 147]

koşul-: Koyulmak.

k.-ur (116a/2), (118a/13)

[= 2]

koymak: Koymak işi.

k. (123b/11), (145b/10)

k. + dan (97a/17)

[= 3]

koşun: Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan.

k. (122b/11), (139a/2)

k. + dan (210a/11)

k. + ı (210a/12), (210a/12), (210b/3)

k. + uş (105a/11), (206b/11), (216b/13)

[= 9]

koşuncı: bk. koşuncık

k. + ı (210a/9)

[= 1]

koşuncık: Koşuncuk.

k. + ların (206b/9), (207a/2)

[= 2]

koşuver-: Koyuvermek.

k.-e (198a/17)

k.-mese (198a/6)

[= 2]

kök: Bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm.

k. (118a/8)

k. + i (27b/16), (59a/13), (85b/7)

k. + inde (117b/15)

k. + inden (116b/11), (118b/16)

k. + ine (71a/11)

k. + ini (118a/17), (124a/15)

k. + inün (71a/13), (72a/15)

k. + ünden (117b/4)

[= 13]

kömür: Karbonlu maddelerin kapalı ve havasız yerlerde için için yanmasından veya çok uzun süre derin toprak katmanları altında kalıp birtakım kimyasal değişmelere uğramasından oluşan, siyah renkli, bitkisel kaynaklı, içinde yüksek oranda karbon bulunan katı yakıt.

k. (119a/8), (121a/15)

[= 2]

köpüg: bk. köpük

k. + i (127a/17)

[= 1]

köpük: Sabun, deterjan vb.nin suda erimesinden oluşan beyaz kabarcık.

k. (112b/6), (113a/4)

[= 2]

köstek: Koşulan atların tepmesini önlemek için kuskun kayışına eklenen kayış.

k. (102b/13), (102b/8), (104b/2), (116b/1)

[=4]

köşeli: Köşeli.

k. (176b/2)

[=1]

köy: Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi, köylük yer, köy yeri.

k. + e (210b/6)

k. + leri (14a/15)

[=2]

kubbe: < Ar. Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam, kümbet.

k. + ler (10a/13)

k. + nün (10a/13)

[=2]

kubbelü: < Ar. + T. Kubbeli.

k. + dür (178a/13)

[=1]

kubh: < Ar. Çirkin, berbat.

k. + ından (134a/7), (134a/8)

[=2]

kubul: < Ar. Erlerin ve kadınların önü.

k. (32b/10)

[=1]

kuddām: < Ar. Ön taraf, ileri taraf.

k. + a (111a/9)

k. + ına (79a/3), (87a/9)

k. + ını (178a/5), (197a/15)

k. + unnda (156b/6)

[=6]

ḳudemā: < Ar. 1. Eskiler, eski insanlar. 2. Eskiliği bakımından ileri gelenler, öne çıkanlar.

k. (121a/9), (146a/4), (190b/17)

[=3]

ḳudemā'-yī ḥurūc: < Ar. Eski insanların ayaklanması.

k. (150b/4)

[=1]

ḳudret: < Ar. Güç, erk, erke, iktidar

k. (192a/6), (3b/7)

k. + i (187b/5), (191a/5), (196a/9), (202b/8)

k. + ine (35b/15)

k. + ün (20a/1)

k. + ünüz (6a/1)

[=9]

ḳudūd: < Ar. Biçim, ebat, yapı, şekil, boy, miktar.

k. + ı (170a/6)

[=1]

ḳuḥl: < Ar. 1. Göze çekilen sürme. 2. Göz ilacı.

k. (207a/4), (207a/6)

k. + i (207a/5)

k. + ün (207a/4), (207a/5)

[=5]

ḳul: < Ar. Tanrı'ya göre insan.

k. + ı (59a/2)

k. + ların (155a/16)

k. + larından (8a/10)

[=3]

ḳula: 1. Gövdesi sarı veya kirli sarı renkte, yele, kuyruk ve bacağı alt kısmındaki kılların koyu renkte olduğu at donu. 2. Bu renkte olan at.

k. (49a/1), (54b/1)

k. + ola (57a/16)

[= 3]

kulacla-: Kulaçlamak.

k.-yub (144a/10)

[= 1]

kulaçla-: Kulaçlamak.

k.-duğı (193b/4)

k.-yub (144a/5)

[= 2]

kulağ: Kulak, başın her iki yanında bulunan işitme organı.

k. + a (101b/11), (186a/6)

k. + ı (102b/4), (112b/3), (144a/9),
(146a/17), (150a/1), (151b/2), (153a/6),
(155a/11), (17b/10), (186a/6), (199a/1),
(24b/10), (25a/3), (89a/17), (89b/10),
(90b/9)

k. + ıdur (17b/3)

k. + ın (109b/16), (177a/14)

k. + ına (119b/12), (180b/11)

(57b/6), (90b/14)

k. + ından (110b/12)

k. + ınuğ (192b/6), (37b/15)

k. + uğ (117b/15), (197a/3), (198b/14),
(25a/5), (25a/6), (25a/6), (38a/12),
(89b/3), (89b/5), (89b/8), (89b/9)

[= 41]

kulağ: Başın her iki yanında bulunan işitme organı.

k. (112b/13), (112b/3), (119b/8), (119b/9),
(121a/13), (121a/2), (17b/2), (196b/17),
(199a/1), (25a/9), (38b/4), (39b/15),
(56a/5), (56b/6), (89b/4), (89b/4), (89b/7),
(99a/15)

k. + da (101b/2), (102b/5), (119b/7),
(119b/9), (25a/4)

k. + dur (25a/14), (25a/14), (25a/16),
(25a/17), (25a/9), (25b/1)

k. + lar (25b/2), (25b/3), (89b/8)

k. + lardan (25a/7), (25b/4)

k. + lardur (25a/11), (25a/9)

k. + ları (108b/13), (110b/17), (117b/17),
(16b/5), (25b/6), (55a/3)

k. + larını (112a/12)

k. + laruğ (118b/13), (89b/7)

[= 45]

kulağlı: Kulağı herhangi bir biçimde olan.

k. (16b/5), (89b/5), (89b/5)

[= 3]

kullan-: Kullanmak.

k.-urlar (133a/2), (146a/9)

k.-ursın (81a/15), (86a/14)

[= 4]

kullanmak : bk. kullan-

k. (77b/5)

k. + dan (119b/3)

[= 2]

kulüb: < Ar. Kalbler, gönüller.

k. + ı (203b/15)

k. + ına (203b/7)

[= 2]

kulüb-ı mezra: < Ar. Tarlaların ortası.

k. + ından (3a/6)

[= 1]

kulunc: < Ar. 1. Bağırsaklardaki şiddetli sancı. 2. Omuz başlarında meydana gelen ağrı.

k. (101b/4)

[= 1]

kum: Silisli kütlelerin, kayaların, doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan, deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler.

k. (114b/10), (122a/7), (68a/12), (68a/13),
(68a/14), (68b/9), (96a/15), (96a/15),
(96b/17)

k. + a (21b/1)

[= 10]

ķumle: < Ar. Bit, kehle

k. + nūñ (118b/15)

[= 1]

ķur- :Kurmak.

k.-mış (214b/8)

[= 1]

ķura: < Ar. "ķur'a" 1. Askere alınacakları ayırmak maksadıyla yapılan ķekiliř. Talih denemek

k. (21a/7)

[= 1]

ķurān: < Ar. İslam dininin temel ilkelerini, Hz. Muhammed'e gönderilen Tanrı buyruklarını iķeren, Müslümanlığın temel kitabı, Kur'an-ı Kerim, Kalam-ı Kadim, Mushaf, Mushaf-ı şerif.

k. (188b/9)

[= 1]

ķurān-ı lisān-ı 'arabiyye-yi mūbīn: < İyiyi ve kötüyü ayıran, Arap dilinin Kur'anı.

k. (206a/13)

[= 1]

ķurān-ı 'azīm: < Ar. Büyük, yüce Kur'an.

k. (2a/10)

[= 1]

ķuraklık: Kurak olma durumu, kurak hava, yağışsızlık.

k. + da (13a/12)

[= 1]

ķur'an: < Ar. Müslümanlığın temel kitabı. bk. ķurān

k. + ı (4a/3)

[= 1]

ķurb: < Ar. Yakın olma, yakınlık, yakın bulunma.

k. + da (138a/13), (142a/5)

k. + dan (186a/16)

k. + ıdur (40a/5)

k. + ında (136b/2)

[= 5]

ķurbađa: Kurbağalardan, yumurta ile üreyen, yavruları gelişimlerini durgun sularda tamamladıktan sonra kuyruğu ve solungacı körelerek karada yaşayabilen, sıçrayarak yürüyen ve suda iyi yüzen küçük hayvan.

ķurd: 1. Yumuşak vücutlu, uzun gövdeli, omurgasız, bacaksız, ayaksız veya çok ilkel ayaklı küçük hayvan. 2. Bazı böceklere veya bazı böcek kurtçuklarına verilen ad. 3. Köpekgillerden, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'da yaşayan, postu gri sarı renkli, yırtıcı, etçil memeli hayvan (*Canis lupus*).

k. (113a/10), (115a/3), (115a/4), (115a/7),
(16a/13)

k. + a (171b/3)

k. + ıdur (14a/12)

k. + uñ (125a/10)

[= 8]

ķuri: Kuru, ıslak olmayan.

k. (104b/12), (106b/13), (121a/13),
(196a/7), (68a/11), (68a/14), (68a/14),
(69a/4), (71b/1), (72b/4)

[= 10]

ķuri-: Kurumak.

k.-ya (72b/6)

[= 1]

ķur ķur: < Ar. Hayvanın karnının guruldamasını belirten bir ikileme.

k. + étmeg (97b/1)

[= 1]

ķurş: <Ar. 1. Yuvarlak, ve yassı nesne, teker, tekerlek nesne, ağırşak, çörek; küre, dâire ve her türlü dâire şeklinde nesne. 2. Bir yıldızın görünen yüzü.

k. (116a/1)

k. + kılınur (116a/1)

k. + lar (123b/10)

[= 3]

ķurtıl-: Kurtulmak.

k.-maz (104b/7)

k.-ur (104b/7)

[= 2]

ķurtul-: Kurtulmak işi.

k.-dı (41b/16)

k.-madı (214b/13)

[= 2]

ķurūh: <Ar. Yaralar, ülserler.

k. + a (120a/2), (120a/5)

[= 2]

ķurūh-ı fem: <Ar. Ağızın yaraları.

k. (101b/10)

[= 1]

ķurūh-ı halk: <Ar. Boğazda, gırtlarda görülen yaralar.

k. (101a/16)

[= 1]

ķurūh-ı tırfa: <Ar. Tırfin (İyi bir at cinsi, atın iyisi, soylu hayvan, küheylan, nadir bulunan şey.) yaraları.

k. (101b/2)

[= 1]

ķurūn: <Ar. "ķarn" boynuzlar.

k. + uñ (22a/10)

[= 1]

ķuru-: Kurumak.

k.-madın (96a/1)

k.-mayınca (96a/1)

k.-mış (107b/13), (117a/9), (118b/5), (194b/4)

k.-r (111a/1), (169b/2)

k.-sa (13a/13), (13b/4)

[= 10]

ķurud-: Kurutmak.

k.-asın (116a/8)

[= 1]

ķurul-: Kurulmak.

k.-mış (196b/4), (196b/6), (196b/8)

[= 3]

ķurumaķ: Kuruma işi.

k. (126b/10)

[= 1]

ķurut-: Kurutmak.

k.-mayasın (96a/1)

[= 1]

ķurutmaķ: Suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek

k. + dan (108b/7)

[= 1]

ķuşbe: <Ar. Göden bağırsak, büyük bağırsak.

k. (32a/6)

[= 1]

ķūsec: <Ar. Köse.

k. + ola (90a/7)

[= 1]

ķuşkun: Hayvanın kuyruğu altından geçirilerek eyere bağlanan kayış.

k. (107b/13), (22b/11)

[= 2]
kušun bağı: Hayvanın kuyruğu altından geçirilerek eyere bağlanan kayış.

k. (153a/17)

[= 1]

kuş: Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

k. (212b/11), (212b/8), (214b/2), (214b/8), (215b/9)

k. + dan (181b/13)

k. + dur (17b/17), (18a/1)

k. + ı (213b/8)

k. + ınu (57a/15)

k. + lar (213b/11), (215a/14), (216a/1)

k. + laru (216a/10), (216a/6)

k. + u (212b/8), (213b/12), (214a/14), (214a/7)

[= 19]

kuşār: < Ar. Kabuk, soyuntu.

k. (101b/1)

[= 1]

kuşāg: bk. kuşak

k. + a (133b/4), (176a/17)

k. + ı (143a/6), (145b/7)

k. + ına (145b/9), (146a/2)

k. + ına (133b/6), (168b/13)

k. + ında (133b/5)

k. + u (151a/15), (179b/12)

[= 11]

kuşak: Bele sarılan uzun ve enli kumaş k. (143a/6), (145b/10)

[= 2]

kuşan-: Kuşanmak.

k.-dıkları (176a/14)

[= 1]

kuḫāt: < Ar. Böğür altına ulaşan iki kuyruk sokumu kemiği ile bu kemiklerin başıdır. bk."kuḫāt"

k. + a (38b/16)

k. + u (39b/2)

[= 2]

kuḫr: < Ar. Yan, taraf, bölüm, cihet. k. + ından (203b/1)

[= 1]

kuḫah: < Ar. Frenk patlicanı.

k. (123a/3)

[= 1]

kuḫvād: < Ar. Kumandanlar, komutanlar.

k. + larından (205a/10)

k. + larınu (203a/17)

[= 2]

kuḫvet: < Ar. Fiziksel güç, takat.

k. (13a/15), (151a/6), (154b/10), (171a/5), (177a/12), (185b/3), (191b/17), (20b/2), (23a/4), (24a/7), (3b/16), (3b/7), (4a/10), (75a/12), (77b/13), (77b/16)

k. + de (22b/6)

k. + den (107b/13), (188b/16), (38a/6)

k. + dür (23b/16)

k. + ı (110b/3), (138a/9), (155a/11), (176a/7), (179b/14), (180a/9), (187b/3), (190a/12), (190a/14), (193a/15), (193a/16), (193a/9), (197a/12), (23b/16), (24a/1), (36a/15), (42b/14), (6a/3)

k. + imüzden (13a/16)

k. + ın (124a/3), (212b/13)

k. + ından (193a/12)

k. + ını (19b/10), (94b/1)

k. + leri (189b/17)

k. + olsa (192b/13)

k. + üm (204a/10)

k. + üj (133a/10), (36a/2)

[= 50]

kuvvet-i batş: < Ar. Yakalamanın kuvveti, kuvvetli yakalayış.

k. + ı (138a/9)

[= 1]

kuvvet-i kalb: < Ar. Kalp kuvveti, kuvvetli kalp.

k. (180b/6)

[= 1]

kuvvet-i nāzıra: < Ar. Bakmanın gücü, kuvvetli bakış.

k. + yı (115a/10), (115a/11)

[= 2]

kuvvetlü: < Ar. + T. Kuvvetli.

k. (36a/2), (40a/6)

[= 2]

kuvvetsiz: < Ar. + T. Gücü, kuvveti olmayan, güçsüz.

k. (20b/13)

[= 1]

kuvvetsüz: bk. kuvvetsiz

k. (198b/6)

[= 1]

kuvvet ü şiddet: < Ar. Kuvvet ve şiddet.

k. + e (151a/6)

[= 1]

kuyruğ: bk. kuyruk

k. + ı (106b/11), (106b/8), (108b/14), (110a/17), (115b/13), (186b/1), (200a/2), (200a/2), (213a/14), (213a/3), (215a/3), (215a/4), (215a/5), (215b/2), (215b/7), (22b/11), (28a/12), (33a/12), (46a/1), (47a/1), (47b/2), (48b/1), (49a/1), (49b/1),

(50a/2), (50b/1), (53b/1), (57b/2), (60a/1), (90b/13)

k. + ıla (33a/1)

k. + ın (200a/15), (200a/15)

k. + ma (215b/7), (93b/16)

k. + ından (118a/16), (195a/11)

k. + mı (113a/10)

k. + muş (112b/10), (113a/6), (122b/11), (33a/15)

k. + uş (110a/17), (28b/4), (33a/7), (90b/7)

k. + unda (57a/6), (57b/16)

k. + unuş (58a/6)

[= 49]

kuyruk: Hayvanların çoğunda, gövdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ.

k. (106b/5), (119a/14), (122b/11), (185b/17), (185b/17), (214a/4), (215a/9), (29a/10), (29a/7), (33a/15), (33a/17), (33a/6), (39a/2), (90b/12), (90b/7), (90b/8), (93b/15)

k. + dan (101a/17), (115a/4), (115a/8), (125a/10), (186a/9)

k. + dur (33a/12)

k. + ları (93b/14)

[= 24]

kuyruk kemügi: Kuyruk kemiği.

k. + dür (17a/9)

[= 1]

kuyruk yağı: Koyun kuyruğunun eritilmesiyle elde edilen yağ.

k. (126b/7)

k. + n (119a/14), (125b/9)

k. + nı (122b/11)

[= 4]

ķuyu: Su katmanına varıncaya kadar derinliğine kazılan, genellikle silindir biçiminde, çevresine duvar örölen, suyundan yararlanılan ķukur

k. + ya (104a/17)

[= 1]

ķuzāb: < Ar. Acemi hayvana binmek.

k. + uņ (181b/3)

[= 1]

ķuzġun: Ötücü kuşlar takımının kargagiller familyasından, Kuzey Amerika'nın dağlık, fundalık yerlerinde bulunan, tüyleri siyah renkte olup mavi renkte parlayan bir tür kuş, karakarga.

k. + a (212b/5)

[= 1]

ķüb: Küp.

k. (122b/16), (126b/4)

[= 2]

ķüccük: Kūçük.

k. (169b/14), (187b/12), (209a/14)

[= 3]

ķüccüklig: Kūçüklük.

k. + inden (187b/12)

[= 1]

ķüçük: bk. kūçük

k. (145b/7), (169b/14), (187b/7), (210b/7), (212b/16), (214a/2)

[= 6]

ķüçük: Boyutları, benzerlerininkinden daha ufak olan, mikro, büyük karşıtı.

k. (104b/3), (118a/8), (31a/10), (31a/6), (57a/15), (67a/6), (67a/6), (67a/7), (88b/5), (89a/14), (89b/1), (89b/7), (97b/13), (97b/14)

k. + dür (187b/11)

k. + ola (88b/5), (89b/13), (89b/14), (89b/15), (89b/16)

k. + olsa (24a/14)

[= 21]

ķüçükli: Kūçükli, Ufaklı.

k. (73b/6)

[= 1]

ķüffār: < Ar. Müslüman olmayanlar, kâfirler.

k. (10a/3), (203a/7), (204b/16), (9a/17), (9b/15)

k. + ı (203a/8), (5b/7)

[= 7]

ķüfr: < Ar. 1. Allah'a ve dîne ait şeylere inanmama, Cenâbı Hakk'a ortak koşma. 2. Dinsizlik, imansızlık. 3. İslâm dînine uymayan inanışlarda bulunma.

k. (21b/10), (21b/11), (21b/12)

k. + i (21b/10)

[= 4]

ķüfr-i ķüffār: < Ar. Kafirlerin Allah'a inanmaması.

k. + uņ (3a/5)

[= 1]

ķüfv: < Ar. Eş, benzer, denk, arkadaş.

k. + üņ (147b/1), (148a/16), (148b/8)

[= 3]

ķühēylā: < Far. Sığırdili otu (*Anchusa offinalis*).

k. (118a/7)

[= 1]

ķül: Yanan şeylerden artakalan toz madde.

k. (118a/5), (209b/3), (209b/3)

k. + den (210a/15)

[= 4]

ķülfeser: < Far. Hayvanların burnuna taktıkları bir çeşit yular, hızma; "fesâr" yular.

k. (22a/15)

[= 1]

küllî: <Ar. 1. Umûmî, bütün. 2. Çok.

k. + si (106a/17), (138a/5), (153a/9),
(170a/11), (177a/6), (185b/15), (187a/4),
(190b/15), (191a/17), (196a/9), (213b/6),
(28b/17), (56b/5), (73b/5)

k. + sin (177b/15)

k. + sinde (110b/16), (173b/2), (175b/1)

k. + sinden (174b/16), (198b/13), (198b/8),
(67b/15)

k. + sine (56b/9), (5b/14), (7b/17)

k. + sini (112b/2), (118b/17), (155a/17),
(183b/3), (196a/2), (56a/7)

k. + sinüj (75a/2)

[= 32]

küllîye: <Ar. "kelle, kelliye" Solmak, canlılığını
yitirmek, dilin ve gözün zayıf olması, rengi
solmak, körelmek.

k. (101b/17), (102a/1)

[= 2]

kümeyt: <Ar. Doru at.

k. (58b/17)

k. + dür (62b/6)

k. + i (58b/11)

k. + ola (57b/1)

[= 4]

kümeyt-i ahmer: <Ar. Kırmızı renkli doru at.

k. (46a/1)

[= 1]

kümeyt-i akmer: <Ar. Beyaz doru at.

k. (62b/6)

[= 1]

kümeyt-i aşfer: <Ar. Kılına kara ve çirkin kıl
karışmış olan ve yelesi ile kuyruğu siyah olan at.

k. + dür (47a/1)

[= 1]

kümne: <Ar. Katarakt, gözde perde, göz
kapaklarında şişme.

k. (101a/14)

[= 1]

künd: <Far. 1. Kör, keskin olmayan. 2. Cesur,
yiğit. 3. Bukağı. 4. Kısa, biçimsiz.

k. + olurlar (88a/10)

[= 1]

küp: Küp.

k. (126b/6)

[= 1]

küreg: bk. kürek

k. + i (28b/5), (28b/8), (66a/1)

k. + inüj (28b/9)

[= 4]

kürek: Toprak, kömür vb.ni bir yerden bir yere
alıp atmaya, taşımaya yarayan ve yayvan bir
bölümü, buna bağlı uzun bir sapı bulunan araç.

k. (182a/6), (27b/10), (27b/12), (28b/2),
(57b/5), (58a/15), (87b/11)

k. + leri (89b/14)

k. + lerine (90b/11)

[= 9]

kürk: Bazı hayvanların, giyecek yapmak için
işlenmiş postu

k. + lerinde (24a/8)

[= 1]

küstebân: <? Ok atanların baş parmaklarını
korumak adına parmaklarına taktıkları halka,
yüzük, zihgir, engüştvâne.

k. (196a/8), (198b/12)

[= 2]

küstebânât: bk. küstebân

k. + ı (196a/5)

[= 1]

küstebâne: <? bk. küstebân

k. + nün (196a/9)

k. + sini (196a/15)

[= 2]

kütâf: <Ar. Kürek ve omuz ağrısı.

k. (100b/14)

[= 1]

küttâb: <Ar. Kâtipler, yazıcılar.

k. (84a/12)

[= 1]

-L-

lâbe's : <Ar. "Sıkıntı yok." anlamına gelen bir sözcük.

l. + dür (67b/17), (74b/15)

[= 2]

lâbüdd : <Ar. Lazım, gerekli, gerek.

l. (118b/12), (23a/6), (75b/7), (77b/9), (95a/16), (95b/11)

l. + dür (11b/1), (126a/8), (134a/11), (151a/7), (166b/12), (185b/6), (188a/10), (188a/11), (188a/8), (189b/11), (191a/2), (193a/11), (197a/17), (208b/3), (208b/5), (208b/7), (210b/11), (210b/16), (214b/5), (80a/11), (86a/3), (86a/9), (97b/12)

l. + olan (121b/2), (127a/10), (127a/6), (138b/8), (169b/4), (175b/5), (176a/16), (176b/13), (176b/3), (178b/14), (186b/13), (187b/11), (191b/16), (193a/15), (194a/14), (196a/6), (197b/10), (199b/1), (208b/1), (211a/5), (211b/13), (97a/8), (98a/4), (99a/5)

[= 53]

laḥana : <Rum. Turpgillerden, geniş ve kalınca kat kat yaprakları olan, güz ve kış sebzesi olarak yetiştirilen ve birçok türü olan bitki.

l. + sıdur (116a/5)

[= 1]

laḥşabateyn : <Ar. Atın gözlerinin çukurunda olan yağ bezesi.

l. (25b/11), (25b/7)

[= 2]

lâḥik: <Ar. 1. lühûk eden, yetişen, ulaşan. 2. eklenen. 3. sonradan tâyîn edilen, yenisi.

l. (55b/17), (71a/12), (72a/14), (72b/16)

l. + dür (57b/3)

l. + olunca (23a/1)

l. + olma (154b/15)

l. + olmağ (185b/13)

l. + olmamışlar (7a/12)

l. + olmasıdur (198b/4)

l. + olmaz (140b/7), (167a/12), (198b/3)

l. + olur (214a/4), (57a/3)

[= 15]

laḥm: <Ar. 1. Et. 2. Mevyenin çekirdek ile kabuk arasında bulunan kısmı.

l. (179b/4), (28b/3), (29a/5), (30a/3), (31b/9), (39b/15)

l. + dan (104b/8), (17a/11), (33a/8)

l. + dur (27b/17), (29b/5), (29b/6)

l. + dür (17a/14)

l. + ı (17b/6), (36a/17), (89a/13)

l. + ından (30a/1)

l. + ını (208a/16)

l. + ınığ (198a/7)

l. + uğ (38b/10)

[= 20]

laḥme : < Ar. Et parçası.

1. (90b/10)

1. + dūr (29b/10), (30a/1), (31b/1),
(33b/11)

1. + leri (89a/10)

1. + nūḡ (29b/8), (38b/14)

[= 8]

laḥm-ı müsterḥī : < Ar. Gevşek, sölpük et.

1. + dūr (33b/3)

[= 1]

lā'ib : < Ar. Oyuncu, spordu, atlet.

1. + üḡ (186a/3)

[= 1]

lākin : < Ar. Ama.

1. (126a/5), (210b/1)

[= 2]

lamza : < Ar. Atın alt dudağında bulunan beyazlık

1. + dur (56b/2)

[= 1]

laşş : < Ar. İki uyluğun birbirine bitişik, yapışık olması

1. (33a/11)

[= 1]

laṭāf : < Ar. Alnın iki göz arasından olan yerinin ortası.

1. (25b/7), (25b/9)

[= 2]

laṭīf : < Ar. Yumuşak, hoş, ince bir güzelliği olan.

1. (16b/11), (38a/7)

1. + dūr (16b/5)

[= 3]

lāyık : < Ar. Bir kimseye uygun olan, yaraşan.

1. (190b/15), (58b/2), (68b/5), (81a/8),
(86a/7), (86b/13)

1. + degildir (138a/3), (147b/6), (147b/8),
(176a/5), (200a/1), (205a/17)

1. + degüldür (57b/10), (88a/10), (95a/3)

1. + dur (57a/1), (59a/11)

1. + ola (38a/4)

1. + olan (134b/15), (136a/17), (155a/4),
(178b/15), (186a/15), (193b/5), (204a/2),
(5a/16), (75b/8), (77b/6), (81b/10),
(83a/3), (88b/12), (88b/5), (97a/12),
(98b/3)

1. + olduğu (191a/8)

1. + olmaz (42b/11)

[= 36]

lāzım : < Ar. Gerek, gerekli.

1. (102a/13), (102a/14), (185b/12),
(191b/17), (194a/4), (76a/15), (82a/9),
(84b/1), (86b/14), (94a/3), (97b/4), (98a/4)

1. + dur (102b/16), (137a/14), (148a/7),
(179a/16), (207b/9), (208a/2), (34b/5),
(35a/10), (67a/16), (74b/5), (81a/6),
(82b/3), (85a/17)

1. + kıl (78a/16), (85b/5), (85b/6)

1. + ola (151a/11)

1. + olan (151a/11), (97b/5)

1. + oldı (34b/3)

1. + olduğu (195b/7), (198a/14)

1. + olduğu (195b/5)

1. + olduğda (215b/17), (97b/11)

1. + oliccek (97b/10)

1. + olsa (143a/13)

[= 39]

leben : < Ar. Bazı bitkilerdeki beyaz sıvı.

1. (188a/11), (188a/9)

[= 2]

lecc : < Ar. 1. Dar şey. 2. İnâdetme, ayak direme
[düşmanlıkta].

1. + édüb (83b/14) [= 2]
[= 1]
- legen:** Leğen, yemek konulan çinko kap.
1. (126a/4) [= 1]
[= 1]
- lehāzım :** < Ar. İki kulak ardında yumru şeklindeki iki mevzi
1. + da (39b/15) [= 1]
[= 1]
- lehv:** < Ar. Oyun, eğlence, faydasız iş.
1. + üñüzden (189b/7) [= 1]
[= 1]
- lehvātī:** < Ar. Dilin kökünün bittiği yerden ağız çukurunun (kalt) ağız üstünde sonlandığı yere kadar olan bölge.
1. (27a/1), (27a/3), (27a/6) [= 3]
[= 3]
- lehv-i gālīb:** < Ar. Oyunun galibi.
1. + olur (202a/14) [= 1]
[= 1]
- lehvün :** < Ar. Oyun.
1. (189a/13) [= 1]
[= 1]
- lehzemeteyn :** < Ar. Yüzde iki sakal tarafının birleştiği yer.
1. (26b/1), (26b/8) [= 2]
[= 2]
- lehzemeteynī :** < Ar. İki sakalın kavislenip, eğrilip toplandığı yerdeki et parçasıdır.
1. (27a/11), (27a/2) [= 2]
[= 2]
- lemeʿān :** Ar. parlama, parıldama.
1. + édüb (14a/4)
1. + eṭse (56b/1)
- lesʿ-i akreb :** < Ar. Akrep sokması.
1. (112b/8) [= 1]
[= 1]
- lesʿ-i efā :** < Ar. Engerek yılanı sokması
1. + dan (101a/9)
1. + nuṣ (113a/5) [= 2]
[= 2]
- lesʿü'l-akreb :** < Ar. Akrep sokması
1. (101a/8) [= 1]
[= 1]
- leşker :** < Ar. 1. Asker. 2. Yiğit, kahraman, cesur.
1. (4a/14) [= 1]
[= 1]
- leṭāfet :** < Ar. Güzellik, hoşluk.
1. + i (24a/11) [= 1]
[= 1]
- levāzım:** < Ar. 1. lâzım olan şeyler, gerekli şeyler; yaşamak, geçinmek, yolculuk için lüzumlu olan nesnelere. 2. aşk. askerin yiyecek, giyecek, yakacak ve savaş eşyası ve bu işlerle uğraşan dâire.
1. + ından (22a/17) [= 1]
[= 1]
- levḥ :** < Ar. Yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılabilen nesne.
1. (34a/8), (3b/12) [= 2]
[= 2]
- levḥ-i vücūd:** < Ar. Vücudun yaşlığı, yassı vücut.
1. + ı (3b/12) [= 1]
[= 1]
- levn :** Ar. 1. Renk, boya; sıfat. 2. Nevi, çeşit. 3. Beniz, yüzün rengi.
1. (52b/1), (62b/1), (62b/3), (62b/4), (62b/5)

l. + dūr (59a/6)

l. + i (169b/9), (172b/10), (172b/4),
(45a/1), (45a/1), (48a/2), (48a/2), (51a/1),
(51a/2), (54a/3), (54a/3), (54a/4), (55a/4),
(55a/5), (55a/6), (57a/13), (57a/13),
(57a/2), (57a/2), (57a/4), (57a/4),
(57b/10), (57b/10), (57b/8), (57b/9),
(57b/9), (57b/9), (57b/9), (60b/1),
(60b/1), (96b/17)

l. + idūr (169a/17)

l. + inden (217b/16)

l. + ine (172b/10), (172b/3), (52b/2),
(58a/16)

l. + inūj (174a/15)

[= 45]

levz: < Ar. Badem.

l. + imurabba^c (126a/1)

[= 1]

leyyin: < Ar. Yumuşak.

l. (30b/12), (35a/12), (35a/14), (78a/13),
(78b/3), (79a/10), (79a/13), (79a/6),
(97a/5), (97b/14)

l. + dūr (76a/14)

l. + ola (109b/16), (145b/2), (145b/3),
(147b/13), (187a/6), (187a/7), (90b/15),
(95b/12), (96a/6)

[= 20]

leyl-i cercef: < Ar. +? Karışık, ne olacağı belli olmayan gece.

l. + de (16a/10)

[= 1]

lezi: < Ar. 1. Tadı hoş, lezzetli. 2. Hoş, güzel.

l. (210a/8)

l. + olur (86b/2)

[= 2]

lezzet: < Ar. Ağız yoluyla alınan tat.

l. + ini (10a/15)

[= 1]

lezzetlü: < Ar. + T. Tadı güzel, lezzetli.

l. + sine (86a/13)

[= 1]

libān-ı ğarīk: < Ar. "libān-ı ğarīkan"
Katrānköpüğü, ağaç mantarı, tıbbî mantarın içinde
çıkan beyaz sıvı, süt.

l. (119b/12), (69b/4), (70b/12), (71a/17)

[= 4]

libās: < Ar. Elbise, esvap.

l. (21b/1), (82a/8)

l. + ıña (178b/9)

l. + ıñı (134b/16), (134b/8), (137a/5)

l. + ınuj (214a/13)

l. + ıñı (145b/7), (76b/6)

[= 9]

libās-ı hısn: < Ar. Sert, kaba elbise.

l. (21a/2)

l. + ı (20b/17)

[= 2]

licām: < Ar. Hayvanın ağzına vurulan gem.

l. (133a/5), (22b/12), (78a/12)

l. + a (87a/5)

l. + dan (111a/2)

l. + ı (132b/13), (133a/4), (79a/2)

l. + ın (85a/5)

l. + lar (74b/9)

l. + uñ (133a/4), (133a/7), (133a/7),
(77b/7)

[= 14]

licām-ı muñ: < Ar. Semerin arkasındaki demirin
çubuk şeklinde olduğu uyan çeşidi.

l. (133a/2)

[= 1]

licām-ı nāziki: < Ar. Semerin arkasını tutan demiri halka şeklinde olan uyan çeşidi.

1. (132b/12)

[= 1]

liḥā : < Ar. Sakallar.

1. + nuḡ (16b/13)

[= 1]

lihyān : < Ar. 1. Liha'nın (sakallar) tesniyesidir. 2. Sakalların olduğu yerde olan iki kemik.

1. (16b/13)

[= 1]

lihye : < Ar. Sakal.

1. (26b/10)

1. + leri (78a/13)

1. + lerini (76b/1)

1. + nüḡ (26b/8), (26b/9), (27a/10), (27a/11), (27a/9), (27a/9), (38a/15), (58a/9)

1. + si (114a/7), (79a/7), (89a/13)

1. + sinde (57b/5)

1. + sini (22b/12)

[= 16]

lihyeteyn : < Ar. Sakal ile bıyık.

1. (26b/10)

[= 1]

lihyeyn : Ar. Yazarın ḥanāzīr illetini "benüm kıtımda lihyeyn ile tesmiye olunur" diyerek açıklaması.

1. (113b/10)

[= 1]

likā : Ar. 1. görme, rast gelip kavuşma. 2. yüz, çehre.

1. + sında (179a/7)

[= 1]

likā-yı şedīd: < Ar. Şiddetli, kuvvetli görme, sağlam görüş.

1. + de (180a/12)

[= 1]

lillāh : < Ar. Allah'a mahsus, Allah için.

1. + eyledüm (5a/15)

[= 1]

lisān : < Ar. 1. Dil. 2. Ağız.

1. (102a/10)

1. + dur (26b/13)

1. + ı (111b/1), (111b/13), (89a/10)

1. + ında (58a/11)

1. + ımı (111b/6), (112a/14), (116a/9)

1. + uḡ (27a/3), (27a/4), (27a/5), (27a/7), (27a/8)

[= 14]

lisān-ı nebevī : < Ar. Peygambere ait dil, peygamber dili.

1. (130b/13), (203a/5)

[= 2]

lisān-ı türki : < Ar. Türk dili.

1. (131a/4)

1. + ye (3a/11)

[= 2]

liyākat : < Ar. 1. Lâyık olma, değerlilik, yararlık. 2. İktidar, hüner, fazilet. 3. Değim, yararlık.

1. (135a/6), (146b/8), (151a/8), (177b/5)

[= 4]

liyākat ü ḥazākat: < Ar. Değerli, faziletli ve nazik.

1. (151a/8)

[= 1]

lu'āb: < Ar. 1. Salya. 2. Bal, şeker gibi şeylerle yapılan tatlı. 3. Sevinç gözyaşı.

1. + ı (112b/8)

l. + üñ (102a/9)
[=2]

luḳb: <Ar. Oyun, eğlence.
l. (160a/2), (160b/2), (187a/16)
l. + dur (189a/14)
l. + ı (162a/1), (187a/2)
l. + mı (163b/2)
l. + ile (189a/10)
l. + uñ (185b/15), (188b/4)
l. + eden (186b/17), (187b/1)
l. + eder (161b/1), (162a/1), (162b/1),
(163a/1), (163a/2), (163b/1), (186b/17)
[=19]

luḳāḥ : <Ar. Luḳḫa kelimesinin çoğuludur. bk. luḳḫa
l. (18a/5)
[=1]

luḳḫa : <Ar. Yeni doğurmuş, süt veren, sütü sağılan deve.
l. (18a/5)
l. + nuñ (18a/5)
[=2]

luḳf : <Ar. Lütuf, güzellik, hoşluk, iyilik, iyi muamele.
l. (83b/1), (87a/7)
l. + uñ (3b/14), (4a/10)
l. + edeler (207a/13)
l. + ederin (15a/7)
[=6]

lücüü-m-i vāyāt : <Ar. Gemler.
l. + ı (76a/13)
[=1]

lüzüü-m : <Ar. Gerek, gereklilik, icap.
l. (151a/6)

l. + ı (24a/2)
l. + ıdur (86a/6)
[=3]

-M-

māḳ: <Ar. Su.
m. + ihādīs (101a/17)
[=1]

māḳ-yı ḳasel: <Ar. Bal suyu, ballı su.
m. + den (116a/4)
m. + i (116a/11)
[=2]

māḳ-yı aşfer: <Ar. Sarı su.
m. (101a/12)
m. + üñ (113b/16)
[=2]

māḳ-yı ḫārr: <Ar. Sıcak su.
m. (123a/13)
[=1]

mā-ḳadā: <Ar. -den başka.
m. + sında (169a/2)
[=1]

maaḳ-hazā: <Ar. böyle iken, bununla beraber.
m. (170b/4)
[=1]

maḳıd: <Ar. Maḳadler, akdedilecek yerler, toplanma yerleri; düğümler, düğümler yerleri veya noktaları.
m. + ıdur (34a/5)
[=1]

maḳım: <Ar. Atın arka kemiğinin sonundaki omurga kemikleri ile kuyruk sokumu arasında olan kaburgalar.
m. (28b/13)

m. + ı (29a/6)
 [= 2]
maʿālīk: <Ar. "alak" Asmak, takmak, almak, geçirmek, ilişirmek.
 m. (176a/17)
 m. + eyle (176a/14)
 m. + olsañ (21b/9)
 m. + olur (21b/12), (79a/14)
 m. + olurlar (20b/16)
 m. + olurlardı (190b/6)
 m. + olursız (132b/11)
 [= 8]
maʿān: <Ar. Beraber, birlikte.
 m. (104a/1), (105a/15), (106a/11), (106b/15), (110a/7), (143a/4), (155a/3), (185b/6), (196b/16), (213b/10), (79b/4), (96b/7)
 [= 12]
maʿānī: <Ar. Mânâlar.
 m. (77b/11)
 m. + den (77b/10)
 m. + si (172b/13)
 m. + sine (131a/5)
 [= 4]
maʿānī-yi kalīle: <Ar. Az bulunan şeylerin manaları.
 m. + ye (148a/8)
 [= 1]
maʿārif: <Ar. 1. Maʿrifetler, bilimler. 2. Bilgi, kültür.
 m. + édüb (201b/9)
 [= 1]
maʿas: <Ar. "maʿaş" Ayak sinirlenirin burulup büzülmesi, ayaklarda olan sinir hastalığı.
 m. (101a/9)

[= 1]
maʿāş: <Ar. 1.Yaşayış, dirlik. 2. Geçinecek şey. 3. (c. maâşât) Me'murlara, emeklilere, dul ve yetimlere verilen aylık.
 m. + dan (13a/15)
 m. + uñız (210a/10)
 [= 2]
maʿa-zalīk: <Ar. bununla beraber, şu var ki.
 m. (191a/12)
 [= 1]
maʿāz bin cebel: <Ar. Özel isim.
 m. + den (10b/16)
 [= 1]
mābazā: <Ar. Dizin içindeki ince kemik.
 m. (30a/5), (30a/8)
 [= 2]
mābeyn: <Ar. 1. İki şeyin arası, aradaki şey, ara. 2. Haremle (kadınlar dâiresi ile) selâmlık (erkekler dâiresi) arasındaki oda.
 m. (90b/6)
 m. + i (166b/5), (33a/6), (40a/1), (90b/8)
 m. + idür (106b/1), (38b/13), (38b/16), (90a/14)
 m. + inde (187b/3), (39b/3), (99a/15)
 m. + indedür (29a/8)
 m. + ini (176b/6)
 m. + inüñ (39a/12), (39a/13), (40a/5)
 m. + lerinde (8b/16)
 [= 18]
mābız: <Ar. Diz boşluğu, diz altı, meābız.
 m. + ında (58a/7)
 [= 1]
mābızeyn: <Ar. bk. Mābız.
 m. + üñ (39b/5)

[= 1]
ma'cc: <Ar. 8-9 yaşındaki atlara verilen isim.
m. (42b/4), (42b/6), (42b/6)
[= 3]
ma'cün: <Ar. 1. Hamur kıvamında olan şey. 2. Hamur kıvamına getirilmiş ilâç.
m. + kılinur (117a/11), (118a/13)
m. + edeler (119a/16), (119b/1)
m. + edesin (118b/14)
m. + édüb (119b/5), (119b/6)
[= 7]
mādāmki: <Ar. + Far. Mademki bağlacı.
m. (10b/15), (121b/1), (167b/13),
(183b/17), (197b/13), (19a/14), (200a/15),
(56b/4), (67a/4), (97b/11)
[= 10]
ma'dān: <Ar. "ma'add" Karın, kürek kemiği
altında bulunan yan taraftaki etler; atta binicinin
ökçelerinin geldiği yer.
m. (31a/16)
[= 1]
ma'de: <Ar. Mâden.
m. + sinüñ (213b/17)
[= 1]
ma'den-i luţf: <Ar. Lutf madeni.
m. (4a/4)
[= 1]
ma'düm: <Ar. Yok, eksik, yoksun, noksan.
m. + dur (197b/13)
[= 1]
mādün: <Ar. Alt, aşağı derece, emir itibarıyla
aşağıda olan. ["mâ-fevk" karşılığı]
m. + ina (56a/13)
m. + ında (29a/4), (6b/9)

[= 3]
mā-fevk: <Ar. 1. Üst, yukarı. 2. Üstte, üst
derecede bulunan kimse, baş, şef.
m. + i (169b/7)
m. + inde (104a/4)
[= 2]
mafşal: <Ar. Oynak yeri, *eklem. [aslı "mafsıl"
dır]
m. (106a/10), (106a/6)
m. + dan (198b/12)
m. + ı (106a/3), (177a/2), (198b/2)
m. + ında (106a/8)
m. + ını (178a/2), (192a/12), (192a/9)
m. + ları (23b/5)
m. + uñ (105b/7), (198a/4), (198b/2)
[= 14]
mağal: <Ar. Hayvanın otlarken toprak yiyip
sancıya tutulması.
m. (101a/5)
[= 1]
mağāra: <Ar. Mağara, in.
m. + nuñ (207a/7)
m. + ya (207a/2)
[= 2]
mağfirayn-i hummār-ı bārīkī: <Ar. Özel isim.
m. (206b/8)
[= 1]
mağlūb: <Ar. Galebe edilmiş, kendisine üstün
gelinmiş, yenilmiş, yenilen [kimse].
m. + a (202a/7)
m. + olursın (21b/11)
[= 2]
mağrīb: <Ar. Doğu, doğulular.
m. + lerdür (214b/11)

- [= 1]
- mağribī:** < Ar. Magribli, Fas halkından, Mısır ötesi Kuzey Afrika halkından olan kimse.
m. + ler (133b/8)
[= 1]
- mağrūr:** < Ar. Gururlu.
m. + olub (137b/4)
[= 1]
- maḥal:** < Ar. Yer, mekan. bk. maḥall
m. (28b/12), (28b/16)
[= 2]
- maḥal:** < Ar. Atın arkasındaki omurga kemikleri.
m. + de (203a/12)
m. + ola (73b/12)
[= 2]
- maḥallī:** < Ar. Yerli, yerel.
m. + olmaya (187a/13)
[= 1]
- maḥall-i ḥarb:** < Ar. Harp, savaş yeri.
m. (15b/13)
[= 1]
- maḥall-i tehlūke:** < Ar. Tehlike yeri.
m. + ye (20b/8)
[= 1]
- maḥālīc:** < Ar. "muḥālic" in çoğuludur. 1. Çok süt veren bir tür deve. 2. Çabuk ve soylu at.
m. (18a/5)
[= 1]
- maḥāretī:** < Ar. Nefesin çıkış yeri.
m. (27a/12)
m. + dür (27a/2)
[= 2]
- maḥayyā:** < Ar. Alnın aslı, kökü olan şey.
m. (25b/7), (25b/8)
[= 2]
- maḥbūb:** < Ar. 1. Muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevgili. 2. Erkek sevgili.
m. + ını (20a/6)
[= 1]
- maḥcir:** < Ar. Göz çukuru, gözün çevre yanı.
m. + inde (58a/7)
[= 1]
- maḥdūd:** < Ar. Sınırlanmış, çevrilmemiş, hududlanmış.
m. (25a/5)
[= 1]
- maḥfūz:** < Ar. 1. Hıfzolunmuş, saklanmış. 2. Korunmuş, gözetilmiş. 3. Gizlenmiş. 4. Ezberlenmiş.
m. + olıcağ (202b/13)
[= 1]
- māhir:** < Ar. Becerikli, yetenekli.
m. (131b/16)
m. + dür (77b/17)
m. + olsa (196a/11)
m. + olur (131b/10)
[= 4]
- maḥlaka:** < Ar. Göz bebeğinin etrafında bulunan beyaz ve siyahlığın birbirine karışması.
m. (26a/2), (26a/6)
[= 2]
- maḥlūk:** < Ar. Halk olunmuş, yaratılmış; yaratık.
m. + ınığ (19b/15)
[= 1]
- maḥlūka:** bk. maḥlūk
m. (89a/4), (91a/4)
[= 2]

maḥlūkāt-ı sifliyye: <Ar. Alçak, aşağıda bulunan yaratıklar.

m. + den (1b/6)

[= 1]

maḥmūd: <Ar. Hamdolanmış, sena edilmiş; övülmeye değer. 2. i. Hz. Peygamber'in adlarından biri. 3. i. Erkek adı.

m. (175b/7), (187a/2), (34b/3), (74a/13)

m. + degildir (186a/15)

m. + dur (34a/16), (37b/11), (37b/12)

[= 8]

maḥmül: <Ar. 1. Hami olunmuş, yüklenmiş. 2. Bir şey üzerine kurulmuş.

m. + ola (200a/2)

[= 1]

maḥmüm: <Ar. Sıtmaya tutulmuş, sıtmalı olan, ateşli, ateşi olan.

m. (126b/9)

m. + a (126b/9)

[= 2]

maḥrec: <Ar. 1. Hurûc edecek, dışarı çıkacak, çıkılacak kapı. 2. Leng. ağızdan harflerin çıktığı yer, çıkak, boğumlama yeri, fr. point d'articulation.

m. + i (186a/10), (186a/14), (23b/10), (23b/2)

m. + idür (27a/12), (33b/1)

m. + üñ (115a/5)

[= 7]

maḥşül: <Ar. 1. Husul bulan, hâsil olan, meydana gelen şey. 2. Ürün. 3. Verim.

m. (211a/3)

[= 1]

maḥşüş: <Ar. 1. Husûsleşmiş, başkasında bulunmayan, yalnız bir kimseye ait olan. 2. Birine ayrılmış olan. 3. Lâyık. 4. Ayrı, müstakil, başlı başına.

m. (194a/2)

m. + dur (122b/8), (76b/7), (85b/7)

m. + eyle (11b/12)

m. + étmişlerdir (205b/4)

[= 6]

maḥşüşa: bk. maḥşüş

m. (202b/6)

[= 1]

maḥūf: <Ar. 1. Korkunç, korkulu [yer]. 2. Tehlikeli.

m. (14b/3)

m. + olur (207b/12)

[= 2]

maḥv: <Ar. Yok etme, ortadan kaldırma; harâbetme, perişan etme; batma, bitme, yok olma.

m. + eder (6b/15)

[= 1]

maḥzem: <Ar. Ön ayaklarda kolan yerinden çıkan şey.

m. (31a/15), (31b/4)

[= 2]

maḥzûf: <Ar. 1. Hazfolunmuş, silinmiş, kaldırılmış. 2. ed. Eski yazıda noktasız harflerle yazılmış manzum ve mensur söz. Buna "mühmel" ve "mücerred" de denir.

m. + olursa (200a/3)

[= 1]

maḥzûn: <Ar. Hüznü, tasalı, kaygılı.

m. + olmazlar (7a/13), (7a/5)

m. + olur (214a/10)

[= 3]

maḥzûne: bk. Maḥzûn.

m. (1b/4)

[= 1]

maḥzen-i ʿilm-i ilāh: <Ar. Allah'ın ilminin mahzeni, Allah'ın ilminin saklandığı yer.

m. (3b/10)

[= 1]

māʿil: <Ar. 1. Bir yana eğilmiş, eğik, eğri. 2. Hevesli, istekli, düşkün. 3. Andırır, benzer, ...e çalar.

m. (171b/11), (47b/2), (54a/1), (54b/3), (55a/1), (55a/2), (55a/4), (57a/17)

m. + dür (77b/13), (78a/1)

m. + idi (211b/7)

m. + ola (215a/8), (54a/3), (57a/14), (58a/12), (61a/1), (90a/9)

m. + olan (26a/4)

m. + olmaya (78b/11)

m. + olsa (206a/15), (56a/6)

m. + olur (106b/8)

[= 22]

māʿil-i ḥayl-i cevād: <Ar. Cömert atlara meyl eden, isteyen.

m. (3a/7)

[= 1]

maḥʿad: <Ar. 1. Oturulacak yer, minder. 2. Oturak yeri, geri, kış, makat.

m. + ı (14b/8), (28b/7)

m. + ıdur (89b/11)

[= 3]

maḥʿad-ı dif: <Ar. Kişinin ata oturma yeri, atın üzerinde oturlan yer.

m. + dür (17b/17)

[= 1]

maḥʿadīr : <Ar. Miktarlar, kısımlar.

m. (170a/6)

m. + i (187a/8)

m. + üñ (193b/11)

[= 3]

maḥʿām: <Ar. Mevki, kat, yer.

m. + ına (23a/14)

m. + ında (133a/15), (196a/14), (204b/8), (2a/8), (4a/13)

[= 6]

maḥʿbaż: <Ar. "ḳabż" sap, kabza, kulp, kol, değnek.

m. (179a/9), (187a/9), (191a/13), (192a/11), (194a/7), (196b/7)

m. + ıdur (196b/13)

m. + ıñ (198a/9), (199a/7)

m. + ına (192b/14)

m. + ını (196b/6)

m. + ınıñ (198a/3)

[= 12]

maḥʿbaż-ı murabbaʿ: <Ar. Dörtlü kabza.

m. (193b/14)

[= 1]

maḥʿbül: <Ar. 1. Kabul olunmuş, alınmış, alınan. 2. Beğenilen, hoş karşılanan; geçer

m. (217a/17)

m. + degildür (148a/4), (175b/7)

m. + dur (39b/12), (39b/13)

m. + dür (169b/7), (186b/17), (187b/10), (194b/12), (77b/11)

[= 10]

maḥʿhür: <Ar. 1. Kahrolmuş, mağlûbolmuş, bozguna uğratılmış, yenilmiş. 2. Allah'ın gazabına uğramış.

m. (202a/9)

m. + a (202a/6)

[= 2]

māḥʿyā: <Ar. Atın gözünün yaş akan yeri.

m. (25b/17)

[= 1]

mākīye: < Ar. bk. Mākīyā.
m. (25b/14)
[= 1]

makraʿ: < Ar. "mıkraʿ" Kamçı, değnek vs. vurma aleti.
m. + nuḡ (74b/8)
[= 1]

makṣūd: < Ar. Kasdolunan, istenilen şey, istek.
m. + a (78a/2)
m. + ina (197b/3)
m. + ları (207b/10)
[= 3]

maḳtūl: < Ar. Katledilmiş, vurulmuş, öldürülmüş [kimse].
m. + e (202a/7)
m. + olmasından (202a/10)
[= 2]

mal: Bir kimsenin, bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü.
m. (209a/12), (21a/7), (21a/8)
m. + dur (12a/11)
m. + ı (210b/2)
m. + ını (202b/3)
m. + ları (7b/14)
m. + ların (11b/8), (7a/3)
m. + larınızla (9b/6)
m. + larından (210b/15), (211b/6)
m. + larını (210b/15)
m. + larıyla (5b/13), (8b/8), (9a/9)
m. + um (15a/10)
[= 17]

mālik-i aḫad: < Ar. Tek sahip.

m. (1b/1)
[= 1]

mālik-i mülk: < Ar. Mülklerin māliki anlamına gelen ve Allah için kullanılan bir söz.
m. (201a/11)
[= 1]

mālik-i mülk-i ebed: < Ar. Sonsuz mülklerin sahibi.
m. (3b/4)
[= 1]

mālikübnü nüveyre: < Ar. Kişi adı.
m. (13a/10)
[= 1]

maḳad: < Ar. 1. Oturulacak yer, minder. 2. Oturak yeri, geri, kış, makat.
m. + ıdur (24b/13)
[= 1]

maḳūd: < Ar. Akdolunmuş, bağlanmış, bağlı, düğümlü.
m. + olalar (196a/3)
m. + olan (194a/8)
[= 2]

maḳūl: < Ar. İletli, hastalıklı, sakat.
m. (106a/1)
m. + olan (124a/17), (124b/12)
[= 3]

maḳūm: < Ar. Bilinen, belli.
m. (39b/12), (41a/17)
m. + ola (103a/4), (108a/17), (131a/17), (135a/5), (136b/4), (148a/2), (176a/3), (177a/10), (180a/7), (180b/12), (185b/1), (185b/15), (189b/10), (190b/17), (19a/14), (40b/13), (67a/9), (70b/5), (73a/5), (74a/3), (74a/8), (75a/11), (75b/12), (77a/6), (79b/5), (80a/5), (81a/17),

(81b/7), (82b/14), (85b/11), (86a/1),
(86a/5), (94b/16)
m. + olıcağ (207b/14)
m. + olurdu (191b/8)
[= 37]

ma'mül: < Ar. İmal edilmiş, yapılmış, işlenmiş.
m. + olandur (171a/13)
[= 1]

ma'nā: < Ar. 1. İç, iç yüz. Bir sözden veya bir
şeyden anlaşılan, lafız delalet ettiği şey. 2.
Dilemek, iradet.

m. (77b/10), (77b/10)
m. + da (171a/9)
m. + dan (80a/11)
m. + sı (137b/13), (137b/13)
m. + sın (191b/14)
m. + sına (27b/11), (31b/5), (32b/11)
m. + sına dur (14a/3), (93b/8)
[= 12]

ma'nā-yı ṭabīfī: < Ar. Katıksız, saf anlam.
m. + de (200b/14)
[= 1]

māni'siz: < Ar. + T. Engelsiz.
m. (207b/4)
[= 1]

manzar: < Ar. 1. Nazar edilen, bakılan, görünen
yer. 2. Görünüş. 3. Çehre yüz.
m. + ı (215b/4)
[= 1]

manzara: < Ar. 1. Bakılıp seyredilen yer. 2.
Görünüş. 3. Pencere.
m. (136b/5)
[= 1]

manzarī: < Ar. Gösterişli, güzel [adam].
m. (22a/5)
[= 1]

ma'rā: < Ar. Çıplak, tüyleri az olan alın.
m. (24b/17), (25a/3)
[= 2]

marabıt: < Ar. Tırnak içinden tırnağı kavrayan,
içine alan kemik.
m. (30b/17)
[= 1]

maraz: < Ar. Hastalık, dert, belâ, dayanılması güç
durum.
m. (114a/11)
m. + dur (108a/14), (112b/3), (114b/12),
(127a/6)
m. + ından (118b/11)
m. + larından (115b/5)
[= 7]

ma'raz: < Ar. Kaburga kemiklerini rehâbetin
(Göğüs üzerinde olan yumuşak kemik) sonunda
ciğer damarına bağlayan şey.
m. (32a/8)
[= 1]

mā'rib: < Ar. Amaçlar, istekler, hedefler, niyetler.
m. + ine (207a/13)
[= 1]

ma'rifet: < Ar. 1. Herkesin yapamadığı ustalık; her
şeyde görülmeyen hususiyet, ustalıkla yapılmış
olan şey. 2. Bilme, biliş.
m. (197b/4), (197b/8), (197b/8), (1b/1)
m. + i (11b/1), (137a/16), (156b/15),
(197b/6), (205b/14), (5a/1), (6a/14), (4b/4)
m. + inden (197b/5)
m. + inün (205a/4)
m. + üm (115a/15)

[= 15]
ma'rifet-i ilâhiyye: <Ar. İlahi anlayış, Allah'ı anlama, bilme.

m. (130b/7), (2a/15)

[= 2]

ma'rifet-i rabbâniyye: <Ar. Rab ile, Allah ile ilgili marifet, biliş.

m. (2a/17)

[= 1]

mârin: <Ar. Burnun ucunda olan yumuşak, kemiksiz yer.

m. (38a/15)

m. + üñ (38a/14)

[= 2]

ma'riye: <Ar. Kirpikleri, kirpik dipleri ve göz bebekleri tamamen beyaz olan göz.

m. (26a/10), (26a/3)

[= 2]

ma'rûf: <Ar. 1. Herkesçe bilinen, tanınmış, belli. 2. Meşhur, ünlü. 3. Şeriatın emrettiği, uygun gördüğü

m. + dur (185b/15)

m. + idi (210b/5)

m. + olan (213a/8)

[= 3]

ma'rzeyn: <Ar. Atın karnında bulunan bir bölüm.

m. (31b/14)

[= 1]

maşâ'if: <Ar. Sayfiyeler, yazlıklar, yazın oturacak yerler.

m. (13b/4)

[= 1]

maşba'a: <Ar. bk. maşba'a

m. (39a/3)

m. + inuñ (39a/3)

[= 2]

maşba'a: <Ar. 1. Şezâtın başında her iki tarafında olan şey, çıkıntı. 2. Parmakla dokunmak.

m. (30a/10), (30a/14), (90a/5), (90a/6)

m. + nuñ (39b/7)

[= 5]

maşlah: <Ar. Gözlerden burun ucuna kadar olan yumuşakça kemik.

m. (27a/12), (27a/13)

[= 2]

maşlahat: <Ar. 1. İş, emir, husus, madde, keyfiyet. 2. Ehemmiyetli iş. 3. Barış, dirlik düzenlik.

m. + ina (203b/6)

[= 1]

maşrûf: <Ar. 1. Sarf olunmuş, harcedilmiş. 2. Çevrilmiş, döndürülmüş.

m. + olub (3a/6)

[= 1]

maşrûr: <Ar. Dar ve küçük tırnak.

m. (31a/3), (31a/5)

[= 2]

maşûn: <Ar. 1. Saklanmış. 2. Sıyânet olunmuş, korunmuş, korunan. 3. Salim, sağlam.

m. + dur (203b/1), (212a/12)

[= 2]

mâ-taht: <Ar. Alt, altta, altta bulunan nesne.

m. + ıdur (34a/4)

[= 1]

maḥ'am: <Ar. 1. Taam edilecek, yemek yenilecek yer, yemek odası. 2. Yenilecek yemek. 3. Hayvanın boğazı.

m. + ı (89a/6)

[= 1]

maḥar: <Ar. Yağmur.

- m. (14a/11)
[= 1]
- maḥbūʿ:** <Ar. 1. Tab'olunmuş, basılmış [kitap, gazete]. 2. Hoş, lâtif, makbul, güzel.
m. (75a/14), (75b/7)
m. + olsa (75a/16), (75b/2)
[= 4]
- maḥlūb:** <Ar. 1. Talebedilen, istenilen, aranılan şey. 2. Alacak.
m. (143a/10)
m. + a (202a/7)
[= 2]
- matrak:** <Ar. 1 . Mıtrak. 2 . Meğnek, sopa. 3 . Mızrak. 4. Tokmak. 5. Çekiç.
m. + lar (82a/12)
[= 1]
- maḥrede:** <Ar. 1. Uzaklaştıran, irak eden. 2. Boğum boğum olan kamyştan yapılan mızrak.
m. (16a/4)
[= 1]
- maʿḥūf:** <Ar. 1. Eğilmiş, bir tarafa doğru çevrilmiş. 2. Birine isnâd olunmuş, yöneltmiş.
m. (3a/6)
m. + olur (15b/14)
[= 2]
- maymun:** Dört ayaklı, iki ayağı üzerinde de yürüyebilen, ormanda toplu olarak yaşayan, kuyruklu hayvan, primat.
m. (175b/14), (57b/9)
[= 2]
- maʿyūb:** <Ar. 1. Ayıplanmış; ayıplanan. 2. Bir eksiği, kusuru olan.
m. (115b/8)
[= 1]
- maẓarrat:** <Ar. Zarar, ziyan; zarar verme, dokunma.
m. (21a/12)
[= 1]
- maẓarrat-ı def:** <Ar. Zararların defi.
m. + i (201b/12)
[= 1]
- maẓhar- ı cūd u kerem:** <Ar. Cömertliğin görüldüğü, çıktığı, nail olduğu yer.
m. (3b/9)
[= 1]
- maẓhar-ı envāʿ-yi āsār:** <Ar. Çeşitli izlerin görüldüğü yer.
m. + eyledi (201b/3)
[= 1]
- maẓhar-ı vech-i cūdā:** <Ar. + Far. Parça parça olmuş, ayrılmış yüzlerin çıktığı yer.
m. (3b/10)
[= 1]
- maẓleme:** <Ar. Zulüm, can yakma, haksızlık.
m. + yi (207b/10)
[= 1]
- maẓlūm:** <Ar. Zulüm görmüş.
m. (202a/9)
[= 1]
- maẓlūme:** <Ar. Maẓlūmun müennesi. [maẓlūm = 1. Zulüm görmüş. 2. Halim selim, sakin, sessiz (insan veya hayvan).]
m. + olan (207a/16)
[= 1]
- maẓlūmiyyet:** <Ar. 1. Maẓlūmluk, zulüm görmüşlük. 2. Sessizlik, yavaşlık.
m. + lerine (207a/13)
[= 1]

maẓmūme: <Ar. "maẓmūm" 1. Zamme ile, ötre ile okunan, ötreli. 2. Zammolunmuş, ilâve olunmuş,

m. + oldukları (197a/3)

[= 1]

maẓmūn: <Ar. 1. Ödenmesi lâzım gelen şey. 2. Mânâ, kavram. 3. Nükteli, san'atlı, ince söz.

m. + ı (212a/11)

[= 1]

māzū: <Far. 1. Mazı, servi cinsinden, gövdesi düz ve dipten dallanan bir süs ağacı ve bunun kozalağı olup tabaklıkta kullanılır (*Thuya*). 2. Mazı böceği denilen bir haşere.

m. (126a/3)

[= 1]

mebāhāt: <Ar. "mübāhāt" Övünme.

m. + eder (170b/14)

[= 1]

meblağ: <Ar. Para, akçe.

m. + ını (42b/16)

[= 1]

mebrūd: <Ar. Soğumuş, soğuk.

m. (208b/8)

[= 1]

mebtūn: <Ar. Ölümü intâceden ve -Buhârî-i Şerîfdeki bir hadîse nazaran- tutulanı hükmen şehit sayılan salgın dizanteri.

m. (101a/8)

[= 1]

mecālis: <Ar. 1. Meclisler, toplantılar, toplantı yerleri, (bkz: meclis). 2. Köşkler.

m. + de (209a/5)

m. + ine (34b/10)

m. + lere (211a/7)

m. + üнден (151b/1)

[= 4]

mecārī: <Ar. Su yolları, akıntı yerleri, su yatakları.

m. + sine (110b/15)

[= 1]

mecārī-yi dumū: <Ar. Göz yaşlarının aktığı yer.

m. + uñ (38a/14)

[= 1]

mecbūle: <Ar.1.Yaratılmış.2. Yaratılışında bir hal ve sıfat bulunan. [Arapçada "yaradılışı iri olan" mânâsı vardır]

m. + dūr (86b/11)

[= 1]

mecma: <Ar. 1. Toplanılacak yer. 2. Kavuşulan yer, nokta.

m. + ıdur (24b/10)

[= 1]

mecrā: <Ar. 1. Suyun cereyan ettiği, aktığı yatak, su yolu, akıntı yeri. 2. Bir işin gidiş, oluş yolu.

m. + sı (194a/7), (194a/9), (31b/16), (99a/14)

m. + sıdur (26a/15)

m. + sında (180b/9), (185b/5)

m. + sından (192a/15)

m. + sını (199a/5)

[= 9]

mecrā-yı dumū: <Ar. Göz yaşlarının gidiş yolu, akış yolu.

m. (36b/12)

[= 1]

mecrā-yı ta'am: <Ar. Yemeklerin gidiş yolu.

m. (112b/13), (38b/11)

[= 2]

mecrā-yı tarīk: <Ar. Yolların gidişatı, yönü.

m. + den (199a/16)

[= 1]

mecrûh: <Ar. 1. Cerholunmuş, yaralanmış, [bu mânâda c. mecrû-hîn]. 2.Huk. inandırıcı sözlerle çürütülmüş [fikir, mevzu', dâva].

m. + a (202a/7)

m. + laruñ (22a/8)

m. + étmekde (202a/10)

[=3]

me'cûr: <Ar. 1. Ecr ve sevabı verilmiş olan. 2. Kiraya verilen [şey].

m. + olur (207b/11)

[=1]

medâr: <Ar. Bir şeyin döneceği, devredeceği, üzerinde hareket edeceği yer, etrafında dönülen nokta.

m. (31a/9)

m. + olsun (4a/12)

[=2]

medd: <Ar. 1. Uzatma, çekme. 2. Yayma, döşeme. 3. Süre, sınırlar.

m. (16b/12)

m. + inüñ (192b/13)

m. + édesin (140b/2)

m. + édüb (137a/8)

m. + étmekde (187a/14)

[=5]

medd-i bu'd: <Ar. Uzun medd, uzun uzatma.

m. + uyla (38a/11)

[=1]

medfen: <Ar. Defnolunacak yer, mezar, kabir.

m. + ümdür (15b/13)

[=1]

medh: <Ar. Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.

m. + eyledi (21b/16), (5b/11)

m. + eylediler (215b/14)

m. + éder (14a/3)

[=4]

medh-i çâr-yâr-ı güzîn: <Ar. +Far. Hz. Muhammed'in başlıca dört dostu(Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali)nun övülmesi.

m. (3b/15)

[=1]

medhal: <Ar. 1. Dâhil olacak, girecek yer, kapı, antre. 2. Başlangıç. 3. Giriş.

m. + i (195a/4), (205b/2)

m. + idür (25a/6)

[=3]

medîne: <Ar. Arabistan'da bir şehir.

m. + ye (6b/13), (8b/12), (8b/13), (8b/8)

[=4]

medma': <Ar. 1. Göz. 2. Gözyaşı.

m. + ıdur (26a/1)

[=1]

mefâşıl: <Ar. Oynak yerleri, eklemler.

m. (34a/5)

m. + a (108b/2)

m. + da (101a/1), (108a/12), (108a/13), (108b/12), (108b/13), (115b/14)

m. + dan (198a/13)

m. + ı (112b/6), (113a/3), (198a/10), (34a/10), (34a/12), (34a/6), (34a/9), (67a/9), (74a/15), (75a/16), (86b/16), (99b/5)

m. + ıdur (34a/4)

m. + ın (177a/11)

m. + ında (15a/10), (38a/6)

m. + uñ (106a/4), (198a/10), (198a/8), (24a/1), (24b/2), (24b/4)

[=31]

mefâtihü'l-cennet: <Ar. Cennetin anahtarları.

- m. (170b/14)
[= 1]
- mefraç:** < Ar. Başın tepesi, tepe kısmı.
m. (77a/5)
[= 1]
- mefkül:** < Ar. Adale, kas.
m. (28a/8)
[= 1]
- mefs:** < Ar. "mefes" Bulantı.
m. (112b/6), (123a/3)
[= 2]
- meger:** < Far. Fakat, ancak, yalnız.
m. (186a/10), (191a/10), (216a/14),
(81a/3)
[= 4]
- megerkim:** < Far. + T. Meğerki.
m. (11a/4), (137a/13), (147b/9), (153a/9),
(178a/10), (178a/3), (197b/9), (204a/15),
(57a/1), (57b/3), (74a/14), (77b/9),
(82b/15), (8a/16), (8b/14)
[= 15]
- mehâret:** < Ar. Mâhirlilik, ustalık, becerikli, el
uzunluğu.
m. (42b/16)
[= 1]
- mehâri:** < Ar. "mihâr" Taylar, dişi at yavrusu.
m. + nüj (87b/15)
[= 1]
- mehdî:** < Ar. 1. Hidâyete eren, doğru yolu tutan.
2. İmâm-ı Mehdî. [Şîhlerin itikadına göre
yaşamakta olup kıyameti beklemektedir; sâhib-üz-
zemân].
m. (209b/8), (210a/16), (210a/17),
(210b/5)
m. + nüj (209b/1), (209b/6)
- [= 6]
- mehîb:** < Ar. 1. Azametli; korkunç. 2. Arslan.
m. (148b/2), (34b/12), (58a/2)
[= 3]
- mehl:** < Ar. Vâde, vakit verme, bir işi muayyen bir
zamana kadar bırakma.
m. (171a/6)
[= 1]
- mehür:** < Ar. Beşinci aynını tamamlamış altıncı
ayında olan at yavrusuna verilen isim.
m. (42a/8)
[= 1]
- mehvîre:** < Ar. İçi ve dış etrafı kuru olan kulak.
m. (25a/14)
[= 1]
- mekân:** < Ar. Yer.
m. + a (122a/2)
m. + da (40a/13)
m. + ına (153b/11)
m. + ları (214a/17)
m. + larına (12a/17)
m. + uñdan (151a/16)
[= 6]
- mekâsib:** < Ar. Kastedilen, kazanılan yerler,
kazanç yerleri, kazançlar.
m. + e (108a/3)
[= 1]
- mekdem:** < Ar. Pazı ile göğüs etidir.
m. (29b/6)
[= 1]
- mekîn:** < Ar. 1. Temekkün eden, oturan, yerleşen.
2. Vakarlı, temkinli, vakar, iktidar sahibi.
m. + e (40a/7)
[= 1]

mekke: < Ar. Kabe'nin olduğu şehir.

m. (211a/13)

m. + de (6b/13), (93b/3)

m. + den (8b/12), (8b/7)

[= 5]

mekr: < Ar. 1. Hile, düzen, dubara. 2. Hile ile aldatma, maksadından vazgeçirme [birini].

m. + i (7b/9)

m. + inden (20a/15)

[= 2]

mekremet: < Ar. Cömertlik, ağırlama, saygı, kerem, şeref, onur.

m. (207b/9)

[= 1]

mekrüh: < Ar. 1. Harbde olan şiddet, musibet, bela, zorluk. 2. İğrenç, tiksinti veren. 3. Yapılması şeriatçe hoş görülme hal.

m. (24b/4), (34b/2), (43a/4)

m. + a (43a/3)

m. + dan (20a/7)

m. + dur (23a/10), (23a/8), (23a/9), (39b/14), (39b/16), (39b/17), (40a/2), (57b/14), (57b/17)

m. + olan (19a/16)

[= 15]

meksüb: < Ar. 1. Birine saldırmak için hamle yapmak, saldırmak. 2. Melül olmak.

m. (78b/16)

[= 1]

meksūr: < Ar. Kesrolunmuş, kırılmış.

m. + ola (90b/2), (90b/3)

[= 2]

meksüve: < Ar. "kisve" Giyinik, giyim, ton.

m. + dür (17a/2)

[= 1]

me'külât: < Ar. Yiyecekler.

m. + dan (97a/8)

[= 1]

melâ'-yî a'lâ: < Ar. Büyük cemaat.

m. (1b/8)

[= 1]

melâḥ: < Ar. Beyaza çalan mavi renk.

m. (56b/2)

[= 1]

melâḥat: < Ar. Güzellik, yüz güzelliği.

m. + ıyla (38a/15)

[= 1]

melâm: < Ar. Zemmolunmuş, çekiştirilmiş.

m. (31a/2)

[= 1]

melâmet: < Ar. Ayıplama, kınama; azarlama, çıkışma.

m. + eylediler (211b/16)

m. + inden (8a/9)

m. + eden (8a/9)

[= 3]

melâ'ike: < Ar. Melekler.

m. (11a/11), (189b/7)

m. + ye (170b/14)

[= 3]

melce': < Ar. İltica edecek, sığınacak yer.

m. (11b/3)

[= 1]

meleḥâ: < Ar. Bulut ve tuz gibi beyaz renkteki göz bebeği.

m. (26a/2), (26a/5)

[= 2]

melek: <Ar. Tanrı ile insan arasında aracılık yaptığına ve nurdan olduğuna inanılan manevi varlık.

m. (12b/13)

m. + ler (10b/14), (10b/8)

[= 3]

melekūt: <Ar. 1. Hükümdarlık, saltanat, azamet.
2. Ruhların ve meleklerin âlemi.

m. (201a/11)

[= 1]

melh: <Ar. Hayvanların ayağında görülen eğrice denilen bir hastalık.

m. (100b/14)

[= 1]

me'lif: <Ar. ma'lef, ot ve saman gibi hayvan yemi konan yer, samanlık.

m. + leri (13b/5)

[= 1]

melik: <Ar. Pâdişâh, hakan, hükümdar

m. (131a/5), (202a/15), (202b/17),
(208b/13), (214a/16), (214b/2), (74a/14)

m. + den (205a/17)

m. + ola (214b/2)

m. + üñ (202a/12), (205a/4), (207b/9)

[= 12]

melik-i kerim: <Ar. Soylu, cömert padişah.

m. + dür (215b/15)

[= 1]

melik-i 'azîmü's-şân: <Ar. Şanlı, büyük padişah.

m. (202b/14)

[= 1]

melik-i serî'ü'z-zevâl: <Ar. Çabuk kaybolan, süreksiz padişah.

m. (201a/15)

[= 1]

me'lûf: <Ar. Ülfet edinilmiş, alışılmış, alışmış; huy edilmiş.

m. + ola (78b/2)

[= 1]

me'lûfe: bk. me'lûf

m. (93b/7)

[= 1]

melül: <Ar. 1. Melâlli, usanmış, bıkmış, bezmiş.
2. Mahzun ve acıklı, mahzun.

m. + olmaya (133a/7)

m. + olur (78b/16)

[= 2]

memdüh: <Ar. Medholunmuş, övülmüş; övülecek.

m. + dur (17a/12)

[= 1]

me'men: <Ar. 1. Emîn, güvenilir, sağlam yer. 2. Sığımlıcağ yer.

m. + olan (23a/1)

[= 1]

memleket: <Ar. Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların bütünü, ülke.

m. (202b/12)

m. + e (202b/12)

m. + i (3a/9)

m. + inde (202a/8)

m. + üñ (203b/1)

[= 5]

memleket-i taht: <Ar. Memleketin altı, içi.

m. + ında (204a/7)

[= 1]

memsüh: <Ar. Mesholunmuş, el ile sıvanmış.

m. + ola (90a/2), (90b/10)

[= 2]

memt: <Ar. Böğrün ortasında bulunan türlü kıllar.

m. (32a/13), (32b/3)
[= 2]

me'mūn: < Ar. Emin bulunan, korkusuz, tehlikesiz, sağlam.

m. + ola (187a/6)
[= 1]

me'mūr: < Ar. Emredilen ,çalışan.

m. + dur (203a/11)
[= 1]

memvīre: < Ar. Atlarda bulunan bir kulak şekli.

m. (25a/8)
[= 1]

memzūc: < Ar. 1. Mezcolunmuş, karıştırılmış, karışmış, karışık.

m. (116b/6)
[= 1]

menf: < Ar. Yasak etmek, durdurmak, bırakmamak.

m. (187a/1), (187a/4), (203a/8)
m. + eyle (140b/6), (147a/1), (83a/4)
m. + i (139b/1)
m. + olunmuşlardır (210b/15)
m. + éde (187a/16), (91a/1), (91a/1), (91a/1)
m. + édemez (178a/14)
m. + éder (102b/14), (102b/6), (102b/9), (108b/1), (109b/7), (119a/7), (177a/8), (178a/11), (187a/11), (187b/15), (194a/12), (200b/8), (206a/12), (212b/1), (216a/15)
m. + éderdi (210b/9)
m. + éderin (15b/6)
m. + éderlerdi (205b/4), (205b/5), (205b/8)
m. + éderse (140b/12), (41a/3), (41a/6), (41a/8)

m. + édersin (210b/10)
m. + édesin (124a/6), (140b/16), (94b/3)
m. + étmege (147a/1)
m. + étmek (102b/5), (203a/1), (95a/6)
m. + étmekde (145b/16)
m. + étmekdür (100b/5), (100b/6)
m. + étmesi (102b/12)
m. + étmeye (202b/17)
m. + étmezse (41a/4)
m. + yoğdur (154b/11)
[= 52]

menāfi: < Ar. Menfaatler, yararlar, çıkarlar.

m. + dendür (57b/11)
m. + e (207b/6)
m. + i (21b/7)
[= 3]

menāfis: < Ar. Yassı burun.

m. + i (38a/11), (89a/11)
[= 2]

menāzil: < Ar. Menziller, duraklar, konak yerleri.

m. (107b/5), (77a/13)
m. + i (197b/13)
[= 3]

menba'-yī 'ilm: < Ar. İlmin kaynağı.

m. (4a/4)
[= 1]

menbet: < Ar. Otlak, çayır.

m. + i (38b/8)
[= 1]

menbit: < Ar. Asıl, kök, menba, bitme yeri.

m. + idür (24b/10)
m. + inüñ (38b/2)
[= 2]

menbitü'z-zeneb: < Ar. Kuyruğun bittiği yer, kök, kuyruk kemiği.

m. (17a/10)

[= 1]

mene'at: < Ar. Zorluk, güçlük.

m. (13a/5), (154b/11)

[= 2]

menfa'at: < Ar. Çıkar.

m. (185b/2), (207b/8)

m. + i (118b/11), (190a/7), (9b/3), (9b/3)

[= 6]

menfes: < Ar. Nefes deliği, nefes alacak yer.

m. + i (36b/1)

[= 1]

menfūs: < Ar. Doğurulmuş, doğan, nefes verilmiş.

m. + olan (202a/4)

[= 1]

meni: < Ar. Dölsuyu, belsuyu, sperma.

m. (112a/11)

[= 1]

menkal: < Ar. Tırnağın içteki birleşeceği, toplanacağı yer, tırnağın içi.

m. (30b/14), (30b/3)

[= 2]

menkıb: < Ar. Göbeğin kıl bittiği ön kısmı.

m. (32a/11), (32a/14)

[= 2]

menkib: < Ar. Omuz ile kol kemiğinin birleştiği yer.

m. (142a/1), (142a/3), (16a/9), (178b/2)

m. + inji (135b/3)

m. + ola (186a/8)

[= 6]

menkib-i eyser: < Ar. Sol taraftaki omuz ve kol kemiğinin birleştiği yer.

m. (186a/5)

[= 1]

mensec: < Ar. bk. Mensic

m. (28b/10)

m. + inde (57b/4)

m. + üj (28b/10)

[= 3]

mensic: < Ar. Boyun ile kürek arası yer; omuz başının altı. "nesc" doku, dokuma.

m. (27b/10)

m. + inde (110b/8)

[= 2]

mensüb: < Ar. Bir kimseye, bir şeye nisbeti olan, bir şeyle ilgisi bulunan.

m. + mı (20a/6)

m. + olan (190a/3), (200b/13), (204b/14)

[= 4]

menşür: < Ar. Kişi adı.

m. + dan (209b/14)

[= 1]

me'nūs: < Ar. Ünsiyet olunmuş, alışılmış; alışık.

m. + eyle (82a/13)

m. + ola (148a/6), (217a/2)

m. + olub (203b/10)

[= 4]

me'nūse: < Ar. Ünsiyet olunmuş, alışılmış; alışık.

m. + olur (138a/8)

[= 1]

menzil: < Ar. 1. Ev, ikametgah. 2. Mola yeri.

m. (210b/4)

m. + e (23b/12)

m. + lere (77a/5)

[= 3]

menzile: <Ar. (Menzilet) 1. Derece, rütbe, yükseklik derecesi, (bkz: paye). 2. İncek yer, konak yeri; ev; hâne.

m. + sinde (90a/4)

m. + sindedür (106a/10), (169b/10),
(189b/10), (33b/17)

[= 5]

menzū'ü'l-ḥuşye: <Ar. Hayaların kopması.

m. (32b/11)

[= 1]

merābī: <Ar. 1. Orta boylu, ortalama. 2. "merābī" Hayvanlara yük yüklemekte kullanılan ahşaptan yapılmış semer.

m. + i (67a/10)

[= 1]

merāret: <Ar. Acılık, tatsızlık.

m. (113b/9)

[= 1]

merātib: <Ar. Rütbelere, derecelere.

m. + in (130b/12)

m. + inüḡ (205b/12)

[= 2]

merbaṭ: <Ar. Şane ile (bileğin arkasında bulunan uzun kıllar.) ümm-i ḳardān(Tırnak ile atın bileği arkasında bulunan uzun kıllar arasındaki yer.) arasında olan uzun kıllardır.

m. (30b/2), (30b/6)

[= 2]

merbūt: <Ar. 1. Rapto-lunmuş, bağlanmış, bağlı. 2. Ulaşmış, bitişmiş, bitişik. 3. İliştirilmiş, eklenmiş. 4. Bağlı, (bkz: vâbeste)

m. + ola (22b/12)

[= 1]

merc-i aḳẓar: <Ar. Yeşil ot.

m. + a (41b/4)

[= 1]

merci: <Ar. 1. Rücû edilecek, dönülecek yer. 2. Müracaat olunacak, başvurulacak yer, kimse.

m. + i (186a/7), (186a/9), (29a/16)

m. + idür (31b/6)

m. + ine (29a/15)

m. + leri (31a/9)

[= 6]

merci'-ileyh: <Ar. Rücü edilecek, dönülecek adam.

m. (186a/4)

[= 1]

mercimeḡ: bk. mercimek

m. + i (119b/5)

[= 1]

mercimek: <Far. Baklagillerden, beyaz çiçekli bir tarım bitkisi.

m. (214a/2)

[= 1]

mercū: <Ar. 1. Umulan. 2. Rica olunan, [aşlı "mercûv" dur].

m. + olur (207b/12)

[= 1]

merda'a: <Ar. Nāhız (pazının başında bulunan et.) tarafında bulunan bir et.

m. (29b/6)

[= 1]

merdekūş: <Far. Pembe veya beyaz çiçekli kuvvetli kokulu bir bitki (*Origanum Majorana*).

m. + ı (123a/8)

[= 1]

meren: <Ar. Boynun derisine iç taraftan değen (darb olunan) şey.

- m. (27b/9), (28a/4)
[=2]
- merğüb:** <Ar. 1. Rağbet edilmiş, beğenilmiş, herkesçe sevilip aranılmış. 2. İstenilen, sevilen.
m. (20a/7)
[=1]
- merhamet:** <Ar. Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma.
m. (91a/4)
m. + eyledi (210b/12)
m. + étdüm (37b/17)
[=3]
- merheka:** <Ar. Ortalama uzunluğa sahip boyun.
m. (27b/3), (27b/6)
[=2]
- merhem:** <Ar. Deriye sürülerek kullanılan, içinde birçok etkili madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız ilaç.
m. + ola (116a/8)
m. + édesin (126a/5)
[=2]
- merîḥ:** <Ar. Mide ile gırtlak arasında bulunan yemek borusu.
m. (31b/16)
[=1]
- merk:** <T. Nüsûrun (Tırnağın sağı ile solu arasında çekirdeğe benzer şey.) yarası, çıban yangısı.
m. + idür (30b/14)
[=1]
- merkel:** <Ar. Binicinin ayağının ata değdiği yer.
m. (31a/16), (31b/5)
[=2]
- merküz:** <Ar. (“rekz” kökünden hareketle) Tepilen, tepindirilen, koşturulan hayvan.
m. + olub (19b/5)
[=1]
- mersen:** <Ar. Burun üstünde uyanın damak yeridir.
m. (26a/17), (26b/1)
[=2]
- mersin şuyı:** <Rum. + T. Mersin ağacı bitkisinin suyu.
m. (123a/8)
[=1]
- mersin yağı:** <Rum. + T. Mersin ağacı bitkisinin yağı.
m. (123b/13)
m. + n (119b/1)
[=2]
- mersin yaprağı:** <Rum. + T. Mersin ağacının yaprağı.
m. + ndan (123b/15), (124a/2)
m. + nı (119b/6)
[=3]
- mertebe:** Derece, rütbe.
m. (132a/1)
m. + sidür (132a/2)
m. + sinde (213b/5)
m. + sinden (132a/1), (213b/5)
m. + ye (204a/12)
[=6]
- meryem ağacı:** <Ar. + T. Meryem ağacı.
m. + nuḡ (124a/15)
[=1]
- merzât:** <Ar. Rızâ, razı olma, hoşnutluk.
m. + ını (6a/11)

[= 1]
merzencüs: < Ar. Mercanköşk, sıçankulağı [otu].
m. + dan (116a/15)
[= 1]
mesāfe: < Ar. Uzaklık, aralık.
m. + yi (108a/3), (23b/11)
[= 2]
mesāfe-yi ba'ide: < Ar. Uzak mesafe.
m. + de (19b/6)
[= 1]
mesā'il: < Ar. Meseleler.
m. + inün (3a/15)
[= 1]
meşāne: < Ar. Sidik kavuğu.
m. + yi (122a/10)
[= 1]
mescid: < Ar. Genellikle minaresiz ve minbersiz küçük cami.
m. + de (10b/16)
[= 1]
meşelā: < Ar. Mesela bağlacı.
m. (24a/4), (24a/7), (82b/16)
[= 3]
mesh: Abdest alırken ıslak eli başa ve meste sürme.
m. + edesin (216b/15), (216b/7)
[= 2]
meslek: < Ar. Belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş.
m. + idür (33b/5)
m. + lerini (207b/16)
[= 2]

meşneyn: < Ar. Atın arkasında et ve sinirden beliren şey.
m. (28b/13), (29a/5), (29a/6)
[= 3]
mesrūr: < Ar. Sürurlu, memnun, sevinmiş; meramina ermiş.
m. (73b/14)
m. + ola (73a/9)
[= 2]
mess: < Ar. 1. Çiğnemek, dokunmak. 2. Tadı acı ile tatlı arasında olan su.
m. + in (81b/10)
m. + étmesün (170b/5)
[= 2]
mes'ul: < Ar. 1. Suâl olunmuş, kendisinden sorulmuş. 2. Sorumlu.
m. (203a/10)
m. + olur (203a/4)
[= 2]
meşā'ir: < Ar. "eşā'ir" tırnak altındaki et.
m. + i (34a/6)
[= 1]
meşakkat: < Ar. Zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.
m. (107b/7), (72b/13), (74a/4), (78a/3)
[= 4]
meş'ar: < Ar. bk. Meşā'ir.
m. + dur (34a/7)
[= 1]
meşeş: < Ar. 1. Ayakta çıkan, kabaran bir şey, mühre. 2. bk. Cerdīd.
m. (104b/1), (106a/10), (106a/16), (83b/5), (83b/5)
[= 5]
meşgale: < Ar. Uğraşılan şey, iş güç.

- m. (132b/15)
m. + dür (176b/2)
[=2]
- meşgûl:** < Ar. Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.
m. + eyleye (138b/7)
m. + ol (20a/15)
m. + ola (146a/12)
m. + oldılar (190a/4)
m. + olsa (138b/11)
m. + olub (149a/11), (202a/8)
m. + olur (200b/7)
m. + éde (138b/6)
[=9]
- meşgûle:** bk. meşgûl
m. + dür (179a/8)
[=1]
- meşhûd:** < Ar. Gözle görülmüş, görülen.
m. + larımı (1b/12)
[=1]
- meşhûr:** < Ar. Şöhretli, tanınmış, ünlü.
m. (90a/4)
m. + dur (22b/7)
[=2]
- meşiş:** < Ar. bk. Meşeş.
m. + dür (104b/11)
[=1]
- meşk:** < Ar. Alışmak, öğrenmek için yapılan çalışma; alışma, alıştırma
m. (191b/12)
[=1]
- meşkûk:** < Ar. Yarılmış, yarık.
m. (112a/14)
[=1]
- meşrûh:** < Ar. 1. Şerh olunmuş, açıklanmış. 2. Uzun uzadıya anlatılan.
m. (203b/16), (35a/3)
[=2]
- meşy:** < Ar. Yürüme.
m. (186b/2)
m. + i (86b/9), (87b/6)
m. + üñ (86a/13), (86b/12)
[=5]
- metâ':** < Ar. 1. Satılacak mal, eşya. 2. Sermâye, elde bulunan varlık.
m. + ı (9b/2), (9b/3)
[=2]
- meţâlib:** < Ar. Dilek, isteme, talep etme.
m. + i (197b/10)
[=1]
- metânet:** < Ar. Metinlik, sağlamlık, muhkemlik; sağlam; kuvvetli olma, dayanıklılık.
m. (204a/14)
m. + den (203a/17), (203b/5)
[=3]
- metni:** < Ar. Cānibeynden sırtı çeviren, kaplayan şey.
m. (17b/5)
[=1]
- me'ûnet:** < Ar. 1. Ölmeyecek kadar yiyecek, içecek. 2. Zahmet, meşakkat, sıkıntı.
m. (133a/3)
m. + i (21b/17)
[=2]
- me'vâ:** < Ar. Yurt, mesken, yer, makam, sığınacak yer.
m. (11b/3)
m. + dür (8b/2)

[=2]
mevâtin: < Ar. Yurtlar, yurtlandırılmış, şenlendirilmiş, bayındır yerler.

m. (170a/14)

m. + ında (204a/8)

[=2]

mevâzi: < Ar. Mevziler, yerler, mekanlar, durumlar, seviyeler.

m. (108a/15)

m. + da (108a/16), (194a/6), (195b/17)

m. + ı (74b/4)

m. + ın (136b/1)

[=6]

mevâzi^l-yî hâbse: < Ar. Kötü mevziler, mekanlar.

m. + de (104b/6)

[=1]

mevc: < Ar. Dalga, kabarma, inip çıkma.

m. (79a/15)

[=1]

mevcüd: < Ar. Var olan şeyler.

m. + dur (7a/14)

m. + ola (58b/1)

m. + olur (197b/12)

[=3]

mevcüdât-ı ‘ulviyye: < Ar. Ulu, yüce varlıklar.

m. (1b/6)

[=1]

mevfür: < Ar. Çoğaltılmış, çok, bol.

m. + edüb (2b/6)

[=1]

mevlâ: < Ar. Tanrı, Allah.

m. + ları (7a/9)

[=1]

mevlüd: < Ar. 1. Yeni doğmuş [çocuk]. 2. Mevlid.

m. (115b/7)

m. + dur (106a/13)

m. + olan (106a/13)

[=3]

mevrid-i feyz-i lem-yezel: < Ar. Bâkî olan feyzinin varacak yolu.

m. + eyledi (1b/2)

[=1]

mevşil: < Ar. Kavşak, kavuşacak yer; ek yeri. [Irak'da bir şehir adı olan Musul kelimesinin aslıdır]

m. + indendür (30a/4)

[=1]

mevt: < Ar. Ölüm; tas. benliği öldürme.

m. (124b/1), (14b/14), (15b/13)

m. + den (19b/14)

m. + e (19b/15), (19b/8)

m. + i (14a/14), (15b/6)

m. + inde (176a/1)

[=9]

mevşin: < Ar. Tevattun edilen, yerleşilip oturulan, yurd edinilen yer.

m. (195b/2)

m. + da (147b/6), (155a/16), (180b/17)

m. + larında (170b/4)

[=5]

mevt-i mü'eccel: < Ar. Ertelenmiş, zamanı ileriye bırakılmış ölüm.

m. + den (14b/15)

[=1]

mevzi: < Ar. Bir şey konulacak yer, yer.

m. (105b/4), (175b/4), (175b/4), (181b/1), (77a/3), (96a/3)

m. + de (105b/3), (136a/15), (143a/5),
(147a/8), (155a/12), (16b/14), (172b/8),
(192b/9), (39b/15), (95b/5)

m. + dür (30b/8), (90a/8)

m. + e (123b/16), (166b/5), (67b/10)

m. + i (104a/2), (41b/5)

m. + idür (105a/17)

m. + ije (147a/7)

m. + inde (117b/16), (140b/15), (143a/6),
(151a/10), (151a/11), (153a/7), (153a/8),
(181b/16), (190b/17), (195a/10),
(195b/16), (57b/12), (84b/6)

m. + inden (118b/12), (145a/3), (24a/11)

m. + ine (168b/11), (28a/7), (55b/15)

m. + lerine (208a/8)

m. + üñ (93b/16)

[= 46]

mevzi^c-yi aher: < Ar. Diğer yer.

m. + den (167a/7)

m. + e (136a/15)

[= 2]

mevzi^c-yi rüküb: < Ar. Binme, biniş yeri.

m. + da (181b/12), (181b/5)

[= 2]

mevzi^c-yi vāsi^c: < Ar. Geniş, enli, yer.

m. + de (94a/11)

[= 1]

meyāmin: < Ar. 1. Uğurlar, bereketler,
mutluluklar. 2. Sağ taraf.

m. (30b/15)

m. + i (30b/13)

m. + ine (153b/3)

[= 3]

meyāsir: < Ar. 1. Zenginlikler. 2. Sol taraf.

m. + i (30b/13)

m. + idür (30b/15)

[= 2]

meydān: < Ar. Alan, saha.

m. (137a/2), (15b/12), (182b/16), (188a/4),
(188b/2), (19b/12), (5a/3)

m. + a (134a/10), (136b/9), (137b/10),
(13a/5), (151a/1), (182b/11), (28a/11),
(36a/9), (58b/13), (58b/14), (5a/3), (5b/8),
(71a/10), (80b/14), (87b/7)

m. + da (136a/17), (136b/1), (13a/4),
(19b/2), (36a/11), (36a/13), (36b/3),
(5a/4), (67a/15), (74a/11), (75b/16),
(8a/17)

m. + dan (185b/11)

m. + ı (182b/13), (187a/4)

m. + ıñ (136a/15)

m. + ina (204b/10)

m. + ında (137b/8), (15b/8)

m. + lar (133a/1)

m. + larda (131b/13), (147b/12),
(177b/16), (42b/9)

m. + lardan (42b/10)

m. + uñ (136b/3), (148b/3), (156b/9),
(166b/1), (182b/14), (182b/16), (188a/1),
(188a/1), (188a/2), (70b/12), (71b/13)

m. + uñda (156b/7)

[= 59]

meydāna oku- : < Ar. + T. Meydana çağırarak,
davet etmek.

m.-rsa (58b/13)

[= 1]

meydān-ı dār: < Ar. Dar meydana.

m. (2a/11)

[= 1]

meydān-ı zuhūr: Görünen, belli olan meydan.

m. + a (130b/15)	[= 2]
[= 1]	
meyelân: < Ar. 1. bk. meyl. 2. Eğinim.	meymenet: < Ar. Bereket, saadet, mutluluk, uğurluluk.
m. + ından (198b/14)	m. (12a/2)
m. + uña (182b/5)	[= 1]
[= 2]	meysere: < Ar. 1. Zenginlik. 2. Aşk. sol cenah, ordunun sol kanadı.
meyesser-i şedîd: < Ar. Şiddetin kolaylaştırılmış, hafifletilmiş hali.	m. + nüñ (183b/13)
m. (79a/2)	[= 1]
[= 1]	meyye: < Far. Bitkilerde çiçeğin döllenmesinden sonra yumurtalığın gelişmesiyle oluşan tohumları taşıyan, genellikle yenebilen organ, yemiş.
meyl: < Ar. 1. Ortadan bir tarafa eğik olmak. 2. İstek, yönelme, arzu. 3. Sevme, tutulma, aşık olma.	m. + lerinden (210b/15)
m. (131a/5), (131b/17), (186a/11), (202a/6), (56a/14), (77b/1)	[= 1]
m. + eylediler (190a/10)	meyyit: < Ar. 1. Ölmüş. 2. Çok zayıf [kimse].
m. + eylese (134a/7)	m. (207a/10), (23a/4)
m. + i (134a/5)	[= 2]
m. + inden (97b/17)	mezākīr: < Ar. "zeker" Erkeklik organı, penis.
m. + ola (151b/1)	m. (110a/3)
m. + eder (106b/11), (108b/13), (111b/16), (112a/10), (34b/12)	m. + de (101a/4), (118a/16)
m. + ederse (184a/1)	[= 3]
m. + edersin (153b/3)	mezbah: < Ar. 1. Hayvanın boğazının bir bölümü. 2. Hayvanın kesilecek, boğazlanacak yeri. 3. hayvan kesilen yer, salhane, kanara.
m. + edesin (182b/4), (183a/3)	m. + ındaki (57b/15)
m. + edüb (107b/12)	m. + uñ (38b/4)
m. + ét (155a/7)	[= 2]
m. + étmegile (204b/1)	mezbiñ: < Ar. Atın boynunda bulunan bir bölüm.
m. + étmekden (107b/15), (97b/17)	m. (27b/9)
m. + étmeye (77a/15)	[= 1]
m. + étmez (134a/2)	meziyy: < Ar. Kamıştan idrardan evvel gelen meniye benzer koyuca beyaz su.
m. + étse (40b/17)	m. (112a/10)
[= 28]	[= 1]
meym: < Ar. Göbek damarı.	
m. (32a/12), (32a/15)	

mezmûm: <Ar. 1. Zemmolunmuş, yerilmiş. 2. Beğenilmemiş, ayıp.

m. + dur (216a/8), (37b/12), (37b/12)

[= 3]

mi: Soru eki.

m. (6a/7), (9b/1), (9b/2)

m. + dur (210a/14), (211b/3)

m. + sin (11a/8)

[= 6]

mıkrâ'a: <Ar. Kamçı, değnek vs. vurma aleti.

m. (146a/12), (146a/6), (146a/6), (146a/8), (184a/17), (184a/3), (87b/11), (87b/11)

m. + nuş (146a/10), (146a/9), (184b/1), (184b/2)

m. + sina (146a/11)

m. + ya (146a/16)

m. + yı (146a/11), (184a/17)

[= 16]

mışkale: <Ar. Maskala, kılıç, ayna, kösele ve sâireyi parlatmaya yarayan cila âleti.

m. + nüş (174a/16)

[= 1]

mısrâ'-yı evvel: <Ar. İlk mısra.

m. (15b/14)

[= 1]

mısrâ'-yı sâniye: <Ar. İkinci mısra.

m. (15b/14)

[= 1]

mısrî: <Ar. Mısırlı, Mısır'a ait.

m. + lerdür (59b/5)

[= 1]

mıfred: <Ar. Avın ardından atılan kısa süngü.

m. (12b/3)

[= 1]

mızrâk: <Ar. Uzun saplı, sivri demir uçlu silah.

m. (16a/4), (179a/6)

m. + ı (178b/11)

m. + ları (153a/13)

[= 4]

mızreb: <Ar.1. Çalgıç,telli çalgıları çalmaya yarayan ağaç, kemik, maden veya kiraz ağacından yapılan âlet. 2. Oba, büyük çadır.

m. + i (175a/17)

[= 1]

mi: Soru eki.

m. (12a/11), (206a/9), (209a/8), (6b/4)ya'ni

m. + dür (10b/10), (206a/6), (206a/9)

m. + sin (131b/15), (132a/17), (171a/11), (190b/6), (210a/5), (86b/1)

m. + siz (9a/6)

[= 14]

mibâ't: <Ar. Kalbi damar ile çevreleyen, kaplayan şey, kalbin zarı.

m. (31b/13), (32a/2)

[= 2]

mi'de: <Ar. Omurgalılarda, sindirim sisteminin, yemek borusu ile onikiparmak bağırsağı arasında besinlerin sindirime hazır duruma getirildiği omurgasız hayvanlarda sindirim kanalının bu bölgeye karşılık olan parçası.

m. (113a/13)

m. + den (32a/7)

[= 2]

mi'detân: <Ar. bk. ma'dân.

m. (31b/7)

[= 1]

mi'deteyn: <Ar. bk. ma'dân.

m. + e (31b/7)

[= 1]

mîh: <Far. Mîh, çivi, enser; kazık. Çâr--mîh (dört çivi) put biçiminde olan idam âleti.

m. (102b/13), (176b/3), (97b/11), (97b/15), (97b/7), (97b/8), (98a/14), (98a/2), (98a/7), (98a/7), (98b/2), (98b/3), (98b/3), (98b/5)

m. + ı (98a/3)

m. + lar (98a/17)

m. + laruñ (98b/15)

[= 17]

mihâre: <Ar. At yavruları, taylor.

m. + de (102a/1)

[= 1]

mîhla-: <Far. + T. Mıhlamak, mîh ile tutturmak.

m.-duğda (97b/7)

m.-ya (98a/3), (98a/7)

[= 3]

mîhlamak: <Far. + T. Mıhlama işi.

m. (176b/3)

[= 1]

mihnet: <Ar. Zahmet, eziyet, dert, bela.

m. (110b/4), (20a/8)

[= 2]

mikdâr: <Ar. 1. Parça, kısım, bölüm. 3. Kıymet, değer. 3. Düze, belirlenen gerekli miktar, doz. 4. Derece.

m. (109b/5), (113a/10), (119b/16), (120b/12), (121a/8), (122a/15), (123b/11), (123b/11), (123b/13), (123b/15), (123b/17), (125a/17), (125b/15), (125b/15), (125b/3), (132a/12), (134a/1), (134a/4), (134b/17), (134b/7), (136a/9), (136b/14), (144a/1), (144a/3), (146b/10), (148a/17), (148b/16), (151b/1), (152b/4), (152b/6), (153a/16), (153a/17), (153b/1), (171b/12), (174b/16), (182b/1), (187a/9),

(188a/13), (188a/2), (188a/3), (191a/13), (192a/12), (192b/8), (193b/9), (194a/16), (195b/4), (196a/12), (196b/14), (196b/15), (198b/1), (198b/17), (199a/5), (19b/5), (206b/15), (214b/3), (215a/3), (215a/3), (216b/2), (27a/16), (37b/2), (50a/2), (69a/13), (69a/17), (69a/5), (69a/7), (70a/15), (70a/3), (70a/9), (70b/3), (71a/2), (71b/15), (71b/5), (71b/9), (79b/17), (83a/13), (83a/9), (95a/2), (97a/12), (97b/10), (97b/5), (97b/8)

m. + dan (194a/4)

m. + dur (188a/4)

m. + ı (10a/8), (116a/17), (116a/3), (118a/2), (119a/4), (121a/1), (121a/6), (124a/17), (124b/3), (126a/9), (126b/5), (134a/4), (145b/17), (146a/1), (147a/6), (148a/16), (148b/3), (151a/14), (152b/1), (152b/4), (153a/1), (153a/11), (153a/15), (153b/1), (168b/6), (172b/7), (175b/6), (176b/14), (176b/15), (178b/2), (187b/3), (188a/1), (188a/8), (191b/11), (192a/2), (200a/10), (200a/13), (200a/6), (203a/14), (205b/13), (215b/10), (216b/2), (25b/3), (36a/5), (3a/17), (67b/11), (69b/9), (86b/17), (89b/6), (90b/15), (96b/4), (97a/4), (97a/7)

m. + ın (188b/9), (67b/8)

m. + ından (190a/13), (198b/15), (31a/6)

m. + ını (136a/17), (137b/11), (138a/13), (138a/13), (191a/3), (191a/3), (191a/4), (191a/4), (191a/4), (94b/7)

m. + ınıñ (187a/11)

m. + uñ (69a/13), (70a/13)

[= 154]

mikdâr-ı mezkûr: <Ar. Zikredilen, belirtilen miktar.

m. + dan (188a/14)

[= 1]

mīl: < Ar. 1. Göze sürme çekmeye mahsus bir âlet. 2. Yollardaki mesafeyi tâyin için dikilen nişan. 3. İğne gibi ince ve uzun bir âlet. 4. Ucu sivri çelik kalem.

m. + i (207a/4), (207a/8)

[= 2]

mi'lef: < Ar. Alef, ot, saman, hayvan yemi gibi şeyler konulan yer.

m. (39b/13), (68a/6), (68a/7)

m. + de (68a/8)

m. + e (114a/14), (68a/3), (68a/6)

[= 7]

milḥ: < Ar. 1. Tuz. 2. Zorlayıcı, inatçı, baskı, zorlama.

m. (79a/5)

m. + de (145b/16)

m. + den (126b/15)

[= 3]

milḥ-i enderānī: < Ar. Hacı Bektaş tuzu olarak bilinen, dişleri beyazlatmak için kullanılan bir çeşit tuz.

m. + den (116b/11), (125b/14)

[= 2]

milḥ-i hindī: < Ar. Hintliler mahsus bir tuz, Hint tuzu.

m. (121a/4)

[= 1]

milk: < Ar. Birinin tasarrufu altında bulunan şey, yer. Mülk.

m. (204b/6)

m. + i (120b/6)

[= 2]

milk-i 'adem: < Ar. Yokluk yeri.

m. (3b/11)

[= 1]

milk-i vücūd: < Ar. Vücudun yeri.

m. + ı (3b/13)

[= 1]

min-ba'de: < Ar. Bundan böyle, bundan sonra.

m. (132a/8)

[= 1]

minber: < Ar. Camilerde hutbe okunan merdivenli, yüksekçe yer.

m. (188b/13)

[= 1]

minḥar: < Ar. Burun deliği.

m. + da (101a/12)

m. + dan (55b/17)

m. + ı (110a/12), (112b/9), (38a/11), (72b/3), (73b/6), (73b/9)

m. + ina (16b/8)

m. + ında (113b/4), (123b/12)

m. + ından (110b/13), (111a/3), (113b/11)

m. + ları (110b/14)

m. + larını (111a/9)

m. + udur (17b/2)

m. + uş (56a/14)

[= 18]

minḥareyn: < Ar. Burnun iki deliği ve iki deliğin içi.

m. (26a/17), (26b/4)

[= 2]

min-'indi'l-lāh: < Ar. Allah tarafından.

m. (205a/4), (2b/3)

[= 2]

min-'indi'l-lāhi te'ālā: < Ar. Yüce Allah tarafından.

m. (203a/2)

[= 1]

min-‘indi’l-lāhi mūte‘ayyinīn: <Ar. Allah tarafından meydana çıkarılanlar, olanlar.

m. (201a/17)

[= 1]

minnet: <Ar. 1. Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme. 2. Görülen iyiliğe karşı teşekkürde bulunma. 3. Yapılan iyiliği başa kakma. 4. Şükür, teşekkür etme.

m. (7a/3)

[= 1]

mi‘rāk: <Ar. 1. Terleme, terletme. 2. Koşacak ve sıçrayacak yer.

m. + a (72a/3), (72b/10), (72b/7), (73a/15), (73b/11)

[= 5]

mi‘rāz: <Ar. ‘azrūfun (İki omurun başında bulunan kemikten ince, yumuşak olan şey.) birleşeceği yer.

m. (29b/1)

m. + ı (29b/2)

[= 2]

mirfāk: <Ar. 1. Dirsek. 2. mutfak. 3. kiler.

m. (24a/11), (29b/14), (29b/15)

m. + uş (31b/6)

[= 4]

mişkab: <Ar. Matkap, delgi, delgeç.

m. (195a/11), (195a/12)

[= 2]

mişkāl: <Ar. Yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü, [on dört kırat bir şer‘î dirhemine karşılığdır].

m. (116a/1), (116a/15), (116b/11), (118b/9), (118b/9), (119a/2), (120a/15), (120a/16), (120a/4), (120a/8), (121a/4), (121b/8), (126a/1)

m. + dür (115b/17), (117a/6), (187b/1), (22b/3)

m. + ola (187a/17)

[= 18]

mişl: <Ar. 1. Benzer, kat. 2. Miktar.

m. + i (10b/11), (121b/16), (123b/15), (124a/1), (12a/5), (23a/10), (23a/9)

[= 7]

misk: <Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.

m. (57a/13)

[= 1]

mismār: <Ar. 1. Çivi, mih. 2. Kazık.

m. + ı (101b/12)

m. + ları (97b/13), (97b/14), (97b/15), (97b/9)

m. + larını (97b/13)

m. + ola (172b/5)

[= 7]

mīşe-zār: <Far. Meşelik, küçük koruluk.

m. (201b/5)

[= 1]

mīşe-zār-ı zemīn-i āsūmān: <Far. + Ar. Göğün zemininin meşeliği.?

m. + ı (201a/13)

[= 1]

miyāh: <Ar. Sular.

m. (206a/11)

[= 1]

miyān: <Far. 1. Orta. 2. Ara ,aralık.

m. + ina (200b/6)

[= 2]

mizāc: <Ar. 1. Bir şeyle kanştınlmış olan başka şey. 2. Huy, tabiat. 3. Sihat.

m. + ı (205b/13)

- [= 1]
- mizāh:** < Ar. Gülmece, şaka, eğlence.
m. (197a/8)
[= 1]
- mīzān:** < Ar. Terazi, ölçü âleti, tartı; ölçek.
m. (81b/8), (95a/1)
m. + ıdur (77b/6)
[= 3]
- moz:** Hayvanları sokan, kanını emen bir tür sinek;
arı, büyük at sineği.
m. (114b/16)
[= 1]
- mu'abhar:** < Ar.1. Te'hîr edilmiş, sonraya, geriye bırakılmış; sonraki. 2. Kıç.
m. + dur (14b/14)
m. + ı (30b/17), (78b/10), (90b/7)
m. + ına (39b/2)
m. + ında (27a/1), (30a/16)
m. + ından (80b/11)
[= 8]
- mu'abharü'l-re's:** < Ar. Başın gerisi, arkası.
m. (27b/11)
[= 1]
- mu'âdil:** < Ar. Denk, eş değer.
m. + üñ (147b/14), (147b/16)
[= 2]
- mu'akqab:** < Ar. Daire şeklinde olan ve yere düz basan tırnaktır.
m. (31a/2), (31a/4), (31a/5)
[= 3]
- mu'akqad:** < Ar. 1. Tâkîdedilmiş, düğümlenmiş, düğümlü; mec. karışık, kapalı [söz], (bkz: muğlâk). 2. ed. Kolay kolay mânâ çıkmayan şiir.
m. (174a/14)
- m. + ola (173b/2)
[= 2]
- mu'âlece:** < Ar. ilâç yapma, ilâç kullanma.
m. + êdesin (78b/10)
[= 1]
- mu'âlif:** < Ar. Hayvanların yemlerini yedikleri yer.
m. + de (88a/17)
[= 1]
- mu'allak:** < Ar. 1. Ta'lik edilmiş, asılmış, asılı. 2. Havada, boşta duran [bir yere dayanmadan]. 3. Sürüncemede kalmış [iş]. 4. Bağlı.
m. (204a/1)
m. + ola (90b/3)
[= 2]
- mu'ammem:** < Ar. 1. Atın alını ile iki kulak arasının beyaz olması. 2. Sarıklı.
m. + dür (56b/6)
[= 1]
- mu'ânidîn:** < Ar. "mu'ânid" < Ar. İnatçı, kimseye uymayan, dediği dedik.
m. + olan (5a/17)
[= 1]
- mu'annık:** < Ar. 1. Atın adımlarını açıp, boyunlarını uzatarak hızlı yürüyüşü; atın ön ayaklarını kaldırıp sıçraması. 2. Gerdanlık.
m. (135b/1)
m. + olur (77b/12)
[= 2]
- mu'annif:** < Ar. < Ar. Ta'nif eden, şiddetle azarlayan.
m. (132a/17)
[= 1]
- mu'arız:** < Ar. Muâraza eden, karşı gelen.
m. + ıdur (200b/1)
[= 1]

mu'arrec: <Ar. "a'rece" 1. yukarı çıkılan yer, yükseltilmiş olan, çıkartılmış; merdiven. 2. Meyletmek. 3. Doğuştan topal, aksak olmak.

m. + dür (171b/1)

[= 1]

mu'avenet: <Ar. Yardım, yardım etme; yardımcılık.

m. + den (8b/17)

[= 1]

mu'avvec: <Ar. Ta'vîc edilmiş, eğilmiş, eğik, eğri, kemerli.

m. (90a/9)

m. + ola (89a/12)

[= 2]

mu'ayyen: <Ar. 1. Tâyin edilmiş, belli, belirli. 2. Kararlaştırılan.

m. (67b/10)

m. + olur (197b/4)

[= 2]

mubâh: <Ar. İşlenmesinde sevap ve günah olmayan şey.

m. + eyledi (6b/15)

[= 1]

müceb: <Ar. 1. Îcâb etmiş, lâzım gelmiş. 2. Bir söz veya emrin îcâbetliği şey, netîce. 3. Büyük bir me'mûrun, kendisine sunulan evrakı tasdîk için ettiği işaret, paraf .

m. + ile (202a/2)

[= 1]

müçib: <Ar. 1. Îcâb eden, lâzım gelen, gereken, gerektiren. 2. Sebep, vesîle.

m. + olan (6a/11)

[= 1]

muğâribe: <Ar. Doğu, doğulular.

m. + dür (214b/11)

[= 1]

muḥabbet: <Ar. Dostça konuşma, yârenlik.

m. (10b/9)

m. + ine (74a/6)

[= 2]

muḥaccel: <Ar. Ayağı sekili, beyazlı at.

m. + olsa (56b/12)

[= 1]

muḥaccele: <Ar. bk. Muḥaccel

m. + dür (56b/14)

[= 1]

muḥaccel-i erbâ': <Ar. Dört ayağı sekili at.

m. (56b/10)

[= 1]

muḥaccel-i selâs: <Ar. Üç ayağı sekili at.

m. (56b/12)

[= 1]

muḥaccir: <Ar. göz çukuru, gözün çevre yanı.

m. (101b/14)

m. + inüj (101b/14)

[= 2]

muḥaddede: <Ar. Sınırlanmış, sınırları belirlenmiş.

m. (16b/11)

[= 1]

muḥakkak: <Ar. Doğruluğu, gerçekliği kesin olarak bilinen, gerçekliği kesinleşmiş.

m. (147a/15)

[= 1]

muḥâlic: <Ar. 1. Çok süt veren bir tür deve. 2. Çabuk ve soylu at.

m. + üj (18a/5)

[= 1]

muḥālefet: <Ar. Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olma durumu, aykırılık.

m. + étse (20b/13)

[= 1]

muḥālif: <Ar. 1. Muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, uygun olmayan. 2. Birinin düşüncesine zıt düşüncede bulunan.

m. (194a/5), (20b/9), (26a/12), (26a/12), (28b/16), (56a/2), (56b/4)

m. + dür (215a/12)

m. + ola (181a/12)

m. + olalar (177b/13)

m. + olan (172b/10), (172b/3)

m. + olsa (58a/17)

[= 13]

muḥālif-i ‘amel: <Ar. Uygun olmayan amel, iş.

m. + édesin (198b/13)

[= 1]

muḥalleş: <Ar. Tahlîs olunmuş, kurtarılmış.

m. + dür (181a/17), (200b/15)

[= 2]

muḥārebe: <Ar. Harp, savaş.

m. (10b/3), (203a/16)

m. + de (203a/3)

m. + den (4b/9)

m. + si (138b/9)

m. + édüb (203a/2)

m. + étdiler (6b/14)

[= 7]

muḥārib: <Ar. Muharebe eden, savaşan.

m. + iniş (202b/9)

[= 1]

muḥāṭün-fih: <Ar. 1. İç içe. 2. Etrafı çevrili.

m. (190b/14)

[= 1]

muḥammed: <Ar. Hz. Muhammed, İslâm'ın son peygamberi.

m. (2a/4), (3a/2), (9a/13)

m. + e (11a/13)

[= 4]

muḥammed muṣṭafā ḥazretleri: <Ar. Hz. Muhammed.

m. + ne (201b/5)

[= 1]

muḥammed muṣṭafā ṣallā'l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem ḥazretleri: <Ar. Hz. Muhammed.

m. + ne (130b/14)

[= 1]

muḥarref: <Ar. Tahrif edilmiş, değiştirilmiş, kalem oynatılmış [üzerinde].

m. + ola (133b/16)

[= 1]

muḥāşama: <Ar. İki taraf arasındaki düşmanlık.

m. + éderler (159a/1)

[= 1]

muḥayyā: <Ar. 1. Yüz, vech. 2. Bir çeşit uyan.

m. + da (81b/15)

m. + sı (38b/1)

[= 2]

muḥāzī: <Ar. Birbirinin karşısında bulunan, karşı hizada bulunan.

m. + sidür (29a/4)

[= 1]

muḥdes: <Ar. İhdas edilmiş, sonradan meydana gelmiş, eskiden olmayan.

m. (171a/10)

m. + dür (171a/9)

m. + olan (151a/4)

[=3]

muḥdese: <Ar. İhdas edilmiş, sonradan meydana gelmiş, eskiden olmayan.

m. (171a/16)

[=1]

muḥdes-i ‘atîk: <Ar. Eskilerin, asillerin ihdas edilmiş, sonradan meydana gelmişleri; çok eski olmayanları. (?)

m. + den (171a/8)

[=1]

muḥdiş: <Ar. İhdas eden, yeniden meydana getiren, icâdeden, kuran.

m. + den (115a/17)

m. + dür (171a/16)

m. + e (171a/15)

[=3]

muḥḥ: <Ar. 1. İlik. 2. Beyin. 3. Semerin arkasındaki demirin çubuk şeklinde olduğu uyan çeşidi.

m. (132b/14), (132b/17)

m. + ı (133a/1)

[=3]

muḥkem: <Ar. 1. Tahkim edilmiş, sağlam kılınmış, sağlam, berk, sağlamlaştırılmış, kuvvetli. 2. Değiştirilmesi mümkün olmayan yazı, söz

m. (107b/11), (124b/5), (133a/8), (133a/8), (133b/13), (133b/14), (133b/15), (135b/5), (177b/6), (179a/11), (179b/12), (182b/11), (183b/5), (193a/15), (193b/14), (204a/10), (98b/12), (98b/7), (99a/12)

m. + dür (107b/9), (133b/14), (189b/13), (195b/14)

m. + eylese (131b/11), (197b/2)

m. + eylesen (148a/15)

m. + eyleye (98a/2)

m. + ola (182b/9), (187a/6)

m. + olan (189b/15), (190a/7)

m. + olmaya (131a/11)

m. + olsa (34a/15), (82a/16)

m. + êde (138a/12), (191b/14)

m. + êder (107b/9)

m. + êdesin (132b/10), (134a/3), (134b/1), (135b/8), (135b/9), (137a/16), (145b/4), (146a/14), (177b/1), (177b/8), (182b/10), (74b/1)

m. + êtseñ (146a/15)

[=50]

muḥkemlik: <Ar. + T. Sağlamlık, güçlük.

m. + de (133a/3)

[=1]

muḥrim: <Ar. İhrama girmiş olan, ihrama giren.

m. + idiler (211a/14)

[=1]

muḥsinin: <Ar. Muhsinli olanlar.

m. + üñ (5b/6)

[=1]

muḥtâc: <Ar. Bir şeye gereksinim duyan.

m. (138a/10), (176b/4), (179a/9), (19b/12), (22b/1)

m. + degildür (186a/16), (191a/12), (204a/13)

m. + dur (105a/3), (107b/17), (138a/12), (138a/17), (148a/6), (148a/8), (151a/6), (151a/9), (176a/4), (177a/10), (178b/16), (179a/5), (179a/6), (180b/16), (181a/3), (181a/5), (183b/5), (185b/10), (187a/12), (189b/11), (191b/11), (191b/15), (195b/2), (197b/7), (34a/11), (67b/8), (72a/12), (74a/4), (74a/5), (74a/6), (75b/9), (76a/7), (79b/10), (81a/1), (85b/3), (99b/5)

m. + lardur (195a/1)

m. + ola (177a/16), (180b/14), (80b/16)

m. + olası (85a/13)
m. + oldu (204a/13)
m. + oldılar (203b/5), (2b/7)
m. + olduğu (191a/12), (194a/16)
m. + olmaya (108a/1), (208b/11)
m. + olmazsın (132a/9)
m. + olsa (208b/10), (76b/12)
m. + olur (87b/6), (98a/9)
m. + olursa (195b/6)
m. + olursay (85a/3)
m. + olursın (133a/16)
m. + sını (132b/8), (134a/4), (136b/10),
(137b/16), (166b/14), (184a/1), (88a/14)
[= 71]

muhtaacsız: < Ar. + T. Muhtaç olmayan.

m. (136a/11)
[= 1]

muhtar: < Ar. 1. İhtiyar eden, seçilmiş, seçkin [Hz. Muhammed hakkında kullanılır]. 2. Hareketinde serbest olan, istediği gibi davranan, dilediğini yapan.

m. (217b/16)
[= 1]

muhtaşar: < Ar. İhtisar edilmiş, kısaltılmış, kısaltma, kısa.

m. (131a/7)
[= 1]

muhtaşar-ı laîf: < Ar. Nazikliğin, güzelliğin kısaltılması.

m. (200b/14)
[= 1]

muhtaşa: < Ar. Bir kimseye veya şeye mahsus olan.

m. + dur (62b/5)
[= 1]

muhtebes: < Ar. Hapsedilmiş.

m. + olmaya (182b/2)
m. + olub (100b/7), (133a/17)
[= 3]

muhtebis: < Ar. İhtibâs eden, kapanıp kalan; zorla alan; men etmek.

m. + olsa (72a/6), (81a/17)
m. + olub (85a/8)
m. + olur (133a/6)
[= 4]

muhtefî: < Ar. İhtifâ eden, saklanan, gizlenen; saklanmış, gizlenmiş.

m. + olduğun (183b/6)
[= 1]

muhtelif: < Ar. 1. İhtilâf eden, birbirine uymayan, zıt. 2. Türlü, çeşitli; çeşit çeşit.

m. (32b/3)
m. + dür (77b/5), (174a/17), (174b/15)
m. + ola (169b/9)
[= 5]

muhteli: < Ar. Karışık, karma.

m. (36a/12)
m. + ola (109b/15)
m. + olur (135a/14), (136a/3)
[= 4]

muhzar: < Ar. “muhzar” 1. Hazır olma, görünüş, gösteriş. 2. Huzur yeri, büyük bir kimsenin önü.

m. + olduğu (34b/17)
[= 1]

muhzîr: < Ar. bk. Muhzar.

m. (36a/11)
[= 1]

muîn: < Ar. 1. İlane eden, yardımcı. 2. Yardımcı.

m. (2b/16)

[= 1]

mukābbēb: <Ar. Kubbeli.

m. + dūr (178a/13)

m. + olan (178a/17)

[= 2]

mukābbīz: <Ar. Daraltan, sıkın.

m. (179a/12), (209a/13)

m. + uḡ (179a/13)

[= 3]

mukābele: <Ar. Karşılık verme, karşılama, karşılık.

m. (138b/14)

m. + sinde (192a/13), (192a/5), (197a/4), (203a/11), (7a/4)

m. + sindedür (215a/2), (39a/2)

m. + sinden (134b/7), (178b/10)

m. + éderse (179b/15)

m. + yi (139b/1), (149b/1)

[= 13]

mukābil: <Ar. 1. Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan. 2. Bir şeye karşı, bir şeye karşılık yapılan. 3. Karşılık. 4. Karşılığında.

m. (192b/6), (197a/16)

m. + ola (192b/7)

m. + olan (177b/4)

[= 4]

mukāddem: <Ar. 1. Takdim edilen, sunulan [küçükten büyüğe]. 2. Önde olan, önden giden. 3. Önce gelen, önceki [zamanca]. 4. Değerli, üstün.

m. + i (104b/9), (28a/6), (34a/3)

m. + inde (105b/7), (105b/7), (106b/12), (145b/7), (27a/9), (58a/5)

m. + inün (36b/13), (38b/3)

m. + olur (15b/14)

[= 12]

mukāddim: <Ar. 1. Takdim eden, sunan [küçük, büyüğe-]. 2. Öne, ileri geçiren.

m. + i (39b/10)

m. + inde (29a/17)

[= 2]

mukāddime: <Ar. 1. Öne geçen, önde giden. 2.i. Başlangıç, giriş, önsöz.

m. + dūr (153b/10)

[= 1]

mukāllib: <Ar. Kalbeden, çeviren, başka şekle sokan.

m. + olub (98a/3)

[= 1]

mukārenet: <Ar. 1. Bitişiklik; yaklaşma, kavuşma, bitişme. 2. uygunluk.

m. + idür (35b/11)

[= 1]

mukārin: <Ar. Bitişik, ulaşılmış, erişilmiş, yaklaşmış, bir yere gelmiş.

m. (24b/4)

[= 1]

mukārnaş: <Ar. Aşkın, ulaşılmış.

m. + olan (213a/4)

[= 1]

mukārreb: <Ar. Takrîbedilmiş yaklaşmış, yakın.

m. + lerinden (205a/11)

[= 1]

mukārrebīn-i dergāh: <Ar. + Far. Dergahın yakınları.

m. + ı (1b/8)

[= 1]

mukārri'e : <Ar. "mukārri'" Takri' eden, başa kakan; azarlayan, paylayan.

m. + siyle (146a/8)

[= 1]

mukâşşır: <Ar. 1. Taksir eden, yapabilir iken yapmayı çekinen. 2. Yapmaya gücü yetmediği için bırakan. 3. Kusur işleyen.

m. (41b/8)

m. + olabilür (5b/9)

m. + olan (5b/9)

m. + olmaya (138b/8), (140b/6)

[= 5]

mukâtele: <Ar. 1. Birbirini öldürme, vuruşma. 2. Savaş; kavga.

m. (138b/14)

m. + eyledi (7b/2)

m. + eylesün (7a/17)

m. + éder (131b/4), (5a/13)

m. + éderler (11a/11), (158b/2), (159b/2), (166a/1), (170b/2), (7b/6), (7b/8), (8b/15)

m. + édersin (167a/13)

m. + édesin (167a/8)

m. + édüj (6b/17), (7b/9)

m. + étmegile (203a/16)

m. + étmekden (8a/15)

m. + ye (8a/14)

[= 20]

mukâvemet: <Ar. Karşı durma, dayanma, karşı koyma, direnme, direniş.

m. + i (208a/14)

[= 1]

mukâyed: <Ar. 1. Kayıtlı, bağlı, bağlanmış. 2. Ayağında zincir ve pranga bulunan. 3. Bir işe ehemmiyet (*önem) veren. 4. Kaydolunmuş, deftere geçmiş.

m. (143a/8)

m. + olan (106b/9)

m. + olmaya (202a/11)

m. + olursın (146a/13)

[= 4]

mukûbil: <Ar. İkbali, kutlu, mutlu.

m. (24b/15), (25a/12)

m. + dür (16b/5)

m. + ola (89b/9)

[= 4]

mukûbile: bk. mukûbil

m. (25a/9)

[= 1]

mukûle : <Ar. Atın gözünde daire şeklinde olan beyaz ve siyahlık, göz çevresi yanı.

m. (25b/14), (25b/15)

[= 2]

mukûl-ı yehûd: <Ar. Günlük ağacının bir türü.

m. + dan (117a/5)

[= 1]

mukûtedâ-yı muhterem: <Ar. Muhteremlerin, yücelerin önde gelenleri.

m. (3b/9)

[= 1]

mukûtezâ: <Ar. 1. İktizâ etmiş, lâzımgelmiş. 2. Kanun icâbına göre yazılan yazı, der kenar.

m. + sı (203a/5), (2b/4)

[= 2]

mulûha: <Yun. "mulûhıya" Günlük ağacı, mukul, ebegümeci nevinden bir bitki.

m. (117b/2)

[= 1]

mûnis: <Ar. 1. Ünsiyetli, alışılan, yadırganmaz, alışılmış. 2. Cana yakın, sevimli. 3. İnsandan kaçmayan.

m. + étmek (214a/15)

[= 1]

munğabız: <Ar. 1. Toplanmış, çekilmiş, büzülmüş. 2. Sıkılmış. 3. İnkıba uğramış, peklige tutulmuş.

m. + olmaya (192b/8)

m. + olmaz (106a/10), (24a/1)

[= 3]

munğabıza: bk. munğabız

m. + olur (112b/6)

[= 1]

munğalib: <Ar. İnkılâbeden, dönen, dönmüş, değişen, başka bir şekle, kılığa girmiş, giren.

m. (181b/17)

m. + in (181a/7)

m. + olmuş (112a/11)

m. + olsa (73b/9)

m. + olur (113b/13), (94b/3), (195b/9)

[= 7]

munğabıh: <Ar. 1. Metinde kelimenin altında kırmızı yazı ile "yassı" şeklinde açıklanmıştır. 2. "munğabıh" Pişmiş, pişirilmiş.

m. + ola (31a/3), (31a/4)

[= 2]

munğabık: <Ar. İntibak eden, birbirine tam uyan; uygun.

m. + olur (143a/12)

[= 1]

munğabıka: <Ar. bk. Munğabık

m. + ola (29a/14), (29a/15)

[= 2]

munğazır: <Ar. İntizâr eden, gözleyen, bekleyen.

m. + olur (216a/5)

[= 1]

munğamm: <Ar. İnzimâm eden, üste konan, katılan; ek.

m. (18b/10), (25a/13)

m. + ola (90b/12), (90b/17)

[= 4]

murabba': <Ar. 1. Terbi' olunmuş, dörde çıkarılmış. 2. Dörtlü, dört şeyden olma. 3. Dört köşeli.

m. (176b/2)

m. + dur (171b/5), (171b/9)

m. + ola (134a/9)

m. + olan (134a/11)

[= 5]

murâbı: <Ar. 1. İbâdete bağlı kimse.

2. [Fas'ta] şeyhlerin, dervişlerin unvanı.

m. + ola (11a/4)

m. + olan (11a/1)

m. + olsa (11a/3)

[= 3]

murâd: <Ar. İstek, dilek.

m. (171a/7), (171a/8), (188b/16), (18b/3), (216b/9), (3a/2), (74a/3), (79a/1), (81a/15), (95a/13), (96a/10)

m. + eylediği (37b/9)

m. + eyleseñ (143a/1), (144a/2), (145a/1), (153a/3), (179b/10), (87b/2)

m. + eyleye (143a/11)

m. + ı (120b/5), (133b/10), (140b/9), (207b/5), (82a/7)

m. + ları (207b/6), (97a/6)

m. + olunan (73a/8), (73b/15)

m. + umdur (9b/8)

m. + uñ (131b/14), (76a/6), (77a/16), (78a/16), (80a/16), (80a/5)

m. + edersin (167a/3)

m. + edesin (133b/3), (182b/10), (82a/9), (88b/12), (88b/15)

m. + edinesin (99a/9)

- m. + édinsen (98b/13)
- m. + étdim (131a/7)
- m. + étdüğüñ (76b/10)
- m. + étdüm (210b/1)
- m. + étmedigiñ (182b/3)
- m. + étmeysin (182b/3)
- m. + étseñ (78a/17), (81b/13)
- [= 50]
- murākīb:** <Ar. 1. Murakabe eden, koruyan. 2. Allah'a bağlanmış. 3. Denetçi, kontrolör.
- m. (3a/14)
- m. + sın (81b/12)
- [= 2]
- murāvāga:** <Ar. Güreşme.
- m. (138b/15)
- [= 1]
- murdār iligi:** <Ar. Boyunda bir kemik içinde bulunan (reāyāt) ak ilik.
- m. (27b/17)
- [= 1]
- mu'reb:** <Ar. Göz kapaklarının ikisi de beyaz olan at.
- m. + olur (55b/7)
- [= 1]
- mu'reb ü 'aynin ve ihadetin:** <Ar. Göz kapaklarından herhangi birisi beyaz olan at.
- m. (55b/8)
- [= 1]
- mu'riza:** <Ar. "mu'rız" İ'râz' eden, yüz çeviren, başka tarafa dönen; ta'rız eden, dokunaklı söz söyleyen, taş atan.
- m. + dur (108a/9)
- [= 1]
- musahhar:** <Ar. Ele geçirilmiş.
- m. + dur (108a/7)
- [= 1]
- muşāhib:** <Ar. 1. Biriyle musahabe eden, sohbette bulunan, konuşan, arkadaş. 2. Büyük bir zâtın yanında bulunarak onu sözüyle sohbetiyle eğlendiren.
- m. + i (211a/7)
- m. + üñ (10a/7)
- [= 2]
- muşanna':** <Ar. 1. Tasnî edilmiş, sanat eseri olarak meydana getirilmiş, usta elinden çıkmış, fr. objet d'art. 2. Çok süslü. 3. Uydurulmuş.
- m. + olan (190a/2)
- [= 1]
- musattah:** <Ar. Satırlanmış, düz, yassı hâle sokulmuş.
- m. + dur (178a/12)
- m. + olan (178a/16)
- [= 2]
- musaytır:** <Ar. 1. Bir şeyin üzerine kaim olup, ahvâlini görüp gözetir olan kimse. 2. Yaramaz işlerden men edip saklayan ve koruyan.
- m. (34b/5)
- [= 1]
- muşîbet:** <Ar. 1. Felâket, ansızın gelen belâ, sıkıntı. 2. Meç ,uğursuz.
- m. (20a/11)
- [= 1]
- muşmutü'l-kavâ'im:** <Ar. Ayaklarında lekesi olmayan at.
- m. (55b/4)
- [= 1]
- mustadikk:** <Ar. Kolda et ve sinirden meydana gelen, oluşan şey.
- m. (29b/14), (30a/3)
- [= 2]

muştafâ: < Ar. Hz.Muhammed'in diğeri adı.

m. (4a/5)

[= 1]

muştâfil: < Ar. İstifâle eden, uzayan.

m. + dür (106a/13)

m. + olan (178a/15)

[= 2]

muştâ'ana: < Ar. "ta'an" Delmek, batırmak, yermek, incitmek, yaralamak, bıçaklamak, karalamak.

m. (138b/15), (138b/9)

[= 2]

muştâbık: < Ar. Uyan, uygun .

m. (30b/9)

[= 1]

muştâd: < Ar. İtiyad edilmiş, âdet olunmuş, alışılmış.

m. (136a/11), (177b/16)

m. + ı (13a/15)

m. + ola (182b/6), (76b/7)

m. + olmaya (77a/6)

m. + olmuşdur (187b/5), (208a/13)

m. + olur (192a/10), (77a/11), (77a/11), (84a/17)

m. + edinürsin (178a/5)

m. + etmemekten (191a/11)

[= 14]

muştâk: < Ar. İ'tâk olunmuş, azâdedilmiş, azatlı.

m. (34b/15), (35a/2), (35a/4)

[= 3]

muştâllaka: < Ar. 1. Ayaklarında beyazlık olmayan at. 2. Bırakılmış, boşanmış.

m. + dur (56b/14)

[= 1]

muştârede: < Ar. Saldırışına.

m. (147a/15), (151a/10)

m. + de (142a/5), (143a/17), (179a/8)

m. + den (148a/6)

m. + eyle (147b/15)

m. + eden (147b/16)

m. + ederin (144a/12)

m. + edersen (147b/4)

m. + edesin (148a/13)

m. + etmek (148a/5)

m. + etmekiçün (154b/1)

m. + ye (147b/15)

m. + yi (154a/1)

[= 15]

muştârid: < Ar. "muştârede" Saldırma, vuruşma, çarpışma.

m. + üñ (148a/14)

[= 1]

muştârid-i vâhid: < Ar. İlk çarpışma.

m. (166b/14)

[= 1]

muştârrid: < Ar. Kısa süngü, mızrak.

m. (145b/15), (145b/16)

m. + den (145b/15)

[= 3]

muştârış: < Ar. Yeni doğmuş at yavrusuna verilen isim.

m. (41b/16)

[= 1]

muştâyyar: < Ar. "muştâyyar" Bir şeyi uğursuz sayan, o şeyden kendisine uğursuzluk geliyor sanan.

m. (20a/7)

[= 1]

mutavassıt: < Ar. Kavuşan, ulaşan, eren.

m. + degildir (188a/13)

[= 1]

mutavassıta: <Ar. . Tavassut eden, vâsıta olan, aracılık eden, aracı. 2. Orta, ortalama.

m. (190a/5)

m. + dur (171a/17)

[= 2]

mutazaccır: <Ar. Tazaccur eden, içi sıkılan; sıkıntılı.

m. + ola (138a/5)

m. + olursın (87a/5)

[= 2]

mutazammın: <Ar. 1. Tazammun eden, içine alan. 2. Kefil olan, üstüne alan.

m. + a (2b/1)

m. + olan (3a/10)

[= 2]

mutazammına: bk. mutazammın

m. + olan (130b/7)

[= 1]

mu'tedil: <Ar. 1. Ne az, ne çok, orta halde bulunan. 2. Yavaş, mülayim, sert olmayan, işi pek ileriye göstermemiş olan. 3. Münâsip, uygun, biçimli.

m. (133b/15)

m. + eyleye (195b/6)

m. + ola (198a/16), (27a/14)

m. + olalar (195b/16)

m. + olasın (183b/17)

[= 6]

mu'tedile: bk. mu'tedil

m. + olsa (55b/13)

[= 1]

mu'tekif: <Ar. 1. Bir ibadethaneye çekilip namaz, niyaz ve ibâdetle meşgul olan. 2. Ramazanda, camide îtikâfa çekilen.

m. + üñ (10b/16)

[= 1]

mu'temedün-'aleyh: <Ar. Kendisine îtimâd olunan, güvenilen kimse.

m. (206b/5)

[= 1]

mu'tî: <Ar. 1. İtaat eden, boyun eğen. 2. Bağlı. 3. Rahat.

m. + ola (145b/1), (147b/13), (80a/2)

m. + olduğu (93b/4)

m. + olur (182b/2)

[= 5]

mu'tma'inne: <Ar. "mu'tma'ine" İtmi'nanlı, müsterih, gönlü kanmış, içi rahat, şüphesi yok, emin.

m. (27b/5)

[= 1]

mu'tlak: <Ar. Kesin.

m. + olmak (203a/4)

[= 1]

mu'tlakâ: <Ar. Kesinlikle.

m. (34b/7), (68a/14), (88a/2)

[= 3]

mu'ttali: <Ar. Öğrenmiş, haber almış, bilgili, haberli .

m. + ola (89a/5)

[= 1]

muttaşif: <Ar. İttisâf eden, vasıflanan, kendisinde bir hal, bir sıfat, bir vasıf bulunan.

m. + olan (205a/5)

[= 1]

muttaşıl: <Ar. İttisal eden, ulaşan, kavuşan, bitişen.

m. (26b/4), (39a/3)

m. + olan (23b/17), (24a/15), (90a/3), (90a/3), (90a/5)

m. + edersin (153a/2)

[= 8]

muttaşıla: <Ar. bk. muttaşıl.

m. + dur (18b/5)

[= 1]

muvâcehe: <Ar. 1. Yüzleşme, yüz yüze gelme. 2. Karşı, ön.

m. (149b/1), (150a/1)

m. + yi (140b/9)

[= 3]

muvâceheten: <Ar. Yüz yüze, karşı karşıya.

m. (149a/6), (149a/6)

[= 2]

muvāfakat: <Ar. 1. Uygunluk, uyma. 2. Uzlaşma, razı olma.

m. + i (187b/3)

[= 1]

muvaffak: <Ar. 1. Allah'ın yardımına ulaşmış, işi rast gitmiş (kimse). 2. Başaran, beceren.

m. + eylese (132b/11)

[= 1]

muvāfık: <Ar. Uygun, yerinde.

m. (87b/9)

m. + dur (194a/1), (34a/16), (40a/6), (81b/14)

m. + ola (59a/16)

[= 6]

muvalle: <Ar. Artmak, çoğalmak.

m. (16b/11)

[= 1]

muvāzabet: <Ar. Bir işe durmadan çalışma, bir işle dâima uğraşma.

m. (191b/2)

[= 1]

muvāzenet: <Ar. Denkleşme, denk gelme.

m. (156b/1)

m. + e (156b/10)

m. + i (139b/1), (156a/1)

[= 4]

muẓaffer: <Ar. Zafer, üstünlük kazanmış, üstün.

m. (57a/9)

m. + olmakdan (56b/17)

m. + olur (57a/10), (58a/1)

[= 4]

muẓammar : <Ar. Savaşa hazır, silahlı.

m. (74a/9)

m. + ından (75a/3)

m. + olan (73a/6)

[= 3]

muẓāyık: <Ar. “maẓāyık” 1. Dar, sıkıntılı yerler. 2. Zor, sıkı, güç [işler].

m. + da (38a/4)

[= 1]

muẓğa: <Ar. Bir parça et.

m. (18b/4)

m. + dur (33a/8)

[= 2]

muẓırr: <Ar. Zararlı, zarar veren, zarara sokan.

m. (188a/13)

[= 1]

muẓıf: <Ar. Misafir kabul eden.

m. (210b/5)

[= 1]

muẓīk: <Ar. Sıkan, darlaştıran, darlaştıricı, sıkıştıricı.

m. + e (149a/4)

[= 1]

muẓmir: <Ar. 1. Meydana çıkarmayan, izmar eden, gizli tutan. 2. Savaşa hazırlayan, silanlandırılan.

m. + olur (67b/13)

[= 1]

muẓmir-i izmār: ?

m. + étmeye (67b/13)

[= 1]

muẓtarib: <Ar. Iztırabı, sıkıntısı olan; rahatsız.

m. (131b/10), (135b/10), (169a/13), (169b/13), (187b/2), (28a/5), (73b/7)

m. + olacak (81b/6)

m. + olmağa (76b/10)

m. + olmaya (17b/6), (73b/14)

m. + olmaz (134a/2)

m. + olub (214a/10)

m. + olur (109a/7), (110a/13), (111b/11), (131a/14), (155b/14), (188b/2)

[= 19]

muẓtarr: <Ar. Çaresiz kalmış, ... zorunda kalmış; zorlanmış.

m. + olasin (137b/17)

m. + olur (131b/12)

[= 2]

mübāderet: <Ar. Bir iş yapmaya girişme.

m. + édersin (143a/4)

m. + édesin (167b/1), (167b/6)

m. + édüb (155a/10), (179b/11)

m. + étmeyeler (122a/8)

[= 6]

mübāhāt: <Ar. "Mübāhāt" övünme.

m. (170a/9)

m. + olduğu (170a/9)

[= 2]

mübālāğa: <Ar. 1. Bir işi, bir şeyi çok büyütme, pek ileri vardırma. 2. Pek fazla, çok aşırı. 3. Küçük bir şeyi büyük gösterme; abartma.

m. + éderler (88b/8)

[= 1]

mübārek: <Ar. 1. Bereketli, feyizli. 2. Uğurlu, hayırlı, mutlu, kutlu, kutsal.

m. (207a/9)

m. + dür (58b/12)

m. + e (43a/2)

[= 3]

mübārezāt: <Ar. Cenkler, kavgalar, uğraşmalar.

m. + da (147a/14)

[= 1]

mübāreze: <Ar. Cenk, kavga, uğraşma.

m. (138b/10), (138b/8)

m. + de (179a/8)

[= 3]

mübārezet: bk. mübāreze

m. (133b/4), (138a/11)

m. + inde (138a/14)

[= 3]

mübāriz: <Ar. 1. Döğüşe, güreşe kalkışan. 2. Kuvvetli münākaşaya girişen.

m. + i (137b/15), (138b/11)

m. + iñ (137b/11)

m. + ler (136a/6)

m. + lerden (137b/8)

m. + üñ (155a/15), (155a/16)

[= 7]

mübārızān-ı erbāb-ı şiddet: <Ar. Şiddet erbablarının, dövüş ustalarının yarışmacıları, kavgacılar.

m. (20a/17)

[= 1]

mübāşeret : <Ar. Bir işe başlama, girişme.

m. (202b/17)

m. + i (202b/11), (202b/8), (204b/8)

m. + éde (193a/6)

m. + éder (107b/6), (203b/3)

m. + édüñ (14b/17)

m. + étmeden (203b/5), (204b/13)

m. + étmege (204a/14)

m. + étmegile (13a/3), (204b/1)

m. + étmeye (202b/15)

m. + étmezler (202a/3)

[= 15]

mübāşeretsiz : ?

m. (202a/7)

[= 1]

mübāşir : <Ar. Bir işe başlayan. m. + dür (24a/2)

m. + olan (204b/8), (211a/8)

[= 3]

müberka: <Ar. 1. Yüzünün tamamı beyaz olup içinden siyahlık beliren at. 2. Atın altındaki beyazlık.

m. (56a/8)

[= 1]

mübtelā : <Ar. 1. Düşkün [fena şeylere]. 2. Tutkun, tutulmuş.

m. + olacağ (153b/8), (167a/8)

m. + olasın (85a/13)

m. + olsa (143a/16)

[= 4]

mücādele : 1. Birbirlerine isteklerini kabul ettirmek için iki taraf arasında yapılan zorlu çalışma, savaş.

m. (138b/14)

[= 1]

mücāhede : <Ar. 1. Uğraşma, savaşma. 2. Nefsi yenmeye olan çalışma. 3. Din düşmanlarıyla savaşma.

m. (132a/2), (6a/16), (6b/13)

m. + de (10b/2)

m. + den (4b/7), (4b/7), (5b/14)

m. + eylediler (8b/9), (9a/3), (9a/9)

m. + éde (191a/5)

m. + édeler (8a/8)

m. + éden (10a/3), (130b/10), (5b/13), (7b/15)

m. + édenlerden (10a/5)

m. + édenlere (7b/17)

m. + édenleri (5b/15), (7b/15), (8a/1)

m. + éder (5a/13)

m. + édesiz (6b/6)

m. + édüñ (9a/17), (9b/6)

m. + étmek (6a/11)

m. + étmekdür (9b/15)

[= 27]

mücāhid : <Ar. 1. Cihād eden, din düşmanlarıyla savaşan. 2. Savaşan, uğraşan, savaşçı.

m. + e (10a/7)

m. + ler (5b/4)

[= 2]

mücāhidīn : <Ar. Mücāhitler; din düşmanlarıyla savaşanlar; uğraşanlar, savaşanlar.

m. + iñ (130b/12)

[= 1]

mücelcel: <Ar. 1. Zil veya gök gürlmesi sesi. 2. Nesebi halis, temiz soylu.

m. + dür (59a/7)

[= 1]

mücellâ : <Ar. Cilâli, parlatılmış, parlak.

m. + eylese (4a/16)

[= 1]

mücellel : <Ar. 1. Hayvana çul atmak; örtmek. 2. Ulu, yüce, azametli, gösterişli.

m. (37b/5)

m. + ola (38a/9)

[= 2]

mücerreb : <Ar. Tecrübe olunmuş, denenmiş, sınanmış.

m. (117a/14)

m. + imüz (58b/5)

[= 2]

mücerred : <Ar. 1. Tecrîdedilmiş, soyulmuş, çıplak. 2. Tek, yalnız. 3. Karışık ve katışık olmayan.

m. (132a/4), (23b/9)

m. + edesin (197a/10), (94a/9)

[= 4]

müceyyeb : <Ar. Ayaklarından diz kapaklarına ve ökçe sinirlerine kadar beyaz olan ata verilen isim.

m. + dür (56b/11)

[= 1]

müctemî : <Ar. İçtimâ eden, toplanan, toplanmış, toplu; birikmiş, birleşmiş.

m. (33b/17), (36a/14), (78b/14), (78b/15)

m. + idür (26b/9)

m. + ola (56a/9)

m. + olan (105a/12)

[= 7]

müdārâ : <Ar. Savma, kovma, def etme.

m. + sı (195a/3)

[= 1]

müdārât : <Ar. bk. müdārâ

m. (113a/2), (203b/9), (74a/10), (75a/13)

m. + ı (75b/15)

m. + êtmegile (107b/1)

[= 6]

müdāvât : <Ar. Devâ arama, hastaya bakıp ilaç verme.

m. + ında (100b/11)

[= 1]

müdāvet : <Ar. Devâm tme, bir yere her vakit gidip gelme.

m. + eyle (138a/7)

m. + edersin (125b/12)

m. + êtse (131b/11)

[= 3]

müddehan : <Ar. Tütünlenmiş, kamıştan olan ok.

m. (194b/2)

[= 1]

müddet : <Ar. Zaman, vakit.

m. (109b/3), (113b/4), (114b/14), (117a/2)

m. + de (42b/4)

m. + i (42b/12), (88a/7)

[= 7]

müddet-i 'ömr : <Ar. Ömür müddeti.

m. + i (42b/12)

[= 1]

müdemmi : <Ar. Kanlı, kan kırmızısı.

m. (46b/1)

[= 1]

müdenner : <Ar. Pul pul benekleri olan at.

m. + ola (54b/4)

[= 1]
müdevver : < Ar. 1. Tedvîr olunmuş, döndürülmüş.
2. Yuvarlak, tekerlek, değirmi.

m. (110b/16), (206a/6)
m. + dür (106a/13), (171b/8)
m. + ola (109b/1), (134a/9), (68a/1),
(90a/14), (90a/15)

[= 9]

müdhâl : < Ar. İdhal olunmuş, sokulmuş,
girdirilmiş, dahil edilmiş.

m. + üñ (10b/11)

[= 1]

müdmër : < Ar. Boyunda bulunan iki uzun
kemiğin (diken) ardıdır.

m. (27b/9), (28a/4)

m. + üñ (28a/7)

[= 3]

müdmir : < Ar. bk. müdmër

m. + üñ (38b/5)

[= 1]

mü'eddeb : < Ar. 1. Te'dîb edilmiş,
edeplendirilmiş, edepli, terbiyeli. 2. Okumuş,
bilgili.

m. + olan (191b/5)

[= 1]

mü'ekked : < Ar. 1. Te'kîdedilmiş,
sağlamlaştırılmış. 2. Tekrar edilmiş, bir daha haber
verilmiş, tenbih edilmiş.

m. + dür (107b/12)

[= 1]

mü'ellif-i risâlet-i fîrûsiyyet: < Ar. At biniciliği
risalesinin (kitapçığının) telif edeni, yazanı.

m. (4b/3)

[= 1]

mü'evvelen : < Ar. Te'villi, kaçamaklı olarak.

m. (206b/2)

[= 1]

mü'eyyed : < Ar. 1. Te'yîdedil-miş,
kuvvetlendirilmiş, sağlam. 2. Doğrulanmış. 3.
Yardım gören.

m. + olur (57a/10)

[= 1]

mü'ezzin : < Ar. Ezan okuyan.

m. (208b/3)

[= 1]

müfârikat: < Ar. "müfârekat" Ayrılma, uzaklaşma.

m. + êtmeyesin (167b/7)

[= 1]

müfekkike: < Ar. "fekk" Hayvanlar için; zayıf,
sölpük, ahmak ve ihtiyar.

m. (40b/14)

[= 1]

müfessir : < Ar. 1. Tefsîr eden, açıklayan, kısa şeyi
genişletti mânâsını meydana çıkaran. 2. Kur'ân'ı
yorumlayan din âlimi.

m. + ler (11b/9), (170b/11), (6a/3)

[= 3]

müfriṭ : < Ar. İfrat eden, sınırı geçen, ileri
vardıran, aşırı.

m. + olmazlarsa (24a/12)

[= 1]

mühde : < Ar. 1. Yaygın ve yüksek. 2. Atlayış
rampası.

m. (81b/2)

[= 1]

müheyyâ: < Ar. Hazır, hazırlanmış.

m. + dur (153b/9)

[= 1]

müht : <Far. Bir kimsenin, bir kuruluşun adının veya unvanının tersine kazılı bulunduğu, metal, lastik vb.nden yapılmış araç, damga, kaşe.

m. + i (209b/4)

m. + üm (210a/15)

[= 2]

mühre : <Ar. Kemik.

m. + dür (32b/6)

[= 1]

mührlen- : <Far. +T. Mühürlemek, mühür basılmak.

m.-mişdür (169a/15)

[= 1]

mühürle- : <Far. +T. Mühürlemek, mühür basmak.

m.-düm (210a/16)

[= 1]

mükesseve : <Ar. “kisve” Giyinik, giyim, ton, örtü.

m. + dür (17a/12)

[= 1]

mülâ'abe : <Ar. Oynaşma, oynaşıp eğlenme.

m. + sidür (189a/15)

[= 1]

mülâkî: <Ar. Buluşan, kavuşan; görüşen.

m. + ola (155a/1), (19b/8), (207b/2)

m. + olasin (179b/15), (180a/4), (77a/9)

m. + olmağa (208a/11)

m. + olmağda (19b/16)

m. + olmayasın (150a/4)

m. + olmazsın (77a/11)

m. + olsa (167b/9)

m. + olsañuz (8a/14)

m. + olur (19b/15)

m. + olursa (85a/14)

m. + olursın (149a/9), (150a/4), (21a/6)

[= 17]

mülâşık : <Ar. İltisaklı, bitişik, yapışık; yanyana bulunan.

m. + dur (14b/12), (187b/9), (33b/15)

m. + ola (151a/16), (182b/8), (90b/6)

m. + olur (180a/6)

[= 7]

mülâyemet : <Ar. 1. Uygunluk. 2. Yumuşak huyluluk, yavaşlık. 3. Bağırsakların yumuşaklığı [kabz'ın zıddı].

m. (116a/13), (137a/10), (14b/17), (97b/14)

m. + dür (75a/11)

m. + i (179b/14)

m. + ini (191a/3)

[= 7]

mülâyim : <Ar. 1. Uygun. 2. Yumuşak huylu, yavaş [kimse]. 3. Pekliği olmayan.

m. (119b/11), (16b/5), (182b/1), (26a/15), (30b/12), (80a/13), (86a/16)

m. + degildür (87b/9)

m. + dür (58b/16), (86b/1)

m. + eylediler (190a/3)

m. + ola (134a/9), (90a/12)

m. + olsa (79a/11)

m. + olur (79a/9)

m. + olursa (98b/2)

m. + éder (177a/12)

[= 17]

mülâzemet : <Ar. 1. Bir yere veya kimseye sınımsız bağlanma. 2. Gidip gelme. 3. Bir işle devamlı meşgul olma. m. + eylese (191a/9)

m. + éderse (149a/5)

m. + édeydiler (190b/6)

[= 3]

mülâzım: <Ar. 1. Bir yere veya bir kimseye sarılıp ayrılmayan, tutunup kalan. 2. Teğmen.

m. + olsa (132a/16)

[= 1]

mülâzımân: <Ar. “mülâzımîn” 1. Bir yere tutunup kalanlar, bir kimseye sarılıp ondan ayrılmayanlar. 2. Teğmenler.

m. (201a/12)

[= 1]

mülebbes: <Ar. 1. Giyilmiş. 2. iltibash, kaşık.

m. (37b/5)

m. + ola (38a/10)

[= 2]

mülemma^c: <Ar. 1. Telmi' edilmiş, parlak. 2. Alaca, renk renk.

m. + ola (215a/8)

[= 1]

müleyyin: <Ar. Telyîn eden, lînet veren, yumuşatan, yumuşatıcı.

m. (119a/15)

m. + olan (117a/4)

m. + édeler (117a/7)

[= 3]

mülhidîn: <Ar. Allah'ı inkâr edenler, dinsizler, imansızlar

m. (5a/13)

[= 1]

mülhidîn-i ehl-i fesâd: <Ar. Kötülük sahipleri, Allah'ı insan edenler, dinsizler.

m. + uş (3a/6)

[= 1]

mülma^c: <Ar. Hamilelikte 8. ayına girmiş olan at; atın doğurmasına yakın meme başlarının şişip kararması.

m. (41b/13)

[= 1]

mülşak: <Ar. İlsâk edilmiş, bitleştirilmiş, kavuşturulmuş.

m. + ola (151a/17), (153a/12)

[= 2]

mültekâ: <Ar. Kavuşak, kavuşma; buluşma; birleşme yeri.

m. + sı (34a/5)

m. + sîdur (33b/4), (33b/5), (34a/6)

m. + sına (58a/9)

[= 5]

mültekâ-yı vazîf: <Ar. Vazîfin (Hayvanın incik kemiği.) birleşme yeri.

m. + dür (30b/1)

[= 1]

mültekî: <Ar. 1. Kavuşan, buluşan, birleşen. 2. Dişilik organındaki çiftleşme yeri.

m. (33a/13), (33b/3)

[= 2]

mülteşik: <Ar. 1. Bitişik, yapışık. 2. Birbirine bağlanmış.

m. + olur (33a/10)

[= 1]

mültevi: <Ar. İltivâ eden, bükülen, sarılan, eğilen; eğrilmiş, eğri büğrü.

m. + olsa (58b/4)

[= 1]

mülük: <Ar. Hükümdarlar.

m. (133a/1), (147b/11), (201b/17), (202a/14), (202a/3), (203b/15), (204a/15), (205a/11), (205a/2), (205a/9), (205b/6), (207a/12), (208b/11), (209a/8), (211a/7),

(214b/3), (34a/11), (38a/4), (57a/1),
(82b/3), (82b/6)

m. + a (202b/8), (203a/16), (203b/14),
(75b/8), (76b/7)

m. + ı (133a/2), (203b/2), (84b/13)

m. + uğ (202a/5), (202b/9), (203b/15),
(203b/3), (203b/6), (205b/5), (211b/3),
(212a/12), (215b/13)

[= 38]

mülük-ı kirām: <Ar. Soyu temiz, şerefli, ulu hükümdarlar.

m. (1b/10)

[= 1]

mülük-ı peşin-i şayd: <Ar. Avcılığın önde gelen hükümdarları.

m. + ı (205b/3)

[= 1]

mülük-ı zevi'l-ihtirām : <Ar. Saygı sahipleri, saygıdeğer kişilerin hükümdarları, sahipleri.

m. + uğ (2b/3)

[= 1]

mülük-ı feres: <Ar. At hükümdarları, sahipleri.

m. (189b/12)

[= 1]

mümāreset: <Ar. Alışma, alışıklık, yatkınlık, el yatkınlığı.

m. (177b/16), (185b/5), (208a/11)

m. + dür (185b/7)

m. + eyledi (11a/15)

m. + eylediler (115b/4)

m. + i (180b/5), (190b/8)

m. + édesin (182b/5)

m. + édüb (204b/8)

[= 10]

mü'min: <Ar. İnanan, inançlı, imanlı, İslam dinine inanmış, Müslüman.

m. (10b/1), (10b/1), (10b/9), (7a/11),
(7a/16)

m. + ler (5b/14), (6b/12), (6b/4)ya'ni,
(7b/15), (7b/8), (8b/13), (8b/15), (9a/12)

m. + lerden (10a/5), (5b/4), (7b/13)

m. + lere (130b/10), (8a/7)

m. + leri (6a/17), (7a/8)

m. + olanlar (8a/14)

m. + oldılar (6b/12), (9a/16), (9a/3)

m. + olub (9a/8)

[= 25]

mümkin: <Ar. Mümkün, olabilir, olabilen.

m. (87a/17)

m. + degildir (177a/8), (204a/8), (95a/1)

m. + dür (108a/1), (108a/16), (143a/16),
(177a/7), (180a/13), (188a/16), (202b/14),
(204a/9), (206b/17), (214b/2), (84b/16),
(97b/9)

m. + ola (176a/12)

m. + olan (208a/9)

m. + olduğu (131a/3), (181a/1), (71b/15)

m. + olmadığı (203a/16)

m. + olmasa (186b/3), (215b/8)

m. + olmaya (112b/14), (112b/15),
(167b/15), (186a/10), (186a/13), (196b/2),
(97b/10)

m. + olmaz (133b/10), (134b/4),
(153b/15), (153b/7), (178a/10), (181a/1),
(181a/3), (190a/15), (216a/14), (76b/9)

m. + olmazsa (156b/14)

m. + olsun (181a/8)

m. + olur (149a/2), (75b/3), (97b/11)

m. + olursa (140b/10), (140b/11),
(186b/2), (186b/4)

[= 50]

mümkünlük: < Ar. + T. Mümkünlük.

m. (132b/17)

[= 1]

mümtedd: < Ar. İmtidâd eden, uzayan, uzanan, süren; sürekli.

m. (31b/9)

m. + dür (78b/15)

m. + ola (40a/13), (78b/13)

m. + olsa (56a/5)

m. + olur (106a/2)

[= 6]

mümtelî: < Ar. 1. İmtilâ eden, mîde dolgunluğuna uğramış. 2. Dolu, dolgun; dolmuş.

m. + ola (17b/5), (25a/17)

[= 2]

mümteni: < Ar. "men" İmtina' eden, çekinen.

m. (142a/2)

m. + olduğı (153b/5)

m. + olur (111b/4), (143a/10)

m. + olursağı (141a/1)

[= 5]

mün'akid: < Ar. 1. İn'ikad eden; düğümlemiş, bağlanmış, bağlı. 2. iki taraf arasında resmî olarak kabul olunmuş. 3. teşkil olunmuş. 4. kurulan, içtimâ eden.

m. + ola (115a/6)

m. + olub (107a/8)

[= 2]

münakkaħa: < Ar. 1. Tenkîh edilmiş, soyulmuş, ayıklanmış, temizlenmiş. 2. En iyisi seçilmiş. 3. İdare maksadıyla fazlası kesilmiş [masraf].

m. (200b/15)

[= 1]

münâsebet : < Ar. 1. İlişik, ilişki, ilinti. 2. İlgi, yakınlık, bağ. 3. Yanaşma, vesile.

m. (27b/7)

m. + imüz (189a/10)

[= 2]

münâsib : < Ar. 1. Yerinde, uygun. 2. Yakışık, yaraşık.

m. + degildir (187b/16)

m. + dür (19b/6)

[= 2]

münâvebe : Ar. Nöbetleşe, nöbetleşme, nöbetle iş görme.

m. + de (182a/14)

[= 1]

münâvele : < Ar. Sunma, sunuşma, uzatıp verme.

m. (185b/4), (185b/7)

[= 2]

münâza'at : < Ar. "Münâza'ât" Ağız kavgalan, çekişmeler.

m. + a (80b/7)

m. + ı (85a/6)

[= 2]

münâzi: < Ar. Niza', ağız kavgası eden, çekişen, kavgacı.

m. (84b/15), (84b/16), (84b/17), (85a/10), (85a/15), (85b/2)

m. + üğ (85b/2)

[= 7]

mün'azil: < Ar. 1. İn'izâl eden, ayrılan, elini eteğini çeken. 2. Azledilen, me'murluktan çıkarılmış [olan].

m. + olub (3a/14)

[= 1]

münbasit : < Ar. 1. İnbisât eden, yayılan, açılan, genişleyen. 2. Şen, gönlü açık.

m. + dür (187b/9)
m. + ola (192b/8)
[= 2]

münbasite: < Ar. bk. münbasit
m. + ola (193b/8)
[= 1]

münecebb : < Ar. "Cebb" Ayaklarından bileklerine kadar beyaz olan at.
m. (56b/15)
[= 1]

münekkes : < Ar. Baş aşağı edilmiş.
m. + olur (110b/3)
[= 1]

münfesih: < Ar. İnfisah eden, bozulan, hükmü kaldırılmış.
m. + ola (40a/3)
[= 1]

münfetihe: < Ar. "münfetiḥ" İnfithâ eden, açılan, açılmış, açık.
m. + olsa (33b/7)
[= 1]

münfetil: < Ar. "Fetil" Döndürmek, bükmek, kıvrırmak, eğmek.
m. + olduğun (181b/17)
[= 1]

münhadir: < Ar. İnhidâr eden, inişe doğru, yokuş aşağı inen; inişli.
m. (26b/12), (55b/14)
m. + ola (31b/16)
[= 3]

münhadire: < Ar. "münhadir" İnhidar eden, inişe doğru; inişli.
m. + olan (18b/5)
[= 1]

münhall : < Ar. 1. İnhilâl eden, açılan, çözülen. 2. Boş kalan, açık olan, me'muru bulunmayan [yer].
m. (78a/13)
m. + ola (115a/6)
m. + olur (114b/2)
[= 3]

münhani: < Ar. İnhina eden, eğilen eğrilen; eğri, kanburlu.
m. + dür (178a/13)
m. + olmağa (187a/12)
[= 2]

münharif: < Ar. 1. İnhiraf eden, sapan, doğru gitmeyen. 2. Çarpık, sapa. 3. Sağlam olmayan.
m. + ola (8a/17)
m. + olduğu (192a/1)
m. + olduğun (196b/10)
m. + olmayasın (135a/8)
m. + olub (208a/1)
[= 5]

münhasır: < Ar. 1. İnhisar eden, sınırlanmış, her yanı çevrili. 2. Yalnız bir kimseye veya bir şeye mahsus olan.
m. + olub (15b/12)
[= 1]

münhasif : < Ar. İnhisaf eden, sönükleşen, sönük, ışısız kalan.
m. + olmaya (27a/15)
[= 1]

münkad : < Ar. İnkıyâd eden, boyun eğen.
m. + oldılar (203b/10)
m. + olur (112b/17)
[= 2]

münkali: < Ar. Kal' edilen, kökünden sökülen.
m. + olub (182a/6)

m. + olur (106a/3)

[=2]

münkasım: <Ar. Kısım kısım bölünen, bölüm bölük olan, bölünmüş.

m. + olur (171a/14)

[=1]

münkaṭıṭ: <Ar. 1. İnkıta eden, kesilen, kesilmiş, kesik; aralıklı. 2. Arkası gelmeyen; son bulan. 3. Arada bağ kalmayan, ayrılmış.

m. (30a/6), (30b/6), (31a/1), (31b/11), (55b/15)

m. + dur (39a/5)

m. + ola (90a/16), (97b/9)

m. + olmakdan (133a/15)

m. + olmaya (188a/6), (97b/12)

m. + olsa (106a/5)

m. + olub (107a/9)

m. + olur (24b/6), (27a/5), (31b/3)

[=16]

münkaṭıṭ'a: <Ar. bk. münkaṭıṭ.

m. (55b/14)

m. + dur (29a/4), (56a/1)

m. + ola (146a/12)

m. + olur (96a/12)

[=5]

münkere: <Ar. 1. İnkâr edilmiş, edilen, kabul ve tasdik edilmeyen, reddedilen. 2. Şeriatçe yapılması caiz görülmeyen.

m. (113a/6)

[=1]

münkesir: <Ar. 1. İnkisar eden, kınlan, kırılmış, kırık. 2. Kırgın, gücenmiş.

m. (73b/9)

m. + olur (106b/2), (145b/12), (195a/14)

[=4]

münkeşif: <Ar. 1. İnkışâfeden, açılan, açılmış, meydana çıkmış; açık, görünen. 2. Keşfolunmuş, yeni bulunmuş.

m. (30a/3)

m. + olur (155a/8), (203b/2)

[=3]

münsec: <Ar. bk. Mensic

m. (182a/6)

m. + inde (102b/2)

[=2]

münşakk: <Ar. İnşikak eden, yarılan, yarılmış; yarma.

m. + olsa (111b/16)

[=1]

müntaşib: <Ar. Direk gibi dikilmiş.

m. (193b/6)

m. + ola (110b/17), (29b/12), (91a/2)

m. + olub (104a/14)

[=5]

müntefi: <Ar. İntifa eden, menfaatlenen, yararlanmış.

m. + olmaz (131b/2), (190b/14), (191b/16)

[=3]

müntehā: <Ar. 1. Nihayet bulmuş; bir şeyin varabildiği en uzak yer, son derece, son kerte. 2. Son uç.

m. + oldı (214a/12)

m. + sı (33b/4), (89b/7)

m. + sıdur (25a/6)

[=4]

müntehā-yı 'aceze: ?

m. (17b/5)

[=1]

müntemī: <Ar. İntimâ eden, yakınlık ve ilgi peyda eden.

- m. + olur (122a/2)
[= 1]
- müntezir** : < Ar. 1. İntişâr etmiş, yayılmış, açılmış; dağınık. 2. Duyulmuş, etrafa yayılmış, şişmiş.
- m. (21a/9), (21b/4), (36a/17), (58a/10), (72b/3)
m. + ola (97a/12)
m. + olan (12a/15)
m. + olmaz (105b/11)
m. + olsa (72a/7)
m. + olur (104b/14), (104b/15), (106a/2), (109a/5), (109b/8), (110a/12), (114b/15), (125a/8)
[= 17]
- münzil-i ahkâm-ı şer'î-i mübîn** : ?
m. (130b/6)
[= 1]
- mürde-seng** : < Far. Tabîi kurşun oksidi.
m. (120a/2), (125b/17)
m. + i (125b/1)
[= 3]
- mürdkûs** : bk. merdekûş
m. + tohmından (123b/7)
[= 1]
- mürekkab** : < Ar. Terkîb edilmiş, iki veya daha çok şeylerin karışmasından meydana gelen.
m. (30a/6)
m. + dür (32b/3)
m. + i (116a/12)
m. + ini (211a/8)
m. + ola (137b/4)
m. + olan (116a/12)
[= 6]
- müreккеbe** : < Ar. bk. Mürekkebe
- m. + dür (106a/4), (213b/11)
[= 2]
- mürîde** : < Ar. "Mercede" Hayvanlar için; azgın, haddi aşan, inat eden.
m. (40b/14)
[= 1]
- mürretü'l-hâyice** : < Ar. İltihap ağrısı, acısı.
m. (101a/2)
m. + nüñ (109a/15)
[= 2]
- mürretü'l-yâbise** : < Ar. Kuru ağrı.
m. (101a/2)
[= 1]
- mürre-yi bātına** : < Ar. Karın ağrıları, iç ağrılar.
m. + nuñ (116b/9)
[= 1]
- mürre-yi hâyice** : < Ar. İltihap ağrısı, acısı.
m. + dendür (115a/9)
m. + nüñ (116b/10)
[= 2]
- mürre-yi sevdâ'iyye-yi yâbise** : < Ar. Kuru kara safra iltihabı, ağrısı. (?)
m. (117b/3)
[= 1]
- mürre-yi yâbise** : < Ar. Kuru ağrılar.
m. + nüñ (109b/6), (117a/14)
[= 2]
- mürr-i cülnâr** : < Ar. + Far. Acı yabani nar çiçeği.
m. + dan (122b/5)
[= 1]
- mürtedd** : < Ar. İrtidâd eden, islâm dîninden dönen.
m. (8a/6)

m. + oldı (8a/6)

[=2]

mürtefi: <Ar. 1. İrtifa eden, yükselen, yükselmiş, yüksek; yüce. 2. Mürtefi' olmak, kaybolmak.

m. (103a/13), (16a/15), (193b/7), (24b/11), (29a/11), (29b/9), (35a/10)

m. + dür (187b/9)

m. + ola (184b/4), (187b/8)

m. + olan (89b/1)

m. + olduğu (146a/17)

m. + olmaya (27a/14)

m. + olsa (117b/17), (56a/4)

m. + olub (27a/16)

m. + olur (31b/2)

[=17]

mürür : <Ar. 1. Geçme, bir taraftan girip diğer taraftan çıkma. 2. Geçip gitme. 3. Sona erme.

m. + éde (152b/11), (212a/16), (41a/10), (41a/11), (41a/8), (42a/11), (42a/13), (42a/14), (42a/15), (70b/10), (71a/9)

m. + éden (212b/5), (212b/6)

m. + éder (36a/12)

m. + édüb (155a/9)

m. + étdükde (212a/15)

m. + étse (42b/2)

[=17]

müsâbakat : <Ar. Yarış, yarışma.

m. (37b/13)

m. + ında (138a/14)

m. + olunur (42b/5)

[=3]

müşâdere : <Ar. 1. Tanzimat'tan önce, herhangi kabahatli bir kimsenin malının hükümetçe, pâdişâh adına zaptedilmesi. 2. Memnu, yasak bir şeyin kanuna uygun olarak zabtı.

m. + olunur (42b/5)

m. + étmege (38a/3)

m. + étmekden (42b/8)

[=3]

müsâfir : <Ar. 1. Misafir, yoldan gelen, yolcu. 2. Yolculuk sırasında birinin evine inen konuk.

m. (210b/4)

m. + e (210b/4)

[=2]

müsâhele : <Ar. 1. İncelik ve uysallık gösterme. 2. Kolaylık gösterme. 3. Kolay sanma.

m. + den (147a/17)

m. + édecek (148a/3)

m. + yi (147b/1)

[=3]

müsâma : <Ar. 1. Göz yumma, hoş görme. 2. Aldırış etmeme. 3. Savsaklama.

m. + éderlerdi (211b/10)

[=1]

müsedded : <Ar. Tesdid edilmiş, uzunluğuna doğrultulmuş.

m. + den (144b/1)

m. + olduğu (146b/15), (150a/4)

m. + olsa (143a/1), (144a/7)

[=5]

müsedded-i şâmî: <Ar.

m. (145a/1)

m. + olduğu (150a/5)

[=2]

müsemma: <Ar. 1. Tesmiye olunan, bir ismi olan, adlanmış, adlı. 2. Muayyan, belirli [zaman].

m. + olan (109a/4)

[=1]

müsevvâ: <Ar. Eşit, denk, mutedil.

m. (75b/7)
[= 1]
müşhile: <Ar. 1. Kolaylaştırıcı. 2. İshal veren, bağırsakları temizleyen, kazuratu kolaylıkla dışarı attıran ilaç.
m. + yi (122b/1)
[= 1]
müslim: <Ar. İslam dininde olan.
m. (37b/11)
m. + olan (10b/1), (10b/1)
[= 3]
müslim bin 'amr: <Ar. Kişi adı
m. (37b/9)
[= 1]
müstağnî : <Ar. 1. Doygun, gönlü tok. 2. Çekingen, nazlı [davranan]. 3. Lüzumlu, gerekli bulmayan.
m. + degildir (180b/12)
m. + dür (170b/3)
m. + olduğda (215b/15)
m. + olur (168b/13), (5a/7)
m. + olursın (176b/8)
[= 6]
müstaḥakk: <Ar. Hak etmiş, hak kazanmış, lâyük.
m. + ı (207b/10)
m. + olur (189b/1)
[= 2]
müstaḥkem: <Ar. İstihkâm edilmiş, istihkâmlı, sağlamlaştırılmış, sağlam.
m. (193a/10)
m. + ola (193a/5), (193a/6), (84a/1)
m. + olduğda (83a/2)
m. + olmaya (102a/12)
m. + olsa (127a/13)

[= 7]
müstaḥsen: <Ar. İstihsân edilmiş, güzel sayılmış, beğenilmiş.
m. (39b/12)
m. + degildir (184a/3)
m. + dür (34a/12)
[= 3]
müsta'idd : <Ar. 1. İstîdadlı, kabiliyetli, bir şeye kabiliyeti olan. 2. akıllı, anlayışlı.
m. + olub (207a/17)
[= 1]
müstaḥill: <Ar. Başlı başına, kendi başına; kendi kendine, ayrıca,*bağımsız.
m. + dür (186a/2)
m. + olur (202b/1)
[= 2]
müstaḥîm: <Ar. 1. Doğru, düz, dik. 2. Temiz, namuslu, doğru.
m. + olmaz (77b/8)
m. + olsa (81a/11)
[= 2]
müstecedd: <Ar. 1. Yeni, yenilenmiş. 2. Şanslı. 3. Büyük, ulu.
m. (34a/12)
[= 1]
müstedîr: <Ar. Dâire şeklinde olan, değirmilenen, değirmi.
m. (169b/14), (25b/15), (30a/5), (39a/5)
m. + dür (178a/12)
m. + ola (31a/5)
m. + olduğundan (212b/17)
m. + olsa (56b/13), (56b/9)
[= 9]

müsteḥabb: < Ar. 1. Sevilen, beğenilen. 2. Farz ve vâcibden başka olarak sevap kazanılan iş. Sadaka vermek; oruç tutmak [mübarek günlerde-] gibi.

m. (23a/8), (23a/9), (34b/2), (34b/2), (38a/8)

m. + dur (136a/14), (204a/17), (208b/4), (209a/9), (215a/5), (215a/7), (23a/8), (24a/17), (39b/14), (39b/17), (40a/1), (40a/11), (40a/12), (58b/4)

m. + olan (19a/16)

[= 20]

müstemirr: < Ar. 1. İstimrar eden, bir düziye uzayıp giden. 2. Sürekli, devamlı; bir düziye, dâima.

m. + ola (82b/10), (82b/13)

m. + olur (111b/9), (75b/14)

[= 4]

müsterḥî: < Ar. Gevşek, sarkık, sölpük.

m. + olur (109a/6)

[= 1]

müsterîḥ: < Ar. İstirahat eden, rahat bulan, gönlü rahat, kaygısız.

m. + olur (107b/16)

[= 1]

müsteḥ'am: < Ar. Burunda urgan takılan yer ile dudak etrafının arası.

m. (26a/17), (26b/2)

[= 2]

müstetir: < Ar. İstitâr eden, gizlenen, gizli, saklı.

m. + olasin (183b/2)

[= 1]

müstevî: < Ar. 1. Düz, her tarafı bir. 2. Pişmiş, öğrenmiş, olgunlaşmış.

m. (153b/6), (153b/6), (172b/11), (187a/4), (79a/6), (81b/7)

m. + dür (186a/4)

m. + ola (27a/14), (78b/11), (87b/12)

m. + olan (178a/17)

m. + olduğun (147a/5), (155b/10), (166b/6), (199a/9)

m. + olmayınca (154b/15)

m. + olsa (197b/8), (79b/16), (81a/17)

m. + olub (79b/1), (81b/7)

m. + olur (80a/3)

m. + sin (181a/7)

[= 23]

müsteviye: < Ar. "Müstevî" 1. düz, her tarafı bir. 2. Pişmiş, öğrenmiş, olgunlaşmış.

m. + ola (136a/8)

[= 1]

müsteviyen: bk. müstevî

m. (147a/5), (149a/1), (150a/2), (167a/9)

[= 4]

müsteykız: < Ar. İstikazeden, uykudan uyanan.

m. (182a/17)

[= 1]

müşâbih: < Ar. Benzeyen, benzer.

m. + i (155b/1)

[= 1]

müşâhed: < Ar. Müşahede olunmuş, görülmüş, görülen.

m. + edersin (123b/12)

[= 1]

müşâhede: < Ar. Bir şeyi gözle görme.

m. (89a/6)

m. + eyledim (131a/6)

m. + eyledük (105a/13), (74b/11)

m. + eyledüm (131b/4)

m. + olunmağıla (115a/5)

m. + éder (207b/10)
m. + édersin (190a/1)
m. + étdük (22b/3)
m. + étmegile (204b/1), (204b/4), (204b/5)
m. + étmesi (204b/7)
[= 13]

müşāhere: <Ar. Aylıkla tutma; aylıklı çalışan.

m. (211a/3)

[= 1]

müşākelet : <Ar. Şekilde bir olma, uygunluk, benzeyiş.

m. + den (5a/15)

[= 1]

müşe‘ar: <Ar. Ana karnında 5. ayını tamamlamış, ruh verilmiş, kıllanmaya başlamış at yavrusu;

m. (41a/12)

[= 1]

müşebba‘: <Ar. İşba' olunmuş, doymuş, tok.

m. + ola (215a/7)

[= 1]

müşemmir: <Ar. 1. "Müşemmir" kararlı, uğraşan, bir işle canla başla uğraşan. 2. hayvanı otlatmak için kullanılan bir alet. (?)

m. (132b/12)

[= 1]

müşevveş: <Ar. Teşvîr edilmiş, belirsiz, karışık, düzensiz, karmakarışık.

m. + olmaya (205b/9)

[= 1]

müşkil : <Ar. 1. Güç, zor, çetin. 2. Engel, güçlük, zorluk, çetinlik.

m. (184a/16), (191a/16)

m. + dür (102b/16), (113b/14), (114b/12)

m. + olan (5a/11)

m. + olduğundan (191a/17)

m. + olur (180b/4), (83a/2), (83a/5)

[= 10]

müşrif : <Ar. 1. Yükselen, çıkan. 2. Ölüme pek yakın bulunan. 3. Etrafa bakan, etrafı gören. 4. Bir hal almaya yüz tutmuş olan.

m. (33a/2)

m. + dür (31b/12)

m. + olduğu (87a/2)

m. + olmuşdur (32a/10)

[= 4]

müşrik: <Ar. Allah'a şirk, ortak koşan.

m. + ler (6b/13), (8b/15)

[= 2]

müşrikîn: <Ar. Allah'a şirk koşanlar.

m. (5a/13)

[= 1]

müştağil : <Ar. İştigal eden, bir işle meşgul olan, uğraşan.

m. (3a/15)

m. + olma (109a/1)

m. + olsa (137b/2)

[= 3]

müştedd: <Ar. İştidâd eden, şiddetlenen, şiddetlenmiş, azan.

m. + ola (208a/14)

m. + olsa (56a/15), (88a/7)

m. + olub (112b/14)

m. + olur (103a/17), (103b/14), (106b/11),

(113b/4), (200a/9)

[= 9]

müştemil: <Ar. İstimâl eden, kavrayan, saran, içine alan.

m. (24b/14)

m. + ola (31a/2)
[=2]
müte'addî: <Ar. Taaddî eden, zulmeden; saldıran.
m. + oldıysa (2a/17)
[=1]
müte'affin: <Ar. Taaffün eden, bozulup fena kokan; kokmuş, çürük.
m. (108a/16)
m. + ola (115a/6)
m. + olmaya (107a/11)
[=3]
müte'ahhîr: <Ar. Teahhür eden, sonraya kalan, geciken.
m. + olmaya (192b/7)
[=1]
müte'allika: <Ar. 1. Asılı, bağlı. 2. Taallûk eden, ilgili, ilişiği olan.
m. + olan (3a/14)
[=1]
müte'allim: <Ar. Taallüm eden, ilim, bilgi edinen, öğrenen; okuyan, talebe (öğrenci).
m. (190b/13), (191b/11), (191b/16), (192b/1), (23a/6)
m. + olan (192b/16)
m. + üç (138a/2)
[=7]
müte'arrız: <Ar. 1. Taarruz eden, saldıran, sataşan. 2. Başkasının hakkına, hududuna geçen.
m. + ola (180a/1)
m. + olur (131b/12)
[=2]
müte'assir: <Ar. Teassur eden, güçleşen, güç, zor, çetin.
m. + dür (122b/8)

[=1]
müte'ayyîn: <Ar. 1. Taayyün edenler, belli, meydana gelenler. 2. Karar verilmişler. 3. Eşraftan, ileri gelen kimseler.
m. + olan (2b/2), (2b/3)
[=2]
mütebettil: <Ar. Tebettül eden, Allah'a yönelen.
m. (3a/13)
[=1]
mütebeyyin: <Ar. Tebeyyün eden, meydana çıkan, anlaşılın.
m. + olur (174a/15)
[=1]
müteceviz: <Ar. 1. Tecâvüz eden, geçen, aşan. 2. Sataşan, saldıran; sarkıntılık eden. 3. Fazla, çok.
m. (85b/9)
[=1]
müte'essir: <Ar. 1. Teessüre kapılan, hüznü, kederli, üzüntülü. 2. Birinin acısıyla acılanan.
m. + oldukları (205a/6)
m. + olmazlar (205a/6)
[=2]
mütefâvite: <Ar. "mütefâvit" Birbirinden farklı, çeşitli olan, aralarında fark bulunan.
m. + dür (86b/7)
[=1]
mütefâzıla: <Ar. "mütefâzıl" 1. Fazilet ve bilgi yansına çıkan. 2. Fazla, artık.
m. (86b/7)
[=1]
müteferri'a: <Ar. "müteferri'" 1. Teferru' eden, bir kökten yarılan, dal budak salan. 2. Bir kökle ilgili olan.
m. + dur (186b/12)

m. + olur (177a/7)
[= 2]
müteferrid : <Ar. Teferrüdeden, tek ve yalnız olan, eşi emsali olmayan.

m. + dür (215b/14)
[= 1]

müteferrik : <Ar. Teferruk eden, dağınık, ayn ayn.
m. + olur (111a/7)
[= 1]

müteferrika: <Ar. 1. Ufak tefek masraflar için ayrılan para. 2. Çeşitli işler gören. 3. Pâdişâh, sadrâzam ve vezirlerin emirlerini götüren kimse.

m. + olur (31b/3)
[= 1]

müteferris: <Ar. Teferrüs eden, anlayan, anlayışlı.
m. + olmaya (131a/12)
[= 1]

mütegayyir: <Ar. 1. Tagayyür eden, değişen, başkalaşan. 2. bozulmuş, bozuk.

m. + olmaya (193b/10)
m. + olmazsın (137b/2)
m. + olub (72b/11)
m. + olur (112b/9), (143a/10), (193a/11), (193a/9), (35a/1), (35a/6)
m. + olursa (193a/6)
[= 10]

mütegayyire: bk. mütegayyir
m. + olur (35a/3)
[= 1]

mütehallil: <Ar. Tahallül eden, hallolmuş, erimiş, çözülmüş.
m. + olur (127a/2)
[= 1]

müteharrik: <Ar. Taharruk eden, yırtılan.

m. + olması (169b/13)

m. + olmaya (131b/10)

m. + olmayasın (135b/10)

m. + olmaz (169a/13)

m. + olur (187b/2)

[= 5]

mütehayyer: <Ar. Hayrette kalınan, şaşılacak şey.

m. + oldı (197b/5)

[= 1]

mütehayyir: <Ar. Şaşmış, şaşırmış olan, hayrette kalan.

m. + olurlar (88a/10)

[= 1]

müteheyî: <Ar. “müteheyî” Hazırlanan, hazırlanmış, hazır.

m. + olub (147b/15)

[= 1]

müteheyî: <Ar. Hazırlanan, hazırlanmış, hazır.

m. + olduğda (168b/14)

[= 1]

mütekkabil: <Ar. Kabul eden, üstüne alan.

m. + in (181a/7)

[= 1]

mütekkalib: <Ar. Takallüb eden, dönen, değişen.

m. (72b/14)

[= 1]

mütেকellif : <Ar. Tekellüf eden, külfetli, zahmetli bir iş tutan.

m. (148b/9)

[= 1]

mütemekkin: <Ar. Temekkün eden, mekânlanan, yerleşen, yerleşmiş [bir yere], oturan.

m. + olduğı (167b/12)

[= 1]

mütemekkin: <Ar. Temekkün eden, mekânlanan, yerleşen, yerleşmiş [bir yere], oturan. bk. mütemekkin

m. + olur (115a/11)

[= 1]

mütemenniye: <Ar. Hayvanlar için; arzulamak, menisini akıtmak.

m. (40b/14)

[= 1]

mütemeyyiz: <Ar. Temeyyüz eden, seçilen, seçkin.

m. + olur (34b/13)

[= 1]

mütemmem: <Ar. Tamamlanmış, eksiği kalmamış.

m. + olsa (103b/12)

[= 1]

mütesāvi: <Ar. Birbirine müsāvî (*eşit), eş olan.

m. + dür (171b/2)

[= 1]

mütesāviye: <Ar. "Mütesāvi" birbirine müsāvî (*eşit), eş olan.

m. + dür (171b/9)

m. + ola (171b/7)

[= 2]

müteşā'ibe: <Ar. "Müteşā'ib" Budaklanmış ve perakende olmuş, dağılmış.

m. + olur (186b/8)

[= 1]

müteşebbik: <Ar. Teşebbük eden, şebeke şeklinde bulunan, ağ gibi birbirine geçen.

m. + olduğu (114a/17)

[= 1]

mütevāliyen: <Ar. Art arda, üst üste, bir düziye, aralık vermeden.

m. (126a/14), (95b/15)

[= 2]

mütevakkıf: <Ar. 1. Tevakkuf eden, duran, bekleyen, eğlenen. 2. Bir şeye bağlı olan, ancak onunla olabilen.

m. + oldıysa (201b/14)

[= 1]

mütevakkıfa: <Ar. bk. mütevakkıf

m. + oldıysa (2b/2)

[= 1]

mütevekkilün 'alā'l-lāh: <Ar. Allah'a tevekkül ederek, Allah'a sığınarak.

m. (211b/7)

[= 1]

mütevellī: <Ar. Birinin yerine geçen.

m. + olan (106b/9)

[= 1]

mütevellid: <Ar. 1. Tevellüd eden, doğan, dünyaya gelen. 2. Meydana gelmiş, doğmuş.

m. + olan (203a/13)

[= 1]

mütevellide: <Ar. bk. mütevellid

m. + dür (108a/14)

[= 1]

müteyemmin : <Ar. Teyemmün eden, meymenetli, uğurlu sayan.

m. (20a/7)

m. + dür (57a/7)

[= 2]

müteyessir: <Ar. Kolaylıkla olabilen, kolay yapılabilir.

m. (73a/14)

m. + olub (72b/2)

[= 2]

müttefik: < Ar. 1. Bağlaşmış, birleşmiş, anlaşmış.
2. Fikirce beraber olan.

m. + olalar (197a/4)

[= 1]

müttesi: < Ar. Tevessü' eden, genişleyen.

m. + olsa (59a/14)

[= 1]

müvelled: < Ar. 1. Tevlîdedilmiş, doğmuş, doğurmuş, doğma. 2. Melez, kanı karışık. 3. Aslında yok iken sonradan meydana gelmiş.

m. + dür (217a/15)

m. + olan (91a/6)

[= 2]

müvellede: < Ar. bk. mütevelled

m. + nüñ (171b/12)

[= 1]

müvellehe: < Ar. Yüzün ön tarafına yakın, dik olan kulaklar.

m. (25a/7), (25a/8)

[= 2]

müyesser : < Ar. Kolayı bulunup yapılan; kolay gelen, kolaylıkla olan.

m. + eyledi (4b/11)

m. + ola (7a/12)

[= 2]

müzâhame: < Ar. 1. Zahmet, sıkıntı verme. 2. Kalabalık; itişe kakışa hücum etme [bir yere].

m. (186a/10)

[= 1]

müzâhim: < Ar. 1. Zahmet, sıkıntı veren. 2. Aykırı gelen.

m. + ola (186a/11)

[= 1]

müzâkere: < Ar. Bir konuyla ilgili fikir alışverişinde bulunma, oylaşma.

m. + yi (83a/8)

[= 1]

müzâyaka: < Ar. Sıkıntı, darlık, parasızlık; yokluk.

m. (186a/11)

m. + larda (13a/6)

[= 2]

müzeyyen: < Ar. Zînetlendirilmiş, süslenmiş, süslü.

m. (20b/13), (37b/6)

[= 2]

-N-

na'ame: < Ar. 1. Deve kuşu. 2. İncik kemiği. 3. Taban. 4. Beyni saran ince deri.

n. (93b/12)

[= 1]

na'at: < Ar. 1. Bir şeyin niteliklerini övme. 2. Hz. Muhammed'in niteliklerini övmek, ondan şefaahat dilemek amacıyla yazılan kaside.

n. (3b/8)

[= 1]

nâb: < Ar. 1. Azı dişi. 2. Yaşlı deve.

n. (26b/15)

[= 1]

nâbi': < Ar. Yerden çıkıp fişkıran , kaynayan , akan

n. + olurdu (191b/7)

[= 1]

nabt : < Ar. Koltuk atları ve böğürleri beyaz olan at.

n. (62b/2)

[= 1]

nâ-cins: < Far. + Ar. 1. Cinsi bozuk, alçak, soysuz, aşağılık. 2. Aynı cinsten olmayan.

n. (19a/15), (88a/8)

[= 2]

nafaqa : <Ar. 1. Geçinmek için gerekli olan şeylerin bütünü, geçimlilik. 2. Bakım.

n. (10b/8), (96b/9)

[= 2]

nāfi' : <Ar. Menfaatlı, faydalı, kârlı.

n. (20a/6)

n. + dūr (116a/2), (116b/9), (117a/12), (117b/14), (118a/14), (118a/14), (118a/16), (119a/6), (11a/16), (121a/7), (121a/9), (121b/14), (124b/16), (125a/1), (125a/16), (125a/2), (125b/1), (125b/14), (125b/16), (125b/5), (126a/7), (126b/14), (127a/5), (127b/5), (137a/2), (179b/6), (179b/8), (97a/5)

n. + ola (120b/3)

[= 30]

nāfiz : <Ar. 1. Delen, delip geçen. 2. İçeriye giren, işleyen. 3. Te'sir yapan, sözü geçen.

n. + ola (169b/15)

[= 1]

nā-gāh : <Far. 1. Vakitsiz. 2. Ansızın, birdenbire.

n. (11b/14), (205b/15), (207a/7), (209a/5), (209b/2), (210a/2), (214a/17), (214b/8)

[= 8]

nāhız : <Ar. pazının başında bulunan et.

n. (29b/5), (29b/6)

n. + da (29b/5)

n. + dūr (29b/5)

[= 4]

nāhiq : <Ar. bk. nāhiqīn, nāhiqān.

n. (93b/10)

[= 1]

nāhiqān : <Ar. Yüzde gözlerin altında bulunan yüksek, iki kemik. bk. nāhiqīn.

n. (26a/15)

[= 1]

nāhiqīn : <Ar. Yüzde gözlerin altında bulunan yüksek, iki kemik. bk. nāhiqān.

n. (26a/13)

[= 1]

nāhir : <Ar. bk. Nāhirān

n. (29b/7)

[= 1]

nāhirān : <Ar. "naḥm" Göğüste bulunan iki damar.

n. (29b/9)

[= 1]

nā-ḥiyām : <Far. + Ar. "ḥīm" Huysuz, hayvanın huysuz olması.

n. (101a/5)

[= 1]

naḥra : <Ar. Burun deliği.

n. (26a/17), (26b/4), (26b/8)

[= 3]

nā'il : <Ar. muradına eren, ermiş, ele geçiren.

n. + ola (155a/2)

n. + olmaz (197b/7)

n. + olmuşlardır (9a/10)

n. + olur (22a/1)

[= 4]

naḥara : <Ar. Tırnağın ardında, arkasında bulunan yarık ve çukurdur.

n. (30b/15), (30b/4)

[= 2]

naḥāvet : <Ar. Paklık, temizlik.

n. + i (105a/2)

[= 1]

naḥd-ı 'ömr : <Ar. Ömrün kıymeti, en kıymetli ömür.

n. + üm (3a/17)

[= 1]

nākış: < Ar. 1. Noksan, eksik; tam olmayan. 2. Kusuru olan, kusurlu.

n. (106b/3), (191b/2), (59b/10), (85b/10)

n. + a (73a/9)

n. + dur (88a/14)

n. + ola (176b/15), (59b/11), (89b/11), (89b/13), (90b/2)

n. + olan (90a/14)

n. + oldu (190b/11), (42b/13)

n. + olmasına (42b/15)

n. + olmaya (72a/1)

n. + olmayasın (75a/9)

n. + olsa (24a/5), (75b/4)

n. + olur (42b/10), (42b/8)

n. + olursa (187a/11), (187b/2)

[= 23]

nākışa : bk. nākış

n. (42b/15)

n. + olur (75a/17)

[= 2]

nākışlu: < Ar. + T. Nakışı olan, nakışlı.

n. (217b/1)

[= 1]

naķī: < Ar. Temiz, pak.

n. (105a/2), (117b/3)

n. + olmaz (104b/7)

[= 3]

naķille-: < Ar. + T. Nakletmek, göndermek, sevk etmek.

n.-rken (137a/6)

[= 1]

naķl: < Ar. 1. Bir şeyi başka bir yere götürme. 2. Taşıma, aktarma, geçirme.

n. (144a/11), (20b/8), (35a/5)

n. + de (143a/16)

n. + den (143a/9)

n. + dür (151a/8)

n. + e (149a/11)

n. + eyle (146b/14), (146b/16), (146b/16), (146b/16), (146b/17)

n. + eylediler (146a/5), (76b/16)

n. + i (104a/1)

n. + idür (142b/1)

n. + inde (143a/16)

n. + inden (142a/3)

n. + êde (151a/4), (151a/4)

n. + êder (104a/1)

n. + êderken (149a/10), (183a/6)

n. + êdersin (143a/16), (143a/7), (144a/12), (151a/12), (151a/17)

n. + êdesin (136a/15), (143a/2), (145a/1), (148b/13), (156b/8), (216b/10)

n. + êt (156b/5)

n. + êtdigün (153b/11)

n. + êtdügi (149a/9)

n. + êtmege (138a/16)

n. + êtmegile (140b/14)

n. + êtmek (143a/13), (144a/2), (144a/7), (156b/11)

n. + êtmekde (182b/17)

n. + êtmez (143a/17)

n. + êtse (34b/7)

[= 46]

naķl-i ceyyid: < Ar. Mızrak, süngü gibi aletlerde kullanılan bir atış türüdür. Rumh taliminin başlangıcıdır.

n. + dür (145a/4)

[= 1]

naql-i ĥorāsānī-yi qādīm: <Ar. Mızrak, süngü gibi aletlerde kullanılan bir atış türü.

n. (143a/8)

[= 1]

naql-i muħdeṣ: <Ar. Mızrak, süngü gibi aletlerde kullanılan bir atış türü.

n. + den (144a/11)

[= 1]

naql-i muħdeṣ-i ṣağrī: <Ar. Mızrak, süngü gibi aletlerde kullanılan bir atış türü.

n. (143b/1)

[= 1]

naql-i ṣağrī: <Ar. Mızrak, süngü gibi aletlerde kullanılan bir atış türü.

n. (148b/13), (150a/4), (156b/8)

n. + dür (144a/11)

[= 4]

naql-i ṣāmī: <Ar. Mızrak, süngü gibi aletlerde kullanılan bir atış türü.

n. + dür (144b/1)

[= 1]

naḳṣ-ı ernebe: <Ar. Burun ucu eksikliği, hayvanda burun ucunun olmaması.

n. (102a/2)

[= 1]

naḳṣ : <Ar. 1. noksan, eksiklik. 2. eksiltme, azaltma

n. (34b/11), (74a/12)

n. + dan (42a/2)

n. + olmazsın (147b/1)

[= 4]

naḳṣ-ı ernebe : <Ar. Burun ucu eksikliği, hayvanda burun ucunun olmaması.

n. (102a/2)

[= 1]

naḳṣ: <Ar. 1. Resim. 2. Duvarlara, tavanlara yapılan yağlı veya sulu boya resim, süsleme sanatı. 3. İpekle, sırma ile işleme. 4. (Mecazi anlam) Renk; hile.

n. + ı (171b/6), (171b/6), (215a/9)

n. + ina (195a/2)

[= 4]

naḳṣ-ı cihān: <Ar.+Far. Evrenin naḳṣı, süsü, rengi.

n. (3b/7)

[= 1]

namāz : <Far. İslamın beş şartından biri olan ve Müslümanların günde beş vakit, dinî kurallara göre yapmak zorunda oldukları ibadet.

n. + da (189b/10)

n. + ı (208b/4)

[= 2]

naʿl: <Ar. At, eşek, öküz vb. yük hayvanlarının tırnaklarına çakılan, ayağın şekline uygun demir parçası.

n. (102b/12), (96a/11), (96a/13), (97b/10), (97b/10), (97b/11), (97b/11), (97b/3), (97b/6), (98a/11), (98a/12), (98a/13), (98a/15), (98a/15), (98a/5), (98b/14), (98b/6), (98b/6), (99a/2), (99a/3)

n. + ı (102b/14), (107a/12), (98a/6)

n. + ları (97b/12)

n. + u (97b/15), (97b/9), (98b/16)

[= 27]

naʿl-bend : <Ar. Nalbant.

n. (102b/12), (118b/7), (97b/4), (98a/1), (98a/15), (98b/5), (99a/5)

n. + e (97b/12), (97b/5)

n. + ü (100b/11)

[= 10]

naʿlbend-i ḥayl-i meydān-ı sūḥān

n. (4b/2)

[= 1]

naʿlsız: < Ar. + T. Nalsız, nalı olmayan.

n. (98a/8)

[= 1]

nām: < Far. 1. İsim, ad. 2. Ün, lakap.

n. (3a/10), (4b/16)

[= 2]

nāme: < Far. 1. Mektup. 2. Kitap, mecmua.

n. + de (214b/15)

[= 1]

nāmūs: < Ar. Bir toplum içinde ahlak kurallarına ve toplumsal değerlere bağlılık, iffet.

n. + ı (203b/1)

[= 1]

naʿnaʿ: < Ar. Nane.

n. (127a/9)

[= 1]

nānḥuvāh : < Far. Anason. (Pinpinella anisum)

n. + dan (126b/16)

[= 1]

nār: < Ar. Ateş, alev; cehennem.

n. (18b/11), (84b/14)

[= 2]

nār-ı ḥurūb: < Ar. Savaşların ateşi.

n. (16a/8)

[= 1]

nās: < Ar. İnsanlar, halk, herkes.

n. (40a/14), (108b/1), (118b/11), (126a/6),
(132b/17), (148a/10), (170a/14),
(183a/17), (190a/6), (190b/4), (190b/9),
(195b/14), (201a/16), (205a/5), (85b/15)

n. + dan (177a/13), (83a/7), (83b/15)

n. + den (148a/9)

n. + e (118b/15), (188b/14)

n. + ı (131b/13), (135a/17), (136b/4),
(170b/2)

n. + u (105a/10), (114a/5), (122a/9),
(124a/13), (131b/15), (131b/15),
(153b/14), (155a/15), (170a/11),
(175b/11), (177a/8), (179a/14), (179a/16),
(184a/2), (192a/8), (200a/14), (204a/12),
(208b/17), (208b/17), (41b/2), (58b/8),
(86b/14), (95a/15), (96a/13), (98a/11)

[= 50]

naşb: < Ar. Dikme, saplama.

n. + olunan (193a/11), (193a/3)

[= 2]

nāşıye : < Ar. Alın.

n. (24b/15), (38b/2), (56b/5)

n. + dür (24b/15), (25a/2)

n. + lerden (24b/16)

n. + nū (24b/10), (24b/13), (25b/9),
(37b/8), (38a/13), (56b/5), (89b/11)

n. + si (47b/2), (48a/2), (48b/1), (49a/1),
(50a/2), (53b/1), (54b/2), (54b/6), (55a/2)

n. + ye (56b/3), (56b/7)

[= 24]

naşīb: < Ar. 1. Pay, hisse. 2. Birinin elde edebildiği şey. 2. Allah'ın kısmet ettiği şey.

n. + ola (208a/14)

[= 1]

naşīb-i ekşer: < Ar. En çok sahip olabileceği şey, payına düşen şey, en büyük nasip.

n. (208a/13)

[= 1]

naşihat: < Ar. Öğüt.

n. (212a/4), (5a/12)

n. + den (205a/5)

n. + eyledi (212a/4)

[=4]

naşr: <Ar. 1. Yardım. 2. Üstünlük.

n. + ı (131a/10)

[=1]

nasūr : <Ar. bk. nūsūr.

n. (39a/14)

n. + daki (106b/17)

n. + uñ (39a/14), (39a/15)

[=4]

nāsūr : <Ar. bk. nūsūr.

n. (101b/16), (101b/16)

[=2]

nāverd: <Far. Savaş; döğüş, cenk meydanı, atların dolaştırıldıkları meydan; cevelan.

n. (136a/1), (136a/11), (136a/17),
(136a/3), (136a/7), (140b/12), (154b/5),
(5a/3), (79b/13)

n. + de (136a/15), (136a/5), (140b/7),
(79b/16)

n. + den (140b/5)

n. + e (153b/5)

n. + i (135b/17), (140b/13), (155b/10)

n. + iñ (136a/16), (136a/7), (137b/11)

n. + iñde (154b/6)

n. + üñi (136a/16)

n. + eder (136b/7)

n. + edesin (136a/12)

[=25]

nāverdāt : <Far. Savaşlar, döğüşler, savaş yapılan meydanlar.

n. (154a/1)

[=1]

nāz: <Far. 1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda. 2. Yalvarma, rica.

n. (144a/5)

[=1]

nāzar : <Ar. 1. Bakma, göz atma. 2. Düşünme. 3. Göz değme.

n. (148b/1), (38a/10), (98a/1)

n. + a (170b/6)

n. + dur (192b/10)

n. + eyle (103b/3), (179a/2), (19b/17),
(34b/14), (77b/17), (79b/7), (86a/14),
(87b/2)

n. + eyledi (207a/6), (214a/10)

n. + ı (105a/3), (105a/4), (113b/3),
(215b/5), (4b/4)

n. + ında (212a/12)

n. + ını (137b/16)

n. + ınıñ (38a/12)

n. + olunur (171a/12)

n. + olunur (39b/10)

n. + uñ (179a/2)

n. + uñı (197a/10)

n. + ède (186b/17), (192b/4), (196a/13),
(34a/10), (34b/9), (35a/17), (41b/7),
(68a/17), (69b/11), (69b/14), (71a/11),
(71a/16), (72b/10), (72b/14), (72b/7),
(72b/8), (73a/1), (73a/7), (83a/14), (83a/9)

n. + èdeler (211b/5)

n. + èdem (212a/2)

n. + èden (197a/8), (38a/1), (5a/6), (91a/4)

n. + èder (216a/3)

n. + èdere (34b/16)

n. + èdesin (104a/7), (148b/1), (148b/8),
(148b/9), (154b/4), (178b/15), (196b/4),
(34b/16), (34b/17), (35a/1), (35b/16),
(35b/17), (74b/13)

n. + edünj (210b/16)
n. + etdükde (34a/14), (91a/5)
n. + etdükden (67b/4)
n. + etmek (34b/13)
n. + etmekdür (204a/5)
n. + etmeyesin (197a/11), (35a/8)
n. + etse (56a/8)
[= 77]

nazara: <Ar. “nazar” 1. Bakma, göz atma. 2. Düşünme. 3. Göz değme.

n. + etmesün (170b/6)
[= 1]

nāzır : <Ar. 1. Nazar eden, nezâket eden, bakan, gözeten. 2. Bir yüzü bir tarafta olan.

n. (81b/12)
n. + a (38a/5)
n. + dur (11a/14)
n. + olan (99b/5), (99b/6)
[= 5]

nāzikī : <Ar. 1. Naziklik, incelik, nezaket. 2. Semerin arkasını tutan demiri halka şeklinde olan uyan çeşidi.

n. (132b/13)
n. + de (132b/17)
n. + den (133a/3)
n. + dür (132b/14), (133a/3)
[= 5]

nāzil: <Ar. 1. Yukarıdan aşağı inen, inici. 2. Bir yere konan, bir yerde konaklayan.

n. (14a/11)
n. + olan (203a/5)
n. + oldı (15a/12)
[= 3]

nāzile: <Ar. 1. Belâ, sıkıntı. 2. İnme. 3. Nezle.

n. + olan (9b/10)
n. + olmuşdur (11b/9)
[= 2]

nāzir: <Ar. Gem yapımında kullanılan uzun, yumuşakça bir ağaç.

n. (169a/10)
n. + in (169a/10)
[= 2]

nāzır : <Ar. Benzer, eş.

n. + üm (5a/14)
[= 1]

nāzire: <Ar. 1. Örnek, karşılık. 2. Karşılık olarak, benzetilerek yapılan davranış, söz.

n. + dür (4b/15)
[= 1]

nāzım : <Ar. 1. dizme, tertîbetme, sıraya koyma. 2. sıra, tertip.

n. (1b/12), (2b/1), (2b/4), (42a/16)
[= 4]

nāzüklik: <Far. + T. Naziklik, nazik olma durumu veya nazikçe davranış.

n. + de (21a/7)
[= 1]

ne: 1. Hangi. 2. Nasıl, ne şekilde. 3. Ne olur, ne var. 4. Ya. 5. Ne kadar, ne çok. 6. Kim.

n. (103a/14), (103a/14), (105b/15), (107b/14), (110a/16), (111a/14), (112a/3), (114a/11), (115a/11), (118a/10), (12a/11), (133b/15), (133b/15), (145b/12), (146a/12), (148b/6), (148b/8), (14b/11), (167b/6), (167b/7), (168b/9), (169b/2), (171a/16), (171a/16), (179b/15), (187a/15), (188a/7), (189a/10), (189a/2), (189a/2), (191a/13), (191a/14), (193a/2), (193b/7), (193b/7), (196a/6), (196a/7), (19b/2), (19b/5), (19b/6), (19b/6), (200a/4), (206a/10), (206a/10), (206a/12),

(206a/6), (206a/6), (206a/7), (206b/7),
(209a/12), (209b/12), (209b/13),
(210a/11), (213a/10), (22a/13), (23b/5),
(24a/13), (24a/13), (26a/12), (31a/14),
(31a/14), (31a/14), (31a/4), (31a/5),
(34a/12), (36b/1), (4a/5), (67b/8),
(68a/15), (68a/17), (68b/2), (6b/17),
(72b/16), (74b/7), (75a/5), (7a/14),
(83b/2), (86a/13), (87a/13), (95a/2),
(96b/1), (98b/2), (9a/16)

n. + dür (137b/13), (137b/13), (19a/15),
(19b/1), (23a/9), (23a/9), (34b/2), (34b/2),
(78a/16)

n. + edügin (201b/16)

n. + ye (22b/1)

[=94]

nebât: <Far. Nöbet şekeri.

n. (120b/2)

[= 1]

nebât sükkeri: <Far. Nöbet şekeri, nebat şekeri.

n. (126b/14)

n. + n (120b/2)

[=2]

nebī: Ar. 1. Peygamber. 2. Haberci.

n. (3b/14)

n. + ye (20b/11)

[=2]

nebiyyi'l-lāh: <Ar. Allah'ın peygamberi.

n. (12b/1)

[= 1]

necāt: <Ar. Kurtulma, kurtuluş.

n. (131b/5), (131b/6), (13a/7), (59a/1),
(6b/5)

[=5]

necīl: <Ar. Büyük ayırık otu.

n. (117b/1), (117b/2)

[=2]

neclā: <Ar. Yoğun, iri, geniş göz.

n. (26a/2), (26a/3)

[=2]

neden: Bir olayı ve durumu gerektiren, doğuran başka olay veya durum, sebep.

n. (67b/17)

[= 1]

nedīm-i zarīf: <Ar. Yakın dost beğenilir ve nükteli olanı, sohbet arkadaşı.

n. (208b/6)

[= 1]

nef̄: <Ar. menfaat, fayda, kâr, çıkar.

n. + i (117a/8), (21b/3)

n. + leri (21a/12)

n. + eder (118b/15)

[=4]

nefer: <Ar. 1. Bir adam, tek kişi. 2. Rübesi olmayan asker, er.

n. (189b/1)

[= 1]

nefes: <Ar. 1. Soluk. 2. Soluk alacak kadar geçen zaman, an.

n. (137a/5), (36b/8), (75a/12)

n. + i (104a/13), (109a/6), (109b/16),
(109b/8), (111a/17), (111a/8), (111b/15),
(112a/8), (117b/17), (182a/17), (188a/6),
(19b/8), (23b/1), (23b/10), (23b/10),
(23b/11), (23b/8), (23b/9), (36b/1),
(36b/8), (59a/14), (59b/6), (67a/8),
(69b/12), (69b/14), (72a/1), (73a/11),
(73a/9), (73b/16), (75a/16), (75a/17),
(75b/2), (78a/17)

n. + iñ (132b/6)

n. + iñi (132b/8), (134b/14)

n. + ine (68a/10)

n. + ini (103b/5), (103b/6), (109a/5),
(110b/3), (111a/9), (193b/10), (73b/15),
(73b/7), (79a/12)

n. + inüñ (23b/1), (38b/15)

n. + leri (166b/3)

n. + üñ (23b/10), (24b/3), (27a/12)

n. + ünji (134b/11), (135b/12), (182a/10)

n. + üni (132b/7)

[= 59]

nefñ : <Ar. 1. Üfürme. 2. bk. Nefñ

n. (100b/13)

n. + olunur (116b/12), (41a/12)

[= 3]

nefña : <Ar. 1. Üfürük. 2. Karın şişmesi, şişkinlik,
[kelimenin "nifha, nüfha" şekilleri de vardır].

n. (109a/10)

n. + nuñ (116b/3)

[= 2]

nefña : <Ar. 1. Yayılmak. 2. Soluk. 3. "nefñ"
soğuk.

n. (101a/2)

[= 1]

nefñatü'l-batn : <Ar. Karnın şişmesi.

n. (101a/12)

[= 1]

nefña-yı batn : <Ar. Karnın şişmesi.

n. + uñ (113b/6)

[= 1]

nefir: <Ar. Üç günlük at yavrusuna verilen isim;
pek ürkek at.

n. (42a/2)

[= 1]

nefret: <Ar. 1. Bir kimsenin kötülüğünü,
mutsuzluğunu istemeye yönelik duygu. 2.
Tiksinme, tiksinti.

n. + eyledi (83a/11), (83a/15)

n. + i (82b/3), (83a/4), (83a/7)

n. + éde (83a/9)

n. + éder (113a/7), (83a/10), (83a/3)

n. + édicek (82a/17)

n. + édüb (167b/8), (82a/16)

n. + étdügi (82a/15)

n. + étmekden (83a/4)

n. + étmeye (82a/13), (82a/14), (82a/15)

[= 17]

nefs : <Ar. 1. Ruh, can, hayat. 2. İnsanın yeme
içme gibi biyolojik ihtiyaçları. 3. Kendi, şahıs. 4.
Asıl, maya, cevher. 5. Bir şeyin tâ kendisi. 6.
Dölsuyu. 7. İç, iç taraf.

n. + i (138b/10), (138b/8), (138b/9),
(13a/4), (13a/8), (145b/3), (191a/5),
(201b/14), (202b/11), (202b/13),
(202b/15), (204a/13), (204a/17),
(204b/10), (20b/12), (23a/5), (78b/1),
(84a/10), (88a/11)

n. + in (147b/6), (5b/7)

n. + inç (134b/1), (135b/8)

n. + inçde (131b/17)

n. + inçi (166b/16)

n. + inçüze (15a/2)

n. + inçüzi (14b/14)

n. + inçüzün (9b/8)

n. + inde (192b/13), (204b/3), (81a/9),
(86a/9)

n. + inden (138b/6), (147a/12), (191b/8),
(83b/14)

n. + ine (202b/12)

n. + ini (138a/11), (197b/10), (20b/8),
(213b/16), (23a/2)

n. + inüñ (107b/4)

n. + leri (7b/15)

n. + leriñüz (6b/6)	[= 1]
n. + leriñüzle (9b/6)	nefy: <Ar. Sürme, sürgün etme.
n. + lerine (202b/9)	n. + édüb (130b/16)
n. + leriyle (189b/17), (5b/13), (8b/8), (9a/9), (202a/3)	[= 1]
n. + üm (15b/6), (5a/8)	nehdí : <Ar. 1. Yol, sofra arkadaşı. 2. Düşmana karşı saldıran kişi.
n. + ümde (209a/8)	n. + den (59a/2)
n. + ümize (81b/5)	[= 1]
n. + üñ (137b/4), (145b/5), (146a/13), (202a/8), (77a/10)	nehş : < Ar. 1. Göğsün üst kısmı, boğaz. 2. Boğazlama, kesmek, hayvan kesmek. 3. Hayvanın omurgasının görülen, büyüklüğü elma kadar olan şişlik.
n. + üñde (153a/4)	n. (100b/15), (106b/4)
n. + üñe (19b/17)	[= 2]
n. + üñi (178a/2), (80a/7)	nehār: <Ar. Gündüz.
[= 65]	n. + uñ (117a/15)
nefs : <Ar. Tükürükle üfleme, üfleme.	[= 1]
n. + olundı (19a/13)	nehş: <Ar. 1. Göğsün üst kısmı, boğaz. 2. Boğazlama, kesmek, hayvan kesmek. 3. Hayvanın omurgasının görülen, büyüklüğü elma kadar olan şişlik.
[= 1]	n. (172b/2)
nefs-i emr: <Ar. “Nefsü'l-emr” Aslına bakılırsa, gerçekte.	[= 1]
n. + de (136a/7)	nehy: <Ar. Yasak etme.
[= 1]	n. + eyledüm (85a/17)
nefs-i fūrūsiyyet: <Ar. At biniciliğinin aslı, cevheri.	n. + olundı (203a/7)
n. + dür (77b/4)	n. + éde (212a/10)
[= 1]	[= 3]
nefs-i kitfeyn: <Ar. İki omuz küreğinin iç tarafı.	nekb: <Ar. bk. şudām (Hayvanların başında olan bir hastalık.)
n. (29b/4)	n. (101a/13)
[= 1]	n. + üñ (114a/14)
nefs-i libās-ı fāhır: <Ar. Kıymetli, değerli kıyafetlerin nefsi.	[= 2]
n. + i (202a/5)	nem: <Far. 1. Havada bulunan su buharı. 2. Hafif ıslaklık, az yaşlık, rutubet.
[= 1]	
nefs-i pādīşāhī: <Ar. Padişahın nefsi.	
n. + ye (204b/15)	

n. (194a/12)
[= 1]

nemle: <Ar. 1. "nemli" Uyuşma, karıncalanma, uyuşukluk, hissizlik, sızlama, kaşınma. 2. Egzama, mayasıl. 3. Tırnakta görülen yarık.
n. (100b/15), (106b/12), (106b/15)
[= 3]

nemle-yi bātne: <Ar. Karnın uyuşması, karında hissizlik.
n. + nūḡ (117a/8)
[= 1]

nemli: <Far. + T. Nemi olan, az ıslak, rutubetli, kuru karşıtı.
n. (195b/4)
[= 1]

nem-nāk: <Far. Nemli, yaş.
n. (195b/2), (195b/8)
[= 2]

nerād: <Ar. Hint sümbülü, sümbül-i rumi.
n. (108a/2)
[= 1]

nerd-bān : <Far. Merdiven.
n. (107b/14)
[= 1]

nére: “Hangi yer, hangi taraf?” anlamlarına gelen bir söz.
n. + de (191b/6), (205b/14)
n. + dedür (103a/13)
n. + den (191b/3), (191b/7)
n. + dendür (103a/3)
n. + sinde (104b/10)
n. + ye (137b/9), (138a/12), (200a/5), (190a/15)
[= 11]

nesā: <Ar. 1. Kalça kemiğinden ayakların ucuna kadar uzanan sinir. 2. İnciğin içinde bulunan kapalı, görünmez bir damar.

n. (14a/8), (14a/9), (33b/14)

n. + sı (36a/17)

[= 4]

nesā ṭamarı: <Ar. + T. Nesa damarı.

n. + nı (14a/8)

[= 1]

neseb: <Ar. Nesil, soy.

n. + leri (19a/15)

[= 1]

nesl: <Ar. 1. Tenâsül uzuvları. 2. Bir çeşit kuş.

n. (12a/3), (93b/12)

n. + indendür (12b/9)

[= 3]

nesne: Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

n. (101b/8), (102a/5), (106a/16), (108b/8), (109b/4), (110a/5), (112b/15), (116b/1), (117a/3), (119b/15), (120a/13), (12a/8), (134b/2), (135b/7), (138a/7), (13a/13), (13a/15), (13a/16), (13b/1), (143a/13), (143a/8), (144a/11), (169b/3), (170a/8), (171a/9), (173b/4), (177a/15), (181a/2), (182b/12), (182b/7), (184a/16), (195b/15), (196b/14), (19b/14), (205a/14), (208a/10), (208a/5), (210a/12), (210a/14), (210a/14), (211b/10), (211b/3), (213a/6), (213b/15), (214a/4), (216b/13), (22b/10), (25a/3), (41b/6), (67b/7), (68a/8), (69a/17), (72b/5), (73a/6), (74a/1), (75b/1), (75b/12), (80a/6), (82a/7), (84b/12), (84b/13)

n. + den (189a/14), (212a/4), (83a/10)

n. + dūr (115a/15), (115a/15), (83b/6)

n. + nūḡ (131a/10), (213b/16)

- n. + ye (107a/13), (146a/4), (168b/11), (181a/2), (181b/13), (181b/17), (187b/4), (211b/6), (5b/5), (7a/13), (80a/11), (87a/13)
- n. + yi (113b/2), (114b/13), (115b/2), (115b/3), (135b/8), (167b/1), (190b/10), (193b/13), (198a/9), (204a/1), (205a/9), (209b/5), (211a/1), (211b/6), (212a/5), (59a/1), (75b/2), (80a/12), (96b/13)
- [= 100]
- nesr:** <Ar. 1. Akbaba [kuş]. 2. Kartal.
- n. (18a/3), (18a/3)
- [= 2]
- nesür:** <Ar. bk. nesr.
- n. (93b/11)
- [= 1]
- neş'e:** <Ar. Sevinç, neşe, şenlik, keyif.
- n. + da (4a/3)
- [= 1]
- neşit:** <Ar. sevinçli, neşeli, şenlikli.
- n. + ola (73a/4), (78a/6)
- [= 2]
- netice:** <Ar. Sonuç, son.
- n. + si (201b/10), (201b/11)
- [= 2]
- nev':** <Ar. Çeşit, tür, cins.
- n. (117b/2), (132a/7), (134a/10), (134a/13), (14a/12), (16b/17), (175b/6), (179b/14), (181b/14), (186a/2), (195b/2), (81b/15), (87a/16), (87b/17), (88b/13)
- n. + de (186a/14), (186a/9)
- n. + dür (126b/2), (178a/11), (179b/4), (185b/15), (69b/9), (86b/7)
- n. + e (87a/15)
- n. + i (178a/11), (87b/1)
- n. + ile (186b/8)
- n. + ini (178a/11)
- [= 28]
- nev'-i evvel:** <Ar. Önceki cins, ilk tür.
- n. + de (186a/4)
- [= 1]
- nev'-i uli'l-'azm:** <Ar. Allah'ın verdiği vazifeyi en iyi şekilde meydana getiren peygamberler. (Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. İsa ve Hz. Muhammed)
- n. + olan (1b/7)
- [= 1]
- nevâhî:** <Ar. 1. Yanlar, taraflar. 2. Nâhiyeler, bucaklar.
- n. + den (186b/3)
- [= 1]
- nevâhik:** <Ar. Dudaklı hayvanların göz pınarları.
- n. + inüj (38a/14)
- [= 1]
- nevât:** <Ar. 1. Çekirdek. 2. Çekirdek şeklinde ve halinde olan şey.
- n. (30b/13)
- [= 1]
- nevâzir:** Ar. Gem yapımında kullanılan uzun, yumuşakça bir ağaç, mızrak ve kargı yapımında kullanılan ağaç çeşitleri.
- n. + in (169a/1)
- [= 1]
- neyl:** <Ar. 1. Merama erişme; isteğine ulaşma. 2. Ulaşılan şey.
- n. + olınmaz (190b/13)
- [= 1]
- neyle-:** Ne eylemek.
- n.-rsin (11a/9)
- [= 1]

nezf : <Ar. 1. bir şeyi yerinden koparma, sökme.
2. kaldırma, yok etme. 3. can çekişme.

n. + eylesün (198b/2)

n. + inde (203a/14)

n. + inüj (208b/12)

n. + lerinüj (208b/12)

n. + üj (192b/12)

[= 5]

nezhēt: <Ar. Temizlik, arılık, duruluk, masumluk.

n. (208a/11)

[= 1]

nezzāre: <Ar. 1. Seyirci. 2. Bir şeye bakma.

n. + olmaya (136b/7)

[= 1]

nıkrıs: <Ar. Ayak parmaklarında, topuklarda ve mafsallarda meydana gelen ağrılı hastalık.

n. (101a/8)

[= 1]

nışf: <Ar. Yarım, yarı.

n. (115b/16), (116a/17), (116b/8),
(117a/11), (117a/12), (117a/13),
(119a/15), (119a/8), (119b/14), (120a/15),
(120b/12), (120b/6), (120b/7), (121b/3),
(122a/13), (123b/7), (123b/8), (124a/10),
(125a/13), (125b/17), (126a/1), (126a/3),
(127a/16), (137a/1), (137a/1), (147a/6),
(36a/4), (94b/14), (94b/8)

n. + dur (215b/10)

n. + ı (118a/11), (118a/4), (123b/6),
(176a/10), (198b/2), (69a/13), (70a/13),
(94b/14), (94b/14), (96b/7)

n. + ına (117b/5), (118a/3), (119b/11),
(123a/4), (147a/7)

n. + ından (117a/15), (146a/15), (148a/17),
(190a/14), (194a/7), (39a/8)

n. + ım (168b/1), (168b/5)

[= 53]

nışf-ı a'lā: <Ar. En yüksek yerin ortası. (?)

n. + y1 (198b/2)

[= 1]

nışf-ı leyl: <Ar. Gece yarısı.

n. + de (82a/3)

[= 1]

nışf-ı nehār: <Ar. Günün ortası, öğle vakti.

n. + a (41b/4)

n. + da (69b/8)

[= 2]

ni'am : <Ar. Nimetler.

n. (21b/2), (21b/3)

[= 2]

ni'am-ı şahrā-nişin: <Ar. Sahrada oturanların
nimetleri.

n. (1b/4)

[= 1]

nice: Kaç, ne kadar.

n. (136b/8), (137b/10), (137b/10),
(137b/11), (137b/12), (138b/7), (145a/4),
(153a/6), (160b/2), (178b/4), (179a/10),
(186b/4), (190a/1), (191b/4), (197b/1),
(206a/10), (206a/5), (206a/6), (206a/7),
(206a/9), (206b/10), (206b/12), (206b/14),
(206b/15), (207b/10), (207b/7), (208a/4),
(210b/17), (211a/7), (211b/17), (216a/11),
(5a/1), (5a/2), (5a/2), (5a/3), (5a/4), (5a/4),
(5a/4), (5a/5), (5b/9), (5b/9), (79b/7),
(85b/13)

[= 43]

niçe: bk. nice.

n. (106a/1), (131b/6), (182b/2), (193a/2),
(193b/13), (204a/3), (205a/15), (205a/15),
(207b/6), (208a/6), (28a/15), (4a/17),
(85b/3)

[= 13]

niçün : Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye

n. (210b/10)

[= 1]

nidā : Çağırma, bağırma, seslenme

n. + éde (207b/4)

n. + éder (209b/6)

n. + édesin (13b/16)

n. + édünj (12b/3)

[= 4]

nifk: < Ar. İki yönü olan, iki taraflı, iki yüzlü.

n. (215a/3)

[= 1]

nihāyet : Son, sonunda

n. (73b/17)

n. + e (26b/9)

n. + i (115a/16), (196a/17), (59a/17)

n. + idür (36a/3)

n. + inde (32a/9)

n. + inden (28b/11)

n. + ine (29a/16), (72a/16), (74a/11), (85a/4), (86a/1), (97a/15)

n. + yokdur (186a/1)

[= 15]

nīlūfer: < Far. Nilüfergillerden, yaprakları yuvarlak ve geniş, çiçekleri beyaz, sarı, mavi, pembe renkte, durgun sularda veya havuzlarda yetişen bir su bitkisi

n. (175b/13)

[= 1]

ni'met : < Ar. 1. İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş. 2. Azık, yiyeceğe, içeceğe dâir şeyler; ekmek. 3. Saadet, mutluluk.

n. (202a/6), (7a/10)

n. + den (203a/13), (205a/12)

n. + e (202a/8), (7a/12)

[= 6]

nīr: < Ar. Boyunduruk, boyun bağı.

n. (134a/13)

[= 1]

nisā: < Ar. Kadınlar.

n. (19a/11), (202a/13), (209a/14)

n. + dan (170b/6)

n. + sı (39b/4)

[= 5]

nişāb : < Ar. 1. asıl, esas. 2. bir malın zekâtını vermek üzere varılması gereken miktar. 3. sermâye, mal. 4. derece, istenilen had.

n. + ı (99a/17)

[= 1]

nisbet: Oran, Birini üzme için veya inat olsun diye yapılan iş.

n. + olunur (20a/8), (56a/15), (56b/13)

n. + olunur (56a/10)

[= 4]

nisā süresi : < Ar. Kur'an-ı Kerim'de IV. sure.

n. + nde (7a/15)

[= 1]

nişān: < Far. İşaret, iz, belirti, alamet.

n. (16b/17), (17a/15), (17a/15), (17b/1), (17b/2), (196b/15), (197a/12), (2b/12), (3b/6), (62b/2)

n. + a (188b/7), (193a/5), (194a/2), (196a/12)

n. + dan (37b/14)

n. + ı (17a/10), (17b/8), (184b/6)

n. + lar (17a/12)

n. + uñ (199a/13)

[= 20]

nişānla-: <Far. + T. Nişanlamak.

n.-ya (41b/5)

[= 1]

nişāt : <Ar. Sevinç, neşe, şenlik.

n. (209a/8), (69b/14)

n. + ı (127a/3)

n. + ıla (9b/5)

n. + ına (69b/13)

[= 5]

nīṣṭer: <Far. Neşter, hekim bıçağı.

n. (118b/13), (118b/3), (118b/3), (118b/5),
(99a/10), (99a/11), (99a/16), (99a/4),
(99a/6), (99a/7), (99b/1), (99b/2)

n. + den (105b/14)

n. + i (99a/8), (99a/9)

[= 15]

niṭāc: <Ar. Yavru doğurma, yavrulama.

n. (40b/15), (88b/7)

n. + a (106a/6)

n. + dan (42a/2)

n. + ı (106b/9), (40b/12), (40b/16),
(41a/16), (42b/15), (87b/15), (88a/16),
(88a/17)

n. + ın (59b/7), (88b/12)

n. + ını (59a/10)

[= 15]

nitekim: Gerçekten, hakikaten

n. (108b/2), (10b/16), (125b/9), (12a/13),
(135b/4), (137a/13), (138b/17), (140b/4),
(16b/9), (171a/8), (191a/8), (203a/6),
(207b/7), (24a/7), (6a/14), (80a/9), (82a/1)

[= 17]

niyābet-i kübrā: <Ar. Büyük, ulu nâiblik, vekillik.

n. (1b/6)

[= 1]

niyyāt-ı ḥālīṣe aṣḥābı: <Ar. İyi, salih niyetlerin sahipleri.

n. (4b/6)

[= 1]

niyet-i ḥālīṣe: <Ar. Saf, temiz, iyi niyet.

n. (131b/17), (6a/12)

[= 2]

nizām: <Ar. 1. Dizi, sıra. 2. Düzen, usul, tertip.

n. (4a/2)

[= 1]

noḥūd: <Far. Baklagillerden, birleşik yapraklı, tane meyvalı bitki ve bu bitkinin yemek ve leblebi yapılarak tüketilen meyvası (*cicer*).

n. + ı (120a/10)

[= 1]

noḫṣān: <Ar. Eksik, eksiklik, azalma, azlık.

n. (82b/17), (87a/1)

n. + da (188a/3)

n. + ı (24a/6)

n. + ını (24a/5)

[= 5]

noḫṭa: <Ar. Çok küçük boyutlarda işaret, benek, leke.

n. + lar (57a/15), (58a/13), (58a/14),
(58a/14), (94a/6), (94a/8)

n. + ları (217b/1)

[= 7]

nuḫaṭ : <Ar. Noktalar.

n. (56b/1)

[= 1]

nūr-ı mübīn: <Ar. Hz. Muhammed'in rûhaniyeti.

n. + inde (5b/1)

[= 1]

nuşret: <Ar. 1. Yardım. 2. Allah'ın yardımı. 3. Başarı, üstünlük.

n. (10b/14), (4a/14), (8b/13), (8b/14), (8b/15), (8b/17)

n. + édüb (3b/17), (9a/17)

n. + étdiler (8b/10)

n. + étmek (8b/16)

[= 10]

nübüt: <Ar. İç, kalp, derinlik; su çıkmak, kuyudan su çıkarmak. "nebete" bitmek, kökün çıkması.

n. (132b/12)

[= 1]

nüfus: <Ar. 1. Ruhlar, canlar. 2. İnsanlar, kimseler.

n. (202a/5)

n. + a (20a/13), (83a/3)

n. + da (202a/4)

n. + ın (203b/3)

n. + ında (203a/13)

n. + ları (202a/14)

[= 7]

nüfus-ı zemîn: <Ar. Dayanaklı canlar, ruhlar.

n. + inden (3a/5)

[= 1]

nüfuz: <Ar. 1. İçe geçme, işleme. 2. Sözü geçme, sözü dinlenme.

n. + edecek (166b/11)

n. + eder (180a/8)

n. + etmese (87b/10)

n. + étmiş (169b/14)

[= 4]

nühās: <Ar. Bakır para, bakır.

n. (171b/11)

[= 1]

nükte: <Ar. Göz bebeğinde görülen beyaz nokta.

n. (115a/10), (115a/11)

[= 2]

nüşa-yı ğayr-ı şahîha: <Ar. Diğer gerçek, doğru nüshalar.

n. + dan (131a/3)

[= 1]

nüsür: <Ar. Tırnağın sağı ile solu arasında çekirdeğe benzer şey.

n. (30b/12), (30b/12), (30b/3)

n. + uñ (30b/14)

[= 4]

nütüvv-i ferc: <Ar. 1. Kemik çıkıntısı, yumru. 2. Dışilerde tenasül âletinde görülen yumru.

n. (101b/5)

[= 1]

nüzhet : <Ar. 1. Neşe, eğlence, eğlenecek yerleri gidip gezme. 2. Tazelik; sevinç; ferahlık.

n. (202a/2)

[= 1]

nüzül : <Ar. 1. Aşağı inme. 2. Konağa inme, konaklama. 3. Nüzul inme, felç.

n. (181a/17)

n. + de (167b/6)

n. + eyledi (206a/14)

n. + eylediler (205a/13)

n. + eder (12b/13)

n. + edersin (181a/16)

n. + edesin (167b/5), (182a/1), (182a/1), (182a/4), (182a/7)

n. + étdüğünde (95a/9)

n. + étmege (167b/1)

n. + étmek (167b/3)

n. + étse (76b/13)

[= 15]

-O-

o: O.

o. (13b/5)

[= 1]

odun: Yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağaç.

o. (121a/15)

[= 1]

oğ(u): bk. oğul.

o. + ı (107b/5), (12a/5), (215a/1), (88a/3)

o. + ıdur (217a/14), (87b/16)

o. + ına (58b/12), (88a/3)

[= 8]

oğlan: Erkek evlat.

o. (71b/9), (73a/12), (73a/12), (84a/15),
(84a/16), (84a/17)

o. + ı (84a/14)

o. + lar (95b/13)

o. + larından (214b/12)

[= 9]

oğlancı: Oğlancık, küçük oğul.

o. (210b/8)

[= 1]

oğlancığ: bk. oğlancık

o. + ı (210b/9)

[= 1]

oğlancık: Oğullara sevgiyle yaklaşıldığını belirten bir söz, küçük oğlan.

o. (210b/8), (210b/9)

o. + lar (84b/1)

o. + lardan (209a/14)

o. + laruñı (210a/10)

[= 5]

oğlancuk: bk. oğlancık

o. + lar (84b/5)

[= 1]

ok: 1. Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk. 2. Yön göstermek amacıyla belli yerlere konulabilen, oka benzer işaret.

o. (165b/1), (167a/15), (167a/16),
(168b/14), (170a/17), (177b/13),
(177b/14), (177b/15), (177b/3), (177b/8),
(177b/8), (178a/15), (178b/17), (179a/6),
(180a/13), (184b/6), (185b/3), (188b/16),
(188b/17), (188b/5), (188b/6), (189a/1),
(189a/11), (189a/14), (189a/16), (189a/3),
(189a/7), (189a/7), (189b/1), (189b/11),
(189b/16), (189b/4), (189b/5), (189b/8),
(190a/16), (190a/2), (190a/3), (190a/6),
(190b/1), (190b/15), (190b/15), (190b/17),
(190b/3), (190b/3), (190b/4), (191a/12),
(191a/14), (191a/15), (191a/17),
(191a/17), (191a/2), (191a/5), (191a/9),
(191b/10), (191b/2), (191b/9), (192a/13),
(192a/14), (192a/15), (192a/17), (192a/5),
(192b/16), (193a/1), (193a/10), (193a/11),
(193a/13), (193a/14), (193a/15),
(193a/17), (193a/2), (193a/3), (193a/8),
(193a/8), (193b/2), (193b/3), (193b/4),
(193b/9), (193b/9), (194a/14), (194b/11),
(194b/13), (194b/2), (194b/8), (195a/14),
(195a/8), (195a/9), (195b/3), (196a/1),
(196a/10), (196a/11), (196a/11),
(196a/11), (196a/12), (196a/14), (196a/6),
(196b/11), (197a/11), (197a/16),
(197a/17), (197a/17), (197b/1), (197b/11),
(197b/14), (197b/3), (197b/4), (198a/1),
(198a/2), (198b/14), (199a/2), (199a/3),
(199a/5), (199b/3), (200a/1), (200a/11),
(200a/12), (200a/13), (200a/14), (200a/7),
(200b/2), (200b/3), (200b/5), (208b/11),
(212a/10), (212a/10), (69a/2), (69a/2),

(69b/17), (71b/10), (72b/1), (74a/5),
(77a/17)

o. + da (77b/2)

o. + dan (177b/10), (193b/1), (193b/2),
(6a/1)

o. + dur (195a/7)

o. + ı (177b/10), (178a/16), (178a/17),
(179b/6), (188b/5), (189b/15), (189b/15),
(190a/15), (190b/16), (190b/2), (191a/13),
(191a/6), (191a/7), (191b/3), (192a/10),
(192b/1), (192b/7), (193b/16), (194a/14),
(195a/10), (196b/12), (197a/11),
(199a/17), (200a/1), (200b/5), (207a/8),
(208b/13), (212a/11)

o. + ın (196a/13)

o. + ına (190a/17)

o. + lar (178b/14), (194b/17)

o. + lardan (178b/13), (189b/14),
(194a/14)

o. + ları (177b/13), (177b/9), (190a/10)

o. + ların (189b/16)

o. + ların (195a/14)

o. + larının (190a/1), (190a/12)

o. + ların (179a/4), (188b/9), (194a/13)

o. + u (190b/1), (190b/4), (191a/13),
(192a/15), (192b/2), (193a/17), (193b/3),
(194a/9), (194b/8), (195a/10), (195a/6),
(197a/7), (198b/11), (198b/4), (198b/6),
(199a/3), (199a/5)

[= 199]

okı-: okumak

o.-sa (209b/17)

o.-yan (5a/6)

[= 2]

oku-: Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşüncüyü anlamak.

o.-dı (210a/17)

o.-dum (209b/14)

o.-rsa (58b/13)

[= 3]

ok yélegi: 1. Okun yay girişine takılan bölümündeki tüy. 2. Bir ok atımı uzaklık.

o. + nün (194b/13)

[= 1]

ol: O.

o. (103a/12), (103a/14), (103a/14),
(103a/5), (103b/11), (104a/2), (104b/1),
(104b/11), (105a/5), (105b/3), (105b/4),
(106a/12), (106a/2), (106a/8), (107b/10),
(107b/15), (107b/8), (108a/16), (108a/5),
(10a/13), (10a/6), (10a/7), (10b/10),
(10b/17), (10b/4), (111b/8), (112a/1),
(112b/16), (112b/4), (113b/17), (114b/1),
(115a/11), (115a/14), (115a/5), (115b/9),
(116a/14), (116a/15), (116a/16), (116a/8),
(116b/14), (116b/6), (117a/7), (117b/6),
(118a/3), (118a/3), (118a/4), (118a/7),
(118b/16), (118b/16), (118b/7), (118b/8),
(119a/3), (11a/17), (11a/2), (11a/3),
(11a/9), (11b/10), (11b/13), (11b/14),
(11b/14), (11b/3), (120a/14), (120b/15),
(122a/12), (122b/13), (123b/16),
(124a/12), (124b/8), (125a/6), (126a/13),
(126a/14), (126a/17), (12a/15), (12a/3),
(12a/6), (12a/8), (12b/4), (12b/6), (12b/9),
(130b/13), (130b/6), (131a/8), (131a/8),
(131b/1), (131b/17), (131b/2), (131b/8),
(132a/16), (132b/14), (133a/2), (133b/14),
(133b/15), (133b/3), (136a/7), (136b/7),
(141a/1), (145b/17), (147a/16), (147a/16),
(147a/7), (147b/5), (148a/1), (148b/8),
(149a/1), (149a/10), (149a/11), (149a/2),
(149a/7), (149a/8), (149b/1), (150a/3),
(150a/8), (154a/1), (154b/14), (154b/17),
(154b/2), (154b/6), (154b/7), (154b/9),
(155a/10), (155a/2), (155a/6), (155b/14),
(155b/14), (155b/3), (156b/2), (156b/5),
(158b/2), (15a/11), (15b/11), (15b/17),

(15b/6), (161b/1), (166b/16), (169b/10),
(169b/10), (16b/14), (171a/6), (171a/6),
(172b/8), (177b/13), (177b/14), (17b/15),
(17b/17), (180a/10), (180a/7), (180b/11),
(182b/12), (182b/13), (183b/4), (184a/7),
(185b/5), (187a/2), (188b/1), (188b/17),
(189a/10), (189a/2), (189a/4), (189a/6),
(189a/7), (189a/7), (18a/2), (18b/13),
(190a/15), (190a/16), (192b/16), (194b/3),
(194b/5), (19a/11), (19a/6), (19a/8),
(19b/1), (1b/1), (200a/4), (200b/4),
(200b/7), (201a/11), (201b/4), (205b/3),
(205b/3), (206b/10), (206b/3), (206b/8),
(207a/3), (207a/3), (207a/8), (208b/10),
(209a/4), (209b/15), (209b/15), (209b/8),
(20b/3), (20b/5), (210a/16), (210a/5),
(210b/12), (210b/3), (210b/5), (211a/13),
(211a/3), (211b/1), (211b/2), (212a/5),
(212a/9), (212b/17), (212b/9), (213a/1),
(213a/10), (213a/11), (213a/16), (213a/4),
(213a/9), (213a/9), (213b/1), (213b/2),
(213b/2), (213b/6), (213b/7), (214a/6),
(214b/7), (215b/14), (216b/9), (21b/12),
(21b/12), (21b/9), (22a/1), (22a/17),
(22b/16), (22b/17), (23a/1), (23a/17),
(23a/17), (23b/9), (24a/2), (24b/13),
(24b/14), (24b/6), (25b/6), (28b/10),
(28b/5), (28b/7), (29b/13), (29b/3),
(29b/6), (29b/7), (2a/2), (30a/17), (30b/5),
(31b/17), (31b/9), (32a/8), (34a/16),
(34a/17), (34b/1), (34b/11), (35a/7),
(35b/6), (36a/1), (36a/10), (36a/15),
(36a/5), (36a/6), (36b/1), (36b/6), (37a/1),
(37b/10), (37b/10), (37b/13), (37b/15),
(38a/9), (39b/14), (40a/9), (41a/12),
(41a/8), (41b/11), (41b/5), (41b/7),
(42a/1), (42a/16), (42a/2), (48a/2), (4a/12),
(4a/15), (4a/17), (4a/4), (4a/4), (54a/4),
(55b/13), (55b/15), (56a/1), (56a/11),
(56a/17), (56a/3), (56b/11), (56b/14),
(56b/14), (56b/15), (56b/6), (56b/7),
(57a/1), (57a/12), (57a/13), (57a/3),
(57a/8), (57b/13), (57b/8), (58a/3),
(58a/4), (58a/4), (58b/1), (58b/4),
(59a/12), (59a/5), (59a/6), (59a/7), (59a/8),

(59a/8), (62b/5), (67a/4), (67b/5), (68a/1),
(68b/2), (69a/1), (69b/2), (6a/2), (6b/5),
(70a/2), (71b/17), (72a/16), (72b/2),
(73b/2), (73b/3), (73b/9), (74a/5),
(74b/15), (75b/13), (76a/5), (76a/8),
(76a/9), (76b/14), (76b/14), (76b/6),
(77a/10), (77b/3), (77b/4), (78a/6),
(78b/1), (79b/12), (79b/14), (7a/13),
(7a/3), (7a/4), (80a/9), (80b/7), (81b/14),
(81b/14), (81b/3), (81b/4), (81b/6),
(82b/12), (82b/9), (83a/13), (83a/14),
(83a/16), (83a/16), (83b/1), (83b/16),
(84a/9), (84b/12), (84b/6), (84b/9),
(85a/9), (85b/3), (85b/4), (86b/17),
(87b/10), (87b/14), (87b/3), (87b/3),
(88a/3), (89a/2), (8b/13), (8b/15), (8b/2),
(94a/14), (95b/1), (95b/2), (95b/6),
(96a/15), (96b/2), (96b/3), (96b/4),
(96b/5), (96b/5), (96b/6), (96b/6), (98a/2),
(98b/2), (98b/2), (98b/7), (9a/6)

o. + dur (11b/3), (131b/9), (133a/7),
(146a/5), (15b/3), (175b/12), (175b/14),
(175b/15), (176a/11), (188a/2), (192a/10),
(67a/7)

[= 413]

ol-: Olmak, meydana gelmek, varlık kazanmak,
vuku bulmak.

o. (136b/4), (137b/3), (13b/17), (13b/17),
(156b/11), (156b/14), (166b/4), (20a/15),
(20a/15), (74b/4), (86a/11)

o.-a (103a/14), (103a/14), (103a/14),
(103a/3), (103a/4), (105a/2), (105b/3),
(106a/10), (106a/16), (106a/7), (108a/17),
(109a/13), (109a/13), (109a/14),
(109a/17), (109b/1), (109b/1), (109b/15),
(109b/16), (109b/16), (109b/16), (10b/9),
(110b/13), (110b/17), (111a/1), (111a/12),
(111a/17), (111a/17), (111a/17), (111a/2),
(111b/1), (111b/1), (111b/1), (111b/1),
(111b/3), (111b/3), (112b/14), (112b/15),
(113a/7), (114b/14), (115a/6), (115a/6),
(115a/6), (115b/11), (116a/1), (116a/7),
(116a/8), (116a/8), (117a/17), (117a/9),

(117a/9), (117a/9), (119a/6), (11a/4),
(11b/1), (120a/11), (120b/3), (120b/6),
(121a/14), (121b/4), (123b/8), (125b/3),
(126a/11), (127a/11), (127a/15), (12b/13),
(131a/17), (131a/8), (131a/8), (131b/10),
(131b/16), (132b/9), (133a/15), (133b/13),
(133b/13), (133b/15), (133b/15),
(133b/16), (133b/6), (133b/7), (133b/7),
(133b/7), (133b/7), (133b/9), (134a/12),
(134a/13), (134a/9), (134a/9), (134a/9),
(134a/9), (134a/9), (134b/5), (135a/1),
(135a/5), (135a/9), (135b/15), (135b/15),
(136a/1), (136a/10), (136a/3), (136a/8),
(136a/8), (136b/1), (136b/15), (136b/3),
(136b/4), (137a/10), (137a/12), (137a/14),
(137a/17), (137a/17), (137a/3), (137b/4),
(137b/4), (138a/12), (138a/14), (138a/15),
(138a/15), (138a/4), (138a/5), (138a/5),
(138a/7), (138b/1), (138b/2), (138b/3),
(138b/4), (141a/3), (143a/11), (143a/14),
(143a/3), (143a/3), (144a/10), (144a/6),
(145b/1), (145b/1), (145b/14), (145b/2),
(145b/2), (145b/2), (145b/3), (146a/12),
(146a/12), (146a/16), (146a/17), (146b/1),
(146b/10), (146b/12), (146b/3), (146b/5),
(146b/9), (146b/9), (147a/3), (147b/10),
(147b/12), (147b/13), (147b/13),
(147b/13), (147b/13), (147b/14),
(147b/14), (147b/7), (147b/7), (147b/8),
(147b/9), (147b/9), (147b/9), (147b/9),
(147b/9), (148a/17), (148a/2), (148a/6),
(148a/8), (150b/1), (151a/1), (151a/13),
(151a/14), (151a/15), (151a/16),
(151a/17), (151a/2), (151a/2), (151b/1),
(152b/3), (153a/10), (153a/12), (153a/12),
(153a/17), (153a/17), (153a/17), (153a/9),
(153b/1), (153b/1), (153b/2), (153b/3),
(153b/4), (153b/5), (153b/5), (153b/5),
(154b/16), (154b/2), (154b/6), (154b/8),
(155a/1), (155a/16), (155a/2), (155b/12),
(155b/6), (155b/8), (156b/3), (158a/2),
(15a/11), (15a/11), (15a/17), (15a/3),
(15b/17), (160a/1), (164a/1), (164b/1),
(164b/1), (164b/2), (164b/2), (165a/1),
(165a/2), (166b/5), (166b/5), (167b/8),

(168b/5), (169a/15), (169a/5), (169a/6),
(169b/11), (169b/11), (169b/11),
(169b/14), (169b/15), (169b/4), (169b/6),
(169b/9), (169b/9), (169b/9), (171b/6),
(171b/7), (171b/7), (172b/4), (172b/4),
(172b/5), (172b/5), (172b/5), (173b/2),
(173b/3), (175b/13), (175b/14), (175b/15),
(175b/16), (175b/4), (175b/5), (175b/6),
(175b/8), (176a/12), (176a/12), (176a/12),
(176a/16), (176a/17), (176a/3), (176a/6),
(176b/14), (176b/14), (176b/15),
(176b/15), (176b/8), (177a/10), (177a/16),
(177a/17), (177b/1), (177b/6), (177b/9),
(178a/11), (178a/3), (178a/5), (178b/16),
(178b/17), (178b/17), (179a/14),
(179b/16), (179b/3), (17a/11), (17a/11),
(17a/11), (17b/4), (17b/5), (17b/6),
(17b/6), (17b/8), (17b/8), (17b/9), (17b/9),
(180a/1), (180a/2), (180a/7), (180b/12),
(180b/14), (180b/7), (181a/12), (181a/13),
(181a/9), (182a/17), (182a/17), (182a/17),
(182a/17), (182a/3), (182b/1), (182b/1),
(182b/10), (182b/6), (182b/7), (182b/8),
(182b/8), (182b/9), (182b/9), (183a/11),
(183a/8), (183b/15), (184a/2), (184a/5),
(184a/5), (184a/6), (184a/8), (184b/4),
(184b/5), (185b/1), (185b/15), (185b/2),
(186a/10), (186a/10), (186a/11),
(186a/16), (186a/5), (186a/8), (186a/9),
(186b/14), (186b/15), (186b/6), (187a/10),
(187a/17), (187a/5), (187a/6), (187a/6),
(187a/6), (187a/6), (187a/6), (187a/6),
(187a/7), (187a/7), (187a/7), (187b/13),
(187b/13), (187b/14), (187b/3), (187b/8),
(187b/8), (188a/11), (188a/12), (188a/2),
(188a/3), (188a/7), (188a/9), (188b/1),
(189b/10), (190a/16), (190a/17), (190b/1),
(190b/1), (190b/17), (190b/3), (191a/3),
(191a/4), (191a/6), (191a/7), (191a/8),
(191b/14), (191b/14), (192a/13), (192a/6),
(192b/17), (192b/17), (192b/5), (192b/7),
(192b/8), (193a/16), (193a/17), (193a/17),
(193a/3), (193a/3), (193a/4), (193a/7),
(193b/14), (193b/14), (193b/15),
(193b/15), (193b/6), (193b/6), (193b/6),

(193b/7), (193b/7), (193b/7), (193b/7),
(193b/7), (193b/8), (193b/8), (193b/9),
(193b/9), (194a/15), (194a/15), (194a/15),
(194a/15), (194a/16), (194a/4), (194a/7),
(194a/7), (194b/17), (194b/3), (194b/5),
(195a/1), (195a/11), (195a/2), (195b/12),
(195b/13), (195b/15), (195b/17), (195b/4),
(195b/9), (196a/10), (196a/6), (196a/7),
(196a/7), (196a/8), (196a/8), (196a/9),
(196b/15), (197a/1), (197a/17), (197b/1),
(197b/9), (197b/9), (198a/16), (198a/16),
(199a/1), (199a/11), (199a/12), (19a/14),
(19b/10), (19b/10), (19b/10), (19b/10),
(19b/10), (19b/2), (19b/4), (19b/4),
(19b/4), (19b/7), (19b/8), (19b/9), (19b/9),
(19b/9), (19b/9), (19b/9), (200a/2),
(200a/2), (200a/2), (205a/14), (205b/3),
(206b/14), (207b/2), (207b/3), (208a/10),
(208a/14), (208a/14), (208a/15),
(208a/15), (208a/16), (208a/2), (208a/3),
(208a/3), (208b/4), (208b/6), (208b/7),
(208b/9), (209a/12), (20b/15), (211a/7),
(212a/7), (213a/2), (214b/2), (215a/10),
(215a/16), (215a/16), (215a/16),
(215a/17), (215a/17), (215a/3), (215a/4),
(215a/4), (215a/4), (215a/5), (215a/5),
(215a/5), (215a/6), (215a/6), (215a/7),
(215a/7), (215a/7), (215a/8), (215a/8),
(215a/8), (215a/8), (215a/9), (215a/9),
(215b/2), (216b/13), (216b/14), (217a/2),
(217b/1), (217b/1), (217b/1), (217b/2),
(217b/2), (217b/3), (217b/3), (217b/3),
(217b/3), (217b/4), (21b/8), (22a/13),
(22a/13), (22a/15), (22a/15), (22b/11),
(22b/12), (23a/10), (23a/12), (24a/13),
(24a/17), (24a/2), (24b/1), (24b/17),
(24b/17), (24b/2), (25a/1), (25a/15),
(25a/15), (25a/17), (25a/3), (25b/1),
(26a/10), (26a/11), (26a/11), (26a/12),
(26a/5), (26a/6), (26a/7), (26a/8), (26a/8),
(26a/9), (26a/9), (27a/14), (27a/14),
(27a/15), (27a/15), (27a/16), (27a/17),
(27b/1), (27b/4), (27b/4), (27b/4), (27b/5),
(27b/5), (27b/6), (27b/7), (27b/7), (27b/7),
(29a/14), (29a/15), (29b/12), (30a/12),

(31a/2), (31a/3), (31a/4), (31a/5), (31a/5),
(31b/17), (32a/6), (34a/14), (34b/9),
(35a/12), (35a/12), (35a/13), (35a/14),
(35a/14), (35a/14), (35b/17), (35b/2),
(35b/4), (35b/4), (36a/17), (36a/17),
(36b/1), (36b/1), (36b/2), (36b/3), (36b/3),
(36b/6), (37b/6), (38a/10), (38a/4),
(38a/4), (38a/5), (38a/9), (39b/12),
(40a/13), (40a/3), (40b/13), (40b/16),
(40b/17), (42a/10), (42a/12), (42a/14),
(42a/15), (44a/1), (44b/1), (45b/1),
(46a/1), (46a/1), (47a/1), (47a/1), (47b/1),
(47b/2), (47b/2), (48a/1), (48a/1), (48a/2),
(48a/2), (48b/1), (48b/1), (49a/1), (49b/1),
(49b/2), (49b/2), (50a/1), (50a/1), (50a/2),
(50b/1), (50b/1), (51b/1), (51b/2), (52a/1),
(52b/2), (52b/2), (53a/1), (53a/2), (53b/1),
(54a/3), (54a/3), (54b/2), (54b/2), (54b/3),
(54b/3), (54b/4), (54b/6), (55a/3), (55a/4),
(55a/4), (55a/5), (55b/12), (55b/14),
(55b/5), (56a/9), (56a/9), (56b/13),
(56b/4), (57a/11), (57a/11), (57a/13),
(57a/14), (57a/15), (57a/16), (57a/16),
(57a/17), (57a/17), (57a/17), (57a/2),
(57a/5), (57a/5), (57a/6), (57a/6), (57a/7),
(57a/7), (57a/7), (57b/1), (57b/1), (57b/1),
(57b/1), (57b/10), (57b/2), (57b/2),
(57b/9), (58a/12), (58a/12), (58a/3),
(58b/1), (59a/1), (59a/16), (59a/7),
(59a/7), (59a/8), (59a/8), (59b/11),
(59b/12), (60a/1), (60a/1), (60b/1),
(61a/1), (61a/2), (62a/1), (62b/1), (62b/2),
(62b/3), (62b/6), (63a/1), (67a/12),
(67a/12), (67a/17), (67a/4), (67a/5),
(67a/6), (67a/6), (67a/9), (67b/1),
(67b/14), (67b/14), (67b/15), (67b/15),
(68a/1), (68a/11), (68a/16), (68a/4),
(68a/5), (69b/15), (69b/7), (70a/1),
(70b/3), (70b/5), (72a/3), (73a/4), (73a/4),
(73a/4), (73a/5), (73a/8), (73a/9),
(73b/12), (73b/15), (73b/8), (74a/10),
(74a/10), (74a/11), (74a/14), (74a/14),
(74a/16), (74a/3), (74a/6), (74a/6), (74a/7),
(74a/8), (74b/15), (74b/17), (75a/11),
(75b/12), (75b/16), (76b/6), (76b/7),

(77a/5), (77a/7), (77b/10), (77b/10),
(77b/9), (78a/1), (78a/13), (78a/13),
(78a/17), (78a/2), (78a/3), (78a/6), (78a/6),
(78a/9), (78b/1), (78b/11), (78b/13),
(78b/13), (78b/2), (78b/9), (79a/1),
(79a/10), (79b/11), (79b/5), (7a/12),
(80a/12), (80a/14), (80a/14), (80a/17),
(80a/2), (80a/5), (80b/1), (80b/10),
(80b/10), (80b/16), (80b/6), (80b/9),
(81a/10), (81a/10), (81a/13), (81a/17),
(81a/3), (81a/4), (81a/9), (81b/2), (81b/4),
(81b/7), (81b/9), (82a/2), (82b/10),
(82b/13), (82b/14), (82b/16), (82b/8),
(82b/8), (83a/15), (83a/5), (84a/1),
(84b/17), (85a/15), (85a/3), (85b/10),
(85b/10), (85b/11), (85b/11), (85b/7),
(86a/1), (86a/17), (86a/3), (86a/3), (86a/5),
(86b/17), (87a/1), (87a/15), (87a/2),
(87b/12), (87b/16), (87b/4), (88a/5),
(88b/10), (88b/10), (88b/10), (88b/10),
(88b/14), (88b/14), (88b/16), (88b/5),
(88b/5), (88b/9), (89a/10), (89a/10),
(89a/10), (89a/11), (89a/11), (89a/11),
(89a/12), (89a/12), (89a/12), (89a/13),
(89a/13), (89a/13), (89a/14), (89a/14),
(89a/14), (89a/15), (89a/15), (89a/16),
(89a/16), (89a/17), (89a/17), (89a/17),
(89a/5), (89a/7), (89a/7), (89a/7), (89a/7),
(89a/8), (89a/8), (89a/8), (89a/9), (89a/9),
(89b/1), (89b/1), (89b/1), (89b/1),
(89b/10), (89b/10), (89b/10), (89b/11),
(89b/12), (89b/12), (89b/12), (89b/12),
(89b/13), (89b/13), (89b/14), (89b/14),
(89b/15), (89b/15), (89b/15), (89b/16),
(89b/16), (89b/2), (89b/2), (89b/2),
(89b/4), (89b/4), (89b/5), (89b/5), (89b/5),
(89b/5), (89b/5), (89b/6), (89b/7), (89b/7),
(89b/7), (89b/7), (89b/8), (89b/9), (89b/9),
(89b/9), (8a/17), (90a/1), (90a/1),
(90a/10), (90a/10), (90a/11), (90a/11),
(90a/11), (90a/12), (90a/12), (90a/12),
(90a/12), (90a/14), (90a/15), (90a/15),
(90a/15), (90a/15), (90a/16), (90a/16),
(90a/16), (90a/16), (90a/17), (90a/17),
(90a/17), (90a/2), (90a/2), (90a/2), (90a/2),

(90a/4), (90a/4), (90a/5), (90a/5), (90a/7),
(90a/7), (90a/7), (90a/7), (90a/8), (90a/9),
(90a/9), (90a/9), (90a/9), (90b/1), (90b/1),
(90b/10), (90b/10), (90b/10), (90b/11),
(90b/12), (90b/12), (90b/12), (90b/12),
(90b/12), (90b/13), (90b/13), (90b/13),
(90b/13), (90b/14), (90b/14), (90b/14),
(90b/15), (90b/15), (90b/15), (90b/15),
(90b/2), (90b/2), (90b/2), (90b/3), (90b/3),
(90b/3), (90b/4), (90b/4), (90b/4), (90b/5),
(90b/5), (90b/5), (90b/5), (90b/6), (90b/7),
(90b/7), (90b/7), (90b/7), (90b/8), (90b/8),
(90b/9), (90b/9), (90b/9), (91a/1), (91a/2),
(91a/2), (91a/2), (91a/3), (91a/3), (91a/5),
(93b/17), (94a/8), (94b/14), (94b/14),
(94b/14), (94b/16), (95b/12), (95b/8),
(95b/8), (96a/10), (96a/6), (96b/13),
(96b/2), (97a/12), (97a/13), (97b/16),
(97b/7), (97b/9), (98a/15), (98b/15),
(98b/15), (98b/16), (98b/3), (99a/12),
(99a/16), (99b/7), (99b/7)

o.-acak (103b/13), (110a/2), (110a/3),
(120a/14), (121b/6), (126b/12), (147b/16),
(147b/7), (148b/17), (153a/5), (153b/8),
(155b/2), (167a/8), (193b/1), (193b/2),
(196a/4), (19b/11), (19b/11), (19b/12),
(207b/16), (21a/9), (22b/16), (22b/16),
(22b/17), (24a/12), (27a/11), (27a/9),
(29b/3), (30b/14), (35b/14), (36a/1),
(36a/2), (36a/4), (36a/5), (39b/16),
(41a/14), (41a/16), (55a/6), (56b/15),
(57a/2), (57a/4), (57a/4), (57a/8), (67b/6),
(67b/9), (68b/16), (69b/14), (72b/11),
(72b/14), (72b/8), (72b/9), (73a/2),
(73a/3), (81b/6), (8a/6), (97b/14)

o.-alar (134a/4), (134a/4), (177b/14),
(188a/14), (195a/1), (195b/16), (196a/3),
(197a/4), (211a/7), (211a/8), (24a/13),
(6b/10), (7a/13), (8a/8), (8a/8)

o.-alı (211b/17)

o.-an (100b/1), (100b/11), (101a/1),
(101a/10), (101a/10), (101a/11),
(101a/11), (101a/4), (101a/5), (101b/15),
(101b/16), (101b/17), (101b/2), (101b/2),

(101b/2), (101b/3), (101b/5), (101b/9),
(102a/3), (102a/5), (102a/5), (102b/10),
(102b/13), (102b/14), (102b/5), (102b/6),
(103a/16), (103a/16), (103a/8), (103b/2),
(103b/5), (103b/5), (103b/6), (103b/7),
(103b/8), (104a/17), (104a/3), (104a/4),
(104b/10), (104b/15), (105a/12), (105a/3),
(105a/7), (105b/2), (106a/12), (106a/13),
(106a/13), (106a/6), (106a/8), (106b/12),
(106b/13), (106b/14), (106b/17), (106b/9),
(106b/9), (107a/1), (107a/1), (107a/13),
(107a/7), (107b/2), (107b/2), (107b/6),
(108a/13), (108a/16), (108b/12), (108b/6),
(108b/7), (109a/4), (109b/13), (109b/15),
(10a/14), (10b/1), (10b/1), (10b/2),
(10b/3), (110a/11), (110a/3), (110a/8),
(111a/8), (112b/14), (113a/11), (113a/14),
(113a/17), (113a/6), (113a/7), (113b/17),
(113b/2), (114a/15), (114b/14), (114b/6),
(115a/10), (115a/7), (115a/8), (115b/11),
(115b/14), (115b/3), (115b/7), (115b/7),
(115b/8), (115b/8), (115b/9), (116a/12),
(116b/1), (116b/13), (116b/6), (117a/11),
(117a/4), (118b/12), (119a/2), (119b/10),
(119b/15), (119b/9), (11a/1), (11a/14),
(11a/16), (121a/10), (121b/2), (123b/12),
(124a/17), (124b/13), (125a/5), (125a/9),
(125b/8), (126a/15), (126b/10), (126b/8),
(127a/10), (127a/3), (127a/6), (127b/2),
(12a/16), (12a/17), (12b/17), (130b/11),
(130b/7), (131a/16), (131a/3), (131b/10),
(132a/1), (132a/12), (132a/5), (132b/10),
(132b/13), (132b/13), (132b/14),
(132b/15), (132b/15), (132b/17),
(132b/17), (132b/6), (133a/11), (133a/14),
(133a/3), (133a/4), (133a/5), (133b/2),
(133b/3), (133b/4), (134a/11), (134a/15),
(134b/15), (135b/1), (135b/14), (135b/17),
(136a/17), (136a/2), (136a/7), (136b/2),
(137a/5), (137b/8), (138a/1), (138a/6),
(138a/6), (138b/13), (138b/8), (13a/16),
(141a/3), (142b/1), (143a/6), (145b/10),
(145b/11), (145b/12), (145b/3), (145b/7),
(146a/11), (146a/9), (147a/10), (147a/14),
(147b/1), (147b/12), (148a/1), (148a/14),

(148a/16), (148a/8), (148b/1), (148b/8),
(14a/15), (14b/5), (150b/3), (151a/11),
(151a/11), (151a/12), (151a/15), (151a/4),
(152b/9), (154b/4), (155a/4), (156b/16),
(156b/3), (158a/1), (15a/16), (15a/17),
(15a/6), (15b/9), (166b/5), (167a/11),
(167a/15), (167a/15), (167a/3), (169a/5),
(169b/4), (16a/17), (16a/4), (16a/4),
(16b/12), (16b/13), (16b/14), (16b/15),
(16b/8), (170a/13), (170a/14), (170a/3),
(171a/11), (171a/11), (171a/13),
(172b/10), (172b/4), (174a/16), (175b/5),
(175b/8), (176a/12), (176a/15), (176a/16),
(176a/16), (176a/3), (176a/3), (176a/4),
(176b/13), (176b/17), (176b/3), (177b/17),
(177b/4), (178a/1), (178a/15), (178a/16),
(178a/17), (178b/1), (178b/14), (178b/15),
(178b/3), (179b/17), (179b/6), (179b/6),
(179b/7), (17a/10), (17a/14), (17a/5),
(17a/7), (17a/7), (17a/8), (17a/9),
(17b/10), (17b/11), (17b/12), (17b/2),
(17b/8), (17b/9), (180a/11), (180a/4),
(180b/17), (181a/16), (183b/1), (184a/6),
(184a/6), (184b/6), (185b/14), (186a/15),
(186a/4), (186b/11), (186b/13), (187b/12),
(187b/6), (187b/7), (187b/7), (188a/11),
(188a/3), (188b/10), (188b/6), (188b/6),
(189a/15), (189b/14), (189b/14),
(189b/15), (189b/15), (18a/2), (18b/4),
(18b/5), (190a/10), (190a/13), (190a/17),
(190a/2), (190a/3), (190a/4), (190a/5),
(190a/6), (190a/7), (190a/8), (190a/8),
(190b/10), (190b/14), (190b/14),
(190b/15), (190b/7), (190b/8), (191a/6),
(191b/1), (191b/11), (191b/14), (191b/16),
(191b/16), (191b/5), (192a/12), (192a/9),
(192b/14), (192b/16), (192b/17),
(192b/17), (193a/15), (193a/9), (193b/4),
(193b/5), (193b/5), (193b/8), (194a/14),
(194a/14), (194a/17), (194a/2), (194a/3),
(194a/4), (194a/8), (194b/10), (194b/10),
(194b/10), (194b/12), (194b/14),
(194b/15), (194b/2), (194b/6), (195a/10),
(195a/12), (195a/15), (195a/6), (195a/7),
(195a/8), (195a/8), (195b/11), (195b/11),

(195b/12), (195b/12), (195b/3), (195b/9),
(196a/10), (196a/15), (196a/17), (196a/6),
(196b/5), (196b/9), (197b/10), (197b/7),
(198a/1), (198a/3), (198a/8), (199a/13),
(199b/1), (19a/16), (19a/16), (19b/13),
(19b/15), (19b/15), (1b/4), (1b/4), (1b/7),
(1b/8), (200b/13), (200b/2), (201a/12),
(201a/16), (201a/17), (201b/11),
(201b/12), (202a/1), (202a/10), (202a/5),
(202a/8), (202a/9), (202b/14), (202b/15),
(202b/4), (202b/7), (203a/12), (203a/13),
(203a/13), (203a/15), (203a/5), (203a/8),
(203a/9), (204a/1), (204a/10), (204a/2),
(204a/2), (204a/4), (204b/14), (204b/16),
(204b/17), (204b/4), (204b/8), (205a/12),
(205a/15), (205a/4), (205a/5), (205b/1),
(205b/12), (207a/11), (207a/12),
(207a/14), (207a/16), (207a/17), (207a/8),
(207b/1), (208a/9), (208a/9), (208b/1),
(208b/14), (208b/6), (20a/16), (20a/16),
(20a/5), (20a/7), (20b/13), (20b/13),
(20b/17), (20b/6), (210a/15), (210b/11),
(210b/14), (211a/1), (211a/5), (211a/8),
(211b/13), (211b/5), (211b/6), (212a/13),
(212b/11), (212b/12), (212b/7), (213a/12),
(213a/13), (213a/4), (213a/8), (213b/11),
(214b/17), (215a/10), (215a/12),
(215a/14), (215a/17), (215a/4), (215a/6),
(215a/9), (215b/11), (215b/3), (216a/11),
(216a/12), (216a/14), (216a/7), (216a/8),
(217a/16), (217a/17), (217b/16),
(217b/16), (217b/17), (217b/4), (21a/16),
(21b/3), (22a/12), (22a/16), (22a/3),
(22a/4), (22b/14), (22b/15), (22b/4),
(23a/1), (23a/4), (23a/6), (23a/6), (23a/8),
(23a/9), (23a/9), (23b/17), (24a/15),
(24a/16), (24a/9), (24b/1), (24b/11),
(24b/11), (24b/14), (24b/16), (25a/10),
(25a/2), (25a/2), (25a/2), (25a/2), (25a/5),
(25a/6), (25a/8), (25a/9), (25a/9),
(25b/10), (25b/11), (25b/13), (25b/15),
(25b/15), (25b/17), (25b/9), (26a/1),
(26a/15), (26a/16), (26a/4), (26a/6),
(26a/7), (26a/9), (26b/10), (26b/11),
(26b/12), (26b/15), (26b/16), (26b/3),

(26b/4), (26b/6), (27a/1), (27a/12),
(27a/17), (27a/3), (27a/6), (27a/7), (27a/8),
(27a/8), (27b/12), (27b/12), (27b/14),
(27b/15), (27b/17), (27b/3), (28a/11),
(28a/5), (28a/6), (28b/2), (28b/8), (28b/8),
(29a/11), (29a/2), (29a/3), (29a/3), (29a/6),
(29b/10), (29b/11), (29b/12), (29b/17),
(29b/2), (29b/3), (29b/3), (29b/4), (29b/5),
(29b/8), (29b/9), (2a/5), (2a/9), (2b/1),
(2b/14), (2b/2), (2b/3), (30a/15), (30a/16),
(30a/16), (30a/3), (30a/4), (30a/6), (30a/7),
(30b/10), (30b/11), (30b/12), (30b/16),
(30b/6), (30b/6), (30b/7), (30b/8), (30b/9),
(31a/1), (31a/4), (31a/6), (31a/6), (31b/1),
(31b/12), (31b/15), (31b/16), (31b/6),
(31b/7), (31b/8), (32a/10), (32b/1),
(32b/4), (32b/5), (32b/5), (32b/7), (33a/2),
(33a/9), (33b/1), (33b/12), (33b/14),
(33b/16), (33b/2), (33b/3), (33b/3),
(33b/6), (34a/11), (34a/13), (34a/2),
(34a/8), (34b/3), (35b/7), (35b/9),
(36a/12), (36a/13), (36a/13), (36a/9),
(36b/12), (36b/14), (37a/10), (37a/3),
(37a/3), (38a/15), (38a/8), (38b/10),
(38b/17), (38b/4), (38b/6), (38b/8),
(39a/11), (39a/14), (39a/15), (39a/16),
(39a/17), (39a/17), (39a/3), (39a/6),
(39a/7), (39a/8), (39b/12), (39b/15),
(39b/15), (39b/3), (39b/8), (3a/10),
(3a/14), (3a/16), (40a/6), (40a/8), (40b/2),
(41a/15), (41b/12), (41b/14), (41b/2),
(46b/1), (4a/1), (4b/6), (54a/1), (54b/3),
(54b/4), (55b/14), (57b/5), (58a/8),
(58b/14), (58b/16), (58b/7), (59a/1),
(59b/3), (59b/3), (59b/6), (5a/11), (5a/14),
(5a/16), (5a/17), (5a/7), (5b/14), (5b/3),
(5b/4), (5b/9), (62b/3), (66a/1), (67a/5),
(67a/9), (67b/1), (67b/10), (67b/2),
(68a/4), (68a/6), (68b/10), (68b/5),
(69a/17), (69b/1), (69b/2), (6a/11), (6a/4),
(6a/5), (6a/9), (6a/9), (6b/13), (6b/9),
(70b/5), (71a/11), (71a/13), (72a/13),
(72b/4), (72b/5), (73a/16), (73a/3),
(73a/6), (73b/1), (73b/1), (74b/14),
(74b/9), (75a/14), (75a/3), (75a/9),

(75b/1), (75b/12), (75b/3), (75b/7),
(75b/7), (75b/8), (75b/8), (76a/10),
(76b/2), (77a/4), (77b/10), (77b/11),
(77b/15), (77b/6), (78a/2), (78a/8),
(78b/15), (79a/13), (79a/15), (79a/17),
(79b/12), (80a/3), (80a/9), (80b/10),
(81a/4), (81a/8), (81b/10), (82b/16),
(83a/3), (83b/17), (83b/7), (84b/15),
(84b/17), (84b/8), (85a/10), (85a/15),
(85a/16), (85b/14), (85b/7), (86a/16),
(86a/7), (86a/8), (86a/9), (87a/11),
(87a/15), (87a/15), (87a/17), (87b/8),
(87b/9), (88a/1), (88a/12), (88a/13),
(88a/15), (88a/3), (88a/4), (88a/5), (88a/9),
(88a/9), (88b/12), (88b/12), (88b/16),
(88b/5), (89a/1), (89a/10), (89a/10),
(89a/11), (89a/2), (89a/4), (89b/1),
(89b/13), (89b/16), (89b/17), (8a/11),
(8a/9), (8b/17), (90a/10), (90a/11),
(90a/14), (90a/17), (90a/3), (90a/3),
(90a/5), (90a/8), (90a/8), (90b/10),
(90b/2), (90b/3), (90b/3), (90b/6), (91a/4),
(91a/6), (93b/8), (94a/4), (94a/5),
(94b/17), (95a/12), (95a/13), (95a/16),
(95a/2), (95a/9), (95b/11), (95b/4),
(95b/6), (96a/12), (96a/17), (96a/3),
(96a/7), (96b/15), (96b/7), (97a/12),
(97a/9), (97b/4), (97b/5), (98a/1),
(98a/11), (98a/14), (98a/2), (98a/2),
(98a/4), (98a/6), (98a/6), (98b/3),
(99a/14), (99a/15), (99a/5), (99a/5),
(99b/4), (99b/5), (99b/6), (9b/10)

o.-andur (108a/12), (108a/12), (169b/1),
(171a/14), (179b/8), (194b/16), (195a/6),
(213a/14), (213a/14), (213a/15),
(217a/17), (25a/1), (25a/12), (25a/12),
(25a/13), (25a/3), (27b/3), (27b/5),
(33b/17), (34a/1), (34a/2), (44a/1),
(59a/16), (59b/6), (88b/7)

o.-anı (133a/5), (167b/5)

o.-anı (215b/10)

o.-anlar (175b/7), (175b/7), (202b/7),
(208a/8), (6a/7), (6b/9), (8a/14)

o.-anlardur (17a/2), (17a/2), (17a/4),
(17a/4)

o.-anları (123b/9), (123b/9), (43a/5)

o.-anlaru (10a/12), (187a/2), (9a/5)

o.-asın (103a/3), (10b/12), (132b/2),
(132b/2), (132b/5), (134b/12), (135b/15),
(135b/3), (136a/16), (137a/17), (137b/17),
(137b/17), (140b/2), (148b/11), (148b/13),
(148b/15), (150a/7), (154b/2), (154b/6),
(155a/4), (155a/4), (155b/10), (155b/8),
(168b/10), (177b/12), (177b/7), (177b/7),
(178a/4), (179b/15), (180a/4), (181b/10),
(183a/10), (183b/16), (183b/17), (183b/2),
(197a/1), (35a/10), (58b/8), (77a/9),
(78a/2), (85a/13), (85a/13), (86a/12),
(95b/6)

o.-aydı (105a/13), (169a/11)

o.-dı (108a/17), (11b/17), (11b/5),
(127b/6), (12a/6), (12b/14), (12b/8),
(12b/8), (138b/17), (139a/3), (14b/11),
(15a/12), (189a/2), (18a/16), (18a/17),
(190a/12), (190a/2), (190b/11), (190b/11),
(190b/11), (191b/2), (197b/5), (197b/5),
(19a/1), (203b/8), (204a/13), (205b/16),
(207a/9), (207a/9), (209a/6), (209b/12),
(209b/2), (210b/4), (211a/4), (212a/10),
(214a/12), (214a/16), (214b/13),
(214b/14), (214b/16), (215a/1), (28a/15),
(33b/8), (34b/3), (3b/14), (42b/13), (4b/9),
(58b/9), (6a/16), (73b/4), (73b/5), (7b/2),
(7b/3), (81b/4), (84b/14), (84b/14),
(85a/12), (8a/6), (9a/16)

o.-dı (12a/8), (34b/5), (83b/12)

o.-dı (187a/9)

o.-digumuz (85b/17)

o.-diki (13a/7)

o.-dılar (148a/10), (190a/11), (190a/4),
(203b/10), (203b/5), (2b/7), (6b/12),
(7b/7), (84b/7), (9a/16), (9a/3)

o.-dınuz (9b/2)

o.-dıysa (201b/11), (201b/13), (201b/14),
(202a/6), (2a/17), (2b/2), (67b/11),
(71a/12), (71a/12), (71a/13), (73a/13),
(73b/2), (73b/2)

o.-duğı (114a/17), (131a/3), (135a/2),
(136a/6), (137a/4), (142a/4), (143a/8),
(148a/17), (14a/11), (163b/1), (167b/12),
(169b/14), (16b/14), (170a/9), (181a/1),
(181a/10), (18a/16), (18b/10), (191a/12),
(191a/5), (191a/8), (192a/1), (193a/1),
(193a/4), (194a/16), (195b/5), (195b/7),
(197a/15), (198a/14), (20a/1), (216b/11),
(31b/5), (34b/15), (34b/17), (35a/3),
(36a/12), (36b/15), (36b/15), (41a/17),
(41b/3), (59b/11), (59b/9), (68a/14),
(6a/1), (71b/15), (73b/9), (76a/16),
(83b/11), (87a/2), (87a/3), (93b/4),
(94a/12)

o.-duğın (207b/1), (36a/7)

o.-duğıñ (140b/14), (166b/7), (177b/11)

o.-duğıma (36b/10), (37b/4)

o.-duğından (190b/12), (191b/1),
(212b/17), (215a/12), (36a/14), (81b/16),
(96b/12)

o.-duğınuñ (102a/7), (103a/1), (115a/1)

o.-duğı (146a/17), (154b/13)

o.-duğum (107a/15)

o.-duğun (136a/16), (146b/15), (147a/5),
(150a/5), (150a/5), (153b/5), (154b/3),
(155b/10), (166b/6), (181b/17), (182a/5),
(183b/7), (196b/10), (199a/9), (95a/14)

o.-duğunđa (137b/10), (154b/11)

o.-duğunuz (8a/15)

o.-duğuna (37b/16)

o.-duğundan (34b/1), (40a/6)

o.-duk (19a/9), (207a/10)

o.-duğda (108b/2), (117b/9), (118a/4),
(123b/5), (124b/9), (126b/17), (131a/16),
(134a/2), (136a/4), (138a/5), (168b/15),

(16b/14), (181a/10), (198b/15), (207a/13),
(209b/16), (209b/17), (214b/1), (215b/16),
(215b/17), (23b/15), (35a/2), (35a/2),
(35a/4), (42a/9), (68a/13), (81a/2), (83a/2),
(97b/11)

o.-duğdan (186b/10), (2a/9)

o.-duğdanşonra (115b/10), (115b/17),
(82b/7), (95a/13)

o.-duğları (142a/1), (14b/3), (14b/7),
(159a/2), (159b/2), (163a/1), (176a/1),
(197a/3), (205a/6), (205b/9), (214a/15),
(88b/1), (97a/8)

o.-duğların (19a/15), (19a/15)

o.-duğlarından (211a/6)

o.-duğ (3b/14)

o.-dur (68b/10)

o.-ıcağ (106b/3), (195a/13), (202b/13),
(207b/14)

o.-ınca (120b/17), (121b/1), (122a/1),
(122b/14), (124a/4), (124b/11), (124b/13),
(150a/2), (154b/15), (23a/1), (67b/16),
(72b/16), (85b/17), (87a/9), (87b/5)

o.-icek (105b/4), (108b/11), (108b/16),
(108b/6), (116b/14), (118b/17), (17a/4),
(180a/9), (26b/10), (59b/13), (67b/13),
(97b/10)

o.-ma (109a/1)

o.-madı (205a/11), (214b/4)

o.-madığı (41a/17)

o.-madığı (202b/8), (203a/16)

o.-madın (119a/8), (21b/4)

o.-madıysa (72b/3)

o.-maduğı (70b/7)

o.-madum (4b/3)

o.-mağıla (23b/9)

o.-mam (15b/13)

o.-mamış (138a/7), (86a/3)

o.-mamışlar (7a/12)

o.-masa (104a/7), (111b/7), (131b/2), (136b/8), (138b/8), (141a/1), (141a/1), (167b/8), (186b/3), (20b/14), (215b/8), (21b/7), (23a/11), (23a/3), (23b/9), (30a/17), (73b/8), (75a/16), (75a/16), (76b/15), (88a/3)

o.-ması (110a/2), (190b/4), (36b/12), (38b/15), (39a/1), (39b/1)

o.-masına (39b/7), (42b/15)

o.-masun (133b/1), (191a/9)

o.-maya (102a/12), (103a/17), (107a/11), (107a/11), (108a/1), (111b/2), (111b/3), (112b/14), (112b/15), (121a/15), (122a/8), (131a/11), (131a/12), (131b/11), (131b/16), (133a/10), (133a/7), (136a/14), (136b/7), (136b/7), (137a/16), (138b/8), (139a/2), (13a/16), (140b/6), (145b/16), (145b/2), (151b/2), (156b/3), (156b/7), (167a/13), (167a/13), (167a/6), (167a/8), (167b/15), (169a/14), (169a/14), (169b/4), (169b/5), (169b/5), (169b/9), (175b/4), (175b/4), (175b/5), (178b/8), (179a/2), (17a/11), (17b/6), (17b/6), (180b/5), (180b/5), (182b/2), (182b/8), (186a/10), (186a/13), (186a/14), (187a/13), (187a/15), (187b/12), (187b/13), (188a/17), (188a/4), (188a/4), (188a/6), (192b/7), (192b/8), (193a/13), (193b/10), (193b/14), (193b/15), (193b/16), (193b/16), (193b/7), (193b/8), (195a/13), (195a/2), (195a/2), (196a/7), (196a/7), (196a/8), (196a/8), (196b/2), (197b/13), (202a/11), (202a/11), (205b/9), (208a/10), (208b/11), (210b/17), (211b/14), (211b/14), (22a/15), (25a/16), (25a/3), (27a/14), (27a/15), (35a/11), (35a/8), (36a/16), (36a/16), (36a/16), (36a/17), (36b/7), (36b/7), (38a/5), (40a/12), (47b/2), (51b/1), (52b/2), (54a/4), (54b/1), (55b/6), (59a/7), (62a/1), (67a/7), (67b/2), (68b/4), (68b/9), (72a/1), (72b/14), (73b/14), (74a/7), (74a/8), (75a/8),

(75a/8), (76b/10), (77a/6), (78a/15), (78b/11), (78b/14), (79b/2), (79b/2), (80a/12), (80a/12), (80a/17), (81a/9), (83b/17), (85b/4), (86a/8), (89a/16), (89a/9), (89b/2), (90a/1), (91a/2), (95b/4), (97a/13), (97b/10), (97b/12), (98a/13), (98a/6), (98b/13), (98b/8)

o.-mayacak (135a/3), (95a/14)

o.-mayalar (166b/14), (4b/14), (97a/10)

o.-mayan (102a/12), (102a/15), (105a/3), (191b/15), (191b/15), (34a/14), (85b/9), (88a/1)

o.-mayasın (135a/8), (135b/10), (150a/4), (151b/1), (151b/4), (194b/3), (195a/7), (75a/9), (87a/14)

o.-mayınca (154b/15), (194a/17)

o.-mayicek (109b/3), (136a/4), (68a/7)

o.-mayub (131a/15)

o.-maz (104b/3), (104b/7), (104b/9), (105b/11), (105b/11), (106a/10), (106a/14), (106a/7), (106b/15), (106b/4), (106b/5), (108b/11), (108b/6), (108b/7), (108b/8), (109a/9), (109b/10), (109b/9), (10b/1), (10b/2), (110b/4), (111b/17), (111b/6), (112a/13), (112a/15), (112a/17), (112b/10), (113a/10), (113a/9), (113b/5), (131a/11), (131a/13), (131b/3), (131b/9), (133b/1), (133b/10), (133b/12), (134a/2), (134a/6), (134a/8), (134b/4), (135a/3), (137b/6), (137b/6), (140b/7), (141a/3), (147b/2), (148a/11), (153b/15), (153b/7), (167a/12), (169a/13), (170a/8), (170a/9), (171a/12), (171a/13), (171a/5), (173b/3), (176a/9), (178a/10), (181a/1), (181a/3), (186a/15), (188b/2), (190a/15), (190b/14), (191b/16), (191b/4), (197b/7), (198b/3), (19a/14), (202b/6), (203a/10), (20a/2), (212b/10), (215b/8), (216a/14), (216a/2), (22b/5), (22b/6), (23a/14), (23b/7), (24a/1), (30a/13), (36a/9), (39b/16), (42b/11), (42b/7), (56b/17), (57a/11), (57a/12), (70b/6), (75a/12), (75b/1),

(75b/14), (75b/5), (75b/6), (76b/9),
(77b/8), (79b/6), (81b/9), (83a/12),
(84a/3), (84b/13), (86a/1), (86b/5),
(87a/12), (87b/8), (88a/17), (88b/17),
(96a/16)

o.-mazdan (133a/6), (186b/7), (95a/12)

o.-mazdı (22b/9)

o.-mazlar (103b/10), (125a/10), (189b/8),
(205a/6), (7a/13), (7a/5)

o.-mazlarsa (24a/12)

o.-mazsa (133b/5), (156b/14), (176a/7),
(195b/5), (198b/1), (20a/8), (38a/2),
(68a/12), (75a/14)

o.-mazsın (132a/9), (135a/4), (136a/5),
(137b/2), (137b/2), (147b/1), (21a/14),
(77a/12), (87a/8)

o.-miş (109b/13), (112a/11), (112a/12),
(114a/4), (116a/15), (117a/9), (119a/16),
(119b/5), (119b/5), (119b/8), (120a/2),
(124a/7), (126a/10), (210b/1), (211a/7),
(211a/8), (70a/10), (96b/9), (98a/15)

o.-mişdur (11a/5), (11b/9), (170b/16),
(170b/5), (187b/5), (205a/15), (205b/15),
(208a/13), (28a/17), (2b/10), (32a/11),
(72b/16), (73a/2), (73a/2), (9b/11)

o.-mişlardur (9a/10)

o.-sa (102b/2), (103b/12), (103b/14),
(103b/9), (105a/4), (105b/15), (105b/7),
(106a/5), (106b/15), (108b/3), (110b/10),
(111b/16), (113b/7), (114b/8), (117b/17),
(117b/17), (118b/12), (118b/12), (11a/3),
(11b/2), (125b/6), (125b/8), (127a/13),
(131b/1), (131b/12), (131b/3), (132a/16),
(133a/15), (133b/17), (134a/1), (134a/14),
(134a/6), (135b/9), (137b/2), (138b/11),
(138b/5), (143a/13), (143a/16), (144a/1),
(144a/1), (146a/8), (146a/8), (167b/11),
(167b/11), (167b/9), (173b/4), (175b/3),
(175b/3), (175b/9), (179b/10), (179b/9),
(181a/6), (187a/10), (190b/7), (192b/11),

(192b/12), (192b/13), (193a/1), (193a/5),
(193a/5), (196a/11), (197b/15), (197b/3),
(197b/6), (197b/9), (200a/3), (202a/16),
(206a/15), (206a/15), (206a/15),
(208b/10), (20a/11), (20b/14), (20b/3),
(20b/4), (20b/5), (20b/7), (20b/8),
(212a/6), (213b/7), (213b/7), (213b/9),
(215a/13), (215a/6), (215b/15), (215b/4),
(215b/4), (215b/5), (215b/5), (215b/5),
(215b/5), (215b/6), (215b/6), (215b/6),
(215b/7), (215b/7), (215b/7), (21b/11),
(23b/1), (23b/1), (23b/1), (23b/10),
(23b/10), (23b/13), (23b/13), (23b/14),
(23b/2), (23b/2), (23b/3), (23b/3), (23b/3),
(23b/4), (23b/5), (23b/5), (23b/8),
(24a/14), (24a/14), (24a/14), (24a/14),
(24a/15), (24a/16), (24a/5), (24a/8),
(24a/8), (25b/3), (25b/3), (25b/5),
(28b/14), (32b/12), (33a/10), (33a/16),
(33a/16), (33a/4), (33b/7), (34a/15),
(34a/15), (34a/15), (34a/15), (34a/17),
(34b/10), (35b/12), (36a/7), (36b/15),
(37b/14), (37b/15), (40a/2), (41b/11),
(41b/13), (41b/13), (41b/15), (42b/1),
(42b/6), (55a/5), (55b/10), (55b/11),
(55b/13), (55b/14), (55b/15), (55b/17),
(55b/17), (55b/4), (55b/7), (55b/8),
(55b/9), (56a/11), (56a/14), (56a/15),
(56a/15), (56a/2), (56a/2), (56a/3), (56a/3),
(56a/4), (56a/5), (56a/7), (56a/8), (56b/1),
(56b/1), (56b/12), (56b/14), (56b/5),
(56b/6), (56b/9), (57b/12), (57b/13),
(57b/13), (57b/14), (57b/15), (57b/16),
(57b/4), (57b/4), (57b/5), (57b/6), (57b/6),
(57b/7), (57b/7), (57b/8), (58a/10),
(58a/10), (58a/11), (58a/11), (58a/12),
(58a/13), (58a/14), (58a/14), (58a/15),
(58a/16), (58a/16), (58a/17), (58a/17),
(58a/4), (58a/5), (58a/6), (58a/6), (58a/7),
(58a/8), (58a/9), (58b/3), (58b/3), (58b/4),
(59a/14), (59a/14), (59a/14), (59a/14),
(59a/15), (59a/15), (5a/16), (67a/2),
(67b/3), (67b/5), (69b/12), (71a/16),
(72a/13), (72a/14), (72a/14), (72a/14),
(72a/15), (72a/6), (72a/7), (73a/17),

(73b/9), (74a/14), (74b/11), (74b/2),
(74b/3), (75a/16), (75b/2), (75b/2),
(75b/4), (75b/5), (76b/12), (76b/13),
(76b/9), (78b/7), (79a/10), (79a/11),
(79a/6), (79a/6), (79a/8), (79b/16),
(79b/17), (79b/9), (81a/11), (81a/11),
(81a/17), (81a/17), (81b/7), (82a/17),
(86b/2), (86b/5), (88a/2), (88a/7),
(88b/16), (94a/13), (97b/16), (97b/17),
(98a/4), (98a/8), (98b/1), (98b/13)

o.-salar (108a/5), (148a/15), (96b/16)

o.-saṅ (143a/1), (144a/7), (146a/15),
(155b/13), (156b/2), (21b/9)

o.-saṅguz (8a/14)

o.-sun (101a/4), (123b/6), (130b/14),
(130b/17), (130b/7), (134b/6), (134b/7),
(134b/7), (136a/1), (140b/13), (141a/3),
(141a/4), (143a/14), (145a/3), (147a/12),
(147a/16), (147a/16), (149a/9), (154b/3),
(167a/15), (167a/9), (168b/10), (168b/11),
(168b/2), (168b/3), (168b/7), (170a/12),
(170a/12), (180b/12), (180b/13),
(180b/15), (181a/8), (189a/3), (190b/16),
(190b/16), (191a/8), (194b/5), (197a/7),
(199a/13), (1b/1), (201a/12), (201b/5),
(201b/8), (215b/4), (29a/17), (29a/17),
(2a/11), (2a/4), (37a/6), (37a/7), (43a/2),
(4a/10), (4a/11), (4a/12), (4a/13), (4a/14),
(4a/15), (4a/16), (4a/17), (4a/9), (4a/9),
(55b/8), (56a/12), (56a/17), (56a/5),
(56b/3), (58b/14), (58b/16), (58b/17),
(74b/9), (77a/17), (85a/7)

o.-ub (100b/7), (102b/10), (103a/1),
(103a/4), (103b/4), (103b/8), (104a/14),
(106b/15), (107a/8), (107a/9), (110a/13),
(110b/16), (112b/14), (115b/2), (117a/10),
(117b/1), (131a/2), (131b/8), (132a/1),
(133a/17), (136a/3), (137b/4), (137b/6),
(147b/15), (148b/11), (149a/11), (155a/4),
(15b/12), (166b/2), (16b/5), (16b/9),
(170a/13), (182a/6), (183b/15), (190b/14),
(19b/5), (200b/12), (202a/8), (203b/10),
(204b/10), (207a/17), (207b/2), (208a/1),

(212a/3), (212a/3), (214a/10), (22b/8),
(23b/15), (23b/17), (23b/4), (25a/9),
(27a/16), (2a/14), (2a/6), (36a/14),
(37a/10), (3a/14), (3a/6), (3b/11), (55b/6),
(68b/16), (69b/14), (72b/11), (72b/2),
(75b/4), (79b/1), (79b/8), (81b/7), (84a/5),
(85a/8), (88b/10), (98a/3), (98b/1),
(98b/4), (9a/10), (9a/8)

o.-uṅ (20b/1)

o.-unca (216a/3), (80a/5)

o.-unmaya (203a/12)

o.-unmaz (23b/9)

o.-unsa (196a/1)

o.-up (182b/1)

o.-updur (4a/4)

o.-ur (101b/1), (101b/15), (101b/7),
(102a/11), (102a/14), (102a/15),
(102a/17), (102a/8), (102b/1), (102b/12),
(102b/17), (102b/3), (102b/8), (102b/9),
(103a/12), (103a/17), (103a/17), (103a/6),
(103a/7), (103b/14), (103b/14), (103b/15),
(103b/15), (103b/2), (103b/9), (104b/1),
(104b/10), (104b/11), (104b/12),
(104b/13), (104b/14), (104b/14),
(104b/14), (104b/15), (104b/17),
(104b/17), (104b/2), (104b/4), (104b/5),
(104b/8), (104b/9), (105a/14), (105a/14),
(105a/14), (105a/14), (105a/14),
(105a/15), (105a/6), (105a/7), (105a/7),
(105a/8), (105a/9), (105a/9), (105b/11),
(105b/14), (105b/14), (105b/15),
(105b/16), (105b/17), (105b/4), (105b/5),
(105b/7), (106a/11), (106a/11), (106a/11),
(106a/15), (106a/15), (106a/2), (106a/2),
(106a/2), (106a/3), (106a/6), (106a/6),
(106a/9), (106a/9), (106a/9), (106a/9),
(106b/11), (106b/11), (106b/12),
(106b/13), (106b/16), (106b/17), (106b/2),
(106b/6), (106b/7), (106b/8), (106b/8),
(107a/10), (107a/12), (107a/12),
(107a/13), (107a/14), (107a/17), (107a/2),
(107a/2), (107a/3), (107a/4), (107a/5),

(107a/6), (107a/6), (107a/7), (107a/8),
(107a/8), (107a/9), (107b/16), (108a/15),
(108a/2), (108a/2), (108a/2), (108a/4),
(108b/11), (108b/12), (108b/14),
(108b/14), (108b/17), (108b/17),
(108b/17), (108b/8), (108b/9), (108b/9),
(109a/1), (109a/12), (109a/16), (109a/16),
(109a/17), (109a/5), (109a/6), (109a/6),
(109a/6), (109a/7), (109a/8), (109b/12),
(109b/12), (109b/2), (109b/3), (109b/7),
(109b/8), (109b/8), (109b/9), (109b/9),
(110a/1), (110a/1), (110a/1), (110a/10),
(110a/11), (110a/12), (110a/13),
(110a/15), (110a/16), (110a/16), (110a/3),
(110a/4), (110a/4), (110a/6), (110a/7),
(110a/8), (110a/9), (110b/1), (110b/1),
(110b/1), (110b/10), (110b/11), (110b/16),
(110b/16), (110b/2), (110b/3), (110b/3),
(110b/4), (110b/6), (110b/7), (110b/9),
(111a/1), (111a/10), (111a/10), (111a/10),
(111a/14), (111a/16), (111a/16), (111a/2),
(111a/2), (111a/4), (111a/5), (111a/7),
(111b/10), (111b/10), (111b/11),
(111b/13), (111b/13), (111b/13),
(111b/14), (111b/14), (111b/15),
(111b/16), (111b/4), (111b/4), (111b/4),
(111b/5), (111b/7), (111b/9), (111b/9),
(112a/11), (112a/5), (112a/6), (112b/10),
(112b/17), (112b/3), (112b/3), (112b/5),
(112b/6), (112b/9), (113a/1), (113a/12),
(113a/12), (113a/14), (113a/14),
(113a/17), (113a/17), (113a/2), (113a/2),
(113a/6), (113a/9), (113a/9), (113a/9),
(113b/1), (113b/1), (113b/10), (113b/11),
(113b/13), (113b/15), (113b/15),
(113b/16), (113b/2), (113b/3), (113b/3),
(113b/3), (113b/4), (113b/6), (113b/8),
(113b/8), (114a/10), (114a/12), (114a/13),
(114a/16), (114a/2), (114a/3), (114a/4),
(114a/5), (114a/5), (114a/6), (114a/6),
(114a/7), (114a/8), (114a/8), (114a/9),
(114a/9), (114a/9), (114a/9), (114b/11),
(114b/12), (114b/14), (114b/15),
(114b/15), (114b/2), (114b/3), (114b/4),
(114b/9), (115a/1), (115a/10), (115a/11),

(115a/12), (115a/13), (115a/14), (115a/2),
(115a/7), (115a/7), (116a/10), (117a/8),
(117b/10), (117b/16), (118b/1), (118b/6),
(119a/1), (119a/12), (119a/2), (119b/12),
(119b/17), (119b/2), (11a/3), (120a/16),
(120a/17), (120a/3), (120b/13), (120b/14),
(120b/14), (120b/9), (121a/11), (121b/1),
(122a/2), (122a/9), (122a/9), (123a/16),
(123a/17), (123b/14), (123b/14),
(124a/11), (124a/11), (124a/5), (125a/8),
(127a/2), (131a/14), (131b/10), (131b/12),
(131b/12), (131b/12), (132a/4), (132b/9),
(133a/6), (133a/6), (133b/16), (133b/16),
(133b/4), (133b/9), (134b/3), (135a/14),
(135b/13), (136a/1), (136a/2), (136a/3),
(136a/3), (137a/14), (138a/1), (138a/8),
(138a/8), (138b/15), (138b/17), (13a/7),
(13b/1), (13b/13), (143a/10), (143a/10),
(143a/11), (143a/12), (143a/12),
(143a/12), (143a/12), (143a/8), (145b/12),
(146a/10), (146a/6), (146a/7), (147a/10),
(147a/10), (147a/9), (147b/10), (147b/11),
(148b/10), (149a/2), (14a/12), (153b/6),
(154b/13), (154b/9), (155a/13), (155a/3),
(155a/8), (155b/14), (155b/4), (156b/6),
(15b/14), (15b/14), (160b/2), (167b/10),
(167b/2), (168b/12), (168b/13), (168b/15),
(169b/1), (16b/15), (170a/15), (170a/15),
(170a/17), (170b/2), (171a/14), (171b/12),
(171b/13), (172b/7), (174a/14), (174a/16),
(174a/17), (174b/14), (175b/10), (176a/8),
(177a/7), (177a/7), (179a/16), (179b/4),
(179b/4), (180a/10), (180a/7), (180a/7),
(180a/8), (180b/4), (180b/4), (181a/10),
(181a/10), (181a/3), (181a/6), (182b/15),
(182b/2), (185b/12), (185b/12), (185b/4),
(185b/5), (186a/3), (186b/2), (186b/8),
(187a/16), (187a/5), (187b/1), (187b/2),
(188a/15), (188a/16), (188a/16), (188b/2),
(188b/2), (188b/3), (188b/3), (188b/5),
(189b/1), (189b/6), (190a/14), (192a/10),
(192a/10), (192a/10), (192a/8), (192b/10),
(192b/11), (192b/12), (192b/13), (192b/2),
(193a/10), (193a/10), (193a/11),
(193a/12), (193b/15), (193b/3), (194a/16),

(194b/1), (194b/1), (194b/6), (195a/14),
(195a/4), (195b/9), (196a/2), (196a/4),
(197b/11), (197b/12), (197b/15), (197b/3),
(197b/4), (197b/4), (197b/6), (198a/3),
(198a/4), (198a/5), (198a/6), (198a/7),
(198a/7), (198a/8), (198a/8), (198a/9),
(198b/10), (198b/12), (198b/16), (198b/5),
(198b/5), (198b/6), (198b/7), (198b/7),
(198b/9), (199a/15), (199a/3), (199a/4),
(199a/7), (199a/7), (199a/8), (19b/15),
(200a/10), (200b/7), (200b/7), (202a/14),
(202a/16), (202b/17), (202b/2), (202b/5),
(203a/17), (203a/4), (203b/2), (203b/2),
(204b/8), (204b/9), (205b/9), (206a/14),
(207b/11), (207b/12), (207b/12),
(208a/13), (208b/13), (20a/12), (20b/4),
(20b/5), (211a/3), (213a/11), (213a/11),
(213b/12), (214a/10), (214a/3), (214a/4),
(214a/5), (214a/5), (214a/6), (214a/6),
(215a/15), (216a/16), (216a/5), (217b/17),
(21b/12), (22a/2), (22b/2), (22b/3),
(23a/12), (23a/14), (23a/17), (23a/17),
(23b/13), (23b/17), (23b/6), (24a/6),
(24a/6), (24b/5), (24b/6), (26b/14),
(27a/5), (27b/16), (28b/15), (31b/2),
(31b/3), (31b/3), (32a/8), (32b/13),
(32b/4), (33a/10), (34b/13), (35a/1),
(35a/1), (35a/2), (35a/3), (35a/4), (35a/5),
(35a/6), (35b/7), (35b/8), (36b/1), (36b/4),
(36b/4), (36b/4), (36b/8), (41a/10),
(41a/11), (41a/12), (41a/16), (41b/3),
(42a/1), (42a/10), (42a/2), (42b/10),
(42b/15), (42b/6), (42b/8), (47b/1),
(49b/2), (4a/6), (52a/2), (52a/2), (54b/4),
(54b/5), (54b/6), (55a/4), (55b/3), (55b/7),
(56a/13), (57a/10), (57a/10), (57a/3),
(57a/5), (57a/9), (58a/1), (5a/7), (67b/13),
(68a/6), (68a/7), (6a/7), (70b/4), (73b/16),
(73b/17), (73b/17), (74b/12), (75a/17),
(75a/17), (75a/6), (75a/6), (75b/11),
(75b/14), (75b/14), (75b/17), (75b/3),
(76a/1), (76a/1), (77a/11), (77a/11),
(77b/1), (77b/11), (77b/12), (77b/12),
(77b/6), (78b/14), (78b/16), (78b/17),
(79a/14), (79a/14), (79a/17), (79a/4),

(79a/6), (79a/9), (79b/9), (7b/9), (80a/3),
(80a/3), (80a/4), (80a/9), (80b/2),
(81a/14), (81a/15), (81a/8), (81a/8),
(81b/15), (81b/16), (81b/9), (82b/12),
(83a/12), (83a/2), (83a/5), (83a/6), (83a/7),
(83b/5), (84a/10), (84a/10), (84a/13),
(84a/13), (84a/17), (84a/6), (84a/7),
(84a/8), (84a/8), (84b/10), (84b/10),
(84b/11), (84b/2), (84b/3), (84b/7),
(86a/2), (86b/16), (86b/2), (86b/5),
(87b/6), (87b/6), (88a/17), (88a/4),
(88a/8), (88a/8), (88a/9), (88b/17),
(89a/1), (89a/2), (89a/2), (8b/11),
(90b/16), (90b/16), (90b/16), (90b/16),
(90b/17), (93b/7), (94a/4), (94a/7),
(94a/8), (94b/3), (94b/3), (94b/8), (94b/9),
(95a/3), (95b/10), (95b/2), (96a/11),
(96a/12), (96b/14), (97a/1), (97a/7),
(97b/11), (98a/14), (98a/9), (98b/1),
(98b/1), (98b/2), (98b/4), (98b/5), (99b/3),
(9b/9)

o.-urđı (177a/10), (187a/3), (190b/6),
(191b/6), (191b/7), (191b/7), (191b/8),
(205b/10), (6a/10)

o.-urlar (14b/5), (20b/16), (215a/15),
(31b/11), (32b/10), (32b/10), (88a/10),
(88a/10), (88a/10)

o.-urlardı (190b/6), (205b/7)

o.-urlarsa (166b/2), (21a/8), (24a/12),
(8b/14)

o.-ursa (103b/13), (103b/4), (104a/10),
(104b/10), (105b/6), (105b/8), (110a/16),
(110a/2), (110a/3), (111a/15), (114b/17),
(120a/14), (121b/6), (122b/3), (124a/8),
(124a/9), (125a/5), (125b/12), (126b/12),
(127b/5), (131b/4), (133b/6), (134b/2),
(135a/12), (135a/3), (140b/10), (140b/11),
(140b/11), (140b/12), (141a/4), (142a/4),
(147b/1), (147b/16), (147b/8), (148b/17),
(154b/3), (155a/15), (155b/2), (155b/2),
(156b/4), (167b/12), (168b/9), (178b/5),
(186b/2), (186b/4), (187a/11), (187a/12),
(187a/15), (187a/17), (187b/2), (188a/13),

(188a/14), (191b/15), (193a/6), (193b/1), (193b/12), (193b/2), (195b/6), (195b/7), (196a/4), (198a/10), (198a/11), (198a/13), (198a/15), (198a/17), (198a/9), (19b/11), (19b/11), (19b/12), (200a/3), (200a/4), (200b/9), (213a/10), (213b/1), (216a/14), (21a/9), (22a/13), (22b/16), (22b/16), (22b/17), (23b/6), (26a/12), (35b/14), (36a/1), (36a/2), (36a/4), (36a/5), (36b/17), (37a/1), (39b/16), (40a/3), (41a/14), (41a/16), (52b/1), (55a/6), (56b/15), (57a/3), (57a/4), (57a/4), (57a/8), (67b/17), (67b/6), (67b/9), (68b/17), (69b/14), (72a/6), (72b/11), (72b/15), (72b/8), (72b/9), (73a/2), (73a/3), (73a/9), (73b/16), (74b/15), (74b/8), (78b/5), (79b/3), (81b/6), (82b/4), (83b/14), (85a/14), (8a/6), (94a/3), (95a/15), (95b/10), (97b/14), (98b/1), (98b/2)

o.-ursanç (123a/3), (141a/1), (145a/1), (147b/4), (148a/3), (148a/3), (148b/6), (153a/5), (153b/6), (153b/8), (155a/13), (166b/11), (167a/8), (199a/16), (85a/3), (87a/10), (87a/10), (87a/5), (88a/4), (94b/11), (96a/15)

o.-ursançuz (6b/7)

o.-ursın (103b/7), (103b/8), (133a/16), (146a/13), (148a/5), (149a/9), (150a/4), (176b/8), (183b/17), (21a/6), (21b/12), (79a/13), (85a/10), (87a/10), (87a/5)

o.-ursız (132b/11)

[= 4132]

olabil-: Olabilmek.

o.-ür (5b/9)

[= 1]

olın-: Olunmak.

o.-a (117a/9), (153a/10), (176a/5), (185b/12), (188a/17), (188a/17), (210b/17), (72b/1), (84a/2), (88b/6)

o.-an (115a/15), (115b/1), (118a/11), (12a/13), (138a/1), (138a/1), (171b/5), (178a/7), (186a/2), (188b/4), (193a/11), (193a/3), (193b/17), (202a/15), (212a/9), (23b/8), (55a/6), (57a/2), (59a/17)

o.-dı (12b/4), (188b/13), (189b/3), (189b/9), (33a/14)

o.-diki (11b/10)

o.-dılar (189b/12)

o.-maz (190b/13), (40b/14)

o.-ub (116a/16), (118a/12), (120a/1), (120b/12), (131a/3), (131a/4), (3b/1), (93b/7)

o.-ur (107a/17), (107a/8), (107b/1), (108b/3), (10b/17), (110a/2), (113b/10), (116a/1), (116b/12), (11a/16), (11a/17), (121a/6), (122a/9), (122b/2), (123a/5), (123a/8), (124b/1), (12a/2), (12a/4), (135a/15), (136a/6), (138b/16), (138b/16), (153a/7), (155a/3), (169a/8), (169a/8), (169a/8), (171a/12), (176b/12), (17b/15), (181a/9), (187a/2), (187a/5), (18a/14), (193b/13), (196a/1), (19b/2), (19b/2), (19b/7), (205b/14), (20a/8), (210a/2), (212b/17), (214b/11), (24a/13), (2b/14), (34a/13), (41a/12), (41a/3), (41a/3), (41a/4), (41a/4), (41a/5), (41a/6), (41a/7), (41a/7), (41b/12), (41b/12), (42b/4), (42b/5), (56a/13), (56a/15), (56a/4), (56b/13), (57b/17), (5a/2), (82b/15), (93b/6), (93b/6), (93b/7)

o.-urlar (170b/2), (170b/3), (171a/17), (88b/3)

o.-ursa (113b/12), (115a/12), (115a/12), (137a/11)

o.-ursın (151a/5)

[= 126]

olma: Olma işi.

o. (154b/15)

o. + sı (102a/12), (105b/17), (106b/6),
(109a/12), (122b/2), (169a/14), (169b/13),
(169b/13), (169b/13), (169b/14),
(169b/15), (169b/16), (169b/16),
(194b/13), (194b/15), (198b/14),
(213b/16), (38b/16)

o. + sıdur (169b/16), (169b/17), (169b/17),
(198b/4), (213b/14), (213b/14), (214a/8),
(26a/4), (80b/6)

o. + sın (194b/9), (94b/16)

o. + sından (198a/4), (199a/4), (199a/7),
(202a/10), (202a/9)

o. + sını (103a/4), (207b/14)

[= 37]

olmağ: bk. olmak

o. + a (134a/5), (183b/17), (187a/12),
(208a/12), (76b/11)

o. + ıla (12b/4), (171a/13), (3a/7), (3a/9),
(85b/17)

[= 10]

olmak: Olmak işi.

o. (102a/2), (108a/16), (114b/12),
(122b/8), (123a/1), (132a/15), (135a/6),
(137b/15), (138b/10), (185b/13),
(190a/15), (194a/10), (195b/3), (203a/4),
(208a/12), (212b/12), (34b/4), (40a/1),
(5a/17), (74a/13), (76b/4), (83a/1),
(84b/6), (89b/6)

o. + da (132b/6), (138b/4), (19b/17),
(208a/11)

o. + dan (102a/5), (105b/16), (132a/4),
(133a/15), (133b/2), (134a/5), (147b/2),
(210a/1), (2a/6), (56b/17), (5b/8),
(77b/11), (87a/8), (97b/17)

o. + dur (100b/5), (100b/6), (100b/6),
(114a/7), (131a/12), (213b/14), (214a/1),
(214a/2), (214a/2), (214a/3), (86a/6)

[= 53]

olmamak: Olamama durumu.

o. (191a/13)

[= 1]

oluk: 1. Bir şeyin akmasına yarayan üst yanı açık boru.

o. (172b/6)

[= 1]

olun-: Olunmak.

o.-a (16a/1), (59a/17)

o.-an (107a/15), (109a/2), (122a/5),
(127a/14), (22b/8), (34a/8), (35a/1),
(37b/14), (38a/1), (59b/2), (67b/12),
(73a/17), (73a/8), (73b/15), (74a/3),
(74b/4), (7a/8), (81a/10), (84b/17),
(88b/6), (91a/3)

o.-dı (116a/12), (119b/4), (11a/7),
(125b/9), (12a/11), (12b/8), (12b/9),
(131a/4), (137a/13), (148a/12), (155a/9),
(16b/12), (170b/13), (170b/14), (170b/14),
(170b/15), (171a/10), (180b/11), (186a/9),
(189a/8), (190b/17), (191a/8), (191b/1),
(191b/2), (19a/13), (203a/7), (205a/3),
(205a/9), (207b/7), (209a/4), (211a/11),
(211a/12), (3a/17), (3b/2), (91a/6)

o.-dığı (67a/1), (70a/16)

o.-dılar (148a/10)

o.-duğı (104b/11), (132b/4), (170a/10),
(170a/8), (191a/5), (23b/8), (36b/7),
(58a/17), (61b/1), (62b/4), (62b/7),
(70b/8), (74a/3), (81b/1)

o.-duğda (111a/9), (169b/13), (2a/9),
(34b/17), (35a/5), (55b/16), (81a/8),
(81b/1)

o.-dum (206a/13)

o.-duysa (171a/11)

o.-inca (84a/5)

o.-madydı (12a/14)

o.-mağa (38a/4)

o.-maya (24b/6)

o.-maz (101b/3), (104b/16), (107a/11),
(124a/12), (170a/8), (170a/9), (170b/7),
(176a/6), (182a/15), (186a/2), (19b/2),
(24a/17), (24b/3), (24b/3), (58a/4),
(67a/8), (67a/8), (85b/10)

o.-mazlar (151a/7)

o.-miş (147b/9), (195a/9), (73a/5)

o.-mişdur (115a/8), (115a/9), (12b/11),
(17b/14), (191a/17), (211b/12), (212b/16),
(4b/16), (5a/1), (5a/5)

o.-mişlardur (210b/15)

o.-sa (194a/8), (213b/9), (22b/9), (34b/6),
(75b/13), (81b/1)

o.-salar (207b/17), (208a/1)

o.-ub (107b/11), (34a/16), (7b/2)

o.-ur (11a/2), (34a/16), (39b/10), (40a/2),
(42b/5), (42b/6), (51a/2), (55b/16),
(56a/10), (57b/17), (5a/5), (67a/1),
(70b/8), (84b/12), (86b/17), (88b/11),
(97a/2)

o.-ursa (113a/2)

[= 151]

olunma: Olunmak işi veya durumu.

o. + sı (67b/8)

o. + sıdur (171a/8)

[= 2]

olunmağ: Olunmak.

o. + ıla (115a/5)

[= 1]

omur: Omurgayı oluşturan kemiklerden her biri.

o. (28b/8)

[= 1]

omuz: Boynun iki yanında, kolların gövdeye
bağlandığı bölüm.

o. (102b/3), (106b/2), (110b/9), (23b/2),
(24a/9), (54a/2)

o. + unj (106b/1), (29b/2), (29b/3)

o. + una (176a/7)

[= 10]

on: On sayısı.

o. (116b/4), (117a/12), (117a/12),
(117a/13), (117a/6), (117a/9), (117b/11),
(117b/12), (117b/13), (117b/4), (120b/15),
(121b/14), (125b/12), (126a/14),
(126b/14), (127b/3), (127b/3), (12b/15),
(145b/13), (169b/6), (169b/6), (169b/7),
(177b/14), (177b/15), (177b/8), (187a/10),
(190b/1), (41b/14), (41b/15), (41b/17),
(41b/17), (42a/10), (42a/4), (42b/9),
(68b/14), (86b/17), (88a/14), (94b/11)

o. + dur (188a/8)

o. + unci (41b/14)

[= 40]

oğar-: Onarmak.

o.-asın (134b/14), (134b/16), (137a/5),
(196b/4)

o.-ırsın (134b/13)

o.-masın (82a/8)

[= 6]

oğarmak: Bozulmuş, eskimiş olan bir şeyi düzeltip
işler veya kullanılır duruma sokmak, işe yarar
duruma getirmek, tamir etmek

o. (134b/6), (170a/1)

[= 2]

oğat: Doğru, iyi, mükemmel, düzgün, dürüst,
uygun.

o. (75b/11)

[= 1]

oğıl-: Onulmak, iyileşmek.

o.-ub (119b/4)

o.-ur (104b/16), (109b/4), (114b/5),
(120a/12)

[= 5]

oñul-: Onulmak, iyileşmek.

o.-a (117a/4)

o.-inca (120a/5), (123a/9), (123b/6),
(119a/17), (119b/2), (119b/5), (120a/9),
(126a/16)

o.-madın (102b/4)

[= 10]

oñulma: Onulmak işi.

o. + sı (101b/3), (107b/1), (109a/1),
(109a/2), (113b/14), (123a/5)

o. + sında (122b/7)

[= 7]

oñulmağ: bk. oñulmak

o. + a (112a/16)

[= 1]

oñulmak: Onma işine konu olmak.

o. (107a/16), (117b/3), (123a/9)

[= 3]

oñurğa: Omurga, sırt boyunca uzanarak vücuda destek sağlayan, kemikten, kıkırdaktan veya her ikisinden oluşan, içinde omuriliği barındıran kemik yapı.

o. (111a/7), (28b/16), (29a/6), (90b/15),
(90b/2)

o. + ların (111a/6)

o. + larınuñ (29a/2)

o. + laruñ (28b/14), (90b/1)

o. + nuñ (28b/17)

o. + sında (106b/4)

[= 11]

on beş: On beş sayısı.

o. (12b/15), (41b/17), (42a/4), (68b/14)

[= 4]

on bir: On bir sayısı.

o. (41b/15), (41b/17)

o. + inci (41b/14)

[= 3]

on iki: On iki sayısı.

o. (42a/10)

[= 1]

on sekiz: On sekiz sayısı.

o. (42b/9)

[= 1]

orta: Eşit, denk, düz; kaplama, örtme, ortada ve tam bir derecede bulunma ile ilgili, kusursuz.

o. (132b/6), (193b/7), (194a/8), (19b/10),
(36a/5)

o. + larından (98b/15)

o. + sı (104b/5), (169a/12), (169b/3),
(171b/7), (178a/12), (178b/12), (178b/9),
(183b/13), (187b/7), (187b/9), (89b/12),
(89b/14), (90b/4), (98b/16)

o. + sıdur (32b/4)

o. + sına (148b/3), (151a/14), (177b/14),
(180a/17), (183b/9), (23b/16), (6a/8)

o. + sında (104b/17), (106b/17), (114b/11),
(125b/8), (132a/11), (160a/1), (163b/1),
(172b/1), (179a/13), (200b/9), (25b/16),
(27a/6), (27b/17), (32b/3), (39a/15),
(90a/11), (90b/14)

o. + sından (169a/12), (177a/3), (177a/4),
(194a/8), (194b/8), (27b/5), (6a/8)

o. + sıyla (178b/12), (178b/5)

o. + ya (194a/8)

[= 55]

orta boylu: Orta boylu, boyu ortalama uzunlukta olan.

o. + ola (19b/10)

[= 1]

oşmān: <Ar. Hz. Osman, dört büyük halifeden üçüncüsü.

o. (4a/3)

[= 2]

[= 1]

ot: Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler.

o. (117b/2), (119b/16), (121a/17), (121b/13), (121b/5), (124a/10), (124a/11), (124a/13), (124b/6), (77a/3)

o. + a (41b/4), (41b/9)

o. + dan (70b/14), (71a/3), (96b/16)

o. + dur (101b/5), (127a/8)

o. + ı (113a/11), (119b/8), (124a/6), (126b/16), (13a/13), (95b/6), (96b/14)

o. + ın (120a/3)

o. + ından (121a/8)

o. + ların (130b/12)

[= 27]

otla-: Hayvan, dolaşarak yerdeki ot, çimen, yaprak vb.ni yemek, yayılmak.

o.-duğı (95b/7)

o.-r (77a/3)

o.-rdı (11b/15)

o.-ya (95b/6)

[= 4]

otlad-: Otlatmak.

o. (206b/11), (206b/13), (206b/14)

o.-acağ (77a/3)

o.-dı (206b/11)

[= 5]

otlak: Hayvan otlatılan yer, sarmalık, yaylak, mera.

o. (96a/11)

[= 1]

otlamak: Otlama işi.

o. (95b/8), (95b/8)

otlat-: Otlatmak.

o.-dı (206b/13), (206b/15)

[= 2]

otlu: Otu olan.

o. (10a/12), (88b/1)

[= 2]

otluğ: bk.otluk.

o. + ı (118b/3), (96b/15)

[= 2]

otluk: Otu bol olan yer.

o. (118a/4), (119a/6), (121a/13), (121b/7), (68a/14), (69a/11), (71a/7)

o. + dan (68b/6), (69a/5), (70a/16)

[= 10]

otur-: Oturmak.

o. (132a/12)

o.-a (122b/7), (133b/11), (14b/8), (196a/12), (217a/2)

o.-acağ (28b/12), (28b/7)

o.-an (10a/3), (10a/4)

o.-anlar (5b/15), (7b/13), (7b/16), (8a/2)

o.-anlara (7b/17), (7b/17)

o.-asın (135a/8), (135b/5), (153b/3), (184a/13), (184a/8), (184a/9), (199a/10), (199a/17)

o.-dılar (207a/3)

o.-dijuz (9b/1)

o.-duğı (133b/11)

o.-mazdan (134b/14), (135b/3)

o.-tuğumuz (214b/14)

o.-ub (131a/13), (210a/3), (21a/1)

o.-ur (106b/11), (111b/17)

o.-uram (204a/10)

- o.-urdu (205b/15)
- o.-urduk (209a/5)
- o.-urken (112a/15)
- o.-ursın (137b/12)
- [= 40]
- oturabil-:** Oturabilmek.
- o.-ür (132a/17)
- [= 1]
- oturağ:** bk.oturak.
- o. + ı (29a/1), (29a/1)
- [= 2]
- oturak:** 1. Oturulacak yer, minder. 2. Oturak yeri, geri, kış, makat.
- o. (18a/1)
- o. + da (133b/7)
- [= 2]
- oturd-:** Oturtmak.
- o.-acağ (87a/9)
- o.-asın (80b/9)
- [= 2]
- oturma:** Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.
- o.-rıuzdan (9b/7)
- o. + sına (148b/9)
- o. + sınıu (135a/6), (135a/7)
- [= 4]
- oturmağ:** bk. oturmak.
- o. + a (131b/3)
- [= 1]
- oturmak:** Oturma işi.
- o. (131b/10), (9b/7)
- [= 2]
- otuz:** Otuz sayısı.
- o. (192a/13), (42a/11), (42a/12), (42a/12), (42a/13), (42a/14), (42b/12), (89a/3), (89b/4)
- [= 9]
- otuz altı:** Otuz altı sayısı.
- o. (42a/14)
- [= 1]
- otuz beş:** Otuz beş sayısı.
- o. (42a/13)
- [= 1]
- otuz dört:** Otuz dört sayısı.
- o. (42a/12)
- [= 1]
- otuz iki:** Otuz iki sayısı.
- o. (42a/11)
- [= 1]
- otuz sekiz:** Otuz sekiz sayısı.
- o. (42b/12), (89a/3)
- o. + dür (89b/4)
- [= 3]
- otuz üç:** Otuz üç sayısı.
- o. (192a/13), (42a/12)
- [= 2]
- ov-:** Ovmak, bir şeyin üzerine bastırarak el gezdirmek.
- o.-a (69b/13), (70a/17), (70a/5), (70b/17)
- o.-arsın (95b/17)
- o.-asın (121a/17), (127a/11), (127a/12), (127a/5), (196b/3)
- o.-dükde (69b/13)
- o.-maya (94a/7)
- o.-up (94b/5)
- [= 13]

ova: < Ar. Sahra, kır, ova, çöl.

o. (20b/15)

[= 1]

ovıl-: Ovılmak.

o.-ur (105a/8)

[= 1]

ovmağ: bk.Ovmak.

o. + ı (94b/5)

[= 1]

ovmak: Ovma işi.

o. (72a/10)

[= 1]

ovumak: Ovma işi yapılmak.

o. (70b/9)

[= 1]

oyna-: Oynamak.

o.-dı (131b/9)

o.-duğuş (77a/16)

o.-mazsın (135a/13)

o.-r (113a/3), (137a/7), (160b/1), (161a/1),
(185a/1), (5a/3)

o.-sa (134a/7), (42a/5), (72a/6)

o.-ya (160a/2)

o.-yan (123a/15), (178a/9)

[= 15]

oynad-: Oynatmak.

o.-a (112b/13), (204a/7)

[= 2]

oynamağ: bk. oynatmak.

o. + a (189a/9)

[= 1]

oynamak: Vakit geçirme eğlenme.

o. (177a/11), (182b/12), (185b/1)

o. + dan (102a/14), (94b/3)

[= 5]

oynat-: Oynatmak.

o.-masın (82a/8)

o.-mayasın (147b/12)

[= 2]

oynatma: < Ar. 1. Harflerinin yerini değiştirme, bozma, kalem oynatma, değiştirme. 2. Bir ibarenin mânâsını değiştirme.

o. + ları (5a/3)

[= 1]

oynatmak: Oynamasını sağlamak, Kıymıldamasına yol açmak

o. (36a/11), (94b/4)

[= 2]

oynayıcı: Oynayıcı, oyuncu.

o. + nuş (187b/2)

[= 1]

oyun: Yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence.

o. (80a/6), (94b/2)

o. + dur (189a/14)

[= 3]

-Ö-

öd: Safra.

ö. + inden (118b/9)

[= 1]

öğred-: Öğretmek.

ö.-esin (216b/8)

[= 1]

öğren-: Öğrenmek.

ö. (132b/1), (20a/1)

ö.-e (192b/16), (193a/4)

ö.-esin (132a/8)

ö.-irsin (132a/17)

ö.-miş (80a/3)

ö.-se (197b/2)

ö.-üb (193a/15)

[=9]

öğrenmeg: bk. öğrenmek.

ö. + ile (85b/16)

[=1]

öğrenmek: Bilgi edinmek.

ö. (145b/1), (177a/16), (193a/8), (5a/12)

[=4]

öğret-: Öğretmek.

ö.-diler (212a/9)

ö.-düğün (182b/7)

ö.-miş (134a/14)

[=3]

öğüd-: Öğütmek.

ö.-ürsin (96b/1)

[=1]

öğün-: Öğünmek.

ö.-e (96b/11)

ö.-meye (96b/11)

ö.-miş (78a/7), (96b/6)

[=4]

ökce: bk. ökçe.

ö. (137a/13)

ö. + ıjı (183b/13)

ö. + si (33b/16)

[=3]

ökçe: 1. Ayakkabı altının topuğa rastlayan yüksek bölümü, topuk. 2. Topuğun arka bölümü. 3. Saban demirinin geçtiği ağaç parçası.

ö. (136b/13)

ö. + den (14a/9), (16a/15)

ö. + ıj (135a/16), (135b/10)

ö. + nün (39b/8)

ö. + si (17b/10)

[=7]

ökçelen-: Ökçelenmek.

ö.-ür (205b/10)

[=1]

öksür-: Öksürmek.

ö.-emez (108b/11)

ö.-ür (110b/14), (111a/11), (113a/15), (113a/17)

[=5]

öksürmek: Solunum yolları zarlarının rahatsızlığı sebebiyle akciğerlerdeki havayı birdenbire ve gürültülü bir sesle dışarı vermek.

ö. (108b/11)

[=1]

öksürüg: Öksürük.

ö. + i (95b/4)

[=1]

öl-: Ölmek, hayatını kaybetmek.

ö.-üb (18b/16)

[=1]

öldür-: Öldürmek.

ö.-dün (210a/10)

ö.-ür (202a/12)

[=2]

öli: Ölü.

ö. (7a/9)

- [= 1]
- ölüm:** 1. Bir insan, bir hayvan veya bitkide hayatın tam ve kesin olarak sona ermesi, ahiret yolculuğu, ebedî uyku, emrihak, irtihal, memmat, mevt, vefat.
- ö. + den (210a/1)
- [= 1]
- ‘ömer:** <Ar. Hz. Ömer. (Dört halifenin ikincisi.)
- ‘ö. (37a/8)
- ‘ö. + razīyallāhü‘anhu (12b/17), (37a/12)
- ‘ö. + üñ (37a/14)
- [= 4]
- ‘ömer bin haṭṭāb:** <Ar. Hz. Ömer.
- ‘ö. (180b/9)
- ‘ö. + ı (37a/11)
- ‘ö. + razīyallāhü‘anhu (209a/5), (37a/5), (37b/3)
- [= 5]
- ‘ömer bin ma‘dī:** <Ar. Kişi adı.
- ‘ö. (37a/17)
- [= 1]
- ‘ömer bin ma‘dī kereb:** <Ar. Kişi adı.
- q. (37a/7)
- [= 1]
- ‘ömr:** <Ar. Ömür, yaşam.
- ‘ö. + i (13a/7), (42b/13), (42b/15), (89a/2), (42b/11)
- ‘ö. + leri (42b/16)
- [= 6]
- ‘ömür:** <Ar. Ömür, yaşam.
- ‘ö. + leri (208a/13)
- [= 1]
- öñ:** Önce, mukaddem, evvel
- ö. (100b/7), (101b/1), (102a/1), (102a/7), (102b/8), (103a/4), (103b/16), (104a/1), (104a/1), (104a/14), (104a/16), (104a/17), (104a/5), (104a/8), (104b/1), (104b/11), (104b/12), (104b/13), (105a/11), (105a/16), (105b/10), (105b/12), (105b/12), (105b/17), (105b/5), (105b/7), (106a/1), (106a/15), (106a/3), (107a/13), (107a/4), (107a/6), (108b/15), (109b/13), (110b/4), (112a/4), (112b/17), (113a/3), (113a/5), (114b/7), (116b/1), (122b/16), (123a/1), (125b/6), (132b/3), (134a/7), (134b/9), (135b/11), (137a/6), (146b/16), (147a/4), (148b/4), (17a/7), (17a/9), (181b/10), (181b/2), (181b/5), (182a/9), (182b/8), (183a/8), (183b/8), (184a/12), (184a/2), (195a/6), (24b/5), (26b/14), (30a/11), (30a/14), (31b/4), (34b/6), (35a/17), (35b/3), (35b/5), (38b/17), (40a/13), (58a/5), (68a/5), (70b/10), (71b/8), (74a/17), (77b/12), (79b/4), (82b/16), (82b/4), (82b/5), (83b/6), (89a/8), (89b/17), (90a/10), (90a/2), (90a/9), (90b/16), (90b/16), (91a/3), (97b/12), (97b/13), (97b/14), (97b/14), (98b/16), (98b/9)
- ö. + den (182a/12)
- ö. + i (107b/11), (196a/8), (68a/5), (90b/4)
- ö. + idür (28b/10), (28b/9), (32a/14), (34a/3), (90a/3)
- ö. + in (69a/10)
- ö. + iñde (136b/2), (154b/9)
- ö. + inde (104b/15), (105b/17), (10a/12), (114a/15), (114b/13), (126b/6), (135a/10), (147b/12), (155b/10), (155b/13), (155b/13), (68a/6), (83b/15), (83b/15), (84b/13), (85a/11), (85a/3), (88a/9), (95b/13), (96b/7), (96b/8)
- ö. + inden (183a/9), (195a/4), (199a/13), (200a/8), (200a/9), (83a/15), (83b/17)
- ö. + ine (104a/5), (107b/12), (11b/16), (123b/3), (123b/4), (132b/3), (151a/3), (186a/7), (192b/7), (34b/15), (40b/17), (71b/7), (72b/5), (73a/7)

ö. + leri (111b/17), (86b/1), (86b/3),
(87a/2)

ö. + lerinde (167a/9), (167a/9), (56b/12)

ö. + ümde (210a/15)

ö. + ünde (144a/6), (180a/8), (180a/8)

ö. + ünnden (141a/2)

ö. + üne (135b/4), (145a/2), (146b/14),
(156b/4), (182b/13)

ö. + ünde (109b/13), (153b/8)

ö. + üne (195a/3), (216b/17)

ö. + üni (196b/3)

[= 177]

öğdül: Güreşte, at yarışlarında, yarışmalarda
kazananlara verilen armağan.

ö. + e (188b/8)

[= 1]

öngüllik: İnat, direnme; inatçı.

ö. (100b/3), (75b/4)

ö. + den (84b/3)

ö. + edicek (98a/14)

ö. + édüb (88a/12)

[= 5]

öngüllüg: bk. öngüllik, öngüllük.

ö. + in (81a/5)

[= 1]

öngüllük: İnatçılık.

ö. + éde (90b/17)

[= 1]

ördeg: Ördek, perde ayaklılardan, evcil ve yabani
türleri bulunan su kuşu (*Anas*).

ö. + i (215b/11)

[= 1]

örf: <Ar. Yasalarla belirlenmeyen, halkın
kendiliğinden uyduğu gelenek.

‘ö. (202a/14)

[= 1]

ört-: Örtmek.

ö.-e (134a/11), (72a/1), (72a/7), (73a/14)

ö.-ecek (178b/16), (178b/16)

ö.-eler (119b/13)

ö.-er (115a/11), (15b/6), (202b/6)

ö.-meye (72b/5)

[= 11]

örtül-: Örtülmek.

ö.-e (187b/12)

ö.-ür (31a/14), (39b/16)

[= 3]

örtü: Örtmek için kullanılan şey, vualet.

ö. + sini (73b/13)

[= 1]

örtül-: Örtülmek.

ö.-e (187b/16)

[= 1]

örtülü: bk. Örtülü.

ö. (116a/3)

ö. + dür (169b/3), (17a/12)

[= 3]

örtülü : Örtüsü olan.

ö. (121a/13)

[= 1]

‘ösr: <Ar. Öşür, onda bir, ondalık, onda biri alınan
vergi.

‘ö. + i (211a/2)

[= 1]

öt-: Ötmek

ö.-er (112b/6)

[= 1]

ötme: . Ötmek işi.

ö. + sin (82a/12)

[= 1]

ötürü: Ötürü.

ö. (102b/5), (102b/6), (108a/1), (112a/1), (112b/1), (120b/6), (122a/11), (125a/5), (126b/10), (133a/10), (134a/13), (134a/14), (138a/17), (139a/1), (146a/7), (14a/14), (15b/2), (167a/10), (16b/12), (170a/13), (170b/7), (180b/14), (181a/13), (181a/7), (187b/12), (188b/10), (188b/4), (189b/17), (190b/12), (190b/13), (190b/9), (191a/11), (191a/11), (191b/1), (193a/12), (193a/14), (202b/9), (205a/9), (208a/7), (208b/13), (211a/6), (212a/7), (212b/17), (213a/13), (213a/13), (215a/12), (216a/13), (21a/16), (23a/14), (34b/1), (36a/14), (40a/6), (40a/7), (4b/11), (4b/13), (4b/14), (58b/6), (5a/12), (5a/14), (5a/15), (5a/15), (5b/8), (5b/8), (72a/16), (7a/14), (80b/4), (81a/3), (82b/15), (83a/6), (84b/9), (86b/14), (96b/12), (98a/9)

ö. + dür (102b/12), (205a/12), (208b/14)

[= 76]

öyken: Akciğer.

ö. (113b/2), (118b/11)

[= 2]

öyle: Onun gibi olan, ona benzer.

ö. (131b/17)

[= 1]

öyle: Öğle vakti.

ö. (70a/10), (72a/10)

ö. + den (12a/10)

ö. + ye (71b/7)

[= 4]

özr: < Ar. 1. Bir kusur veya suçun hoş görülmesini gerektiren sebep. 2. Suçun bağışlanması. 3. Engel. 4. Kusur, eksiklik.

ö. (7b/14), (7b/17)

[= 2]

özrsiz: < Ar. + T. Özürsüz, kusursuz, eksiksiz.

ö. (7b/15), (7b/17)

[= 2]

-P-

pādişāh: < Far. Osmanlı Devleti'nde devlet başkanına verilen unvan, hükümdar, sultan.

p. (202b/3), (203a/1), (203a/2), (203a/4), (204a/12), (204a/13), (204a/3), (204a/6), (204b/10), (204b/5), (205b/1), (207a/14), (207a/17), (207b/6), (208a/12), (208b/9), (210b/10), (210b/11), (211a/4), (211b/15), (212a/6), (212a/7), (214b/5), (82b/11), (82b/4), (85a/10)

p. + a (202b/10), (204a/11), (205a/4), (207b/2), (207b/3), (207b/5), (207b/5), (208b/1), (82a/9)

p. + dan (204a/10), (207b/7)

p. + ı (215a/12)

p. + ıdur (213b/6)

p. + lar (204a/16), (205a/12), (34b/10)

p. + lara (202b/6), (204a/2)

p. + uñ (202b/11), (202b/13), (202b/4), (202b/5), (203a/1), (204a/17), (204b/7), (205a/6), (207b/11), (207b/12), (207b/13), (208a/3), (208b/2), (211b/12), (211b/12), (212a/10), (212a/11), (4a/9)

[= 62]

pādişāh-ı devlet: < Far. + Ar. Devlet padişahı.

p. (21b/5)

[= 1]

pādišāh-ı lā-yezāl: < Ar. Zevalsiz sonsuz padişah.

p. (3b/4)

[= 1]

pādišāh-ı ʿādil: < Ar. Adaletin padişahı.

p. + üñ (2b/13)

[= 1]

pādišāhlu: < Ar. + T. Padişahlı.

p. (209a/9)

[= 1]

pāk: < Far. 1. Temiz, arı. 2. Saf, katışıksız. 3. Kutsal, mübarek.

p. (117b/13), (118a/2), (124b/4), (68b/3), (70a/10)

p. + ola (126a/11)

p. + éde (69a/16)

p. + édesin (96a/3)

p. + édüb (70b/1)

[= 9]

panbıh: Pamuk.

p. (187b/15)

[= 1]

pāre: < Far. Parça, kısım.

p. (119a/17), (120a/4), (132b/15)

p. + leri (31b/9)

p. + si (124b/5), (68b/9), (89b/13), (94a/7), (98b/6)

p. + sidür (17a/14), (30a/8), (31b/7), (32a/4)

p. + sin (210a/15), (98a/10)

p. + sinden (196a/6)

p. + sini (187a/2), (98b/7)

p. + siyle (131b/6)

p. + édüb (127a/16)

[= 20]

pārele-: < Far. + T. Parelemek, parçalamak.

p.-r (73a/6)

[= 1]

parmağ: Parmak.

p. + uñla (99a/9)

[= 1]

pars: < Far. Kedigillerden, genellikle Asya ve Afrika'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, postu benekli.

p. (205b/5), (217a/14), (217a/15), (217a/15), (217a/16), (217a/16)

p. + lar (217a/14)

p. + laruñ (204b/13), (217b/4)

[= 9]

pās: < Far. 1. Gecenin sekizde biri. 2. Gözetleme, bekleme. 3. Keder, hüznün, gam, iç sıkıntısı.

p. + larından (175b/11)

[= 1]

pāy-bend: < Far. 1. Ayakbağı, payvant. 2. Köstek. 3. Manî, engel.

p. (99a/12)

[= 1]

pāy-dār: < Far. İyice yerleşmiş, sağlam, devamlı, sürekli.

p. + olsun (4a/9)

p. + olub (2a/13)

[= 2]

peçe: < İt. Kadınların sokakta yüzlerine örttükları ince siyah örtü.

p. (93b/17)

[= 1]

pehlevān: < Far. Pehlivan.

p. + laruñ (13a/6)

[= 1]

pehlüvān: < Far. Güreşçi.

p. (2b/7)
 p. + lar (20a/14)
 p. + larun (204b/10)
 [= 3]

pek: Sert, katı.
 p. (103b/1), (104a/10), (112b/3),
 (135a/11), (182b/1), (189b/14), (194a/17),
 (194b/1), (195b/12), (77a/15), (80b/5),
 (83b/11), (97b/13), (98a/13)
 p. + den (198a/17)
 p. + ligi (112b/3)
 p. + ola (133b/6)
 [= 17]

pekiş-: Pekişmek.
 p.-mez (194a/17)
 p.-ür (106b/11), (110a/5), (177a/12),
 (194a/16)
 [= 5]

peklük: Sertlik.
 p. + de (68b/10)
 [= 1]

peklüg: bk. peklük.
 p. + i (78a/6)
 [= 1]

penç: <Far. 1. Eğri yer, yamaç. 2. Çapraz, köşeli.
 p. (38b/13)
 p. + ün (38b/12)
 [= 2]

pençeli: <Far. + T. Pençeli.
 p. + dür (205a/8)
 [= 1]

perâkende: <Far. 1. Dağınık, darmadağan;
 dağıtma. 2. Azar azar (yapılan, satılan).
 p. (109b/13)

[= 1]

perde: <Far. Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi
 gizlemek için pencereye veya bir açıklığın önüne
 gerilen örtü.
 p. + den (125a/5)
 p. + dür (26b/6)
 p. + nün (39b/1)
 p. + yi (4a/16)
 [= 4]

perr-i cibrîl: <Far. Cebrail'in kanatları.
 p. (2a/6)
 [= 1]

pertev-i envâr-ı subuhât-ı celâl:
 p. (2a/7)
 [= 1]

pervâz: <Far. 1. Uçma, uçuş. (bkz: tayerân). 2.
 Saçak [dam ve elbisede]. 3. Hücre. 4. Ayna. 5.
 Dolap. 6. Aynalı ince uzun tahta.
 p. + étmege (3a/9)
 [= 1]

pes: <Far. Ard, arka, geri, sonra.
 p. (102a/10), (102a/11), (102a/12),
 (102a/13), (102a/15), (102a/9), (102b/10),
 (102b/11), (102b/12), (102b/13),
 (102b/13), (102b/14), (102b/16), (102b/2),
 (102b/3), (102b/4), (102b/4), (102b/5),
 (102b/6), (102b/7), (102b/8), (102b/9),
 (103a/10), (103a/11), (103a/11),
 (103a/13), (103a/15), (103a/15), (103a/2),
 (103a/5), (103a/8), (103b/1), (103b/12),
 (103b/13), (103b/13), (103b/17), (103b/2),
 (103b/3), (103b/6), (103b/8), (103b/9),
 (104a/1), (104a/11), (104a/12), (104a/12),
 (104a/14), (104a/15), (104a/16), (104a/2),
 (104a/2), (104a/3), (104a/6), (104a/7),
 (104a/9), (104b/1), (104b/1), (104b/11),
 (104b/12), (104b/13), (104b/14),
 (104b/15), (104b/2), (105a/10), (105a/3),
 (105a/4), (105a/5), (105a/5), (105a/8),

(105b/11), (105b/13), (105b/14),
(105b/16), (105b/2), (105b/3), (105b/4),
(105b/6), (106a/17), (106a/17), (106a/3),
(106a/3), (106a/5), (106a/8), (106a/9),
(106b/1), (106b/11), (106b/11), (106b/12),
(106b/13), (106b/16), (106b/2), (106b/4),
(106b/6), (106b/7), (107a/10), (107a/13),
(107a/13), (107a/15), (107a/16),
(107a/16), (107a/2), (107a/8), (108a/5),
(108a/7), (108b/11), (108b/16), (108b/6),
(108b/8), (109a/1), (10a/4), (10a/8),
(10b/10), (10b/11), (110a/17), (110a/17),
(110a/2), (110b/9), (111a/16), (112b/11),
(112b/4), (113a/1), (113b/11), (113b/6),
(113b/7), (113b/8), (114a/15), (114a/16),
(114a/9), (114b/1), (114b/17), (114b/4),
(114b/9), (115a/12), (115a/5), (115a/7),
(115a/7), (115a/9), (115b/17), (115b/5),
(116a/10), (116a/10), (116a/11), (116a/2),
(116a/5), (116b/1), (116b/12), (116b/14),
(116b/2), (116b/2), (117a/1), (117a/12),
(117a/14), (117a/16), (117a/2), (117b/10),
(117b/12), (117b/16), (117b/17), (117b/3),
(117b/9), (118a/1), (118a/10), (118a/12),
(118a/16), (118a/2), (118a/4), (118a/6),
(118b/12), (118b/17), (118b/4), (118b/4),
(118b/6), (119a/15), (119a/15), (119a/7),
(119b/10), (119b/12), (119b/17), (119b/4),
(119b/9), (11a/12), (11a/13), (11a/8),
(11a/9), (11b/13), (11b/14), (11b/15),
(11b/16), (11b/17), (11b/3), (120a/12),
(120a/13), (120a/14), (120a/15),
(120b/12), (120b/13), (120b/14),
(120b/15), (120b/4), (121a/1), (121a/14),
(121a/15), (121b/1), (121b/5), (121b/6),
(122a/11), (122a/14), (122a/14), (122a/2),
(122a/7), (122b/12), (122b/17), (122b/3),
(122b/7), (122b/7), (123a/1), (123a/10),
(123a/15), (123a/2), (123a/4), (123a/5),
(123a/6), (123a/7), (123a/9), (123b/17),
(123b/3), (123b/4), (124a/8), (124a/9),
(124b/1), (124b/15), (124b/16), (125a/11),
(125a/6), (125a/8), (125a/9), (125a/9),
(125b/12), (126a/8), (126b/10), (126b/12),
(126b/17), (126b/4), (127a/13), (127a/2),

(12a/10), (12a/11), (12a/11), (12a/12),
(12a/14), (12a/15), (12a/15), (12a/6),
(12a/8), (12b/1), (12b/1), (12b/15),
(12b/2), (12b/2), (12b/2), (12b/4), (12b/5),
(12b/5), (12b/5), (12b/6), (12b/7),
(131a/11), (131a/12), (131a/7), (131b/11),
(131b/13), (131b/16), (131b/5), (131b/6),
(131b/7), (131b/8), (132a/10), (132a/15),
(132a/16), (132a/2), (132a/3), (132a/7),
(132a/8), (132b/11), (132b/11), (132b/15),
(132b/16), (132b/17), (132b/2), (132b/3),
(132b/5), (132b/5), (132b/6), (132b/9),
(133a/13), (133a/16), (133a/16), (133a/5),
(133a/7), (133b/12), (133b/14), (133b/17),
(133b/17), (133b/3), (133b/5), (133b/8),
(134a/10), (134b/1), (134b/12), (134b/15),
(134b/6), (135a/10), (135a/16), (135b/1),
(135b/11), (135b/8), (136a/16), (136a/16),
(136b/11), (136b/12), (136b/16), (136b/4),
(136b/5), (136b/6), (136b/9), (137a/1),
(137a/16), (137a/17), (137a/9), (137b/14),
(137b/16), (137b/17), (137b/3), (138a/1),
(138a/11), (138a/17), (138a/5), (138a/7),
(138a/8), (138b/4), (138b/5), (139a/1),
(13a/13), (140b/12), (140b/2), (140b/3),
(140b/5), (140b/7), (140b/9), (141a/1),
(142a/5), (143a/1), (143a/14), (143a/6),
(143a/8), (143a/9), (144a/11), (144a/11),
(144a/13), (144a/3), (144a/5), (144a/9),
(145a/2), (145a/3), (145b/3), (146a/12),
(146a/13), (146a/13), (146a/14),
(146a/15), (146a/6), (146a/7), (146b/10),
(146b/12), (146b/15), (146b/4), (146b/7),
(146b/9), (147a/10), (147a/12), (147a/17),
(147a/6), (147a/8), (147b/12), (147b/14),
(147b/15), (147b/16), (147b/2), (147b/3),
(147b/5), (147b/5), (147b/5), (147b/6),
(148a/1), (148a/10), (148a/11), (148a/16),
(148a/4), (148a/8), (148b/12), (148b/13),
(148b/17), (148b/17), (149a/11),
(149a/12), (149a/2), (149a/3), (149a/4),
(149a/4), (149a/5), (149a/8), (149a/9),
(14a/11), (14a/4), (14b/15), (150a/3),
(150a/3), (150a/5), (150a/6), (150a/7),
(151a/12), (151a/2), (151a/5), (151b/3),

(151b/5), (152b/9), (153a/10), (153a/11),
(153a/2), (153b/1), (153b/10), (153b/13),
(153b/5), (153b/7), (154b/10), (154b/11),
(154b/12), (154b/13), (154b/14),
(154b/14), (154b/17), (154b/17), (154b/2),
(154b/3), (154b/6), (154b/7), (154b/8),
(154b/9), (154b/9), (155a/10), (155a/11),
(155a/12), (155a/12), (155a/13),
(155a/13), (155a/14), (155a/15),
(155a/17), (155a/2), (155a/3), (155a/6),
(155a/7), (155a/8), (155a/9), (155b/10),
(155b/11), (155b/14), (155b/3), (155b/5),
(155b/6), (155b/7), (156b/10), (156b/12),
(156b/13), (156b/13), (156b/14), (156b/2),
(156b/4), (156b/4), (156b/5), (156b/6),
(156b/7), (156b/9), (156b/9), (15b/12),
(15b/13), (166b/1), (166b/10), (166b/11),
(166b/12), (166b/12), (166b/13),
(166b/17), (166b/4), (166b/7), (166b/7),
(166b/9), (167a/10), (167a/11), (167a/11),
(167a/11), (167a/12), (167a/13),
(167a/16), (167a/3), (167a/4), (167a/5),
(167a/6), (167a/7), (167a/8), (167a/9),
(167b/1), (167b/13), (167b/2), (167b/5),
(167b/5), (167b/9), (168b/1), (168b/10),
(168b/11), (168b/13), (169a/4), (169a/5),
(169a/8), (169b/2), (16b/17), (170a/1),
(170a/3), (170b/5), (170b/9), (171a/12),
(171a/14), (171a/14), (171a/16),
(171a/17), (171a/8), (171a/9), (171b/10),
(171b/13), (175a/16), (175b/12), (175b/2),
(175b/3), (175b/5), (175b/7), (176a/8),
(176a/9), (176b/15), (176b/17), (176b/6),
(177a/1), (177a/14), (177a/15), (177a/16),
(177a/17), (177a/3), (177b/14), (177b/15),
(177b/17), (177b/3), (177b/3), (177b/7),
(178a/11), (178a/14), (178a/17), (178a/3),
(178b/16), (178b/17), (178b/6), (179a/12),
(179a/13), (179a/14), (179a/7), (179a/9),
(179b/10), (179b/11), (179b/13),
(179b/15), (179b/17), (179b/3), (179b/4),
(179b/9), (17a/4), (17b/14), (180a/15),
(180a/3), (180a/4), (180a/6), (180a/9),
(180b/14), (180b/17), (180b/3), (181a/1),
(181a/13), (181a/17), (181a/3), (181a/3),

(181a/4), (181a/6), (181a/6), (182a/15),
(182a/16), (182b/1), (182b/10), (182b/10),
(182b/13), (182b/17), (182b/7), (182b/8),
(183a/1), (183a/1), (183a/10), (183a/13),
(183a/16), (183b/15), (183b/17), (183b/3),
(183b/4), (183b/6), (184a/1), (184a/10),
(184a/11), (184a/13), (184a/2), (184a/6),
(184a/7), (184a/7), (184b/5), (184b/6),
(185b/6), (186a/13), (186a/14), (186a/4),
(186b/4), (186b/7), (187a/1), (187a/3),
(187a/9), (187b/1), (187b/14), (187b/3),
(187b/7), (188a/13), (188a/14), (188a/16),
(188a/3), (188a/8), (188b/1), (188b/11),
(188b/13), (188b/17), (188b/4), (189a/10),
(189a/11), (189a/2), (189a/4), (189a/7),
(189a/9), (189a/9), (18a/16), (18a/16),
(18b/15), (18b/15), (18b/7), (190a/1),
(190a/10), (190a/11), (190a/12),
(190a/13), (190a/14), (190a/16),
(190a/16), (190a/2), (190a/4), (190a/5),
(190a/6), (190a/7), (190a/8), (190b/10),
(190b/5), (190b/9), (191a/11), (191a/17),
(191a/9), (191b/12), (191b/13), (191b/16),
(191b/3), (191b/4), (191b/6), (191b/7),
(191b/7), (191b/8), (191b/8), (192a/10),
(192a/17), (192b/11), (192b/12),
(192b/13), (192b/16), (192b/17), (192b/4),
(192b/5), (193a/1), (193a/10), (193a/4),
(193a/5), (193b/12), (193b/12), (194a/10),
(194a/6), (194b/12), (194b/17), (194b/3),
(194b/3), (194b/8), (195a/4), (195a/5),
(195b/11), (195b/3), (195b/5), (195b/6),
(195b/7), (196a/11), (196a/12), (196a/13),
(196a/14), (196a/15), (196a/2), (196a/3),
(196a/4), (196a/4), (196b/11), (196b/2),
(196b/3), (196b/4), (196b/5), (197a/15),
(197b/1), (197b/10), (197b/13), (198a/17),
(198a/9), (198b/13), (198b/16), (198b/17),
(198b/2), (198b/3), (198b/6), (198b/7),
(198b/9), (199a/15), (199a/16), (199a/3),
(199a/4), (199a/4), (199a/8), (19a/3),
(19a/6), (19b/10), (19b/13), (19b/14),
(19b/15), (19b/17), (19b/7), (200a/10),
(200a/11), (200a/12), (200a/13),
(200a/13), (200a/14), (200a/15),

(200a/16), (200a/4), (200a/7), (200b/11),
(200b/2), (200b/5), (200b/6), (201b/14),
(201b/17), (202a/14), (202a/16), (202a/5),
(202b/3), (202b/5), (202b/6), (202b/6),
(203a/10), (203a/12), (203a/12),
(203b/11), (203b/12), (203b/12),
(203b/13), (203b/14), (203b/15), (203b/3),
(203b/6), (203b/9), (204a/11), (204a/15),
(204b/5), (204b/5), (205a/12), (205a/16),
(205b/16), (206a/10), (206a/11),
(206a/16), (206a/17), (206b/10),
(206b/11), (206b/13), (206b/15), (206b/3),
(206b/7), (206b/9), (207a/1), (207a/10),
(207a/12), (207a/14), (207a/17), (207a/2),
(207a/2), (207a/3), (207a/3), (207a/4),
(207a/4), (207a/5), (207a/6), (207a/7),
(207a/8), (207a/9), (207a/9), (207b/11),
(207b/2), (207b/5), (208a/11), (208a/7),
(208b/1), (208b/11), (209a/1), (209a/2),
(209a/6), (209a/8), (209b/10), (209b/11),
(209b/12), (209b/13), (209b/14), (209b/4),
(209b/8), (20a/11), (20a/12), (20a/13),
(20a/2), (20a/4), (20a/9), (20b/1),
(20b/11), (20b/14), (20b/15), (20b/16),
(20b/5), (20b/8), (210a/10), (210a/11),
(210a/11), (210a/12), (210a/12),
(210a/14), (210a/14), (210a/15),
(210a/17), (210a/17), (210a/2), (210a/2),
(210a/3), (210a/3), (210a/4), (210a/5),
(210a/5), (210a/6), (210a/8), (210a/9),
(210b/10), (210b/12), (210b/13),
(210b/16), (210b/17), (210b/2), (210b/3),
(210b/3), (210b/6), (210b/9), (211a/13),
(211a/14), (211a/15), (211a/16),
(211a/17), (211a/2), (211a/3), (211b/1),
(211b/10), (211b/12), (211b/16),
(211b/17), (211b/5), (212b/14), (212b/14),
(212b/5), (212b/8), (212b/9), (213a/12),
(213a/16), (213b/13), (213b/6), (214a/10),
(214a/11), (214a/12), (214a/13),
(214a/13), (214a/15), (214a/16),
(214a/16), (214b/10), (214b/12),
(214b/13), (214b/13), (214b/14),
(214b/15), (214b/17), (214b/2), (214b/4),
(214b/4), (214b/5), (214b/7), (214b/9),

(214b/9), (215a/1), (215a/14), (215a/14),
(215a/15), (215a/2), (215b/11), (215b/12),
(215b/13), (215b/3), (216a/5), (216a/8),
(216b/14), (216b/16), (217a/1), (21a/13),
(21a/14), (21a/15), (21a/3), (21a/5),
(21a/7), (21a/9), (21b/11), (21b/11),
(21b/3), (21b/6), (22a/11), (22a/16),
(22a/17), (22b/1), (22b/17), (22b/9),
(23a/13), (23a/14), (23a/4), (23a/4),
(23b/1), (23b/11), (24a/13), (24a/17),
(24a/17), (24a/6), (24a/9), (24b/10),
(24b/10), (24b/11), (24b/13), (24b/13),
(24b/15), (24b/16), (24b/17), (24b/5),
(24b/9), (25a/1), (25a/1), (25a/10),
(25a/10), (25a/11), (25a/11), (25a/12),
(25a/12), (25a/13), (25a/14), (25a/14),
(25a/15), (25a/16), (25a/2), (25a/3),
(25a/4), (25a/4), (25a/5), (25a/6), (25a/8),
(25b/1), (25b/10), (25b/10), (25b/11),
(25b/12), (25b/13), (25b/14), (25b/15),
(25b/15), (25b/16), (25b/17), (25b/3),
(25b/3), (25b/4), (25b/5), (25b/8), (25b/8),
(25b/9), (26a/1), (26a/10), (26a/11),
(26a/14), (26a/14), (26a/16), (26a/3),
(26a/4), (26a/4), (26a/5), (26a/5), (26a/6),
(26a/8), (26a/9), (26a/9), (26b/11),
(26b/13), (26b/2), (26b/2), (26b/3),
(26b/4), (26b/4), (26b/6), (26b/7), (26b/9),
(27a/10), (27a/10), (27a/11), (27a/12),
(27a/13), (27a/14), (27a/16), (27a/17),
(27a/3), (27a/3), (27a/3), (27a/5), (27a/5),
(27a/6), (27a/7), (27a/8), (27a/8), (27a/9),
(27b/10), (27b/12), (27b/12), (27b/13),
(27b/13), (27b/15), (27b/15), (27b/16),
(27b/17), (27b/2), (27b/3), (27b/4),
(27b/4), (27b/5), (27b/5), (27b/6), (27b/6),
(27b/6), (27b/7), (28a/1), (28a/1), (28a/3),
(28a/4), (28a/4), (28a/5), (28a/6), (28a/7),
(28a/8), (28b/1), (28b/10), (28b/14),
(28b/14), (28b/15), (28b/16), (29a/1),
(29a/10), (29a/11), (29a/14), (29a/15),
(29a/2), (29a/3), (29a/4), (29a/5), (29a/5),
(29a/6), (29a/7), (29a/9), (29a/9),
(29b/10), (29b/11), (29b/11), (29b/11),
(29b/15), (29b/16), (29b/16), (29b/17),

(29b/17), (29b/2), (29b/3), (29b/4),
(29b/4), (29b/8), (29b/9), (29b/9), (2b/15),
(2b/2), (2b/7), (30a/1), (30a/11), (30a/11),
(30a/12), (30a/13), (30a/13), (30a/14),
(30a/15), (30a/16), (30a/17), (30a/17),
(30a/17), (30a/2), (30a/3), (30a/3), (30a/4),
(30a/5), (30a/6), (30a/7), (30a/7), (30a/8),
(30b/1), (30b/10), (30b/10), (30b/11),
(30b/11), (30b/12), (30b/12), (30b/14),
(30b/15), (30b/16), (30b/16), (30b/17),
(30b/4), (30b/5), (30b/5), (30b/6), (30b/8),
(30b/9), (30b/9), (31a/1), (31a/1),
(31a/17), (31a/17), (31a/3), (31a/4),
(31a/4), (31a/5), (31a/6), (31b/11),
(31b/12), (31b/14), (31b/14), (31b/15),
(31b/17), (31b/2), (31b/4), (31b/4),
(31b/5), (31b/6), (31b/6), (31b/7), (31b/8),
(31b/8), (32a/1), (32a/13), (32a/14),
(32a/14), (32a/15), (32a/15), (32a/16),
(32a/16), (32a/17), (32a/3), (32a/4),
(32a/5), (32a/6), (32a/7), (32a/8), (32b/1),
(32b/12), (32b/2), (32b/3), (32b/3),
(32b/5), (32b/6), (32b/8), (32b/8), (32b/8),
(32b/9), (33a/10), (33a/11), (33a/11),
(33a/14), (33a/15), (33a/15), (33a/15),
(33a/17), (33a/4), (33a/6), (33a/6), (33a/7),
(33a/8), (33a/9), (33a/9), (33b/1), (33b/1),
(33b/11), (33b/12), (33b/13), (33b/13),
(33b/14), (33b/15), (33b/17), (33b/2),
(33b/8), (34a/1), (34a/1), (34a/11),
(34a/14), (34b/13), (34b/14), (34b/14),
(34b/2), (34b/4), (34b/8), (34b/9),
(35a/10), (35a/16), (35a/7), (35b/10),
(35b/12), (35b/14), (35b/17), (35b/17),
(35b/6), (35b/8), (36a/1), (36a/1),
(36a/13), (36a/2), (36a/4), (36a/6), (36a/7),
(36a/8), (36b/1), (36b/16), (36b/17),
(36b/4), (36b/7), (36b/8), (37a/1),
(37a/10), (37a/11), (37a/11), (37a/12),
(37a/13), (37a/13), (37a/15), (37a/15),
(37a/17), (37a/7), (37a/7), (37a/8),
(37b/1), (37b/10), (37b/11), (37b/12),
(37b/13), (37b/15), (37b/2), (37b/3),
(38a/2), (39b/10), (39b/13), (39b/2),
(40b/15), (40b/17), (41a/10), (41a/11),

(41a/13), (41a/14), (41a/15), (41a/3),
(41a/6), (41a/7), (41a/8), (41a/8), (41a/9),
(41a/9), (41b/10), (41b/11), (41b/13),
(41b/15), (41b/16), (41b/2), (41b/3),
(41b/5), (41b/7), (41b/8), (42a/1), (42a/2),
(42b/14), (42b/15), (42b/6), (43a/5),
(43b/1), (44a/1), (46b/1), (49b/1), (4a/7),
(4b/10), (4b/11), (4b/3), (52b/3), (55a/5),
(55a/6), (55b/13), (55b/14), (55b/15),
(55b/17), (56a/12), (56a/17), (56a/3),
(56a/9), (56b/10), (56b/11), (56b/13),
(56b/14), (56b/14), (56b/15), (56b/3),
(56b/5), (56b/7), (57a/11), (57a/3),
(57a/7), (57a/8), (57b/10), (57b/12),
(57b/14), (57b/16), (57b/2), (57b/7),
(57b/8), (58a/2), (58a/4), (58b/1),
(58b/10), (58b/13), (58b/15), (58b/17),
(59b/13), (5a/10), (5a/16), (5b/9), (62b/6),
(67a/10), (67a/12), (67a/13), (67a/2),
(67a/3), (67a/4), (67a/6), (67b/11),
(67b/12), (67b/17), (67b/2), (67b/4),
(67b/5), (67b/9), (68a/7), (68a/8),
(68b/15), (68b/16), (68b/17), (68b/2),
(69a/17), (69a/3), (69a/7), (69a/9),
(69b/1), (69b/1), (69b/11), (69b/12),
(69b/14), (69b/2), (69b/8), (70a/13),
(70a/2), (70a/7), (70b/15), (70b/2),
(70b/4), (70b/9), (71a/1), (71a/10),
(71a/12), (71a/16), (71a/17), (71a/3),
(71a/5), (71a/9), (71b/12), (71b/12),
(71b/13), (71b/13), (71b/14), (71b/15),
(71b/16), (71b/17), (71b/17), (71b/2),
(71b/3), (72a/13), (72a/17), (72a/4),
(72a/5), (72b/11), (72b/13), (72b/14),
(72b/15), (72b/2), (72b/4), (72b/8),
(73a/1), (73a/14), (73a/15), (73a/16),
(73a/2), (73a/6), (73a/8), (73b/1),
(73b/12), (73b/13), (73b/15), (73b/2),
(73b/4), (73b/5), (73b/6), (73b/6), (73b/8),
(73b/8), (73b/8), (74a/12), (74a/13),
(74a/14), (74a/15), (74a/15), (74a/16),
(74a/16), (74a/9), (74b/12), (74b/15),
(74b/3), (74b/4), (75a/12), (75a/13),
(75a/14), (75a/6), (75b/11), (75b/11),
(75b/13), (75b/5), (75b/7), (75b/9),

(76a/12), (76a/15), (76a/17), (76a/17),
(76b/16), (76b/17), (76b/17), (76b/2),
(76b/5), (76b/8), (77a/14), (77a/4),
(77a/4), (77b/10), (77b/17), (77b/8),
(78a/1), (78a/10), (78a/11), (78a/13),
(78a/4), (78a/5), (78a/6), (78a/7), (78b/1),
(78b/11), (78b/12), (78b/16), (78b/17),
(78b/3), (78b/3), (78b/4), (78b/5), (78b/7),
(79a/10), (79a/13), (79a/14), (79a/15),
(79a/16), (79a/4), (79a/6), (79a/7), (79a/8),
(79a/8), (79b/1), (79b/16), (79b/6),
(79b/6), (79b/6), (79b/7), (79b/9), (7a/17),
(7b/2), (7b/3), (7b/8), (80a/11), (80a/13),
(80a/16), (80a/2), (80a/3), (80a/7),
(80b/10), (80b/12), (80b/16), (80b/6),
(81a/1), (81a/10), (81a/11), (81a/12),
(81a/2), (81a/4), (81a/5), (81a/7), (81a/8),
(81b/11), (81b/13), (81b/15), (81b/15),
(81b/16), (81b/3), (81b/4), (81b/5),
(81b/6), (81b/9), (82a/10), (82a/16),
(82a/17), (82a/17), (82a/3), (82a/5),
(82a/6), (82a/7), (82b/11), (82b/12),
(82b/13), (82b/3), (82b/3), (82b/4),
(82b/4), (82b/6), (83a/12), (83a/13),
(83a/14), (83a/15), (83a/16), (83a/16),
(83a/4), (83a/5), (83a/8), (83a/9), (83b/1),
(83b/12), (83b/13), (83b/13), (83b/15),
(83b/16), (83b/16), (83b/9), (84a/1),
(84a/14), (84a/16), (84a/17), (84a/17),
(84a/3), (84a/5), (84a/6), (84a/7), (84a/7),
(84b/12), (84b/14), (84b/4), (84b/4),
(84b/6), (84b/9), (85a/1), (85a/11),
(85a/13), (85a/13), (85a/17), (85a/8),
(85b/11), (85b/12), (85b/4), (85b/5),
(85b/7), (86a/10), (86a/11), (86a/12),
(86a/13), (86a/14), (86a/15), (86a/16),
(86b/11), (87a/10), (87a/12), (87a/5),
(87a/7), (87a/7), (87a/8), (87b/10),
(87b/11), (87b/2), (87b/4), (87b/5),
(87b/6), (88a/1), (88a/13), (88a/17),
(88a/17), (88a/3), (88b/11), (88b/12),
(88b/17), (88b/3), (8b/14), (8b/16), (8b/2),
(93b/14), (93b/16), (93b/3), (93b/4),
(93b/6), (93b/6), (93b/8), (93b/8),
(94a/14), (94b/1), (94b/11), (94b/5),

(95a/12), (95a/12), (95a/14), (95a/14),
(95a/6), (95b/16), (95b/17), (95b/3),
(96a/10), (96a/15), (96a/7), (96b/12),
(96b/13), (96b/15), (96b/17), (96b/8),
(97a/1), (97a/17), (97a/6), (97b/10),
(97b/2), (98a/1), (98a/10), (98a/3),
(98a/4), (98a/9), (98b/13), (99a/7),
(99a/8), (99a/9), (99b/1), (99b/1), (9a/13),
(9a/4), (9b/13)

[= 1729]

peşi: <Far. Sonra, arka, arkası sıra.

p. (17a/2), (17a/2)

[= 2]

pey-a-pey: <Far. 1. Birbiri ardınca. 2. Azar azar.

p. (122b/14)

[= 1]

peydâ: <Far. 1. Meydanda, açıkta. 2. Hazır, mevcut.

p. (68b/10)

p. + oldı (108a/17), (205b/16)

p. + olur (108a/15), (110a/16)

[= 5]

peygamber: <Far. İnsanlara Tanrı'nın buyruklarını bildiren, onları Tanrı yoluna, dine çağırın kimse, yalvaç, yalavaç, elçi.

p. + e (3b/17)

[= 1]

peynir: <Far. Maya ile katılaştırılarak süttten yapılan ve birçok türü olan besin.

p. + i (120a/3)

[= 1]

pîr: <Far. Yaşlı, ihtiyar.

p. (206b/10), (206b/8), (207a/3), (207a/8),
(211a/6)

p. + den (206b/6)

p. + olub (170a/13)

[= 7]

pirinç: <Far. Buğdaygillerden, kökleri bol su içinde yetişen bir bitki.

p. (97a/2)

[= 1]

piş-: Pişmek.

p.-e (87b/12)

p.-ince (81b/7)

p.-miş (120b/11), (19a/11), (79b/16), (81a/11), (89b/4), (97b/16)

p.-se (79b/1), (81b/1)

[= 10]

pişmek: Ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda ısı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek.

p. (81b/1)

[= 1]

pişmiş: Çiğ olmayan, pişme işlemini tamamlamış.

p. + ola (25a/15)

[= 1]

puçe: "piçe" Katır.

p. (59b/12)

[= 1]

pul: <Far. Posta parası karşılığı mektuplara, damga resmine karşılık kâğıtlara yapıştırılan, basılı küçük kâğıt parçası

p. + ola (48a/1)

[= 1]

pusu: Birine saldırmak için saklanarak beklenen yer.

p. + ya (40a/8)

[= 1]

pür-nür: <Far. + Ar. Nur dolu, nur içinde, nurlu, aydınlık.

p. + olub (3b/11)

[= 1]

-R-

rabâṭ: <Ar. "Ribâṭ" Bağ, bağcık, ip, zincir, kemer, kayış.

r. (169b/10)

[= 1]

rabb: <Ar. Rab, tanrı, Allah.

r. (4a/14)

r. + üm (12a/11)

[= 2]

rabbâniyye: <Ar. 1. Rab'la ilgili. 2. Kendini olanca gücüyle Rabb'e veren.

r. (3a/14)

[= 1]

rabî'â: <Ar. 1. Râbi'in müennesi. (Rabi = Döndüncü) 2. Saatteki sâlisinin altmışta biri.

r. (206b/6), (206b/7)

[= 2]

râci': <Ar. 1. Geri dönen. 2. Münâsebeti, ilgisi olan.

r. + olan (187b/7)

[= 1]

râcil: <Ar. Yaya, yürüyerek giden kimse.

r. (146a/12)

r. + e (191b/9)

[= 2]

râcil-i kılıc: <Ar. Kılıcın dibi, ayağı.

r. (178a/6)

[= 1]

ra'd: <Ar. Gök gürlemesi.

r. (206b/3)

[= 1]

rafe'a: <Ar. İçinden sürekli sarı su çıkan kulak.

r. (25a/15), (25a/8)

[= 2]

rāfi'-yi a'lām-ı 'ilīm: <Ar. İlmin Bayrağının, sancaklarının kaldıran yükselten.

r. (2b/16)

[= 1]

rağbet: <Ar. İstek, arzu, ilgi

r. (202a/2), (86b/12)

r. + eyle (131b/17)

r. + eylediler (202a/13)

r. + ini (131a/6)

r. + olsa (20b/14)

r. + ederlerse (21a/4)

r. + etdiler (2b/9)

r. + etmege (5b/16),

r. (16b/12)

r. + dür (68b/1)

[= 11]

rāğīb: <Ar. İstekli, isteyen, rağbet eden.

r. + olmağıla (3a/9)

[= 1]

rağif: <Ar. 1. İç, karnı geniş. 2. Hayvanlara lokma yutturmak. 3. "ra'if" Akılsız.

r. + dür (68b/1)

[= 1]

rāh-ı 'azīmet: <Ar. Büyük yol.

r. + in (2a/8)

[= 1]

rāhat: <Ar. İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur.

r. (69a/5), (76b/17), (81a/12), (83a/13), (96b/9), (114b/10)

r. + dur (203a/14)

r. + ederler (14b/5)

r. + etdikleri (14b/4)

r. + olduğu (137a/4)

[= 10]

rāhatlı: <Ar. + T. Rahat, rahat olan.

r. (68a/10)

[= 1]

rāhatlu: bk. rāhatlı

r. + dur (156b/12)

[= 1]

rāhib: <Ar. Evlenmez papaz.

r. (11a/8), (11a/9)

r. + üñ (11a/7)

[= 3]

rahīb: <Ar. Geniş, bol.

r.(16b/12)

[= 1]

rāhine: <Ar. Koruyucu.

r. + sidür (32a/15)

[= 1]

rahīm: <Ar. Döl yatağı.

r. (8a/7)

r. + dür (6b/15)

[= 2]

rahm: <Ar. Rahim, döl yatağı.

r. (117b/16), (126a/10), (126a/11)

r. + i (126a/11), (126a/7), (126a/9), (41a/13)

[= 7]

rahmān: <Ar. Herkese, her canlıya merhamet eden (Tanrı).

r. (2b/15)

[= 1]

rahmet: <Ar. 1. Akbaba, kartal. 2."Raḥm" Başı ak, diğ̈er yerleri siyah olan at.

r. (3b/7), (93b/12)

r. + in (6b/14)

[= 3]

rahmetu'l-lāhi 'aleyhi: <Ar. Allah'ın rahmeti üzerinize olsun.

r. (58b/12)

[= 1]

rahşa: <Ar. Hayvanın tabanına yara isabet edip tırnağı içi oyulmak, hayvanın tırnağı içinde beliren yara, yaralanmış hayvan tırnağı.

r. (101a/8)

[= 1]

rahza: <Ar. Bir hastalık adı.

r. + nuḡ (124b/12)

[= 1]

rafiyyet: <Ar. 1. Sürü, otlatılan hayvan sürüsü. 2. Bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk.

r. (202a/1), (204b/6), (205a/13), (207a/15), (209a/12), (211a/1)

r. + den (209a/11), (209a/12)

r. + e (207a/15), (209a/13), (21a/12)

r. + üḡ (202a/10), (202a/9), (205a/1), (205b/1), (207a/12), (211b/4)

[= 17]

rā'iz: <Ar. 1. kızgın, öfkeli. 2. "rāyiz" Seyis.

r. (75a/16), (80b/12)

r. + e (75b/7)

r. + olan (75b/1), (75b/3)

r. + üḡ (75b/14)

[= 6]

raḡavā: <Ar. Birbirlerine meyleden kulak çeşidi.

r. (25a/10), (25a/7)

[= 2]

raḡīb: <Ar. 1. Herhangi bir işte birbirinden üstün olmaya çalışanlardan her biri. 2. Bekçi.

r. (34b/5)

r. + den (204a/8)

[= 2]

rākīb: <Ar. Binen binici.

r. (102b/10), (103a/7), (104a/14), (22b/17), (30a/15), (74b/2), (86a/11), (86a/9), (90a/6)

r. + e (102b/1)

r. + i (108a/9), (15b/9), (22b/15)

r. + üḡ (22a/16), (28b/7)

[= 15]

raḡīk: <Ar. 1. İnce. 2. Köle veya cāriye. 3. Yufka yürekli.

r. (26a/15), (29b/2), (29b/3), (33b/6)

r. + dūr (17b/2)

r. + olan (16b/11)

r. + olur (214a/3)

[= 7]

rame's-sihāme: <Ar. Ok attı.

r.(170b/10)

[= 1]

rāmī: <Ar. Atan, atıcı (ok, mermi vs.).

r. + nūḡ (196a/9)

[= 1]

rānic: <Far. Hindistan cevizi.

r. + den (127b/3)

[= 1]

raşfe: <Ar. bk. Raşfet

r. (30a/8), (39a/5)

r. + de (30a/6)

r. + nūḡ (39a/4)

[= 4]

raşfet: <Ar. Daire şeklinde ve yassı olan kemiklerden kesilmiş, ayrılmış bir kemiktir. Tırnağın kenarındadır.

r. (30a/5), (30a/5)

[= 2]

rāsmīne: <Ar. Çizilmiş, resmedilmiş olan.

r. + dür (18a/6)

[= 1]

rāst: <Far. 1. Doğru, düzgün. 2. Sağ. 3. Tesadüf.

r. (108a/4), (167a/17), (167b/10), (167b/2), (24a/4), (11b/14), (175b/10), (175b/8), (212b/5), (87b/4)

[= 10]

raṭb: <Ar. 1. Taze, yeşil, yaş. [yemiş]. 2. Mülayim, yumuşak. 3. Yanlış doğru ağza geleni söyleme. 4. Rutubet, nem.

r. (108a/13), (108b/6), (96a/5)

r. + dur (105a/8), (108a/15), (108b/6)

r. + dür (108a/12)

r. + éder (97a/14)

r. + édüb (93b/17)

[= 9]

raṭbe: <Ar. 1. Raṭb'in müennesi. 2. Bot, yonca otu. 3. Rutubetli, nemli.

r. (89a/1)

[= 1]

rātik: <? Çakır kuşundan daha korkak olan bir avcı kuş türü.

r. + dür (213b/2)

[= 1]

rāvi: <Ar. Rivayet eden, Söyleyen, Hikâye eden, Anlatan.

r. (59a/3)

[= 1]

ravza-yı lecīm: <Ar. Şahmetü'l-arzdan büyük bir tepede bulunan bahçe.

r. + de (169a/10)

[= 1]

rāyāt: <Ar. Sancaklar, bayraklar.

r. (153a/13)

r. + ını (4a/15)

r. + uñ (22a/9)

[= 3]

rāyiha: <Ar. Koku.

r. (113a/14), (113a/6), (175b/12)

r. + ları (175b/14)

r. + sı (109b/5), (110b/13), (120a/16), (121b/4), (127a/16), (175b/12), (175b/13), (175b/13), (175b/14), (175b/14), (175b/15), (175b/15), (175b/15), (175b/16)

[= 18]

rāyiz: <Ar. Seyis.

r. (69a/2), (86a/7), (86b/13), (87a/16)

r. + üñ (80b/13)

[= 5]

raṭāyī: <Ar. Arka kaburga kemiklerinin etrafıdır.

r. (28b/13), (29a/4)

[= 2]

rāzi: <Ar. Uygun bulan, benimseyen, isteyen, kabul eden.

r. + dur (209a/12)

r. + oldunuz (9b/2)

[= 2]

raẓfe: <Ar. Atın tırnak tarafında son bulan kemik.

r. (30b/2), (30b/5)

[= 2]

raẓīya'l-lāhü 'anhu: <Ar. Allah ondan razı olsun.

r. (3b/15), (10a/15), (10b/12), (11b/9), (12b/12), (12b/17), (208b/16), (209a/4), (209a/5), (211a/12), (37a/12), (37a/14), (37a/5), (37a/5), (37b/3), (37b/6), (59a/1), (9b/15)

[= 18]

raziya'l-lāhü 'anhumā: bk. raziya'l-lāhü 'anhu

r. (209a/16)

[= 1]

re'āyā: <Ar. 1. Bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk. 2. Bütün halk. 3. Hıristiyan tebaa, (bkz: zımmî).

r. (205a/4), (209a/9), (210b/14)

[= 3]

reāyāt: <Ar. Boynun içinde ak ilik bulunan kemiği.

r. (27b/16), (27b/9)

[= 2]

rebḥa: <Ar. Gevşeyip kendine geçmek.

r. (101a/9)

[= 1]

rebī': <Ar. 1. Bahar. 2. "reb'" Ev, konut, ikametgah, mahalle, mesken, alan, bir kimsenin ya da ailenin içinde yaşadığı yer; baharda gidilen yer. 3. Kısa boylu adam.

r. (209b/2), (209b/7), (88a/16)

r. + de (40b/16)

r. + i (210a/16)

[= 5]

rebū-yı yonca: <Ar. Olgunlaşmış, bozulmadan saklanmış, fermente edilmiş yonca; silaj.

r. (120b/3)

[= 1]

rebūv: <Ar. 1. "rebev, rebv" Astım hastalığı, nefes darlığı, ses kısılması. 2. "rebû" Atın korku ve koşmaktan dolayı soluması.

r. (101a/6), (122a/17)

[= 2]

recā: <Ar. Dileyiş, dileme, dilek, rica.

r. + olunur (107b/1), (110a/2), (123a/5), (123a/8)

r. + olunur (88b/11)

r. + eder (7a/17)

r. + ederin (10b/11)

r. + ederler (207b/13), (6b/14)

[= 9]

rece'āt: <Ar. Öldükten sonra dünyâya gelişler.

r. + i (155b/5)

[= 1]

recl: <Ar. Ayakta durmak, topuktan aşağı ayak, yaya, yaya yürümek.

r. (85b/6)

[= 1]

recül: <Ar. 1. Ergin, yetişmiş erkek, insan. 2. Ehil, becerikli, elinden iş gelir.

r. (10a/5), (180b/16), (187b/4), (192b/12), (59a/5)

r. + üñ (10b/1), (10b/2), (179a/14), (189a/15), (192b/13)

[= 10]

recül ehli: <Ar. Ergin, yetişmiş erkek

r. (10a/5)

[= 1]

recüleyn: <Ar. Erkekler. bk. recül.

r. + den (167a/14)

[= 1]

redd: <Ar. 1. Geri döndürme, döndürülme, geri çevirme, çevirilme; kabul etmeme; kabul edilmeme. 2. Sık sık tekrar etmek. 3. Tanımama, inkâr etme.

r. + den (79a/6)

r. + e (78b/16)
r. + eyle (140b/7), (147a/1), (149a/12),
(87a/3), (87a/4), (87a/6)
r. + eylese (149a/11)
r. + i (167a/6)
r. + olunduğda (111a/9)
r. + ède (193a/15), (71b/16), (71b/8)
r. + èder (107b/2)
r. + èderse (149a/1)
r. + èderseñ (147b/4)
r. + èdersin (137a/11), (143a/5), (153b/12),
(76a/7), (78b/2), (79a/9), (79b/17), (79b/3)
r. + èdesin (140b/15), (154b/13), (78b/10)
r. + ètmege (111b/6), (76b/14), (80a/4)
r. + ètmegi (85b/6)
r. + ètmek (179b/6), (76a/4)
r. + ètmekde (186a/5), (186a/8)
r. + ètmekden (79a/4)
r. + ètmekdür (185b/16)
r. + ètmekiçün (147a/15)
r. + ètmesine (34b/8), (39b/10)
[=41]

redd-i müstevî: <Ar. Düz geri çevirme, dümdüz gönderme.

r. (78b/10)
[=1]

redî: <Ar. 1. Kötü, fena, yaramaz; bayağı. 2. Azgın, vahim.

r. (114b/8), (87a/15)
r. + dür (94a/15)
r. + olan (106b/13)
r. + olur (108b/14)
r. + sindendür (186a/14)
r. + sini (20a/6)

[=7]

ref: <Ar. 1. Kalkındırma, yüceltme. 2. Yukarı kaldırma. 3. Lağvetme, kaldırma, hükümsüz bırakma. 4. Arapça bir kelimenin sonunu ötreli okuma.

r. + eyledi (11b/11)
r. + ède (69b/10), (69b/11), (69b/9)
r. + èdecegin (130b/12)
r. + èder (202a/5), (211a/11)
r. + èdesin (181b/12)
r. + èdüb (213b/5)

[=9]

ref'a: <Ar. Hayvanın karnında olan bir bölüm.

r. (32a/12)
[=1]

refa'ât: <Ar. "refe'a" Çıktıntı, yukarı çekme, yukarı kaldırma, yüksek.

r. + dur (30a/16)
[=1]

refâhiyyet: <Ar. Bolluk, rahatlık, bollukta geçiniş.

r. (202a/6)
r. + den (203a/13)
r. + ine (202a/8)
[=3]

re'fet: <Ar. Merhamet etme[k], acıma[k], esirgeme[k].

r. (208a/11), (210b/12)
[=2]

refîk: <Ar. 1. Arkadaş, yoldaş. 2. Ortak, (bkz: şerik). 3. Yardak, yamak, (bk. muavin). 4. Koca. (bkz: zevc). 5. s. Uslu, iz'anlı. 6. i. Erkek adı.

r. + olmaya (59a/7)
[=1]

refîk-i hasen: Hüsünlü, güzel arkadaş.

- r. + dūr (215b/16)
[= 1]
- rehābet:** < Ar. "rehābe" Göğüs üzerinde olan yumuşak kemik, göğüs.
r. (32a/10)
r. + üñ (32a/9)
[= 2]
- rehāvet:** < Ar. Vücutta görülen gevşeklik, ağırlık, tembellik.
r. + i (174a/15)
[= 1]
- rehā²-yī harb:** Savaşın çokluğu, hararetlenmesi.
r. (138b/15)
[= 1]
- rehān:** < Ar. 1. Bahadırlık, kahramanlık. 2. At yarıştırmak, müsabaka. 3. Denemek, tecrübe etmek.
r. + da (38a/3)
[= 1]
- rehāye:** < Ar. Göğüs kemiklerinin uçlarının birleştikleri yerin sonu.
r. (31a/15), (31a/17), (31b/1)
[= 3]
- rekb:** < Ar. Süvari takımı, atlılar alayı, kabile.
r. + e (181a/17)
[= 1]
- rekz:** < Ar. 1. Tepme, tepinme. 2. Hayvanı yürütmek, koşturmak için tepme.
r. + de (182a/16)
r. + üñ (200b/9)
[= 2]
- rema⁴:** < Ar. 1. Süratle yürüme. 2. Vahşi hayvanların yavrusunu eksik doğurması, düşürmesi. 3. Karında bir illet olup yüzü sarartan sarılık hastalığı.
r. (100b/14)
[= 1]
- remād:** < Ar. Kül.
r. (60b/1)
r. + a (61a/1)
[= 2]
- remāh:** < Ar. Atın boynuzları.
r. (138b/17)
r. + uñ (154b/3)
[= 2]
- remaş:** < Ar. Çapak, gözde çapaklanma.
r. (102a/2)
[= 1]
- remed:** < Ar. Göz iltihabı, göz hastalığı.
r. (102a/2)
[= 1]
- remī:** < Ar. 34 aylık ata verilen isim.
r. (42a/13)
[= 1]
- remke:** < Ar. "remeke" Dişi at, kısarak.
r. (59b/8)
[= 1]
- remy:** < Ar. Atma, tüfek atma.
r. (197b/10), (6a/3)
r. + den (197b/3)
r. + dūr (190a/8)
r. + i (188b/6)
r. + ini (208b/11)
r. + üñ (188b/9), (190a/7), (191b/7), (193b/17), (199b/1)
r. + étmegi (197b/6)
r. + étmesidür (200b/1)
[= 13]

remy-i şahih: < Ar. Doğru atış.

r. (189b/10)

[= 1]

rende: < Far. Düz ya da eğmeçli ağaç yüzeylerinin düzeltmek ve biçimlendirmek amacıyla kullanılan araç.

r. + nün (169b/16)

[= 1]

rendelen-: Rendeleme işi yapılmak.

r.-miş (191b/11)

[= 1]

reng: bk. renk

r. + i (112b/9)

r. + inden (113a/16)

r. + ine (28b/16)

[= 3]

renk: < Far. Cisimler tarafından yansılan ışığın gözde oluşturduğu duyum, renk.

r. (169b/1)

[= 1]

renklü: < Far. + T. Beyaz dışında başka rengi veya renkleri olan.

r. (57b/1)

r. + ola (215a/7), (57b/1)

[= 3]

rent-i şāmī: < Ar. Şama ait bir rend. (Rend = 1. Defne ağacı. 2. Mersin ağacı.)

r. + den (119b/14)

[= 1]

re's-i ebher: < Ar. Atar damarının başı.

r. + dür (32b/2)

[= 1]

resem: < Ar. Burnunda beyazlık olan at.

r. + dür (56a/11)

[= 1]

resī: < Ar. Boyun kökünün iki yüzüdür.

r. (27b/9), (28a/6)

[= 2]

resīs: < Ar. 1. Sabit olan. 2. Her şeyin başlangıcı. 3. "re'ise" temel, ana organlar.(kalp, ciğer gibi.)

r. (32a/5)

[= 1]

res(i)m: Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri.

r. + olundu (205a/3), (205a/9)

[= 2]

resm-i ma'hūd: < Ar. Zikredildiği üzere.

r. (71b/4), (72a/5)

[= 2]

reşme: < Ar. 1. Seksen günlük at yavrusuna verilen isim. 2. Atın burnu ucunda olan aklık yahut üst dudağından buruna kadar yayılmış olan aklık; burnunda beyazlık olan at.

r. (42a/6), (56a/13), (56a/14)

[= 3]

resūl: < Ar. Kendisine kitap indirilmiş peygamber, Hz.Muhammed

r. (10a/16), (10a/9), (10b/5), (12b/14), (3b/8), (6a/15), (8b/8), (8b/9)

r. + e (9a/17)

r. + i (11a/13)

r. + iñüzle (9b/5)

r. + ine (6b/6), (7b/6), (7b/7), (8a/14), (8a/5), (8b/10), (8b/7), (9a/16)

r. + 'aleyhisselām (206a/5), (211a/15), (211b/1)

r. + 'aleyhisselāma (189a/2), (211a/10)

r. + 'aleyhisselāmdan (58b/8)

r. + üm (9a/16)

r. + üñ (9b/14)

[= 27]

resûlullâh: < Ar. Allah'ın resulü, peygamberi.

r. (10b/10), (10b/10), (10b/11), (189a/11), (189a/11), (189a/3), (189a/9), (189b/8), (206a/11), (9b/16)

r. + dan (10a/15), (209b/15), (9b/11), (9b/12)

r. + 'aleyhisselâm (189a/12), (189b/6), (209b/16), (211a/17)

r. + şallâllahu'aleyhivessellem (10b/13), (12b/10), (139a/4), (188b/16), (189a/1), (189a/16), (189a/4), (189a/8), (189b/3), (205b/15), (208b/17), (209a/1), (211a/11), (211a/13), (21b/15)

r. + şallâllahu'aleyhivesselmeden (10b/4), (9b/16)

r. + şallâllahuessellem (188b/13)

r. + uñ (211a/16)

[= 36]

re'sü'l-¹-unuq: < Ar. Boynun başı, kökü.

r. (24b/13)

[= 1]

re'sü'l-¹-verk: < Ar. Kalçanın başı, kökü.

r. (29a/8)

[= 1]

revâğ balı: < Ar. Petek bal, akıcı bal.

r. (125a/4)

[= 1]

revâyiḥ: < Ar. Kokular.

r. + in (42b/14)

[= 1]

reveğân: < Ar. 1. Yarış, yarışmak. 2. Hile. 3. Güreş yapmak. 4. Atın hayrıkırması, bağırması. 5. Hareket ile döndürmek. 6. Tilki.

r. (179a/1), (75a/5), (75a/6)

r. + ı (102a/15)

r. + êdüb (75a/6)

[= 5]

revş: < Ar. "revşe" 1. Tezek, fişki. 2. Pislik.

r. (101b/9), (101b/9), (113a/1), (114a/3), (114a/4), (68a/12)

r. + den (109a/11), (116b/4), (118a/10)

r. + i (112b/8), (113a/14), (113b/2), (68a/12), (90b/9), (95b/17)

r. + inde (113a/10)

r. + ini (113b/7), (116b/9), (117b/3)

r. + iniñ (33b/1)

r. + üñ (115a/6)

r. + êder (109b/10), (113b/13), (114a/3), (114a/3)

r. + êtdükde (109b/9)

r. + êtmek (114a/3)

r. + êtmekden (109a/14)

[= 28]

revş-i yâbis: < Ar. Kuru tezek.

r. (109b/10)

[= 1]

revşsiz: < Ar. + T. Dışkısız.

r. (113a/11)

[= 1]

re'y: < Ar. Görme, görüş.

r. (202b/1)

r. + eyledüm (136a/7)

r. + i (187a/9), (194b/17), (209b/10)

r. + üñ (21a/3)

r. + êderim (143a/13)

r. + êderler (133a/14)

r. + êtdüm (153b/9)

r. + êtmem (122a/10), (134b/15), (142a/5), (180b/1)

[= 13]

reyhân: < Ar. Fesleğen.

r. + ola (10b/9)

[= 1]

rıfık: < Ar. Yumuşaklık, yavaşlık, tatlılık.

r. (116a/13), (116b/17), (119a/17), (134b/11), (14b/17), (154b/16), (154b/5), (178b/1), (73a/7), (73a/8), (73b/13), (74a/9), (75a/11), (75a/13), (78a/10), (78a/13), (79a/14), (82b/6), (83a/4), (85a/13), (86b/16), (99a/8)

r. + eyle (75a/7), (83a/9)

r. + eylese (155b/3)

r. + ı (75b/15), (78b/17)

r. + ıla (166b/13), (199a/11), (200b/11), (70b/13)

r. + êde (73a/9), (83a/3)

r. + êdüb (210b/4)

[= 34]

rıfl: < Ar. 1. Bir litre kadar olan bir mayi (sıvı) ölçüğü. 2. Büyük kadeh.

r. (116a/3), (116a/7), (116b/15), (116b/4), (116b/4), (116b/5), (116b/8), (116b/8), (117a/10), (117a/10), (117a/16), (117a/17), (117b/13), (117b/14), (117b/4), (117b/4), (117b/7), (118a/3), (118a/6), (118a/8), (118a/9), (119a/16), (119b/14), (119b/14), (120b/10), (120b/11), (120b/2), (120b/6), (120b/7), (120b/7), (120b/8), (121a/3), (121a/3), (121a/6), (121b/11), (121b/11), (121b/11), (121b/14), (121b/15), (121b/15), (121b/3), (121b/8), (121b/9), (122a/13), (122a/13), (123a/11), (123a/6), (123a/6), (123a/6), (123b/7), (123b/8), (123b/8), (124a/10), (124a/2), (124a/9), (124b/3), (125b/10), (125b/11),

(125b/13), (125b/17), (125b/17), (125b/17), (126a/1), (126a/17), (126a/17), (126a/2), (126a/3), (126a/3), (126b/1), (126b/11), (126b/17), (126b/3), (126b/5), (126b/5), (127a/1), (127a/1), (127a/16), (127a/16), (127a/16), (127a/2), (127a/4), (215b/10), (22b/3), (22b/4), (68b/14), (68b/14), (94b/11), (94b/11), (94b/9), (95a/3), (95a/4), (95a/4)

r. + a (94b/9)

r. + dan (22b/4)

r. + dur (215b/10)

r. + uñ (120b/10), (124a/2)

[= 97]

rıfl-ı muşrî: < Ar. Mısra özgü bir ölçü biçimi.

r. (22b/3)

[= 1]

rızâ: < Ar. Rız olma, isteme, istek.

r. + sıdur (131b/14)

[= 1]

rızâ'u'l-lâh: < Ar. Allah'ın rızası.

r. + ı (11b/2)

[= 1]

rızıklan-: < Ar. + T. Rız sahibi olmak.

r.-urlar (7a/9)

[= 1]

rıfâyet: < Ar. 1. Gütme, gözetme. 2. Sayma; saygı. 3. Ağarlama.

r. (99a/1)

r. + eyledi (214b/9)

r. + êder (9a/6)

r. + êdüb (12a/7)

r. + êdüñ (14b/15)

r. + êtmege (214b/16)

[= 6]

ribāt: < Ar. Bağ, ip , sağlam yapı.

r. + uñ (10b/15)

[= 1]

ribāt-ı hayl: < Ar. Atın bağı.

r. (6a/4)

[= 1]

ricāl: < Ar. Erkekler, mevki sâhibi kimseler.

r. + e (21a/6), (22a/9)

r. + i (21a/16)

r. + üñ (179a/4), (22a/9)

[= 5]

ricl: < Ar. Ayak.

r. + inüñ (135a/7), (135a/9)

r. + üñ (178a/6), (30a/16)

[= 4]

ricleyn: < Ar. İki ayak.

r. (87a/6)

r. + üñ (34a/5), (34a/5)

[= 3]

ridā: < Ar. 1. Destek, herhangi bir şeye destek yapmak. 2. Bozmak, ifsat etmek.

r. (189b/10)

[= 1]

ridf: < Ar. Arka.

r. (182a/10)

[= 1]

rīḥ: < Ar. 1. Yel, rüzgâr. 2. Romatizma, yel, ağrı, sızı. 3. Elin baş parmağında beliren çıban gibi kabarcık, dolama.

r. (101a/2), (111b/8), (122a/13), (126a/14), (126a/15), (197b/9), (214a/3), (22b/15), (96a/2)

r. + de (170a/17)

r. + dür (213b/12)

r. + e (72b/7)

r. + i (95b/8)

r. + ini (95b/9)

r. + üñ (109a/10)

[= 15]

riḥāl: < Ar. 1. Deve palanları 2. "riḥāle" Eyer, at semeri.

r. (133a/15), (133b/11)

[= 2]

riḥān: < Ar. Yarış, iddia, rekabet, çekişme, teminat, güvence.

r. (74a/16)

r. + da (74b/5)

[= 2]

riḥān gēcesi: < Ar. Yarış gecesini.

r. (74a/16)

[= 1]

rīḥ-i cenüb: < Ar. Güney rüzgârı, lodos.

r. (72b/8), (96a/16)

r. + dan (16a/6)

r. + uñ (110a/11)

r. + üñ (72b/9)

[= 5]

rīḥ-i ḥārr: < Ar. Sıcak rüzgâr.

r. (109a/15)

[= 1]

rīḥ-i ḥāyice: < Ar. İltihap ağrısı.

r. (101a/4)

[= 1]

rīḥ-i seblī: < Ar. Seblī ("sebel" Göze perde inmesi, gözün kornea tabakasının tahrişlerle iltihaplanması) ağrısı.

r. (101b/4)

[= 1]

rīḥ-i sūs: <Ar. Güve, kurtçuk ağrısı, sızısı.

r. (101a/7)

[= 1]

rīḥ-i şedīd: <Ar. Şiddetli ağrı.

r. + de (170a/17)

[= 1]

rīḥ-i şimāl: <Ar. Kuzey rüzgarı, poyraz.

r. (16a/10), (16a/6), (72b/9)

r. + üñ (72b/10)

[= 4]

rīḥlet: <Ar. 1. göç, göçme. 2. ölme.

r. + édüb (5a/9)

[= 1]

rīḥü'l-cemāl: <Ar. Yüzde görülen romatizma, yüz felci.

r. (101a/7)

[= 1]

rīḥ: <Ar. Salya, ağız suyu.

r. + i (38a/10), (42b/7)

r. + inuñ (37b/7)

[= 3]

rīkāb: <Ar. 1. Üzengi. 2. Büyük bir kimsenin katı, öñü.

r. (134b/13), (181b/12), (181b/8)

r. + da (185b/8)

r. + ı (134b/17), (170b/9)

r. + ıñ (134b/9)

r. + uñ (134b/7), (134b/9), (168b/8)

r. + uña (151a/17), (153b/2)

r. + uñdan (151b/2)

[= 13]

rīkāb-ı cidd: Ciddîliğin üzengi.

r. (2a/13)

[= 1]

rīkāyyet: <Ar. Hayvanın dizi ile pazısı arasında bulunan bir bölüm.

r. (29b/14)

[= 1]

rīkakat: <Ar. 1. Rakiklik, yufkalık, incelik. 2. Merhamet, acıma.

r. (203a/15)

r. + den (38a/7)

r. + i (24b/2), (36b/13)

r. + iyle (38a/16)

[= 5]

rīmāḥ: <Ar. Mızraklar, süngüler, kargılar.

r. (137a/7), (142a/1)

r. + uñ (169a/17), (169a/2), (169a/7), (169b/8)

[= 6]

rīsālet: <Ar. 1. Elçilik, sefaret. 2. Peygamberlik.

r. + ine (9b/14)

[= 1]

rīş: <Ar. Ok yeleği.

r. (195a/17)

r. + den (195a/2)

r. + i (194b/13)

r. + üñ (194b/12), (194b/14), (195a/5)

[= 6]

rivāyet: <Ar. Bir olay, bir haber veya sözü nakletme

r. + olındı (188b/13), (189b/3), (189b/9)

r. + olındığı (11b/10)

r. + olmur (10b/16), (12a/2)

r. + olundı (11a/6), (12b/8), (12b/9), (170b/12), (170b/14), (170b/14), (170b/15), (180b/11), (189a/8), (209a/4), (211a/11), (211a/12)

r. + olunur (11a/2)

[= 32]

r. + eder (10a/16), (10a/9), (10b/12),
(10b/4), (10b/4), (208b/16), (9b/12),
(9b/16)

r. + edüb (209a/17), (209a/17)

[= 29]

riyâh-ı nâhiyâm: <Ar. Atların arka ayaklarında görülen, zaman zaman suya benzer sarı kan akan şişlik, verem.

r. + uñ (110b/6)

[= 1]

riyâh-ı takîf: <Ar. Rüzgârın kesilmesi.

r. (109a/13)

[= 1]

riyâzet: <Ar. Nefsi kırma, dünyâ lezzetlerinden ve rahatından sakınma, perhizle, kanaatle yaşama.

r. + de (199a/10), (75a/13), (81b/13),
(87b/5)

r. + den (81b/13), (85a/9)

r. + i (215a/11), (75a/10), (76a/1), (76a/10)

r. + inde (85a/16)

r. + ine (85a/13)

r. + ini (20a/5)

r. + inüñ (75a/11)

r. + leri (5a/1)

r. + üñ (208b/15)

r. + êtdürdiler (115b/4), (203b/9)

r. + êtdüren (68b/12), (75a/15), (75b/15),
(75b/17), (77b/3), (81a/15), (86b/8)

r. + êtdürenler (85a/12)

r. + êtdürmegi (19b/3)

r. + êtdürmek (76a/11)

r. + êtdürse (75a/17)

r. + êtdürüb (83a/7)

r. + êtdürürsin (81b/12), (85b/14)

riyâzet-i hükmiyye: <Ar. Hükümün kanaati.

r. (203b/9)

[= 1]

rub': <Ar. Dörtte bir, çeyrek, bir şeyin dört kısımdan bir kısmı.

r. (120b/7), (124b/3), (125b/17),
(125b/17), (126a/2), (126a/3), (126b/1),
(126b/13), (126b/3), (25b/3), (89b/6)

r. + a (36a/4)

r. + ı (117b/13), (119b/7), (120a/11),
(25b/4), (96b/7)

r. + ın (124a/2)

[= 18]

rub: <Ar. Korku.

r. (22a/5)

[= 1]

rubâ': <Ar. Dört.

r. + dur (42a/16)

[= 1]

rubâ'ıyyât: <Ar. Dörtlülür.

r. + ı (26b/14)

[= 1]

rûh: <Ar. Dinlerin ve dinci felsefelerin insanda vücuttan ayrı bir varlık olarak kabul ettiği öz, tin, can kuşu.

r. (20a/2), (41a/12)

r. + dur (20a/1)

r. + ı (202b/17), (203a/1)

r. + ların (203a/2)

[= 6]

rûhânî: <Ar. Ruha ait, ruhla ilgili. (Muhtemelen bir yazım yanlışlığı olup kelimenin anlamının "rahvani" olması gerekir.)

r. + dür (57a/8)

[= 1]

ruḥṣat: < Ar. İzin, müsaade.
r. (205a/10)
[= 1]

ruḥ'a: < Ar. 1. Üzerine yazı yazılan kâğıt, deri parçası. 2. Kısa mektup, (bkz: şukka). 3. Yama. 4. Dilekçe.
r. + yı (210a/14)
[= 1]

ruḳiyye: < Ar. Büyücü ve üfürükçülerin okudukları şey, afsun. (bkz : nefis)
r. + ler (19a/13)
[= 1]

rūm: < Ar. Müslüman ülkelerde oturan Yunan asıllı kimse.
r. (87b/17)
[= 1]

rūm diyārı: < Ar. Rum diyarı.
r. + nda (87b/17)
[= 1]

rūmiyye: < Ar. 1. Romalılar. 2. Anadolu lular. 3. Arap ilinde başka ildenj olan kimseler.
r. (175a/16)
r. + dür (175a/15)
[= 2]

rumāḥ: < Ar. bk. Rimāḥ
r. (138b/14), (138b/14),
(138b/15), (138b/15), (138b/16)
r. + dan (169a/10)
r. + uḡ (169a/1), (169a/4)
[= 8]

rumānet: < Ar. Hayvanın karnında bulunan bir bölüm.
r. (32a/12)
[= 1]

rumḥ: < Ar. 1. Mızrak, süngü, kargı. 2. Boynuz.
r. (131a/15), (131b/9), (135a/13),
(137b/6), (138a/13), (138b/12), (138b/13),
(138b/3), (140b/14), (140b/16), (142a/2),
(142a/3), (142a/5), (144a/1), (144a/13),
(144a/3), (145a/4), (145b/13), (146a/16),
(146a/7), (147a/10), (147a/12), (147a/3),
(147a/4), (148a/7), (153a/12), (153b/14),
(153b/4), (155a/12), (155b/3), (158a/1),
(160a/1), (160b/1), (161a/1), (161b/1),
(162b/1), (163a/1), (167a/16), (168b/9),
(169b/4), (170a/17), (170a/3), (177a/8),
(178a/14), (179a/6), (179a/7), (179a/8),
(179b/10), (179b/16), (179b/17), (180a/1),
(185b/3), (22b/15), (28a/15), (5a/2),
(82a/3)
r. + a (138b/3), (169b/12), (180a/1)
r. + da (140b/10), (140b/6), (143a/14),
(144a/8), (147a/12)
r. + dan (144a/6), (178b/6), (178b/9)
r. + ı (133b/9), (137b/5), (139a/2),
(140b/11), (140b/14), (140b/2), (140b/3),
(140b/7), (140b/8), (141a/2), (142a/2),
(143a/7), (145a/2), (146a/15), (146b/14),
(146b/15), (146b/16), (146b/4), (147a/10),
(147a/2), (147a/6), (147a/8), (147b/16),
(148a/1), (148a/14), (148b/14), (150a/3),
(150a/5), (150a/7), (151a/13), (151a/4),
(152b/1), (153a/1), (153a/11), (153a/13),
(153a/15), (153a/16), (153a/2), (153a/3),
(153b/13), (154b/17), (155a/11),
(155a/15), (155a/16), (166b/10),
(167b/14), (168b/12), (170a/1), (170a/3),
(178a/13), (178a/17), (178b/8), (179b/6),
(181a/8), (183b/2)
r. + ıdur (141b/1)
r. + ın (140b/10)
r. + ıḡdan (147b/16), (148a/1)
r. + ıḡı (140b/5), (148a/14), (154b/7)
r. + ında (167b/11)
r. + ından (155a/8)

r. + ım (146a/8), (149a/9), (150a/2),
(154b/14), (154b/17), (155a/14), (211a/15)

r. + muñ (151a/1), (151a/2), (155a/11),
(167b/11)

r. + ların (166b/9)

r. + uñ (140b/4), (141a/3), (143a/2),
(143a/3), (143a/4), (143a/5), (144a/2),
(144a/3), (144a/4), (144a/9), (144a/9),
(145a/2), (145b/10), (145b/13), (145b/17),
(146a/17), (146b/10), (146b/12),
(146b/13), (146b/3), (146b/3), (146b/5),
(146b/8), (146b/9), (147a/1), (148a/16),
(148a/4), (148b/6), (149a/9), (150a/1),
(150b/1), (151a/14), (151a/15), (151a/17),
(151b/2), (151b/4), (152b/3), (153a/11),
(153a/14), (153a/17), (153b/1), (153b/2),
(153b/4), (154b/12), (154b/13), (154b/3),
(155a/10), (155a/15), (155a/16),
(155a/17), (155b/5), (155b/7), (166b/5),
(168b/1), (168b/10), (168b/11), (168b/11),
(168b/2), (168b/3), (168b/8), (169b/11),
(169b/12), (169b/13), (169b/16), (169b/6),
(169b/9), (169b/9)

r. + uñı (148b/11), (148b/13), (148b/14),
(149a/11), (150a/1), (150a/3), (150a/3),
(154b/10), (154b/2), (155b/11), (155b/12),
(166b/17), (166b/4)

r. + unı (151a/2), (151a/3), (154b/11),
(154b/13), (155b/1), (156b/1), (158a/1),
(167b/13), (167b/14), (168b/9)

r. + ederlerse (167a/5)

[= 234]

rumḥ-ı aḥmer: <Ar. Kızıl mızrak.

r. (162a/1)

[= 1]

rumḥ-ı ḥafif: <Ar. Hafif mızrak.

r. (147b/14)

[= 1]

rummāt: <Ar. "rumāt" Atıcılar, okçular,
tîrendâzlar, kemânkeşler.

r. (194b/7)

[= 1]

rusğ: <Ar. Bilek.

r. (30b/1)

r. + dur (17b/1)

r. + ı (39b/8)

[= 3]

rusül-i kiram: <Ar. Soyu temiz peygamber.

r. + ı (1b/7)

[= 1]

ruḥbet: <Ar. Nem.

r. (101b/6), (109a/3), (110b/13),
(113b/11), (116a/5), (116b/2)

r. + i (110b/17)

r. + ola (87b/4)

[= 8]

rüz-ı ceza: <Ar. Ceza günü, ahiret.

r. (3b/14)

r. + da (203a/3)

[= 2]

rüz-ı veğā-yı muḥārebe-yi müşrikīn: <Ar. Allah'a
şirk koşanlarla yapılan savaşın gürültüsünün
olduğu gün.

r. (2a/12)

[= 1]

rübde: <Ar. 1. Herhangi bir şeyin renginin
karamtrak olması. 2. Ağzın iki tarafından bulunan
karalık.

r. + nün (38b/6)

[= 1]

rüçhān: <Ar. Üstünlük, üstün olma.

r. (193b/15)

r. + ina (195a/1)

[= 2]

rücū': <Ar. 1. Dönme, geri dönme. 2. Cayma, sözünden dönme, sözünü geri alma.

- r. + eyle (155b/12)
r. + eyledi (209a/2)
r. + eylediler (203b/11)
r. + iḡ (136b/1)
r. + uḡ (136a/13)
r. + ède (193a/6), (196b/8), (69a/3),
(76a/5), (78a/17), (78b/3), (78b/6),
(78b/9), (81a/14)
r. + èdelüm (136b/11)
r. + èdemezse (181a/5)
r. + èder (122a/3), (133b/6), (78b/12),
(79a/3), (80a/10), (85b/8)
r. + èderdi (211b/8)
r. + èderse (156b/6)
r. + èdersin (136b/3), (149a/5)
r. + èderüz (39b/2)
r. + èdesin (135b/9), (136a/10), (156b/10),
(156b/7), (167a/11), (167a/4), (200a/12),
(79a/1)
r. + èdince (147a/7)
r. + èdüb (149a/7), (167a/7), (73b/4)
r. + ètdi (210b/13)
r. + ètdigünġe (148b/5), (148b/6)
r. + ètdiklerinde (211b/4)
r. + ètdükde (200a/10), (40a/3), (70a/13),
(77a/5)
r. + ètmege (181a/5)
r. + ètmek (136b/11), (136b/2), (156b/7),
(183b/10), (78b/14)
r. + ètmekde (69b/13), (78b/3)
r. + ètmesinde (78b/7)
r. + ètmez (81b/11)
[= 57]

rücū'-yı müstevī': <Ar. Düz, her tarafı bir dönme.

r. (78b/11)

[= 1]

rü'esā': <Ar. Reisler, başkanlar.

r. + sı (202b/1)

r. + sını (210b/13)

[= 2]

rükbe': <Ar. Diz, dizkapağı.

r. (30a/4)

r. + nüḡ (34a/4)

[= 2]

rükbet': <Ar. bk. Rükbe

r. + idür (34a/7)

[= 1]

rükeb': <Ar. Dizler, dizkapaklan.

r. (56b/11)

[= 1]

rükebbī': <Ar. "rükbe" Diz, dizlerde olan bir illet; dizi büyük olmak, şişmek.

r. (100b/13)

[= 1]

rükñ': <Ar. 1. Bir şeyin en sağlam yanı, köşesi, destek yeri, temel direği. 2. Kolon, direk. 3. Bir şeyin aslını oluşturan parçalardan her biri.

r. (3b/17)

r. + i (29a/11)

[= 2]

rüküb': <Ar. 1. Binme. 2. Bir vasıtaya binme.

r. (138a/17), (138b/7), (180b/3), (180b/3),
(180b/7), (181b/14), (181b/16), (43a/4),
(59a/12), (76b/3)

r. + a (133a/16)

r. + da (137b/7), (138b/2), (181b/1)

r. + dan (87a/16)

r. + ı (133a/2), (133b/10), (134a/7),
(135b/9), (137a/16), (137b/5), (180b/2),
(181a/11), (181a/7), (43a/4), (67a/3),
(76b/12)

r. + ıdur (181b/3)

r. + ından (102a/13), (102a/16)

r. + ını (138a/12)

r. + ları (76b/8)

r. + uñ (132b/11), (86a/5)

r. + uñda (137a/17)

r. + uñdan (137b/2)

r. + édince (134b/12)

[= 37]

rüküb-i feresân: <Ar. Atlara binme.

r. (181b/14)

[= 1]

rümānet: <Ar. Geviş getiren hayvanların dört gözlü olan midelerinin üçüncü gözü, kırkbayır.

r. (31b/14), (32a/15), (32a/7)

[= 3]

rüsūb: <Ar. 1. Muhkem, sağlam olma. 2. Bir ilmin derinliğine, inceliğine varma. 3. Maharet, meleke.

r. (132b/6), (138a/3)

[= 2]

rüsvāy: <Far. Rezil, itibarsız, haysiyetsiz.

r. + oldı (85a/12)

r. + olur (131b/11)

[= 2]

rütbet-i da'vet: <Ar. Davetin derecesi.

r. + e (2a/9)

[= 1]

rütbet-i hilāfet: <Ar. Halifeliğin derecesi.

r. + üñ (2b/4)

[= 1]

rütbet-i kâhire: <Ar. Kahredenlerin derecesi.

r. + de (2b/2)

[= 1]

rütbet-i 'uzm: <Ar. Kibirlenme derecesi.

r. + ı (202a/3)

[= 1]

rütbet-i salţanat: <Ar. Sultanlık rütbesi.

r. + a (1b/11)

[= 1]

rü'us: <Ar. Re'sler, başlar, kafalar.

r. + ı (20a/13)

[= 1]

rü'yet: <Ar. Görme, bakma, görülme.

r. + i (22a/6)

[= 1]

rüzgār: <Far. Havanın yer değiştirmesiyle oluşan esinti, yel, bad.

r. (212a/3), (96a/9)

r. + ı (212a/3)

[= 3]

-S-

şā': <Ar. bir dirhemlik bir hububat ölçęđi.

s. (12b/15), (94b/8)

[= 2]

şā'ab: <Ar. Erkeklik organı ile anüs arasındaki deri.

s. (32b/10)

[= 1]

sa'ādet: <Ar. Mutluluk.

s. (4a/9)

[= 1]

sā'at: <Ar. Bir günün yirmi dörtte biri, saat, zaman, vakit.

s. (103a/10), (111b/9), (116a/17), (119a/6), (119b/15), (123b/3), (123b/5), (124a/17), (126a/9), (137a/3), (137a/4), (199a/10), (210b/3), (214a/4), (216b/2), (41b/6), (71b/17), (76b/5), (77a/7), (77a/7), (77a/8), (77a/8), (78a/14), (78a/15), (79a/13), (81a/12), (83b/13), (95a/10), (95a/10), (95a/11), (96b/4)

s. + de (103a/12), (103b/8), (94b/5), (95b/10)

s. + den (214a/4), (216b/10), (78a/14)

[= 38]

sā'at-i tavīle: <Ar. Uzun süre, uzun zaman.

s. (81a/12)

[= 1]

şab: <Ar. 1. Güç, zor, çetin. 2. Kuvvetli, zorlu.

s. (180b/4), (78b/7), (87a/11)

s. + dur (135b/13), (138a/8), (138a/9)

s. + ola (138a/4), (138a/5)

s. + olsa (78b/7)

s. + olur (181a/6), (78b/17)

[= 11]

şabāh: <Ar. Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman.

s. (123b/1), (125b/8), (126b/17), (16a/13), (209b/16), (41a/1), (41a/2), (52a/1), (68a/16), (68b/5), (68b/5), (69a/1), (69a/13), (72b/9), (88a/12), (96b/4)

s. + a (118a/4), (126b/17), (137b/17), (82a/5)

s. + dan (72b/8)

[= 21]

şabāhlan-: <Ar. + T. Sabahlanmak, sabahlamak.

s.-ur (14b/12)

[= 1]

şabbāg: <Ar. 1. "şabbāh" Kandil, çıra, lamba. 2. Boyayan, boyacı. 3. Deri altındaki boyalı madde.

s. (83b/3)

[= 1]

şab'beş: <Ar. Atın karnından duyulan ses, seda.

s. (32b/13)

[= 1]

şabırsız: <Ar. + T. Sabır göstermeyen, sabrı olmayan

s. (148a/12)

[= 1]

şabī: <Ar. 1. Henüz süt emen çocuk. 2. Büluğ çağına gelmemiş olan çocuk. 3. Üç yaşının tamamlamayan erkek çocuk.

s. (214b/12)

s. + yi (69b/15)

[= 2]

şabih: <Ar. Yüzen, yüzücü.

s. (15a/6)

[= 1]

şābir: <Ar. Sabreden, dayanan, acelesiz bekleyen, dişini sıkan.

s. (195a/10), (36b/5)

s. + ola (20b/15)

s. + olmasa (20b/14)

s. + olur (36b/4)

[= 5]

şābit: <Ar. Yerinden oynamayan, yerini değiştirmeyen, durağan

s. (147b/14)

s. + ol (136b/4), (137b/3)

s. + ola (78b/1), (131b/10), (136b/15)

s. + olası (132b/2), (132b/5), (137a/17)

s. + oldı (12b/14)

s. + olmak (132a/15), (135a/6), (190a/15)

s. + olmakda (132b/6)

s. + olmakdan (132a/4)

s. + olmakdur (131a/12)

s. + olur (132a/3)

[= 17]

şābit-i kadem: < Ar. 1. Değişmez, devamlı. 2. Ayağına sağlam. 3. Yerinde veya sözünde duran.

s. (131a/1)

[= 1]

şabr: < Ar. Sabır, katlanma, dayanma.

s. (108a/8), (22a/2), (23b/11), (34a/13)

s. + da (36b/4)

s. + dan (40a/4)

s. + ı (21b/17)

s. + ına (87b/6)

s. + ède (88a/6)

s. + edemez (36b/9)

s. + edemezseñ (21a/2)

s. + eder (217b/17), (217b/17), (23a/1), (88a/6)

s. + ederler (88a/4)

s. + edici (147b/9), (88a/8)

s. + etmediği (20b/15)

s. + etmege (23b/6)

s. + etmekdür (138a/3)

s. + etmez (74a/1)

[= 22]

şabrlu: < Ar. + T. Sabırlı, sabır sahibi.

s. + sını (67a/11)

[= 1]

şabür: < Ar. Çok sabırlı.

s. (193b/7), (67b/1), (67b/2), (67b/9)

s. + ola (19b/9)

s. + olur (23a/17), (36b/1)

[= 7]

şābūn: < Ar. Kirli ve yağlı şeyleri temizlemekte kullanılan, türlü yağlarla alkaliler birleştirilerek yapılan madde.

s. (124b/15)

[= 1]

şābūn şuyı: < Ar. + T. Sabun suyu.

s. (124b/15)

[= 1]

şac: 1. Yassı demir çelik ürünü. 2. Bu üründen yapılan. (?)

s. + ı (178b/16)

s. + ıdur (176a/10)

s. + ını (178a/14), (187a/10)

[= 4]

saç: Baş derisini kaplayan kıllar.

s. + ları (25b/6)

[= 1]

saç-: Saçmak.

s.-ar (113a/17)

s.-asın (118a/15), (124b/8)

[= 3]

saçak: 1. Bazı giyim eşyalarında veya döşemeliklerde kumaş kenarlarına dikilen süslü iplikten püskül. 2. Görünüşü bu püskülü andıran.

s. + ların (196a/9)

[= 1]

saçıl-: Saçılmak, dağılmak.

s.-miş (172b/6)

s.-ur (112b/10)

[= 2]

saçılma: Saçılmak işi

- s. + sına (171a/12)
[= 1]
- şad:** < Far. Yüz [sayı].
s. (3b/16), (3b/16)
[= 2]
- şad':** < Ar. Çatlak, yarık, gedik.
s. (107a/2)
[= 1]
- şādā:** < Ar. "şudā'" kumrallık, kızılılık, allık. bk. Aşdā'
s. (108b/10), (113b/5)
s. + sı (51a/2), (59a/5)
s. + sına (108b/10)
s. + sını (97b/1)
[= 6]
- sādeḥ:** < Ar. Yan üzeri yatmak, yatırmak.
s. (181a/10), (181a/9)
[= 2]
- şadġa:** < Ar. "şadġ" Göz ile kulak arasındaki kısma verilen isim, şakak.
s. (56a/5)
[= 1]
- şad'-ı fī'l-hāfir:** < Ar. Tırnak yarılması, çatlaması.
s. (100b/15)
[= 1]
- şādīka:** < Ar. 1. Doğrular, gerçekler. 2. sadâkat, içtenlik.
s. (11b/1)
[= 1]
- şādır:** < Ar. Sudur eden, çıkan, meydana gelen.
s. + olacak (207b/16)
[= 1]
- şādire:** < Ar. Çıkan.
- s. + olur (204b/9)
[= 1]
- şadīk:** < Ar. Sadık, sadakatli.
s. (147a/16)
s. + den (86a/9)
[= 2]
- şadme:** < Ar. 1. Çarpma, tokuşma, çatma. 2. Ansızın başa gelen belâ.
s. (114a/14), (114a/16)
s. + den (112b/3)
[= 3]
- şadr:** < Ar. 1. Göğüs. 2. Yürek. 3. Her şeyin önü, başı, ilerisi, en yukarı, en baş. 4. Oturulacak en iyi yer.
s. (16a/9)
s. + da (101a/4), (29b/7)
s. + dur (17b/11)
s. + ı (107b/11), (109b/2), (110a/5), (192a/15), (194b/10), (194b/12), (215a/17), (215a/9), (22b/11), (29a/14)
s. + ıñ (178b/8)
s. + ıñı (179b/17)
s. + ında (169b/16), (215a/4), (215a/6), (41b/1), (57b/13)
s. + ından (169a/13), (169b/9), (198a/17), (76a/3)
s. + ını (110a/6), (134b/9), (192a/3), (192b/3), (216b/15)
s. + larına (190a/11)
s. + larınıñ (190a/1)
s. + uñ (17a/14), (38b/12)
[= 34]
- şadre:** < Ar. 1. bk. şadr 2. Bir çeşit kuş.
s. (93b/10)
[= 1]

şafâ: <Ar. 1. Saflık, berraklık. 2. Gönül şenliği, kedersizlik, neş'e, zevk, eğlence.

s. + mî (137b/16)

s. + sî (214a/13)

s. + sîna (73a/1)

s. + ya (202a/6)

[=4]

sa'fa-yı raḥbe ve yâbise: <Ar. 1. Başta ve yüzde beliren kaşıntılı bir tür cilt hastalığı. (Kuru ve yaş şekilde görülebilir.) 2. Derinin yanması, yakılması.

s.(101b/4)

[=1]

şafâk: <Ar. Deri ile bağırsak arasındaki kısım.

s. (32a/11), (32a/13)

[=2]

şaff: <Ar. Dizi, sıra; camide cemâatin sırası.

s. (172b/5)

[=1]

şaff-ı evvel: <Ar. İlk sıra.

s. + de (57b/2)

[=1]

şaff-şiken: <Ar.+Far. düşman saflarını yaran, bozan [yiğit].

s. (4b/2)

[=1]

şafha: <Ar. 1. Yüz, taraf. 2. Evre.

s. + sî (28a/6)

[=1]

şafhatân: <Ar. Binicinin altındaki iki yan taraf.

s. (31b/6)

[=1]

şafhateyn: <Ar. bk. şafhatân

s. (31a/16)

[=1]

şâfi: <Ar. 1. Temiz, hâlis, katkısız, karışık olmayan. 2. Bön, kolay aldatılabilen, kurnazlığa akli ermeyen.

s. (118b/7), (48b/1), (51b/1), (54b/1), (59a/14), (62a/1), (73a/1), (96a/14), (98b/1)

s. + dîr (28a/12)

s. + ola (59a/7), (73a/4), (73b/15)

s. + olsa (71a/16)

s. + êder (96b/17)

[=15]

şâfir: <Ar. 1. Islık. 2. İnce, güzel ses.

s. + i (216a/7)

[=1]

şâfiü'l-edîm: <Ar. Saf tabaklanmış deri.

s. (57a/6)

[=1]

şâfiye: <Ar. Temiz, hâlis, katkısız, karışık olmayan.

s. (62b/6)

[=1]

şafra-yı yâbise: <Ar. Safranın kuruması, kuruluğu.

s. + den (102a/14)

[=1]

şâğ: 1. Sağlam, sıhhatli, diri, iyi. 2. Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı. 3. Aşık kemiğinin çukur olan tarafı.

s. (103a/8), (103b/5), (103b/5), (103b/9), (106b/4), (111b/12), (111b/14), (120a/15), (124b/1), (132a/6), (132a/6), (134b/11), (134b/12), (134b/13), (134b/14), (134b/16), (135a/2), (135a/3), (136a/12), (136b/12), (136b/13), (136b/3), (140b/15), (143a/2), (143a/4), (143a/6), (144a/1), (144a/10), (144a/4), (144a/4), (144a/6), (144a/7), (144a/8), (145a/3), (146a/15), (146a/16), (146a/16), (146a/17),

(146b/12), (146b/17), (146b/4), (146b/5),
(146b/6), (146b/6), (146b/7), (146b/8),
(146b/9), (147a/4), (147a/4), (147a/8),
(147a/9), (148a/17), (149a/3), (149a/3),
(149a/9), (150a/2), (150a/6), (150b/1),
(150b/2), (151a/1), (151a/13), (151a/14),
(151a/15), (151a/15), (151a/2), (152b/3),
(153a/1), (153a/1), (153a/11), (153a/12),
(153a/12), (153a/15), (153a/15),
(153a/16), (153a/3), (153a/4), (153a/5),
(153a/6), (153a/9), (153b/10), (153b/11),
(153b/13), (154b/12), (154b/14),
(155b/12), (155b/2), (155b/5), (155b/6),
(155b/7), (156b/6), (167b/12), (168b/1),
(168b/14), (168b/3), (168b/3), (168b/6),
(177a/1), (177b/14), (177b/2), (177b/8),
(178b/10), (179b/16), (180a/15),
(181a/14), (181b/2), (181b/3), (181b/5),
(181b/7), (181b/8), (181b/9), (182a/12),
(182a/13), (182a/3), (182a/9), (183a/11),
(183a/13), (183a/13), (183a/14), (183a/3),
(183a/8), (183a/8), (183a/9), (183a/9),
(183b/10), (183b/2), (183b/8), (183b/8),
(184b/1), (184b/2), (184b/4), (184b/7),
(185b/16), (185b/16), (186a/5), (186a/7),
(186a/8), (190b/2), (192a/12), (192a/16),
(192a/6), (192a/6), (192b/2), (192b/3),
(192b/6), (192b/6), (194b/15), (195a/5),
(195a/5), (196a/16), (196b/10), (196b/12),
(196b/17), (196b/5), (196b/9), (197a/1),
(197a/13), (197a/13), (197a/15), (197a/2),
(197a/4), (197a/5), (198b/11), (198b/8),
(199a/15), (199a/17), (200b/10),
(212a/14), (212a/14), (212a/16),
(212a/16), (212b/5), (212b/6), (216a/12),
(216a/14), (216a/16), (216b/16), (30b/15),
(34b/14), (55b/8), (78b/3), (79b/13),
(80a/1), (96b/10)

s. + a (191a/15), (78b/11)

s. + dan (39a/4)

s. + ı (90b/7)

s. + ında (114b/13), (194b/14), (195b/14)

s. + olan (119b/8)

s. + olsun (141a/3)

s. + olur (114a/9)

[= 193]

şagıl- Sağılmak.

s.-ur (18a/5), (18a/8), (18a/8)

[= 3]

şagırlık- Sağır olma durumu.

s. (112b/3)

[= 1]

şagır- < Ar. 1. Küçük, ufak. 2. Bülûğa ermemiş, erginlik çağına gelmemiş çocuk.

s. (59b/10)

[= 1]

şagri- < Ar. Memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasındaki dolgun ve yuvarlakça bölüm.

s. (176a/10), (176b/8), (181a/5),
(182a/10), (182a/8), (184a/12), (185b/16),
(185b/17), (29a/1), (29a/2)

s. + da (111b/8), (29a/7)

s. + dan (186a/9)

s. + sı (16b/3), (67a/6)

s. + sına (181a/4)

s. + sında (114a/12)

s. + sını (107b/13)

s. + sını (103b/14)

[= 19]

şagri- < Ar. “şagr” < Ar. Sınır, düşman ağzı olan yer. 2. Ağız, koy, ön diş. 3. Soluk alıp vermeye ve besinleri almaya yarayan boşluk.

s. + ı (166b/5)

s. + ye (145a/1)

[= 2]

şagıl- Sağılmak.

s.-duğı (120b/8)

[= 1]

şahavât: < Ar. Sırt ile kaçat arasında, meşneyn (atın arkasında et ve sinirden beliren şey) ve şulbden (omurga kemikleri) olan şeydir.

s. (28b/13)

s. + ı (29a/5)

[= 2]

şahfa: < Ar. Küçük çukur, küçük çanak; atın yüzünün iki tarafında olan çukurlar.

s. (26a/13)

s. + ları (26a/13)

s. + larıdır (26a/14)

[= 3]

şahib: < Ar. 1. Herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan, onu yasaya uygun bir biçimde dilediği gibi kullanabilen kimse, iye, malik. 2. Herhangi bir niteliği olan kimse, ehil.

s. + i (109a/13), (11a/14), (138a/15), (138a/16), (146a/8), (148a/5), (153a/9), (155a/3), (158a/1), (167a/16), (167b/9), (176a/15), (176a/6), (177a/10), (177a/15), (179b/16), (180a/3), (188a/16), (192a/6), (197b/8), (202b/14), (205a/15), (207a/14), (207b/1), (208b/3), (20a/3), (21b/11), (21b/12), (21b/9), (22b/17), (22b/17), (23a/2), (23a/4), (24a/6), (41a/14), (41a/16), (56b/17), (58a/1), (58b/13), (58b/15), (58b/17), (69b/14), (76b/12), (84a/14), (84a/15)

s. + idür (11a/11), (77a/11)

s. + inden (138b/4), (188a/9), (41a/15)

s. + ine (153b/15), (179a/8), (179b/14), (181a/16), (211b/10), (23b/8), (41b/3), (67a/3), (80a/11), (84a/17)

s. + ini (110a/14), (138b/3), (212b/14)

s. + inüj (176a/6), (188a/11), (20a/10), (39a/12)

s. + isin (77a/10)

s. + lerinden (7b/13), (7b/14)

s. + üjden (150b/3)

[= 71]

şahib-i kitâb: < Ar. Kitap sahibi.

s. (11a/12), (4b/2)

[= 2]

şahib-i kitâb-ı baytarat: < Ar. Baytarlık kitabı sahibi.

s. (201b/15)

[= 1]

şahih: < Ar. Gerçek, doğru, sağın, hakiki.

s. (104b/3), (115b/6), (116b/9), (138a/16), (188b/6), (18b/2), (32a/4), (34a/11), (34a/13), (5a/11)

s. + degildir (203a/4)

s. + dür (192b/15)

s. + ola (194a/15), (19b/9), (27a/15), (67b/15)

s. + olan (191b/1), (216a/12)

s. + olsa (23b/1)

s. + olur (192b/12)

[= 20]

şahîha: < Ar. 1. Gerçek, doğru. 2. Hâlis, kusursuz, ayıpsız.

s. + ola (132b/9)

[= 1]

şahk: < Ar. 1. Döğme, döğülme, ezme, kırma, kırılma, doğup yumuşatma. 2. Sürtme.

s. + olunub (118a/12), (120b/12)

s. + olunur (116a/1), (121a/6)

s. + olmuş (116a/15), (117a/9), (119a/16), (119b/5), (119b/5), (119b/8), (120a/1), (124a/7), (126a/10)

s. + edeler (120b/17), (121a/1)

s. + edesin (119a/10), (123b/13), (123b/9),
(125a/11), (125b/3), (125b/4)

s. + edüb (115b/13), (118b/14), (124a/1),
(125b/7), (126a/4)

[= 26]

şahn: < Ar. Atın toynağının boşluğu.

s. (30b/11), (30b/3), (39a/13)

[= 3]

şahrâ: < Ar. 1. Kır, ova, çöl. 2. Kızıl dişi eşek.

s. (141a/1), (2b/12), (3a/9)

s. + da (136b/5), (183b/11), (208b/9),
(211b/14), (94b/6)

s. + larda (208a/15)

s. + ları (208a/2)

s. + ya (201b/14), (201b/15), (201b/2),
(204a/3), (205a/16), (209b/11), (77a/2)

[= 17]

şahrâ-nişîn: < Ar. Sahrada, kırdâ çölde oturan.

s. (1b/4)

[= 1]

şahtiyân: < Ar. Post, kurutulmuş keçi veya koyun derisi.

s. (196a/6)

[= 1]

şahtiyân: < Ar. Tabaklanarak boyanmış ve cilalanmış genellikle keçi derisi.

s. (98b/6), (98b/7)

[= 2]

şahve: < Ar. Farisin atta oturacağı yer.

s. (28b/11)

s. + de (28b/12)

s. + ye (28b/11)

[= 3]

sâ'id: < Ar. 1. Yukarı çıkan, yükselen, kalkan, kalkıcı. 2. Ön kol.

s. + üñ (140b/14)

[= 1]

sâ'id: < Ar. Saadetli, mesud, bahtiyar.

s. + olur (197b/3)

[= 1]

sâ'il: < Ar. Fakir, yoksun.

s. (33a/16)

s. + dür (24b/16)

[= 2]

şâ'im: < Ar. Oruç tutan, oruçlu.

s. (10b/17)

[= 1]

sâ'ir: < Ar. Diğer, başka.

s. (108b/6), (121b/2), (125b/10), (12a/4),
(162a/1), (170a/10), (172b/10), (172b/3),
(179b/8), (194a/5), (200a/1), (216a/10),
(21b/17), (46a/1), (57b/2), (5b/4), (70b/9),
(76a/16), (77b/11), (81a/8), (82a/12),
(99a/6)

s. + üñ (216a/10), (32a/5)

[= 24]

sâ'ir-i ahvâl: < Ar. Diğer durumlar, haller.

s. + iñe (182b/6)

[= 1]

sâ'ir-i ahlâk: < Ar. Diğer ahlak, diğer huylar.

s. + ı (34b/9)

[= 1]

sâ'ir-i beden: < Ar. Diğer beden.

s. (186b/15)

[= 1]

sâ'ir-i behâyim: < Ar. Diğer dört ayaklı hayvanlar.

s. (22b/6)

[= 1]

sâ'ir-i menâzil: < Ar. Diğer menziller.

s. (197b/11)
s. + i (197b/13)
[= 2]
sā'ir-i meydān: <Ar. Diğer meydan.
s. + da (19b/5)
[= 1]
sā'ir-i şayyād: <Ar. Diğer avcılar.
s. + lar (205a/3)
[= 1]
sā'ir-i teveccüh: <Ar. Diğer yönler, diğer taraflar.
s. + êtdikleri (212a/12)
[= 1]
sā'ir-i ümem: <Ar. Diğer ümmetler. s. + den
(170b/16)
[= 1]
sā'ir-i vühūş: <Ar. Diğer vahşi hayvanlar.
s. (22b/7)
[= 1]
sāk: <Ar. 1. Baldır, incik. 2. Sap. 3. Bir şeyin aslı.
s. + da (33b/14)
s. + ı (24a/14)
s. + ın (85b/12)
s. + ıñ (132b/2)
s. + ını (14a/7)
s. + un (34a/5)
[= 6]
şakal: Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü.
s. (26b/17)
s. + olduğu (16b/14)
[= 2]
şakam: <Ar. Hastalık, illet.
s. + ı (115b/9)

[= 1]
sakar: 1. Atın alnında bulunan beyazlık, küçük akıtma. 2."sakar meke" Alacalı yaban kazı.
s. (93b/11)
[= 1]
sakaç: <Ar. Vücudunda hasta veya eksik bir yanı olan, engelli, özürlü.
s. (103b/4)
s. + olduğun (103a/1)
s. + olmağdan (105b/16)
s. + olmasının (103a/4)
s. + olmaya (74a/8)
s. + olmaz (106a/14)
s. + olub (103b/8)
s. + olur (110a/10), (111a/16), (73b/16)
s. + olurdu (205b/10)
[= 11]
sakaçlıg: <Ar. + T. Sakatlık.
s. + ı (103a/17)
s. + ın (103a/12)
s. + ına (103b/7)
[= 3]
sakaçlık: <Ar. + T. Sakat olma durumu, malullük, maluliyet.
s. + dadur (103b/7)
[= 1]
sakāyet: <Ar. Sulama, su taşıyıcılığı, sulama yeri, su verme.
s. + i (174b/13)
[= 1]
sakf: <Ar. Tavan, çatı, dam.
s. + ında (207a/7)
[= 1]
şakın-: Sakınmak.

s.-a (212b/11), (83b/5)

s.-alar (119b/2)

s.-an (212b/4)

s.-asın (140b/10), (147a/17), (167b/1),
(178a/2), (178a/3), (178b/13), (197a/10),
(197a/8), (197a/9), (95b/14), (96a/9)

s.-ur (103b/6)

s.-ursa (104a/8)

[= 17]

şakınma: Sakınmak işi, içtinap.

s. + sı (103a/3)

[= 1]

şakınmak: Sakınma işi.

s. (104a/9)

s. + la (178b/17)

[= 2]

şakıl: < Ar. 1. Ağır. 2. Sıkıntılı, can sıkıcı. 3.
Çirkin.

s. (194b/10), (194b/12), (76b/2)

s. + dür (107b/16), (138a/6), (138a/6)

s. + e (133a/5)

s. + ola (187b/13)

s. + olan (107b/6), (133a/4), (133a/5)

s. + olduğda (134a/2)

s. + olsa (134a/1)

s. + olur (113a/12), (113a/12) (170a/17),
(187b/1), (188a/16)

[= 18]

sakin: < Ar. Hareket etmeyen, kımıldamayan.

s. (121a/14), (192a/16), (197a/1), (36a/12),
(36a/13), (36a/14), (85a/15)

s. + ola (109b/16), (135b/14), (135b/15),
(137a/3), (137a/9), (145b/2), (147b/13),
(156b/3), (183b/15), (196b/15), (199a/11),
(199a/12), (27a/17), (76b/6), (81a/13)

s. + olacak (121b/6)

s. + olası (135b/15)

s. + olduğu (216b/11)

s. + olmak (108a/16)

s. + olmağdur (86a/6)

s. + olmaya (86a/8)

s. + olsa (193a/1), (197b/15)

s. + olur (120a/17), (84b/6)

[= 32]

sakine: < Ar. 1. Hareketsiz olan, oynamayan. 2.
Uslu, kendi hâlinde olan, yavaş.

s. (27b/5)

s. + olur (197b/15)

[= 2]

sakl: < Ar. Törpü ile eğeleme; cilalama.

s. (194a/15)

[= 1]

şakla-: Saklamak.

s. (4a/12)

s.-duğundan (134a/14)

s.-r (103a/8)

s.-ram (16a/10)

s.-rlar (202b/3)

s.-rsın (179b/17)

s.-yalar (94a/10)

s.-yasın (120a/10), (127a/5), (132b/7)

[= 10]

saksı: Pişmiş toprak, plastik vb.nden yapılan, çiçek
yetiştirmekte kullanılan kap

s. (68b/9)

[= 1]

saky: < Ar. Sulama, su içirme, su verme.

s. + ı (175b/9)

[= 1]

şal-: Salmak, bırakmak.

s. (147a/2), (147a/5), (205a/8)

s.-ar (108b/12), (214a/5)

s.-asın (144a/10), (144a/5), (88a/16)

s.-dıkdanşonra (134b/14)

s.-duğı (80b/7)

s.-duğunda (79b/13)

s.-maya (35b/2)

s.-mış (109b/16)

s.-ub (182a/10)

[= 14]

şalābet: <Ar. 1. Metanet, katılık, sulbiyet. 2. Peklik, dayanma, sağlamlık.

s. + i (38b/14), (39a/14), (39a/16), (39a/3)

s. + inde (104b/3), (198a/6)

s. + inden (26a/15), (29b/2)

s. + inüj (190a/14)

[= 9]

şalābet-i evrām-ı müleyyin: <Ar. Vücutta peyda olan yumuşak yumruların metaneti.

s. (127b/2)

[= 1]

şalāh: <Ar. 1. Düzelme, iyileşme, iyilik. 2. Rahatlık, barış. 3. Dîne olan bağlılık.

s. (4a/13)

s. + ı (11b/3), (104b/16)

[= 3]

şalāt: <Ar. 1. Namaz. 2. Hz. Muhammed'e aleyhisselâti vesselam, salavâtullahi aleyh, sallallahü aleyhi ve sellem dualarından birini okuma. salât

s. (201b/4)

s. + dan (12a/14)

s. + êtdükdenşonra (11a/13)

[= 3]

şalāt: <Ar. İki kuyruk sokumu kemiği ile kuyruk dibinin arasındır.

s. (33a/4), (33a/6)

[= 2]

şalātü selām: <Ar. “Ya Rabbi, Muhammed'in (SAV) makamını, şanını, şerefini ve yanındaki itibarını yücelt.” anlamında kullanılan bir söz.

s. (130b/13), (2a/2)

[= 2]

şalb: <Ar. 1. Asma, daracağına çekme. 2. Çarmıha germe.

s. (193a/3)

s. + ola (198a/16)

[= 2]

şalın-: Salınmak.

s.-duğı (146b/6)

s.-mağ (176b/1)

s.-maya (176a/17)

s.-maz (176b/1)

s.-ur (213a/17)

[= 5]

şalivér-: Salıvermek, bırakmak, koyuvermek, serbest bırakmak.

s. (147a/11), (147a/6), (85a/4)

s.-e (186a/6), (197a/13), (41b/5), (69a/15), (69a/7)

s.-esin (135b/15), (147a/8), (196b/9), (197a/2), (199b/2)

s.-irsin (137a/8), (80a/13)

s.-meye (74a/7)

s.-se (23a/3)

s.-ür (111a/11), (79a/17)

s.-ürsin (80a/15)

[=20]	s. + ola (145b/2), (188a/7), (38a/4)
şalivérme: salıvermek işi	s. + olan (148a/7)
s. + si (109a/12)	s. + olaz (23b/7)
[=1]	s. + olmaya (74a/7)
şalivérmeg: bk. salıvermek	s. + olmaz (106a/7), (87a/11)
s. + e (176b/5)	s. + olub (106b/15), (200b/12)
[=1]	s. + olunmazlar (151a/7)
şalivérmek: Salıverme işi.	s. + olur (106a/6), (81a/14)
s. (147a/11), (88b/3)	[=24]
[=2]	şalīk: < Ar. "selak" Bir göz hastalığı.
şalīb: < Ar. 1. Katı, sert, çelik. 2. Bir şeyin en önemli yeri.	s. (101b/7)
s. (172b/12), (172b/5)	[=1]
[=2]	şalīm: < Ar. Esen, sağlam.
şalīfān: < Ar. Boynun iki yanı, tarafı.	s. (115b/6)
s. (27b/15), (27b/8)	s. + dür (72b/15)
[=2]	[=2]
şalīfe: < Ar. Geçen, geçmiş.	şalīme: < Ar. "şalīm" 1. Sağ; sağlam. 2. Eksiksiz, sakatı, noksanı olmayan. 3. Korkusuz, emîn.
s. + nūñ (36b/13)	s. (40a/3), (55b/4)
[=1]	[=2]
şalīfeyn: bk. şalīfān	şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem: < Ar. "Salat ve selam üzerine olsun." anlamına gelen bir söz.
s. + üñ (27b/14)	s. (10a/15), (10a/9), (10b/13), (11a/13), (12b/10), (13a/1), (188b/13), (188b/16), (189a/1), (189a/16), (189a/4), (189a/8), (189b/3), (205b/15), (208b/17), (209a/1), (209b/15), (211a/11), (211a/13), (21b/15), (9b/11), (9b/12)
[=1]	s. + den (10b/4), (9b/16)
şalīḥ: < Ar. Uğur sayılan, uygun, iyi.	[=24]
s. (212a/16)	şallā'l-lahu te'ālā 'aleyhi ve's-sellem ḥazretleri:
s. + i (212a/17)	< Ar. Hz. Muhammed için kullanılan bir söz.
[=2]	s. + ne (2a/4)
şalīḥ: < Ar. 1. Elverişli, iyi, uygun, yakışır. 2. Yetkisi, hakkı olan.	[=1]
s. (181a/16), (71b/16)	
s. + dur (195a/8)	
s. + dür (134a/10), (137b/14), (178a/15), (179b/14), (187b/4), (195b/11), (195b/12), (86a/15)	

şalmā: <Ar. Kopmuş veya tamamı kesilmiş kulak.

s. (25b/5)

[= 1]

şalmağ: Salma işi.

s. + ıla (103a/5)

[= 1]

şalmağ: Salma işi.

s. (177a/11), (83a/4)

[= 2]

şalşal: <Ar. 1. Alın. 2. Bir tür kuş.

s. (93b/12)

[= 1]

şalşala: <Ar. 1. Bir şeyin tıngır tıngır ses çıkarması; demir ve bilezik sesi gibi tıngılamak. 2. "şalşal" Atın alını.

s. + dur (59a/6)

[= 1]

salṭanat: <Ar. 1. Sultanlık, padişahlık. 2. Bolluk ve zenginlik. 3. Bir ülkede hükümdarın, padişahın, sultanın egemen olması.

s. (202a/1), (202b/5), (205a/16), (207b/8)

s. + da (205b/2)

s. + dan (203b/6), (204a/14)

s. + larına (201b/17)

s. + uñ (21a/12), (21b/5)

[= 10]

salṭanat-ı ‘azīme: <Ar. Büyük saltanat.

s. (202b/14)

[= 1]

salyar: Salya.

s. + ı (42b/7)

[= 1]

şama‘ā: <Ar. Kökünden yanağın üzerine doğru gelen kulak.

s. (25a/13), (25a/8)

[= 2]

şaman: <Ar. Ekinlerin harmanda dövülüp taneleri ayrıldıktan sonra kalan, hayvanlara yedirilen ufalanmış sapları

s. (118a/1), (94a/14), (94b/11), (94b/12), (94b/14), (95a/1)

[= 6]

şaman: Ekinlerin harmanda dövülüp taneleri ayrıldıktan sonra kalan, hayvanlara yedirilen ufalanmış sapları

s. (170b/6)

[= 1]

şamğ-ı ‘arabi: <Ar. Araplara özgü bir zamk.

s. (120b/6)

[= 1]

şāmī: <Ar. Yüksek, yüce.

s. (150a/1)

[= 1]

şāyis: <Ar. At uşağı, seyis.

s. (94a/7)

s. + i (122b/15)

s. + üñ (102a/13), (74a/6)

[= 4]

şaṇa: Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

s. (102a/7), (103b/15), (103b/15), (10a/8), (115b/11), (116b/3), (117a/1), (117a/3), (11b/13), (126b/11), (131a/9), (132b/10), (132b/4), (133b/3), (134a/17), (134b/17), (135a/3), (135b/11), (135b/12), (135b/2), (135b/8), (135b/8), (135b/9), (136a/11), (136a/9), (136b/11), (136b/9), (137a/16), (137a/17), (137a/8), (137b/15), (137b/3), (137b/6), (137b/6), (138a/1), (13b/10),

(13b/9), (140b/10), (140b/16), (140b/4),
(140b/6), (140b/7), (140b/9), (141a/1),
(141a/1), (141a/2), (143a/1), (144a/2),
(145a/1), (146a/1), (146a/14), (146a/14),
(147b/1), (147b/15), (148a/11), (148a/13),
(148a/2), (148b/10), (148b/12), (149a/2),
(149a/2), (149a/7), (150a/8), (153a/9),
(153b/11), (153b/12), (153b/6), (154b/2),
(155a/1), (155a/14), (155a/14), (155a/17),
(155a/2), (155a/8), (155b/12), (155b/15),
(156b/5), (166b/13), (166b/15), (166b/3),
(166b/4), (166b/7), (166b/8), (166b/9),
(166b/9), (166b/9), (167a/10), (167a/11),
(167a/12), (167a/3), (167a/5), (167a/7),
(167b/10), (167b/4), (167b/5), (171a/6),
(177b/4), (178a/5), (179b/15), (180a/1),
(180a/13), (180a/14), (182b/2), (183a/16),
(189a/2), (189a/3), (196b/2), (197a/16),
(197a/8), (199a/10), (200a/14), (200a/3),
(200a/6), (200a/8), (200b/4), (210a/12),
(210a/14), (21a/11), (21a/4), (21a/9),
(21b/12), (35a/10), (36b/15), (36b/2),
(3b/13), (3b/14), (4a/13), (58b/7), (74a/2),
(74b/13), (74b/4), (75a/7), (76a/8),
(76b/17), (77a/14), (78a/1), (78a/13),
(78a/2), (78a/5), (78b/14), (78b/3),
(78b/6), (78b/7), (78b/7), (80a/2), (80b/8),
(81b/10), (84b/11), (85a/10), (85a/15),
(85a/17), (85a/9), (87a/11), (87a/12),
(87a/7), (99a/16), (99b/3)

[= 157]

şanā'at: <Ar. Sanatlar, ustalıklar, hüneler, marifetler.

s. (115b/2)

s. + da (191b/15), (85b/15)

s. + de (131b/16)

s. + ndan (85b/12)

s. + uñ (85b/12)

[= 6]

şanā'at-i lezīze: <Ar. Güzel, hoş sanatlar.

s. + dür (185b/9)

[= 1]

şanā'atü'l-kebīre: <Ar. Büyük sanat.

s. (4b/15)

[= 1]

şan'at: <Ar. 1. Sanat, ustalık; hüneler, marifet. 2. Bir şeyi güzel yapmak, bir şeyin güzel, beğenilir olması için uygulanan kurallar.

s. (191b/1), (191b/5), (197b/12), (205a/16)

s. + da (191b/1), (193a/9)

s. + ı (190b/5), (191a/9), (197b/2),
(197b/8), (87a/12)

s. + ıdur (205b/6)

s. + ıñuz (20b/1)

s. + ında (189b/2), (193a/5)

s. + ından (193a/15), (87a/17)

s. + ını (148a/7), (193a/13), (197b/3),
(86b/14)

s. + ile (191a/4)

s. + ların (160a/2)

s. + umı (209a/7)

s. + uñ (192a/10), (197b/4)

s. + eden (185b/9)

s. + edince (177b/12)

[= 28]

şan'atlu: <Ar. + T. Sanatlı.

s. (190a/3)

[= 1]

şanābī: <Ar. Sarı ile kırmızı arasında olan bir renk.

s. (52b/3)

[= 1]

şanābiyyet: bk. şanābī.

s. (62b/1)

[= 1]

şanavber: < Ar. Köknar ağacı ve yemişi.
s. (118b/1), (122b/4)
[= 2]

şanavber kabuğu: < Ar. + T. Sanavber kabuğu.
s. (118b/1)
[= 1]

şandal: < Ar. Hindistan'dan getirilir kuvvetli ve güzel kokulu sert bir ağaç.
s. + dan (120a/4)
[= 1]

şandal-ı ahmer: < Ar. Kızıl sandal ağacı.
s. (126a/1)
[= 1]

şane: < Ar. 'Acāyede [şezātın (Ön ayakların iki tarağı arasında bulunan bir sinir.) başlarıdır.] bulunan iki bıyığın kılları, bileğin arkasında bulunan uzun kıllar.
s. (105a/7), (30a/10), (30a/17), (30a/17), (30b/6)
s. + nūḡ (105a/6)
[= 6]

sancaḡ: Bayrak, liva
s. + lar (82a/14)
[= 1]

şanī': < Ar. Görülen iş.
s. (190a/7)
[= 1]

şap: Bitkinin dal, yaprak, çiçek vb. bölümlerini taşıyan, ağaçlarda odunlaşarak gövde durumunu alan bölüm. 2. Çiçek veya meyveyi dala bağlayan ince bölüm, sak.
s. + ı (22b/13)
[= 1]

şap-: Sapmak.

s.-dılar (211a/14)

[= 1]

şapdur-: Saptırmak.

s.-mayasın (76a/2)

[= 1]

şar-: Sarmak.

s.-a (193b/13), (198a/10)

s.-ardı (187a/3)

s.-arsın (125b/7)

s.-asın (195a/15), (195a/17)

s.-ub (74a/17)

[= 7]

şar: < Ar. 1. Vücutta siğil vb. şeylerin çok olması. 2. Burunda beliren çatlaklar. 3. Tarsus denen kolgan dikenini ve küçük kabak gibi bir ot, ada soğanının kökü.

s. (133a/14)

[= 1]

şar'a: < Ar. Atın göğsünde bulunan iki etin üstünde bulunan göğüs yeri.

s. (29b/7)

s. + sı (29b/8)

[= 2]

şarādī: < Ar. Dilin dibinden kök ve başı ortasında olan iki damardır.

s. (27a/1), (27a/5)

[= 2]

şarar-: Sararmak.

s.-dıysa (41b/8)

[= 1]

sarāy: < Far. Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı

s. + ına (209b/2)

[= 1]

şarb: <Ar. Sert, keskin.

[= 6]

s. (115b/17), (119b/1)

[= 2]

şarf: <Ar. Harcama, masraf etme, gider.

s. + olundu (3a/17)

s. + ède (19b/17)

s. + èdersin (76a/9)

s. + ètmeyesin (148b/5)

[= 4]

şarı: Yeşil ile turuncu arasında bir renk, limon kabuğu rengi.

s. (108b/13), (108b/16), (110b/11), (110b/12), (110b/5), (110b/7), (111a/5), (114a/8), (114b/11), (119a/14), (119a/15), (119b/10), (169a/5), (169b/2)

s. + dur (213a/3)

[= 15]

şarıl-: Sarılmak.

s.-dı (214b/9)

s.-maya (192a/15)

[= 2]

şarılığ: Sarılık, sarı olma.

s. + a (57a/14)

[= 1]

şarımşak: Zambakgillerden, 25-100 santimetre yüksekliğinde, yapraklarında, saplarında ve toprak altındaki soğanında kokulu yağ bulunan bir kültür bitkisi.

s. (118a/15), (122a/9), (122b/15), (123a/10), (123a/7)

s. + dan (123b/9), (126a/3)

[= 7]

şark-: Sarkmak.

s.-an (112b/13), (184b/3)

s.-ar (112a/5), (112b/5), (113a/8), (115a/3)

şark-: Sarkmak.

s.-a (91a/3)

s.-ar (112a/17)

s.-miş (206a/14)

[= 3]

şarkıd-: Sarkıtmak.

s.-a (82a/5)

[= 1]

şarkık: Aşağı doğru uzanmış veya uzanmış, sarkmış, sölpük, salpa, gevşek

s. (89a/9)

[= 1]

şarkıtmak: Bir şeyin sarkmasını sağlamak.

s. (204a/1)

[= 1]

şarkıtmak: Bir şeyin sarkmasını sağlamak.

s. + dan (215b/8)

[= 1]

şarkma: Sarkma işi.

s. + sından (198a/8)

[= 1]

şarkuğ: bk. şarkık

s. (89b/6)

s. + ola (90b/12)

s. + olması (213b/15)

[= 3]

şarkuğ: bk. şarkık

s. (184b/5), (74b/11), (89b/5)

s. + ola (111b/3)

s. + olmasından (198a/4)

s. + olur (75a/17)

[= 6]

şarkık: bk. şarkık

s. + ola (90a/7)

[= 1]

şarkık: bk. şarkık

s. (111b/4), (33b/3)

s. + ola (111b/1)

[= 3]

şarmaşmak: Bükülmek, dolanmak işi.

s. (114b/2)

[= 1]

şarmısag: bk. sarımsak

s. + ı (122b/15)

[= 1]

şaru: Sarı.

s. (106b/14), (112a/12), (214a/1),
(25a/16), (48b/1), (49b/2), (89b/6)

s. + ola (47b/1)

s. + olmasıdur (213b/14)

s. + sı (120a/1), (169a/5), (99b/1)

s. + sın (120a/3), (124b/17)

s. + sını (119a/14)

[= 15]

şarul-: Sarılmak.

s.-a (187b/15)

[= 1]

şāse: müdmerin (boyundaki iki uzun kemik)
ardından gerdana varıncaya kadar olan yer.

s. (27b/10), (28a/7)

[= 2]

şat-: Satmak.

s.-anlar (96b/14)

[= 1]

şatun: Satın, satma.

s. (7b/1), (7b/1), (81a/3)

s. + almağ (37b/9)

[= 4]

şatvet: < Ar. 1. Birinin üzerine şiddetle sıçrama. 2.
Ezici kuvvet; zorluluk.

s. + lerin (204b/3)

[= 1]

şavāb: < Ar. Doğruluk, dürüstlük; doğru hareket,
doğru davranış, doğru düşünce. 2. Doğru, dürüst.

s. (200b/8), (142a/2), (191b/6)

[= 3]

şavālece: < Ar. "şavlecān" Cirit oynanan eğri sopa;
uzun çubuk, mızrak.

s. (185a/1)

s. + den (185b/10)

[= 2]

şavlecān: < Ar. Çevgân, cirit oynanılan eğri sopa.

s. (177a/10), (177a/11), (185a/1),
(185b/1), (185b/13), (185b/15), (185b/6),
(186a/10), (186a/13), (186a/4), (186a/9),
(186b/15), (186b/17), (186b/7), (187a/15),
(187a/5), (187b/5), (188a/1)

s. + a (186b/17)

s. + da (187a/1), (187a/3)

s. + ı (186a/17), (186b/13), (187b/13),
(188a/15)

s. + lar (188b/4)

s. + laruğ (187a/17), (187a/8)

s. + uğ (186a/11), (186b/16), (186b/9),
(187a/2), (187a/9), (187b/4)

[= 34]

şavlet: < Ar. Şiddetli hücum, saldırma.

s. + i (22a/9)

[= 1]

şavlet-i züllet: < Ar. Utançla saldırma.

s. + ine (207a/16)	[= 1]
[= 1]	şayd: < Ar. 1. Av. 2. Avlama, avlanma.
şavma'a: < Ar. 1. İbâdet yeri, tekke, özel tapınak. 2. Nesârâ rahiplerinin halktan inkıtâ' ve inzivâsı için te'sis edilmiş olan hücre.	s. (118b/10), (12b/4), (145b/15), (188b/7), (19a/3), (200b/15), (201b/14), (201b/15), (201b/16), (201b/2), (202a/1), (203b/14), (203b/16), (203b/17), (204a/1), (204a/16), (204a/3), (204a/8), (204b/13), (204b/2), (204b/4), (205a/13), (205a/16), (205a/17), (205a/2), (205a/7), (205a/9), (205a/9), (205b/1), (205b/12), (205b/13), (207a/11), (207a/12), (207a/14), (207a/17), (207b/11), (207b/14), (208b/14), (209a/9), (209b/11), (210b/6), (211a/4), (212a/6), (214b/15), (214b/5), (215b/12), (216a/1), (217b/6), (2b/10), (37b/11), (3b/3)
s. + sına (11a/7)	s. + a (202a/1), (203b/16), (204b/14), (204b/15), (205a/14), (205b/6), (211b/7), (216a/1)
[= 1]	s. + da (212a/12)
şavr-: Savurmak.	s. + dan (208a/14)
s.-ub (106b/7)	s. + eyledi (205a/17), (214b/5)
[= 1]	s. + eylediler (205a/13)
şavt: < Ar. 1. Ses, sada. 2. Bağırma, haykırma, çığlık.	s. + ı (19a/8), (205a/3), (208a/3), (216a/13)
s. + a (59a/5)	s. + ıdur (205a/5)
s. + dur (59a/5), (59a/6), (59a/7), (59a/8)	s. + ıı (211b/5)
s. + ı (216a/7)	s. + ında (214a/14)
[= 6]	s. + ından (19a/11), (205b/8)
şavul-: Savrulmak.	s. + ını (216a/4)
s.-ursın (200a/5)	s. + olunur (205b/14)
[= 1]	s. + uı (19a/6), (204b/3), (204b/7), (205b/14), (213a/5)
şay: < Ar. 1. Çalışma, çabalama, gayret, emek. 2. Geçinmek için iş işleme.	s. + ède (213a/8)
s. (131b/6), (202a/17)	s. + èdecek (216a/13)
s. + eyle (21a/11), (21a/6), (78a/2)	s. + èdemez (215b/12)
s. + ı (2b/6)	s. + èden (213a/5), (214a/8), (214a/9)
s. + èderler (136b/5), (21a/13)	s. + èder (212b/9), (213b/1), (213b/10), (215b/11), (215b/11)
s. + èdesin (167b/14)	
s. + ètmezler (21a/12)	
[= 10]	
şayabâsi: < Ar. İki sakalın birleştiği, toplandığı yer.	
s. (27a/2), (27a/9)	
[= 2]	
şayâkile: < Ar. 1. cilâcılar. 2. cila âletleri.	
s. (171a/16)	

s. + éderler (213b/4)	[= 1]
s. + étmege (205a/10), (205a/11), (215b/11)	şaymak: Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak
s. + étmegile (201b/3)	s. (197a/1), (87a/17)
s. + étmek (214a/15), (214b/8)	[= 2]
s. + étmekden (205b/8)	şayyād: <Ar. Avcı.
[= 99]	s. + larından (205a/11)
şayd ehli: <Ar. Av ehli, avcılar.	[= 1]
s. (37b/11)	sebāt: yerinde durma, kıyıdamama, sözünden, karârından vazgeçmeme.
[= 1]	s. (132a/16), (138b/1)
şayd-gāh: <Ar. + Far. Avlak, av yeri.	s. + ı (134b/3)
s. + dan (210b/13), (211b/4), (211b/8)	[= 3]
s. + édüb (201a/13)	sebb: <Ar. 1. Kavga döğüş, sövmek, beddua etmek, küfretmek. 2. Sebep, yol, araç, vasıta, dostluk.
[= 4]	s. + olınurlar (170b/2)
şayf: <Ar. Yaz [mevsim].	[= 1]
s. + da (101a/3), (117b/15)	sebbābe: <Ar. Şehâdet parmağı. başparmağın yanındaki parmak.
s. + de (88a/16)	s. (12b/10)
[= 3]	[= 1]
şayfūrānī: <? Bir mızrak türü.	sebeb: <Ar. Sebep, neden.
s. + dür (169a/4)	s. (42b/15)
[= 1]	s. + den (205a/9)
şayha: <Ar. Bağırma, nâra.	s. + i (190b/8)
s. (102b/10)	s. + iyle (191a/10), (34b/11), (5b/6), (76b/16), (89a/2)
s. + ları (85b/8)	s. + oldur (68b/10)
s. + éder (102b/11), (109b/6)	s. + olmayasın (87a/14)
s. + édüb (83a/1)	s. + olur (23a/13), (74b/12), (94a/7), (94a/8)
[= 5]	s. + étmegile (1b/13)
şaykal: <Ar. 1. Cilâcı. 2. Cila âleti. 3. Parlak, cilâlı.	[= 15]
s. + ı (171b/11), (171b/13)	
[= 2]	
şaykallu: <Ar. + T. Cilâlı, parlak.	
s. (176a/1)	

sebec: <Ar. Kuyruk kökünden 'azrete (Boyun ile kürek arasındaki kıl) varıncaya kadar olan yer.

s. + i (28b/1)

s. + idür (28b/1)

[= 2]

sebīb: <Ar. Boynun başında ile iki kürek ile kafanın arkası arasında biten kıl.

s. (27b/10), (27b/8)

[= 2]

sebīl: <Ar. Yol, büyük cadde.

s. + inde (6a/15)

[= 1]

sebķ: <Ar. 1. İleri geçme, ilerileme, evvelce geçme, vâki olma. 2. Koşuda kazanan hayvan.

s. (35b/6)

s. + den (37b/13)

s. + ède (73b/15)

s. + èden (213b/6)

s. + èder (36a/14)

s. + ètse (73b/7)

[= 6]

sebu'iyye: <Ar. Yırtıcıya mensub, canavarlıkla ilgili.

s. (2a/16)

[= 1]

sedād: <Ar. Doğruluk, hatasızlık; doğru ve haklı şey.

s. + dur (191a/2)

s. + ı (197a/10)

s. + la (146b/14)

[= 3]

sedd: <Ar. 1. Kapama, tıkama; kapanma, tıkanma, engel olma. 2. Mania, perde. 3. Set, tümsek. 4. Baraj, bütet. 5. Rıhtım.

s. + üñ (69b/15), (72a/17), (82b/10)

[= 3]

sedd-i sedīd: <Ar. Doğruluğun kapanması, tıkanması.

s. (130b/10)

[= 1]

şedef: <Ar. Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuğunda bulunan sedefçilikte kullanılan, pırıltılı, beyaz, sert bir madde.

s. (115a/14)

[= 1]

sefād: <Ar. "sifād" Hayvanların çiftleşmesi.

s. + ından (41a/9)

[= 1]

sefer: <Ar. 1. Yolculuk. 2. Savaşa gitme.

s. + de (133a/12), (208b/2), (95a/5)

s. + e (10a/4), (194a/10), (195a/14), (21b/7), (21b/8), (8a/1), (9b/1)

s. + lerde (133a/3)

s. + lere (67a/10), (88a/4)

[= 13]

sefercelī: <Ar. Ayva renginde olan.

s. + dūr (169a/7)

[= 1]

sefer-i tavīl: <Ar. Uzun sefer.

s. (134a/13)

[= 1]

sefne: <Ar. Deve yere çöktüğü zaman, devenin yere değen kısmı.

s. (32a/17)

s. + nūñ (32a/17)

[= 2]

sefvā: <Ar. Kısa, hafif ve küçük alın.

s. (24b/17), (25a/1)

[= 2]

segir-: Seğirmek.

s.-ür (112b/1)

[= 1]

segird-: Seğırtmek, sıçrayarak bir yere doğru koşmek.

s.-e (182b/1), (183b/15), (204a/7), (35b/5), (72b/2), (73b/11), (74b/1), (80b/17)

s.-emez (23b/12)

s.-esin (177b/2), (182b/16), (183a/12), (183a/2), (79b/7)

s.-irken (209a/5), (82a/8)

s.-üb (176b/4), (77a/16)

s.-ür (35b/17), (35b/4), (67a/12), (77b/12), (84b/16), (88a/13)

s.-ürken (107a/6), (133b/17), (177a/3), (177b/10), (191a/16), (35b/9), (79b/12)

s.-ürsin (137a/6), (85a/4)

[= 33]

segirt-: Seğırtmek, sıçrayarak bir yere doğru koşmek.

s.-di (16a/13), (80a/10)

s.-digiñ (177b/3)

s.-dikde (176a/17)

s.-dükde (11a/16), (18b/13), (19b/5), (35b/15), (35b/4), (35b/5), (70b/12)

s.-dür (67b/4)

s.-me (36a/10), (85b/3)

s.-meyesin (84b/8)

s.-mez (74a/1)

s.-mezse (74a/1)

s.-se (70b/11), (79b/6), (81a/16), (81a/2)

s.-seler (156b/2)

s.-sün (67b/6), (85a/4)

[= 24]

segirdürmek: Seğırttirmek, koşturmak.

s. (59b/1)

[= 1]

segirtme: Seğıirme işi.

s. + si (136a/2), (156b/2), (186a/12), (21b/17), (70b/5), (75b/4)

s. + sin (182b/17), (81a/13)

s. + sinde (136b/14), (211b/9)

s. + sinden (156b/3)

[= 11]

segirtmeg: Seğırtmek.

s. + e (102a/16), (102b/11), (106b/5), (135a/15), (136b/17), (140b/1), (145b/2), (22a/3), (23a/4), (23b/6), (71b/16), (73a/2), (74a/15), (79b/17), (79b/5), (79b/6), (80a/17), (80b/15)

s. + i (137a/10), (137a/6), (199a/11), (4b/5), (80a/13), (80b/16), (81a/14), (85b/3)

s. + ile (107b/7), (12a/3)

s. + üñ (35b/1)

[= 29]

segirtmek: Sıçrayarak yakın bir yere doğru koşmak.

s. (133a/2), (137a/7), (176b/1), (199a/14), (199a/14), (204a/17), (208b/15), (22b/7), (59b/1), (67b/10), (70b/6), (73a/13), (73a/16), (74a/11), (74a/13), (74a/17), (74b/16), (74b/6), (79b/5), (80a/14), (80b/1), (82a/1), (86a/13), (87b/9)

s. + de (104b/14), (111b/10), (136b/15), (182a/16), (182b/6), (182b/7), (191a/14), (19b/12), (22b/10), (23b/14), (24a/1), (35b/11), (35b/7), (36b/3), (70b/11), (71b/13), (80a/9), (81b/3), (81b/4), (81b/8), (82b/17)

s. + den (137a/3), (148b/15), (166b/11), (183a/2), (72b/3), (73b/17), (74a/12), (74a/8), (74b/12), (79b/8), (80b/3), (80b/5)

s. + dūr (204a/6)
[= 58]

sehā: < Ar. Cömertlik, el açıklığı.
s. (4a/4)
[= 1]

sehārā: < Ar. Kırmızıya çalan göz.
s. (26a/2), (26a/4)
[= 2]

seher: < Ar. Tan yeri ağarmadan biraz önceki vakit.
s. (122a/2), (123b/2), (212b/3), (69b/6), (69b/8), (70a/12), (75b/16), (75b/17), (96a/4)
[= 9]

seherle-: < Ar. + T. 1. Sabahlamak, gece boyunca uyumamak. 2. Büyülemek.
s.-medüm (212b/4)
s.-r (88a/13)
[= 2]

sehm: < Ar. 1. Ok. 2. Yay. 3. Kısım, hisse, pay.
s. (197b/8)
s. + de (197b/9)
s. + e (197b/9)
s. + üñ (194a/7)
[= 4]

sehm-i ‘arabī: < Ar. 1. Bir ok türü. 2. Bir uzunluk birimi.
s. + nūñ (74a/4)
[= 1]

sehri: < Ar. İki sakalın üstü ile altı arasında kalan yer.
s. (27a/10), (27a/2)
s. + nde (27a/11)
[= 3]

sehv: < Ar. 1. Yanlış. 2. Yanılma. s. + edesin (137b/1)

[= 1]

seki: < Ar. 1. İki ökçe siniri ile iki diz kapağının altı. 2. Atın ayağındaki bileğe kadar olan beyazlık.

s. (34a/4)

[= 1]

sekil : At, eşek ve sığırların ayaklarında bileğe veya dize kadar çıkan beyazlık,seki.

s. (56b/10)

s. + i (15a/16)

[= 2]

sekillüg: Sekillik, atın sekili olması.

s. + in (56b/8)

[= 1]

sekinet: < Ar. 1. Karar; rahat, sakinlik, dinlenme. 2. Gönül rahatlığı. 3. İsrail oğullarına ihsan olunan bir mucize. [tabutla gezdirilir, kendilerine güven, düşmanlarına korku verirmiş].

s. (216a/5)

[= 1]

sekiz: Sekiz sayısı.

s. (116a/3), (120b/11), (121b/3), (122b/10), (17b/11), (17b/8), (17b/8), (17b/9), (190a/16), (193b/11), (42a/8), (42a/9), (42b/12), (42b/3), (42b/9), (89a/3), (95a/4), (122b/9)

s. + dūr (89b/4), (90a/1)

s. + inci (41b/13)

[= 21]

seksen: Seksen sayısı.

s. (135b/17), (41a/8), (42a/6)

[= 3]

sél: Sürekli yağın yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını.

s. + olur (114b/14)
[= 1]
sel̄f: <Ar. Çatlak, yarık, gedik, çatlamak, yarılmak; tiroit bezinin büyümesi.
s. (100b/15)
[= 1]
selām: <Ar. Bir kimseyle karşılaşıldığında, birinin yanına gidildiğinde veya yanından uzaklaşıldığında kendisine söz ve işaretle bir nezaket gösterisi yapma, esenleme, merhaba.
s. (201b/4), (3b/16), (85b/1)
[= 3]
selāmet: <Ar. Esen olma durumu, esenlik.
s. + de (131b/13)
s. + e (108a/9)
s. + ine (34b/9)
[= 3]
selāse: <Ar. 1. Üç. 2. Salı.
s. (72a/12)
[= 1]
selāṭin: <Ar. Sultanlar.
s. (205a/9), (207a/12), (20a/14), (211a/7), (82b/3), (84a/12)
s. + e (201b/17), (205a/2), (57a/1)
s. + üñ (202a/14)
[= 10]
selb: <Ar. 1. Kapma zorla alma. 2. Kaldırma, giderme. 3. Menfileştirme, olumsuzlaştırma. 4. İnkâr etme.
s. + ède (186b/1)
[= 1]
selef: <Ar. 1. Bir yerde, bir işte, bir vazifede başka birinden önce bulunmuş olan kimse, ["halef" in zıddı]. 2. Eski adam.
s. + i (86a/4)

[= 1]
selīm: <Ar. 1. "Selāmî" Ayak ve el parmaklarının kemikleri; ayak ve el ayasındaki damarlar. 2. Sağlam, doğru.
s. (115b/7), (30b/11), (39a/13)
s. + olan (88a/12)
[= 4]
sell-i seyf: <Ar. Kılıcı çekip çıkarma.
s. + èdesin (176b/7)
[= 1]
sem̄f: <Ar. 1. İşitme, işitiş. 2. Dinleme, kulak verme. 3. Kulak.
s. + i (89b/7)
s. + üñ (25a/5)
[= 2]
semāme : <Ar. 1. Kırlangıç 2. Atın gerdanında bulunan tüyden bir daire, yuvarlaklık.
s. (93b/12)
[= 1]
semeg : <Ar. "Semek" Balık.
s. + üñ (57a/2)
[= 1]
semend: <Far. 1. Kula at. 2. Çevik ve güzel at.
s. (57a/16)
s. + üñ (54b/4)
[= 2]
semendiyyet: <Far. Kula at rengi.
s. (62b/1)
[= 1]
semerāt-ı mişl: <Ar. Benzer meyveler, yemişler.
s. + i (2b/14)
[= 1]
semere: <Ar. 1. Meyve, yemiş. 2. Fayda, verim. 3. Netice.

s. + nün (10a/14)

[= 1]

semīn: <Ar. Semiz, şişman, besli, yağlı.

s. (18a/8), (31b/9), (73b/4)

[= 3]

semird-: Semirtmek; besili yağlı bir duruma getirmek.

s.-e (67b/16)

s.-eler (96b/15)

s.-ür (96a/17), (96b/17), (97a/14), (97a/2)

[= 6]

semiz: Yağlı, besili, şişman; etine dolgun.

s. (127b/1), (18a/16), (21a/3), (95a/5)

[= 4]

semūme: <Ar. 1. Burun yakınlarında bulunan kemikten daha yumuşak olan göz yaşlarının kaynağı olan yer. 2. Delikleri daracık burun. 3. Samyeli, vücuda işleyen sıcaklık.

s. (26a/13), (26a/14)

[= 2]

semüz: Besili, semiz, şişman. bk. semiz.

s. (20b/13), (73a/14), (88a/15), (95a/14)

s. + olacak (68b/16)

s. + olur (114a/9)

[= 6]

sen: Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

s. (103b/12), (105a/11), (10b/11), (11a/9), (131b/16), (134a/4), (135a/2), (135b/15), (136a/11), (136a/14), (136a/16), (136a/17), (136b/10), (136b/9), (137b/2), (13b/12), (13b/13), (13b/16), (13b/17), (143a/1), (144a/7), (146a/13), (148b/1), (148b/14), (148b/16), (149a/1), (149a/7), (149a/9), (14a/11), (14a/4), (150a/3), (150a/3), (150a/6), (151a/17), (151b/4), (153a/4), (154b/11), (154b/14), (154b/17), (154b/8), (155a/10), (155a/2), (155a/7),

(156b/11), (156b/13), (156b/2), (156b/2), (156b/5), (166b/14), (166b/15), (166b/16), (166b/8), (166b/9), (167a/11), (167a/3), (170a/7), (177a/17), (177a/2), (179b/15), (180a/2), (182b/14), (182b/3), (184a/1), (184a/1), (184a/11), (184a/12), (196a/2), (196a/3), (200a/7), (200b/4), (207a/5), (210a/12), (21a/14), (21a/2), (21b/10), (21b/11), (21b/11), (21b/5), (21b/9), (34b/13), (35a/7), (35b/9), (36a/13), (36a/6), (36a/7), (36a/9), (37b/4), (76a/7), (76a/8), (76b/6), (77a/10), (77a/11), (77a/8), (77a/9), (78a/17), (78a/4), (78a/4), (79a/1), (79a/12), (79a/7), (79b/13), (79b/14), (79b/3), (79b/7), (80a/16), (80a/17), (80a/7), (80a/8), (80a/8), (80b/1), (80b/2), (80b/7), (81a/11), (81a/12), (81a/12), (81a/2), (81a/3), (81a/7), (81b/12), (81b/13), (82a/5), (82b/10), (83a/13), (84a/8), (85a/10), (85a/13), (85b/4), (86a/12), (86a/16), (86b/11), (86b/15), (87a/12), (87a/16), (87a/5), (87b/1), (88a/16), (94b/6), (95b/10), (95b/4), (9a/13)

s. + de (137b/4)

s. + den (134b/17), (147b/1), (148a/4), (148b/17), (151b/1), (154b/9), (200a/12), (200a/4), (206a/11), (207a/9), (207a/9), (209a/7), (21b/3), (3b/10), (85b/14)

s. + i (131a/10), (135b/4), (137b/9), (13b/14), (140b/12), (140b/12), (140b/8), (148b/2), (149a/10), (151b/5), (152b/5), (153a/16), (154b/14), (155a/1), (155a/1), (155a/10), (166b/16), (167b/2), (167b/4), (178b/8), (179b/17), (196b/2), (200a/9), (21a/3), (58b/13), (58b/15), (58b/17), (85a/17)

s. + iñ (137b/11)

s. + ün (10a/7), (131b/14), (133a/10), (133a/16), (134a/17), (134b/5), (135b/15), (136b/2), (136b/3), (13b/10), (13b/13), (140b/12), (140b/14), (140b/5), (143a/2), (143a/5), (143a/6), (145b/10), (146b/9),

(147a/16), (147b/1), (147b/10), (147b/14),
(147b/16), (147b/17), (148a/1), (148a/14),
(148a/16), (148a/16), (149a/11), (149a/3),
(149a/8), (149a/8), (151b/2), (151b/3),
(154b/16), (154b/17), (154b/9), (155a/11),
(155a/15), (155a/16), (155a/7), (155a/9),
(155b/11), (156b/6), (166b/1), (167a/10),
(167a/11), (167a/12), (167a/14), (167a/2),
(167a/5), (167a/6), (167a/8), (179a/3),
(179b/16), (180a/14), (180a/4), (182b/5),
(184a/8), (194b/4), (199a/12), (200a/10),
(200a/11), (200b/2), (210a/13), (215b/3),
(21a/11), (21a/14), (21a/3), (21a/3),
(21a/7), (21a/8), (21b/6), (35a/8), (36a/7),
(36a/8), (36a/9), (3b/5), (3b/7), (3b/7),
(4a/10), (58b/14), (58b/15), (58b/17),
(74b/13), (74b/14), (74b/5), (74b/6),
(74b/9), (76a/6), (76a/6), (76b/6), (77a/1),
(77a/10), (77a/16), (77a/7), (78a/11),
(78a/16), (80a/16), (80a/5), (82b/12),
(86a/13), (87b/3), (88b/14)

s. + üçün (11b/12), (182b/15), (77a/5)

s. + üçle (147b/16), (179b/9), (21a/8)

[= 296]

senābik: < Ar. At, katır gibi tek tırnaklı hayvanların tırnakları, toynaklar.

s. (31a/14)

s. + i (31a/3)

[= 2]

senāsin: < Ar. Göğüs tarafındaki kaburga kemikleridir.

s. (28b/12), (29a/3)

[= 2]

senāyā: ön dişler, önlerdeki dört diş [ler].

s. + dan (26b/16)

s. + sı (26b/13), (42a/15)

[= 3]

sendānī : < ? 1. Bir mızrak çeşidi. 2. “sendān” Örs denilen bir demirci aleti.

s. + dur (169a/2)

[= 1]

sene: Yıl.

s. (11a/1), (11a/3), (42b/3), (42b/6)

s. + de (211a/3)

s. + ye (42b/9)

[= 6]

senī: < Ar. Otuz altı ayını aşmış, ön dişleri olgunlaşmış at.

s. (42a/15)

[= 1]

seniyye: < Ar. Öndeki dört diş.

s. (26b/15), (39b/1)

[= 2]

serāyā: < Ar. Geçip gitmek.

s. (59a/16)

[= 1]

ser-be-ser: < Far. Başbaşa; baştan başa, büsbütün.

s. (3b/10)

[= 1]

serçe: Serçegillerden, insanlara yakın yerlerde yaşayan, kışın göçmeyen, koyu boz renkli, ötücü küçük bir kuş (*Passer domesticus*).

s. + leri (214b/8)

s. + ye (213a/8)

[= 2]

serendī: < Ar. Katı, şiddetli, şedid.

s. + den (171a/17)

[= 1]

seretān: < Ar. 1. Kanser. 2. İyileşmez bir tür çıban.

s. (100b/13), (101b/17), (105b/16), (105b/17)

[= 4]

serī: < Ar. Çabuk, hızlı.

s. (138a/16)
s. + ola (187a/7)
[= 2]
serī'ū'l-inkisār: < Ar. Hızlıca kopabilen, kolay kesilen.
s. + ola (196a/7)
[= 1]
serī'ū'r-rāhat : < Ar. Rahat ve hızlı.
s. + olur (23b/13)
[= 1]
serīyye: < Ar. Çıkma, gitme.
s. (59a/16)
[= 1]
serīka: < Ar. 1. Çalınmış, çalınmış şey. 2. "Serik"
Zayıf, zayıflamak.
s. + edersin (137b/11)
s. + edüb (155b/7)
s. + etmege (151a/10)
s. + etmegile (148b/16)
[= 4]
sermeden: < Ar. "sermed" Ebedi olarak.
s.(10b/17)
[= 1]
serp:- Serpmek.
s.-esin (116b/16)
[= 1]
se-şenbih : < Far. Salı.
s. (70b/7)
[= 1]
sefā: < Ar. Uzun ve dikkat çekici görüntüsü olan boyun.
s. (27b/3), (27b/7)
[= 2]

setr: < Ar. Örtme, kapama, gizleme.
s. + olunur (24a/13)
s. + olunmaz (24a/17), (24b/3)
s. + eder (24a/7), (24a/9), (6b/15), (6b/7)
s. + edersin (148b/16)
[= 8]
sev:- Sevmek.
s.-e (8a/7)
s.-eler (8a/7)
s.-erdi (12a/3)
s.-ersen (87b/1)
[= 4]
sevāb: < Ar. Ödül, mükafat, ecir, karşılık.
s. (5a/8)
s. + da (7b/14)
s. + nda (9a/4)
[= 3]
sevād : < Ar. 1. Karalık, siyahlık, karartı. 2. Yazı, karalama.
s. (215a/9), (50a/1), (54b/3), (56a/3),
(56a/7), (56a/8), (62b/1), (89a/8)
s. + a (171b/11), (215a/10), (215a/8),
(26a/7), (54b/3), (57a/17), (61a/1)
s. + dur (25b/16), (55a/1), (55a/2)
s. + ı (174a/15), (206a/10), (214a/3),
(44a/1)
s. + olursa (140b/11)
[= 23]
sevādic: < Ar. Sâde, basit şeyler.
s. + dür (175a/16)
[= 1]
sevgülü: Sevgili.
s. (12a/8)
s. + dür (144a/12), (189a/16)

- [= 3]
- sevîk:** <Ar. Kavut, kavrulmuş un.
s. + i (118a/12)
[= 1]
- sevin-:** Sevinmek.
s.-ürler (7a/11)
[= 1]
- sevr:** <Ar. öküz, boğa.
s. + üñ (66a/1)
[= 1]
- seved:** <Ar. Otuz iki aylık ata verilen isim.
s. (42a/11)
[= 1]
- seyâhat :** <Ar. Yolculuk, gezi.
s. + eden (15a/7)
[= 1]
- seyef:** <Ar. At kuyruğunun kılı.
s. (33a/13), (33a/15)
[= 2]
- seyelân :** <Ar. 1. Akma, akıntı, sıvılaşma. 2. Göz yaşının dinmemesi şeklinde görülen bir göz hastalığı.
s. (171b/5)
s. + ı (172b/12), (39a/2)
s. + ıdur (102a/10)
s. + üñ (171b/6)
s. + uñ (171b/6)
s. + ederse (116a/5)
[= 7]
- seyf:** <Ar. Kılıç.
s. (170a/10), (170a/10), (170a/16),
(170a/4), (170a/6), (170a/8), (170b/3),
(170b/3), (170b/9), (171a/10), (179b/14),
(180a/17), (185b/3), (5a/3), (80a/6),
(82a/3)
s. + den (170a/15), (170b/1), (170b/2),
(170b/3)
s. + inden (205a/6)
s. + üñ (170b/4), (172b/11)
[= 23]
- seyf-i 'atîk:** Ar. Eski kılıç.
s. + üñ (171b/5)
[= 1]
- seylân:** <Ar. Akma, akıntı, sıvılaşma. bk. seyelân.
s. + a (171b/3)
s. + ı (171b/4), (172b/12), (172b/13),
(173b/5)
[= 5]
- seyr:** <Ar. Seyir, seyretme, temaşa etmek.
s. (104a/1), (108a/2), (135b/1), (202a/2)
s. + de (27b/6), (69b/7)
s. + den (122a/3), (79b/10)
s. + e (135a/15)
s. + i (69b/7), (73a/11)
s. + inde (67b/9)
s. + üñ (199a/12)
s. + edesin (135b/2), (199a/11)
s. + ediciden (204a/8)
s. + êtdigiñde (135b/1)
s. + êtmegi (132a/17)
s. + êtmesi (204b/7)
[= 19]
- seyr ü sülük:** <Ar. Tarikatte takip olunan usûl, tarikata giren kimsenin (sâlih) gerçek varlığa ulaşması için yaptığı manevî yolculuk [Dört mertebesi vardır 1. Seyr-illallah (Tanrı yolculuğu). 2. Seyr-fillâh (Tanrı yolunda yolculuk). 3. Seyr-

maallah (Tanrı ile yolculuk). 4. Seyr-anillâh (Tanrı'ya yönelen yolculuk)].

s. + a (202a/2)

[= 1]

seyr-i ednâ: < Ar. Çok yavaş yürüyüş.

s. (69b/8)

[= 1]

seyyi'ât: < Ar. 1. Fenalıklar, kötülükler. 2. Suçlar, günahlar. 3. Kötülüğe karşılık çekilen sıkıntılar.

s. + uñ (10a/8)

[= 1]

sezâb: < Far. Su teresi.

s. (127a/9)

[= 1]

şıbyân: < Ar. Çocuklar.

s. (121a/7)

[= 1]

şıcramâğ: Sıçramak işi.

s. + a (182a/15)

[= 1]

şıcra-: Sıçramak.

s.-dı (214b/13), (214b/4), (215a/1)

s.-dıkda (132b/8), (134a/6), (176a/17), (176b/4), (181a/4)

s.-dukda (72b/13)

s.-mayacağ (79b/15)

s.-r (175b/10), (181a/1), (181a/3), (215b/9), (217a/14), (41a/1), (77b/12), (82b/14)

s.-rdı (180b/11)

s.-rsa (135a/2)

s.-rsın (182a/15)

s.-sa (133b/11), (42a/5)

s.-yacağ (69b/15), (72b/7)

s.-yasın (167b/5)

s.-yub (132a/6), (210a/9), (214b/1), (77a/16)

[= 30]

şıçrad-: Sıçratmak.

s.-a (155a/2), (72a/5)

s.-acağ (74b/17)

s.-asın (82b/9)

[= 4]

şıçrama: Sıçramak işi.

s. + nıñ (180b/5)

s. + sı (134a/8)

s. + sın (81a/13)

[= 3]

şıçramağ: Sıçramak işi.

s. + a (181a/3)

s. + ı (180b/15), (180b/2), (181a/11), (181a/7), (4b/5)

[= 6]

şıçramak: Sıçramak işi.

s. (132a/7), (132a/8), (176b/1), (181a/10), (181a/13), (181a/8), (35b/8), (70b/5), (71a/15), (73a/17), (78a/9), (82b/15), (84b/16), (97a/16)

s. + da (177a/6), (182a/16), (182b/6), (23b/14), (72a/5), (80a/10)

s. + dan (104b/13), (180b/12), (42b/10), (96a/12)

s. + dandur (181b/14)

s. + la (148b/4)

[= 26]

şıçrat-: Sıçratmak.

s.-sa (131a/17)

[= 1]

şıddik-ı ekber: < Ar. En büyük sadakat sahibi.

s. (4a/1)

[= 1]

şıdk: < Ar. Doğruluk, gerçeklik.

s. + ıla (167a/5), (16a/8), (4a/1)

[= 3]

şifât: < Ar. 1. Hal, keyfiyet, sûret, şekil, varlık. 2. Nişan, alamet. 3. Yüz, kılık.

s. (116a/12), (168b/5), (186b/2), (23a/17), (59b/13)

s. + dan (67a/7)

s. + ı (117a/5), (127a/14), (127b/2), (169a/4), (172b/11), (187a/5), (194b/5), (39b/10), (65b/1)

s. + ıdur (116b/4), (187a/8)

s. + ın (169a/10), (170a/6), (194a/3)

s. + ında (194b/8)

s. + ından (23b/7)

s. + ındandır (87b/12)

s. + ını (89a/5)

[= 24]

şifât: < Ar. Sıfatlar, vasıflar.

s. (212b/12), (23b/9), (24a/4), (24a/6)

s. + dan (24a/4), (35a/11)

s. + ı (171b/13), (24a/7), (35b/6)

s. + ında (197b/12)

s. + ından (23a/16)

s. + ını (35b/10)

s. + uñ (19b/10), (24a/5), (24b/3), (34b/3)

[= 16]

şifât-ı behîmiyye: < Ar. Dört ayaklı hayvanların vasıfları.

s. (201a/16)

[= 1]

şifât-ı devâ-yı hunân-ı raṭb: < Ar. Islak hunan ilacının özelliği.

s. (116a/4)

[= 1]

şifât-ı hayvâniyye: < Ar. Hayvanların özellikleri.

s. (2a/16), (205a/5)

[= 2]

şifât-ı mezkûre: < Ar. Zikredilen sıfatlar.

s. (54b/7)

[= 1]

şifât-ı muhtaşıra: < Ar. Kısaltılmış sıfatlar, özet haline getirilmiş özellikler.

s. (23a/16)

[= 1]

şifât-ı uḫrâ: < Ar. Diğer sıfatlar.

s. (115b/14)

[= 1]

şıġ-: Sıġmak.

s.-mayacak (169b/5)

[= 1]

şıġamak: < Ar. "sıġamak" 1. Sıvamak. 2. Bulaştırmak.

s. + dan (216a/16)

[= 1]

şıġm-: Sıġınmak.

s.-acaġ (14a/14), (14b/5), (208a/2), (208a/8)

s.-dılar (207a/2)

[= 5]

şıġınmak: Tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek.

s. (207a/1)

[= 1]

şığır: Geviş getirenlerden, boynuzlu büyükbaş evcil hayvanların genel adı.

s. (10a/14), (117a/15), (118a/9), (119a/13), (119b/2), (123a/6), (175b/14), (179b/17), (179b/9), (183b/1), (27a/16), (89b/5), (98b/9)

[= 13]

şığirdili: Şığirdiligillerden, 30-60 santimetre yüksekliğinde, tüylü, çok yıllık ve otsu bir bitki, öküzdili (*Anchusa officinalis*).

s. (118a/8)

[= 1]

şığirdili diken: Şığirdili bitkisinin diken.

s. + nden (118a/8)

[= 1]

şığır tersi: < T + Ar. Şığır pisliği.

s. + ni (119b/2)

[= 1]

şığır yağı: Şığır yağı.

s. (123a/6)

s. + ndan (117a/15), (118a/9)

s. + nı (119a/13)

[= 4]

şıhhat: < Ar. Sağlık, esenlik.

s. (38a/6)

s. + de (107b/2)

s. + den (115b/7)

s. + i (109a/4), (115b/9), (132b/9), (214a/7), (34b/4)

s. + idür (204a/5)

s. + ine (34b/8)

s. + ini (216b/6)

[= 11]

şıkk-: Sıkmak.

s. (132a/12)

s.-alar (118b/4), (121a/3)

s.-ar (76a/17), (98a/13)

s.-arsın (104a/2)

s.-mayınca (132a/14)

s.-ub (116a/6)

[= 8]

şıkk: Benzerleri veya parçaları arasında çok az aralık bulunan, seyrek karşıtı.

s. (112a/16)

s. + ola (17b/6)

[= 2]

şıkk-: Sıkmak.

s.-ar (199a/7)

[= 1]

şıkkındı: Sıkılarak çıkarılan meyva suyu, usare. bk. şıkkındı.

s. + sı (125a/13)

s. + sını (125b/13)

[= 2]

şıkkındı: Sıkılarak çıkarılan meyva suyu, usare. bk. şıkkındı.

s. + sı (119a/16)

[= 1]

şıkkma: Sıkma işi.

s. + sıdur (86a/6)

[= 1]

şıkkıl-: Sıkılmak.

s.-maya (188a/6)

s.-ub (76a/3)

s.-ur (113b/14), (213b/8)

[= 4]

şıkkınma: Sıkınma işi.

s. + sıdandır (102b/7)

[= 1]	s. + olması (169b/13)
şıkma: Sıkmak işi.	[= 1]
s. + sından (104b/2)	şımıl-: Sınılmak, mağlup edilmek.
[= 1]	s.-maz (99a/3)
sıkl: <Ar. Ağırılık, yük, kilo; külfet.	[= 1]
s. + da (76a/15)	şımılma: Sınılma işi.
[= 1]	s. + sı (22a/9)
sıklet: <Ar. 1. Ağırılık, yük. 2. Sıkıntı.	[= 1]
s. + i (133a/4)	şınmak: Kırılmak, parçalanmak, bozulmak.
s. + inden (112a/1)	s. + dan (134a/8)
s. + le (9b/6)	[= 1]
s. + olmaz (79b/6)	şırteyn: <T. + Ar. İki sıra.
[= 4]	s. (32a/12)
sıkletsiz: <Ar. + T. Hafif, ağır olmayan.	[= 1]
s. (79a/12)	şırca: Sırça, cam.
[= 1]	s. (115a/14)
şımāḥ: <Ar. Kulak deliği.	[= 1]
s. (25a/4), (25a/5)	şırca: bk. Sırça.
[= 2]	s. + dan (184a/4), (184a/5), (184a/9), (37a/12)
şın-: 1. Kırılmak, parçalanmak, bozulmak. 2. Yenilmek, bozguna uğramak.	[= 4]
s.-miş (90b/15)	şırça: Cam.
s.-sa (114a/16)	s. + ya (184a/9)
[= 2]	[= 1]
şımf: <Ar. Sınıf.	şırçalı: Camlı.
s. (122b/6), (170b/1), (181a/12), (213a/15), (213b/3)	s. (126b/4)
s. + da (77b/17)	[= 1]
s. + dan (171a/7), (88a/3)	şırık: Değnekten uzun ve kalınca ağaç.
s. + dur (122a/6), (122b/2), (176a/9)	s. (188b/8)
[= 11]	[= 1]
şımık: 1. Kırık, çukuk. 2. Yenilmiş, bozguna uğramış.	şırık: Değnekten uzun ve kalınca ağaç.
	s. (80a/11), (80a/5)
	s. + dan (178b/6)

[= 3]
sırr: <Ar. Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey.
s. + ı (88b/11)
s. + ını (202b/7)
[= 2]
sıva-: Sıvamak. bk. şıva-
s.-yasın (122b/12)
[= 1]
şıva-: 1. Sıvamak. 2. Okşamak.
s.-yasın (124b/5), (126a/14)
[= 2]
şıy-: Sıymak, sıyırmak.
s.-dılar (18b/8)
s.-ub (5b/5)
[= 2]
şıyām: <Ar. Oruç.
s. + dur (10b/16)
[= 1]
şıyānet: <Ar. Koruma, korunma.
s. + lerine (14b/17)
s. + etmegile (13a/3)
[= 2]
şıyānet-i ecmel: <Ar. En güzel koruma.
s. (14b/17)
[= 1]
şıyırılmak: Sıyırma işine konu olmak.
s. + dan (107b/12)
[= 1]
sibā: <Ar. Yırtıcı hayvan, aslan.
s. (204b/14), (204b/4)
s. + uñ (114b/16), (205b/8)
[= 4]

sicāl: <Ar. Tartışma, yarış, münavebe (nöbetleşme; nöbetleşe). Arab atasözlerinde "Harp sicaldır." denir. Yani: Bazen galibiyet ve bazen mağlubiyet ile devam eder.
s. (15b/14)
[= 1]
sicim : Keten, kenevir vb. bitkilerin liflerinden yapılan ince ip, kınnap.
s. + ola (15a/11)
[= 1]
sıfl : <Ar. Dip, alt, aşağı, alçak.
s. + i (106a/8)
s. + inden (27a/8)
[= 2]
sıflī : <Ar. "Sefe" 1. Aşağıda bulunan, her şeyin aşağısı. 2. Alçak, bayağı.
s. (193b/8), (58a/8)
[= 2]
şığār: <Ar. Küçükler, küçüklük, hakirlik, düşüklük.
s. + a (113b/9)
[= 1]
şıgırlen-: Koşmak, segirtmek.
s.-di (12a/12)
[= 1]
şıhr : <Ar. Sihir, büyü.
s. (57a/12)
[= 1]
şıka: <Ar. 1. Güven, emniyet. 2. İnanılır, güvenilir kimse.
s. (34a/17)
[= 1]
şıkat: <Ar. İnanılır kimseler.
s. + den (189a/8), (189b/3)
[= 2]

sil- : Silmek.

s.-e (69a/16), (69a/8), (70a/17), (70a/2),
(70a/5), (70b/15), (71b/8)

s.-erdi (211a/12)

s.-esin (121a/16), (216b/3), (93b/15),
(96a/1)

s.-üb (170a/2)

[= 13].

silāh: <Ar. Silah, savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç.

s. (107b/17), (160a/2), (176a/5),
(177a/15), (179b/5), (179b/7), (179b/8),
(180b/15), (19a/14), (20b/7), (22a/12),
(22a/17), (76b/9)

s. + a (19b/17), (20b/14)

s. + dan (170a/7), (170b/3), (6a/2), (82a/7)

s. + dur (170a/11)

s. + ı (167a/15), (170b/2), (181a/9),
(20b/8)

s. + ıla (6a/2)

s. + ıñ (170b/3)

s. + ından (146a/12), (200b/6)

s. + ını (22b/14)

s. + ları (11a/10)

s. + uñ (178a/11)

[= 31]

silāhsız: <Ar. + T. Silahlı olmayan.

s. (180b/16)

[= 1]

silin-: Silinmek.

s.-miş (90a/2), (90b/10)

[= 2]

silk-: Silmek.

s.-e (68a/16)

s.-meye (133a/9)

s.-üp (192b/6)

[= 3]

silkin-: Silkinmek.

s.-miş (69a/11)

[= 1]

sill: <Ar. Verem.

s. + üñ (114a/10)

[= 1]

silmek: Silmek.

s. (211a/9)

[= 1]

sinān : <Ar. Mızrak, süngü.

s. + uñ (151b/3)

[= 1]

ṣīne-bend: <Far. Göğüs bağı, sutyen.

s. (107b/12), (182a/12), (184a/14),
(184a/15), (22b/12)

[= 5]

ṣinek: Çift kanatlılardan, birtakım uçucu böceklerin genel adı.

s. (68a/5)

s. + lerden (94a/10)

[= 2]

ṣiñir: Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet. bk. sinür.

s. (104a/15), (105a/4), (106a/4),
(126b/10), (38b/8), (90a/10), (90a/5),
(99a/16)

s. + den (105a/10), (105a/17), (195b/11),
(30a/3)

s. + dür (103b/16), (105a/10), (108a/6),
(30a/1), (30a/12), (30a/14), (33b/15)

s. + e (102a/5), (105a/1), (106a/2)

s. + i (105a/1), (24a/8), (74b/3), (90a/12), (91a/3)
s. + ler (124b/9)
s. + leri (24b/5), (90a/5), (90b/10)
s. + lerünj (24a/1), (38b/12), (39a/2)
s. + ünj (104b/17), (105a/12), (30a/6), (39a/2)
[= 38]

siñirlü : İçinde sinir bulunan.

s. (71a/11)

[= 1]

sinür: Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet, sinir. bk. siñir.

s. (217b/2)

[= 1]

siräyet: < Ar. Geçme, bulaşma, yayılma, dağılma.

s. + èder (109b/2), (109b/3), (113b/12)

[= 3]

sĩretlü: < Ar. + T. Siretli, ahlaklı.

s. (201b/12)

[= 1]

sĩrvāk : < ? İlaç yapımında kullanılan bir tür macun.

s. (118b/13)

[= 1]

sĩsā: < Ar. Omurga kemiklerinin dizildiği yer.

s. + sı (28b/6)

s. + sıdur (28b/5)

s. + sınıuñ (28b/6)

[= 3]

sirke: 1. Salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm, elma, limon vb. suyu. 2.

Birtakım kimyasal yöntemlerle hazırlanmış birleşiklerin ortak adı.

s. (115b/17), (119b/1), (123a/11), (124a/10), (127a/11)

s. + den (119b/13)

s. + sin (125b/2)

s. + sini (126a/4)

s. + yi (118a/14), (125b/6)

[= 10]

sitr : < Ar. 1. Perde. 2. Örtü.

s. + ini (69b/3)

[= 1]

sivri: Ucu keskin ve batıcı olan.

s. (37b/15), (89a/12)

[= 2]

siyāb: < Ar. "sīb" Elma, elmalar.

s. (175b/7)

s. + da (138b/7)

s. + ı (135a/10)

s. + uñ (145b/9)

s. + uñ (145b/8)

s. + uñı (134b/13), (134b/14), (148a/15), (77a/1), (146a/15)

[= 10]

siyāb-ı tabri: < Ar. Tabri ağacının elmaları.

s. + ye (172b/2)

[= 1]

siyāh: < Far. Kara, beyaz karşıtı.

s. (206a/15), (217b/1), (217b/3), (28b/14), (47b/2), (49b/2), (55b/11), (57a/4), (58a/11), (58a/14), (58a/16), (58a/16), (60a/1), (89a/15), (89a/8)

s. + dur (54a/2)

s. + ola (47a/1), (49a/1), (50a/2), (53b/1), (55a/3), (57b/2)

[= 22]

siyāset : < Ar. 1. Seyislik, at idare etme, at işleriyle uğraşma. 2. Memleket idaresi.

s. (201a/16), (202a/11), (205a/6), (21b/8)

s. + i (202b/7), (2b/1)

s. + imutażammına (2b/1)

s. + ün (202b/7)

[= 8]

siyāset-i hükmiyye: < Ar. Hükümlerin idaresi.

s. (203a/15)

s. + yi (203a/12)

[= 2]

siyyid: < ? Kurt, canavar.

s. (16a/17)

[= 1]

siz: Çokluk ikinci kişi zamiri.

s. (15a/2), (6a/3), (6b/5), (7a/8), (7b/8), (9a/6)

s. + den (12b/3), (8a/6), (8b/13), (8b/15)

s. + dendür (9a/4)

s. + e (12b/4), (209b/9), (211b/2), (6a/10), (6b/7), (9a/16), (9a/16), (9b/1)

s. + i (14b/15), (6b/15), (6b/4)ya'ni, (6b/5), (6b/8)

s. + ün (12b/2), (14b/14), (189b/7), (209a/3), (210a/10), (6a/3), (6b/17), (8b/12), (8b/14), (8b/14), (8b/17), (9a/3), (9b/7), (9b/8)

s. + ünle (9a/4)

[= 39]

şoğan: Zambakgillerden, yemeklere tat vermek için yumrusu ve yeşil yaprakları kullanılan güzel kokulu bitki (*Allium cepa*).

s. (122a/9)

[= 1]

şoĥbet: < Ar. Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl, arkadaşlık.

s. + i (202a/13)

s. + inden (20a/8), (4b/6)

s. + lerine (217a/1)

[= 4]

şok-: Sokmak.

s.-arsa (123a/5)

s.-asın (133b/3), (184b/3), (216b/8)

[= 4]

şol: Vücutta kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı.

s. (111b/1), (112a/4), (112a/7), (126b/13), (132a/4), (132a/5), (132a/5), (132a/6), (134b/7), (134b/7), (134b/8), (134b/9), (135b/16), (136a/12), (136b/11), (136b/12), (136b/2), (140b/14), (140b/5), (140b/6), (141a/4), (143a/1), (143a/3), (143a/5), (143a/5), (143a/6), (143a/7), (143a/7), (144a/1), (144a/10), (144a/2), (144a/3), (144a/6), (144a/8), (145a/3), (146a/2), (146a/2), (146b/1), (146b/11), (146b/13), (146b/16), (146b/17), (146b/3), (146b/4), (146b/8), (146b/8), (147a/2), (147a/3), (147a/5), (147a/6), (147a/8), (148b/12), (149a/10), (149a/11), (149a/4), (149a/9), (150a/3), (150a/3), (150a/3), (150a/6), (151a/16), (151a/17), (151a/17), (152b/2), (153a/14), (153a/2), (153a/3), (153a/8), (153b/10), (153b/11), (153b/11), (153b/13), (153b/13), (153b/2), (154b/10), (154b/13), (154b/9), (155a/14), (155a/7), (155a/8), (167b/12), (168b/1), (168b/4), (168b/5), (176b/7), (176b/9), (177a/2), (177b/13), (177b/14), (178a/5), (179b/12), (179b/12), (180a/15), (180a/17), (180b/11), (181a/14), (181a/15), (181b/12), (181b/16), (181b/2), (181b/5), (181b/8), (182a/12), (182a/13), (182a/2), (182a/4), (182a/9), (182a/9), (183a/10),

(183a/10), (183a/10), (183a/10),
(183a/11), (183a/13), (183a/14),
(183a/15), (183a/5), (183a/7), (183b/6),
(183b/8), (183b/9), (184b/1), (184b/6),
(184b/7), (185b/17), (186a/5), (186a/7),
(186a/8), (190a/14), (192a/1), (192a/11),
(192a/12), (192a/5), (192a/5), (192a/6),
(192b/14), (192b/2), (192b/2), (192b/3),
(192b/4), (195a/4), (196a/15), (196b/11),
(196b/11), (196b/3), (196b/5), (196b/6),
(196b/9), (197a/12), (197a/14), (197a/16),
(197a/16), (197a/4), (197a/5), (197a/6),
(198a/12), (198a/4), (199a/15), (199a/2),
(199a/6), (200b/9), (212a/14), (212a/14),
(212a/16), (212a/17), (212b/5), (212b/6),
(214a/7), (216a/12), (30b/15), (55b/9),
(77a/17), (78b/4), (79b/13), (80a/1)

s. + a (191a/15), (78b/11)

s. + dan (39a/4)

s. + dur (195a/3)

s. + ı (90b/7)

s. + ıdur (194b/7)

s. + ında (114b/13), (134b/6), (194b/14),
(195b/14)

s. + ından (132a/4)

s. + uñ (194b/15)

[= 187]

şol-: Solmak.

s.-dı (189a/2)

s.-dıysa (71a/12)

s.-mış (188b/17), (72a/14)

[= 4]

şolak: Genellikle sol elini kullanan kimse.

s. + ola (153a/10)

[= 1]

şoluğ: Akciğerlere çekilen, akciğerlerden atılan
hava, nefes.

s. (99a/5)

[= 1]

şoluğ tamarı: Soluk damarı, nefes damarı.

s. (99a/5)

[= 1]

şolumağ: bk. solumak.

s. + ı (97b/1)

[= 1]

şolumak: Nefes alıp vermek.

s. (23b/11)

[= 1]

şoñra: Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce
karşıtı.

s. (103a/10), (108a/6), (111a/15),
(114a/12), (114b/4), (115b/7), (120b/4),
(126b/7), (126b/8), (132a/17), (132a/4),
(13a/4), (144a/11), (152b/9), (167a/4),
(16a/6), (172b/4), (173b/4), (176a/8),
(178b/10), (181a/14), (181b/17), (181b/8),
(181b/8), (183a/13), (183a/2), (184a/14),
(186b/10), (191b/13), (192b/11),
(192b/15), (192b/16), (193b/17),
(196a/16), (196b/13), (198b/17), (19b/3),
(200a/5), (203b/4), (204a/15), (206a/17),
(208a/7), (210a/9), (213a/16), (213a/9),
(214a/4), (214b/3), (216a/2), (216b/10),
(22b/5), (23a/16), (25b/5), (26a/12),
(26b/16), (27b/1), (27b/8), (28b/1), (2a/9),
(34b/3), (37a/17), (41b/17), (42b/10),
(42b/2), (5a/10), (67b/4), (68b/14),
(69a/8), (70a/11), (70a/9), (70b/12),
(73b/3), (78a/15), (87a/6), (87b/16),
(8b/9), (9a/3), (9a/4)

s. + dan (106a/12), (107a/10), (82b/16)

s. + dur (171a/9), (23a/2)

[= 82]

şovu-: Soğumak.

s.-r (109a/7)

[= 1]

şovud-: Soğutmak.

s.-alar (119b/11)

[= 1]

şovuğ: Soğuk. bk. şovuğ.

s. + a (20b/14)

[= 1]

şovuk: Soğuk, sıcak karşıtı.

s. (118a/12), (120b/13), (121b/12), (121b/14), (121b/5), (124a/4), (124b/11), (16a/6), (195b/8), (209b/14), (93b/16), (94a/5), (96a/9)

s. + dan (101b/2), (127a/4), (134a/10), (14b/7), (16a/10), (16a/6), (94a/5)

s. + olur (113b/1)

s. + eder (97a/13)

[= 22]

şovuklad-: Soğutmak, rahatlatmak, soluklatmak.

s.-alar (95a/11)

[= 1]

şovuklan-: Soluklatmak.

s.-a (103a/10)

[= 1]

şovuklûğ: Soğukluk.

s. + a (217b/17)

s. + ı (94a/2)

s. + ında (96a/5)

[= 3]

şovukluğ: Soğukluk.

s. + ın (96a/8)

[= 1]

şoy: Bir atadan gelen kimselerin topluluğu, sülale.

s. + ı (171b/2)

[= 1]

şoyul-: Soyulmak. bk. soyul-.

s.-dı (84b/14)

şoyul-: Soyulmak. bk. şoyul-.

s.-maz (198b/9)

[= 1]

şoyulma: Soyulmak işi.

s. + sı (198b/8)

[= 1]

şöğüt: Söğütgillerden, sulak yerlerde yetişen, yaprakları almaşık ve alt yüzleri havla örtülü büyük bir ağaç.

s. (120b/1)

[= 1]

şöyle-: Söylemek.

s.-diler (195b/14)

[= 1]

şöylemeg: bk. söylemek.

s. + e (21a/1)

[= 1]

şöylemek: Söyleme işi.

s. (211b/13)

[= 1]

şöz: Bir düşüncüyü eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavi.

s. (195b/14), (209a/15), (211b/13), (21a/1)

s. + leridür (34a/9)

[= 5]

şözlü: Sözle, konuşma biçiminde yapılan, şifahi, yazılı karşıtı.

s. (8a/8)

[= 1]

şu: Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.

s. (106b/14), (108a/2), (108b/13), (108b/16), (108b/8), (109b/6), (109b/9), (110b/1), (110b/11), (110b/12), (110b/5),

(111a/3), (111a/3), (111a/5), (112a/10), (112b/12), (114a/8), (114b/12), (114b/3), (115a/13), (116b/16), (116b/17), (116b/4), (117b/13), (117b/4), (117b/6), (118a/13), (118a/13), (118a/3), (118a/3), (118a/5), (118a/8), (118b/7), (119a/1), (119a/11), (119a/15), (119b/10), (120a/10), (120a/15), (120a/6), (120a/8), (120b/13), (120b/16), (120b/2), (121a/16), (121a/3), (121a/6), (121b/11), (121b/12), (121b/13), (121b/13), (121b/15), (121b/16), (121b/5), (122a/12), (122a/15), (122b/14), (122b/17), (122b/17), (122b/3), (122b/5), (123a/16), (123a/2), (123a/2), (123b/11), (123b/5), (124a/9), (124b/11), (124b/9), (126a/9), (126b/13), (126b/7), (127a/1), (127a/5), (133a/13), (174b/13), (175b/9), (184a/5), (184a/6), (207b/16), (210a/6), (210a/6), (210a/7), (210a/7), (214a/1), (216b/8), (23a/12), (25a/16), (36b/16), (37a/13), (37b/2), (67a/16), (68b/5), (69a/14), (69a/6), (70a/3), (70a/6), (70a/8), (70a/8), (70b/16), (70b/3), (71a/2), (71b/4), (71b/6), (82b/5), (89a/6), (89b/6), (93b/15), (93b/16), (93b/17), (94b/15), (95a/7), (95b/12), (95b/9), (96b/3), (97a/12), (97a/13), (97a/16)

s. + da (101b/12), (125b/13), (15a/6), (72b/12)

s. + dan (108b/1), (110a/13), (113b/6), (119b/13), (120b/16), (124b/10), (70a/13), (96b/4)

s. + idi (210a/7)

s. + ların (130b/11)

s. + nuç (97a/15)

s. + ya (109b/17), (110b/8), (116b/14), (116b/6), (118a/15), (120b/12), (122b/16), (123a/1), (123a/2), (123b/3), (123b/4), (204a/1), (206b/4), (210a/1), (22a/1), (69a/10), (69a/12), (69a/5), (69a/9), (69b/1), (69b/2), (70a/11), (70a/13), (70a/17), (70a/17), (70a/2), (70a/7), (70b/3), (71a/2), (71a/4), (71b/4), (71b/6),

(71b/7), (72b/11), (82b/3), (82b/5), (97a/13)

s. + yı (102a/11), (109a/4), (112a/8), (113a/13), (113b/1), (115b/13), (118a/7), (119a/10), (119a/12), (119b/6), (121b/6), (122a/4), (122b/16), (122b/3), (123a/1), (123a/3), (123a/6), (123a/8), (124a/16), (124a/4), (124a/7), (124b/15), (124b/7), (125a/1), (125a/2), (184a/9), (206b/2), (36b/17), (37a/16), (69a/14), (70a/11), (71a/4), (71b/8), (73a/15), (73b/12), (93b/15)

s. + yın (116a/6), (4a/17)

s. + yında (116b/8)

s. + yından (116a/7), (120b/11), (121b/11), (121b/11), (124b/16), (124b/17), (124b/7)

s. + yımı (125a/4)

[= 217]

su'āl : < Ar. Soru .

s. + eyle (85b/15)

s. + eyledi (189a/9), (210b/9)

s. + eylediler (12a/17), (211b/1)

s. + eyledim (212b/14)

s. + eyledüm (206b/6)

s. + ède (210a/16)

s. + ètdüm (5a/9), (9b/12)

s. + ètmedim (212a/4)

[= 11]

sū'-i ahlāk: < Ar. Kötü ahlak.

s. + a (77a/6)

[= 1]

sū'-i hāl: < Ar. Kötü hal.

s. (210b/14)

[= 1]

sū'-i hūlk: < Ar. Kötü yaratılış.

s. + a (77a/11)

[= 1]

sū³-i mūdārāt: < Ar. Kötü kaçış, gidiş.
s. + ından (106b/10)

[= 1]

sū³-i tedbīr: < Ar. Kötü tedbir.
s. + indendür (106b/10)

[= 1]

sū³-i te'dīb: < Ar. Kötü edeplendirme.
s. (76b/16)

[= 1]

şudā': < Ar. 1. Baş ağrısı. 2. Rahatsız etme, rahatsızlık.
s. (101a/6), (120b/9)

[= 2]

şūdadmī: < ? Bir mızrak türü.
s. (169a/3)

[= 1]

şudām: < Ar. 1. Hayvanların başında olan bir hastalık. 2. Hayvanın başına bir nesne ile vurulması.
s. + dan (101b/8)
s. + dur (124a/12)

[= 2]

şudġ: < Ar. 1. Şakak. 2. Şakaklardan sarkan saç.
s. + ını (114a/1)
s. + uñ (112b/12)

[= 2]

şudġ: bk. şudġ.
s. + dan (132a/3)

[= 1]

şudūr: < Ar. Sâdır olma, meydana çıkma, olma.
s. + ın (15b/6)
s. + uñ (195a/1)

[= 2]

şufret: < Ar. 1. Sarılık, sarı renk. 2. Beniz solukluğu.
s. (48a/1), (54b/4), (62b/1)

s. + den (54b/5)

s. + e (47b/2), (55a/4), (57a/14)

s. + i (49b/1), (50b/1), (54b/1), (54b/2), (55a/6)

[= 12]

şuheył: < Ar. 1. "şahal" At kişnemesi. 2. Bir Arap kabilesi.
s. (59a/5), (59a/6)

s. + den (59a/5)

[= 3]

şulb: < Ar. 1. Omurga kemiği, bel kemiği. 2. Döldöş, zürriyyet. 3. Döl. 4. Sert, katı.
s. (114b/9), (190a/11), (190a/13), (214a/16), (24a/4), (27a/8), (27b/3), (31a/4)

s. + a (28b/2)

s. + dan (28b/17), (28b/3)

s. + den (29a/6)

s. + ı (28b/3)

s. + ola (31a/5)

s. + eder (194a/11)

[= 15]

şulġ: < Ar. Barış, barışma, barışıklık.
s. + étmege (202a/12)

s. + etmek (8b/16)

[= 2]

şulġān : < Ar. Müslüman, özellikle Sünni hükümdarların kullandıkları unvan, padişah.
s. (34b/12), (3a/1), (3a/1), (4a/13), (82a/6)

s. + a (2b/2), (82a/6)

s. + dur (107b/5)

s. + lara (4a/15)
s. + uñ (201b/13), (201b/15), (210b/17),
(4a/17), (75a/9)
[= 14]

sultān-ı izzet: <Ar. Büyük yüce izzet sahibi sultan.
s. (1b/3)
[= 1]

şunç: <Ar. 1. Yapış, yapma (eser). 2. Te'sir, kudret.
s. + ı (189b/12)
s. + uña (36a/9)
[= 2]

şunğur: Doğana benzeyen, yırtıcı, avcı kuş.
s. (212b/12)
s. + ı (212b/12)
[= 2]

şunğur: Sungur kuşu. bk. şunğur.
s. (212b/12)
[= 1]

şür: <Ar. Şehrin etrafına çekilen yüksek duvar, kale, hisar.
s. + ı (169a/12)
s. + muñ (169a/14)
s. + uñda (178b/8)
[= 3]

şüre: <Ar. Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri.
s. + sinde (7a/15), (7a/5)
[= 2]

şüre-yi bakara : <Ar. Bakara Suresi kuranın ikinci sayfasında başlayıp ellinci sayfada bitiyor.Kırkdokuz sayfa sürüyor.
s. + da (6b/10)
[= 1]

şüre-yi enfal : <Ar. Enfal suresi ,kuranın sekizinci suresidir.
s. + de (8a/11)
[= 1]

şüre-yi mā'ide : <Ar. Maide suresi, kuranın beşinci suresidir.
s. + de (8a/2)
[= 1]

şüre-yi tevbe : <Ar. Tevbe suresi Kuranın dokuzuncu suresidir.
s. + de (15a/12)
[= 1]

şüret: <Ar. 1. Biçim, görünüş, kılık. 2. Tarz, yol, gidiş.
s. (109a/7)
s. + de (115b/9)
s. + dür (149b/1), (161b/1)
s. + i (121a/10), (157a/1), (157b/1), (164b/2), (172b/14), (173b/5), (194b/4), (35b/6), (88b/17)
s. + idür (143a/17), (159a/2), (160b/2), (161a/2), (162a/2), (162b/1), (163a/2), (164b/2), (185a/1), (40b/2), (66a/1), (66b/1)
s. + lerin (115b/8)
[= 26]

şūsām: <Ar. "şīsām" Susamgillerden, sıcak bölgelerde yetişen küçük bir bitki (*Sesamum indicum*).
s. (58a/15)
[= 1]

şūsen: <Far. Süsengillerden, yaprakları kılıç biçiminde, çiçekleri iri ve mor renkli, güzel görünümlü ve kokulu, çok yıllık bir süs bitkisi, susam.
s. (116b/11), (117b/4), (118a/5)
[= 3]

sūsen-i āsumānḥūnī: < Ar. "āsumāncūnī sūsen"
Mezar zambağı, cehennem lalesi, susen kökü.

s. + den (116a/15)

[= 1]

sūsen-i āsumānḥūnī: bk. sūsen-i āsumānḥūnī

s. + den (117a/8)

[= 1]

sūsen köki: < Far. + T. Susam kökü.

s. + nden (116b/11)

[= 1]

sūsen ṭamarları: < Far. + T. Susam damarları.

s. + ndan (118a/5)

[= 1]

şusuz: Susuz.

s. (122b/15), (17a/2), (95b/10)

[= 3]

şusuzlġ: Susuzluk.

s. + a (21b/17), (22a/2), (23a/17), (23b/6)

[= 4]

şusuzlġk: Susuzluk.

s. (209b/14)

[= 1]

şusuzlġg: Susuzluk.

s. + a (23a/1), (67a/10)

s. + in (95b/10)

[= 3]

suṭūḥ: < Ar. Dış taraflar, yüzeyler.

s. + ları (175b/3)

[= 1]

şuṭbet: < Ar. Güçlük, zorluk.

s. + den (102b/12), (102b/14), (102b/5)

s. + inden (190b/9)

[= 4]

şuṭd: < Ar. Yukarı çıkma, yükselme.

s. + eyle (11b/13)

s. + ı (134a/8)

s. + eder (216a/4)

[= 3]

şuṭda: < Ar. yukarı çıkma, yükselme. (dişi atlar için)

s. (40b/14)

[= 1]

şuṭ: < Ar. Enfiye. (burunotu, aksırtıcı şey.)

s. (119a/2)

[= 1]

suṭ'ı-ḥulḳ: < Ar. Kötü yaratılış.

s. (83a/1)

[= 1]

şuva-: Sıvamak.

s.-yalar (119b/6)

[= 1]

suvar-: Sulamak, su vermek. bk. şuvar-.

s.-uram (13b/9)

[= 1]

şuvar-: Sulamak, su vermek.

s.-a (69a/10), (69a/12)

s.-asın (123b/4)

s.-ur (23a/13)

[= 4]

şuvarmağ: bk. şuvarmak.

s. + uḡ (175b/8)

[= 1]

şuvarmak: Hayvana su vermek, su içirmek.

s. (72a/10)

[= 1]

suvḳ: < Ar. Çarşı, pazar.

s. + ına (82a/11), (82a/11)
[= 2]

sü'âl: < Ar. Öksürük.
s. (101a/17), (101b/2), (101b/2), (101b/3),
(101b/3)
[= 5]

sübhân : < Ar. Allah.
s. + a (2a/15)
[= 1]

sübü: Uzun, dar, ince.
s. + degildür (172b/11)
s. + dür (171b/4), (172b/8)
[= 3]

süd: Süt.
s. (120b/8), (13b/12), (13b/6), (13b/9),
(206a/13), (210a/6), (97a/6)
s. + den (18a/11)
s. + i (13b/13), (18a/6), (40b/17), (97a/6)
s. + in (123b/16), (13a/2), (13b/2), (97a/4)
[= 16]

sükkân: < Ar. Oturanlar, sâkinler.
s. (201a/12)
[= 1]

sükker: < Ar. Şeker.
s. (117a/12), (120b/2), (124b/7)
s. + den (117b/12)
s. + i (125a/2), (126b/14)
s. + in (120b/2)
[= 7]

sükker şuyı: < Ar. + T. Şeker suyu.
s. (124b/7)
[= 1]

sükûn: < Ar. 1. Durma, kıvıldamama. 2.
Hareketsizlik, durgunluk. 3. Dinme, kesilme.
s. (134b/12), (144a/5), (180b/7),
(183b/15), (194b/12), (197b/11),
(197b/13), (197b/14), (197b/14),
(197b/15), (35a/17), (79a/14)
s. + da (197b/10)
s. + dan (192b/15)
s. + ı (135a/7), (86a/8)
s. + ıdur (35a/16)
s. + ından (135b/17)
s. + oldıysa (202a/6)
[= 19]

sükûn-i rā: < Ar. Arapçadaki “ra” harfinin sükunlu
(harekesiz) hali.
s. (14a/3)
[= 1]

sükût: < Ar. Sessizlik, sakinlik.
s. + ındandur (104a/13)
[= 1]

sülâk-ı fem: < Ar. Ağızda çıkan arpacık, sivilce.
s. (101b/1)
[= 1]

süleymân : < Ar. Hz. Dâvûd’un oğlu,
İsrâiloğulları’na gönderilen hükümdar-peygamber.
s. (12a/16), (12a/5), (12a/6), (12a/9),
(12b/2), (37a/11), (37a/12), (37a/13),
(37a/8)
s. + a (12a/10), (37a/7), (37b/3)
s. + da (12a/9)
s. + ısın (37b/4)
s. + uñ (12b/9)
[= 15]

süleymân bin rabî'a-yı bâhilî: < Ar. Kişi adı.
s. + yi (37a/5)

[= 1]
süll: < Ar. Verem, tüberküloz, ince hastalık.
s. (101a/13)
[= 1]
süllak: < Ar. Arpacık, sivilce. bk. sülak.
s. (101a/14)
s. + uñ (114b/14)
[= 2]
sülpüg: Gevşeklik, sarkıklık. bk. sülpük.
s. + i (74a/10)
[= 1]
sülpük: Gevşeklik, sarkıklık.
s. (89b/5), (89b/6)
s. + olur (111b/4)
[= 3]
sülük: < Ar. 1. Bir yola girme, bir yol tutma. 2. Husûsî bir sınıfa, bir gruba katılma. 3. Bir tarikata intisâb etme.
s. (208a/15)
s. + a (202a/2)
[= 2]
sülüs: < Ar. 1. Üçte bir. 2. Sikkenin üçte bir değerindeki madenî para.
s. + i (123b/10), (180a/11), (96b/7)
s. + ine (117a/15)
[= 4]
süm: Kemik.
s. + üñ (18a/2)
[= 1]
sümm : < Ar. Dışkının çıkış yeri.
s. (33a/13), (33a/17), (33b/2)
[= 3]

sümük: Sümük doku hücrelerinin ve üzerinde bulunan bezlerin, doku yüzünde nemli, akıcı, kaygan bir tabaka oluşturan salgısı.
s. (113b/1)
[= 1]
sümür: < Ar. "sümr" Esmer, koyu kumral, yağız.
s. (169a/17)
[= 1]
sünbek : < Ar. 1. Toynak, at, eşek gibi tek tırnaklı hayvanların tırnağı. 2. Tırnağın kenarı. bk. sünbük.
s. (39a/12)
s. + lerin (37a/15), (37b/1)
s. + lerinden (36b/17), (37b/2)
[= 5]
sünbük: < Ar. 1. Toynak, at, eşek gibi tek tırnaklı hayvanların tırnağı. 2. Tırnağın kenarı. bk. sünbek.
s. (30b/10), (30b/11), (30b/3)
s. + lerün (35a/14)
[= 4]
sünbül: Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 santimetre yüksekliğinde, çiçekleri keskin kokulu ve türlü renkli, çok yıllık bir süs bitkisi (*Hyacinthus orientalis*).
s. (117b/11)
[= 1]
sünnet: < Ar. Hz. Muhammed'in Müslümanlarca uyulması gerekli sayılan davranışları ve herhangi bir konuda söylemiş olduğu söz.
s. + i (10b/15), (10b/16)
s. + olunmasıdır (171a/7)
[= 3]
sünü: Süngü.
s. (169b/16), (98a/17)
s. + dür (145b/15)
s. + lerün (22a/9)

[= 4]
sünük: <? Mavi gözlü, atmaca avlayan bir kuş türü.

s. + dür (213b/1)

[= 1]

süpür-: Süpürmek.

s.-e (70b/17)

s.-üb (96a/3)

[= 2]

sür- Sürmek.

s.-di (207a/2)

s.-dükde (2a/5)

s.-e (70b/12), (71b/13)

s.-ecek (74b/8), (87b/11)

s.-eler (119b/6), (120a/2), (13a/5)

s.-erem (15b/12)

s.-erse (149a/1)

s.-ersin (144a/8), (148b/4)

s.-esin (120a/12), (123b/13), (135a/9),
(177b/14), (182b/14)

s.-meye (67b/12)

s.-señ (87b/10)

s.-üb (130b/15), (147a/15), (147b/4),
(5a/3), (97a/16)

[= 25]

sürç- bk. sürç-.

s.-se (131a/14), (131a/15)

[= 2]

sürç-: Sürçmek, yürürken yanlış adım adım dengesini yitirmek.

s.-er (104a/10)

s.-se (114b/7)

s.-üb (200a/9)

[= 3]

sürçek: Çok sürçen. (Hayvanın yürürken tırnağın ön kısmını adımın başlangıcında veya sonunda yere sürtmesi; atlarda görülen bir yürüyüş kusuru.)

s. (100b/6), (147b/11)

[= 2]

sürçmek: Yürürken yanlış adım atıp dengesini yitirmek.

s. (104a/12), (104a/14), (104a/17)

s. + den (82b/15)

[= 4]

sürh: < Far. 1. Kırmızı, kızıl, (bkz: ahmer). 2. Kızıl renkli bir doğan türü.

s. (215a/17)

[= 1]

sürri: Sürri.

s. + dür (18b/3)

[= 1]

sürücü: Sürücü.

s. + lerine (205b/7)

[= 1]

sürin-: Sürünmek.

s.-ür (206b/17)

[= 1]

sürme: Sürmek işi.

s. + ñ (87b/10)

[= 1]

sürmek : Sürme işi.

s. (146a/9), (87b/9)

[= 2]

sür'at: < Ar. Hızlılık, çabukluk, ivinti.

s. (107b/8), (108b/5), (111a/15), (123a/2),
(132b/16), (133a/16), (136a/6), (137b/7),
(144a/5), (145a/2), (146a/8), (150a/5),
(151a/9), (177a/12), (177b/10), (184b/7),
(216b/7), (22a/16), (73a/1), (75a/2),

(78b/2), (80a/1), (80a/6), (80a/7), (80a/7),
(80a/9), (84a/15), (96b/15)
s. + eyle (147a/3)
s. + i (179a/4)
s. + ile (180b/6), (191a/15), (191a/2),
(200b/7), (208a/17)
s. + inden (75a/2)
s. + le (180b/6)
s. + eder (75a/4)
s. + ederse (75a/6)
s. + edüb (75a/5)
s. + etmek (138a/5)
[=41]
sür'at-i baş: <Ar. Sert ve hızlıca yakalama.
s. + ı (138a/9)
[=1]
sür'at: <Ar. Boynun başından kuyruğun dibine
kadar olan yer.
s. + idür (28b/4), (28b/5)
[=2]
sürre: <Ar. Göbek, karnın ortası.
s. (32a/12), (32a/15)
[=2]
sürür : <Ar. Sevinç.
s. + una (69b/11)
[=1]
sürücü: Sürücü.
s. (205a/15)
[=1]
sürül-: Sürülmek
s.-miş (79a/3)
[=1]
süst : <Far. 1. Gevşek, sölpük, mec. tenbel. 2.
Mânâsız, değersiz [kelime].

s. (73a/9)
s. + oldıysa (73b/2)
s. + edüb (72b/17)
[=3]
süstlük: <Far. + T. Gevşeklik.
s. (35a/4)
s. + dan (147a/17)
[=2]
süvâr: <Ar. Süvari, ata iyi binen.
s. (2a/13)
s. + ı (39a/11)
s. + ol (13b/17)
s. + ola (74b/17), (75b/16)
s. + olası (86a/12)
s. + olmağ (76b/4)
s. + olur (75b/17)
[=8]
süveydâ: <Ar. Kalbin ortasında var olduğuna
inanılan siyah benek.
s. + sı (32a/2)
[=1]
süyûf: <Ar. Kılıçlar, kılınçlar.
s. (163b/2), (170a/7), (170b/17),
(171a/16), (20a/13)
s. + dan (171a/15), (171a/7), (175b/1)
s. + dur (171b/1)
s. + ı (180a/14)
s. + uñ (171a/11), (171a/14), (171a/16),
(171b/13), (172b/1), (175b/2), (175b/6)
[=17]
süyûf-ı dimişkiyye: <Ar. Şam'a ait bir kılıç türü.
s. (174b/13)
[=1]

süyüf-1 muh̄dise: < Ar. Meydana gelen, oluşan kılıçlar.

s. + nüñ (174b/16)

[= 1]

süyüf-1 müvellede : < Ar. Karışık, karma kılıçlar.

s. + nüñ (173b/2)

[= 1]

süyüf-1 şāmiyye: < Ar. Şam'a ait bir kılıç türü.

s. (174b/16)

[= 1]

süyüf lu'bi: < Ar. Kılıç oyunu.

s. (163b/2)

[= 1]

-Ş-

şacme: < Ar. bk. şahme.

ş. + dür (30a/7)

[= 1]

şād: < Far. Mutlu, neşeli.

ş. (69b/14)

ş. + oldı (73b/4)

[= 2]

şādin: < Ar. 7-15 günlük at yavrusuna verilen isim.

ş. (42a/4)

[= 1]

şadkayn: < Ar. Burnun iki parçasıdır. bk. şidkayn

ş. (26b/1), (26b/9)

[= 2]

şāh: < Far. Yönetici, hükümdar; İran hükümdarı.

ş. (117b/9), (120a/6), (121b/2), (99a/12), (99a/12), (99a/6)

[= 6]

şāh-bāz: < Far. 1. Bir cins iri ve beyaz doğan. 2. Yiğit, şanlı, gösterişli [adam].

ş. (201b/4), (3a/7)

[= 2]

şāh-bāz-ı evc-i lā-mekān: < Far. + Ar. Mekansızlığın, sonsuzluğun doruğundaki yiğit. (?)

ş. (2a/2)

[= 1]

şāh-bāz-ı evc-i 'izzet: < Far. + Ar. Yüceler yücüsü yiğit. (?)

ş. (130b/14)

[= 1]

şāh-bāz-ı himmet: < Far. + Ar. Gayretin, çalışmanın yiğitleri. (?)

ş. + ün (205a/8)

[= 1]

şāh-bāz-ı kalb: < Ar. Kalbin yiğitliği, kalbi yiğit, cesur olanlar.

ş. (201b/6)

[= 1]

şāh-ı cihan: < Far. + Ar. Dünyanın hükümdarı.

ş. + uñ (4a/7)

[= 1]

şāh-ı ilāhī: < Far. + Ar. Tanrıdan gelen, Allah'ın gönderdiği hükümdar.

ş. (4a/15)

[= 1]

şāhış: < Ar. Yüksek, yükselen, yukarı çıkan.

ş. (29b/11), (38b/10)

[= 2]

şāhīn: < Far. Kartalgillerden, Avrupa ve Asya'nın dağ, orman ve çalılıklarında yaşayan, 50-55 santimetre uzunluğunda yırtıcı bir kuş (*Buteo buteo*).

ş. (212b/13), (213a/11), (213b/5), (215b/3)

- ş. + den (213a/16) [= 1]
- ş. + i (214b/6), (215b/3)
- ş. + lerün (216a/9)
- ş. + ün (204b/14), (212b/10), (215b/10) [= 11]
- şahme:** < Ar. [bir parça] İçyağı.
ş. + dür (24b/12), (25b/11)
ş. + lerdür (30a/16) [= 3]
- şahş:** < Ar. Kişi, şahıs.
ş. + ma (154b/4) [= 1]
- şāh ṭamar:** < Far. + T. Şah damar, boynun iki yanında, kanı başa taşıyan aort damarlarından her biri, gazel damarı.
ş. + dan (120a/6)
ş. + ı (99a/12), (99a/6)
ş. + in (99a/12) [= 4]
- şāh ṭamarı:** bk. şāh ṭamar
ş. + ndan (117b/9), (121b/2) [= 2]
- şā'ir:** < Ar. Arpa.
ş. (125a/12), (68a/16)
ş. + den (126b/16)
ş. + i (95a/7) [= 4]
- şā'ir:** < Ar. Şiir söyleyen veya yazan kimse, ozan.
ş. (14a/3), (14b/11), (212b/1), (42a/16)
ş. + lerinün (13a/9) [= 5]
- şakāk:** < Ar. "şakīka" Migren, başta olan illetler.
ş. (100b/13)
- şākī:** < Ar. Şikâyetçi, şikâyet eden.
ş. + dür (209a/13) [= 1]
- şakīka:** < Ar. 1. Yarık, çatlak, ortasından yarılmış şey. 2. Ana baba bir olan kız kardeş. 3. Yarım baş ağrısı.
ş. + ları (113a/3) [= 1]
- şākile:** < Ar. 1. Yol, tarîk, mezhep, meslek. 2. Yaradılış. 3. Yan, taraf, böğür.
ş. (24b/1), (32a/12)
ş. + dür (32b/2)
ş. + nün (32b/1) [= 4]
- şakık:** < Ar. 1. Yarma, yarıma, çatlama; yırtma, paralama; kırma. 2. Yarık, çatlak.
ş. (16b/10), (33b/3)
ş. + olur (111a/10)
ş. + è (206a/9)
ş. + èdecek (89b/12)
ş. + èder (206a/9), (20a/13)
ş. + èdesin (140b/13)
ş. + ètmeyecek (79b/15) [= 9]
- şakır:** < Ar. "şakar" Kumrallık, kumral tenli.
ş. (58b/12) [= 1]
- şā'la:** < Ar. Alnında çok az bir beyazlık bulunan ata verilen isim.
ş. + dur (56b/7) [= 1]
- şāmāt:** < Ar. Benler, benekler.
ş. (62b/2)

[= 1]
şāme: < Ar. Bedende ben, alamet, leke, karalık, koyuluk.

ş. (55b/3), (56a/3)

[= 2]

şāmī: < O. 1. Şamlı. 2. Şam şehri ile ilgili. 3. Yüksek, uzak.

ş. (194b/5)

ş. + nūñ (194b/5)

[= 2]

şān: < Ar. Ün, şöret, nam.

ş. + a (131b/16)

[= 1]

şān-ı celīl: < Ar. Yüce, büyük şan.

ş. + i (138b/5)

[= 1]

şān-ı hayā: < Ar. Edebin şanı.

ş. (4a/3)

[= 1]

şa'r: < Ar. Kıl.

ş. (25a/17), (30a/13), (41a/12), (41a/13), (58b/4)

ş. + a (26b/10), (26b/11)

ş. + dan (24b/16)

ş. + dur (27b/11), (27b/12), (27b/13), (28b/2), (32b/4)

ş. + ı (16a/13), (51b/1), (52a/1), (52b/1)

ş. + ıdur (30a/17)

ş. + ina (94a/4)

ş. + inuñ (38b/3), (54a/2), (54b/2)

ş. + uñ (101a/17), (115a/9), (36b/14)

[= 25]

şarāb: < Ar. 1. İçilecek şey. 2. Şarap.

ş. (112b/14), (116a/1), (117a/12), (117a/12), (119a/4), (120a/12), (120a/13), (120a/14), (120a/17), (121a/16), (121a/3), (121b/3), (121b/8), (125b/2), (126b/11), (127a/1), (127a/16), (127a/9), (184a/5), (21a/2), (32a/7), (38b/11), (97a/3)

ş. + a (126b/12)

ş. + da (127a/4)

ş. + ı (116a/10), (117b/1), (123a/13), (21a/1)

ş. + uñ (116a/3), (31b/16), (99a/14)

[= 32]

şarāb-ı hūlv: < Ar. 1. Tatlı, şekerli, güzel, taze şarap. 2. Bir çeşit şurup.

ş. (122a/15)

ş. + i (122a/14)

[= 2]

şarāb-ı 'atīk: < Ar. Saf, eski şarap.

ş. + de (126b/17)

ş. + e (121b/15)

[= 2]

şarāb-ı reyhānī: < Ar. Reyhan şarabı.

ş. (120b/11)

ş. + den (125b/15)

[= 2]

şarāb sirkesi: < Ar. + Far. Şaraptan elde edilen sirke.

ş. + n (125b/2)

ş. + ni (126a/4)

[= 2]

şa'rāt: < Ar. Kıllar.

ş. (52b/2), (57b/16), (57b/7)

ş. + ı (46b/1)

[= 4]

şa'rāt-ı mezkūre: < Ar. Zikredilen kıllar.

- ş. (54b/6)
[= 1]
- şarlık:** <Ar. Atların ön ayağında olan, yarığa benzeyen, içinden irin ve sarı su akan yara.
ş. (101a/5)
ş. + uñ (110b/4)
[= 2]
- şarî:** <Ar. 1. Kıla mensup, kıl ile ilgili. 2. Kılcal.
ş. + dür (17b/4)
[= 1]
- şarib:** <Ar. 1. İçen, içici. 2. Bıyık.
ş. + ün (30a/17)
[= 1]
- şas:** Şaşmak.
ş.-ar (112a/7)
[= 1]
- şası:** Birbirine paralel görme ekseni olmayan.
ş. + ola (89a/14)
[= 1]
- şatbe:** <Ar. Kılıcın yüzünde olan uzun çizgiler, oluklar.
ş. (172b/6), (172b/6)
[= 2]
- şazî:** <Ar. bk. Şezâ
ş. + i (105a/13)
[= 1]
- şāzz:** <Ar. kaide (kural) dışı, kaideye (kurala) uymayan; müstesna bulunan.
ş. + ola (73a/4)
[= 1]
- şebb-i yemānî:** <Ar. Bakır sülfat, zâc.
ş. (120a/8)
[= 1]
- şebîh:** <Far. Benzeyen, benzeyici.
ş. (132b/13), (132b/15)
ş. + ola (195a/2)
ş. + olsun (85a/7)
[= 4]
- şebkür:** <Far. Gece körlüğü, tavuk karası.
ş. (101b/8)
[= 1]
- şecā'at:** <Ar. yiğitlik, yüreklilik.
ş. (11a/14), (180b/6), (204a/17), (204b/12), (204b/16), (4b/11)
ş. + i (138a/9)
[= 7]
- şecā'at ehli:** <Ar. Yiğitler.
ş. + ne (4b/11)
[= 1]
- şecā'at-i küfv:** <Ar. Eş, arkadaş yiğitler.
ş. (147a/14)
[= 1]
- şecere:** <Ar. 1. Küçük ağaç, bir tek ağaç. 2. Soy ağacı, bir ailenin soyunu sponu gösteren cetvel.
ş. + dür (194a/10)
[= 1]
- şecere-yi meryem:** <Ar. Meryem ağacı.
ş. (69b/4), (70b/12), (71a/17)
[= 3]
- şecî:** <Ar. Cesur, yürekli, yiğit.
ş. + eyledi (21a/17)
ş. + eder (202a/4)
[= 2]
- şedā'id:** <Ar. Zahmetli, meşakkatli, eziyetli haller, sıkıntılar.
ş. (38a/4)

[= 1]

şedd: < Ar. 1. Sıkı bağlama, sıkı bağlanma, sıkma.
2. Tasvir.

ş. + eyledi (211a/16)

ş. + i (148a/11)

ş. + ède (192a/14), (192b/9), (196a/15),
(198a/11), (74a/15)

ş. + èder (216a/3)

ş. + ètmegi (147b/3)

ş. + ètmekden (199a/8)

[= 10]

şedîd: < Ar. Şiddetli, sert, katı; sıkı.

ş. (115a/2), (136a/4), (138a/16), (182a/17),
(190a/2), (190b/7), (22b/10), (22b/4),
(28a/12), (35a/14), (36b/1), (59a/15),
(59b/6), (67a/9), (79a/12), (88a/11),
(88a/8)

ş. + dür (194a/4), (206a/10), (213b/4),
(215b/1)

ş. + idür (58b/11)

ş. + ine (86a/14)

ş. + ola (145b/1), (19b/9), (24a/2)

ş. + olan (189b/14)

ş. + olmasa (75a/16)

ş. + olmayacak (136a/4)

ş. + olmaz (186a/15)

ş. + olsa (23b/1), (23b/5), (24a/14), (75b/2)

ş. + olur (111b/15), (188a/15), (80b/2)

[= 37]

şedîdü'l-hulk: < Ar. Yaratılanların şiddeti.

ş. + ola (88b/9)

[= 1]

şedîdü's-sevâd: < Ar. Şiddetli, çok kara; kapkara.

ş. (57a/5)

[= 1]

şefkat: < Ar. Sevecenlik, acıma ve sevgi duygusu.

ş. + den (5a/12)

[= 1]

şeh: < Far. Şah.

ş. (4a/12)

[= 1]

şehâ: < Far. “Ey şah! Ey pâdişâh” anlamında kullanılan bir söz.

ş. (28a/17), (4a/6)

[= 2]

şehâdet: < Ar. Tanıklık, şahitlik

ş. (192a/8), (7a/12)

ş. + e (6a/12)

ş. + leri (203a/11)

[= 4]

şehâdet barmağı: < Ar. + T. İşaret parmağı.

ş. (198b/7), (99a/17)

ş. + na (198b/4)

ş. + nı (192a/14), (196a/16)

ş. + nuş (198b/8)

ş. + yla (192a/14)

[= 7]

şehâdet barmağı: bk. şehâdet barmağı

ş. + ŋ (199b/1)

ş. + ŋı (197a/2)

[= 2]

şehâmet: < Ar. 1. Zekâ ve akıllılıkla beraber olan cesaret, yiğitlik. 2. Îrân şahının bir unvanı.

ş. (180b/7)

[= 1]

şehâri: bk. şehriye

ş. (79a/3)

ş. + den (88b/13)

[= 2]
şehâri-yi horāsâniyye: < Ar. Horasanî beygiri.
ş. + nün (88b/11)
[= 1]
şehbâ: < Ar. Kır, akçıl [at donlarından olup "eşheb'in" müennesidir].
ş. + dur (56a/11), (56a/3)
[= 2]
şehbet: < Ar. "şehab" Kır, gri renkte olan şey, kır katır, kır at.
ş. (64a/1)
[= 1]
şehvât: < Ar. Şehvetler, nefis düşkünlükleri, aşırı istekler.
ş. + ünden (86b/14)
[= 1]
şehîd: < Ar. Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölen kimse
ş. + lerdür (170b/12)
ş. + lere (7a/13)
ş. + olan (203a/9)
ş. + olanların (10a/12)
ş. + oldu (7b/2)
[= 5]
şehr: < Ar. Şehir.
ş. (195b/2)
ş. + de (195b/3), (204a/4), (204a/9), (21b/9)
ş. + den (208b/9)
ş. + e (208b/11), (21b/12), (21b/9), (5a/9), (77a/13)
ş. + inde (204a/7)
ş. + ler (14a/15)
ş. + lerde (102b/15)

ş. + ün (205b/12)

[= 15]

şehrî: < Far. 1. Şehirli 2. Bir beygir türü. bk. şehriye

ş. (88a/1), (88a/3), (88a/4), (88a/4)

ş. + yi (88b/15)

[= 5]

şehrî ibn-i şehrî: < Ar. Şehrî oğlu şehrî; atın iki göbek ötesinden şehrî "şehriye" olması. bk. şehrî.

ş. (87b/16)

[= 1]

şehr-i ramazân: < Ar. Ramazan ayı.

ş. + da (11a/2)

[= 1]

şehriye: < Ar. bk. şehrî.

ş. (87b/17)

[= 1]

şehriyet: < Ar. bk. şehrî.

ş. + den (87b/16)

[= 1]

şehr-yâr: < Far. pâdişâh, hükümdar.

ş. (205a/7)

ş. + olsun (4a/15)

[= 2]

şeh-süvâr-ı meydân-ı izz: < Far. İzzetli, yüce meydanın hükümdarı.

ş. (201b/4)

[= 1]

şehsüvâr-ı meydân-ı risâlet: < Ar. Elçilik, peygamberlik meydanının hükümdarı.

ş. (130b/13)

[= 1]

şehsüvâr-ı meydân-ı şühüd: < Ar. Şehitler meydanının hükümdarı.

- ş. (2a/2)
[= 1]
- şehvet:** < Ar. Şehvetler, nefis düşkünlükleri, aşırı istekler.
ş. + i (214a/2), (33b/8)
[= 2]
- şekâ:** < Ar. “şekâ” 1. Bedbahtlık, bahtı karalık, kutsuzluk. 2. Rezillik, alçaklık.
ş. (21b/1)
[= 1]
- şekâ:** < Ar. İştmeyen kulak.
ş. (25a/13), (25a/8)
[= 2]
- şekîr:** < Ar. Yelenin kökünden olan kıl.
ş. (27b/12), (27b/8)
[= 2]
- şekillü:** Şekilli, biçimli.
ş. + dür (213b/2)
[= 1]
- şekk:** < Ar. Şüphe, zan, tereddüt.
ş. + êtseñ (36b/16)
[= 1]
- şekksiz:** < Ar + T. Şüphesiz.
ş. (143a/12), (155a/7)
[= 2]
- şekl:** < Ar. Şekil.
ş. (87a/16)
[= 1]
- şemâ'il:** < Ar. 1. Huylar, tabiatlar, ahlâklar. 2. Güzelliğin ve büyüklüğün bir araya gelmesi.
ş. (185b/8)
ş. + ine (148b/8)
[= 2]
- şemm:** < Ar. Koklama, koklanma, koku alma.
ş. + êde (95b/9)
ş. + êder (42b/14)
[= 2]
- şemm-i mürtef'a:** < Ar. Yükselen, artan koku.
ş. + dur (18a/6)
[= 1]
- şemûs:** < Ar. 1. İnatçı, inat eden at. 2. yürümekte ısrar eden, binicisini atan at.
ş. (40b/14)
[= 1]
- şerf:** < Ar. Kötü.
ş. (212b/1)
ş. + üñ (203a/5)
[= 2]
- şerâsîf:** < Ar. Kaburga kemiklerinin karna çıkan tarafı.
ş. (31b/12)
ş. + dür (31a/16)
[= 2]
- şerî'at:** < Ar. 1. Doğru yol. 2. Allah'ın emri. 3. Âyet, hadîs ve icmâ-i ümmet esaslarına dayanan din kaideleri.
ş. + i (4b/9)
[= 1]
- şerf-i dem-be-dem:** < Ar. + Far. Vakit vakit, zaman zaman kötülük, yaramazlık.
ş. (3b/16)
[= 1]
- şerf-i mübîn:** < Ar. Hayrı ve şerri ayıran.
ş. (2b/16)
[= 1]
- şerh:** < Ar. 1. Açma, ayırma. 2. Açıklama, açıklama [bir ibareyi veya eseri-]. 3. Bir kitabın

ibaresini kelime kelime açıp îzah ederek yazılan kitap. 4. Açık anlatma.

ş. (42b/16), (4a/7)

ş. + den (104a/12)

ş. + eyledüm (38a/2)

ş. + ini (151a/11)

ş. + olundu (190b/17)

ş. + ederiz (140b/15)

ş. + édüb (99b/6)

ş. + étdüm (38a/9)

[=9]

şerîc: < Ar. bk. şîrec

ş. (125a/12)

[=1]

şerîf < Ar. Yönetici, emir.

ş. (131b/14)

[=1]

şerîk: < Ar. 1. Ortak. 2. Ders, mektep, medrese arkadaşı.

ş. + i (205b/2)

[=1]

şevâ: < Ar. Vücut organları. (El, ayak gibi.), hayvanın iki elinin ve iki ayağının etrafı.

ş. (16b/1)

[=1]

şevârib: < Ar. "diken" olarak adlandırılan iki uzun kemik. bk. diken.

ş. (27b/9), (28a/3)

[=2]

şevâyib: < Ar. Karışım, saflığını bozmak.

ş. + den (200b/15)

[=1]

şevk: < Ar. İstek, heves.

ş. + ıla (9b/5)

[=1]

şeyâîn: < Ar. Şeytanlar.

ş. (20a/13)

[=1]

şeyh: ?

ş. (203a/14)

[=1]

şeyh: < Ar. 1. Yaşlı adam, ihtiyar. 2. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

ş. (170a/13)

ş. + ümiz (207a/10)

[=2]

şeytân: < Ar. Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.

ş. (57a/12), (7b/8), (7b/8)

ş. + uñ (7b/9)

[=4]

şeytarec: < Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen bir tür ilaç.

ş. + den (117b/10)

[=1]

şey? < Ar. Şey.

ş. (103a/17), (105a/15), (105b/15), (105b/9), (107a/15), (108a/1), (108b/4), (110a/2), (115b/11), (116b/13), (117b/17), (11a/6), (132b/12), (133a/1), (134a/17), (137b/2), (138a/1), (13a/16), (140b/10), (140b/11), (147b/4), (147b/5), (147b/7), (147b/8), (148a/3), (16b/13), (179a/3), (184b/6), (186a/3), (188b/8), (189a/6), (191b/2), (193a/2), (193b/5), (197a/9), (19b/2), (200a/4), (206a/12), (206b/7), (217a/15), (25b/5), (27a/17), (33a/12), (34a/12), (37b/11), (37b/12), (38a/5), (38a/9), (39b/12), (41b/12), (42b/11), (52a/2), (56b/4), (57a/2), (57b/8), (5a/11),

(5a/12), (67a/7), (69a/1), (69a/1), (6b/10),
(73a/16), (73a/8), (74b/1), (75b/13),
(76a/12), (76a/7), (79a/1), (81a/4),
(83a/10), (86b/10), (87a/11), (8b/13),
(90a/17), (90b/3), (94b/17), (95a/16),
(95b/13)

ş. + den (107b/4), (108a/6), (112a/3),
(12a/8), (138a/2), (145b/6), (180a/16),
(189a/7), (203b/8), (20a/7), (212a/5),
(214b/2), (23b/7), (34a/17), (82a/15),
(82a/16), (97a/8)

ş. + dendür (212a/13)

ş. + dür (106b/17), (107a/15), (169a/3),
(16a/17), (16b/12), (16b/15), (17b/5),
(24b/16), (25a/5), (25b/9), (26a/15),
(26b/12), (27a/7), (27a/8), (28a/5),
(28b/8), (29a/11), (29a/14), (29a/15),
(29a/5), (29a/6), (29b/11), (29b/2),
(30a/3), (30a/4), (30b/12), (30b/9),
(31a/4), (31b/16), (31b/4), (31b/6),
(31b/8), (32a/3), (32a/5), (32a/8), (32b/1),
(33a/10), (33b/13), (33b/2), (33b/6),
(34a/3), (73a/17), (85a/10)

ş. + e (106a/7), (110a/16), (111a/14),
(138b/2), (190a/6), (195a/9), (197a/11),
(197b/7), (208b/6), (20b/15), (211b/5),
(213b/9), (41b/14), (68b/10), (78a/1),
(87a/17)

ş. + i (102b/1), (107b/17), (108a/9),
(109b/13), (116b/15), (12a/17), (138a/6),
(170a/7), (177b/4), (178a/17), (185b/14),
(188b/10), (19a/16), (19a/17), (1b/2),
(200b/13), (202b/4), (205b/8), (207a/8),
(211b/9), (22b/14), (37b/16), (38a/8),
(38a/9), (59b/3), (5a/11), (67b/13),
(73a/5), (75a/7), (83a/13), (83a/5),
(83b/4), (85a/16), (85b/16), (86a/9),
(8b/17), (90a/11), (95b/3), (95b/4)

ş. + ün (59b/2)

ş. + üñ (151a/11), (186b/11), (186b/6),
(19b/16), (203a/13), (203a/15), (22b/8),
(29b/3), (39a/17), (39b/3), (74b/7),
(79b/12), (87a/15)

[= 208]

şey'ât: < Ar. Leke, ayıp, kusur; hayvanların yüzlerinde ve ayaklarında bulunan beyazlık.

ş. (43a/5), (55b/1), (55b/2), (55b/5)

ş. + mı (19a/15), (20a/6), (43a/2)

[= 7]

şezā: < Ar. 1. Ön ayakların iki ince kemiği arasında bulunan bir sinir. 2. İncik kemiği, incikte bulunan kamış kemiği. 3. Buralarda görülen illet.

ş. (100b/13), (105a/10), (105b/11),
(106a/5), (30a/10), (39b/6)

ş. + da (103b/16)

ş. + nuñ (105a/9), (39a/3), (90a/6)

ş. + sı (106a/3)

ş. + sında (31a/14)

[= 12]

şezāt: < Ar. bk. Şezā

ş. (30a/12), (30a/13), (30a/14)

ş. + uñ (30a/12), (30a/15)

[= 5]

şık: < Ar. 1. İkiye bölünmüş şeyin her parçası. 2. Bir işin iki cihetinden her biri.

ş. + ıdur (26b/9)

[= 1]

şif'ār: < Ar. 1. Kıllar. 2. İnsan gömleği.

ş. + larıdur (21b/2)

[= 1]

şirec: < Ar. 1. Şırlıgan (şırlığan, susam yağı) yağı. 2. Üzüm suyu.

ş. (117a/15), (118a/6), (120a/11),
(125b/17), (126b/7), (67a/3)

ş. + den (116b/15), (117a/17), (117b/7),
(126a/17)

ş. + e (121b/9)

[= 11]

şīrec: < Ar. bk. şīrec.

[= 68]

ş. + den (121b/8)

[= 1]

şīve: < Far. Dil, söyleyiş özelliği.

ş. (144a/5)

[= 1]

şīye makāmı: < Ar. Şia makamı.?

ş. + nda (133b/9)

[= 1]

şiddet: < Ar. 1. Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğinlik, sertlik. 2. Hız. 3. Bir hareketten doğan gü

ş. (102b/5), (108a/6), (110b/4), (11a/13), (11a/15), (140b/6), (175b/6), (177b/4), (178a/2), (180a/3), (180b/6), (182a/12), (189b/13), (189b/17), (191a/2), (194b/4), (204b/5), (34a/12), (4b/5), (5a/10), (76a/4), (79a/3), (79b/10), (79b/8), (85b/17), (87a/13)

ş. + de (190a/17), (76b/13)

ş. + e (108a/8), (151a/6), (67a/10), (77b/13)

ş. + i (179b/14), (190a/17), (210b/16), (21b/16), (22a/7), (24b/3), (34b/3), (38b/12), (38b/15), (39a/2), (39a/2), (4b/4), (67a/17)

ş. + idür (197a/6)

ş. + ile (186a/12), (186a/12), (204b/1), (206b/4)

ş. + inde (67b/9)

ş. + inden (112b/1), (191a/3), (193a/14), (198b/5), (198b/6), (213a/13), (59b/6)

ş. + ine (35b/9), (39b/5), (39b/6), (39b/7), (39b/9), (88a/6)

ş. + inüj (39a/10)

ş. + eder (5a/2)

ş. + edersin (81a/4)

ş. + etmeye (67b/12)

şiddet-i cery: < Ar. Cereyanın şiddeti, hızlı koşma.

ş. + de (18b/10)

[= 1]

şiddet-i harr: < Ar. Ateşin şiddeti.

ş. + dan (88a/10)

[= 1]

şiddet-i haşr: < Ar. Böğrünün şiddeti, kuvveti.

ş. + ndan (186b/3)

[= 1]

şiddet-i intifāh: < Ar. Şişkinliğin şiddeti, artması.

ş. + dan (111b/10)

[= 1]

şiddet-i te'şīr: < Ar. Etkinin şiddeti, artması.

ş. + in (190a/1)

[= 1]

şidkayn: < Ar. Burnun iki parçasıdır. bk. Şidkayn

ş. + uñ (37b/6), (38a/10)

[= 2]

şifā: < Ar. Bedensel veya ruhsal bir hastalığın son bulması, hastalıktan kurtulma, onma

ş. (121b/10)

[= 1]

şikāk: < Ar. 1. Uyuşmazlık, anlaşmazlık, bozuşma. 2. Yarık, yarıлма.

ş. + a (110b/5), (126a/6)

ş. + ı (101b/14)

[= 3]

şikār: < Far. 1. Av. 2. Avlama. 3. Avlanan hayvan. 4. Ganîmet, düşmandan ele geçirilen mal.

ş. (205a/7)

ş. + olsun (4a/16)

[= 2]

şikâr-ı kebg: < Ar. Kekliğin avlanması.

ş. (3a/8)

[= 1]

şikâyet: < Ar. Hoşnutsuzluk belirten söz veya yazı, sızlanma, sızılma, yakınma

ş. + êder (111b/14)

ş. + êtmez (19a/9)

[= 2]

şikede: "şikerde" Tarlanın küçük bir bölümünde ekilen ekin.

ş. (214b/8)

[= 1]

şimâl: < Ar. 1. Sol, sol taraf. 2. Kuzey.

ş. (192b/10)

ş. + i (192b/8), (192b/8), (192b/9)

ş. + ine (192b/6)

ş. + ünde (197a/3)

[= 6]

şimdi: < Ar. 1. Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda

ş. (205a/8)

[= 1]

şimrâh: < Ar. 1. Açıklık, beyazlık. 2. Burun bölgesinde beyazlık olan at.

ş. + dur (55b/13)

[= 1]

şifr: < Ar. 1. Anlama. 2. Şiir, edebî değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

ş. (13a/10), (171a/1), (18a/9)

ş. + de (170b/5), (21b/16)

[= 5]

şirk-i keşret: < Ar. Çokluğun, bolluğun ortağı. ?

ş. (130b/16)

[= 1]

şir'at-i muhammediyye: < Ar. Muhammediye tarikatı.

ş. (130b/8)

[= 1]

şiş: Şişmiş olan yer, şişlik.

ş. (104b/10), (104b/13), (105b/2), (110b/7), (111a/5), (113b/17), (117a/3), (118b/12), (118b/3), (118b/4), (120a/14)

ş. + i (106a/2), (109b/1)

ş. + ola (114b/14)

ş. + olacak (126b/12)

ş. + olmağdur (213b/14), (214a/1)

ş. + olmasıdur (213b/14)

ş. + olur (109a/17), (109b/8), (113a/14), (115a/2)

[= 22]

şiş-: Şişmek.

ş.-e (119a/11)

ş.-er (104b/12), (105a/1), (105a/16), (106a/2), (110a/7), (110a/7), (110a/8), (110b/7), (111a/5), (112a/7), (112b/12), (112b/6), (112b/7), (113a/5), (113b/15), (113b/16), (113b/4), (113b/6), (114a/1), (83b/6)

ş.-erdi (105a/13)

ş.-mez (212b/10), (41b/2)

ş.-miş (109a/13), (110a/6), (111b/1), (111b/13), (111b/14)

ş.-üb (18b/16)

[= 30]

şişik: < Far + T. Kabarık, şiş:

ş. (16a/15)

[= 1]

şişir-: Şişirmek.

ş.-mez (98b/4)

[= 1]

şitā: < Ar. Kış.

ş. + da (101a/3), (109b/11), (117b/10),
(18a/6)

[= 4]

şol: Şu.

ş. (104b/12), (106a/12), (107a/17),
(107b/17), (107b/3), (108a/1), (108a/15),
(108a/17), (108a/4), (108b/4), (10b/2),
(111b/14), (112a/16), (118a/15), (118b/6),
(11a/6), (11b/2), (122a/2), (123b/8),
(124a/4), (124b/9), (12b/13), (131a/12),
(131b/16), (134a/4), (137a/15), (137a/7),
(138a/14), (138a/4), (138a/7), (139a/2),
(13a/15), (140b/9), (143a/12), (143a/16),
(143a/5), (143a/5), (143a/8), (145a/4),
(146b/11), (146b/4), (147b/12), (147b/4),
(147b/6), (147b/8), (148a/13), (148a/5),
(149a/7), (150a/7), (153a/17), (153b/14),
(153b/8), (155a/17), (155a/5), (155a/5),
(15a/2), (15b/17), (166b/15), (166b/17),
(169b/12), (169b/8), (16a/8), (170a/11),
(170a/14), (171a/16), (171a/9), (171b/1),
(171b/11), (171b/12), (176b/10), (178b/5),
(17a/12), (17a/14), (17a/15), (180b/4),
(180b/6), (182b/11), (182b/2), (184a/4),
(185a/1), (185b/11), (186a/13), (186a/3),
(186b/17), (187a/5), (187a/9), (188b/1),
(189a/5), (189a/6), (18a/6), (190a/17),
(192b/9), (193a/7), (194a/4), (194a/7),
(194a/9), (195a/11), (195a/3), (195a/4),
(195b/14), (197b/1), (197b/2), (197b/6),
(199a/13), (19b/8), (200a/1), (202a/3),
(202b/16), (203b/2), (205b/6), (207b/17),
(208a/1), (208a/10), (208a/2), (209b/7),
(20b/11), (20b/15), (20b/3), (211b/11),
(211b/12), (212a/5), (212b/11), (213a/1),
(213a/7), (214b/2), (215a/15), (215b/14),
(25a/14), (25a/14), (25a/15), (25a/16),
(25b/1), (26a/10), (26a/5), (26a/5),
(26a/6), (26a/8), (29a/14), (29a/15),
(29b/12), (29b/6), (31a/1), (31a/3),
(31a/5), (32a/5), (32a/8), (34a/10),

(36a/15), (37b/11), (37b/12), (3b/11),
(45b/1), (4b/7), (4b/8), (54b/1), (55b/11),
(55b/11), (55b/2), (57a/1), (57a/11),
(57a/13), (57a/14), (57a/15), (57a/16),
(57a/17), (57a/5), (57a/7), (57b/1),
(57b/10), (57b/13), (57b/14), (57b/17),
(57b/8), (58a/12), (58a/17), (58a/2),
(58a/3), (58a/5), (58b/2), (59a/12),
(59a/16), (59a/7), (59a/8), (59b/12),
(5a/10), (5a/12), (5a/12), (5a/16), (5a/6),
(5b/7), (61a/1), (67a/12), (67b/14),
(67b/4), (69a/1), (6a/16), (6b/12), (6b/12),
(6b/4)ya'ni, (6b/8), (72a/16), (72b/6),
(73a/12), (74a/7), (76a/12), (76a/7),
(77a/3), (77b/13), (78a/17), (78a/3),
(7a/11), (7a/16), (7a/17), (7b/1), (80a/10),
(81a/1), (81a/3), (81a/6), (81b/14),
(82a/2), (83a/10), (83a/15), (84a/1),
(84a/13), (84a/4), (84b/11), (84b/16),
(84b/3), (85a/17), (85a/3), (85b/10),
(85b/12), (86b/10), (86b/16), (87b/16),
(88b/9), (89a/1), (89a/16), (8a/16), (8a/6),
(8b/7), (94a/15), (94a/15), (94a/16),
(94a/17), (94a/17), (94b/6), (96a/3),
(98a/15), (9a/12), (9a/2)

[= 251]

şörba: < Far. Çorba.

ş. (97a/2)

[= 1]

şöhret: < Ar. Ün.

ş. + inden (188b/10)

[= 1]

şöyle: Şunun gibi, şuna benzer biçimde.

ş. (103a/3), (108a/17), (131a/17), (131a/9),
(135a/5), (136b/4), (137a/15), (13b/10),
(13b/9), (147a/15), (148a/2), (148a/5),
(14a/4), (151a/6), (169b/4), (171a/5),
(175b/1), (176a/3), (177a/10), (180a/7),
(180b/12), (185b/1), (185b/15), (189b/10),
(190b/17), (19a/13), (22a/16), (28a/15),
(28a/17), (39b/12), (40b/13), (4b/3),
(67a/9), (70b/5), (73a/5), (74a/3), (74a/8),

(75a/11), (75b/12), (77a/6), (79b/5),
(80a/5), (80b/5), (81a/17), (81b/12),
(81b/7), (82b/14), (85a/15), (85a/17),
(85b/11), (86a/1), (86a/5), (86b/15),
(87b/8), (94b/16), (96a/6)

[= 56]

şu: Şu işaret sıfatı.

ş. + nlar (11b/8), (7a/2), (7b/6), (7b/7),
(8b/11), (8b/9), (9a/8)

[= 7]

şüm: < Far. Şom, uğursuz.

ş. (212a/17)

[= 1]

şuğl: < Ar. İş, uğraşacak, meşgul olacak şey; dert,
gaile.

ş. + i (138b/3), (138b/4)

[= 2]

şukret: < Ar. Kumral, kumrallığın fazlalığı.

ş. (56a/2), (63b/1)

ş. + i (49b/1), (50a/1)

ş. + inde (61b/1)

[= 5]

şukret-i hulûkıyye: < Ar. Tüyleri dökülmüş at,
tüyleri dökülmüş atın kumrala çalan rengi.

ş. + ye (54a/1)

[= 1]

şu'arâ: < Ar. Şairler.

ş. (170b/16)

[= 1]

şu'arâ-yı islâmiyyün: < Ar. İslam şairleri.

ş. (208b/5)

[= 1]

şu'le: < Ar. Atlarda beyaz tüylerden oluşan
benekler.

ş. (57a/7)

[= 1]

şu'ür: < Ar. Anlama, anlayış, hissetme, duyma.

ş. + dur (202a/2)

ş. + ı (81a/9)

[= 2]

şurb: < Ar. İçme.

ş. + da (22a/1)

ş. + etmek (112b/14)

[= 2]

şüc'an: < Ar. Cesurlar, yürekli, yiğitler.

ş. (34b/10)

[= 1]

şükr: < Ar. Şükür.

ş. (130b/6)

[= 1]

şürûf: < Ar. Başlama.

ş. (35a/17), (4b/1)

ş. + eylediler (190a/6)

ş. + eyledük (82a/1)

ş. + eyleyesin (183a/2)

ş. + olundu (131a/4)

ş. + êde (35a/17), (73b/3)

ş. + êdüb (201b/16)

[= 9]

şürûf: < Ar. Şartlar, koşullar.

ş. (136a/7)

[= 1]

-T-

tâ: < Far. Dek, değin, kadar, beri vb. edatlarla
birlikte kullanılarak bir fiilin, bir hareketin, bir
yerin, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı,

zaman ve uzaklık bakımından abartmalı bir biçimde anlatan bir söz.

t. (103a/10), (103a/2), (103a/3), (107a/11), (115b/11), (116a/8), (116b/13), (117a/3), (117a/4), (118b/3), (119a/11), (122b/13), (124a/4), (125b/3), (126a/11), (126a/12), (126a/14), (126a/15), (12b/4), (132a/17), (132b/1), (132b/9), (133a/9), (133b/17), (133b/8), (134a/4), (134b/17), (135b/16), (136a/15), (136a/9), (136a/9), (136b/14), (136b/3), (137a/11), (137a/3), (137a/5), (137a/9), (137b/4), (138a/3), (140b/1), (140b/12), (140b/3), (140b/6), (140b/8), (142a/3), (143a/2), (143a/3), (144a/2), (144a/3), (144a/8), (146a/13), (146b/12), (146b/3), (146b/9), (147a/3), (148a/6), (148b/2), (14b/15), (150a/6), (151a/14), (151b/2), (153a/16), (153b/1), (154b/13), (154b/17), (155b/5), (155b/6), (155b/8), (166b/14), (176a/17), (176b/13), (176b/14), (176b/2), (177b/17), (177b/6), (178b/11), (178b/13), (178b/14), (178b/8), (178b/8), (179a/13), (180a/12), (180a/4), (181a/13), (182b/12), (182b/2), (182b/5), (183a/6), (183b/15), (184b/1), (184b/3), (184b/5), (186b/14), (188a/17), (188a/5), (192a/15), (192a/16), (192a/6), (192b/17), (193a/13), (193a/16), (193a/17), (193a/3), (193a/6), (193b/10), (193b/9), (194b/17), (195a/1), (195a/13), (195a/15), (196b/17), (196b/8), (198a/12), (198a/13), (198a/16), (199a/1), (199a/11), (19b/3), (200a/12), (204a/17), (204a/6), (205b/3), (205b/9), (207b/1), (208a/14), (208a/16), (208a/3), (209a/10), (211b/14), (212a/1), (212a/7), (216a/2), (216b/13), (216b/2), (216b/6), (216b/8), (217a/2), (24a/2), (34a/14), (35a/8), (38a/5), (3b/5), (40b/15), (58b/8), (67b/1), (67b/12), (68a/3), (68a/5), (68b/4), (69a/15), (6a/2), (6b/9), (72a/1), (72b/6), (73a/11), (73a/11), (73a/16), (73a/4), (73a/8), (73a/9), (73b/1), (73b/13), (73b/3), (73b/5), (74a/10), (74a/7), (74a/9), (74b/1), (76a/13), (76a/3), (76a/5), (76b/1), (76b/6), (76b/6),

(77a/15), (77a/6), (77b/2), (78a/1), (78a/12), (78a/15), (78a/16), (78a/5), (78a/8), (78b/17), (78b/2), (78b/9), (79a/9), (79b/4), (80a/13), (80b/10), (80b/12), (80b/17), (81a/13), (81a/4), (81a/9), (81b/8), (82a/11), (82a/13), (82a/14), (82a/15), (82a/2), (82a/5), (82b/9), (83a/13), (83a/17), (83a/4), (83a/9), (83b/17), (84a/16), (84b/9), (85a/1), (85a/15), (85a/6), (85a/7), (85b/15), (85b/3), (85b/6), (86a/17), (87a/14), (87b/12), (88a/16), (88b/14), (88b/15), (89a/5), (91a/5), (94a/10), (94a/11), (95a/2), (95b/12), (95b/5), (96a/13), (96a/5), (96a/5), (96b/15), (97a/11), (97a/13), (97b/8), (98a/5), (98b/10), (98b/12), (98b/8), (99a/13), (99a/16), (99b/6)

[= 244]

ta'ab: < Ar. Yorgunluk, sıkıntı, zahmet.

t. (114b/3), (188a/14), (213a/6), (72b/13), (72b/13), (72b/17), (75a/15), (78a/4), (94b/15)

t. + dan (102a/1), (104b/13), (114b/3), (126b/8), (126b/9)

t. + ı (193a/10), (193a/14)

t. + uñ (75a/8)

[= 17]

ta'ab-ı şedîd: < Ar. Şiddetli sıkıntı.

t. (106a/14)

t. + den (101b/9), (111a/15)

[= 3]

ta'addî: < Ar. Geçme, öteye geçme, saldırma.

t. + de (2b/10)

t. + edüb (21a/13)

[= 2]

ta'aqqud: < Ar. Dügümlenme, bağlanma, anlaşılmaz hale gelme.

t. + edesin (176b/5)

- [= 1]
- ta'alluk:** < Ar. Asılı olma, asılma.
t. + êtdükde (203b/7)
t. + êtdükdenşonra (203b/16)
[= 2]
- ta'allüm:** < Ar. Öğrenme, öğrenilme.
t. (145b/3), (190b/13)
t. + êde (190b/15)
t. + êdüb (191b/5)
t. + êtdiler (189b/12)
t. + êtdüğümüz (191b/9)
t. + êtmek (145a/4)
[= 7]
- ta'am:** < Ar. Yemek, aş.
t. (19a/9), (21a/2), (31b/16), (32a/7),
(99a/14)
t. + ı (21a/1)
[= 6]
- ta'arruz:** Ar. 1. İlişme, satışma, takılma. 2.
Düşmana saldırma.
t. (185b/12)
t. + êdersin (137b/4)
t. + êtmeye (147b/15)
[= 3]
- tā'āt:** < Ar. Allahın emirlerini yerine getirme,
ibadetler.
t. + uñ (2b/14)
[= 1]
- ta'azum:** < Ar. Büyüklük satma, kibirlenme.
t. + êtmek (20b/17)
[= 1]
- tab':** < Ar. 1. Tabiat, huy, yaratılış. 2. Mühür,
damga basma.
t. + ı (131b/12), (176a/12), (191b/15),
(191b/15), (216a/1)
t. + ina (208a/17), (78a/1), (85b/8), (87b/9)
t. + ında (87b/3)
t. + ından (133a/6)
t. + ola (137b/4)
t. + olınan (171b/5)
t. + olınurlar (171a/17)
t. + olunduysa (171a/11)
[= 15]
- tab'-ı büleñd pervāz:** "yüksek uçan" izzetinesifis,
onur sahibinin tabiatı.
t. + ları (3a/8)
[= 1]
- tabak :** < Ar. İki omur arasındaki kıkırdak doku.
t. (28b/17)
[= 1]
- tabaka:** < Ar. Kat, katman, tabaka.
t. + dur (28a/2), (86b/7)
t. + sıdur (202a/15)
[= 3]
- tabakāt:** < Ar. Tabakalar.
t. (86b/7)
t. + ından (28a/1)
[= 2]
- taban:** Ayağın alt yüzü, aya.
t. + a (31a/17)
t. + ina (18b/5)
[= 2]
- tab'an:** < Ar. Tabii olarak, kendiliğinden,
yaratılıştan.
t. (138b/7)
[= 1]

ṭabāyi' : < Ar. tabi'atler.

t. + den (214a/7)

[= 1]

ṭabḥ: < Ar. Pişirme, pişirilme. İlaç kaynatma.

t. + olunur (97a/2)

t. + edesin (126a/10)

t. + edüb (121a/3), (127b/4)

[= 4]

tābi': < Ar. 1. Birinin arkası sıra giden, ona uyan.

2. Boyun eğen, bağılı kalan.

t. + dür (192b/10)

t. + olur (217b/17)

[= 2]

ṭabī'at : < Ar. 1. Tabi'at, yaratılış, huy, âdet, mizaç. 2. Kâinat.

t. (178a/5)

t. + dan (213b/11)

t. + ı (78a/2)

t. + ından (86b/10)

t. + ındandır (217b/17)

t. + ola (137a/17), (138b/1), (192b/17), (192b/17)

t. + olur (192a/10)

[= 10]

ṭabī'atlu: < Ar. + T. Herhangi bir yaratılışta, huyda olan.

t. (2b/11), (201b/12)

[= 2]

ta'bir: < Ar. Rüya yorma, yorumlama.

t. + edemezler (107b/4)

[= 1]

ṭabl: < Ar. 1. Davul. 2. Kulak zarı.

t. (108b/10)

t. + ları (22a/10)

[= 2]

ṭabri ağacı : Bir ağaç türü.

t. + nuş (172b/2)

[= 1]

ṭabsıra: < Ar. İnsanın gözünü açacak keyfiyet.

t. + dan (4b/13)

t. + etdigim (151b/5)

[= 2]

ṭāc-ı ḥilāfet: < Ar. Hilafet tacı.

t. (1b/9)

[= 1]

ta'cīl: < Ar. Acele ettirmeler, çabuklaştırmalar.

t. + edüb (21a/10)

[= 1]

ta'dīl: < Ar. 1. Doğrultma, doğrulama. 2. Değişiklik.

t. + i (191a/4)

[= 1]

tafşīl: < Ar. Etrafiyla, etraflı olarak bildirme, uzun uzadıya anlatma, açıklama.

t. + in (215b/13)

[= 1]

tafzīl: < Ar. Birini ötekilerinden üstün tutma.

t. + eyledi (21b/15), (5b/10), (5b/14), (5b/15), (7b/16), (8a/2)

t. + olunur (169a/8)

[= 7]

ṭağ: Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü, dağ.

t. (115b/15), (120b/10), (21b/1), (85b/9)

t. + a (11b/12)

t. + ına (93b/2), (93b/3)

[= 7]

tağāffül: <Ar. Gaflet gösterme, anlamazlıktan gelme, düşüncesizlik yapma.

t. + eyle (76b/16)

[= 1]

tağalgül: <Ar. İçine girmek, yayılmak, sızmak, işlemek.

t. + ından (32b/13)

[= 1]

tağallüb: <Ar. Zorbalık, zorla hüküm sürme.

t. + inden (130b/9)

[= 1]

tağar: Ağzı geniş, büyük toprak küp.

t. (68a/2), (68a/4), (68a/8)

t. + uı (68a/2)

[= 4]

tağarcık : bk. tağar.

t. (96b/2), (96b/2), (96b/3), (96b/5), (96b/8)

t. + dan (209b/2), (210a/14)

[= 7]

tağayyür: <Ar. 1. Değişme, başkalaşma. 2. Rengi değişme. 3. Bozulma, kokma.

t. (193a/12)

t. + den (193a/11)

t. + i (214a/5)

t. + étmegile (216b/7)

[= 4]

tağıd-: Dağıtmak.

t.-ur (112b/8)

[= 1]

tağıl-: Dağılmak.

t.-mı (172b/6)

t.-ur (24b/5)

[= 2]

tağılma: Dağılma.

t. + sına (171a/12)

[= 1]

tağıtmaq: Dağıtmak.

t. (5b/5)

[= 1]

tağ kerefisi: Dağ kerevizi.

t. + nden (115b/15)

[= 1]

tağ kerevizi: Dağ kerevizi.

t. (120b/10)

[= 1]

tağlan-: Dağlanmak.

t.-mı (55a/4)

[= 1]

tağrīb: <Ar. 1. Birini gurbete gönderme, gönderilme. 2. Memleketten çıkarma, uzaklaştırılma. 3 . Kovma.

t. + olunduğda (34b/17)

[= 1]

tağur: <Ar. "Tağar" Kadınlık organının mültekası, birleşme yeri.

t. (33b/5)

[= 1]

tağyır: <Ar. Başkalaştırma, değiştirme, bozma.

t. + ine (131b/12)

t. + éder (169a/6), (193a/7), (41a/13)

t. + édüb (216b/12)

t. + étmege (75b/6)

[= 6]

tağallüf: <Ar. 1. Geride kalma, arkada bırakılma. 2. Uygun gelmeme.

t. + étdi (211a/14)

[= 1]

taḥammül: <Ar. 1. Yüklenme, bir yükü üstüne alma. 2. Dayanma, katlanma. 3. Kaldırma.

t. (108a/8)

t. + i (133a/4), (133a/5), (67b/11)

t. + éde (208b/2)

t. + édemez (207a/16)

t. + édemezler (88b/2)

t. + éder (105b/8), (105b/9), (19b/5), (67b/8)

t. + étdügi (105b/10), (133a/12)

t. + étmekden (88b/2)

[= 14]

taḥarrī: <Ar. Arama, araştırma, araştırılma; aratma.

t. + éder (105a/4)

[= 1]

taḥaṣṣun-ı müyesser: <Ar. Kolaylıkla olan kale ve hisara kapanma.

t. + dür (178a/16)

[= 1]

taḥcīl: <Ar. Atların ayağında beyaz siğil bulunması.

t. (62b/2), (67a/1)

[= 2]

taḥdīd: <Ar. Hudut tâyin etme, sınır çizme, sınırlama.

t. + étmege (203b/4)

[= 1]

taḥfif: <Ar. 1. Hafifletilme. 2. Yükünü azaltma.

t. + idür (97a/6)

t. + éde (71a/14)

t. + étdiği (72a/4)

[= 3]

tāhir: <Ar. Temiz.

t. + den (170b/5)

[= 1]

taḥkīk: <Ar. 1. Doğru olup olmadığını araştırma. 2. Doğru olup olmadığını meydana çıkarma. 3. Doğru, gerçek.

t. (108b/4), (10a/12), (11a/10), (11b/11), (14a/14), (14a/14), (14b/1), (14b/14), (170a/7), (212b/3), (21b/12), (22b/3), (28a/15), (42b/15), (4b/3), (5a/7), (6b/12), (73b/15), (7b/9), (81a/14), (8b/2), (8b/7)

t. + de (143a/17)

t. + étdügi (19a/17)

[= 24]

taḥkīk-i kütüb-i kadīm: <Ar. Kıymetli kitapların doğru olup olmadığını araştırma.

t. + de (212b/6)

[= 1]

taḥlīs: <Ar. Kurtarma, kurtanılma.

t. + idür (205a/1)

[= 1]

taḥmīn: <Ar. Yaklaşık olarak değerlendirme, oranlama.

t. + édüb (211b/9)

[= 1]

taḥnīk: <Ar. "heneke" 1. Hayvana yular, gem vs. takmak. 2. Üst damak, ağzın üst tavanı ve alt kısmı. 3. Hayvanın genzinde olan bir şişlikten kaynaklanan bir hastalık.

t. (101a/6)

t. + üḡ (111a/3), (120a/7)

[= 3]

taḥrīb: <Ar. Yıkma, kırıp dökme, harap etme, bozma.

t. + ine (21a/13)

[= 1]

taḥrīf: <Ar. 1. Harflerinin yerini değiştirme, bozma, kalem oynatma, değiştirme. 2. Bir ibarenin mânâsını değiştirme.

t. + étme (136a/4)

[= 1]

taḥrīk: <Ar. 1. Kımıldatma, kımıldatılma, oynatma. 2. Kışkırtma, azdırma.

t. + eyle (85a/2)

t. + eylese (169a/13)

t. + i (37b/7)

t. + in (82a/9)

t. + olunduğda (169b/13)

t. + üñ (80b/10), (85a/7)

t. + éde (112b/13), (188a/17), (193b/16)

t. + éder (110b/12), (214a/5), (81b/3)

t. + éderdi (214a/11)

t. + édesin (182b/6), (183a/7), (77a/2), (78b/6), (79a/2)

t. + édüb (148b/3)

t. + étmege (112a/14)

t. + étmeye (197a/14)

t. + étmeyesin (135a/17), (145a/3)

t. + étmezden (80a/8)

[= 25]

taḥrīk-i esnan: <Ar. Dişlerin oynaması.

t. (101b/11)

[= 1]

taḥrīk-i fuşuş: <Ar. Organlarda yuvarlak çıkıntının artması, kabarması.

t. (101b/6)

[= 1]

taḥrīr: <Ar. Yazma, yazılma.

t. + ine (3a/15)

[= 1]

taḥşīl: <Ar. Hasıl etme, edilme, ele geçme, geçirilme.

t. + éde (204a/17)

t. + édüb (131b/11)

[= 2]

taḥşīl-i kemal-i benī ādem: <Ar. Kişi adı.

t. (1b/13)

[= 1]

taḥşīř: <Ar. Bir şeyi bir kimseye veya bir yere ayırma.

t. + eyledi (11b/3)

[= 1]

taḥt: <Far. Hükümdarların oturduğu büyük koltuk.

t. + ı (4a/9)

[= 1]

taḥt: <Ar. Alt, aşağı.

t. + ına (26b/10)

t. + ında (155a/15), (27b/14)

t. + ından (6b/8)

t. + ındandır (30a/9)

[= 5]

taḥte: <Far. Düz, enlice, uzun ve az kalın biçilmiş ağaç, tahta.

t. + ler (82a/11)

t. + éde (68a/2)

[= 2]

taḥṭıye: <Ar. 1. "taḥṭıe" (ḥaṭâ kökünden) Yanlışını çıkarma. 2. Aşağı indirme.

t. + étmez (34b/1)

[= 1]

taḥvīl: <Ar. Değiştirme, değiştirilme, çevirme, döndürme.

t. + eyle (154b/14)

t. + édersin (150a/6), (153a/3)

t. + édüb (156b/10)
[= 4]

taḥzīr: <Ar. 1. Sakındırma, sakındırılma. 2. Men etme.
t. + édüb (151b/5)
[= 1]

ta'ife: <Ar. 1. Bölük, takım, güruh, fırka. 2. Kavim, kabîle.
t. + sinden (209a/15)
[= 1]

tāk: <Ar. 1. Bina kemeri, kemer. 2. Yarım dâire şeklinde kapı ve pencere üstü. 3. Kubbe, künbet.
t. (133a/8)
[= 1]

taḳ-: Takmak.
t.-acak (193b/14)
t.-mıṣlardur (170b/12)
[= 2]

taḳabbuz: <Ar. 1. Büzülme, kısılma; toplanıp çekilme. 2. Kabız, peklilik olma.
t. (23b/17), (23b/4), (24a/15)
[= 3]

taḳallüb: <Ar. 1. Dönme, bir yandan bir yana çevrilme. 2. Değişme, başka kalıba girme.
t. + étmezse (72b/15)
[= 1]

taḳar: <Ar. Atın kuyruğunda bulunan bir bölüm.
t. (33a/14)
[= 1]

taḳarrüb: <Ar. 1. Yaklaşma, yanaşma. 2. Vakti yakın olma.
t. + éden (212a/13)
[= 1]

tākāt: <Ar. Güç, kuvvet.

t. (192b/5), (2a/7)
t. + ina (35b/15)
t. + inden (68b/2)
t. + ini (19b/16)
[= 5]

taḳbīb: <Ar. Kubbeleme, kubbe gibi yapma.
t. + ine (39b/8)
[= 1]

taḳdīm: <Ar. Bir şeyi karşılıksız olarak birine verme, sunma.
t. (1b/9)
t. + eyle (138b/10), (140b/6)
t. + eyledük (19a/6)
t. + eyleye (155b/3)
t. + olınan (138a/1)
t. + olunur (41a/3)
t. + olunmuşdur (115a/8)
t. + éder (41a/14)
t. + édüb (19a/8)
[= 10]

taḳdīr: <Ar. Beğenme, beğenip belirtme, değer verme.
t. (150b/2), (15b/14), (178a/3), (212b/5)
t. + ce (154b/16)
t. + dür (191a/1)
t. + i (191a/9)
t. + olunsa (194a/8)
t. + édesin (136b/1)
t. + étmem (151a/5)
[= 10]

taḳın-: Takınmak, kendine takmak.
t.-an (170b/15)
t.-dıklarında (176a/14)

- t.-maz (179a/16)
- t.-sa (10b/14), (178b/2)
- t.-ur (10b/15), (179a/15)
- t.-urlar (176a/15)
- [= 8]
- taķınmak:** Takınma işi.
- t. (179a/12)
- t. + dur (10b/15)
- [= 2]
- taķlīb:** <Ar. 1. Tersine çevirme, çevrilme. 2. Bir yandan bir yana döndürme, döndürülme. 3. Bir şeyin şekil ve kalıbını değiştirme.
- t. + ine (72b/14)
- [= 1]
- taķlīm:** <Ar. Kalem, kamyş, tırnak gibi şeyleri kesme, yontma; yontulma.
- t. (31a/14)
- [= 1]
- taķmak :** Takma işi.
- t. + dan (102a/11)
- [= 1]
- taķrīb:** <Ar. 1. Yaklaştırma, yaklaştırılma. 2. Tahmin. 3. Yolunu bulma. 4. Vesile, bahane.
- t. (146b/1), (35a/5), (70b/11), (79b/2), (79b/4), (79b/5), (79b/6), (80a/13), (82a/1)
- t. + de (132b/2), (132b/5), (166b/11), (79b/16)
- t. + den (137a/9)
- t. + e (132b/1), (135b/14), (146b/11), (35a/17), (36a/9), (70b/10), (73a/3), (86a/16)
- t. + eyle (80a/13)
- t. + i (85b/5)
- t. + olunsa (34b/6)
- t. + ède (135b/16), (69b/16)
- t. + èdersin (146b/2)
- t. + èdesin (132b/4), (148b/10), (148b/7), (166b/6)
- [= 32]
- taķrīb-i edna:** <Ar. En alt seviyedeki yaklaştırma.
- t. (69b/16)
- t. + dan (73a/3)
- [= 2]
- taķrīb-i leyyin:** <Ar. Yumuşak, hafif yaklaştırma
- t. (148b/10)
- [= 1]
- taķrīb-i refīķ:** <Ar. Ortak yaklaştırma.
- t. (154b/5)
- [= 1]
- taķrīb:** <Ar. 1. Yerleştirme, yerleştirilme. 2. Sağlamlaştırma, sağlamlaştırılma.
- t. + èdüb (1b/12)
- [= 1]
- taķsīm:** <Ar. Parçalara bölme, bölüştürme.
- t. + èdesin (123b/10)
- [= 1]
- taķşir:** <Ar. 1. Kısaltma. 2. Bir işi eksik yapma. 3. Bir şeyi yapabilir iken çekinip yapmama. 4. Kusur, kabahat.
- t. (153b/15)
- t. + de (153b/15)
- [= 2]
- taķtī:** <Ar. Kesme, kesilme, parça parça etme, parçalara bölme.
- t. + üñ (109a/12)
- [= 1]
- taķviyet:** <Ar. Kuvvetlendirme, kuvvetlendirilme.
- t. (202a/4), (208a/12)
- [= 2]

taḳzīr: < Ar. Kırma, kırık.

t. (153b/14)

[= 1]

ṭalāf: < Ar. Beş ya da altı günlük at yavurusuna verilen isim.

t. (42a/3)

[= 1]

ṭaldur-: Daldırmak, içine koymak.

t.-ub (123a/13)

[= 1]

ṭaleb: < Ar. 1. İsteme, istenme, dileme. 2. İstek.

t. + de (5b/9)

t. + eyledi (131b/6), (37a/10), (37a/9), (84b/14)

t. + eylemediler (190a/9)

t. + eylemedim (212a/4)

t. + eylese (167b/4)

t. + i (131b/6), (205a/2), (5a/17), (5b/11)

t. + iḳ (137b/12)

t. + inde (209a/9), (5b/9)

t. + inden (5b/8)

t. + ine (138a/5), (6a/12)

t. + ini (190b/5)

t. + olunur (11a/16)

t. + üḳ (167a/14)

t. + ède (137a/11), (138b/3), (83b/1)

t. + èdecek (8b/14)

t. + èder (131b/15), (134a/1), (41a/13), (58b/13), (83b/2), (84b/6)

t. + èderler (10b/15), (8b/15)

t. + èderse (58b/15), (58b/17)

t. + èdesin (149a/4), (180a/5)

t. + èdüb (12b/5), (12b/7), (170b/7), (186b/16), (187a/4)

t. + ètdükde (40b/13)

t. + ètmegi.ün (186b/6)

t. + ètmegile (85b/16)

t. + ètmek (188a/15), (21a/5)

t. + ètmekde (5a/8)

t. + ètse (11b/2)

t. + ètseler (34b/11)

[= 50]

ṭālib: < Ar. 1. İsteyen, istekli. 2. Öğrenci.

t. (188a/17), (202a/7), (5a/16)

t. + i (190b/12)

t. + ol (131b/16)

t. + ola (185b/2)

t. + olduḡıḳ (166b/7)

t. + olur (143a/10)

[= 8]

ta'ḳīḳ: < Ar. Asma, asılma. Bir şeye baḡlı gösterme.

t. + olunur (135a/15)

[= 1]

ṭālīl: < Ar. "Telīl" Boḡaz.

t. (101a/6)

[= 1]

ta'ḳīm: < Ar. Öğrenme, öğretme, öğretim, öğretilme.

t. + den (145b/3)

t. + e (136b/10), (146a/13)

t. + eyle (80a/8)

t. + eyledi (93b/1)

t. + eyledüm (140b/4)

t. + i (131b/14), (6a/14), (75b/3)

t. + inde (131b/13), (80a/3)

t. + inden (5b/9)

t. + ine (132a/2), (138a/4)	t. + ederse (142a/4)
t. + inünj (145a/4), (191b/10), (197a/16), (20a/10)	t. + etmeyesin (122b/7)
t. + olunur (5a/2)	[= 5]
t. + olunduğı (81b/1)	ta'ime: < Ar. "tu'ime" 1. Yiyinti, azık. 2. Tat, çeşni. 3. Lokma [bir].
t. + olunınca (84a/5)	t. + dür (211b/2)
t. + olunmuşdur (212b/16)	[= 1]
t. + olunsa (75b/13)	tamağ: bk. tamağ.
t. + éde (75b/8)	t. + ı (26b/2), (27a/17)
t. + éder (75b/9)	t. + ina (82a/4)
t. + édesin (82b/6)	t. + uñ (38b/1)
t. + édüb (132a/8)	[= 4]
t. + étdüğü (203b/8)	tamak: Damak, ağız boşluğunun tavanı.
t. + étdüğümüz (191b/9)	t. (22a/14), (55b/14)
t. + étdürürdi (12a/7)	t. + da (78a/8)
t. + étmek (67b/10), (75b/3)	[= 3]
t. + étmekden (20b/17)	tamām: < Ar. Bütün, tüm
t. + ünj (191b/9)	t. (102a/10), (121a/1), (189b/17), (190b/2), (215a/7), (23b/9), (41b/13), (69b/2), (70a/7), (98b/4)
[= 34]	t. + ı (38b/8)
talk: < Ar. Atış, ateş, silah, kaçma, at yarışında bir tur.	t. + ina (42b/4)
t. + ı (148b/4)	t. + ola (42a/10)
t. + uñda (148b/7)	t. + oldı (127b/6)
[= 2]	t. + olduğda (42a/9)
ta'im: < Ar. Yeme; tat, lezzet, zevk.	t. + olmaz (131a/11)
t. + ın (77b/7)	t. + olur (188b/5)
[= 1]	t. + éder (41b/16)
tam'c: < Ar. Tama' eden, tama'cı.	[= 18]
t. + éder (20b/14)	tamar: Damar, canlı varlıklarda kanın veya besleyici sıvıların dolaştığı kanal.
[= 1]	t. (23b/17), (23b/4), (24a/15), (32a/3), (32b/9), (89a/13), (99b/1), (99b/2)
tama'c: < Ar. Doymazlık; çok isteme; açgözlülük.	t. + a (18b/5), (29b/13)
t. + dan (167a/10)	
t. + éderler (166b/7), (166b/8)	

t. + dan (120a/6)

t. + dur (14a/9), (17b/10), (29b/9), (30a/13), (30a/2), (31b/15), (31b/9), (32a/16), (33b/15), (39a/1), (39b/6), (90a/4)

t. + ı (16a/16), (32a/9), (35a/13), (99a/11), (99a/12), (99a/14), (99a/15), (99a/5), (99a/6), (99a/7), (99a/9)

t. + ıdur (30b/10), (32a/16)

t. + ın (99a/12)

t. + ında (32b/9)

t. + ından (117b/9), (121b/2)

t. + ını (14a/8)

t. + lar (114a/1)

t. + larda (106a/16)

t. + ları (111a/14), (111b/2), (99a/6)

t. + larında (38a/6)

t. + larından (118a/5)

t. + uş (112b/14), (31b/9)

[= 50]

ıamarlı: Damarlı.

t. (169b/15)

[= 1]

ıamlad-: Damlatmak.

t.-alar (120b/15)

t.-asın (122b/12)

t.-ub (125b/9), (98a/10)

[= 4]

ıamlamak: Damlamak.

t. (101b/12)

[= 1]

ıamlatmak: Damlamak.

t. + dan (107a/5)

[= 1]

ıämm: bk. Tämme.

t. (75a/13)

t. + dur (212b/10)

t. + ola (88a/5)

[= 3]

ıämme: < Ar. Bütün, eksiksiz, noksansız; mükemmel, olgun.

t. (11b/1)

t. + ola (77a/5)

[= 2]

ıämmü'l-ıhalk: < Ar. Bütünüyle yaratılış.

t. (59b/9)

[= 1]

ıämmü'l-ıhalk: bk. Tämmü'l-ıhalk.

t. (88b/4)

[= 1]

ıämmü: < Ar. 1. Bir şeye gözlerini yukarı kaldırarak bakmak, tepeden bakmak; atın yüksek bakması. 2. Atın şahlanması.

t. + ola (85b/10)

[= 1]

ıan-: 1. Dönmek, düşmek, dalmak. 2. Şaşırarak, şaşmak.

t.-maya (35b/2)

[= 1]

ıa'n: < Ar. Sövme, yerme, ayıplama.

t. (131a/5), (142a/5), (152b/6), (176a/11), (176a/13), (180a/8)

t. + eyle (154b/14), (156b/14)

t. + eylediler (211b/16)

t. + eyleye (155a/1)

t. + ı (140b/12)

t. + olunur (155a/3)

t. + olundu (148a/12), (155a/9)

t. + olundılar (148a/10)	[= 34]
t. + eder (167b/2), (178a/14)	tarab: < Ar. Şevke getirmek, çoşup sıçratmak.
t. + ederler (166b/10)	t. (87a/3)
t. + edersin (149a/12), (155a/8), (149a/1), (155a/12)	[= 1]
t. + edesin (166b/17), (167b/1)	taraf: < Ar. Ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri.
t. + edici (10b/17)	t. (132a/4), (147a/16), (147a/3), (185b/16)
t. + edüb (13b/12)	t. + a (100b/10), (100b/10), (106b/11), (111b/16), (135a/8), (135b/10), (135b/11), (136a/12), (136a/12), (136b/14), (136b/16), (136b/16), (137a/1), (143a/1), (146b/13), (146b/17), (147a/5), (148b/12), (148b/7), (149a/11), (150a/3), (150a/3), (150a/4), (150a/6), (150a/6), (153a/2), (153a/3), (153b/10), (153b/13), (154b/13), (154b/15), (155a/14), (155a/7), (155b/2), (156b/6), (15b/11), (15b/12), (177b/14), (177b/14), (183b/4), (184a/1), (185b/16), (185b/17), (186a/5), (186a/7), (192a/1), (192a/12), (192b/3), (195a/9), (199a/15), (199a/15), (207a/6), (212a/14), (212a/14), (212a/16), (212a/17), (212b/5), (212b/6), (22a/15), (83a/15), (90a/9)
t. + etdüğü (178a/14)	t. + da (134a/12), (149a/9), (98a/7)
t. + etmek (176a/13), (180a/13)	t. + dan (136b/14), (146b/3), (147a/4), (150a/7), (154b/10), (154b/9), (166b/4), (167a/2), (167b/12), (171b/6), (171b/9), (175b/6), (186a/8), (195a/9), (212a/14), (212a/14), (212a/16), (212a/16), (212b/5), (212b/6), (30a/15), (83b/2), (8a/17), (90a/6), (90a/6)
t. + etmeye (153a/16)	t. + ı (135a/9), (187b/8), (25a/12), (25a/12), (26b/7), (27b/4), (30b/15), (55b/5), (55b/5), (89b/9)
[= 30]	t. + ıdur (17b/10), (17b/12), (17b/3), (27a/5), (27b/16), (30b/15), (32a/1)
tanbüb: < Ar. Vazîfin (incik kemiği) önü.	t. + ın (149a/10), (74b/2)
t. (106a/5), (34a/3), (34a/3), (90a/2), (90a/2)	t. + ına (136b/11), (136b/12), (136b/13), (140b/15), (143a/7), (179b/16)
t. + da (104b/10)	t. + ında (144a/1), (144a/6), (178a/6)
[= 6]	
tanımak: Daha önce görülen, bilinen bir kimse veya şeyle karşılaşıldığında bunun kim veya ne olduğunu hatırlamak	
t. (77a/17)	
[= 1]	
tar: Dar, geniş olmayan.	
t. (131b/8), (133b/15), (167a/17), (167b/10), (167b/3), (168b/10), (190a/10), (190b/15), (196a/8), (199a/4), (208a/9), (214a/6), (31a/10), (31a/6), (33a/10), (39b/1), (80a/4), (89a/11), (89a/17), (89b/7)	
t. + dur (112a/8)	
t. + ıla (81b/11)	
t. + ola (136a/3), (89b/12), (89b/12), (89b/14), (89b/15), (90a/12), (90a/7), (90b/13), (90b/9), (90b/9)	
t. + olur (143a/12)	
t. + edersin (79b/17)	

t. + ırdan (143a/2)

[= 1]

t. + ına (132a/7), (134b/9), (136b/2),
(146b/1), (146b/16), (146b/16), (146b/17),
(147a/3), (149a/3), (149a/9), (150a/2),
(153b/11), (182b/16), (183b/6), (184b/2),
(186a/11), (192a/11), (192a/5), (200a/13),
(206b/5), (210a/2), (78b/4), (79b/13),
(79b/13), (80a/1), (80a/2), (99a/8)

taras: <Ar. Sağır olmak, sağırlaşmak, kulağı
duymaz olmak; sağırlık.

t. (100b/16)

[= 1]

t. + ınadur (171b/5), (33a/7), (90b/8)

tarbā: <Ar. Şevke getirmek, coşup sıçratmak; at
ve develeri nağmeler söyleyerek teşvik etmek,
yürütmek.

t. (136a/4)

[= 1]

t. + ında (107b/13), (134b/7), (143a/6),
(169b/11), (179b/13), (211b/14), (212a/3),
(212a/3), (24a/16), (24a/9), (27b/13),
(29a/1), (29a/3), (29a/3), (29b/16),
(30b/6), (31a/1), (32b/5), (38b/6),
(90b/11), (98a/6), (98b/4)

tarđ: <Ar. 1. Koğma, sürme, uzaklaştırma. 2.
Vazifeden, mektepten uzaklaştırma.

t. + ëtmezsın (87b/5)

[= 1]

t. + ından (104b/5), (105a/16), (106a/17),
(114b/14), (136b/9), (140b/5), (143a/4),
(146a/16), (147a/3), (147a/4), (149a/3),
(154b/12), (176b/16), (179a/8), (17a/13),
(17a/9), (180a/9), (181b/10), (183b/1),
(183b/13), (183b/14), (184b/3), (198a/6),
(202b/16), (203a/2), (210b/11), (215b/2),
(24b/1), (25a/11), (25b/17), (28a/2),
(28a/5), (29b/5), (30a/15), (33a/12),
(33b/6), (38b/5), (89b/8), (97b/8), (9a/16)

tarđ-ı kü'üb: <Ar. Topuğun uzaklaştırılması, ayak
çekme uzaklaşma. (?)

t. (16a/9)

[= 1]

t. + ındandur (104a/14), (111b/2), (28a/4),
(29b/6)

ta'rek: <Ar. Bin kuş avlayabilen yabani, vahşi bir
kuş.

t. + dür (212b/8)

[= 1]

t. + ını (149a/4)

tarfā: <Ar. Ilgın ağacı ve yemişi (*Tamarié
tetrandra*).

t. (122a/4)

[= 1]

t. + ını (35a/16), (38a/11)

t. + larından (38a/17)

t. + uña (136b/3), (144a/7)

tarfe bin 'abd: <Ar. Kişi adı.

t. + dür (170b/17)

[= 1]

t. + uñda (177b/2)

t. + uñdan (77a/1)

[= 226]

taraf-ı aher: <Ar. Başka, diğer taraf.

t. + den (30a/15), (90a/6)

[= 2]

tarakāt: <Ar. Tarikatler, yollar.

t. (83b/3)

tarh: <Ar. 1. Atma, koma, bırakma. 2. Dağıtma,
bölme, ta'yin. 3. Kurma, tertipleme, düzenleme.

t. + dan (171b/3), (172b/3), (172b/4),
(172b/4), (173b/4), (174a/14)

t. + eyle (147a/2), (78a/15)

t. + eyledi (150a/2), (18b/15)

t. + olub (22b/8)	t. (212b/8)
t. + edecek (155b/2)	[= 1]
t. + eder (180a/17)	ta'rif: < Ar. Terletme, terletilme, tere yatırılma.
t. + ederler (166b/9)	t. (70b/5), (70b/6), (70b/7), (71b/17), (72a/12)
t. + ederse (150a/3)	t. + de (70b/8)
t. + edersin (146b/1), (79a/7), (79b/14)	t. + den (70b/10)
t. + edesin (135b/16), (141a/2), (148b/7), (150a/3), (150a/4), (153b/13), (154b/5), (155b/7), (156b/4), (166b/16), (166b/17), (167a/16), (179b/11), (179b/16), (182b/4), (79a/2)	t. + e (71b/11), (73b/1), (74a/2)
t. + edüb (97a/11)	t. + i (72a/17), (72b/8)
t. + etdiğinde (174b/13)	t. + inden (76a/2)
t. + etdiğüñ (182b/2)	t. + ède (71a/14), (71b/12), (71b/17), (72a/4)
t. + etdikleri (166b/9)	[= 17]
t. + etmek (101b/9)	ta'rif: < Ar. 1. Yol, usûl. 2. Yelmek, atı hızla koşturmak. 3. Meslek. 4. Vâsita, sebep.
t. + etmeye (193b/10)	t. (144a/11), (176b/17), (176b/5), (41b/3), (74b/13), (78a/5)
[= 40]	t. + i (166b/6), (212b/11), (73a/7), (75b/15)
târi: < Ar. Ansızın çıkan, birden bire görünen şey.	t. + ile (209a/12)
t. + olmaz (105b/11)	t. + inden (4b/8)
t. + olur (176a/8)	[= 12]
[= 2]	ta'rif: < Ar. Hz. Muhammed Mustafâ'ya mensup olan, onunla ilgilenen tarikat, Mustafaviyye tarikatı.
tarid: < Ar. Kovulmuş, çıkartılmış.	t. + yi (130b/8)
t. + ine (213b/8)	[= 1]
[= 1]	taride: < Ar. 1. Av, av hayvanı; av aletlerinin ucuna takılan yem. 2. Bir av aleti. (?)
taride: < Ar. Okları cila edip parlattıkları ağaç.	t. (145b/16)
t. (145b/14)	t. + yi (145b/17)
[= 1]	[= 2]
ta'rif: < Ar. Etrafiyla anlatma, anlatılma, tanımlama; tanım.	ta'rif: < Ar. Etrafiyla anlatma, anlatılma, tanımlama; tanım.
t. + ède (148a/7)	t. + ède (148a/7)
[= 1]	[= 1]
ta'rik: <? Doğandan büyük olan, kanatları şahin kanatlarına benzeyen, bin kuş avladığı söylenen bir kuş türü.	ta'rik: <? Doğandan büyük olan, kanatları şahin kanatlarına benzeyen, bin kuş avladığı söylenen bir kuş türü.
	t.-miş (98a/15)
	[= 1]

tarla: Tarıma elverişli olan, sınırlı ve belirli toprak parçası.

t. + dan (211b/9)

[= 1]

tarlıg : bk. tarlık.

t. + ı (193a/17), (39a/14)

t. + ından (133a/12)

[= 3]

tarlık: Dar olma durumu, darlık.

t. + da (170a/16), (195b/16)

t. + dan (93b/8)

[= 3]

tarrâde : < Ar. Dibi düz bir çeşit hafif kayık.

t. + de (151a/2)

t. + yi (151a/1)

[= 2]

târumâr: < Far. Karmakarışık; dağınık; perişan (tar-mar).

t. + olsun (4a/14)

[= 1]

tarz: < Ar. Tarz, usül, nevi, tip, sınıf, tavır, üslup.

t. + ında (143a/10)

[= 1]

taş: Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb.nden yapılmış kap.

t. + larında (19a/6)

[= 1]

taşaddur: < Ar. Baş sedire geçme, en başta oturma.

t. + eylesen (151b/4)

[= 1]

taşarruf: < Ar. 1. Sahip olma. 2. İdare ile kullanma, tutum.

t. + eder (95b/1)

[= 1]

taşavvur: < Ar. Zihinde şekillendirme, kurma.

t. + eyle (131b/17)

[= 1]

taşdîr: < Ar. 1. Başa koyma, başa geçirme. 2. Kitabın başına önsöz koyma, konulma. 3. Yazma, satır dizme.

t. (1b/11)

[= 1]

taşfiye: < Ar. Saf kılma, kılınma, saflaştırma; temizleme.

t. + édüb (121b/12), (124a/3)

[= 2]

taşhîh: < Ar. Sağlığını iade etme, iyiletme.

t. + edesin (199a/4)

[= 1]

taşma: Bazı hayvanların boynuna takılan, bu hayvanları bir yere bağlamaya, çekip götürmeye yarayan kemer biçiminde bağ.

t. (168b/14)

[= 1]

taşnîf: < Ar. Sınıf sınıf ayırma, sınıflandırma, bölümlendirme.

t. + êtdigi (131a/7)

t. + êtdüm (4b/14)

[= 2]

taşvîr: < Ar. 1. Resmini yapma. 2. Resim, figür. 3. Yazıyla târif etme.

t. + eyledük (115b/8), (115b/9), (89a/4), (91a/5)

t. + eyledüm (34a/11), (38a/2)

t. + olundu (91a/6)

t. + edesin (217a/2)

t. + édüb (121a/10), (34a/13)

[= 10]

taş: Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.

t. (101b/11), (103b/1), (107a/6), (108b/14), (109b/10), (114a/13), (114b/9), (178a/15), (178b/11), (180a/12), (188a/4), (204a/11), (214a/6), (41b/5), (68b/4), (68b/9), (83b/3), (98b/8)

t. + a (212b/4), (94a/12)

t. + dan (104a/17)

t. + ı (179b/7)

t. + lara (114b/8), (119b/1), (24a/4)

t. + ları (178b/9), (18b/7)

t. + ları (179a/5)

t. + tan (178a/17)

t. + u (104b/2), (18b/11)

[= 31]

taşara: Dışarı.

t. (196a/10)

[= 1]

taşlık: Taşlı yer.

t. + da (18b/10)

[= 1]

taşlu: Taşlı, içinde taş bulunan.

t. (99a/3)

[= 1]

taşra : Bir ülkenin başkenti veya en önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi, dışarlık.

t. (104b/5), (111a/9), (113b/13), (137a/5), (178a/1), (187a/12), (187a/15), (196a/10), (203b/1), (204a/4), (205b/2), (205b/3), (207a/12), (207b/11), (207b/12), (208b/9), (68a/13), (68a/13), (70b/15), (78b/12)

t. + da (94a/16)

t. + dan (105a/14), (175a/17)

t. + sı (25a/15), (89b/4)

t. + sından (192b/4)

t. + ya (97b/16), (98a/3)

[= 28]

taḫdur-: Tattırmak, tadına baktırmak.

t.-asın (81b/11)

[= 1]

taḫhīr: <Ar. Temizleme, paklama.

t. + i (205a/1)

[= 1]

ta'ḫīl: <Ar. Çalışmaya ara verme, çalışmayı durdurma.

t. (153b/9), (170a/15)

t. + eyle (155a/15)

t. + eder (192a/9)

t. + edesin (216b/6)

[= 5]

taḫlu: Tatlı.

t. (117b/1), (127a/9), (210a/7)

[= 3]

taḫlu ṣarāb: Tatlı şarap.

t. (127a/9)

t. + ı (117b/1)

[= 2]

taḫvīl: <Ar. Uzatma, uzatılma.

t. + etmegi (186b/12)

[= 1]

taḫvāf: <Ar. İslam dininde hac sırasında Kâbe'nin çevresini yedi kez dönme.

t. + eder (12b/13)

[= 1]

taḫvar: Koyun ve keçiye verilen ortak ad.

t. (87b/11)

t. + ı (146a/9)

- t. + uñ (102a/11)
[= 3]
- tavîl** : <Ar. 1. Uzun. 2. Çok süren.
t. (147b/17), (185a/1)
t. + ola (78b/13)
t. + üñ (147b/17)
[= 4]
- tavîle** : <Ar. 1. Birbiri ardına bağlanmış bir sıra hayvan, hayvan katarı. 2. Tavla, ahır. 3. Çayıra salınan hayvanın ayağına bağladıkları tavla ipi.
t. (27b/7)
t. + ola (15a/11)
t. + sin (95b/5)
[= 3]
- tavşan**: Tavşangillerden, eti yenen, hızlı koşan, postundan yararlanan bir memeli türü (*Lepus europeus*).
t. (89b/5)
t. + ı (213b/4)
[= 2]
- tavşancıl**: Çoğu tavşan avlamakla beslenen kartal, akbaba vb. yırtıcı kuş.
t. (15a/7), (213b/6)
[= 2]
- tavşancıl kuşu**: bk.Tavşancıl.
t. + nuñ (57a/15)
[= 1]
- tay**: Üç yaşına kadar olan at yavrusu.
t. (106b/10), (88a/17), (96b/12)
t. + a (87b/4), (96b/11), (97a/5)
t. + da (123b/14)
t. + dur (171a/8)
t. + ina (178b/11)
t. + laruñ (87b/15)
- t. + umı (13b/13)
t. + uñ (106b/9)
t. + uñı (13b/12)
[= 13]
- taya-**: Dayamak.
t.-ya (196a/16)
[= 1]
- tayaklız**: <Ar. 1. Uyanma, uykudan kalkma. 2. Uyanıklık, açıkgozlük.
t. (155a/4)
[= 1]
- tayan-** Dayanmak.
t.-a (176b/7), (182b/1), (192b/9)
t.-an (105a/11)
t.-asın (135b/6), (183a/8), (184a/2), (196b/16)
t.-duğı (193b/10), (80b/14)
t.-masa (79a/11), (81b/4)
t.-maya (192a/3)
t.-mayasın (132a/14), (132b/2), (135b/4), (196b/1), (196b/16)
t.-maz (192b/14)
t.-miş (183a/10), (80a/17)
t.-mişdur (86a/17)
t.-sa (103b/9)
t.-ub (184a/13)
t.-ur (103a/8), (112a/15), (112a/3), (184a/3), (192b/14), (87a/11), (87a/5)
t.-ursa (104a/9)
[= 32]
- tayana-**: Dayanabilmek.
t.-mazsın (134b/5)
[= 1]
- tayanmak**: Dayanma işi.

t. (103b/5), (135a/13)	t. (69b/12)
t. + dan (104a/17), (136a/5)	[= 1]
[= 4]	tāze: <Far. Taze, bozulmamış, bayatlamamış olan.
ṭayf: <Ar. 1. Uykuda görünen hayal. 2. Korkudan karanlıkta görünen hayalet.	t. (116b/7), (117a/6), (117b/2), (118a/14), (119b/10), (121b/13), (121b/4), (124a/10), (124a/11), (124a/13), (124a/6), (124b/6), (211a/5), (216b/4), (67a/3), (68a/12), (68a/13), (95a/14), (95b/15), (95b/2), (96a/16), (96a/7)
t. (3b/7)	t. + olan (170a/14)
[= 1]	t. + si (95a/12)
ṭayın-: Kaymak, sürçmek; çekinmek.	t. + sini (96a/6)
t.-a (178b/14)	t. + eder (97a/14)
t.-ur (81b/6)	[= 26]
[= 2]	tāzele-: Tazelemek.
ta'yīn: <Ar. Ayırma, belli etme.	t.-ye (72a/7)
t. + eyledi (214b/17)	[= 1]
t. + étdügüñ (216b/5)	tāzelik: Tazelik.
t. + étmişiz (18a/8)	t. (95b/3)
[= 3]	[= 1]
ṭayr: <Ar. Kuş.	tāzī: <Far. Tazı, av köpeği, [tavşan yakalamak için kullanılır].
t. (17b/14), (17b/15), (93b/9)	t. + lerüñ (204b/13)
t. + ı (3a/10)	t. + nüñ (217b/16)
t. + üñ (204a/16)	[= 2]
[= 5]	ta'zīm: <Ar. 1. Büyükleme, ululama, büyük sayma. 2. Saygı gösterme, ikram etme.
ṭayrān: <Ar. Kuşlar.	t. (1b/9)
t. (215a/10)	t. + olunur (138b/16)
[= 1]	[= 2]
ṭayy: <Ar. Katlama, dürüp bükme, sarma, katlama. 2 Atlama, üzerinden geçme.	ta'zīf: <Ar. Bırakıp kaybetme, kaybına sebeb olma.
t. + eder (107b/5)	t. + étmege (176b/5)
[= 1]	[= 1]
ṭayyib: <Ar. İyi, güzel, hoş.	
t. (127a/16)	
t. + ola (95b/8)	
[= 2]	
ṭayyibe: <Ar. bk. ṭayyib.	

tazyīk: < Ar. 1. Daraltma, daralma. 2. Darlaştırma, sıkıştırma. 3. Zorlama, baskı. 4. Sıkıntı verme.

t. (136a/5)

t. + eylese (155b/3)

t. + olmaya (78a/15)

t. + ederse (149a/3), (149a/5)

t. + edesin (78b/16)

t. + étme (78b/12)

[=7]

te'ālā: < Ar. Yüce olan Allah.

t. (15b/17), (2a/10), (2a/15)

[=3]

tebdīl: < Ar. Değiştirme, değiştirilme, başka bir hâle getirme.

t. (182a/14)

t. + eyle (21b/4), (21b/8)

t. + inden (212a/12)

t. + édüb (126b/2)

[=5]

tebdīl-i şekl: < Ar. Şekil değiştirme, kılık değiştirme, şekil değişikliği.

t. + édeler (209a/10)

[=1]

tebevviil: < Ar. İşeme.

t. + eylese (113a/1)

t. + éde (122a/6), (122a/6)

t. + éder (109a/8), (122a/7)

t. + étmek (109a/8)

t. + étmekde (113a/16)

t. + étmekden (109a/14)

[=8]

tebeyyün: < Ar. Meydana çıkma, belli olma, anlaşılma.

t. + den (174a/16)

[=1]

tebrīd: < Ar. 1. Soğutma, soğutulma. 2. Araçılma.

t. + édeler (95a/11)

t. + éder (93b/17)

[=2]

tebşīr: < Ar. Müjde verme, müjdeleme, müjdelenme.

t. + eyle (9a/13)

[=1]

tecāvüz: < Ar. 1. Ötesine geçme, sınırı aşma, atlama. 2. Saldırma, sataşma.

t. + olına (185b/12)

t. + étmez (193b/5)

t. + étse (25b/4)

[=3]

tecdīd: < Ar. Yenileme, yenilenme, tazelenme.

t. + edesin (96a/2)

[=1]

teceddüd: < Ar. Tazelenme, yenilenme, yeni olma.

t. (115a/16)

[=1]

tecennüb: < Ar. Sakınma, çekinme.

t. + edesin (199a/9)

[=1]

tecessüs: < Ar. 1. Yoklama, araştırma, araştırılma. 2. Bir şeyin iç yüzünü araştırıp sırrını çözmeye çalışma; gözetleme.

t. + étmek (208a/4)

[=1]

tecessüs-i umür-ı memleket: < Ar. Memleketin emirlerini, beylerini araştırma.

t. (201b/1)

[=1]

techiz-i rical-i fuḥūl: <Ar. Aygırların ayaklarının birbirine dolanması.

t. (2b/8)

[= 1]

tecribe : <Ar. Tecrübe, deneme, sına.

t. (103a/9), (177b/15), (19b/3), (202b/7), (20a/15), (20b/2), (216a/16), (4b/10), (67a/13)

t. + den (5a/10)

t. + eyle (82b/10)

t. + eyledük (88b/7)

t. + eylesün (181a/11)

t. + olmamış (138a/7)

t. + olunmuş (147b/9)

t. + si (180b/5), (20b/7)

t. + édüb (41a/16)

t. + édüñ (20a/17)

t. + étdüğümüz (115b/2), (21b/13)

t. + étdüğüm (115a/15)

t. + étdüm (108b/5), (155b/1), (67a/10)

t. + étmediler (190a/9)

t. + étmiş (211a/6)

[= 27]

tedāḥūl: <Ar. 1. Birbirinin içine girme. 2. Geri kalma. 3. Bir taksitin ödenmeden ötekinin gelmesi; ödemede gecikme. 4. Yığılıp kalma, birikme. 5. Karışma.

t. + éder (111b/11)

[= 1]

tedārük: <Ar. Tedârik, hazırlama; araştırıp bulma, ele geçirme, edinme.

t. + ine (107b/4)

[= 1]

tedbîr: <Ar. Önlem, hazırlık.

t. (191a/9), (216b/14), (97b/12)

t. + de (202b/1)

t. + eyle (137b/16)

t. + i (138b/10), (156b/6)

t. + inüñ (75a/11)

t. + üñ (79b/1)

t. + édüb (210b/16)

t. + étmek (210b/16)

[= 11]

te'dīb: <Ar. 1. Edeplendirme, edeplendirilme. 2. Terbiye etme, terbiyesini verme; haddini bildirme.

t. (81b/11), (84b/9)

t. + den (82b/7)

t. + eyledi (214b/10)

t. + i (77a/17), (78a/1)

t. + idür (80b/3), (82b/6)

t. + in (216a/17)

t. + ini (19b/3), (20a/5)

t. + olındılar (189b/12)

t. + olunur (82b/15)

t. + üñ (76b/3)

t. + éden (214b/10), (214b/6), (214b/6)

t. + édersin (82b/4)

t. + édüb (203b/9), (76b/4)

t. + étmege (214b/17)

t. + étdüğündendir (77b/17)

t. + étmege (75b/5)

t. + étmeñ (77a/7)

t. + étse (81a/16)

[= 25]

te'dīb-i kıllet: <Ar. Aza kanaat etmeyi öğrenme.

t. + dendür (212b/14)

[= 1]

tednīr-i istidāret: < Ar. Dönen, dolaşan parlaklık, nurun yayılması.

t. + de (54b/5)

[= 1]

tedrīc: < Ar. 1. Derece derece, basamak basamak ilerleme, ilerletme; azar azar hareket.

t. (21a/10)

[= 1]

tedvīr: < Ar. 1. Döndürme, döndürülme, çevirme, çevrilme. 2. Değirmi şekle sokma, sokulma.

t. + idür (106b/1)

t. + inden (149a/6)

[= 2]

te'emmül: < Ar. İyice, etraflıca düşünme.

t. + éde (214a/11), (83a/10)

t. + édüb (83a/11)

t. + étdükdensöñra (83a/12)

[= 4]

tefahhüş: < Ar. İnceden inceye araştırma.

t. (81a/5)

t. + éde (209a/15), (40a/14)

t. + édersin (103a/2)

t. + étmeye (209a/15)

[= 5]

tefāhtān: < Ar. Ucada bulunan iki elmacık kemiğidir aynı zamanda uyluğun başıdır.

t. (33a/4), (33a/5)

[= 2]

tefaqkud: < Ar. Arayıp sorma, arayıp sorulma.

t. + eyle (86a/14)

t. + éde (68b/11), (72a/3), (74a/12), (77b/14)

t. + édesin (135b/5), (216b/14), (68b/8)

[= 8]

tefaqkud-ı ahvāl-i ra'iyet: < Ar. Sürünün hallerinin incelenmesi, bakılması.

t. (201b/1)

[= 1]

tefāvūt: < Ar. 1. İki şeyin birbirinden farklı olması. 2. İki şey arasındaki fark.

t. + inde (195b/2)

[= 1]

tefevvük: < Ar. Üste çıkma, üstün olma, yükselme.

t. (34b/11)

[= 1]

tefrīf: < Ar. Ortalamanın yani vasatın çok altında kalmak, geride kalmak, normalden aşağı olmak.

t. (80b/5)

t. + den (133a/10)

[= 2]

tefsīr: < Ar. 1. Kur'ân-ı Kerîm'in mânâ bakımından îzâhı. 2. Kur'ân'ı îzâh eden kitap.

t. + i (188b/13)

t. + ini (187b/6)

t. + olundu (186a/9)

t. + édüb (170b/12)

t. + étdigüm (186b/6)

t. + étdiler (6a/3)

[= 6]

teftīş: < Ar. Sormak, ayırmak.

t. (103a/2), (81a/5)

t. + étdüm (108b/5)

t. + étmekdür (138a/2)

[= 4]

teğelti: Binek hayvanlarında eğerin altına konulan keçe, örtü, çuha.

t. + sinüñ (76a/12)

[= 1]

teğeltü: "teğelti" Binek hayvanlarında eğerin altına konulan keçe, örtü, çuha.

t. (134a/10), (134a/11), (134a/11),
(134a/15), (134a/16), (134a/16)

t. + den (134a/17)

t. + si (134a/9)

t. + ederse (133b/13)

t. + edesin (133b/12)

[= 10]

te'ḥjīr: <Ar. Sonraya, geriye bırakma, geciktirme, geciktirilme.

t. + i (20a/10)

t. + étmez (208b/12)

[= 2]

tehnā: <Ar. Hoşlanmak, heves.

t. (204a/6)

t. + dur (204a/8)

[= 2]

tehyīc: <Ar. Heyecanlandırma, coşturma.

t. + édüb (80b/15)

[= 1]

teḳaddüm: <Ar. 1. Önce gelme, önce davranma. 2. İleri geçme, ileride bulunma.

t. (132a/13)

t. + eden (88b/8)

t. + edesin (156b/3)

t. + étmegile (171a/12)

t. + étmez (208b/12)

[= 5]

tekellüf: <Ar. Külfetsiz, sıkıntısız.

t. (20b/4)

t. + étmeye (138b/2)

t. + étmezsın (178a/5)

[= 3]

tekellüfsiz: <Ar. + T. Külfetsiz olmayan.

t. (197a/2)

[= 1]

tekellüm: <Ar. 1. Söyleme, konuşma. 2. ed. bir yazarın kendisini ölmüş farzederek yazı yazması.

t. (107b/3)

t. + étdügi (40a/14)

[= 2]

teklīf: <Ar. Yapması için birinden bir iş isteme.

t. + edeler (202b/8)

t. + eder (107b/6)

t. + étme (78a/3)

t. + étmezler (202b/11)

[= 4]

tekmīl: <Ar. 1. Kemâle erdirmeye. 2. Bitirme, bitirilme, tamamlama, tamamlanma. 3. Tam, eksiksiz, bütün, hep.

t. + édüb (4a/2)

[= 1]

tekrār: <Ar. Aynı olayın, işin, hareketin yeniden ortaya çıkışı, tekrarlanması.

t. (120b/5), (127a/1), (137b/15), (149a/8),
(41a/4), (41a/6), (41b/10), (70a/6),
(95a/11), (97b/10), (97b/11)

t. + eyle (137b/17), (137b/17)

t. + edesin (119a/1)

[= 14]

teḳşīr-i ḥuyūl: <Ar. Atlı alayların kırılması.

t. (2b/8)

[= 1]

teḳbīsliḡ: <Ar. + T. Ayıbını, kusurunu örtterek bir şeyi sahtelendirme.

t. + i (202b/4)

[= 1]

telef: <Ar. Telef olma, helak olma, tahrip olma, hasar, kayıp, ziyan.

t. + e (185b/12)

[= 1]

te'lîf: <Ar. Uzlaştırma, barıştırma.

t. (131a/6)

t. + êtmîşdür (3a/11)

[= 2]

te'fîl: <Ar. Tüm bedende görülebilen, daha çok erkeklik organında ve hayalarda görülen, yarılacak kadar çok şişip irin, sarı su ve ince kan akmasına sebep olan bir hastalık.

t. (111a/4)

t. + üñ (111a/4)

[= 2]

telkîh: <Ar. 1. Aşı yapma, aşılama; aşılama. 2. Dişi meyveye erkek meyvenin tozunu aşılama, döllendirme.

t. + éder (202a/4)

[= 1]

telyîn: <Ar. 1. Yumuşatma, yumuşatılma. 2. Liynet verme, içi yumuşatma, kabızlıktan kurtarma.

t. + idür (76a/12)

t. + édeler (119b/4)

t. + éder (117a/2)

[= 3]

temâşîl: <Ar. Timsaller, suretler, resimler, semboller.

t. (83b/3)

[= 1]

temâşâ: <Ar. 1. Bakıp seyretme, 2. Gezme.

t. (214b/16)

[= 1]

temekkün: <Ar. Mekânlanma, yerleşme, yer tutma.

t. (198b/6)

t. + i (206a/6)

[= 2]

temîmî: <Ar. 1. Temim kabilesinden olanlar. 2. Sırtı pek, sağlam adam.

t. + den (59a/2)

[= 1]

temkîn: <Ar. 1. Ağır başlılık. 2. Hastalığın bir yere yerleşmesi.

t. (201b/4)

[= 1]

temrîn: <Ar. İdman ettirme, tekrarlatarak çalıştırma, adet edinme.

t. (185b/7)

[= 1]

temyîz: <Ar. 1. Ayırma, ayrılma, seçme, seçilme. 2. İyiyi kötüden ayırdetme.

t. + édüb (67b/1)

t. + étmekden (86b/8)

[= 2]

tena'um: <Ar. Nîmet içinde, bolluk içinde bulunarak rahat etme.

t. (21a/9), (21b/3)

t. + da (21a/7)

t. + e (21a/4), (21b/2)

[= 5]

tenâvül: <Ar. Alıp yeme, alınıp yenilme.

t. + éder (17b/4), (26b/7)

t. + éderler (136b/5)

t. + étdükde (68a/3)

t. + étmekde (19a/8)

[= 5]

tenāvül-i a'dā': < Ar. Düşmanların, yağların alınıp yenilmesi.

t. + dan (203b/1)

[= 1]

tenbīh: < Ar. 1. Uyandırma, uyarma, uyarı. 2. Bir işin yapılmasını, bırakılmasını, veya o işten vazgeçilmesini tekrar tekrar hatırlatma.

t. (130b/13), (77a/7)

t. + den (208b/14)

t. + i (151a/5)

t. + edeler (204a/2)

t. + ederlerdi (205b/7)

[= 6]

teneffüs: < Ar. 1. Nefes, soluk alma. 2. Dinlenme.

t. (115a/2)

t. + eyledi (83a/11)

t. + eyleye (78a/16)

t. + éde (137a/3), (70a/1), (71b/14)

t. + edemez (68a/11)

t. + éder (115a/2)

t. + étdükde (111a/7)

t. + étdükdenşonra (70b/15)

t. + étdüre (70a/9)

t. + étdürüb (70a/3), (70b/13)

[= 13]

teneffüs-i şedīd: < Ar. Şiddetli nefes alma.

t. (83a/11)

[= 1]

tenezzüh: < Ar. Gezinti.

t. (204a/5)

[= 1]

tenfīz-i aḥkām: < Ar. Hükümlerin uygulanması, yerine getirilmesi.

t. + dur (202a/2)

[= 1]

tenhā: < Ar. 1. Yalnız, ıssız, boş. 2. Yalnız, tek.

t. (136b/6), (77a/4)

t. + da (207b/3), (207b/5), (207b/6)

[= 5]

tenkīye: < Ar. 1. Ayıklayıp temizleme. 2. Kalın bağırsağa su verme ve bu iş için kullanılan alet.

t. + édüb (116a/12)

[= 1]

tenkīş: < Ar. Azaltma, kısma, indirme, eksiltme, eksiltme.

t. + inden (203a/3)

[= 1]

tenzīl: < Ar. 1. İndirme, azaltma, aşağı düşürme. 2. Kur'ân-ı Kerim.

t. (2a/9)

[= 1]

ter: Derinin gözeneklerinden sızan, kendine özgü bir kokusu olan, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı, arak.

t. (110a/17)

t. + i (70a/1)

t. + ini (71b/15)

[= 3]

terāḥī: < Ar. 1. Gevşetme, gevşeklik gösterme. 2. Geri çekilme, geri durma. 3. Gecikme.

t. (147a/17)

[= 1]

terakḳī: < Ar. 1. Yukarı kalkma, yükselme. 2. İlerleme.

t. + éder (215a/15)

[= 1]

terbī': < Ar. 1. Dörtleme, dörde çıkarma. 2. Dörde bölme.

t. + de (56a/10)

t. + i (171b/5)

[=2]

terbiye: <Ar. 1. Besleyip büyütme, beslenip büyütülme, görgü alıştırma. 2. Eğitim.

t. (115b/3), (20a/5), (76a/11)

t. + eylediler (115b/4)

t. + olunur (212b/17)

t. + olunan (84b/17)

t. + olundum (206a/13)

t. + olunması (67b/8)

t. + si (215a/11)

t. + edecek (71a/10)

t. + eden (67a/15), (67b/7), (83a/7)

t. + eder (67b/3)

t. + edersin (126a/15)

t. + edüb (85b/13), (87b/7)

t. + êtdigi (37a/14)

t. + êtmege (81b/6)

t. + êtmeği (67a/14)

t. + êtmekdür (189a/15)

t. + êtmeye (67b/14)

t. + ye (81b/17)

[=23]

terceme: <Ar. Tercüme, çevirme.

t. (13b/3), (16a/7), (28a/16), (31a/13)

t. + sine (131a/4), (3a/17)

t. + êtmege (3a/11)

[=7]

terceme-yi kitâb: <Ar. Kitap tercümesi.

t. (4b/1)

[=1]

tercîh: <Ar. Üstün tutma, çok beğenme.

t. + eder (13a/9)

t. + êderin (13b/10)

t. + êdesin (148b/4)

t. + edüb (13b/12), (152b/5), (15a/7), (18a/13)

t. + êtmeyesin (95b/3)

[=8]

tercüme: <Ar. Çeviri. Bk terceme.

t. (171a/4), (201b/17)

t. + olunub (131a/3)

[=3]

terdād: <Ar. Tekrar.

t. + a (71b/12)

[=1]

terdīd: <Ar. 1. Reddetme, geri çevirme, geriletme. 2. Geri atma, püskürtme. 3. Tekrar tekrar çevirme.

t. + êtdügi (59a/5)

[=1]

tereddī: <Ar. Soysuzlaşma, yozlaşma.

t. + den (57a/10)

[=1]

tergīb: <Ar. Arzu ettirme, istek verme, isteklendirme.

t. (3b/1)

t. + eylediler (191a/1)

t. + êde (188a/10)

t. + edüb (203b/15), (130b/11), (201b/2)

[=6]

terk: <Ar. 1. Terk etme, bırakma, vazgeçme. 2. Yük hayvanının bacaklarının ağır yük veya hastalık sonucu kötürüm veya sakat kalması.

t. + eyle (147a/12), (155a/16)

t. + eyledi (189a/3)

t. + eylediler (190b/5), (190b/9)

t. + olunur (41a/3), (41a/4), (41a/5), (41a/6), (41a/7)

t. + olub (103a/1)
t. + olundu (191b/1)
t. + éde (147b/7), (41b/7), (75a/7)
t. + édecek (123a/2)
t. + éder (137a/12), (215b/16),
(82b/3), (95a/16)
t. + édersin (149a/5), (151b/5), (96b/4)
t. + édesin (197a/4), (216b/2), (95a/10)
t. + édüb (155b/10), (77a/7)
t. + ét (78a/16)
t. + étdügi (189a/7)
t. + étdüm (5a/11)
t. + étdüre (84a/5)
t. + étmedüm (37b/16)
t. + étmek (102b/15), (187a/13), (83a/2)
t. + étmekden (102a/16)
t. + étmem (187b/6), (187b/7)
t. + étmeyesin (95b/9)
t. + étmeyevüz (58b/7)
[= 41]

terki: 1. Eyerin arka bölümü. 2. Binek hayvanının sağrısı.

t. (103a/12)
t. + sine (184a/16)
[= 2]

terkīb: < Ar. 1. Birkaç şeyi birleştirip karışık bir şey meydana getirme 2. Birleştirme.

t. (195a/1)
t. + ini (23a/7)
t. + olunmuş (195a/9)
t. + édersin (196a/4)
[= 4]

terkī: < Ar. Kişi adı. (?)

t. + zikreyledi (212b/8)

[= 1]

terle-: Terlemek.

t.-r (109a/9), (109b/17)

t.-ye (73a/15), (99a/13)

[= 4]

terled-: Terletmek.

t.-ecek (71a/10)

[= 1]

terletmek: Terletme işi.

t. (67a/17)

[= 1]

ters: Hayvan pisliği.

t. + i (214a/3), (214a/6)

t. + ini (119b/2)

[= 3]

tersle-: Hayvanın dışkısını yapması.

t.-dügi (214a/6)

[= 1]

terslen-: Pislenmek, dışkısını yapmak.

t.-se (214a/6)

[= 1]

tervīh: < Ar. 1. Râyiha, koku verme, verilme, kokusunu artırma. 2. Rahat-landırma, rahatlandırılma.

t. (71b/9)

t. + éde (71b/5)

[= 2]

tesbīh: < Ar. 1. "Sübhânallah" kelimesini söyleyerek Allah'a ta'zîm etme. 2. Tespih.

t. + éderdi (12a/10)

t. + éderin (108a/7)

[= 2]

tesdîd: <Ar. 1. Uzunluğuna doğrultma, doğrultulma. 2. Hayırlı işe doğru yöneltme.

t. (144a/12), (152b/6), (153a/7), (167b/12)

t. + de (142b/1)

t. + e (166b/17)

t. + eyle (146b/14), (146b/17), (147a/5), (154b/7)

t. + eylese (167b/13)

t. + i (131a/9), (153a/2)

t. + éder (154b/7), (207b/10)

t. + édersin (145a/3), (150b/3), (153a/6)

t. + édesin (148b/12)

[= 19]

tesdîd-i ħorāsānî: <Ar. Bir atış şekli.

t. (151a/12), (154b/7)

t. + de (143a/9), (144a/1), (151a/3)

[= 5]

tesdîd-i muħdeḡ: <Ar. Bir atış şekli.

t. (144a/7)

[= 1]

tesdîd-i saġrî: <Ar. Bir atış şekli.

t. (145a/3), (151a/4), (167b/13)

t. + dür (152b/9)

[= 4]

tesdîd-i saġrîyi muħdeḡ: <Ar. Bir mızrak atışı.

t. (153a/1)

[= 1]

tesdîd-i şāmî: <Ar. Bir mızrak atışı.

t. (152b/1), (153a/10)

t. + nūḡ (153a/8)

[= 3]

teselsül: <Ar. 1. Zincirleme, zincirleme gitme. 2. Birden çok kimsenin bir borçtan dolayı sorumlu olması.

t. (156b/1)

[= 1]

teshîr: <Ar. Zapt ve istîlâ etme, ele geçirme, elde etme.

t. + eyledi (108a/7)

[= 1]

te'sîr: <Ar. 1. Alamet, nişan bırakma. 2. İşleme, dokunma; içe işleme.

t. + eyledi (207a/5)

t. + i (190a/12)

t. + in (178b/7)

t. + éder (178b/6), (199a/9)

t. + étmediyse (41b/9)

t. + étmeye (178b/11)

t. + étmez (169a/16), (57a/12), (57a/13)

[= 10]

te'sîs: <Ar. Temel atma, kuruluş, kurum.

t. (191a/1)

[= 1]

teskîn: <Ar. Sakin kılma, yatıştırma.

t. + éder (97a/14)

[= 1]

teslîḡ: <Ar. 1. Üçleme, üçe çıkarma. 2. Şarabı, üçte biri uçuncaya kadar kaynatma. 3. Hıristiyanlıkta Allah'ın üç olduğuna inanma.

t. (56a/10)

t. + ine (39b/7)

[= 2]

tesmiye: <Ar. 1. Ad koyma, adlandırma, isim verme. 2. Besmele çekme.

t. + olındı (12b/4)

t. + olunmaz (40b/14)

t. + olunur (108b/3), (113b/10), (41b/12), (41b/12), (56a/13), (56a/4)

t. + olundu (171a/10), (3b/2)	t. + i (95a/8)
t. + olunduğı (67a/1)	[= 1]
t. + olunmuşdur (17b/14)	teşebbük: < Ar. 1. Karışmak, birbirine geçmek. 2. Şebekeleşme, ağ şeklini alma.
t. + olunur (51a/2), (67a/1)	t. (95a/8), (95a/8)
t. + eder (139a/2)	[= 2]
t. + ederler (108b/2), (48b/2)	teşemmüm: < Ar. Koklama.
t. + édüb (2a/1)	t. + eder (111b/12)
t. + yi (208b/13)	[= 1]
[= 19]	teşmîr: < Ar. Sıvama, sıvanma.
teşkiye: < Ar. İkilenen.	t. + i (145b/10)
t. + sidür (16b/13)	t. + édüb (145b/7)
[= 1]	[= 2]
tesviye: < Ar. Beraber etme, düz etme, düzleme.	teşrif: < Ar. 1. Şerefendirme, şerefendirilme, şeref verme, verilme. 2. Gelmesiyle bir yere şeref verme, gelme; gitme.
t. + étmekden (191a/14)	t. + den (170b/7)
[= 1]	[= 1]
teşbîh: < Ar. Benzetme, benzetilme.	teşvîş: < Ar. Karıştırma, karmakarışık etme.
t. + e (136b/17)	t. + olmaya (40a/12)
[= 1]	[= 1]
teşbîk: < Ar. 1. Karışmak, birbirine geçmek. 2. Şebekeleştirme, ağ şekline koyma, koyulma.	tevâbîf: < Ar. 1. Bir kimsenin hizmetinde bulunanlar, birinin adamları. 2. Bir kimsenin mesleğini tutanlar, fikir bakımından ona bağlı olanlar.
t. (101a/13)	t. + inden (211a/5)
t. + üñ (114b/2)	[= 1]
[= 2]	tevak্কuf: < Ar. 1. Durma, eğlenme, bekleme. 2. (-e) bağlı olma.
teşci: < Ar. Şecâatlendirme, şecaat ve cesaret verme, verilme, gayrete getirme, getirilme.	t. + étmedi (80a/10)
t. (203b/3)	[= 1]
[= 1]	tevâlül: < Ar. Dişilik uzvunun görünen kısmının en altında bulunan ince şey.
teşdîd: < Ar. 1. Şeddetlendirme, şiddetlendirilme, şiddet ve kuvvet verme, verilme. 2. Şeddeleme, şeddelenme.	t. (33a/14), (33b/6)
t. + idür (197a/5)	[= 2]
t. + ile (184a/4)	
[= 2]	
teşebbüg: bk. teşebbük.	

tevbe: <Ar. Tırnağın içinde, daha çok ortasında görülen, sarı su akıtan, üzerinde büyükçe et biten bir yara.

t. (114b/11), (124b/14), (124b/15)

t. + nün (114b/10)

[= 4]

tevbe süresi: <Ar. Tevbe suresi.

t. + nde (9a/7)

[= 1]

teveccüh: <Ar. 1. Çevrilme, yönelme, doğrulma. 2. Bir yere doğru hareket etme. 3. Güler yüz gösterme, yakınlık duyma; hoşlanma, sevgi.

t. + eyledi (189a/6)

t. + eylemişdür (209b/2)

t. + i (204b/6)

t. + éde (151a/3)

t. + édeler (166b/3)

[= 5]

tevehhüm: <Ar. Kurma, kuruntuya düşme.

t. + éder (83b/9)

[= 1]

tevessüf: <Ar. Deride pullanmaya neden olan bir hastalık.

t. (101a/13)

[= 1]

tevfik: <Ar. Uydurma, uydurulma, uygunlaştırma.

t. (131a/10), (15b/3), (6a/11)

t. + den (208b/13)

[= 4]

tevhid: <Ar. Bir kılma, bir etme birleştirme.

t. + eyledi (130b/17)

[= 1]

tevilât-ı kâzibe: <Ar. Yalan söyleme, sözü çevirme.

t. + yi (4b/10)

[= 1]

tevtir: <Ar. Kazık kakma, yay gibi germe.

t. + i (196b/1)

[= 1]

te'yid: <Ar. Kuvvetlendirme, sağlamlaştırma.

t. + eyledi (130b/13)

t. + eylesün (131a/10)

[= 2]

tezekkür: <Ar. 1. Hatıra getirme. 2. Bir meseleyi konuşma, bir mesele konuşulma.

t. + éderler (6a/7)

[= 1]

tezvîc: <Ar. 1. Kocaya verme, evlendirme. 2. Birine eş olma, nikahlanma, eş kılma.

t. + étdükdenşonra (12a/16)

[= 1]

tübâf: <Ar. Tabiâtlar, yaratılışlar, âdetler.

t. (138a/7)

[= 1]

tıfl: <Ar. 1. Kırk günlük at yavrusuna verilen isim. 2. Herhangi bir şeyin küçüğü, bebek.

t. (42a/6)

[= 1]

tıkl-: Tıklamak.

t.-ur (109b/8)

[= 1]

tılâ : <Ar. "Tılâ" 1. Sürülecek şey. 2. Mâdeni parlatacak mayi (sıvı) yaldız. 3. Sürülecek merhem, yağ, ilâç. 4. Cila verecek boya.

t. + olunan (127a/14)

t. + édeler (115b/14), (121a/2)

t. + édesin (118b/17), (122b/5), (126b/6), (126b/7), (127a/11), (74a/17), (74b/3)

t. + y1 (74a/15)

[= 11]

tılķān: Ar 1. Çözmek , salınmak ,çeylan gibi sıçramak. 2. Atın ön iki ayağını kaldırıp birleştirerek koşması, atın koşarken şaha kalkması.

t. (135b/11), (137a/5), (78a/9)

[= 3]

tılķ-ı sānī: < Ar. İkinci bırakış, ikinci salıveriş.

t. + de (184a/9)

[= 1]

tırād: < Ar. Kısa mızrak, harbe.

t. + a (145b/14), (151a/5)

t. + olsun (167a/9)

[= 3]

turf: < Ar. İyi bir at cinsi, atın iyisi, soylu hayvan, küheylan, nadir bulunan şey.

t. (14a/3)

[= 1]

tırmalamak: Tırnaklarıyla çizmek veya hırpalamak, tırnaklamak.

t. + dan (169a/16)

[= 1]

tırnağ: bk. tırnaç.

t. + a (122b/12), (14a/9), (16a/16), (23b/4), (24a/15), (35a/13), (90a/3), (90a/5), (97b/7), (98a/10), (98a/16), (98a/5), (99a/1)

t. + ı (103b/1), (107a/13), (107a/4), (16a/13), (171b/6), (196a/13), (35b/16), (35b/17), (90a/10), (90a/12), (90a/15), (97b/6), (97b/6), (97b/6), (98a/12), (98a/4), (98a/8), (98b/13), (98b/14), (98b/4), (99a/2)

t. + ın (97b/4), (98a/5)

t. + ımı (97a/17)

t. + ını (31a/9)

t. + u (105b/13), (106b/12), (106b/14), (106b/17), (107a/10), (107a/11), (107a/2), (107a/5), (112b/2), (114b/11), (114b/6), (125b/10), (125b/8), (18a/3), (198b/9), (30b/5), (31a/1), (39a/10), (39a/10), (39a/14), (39a/5), (39b/8), (90a/11), (90a/6), (90b/3), (97b/17), (97b/4), (97b/7), (98a/6), (98b/4), (98b/9)

[= 69]

tırnaç: İnsanda ve birçok omurgalı hayvanda parmak uçlarının dış bölümünü örten boynuzsu tabaka.

t. (102b/13), (106b/13), (106b/13), (106b/15), (106b/16), (106b/16), (107a/1), (107a/11), (114b/8), (125b/10), (198b/10), (198b/8), (30b/7), (39a/12), (90a/11), (90a/8), (96a/15), (97b/10), (97b/16), (98a/14), (98a/6), (98a/9), (98b/2), (98b/6), (99a/10), (99a/8), (99a/9)

t. + da (103a/15), (103b/2), (104a/10), (106b/13), (107a/1), (114b/10), (97b/15), (97b/7)

t. + dan (99a/16)

t. + dur (30b/2)

t. + ında (16b/3)

t. + lar (89a/2)

t. + ları (15a/3), (215b/5), (24b/5), (35b/4), (36a/4), (37a/16), (57a/15), (58b/15), (67b/11), (89a/2)

t. + larına (96a/13)

t. + larından (124b/5), (35b/16)

t. + larını (112b/1), (125a/9)

t. + larının (16b/10)

t. + ların (24b/2), (35a/14), (88b/17), (90b/8)

[= 59]

tīb: < Ar. Güzel koku, güzel kokulu nesne, güzel kokusu için sürülen şey.

t. (78a/17)

[= 1]	t. (71a/6)
ticâret: <Ar. Ürün, mal vb. alım satımı.	t. + êde (73b/10)
t. (4b/13), (6b/5)	t. + êdesin (68b/16), (99a/1)
t. + dūr (6a/16)	t. + êtdürürdi (12a/7)
t. + e (6b/5)	t. + êtmekden (216a/16)
[= 4]	[= 6]
tīg: <Far. Kılıç.	tīmşāl: <Ar. 1. Suret, resim. 2. Sembol, simge.
t. (130b/15)	t. (172b/12)
t. + i (4a/17)	[= 1]
[= 2]	tin: <Ar. İncir.
tīg-i ‘adālet: <Far. + Ar. Adaletin kılıcı.	t. + ola (30a/12)
t. (205a/1)	[= 1]
[= 1]	tirmāhin: <Far. 1. Bir tür kılıç. 2." Tır-mah" Her ayın 13. günü Mecusilerin bayram ettikleri gün. 3. "tır-i mahi" Bir çeşit üzüm ve havuç.
til‘ā: <Ar. Yüksek tarafı ince, kökü kaba, kalın olan boyundur.	t. (175a/17)
t. (27b/2), (27b/4)	[= 1]
[= 2]	tiryāk: <Ar. 1. Zehirlenmeye ve bâzı hastalıklara karşı kullanılan macun. 2. Panzehir. 3. Afyon.
tilki üzümü: <Ar. Uzun salkımlı bir çeşit üzüm.	t. + ıdur (123a/12)
t. + nūḡ (119a/10)	t. + lar (208b/7)
[= 1]	[= 2]
tilki üzümü: <Ar. Uzun salkımlı bir çeşit üzüm.	tīz: <Far. 1. Tez, çabuk. 2. Keskin. 3. Sık.
t. + ḡ (119b/6)	t. (104b/16), (108b/12), (109a/11),
[= 1]	(109a/11), (114b/5), (120b/15), (123a/16),
tilki kıyruḡı üzümü: <Ar. Uzun salkımlı bir çeşit üzüm.	(137a/14), (140b/3), (145b/12), (166b/7),
t. + nūḡ (115b/13)	(166b/9), (167b/6), (198b/9), (209a/9),
[= 1]	(212b/14), (23b/13), (68a/13), (72a/12),
tilv: <Ar. Arkası, sonu, sonrası.	(72a/7), (75b/13), (7b/9), (86b/6), (96b/17)
t. + idür (200b/14)	t. + degildür (194b/10)
[= 1]	t. + dūr (194b/10)
tīmār: <Far. 1. Yara bakımı. 2. Ağaç bakımı. 3. Hayvanı temizleme, tımar. 4.Beslediği sipahilerle harbe giden beylere -öşrünü almak üzere- ayrılan arazî.	[= 26]
	tīz tīz: <Ar. Çabuk çabuk.
	t. (23b/11)
	[= 1]

tizgin: Dizgin, gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yönlelmeye yarayan kayış.

t. + de (81b/16)

[= 1]

tizliĝ: < Ar. Çabukluk.

t. + ıla (216b/4)

[= 1]

toĝ: Top.

t. (187a/12), (5a/4)

[= 2]

tobra: Genellikle pamuk ve kıldan dokunmuş, türlü boy ve biçimde, ağzı büzülüp bağlanabilen araç.

t. (68a/9)

t. + da (68a/10)

t. + yı (69b/3)

t. + sını (70b/3)

[= 4]

tobrasız: Torbasız.

t. (68a/9)

[= 1]

toĝm: < Far. Tohum.

t. + ı (120b/1), (95b/1)

t. + ından (121b/8), (123b/7), (126b/16)

t. + ını (122a/15)

t. + lar (120b/12)

[= 7]

toĝmi'l-hādī: < Far. + Ar. Birinci tohum, filizlenme.

t. (3a/5)

[= 1]

toĝ-: Doğmak.

t.-a (89a/1)

t.-an (89a/1)

t.-ar (106a/12), (118b/15), (89a/4)

t.-dı (12b/6), (12b/7)

t.-duĝı (57b/3)

t.-duĝında (216b/13)

t.-duĝda (106b/10)

t.-mıĝ (59a/16)

[= 11]

toĝan: Doĝan kuşu.

t. (181a/16), (204b/13), (205a/8), (212b/13), (212b/15), (214a/8), (214a/9), (215a/10), (215a/17), (215b/13), (215b/15), (215b/16), (216a/2), (216a/2), (216b/9), (42a/1), (82a/10)

t. + a (213a/10), (214a/9), (215b/17)

t. + dan (212b/9)

t. + dur (212b/15), (213a/1), (213a/4), (213a/7), (213a/8), (215a/16)

t. + ı (211a/9), (216a/17)

t. + lar (204a/16), (214a/16)

t. + lardan (205b/4), (214b/1)

t. + ları (215a/13)

t. + laruĝ (215a/15)

t. + uĝ (213a/9), (215a/2), (215a/7), (215b/13), (216a/17), (216a/8), (216b/1)

[= 42]

toĝancı: Doĝancı.

t. + ya (216a/5)

[= 1]

toĝca: "Doĝca" At, eşek vb. hayvanlarda soĝuk almaktan, terli ve yorgunken su içmekten ileri gelen bir hastalık, zatürre.

t. (104b/13)

[= 1]

toĝra-: Doĝramak.

t.-ya (68a/15)

t.-yasın (96a/17)	[= 1]
t.-yub (124a/6)	toğur-: Doğurmak, yavrulamak.
[= 3]	t.-miş (18a/5), (18a/7), (97a/4)
toğran-: Doğranmak.	t.-sa (41b/16)
t.-miş (69a/11), (96b/3)	[= 4]
[= 2]	toğurma: Doğurma işi.
toğru : Doğru.	t. + sı (40b/16)
t. (132a/11), (134b/4), (135b/3), (135b/4),	[= 1]
(136b/17), (148b/1), (149a/1), (167a/9),	toğurmak: Doğurma işi.
(168b/7), (183a/1), (183a/6), (192a/1),	t. (41b/15)
(192a/3), (192a/8), (197a/13), (199a/17),	[= 1]
(200a/5), (84a/11), (89b/6)	tok: Tok, aç olmayan.
t. + ola (150b/1)	t. (14b/12), (96a/10)
t. + olasın (181b/10)	[= 2]
t. + olunca (154b/15)	tokan-: Dokunmak.
t. + olur (136a/2)	t.-maya (140b/11)
[= 23]	t.-maz (169b/3)
toğrul- : Doğrulamak.	t.-ur (169b/1)
t.-ub (211a/15)	[= 3]
t.-ur (104b/12), (98a/3)	tokaşmak: Dokunmak, ellemek, rahatsız etmek.
[= 3]	t. (185b/13)
toğru: Doğru.	[= 1]
t. (135a/10), (135a/4), (135a/8), (155b/11),	tokın-: Dokunmak.
(98b/4)	t.-a (94a/17), (96a/9)
[= 5]	t.-an (104b/1)
toğrud-: Doğrultmak.	t.-ub (96a/13), (98b/8)
t.-a (196a/14)	t.-ur (102b/13), (104b/16), (113a/5),
t.-asın (81a/1)	(187b/10), (187b/11), (187b/8), (98a/14)
[= 2]	[= 12]
toğrulmağ: Doğrulma işi.	toksan: Doksan.
t. + a (111b/17)	t. (192a/7)
[= 1]	[= 1]
toğrulmak: Doğrulma işi.	toksan tokuz: Doksan dokuz sayısı.
t. + da (183b/16)	

t. (192a/7)	t.-dı (209b/12)
[= 1]	t.-miş (172b/5), (25b/1), (89b/10), (89b/9)
toğun- : Dokunmak.	[= 6]
t.-a (169b/6)	tolaş- : Dolaşmak.
t.-duğda (133a/17)	t. (85a/2)
t.-masun (212b/4)	t.-a (155b/2)
t.-maya (104a/8), (177a/13), (68a/6), (73b/13), (83b/5), (94a/12), (97b/8)	t.-an (32a/3)
t.-mayacak (79b/15)	t.-duğı (114b/4)
t.-sa (114a/15)	t.-ub (114b/2)
[= 12]	t.-ur (105a/1)
toğunmak : Dokunmak.	[= 6]
t. + dan (104a/11), (119b/2), (198b/16), (98b/5)	tolaşdur- : Dolaştırmak.
t. + dur (107a/14)	t.-ub (104a/6), (179a/12)
t. + sız (77a/2)	[= 2]
[= 6]	tolaşık : Dolaşık.
tokuşmak : Tokuşmak.	t. (80b/17)
t. + dan (111b/11)	[= 1]
[= 2]	tolaşmağ : Dolaşmak.
toköz : Dokuz sayısı.	t. + ı (140b/8)
t. (115b/15), (119a/5), (123b/9), (127a/4), (12a/13), (16b/17), (16b/17), (17a/5), (17a/7), (192a/7), (42a/9)	[= 1]
t. + uncu (17b/1), (42b/6)	toldur- : Doldurmak.
[= 13]	t.-a (69a/11)
toköz yüz : Dokuz yüz sayısı.	t.-asın (98b/17)
t. (12a/13)	t.-ub (132b/7), (177b/2)
[= 1]	t.-urdu (81a/16)
toğunma : Dokunma işi.	t.-ursın (80a/15)
t. + sından (18b/11)	[= 6]
[= 1]	toğa : <Ar. Düşman silahından korunmak için demirden yapılmış, kimilerinde altın ve gümüş kakmalar bulunan başlık, miğfer.
tol- : Dolmak.	t. + laruğ (22a/6)
t.-acağ (85a/2)	[= 1]
	tolu : Dolu.

t. (23b/15), (67b/16)	[= 5]
t. + olsa (23b/3)	topuk : Dopuk.
[= 3]	t. (17a/5), (24a/16), (98b/9)
tolun- : Dolunmak.	t. + da (17b/12)
t.-ınca (12a/10)	t. + ları (16a/15), (89b/16)
[= 1]	t. + laruğ (35b/12)
tomca : <? Zihgir (?)	[= 7]
t. (196a/6)	torva : <? Torba.
t. + larımı (196a/5)	t. + yı (100b/9)
[= 2]	[= 1]
toņ- : Donmak.	toy : Toygillerden böcek ve tane ile beslenen, eti için avlanan, kızıl tüylü, kartaldan büyük bir kuş; yaban kazı.
t.-miş (115a/14)	t. + a (213a/17)
[= 1]	[= 1]
tonlu : Donlu. (At donu.)	toy- : Doymak.
t. (15a/17)	t.-ar (215b/15)
[= 1]	t.-duğı (68b/7)
top : Top.	t.-ınca (37a/16), (69a/10), (116b/17), (70a/8)
t. (165a/2), (186b/16), (187b/11), (187b/15), (188a/1), (188a/15), (188a/17), (188b/1), (188b/3), (82a/9)	t.-maz (113b/6)
t. + ı (186b/10), (186b/9), (187a/3), (187b/8), (188a/15)	[= 7]
t. + uğ (187a/1)	toyur- : Doyurmak.
[= 16]	t.-ur (13a/8)
toprak : Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü.	[= 1]
t. (211b/14), (68a/4), (94a/12), (98b/10)	toz : Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak.
t. + dan (68a/4), (94a/2)	t. (13b/16), (14b/7), (194a/10), (194a/11)
[= 6]	t. + ı (10b/3), (15a/3)
topuğ : Dopuk.	[= 6]
t. + a (33b/15), (35a/14)	tüba : <Ar. Cennet'de Sidre'de bulunan ve dalları bütün Cenneti gölgeleyen ilâhi ağaç.
t. + ı (17a/8), (24a/14), (35b/12)	t. (124b/14)
	t. + yı (124b/15)

[= 2]

udağ: bk. udak.

t. + ı (111b/1), (214a/1)

t. + ın (82a/5)

t. + un (26b/6)

t. + uğ (112a/12), (26b/3)

[= 6]

udak: Ağzın, dişleri örten ve dışarıya doğru az veya çok kıvrılan üst ve alt kenarlarından her biri, dudak.

t. + dur (26b/7)

t. + ları (102b/9), (112b/7)

t. + larında (114a/5)

t. + larınıç (112b/9)

[= 5]

udaklı: Dudaklı.

t. (89a/9)

[= 1]

ufeyl : < Ar. 1. Dalkavuk zümresinin pîri sayılan kimsenin adı. 2. Küçük çocuk. 3. Yemeğe gelen misafir.

t. (15a/11)

[= 1]

uhfetü'l-mülük ve's-selaşın: < Ar. Emir Hacıp Aşık Timur'un "umdetü'-müluk" adlı eserinin Türkçeye çevrilmiş hali.

t. (3b/1)

[= 1]

ül: < Ar. 1. Uzunluk, boy. 2. Zaman çokluğu, uzun müddet.

t. (151a/16), (153b/12), (153b/4), (153b/5), (30a/11), (38a/6), (67a/11)

t. + da (36b/2)

t. + ı (36b/11), (38b/12)

t. + ına (39b/6), (39b/9)

t. + uğ (38a/17)

[= 13]

ulak: "Tuluk" 1. şakak. 2. Yanak.

t. (114a/1), (89a/17)

[= 2]

ülen: < Ar. Boyca, boyuna, uzunluğuna.

t. (105a/6), (107a/2), (111b/16), (58b/3)

[= 4]

ül-ı nehâr: < Ar. Günün ortasının uzunluğu.

t. + da (88a/7)

[= 1]

ül-ı 'ömr: < Ar. Ömür uzunluğu.

t. + imüzde (115b/4)

[= 1]

ulü': < Ar. Doğma, doğuş.

t. (3b/12)

t. + étmezden (96a/2)

[= 2]

uman: Duman.

t. (209b/12)

[= 1]

umüh : < Ar. Yüksek bir şeye göz dikip bakma.

t. + ıdur (35a/16)

[= 1]

unbüb: < Ar. 1. İncik kemiği. 2. Ayakları uzun at.

t. + ı (39b/5)

[= 1]

ur-: Durmak.

t. (132a/4), (134b/6), (148a/16), (210a/5), (83a/9)

t.-a (103a/10), (116a/17), (124b/16), (192a/1), (192a/2), (84b/6), (95b/11)

t.-an (207a/1)

t.-asın (135a/10), (137a/9), (148b/1), (167a/13), (183a/6), (196b/10), (199a/10), (76b/17), (76b/5), (81a/13), (83a/13), (83b/13), (85a/14)

t.-dı (131b/7)

t.-duğı (213b/10), (57a/12), (68a/11), (69b/13), (84b/4)

t.-madan (210a/3)

t.-masa (76b/9)

t.-maya (134b/4), (135a/16), (192a/2), (82b/11), (90b/17)

t.-mayan (88a/13)

t.-mayasın (182b/3)

t.-maz (110a/13), (147b/5), (83b/12)

t.-miş (112b/15)

t.-sa (110a/9), (112b/17), (114b/7), (81a/12)

t.-tuğından (137a/9)

t.-ub (148b/8), (155b/12), (181b/12), (181b/16), (181b/5)

t.-ur (102b/11), (109a/7), (111a/14), (111b/10), (111b/17), (112a/3), (133b/15), (133b/6), (178a/14), (178b/1), (206a/15), (77a/12), (83b/8), (84a/11), (86a/10), (98b/3)

t.-urken (104b/15), (35b/10)

t.-ursın (137a/3), (181a/13), (77a/9)

[= 76]

turāb: < Ar. Toprak, toz.

t. + um (15b/13)

[= 1]

turağ: Durak.

t. + ıdur (28a/8)

[= 1]

tuḡud-: Durdurmak.

t.-a (73a/15), (73b/10), (73b/12), (84a/15)

t.-alar (72b/1)

t.-asın (121b/14), (80b/9), (98b/17)

t.-urlar (10a/7)

t.-ursın (103a/5)

[= 10]

tuḡur-: "Durgurmak" Ayağa kaldırmak; durdurmak.

t.-a (71b/14)

t.-alar (84b/5)

[= 2]

tuḡut- : Durdurmak.

t. (83b/15)

t.-mayasın (77a/6)

t.-mayub (135a/16)

[= 3]

tuḡutmak: Durdurmak.

t. (90b/17)

[= 1]

tuḡıl-: Durulmak.

t.-ur (115a/14)

[= 1]

tuḡma: Durma.

t. + ŋ (136a/9)

t. + sı (84a/5)

t. + sın (182b/3)

t. + sından (83a/6)

t. + sıyla (38a/13)

[= 5]

tuḡmağ: Durma işi.

t. + a (109a/9), (131a/13), (76b/7), (85b/2)

t. + ı (137a/4), (216b/8), (84a/7)

t. + ıla (84a/6)

[= 8]

tırmağ: Durma işi.

t. (104a/14), (216b/9), (83a/6), (85b/2)

t. + da (183b/16)

t. + dan (77a/2)

t. + dur (100b/7), (84b/4)

[= 8]

turna: Turnagillerden, Avrupa ve Kuzey Afrika'da toplu olarak yaşayan, göçebe, iri bir kuş.

t. + dan (213a/7)

t. + ya (215b/9)

t. + yı (215b/11)

[= 3]

ture: <Ar. Ebher (Temiz kanı yürekten bedene dağıtan büyük damar.) başıdır.

t. (32b/2)

t. + ye (32b/1)

[= 2]

tüs: <? Bir mızrak çeşidi.

t. + dur (169a/3)

[= 1]

tut-: Tutmak.

t. (132a/11), (132a/6), (135a/4), (135a/4), (140b/6), (146a/17), (77a/14), (77a/15), (77a/15), (85a/6)

t.-a (109b/15), (192a/3), (192b/3), (192b/3), (200a/15), (35b/2)

t.-alar (116a/4), (116b/1), (116b/13), (119b/15), (119b/15)

t.-ar (109a/5), (110a/12), (112a/4), (125a/6), (212a/17), (94a/5), (98a/13)

t.-arlar (213b/5)

t.-arsa (154b/11)

t.-arsın (178b/7)

t.-asın (121a/13), (121a/17), (121b/17), (121b/4), (123a/10), (124a/17), (124a/3),

(124b/9), (127a/12), (135a/11), (135b/4), (143a/7), (148a/17), (151a/13), (177b/17), (76b/4), (99a/17)

t.-dı (214b/10)

t.-duğuş (99a/17)

t.-masa (20b/12), (81b/8)

t.-maya (102a/17), (192a/3), (192a/8)

t.-mayasın (80b/5)

t.-sa (146a/11), (81a/11)

t.-ub (116a/9), (16a/6), (215b/3), (2a/8)

[= 62]

tüte: <Far. Gözde çıkan arpacık, it dirseği.

t. (101b/3)

[= 1]

tüte-yi fi'l-hâfir: <Ar. Tırnakta görülen bir hastalık.

t. (101a/14)

[= 1]

tutul- : Tutulmak.

t.-a (208a/1)

t.-ur (113a/3)

[= 2]

tutma: Tutma.

t. + sı (138b/13), (80b/6)

t. + sında (156b/15)

t. + sınıuş (135a/5)

[= 4]

tutmağ: Tutmak.

t. + a (137a/16)

t. + ı (102b/11), (74a/6), (77b/8)

[= 4]

tutmağ: Tutma işi.

t. (137b/9), (77b/5), (80b/12)

t. + dur (100b/9)	t. (214a/5)
[= 4]	[= 1]
tutucu: Tutcu.	türâc: < Ar. Sülün, sülüne benzer bir kuş, bir çeşit keklük.
t. (156b/15)	t. + e (213a/17)
[= 1]	[= 1]
tutuş-: Tutuşmak.	türk: 1. Güç, kuvvet. 2. Güzel, civan. 3. Türk soyundan gelen halk. 4. Adam, insan.
t.-a (16a/1)	t. (104b/13), (215a/12)
[= 1]	[= 2]
tuy-: Duymak	türki: Türkle ilgili.
t.-ar (16b/10)	t. (116b/10), (190a/10), (59b/12)
t.-duğı (207a/7)	[= 3]
t.-dum (209a/8)	türs: < Ar. Kalkan [âlet].
[= 3]	t. (179a/4), (179a/8)
tuymak : Duymak.	[= 2]
t. (135a/14)	türve: ?
[= 1]	t. + sin (119a/7)
tuyür: < Ar. Kuşlar.	t. + yi (119a/7)
t. (203b/10), (212a/15), (213a/7)	[= 2]
t. + dan (203b/8), (212a/14)	tütük-ı gayb: < Ar. Görünmez örtü.
t. + ı (216a/11), (216a/12)	t. + dan (1b/3)
t. + uş (204b/14), (205a/12), (212b/7), (216a/7)	[= 1]
[= 11]	tütün: Patlıcangillerden, birleşiminde nikotin bulunan, otsu bir bitki.
tuz: Tuz.	t. (121a/15)
t. (116b/17), (123b/8), (124b/7), (126b/5), (78a/7), (82a/2), (82a/4), (97a/10), (97a/11)	t. + edüb (118a/17)
t. + ı (82a/4), (97a/11), (97a/9)	[= 2]
[= 12]	tüy: İnsan ve hayvan derisi üzerinde bulunan ince, kısa, yumuşak ve sık uzantılar.
tuz suyu: Tuz suyu.	t. (16a/17)
t. + ndan (124b/7)	t. + i (58b/17)
[= 1]	t. + lerini (216b/3)
tükruk: Tükruk bezlerinin salgıladığı bir sıvı.	t. + üni (216a/5)

[= 4]

tüymî: < Ar. Doğan kuşunun bir türü.

t. (213a/8)

[= 1]

tüysüz: Tüysüz, tüyü olmayan.

t. (14a/9)

t. + ola (90b/14)

[= 2]

-U-

u: Ve bağlacı.

u. (15a/7), (16a/9), (171a/16), (189a/5),
(1b/11), (201a/17), (202a/16), (209a/13),
(213b/10), (2a/11), (2a/13), (2b/14), (38a/7),
(3a/10), (3a/15), (3a/15), (3a/17), (3b/16), (3b/17),
(4a/13), (4a/4), (4b/2), (4b/5)

[= 23]

‘ubeyd bin ebrās: < Ar. Kişi adı.

‘u. (206b/16)

[= 1]

‘ubūdiyyet-i tāmme-yi kāmīle: Kamilliğin mükemmelliğine kulluk. (?)

‘u. + yi (130b/7)

[= 1]

uc: bk. uç.

u. + ı (176a/11), (176b/14), (177b/11),
(25a/17), (26b/8), (27a/16), (27a/17),
(29a/2), (29b/17), (37b/5), (89a/12),
(89a/7), (89b/10), (99a/10), (99a/6),
(99a/6)

u. + ıdur (33a/2)

u. + ında (145b/14), (38a/15), (57b/16),
(89a/11)

u. + ından (15a/3), (180a/11), (195a/13),
(37a/16)

u. + ını (176b/10)

u. + ını (171b/6), (176b/13), (176b/14),
(36b/11), (39a/4)

u. + ları (196a/10)

u. + udur (26b/5)

u. + undadır (32a/5)

u. + undan (175b/10)

u. + unı (176b/12), (195a/12)

[= 37]

uca: Kuyruk sokumu kemiği.

u. (111a/8), (17a/13), (24b/1), (29a/7),
(29a/9), (32b/5), (33a/2), (33a/6), (36a/6),
(38b/15), (90b/5), (90b/6), (90b/8), (91a/3)

u. + da (33a/4), (33a/6)

u. + dan (35a/12)

u. + dur (32b/17)

u. + ları (79a/2)

u. + ları (33a/8), (90b/10)

u. + nu (103b/10), (111b/10), (17b/17),
(23b/16), (29a/7), (31b/11), (32b/17),
(32b/7), (33a/11), (33a/3), (39b/2), (90b/6)

u. + sı (153a/17), (17a/13)

u. + sıdur (17b/12)

u. + sında (108a/17), (18b/13)

u. + ya (90b/2)

[= 39]

‘ucā: < Ar. ‘ucāvenin çoğulu. bk. ‘ucāve.

‘u. (18b/4)

[= 1]

‘ucāve: < Ar. Sığır ve atların incik kemiğinin ortasında yer alan bir sinir.

‘u. (18b/4)

‘u. + leri (18b/2)

‘u. + nü (18b/4)

[= 3]

ucb: < Ar. Kendini beğenmişlik.
u. (77a/10)
[= 1]

uç: Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son ve sivri noktası.
u. + ları (32a/4), (37b/15)
[= 2]

uç-: Uçmak.
u.-ar (214a/9)
u.-ub (214b/1)
[= 2]

uçmak: 1. Kuş, kanatlı böcek vb. hareketli kanatları yardımıyla havada düşmeden durmak, havada yol almak
u. (14a/4)
u. + da (7a/9)
[= 2]

uçur-: Uçurmak.
u.-urlar (18b/10)
[= 1]

udül: < Ar. 1. Sapma, yoldan çıkma. 2. Geri dönme, vazgeçme.
u. + éde (31b/16)
[= 1]

ufünet: < Ar. 1. Pis koku. 2. İltihap, yangı.
u. + inden (115a/6)
u. + indendür (107a/10)
[= 2]

ufak: Boyutları normalden küçük.
u. (101b/11), (103b/1), (109b/10), (124a/6), (172b/6), (173b/2), (173b/2), (18b/7), (68a/15), (68a/15), (68b/4), (69a/11), (96a/17), (96a/17), (96b/1), (96b/11)

[= 16]

uğra-: Uğramak.
u.-dı (11a/8), (210b/6)
u.-maz (57a/12)
[= 3]

uğur: Bazı olaylarda görülen ve insana iyilik getirdiğine inanılan belirti veya bazı nesnelere var olduğuna inanılan iyilik kaynağı.
u. (212a/17)
u. + dan (23a/3), (23b/11)
u. + dur (212a/16)
[= 4]

uğurla-: Hırsızlamak, alıp kaçmak, çalmak.
u. (154b/9)
u.-yasın (140b/13)
u.-yub (155b/5)
[= 3]

uğurlan-: Sinsice kaçmak.
u.-alar (83b/17)
[= 1]

uğurlayın: Çalmak, hırsızlık yapmak.
u. (185b/4)
[= 1]

uğāb: < Ar. Karakuş, kartal, tavşancıl kuşu.
u. (213b/10), (213b/5), (213b/9), (214b/11), (214b/12), (201b/6)
u. + ı (214b/10)
[= 7]

uğālā: < Ar. Akıllılar, akıllı olanlar.
u. + dan (6a/5)
[= 1]

uğūbet: < Ar. 1. Ceza. 2. Eziyet, işkence, azap.
u. + e (108a/6)

[= 1]

‘ukūd: < Ar. Akitler, bağlar, şartlar, taraflarca yapılması kararlaştırılıp kabul edilen şeyler.

‘u. + uñ (195b/13)

[= 1]

‘ukdet: < Ar. Dilin kökü.

‘u. + i (27a/7)

[= 1]

‘ukdeti: < Ar. Dilin kökü ile ilgili.

‘u. (27a/1)

[= 1]

ukıyye: < Ar. 1283 gramlık eski bir ağırlık ölçüsü.

u. (115b/15), (115b/16), (115b/16), (115b/16), (115b/16), (115b/17), (116a/14), (116a/4), (117a/11), (117a/12), (119b/13), (120b/11), (120b/11), (121b/3), (121b/3), (122a/16), (122b/4), (122b/5), (123a/4), (123a/6), (123b/7), (123b/7), (124a/1), (125a/13), (125a/13), (125a/14), (125b/17), (126b/1), (126b/13), (127a/4), (127a/9), (127b/3)

u. + dür (116a/3)

u. + yi (124a/7)

[= 34]

ulaş-: Ulaşmak.

u.-an (14a/9), (23b/4), (35a/13)

u.-duğda (112b/5)

u.-ur (29a/8), (32b/17), (90b/6)

[= 7]

ulaşdur-: Ulaştırmak.

u.-a (12b/2)

u.-ırsın (183b/14)

u.-ur (97a/15)

[= 3]

ulaşık: Süt ve yoğurttan yapılan bir çeşit peynir, ekşimik, lor.

u. + dur (29b/15)

[= 1]

‘ulemā: < Ar. Âlimler, ilim sahipleri, bilginler.

‘u. (203b/16), (203b/7), (20a/8), (75a/9), (86b/15)

‘u. + dan (21b/13), (85b/16)

‘u. + nuñ (115b/3)

‘u. + sı (19a/17)

‘u. + sından (5a/9)

‘u. + ya (203a/15)

[= 11]

‘ulemā-yı mülük: < Ar. Mülklerin âlimleri.

‘u. + uñ (203a/12)

[= 1]

‘ulemā-yı mütekaddimīn: < Ar. Eski âlimler.

‘u. (131a/6)

‘u. + den (86a/4)

‘u. + üñ (34a/9)

[= 3]

ulu: Erdemleri bakımından çok büyük, yüce.

u. + lara (193b/5)

[= 1]

‘ulūfāt: < Ar. Hayvan yemleri.

‘u. + dan (19b/6)

[= 1]

‘ulūm: < Ar. Âlimler.

‘u. (3a/15)

‘u. + ından (58b/5)

‘u. + uñ (138a/5)

[= 3]

‘ulūm-ı şeyyatī: < Ar. İfade eden, söyleyen alimler.

- ‘u. + den (138a/10)
[= 1]
- ulü’l-elbâb:** < Ar. Akıl sahipleri, düşünebilenler.
u. + olanlar (6a/7)
[= 1]
- ulü’l-erhâm:** < Ar. Hısım akraba sahipleri.
u. + olanların (9a/4)
[= 1]
- ‘ulüvv:** < Ar. Üst kısmı, en yükseği; artık, fazla; değerli, övgü.
‘u. + i (39a/16)
‘u. + ine (39b/2), (39b/3)
[= 3]
- ‘ulüvve:** bk. ‘ulüvv.
‘u. (193a/6), (69a/2), (69a/2), (74a/4), (74a/4)
‘u. + sidür (74a/4)
[= 6]
- ‘ulvî:** < Ar. Yüksek, yüce.
‘u. (3b/13)
[= 1]
- ‘ulyâ:** < Ar. Pek (daha, en, çok) yüce.
‘u. + olmakdan (5b/8)
[= 1]
- um-:** Ummak, bir şeyin olmasını istemek, beklemek.
u.-ar (3b/14)
u.-arlar (7a/12)
[= 2]
- ‘umdetü’l-mülük:** < Ar. Emir Hacıp Aşık Timur tarafından yazılan baytarnâme, fûrusiyyet ve avcılık kitabı.
‘u. (3a/10)
[= 1]
- ‘ummâl:** < Ar. İdare me'murları; vâliler, mutasarrıflar.
‘u. + ine (214a/15)
‘u. + üñ (209a/10)
[= 2]
- ‘umümen:** < Ar. Bütün, hep; herkese olduğu gibi.
‘u. (110b/9), (201b/7), (217b/5)
[= 3]
- umür:** < Ar. Aldırış etme, önem verme.
u. (57a/10)
u. + a (138b/7), (151a/11), (204a/2)
u. + da (155b/5)
u. + dan (208b/10)
u. + ı (197b/1)
u. + ına (202a/1)
u. + ında (35a/8)
u. + uñ (138a/15), (156b/14), (167b/3), (179b/2)
u. + unda (58a/1)
[= 14]
- umür-ı cidd:** < Ar. Ciddi, önemli emirler.
u. (147b/7)
[= 1]
- umür-ı nitâc:** < Ar. Yavrulama, doğumun emirleri.
u. + da (41a/14)
[= 1]
- umür-ı‘âlim:** < Ar. Âlimlerin emirleri.
u. + ola (138a/15)
[= 1]
- un:** Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri.
u. (116b/6), (121b/16), (124b/4), (210a/6), (96b/11), (96b/9)
u. + ı (118a/11)

u. + m (123b/14)	[= 2]
[= 8]	
unud-: bk. unut-.	unut-: Unutmak.
u.-a (137a/10), (199a/11), (80a/13), (81a/13), (84b/9)	u.-dı (59a/3)
[= 5]	u.-duğı (81a/14)
unf: < Ar. Şiddet, sertlik, kabalık.	u.-maya (193a/13)
u. + étmeye (67b/2)	u.-mışdur (85b/3)
[= 1]	[= 4]
unğ: < Ar. Boyun, gerdan.	ur-: Vurmak.
u. (135b/1), (135b/2), (142a/1)	u. (132a/7), (154b/13), (155a/10), (85a/3)
u. + ı (36a/14)	u.-a (213a/2), (69a/13), (70a/11), (71a/4), (73a/10), (73b/10), (73b/2), (98a/11), (99a/2)
u. + muğ (36b/11)	u.-acağuğı (81a/7)
u. + uğ (23b/2)	u.-acağ (33a/1)
[= 6]	u.-alar (104a/16)
unğ-ı aşabi: < Ar. Boynun damarları.	u.-asın (118b/13), (118b/2), (118b/3), (118b/5), (118b/6), (123a/14), (125a/1), (134b/1), (135a/16), (135a/17), (136b/13), (137a/13), (167a/12), (179b/3), (183a/13), (196b/2), (78a/7), (81a/7), (81a/9), (96a/11), (98a/13), (99a/17), (99a/8), (99b/2)
u. + nüğ (38b/7)	u.-duğı (102b/8)
[= 1]	u.-dukda (68a/5)
unnāb: < Ar. Hünnap, hünnapgillerden, yenilen meyvesi için özellikle Batı ve Güney Anadolu'da yetiştirilen dikenli bir ağaç, çiğde (<i>Zizyphus jujuba</i>).	u.-ma (80b/16)
u. + budadı (125a/16)	u.-masa (189b/5), (206b/3), (71a/16), (71b/14)
[= 1]	u.-ması (133b/10)
unuk-ı vāsi'a: < Ar. Enli, geniş, kalın boyun.	u.-maya (73b/14), (83b/5), (97b/8), (98a/15)
u. (69b/7)	u.-mayasın (120a/9), (155b/14), (83a/5)
[= 1]	u.-mazlar (5b/4)
unşür: < Ar. 1. Mürekkep cisimleri meydana getiren basit cisimlerin her biri, eleman. 2. Bir bütünden ayrılıp ayrı bir fırka, hey'et meydana getiren kısım. 3. Madde, esas, kök.	u.-mazsa (72b/3)
u. + dur (4a/5)	u.-sa (206b/2), (71a/16), (84a/16)
[= 1]	u.-sağ (108b/10)
unuk: < Ar. "unğ" Boyun.	
u. (27b/1), (27b/8)	

u.-ub (102b/10), (107a/14), (119b/14),
(132a/3), (133a/13), (146a/9), (177b/15),
(213b/16), (70b/17), (70b/8), (71b/12),
(71b/9), (74b/8), (87b/11), (99a/10)

u.-ur (102a/9), (104b/15), (104b/2),
(105b/5), (107a/15), (111a/6), (113a/4),
(14a/7), (168b/13), (22b/2), (69b/12),
(78b/9), (79a/16)

u.-urlar (167a/12), (75a/4), (96a/13),
(98a/12)

u.-ursan (154b/8)

u.-ursin (80b/16), (81b/14),
(83a/16)

[=97]

urdur-: Vurdurmak.

u.-maz (102b/9)

[= 1]

urdurmak: Vurdurmak durumu.

u. (102b/5)

[= 1]

urdurmamak: Vurdurmama durumu.

u. + dur (100b/4)

[= 1]

urġan: Keten, kenevir, pamuk, jüt gibi türlü dokuma maddelerinden yapılan ince halat.

u. (26b/2)

[= 1]

uril-: Vurulmak.

u.-ur (106b/2), (5a/4)

[= 2]

urküb: <Ar. Ökçe veteri, ökçe kirişi, diz arkasındaki kirişler.

u. + ı (39b/5)

[= 1]

urkü'l-bāriki: <Ar. Kişi adı.

u. (211a/10)

[= 1]

urma: Vurma.

u. + sı (102a/3)

u. + sin (97b/3)

[= 2]

urmağ: bk. urmağ:

u. + a (193a/5), (196b/15), (80b/16),
(99a/11)

u. + ı (102b/12), (91a/1)

u. + ıla (135b/10)

u. + uğ (81a/2)

[= 8]

urmağ: Vurma işi.

u. (102b/7), (125a/16), (149a/2), (149a/4),
(188b/7), (197a/12), (81a/6), (82a/1),
(97b/10), (97b/10), (97b/11), (97b/11)

u. + dan (101b/8), (133b/12), (140b/4),
(204b/11), (204b/15), (72b/12), (84b/1)

u. + dur (100b/5), (100b/7)

[= 21]

urucu: Vurucu.

u. (15a/16)

[= 1]

urük: <Ar. Irklar, kökler, damarlar.

u. + ıdur (34a/9)

[= 1]

urük-ı müstahsene: <Ar. Güzel, beğenilmiş irklar, damarlar.

u. + yi (34a/10)

[= 1]

urul-: Vurulmak.

u.-sa (110b/10), (133a/6), (99a/3)

[= 3]

urun-: Vurulmak, yere sürçmek.

u.-sa (131a/13)

[= 1]

‘uryān: < Ar. Çıplak.

‘u. (25a/3), (83b/10), (83b/11)

[= 3]

‘uşāre: < Ar. 1. Özsu, sıkılan şeylerden çıkan su. 2. Besi suyu.

‘u. + lerin (116a/6)

‘u. + sin (118b/16)

[= 2]

‘usr: < Ar. 1. Güçlük, zorluk; zor iş. 2. Sıkıntı, darlık, kıtlık.

‘u. (122a/6)

[= 1]

‘usret: < Ar. Zor, güçlük, zahmet, sıkıntı, zorluk.

‘u. (112a/14), (114a/3), (153a/9)

[= 3]

‘usr-ı bevl: < Ar. İdrar zorluğu, idrarını zorlukla yapabilme.

‘u. (101b/8), (112a/6)

‘u. + den (122a/10)

[= 3]

uşūl: < Ar. Usūl, yöntem.

u. (132a/1), (191a/17)

u. + i (54a/2), (54b/2)

u. + inden (199a/8)

u. + ine (95b/12)

u. + inüj (185b/1)

[= 7]

uşūl-ı muhkeme: < Ar. Güçlülüğün, kuvvetli olmanın yöntemi.

u. + yi (190b/5)

[= 1]

uşūl-i aşābi: < Ar. Parmakların kökleri.

u. (90a/3)

[= 1]

uşūl-i muhkeme-yi sābite-yi kavīyye: < Ar. Güçlülüğün, sağlamlığın ispat edilmiş yöntemleri.

u. + sin (190b/12)

[= 1]

utan-: Utanmak.

u.-mayasın (75a/9)

u.-ur (5b/10)

[= 2]

‘uvn: < Ar. Yaban eşeği, vahşi eşek sürüsü. bk. ‘ānāt.

‘u. (18b/3)

[= 1]

uyan: Atın gem, dizgin gibi takımları.

u. (120a/9), (132a/3), (132a/9), (132b/17), (133a/15), (133a/9), (135a/5), (135b/16), (136b/5), (137b/9), (146b/4), (156b/15), (167b/7), (168b/1), (183a/4), (183a/8), (183b/12), (184a/1), (22a/13), (22b/13), (22b/13), (55b/15), (57b/12), (69a/12), (70a/11), (71a/4), (71b/9), (73b/2), (74b/11), (74b/9), (76a/17), (76a/5), (76b/1), (76b/2), (77b/8), (78a/7), (78a/8), (80a/15), (80a/16), (81a/1), (81b/14), (81b/14), (81b/14), (81b/8), (82a/1), (82a/2), (85a/1), (91a/1)

u. + a (132b/13), (135a/13), (137b/14), (144a/8), (182b/1), (22a/13), (77a/14), (79a/11), (80a/17), (80b/14), (80b/2), (82a/3)

u. + da (102b/6), (135a/11), (135a/11), (135a/11), (148b/9), (176b/8), (80b/10), (80b/12)

u. + dan (120a/7)

u. + dur (132b/14), (132b/15), (132b/15), (133a/2), (81b/16), (81b/16)

u. + ı (102b/11), (102b/5), (102b/5),
(102b/6), (102b/9), (132a/5), (133a/9),
(134b/8), (135a/12), (135a/14), (137a/11),
(137a/11), (137a/12), (137b/9), (144a/8),
(145b/2), (181a/14), (181b/5), (181b/7),
(182b/2), (182b/4), (183b/8), (200a/8),
(69b/12), (74a/7), (74b/10), (74b/17),
(76a/4), (76a/5), (77a/6), (77b/3),
(78a/15), (78b/6), (79a/10), (79a/7),
(79b/14), (79b/9), (80a/13), (80a/14),
(80a/15), (80a/8), (80b/5), (81b/8), (85a/8)

u. + ıdur (132b/14)

u. + ıñ (133a/11), (133a/14), (133a/16),
(133b/1), (137b/13), (167b/8)

u. + ıñdan (167b/7)

u. + ımı (102a/17), (112b/13), (135b/15),
(145b/6), (148a/7), (23a/2), (67b/11),
(72a/15)

u. + lar (77b/4)

u. + lardan (76a/16)

u. + ları (146a/5), (74b/9)

u. + ların (133a/10)

u. + larıñ (132b/13)

u. + uñ (26b/2), (27a/17), (76b/2), (78a/8),
(79a/11), (80b/5), (81b/10), (82a/4)

u. + uñı (156b/13)

[= 150]

uyan-: Uyanmak.

u.-dum (210a/9)

[= 1]

uyandır-: Uyandırmak.

u.-dı (207a/3)

[= 1]

uyan halkası: Uyan halkası.

u. (57b/12)

[= 1]

uyanla-: Uyanlamak, hayvana gem vurmak.

u.-rsın (81b/15)

u.-yamazsın (132b/16)

[= 2]

uyanlamak: Uyanlama işi.

u. (132b/16)

[= 1]

uyanmak: Uyanma durumu.

u. (82a/7)

[= 1]

uyansız: Dizgini, uyanı olmayan.

u. (131b/5), (133a/11)

[= 2]

uyku: Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin büyük ölçüde azaldığı dinlenme durumu.

u. + da (215b/1)

u. + dan (210a/9)

[= 2]

uykusuz: Uykusuz.

u. (5a/8)

u. + ederler (84b/5)

[= 2]

uyluğ: bk. uyluğ

u. + uñ (14a/9)

[= 1]

uyluğ: bk. uyluğ

u. + a (176b/7)

u. + ı (151a/2), (153a/17), (180a/16),
(192a/4), (215a/16), (215b/1), (23b/15),
(23b/3), (24a/12), (33a/10), (36a/16),
(36b/3), (36b/6), (55a/6)

u. + ıdur (17a/12), (17a/6), (17b/11)

u. + ın (177a/14)

u. + ıñ (132a/11), (146a/16)

u. + ıña (145b/9)

u. + ıñı (135b/5)

u. + ıñla (184a/14)

u. + ına (155a/7), (33a/1)

u. + ınıñ (16a/16)

u. + uñ (132a/14), (146b/6), (150b/2),
(168b/7), (176b/6), (177a/5), (183a/9),
(33a/6), (33b/12), (33b/7), (36a/17),
(39b/4), (55a/3), (86a/5), (90a/1)

[= 42]

uyluq: Bacağın dizden kalçaya kadar olan kısmı.

u. (101b/16), (111a/8), (168b/1), (17a/13),
(23b/17), (23b/3), (24a/15), (30a/1),
(33a/2), (33b/11), (33b/14), (35a/13),
(86a/11), (90b/11), (91a/3)

u. + da (33b/10)

u. + dur (33b/10)

u. + ları (109a/9)

[= 18]

uyu-: Uyumak.

u.-dum (210a/8)

u.-mamış (210a/9)

u.-maya (109b/17)

u.-maz (88a/12)

u.-r (109b/16), (13a/8), (217a/17)

[= 7]

uyüb: < Ar. Ayıplar, kusurlar.

u. (115b/7), (115b/8), (20b/6), (67b/15),
(91a/4), (91a/6)

u. + a (99b/7)

u. + dan (131b/10), (169b/2), (19b/1),
(57a/2), (57b/7), (59a/15), (88a/11)

u. + dandur (107a/17)

u. + dur (91a/4)

u. + ı (100b/11), (107b/2), (170a/3),
(81a/5), (89b/17)

u. + ın (169a/1), (169b/12), (169b/8),
(67a/16), (89a/3), (89b/3), (90a/13)

u. + ından (86a/2)

u. + ındandur (217b/3)

u. + ını (20a/4)

u. + uñ (105b/9), (89a/4)

[= 33]

uyüb-ı hādise: < Ar. Yeni beliren, ilk çıkan kusurlar.

u. (19b/1)

u. + den (107a/15), (115b/5)

u. + yi (100b/1), (99b/4)

[= 5]

uyüb-ı maḥlūk: < Ar. Yaratılmışların kusurları.

u. + a (40b/1)

[= 1]

uyüb-ı müvellede: < Ar. Doğuştan olmayan, sonradan beliren kusurlar.

u. + den (115b/5)

[= 1]

uyuş-: Uyuşmak

u.-miş (112b/4), (122b/14)

[= 2]

uyutmak: Uyumasını sağlamak, uyur duruma getirmek.

u. (71a/7)

[= 1]

uyuz: 1. Uyuz böceğinin, üst derinin altına girerek yaptığı kaşıncı, bulaşıcı bir deri hastalığı. 2. Bu hastalığa tutulmuş olan.

u. (13b/13), (13b/14)

[= 2]

uyuz derisi: Uyuz olan deri.

- u. (13b/13)
- u. + ne (13b/14)
- [= 2]
- uyuzlu:** Uyuz hastalığı olan (kimse), uyuz.
- u. (95b/17)
- [= 1]
- uza-:** Uzamak.
- u.-yub (91a/3)
- [= 1]
- uzad-:** Uzatmak.
- u.-a (114b/1), (178b/3), (72a/15)
- u.-asın (184a/8), (76a/17), (79b/14), (95b/7)
- u.-ub (103a/11), (104a/5), (104a/8), (183b/10), (192a/11)
- u.-ur (111a/2), (112a/12)
- [= 14]
- uzag:** bk. uzak
- u. + a (106b/5)
- [= 1]
- uzak:** 1. Yakın olmayan yer. 2. Gidilmesi çok süren, çok ötelelerde bulunan, irak, yakın karşıtı.
- u. (137a/6), (137a/7), (35b/5)
- [= 3]
- uzama:** Uzaklaşma işi.
- u. + sı (206a/7)
- [= 1]
- uzan-:** Uzanmak.
- u.-a (98b/7)
- u.-duğda (36b/9)
- u.-mışdur (24b/16), (206a/8)
- u.-sa (111b/6), (206a/16), (206b/4), (88a/7)
- u.-ur (105a/7), (108a/3), (143a/17), (195b/3)
- u.-ursa (115a/11)
- [= 13]
- uzat-:** Uzatmak, uzamasına sebep olmak, uzamasını sağlamak.
- u. (155b/12), (85b/5)
- u.-dı (37a/15), (37b/1)
- u.-madın (21b/4)
- u.-maya (155a/14)
- u.-salar (156b/1)
- u.-urdu (210b/8)
- [= 8]
- uzatmağ:** bk. uzatmak
- u. + a (95b/5)
- [= 1]
- uzatmağ:** Uzatma durumu.
- u. (135a/13)
- u. + dan (5a/15)
- [= 2]
- uzca:** Uygun, yerinde, eşit, doğru, iyi, ustaca, düzgün (nesne, iş, durum için).
- u. + sına (127a/11)
- [= 1]
- uzun:** 1. İki ucu arasında fazla uzaklık olan, kısa karşıtı. 2. Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren.
- u. (105a/7), (107b/7), (15a/15), (167b/7), (169a/11), (16a/15), (176a/4), (179b/3), (17a/5), (187a/15), (189b/16), (189b/16), (191b/14), (193b/14), (193b/2), (194a/4), (194b/10), (194b/15), (195b/9), (196a/8), (217b/3), (25a/1), (27b/14), (27b/3), (27b/4), (27b/7), (30b/6), (30b/7), (33a/16), (36a/16), (36b/3), (36b/6), (36b/6), (67a/10), (67a/12), (67a/5), (67a/5), (90a/8), (95b/2), (95b/8), (98b/6)

u. + dur (16b/17), (16b/9), (174a/17),
(174b/14), (178a/12), (187b/9), (194b/7),
(213a/2), (213a/3), (213a/3), (86b/1)

u. + ola (17a/11), (215a/16), (215a/4),
(215a/6), (215b/2), (217b/3), (90a/1),
(90a/16), (90a/2), (90a/8), (90b/12)

u. + olacak (147b/16)

u. + olalar (134a/4)

u. + olduğda (16b/14)

u. + olmağa (134a/5)

u. + olsa (215b/6), (215b/7), (23b/1),
(23b/14), (24a/16)

u. + olur (13a/7), (16b/15), (89a/2)

u. + una (169a/16)

[= 76]

uzunluğ: Uzunluk.

u. + ı (188a/2), (193a/17), (206a/7),
(24a/10), (24a/11), (38b/7), (39a/6)

u. + ın (194b/9)

u. + ından (195b/9), (198a/13), (198a/5),
(198b/12), (23a/7)

[= 13]

uzunluğ: Uzunluk.

u. (135a/12), (195b/2), (24a/4)

u. + ları (174b/15)

u. + larında (208a/13)

[= 5]

uzunluğ: Uzunluk.

u. + ı (145b/13), (146a/10), (177a/17),
(179a/12), (179a/14), (187a/15), (187a/9),
(190a/1), (190a/16), (190b/1), (193a/17),
(193b/3), (193b/3)

u. + ın (134a/3)

u. + ıyla (148a/4)

[= 15]

‘üzv: < Ar. Bir canlının vücut yapısının
kısımlarından her biri, âzâ, organ.

‘u. (123a/15), (17b/14)

‘u. + da (104a/6)

‘u. + dur (32b/7)

‘u. + ı (191b/17)

[= 5]

- Ü-

ü: Ve bağlacı.

ü. (107b/6), (108a/1), (112b/14), (115b/6),
(131a/5), (131a/5), (131a/7), (131b/13),
(132a/1), (13a/5), (13a/7), (13a/8),
(13b/1), (144a/5), (151a/6), (151a/6),
(151a/8), (170a/13), (175b/6), (183a/17),
(185b/7), (190b/5), (191a/9), (197b/4),
(1b/3), (1b/8), (201a/11), (201a/14),
(201a/15), (201a/17), (201b/10),
(201b/17), (201b/4), (201b/6), (202a/11),
(202a/2), (202a/6), (202a/6), (202a/6),
(202a/7), (202a/7), (202a/7), (202a/7),
(202b/1), (203b/5), (204a/14), (204a/14),
(204b/11), (204b/12), (204b/14),
(204b/14), (204b/15), (205a/6), (205a/6),
(207a/16), (20a/12), (20a/6), (211a/5),
(211a/6), (212a/11), (2a/12), (2a/13),
(2a/2), (2b/1), (2b/1), (2b/16), (34a/17),
(35b/15), (38a/7), (3a/5), (3b/10), (3b/12),
(3b/13), (3b/16), (4a/2), (4a/4), (4a/7),
(53a/1), (56a/10), (56b/17), (67b/9),
(72b/13), (74a/4)

[= 83]

üç: bk. üç.

ü. (109a/6), (111b/7), (115b/16), (116a/4),
(116b/2), (116b/6), (117a/16), (117b/11),
(117b/14), (117b/7), (117b/8), (117b/9),
(118a/12), (118a/2), (119a/10), (119a/6),
(119b/13), (120b/10), (121b/11), (121b/3),
(122a/16), (122a/4), (123a/6), (123b/1),

(123b/10), (124a/1), (124a/9), (124b/6),
(125a/13), (125a/14), (125b/13),
(126b/15), (126b/6), (126b/7), (127a/17),
(127a/2), (127a/9), (12b/15), (12b/15),
(136b/12), (137a/8), (138b/13), (151a/2),
(153a/11), (15a/11), (171a/14), (171b/10),
(172b/7), (183a/6), (184a/9), (187b/4),
(189a/14), (189b/1), (192a/13), (192a/14),
(192b/5), (196a/4), (196b/14), (197a/1),
(197a/3), (198b/11), (207a/6), (213b/11),
(215b/10), (216b/9), (36a/4), (3b/1),
(41a/1), (42a/12), (42a/2), (58b/10),
(58b/3), (68b/17), (69a/9), (69b/17),
(70a/14), (70b/7), (71a/7), (71b/10),
(72a/11), (78b/5), (80b/8), (81b/2),
(82b/7), (87a/2), (96a/8), (97a/10),
(97a/10)

ü. + den (213b/12)

[= 89]

üçür: <Ar. Ecirler, sevaplar.

ü. (2b/14)

[= 1]

üç: 1. İkidenden sonra gelen sayının adı. 2. Bu sayıyı gösteren 3 ve III rakamlarının adı. 3. İkidenden bir artıktır.

ü. (116a/13), (119a/5), (36a/5), (41a/4),
(41a/6), (42a/7), (56b/11), (69a/15),
(95a/17), (98a/7)

ü. + dür (27a/11), (93b/9)

ü. + üncü (119b/16), (216b/5), (68b/6),
(70a/7), (70b/2), (116b/16)

ü. + üncüsü (191a/1), (19a/1)

[= 20]

üfürre: <Ar. Karışmak.

ü. + édün (14b/17)

[= 1]

ükre: <Ar. 1. Boşluk, göğüs boşluğu. 2. Çukur.

ü. (32b/1)

[= 1]

‘ükün-ı fı’l-mu’ahhar-ı keleb: <Ar. Boyunda görülen kuduz. (?)

‘ü. (102a/3)

[= 1]

ülfet: <Ar. 1. Alışma, kaynaşma. 2. Görüşme, konuşma. 3. Dostluk, ahbablık.

ü. + éde (82a/13), (82a/14), (82a/15)

ü. + édüb (203b/10)

ü. + étmez (82a/17)

[= 5]

ümem: <Ar. Ümmetler.

ü. (3b/14)

[= 1]

ümenâ’: <Ar. 1. Güvenilir kimseler. 2. Eminler, alay hesaplarının veya sandık muamelelerinin kendilerine bırakıldığı kimseler.

ü. + nuñ (209a/11)

[= 1]

ümera: <Ar. Emirler, beğler.

ü. (34b/10)

ü. + sına (4b/12)

ü. + sından (202b/16)

[= 3]

ümid: <Ar. Ümit, umut.

ü. + olunmaz (101b/3)

[= 1]

ümiz: bk. ümid.

ü. + olunur (122b/2)

ü. + olunan (109a/2)

[= 2]

ümmet: <Ar. Hz. Muhammed'e inanarak, onun yaptıklarını ve söylediklerini uygulayarak çevresinde toplanan Müslümanların tümü.

ü. + i (4a/3)

- ü. + ine (2a/10)
[= 2]
- ümm-i demāmīl:** < Ar. Köklü çıban, çıban kökü.
ü. (101a/5)
[= 1]
- ümm-i dimāg:** < Ar. Beyin kökü.
ü. + dur (24b/14), (53a/2)
ü. + ı (59a/13)
[= 3]
- ümm-i kardān:** < Ar. Tırnak ile atın bileği arkasında bulunan uzun kıllar arasındaki yer.
ü. (30b/2), (30b/7), (30b/7), (39b/1), (90a/7)
ü. + ı (90a/7)
ü. + uñ (30b/16), (39b/1)
[= 8]
- ümm-i ‘abdu’l-vāhid:** < Ar. Kişi adı.
ü. + dür (209a/17)
[= 1]
- ünās:** < Ar. "inās" Kızlar, kadınlar; dişiler.
ü. (42b/14)
ü. + üñ (42b/13)
[= 2]
- üns:** < Ar. Alışıklık, alışkanlık, alışma.
ü. (214b/10)
ü. + éderlerdi (210b/5)
ü. + édince (82b/2)
ü. + étmiş (155b/4)
[= 4]
- ünşā:** < Ar. Dişi, kadın, kız.
ü. (106a/6), (39b/14), (40a/7)
ü. + da (117b/16), (26b/11), (33b/2), (39b/16), (39b/17), (40a/1), (40a/11)
- ü. + dā (35b/13), (39b/13)
ü. + dan (42b/13)
ü. + nuñ (40a/2), (42b/12)
ü. + ya (106a/6)
[= 16]
- ürk-:** Ürmek, bir şeyden korkup sıçramak, tevahhuş etmek.
ü.-dügi (83a/5)
ü.-er (102b/4)
ü.-mez (82a/16), (82b/14)
ü.-üb (82a/15)
[= 5]
- ürkek:** 1. Çok ürken, korkuya çabuk kapılan. 2. Çekingen.
ü. (100b/5), (147b/10)
[= 2]
- ürkme:** Ürmek işi, tevahhuş.
ü. + nün (102b/15)
ü. + si (82a/16), (83a/5), (83a/8)
[= 4]
- ürkmek:** Ürmek işi.
ü. (102b/14), (102b/2), (82b/15), (82b/17)
ü. + dür (100b/6), (102b/16)
[= 6]
- ürkütme:** 1. Ürküntü vermek. 2. Korkutup kaçırmak.
ü. (212a/7)
[= 1]
- ürp-:** Ürmek, Bir şeyden korkup sıçramak, tevahhuş etmek.
ü.-er (112b/10), (112b/7), (113a/5)
[= 3]
- üslüb:** < Ar. Anlatma, oluş, deyiş veya yapış biçimi, tarz.

ü. (132b/10)

[= 1]

üsr: <Ar. Sidik tutulması, sidik zoru.

ü. + e (137b/7)

[= 1]

üst: Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, fevk, alt karşıtı.

ü. (180a/2), (194a/3), (196a/16), (196a/17), (198a/15), (22a/14), (26b/5), (29a/17), (56a/17), (59b/12), (89b/9), (99a/8)

ü. + den (59b/11)

ü. + i (103b/10), (104b/17), (105a/16), (105a/9), (109a/17), (132a/5), (146b/9), (178a/12), (179a/15), (183a/15), (192a/11), (194b/6), (27a/10), (31b/10), (31b/5), (33b/4), (38b/13), (89b/16)

ü. + idür (17a/13), (17b/17), (30b/17), (32a/1), (32b/17), (89a/17)

ü. + in (122a/11)

ü. + inde (101b/15), (103b/14), (106b/14), (111a/8), (119b/7), (122b/6), (131a/16), (131b/3), (131b/5), (132a/15), (132a/16), (132a/17), (132b/2), (132b/6), (135a/11), (14a/15), (160b/1), (17a/14), (17b/10), (188b/8), (22a/12), (22a/16), (22b/14), (22b/8), (25a/3), (25b/10), (25b/13), (25b/15), (25b/6), (26b/10), (26b/11), (26b/2), (29a/11), (31a/10), (31b/8), (32b/6), (32b/7), (57b/7), (58a/2), (74b/13), (74b/14), (77a/16), (80a/11), (86a/6), (86a/7), (89a/9), (89b/2), (90a/17), (90a/8)

ü. + indedür (169b/3), (18a/2), (89a/16)

ü. + indeki (27b/14)

ü. + inden (176b/14), (186a/10), (186a/14), (23b/17), (24a/15), (25b/8), (27a/4), (32a/2), (32a/3), (54b/2)

ü. + ine (131b/2), (196b/11), (31b/10), (38a/17), (74b/10)

ü. + inüj (24a/11), (89b/13)

ü. + leridür (175b/3)

ü. + lerini (195a/16)

ü. + leriniüj (33b/14), (90b/11)

[= 112]

üstād: <Ar. 1. Muallim, öğretmen; usta, sanatkâr. 2. Bir ilim veya san'at alanında üstün yeri olan kimse.

ü. + lardan (81a/15)

[= 1]

üstāz: <Ar. bk. üstād.

ü. (174b/13)

ü. + larıj (191b/11)

ü. + ola (190b/7), (193a/4)

ü. + olsa (193a/5)

[= 5]

üstivā: <Ar. "istivā" Doğru, düz, denk.

ü. + da (80b/11)

[= 1]

üstivār: <Far. 1. Sağlam, kuvvetli, kuvvetli, dayanıklı. 2. Güvenilir.

ü. + olsun (4a/10)

[= 1]

üş: Üşüşmek.

ü.-üb (83a/2)

[= 1]

üşü: Üşülemek.

ü.-miş (14b/7)

[= 1]

üzn: <Ar. Kulak.

ü. + i (186a/7), (24b/9), (31b/17)

[= 3]

üzengi: Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.

ü. (134a/2), (181a/14), (182a/5), (182a/9), (183a/11), (183a/11), (183a/14), (183b/2), (184a/15), (184b/4)

ü. + de (183b/15)

ü. + nün (182b/9), (183a/13), (183a/5), (183a/9), (183b/13), (184a/14), (184b/3), (186a/16)

ü. + si (212a/1)

ü. + ye (183a/10), (77a/17)

ü. + yi (182a/12)

[= 23]

üzengü: Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.

ü. (107b/14), (107b/15), (133b/16), (133b/17), (134a/1), (134a/6), (134a/7), (181a/13), (181b/16), (182a/2)

ü. + de (135a/9), (135a/9), (135b/5), (153b/3), (177b/17), (183a/15), (184b/1), (77a/15)

ü. + den (135b/6)

ü. + ler (146b/10)

ü. + lere (135b/6)

ü. + mden (212a/1)

ü. + niş (133b/16)

ü. + nün (134a/3), (146b/5), (178a/1), (181b/9), (182a/3)

ü. + si (180b/13)

ü. + edesin (133b/15)

ü. + ye (181b/2), (182a/13), (76b/4), (77b/1)

ü. + yi (134a/2)

[= 35]

üzer: Üst.

ü. + e (82a/11)

ü. + imüze (13b/12)

ü. + in (74a/17)

ü. + iñde (134b/7)

ü. + iñe (134b/5), (140b/12), (140b/13), (166b/1), (167a/2), (167a/6), (180b/4), (215b/3)

ü. + iñüze (8b/14)

ü. + inde (102b/10), (102b/2), (107b/16), (10a/4), (114a/13), (11b/6), (137a/3), (137a/7), (137a/9), (145b/12), (15b/9), (16a/16), (19b/8), (209b/3), (209b/4), (217b/3), (32a/10), (33b/16), (41a/12), (41b/2), (47b/1), (57b/17), (67a/4), (69b/16), (70a/12), (71a/5), (71b/15), (72b/12), (73a/11), (73b/12), (74a/1), (76b/5), (76b/9), (78a/9), (78b/1), (79a/12), (81a/12), (82a/10), (82a/14), (82a/3), (82a/7), (82a/8), (82b/13), (83a/13), (83a/9), (83b/13), (84b/4), (85b/9), (96a/1), (98b/17)

ü. + inden (121a/10), (192a/16), (54b/7), (69b/3), (71a/14), (72a/4), (72b/4), (73b/13), (79a/17), (84a/17)

ü. + ine (100b/4), (102a/17), (103a/8), (106b/10), (107b/15), (114b/1), (116b/16), (117a/17), (117a/2), (117b/13), (118a/3), (119a/17), (119a/4), (119a/4), (119b/2), (11b/17), (120a/10), (120a/12), (120b/8), (121a/15), (122b/12), (123a/1), (123a/8), (124b/13), (124b/15), (124b/17), (125a/12), (125a/17), (125a/2), (125b/2), (125b/3), (125b/6), (126a/4), (126a/6), (127a/7), (149a/7), (14a/11), (154b/10), (154b/12), (155a/12), (155b/13), (167a/11), (167a/15), (180b/17), (181a/8), (188b/3), (193b/12), (195b/6), (196a/15), (198a/16), (198a/9), (200b/11), (209b/2), (210a/1), (210a/4), (210a/8), (213a/5), (213b/16), (214b/1), (214b/13), (214b/4), (216a/4), (216a/5), (41a/1), (41a/6), (41b/10), (68a/9), (68b/17), (69a/16),

(69a/8), (69b/16), (69b/4), (70a/12),
(70a/12), (70a/2), (70a/6), (70b/13),
(71a/4), (71a/8), (71b/1), (71b/10),
(71b/16), (71b/8), (71b/9), (72a/8),
(72b/4), (73a/3), (73b/10), (77b/3),
(79b/17), (80a/15), (81b/14), (82a/10),
(82a/10), (82b/13), (82b/5), (83b/10),
(83b/12), (83b/12), (83b/13), (83b/8),
(84a/14), (84b/1), (84b/14), (84b/5),
(84b/6), (85a/8), (85b/5), (85b/8),
(87a/14), (87b/4), (88b/17), (98a/10),
(98a/11), (99a/1)

ü. + ini (102b/4)

ü. + lerine (110b/10), (127a/9), (136b/6),
(166b/12)

ü. + lerini (106a/5), (93b/15)

ü. + üne (154b/16), (194b/4), (200a/11),
(58b/14), (58b/15), (58b/17), (74b/9)

ü. + üne (74b/5)

[= 203]

üzre: Üzere.

ü. (103a/5), (103a/7), (103b/1), (103b/6),
(104a/10), (104a/16), (104a/9), (104b/11),
(104b/5), (106b/11), (106b/9), (107a/12),
(107a/6), (107b/5), (107b/7), (108a/5),
(108a/8), (108b/5), (109a/4), (109a/7),
(109a/9), (109a/9), (10a/5), (110a/10),
(110a/4), (110a/9), (110b/2), (111a/13),
(111b/17), (112a/15), (112a/2), (112a/2),
(112b/16), (112b/17), (112b/8), (113a/2),
(114b/3), (114b/3), (115b/9), (116a/14),
(119a/14), (119b/11), (119b/9), (11a/6),
(11b/11), (11b/2), (120a/2), (120a/5),
(121a/3), (122a/12), (122b/7), (123a/15),
(123a/2), (124b/1), (124b/5), (124b/8),
(125b/12), (126a/10), (126a/8), (131a/11),
(131a/12), (131a/12), (131b/17), (131b/4),
(131b/4), (132a/12), (132a/2), (132a/3),
(132a/4), (132a/6), (132a/7), (132a/7),
(132b/10), (132b/10), (132b/11),
(132b/16), (133a/16), (133b/10),
(133b/13), (133b/8), (135a/14), (135a/5),

(135b/13), (135b/16), (135b/3), (135b/3),
(135b/7), (136a/2), (136a/4), (136b/10),
(136b/12), (136b/4), (137a/11), (137b/15),
(137b/3), (137b/3), (137b/3), (138a/15),
(138a/3), (138b/1), (138b/10), (138b/15),
(138b/16), (139b/1), (13a/2), (13a/9),
(13b/10), (140b/13), (140b/14), (140b/16),
(140b/9), (141a/3), (141a/4), (142a/3),
(142a/3), (142a/5), (143a/1), (143a/11),
(143a/2), (144a/6), (145a/1), (145a/2),
(145b/3), (145b/3), (146a/14), (146b/12),
(146b/8), (147a/2), (147a/3), (147a/4),
(147b/12), (147b/17), (147b/5), (147b/9),
(148b/12), (148b/13), (148b/14), (148b/6),
(149a/10), (149a/8), (14b/8), (150a/5),
(150a/6), (150a/7), (150a/8), (150b/2),
(150b/3), (151a/10), (151a/2), (151a/5),
(151a/9), (151b/2), (152b/10), (152b/2),
(152b/7), (153a/11), (153a/12), (153a/17),
(153a/17), (153b/1), (153b/11), (153b/12),
(153b/12), (153b/13), (153b/16), (153b/3),
(153b/4), (153b/4), (153b/7), (153b/8),
(154b/17), (155a/16), (155a/4), (155a/4),
(155b/7), (156b/1), (156b/11), (156b/12),
(158a/2), (15a/7), (15b/14), (15b/14),
(160a/1), (160b/2), (163b/2), (164b/2),
(166b/15), (166b/15), (167a/14),
(167a/16), (167a/9), (167b/9), (168b/2),
(168b/2), (168b/4), (168b/5), (168b/5),
(168b/6), (168b/6), (168b/7), (168b/7),
(168b/9), (169a/8), (16b/5), (16b/8),
(170a/10), (170a/4), (171a/14), (174b/13),
(174b/13), (175b/17), (176a/12), (176a/5),
(176a/8), (176b/11), (176b/12), (176b/15),
(176b/17), (176b/3), (176b/6), (176b/9),
(177a/12), (177a/2), (177a/6), (177b/12),
(177b/15), (177b/16), (177b/6), (178a/3),
(178b/1), (179b/12), (179b/14), (179b/3),
(17b/6), (180a/15), (180a/15), (180a/17),
(180a/5), (181a/12), (181a/4), (181a/5),
(181a/6), (181b/13), (181b/3), (181b/6),
(182a/10), (182a/10), (182a/16), (182a/4),
(182a/4), (182a/6), (182a/8), (182b/2),
(182b/5), (183a/14), (183a/15), (183a/4),
(183b/15), (183b/16), (183b/9), (184a/11),

(184a/12), (184a/8), (185b/16), (186a/16),
(186b/3), (187a/10), (187a/15), (187a/17),
(187a/5), (187a/9), (187b/1), (187b/3),
(187b/3), (188a/16), (188a/5), (188b/1),
(188b/14), (188b/3), (18a/13), (18b/15),
(190b/16), (190b/2), (191a/1), (191a/13),
(191a/14), (191a/17), (191a/5), (191a/8),
(191b/2), (191b/2), (192a/13), (192a/14),
(192a/17), (192a/17), (192a/2), (192a/4),
(192a/6), (192b/1), (192b/15), (192b/5),
(193b/2), (194a/10), (194a/16), (194a/6),
(195a/17), (195a/5), (196a/13), (196a/17),
(196b/1), (196b/17), (196b/7), (197a/13),
(197a/3), (197a/5), (197b/11), (197b/14),
(197b/4), (197b/5), (198a/2), (198a/8),
(198b/10), (198b/12), (198b/14),
(198b/15), (198b/2), (198b/7), (198b/8),
(19a/17), (19a/17), (19a/9), (19b/11),
(1b/8), (200a/2), (200a/4), (200a/9),
(202a/14), (202a/15), (202a/17), (202b/1),
(202b/12), (202b/15), (202b/4), (203a/5),
(203b/16), (203b/7), (204b/17), (204b/17),
(204b/5), (204b/6), (204b/6), (205a/11),
(205a/13), (206a/13), (206a/17),
(206b/17), (207a/1), (207b/11), (207b/5),
(207b/6), (208a/10), (208a/14), (208a/15),
(208a/3), (208a/7), (208a/8), (208b/2),
(209a/9), (20a/15), (20b/1), (20b/3),
(20b/4), (20b/5), (211a/1), (211a/15),
(211a/16), (211a/2), (211a/2), (211a/3),
(211b/15), (212a/7), (212b/3), (212b/3),
(212b/5), (213b/17), (213b/17), (214a/17),
(214a/7), (214b/10), (214b/17), (214b/8),
(215a/1), (215b/9), (216a/12), (216a/12),
(216a/2), (216a/3), (216a/6), (216b/10),
(216b/11), (216b/14), (216b/17), (216b/2),
(216b/7), (216b/7), (216b/8), (217a/1),
(217a/14), (21a/4), (22a/3), (22b/5),
(22b/8), (22b/9), (23a/1), (23b/11),
(23b/17), (23b/4), (24a/15), (24b/15),
(25a/10), (25a/10), (25a/11), (25a/13),
(25a/9), (29a/14), (29a/15), (2a/16),
(2a/17), (2b/4), (30b/8), (31b/12),
(31b/16), (32a/10), (32a/9), (33a/2),
(33b/1), (33b/6), (34a/12), (34a/17),

(35a/13), (35a/17), (35a/3), (35a/5),
(35a/7), (35b/17), (35b/4), (36a/17),
(36b/16), (36b/7), (36b/8), (37a/6),
(37b/13), (39b/13), (3b/1), (40a/16),
(40b/15), (41a/15), (41b/2), (41b/9),
(42a/5), (42b/14), (4a/9), (4b/5), (54b/4),
(55b/13), (56a/4), (56b/13), (59a/10),
(59b/13), (59b/13), (59b/8), (59b/8),
(5a/17), (5a/2), (5b/1), (5b/14), (5b/15),
(62b/4), (66a/1), (67a/4), (67b/3), (68a/7),
(68b/9), (69b/5), (6a/10), (6a/5), (6a/9),
(70a/16), (71b/17), (71b/3), (71b/4),
(72a/17), (72a/5), (73a/16), (73b/8),
(74a/13), (74a/2), (74a/9), (74b/11),
(74b/4), (75a/8), (75b/13), (75b/6),
(76a/15), (76a/4), (76a/6), (76a/7), (76a/9),
(76a/9), (76b/14), (77a/1), (77a/12),
(77b/6), (78a/14), (78a/5), (78a/5),
(78b/13), (78b/13), (78b/14), (78b/15),
(78b/16), (78b/17), (78b/2), (78b/6),
(79a/14), (79a/14), (79a/2), (79a/4),
(79a/9), (7b/16), (80a/16), (80a/4),
(80a/5), (80b/12), (80b/8), (81a/10),
(81a/10), (81a/15), (81a/17), (81a/17),
(81a/7), (81a/8), (81b/3), (81b/9), (82a/7),
(82b/13), (82b/14), (82b/9), (82b/9),
(83a/15), (83a/4), (83b/1), (84a/15),
(85a/1), (85a/2), (85b/6), (86a/13),
(86a/17), (86a/4), (86b/10), (86b/11),
(86b/12), (86b/15), (86b/16), (87a/1),
(87a/1), (87a/15), (87a/3), (87a/3), (87a/6),
(87a/7), (87a/8), (87a/8), (87a/9), (87b/1),
(87b/12), (87b/2), (88a/3), (88a/5),
(88a/5), (89a/5), (89b/4), (89b/8), (89b/9),
(8a/2), (8a/8), (91a/5), (94a/9), (94b/15),
(94b/15), (95b/11), (95b/3), (96b/12),
(96b/13), (96b/15), (96b/6), (97a/13),
(97a/15), (97a/16), (97a/17), (98a/1),
(98a/11), (98b/2), (99b/6), (9a/6), (9b/2)

ü. + dür (115a/16), (143a/9), (144a/11),
(187b/4), (192b/12), (195a/4), (195b/10),
(205b/13), (216a/1), (216a/10), (41b/15),
(65a/1), (84a/6)

ü. + lerdür (207a/17)

[= 620]

üzüm: Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi.

ü. (119a/8)

ü. + in (124a/11)

ü. + inüj (115b/13), (119a/10)

ü. + üj (119b/6)

[= 5]

-V-

vāb: <Ar. Tırnakta taş gibi, sert olan şey.

v. (31a/2), (31a/4)

[= 2]

vācīb: İslam dinine göre yapılması gerekli olan.

v. (19b/15), (202b/15)

v. + dūr (147b/5), (4b/14), (67a/4),
(68b/13), (74a/9), (77b/3), (85b/15),
(8b/14)

v. + olan (207a/12)

[= 11]

va'de: <Ar. 1. bir iş için önden belirtilen zaman.
2. bir işi geciktirmek için belirtilen zaman. 3. ecel.
4. [eski] söz verme.

v. + eyledi (5b/15), (8a/1)

[= 2]

vādī: <Ar. İki dağ arasındaki çukurca arazi veya geçit, koyak.

v. + lerde (207b/16)

[= 1]

vāfir: <Ar. Çok, bol.

v. (70a/10), (71b/7)

[= 2]

vahdāniyyet: <Ar. Birlik, Allah'ın bir oluşu.

v. + ine (9b/14)

[= 1]

vaḥdet: <Ar. 1. Yalnızlık, teklik, birlik. 2. Allah'a yakınlık, Allah'a ulaşma

v. (3b/5)

[= 1]

vāḥid: <Ar. Tek, bir.

v. + i (34a/7)

v. + ola (138b/2)

[= 2]

vāḥide: <Ar. Tekil ve dişil.

v. + si (18a/7)

[= 1]

vaḥşet: <Ar. 1. Yabani, vahşi olma durumu. 2. Korku, ürküntü.

v. + den (102b/14)

v. + eder (138a/7)

[= 2]

vaḥşī: <Ar. 1. Yabani, insandan kaçan. 2. Ürkek, korkak. 3. Merhametsiz, duygusuz.

v. (11b/14), (204a/16), (205b/9), (207a/5),
(211a/15), (82a/13), (93b/4)

v. + lerüj (207b/15)

v. + nünj (208a/15), (208a/16), (211b/8)

v. + olur (113b/3)

v. + yi (214b/15)

[= 13]

vaḥşiyye: <Ar. Vahşi, yabani, insandan kaçan.

v. + oldı (12b/8)

[= 1]

vaḥy: <Ar. Bir buyruk veya düşüncenin Tanrı tarafından peygamberlere bildirilmesi, vahiy.

v. + eyledi (11b/11), (6a/15)

[= 2]

vakār: < Ar. Ağırbaşlılık, temkinlilik.

v. (134b/11), (216a/5)

[=2]

vakaf: < Ar. Böğrün ortası, böğrün ortasına dahil olan şey.

v. (32a/12), (32b/1)

[=2]

vakāšā: < Ar. Kısa, boysuz boyun.

v. (27b/2), (27b/5)

[=2]

vakayeyn: < Ar. Atın gözlerinin üstünde olan iki çukur.

v. (25b/10), (25b/7)

[=2]

vakf: < Ar. 1. Durdurma, alıkoyma; durma, kımıldama. 2. Böğrün ortası.

v. (32b/4)

v. + uñ (32b/3)

[=2]

vakfe: < Ar. 1. Durak, durulacak yer. 2. Hacıların Arafat'ta durmaları. 3. Duraklama ânı.

v. (76b/7)

v. + ye (76b/6)

[=2]

vākī: < Ar. 1. Vuku' bulan, olan, düşen; olagelen, rastlayan. 2. Geçen, geçmiş olan.

v. (131a/16), (31b/5), (32a/10), (58b/7)

v. + dur (203a/2)

v. + ola (147b/10), (178a/10), (179a/14), (192a/13), (205b/3), (40b/16), (87b/16)

v. + olan (102b/6), (104a/17), (105a/15), (150b/3), (187b/6), (190a/8), (191a/6), (198a/1), (204b/4), (207a/11), (3a/16)

v. + olasin (155b/10)

v. + oldı ki (13a/7)

v. + olduğum (107a/15)

v. + olmağıla (12b/4)

v. + olmaz (170a/9), (83a/12)

v. + olmuşdur (205a/15), (9b/11)

v. + olsa (102b/2), (20a/11), (55b/17), (57b/8)

v. + olur (102a/15), (102b/17), (104b/13), (104b/17), (104b/8), (105a/7), (106a/11), (106b/12), (106b/6), (106b/7), (107a/14), (107a/5), (107a/6), (107a/8), (108a/2), (110b/9), (112b/3), (113b/2), (138b/15), (147a/10), (154b/13), (154b/9), (155a/13), (156b/6), (168b/15), (170a/15), (170a/15), (170b/1), (172b/7), (177a/7), (180a/8), (185b/12), (185b/4), (188a/16), (188b/2), (198a/3), (198b/16), (198b/5), (198b/7), (198b/7), (199a/3), (20a/12), (213b/12), (41a/16), (77b/1), (79a/6), (80a/9), (147b/11)

v. + olursa (125a/5), (167b/12)

[=85]

vākī'a: < Ar. Vuku bulan, olan, olagelen.

v. + olan (2b/14)

[=1]

vākīf: < Ar. 1. Duran, ayakta duran. 2. Arafat'da vakfeye duran. 3. Bir şeyi elde eden; bir işten haberli olan. 4. Bir şey vakfeden.

v. (160b/2), (36a/7), (38a/2)

v. + ola (115b/11), (154b/16), (160a/1), (207b/2), (99b/7)

v. + olan (132a/1)

v. + olasin (103a/3), (35a/10), (58b/8)

v. + olduğu (163b/1)

v. + olduğda (207a/13)

v. + olunca (72b/16)

v. + olmağıla (85b/17)

v. + olmaz (36a/9)

v. + olsa (34a/14)

v. + olub (115b/2)

v. + olur (115a/1)

v. + olursın (103b/7), (103b/8)

[= 22]

vākī: <Ar. 1. Koruyan, saklayan. 2. Önleyici [tedbir, ilaç].

v. (212b/3)

[= 1]

vāk'a: <Ar. Olay, hadise.

v. + da (76b/12)

v. + ya (153b/8)

[= 2]

vakt: <Ar. Vakit, zaman.

v. (102a/14), (102b/1), (102b/12), (102b/8), (102b/8), (104b/1), (104b/14), (104b/16), (104b/4), (105a/13), (105a/14), (105a/14), (105a/7), (106a/14), (106b/17), (107a/11), (107a/2), (107a/2), (107a/8), (108a/1), (108a/2), (108a/4), (108b/17), (109b/1), (110a/8), (110b/15), (111b/14), (111b/16), (111b/5), (112a/10), (112a/5), (112b/10), (112b/10), (113a/9), (113b/1), (113b/10), (113b/11), (113b/15), (113b/15), (113b/3), (113b/3), (113b/8), (114a/3), (114a/4), (114a/5), (114a/7), (114a/8), (119a/1), (119b/2), (120b/14), (122a/9), (124a/11), (133b/16), (133b/3), (137a/14), (146a/10), (146a/6), (146a/7), (147a/7), (147b/10), (167b/2), (180a/7), (181a/3), (205b/9), (23a/12), (32b/4), (35a/1), (35a/2), (35a/4), (54b/4), (55a/4), (81b/4), (83a/16), (90b/15), (90b/16), (94a/14), (96a/2), (97a/12), (98a/14)

v. + de (104a/12), (135a/2), (136b/15), (137b/13), (140b/15), (145b/8), (151b/3), (155a/10), (180b/12), (180b/13), (182b/3), (19b/6), (205b/14), (68b/11), (71a/15), (76b/14), (81a/6), (86a/2), (8a/16), (95b/9)

v. + i (203b/17), (73a/13)

v. + idür (180b/3)

v. + inde (122a/2), (123b/2), (131b/5), (133b/4), (137a/14), (137b/11), (138b/9), (138b/9), (140b/14), (16a/13), (176b/1), (180a/14), (182b/5), (188b/7), (18a/13), (192b/2), (22a/1), (41a/1), (41a/2), (68b/5), (68b/5), (68b/7), (69a/1), (69a/13), (69b/6), (69b/8), (6a/9), (70a/12), (72a/10), (72b/11), (72b/9), (73a/10), (75b/16), (75b/17), (79b/16), (88a/12), (96a/4)

v. + ine (70a/10)

v. + inüñ (40b/15)

v. + kim (15a/3)

v. + lerde (179a/5)

v. + lerin (67a/16), (67a/17)

v. + lerinde (94a/9)

v. + lerini (207b/15), (208b/4)

v. + olur (106b/16), (198b/5), (83a/6)

[= 151]

vaktā: <Ar. Ne vakit ki, o vakit ki, olduğu vakit.

v. (12a/8), (2a/14)

[= 2]

vaktā kim: <Ar. “vaktā ki” Ne vakit ki, o vakit ki, olduğu vakit.

v. (201b/10), (202a/5), (202b/6), (206b/9), (209a/2), (210a/4), (210b/13), (211a/17), (214a/12), (214b/13), (214b/16), (214b/9), (11b/10), (12b/6), (12b/8), (131a/5), (18a/16)

[= 17]

vakt-i ğayr-ı şālīh: <Ar. Diğer güzel vakitler.

v. + de (23a/13)

[= 1]

vakt-i mü'eccel: <Ar. İleriki vakitler.

v. + dür (14b/14)

v. + e (14b/15)
[= 2]

vaḳt-i rebī': < Ar. Bahar vakti.
v. + de (113a/17)
[= 1]

vaḳv: < Ar. Yiğit, bahadır, himaye eden, koruyan.
v. + olacak (147b/7)
[= 1]

vallāh: bk. vallahi.
v. (210b/1)
[= 1]

vallāhi: < Ar. Tanrı'yı tanık tutarım, Tanrı hakkı için anlamında kullanılan bir yemin sözü, billahi, tallahi.
v. (210a/17)
[= 1]

vallāhü't-tevfīk: < Ar. Allah'ın yardımına ulaşma.
v. (85b/17)
[= 1]

var: Var, yok karşıtı.
v. (103a/12), (103b/2), (107b/14), (119a/9), (169b/2), (174a/15), (18b/13), (193a/8), (196b/4), (206b/9), (207a/7), (210a/14), (211b/3), (31a/14), (74a/12), (87b/3)
v. + dur (107b/14), (108a/13), (10a/13), (10a/4), (112b/3), (118a/5), (11a/11), (120a/6), (122a/17), (124a/5), (124b/12), (12a/2), (131b/6), (132b/16), (136a/7), (137a/13), (138b/5), (13a/6), (143a/15), (153b/14), (155a/2), (15b/11), (16b/17), (16b/17), (170a/10), (170b/8), (171a/15), (171b/10), (171b/3), (171b/7), (172b/13), (172b/2), (173b/2), (174b/14), (175b/12), (175b/12), (175b/16), (176a/5), (176b/12), (177a/1), (179a/1), (17b/14), (180b/4), (180b/8), (182a/14), (185b/5), (185b/8), (185b/8), (185b/9), (187b/5), (188a/12),

(189a/10), (189a/16), (189b/13), (193b/13), (195b/16), (207a/16), (207a/5), (207b/7), (207b/8), (207b/8), (207b/9), (207b/9), (208a/12), (208a/12), (208a/5), (209b/11), (210b/10), (212b/12), (213a/15), (213b/3), (24b/17), (24b/9), (25a/4), (25a/8), (25b/14), (25b/7), (26a/13), (26a/3), (26b/1), (27b/1), (27b/3), (28a/15), (28b/13), (28b/17), (29b/1), (29b/15), (29b/6), (29b/6), (29b/8), (30a/5), (31a/10), (31a/3), (31b/9), (32b/16), (32b/7), (32b/9), (33a/2), (33a/5), (33b/11), (33b/17), (34a/3), (36a/15), (36b/5), (62b/3), (62b/4), (73b/6), (77b/13), (79a/13), (80b/3), (81b/15), (83b/8), (86a/10), (86a/3), (87a/13), (87a/16), (87b/14), (8b/16), (8b/16)

v. + eyledi (3b/6)

v. + idi (209b/3), (209b/4), (210b/7), (210b/8)

v. + iken (22a/14)

v. + imiş (210a/10)

v. + mıdır (182b/12)

v. + ısa (140b/10)

[= 144]

var-: Varmak, ulaşmak.

v. (13b/10), (154b/8)

v.-a (69b/17), (74a/11)

v.-an (16a/16)

v.-asın (199a/14), (200a/13)

v.-dı (214a/13), (41a/9), (72a/16)

v.-dıkdan (176a/8)

v.-duḳda (182b/17)

v.-dum (210a/3), (210a/4), (210a/4)

v.-dur (13a/5), (31b/17), (74a/13)

v.-ınca (117a/15), (118a/3), (119a/5), (119b/11), (124b/5), (147a/7), (169b/7),

(17b/5), (182b/14), (182b/16), (213a/8),
(26b/10), (26b/9), (27a/10), (27a/13),
(27a/3), (27a/4), (28a/6), (28a/7), (28b/1),
(28b/11), (28b/3), (28b/6), (28b/9),
(29a/16), (29a/16), (29a/7), (31a/17),
(31b/1), (31b/7), (32a/17), (32a/2),
(32b/1), (32b/3), (34a/2), (34a/6), (36a/4),
(39a/8), (41a/7), (42a/10), (42a/4), (42a/7),
(42a/7), (42a/8), (42a/9), (42b/4), (42b/9),
(49b/2), (54a/3), (56a/13), (56b/15),
(67b/10), (70a/10), (71b/13), (72a/3),
(82a/5), (85a/4), (90b/3), (94b/9),
(95a/17), (98b/11)

v.-irsin (183a/1)

v.-masa (126a/8), (24a/9)

v.-maya (90b/11), (97b/4)

v.-mayub (10a/4), (7b/13), (7b/16), (8a/1)

v.-sa (86b/3)

v.-ub (103a/15), (199a/12), (200a/10),
(200a/14), (81b/1)

[=94]

vārid: <Ar. 1. Gelen, vâsil olan, erişen. 2. Bir şey hakkında çıkan, söylenen, olması beklenen, olabileceği düşünülen.

v. + olan (188b/10), (203a/8)

v. + oldu (11b/17), (138b/17), (139a/3),
(58b/9)

v. + olduğda (138a/5)

v. + olmamış (86a/3)

v. + olmuştur (170b/5), (205b/14)

v. + olur (86a/2)

[=11]

vāridât-ı ilâhiyye: <Ar. Allah'tan gelenler.

v. (3a/13)

[=1]

vāride: <Ar. 1. Gelmiş olan şey. 2. Akla gelen şey, düşünce. 3. Resmî dâireye gelen evrak.

v. (24b/17), (25a/1)

v. + olmuştur (11a/5)

[=3]

vāriş: <Ar. 1. Mirasçı, kendisine miras düşen. 2. Allah'ın adlarından biri.

v. + i (9a/6)

v. + oldu (12a/6)

v. + olduğu (12a/8)

v. + olur (8b/11)

[=4]

varmağ: bk. varmak.

v. + a (21b/7), (21b/8)

[=2]

varmak: Varma, ulaşma işi.

v. + da (177b/5)

v. + dan (110a/14), (73b/17)

[=3]

vasād: <Ar. Yastık. (?)

v. + a (178a/4)

[=1]

vasať: <Ar. 1. Orta, iki şeyin arası. 2. İkisinin ortası olan şey.

v. (194b/16)

v. + dadur (171b/10)

v. + dur (216a/7), (76a/14)

v. + ıdur (25b/9), (32a/15), (32a/2)

v. + ina (32b/1)

v. + ında (105a/16), (29b/4)

v. + ola (187b/14)

v. + olan (215b/10)

v. + olanın (215b/10)

[=13]

vasať-ı nehār: <Ar. Günün ortası.

v. + da (68b/6)
 [= 1]
vaşf: < Ar. Vasıf, nitelik, sıfat.
 v. (176a/12)
 v. + eyledi (212b/13)
 v. + eylediler (215b/14)
 v. + eyledim (137b/15), (148a/14)
 v. + eyledük (191b/8)
 v. + ıdur (188b/4)
 v. + ımı (4a/7)
 v. + olunduğı (170a/8), (191a/5), (36b/7),
 (62b/4)
 v. + olunmaz (170a/8)
 v. + édeceğim (126b/11)
 v. + éderiz (193b/17)
 v. + éderüz (116b/3)
 v. + étdigim (132b/10), (135b/8), (135b/9),
 (137a/8), (137b/3), (140b/16), (143a/1),
 (144a/2), (146a/14), (146a/14), (153b/12),
 (154b/2), (167a/7), (199a/10)
 v. + étdigimiz (74b/4)
 v. + étdüğü (4b/5)
 v. + étdüğüm (134a/17), (135b/11),
 (135b/13), (135b/2), (136b/11), (137a/16),
 (138a/2), (145a/1), (153a/9), (166b/15),
 (197a/17)
 v. + étdüğüm (117a/1), (117a/3), (36b/2),
 (75a/7), (77a/1), (78a/5), (80b/8),
 (85a/15), (85a/9)
 v. + étdüğümüz (68a/7), (71b/11)
 v. + étdüğümüzün (71b/10)
 [= 55]
vāşıl: < Ar. Ulaşmak, birleşmek.
 v. (186b/7)
 v. + olalar (7a/12)

v. + olası (78a/2)
 v. + olduğumuz (85b/17)
 v. + oldu (214b/16)
 v. + olduğdan (186b/10)
 v. + olunca (85b/17)
 v. + olmaz (86a/1)
 v. + olur (197b/3)
 v. + olursın (79a/12)
 [= 10]
vāsıta: < Ar. 1. İki şeyi birbirine birleştiren. 2.
 Aracı, arada bulunan, araya giren. 3. Âlet, araç.
 v. + sı (14b/5)
 [= 1]
vāsıtasız: < Ar. + T. Araçsız.
 v. (207b/13)
 [= 1]
vāsıtiyye: < Ar. < Ar. 1. Ortalama, orta, alalade,
 olağan. 2. İnsanın yaşam dairesi.
 v. (190a/5)
 v. + ye (190a/4)
 [= 2]
vāsıtiyye-yi leyyine: < Ar. Hafif vāsıta.
 v. (190a/7)
 [= 1]
vāsi: < Ar. Geniş, açık, enli, bol.
 v. (136a/11), (189b/14), (36b/1), (36b/4),
 (36b/5), (36b/7), (40a/1), (68a/1),
 (78a/12), (90a/15), (94b/6)
 v. + dur (16b/12), (8a/10)
 v. + dür (16b/6), (68b/1)
 v. + ola (133b/7), (136a/1), (184a/5),
 (190a/17), (196a/8), (19b/10), (215a/17),
 (88b/16), (89b/10), (90a/11), (90b/5)
 v. + olan (16b/8)

- v. + olsa (23b/13), (23b/2), (37b/14)
- v. + éder (94b/2)
- v. + édesin (156b/9)
- [= 32]
- vāsi‘a:** bk. vāsi‘.
- v. (40a/2)
- [= 1]
- vašīk:** < Ar. Sağlamaştırmak, güçlendirmek, kuvvetlendirmek, desteklemek; bağ, zincir, pranga, sağlam bağ, yular.
- v. (133b/13)
- [= 1]
- vāsi‘ü’l-cevf:** < Ar. Karın boşluğu.
- v. (16b/13)
- [= 1]
- vaşiyet:** < Ar. Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey.
- v. + eyledi (58b/13)
- v. + imi (137b/16)
- v. + imüz (20b/12)
- v. + imüzi (20b/12)
- v. + ümi (148a/9)
- v. + édüb (21b/12), (68b/12)
- v. + étdüğüm (74a/2)
- v. + étdüğümüz (73a/4)
- [= 9]
- vaşl:** < Ar. 1. [bir şeyi başka bir şeye] Ulaştırma, birleştirme; ulaşma, birleşme.
- v. + olunur (196a/1)
- v. + olunsa (196a/1)
- v. + uñ (4a/16)
- v. + étmek (195b/17)
- [= 4]
- vaşufli:** < Ar. + T. Vasıflı, Nitelikli.
- v. (3b/13)
- [= 1]
- vāşe:** < Ar. Sıkı bağ, kement.
- v. (99a/12)
- [= 1]
- va‘tan:** < Ar. Yurt, memleket.
- v. + larından (6b/13)
- [= 1]
- va‘fā:** < Ar. İçi ve dışı yoğun kılla kaplı olan ve iki ucu birbiriyle buluşan kulak.
- v. (25a/16), (25a/8)
- [= 2]
- vā‘tīre:** < Ar. Diz gözünde(diz kapağının altındaki çukur) bulunan et parçası.
- v. (30a/5), (30a/7)
- [= 2]
- va‘va‘a:** < Ar. Atın karnından duyulan ses, seda.
- v. (32b/13)
- [= 1]
- vāyāt:** bk. lü‘cüm-ı vāyāt.
- v. + dan (76b/2)
- [= 1]
- va‘z:** < Ar. 1. Bir kimseye, kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme. 2. Dînî öğüt.
- v. (205a/5)
- [= 1]
- va‘z‘:** < Ar. 1. Koyma, konulma. 2. Tâyin etme. 3. Kurma, îcâdetme.
- v. (130b/12)
- v. + édesin (176b/11)
- v. + eyle (146b/8)
- v. + eyledik (185b/10)
- v. + ı (205b/12)

v. + mı (142a/5)

v. + olunan (37b/14)

v. + éde (190b/2), (192a/11), (192a/17),
(195b/8), (196a/16), (197a/13)

v. + édelüm (211a/3)

v. + éder (112a/5), (137b/10), (138a/12),
(142a/3), (168b/14), (42a/1)

v. + édersin (134b/10), (153b/11),
(168b/8), (180a/1), (181b/12), (181b/16),
(181b/2)

v. + édesin (134b/13), (144a/13),
(148b/14), (176b/10), (176b/9), (182a/13),
(182a/2), (182a/5), (182a/6), (182a/9),
(183b/9), (184a/13), (184b/1), (184b/2),
(196b/17)

v. + ét (36b/16)

v. + étdikden (192b/15)

v. + étmek (192b/1)

v. + étmişlerdür (121a/10)

[= 46]

vā'zatā: < Ar. Dizin yumuşak kemiği.

v. (30a/5), (30a/7)

[= 2]

vazîf: < Ar. 1. Hayvanın kuru inciği, incik kemiği.
2. Ayak tarağı.

v. (103b/16), (105b/2), (30a/12), (30a/9),
(34a/2)

v. + de (104b/7), (104b/8), (30a/10),
(34a/3), (68b/10), (83b/6)

v. + den (30a/4)

v. + dür (17b/1), (30a/9), (30a/9), (34a/2)

v. + e (105a/11)

v. + i (30a/14), (56b/9)

v. + idür (17b/12), (34a/5)

v. + ün (104b/9), (30a/11), (34a/3), (90a/2)

[= 25]

ve: Ve bağlacı.

v. (100b/10), (100b/10), (100b/2),
(100b/3), (100b/3), (100b/3), (100b/4),
(100b/4), (100b/4), (100b/5), (100b/5),
(100b/6), (100b/6), (100b/6), (100b/7),
(100b/7), (100b/8), (100b/8), (100b/8),
(100b/9), (100b/9), (100b/9), (101a/1),
(101a/1), (101a/1), (101a/15), (101a/15),
(101a/17), (101a/4), (101b/1), (101b/14),
(101b/14), (101b/2), (101b/3), (101b/3),
(101b/4), (101b/5), (102a/10), (102a/10),
(102a/11), (102a/11), (102a/12),
(102a/13), (102a/14), (102a/14),
(102a/14), (102a/15), (102a/15),
(102a/16), (102a/16), (102a/17), (102a/5),
(102a/5), (102a/7), (102a/8), (102a/8),
(102a/8), (102a/9), (102a/9), (102b/1),
(102b/11), (102b/11), (102b/11),
(102b/12), (102b/12), (102b/14),
(102b/14), (102b/14), (102b/15),
(102b/15), (102b/15), (102b/17), (102b/2),
(102b/2), (102b/3), (102b/4), (102b/4),
(102b/5), (102b/5), (102b/6), (102b/7),
(102b/7), (102b/7), (102b/8), (102b/8),
(102b/9), (102b/9), (102b/9), (103a/11),
(103a/11), (103a/12), (103a/14),
(103a/16), (103a/17), (103a/17),
(103a/17), (103a/2), (103a/2), (103a/3),
(103a/3), (103a/5), (103a/6), (103a/6),
(103a/7), (103a/8), (103a/8), (103a/9),
(103a/9), (103a/9), (103b/1), (103b/1),
(103b/11), (103b/12), (103b/14),
(103b/14), (103b/16), (103b/16),
(103b/16), (103b/17), (103b/3), (103b/3),
(103b/4), (103b/6), (103b/7), (103b/7),
(103b/7), (103b/8), (103b/8), (103b/9),
(104a/1), (104a/1), (104a/10), (104a/12),
(104a/12), (104a/13), (104a/13),
(104a/13), (104a/13), (104a/14),
(104a/15), (104a/15), (104a/16),
(104a/16), (104a/17), (104a/17), (104a/3),
(104a/4), (104a/4), (104a/4), (104a/4),
(104a/5), (104a/5), (104a/7), (104a/8),
(104a/8), (104a/9), (104a/9), (104b/1),
(104b/10), (104b/10), (104b/10),

(109a/9), (109a/9), (109b/1), (109b/1),
(109b/1), (109b/10), (109b/10), (109b/12),
(109b/12), (109b/13), (109b/15),
(109b/15), (109b/16), (109b/16),
(109b/16), (109b/16), (109b/16),
(109b/17), (109b/2), (109b/2), (109b/3),
(109b/3), (109b/4), (109b/4), (109b/5),
(109b/6), (109b/6), (109b/6), (109b/6),
(109b/7), (109b/7), (109b/7), (109b/8),
(109b/8), (109b/8), (109b/9), (109b/9),
(109b/9), (10a/14), (10a/15), (10a/6),
(10a/7), (10a/8), (10a/9), (10b/1), (10b/1),
(10b/1), (10b/12), (10b/14), (10b/15),
(10b/16), (10b/17), (10b/3), (10b/9),
(10b/9), (110a/1), (110a/1), (110a/1),
(110a/10), (110a/10), (110a/12),
(110a/12), (110a/13), (110a/13),
(110a/13), (110a/13), (110a/13),
(110a/14), (110a/14), (110a/14),
(110a/14), (110a/15), (110a/16),
(110a/16), (110a/17), (110a/17), (110a/2),
(110a/3), (110a/4), (110a/4), (110a/4),
(110a/5), (110a/5), (110a/5), (110a/6),
(110a/6), (110a/6), (110a/6), (110a/7),
(110a/7), (110a/8), (110a/8), (110a/8),
(110a/8), (110a/8), (110a/9), (110b/1),
(110b/1), (110b/1), (110b/1), (110b/1),
(110b/10), (110b/11), (110b/11),
(110b/11), (110b/12), (110b/12),
(110b/12), (110b/14), (110b/14),
(110b/14), (110b/14), (110b/15),
(110b/15), (110b/16), (110b/16),
(110b/16), (110b/3), (110b/3), (110b/3),
(110b/4), (110b/4), (110b/5), (110b/5),
(110b/5), (110b/6), (110b/7), (110b/7),
(110b/9), (111a/1), (111a/1), (111a/1),
(111a/10), (111a/10), (111a/11),
(111a/11), (111a/12), (111a/13),
(111a/13), (111a/13), (111a/13),
(111a/14), (111a/14), (111a/16),
(111a/17), (111a/17), (111a/2), (111a/3),
(111a/4), (111a/5), (111a/5), (111a/5),
(111a/5), (111a/6), (111a/6), (111a/7),
(111a/8), (111a/8), (111a/9), (111a/9),
(111b/1), (111b/1), (111b/1), (111b/1),

(111b/10), (111b/10), (111b/11),
(111b/12), (111b/12), (111b/13),
(111b/13), (111b/13), (111b/13),
(111b/14), (111b/15), (111b/15),
(111b/15), (111b/16), (111b/16),
(111b/17), (111b/17), (111b/2), (111b/3),
(111b/4), (111b/4), (111b/4), (111b/4),
(111b/5), (111b/5), (111b/6), (111b/6),
(111b/7), (111b/8), (111b/8), (111b/9),
(112a/1), (112a/10), (112a/10), (112a/10),
(112a/11), (112a/12), (112a/12),
(112a/13), (112a/14), (112a/14),
(112a/14), (112a/15), (112a/16),
(112a/17), (112a/17), (112a/2), (112a/2),
(112a/3), (112a/3), (112a/3), (112a/4),
(112a/4), (112a/4), (112a/4), (112a/5),
(112a/5), (112a/5), (112a/5), (112a/6),
(112a/7), (112a/7), (112a/8), (112a/8),
(112a/8), (112a/9), (112a/9), (112a/9),
(112b/1), (112b/1), (112b/1), (112b/10),
(112b/10), (112b/10), (112b/12),
(112b/12), (112b/13), (112b/13),
(112b/13), (112b/13), (112b/14),
(112b/15), (112b/16), (112b/16),
(112b/16), (112b/16), (112b/17), (112b/2),
(112b/2), (112b/3), (112b/5), (112b/6),
(112b/6), (112b/6), (112b/6), (112b/7),
(112b/7), (112b/7), (112b/8), (112b/8),
(112b/9), (112b/9), (112b/9), (112b/9),
(113a/1), (113a/10), (113a/11), (113a/12),
(113a/12), (113a/12), (113a/13),
(113a/13), (113a/13), (113a/14),
(113a/14), (113a/15), (113a/15),
(113a/16), (113a/17), (113a/17),
(113a/17), (113a/3), (113a/3), (113a/3),
(113a/4), (113a/4), (113a/4), (113a/5),
(113a/5), (113a/5), (113a/6), (113a/6),
(113a/6), (113a/7), (113a/8), (113a/9),
(113a/9), (113a/9), (113a/9), (113b/1),
(113b/1), (113b/1), (113b/10), (113b/10),
(113b/10), (113b/11), (113b/11),
(113b/13), (113b/13), (113b/13),
(113b/13), (113b/14), (113b/15),
(113b/15), (113b/16), (113b/16),
(113b/16), (113b/17), (113b/17), (113b/2),

(113b/3), (113b/3), (113b/3), (113b/3),
(113b/4), (113b/5), (113b/5), (113b/6),
(113b/7), (113b/8), (113b/8), (113b/9),
(113b/9), (114a/1), (114a/1), (114a/1),
(114a/10), (114a/11), (114a/11),
(114a/11), (114a/12), (114a/13),
(114a/13), (114a/13), (114a/14),
(114a/15), (114a/16), (114a/2), (114a/2),
(114a/3), (114a/4), (114a/5), (114a/5),
(114a/5), (114a/5), (114a/6), (114a/7),
(114a/7), (114a/8), (114a/9), (114a/9),
(114a/9), (114b/1), (114b/1), (114b/10),
(114b/10), (114b/11), (114b/11),
(114b/11), (114b/12), (114b/12),
(114b/13), (114b/13), (114b/13),
(114b/15), (114b/15), (114b/16),
(114b/16), (114b/16), (114b/16), (114b/2),
(114b/3), (114b/3), (114b/3), (114b/5),
(114b/7), (114b/7), (114b/8), (114b/8),
(114b/8), (114b/9), (114b/9), (114b/9),
(115a/1), (115a/10), (115a/11), (115a/11),
(115a/12), (115a/13), (115a/13),
(115a/14), (115a/14), (115a/14),
(115a/14), (115a/14), (115a/14),
(115a/15), (115a/15), (115a/16),
(115a/17), (115a/2), (115a/2), (115a/2),
(115a/2), (115a/3), (115a/3), (115a/3),
(115a/3), (115a/4), (115a/4), (115a/5),
(115a/5), (115a/6), (115a/7), (115a/8),
(115a/8), (115a/8), (115a/8), (115a/9),
(115b/10), (115b/10), (115b/11),
(115b/13), (115b/15), (115b/15),
(115b/16), (115b/16), (115b/16),
(115b/17), (115b/2), (115b/2), (115b/4),
(115b/4), (115b/4), (115b/4), (115b/5),
(115b/5), (115b/5), (115b/5), (115b/6),
(115b/6), (115b/6), (115b/6), (115b/6),
(115b/7), (115b/7), (115b/7), (115b/8),
(115b/9), (115b/9), (115b/9), (115b/9),
(116a/1), (116a/1), (116a/11), (116a/11),
(116a/13), (116a/15), (116a/15),
(116a/15), (116a/16), (116a/3), (116a/3),
(116a/3), (116a/5), (116a/6), (116a/7),
(116a/7), (116a/7), (116a/8), (116a/8),
(116a/9), (116a/9), (116b/1), (116b/11),

(116b/11), (116b/11), (116b/15),
(116b/15), (116b/16), (116b/16),
(116b/17), (116b/17), (116b/3), (116b/3),
(116b/5), (116b/6), (116b/7), (116b/8),
(116b/8), (117a/1), (117a/10), (117a/10),
(117a/10), (117a/11), (117a/12),
(117a/12), (117a/14), (117a/14),
(117a/16), (117a/17), (117a/2), (117a/5),
(117a/6), (117a/6), (117a/6), (117a/6),
(117a/7), (117a/7), (117a/7), (117a/9),
(117a/9), (117a/9), (117b/1), (117b/1),
(117b/11), (117b/11), (117b/11),
(117b/12), (117b/13), (117b/13),
(117b/15), (117b/16), (117b/16),
(117b/17), (117b/17), (117b/17), (117b/2),
(117b/2), (117b/2), (117b/2), (117b/3),
(117b/3), (117b/4), (117b/4), (117b/5),
(117b/6), (117b/6), (117b/7), (117b/8),
(117b/8), (118a/1), (118a/12), (118a/13),
(118a/13), (118a/14), (118a/15),
(118a/17), (118a/17), (118a/17), (118a/3),
(118a/5), (118a/7), (118a/8), (118a/9),
(118b/1), (118b/10), (118b/10), (118b/11),
(118b/11), (118b/13), (118b/13),
(118b/14), (118b/14), (118b/15),
(118b/15), (118b/15), (118b/16),
(118b/16), (118b/17), (118b/2), (118b/4),
(118b/5), (118b/5), (118b/8), (118b/9),
(118b/9), (119a/1), (119a/10), (119a/10),
(119a/10), (119a/11), (119a/13),
(119a/13), (119a/13), (119a/13),
(119a/14), (119a/14), (119a/15),
(119a/17), (119a/2), (119a/2), (119a/3),
(119a/3), (119a/4), (119a/4), (119a/4),
(119a/5), (119a/5), (119a/7), (119a/7),
(119a/8), (119a/9), (119b/1), (119b/1),
(119b/10), (119b/11), (119b/13),
(119b/13), (119b/13), (119b/13),
(119b/14), (119b/14), (119b/14),
(119b/15), (119b/15), (119b/16),
(119b/16), (119b/16), (119b/17), (119b/2),
(119b/3), (119b/5), (119b/5), (119b/6),
(119b/7), (119b/8), (119b/8), (11a/1),
(11a/10), (11a/11), (11a/11), (11a/13),
(11a/14), (11a/14), (11a/14), (11a/15),

(11a/15), (11a/15), (11a/17), (11a/2),
(11a/3), (11a/5), (11a/6), (11a/6), (11b/1),
(11b/12), (11b/13), (11b/14), (11b/15),
(11b/16), (11b/17), (11b/17), (11b/2),
(11b/2), (11b/3), (11b/4), (11b/4), (11b/5),
(11b/5), (11b/6), (11b/6), (11b/6), (11b/8),
(11b/9), (120a/1), (120a/1), (120a/10),
(120a/10), (120a/11), (120a/12),
(120a/13), (120a/16), (120a/17), (120a/2),
(120a/2), (120a/3), (120a/3), (120a/3),
(120a/4), (120a/4), (120a/4), (120a/6),
(120a/7), (120a/8), (120a/9), (120a/9),
(120b/1), (120b/10), (120b/11), (120b/11),
(120b/11), (120b/11), (120b/12),
(120b/12), (120b/12), (120b/14),
(120b/16), (120b/2), (120b/3), (120b/6),
(120b/6), (120b/7), (120b/7), (120b/7),
(120b/8), (120b/8), (120b/8), (121a/1),
(121a/10), (121a/11), (121a/13),
(121a/13), (121a/14), (121a/15),
(121a/15), (121a/16), (121a/17),
(121a/17), (121a/3), (121a/3), (121a/3),
(121a/4), (121a/5), (121a/5), (121a/5),
(121a/7), (121a/7), (121a/9), (121b/1),
(121b/11), (121b/11), (121b/11),
(121b/12), (121b/12), (121b/12),
(121b/13), (121b/13), (121b/13),
(121b/13), (121b/15), (121b/15),
(121b/16), (121b/16), (121b/16),
(121b/17), (121b/2), (121b/2), (121b/3),
(121b/3), (121b/4), (121b/4), (121b/5),
(121b/6), (121b/8), (121b/8), (121b/9),
(121b/9), (122a/1), (122a/10), (122a/10),
(122a/10), (122a/11), (122a/11),
(122a/13), (122a/14), (122a/15),
(122a/15), (122a/16), (122a/17), (122a/4),
(122a/5), (122a/6), (122a/6), (122a/6),
(122a/7), (122a/7), (122a/8), (122a/9),
(122a/9), (122a/9), (122b/10), (122b/10),
(122b/11), (122b/12), (122b/13),
(122b/15), (122b/16), (122b/16), (122b/2),
(122b/2), (122b/3), (122b/3), (122b/4),
(122b/5), (122b/5), (122b/5), (122b/6),
(122b/6), (122b/6), (122b/8), (122b/8),
(122b/9), (122b/9), (123a/1), (123a/10),

(123a/10), (123a/10), (123a/11),
(123a/11), (123a/11), (123a/13),
(123a/13), (123a/13), (123a/14), (123a/3),
(123a/6), (123a/6), (123a/7), (123a/8),
(123a/8), (123a/8), (123b/1), (123b/1),
(123b/10), (123b/10), (123b/11),
(123b/11), (123b/13), (123b/14),
(123b/15), (123b/15), (123b/15),
(123b/16), (123b/16), (123b/17),
(123b/17), (123b/3), (123b/3), (123b/4),
(123b/4), (123b/4), (123b/4), (123b/5),
(123b/6), (123b/7), (123b/7), (123b/7),
(123b/8), (123b/9), (123b/9), (124a/1),
(124a/10), (124a/10), (124a/10),
(124a/10), (124a/11), (124a/12),
(124a/12), (124a/13), (124a/13),
(124a/13), (124a/14), (124a/14),
(124a/14), (124a/15), (124a/16),
(124a/17), (124a/17), (124a/2), (124a/2),
(124a/2), (124a/3), (124a/3), (124a/4),
(124a/5), (124a/6), (124a/7), (124a/7),
(124a/9), (124b/11), (124b/11), (124b/12),
(124b/13), (124b/14), (124b/14),
(124b/14), (124b/16), (124b/16),
(124b/17), (124b/17), (124b/2), (124b/4),
(124b/4), (124b/4), (124b/6), (124b/7),
(124b/8), (125a/10), (125a/10), (125a/10),
(125a/11), (125a/11), (125a/11),
(125a/12), (125a/12), (125a/12),
(125a/12), (125a/13), (125a/13),
(125a/13), (125a/13), (125a/14),
(125a/14), (125a/15), (125a/17),
(125a/17), (125a/17), (125a/2), (125a/3),
(125a/3), (125a/4), (125a/4), (125a/4),
(125a/5), (125a/7), (125a/8), (125b/1),
(125b/1), (125b/10), (125b/11), (125b/11),
(125b/11), (125b/12), (125b/12),
(125b/14), (125b/14), (125b/15),
(125b/15), (125b/16), (125b/17),
(125b/17), (125b/17), (125b/2), (125b/4),
(125b/5), (125b/7), (125b/8), (125b/8),
(125b/9), (126a/1), (126a/1), (126a/1),
(126a/1), (126a/1), (126a/1), (126a/10),
(126a/10), (126a/10), (126a/11),
(126a/12), (126a/13), (126a/15),

(126a/15), (126a/16), (126a/17),
(126a/17), (126a/17), (126a/2), (126a/3),
(126a/3), (126a/3), (126a/4), (126a/6),
(126a/6), (126a/6), (126a/8), (126a/8),
(126a/9), (126b/1), (126b/1), (126b/10),
(126b/12), (126b/12), (126b/15),
(126b/15), (126b/15), (126b/15),
(126b/16), (126b/16), (126b/16),
(126b/17), (126b/17), (126b/17), (126b/3),
(126b/4), (126b/5), (126b/5), (126b/6),
(126b/6), (126b/6), (126b/7), (126b/8),
(126b/9), (126b/9), (126b/9), (127a/10),
(127a/10), (127a/11), (127a/12),
(127a/12), (127a/12), (127a/13),
(127a/15), (127a/16), (127a/16),
(127a/16), (127a/17), (127a/17), (127a/3),
(127a/4), (127a/4), (127a/5), (127a/5),
(127a/6), (127a/6), (127a/7), (127a/7),
(127a/8), (127a/9), (127a/9), (127b/1),
(127b/3), (127b/3), (127b/3), (127b/4),
(127b/4), (127b/4), (127b/5), (12a/12),
(12a/13), (12a/14), (12a/15), (12a/17),
(12a/2), (12a/3), (12a/5), (12a/6), (12a/7),
(12a/7), (12a/7), (12a/9), (12b/1),
(12b/10), (12b/10), (12b/12), (12b/12),
(12b/13), (12b/14), (12b/14), (12b/15),
(12b/16), (12b/17), (12b/17), (12b/3),
(12b/3), (12b/3), (12b/6), (12b/8), (12b/8),
(12b/9), (130b/10), (130b/10), (130b/11),
(130b/11), (130b/12), (130b/12),
(130b/13), (130b/13), (130b/14),
(130b/15), (130b/16), (130b/17),
(130b/17), (130b/6), (130b/6), (130b/7),
(130b/8), (130b/8), (130b/9), (130b/9),
(131a/1), (131a/10), (131a/11), (131a/12),
(131a/13), (131a/14), (131a/14),
(131a/15), (131a/2), (131a/2), (131a/4),
(131a/4), (131a/5), (131a/5), (131a/6),
(131a/8), (131b/1), (131b/10), (131b/10),
(131b/11), (131b/11), (131b/12),
(131b/12), (131b/13), (131b/13),
(131b/14), (131b/14), (131b/15),
(131b/17), (131b/17), (131b/17), (131b/2),
(131b/2), (131b/3), (131b/3), (131b/4),
(131b/5), (131b/6), (131b/6), (131b/7),

(131b/8), (131b/8), (131b/9), (132a/10),
(132a/10), (132a/11), (132a/11),
(132a/12), (132a/12), (132a/13),
(132a/13), (132a/13), (132a/13),
(132a/13), (132a/14), (132a/15),
(132a/16), (132a/2), (132a/5), (132a/5),
(132a/5), (132a/6), (132a/6), (132a/7),
(132a/8), (132a/9), (132b/1), (132b/10),
(132b/11), (132b/12), (132b/12),
(132b/12), (132b/13), (132b/13),
(132b/14), (132b/14), (132b/14),
(132b/15), (132b/15), (132b/17),
(132b/17), (132b/2), (132b/3), (132b/3),
(132b/4), (132b/4), (132b/8), (132b/8),
(132b/9), (133a/1), (133a/1), (133a/10),
(133a/10), (133a/11), (133a/11),
(133a/12), (133a/12), (133a/13),
(133a/13), (133a/14), (133a/14),
(133a/15), (133a/16), (133a/17), (133a/2),
(133a/2), (133a/3), (133a/3), (133a/3),
(133a/4), (133a/4), (133a/5), (133a/5),
(133a/6), (133a/6), (133a/7), (133a/7),
(133a/8), (133a/9), (133a/9), (133b/1),
(133b/1), (133b/1), (133b/10), (133b/10),
(133b/11), (133b/12), (133b/12),
(133b/13), (133b/13), (133b/13),
(133b/14), (133b/14), (133b/15),
(133b/15), (133b/15), (133b/16),
(133b/16), (133b/4), (133b/4), (133b/6),
(133b/6), (133b/7), (133b/7), (133b/7),
(133b/8), (133b/9), (133b/9), (134a/1),
(134a/10), (134a/10), (134a/10),
(134a/11), (134a/12), (134a/13),
(134a/13), (134a/13), (134a/15),
(134a/17), (134a/2), (134a/2), (134a/2),
(134a/3), (134a/3), (134a/4), (134a/4),
(134a/5), (134a/6), (134a/6), (134a/8),
(134a/8), (134a/9), (134a/9), (134a/9),
(134a/9), (134b/1), (134b/1), (134b/10),
(134b/11), (134b/11), (134b/11),
(134b/12), (134b/16), (134b/16), (134b/2),
(134b/3), (134b/4), (134b/5), (134b/6),
(134b/6), (134b/7), (134b/7), (134b/8),
(134b/8), (135a/1), (135a/1), (135a/10),
(135a/11), (135a/11), (135a/12),

(135a/12), (135a/13), (135a/13),
(135a/14), (135a/15), (135a/15),
(135a/15), (135a/16), (135a/17),
(135a/17), (135a/3), (135a/4), (135a/4),
(135a/5), (135a/5), (135a/5), (135a/6),
(135a/6), (135a/6), (135a/7), (135a/7),
(135a/7), (135a/8), (135a/8), (135a/9),
(135a/9), (135b/1), (135b/10), (135b/10),
(135b/10), (135b/12), (135b/12),
(135b/15), (135b/15), (135b/16),
(135b/17), (135b/17), (135b/2), (135b/2),
(135b/3), (135b/3), (135b/3), (135b/4),
(135b/4), (135b/5), (135b/5), (135b/6),
(135b/6), (135b/6), (135b/7), (135b/8),
(135b/8), (135b/9), (136a/10), (136a/10),
(136a/11), (136a/11), (136a/11),
(136a/12), (136a/13), (136a/14),
(136a/15), (136a/17), (136a/17), (136a/2),
(136a/2), (136a/2), (136a/3), (136a/4),
(136a/5), (136a/5), (136a/6), (136a/6),
(136a/7), (136a/7), (136a/8), (136a/8),
(136a/8), (136b/1), (136b/1), (136b/10),
(136b/13), (136b/13), (136b/14),
(136b/15), (136b/15), (136b/15), (136b/2),
(136b/2), (136b/4), (136b/5), (136b/5),
(136b/6), (136b/7), (136b/8), (136b/8),
(136b/8), (136b/8), (136b/9), (137a/10),
(137a/10), (137a/10), (137a/10),
(137a/11), (137a/12), (137a/12),
(137a/14), (137a/14), (137a/15),
(137a/16), (137a/17), (137a/17),
(137a/17), (137a/2), (137a/2), (137a/3),
(137a/3), (137a/3), (137a/5), (137a/5),
(137a/8), (137a/8), (137b/1), (137b/1),
(137b/10), (137b/10), (137b/11),
(137b/11), (137b/12), (137b/12),
(137b/12), (137b/12), (137b/12),
(137b/13), (137b/13), (137b/14),
(137b/15), (137b/15), (137b/16),
(137b/16), (137b/16), (137b/16),
(137b/17), (137b/17), (137b/17), (137b/2),
(137b/3), (137b/4), (137b/4), (137b/4),
(137b/5), (137b/6), (137b/6), (137b/6),
(137b/7), (137b/7), (137b/8), (137b/8),
(137b/8), (137b/8), (137b/9), (137b/9),

(137b/9), (138a/1), (138a/10), (138a/10),
(138a/11), (138a/12), (138a/12),
(138a/12), (138a/12), (138a/13),
(138a/13), (138a/13), (138a/13),
(138a/14), (138a/14), (138a/15),
(138a/15), (138a/16), (138a/16),
(138a/16), (138a/16), (138a/16), (138a/2),
(138a/2), (138a/2), (138a/3), (138a/3),
(138a/3), (138a/4), (138a/4), (138a/5),
(138a/7), (138a/8), (138a/8), (138a/9),
(138a/9), (138a/9), (138a/9), (138a/9),
(138b/1), (138b/1), (138b/1), (138b/10),
(138b/11), (138b/11), (138b/12),
(138b/12), (138b/13), (138b/13),
(138b/14), (138b/14), (138b/14),
(138b/14), (138b/15), (138b/15),
(138b/15), (138b/15), (138b/16),
(138b/16), (138b/16), (138b/17), (138b/2),
(138b/2), (138b/3), (138b/3), (138b/3),
(138b/3), (138b/4), (138b/5), (138b/5),
(138b/6), (138b/6), (138b/7), (138b/7),
(138b/7), (138b/9), (138b/9), (139a/2),
(139a/4), (139b/1), (139b/1), (139b/1),
(13a/1), (13a/1), (13a/12), (13a/13),
(13a/2), (13a/2), (13a/3), (13a/3), (13a/3),
(13a/3), (13a/4), (13a/4), (13a/5), (13a/5),
(13a/6), (13a/6), (13a/6), (13a/7), (13a/8),
(13a/9), (13b/1), (13b/13), (13b/16),
(13b/17), (13b/17), (13b/2), (140b/1),
(140b/10), (140b/10), (140b/11),
(140b/11), (140b/11), (140b/12),
(140b/12), (140b/13), (140b/13),
(140b/13), (140b/14), (140b/15),
(140b/15), (140b/16), (140b/2), (140b/2),
(140b/3), (140b/3), (140b/5), (140b/5),
(140b/6), (140b/7), (140b/7), (140b/8),
(140b/8), (140b/9), (141a/1), (141a/1),
(141a/1), (141a/2), (141a/4), (142a/1),
(142a/1), (142a/2), (142a/5), (142a/5),
(143a/10), (143a/10), (143a/11),
(143a/11), (143a/12), (143a/12),
(143a/12), (143a/12), (143a/13),
(143a/14), (143a/14), (143a/15),
(143a/15), (143a/16), (143a/17),
(143a/17), (143a/17), (143a/3), (143a/3),

(143a/3), (143a/3), (143a/4), (143a/4),
(143a/5), (143a/7), (143a/8), (143a/9),
(144a/1), (144a/10), (144a/11), (144a/11),
(144a/12), (144a/12), (144a/12),
(144a/13), (144a/13), (144a/2), (144a/3),
(144a/4), (144a/4), (144a/5), (144a/5),
(144a/5), (144a/6), (144a/6), (144a/7),
(144a/7), (144a/8), (145a/1), (145a/2),
(145a/3), (145a/4), (145a/4), (145b/1),
(145b/10), (145b/10), (145b/11),
(145b/11), (145b/12), (145b/12),
(145b/12), (145b/13), (145b/13),
(145b/14), (145b/14), (145b/15),
(145b/15), (145b/15), (145b/16),
(145b/16), (145b/16), (145b/17), (145b/4),
(145b/6), (145b/6), (145b/7), (145b/8),
(145b/9), (146a/1), (146a/1), (146a/1),
(146a/10), (146a/10), (146a/11),
(146a/12), (146a/12), (146a/15),
(146a/15), (146a/15), (146a/16),
(146a/16), (146a/16), (146a/16),
(146a/17), (146a/2), (146a/3), (146a/3),
(146a/3), (146a/5), (146a/5), (146a/6),
(146a/6), (146a/9), (146b/1), (146b/10),
(146b/10), (146b/10), (146b/11),
(146b/11), (146b/13), (146b/14),
(146b/14), (146b/14), (146b/16),
(146b/16), (146b/17), (146b/17),
(146b/17), (146b/2), (146b/2), (146b/5),
(146b/5), (146b/7), (146b/8), (146b/8),
(146b/8), (146b/9), (147a/1), (147a/10),
(147a/11), (147a/11), (147a/12),
(147a/14), (147a/15), (147a/16),
(147a/17), (147a/17), (147a/17),
(147a/17), (147a/2), (147a/2), (147a/3),
(147a/4), (147a/5), (147a/7), (147a/7),
(147a/7), (147a/8), (147a/9), (147a/9),
(147b/1), (147b/10), (147b/10), (147b/10),
(147b/11), (147b/11), (147b/11),
(147b/11), (147b/11), (147b/12),
(147b/13), (147b/13), (147b/14),
(147b/14), (147b/14), (147b/15),
(147b/15), (147b/17), (147b/2), (147b/2),
(147b/3), (147b/3), (147b/4), (147b/6),
(147b/7), (147b/7), (147b/8), (147b/8),

(147b/9), (148a/1), (148a/11), (148a/11),
(148a/12), (148a/12), (148a/13),
(148a/14), (148a/14), (148a/15),
(148a/15), (148a/15), (148a/15),
(148a/16), (148a/17), (148a/17), (148a/2),
(148a/3), (148a/5), (148a/5), (148a/6),
(148a/7), (148a/7), (148b/1), (148b/1),
(148b/1), (148b/11), (148b/12), (148b/12),
(148b/14), (148b/14), (148b/14),
(148b/15), (148b/16), (148b/2), (148b/2),
(148b/2), (148b/4), (148b/5), (148b/5),
(148b/6), (148b/6), (148b/8), (148b/8),
(148b/9), (148b/9), (148b/9), (149a/1),
(149a/10), (149a/10), (149a/10),
(149a/11), (149a/12), (149a/12),
(149a/12), (149a/2), (149a/3), (149a/4),
(149a/5), (149a/6), (149a/6), (149a/6),
(149a/7), (149a/8), (149b/1), (149b/1),
(14a/11), (14a/14), (14a/16), (14a/3),
(14a/3), (14a/4), (14a/8), (14a/9), (14b/1),
(14b/12), (14b/14), (14b/17), (14b/17),
(14b/17), (14b/17), (14b/3), (14b/3),
(14b/8), (150a/1), (150a/1), (150a/1),
(150a/2), (150a/3), (150a/4), (150a/4),
(150a/6), (150a/8), (150b/1), (150b/1),
(150b/2), (150b/2), (151a/1), (151a/1),
(151a/10), (151a/10), (151a/10),
(151a/10), (151a/11), (151a/12),
(151a/12), (151a/13), (151a/13),
(151a/15), (151a/15), (151a/15),
(151a/16), (151a/16), (151a/17),
(151a/17), (151a/17), (151a/2), (151a/2),
(151a/2), (151a/3), (151a/4), (151a/4),
(151a/6), (151a/7), (151a/8), (151a/8),
(151a/8), (151a/9), (151a/9), (151a/9),
(151b/1), (151b/1), (151b/2), (151b/2),
(151b/3), (151b/4), (152b/1), (152b/3),
(152b/6), (153a/1), (153a/1), (153a/10),
(153a/10), (153a/11), (153a/12),
(153a/12), (153a/14), (153a/15),
(153a/16), (153a/17), (153a/17), (153a/2),
(153a/3), (153a/3), (153a/4), (153a/4),
(153a/5), (153a/7), (153a/7), (153a/7),
(153a/7), (153a/8), (153b/10), (153b/11),
(153b/12), (153b/13), (153b/14),

(153b/14), (153b/15), (153b/2), (153b/2),
(153b/2), (153b/3), (153b/3), (153b/3),
(153b/4), (153b/4), (153b/5), (153b/6),
(153b/6), (153b/7), (153b/7), (153b/9),
(153b/9), (153b/9), (153b/9), (153b/9),
(154a/1), (154a/1), (154b/1), (154b/10),
(154b/11), (154b/12), (154b/14),
(154b/14), (154b/16), (154b/16),
(154b/16), (154b/2), (154b/3), (154b/3),
(154b/3), (154b/4), (154b/4), (154b/6),
(154b/8), (154b/8), (155a/1), (155a/1),
(155a/1), (155a/12), (155a/14), (155a/14),
(155a/15), (155a/16), (155a/17), (155a/2),
(155a/2), (155a/2), (155a/3), (155a/3),
(155a/6), (155a/6), (155a/7), (155a/8),
(155a/9), (155b/1), (155b/1), (155b/11),
(155b/11), (155b/12), (155b/12),
(155b/12), (155b/13), (155b/14), (155b/2),
(155b/2), (155b/3), (155b/3), (155b/4),
(155b/4), (155b/4), (155b/8), (156b/1),
(156b/1), (156b/10), (156b/11), (156b/12),
(156b/12), (156b/14), (156b/14),
(156b/14), (156b/15), (156b/15), (156b/2),
(156b/4), (156b/5), (156b/5), (156b/6),
(156b/6), (156b/7), (156b/8), (156b/9),
(157a/1), (157b/1), (158b/1), (158b/2),
(159a/1), (159a/2), (159a/2), (159b/1),
(159b/2), (15a/10), (15a/10), (15a/11),
(15a/12), (15a/15), (15a/3), (15b/11),
(15b/12), (15b/12), (15b/13), (15b/14),
(15b/14), (15b/6), (15b/8), (15b/9),
(160a/1), (160a/2), (160a/2), (160b/1),
(160b/1), (160b/2), (161a/1), (161a/2),
(161b/1), (162a/2), (162b/1), (162b/1),
(163a/2), (163a/2), (163b/2), (164a/1),
(164b/1), (164b/2), (165a/1), (165a/1),
(165b/1), (166a/1), (166b/1), (166b/10),
(166b/13), (166b/15), (166b/15),
(166b/15), (166b/16), (166b/16), (166b/2),
(166b/2), (166b/2), (166b/3), (166b/3),
(166b/5), (166b/5), (166b/8), (166b/9),
(167a/1), (167a/13), (167a/13), (167a/14),
(167a/14), (167a/14), (167a/14),
(167a/15), (167a/15), (167a/16),
(167a/17), (167a/17), (167a/3), (167a/5),

(167a/5), (167a/8), (167a/8), (167a/9),
(167b/1), (167b/10), (167b/10), (167b/11),
(167b/11), (167b/12), (167b/12),
(167b/13), (167b/3), (167b/3), (167b/4),
(167b/4), (167b/5), (167b/6), (167b/6),
(167b/9), (168b/1), (168b/10), (168b/10),
(168b/11), (168b/11), (168b/12),
(168b/12), (168b/13), (168b/14),
(168b/14), (168b/2), (168b/2), (168b/3),
(168b/3), (168b/4), (168b/5), (168b/6),
(168b/7), (168b/7), (168b/7), (168b/8),
(168b/9), (169a/1), (169a/1), (169a/1),
(169a/11), (169a/12), (169a/12),
(169a/12), (169a/13), (169a/13),
(169a/14), (169a/14), (169a/14),
(169a/15), (169a/15), (169a/15),
(169a/16), (169a/16), (169a/16),
(169a/16), (169a/17), (169a/17), (169a/2),
(169a/2), (169a/2), (169a/3), (169a/3),
(169a/3), (169a/4), (169a/4), (169a/4),
(169a/4), (169a/6), (169a/7), (169a/7),
(169a/7), (169a/7), (169a/7), (169a/7),
(169a/8), (169a/8), (169b/1), (169b/10),
(169b/10), (169b/10), (169b/11),
(169b/13), (169b/13), (169b/13),
(169b/13), (169b/13), (169b/14),
(169b/15), (169b/15), (169b/16),
(169b/16), (169b/17), (169b/17),
(169b/17), (169b/17), (169b/2), (169b/3),
(169b/3), (169b/4), (169b/5), (169b/6),
(169b/6), (169b/6), (169b/6), (169b/9),
(169b/9), (16a/15), (16a/15), (16a/15),
(16a/17), (16a/17), (16a/3), (16a/3),
(16a/6), (16b/1), (16b/1), (16b/10),
(16b/11), (16b/11), (16b/11), (16b/11),
(16b/12), (16b/12), (16b/13), (16b/15),
(16b/15), (16b/3), (16b/3), (16b/5),
(16b/5), (16b/5), (16b/6), (16b/6), (16b/8),
(16b/8), (170a/1), (170a/1), (170a/10),
(170a/10), (170a/10), (170a/11),
(170a/11), (170a/12), (170a/13),
(170a/14), (170a/14), (170a/14),
(170a/15), (170a/15), (170a/15),
(170a/15), (170a/16), (170a/16),
(170a/16), (170a/16), (170a/17),

(170a/17), (170a/17), (170a/17), (170a/2),
(170a/2), (170a/3), (170a/3), (170a/4),
(170a/4), (170a/6), (170a/6), (170a/6),
(170a/6), (170a/8), (170a/8), (170a/9),
(170a/9), (170b/1), (170b/1), (170b/1),
(170b/10), (170b/10), (170b/10),
(170b/11), (170b/12), (170b/13),
(170b/14), (170b/15), (170b/16),
(170b/16), (170b/17), (170b/17),
(170b/17), (170b/2), (170b/2), (170b/3),
(170b/3), (170b/4), (170b/4), (170b/4),
(170b/4), (170b/5), (170b/6), (170b/6),
(170b/6), (170b/7), (170b/7), (170b/7),
(170b/8), (170b/8), (171a/10), (171a/11),
(171a/12), (171a/12), (171a/13),
(171a/13), (171a/14), (171a/15),
(171a/15), (171a/15), (171a/15),
(171a/16), (171a/16), (171a/17),
(171a/17), (171a/7), (171a/7), (171a/8),
(171a/8), (171a/9), (171b/1), (171b/1),
(171b/10), (171b/10), (171b/10),
(171b/11), (171b/11), (171b/12),
(171b/12), (171b/13), (171b/13), (171b/2),
(171b/2), (171b/4), (171b/4), (171b/4),
(171b/5), (171b/5), (171b/6), (171b/6),
(171b/7), (171b/7), (171b/8), (171b/8),
(171b/8), (171b/9), (171b/9), (172b/1),
(172b/1), (172b/11), (172b/11), (172b/11),
(172b/11), (172b/12), (172b/12),
(172b/12), (172b/12), (172b/13),
(172b/14), (172b/2), (172b/3), (172b/3),
(172b/4), (172b/4), (172b/5), (172b/6),
(172b/6), (172b/8), (172b/8), (173b/3),
(173b/3), (173b/4), (173b/5), (173b/5),
(174a/15), (174a/15), (174a/16),
(174a/17), (174a/17), (174a/17),
(174a/17), (174b/13), (174b/14),
(174b/14), (174b/15), (174b/15),
(174b/16), (175a/15), (175a/15),
(175a/15), (175a/16), (175a/16),
(175a/17), (175a/17), (175b/1), (175b/10),
(175b/10), (175b/11), (175b/11),
(175b/12), (175b/12), (175b/13),
(175b/13), (175b/13), (175b/13),
(175b/14), (175b/14), (175b/14),

(175b/14), (175b/14), (175b/15),
(175b/15), (175b/16), (175b/17),
(175b/17), (175b/17), (175b/3), (175b/3),
(175b/4), (175b/4), (175b/5), (175b/5),
(175b/6), (175b/6), (175b/7), (175b/7),
(175b/8), (175b/8), (176a/1), (176a/1),
(176a/1), (176a/10), (176a/10), (176a/10),
(176a/11), (176a/11), (176a/12),
(176a/12), (176a/12), (176a/12),
(176a/13), (176a/13), (176a/14),
(176a/14), (176a/15), (176a/15),
(176a/16), (176a/17), (176a/17), (176a/2),
(176a/2), (176a/3), (176a/3), (176a/4),
(176a/4), (176a/4), (176a/5), (176a/6),
(176a/6), (176a/8), (176a/8), (176a/9),
(176b/1), (176b/1), (176b/10), (176b/11),
(176b/11), (176b/13), (176b/14),
(176b/17), (176b/17), (176b/2), (176b/3),
(176b/3), (176b/3), (176b/4), (176b/5),
(176b/7), (176b/8), (176b/8), (176b/8),
(176b/9), (177a/1), (177a/11), (177a/12),
(177a/12), (177a/12), (177a/15),
(177a/16), (177a/17), (177a/2), (177a/3),
(177a/3), (177a/4), (177a/4), (177a/5),
(177a/5), (177a/6), (177a/6), (177a/7),
(177a/7), (177a/8), (177a/8), (177a/8),
(177a/9), (177a/9), (177b/1), (177b/10),
(177b/11), (177b/11), (177b/11),
(177b/12), (177b/12), (177b/12),
(177b/14), (177b/15), (177b/16),
(177b/16), (177b/16), (177b/17), (177b/2),
(177b/4), (177b/5), (177b/5), (177b/5),
(177b/5), (177b/7), (177b/8), (177b/8),
(177b/9), (178a/1), (178a/10), (178a/10),
(178a/11), (178a/11), (178a/11),
(178a/12), (178a/12), (178a/12),
(178a/12), (178a/13), (178a/13),
(178a/14), (178a/14), (178a/15),
(178a/15), (178a/15), (178a/15),
(178a/16), (178a/16), (178a/16),
(178a/17), (178a/17), (178a/17), (178a/2),
(178a/2), (178a/2), (178a/2), (178a/3),
(178a/3), (178a/4), (178a/5), (178a/5),
(178a/5), (178a/5), (178a/6), (178a/6),
(178a/6), (178a/7), (178a/7), (178a/8),

(178a/9), (178a/9), (178b/1), (178b/1),
(178b/11), (178b/11), (178b/12),
(178b/13), (178b/14), (178b/14),
(178b/14), (178b/15), (178b/16),
(178b/17), (178b/2), (178b/3), (178b/5),
(178b/6), (178b/7), (178b/8), (178b/9),
(179a/1), (179a/11), (179a/11), (179a/11),
(179a/12), (179a/14), (179a/14),
(179a/15), (179a/15), (179a/16),
(179a/16), (179a/16), (179a/16),
(179a/17), (179a/17), (179a/17), (179a/2),
(179a/2), (179a/3), (179a/4), (179a/4),
(179a/4), (179a/5), (179a/5), (179a/5),
(179a/6), (179a/6), (179a/6), (179a/7),
(179a/8), (179a/8), (179b/1), (179b/1),
(179b/1), (179b/10), (179b/11), (179b/12),
(179b/12), (179b/12), (179b/13),
(179b/14), (179b/14), (179b/15),
(179b/16), (179b/2), (179b/3), (179b/3),
(179b/3), (179b/4), (179b/4), (179b/5),
(179b/5), (179b/5), (179b/5), (179b/6),
(179b/6), (179b/6), (179b/7), (179b/7),
(179b/7), (179b/7), (179b/8), (179b/8),
(17a/10), (17a/10), (17a/10), (17a/11),
(17a/11), (17a/11), (17a/11), (17a/12),
(17a/12), (17a/13), (17a/13), (17a/13),
(17a/14), (17a/14), (17a/15), (17a/15),
(17a/16), (17a/2), (17a/2), (17a/2), (17a/2),
(17a/4), (17a/4), (17a/5), (17a/5), (17a/5),
(17a/6), (17a/6), (17a/6), (17a/7), (17a/7),
(17a/8), (17a/9), (17a/9), (17b/1), (17b/1),
(17b/1), (17b/1), (17b/1), (17b/10),
(17b/10), (17b/10), (17b/10), (17b/11),
(17b/11), (17b/11), (17b/12), (17b/12),
(17b/14), (17b/15), (17b/17), (17b/17),
(17b/2), (17b/2), (17b/2), (17b/3), (17b/3),
(17b/4), (17b/4), (17b/5), (17b/6), (17b/6),
(17b/8), (17b/8), (17b/8), (17b/9), (17b/9),
(180a/1), (180a/10), (180a/11), (180a/12),
(180a/13), (180a/13), (180a/14),
(180a/15), (180a/15), (180a/16),
(180a/17), (180a/17), (180a/2), (180a/3),
(180a/3), (180a/4), (180a/5), (180a/5),
(180a/7), (180a/7), (180a/8), (180a/8),
(180a/8), (180a/9), (180a/9), (180b/10),

(180b/11), (180b/12), (180b/13),
(180b/14), (180b/15), (180b/15), (180b/2),
(180b/2), (180b/2), (180b/3), (180b/4),
(180b/4), (180b/5), (180b/5), (180b/5),
(180b/5), (180b/6), (180b/6), (180b/6),
(180b/6), (180b/6), (180b/7), (180b/7),
(180b/7), (180b/8), (180b/9), (181a/10),
(181a/10), (181a/11), (181a/11),
(181a/14), (181a/15), (181a/15),
(181a/15), (181a/2), (181a/3), (181a/5),
(181a/5), (181a/6), (181a/7), (181a/7),
(181a/7), (181a/7), (181a/7), (181a/8),
(181a/8), (181a/9), (181a/9), (181a/9),
(181b/10), (181b/12), (181b/13),
(181b/13), (181b/14), (181b/16),
(181b/17), (181b/2), (181b/3), (181b/5),
(181b/6), (181b/7), (181b/7), (181b/9),
(182a/1), (182a/1), (182a/12), (182a/13),
(182a/14), (182a/14), (182a/14),
(182a/14), (182a/15), (182a/15),
(182a/16), (182a/16), (182a/17), (182a/3),
(182a/3), (182a/4), (182a/4), (182a/4),
(182a/6), (182a/6), (182a/7), (182a/7),
(182a/9), (182a/9), (182b/10), (182b/12),
(182b/12), (182b/13), (182b/14),
(182b/14), (182b/14), (182b/15),
(182b/15), (182b/15), (182b/16),
(182b/16), (182b/17), (182b/17), (182b/4),
(182b/4), (182b/4), (182b/5), (182b/5),
(182b/6), (182b/6), (182b/6), (182b/7),
(182b/8), (182b/9), (182b/9), (182b/9),
(182b/9), (183a/1), (183a/10), (183a/12),
(183a/14), (183a/15), (183a/16),
(183a/16), (183a/16), (183a/17),
(183a/17), (183a/17), (183a/17), (183a/2),
(183a/2), (183a/2), (183a/3), (183a/3),
(183a/5), (183a/5), (183a/6), (183a/7),
(183a/8), (183a/8), (183a/9), (183b/1),
(183b/10), (183b/10), (183b/11),
(183b/12), (183b/13), (183b/13),
(183b/14), (183b/16), (183b/16), (183b/3),
(183b/7), (183b/7), (183b/8), (183b/8),
(183b/8), (183b/9), (184a/1), (184a/1),
(184a/10), (184a/11), (184a/11),
(184a/12), (184a/12), (184a/13),

(184a/14), (184a/14), (184a/15),
(184a/16), (184a/16), (184a/17), (184a/2),
(184a/3), (184a/3), (184a/4), (184a/5),
(184a/6), (184a/7), (184a/7), (184a/8),
(184a/8), (184a/9), (184a/9), (184a/9),
(184b/1), (184b/2), (184b/2), (184b/4),
(185a/1), (185b/1), (185b/10), (185b/10),
(185b/11), (185b/11), (185b/11),
(185b/12), (185b/13), (185b/15),
(185b/16), (185b/16), (185b/17),
(185b/17), (185b/17), (185b/3), (185b/3),
(185b/3), (185b/4), (185b/4), (185b/4),
(185b/4), (185b/4), (185b/5), (185b/6),
(185b/7), (185b/7), (185b/8), (185b/8),
(185b/8), (185b/9), (185b/9), (186a/1),
(186a/11), (186a/12), (186a/12),
(186a/13), (186a/13), (186a/15),
(186a/15), (186a/15), (186a/16),
(186a/17), (186a/17), (186a/3), (186a/3),
(186a/3), (186a/5), (186a/6), (186a/6),
(186a/7), (186a/8), (186a/8), (186a/9),
(186a/9), (186b/1), (186b/1), (186b/1),
(186b/10), (186b/10), (186b/11),
(186b/12), (186b/12), (186b/13),
(186b/14), (186b/14), (186b/15),
(186b/15), (186b/16), (186b/17), (186b/2),
(186b/3), (186b/6), (186b/6), (186b/7),
(186b/8), (187a/1), (187a/10), (187a/11),
(187a/11), (187a/12), (187a/12),
(187a/13), (187a/13), (187a/13),
(187a/14), (187a/15), (187a/16),
(187a/17), (187a/17), (187a/4), (187a/5),
(187a/5), (187a/7), (187b/1), (187b/1),
(187b/10), (187b/10), (187b/11),
(187b/11), (187b/11), (187b/12),
(187b/12), (187b/13), (187b/13),
(187b/13), (187b/15), (187b/15),
(187b/15), (187b/16), (187b/16), (187b/2),
(187b/2), (187b/4), (187b/4), (187b/5),
(187b/5), (187b/6), (187b/6), (187b/6),
(187b/7), (187b/8), (187b/8), (187b/8),
(187b/8), (187b/9), (187b/9), (188a/1),
(188a/1), (188a/10), (188a/10), (188a/11),
(188a/12), (188a/12), (188a/13),
(188a/13), (188a/14), (188a/15),

(188a/16), (188a/17), (188a/2), (188a/3),
(188a/3), (188a/3), (188a/4), (188a/4),
(188a/4), (188a/5), (188a/5), (188a/6),
(188a/8), (188a/9), (188b/16), (188b/17),
(188b/17), (188b/2), (188b/2), (188b/2),
(188b/3), (188b/3), (188b/3), (188b/4),
(188b/5), (188b/6), (188b/6), (188b/7),
(188b/7), (188b/7), (188b/8), (188b/8),
(188b/8), (188b/9), (188b/9), (188b/9),
(188b/9), (189a/12), (189a/14), (189a/15),
(189a/15), (189a/16), (189a/2), (189a/3),
(189a/3), (189a/3), (189a/6), (189a/7),
(189a/8), (189b/11), (189b/12), (189b/12),
(189b/12), (189b/13), (189b/13),
(189b/14), (189b/14), (189b/15),
(189b/15), (189b/15), (189b/16),
(189b/16), (189b/17), (189b/17), (189b/2),
(189b/2), (189b/3), (189b/5), (189b/6),
(189b/8), (189b/8), (189b/9), (18a/1),
(18a/11), (18a/13), (18a/13), (18a/17),
(18a/2), (18a/2), (18a/3), (18a/3), (18a/3),
(18a/5), (18a/5), (18a/6), (18a/6), (18a/8),
(18b/10), (18b/16), (18b/16), (18b/2),
(18b/3), (18b/3), (18b/4), (18b/4), (18b/4),
(18b/4), (18b/7), (190a/1), (190a/1),
(190a/10), (190a/10), (190a/10),
(190a/11), (190a/11), (190a/12),
(190a/13), (190a/14), (190a/15),
(190a/16), (190a/17), (190a/2), (190a/2),
(190a/3), (190a/3), (190a/3), (190a/4),
(190a/6), (190a/6), (190a/7), (190a/8),
(190a/9), (190a/9), (190a/9), (190b/1),
(190b/1), (190b/10), (190b/11), (190b/11),
(190b/11), (190b/11), (190b/12),
(190b/13), (190b/13), (190b/16),
(190b/16), (190b/17), (190b/17), (190b/2),
(190b/2), (190b/3), (190b/5), (190b/6),
(190b/8), (190b/8), (190b/8), (190b/9),
(191a/1), (191a/1), (191a/1), (191a/1),
(191a/11), (191a/12), (191a/14),
(191a/15), (191a/15), (191a/16),
(191a/16), (191a/17), (191a/17), (191a/2),
(191a/3), (191a/3), (191a/3), (191a/4),
(191a/4), (191a/4), (191a/4), (191a/5),
(191a/6), (191a/6), (191a/6), (191a/7),

(191a/7), (191a/9), (191a/9), (191b/1),
(191b/1), (191b/13), (191b/14), (191b/15),
(191b/15), (191b/15), (191b/2), (191b/3),
(191b/4), (191b/5), (191b/6), (191b/7),
(191b/9), (191b/9), (191b/9), (192a/1),
(192a/10), (192a/10), (192a/11),
(192a/11), (192a/12), (192a/12),
(192a/13), (192a/14), (192a/14),
(192a/15), (192a/16), (192a/17), (192a/2),
(192a/2), (192a/3), (192a/3), (192a/4),
(192a/5), (192a/5), (192a/5), (192a/6),
(192a/6), (192a/8), (192a/9), (192b/1),
(192b/1), (192b/10), (192b/10), (192b/10),
(192b/11), (192b/11), (192b/13),
(192b/14), (192b/14), (192b/14),
(192b/15), (192b/16), (192b/2), (192b/2),
(192b/3), (192b/3), (192b/3), (192b/4),
(192b/6), (192b/6), (192b/7), (192b/7),
(192b/8), (192b/8), (192b/9), (193a/1),
(193a/10), (193a/10), (193a/11),
(193a/11), (193a/12), (193a/13),
(193a/13), (193a/15), (193a/15),
(193a/16), (193a/17), (193a/17), (193a/2),
(193a/3), (193a/3), (193a/4), (193a/5),
(193a/5), (193a/6), (193a/7), (193a/7),
(193a/8), (193a/8), (193a/9), (193b/1),
(193b/10), (193b/11), (193b/11),
(193b/11), (193b/12), (193b/13),
(193b/14), (193b/14), (193b/15),
(193b/16), (193b/16), (193b/17), (193b/2),
(193b/3), (193b/3), (193b/3), (193b/4),
(193b/4), (193b/5), (193b/6), (193b/7),
(193b/7), (193b/8), (193b/8), (193b/8),
(193b/9), (193b/9), (194a/10), (194a/11),
(194a/11), (194a/11), (194a/12),
(194a/12), (194a/12), (194a/15),
(194a/15), (194a/15), (194a/16),
(194a/16), (194a/17), (194a/17), (194a/3),
(194a/3), (194a/4), (194a/5), (194a/5),
(194a/6), (194a/6), (194a/7), (194a/8),
(194a/9), (194a/9), (194b/1), (194b/1),
(194b/1), (194b/10), (194b/10), (194b/11),
(194b/12), (194b/13), (194b/14),
(194b/14), (194b/14), (194b/15),
(194b/15), (194b/16), (194b/16),

(194b/17), (194b/2), (194b/4), (194b/4),
(194b/4), (194b/5), (194b/6), (194b/6),
(194b/7), (194b/7), (194b/7), (194b/7),
(194b/9), (194b/9), (195a/1), (195a/1),
(195a/10), (195a/12), (195a/14),
(195a/14), (195a/14), (195a/15),
(195a/15), (195a/16), (195a/2), (195a/2),
(195a/2), (195a/3), (195a/4), (195a/5),
(195a/6), (195a/6), (195a/7), (195a/8),
(195a/8), (195a/8), (195a/9), (195b/10),
(195b/10), (195b/11), (195b/12),
(195b/12), (195b/13), (195b/13),
(195b/13), (195b/13), (195b/14),
(195b/14), (195b/14), (195b/14),
(195b/15), (195b/16), (195b/16),
(195b/17), (195b/2), (195b/2), (195b/3),
(195b/4), (195b/5), (195b/7), (195b/8),
(195b/8), (195b/8), (196a/1), (196a/10),
(196a/10), (196a/11), (196a/12),
(196a/13), (196a/13), (196a/13),
(196a/14), (196a/15), (196a/16), (196a/2),
(196a/7), (196a/7), (196a/7), (196a/8),
(196a/8), (196a/8), (196a/9), (196a/9),
(196b/1), (196b/1), (196b/10), (196b/10),
(196b/10), (196b/11), (196b/12),
(196b/12), (196b/12), (196b/13),
(196b/14), (196b/14), (196b/15),
(196b/16), (196b/17), (196b/2), (196b/3),
(196b/3), (196b/3), (196b/4), (196b/5),
(196b/6), (196b/7), (196b/7), (196b/8),
(196b/9), (196b/9), (197a/1), (197a/1),
(197a/10), (197a/11), (197a/12),
(197a/14), (197a/14), (197a/15),
(197a/16), (197a/16), (197a/17), (197a/2),
(197a/4), (197a/5), (197a/5), (197a/6),
(197a/7), (197a/7), (197a/8), (197a/8),
(197a/9), (197a/9), (197a/9), (197a/9),
(197b/1), (197b/10), (197b/11), (197b/11),
(197b/12), (197b/13), (197b/14),
(197b/15), (197b/15), (197b/15), (197b/2),
(197b/2), (197b/2), (197b/2), (197b/4),
(197b/4), (197b/6), (197b/8), (197b/8),
(198a/10), (198a/11), (198a/12),
(198a/12), (198a/13), (198a/14),
(198a/14), (198a/15), (198a/17),

(198a/17), (198a/17), (198a/2), (198a/4),
(198a/5), (198a/5), (198a/6), (198a/6),
(198a/7), (198a/7), (198a/8), (198a/8),
(198b/1), (198b/10), (198b/10), (198b/11),
(198b/11), (198b/11), (198b/12),
(198b/13), (198b/14), (198b/15),
(198b/15), (198b/16), (198b/17), (198b/4),
(198b/5), (198b/6), (198b/6), (198b/7),
(198b/8), (199a/1), (199a/11), (199a/12),
(199a/14), (199a/15), (199a/17),
(199a/17), (199a/17), (199a/3), (199a/3),
(199a/4), (199a/5), (199a/7), (199a/8),
(199a/9), (199b/1), (199b/1), (19a/1),
(19a/1), (19a/11), (19a/11), (19a/13),
(19a/13), (19a/14), (19a/15), (19a/15),
(19a/15), (19a/15), (19a/15), (19a/16),
(19a/16), (19a/16), (19a/16), (19a/17),
(19a/17), (19a/3), (19a/8), (19a/8), (19a/9),
(19a/9), (19b/1), (19b/1), (19b/1),
(19b/10), (19b/11), (19b/11), (19b/12),
(19b/13), (19b/13), (19b/16), (19b/16),
(19b/17), (19b/17), (19b/17), (19b/2),
(19b/2), (19b/2), (19b/3), (19b/4), (19b/4),
(19b/4), (19b/5), (19b/6), (19b/6), (19b/7),
(19b/8), (19b/9), (19b/9), (19b/9), (1b/1),
(1b/10), (1b/10), (1b/11), (1b/12), (1b/13),
(1b/13), (1b/3), (1b/4), (1b/5), (1b/6),
(1b/7), (1b/9), (1b/9), (1b/9), (200a/1),
(200a/1), (200a/10), (200a/13), (200a/14),
(200a/2), (200a/2), (200a/2), (200a/3),
(200a/4), (200a/5), (200a/7), (200a/8),
(200a/9), (200b/10), (200b/11), (200b/12),
(200b/12), (200b/12), (200b/13),
(200b/14), (200b/15), (200b/15),
(200b/15), (200b/15), (200b/16),
(200b/16), (200b/2), (200b/3), (200b/6),
(200b/7), (200b/7), (200b/7), (200b/8),
(200b/8), (200b/9), (200b/9), (201a/11),
(201a/11), (201a/12), (201a/13),
(201a/15), (201a/15), (201a/15),
(201a/16), (201a/16), (201a/17), (201b/1),
(201b/1), (201b/11), (201b/12), (201b/12),
(201b/13), (201b/14), (201b/15),
(201b/16), (201b/17), (201b/17),
(201b/17), (201b/17), (201b/2), (201b/4),

(201b/4), (201b/4), (201b/5), (201b/6),
(201b/7), (201b/7), (201b/8), (201b/8),
(201b/9), (201b/9), (202a/1), (202a/1),
(202a/10), (202a/11), (202a/11),
(202a/11), (202a/12), (202a/12),
(202a/12), (202a/12), (202a/12),
(202a/12), (202a/13), (202a/14),
(202a/14), (202a/14), (202a/14),
(202a/15), (202a/15), (202a/17),
(202a/17), (202a/2), (202a/2), (202a/2),
(202a/3), (202a/3), (202a/4), (202a/4),
(202a/4), (202a/5), (202a/6), (202a/6),
(202a/6), (202a/7), (202a/7), (202a/7),
(202a/7), (202a/8), (202a/8), (202a/9),
(202a/9), (202b/1), (202b/1), (202b/10),
(202b/11), (202b/12), (202b/12),
(202b/13), (202b/14), (202b/15),
(202b/17), (202b/17), (202b/2), (202b/2),
(202b/2), (202b/2), (202b/2), (202b/3),
(202b/4), (202b/5), (202b/6), (202b/7),
(202b/8), (202b/8), (202b/9), (203a/1),
(203a/1), (203a/10), (203a/11), (203a/13),
(203a/14), (203a/14), (203a/14),
(203a/15), (203a/16), (203a/16),
(203a/17), (203a/17), (203a/17), (203a/2),
(203a/3), (203a/4), (203a/6), (203a/6),
(203a/7), (203a/8), (203a/9), (203a/9),
(203b/1), (203b/1), (203b/10), (203b/10),
(203b/11), (203b/11), (203b/13),
(203b/13), (203b/14), (203b/17),
(203b/17), (203b/2), (203b/2), (203b/3),
(203b/4), (203b/4), (203b/5), (203b/5),
(203b/5), (203b/6), (203b/6), (203b/8),
(203b/8), (203b/8), (203b/9), (204a/1),
(204a/1), (204a/10), (204a/11), (204a/12),
(204a/12), (204a/13), (204a/14),
(204a/14), (204a/15), (204a/16),
(204a/16), (204a/16), (204a/16),
(204a/16), (204a/16), (204a/17), (204a/2),
(204a/4), (204a/5), (204a/5), (204a/5),
(204a/5), (204a/6), (204a/6), (204a/6),
(204a/7), (204a/7), (204a/8), (204a/8),
(204a/9), (204a/9), (204b/1), (204b/1),
(204b/10), (204b/10), (204b/11),
(204b/11), (204b/12), (204b/12),

(204b/12), (204b/13), (204b/13),
(204b/13), (204b/14), (204b/15),
(204b/15), (204b/15), (204b/16),
(204b/16), (204b/17), (204b/2), (204b/2),
(204b/2), (204b/3), (204b/3), (204b/4),
(204b/6), (204b/6), (204b/6), (204b/6),
(204b/6), (204b/6), (204b/7), (204b/7),
(204b/7), (204b/9), (205a/1), (205a/10),
(205a/10), (205a/11), (205a/12),
(205a/13), (205a/13), (205a/13),
(205a/15), (205a/15), (205a/16),
(205a/16), (205a/17), (205a/17), (205a/2),
(205a/2), (205a/2), (205a/3), (205a/4),
(205a/4), (205a/4), (205a/5), (205a/6),
(205a/9), (205a/9), (205b/10), (205b/12),
(205b/12), (205b/13), (205b/13),
(205b/13), (205b/13), (205b/13),
(205b/14), (205b/14), (205b/2), (205b/2),
(205b/3), (205b/4), (205b/4), (205b/5),
(205b/5), (205b/6), (205b/6), (205b/7),
(205b/7), (205b/8), (205b/9), (205b/9),
(206a/10), (206a/10), (206a/12),
(206a/13), (206a/13), (206a/13),
(206a/14), (206a/14), (206a/15),
(206a/15), (206a/15), (206a/15),
(206a/16), (206a/16), (206a/17),
(206a/17), (206a/5), (206a/6), (206a/7),
(206a/7), (206a/8), (206b/1), (206b/2),
(206b/2), (206b/2), (206b/3), (206b/4),
(206b/4), (206b/4), (206b/5), (206b/8),
(206b/8), (207a/10), (207a/12), (207a/13),
(207a/13), (207a/13), (207a/15),
(207a/16), (207a/16), (207a/17), (207a/2),
(207a/2), (207a/5), (207a/6), (207a/8),
(207a/8), (207a/9), (207b/1), (207b/10),
(207b/12), (207b/13), (207b/14),
(207b/15), (207b/15), (207b/15),
(207b/16), (207b/16), (207b/16),
(207b/16), (207b/16), (207b/17), (207b/3),
(207b/3), (207b/3), (207b/3), (207b/4),
(207b/4), (207b/4), (207b/7), (207b/8),
(207b/8), (207b/9), (207b/9), (208a/1),
(208a/1), (208a/10), (208a/11), (208a/11),
(208a/12), (208a/12), (208a/13),
(208a/13), (208a/14), (208a/15),

(208a/15), (208a/16), (208a/16),
(208a/17), (208a/17), (208a/17), (208a/2),
(208a/2), (208a/2), (208a/4), (208a/6),
(208a/6), (208a/6), (208a/7), (208a/7),
(208a/8), (208a/9), (208a/9), (208a/9),
(208a/9), (208b/1), (208b/10), (208b/11),
(208b/12), (208b/13), (208b/14),
(208b/14), (208b/15), (208b/15),
(208b/15), (208b/16), (208b/16),
(208b/17), (208b/17), (208b/2), (208b/3),
(208b/3), (208b/3), (208b/4), (208b/4),
(208b/5), (208b/6), (208b/6), (208b/6),
(208b/6), (208b/7), (208b/7), (208b/7),
(208b/8), (208b/8), (208b/8), (208b/9),
(208b/9), (209a/1), (209a/10), (209a/11),
(209a/11), (209a/12), (209a/13),
(209a/13), (209a/13), (209a/14),
(209a/14), (209a/14), (209a/14), (209a/2),
(209a/3), (209a/4), (209a/6), (209a/8),
(209b/1), (209b/10), (209b/13), (209b/13),
(209b/13), (209b/14), (209b/14),
(209b/16), (209b/2), (209b/3), (209b/6),
(209b/7), (209b/8), (209b/8), (209b/9),
(20a/1), (20a/1), (20a/10), (20a/10),
(20a/10), (20a/13), (20a/14), (20a/14),
(20a/15), (20a/17), (20a/17), (20a/2),
(20a/2), (20a/3), (20a/3), (20a/3), (20a/4),
(20a/4), (20a/5), (20a/5), (20a/5), (20a/5),
(20a/5), (20a/5), (20a/6), (20a/6), (20a/6),
(20a/6), (20a/6), (20a/6), (20a/7), (20a/7),
(20a/7), (20a/7), (20a/8), (20a/8), (20a/8),
(20b/1), (20b/10), (20b/11), (20b/12),
(20b/13), (20b/13), (20b/14), (20b/14),
(20b/14), (20b/15), (20b/16), (20b/16),
(20b/16), (20b/17), (20b/17), (20b/2),
(20b/2), (20b/2), (20b/4), (20b/5), (20b/6),
(20b/7), (20b/7), (20b/7), (20b/8), (20b/9),
(210a/1), (210a/1), (210a/1), (210a/10),
(210a/13), (210a/13), (210a/15),
(210a/16), (210a/16), (210a/3), (210a/5),
(210a/6), (210a/8), (210b/11), (210b/12),
(210b/12), (210b/13), (210b/14),
(210b/14), (210b/15), (210b/17),
(210b/17), (210b/2), (210b/2), (210b/2),
(210b/4), (210b/4), (210b/4), (210b/4),

(210b/5), (210b/6), (210b/7), (210b/7),
(210b/8), (210b/8), (210b/9), (211a/1),
(211a/10), (211a/10), (211a/12),
(211a/12), (211a/14), (211a/16),
(211a/16), (211a/17), (211a/3), (211a/4),
(211a/4), (211a/5), (211a/6), (211a/7),
(211a/7), (211a/8), (211a/8), (211a/9),
(211a/9), (211a/9), (211b/13), (211b/14),
(211b/15), (211b/15), (211b/16), (211b/3),
(211b/4), (211b/6), (211b/7), (211b/7),
(211b/9), (211b/9), (212a/1), (212a/10),
(212a/11), (212a/12), (212a/12),
(212a/12), (212a/14), (212a/14),
(212a/15), (212a/16), (212a/17),
(212a/17), (212a/17), (212a/2), (212a/2),
(212a/3), (212a/4), (212a/4), (212a/6),
(212a/7), (212a/8), (212a/8), (212a/9),
(212b/1), (212b/10), (212b/10), (212b/11),
(212b/11), (212b/13), (212b/13),
(212b/13), (212b/13), (212b/14),
(212b/15), (212b/16), (212b/17),
(212b/17), (212b/3), (212b/4), (212b/6),
(212b/7), (212b/9), (212b/9), (212b/9),
(213a/1), (213a/1), (213a/1), (213a/1),
(213a/10), (213a/11), (213a/11),
(213a/12), (213a/12), (213a/13),
(213a/13), (213a/13), (213a/14),
(213a/14), (213a/14), (213a/16),
(213a/16), (213a/17), (213a/17),
(213a/17), (213a/17), (213a/17), (213a/2),
(213a/2), (213a/4), (213a/4), (213a/5),
(213a/5), (213a/6), (213a/7), (213a/7),
(213a/9), (213a/9), (213b/1), (213b/10),
(213b/11), (213b/11), (213b/12),
(213b/12), (213b/13), (213b/13),
(213b/14), (213b/14), (213b/15),
(213b/15), (213b/15), (213b/15),
(213b/16), (213b/16), (213b/17),
(213b/17), (213b/17), (213b/2), (213b/2),
(213b/3), (213b/4), (213b/5), (213b/5),
(213b/6), (213b/7), (213b/7), (213b/8),
(213b/8), (213b/8), (213b/9), (213b/9),
(214a/1), (214a/1), (214a/1), (214a/10),
(214a/11), (214a/12), (214a/12),
(214a/12), (214a/13), (214a/13),

(214a/13), (214a/15), (214a/17), (214a/2),
(214a/2), (214a/3), (214a/3), (214a/3),
(214a/4), (214a/4), (214a/4), (214a/5),
(214a/5), (214a/5), (214a/5), (214a/6),
(214a/6), (214a/6), (214a/6), (214a/7),
(214a/7), (214a/8), (214b/1), (214b/10),
(214b/10), (214b/10), (214b/11),
(214b/14), (214b/15), (214b/16),
(214b/16), (214b/16), (214b/17), (214b/2),
(214b/3), (214b/5), (214b/6), (214b/7),
(215a/1), (215a/1), (215a/1), (215a/10),
(215a/10), (215a/10), (215a/11),
(215a/11), (215a/11), (215a/11),
(215a/12), (215a/12), (215a/13),
(215a/15), (215a/15), (215a/16),
(215a/17), (215a/3), (215a/3), (215a/4),
(215a/5), (215a/5), (215a/5), (215a/7),
(215a/8), (215a/8), (215a/8), (215a/9),
(215b/1), (215b/1), (215b/10), (215b/10),
(215b/10), (215b/11), (215b/11),
(215b/12), (215b/13), (215b/14),
(215b/15), (215b/3), (215b/4), (215b/9),
(215b/9), (215b/9), (216a/12), (216a/12),
(216a/15), (216a/15), (216a/16),
(216a/16), (216a/3), (216a/4), (216a/4),
(216a/5), (216a/6), (216a/7), (216a/7),
(216a/8), (216a/8), (216a/8), (216a/9),
(216a/9), (216a/9), (216b/1), (216b/10),
(216b/11), (216b/11), (216b/11),
(216b/12), (216b/12), (216b/12),
(216b/13), (216b/14), (216b/14),
(216b/14), (216b/15), (216b/15),
(216b/17), (216b/17), (216b/2), (216b/3),
(216b/3), (216b/4), (216b/4), (216b/4),
(216b/5), (216b/7), (216b/8), (216b/8),
(216b/9), (216b/9), (217a/1), (217a/1),
(217a/15), (217a/16), (217a/17),
(217a/17), (217a/2), (217b/1), (217b/16),
(217b/16), (217b/17), (217b/17),
(217b/17), (217b/2), (217b/2), (217b/2),
(217b/3), (217b/4), (217b/4), (21a/1),
(21a/1), (21a/1), (21a/10), (21a/11),
(21a/12), (21a/14), (21a/16), (21a/16),
(21a/17), (21a/2), (21a/2), (21a/2), (21a/2),
(21a/4), (21a/4), (21a/4), (21a/5), (21a/7),

(32a/2), (32a/4), (32a/5), (32a/5), (32a/5),
(32a/5), (32a/6), (32a/7), (32a/7), (32a/8),
(32b/1), (32b/10), (32b/10), (32b/11),
(32b/11), (32b/12), (32b/13), (32b/13),
(32b/17), (32b/2), (32b/2), (32b/2),
(32b/3), (32b/4), (32b/4), (32b/5), (32b/6),
(32b/6), (32b/7), (32b/8), (32b/8), (32b/9),
(32b/9), (33a/1), (33a/10), (33a/11),
(33a/12), (33a/13), (33a/13), (33a/13),
(33a/13), (33a/13), (33a/13), (33a/13),
(33a/13), (33a/13), (33a/13), (33a/14),
(33a/14), (33a/14), (33a/14), (33a/15),
(33a/15), (33a/16), (33a/16), (33a/17),
(33a/17), (33a/17), (33a/2), (33a/3),
(33a/3), (33a/4), (33a/4), (33a/4), (33a/5),
(33a/5), (33a/5), (33a/5), (33a/6), (33a/7),
(33a/7), (33a/8), (33a/9), (33b/1),
(33b/10), (33b/10), (33b/10), (33b/11),
(33b/12), (33b/13), (33b/13), (33b/14),
(33b/14), (33b/15), (33b/16), (33b/17),
(33b/17), (33b/17), (33b/2), (33b/2),
(33b/2), (33b/3), (33b/4), (33b/4), (33b/5),
(33b/5), (33b/6), (33b/7), (33b/7), (33b/8),
(34a/1), (34a/1), (34a/1), (34a/1), (34a/10),
(34a/10), (34a/11), (34a/12), (34a/12),
(34a/12), (34a/12), (34a/13), (34a/13),
(34a/15), (34a/15), (34a/15), (34a/16),
(34a/16), (34a/17), (34a/17), (34a/2),
(34a/3), (34a/3), (34a/3), (34a/4), (34a/4),
(34a/5), (34a/5), (34a/5), (34a/6), (34a/6),
(34a/7), (34a/7), (34a/7), (34a/8), (34a/8),
(34a/9), (34a/9), (34a/9), (34a/9),
(34b/10), (34b/10), (34b/10), (34b/10),
(34b/11), (34b/12), (34b/13), (34b/15),
(34b/2), (34b/3), (34b/3), (34b/4), (34b/5),
(34b/6), (34b/6), (34b/7), (34b/8), (34b/8),
(34b/8), (34b/9), (34b/9), (35a/10),
(35a/11), (35a/12), (35a/12), (35a/13),
(35a/14), (35a/14), (35a/14), (35a/16),
(35a/17), (35a/17), (35a/2), (35a/4),
(35a/4), (35a/6), (35a/7), (35a/8),
(35b/10), (35b/10), (35b/10), (35b/11),
(35b/11), (35b/11), (35b/12), (35b/12),
(35b/13), (35b/13), (35b/13), (35b/15),
(35b/15), (35b/15), (35b/16), (35b/16),

(35b/2), (35b/2), (35b/3), (35b/3), (35b/4),
(35b/4), (35b/5), (35b/5), (35b/5), (35b/6),
(35b/6), (35b/6), (35b/7), (35b/7), (35b/8),
(35b/8), (35b/9), (36a/1), (36a/10),
(36a/10), (36a/11), (36a/11), (36a/12),
(36a/13), (36a/13), (36a/14), (36a/14),
(36a/15), (36a/15), (36a/16), (36a/16),
(36a/16), (36a/17), (36a/17), (36a/2),
(36a/2), (36a/3), (36a/3), (36a/4), (36a/5),
(36a/6), (36a/7), (36a/8), (36a/9), (36b/1),
(36b/1), (36b/10), (36b/11), (36b/11),
(36b/12), (36b/12), (36b/13), (36b/13),
(36b/13), (36b/14), (36b/15), (36b/16),
(36b/17), (36b/17), (36b/2), (36b/2),
(36b/3), (36b/4), (36b/4), (36b/4), (36b/5),
(36b/5), (36b/6), (36b/6), (36b/6), (36b/6),
(36b/6), (36b/7), (36b/7), (36b/9), (36b/9),
(36b/9), (37a/11), (37a/14), (37a/15),
(37a/3), (37a/5), (37a/6), (37b/1),
(37b/10), (37b/10), (37b/11), (37b/12),
(37b/14), (37b/15), (37b/15), (37b/16),
(37b/4), (37b/5), (37b/5), (37b/6), (37b/7),
(37b/7), (37b/7), (37b/8), (37b/8), (37b/8),
(37b/9), (38a/10), (38a/10), (38a/10),
(38a/11), (38a/11), (38a/11), (38a/12),
(38a/12), (38a/13), (38a/13), (38a/14),
(38a/14), (38a/14), (38a/14), (38a/15),
(38a/16), (38a/16), (38a/16), (38a/17),
(38a/17), (38a/2), (38a/3), (38a/3), (38a/4),
(38a/4), (38a/5), (38a/5), (38a/6), (38a/6),
(38a/6), (38a/6), (38a/6), (38a/6), (38a/7),
(38a/7), (38a/7), (38a/7), (38a/7), (38a/8),
(38a/8), (38a/9), (38b/1), (38b/1), (38b/1),
(38b/10), (38b/10), (38b/11), (38b/11),
(38b/11), (38b/12), (38b/12), (38b/12),
(38b/13), (38b/13), (38b/14), (38b/14),
(38b/15), (38b/15), (38b/15), (38b/16),
(38b/16), (38b/17), (38b/17), (38b/2),
(38b/2), (38b/3), (38b/3), (38b/3), (38b/4),
(38b/4), (38b/4), (38b/5), (38b/5), (38b/6),
(38b/6), (38b/6), (38b/7), (38b/7), (38b/7),
(38b/7), (38b/9), (38b/9), (39a/1), (39a/1),
(39a/10), (39a/10), (39a/10), (39a/11),
(39a/11), (39a/12), (39a/12), (39a/12),
(39a/13), (39a/13), (39a/14), (39a/15),

(39a/16), (39a/16), (39a/17), (39a/17),
(39a/2), (39a/2), (39a/2), (39a/3), (39a/3),
(39a/4), (39a/4), (39a/4), (39a/4), (39a/5),
(39a/6), (39a/6), (39a/7), (39a/7), (39a/8),
(39a/9), (39a/9), (39b/1), (39b/10),
(39b/10), (39b/12), (39b/14), (39b/14),
(39b/17), (39b/17), (39b/17), (39b/2),
(39b/3), (39b/3), (39b/3), (39b/4), (39b/4),
(39b/5), (39b/5), (39b/5), (39b/5), (39b/6),
(39b/6), (39b/7), (39b/7), (39b/7), (39b/8),
(39b/8), (39b/8), (39b/8), (39b/9), (39b/9),
(39b/9), (39b/9), (3a/10), (3a/10), (3a/12),
(3a/12), (3a/13), (3a/13), (3a/14), (3a/15),
(3a/5), (3a/5), (3a/6), (3a/6), (3a/7), (3a/7),
(3a/8), (3a/9), (3b/1), (3b/16), (3b/2),
(3b/3), (3b/3), (40a/1), (40a/1), (40a/11),
(40a/11), (40a/12), (40a/13), (40a/13),
(40a/14), (40a/15), (40a/16), (40a/3),
(40a/4), (40a/4), (40a/5), (40a/5), (40a/7),
(40a/7), (40a/8), (40a/8), (40a/8), (40a/9),
(40a/9), (40b/1), (40b/12), (40b/14),
(40b/14), (40b/14), (40b/14), (40b/16),
(40b/17), (40b/17), (40b/2), (41a/12),
(41a/12), (41a/13), (41a/15), (41a/15),
(41a/16), (41a/16), (41a/17), (41a/17),
(41a/2), (41a/2), (41a/4), (41a/5), (41a/6),
(41a/7), (41a/7), (41a/9), (41b/1),
(41b/11), (41b/12), (41b/12), (41b/13),
(41b/14), (41b/14), (41b/14), (41b/15),
(41b/16), (41b/17), (41b/2), (41b/4),
(41b/6), (41b/8), (41b/9), (41b/9),
(42a/10), (42a/11), (42a/12), (42a/12),
(42a/13), (42a/13), (42a/14), (42a/14),
(42a/15), (42a/15), (42a/16), (42a/2),
(42a/3), (42a/3), (42a/4), (42a/5), (42a/5),
(42a/5), (42a/6), (42a/7), (42a/7), (42a/8),
(42a/9), (42a/9), (42b/1), (42b/10),
(42b/11), (42b/12), (42b/12), (42b/14),
(42b/15), (42b/16), (42b/16), (42b/16),
(42b/16), (42b/2), (42b/3), (42b/3),
(42b/3), (42b/3), (42b/4), (42b/4), (42b/5),
(42b/5), (42b/5), (42b/6), (42b/7), (42b/8),
(42b/9), (42b/9), (42b/9), (43a/2), (43a/2),
(43a/2), (43a/3), (43a/3), (43a/3), (43a/3),
(43a/4), (43a/4), (43b/1), (44a/1), (44b/1),

(45a/1), (45b/1), (45b/1), (46a/1), (46a/1),
(46b/1), (47a/1), (47a/1), (47a/1), (47a/1),
(47b/1), (47b/2), (47b/2), (47b/2), (48a/2),
(48a/2), (48a/2), (48b/1), (48b/1), (48b/1),
(48b/2), (49a/1), (49a/1), (49b/1), (49b/1),
(49b/1), (49b/1), (49b/2), (4b/10), (4b/10),
(4b/11), (4b/12), (4b/12), (4b/12), (4b/12),
(4b/13), (4b/13), (4b/15), (4b/16), (4b/16),
(4b/17), (4b/17), (4b/17), (4b/17), (4b/17),
(4b/2), (4b/3), (4b/4), (4b/4), (4b/5),
(4b/7), (4b/7), (4b/8), (4b/8), (4b/8),
(4b/9), (4b/9), (50a/1), (50a/1), (50a/2),
(50a/2), (50a/2), (50b/1), (50b/1), (51a/2),
(51b/2), (51b/2), (51b/2), (52a/2), (52a/2),
(52b/2), (52b/2), (53a/1), (53a/1), (53a/2),
(53b/1), (53b/1), (54a/2), (54a/2), (54a/2),
(54a/4), (54b/2), (54b/2), (54b/2), (54b/2),
(54b/3), (54b/3), (54b/4), (54b/4), (54b/5),
(54b/5), (54b/6), (54b/6), (54b/6), (54b/6),
(55a/1), (55a/2), (55a/2), (55a/2), (55a/2),
(55a/2), (55a/3), (55a/3), (55a/3), (55a/4),
(55a/4), (55a/5), (55a/6), (55b/1),
(55b/10), (55b/10), (55b/10), (55b/11),
(55b/11), (55b/12), (55b/12), (55b/12),
(55b/13), (55b/14), (55b/15), (55b/16),
(55b/16), (55b/17), (55b/17), (55b/2),
(55b/2), (55b/3), (55b/3), (55b/4), (55b/5),
(55b/5), (55b/5), (55b/6), (55b/7), (55b/8),
(55b/9), (55b/9), (56a/1), (56a/10),
(56a/10), (56a/10), (56a/10), (56a/11),
(56a/11), (56a/12), (56a/13), (56a/13),
(56a/14), (56a/14), (56a/15), (56a/16),
(56a/16), (56a/17), (56a/17), (56a/2),
(56a/3), (56a/4), (56a/5), (56a/5), (56a/6),
(56a/7), (56a/7), (56b/10), (56b/11),
(56b/11), (56b/12), (56b/13), (56b/14),
(56b/15), (56b/16), (56b/16), (56b/17),
(56b/17), (56b/3), (56b/4), (56b/5),
(56b/6), (56b/7), (56b/8), (56b/9), (57a/1),
(57a/1), (57a/10), (57a/10), (57a/10),
(57a/10), (57a/10), (57a/11), (57a/11),
(57a/12), (57a/12), (57a/12), (57a/13),
(57a/13), (57a/14), (57a/14), (57a/15),
(57a/15), (57a/16), (57a/16), (57a/17),
(57a/2), (57a/3), (57a/4), (57a/5), (57a/6),

(57a/7), (57a/7), (57a/8), (57a/9), (57a/9),
(57b/1), (57b/1), (57b/10), (57b/10),
(57b/11), (57b/11), (57b/13), (57b/13),
(57b/13), (57b/14), (57b/14), (57b/17),
(57b/17), (57b/2), (57b/2), (57b/5),
(57b/7), (57b/8), (57b/9), (57b/9), (57b/9),
(57b/9), (58a/1), (58a/1), (58a/1), (58a/1),
(58a/12), (58a/12), (58a/12), (58a/12),
(58a/13), (58a/13), (58a/13), (58a/13),
(58a/14), (58a/14), (58a/17), (58a/3),
(58a/3), (58a/4), (58b/11), (58b/11),
(58b/11), (58b/12), (58b/13), (58b/14),
(58b/15), (58b/16), (58b/17), (58b/2),
(58b/2), (58b/3), (58b/4), (58b/6), (58b/7),
(58b/7), (58b/8), (59a/1), (59a/1),
(59a/10), (59a/10), (59a/11), (59a/11),
(59a/12), (59a/12), (59a/13), (59a/13),
(59a/13), (59a/14), (59a/14), (59a/14),
(59a/14), (59a/15), (59a/15), (59a/16),
(59a/17), (59a/2), (59a/2), (59a/2), (59a/3),
(59a/6), (59a/6), (59a/7), (59a/7), (59a/7),
(59a/8), (59a/8), (59a/8), (59a/8), (59a/9),
(59b/1), (59b/1), (59b/1), (59b/10),
(59b/12), (59b/12), (59b/13), (59b/14),
(59b/2), (59b/3), (59b/4), (59b/4), (59b/5),
(59b/5), (59b/5), (59b/9), (5a/1), (5a/1),
(5a/10), (5a/10), (5a/11), (5a/12), (5a/13),
(5a/13), (5a/14), (5a/15), (5a/15), (5a/17),
(5a/2), (5a/2), (5a/2), (5a/3), (5a/3), (5a/3),
(5a/4), (5a/4), (5a/4), (5a/5), (5a/6), (5a/6),
(5a/7), (5a/7), (5a/8), (5a/9), (5a/9), (5b/1),
(5b/1), (5b/10), (5b/10), (5b/11), (5b/13),
(5b/14), (5b/15), (5b/16), (5b/16), (5b/17),
(5b/3), (5b/3), (5b/4), (5b/5), (5b/5),
(5b/6), (5b/8), (5b/8), (5b/9), (60a/1),
(60a/1), (61a/1), (61a/2), (62b/1), (62b/1),
(62b/1), (62b/1), (62b/2), (62b/2),
(62b/2), (62b/2), (62b/3), (62b/3), (62b/5),
(62b/5), (62b/5), (62b/6), (62b/7), (62b/7),
(62b/7), (63b/1), (63b/1), (67a/1), (67a/1),
(67a/1), (67a/1), (67a/10), (67a/10),
(67a/10), (67a/11), (67a/12), (67a/13),
(67a/13), (67a/14), (67a/16), (67a/16),
(67a/16), (67a/17), (67a/17), (67a/17),
(67a/2), (67a/2), (67a/3), (67a/4), (67a/5),

(67a/6), (67a/6), (67a/6), (67a/7), (67a/8),
(67a/8), (67a/8), (67a/8), (67a/9), (67b/1),
(67b/1), (67b/10), (67b/10), (67b/11),
(67b/12), (67b/12), (67b/13), (67b/14),
(67b/15), (67b/15), (67b/15), (67b/16),
(67b/16), (67b/16), (67b/17), (67b/2),
(67b/2), (67b/3), (67b/5), (67b/6), (67b/6),
(67b/8), (67b/8), (67b/9), (67b/9), (68a/1),
(68a/1), (68a/1), (68a/10), (68a/10),
(68a/11), (68a/12), (68a/12), (68a/12),
(68a/12), (68a/12), (68a/13), (68a/13),
(68a/14), (68a/16), (68a/16), (68a/16),
(68a/16), (68a/17), (68a/2), (68a/2),
(68a/2), (68a/4), (68a/4), (68a/6), (68a/6),
(68b/1), (68b/10), (68b/10), (68b/11),
(68b/11), (68b/12), (68b/13), (68b/13),
(68b/14), (68b/15), (68b/17), (68b/2),
(68b/3), (68b/4), (68b/4), (68b/5), (68b/5),
(68b/5), (68b/6), (68b/7), (68b/7), (68b/8),
(68b/8), (68b/9), (69a/10), (69a/10),
(69a/11), (69a/12), (69a/13), (69a/14),
(69a/14), (69a/16), (69a/16), (69a/16),
(69a/17), (69a/3), (69a/4), (69a/4), (69a/4),
(69a/4), (69a/5), (69a/5), (69a/6), (69a/6),
(69a/7), (69a/7), (69a/8), (69a/8), (69a/8),
(69b/11), (69b/12), (69b/13), (69b/13),
(69b/14), (69b/15), (69b/15), (69b/16),
(69b/16), (69b/17), (69b/17), (69b/17),
(69b/3), (69b/3), (69b/4), (69b/4), (69b/4),
(69b/5), (69b/6), (69b/7), (69b/8), (6a/10),
(6a/11), (6a/12), (6a/13), (6a/13), (6a/13),
(6a/14), (6a/14), (6a/15), (6a/15), (6a/16),
(6a/17), (6a/17), (6a/2), (6a/2), (6a/2),
(6a/2), (6a/3), (6a/4), (6a/4), (6a/7), (6a/8),
(6a/8), (6a/8), (6a/9), (6b/10), (6b/12),
(6b/13), (6b/14), (6b/15), (6b/16), (6b/17),
(6b/17), (6b/5), (6b/5), (6b/6), (6b/6),
(6b/6), (6b/7), (6b/7), (6b/8), (6b/8),
(6b/9), (6b/9), (70a/1), (70a/1), (70a/1),
(70a/10), (70a/11), (70a/11), (70a/12),
(70a/12), (70a/12), (70a/13), (70a/14),
(70a/15), (70a/15), (70a/17), (70a/17),
(70a/17), (70a/2), (70a/2), (70a/3), (70a/3),
(70a/4), (70a/4), (70a/5), (70a/5), (70a/5),
(70a/5), (70a/5), (70a/6), (70a/6), (70a/6),

(70a/8), (70a/8), (70a/9), (70a/9), (70a/9),
(70b/1), (70b/1), (70b/10), (70b/11),
(70b/11), (70b/12), (70b/12), (70b/13),
(70b/13), (70b/13), (70b/14), (70b/14),
(70b/15), (70b/15), (70b/16), (70b/16),
(70b/17), (70b/17), (70b/17), (70b/2),
(70b/3), (70b/3), (70b/5), (70b/7), (70b/7),
(70b/7), (70b/8), (70b/8), (70b/9), (70b/9),
(71a/1), (71a/1), (71a/10), (71a/10),
(71a/10), (71a/11), (71a/11), (71a/11),
(71a/11), (71a/12), (71a/12), (71a/13),
(71a/13), (71a/13), (71a/14), (71a/16),
(71a/16), (71a/17), (71a/17), (71a/17),
(71a/17), (71a/3), (71a/4), (71a/4), (71a/4),
(71a/4), (71a/5), (71a/5), (71a/6), (71a/7),
(71a/7), (71a/7), (71a/7), (71a/8), (71a/8),
(71a/8), (71a/8), (71a/9), (71a/9), (71a/9),
(71b/1), (71b/1), (71b/11), (71b/12),
(71b/14), (71b/14), (71b/14), (71b/14),
(71b/15), (71b/15), (71b/16), (71b/16),
(71b/17), (71b/2), (71b/3), (71b/4),
(71b/4), (71b/5), (71b/6), (71b/6), (71b/8),
(71b/8), (71b/8), (71b/8), (71b/9), (72a/1),
(72a/1), (72a/10), (72a/10), (72a/10),
(72a/10), (72a/12), (72a/12), (72a/12),
(72a/14), (72a/14), (72a/14), (72a/15),
(72a/15), (72a/16), (72a/17), (72a/2),
(72a/2), (72a/3), (72a/4), (72a/5), (72a/6),
(72a/6), (72a/7), (72a/7), (72a/7), (72a/8),
(72a/8), (72a/8), (72b/1), (72b/1),
(72b/10), (72b/12), (72b/12), (72b/12),
(72b/13), (72b/14), (72b/14), (72b/15),
(72b/16), (72b/17), (72b/17), (72b/2),
(72b/3), (72b/4), (72b/4), (72b/5), (72b/5),
(72b/5), (72b/6), (72b/6), (72b/6), (72b/7),
(72b/7), (72b/8), (72b/9), (73a/1), (73a/1),
(73a/10), (73a/10), (73a/10), (73a/11),
(73a/12), (73a/13), (73a/13), (73a/14),
(73a/14), (73a/14), (73a/17), (73a/17),
(73a/2), (73a/3), (73a/4), (73a/4), (73a/6),
(73a/7), (73a/7), (73a/7), (73a/9), (73a/9),
(73b/1), (73b/1), (73b/10), (73b/10),
(73b/10), (73b/10), (73b/11), (73b/11),
(73b/12), (73b/12), (73b/14), (73b/14),
(73b/15), (73b/15), (73b/17), (73b/17),

(73b/17), (73b/2), (73b/5), (73b/6),
(73b/7), (73b/9), (74a/1), (74a/1), (74a/1),
(74a/10), (74a/10), (74a/11), (74a/11),
(74a/12), (74a/13), (74a/14), (74a/15),
(74a/16), (74a/17), (74a/2), (74a/2),
(74a/4), (74a/5), (74a/5), (74a/6), (74a/6),
(74a/6), (74a/7), (74a/7), (74a/8), (74a/9),
(74b/1), (74b/1), (74b/10), (74b/12),
(74b/13), (74b/15), (74b/16), (74b/17),
(74b/17), (74b/17), (74b/5), (74b/5),
(74b/9), (74b/9), (74b/9), (75a/1),
(75a/11), (75a/11), (75a/12), (75a/13),
(75a/13), (75a/13), (75a/14), (75a/14),
(75a/15), (75a/15), (75a/16), (75a/16),
(75a/16), (75a/16), (75a/17), (75a/17),
(75a/2), (75a/3), (75a/3), (75a/4), (75a/5),
(75a/6), (75a/7), (75a/7), (75a/8), (75a/8),
(75a/8), (75a/9), (75a/9), (75a/9), (75a/9),
(75a/9), (75b/1), (75b/1), (75b/10),
(75b/10), (75b/10), (75b/11), (75b/13),
(75b/14), (75b/14), (75b/14), (75b/15),
(75b/16), (75b/16), (75b/2), (75b/2),
(75b/3), (75b/4), (75b/6), (75b/7), (75b/7),
(75b/7), (75b/8), (75b/8), (76a/1), (76a/1),
(76a/11), (76a/12), (76a/13), (76a/14),
(76a/14), (76a/14), (76a/15), (76a/15),
(76a/16), (76a/17), (76a/2), (76a/3),
(76a/5), (76a/5), (76a/6), (76a/7), (76a/8),
(76b/1), (76b/10), (76b/10), (76b/11),
(76b/12), (76b/12), (76b/13), (76b/13),
(76b/14), (76b/14), (76b/15), (76b/16),
(76b/17), (76b/2), (76b/2), (76b/2),
(76b/3), (76b/4), (76b/5), (76b/6), (76b/7),
(76b/7), (76b/8), (76b/9), (76b/9), (77a/1),
(77a/1), (77a/10), (77a/10), (77a/10),
(77a/11), (77a/11), (77a/12), (77a/13),
(77a/13), (77a/14), (77a/14), (77a/14),
(77a/15), (77a/16), (77a/16), (77a/17),
(77a/2), (77a/3), (77a/3), (77a/4), (77a/4),
(77a/5), (77a/5), (77a/5), (77a/6), (77a/6),
(77a/7), (77a/7), (77a/8), (77a/9), (77b/1),
(77b/11), (77b/11), (77b/12), (77b/12),
(77b/13), (77b/13), (77b/13), (77b/13),
(77b/13), (77b/14), (77b/14), (77b/15),
(77b/15), (77b/15), (77b/15), (77b/16),

(77b/2), (77b/3), (77b/4), (77b/4), (77b/4),
(77b/5), (77b/5), (77b/6), (77b/7), (77b/7),
(77b/8), (77b/8), (77b/9), (78a/1), (78a/1),
(78a/10), (78a/10), (78a/11), (78a/11),
(78a/12), (78a/13), (78a/14), (78a/16),
(78a/16), (78a/17), (78a/2), (78a/2),
(78a/3), (78a/3), (78a/3), (78a/3), (78a/4),
(78a/6), (78a/6), (78a/7), (78a/8), (78a/8),
(78a/9), (78b/10), (78b/11), (78b/12),
(78b/13), (78b/15), (78b/15), (78b/17),
(78b/17), (78b/2), (78b/3), (78b/4),
(78b/6), (78b/6), (78b/9), (79a/1),
(79a/10), (79a/10), (79a/11), (79a/11),
(79a/12), (79a/12), (79a/12), (79a/14),
(79a/14), (79a/14), (79a/15), (79a/15),
(79a/16), (79a/16), (79a/17), (79a/17),
(79a/17), (79a/2), (79a/3), (79a/4), (79a/5),
(79a/6), (79a/7), (79a/7), (79a/7), (79a/8),
(79a/8), (79a/9), (79a/9), (79b/1), (79b/1),
(79b/10), (79b/10), (79b/11), (79b/12),
(79b/13), (79b/13), (79b/14), (79b/15),
(79b/15), (79b/15), (79b/16), (79b/17),
(79b/2), (79b/2), (79b/3), (79b/5), (79b/8),
(79b/8), (79b/9), (7a/1), (7a/10), (7a/12),
(7a/13), (7a/14), (7a/4), (7a/5), (7a/5),
(7a/5), (7b/1), (7b/1), (7b/14), (7b/15),
(7b/16), (7b/17), (7b/17), (7b/4), (7b/6),
(7b/7), (7b/7), (7b/7), (7b/9), (7b/9),
(80a/1), (80a/1), (80a/1), (80a/10),
(80a/11), (80a/12), (80a/12), (80a/13),
(80a/13), (80a/14), (80a/15), (80a/15),
(80a/17), (80a/17), (80a/2), (80a/3),
(80a/4), (80a/4), (80a/4), (80a/6), (80a/7),
(80b/1), (80b/1), (80b/1), (80b/10),
(80b/11), (80b/11), (80b/12), (80b/13),
(80b/13), (80b/13), (80b/14), (80b/14),
(80b/14), (80b/15), (80b/17), (80b/17),
(80b/17), (80b/2), (80b/2), (80b/2),
(80b/3), (80b/4), (80b/4), (80b/4), (80b/7),
(80b/7), (80b/8), (80b/9), (80b/9), (80b/9),
(81a/1), (81a/10), (81a/10), (81a/11),
(81a/11), (81a/12), (81a/12), (81a/13),
(81a/13), (81a/13), (81a/14), (81a/15),
(81a/16), (81a/17), (81a/17), (81a/2),
(81a/5), (81a/5), (81a/5), (81a/6), (81a/7),

(81b/1), (81b/10), (81b/12), (81b/12),
(81b/13), (81b/14), (81b/15), (81b/16),
(81b/16), (81b/17), (81b/17), (81b/17),
(81b/3), (81b/5), (81b/6), (81b/7), (81b/7),
(81b/8), (81b/8), (81b/9), (81b/9), (82a/1),
(82a/1), (82a/1), (82a/10), (82a/11),
(82a/11), (82a/11), (82a/12), (82a/12),
(82a/12), (82a/13), (82a/13), (82a/13),
(82a/14), (82a/14), (82a/14), (82a/14),
(82a/15), (82a/15), (82a/17), (82a/17),
(82a/2), (82a/2), (82a/3), (82a/4), (82a/8),
(82a/8), (82a/8), (82a/9), (82a/9), (82b/1),
(82b/10), (82b/11), (82b/12), (82b/12),
(82b/13), (82b/14), (82b/14), (82b/15),
(82b/15), (82b/16), (82b/17), (82b/17),
(82b/2), (82b/2), (82b/3), (82b/3), (82b/6),
(82b/7), (82b/8), (82b/9), (83a/1), (83a/1),
(83a/10), (83a/12), (83a/12), (83a/13),
(83a/14), (83a/14), (83a/14), (83a/14),
(83a/17), (83a/17), (83a/5), (83a/5),
(83a/5), (83a/6), (83a/7), (83a/8), (83a/8),
(83a/9), (83b/1), (83b/10), (83b/11),
(83b/12), (83b/12), (83b/14), (83b/14),
(83b/17), (83b/2), (83b/3), (83b/3),
(83b/3), (83b/3), (83b/3), (83b/4), (83b/4),
(83b/5), (83b/5), (83b/6), (83b/8), (83b/9),
(84a/1), (84a/1), (84a/10), (84a/10),
(84a/10), (84a/11), (84a/11), (84a/11),
(84a/12), (84a/12), (84a/12), (84a/12),
(84a/12), (84a/13), (84a/13), (84a/14),
(84a/15), (84a/15), (84a/15), (84a/16),
(84a/17), (84a/2), (84a/2), (84a/3), (84a/3),
(84a/3), (84a/4), (84a/4), (84a/4), (84a/5),
(84a/6), (84a/7), (84a/8), (84a/8), (84a/8),
(84a/9), (84a/9), (84a/9), (84b/1), (84b/1),
(84b/10), (84b/11), (84b/11), (84b/13),
(84b/14), (84b/14), (84b/16), (84b/16),
(84b/17), (84b/2), (84b/2), (84b/2),
(84b/3), (84b/3), (84b/3), (84b/3), (84b/4),
(84b/5), (84b/5), (84b/6), (84b/6), (84b/6),
(84b/7), (84b/7), (84b/8), (84b/8), (84b/9),
(84b/9), (85a/1), (85a/1), (85a/11),
(85a/12), (85a/12), (85a/13), (85a/14),
(85a/14), (85a/14), (85a/16), (85a/2),
(85a/2), (85a/2), (85a/3), (85a/4), (85a/5),

(85a/5), (85a/6), (85a/6), (85a/7), (85a/8),
(85a/8), (85a/9), (85a/9), (85b/1), (85b/1),
(85b/10), (85b/10), (85b/10), (85b/10),
(85b/11), (85b/13), (85b/13), (85b/15),
(85b/15), (85b/16), (85b/16), (85b/16),
(85b/17), (85b/17), (85b/2), (85b/2),
(85b/2), (85b/3), (85b/4), (85b/5), (85b/5),
(85b/5), (85b/7), (85b/7), (85b/7), (85b/8),
(85b/8), (85b/8), (85b/9), (86a/10),
(86a/11), (86a/13), (86a/13), (86a/14),
(86a/15), (86a/16), (86a/2), (86a/2),
(86a/3), (86a/4), (86a/6), (86a/6), (86a/6),
(86a/6), (86a/8), (86a/9), (86b/1), (86b/1),
(86b/1), (86b/10), (86b/12), (86b/13),
(86b/14), (86b/15), (86b/16), (86b/16),
(86b/16), (86b/3), (86b/3), (86b/4),
(86b/4), (86b/5), (86b/6), (86b/6), (86b/6),
(86b/6), (86b/7), (86b/7), (86b/7), (86b/8),
(86b/9), (87a/10), (87a/11), (87a/11),
(87a/11), (87a/12), (87a/12), (87a/12),
(87a/13), (87a/15), (87a/16), (87a/16),
(87a/17), (87a/2), (87a/3), (87a/5), (87a/5),
(87a/7), (87a/7), (87a/9), (87b/1),
(87b/10), (87b/12), (87b/12), (87b/12),
(87b/13), (87b/14), (87b/14), (87b/2),
(87b/3), (87b/3), (87b/4), (87b/5), (87b/6),
(87b/6), (87b/7), (87b/8), (87b/9), (87b/9),
(88a/1), (88a/10), (88a/10), (88a/10),
(88a/11), (88a/11), (88a/13), (88a/13),
(88a/14), (88a/14), (88a/14), (88a/15),
(88a/16), (88a/17), (88a/2), (88a/4),
(88a/4), (88a/5), (88a/5), (88a/5), (88a/6),
(88a/6), (88a/6), (88a/7), (88a/7), (88a/7),
(88a/8), (88a/8), (88a/8), (88a/8), (88a/8),
(88a/9), (88a/9), (88a/9), (88b/1),
(88b/10), (88b/10), (88b/10), (88b/10),
(88b/11), (88b/12), (88b/13), (88b/14),
(88b/14), (88b/16), (88b/16), (88b/16),
(88b/16), (88b/17), (88b/17), (88b/17),
(88b/3), (88b/3), (88b/4), (88b/4), (88b/5),
(88b/5), (88b/6), (88b/7), (88b/7), (88b/8),
(88b/9), (88b/9), (89a/1), (89a/1),
(89a/10), (89a/12), (89a/12), (89a/12),
(89a/13), (89a/16), (89a/16), (89a/16),
(89a/17), (89a/2), (89a/3), (89a/4), (89a/5),

(89a/6), (89a/6), (89a/7), (89a/7), (89a/7),
(89a/8), (89a/8), (89b/1), (89b/1), (89b/1),
(89b/10), (89b/10), (89b/10), (89b/10),
(89b/10), (89b/11), (89b/11), (89b/12),
(89b/12), (89b/12), (89b/13), (89b/14),
(89b/15), (89b/15), (89b/15), (89b/16),
(89b/16), (89b/2), (89b/2), (89b/4),
(89b/4), (89b/4), (89b/4), (89b/5), (89b/5),
(89b/5), (89b/5), (89b/5), (89b/6), (89b/6),
(89b/6), (89b/6), (89b/7), (89b/7), (89b/7),
(89b/8), (89b/8), (89b/8), (89b/8), (89b/9),
(89b/9), (89b/9), (8a/1), (8a/10), (8a/11),
(8a/14), (8a/15), (8a/16), (8a/2), (8a/5),
(8a/7), (8a/7), (8a/8), (8a/8), (8a/8), (8a/9),
(8b/1), (8b/10), (8b/10), (8b/10), (8b/11),
(8b/13), (8b/15), (8b/17), (8b/17), (8b/17),
(8b/2), (8b/3), (8b/3), (8b/7), (8b/7),
(8b/8), (8b/8), (8b/9), (90a/1), (90a/1),
(90a/10), (90a/11), (90a/12), (90a/12),
(90a/12), (90a/12), (90a/14), (90a/14),
(90a/15), (90a/15), (90a/15), (90a/16),
(90a/16), (90a/16), (90a/17), (90a/3),
(90a/4), (90a/5), (90a/5), (90a/6), (90a/6),
(90a/6), (90a/7), (90a/7), (90a/7), (90a/9),
(90b/1), (90b/10), (90b/10), (90b/11),
(90b/13), (90b/13), (90b/14), (90b/15),
(90b/16), (90b/16), (90b/17), (90b/17),
(90b/17), (90b/2), (90b/2), (90b/2),
(90b/3), (90b/3), (90b/4), (90b/4), (90b/5),
(90b/5), (90b/5), (90b/6), (90b/7), (90b/7),
(90b/8), (90b/9), (90b/9), (90b/9), (90b/9),
(91a/3), (91a/3), (91a/3), (91a/4), (91a/5),
(91a/6), (91a/6), (93b/10), (93b/10),
(93b/10), (93b/10), (93b/10), (93b/10),
(93b/11), (93b/11), (93b/11), (93b/11),
(93b/11), (93b/11), (93b/11), (93b/11),
(93b/12), (93b/12), (93b/12), (93b/12),
(93b/12), (93b/12), (93b/12), (93b/12),
(93b/13), (93b/15), (93b/17), (93b/17),
(93b/4), (93b/5), (93b/5), (93b/5), (93b/5),
(93b/5), (93b/5), (93b/5), (93b/5), (93b/6),
(93b/6), (93b/7), (93b/7), (93b/8), (93b/8),
(93b/8), (93b/9), (94a/1), (94a/10),
(94a/11), (94a/12), (94a/12), (94a/12),
(94a/12), (94a/13), (94a/14), (94a/15),

(94a/15), (94a/16), (94a/17), (94a/17),
(94a/2), (94a/2), (94a/2), (94a/2), (94a/3),
(94a/3), (94a/4), (94a/5), (94a/6), (94a/7),
(94a/7), (94a/7), (94a/9), (94a/9), (94b/1),
(94b/1), (94b/1), (94b/10), (94b/11),
(94b/12), (94b/12), (94b/13), (94b/14),
(94b/14), (94b/15), (94b/15), (94b/16),
(94b/17), (94b/17), (94b/4), (94b/4),
(94b/4), (94b/4), (94b/5), (94b/6), (94b/8),
(94b/9), (94b/9), (95a/1), (95a/10),
(95a/11), (95a/12), (95a/12), (95a/15),
(95a/15), (95a/16), (95a/16), (95a/17),
(95a/3), (95a/4), (95a/4), (95a/4), (95a/5),
(95a/5), (95a/6), (95a/6), (95a/7), (95a/8),
(95a/8), (95a/8), (95a/9), (95a/9), (95b/1),
(95b/10), (95b/11), (95b/11), (95b/12),
(95b/12), (95b/13), (95b/13), (95b/15),
(95b/15), (95b/16), (95b/17), (95b/17),
(95b/2), (95b/2), (95b/2), (95b/3), (95b/4),
(95b/4), (95b/7), (95b/8), (95b/9), (95b/9),
(96a/1), (96a/1), (96a/10), (96a/11),
(96a/12), (96a/13), (96a/14), (96a/14),
(96a/15), (96a/16), (96a/16), (96a/17),
(96a/2), (96a/2), (96a/2), (96a/3), (96a/4),
(96a/4), (96a/5), (96a/5), (96a/6), (96a/6),
(96a/6), (96a/7), (96a/7), (96a/8), (96a/9),
(96b/1), (96b/10), (96b/10), (96b/11),
(96b/11), (96b/12), (96b/14), (96b/14),
(96b/16), (96b/17), (96b/17), (96b/2),
(96b/3), (96b/8), (96b/9), (97a/1), (97a/1),
(97a/10), (97a/10), (97a/11), (97a/12),
(97a/12), (97a/13), (97a/14), (97a/14),
(97a/14), (97a/14), (97a/14), (97a/15),
(97a/15), (97a/15), (97a/15), (97a/16),
(97a/16), (97a/2), (97a/2), (97a/3), (97a/3),
(97a/4), (97a/4), (97a/5), (97a/5), (97a/5),
(97a/5), (97a/5), (97a/6), (97a/6), (97a/7),
(97a/8), (97a/8), (97a/9), (97a/9), (97a/9),
(97b/1), (97b/1), (97b/1), (97b/10),
(97b/12), (97b/12), (97b/13), (97b/13),
(97b/14), (97b/14), (97b/15), (97b/15),
(97b/16), (97b/2), (97b/5), (97b/5),
(97b/7), (97b/9), (98a/10), (98a/11),
(98a/11), (98a/13), (98a/13), (98a/15),
(98a/15), (98a/15), (98a/16), (98a/17),

(98a/17), (98a/17), (98a/2), (98a/2),
(98a/3), (98a/4), (98a/4), (98a/5), (98a/6),
(98a/6), (98a/7), (98a/8), (98a/8), (98b/1),
(98b/1), (98b/1), (98b/10), (98b/11),
(98b/11), (98b/12), (98b/12), (98b/13),
(98b/13), (98b/15), (98b/16), (98b/16),
(98b/17), (98b/17), (98b/2), (98b/3),
(98b/4), (98b/5), (98b/5), (98b/7), (98b/7),
(98b/8), (98b/9), (99a/1), (99a/1), (99a/1),
(99a/10), (99a/11), (99a/12), (99a/13),
(99a/13), (99a/14), (99a/14), (99a/17),
(99a/3), (99a/3), (99a/6), (99a/6), (99a/6),
(99a/7), (99b/2), (99b/2), (99b/2), (99b/4),
(99b/5), (99b/5), (99b/7), (9a/10), (9a/11),
(9a/12), (9a/12), (9a/12), (9a/13), (9a/16),
(9a/17), (9a/2), (9a/3), (9a/3), (9a/4),
(9a/4), (9a/6), (9a/6), (9a/7), (9a/8), (9a/9),
(9a/9), (9b/10), (9b/14), (9b/14), (9b/15),
(9b/15), (9b/2), (9b/3), (9b/3), (9b/3),
(9b/4), (9b/5), (9b/6), (9b/6), (9b/6),
(9b/6), (9b/8), (9b/8), (9b/9)

[= 8593]

vecā: < Ar. Atın tırnağında duyduğu ağrıya verilen ad. "vecāi'l-hafir"

v. (16b/10)

[= 1]

veca: < Ar. Ağrı, sızı, acı.

v. (103a/15), (103a/7), (103b/2),
(104a/10), (112a/1), (114b/7), (122a/6)

v. + dan (111b/17)

v. + dur (113a/3), (123a/14), (16b/10)

v. + ı (103a/13), (103a/16), (16b/3),
(98b/8)

v. + nuḡ (113a/13)

v. + nuḡ (124b/12)

[= 17]

veca'-yī em'ā: < Ar. Bağırsak ağrısı.

v. (101a/11)

[= 1]

veca^ç-yı esr: <Ar. İdrarda zorlanma, ağırlı idrar.

v. (101a/8)

[= 1]

veca^ç-yı hāfir: <Ar. Tırnak, toynak ağrısı.

v. (101a/14)

v. + üñ (114b/8)

[= 2]

veca^ç-yı iklîl: <Ar. Tırnağı çevreleyen etin ağrımaları, acıması; tırnak ağrısı.

v. (101a/14)

v. + üñ (114b/5)

[= 2]

veca^ç-yı kalb: <Ar. Kalp ağrısı.

v. (101a/7)

[= 1]

veca^ç-yı kebed: <Ar. Karaciğer ağrısı.

v. (101a/7)

[= 1]

veca^ç-yı kesāh: <Ar. Sakatlık, felç ağrısı.

v. (101a/8)

[= 1]

veca^ç-yı külyeteyn: <Ar. Böbreklerde sancı, ağrı.

v. (101b/4)

[= 1]

veca^ç-yı taḥāl: <Ar. Dalak ağrısı.

v. (101a/7)

[= 1]

vech: <Ar. 1. Yüz, surat, çehre. 2. Üst, satıh, düz, yüz.

v. (132a/15), (132a/15), (132a/8), (153a/12), (156b/12), (168b/1), (183a/16), (183b/4), (187b/4), (191a/1), (194a/6), (203b/16), (204a/11), (78b/9)

v. + i (187b/4), (200b/8), (27a/15), (35a/3), (38b/1)

v. + ile (137b/14), (155a/9), (179a/14), (181a/3), (184a/2), (186b/4), (186b/8), (4a/6)

v. + inde (57a/6), (57b/13)

v. + inüñ (187b/15)

v. + üñ (183a/17), (27a/15), (3b/11), (3b/5), (56a/7)

[= 35]

vech-i āḫer: <Ar. Diğer yüz.

v. (136a/11), (136a/13), (155b/9), (169a/16), (183b/5)

[= 5]

vech-i evvel: <Ar. Önceki yüz.

v. (132a/10)

[= 1]

vech-i ḥāṣṣ: <Ar. Özel yüz.

v. (201b/6)

[= 1]

vech-i ḥafî: <Ar. Gizli yüz.

v. + dür (36a/8)

[= 1]

vech-i mezkūr: <Ar. Zikredilen yüz.

v. (71b/3)

[= 1]

vecl: <Ar. "Vecil" Korkak, ürkek, yüreksiz.

v. (58b/16)

[= 1]

veda^ç-yı ebyaḏ-ı muḥarriḳ: <Ar. Yakıcı beyaz boncuk.

v. (126a/2)

[= 1]

veda^ç-yı ḥırz-i ebyaḏ: <Ar. Nazar değmemesi için kullanılan beyaz nazar boncuğu.

- v. + dur (126a/2)
[= 1]
- vefât:** < Ar. Ölüm, ölme.
v. + etdükdensönra (12a/5) [= 93]
v. + ı (12a/9) [= 2]
- vehêka:** < Ar. Yürüyüş, seyir halinden boynun içeriye çekilmesi.
v. (27b/3), (27b/6) [= 2]
- vehnâ:** < Ar. Güçsüz, ince olan boyun.
v. (27b/2), (27b/6) [= 2]
- vekîl:** Birinin, işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse.
v. + i (74a/5) [= 1]
- velâkin:** < Ar. Velâkin, amma, fakat anlamlarına gelen bir bağlaç.
v. (103a/14), (109a/3), (109b/5), (110b/13), (111b/17), (112a/8), (113a/2), (118a/1), (11a/5), (121a/15), (124b/3), (132a/10), (132b/7), (134b/15), (135a/9), (136a/13), (137a/6), (143a/16), (146a/3), (147a/10), (151b/1), (152b/5), (152b/8), (153a/15), (162a/1), (167a/10), (167a/4), (167b/2), (169b/10), (169b/9), (177b/4), (178b/12), (180a/5), (181b/17), (183b/4), (184a/3), (186a/6), (187b/14), (189b/5), (190b/4), (192a/4), (192a/9), (192b/5), (193a/14), (193b/16), (197b/5), (197b/7), (198a/10), (199a/6), (205b/3), (206b/14), (210a/7), (212b/13), (213b/2), (22b/5), (24a/13), (35a/2), (35a/5), (36a/3), (36b/7), (39b/16), (42b/8), (47b/2), (51a/1), (51b/1), (58b/12), (58b/5), (62a/1), (67a/13), (67b/7), (68a/15), (68a/9), (69b/8), (72a/1), (72b/5), (73b/16), (77a/2), (78a/14), (83b/9), (87a/14), (87a/17), (87a/4), (87a/6), (87b/5), (8b/12), (94b/13), (94b/2), (95a/1), (96b/11), (97a/7), (98a/12), (98a/7), (179a/1)
- ve'l-burhân:** < Ar. Burhan ile, kanıt ile.
v. (202b/15) [= 1]
- veled:** < Ar. Oğul, çocuk.
v. (42a/1)
v. + e (41b/16), (42a/2)
v. + i (41a/15), (59b/10), (59b/8), (88b/15)
v. + inde (88b/11)
v. + ine (42a/4)
v. + ini (41b/16), (42a/1) [= 11]
- vêr-:** Vermek.
v. (12b/1), (210a/6), (68a/8), (68a/9)
v.-di (108a/8), (12b/15), (12b/16), (12b/16), (12b/17), (12b/2), (149a/2), (210a/8), (4a/2)
v.-digiñde (95b/5)
v.-diler (210b/2), (7b/1)
v.-dügi (174b/13)
v.-dügim (13b/13)
v.-dükde (95b/12)
v.-e (18a/6), (210a/16), (67b/17), (68a/15), (68a/16), (68b/2), (68b/5), (68b/7), (68b/7), (69a/14), (69a/5), (69a/6), (70a/10), (70a/3), (70a/8), (70b/16), (70b/3), (71b/3), (71b/4), (71b/6), (72b/13), (72b/13), (95a/14), (95b/12), (95b/12)
v.-ecek (94b/11)

v.-eler (117a/13), (119a/13), (119b/16), (119b/16), (122a/4), (122a/4), (122a/4), (94b/9), (97a/10), (97a/7)

v.-em (209b/8)

v.-en (22a/5)

v.-esin (117b/1), (117b/2), (118a/1), (119a/11), (119a/8), (121a/17), (121b/13), (121b/13), (121b/13), (121b/2), (121b/5), (121b/5), (121b/7), (122a/1), (122a/16), (123b/1), (123b/11), (123b/3), (124a/10), (124a/11), (124a/13), (124a/2), (124a/6), (124b/11), (124b/11), (124b/6), (124b/7), (124b/8), (133a/13), (150a/6), (196b/15), (216b/5), (216b/6), (82b/2), (94b/12), (94b/5), (95a/17), (95a/17), (95a/4), (95a/7), (95b/16), (95b/4), (96a/6), (96a/7), (96a/8), (96b/12), (96b/9), (97a/12)

v.-eyim (209b/10)

v.-ici (13a/15)

v.-ir (171a/6)

v.-irdi (211b/10)

v.-me (21b/6), (87a/4)

v.-mediler (205a/10)

v.-mek (23a/12), (68a/10), (68a/8), (71a/7), (96a/17)

v.-mekden (95b/13)

v.-mem (13b/9)

v.-mese (193a/2)

v.-meseler (13a/13)

v.-meye (95b/12)

v.-meyeler (116b/9), (95b/14)

v.-meyesin (116b/17), (117a/15), (118a/4), (118b/3), (121a/13), (121b/1), (121b/2), (121b/7), (122a/1), (122b/14), (124a/7), (127a/12), (94b/15), (94b/15), (96b/10)

v.-mezden (95b/15)

v.-miş (74a/14)

v.-se (131b/7), (75a/17)

v.-sün (131a/10), (16a/1), (16a/1), (16a/8)

v.-sün (6a/11)

v.-üb (4a/10), (4a/14), (5a/1), (77b/16), (85b/1), (95a/7), (9a/12)

v.-ün (12b/3)

v.-ür (102b/13), (103a/7), (107b/8), (112b/2), (113a/14), (114b/10), (114b/7), (13a/4), (202a/4), (22a/11), (23a/12), (6b/5), (95a/15)

v.-ürler (96b/15), (96b/16)

v.-ürlerdi (75a/1)

v.-ürsin (121b/1), (94b/6)

[= 174]

verdiyyet: <Ar."verd" Kırmızı-kestane arası rengi olan; açık doru renk.

v. (62b/1)

[= 1]

verem: <Ar. 1. Tümör, şiş, kabartı, çıban, şişme, topak. 2. Herhangi bir organa, daha çok da akciğellere yerleşerek "Koch" basilinin yol açtığı ateşli ve bulaşıcı bir hastalık, tüberküloz.

v. (101a/2), (109a/10), (109a/13), (113b/17)

v. + den (111a/3)

v. + dür (110b/6)

v. + i (117a/2)

v. + ler (108b/14)

v. + olmağdur (114a/7)

v. + ün (116b/3)

[= 10]

verem-i hıaşy: <Ar. Hayvanın hayalarında olan şişlik.

v. (101a/14)

[= 1]

verem-i kavâ'im: <Ar. Hayvanın ayaklarının şişmesi.

v. (101a/16)

[= 1]

verem-i lişe: <Ar. Diş etinin şişmesi.

v. (101b/16)

[= 1]

verem-i minhareyn: <Ar. Burun deliklerinde çıkan arpaya benzer şişlik, çiban, yara.

v. (101b/14)

[= 1]

veremli: <Ar+T. Vereme tutulmuş, müteverrim.

v. + ola (111b/3)

[= 1]

veremlü: <Ar. +T. Veremli.

v. (113b/16)

[= 1]

verici: Veren, verme yanlısı kimse.

v. (22a/5)

[= 1]

veril-: Verilmek.

v.-diyse (175b/9)

v.-en (95b/1)

v.-mez (126b/9), (94b/17)

v.-ür (5a/1)

[= 5]

verkeyn: <Ar. Atın iki hucbesi (Kuyruk sokumu kemiğinin böğrün altına ulaşan kısmı.) arasındır, iki uyluk kemiğinin üst tarafları.

v. (32b/16)

v. + üj (33a/11), (33a/2), (33a/3), (33a/9), (38b/16)

[= 6]

verme-: Vermek.

v.-yesin (123b/1)

[= 1]

vermeg : bk. vèrmek

v. + e (211b/6), (4a/1)

v. + i (95b/9)

[= 3]

vermek: Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek

v. (170b/7), (23a/12), (67a/16), (71a/6), (71a/8), (8b/1), (96a/4), (97a/16)

v. + den (72b/17)

[= 9]

vesâkat: <Ar. Kuvvet, sağlamlık, gücen, itimat.

v. + ından (204a/14)

[= 1]

veşben: <Ar. Sıçramak, atlamak, kalkmak, dikilmek; çabuk sıçrayan at.

v. (40a/11)

[= 1]

vesi'at: <Ar. 1. Ferahlık, genişlik, bolluk, kuvvet, takat. 2. Adımları geniş olan at.

v. (76a/14)

[= 1]

veşüb: <Ar. bk. vüşüb.

v. + a (41a/4), (88b/9)

v. + éde (88b/4)

v. + éder (41a/1), (41a/4)

v. + étse (59b/8), (88a/2), (88b/3)

[= 8]

ve's-selâm: < Ar. Ve-s-selâm işte bu kadar; sözün kıtası bu.

v. (200b/12)

[= 1]

veter: < Ar. Dibi topuğa bitişik olan, ökçe sinirinin başındaki sinir.

v. (33b/15)

[= 1]

vetere: < Ar. Burun deliği ile üst dudağın arasında bulunan ve iki burun deliğini ayıran kısım, perde.

v. (26a/17), (26b/5)

[= 2]

vetin: < Ar. Kalp damarı.

v. (31b/13), (31b/14)

v. + e (31b/16)

v. + i (39b/7)

v. + üñ (32a/1)

[= 5]

veyā: < Ar + Far. “ve + yā” Ayrı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilen söz, yahut.

v. (101b/13), (102b/13), (102b/8), (104a/17), (104b/13), (104b/17), (104b/17), (104b/2), (104b/3), (106a/9), (111b/7), (115a/5), (115a/6), (116a/15), (116a/9), (120a/11), (125b/6), (131a/17), (131a/17), (132a/3), (133a/8), (133b/2), (134a/12), (134a/7), (134a/9), (137b/1), (137b/1), (140b/10), (140b/4), (141a/2), (142a/4), (145b/14), (145b/16), (145b/5), (146a/2), (148a/4), (148a/4), (150a/8), (151a/2), (151b/4), (152b/4), (153a/10), (153a/15), (153b/12), (153b/4), (153b/5), (155a/1), (155a/12), (155b/13), (155b/14), (155b/5), (156b/8), (157b/1), (167a/1), (167b/2), (168b/12), (168b/13), (168b/14), (168b/7), (169b/16), (172b/5), (172b/5), (172b/7), (174b/16), (176a/16), (176a/9), (177a/14), (177a/14), (177a/14), (177a/15), (180a/16), (180b/13), (180b/13), (180b/13), (180b/15), (180b/16), (180b/16), (180b/17), (181a/1), (181a/2), (181a/4), (181a/4), (181a/5), (181a/8), (181a/9), (181a/9), (183a/6),

(183b/2), (184a/9), (184b/6), (184b/6), (184b/7), (185b/12), (185b/13), (186a/10), (186a/11), (186a/12), (186a/2), (188a/12), (191a/11), (192b/5), (193a/8), (195b/6), (196b/14), (197b/5), (197b/9), (198a/14), (19b/11), (200a/6), (204b/3), (207b/10), (207b/8), (207b/8), (210a/17), (211b/10), (212b/4), (216b/16), (24a/1), (41b/11), (42a/3), (52a/1), (57a/6), (57a/6), (57a/6), (57b/15), (57b/15), (57b/15), (57b/16), (57b/5), (58b/3), (67a/15), (68b/6), (68b/9), (68b/9), (69a/11), (69a/15), (69a/2), (70a/14), (70a/16), (70b/2), (70b/5), (71b/10), (73a/13), (74b/2), (74b/3), (75b/4), (75b/5), (76b/13), (78b/5), (81a/1), (82a/7), (83b/8), (86a/8), (87a/2), (88b/1), (89a/13), (94a/6), (94b/5), (95a/17), (95b/17), (96a/8), (96b/5), (96b/7), (96b/7), (96b/7), (97b/16), (97b/16), (97b/9), (98a/3), (99a/12)

[= 170]

veyāhūd: < Ar. + Far. “ve + yāhūd” veyahût bağlacı.

v. (104b/15), (104b/2), (106b/2), (111a/16), (111a/8), (113a/1), (114a/14), (114a/15), (116a/14), (11a/4), (121a/15), (12a/3), (12a/3), (12a/4), (131a/13), (131a/15), (136b/6), (13a/12), (14a/8), (14b/5), (15a/15), (172b/2), (183b/5), (195b/6), (22b/16), (23a/13), (27a/2), (33a/1), (36b/15), (38b/17), (41b/4), (55a/2), (55b/3), (56b/1), (56b/1), (57b/4), (57b/4), (57b/6), (57b/6), (58a/10), (58a/10), (58a/11), (58a/11), (58a/15), (58a/15), (58a/16), (58a/5), (58a/6), (58a/7), (58a/7), (58a/7), (58a/8), (58a/8), (58a/9), (58a/9), (58b/3), (58b/4), (67a/14), (67a/3), (68a/14), (68a/8), (68a/9), (68b/4), (69a/17), (69a/2), (76a/6), (7b/2), (80b/17), (82b/5), (83b/11), (87b/8), (88a/2), (89a/8), (8a/16), (8b/1), (90b/9), (94a/8), (97b/17), (97b/17), (98a/9), (99a/2)

[= 81]

veybe: <? Keklik ve tavşanı avlayan sesi şiddetli bir av kuşu.

v. (213b/3)

[= 1]

vezn: < Ar. 1. Tartma, tartılma; tartı. 2. Ağırılık.

v. + i (118b/1)

v. + in (118b/6)

v. + inde (116a/1), (74b/8)

v. + éde (68b/14), (68b/15)

v. + édesin (183b/17)

v. + étmege (68b/15)

[= 8]

vi'â: < Ar. Kab, mahfaza.

v. + sıdur (24b/14)

[= 1]

vilâyet: < Ar İl, şehir.

v. + i (14a/16)

v. + lerinden (8b/12)

[= 2]

vilayet-i hâşşa-yı muhammediyye: < Ar. Muhammediyyeye mahsus il.

v. + ye (3a/14)

[= 1]

vîrân: < Far. Yıkık, yıkılmış, harap.

v. + éde (84a/4)

[= 1]

vuḥūṣ: < Ar. 1. Yabani [hayvanlar]. 2. İssız, تنها [yerler].

v. (203b/10), (203b/12), (203b/8), (208a/7), (208a/8), (212a/14), (212a/15)

v. + uḥ (208a/2)

[= 8]

vuḳūf: < Ar. 1. Düşme. 2. Rastlama, isabet etme. 3. Olma, oluş. 4. Bir hâdisenin çıkış şekli, cereyanı.

v. + ı (186a/12)

v. + ma (176a/2)

v. + ından (186b/4)

[= 3]

vuḳūf: < Ar. 1. Durma, duruş. 2. Bir halde, olduğu gibi kalma, ilerileyip veya gerilememe. 3. Anlama, bilme, öğrenme, haberli olma, bilgi.

v. (188b/3)

v. + ı (140b/8), (181b/1)

[= 2]

vuzūḥ: < Ar. 1. Açık ve belli olma, anlaşılır olma. 2. Açıklık, aydınlık.

v. + ı (38b/6)

[= 1]

vücūd: < Ar. Vücut, beden.

v. + ı (24a/5), (4a/10), (4a/12), (75a/2)

v. + ın (201b/9)

v. + ını (73b/7)

v. + ile (186a/15)

[= 7]

vücūd-i 'adālet: < Ar. Adalet vücudu:

v. (1b/12)

[= 1]

vücūd-i vāḥid-i ḥaḳḳ: < Ar. Hakkın tekliğinin vücudu.

v. + ı (130b/16)

[= 1]

vücūh: < Ar. 1. Yüzler, çehreler, suratlar. 2. Bir memleketin ileri gelenleri.

v. (182b/2), (207b/6)

v. + uḥ (176a/1)

[= 3]

vücüh-ı keşire: <Ar. Yüzlerin fazlalığı.

v. (177a/7)

[= 1]

vücüh-ı şettâ: <Ar. Değişik yüzler.

v. (198a/3)

[= 1]

vürüd-ı keşret: <Ar. Bolluğun gelmesi.

v. + inden (188b/4)

[= 1]

vüs'at: <O. 1. Genişlik, bolluk. 2. Para durumu. 3.

Boş meydan, fırsat.

v. (35b/15)

v. + de (88b/3)

v. + den (38a/7)

v. + ı (24a/10)

v. + i (190a/1), (36a/15), (36b/11),
(38b/11), (40a/4)

v. + inden (133a/12)

v. + iyle (38a/10), (38a/11), (38a/17)

v. + üj (36a/3)

[= 14]

vüs'atlü: <O. Genişliği bol olan.

v. + dür (36a/2)

[= 1]

vüşüb: <Ar. Atlama, sıçrama.

v. + uñ (181a/9)

v. + éder (41a/6), (42b/14)

v. + édüb (88a/1)

v. + étse (59b/10)

[= 5]

vüzerâ: <Ar. vezirler.

v. (84a/12)

v. + sı (202b/1)

v. + sını (210b/13)

[= 3]

-Y-

yâ: <Ar. Ya, veya bağlacı.

y. (10b/10), (10b/10), (10b/11), (10b/9),
(10b/9), (12b/1), (13b/4), (189a/11),
(189a/3), (206a/11), (206b/13), (209a/6),
(209b/4), (209b/8), (37a/12), (4a/14),
(77b/10), (9a/13), (115a/5), (155a/12)

[= 20]

yab yab: "Yap yap" ağır ağır, azar azar. bk. yap yap.

y. (112a/5), (122a/2), (126a/11), (34b/15),
(34b/5)

[= 5]

yabân : <Far. 1. İnsan yaşamayan ıssız yer. 2. İssız yerde yaşayan veya yetişen canlı.

y. (116a/5)

y. + a (118b/2)

[= 2]

yabân lahanası: <Far. + Rum. Yabani lahana, kelem.

y. + dur (116a/5)

[= 1]

yâbis: <Ar. Kuru.

y. (108b/6), (108b/7), (110b/16), (113b/6),
(123b/9), (89b/4)

y. + dür (105a/8), (108a/12), (108a/13),
(108a/15), (94a/15)

y. + ola (111b/1), (25a/15)

y. + olur (109b/7)

[= 14]

yâbise: bk. yâbis.

y. (101b/4)

[= 1]

yabrağ: bk. yaprak.

y. + ı (122a/4)

[= 1]

yağ: Birleşiminde stearik, oleik, palmitik asitlerle gliserin bulunan ve bunların oranlarına göre kıvamları değişen bitkisel veya hayvansal madde, yağ.

y. (107a/5), (119a/15), (119a/16), (121a/16), (125a/13), (175b/13), (194a/11), (67a/3), (67a/4), (74a/8)

y. + dan (122b/13), (73a/16), (74a/1)

y. + ı (116a/7), (116b/17), (121b/16), (121b/3), (122b/13), (123a/6), (123b/13), (126b/7), (170a/1), (67b/16), (73b/1), (99a/1)

y. + ıdur (116a/14)

y. + ıla (125b/4)

y. + ın (119a/14), (119b/1), (122b/11), (125b/9), (98a/10)

y. + ına (116b/6)

y. + ından (115a/6), (116b/5), (117a/16), (118a/9), (118b/9), (121b/15), (123b/8), (126a/17)

y. + ımı (119a/13), (122b/11), (125a/17), (125b/10), (68b/15), (74a/9)

y. + ını (123b/15), (175b/13)

y. + ını (73b/5), (74a/9)

[= 51]

yağ-: Yağmak.

y.-arsa (195a/16)

[= 1]

yağdır-: Yağdırmak.

y.-maz (206b/3)

[= 1]

yağır: 1. Sırt, arka, iki kürek arası. 2. Atın omuzları arasındaki yer. 3. Çoğunlukla bu yerde eyer ve semerin açtığı yara.

y. + olur (110b/10)

[= 1]

yağla-: Yağlamak.

y.-ya (67a/3)

y.-yalar (116b/17)

y.-yasın (119a/11), (121a/16), (122a/12), (122b/13), (125a/14), (125a/8), (125a/9), (125b/5), (125b/9), (170a/1), (194a/11), (195a/15), (195a/16)

[= 15]

yağlamak: Yağlama işi.

y. (99a/1)

[= 1]

yağlan-: Yağlanmak.

y.-duğı (122a/12)

y.-duğından (107a/5)

[= 2]

yağmur: Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne düşen yağışın sıvı durumda olanı, yağar, yağış, baran, bereket, rahmet.

y. (169a/12), (169b/1), (195a/15), (195a/16), (206a/11), (206b/10), (206b/12), (206b/13), (206b/15), (206b/3), (206b/5), (207a/2), (213a/2), (94a/16)

y. + a (206a/16), (206b/1)

y. + dan (169b/3)

[= 17]

yağmurlu: Yağmurlu.

y. (195b/3), (206a/14)

[= 2]

yağrı: bk. yağrın.

y. + dan (197a/9)

- y. + nuḡ (24a/8)
[=2]
- yağrın:** Kürek kemiği.
y. (151a/13), (66a/1), (89b/13), (90b/11)
y. + ı (132a/11)
y. + uḡ (28b/5), (28b/8)
[=7]
- yağrın küreği:** bk. yağrın.
y. (151a/13)
[=1]
- yağ şıkındısı:** Sıkılarak çıkarılan yağ.
y. (125a/13)
[=1]
- yā'is:** <Ar. Kederli, ümitsiz.
y. (115a/13)
[=1]
- yak-:** Yakmak.
y. (207a/3)
y.-ar (210a/3)
y.-asın (121a/15), (121a/15), (123a/10), (126a/13)
y.-dılar (84b/14)
y.-ub (119a/8)
[=8]
- yaka:** 1. Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü. 2. Kıyı, kenar, taraf.
y. + sını (2b/10)
[=1]
- yakın:** Yakın, uzak karşıtı.
y. (102a/8), (110a/16), (111a/10), (111a/14), (111a/2), (112a/3), (112b/17), (113a/6), (126b/12), (132b/1), (158a/1), (177b/3), (187b/13), (188a/3), (190a/12), (190b/14), (194b/3), (195a/7), (208a/3), (209a/6), (210a/4), (214b/1), (73a/13), (97b/8)
y. + dan (25a/14), (89b/8)
y. + dur (171b/8), (17a/15)
y. + ol (154b/6), (156b/11)
y. + ola (134b/17), (154b/8), (155b/12), (180a/2), (187a/6)
y. + olan (167a/11)
y. + olasın (148b/13), (148b/15), (150a/7), (154b/6)
y. + oldı (214b/13)
y. + olunca (150a/2)
y. + olmağıla (171a/13)
y. + olmak (123a/1)
y. + olmazlar (125a/9)
y. + olsa (200a/3)
y. + olub (148b/11)
y. + olunca (216a/3)
[=48]
- yakış-:** Yakışmak.
y.-ur (98a/16)
[=1]
- yakın:** <Ar. Sağlam bilgi, iyi, kat'î olarak bilme.
y. (130b/17)
[=1]
- yaklaş-:** Yaklaşmak.
y.-dı (41b/15)
y.-ub (206b/17)
y.-ursın (148b/17)
[=3]
- yakmak:** Yakma işi.
y. + dur (125a/15)
[=1]

yakı: Bazı hastalıkları tedavi etmek amacıyla bir bez üzerine yayılıp deri üzerine uygulanan, beden ısıyla vücuda yapışan, koyuca lapa, yakı.

y. (124a/14), (125a/15)

y. + dan (123a/15)

[= 3]

yalabıma: 1. Parıldamak, parlamak, ışıldamak. 2. Şimşek çakmak.

y. + sı (22a/6), (22a/7)

[= 2]

yalın: Gösterişsiz, süssüz, sade; çıplak.

y. (107a/12)

[= 1]

yalınız: Yalnız, tek başına.

y. (144a/12), (188a/15), (196b/16), (73a/15), (76b/15), (76b/8), (94a/14), (93b/7), (97a/6)

[= 9]

yalınız: bk. yalnız.

y. (121b/4), (80b/11)

[= 2]

yamāniyye: <? Bir kılıç çeşidi.

y. (171b/1), (172b/12), (172b/8)

y. + dür (171a/15)

y. + nün (171b/10)

[= 5]

yan: Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet.

y. (109b/15), (132a/12), (180a/9), (31b/8), (41b/1), (90a/17)

y. + ı (133b/7), (175b/3), (187b/14), (86a/17), (90b/12)

y. + ıdur (101b/14), (17b/11), (25b/16)

y. + ımca (212a/1)

y. + ımda (211b/17), (212b/6)

y. + ımdadur (207a/4)

y. + ımızda (98a/12)

y. + ınca (135b/4), (180a/2)

y. + ınızda (211b/3)

y. + ına (109a/12), (132b/3), (176a/15), (194a/10), (203b/17), (211a/5), (211a/9), (37a/15), (37a/17), (8b/8)

y. + ında (104b/17), (105a/16), (105a/9), (122b/16), (123a/10), (132a/4), (132a/5), (133b/6), (146b/9), (167b/8), (206b/8), (208b/3), (208b/7), (209b/1), (210a/3), (210b/7), (211b/12), (211b/13), (211b/16), (38b/13), (58a/8), (89b/13), (99a/14)

y. + ından (133a/1), (134b/10), (135b/5), (170a/17), (183a/15), (192a/11), (194b/6), (200a/9), (212a/8), (214a/17), (214b/12), (214b/3), (215a/1), (28a/1), (33b/4), (83b/4)

y. + ımı (108b/10)

y. + ımuş (17a/13), (39b/4)

y. + larına (8b/10)

y. + larında (183b/14), (186b/5)

y. + larından (166b/10), (214b/4)

y. + uş (178b/10), (39a/11)

y. + uşda (210a/13)

y. + uşdan (152b/10), (155a/9), (87b/1)

[= 85]

yan-: Yanmak.

y.-ar (210a/2)

y.-dıysa (41b/8)

y.-mış (125b/15)

[= 3]

yağ: Yanak.

y. + ıdur (17a/10)

y. + uş (187b/15)

[= 2]

ya'ni: < Ar. Yani bağlacı.

y. (100b/3), (101a/15), (101b/8), (101b/9), (102a/1), (102a/13), (102a/15), (102b/3), (103a/13), (103b/10), (104a/11), (104a/12), (104a/6), (105a/10), (106a/2), (106b/16), (106b/2), (106b/5), (107a/12), (107a/2), (107b/13), (108b/14), (108b/3), (109b/7), (10a/12), (10a/6), (10b/1), (10b/14), (10b/2), (10b/8), (110b/5), (110b/8), (111a/1), (111a/7), (111b/12), (111b/8), (112a/2), (112b/12), (112b/3), (112b/4), (112b/7), (113a/11), (113a/8), (113a/8), (113b/2), (113b/9), (114a/1), (114a/17), (114b/2), (114b/2), (114b/3), (114b/6), (118a/7), (11b/12), (11b/8), (120b/1), (120b/4), (124a/6), (125a/5), (125b/15), (125b/5), (127a/3), (12a/1), (12b/11), (12b/12), (131a/11), (132a/13), (134a/12), (134a/9), (134b/3), (135a/15), (135b/1), (135b/11), (136a/10), (136a/4), (136a/9), (136b/17), (136b/6), (137a/4), (137a/5), (137b/13), (138b/17), (139a/1), (139a/2), (139b/1), (13a/12), (13a/16), (13b/1), (13b/10), (13b/14), (13b/16), (13b/9), (140b/1), (140b/6), (142a/3), (145b/16), (146a/10), (146a/8), (146b/14), (146b/2), (147a/1), (147a/15), (147a/2), (147b/11), (147b/17), (147b/3), (147b/4), (147b/7), (148a/11), (148a/12), (148b/10), (148b/4), (149a/1), (149a/5), (14a/4), (14a/7), (14a/9), (14b/14), (14b/17), (14b/4), (14b/7), (154b/1), (154b/11), (154b/15), (154b/5), (155b/11), (156b/13), (15a/10), (15a/11), (15a/2), (15a/6), (15b/17), (15b/2), (15b/8), (166b/13), (166b/6), (166b/8), (167a/2), (167a/9), (169a/11), (169a/12), (169a/15), (169a/17), (169a/17), (169a/5), (169b/10), (169b/11), (169b/15), (169b/5), (16a/1), (16a/1), (16a/13), (16a/16), (16a/3), (16a/4), (16b/13), (16b/17), (16b/3), (16b/5), (170a/13), (171a/10), (171a/9), (171b/4), (171b/5), (172b/11), (174b/13), (174b/15), (175b/12), (175b/4), (175b/9), (176a/10), (176b/15), (176b/2), (176b/5), (176b/7), (177b/9), (178a/12), (178a/13),

(178b/6), (179a/1), (179a/11), (179a/17), (179b/9), (17a/11), (17a/12), (17a/14), (17b/11), (180a/9), (182a/10), (182a/16), (182b/11), (182b/3), (182b/5), (183b/14), (184a/5), (185a/1), (185b/7), (186a/5), (186b/5), (186b/9), (187a/4), (187a/6), (187a/9), (187b/10), (187b/15), (187b/3), (188a/2), (188b/16), (189a/1), (189a/10), (189a/13), (189a/14), (189a/5), (189a/6), (189a/9), (189b/1), (189b/11), (189b/12), (189b/16), (189b/4), (189b/7), (18a/1), (18a/11), (18a/14), (18a/3), (18a/7), (18b/10), (18b/13), (18b/15), (190b/16), (191b/10), (191b/4), (192a/8), (193a/10), (193b/15), (193b/6), (194a/14), (194a/17), (194a/2), (194b/10), (194b/12), (194b/17), (194b/2), (194b/2), (194b/8), (195b/13), (196a/10), (196a/5), (196b/15), (197a/10), (197b/9), (199a/12), (199a/5), (19a/15), (19a/4), (202a/16), (202a/4), (202a/7), (202b/10), (203a/1), (203b/3), (203b/4), (204b/10), (206a/11), (206a/5), (206a/5), (206a/6), (206a/8), (206b/17), (207b/12), (207b/4), (208a/11), (209a/10), (209a/10), (209a/15), (209a/3), (20b/12), (211a/14), (211a/2), (211b/2), (212a/15), (212b/12), (212b/15), (212b/15), (212b/3), (212b/6), (213a/5), (213b/11), (213b/5), (213b/9), (214b/11), (215a/4), (215a/7), (215b/16), (216a/12), (216b/6), (217a/16), (21b/7), (24b/14), (24b/3), (25a/15), (25a/6), (25a/7), (26a/1), (26a/13), (26b/12), (26b/8), (27b/1), (27b/15), (28a/11), (28a/6), (28b/11), (28b/17), (28b/3), (28b/7), (29a/1), (29b/1), (29b/13), (29b/16), (30a/15), (30a/16), (30a/4), (30a/8), (30b/13), (30b/15), (30b/17), (30b/2), (31a/1), (31a/3), (31a/4), (31a/9), (31b/5), (32a/2), (32a/6), (32b/13), (32b/16), (32b/2), (32b/6), (32b/9), (33a/11), (33a/12), (33a/5), (33a/8), (33b/10), (33b/14), (33b/2), (33b/3), (33b/7), (33b/8), (34a/1), (34a/3), (34a/7), (34b/15), (34b/17), (34b/5), (34b/6), (34b/7), (35a/16), (35a/3), (35a/5),

(35b/6), (36a/1), (36a/11), (36a/15),
(36a/17), (36a/9), (36b/13), (36b/15),
(36b/2), (36b/3), (36b/5), (37a/15),
(37a/8), (37a/9), (37b/13), (37b/16),
(37b/4), (37b/5), (37b/5), (38a/10),
(38a/12), (38a/13), (38b/1), (38b/2),
(38b/7), (38b/8), (39a/11), (39a/12),
(39a/9), (39b/15), (39b/17), (40a/1),
(40a/12), (40a/14), (40a/3), (40a/7),
(40b/13), (40b/16), (40b/16), (41a/1),
(41a/17), (41a/4), (41b/4), (41b/9),
(42a/11), (42b/7), (44a/1), (48a/1),
(49a/1), (54a/3), (54b/1), (55b/11),
(55b/5), (56a/3), (56a/8), (56b/10),
(56b/16), (56b/6), (57a/14), (57a/16),
(57a/16), (57a/17), (57a/17), (57a/5),
(57a/7), (57b/1), (57b/16), (57b/2),
(57b/4), (57b/4), (58a/13), (58a/2),
(58a/7), (58b/10), (58b/13), (58b/14),
(58b/16), (58b/17), (59a/10), (59a/13),
(59a/6), (59b/10), (59b/8), (5a/3), (5b/13),
(5b/16), (5b/3), (67a/14), (67a/8),
(67b/14), (67b/3), (67b/8), (68a/16),
(68b/1), (69a/2), (69a/3), (69b/10),
(69b/16), (6a/1), (6a/7), (6b/12), (6b/16),
(70b/5), (70b/6), (71a/14), (72a/2),
(72a/4), (72a/6), (72b/7), (73a/14),
(73a/15), (73a/2), (73a/4), (73a/5), (73a/8),
(73b/7), (74a/3), (74a/5), (74b/3), (74b/5),
(74b/8), (75a/5), (75b/12), (75b/15),
(76b/2), (76b/7), (77b/1), (77b/12),
(78a/11), (78a/9), (78b/16), (79a/11),
(79a/2), (79a/2), (79a/4), (79b/13),
(79b/14), (79b/14), (79b/16), (79b/16),
(79b/4), (7a/11), (7a/12), (7a/16), (7a/2),
(7a/8), (7a/8), (7b/1), (7b/13), (7b/13),
(7b/17), (7b/6), (7b/8), (80a/2), (80a/3),
(80b/8), (80b/8), (81a/14), (81a/9),
(81b/1), (83b/6), (85a/5), (85a/7),
(85b/10), (85b/6), (85b/7), (86a/10),
(86a/17), (86a/6), (86b/11), (86b/13),
(87b/15), (87b/5), (87b/9), (88b/1),
(88b/12), (88b/2), (89a/6), (89a/7),
(89a/8), (89a/8), (89b/16), (8a/14),
(8a/17), (8a/5), (8a/6), (8b/11), (8b/7),

(90a/2), (90a/6), (90a/9), (90b/10),
(90b/7), (91a/2), (91a/2), (93b/17),
(93b/3), (94b/10), (95a/11), (95b/5),
(96a/9), (96b/13), (97b/1), (97b/7),
(98a/13), (98b/5), (98b/8), (9a/12),
(9a/15), (9a/2), (9a/8), (9b/13), (9b/5)

[= 573]

yanmak: Yanma işi.

y. + dan (210a/1)

[= 1]

yap-: Yapmak.

y. (74a/15)

y.-alar (119a/15)

y.-dı (210b/4)

y.-dikları (216b/9)

[= 4]

yap yap: Ağır ağır, azar azar. bk. yab yab.

y. (144a/8)

[= 1]

yapış-: Yapışmak.

y. (86a/16)

y.-a (178b/3), (191a/15), (77b/7)

y.-asın (104b/9), (105a/2), (114b/6),
(134b/16), (135a/1), (76b/4)

y.-dukları (125a/8)

y.-mayasın (196b/14)

y.-mazsın (181b/17)

y.-sa (125a/8)

y.-sağ (113b/17)

y.-ub (180b/11), (204b/15)

y.-ur (146a/11)

[= 18]

yapışak: bk. yapışık.

y. + ola (133b/7)

[= 1]	y. + ından (123b/15), (124a/2)
yapışdur- : Yapıştırmak.	y. + ını (119b/6), (126a/13), (68a/16)
y.-alar (120a/5)	[= 10]
[= 1]	yaprak : Bitkilerde solunum, karbon özümlemesi, terleme vb. olayların olduğu, çoğu klorofilli, yeşil ve türlü biçimdeki bölümler.
yapışık : Yapışık, bir yere yapışmış olan.	y. + dan (70a/10)
y. (187b/7)	y. + ları (14a/12)
[= 1]	y. + larını (124b/7)
yapışma : Yapışma işi.	[= 3]
y. + dan (181b/13)	yapucı : Yapan, oluşturan, ortaya çıkaran, meydana getiren.
y. + sında (204b/2)	y. + sıdur (189b/1)
[= 2]	[= 1]
yapışmağ : bk. yapışmak	yār : <Far. 1. Dost. 2. Sevgili. 3. Tanıdık, ahbap. Cihâr-yâr (dört dost) Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman, Ali. 4. Yardımcı.
y. + ıla (180b/15)	y. + olan (4a/1)
[= 1]	[= 1]
yapışmak : Yapışmak, yapışıp kalmak.	yar- : Yarmak.
y. (181a/1), (181a/2)	y.-ar (114b/9)
y. + da (208a/17)	y.-dum (210a/12)
[= 3]	y.-ub (118b/7), (79b/15)
yapışmamağ : Yapışmama işi.	[= 4]
y. + ıla (180b/15)	yara : Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik. 2. Bir şeyin iç veya dış yüzünde herhangi bir etki ile oluşan ve tehlikeli olabilen oyuk, gedik, yarık.
[= 1]	y. (107a/7), (117a/4), (118b/8), (214b/13), (214b/4)
yapma : Yapma.	y. + dur (110b/17)
y. (67a/11)	y. + lar (110a/16)
y. + ola (133b/7)	y. + lara (115a/3)
[= 2]	y. + lardan (102b/3)
yapmak : Yapma işi.	y. + ları (114b/16), (114b/16), (114b/16)
y. + dan (6a/2)	
[= 1]	
yaprag : bk. yaprak.	
y. + ı (118a/12), (69a/11)	
y. + ıdur (117b/2)	
y. + ın (118a/15)	
y. + ıña (172b/3)	

y. + sı (212b/10)

y. + etmek (137a/14)

[= 14]

yara-: Yaramak, yarar sağlamak.

y.-maz (24a/17)

[= 1]

yarak: Silah.

y. (207b/14), (20a/5), (6a/1), (73a/14),
(74a/3)

y. + olmak (208a/12)

y. + olmuşdur (73a/2)

y. + olunmuş (73a/5)

y. + edeler (208a/16)

y. + edüb (67b/14), (67b/3)

[= 11]

yarakān: < Ar. Sarılık hastalığı; kurtçuk.

y. (101b/4)

[= 1]

yarakla-: Silahlamak, silahlandırmak.

y.-ruz (15a/15)

y.-yub (67b/7)

[= 2]

yaraklamağ: Silahlandırma işi.

y. + ı (67a/14)

[= 1]

yaraklan-: Silahlanmak, silahlandırmak.

y.-a (73b/13)

y.-dı (73b/15), (73b/5), (73b/8)

y.-dıkdan (208a/5)

y.-dıysa (146a/12)

y.-miş (182b/7), (28a/11), (70b/4)

[= 9]

yaraklandırmağ: Silahlandırma işi.

y. + ı (19b/4)

[= 1]

yaraklanma: Silahlanma, silahlı hale gelme.

y. + sı (67b/8)

[= 1]

yaraklanmağ: bk. yaraklanmak.

y. + a (5b/16)

[= 1]

yaraklanmak: Silahlanmak, silahlı hale gelmek.

y. + dur (79b/5), (79b/6)

[= 2]

yarala-: Yaralamak.

y.-sa (212b/10)

[= 1]

yaralamağ: Yaralama işi.

y. (199a/2)

[= 1]

yaralı: Yaralı, yarası olan.

y. (106a/6), (169b/16)

[= 2]

yaramaz: 1. Uygun ve yararlı olmayan, bir işe yaramayan. 2. Söz dinlemeyen, uslu durmayan, yasaklanan şeyleri yapmakta ayak direyen, haşarı (çocuk), uslu karşıtı.

y. (105b/15), (108b/3), (76b/11), (83a/1)

y. + dur (104b/4)

y. + ı (107a/1), (175b/15)

y. + ola (78a/3)

y. + olmaz (88b/17)

[= 9]

yaramazlık: Yaramazlık.

y. + ı (24b/3)

y. + ından (199a/3)

[= 2]	[= 16]
yaraşdurmak: Yariştırma işi.	yarıl-: Yarılmak.
y. + dan (189b/8)	y.-sa (106b/13), (74b/3), (74b/3), (98b/9)
[= 1]	y.-ub (94b/4)
yaraşdur-: Yaraştırmak, yariştırmak.	y.-ur (105b/5), (106b/16), (107a/2), (107a/3), (109b/4), (111a/5), (113b/10), (114a/8), (24b/5)
y.-urdu (12a/7), (12b/17)	y.-urdu (169a/12)
[= 2]	[= 15]
yaraşdurmağ: bk. yaraşdırmak	yarılmak: Yarılmak, yarma işi yapılmak.
y. + a (5a/4)	y. (106b/16)
y. + ı (19b/4)	[= 1]
y. + ıla (12b/14)	yarım: Bütün bir Şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri.
[= 3]	y. (69a/6), (70a/3), (70b/16), (71b/4), (99a/10), (99a/16), (99a/7), (99a/9)
yaraşdurmak: Yariştırma işi.	[= 8]
y. (67a/14), (67a/15)	yarım: Bugünden sonra gelecek ilk g¼n.
[= 2]	y. (73b/10), (76a/8)
yardım: Kendi g¼c¼n¼ ve imk¼nlarını başka birinin iyiliği i¼in kullanma, muavenet.	y. + ki (72a/3)
y. + dur (175b/9), (81a/6)	[= 3]
y. + olur (167b/10), (20b/4), (20b/5)	yarımdası: Yarın, ertesi g¼n.
y. + ¼de (8b/1)	y. (116b/14), (118b/17), (121b/7), (41a/2), (72a/11), (73b/3), (74a/17)
[= 6]	[= 7]
yarığ: bk. yarık.	yariş: Yarişma, rekabet.
y. + a (110b/5), (169b/10)	y. (74b/16)
[= 2]	y. + da (74b/13), (74b/6)
yarık: Yarılarak a¼ılmıř yer, geniş çatlak.	y. + eden (74b/13), (74b/6)
y. (104b/7), (106b/13), (107a/2), (107a/4), (107a/7), (125b/5), (125b/6), (169b/16), (30b/16), (98a/6)	[= 5]
y. + degild¼r (169b/10)	yarişdur-: Yariştırmak.
y. + dur (106b/12), (107a/1)	y.-an (74b/14)
y. + lar (194b/6)	[= 1]
y. + larından (195a/14)	yarişdurmak: Yariştırma işi.
y. + ola (215a/4)	

y. (74a/11)

y. + da (11b/6)

[= 2]

yarışmak: Yarışmak işi.

y. (73a/13), (73a/17)

[= 2]

yarpuz: Ballıbabagillerden, genellikle nemli yerlerde yetişen, nane türünden ve naneye benzeyen, çiçekleri birbirinden ayrı halka durumunda, güzel kokulu bir bitki; yabannanesi; yabanıl pancar.

y. + dan (115b/16)

[= 1]

yarı: Yarı, yarım.

y. + sından (82a/5)

[= 1]

yaruğ: Yarık.

y. + ı (107a/3)

y. + ıdur (33b/4)

y. + uñ (106b/17)

[= 3]

yaşşı: Yassı, yayvan ve düz.

y. (105a/4), (105a/8), (141a/1), (174a/17), (182a/17), (193b/7), (25a/12), (30a/5), (34a/8), (56a/5), (59b/11), (67a/5), (67a/6), (88b/5), (89a/12), (90a/11), (99a/6)

y. + dur (171b/4), (172b/1), (178a/12)

y. + ola (133b/13), (175b/8), (187a/5), (217b/3), (24b/1), (89b/12), (89b/9)

y. + olsa (24a/14), (24a/8)

y. + olur (14a/12)

[= 30]

yaşşılık: bk. yaşşılık.

y. + ı (136b/3), (173b/3), (188a/3), (24a/10), (39a/7), (82b/8), (98b/15)

y. + ına (39b/4)

y. + ında (35a/14), (38b/9)

y. + ından (23a/7)

y. + ıyla (38a/16)

[= 12]

yaşşılık: Yassılık, yassı olma durumu.

y. + ları (174b/15)

[= 1]

yaşşılığ: bk. yaşşılık.

y. + ı (81b/2)

y. + ına (107a/1)

[= 2]

yaştan-: Yaslanmak, bir şeye dayanmak.

y.-dılar (21b/1)

[= 1]

ya'süb: <Ar. 1. Peygamberimizin bir atının ismi. 2. Atın alnındaki beyazlık. 3. Yusufçuk kuşu.

y. (18a/1), (93b/10)

y. + dur (18a/3), (56a/17)

[= 4]

yaş: Nemli, ıslak, kuru karşıtı.

y. (102a/10), (106b/10), (109b/6), (110b/2), (113b/5), (116b/12), (116b/13), (119b/16), (121a/17), (67b/17), (67b/17), (68a/13), (95a/12), (96a/13), (96a/16), (96a/3), (96a/6), (96a/7), (96b/12), (96b/16), (97a/10), (97a/9)

y. + da (26b/16)

y. + ı (111b/4), (26a/1)

y. + ın (206b/9)

y. + ları (110b/15), (111a/13)

y. + larınuñ (26a/15)

y. + éde (119a/7)

y. + éder (119a/7)	y. + sı (109a/14), (110b/1), (113a/9)
[= 31]	[= 3]
yaşlıg: bk. yaşlık.	yatmak: Yatma işi.
y. + ı (194a/12)	y. (39b/14)
[= 1]	[= 1]
yaşlık: Yaş olma durumu, ıslaklık.	yatsu: Yatsı.
y. (96a/13)	y. (72b/11), (73a/10)
[= 1]	[= 2]
yaşlu: Yaşı ilerlemiş, kocamış, ihtiyar (kimse).	yatur-: Yatırmak.
y. (217b/4)	y.-am (13b/1)
[= 1]	[= 1]
yat-: Yatmak.	yaturd-: bk. yaturt-.
y.-acağ (214a/12), (68b/11), (68b/13), (68b/7), (68b/8), (69a/10), (69a/14), (69a/15), (69a/6), (70a/4), (70b/9), (71a/7), (72a/9), (94a/11), (94a/13), (94b/1), (94b/4)	y.-asın (126a/8)
y.-an (175b/15)	y.-ub (94a/12)
y.-duğda (110b/3), (111b/3), (68b/9)	[= 2]
y.-maya (82b/5)	yaturt-: Yatırtmak.
y.-mişdur (86a/17)	y.-ma (94a/15)
y.-sa (112b/9)	y.-mayasın (94a/14)
y.-ub (113a/12), (13a/8), (94a/10), (94a/11), (95b/7)	[= 2]
y.-uram (13b/6)	yavaş: Hızlı olmayan, ağır, çabuk karşıtı.
[= 30]	y. (123b/2), (135b/2), (147a/7), (78a/10), (79a/10), (79a/7), (79a/8), (79b/9), (80a/13), (81b/16), (84b/8), (85b/5), (86a/16)
yatağ: Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatırılan eşya, döşek, yatak.	y. + dan (126a/6), (135b/2)
y. + a (71b/3), (71b/7)	[= 15]
y. + ı (102a/14)	yavaş: 1. Huysuz hayvanlara nal çakılırken burunlarına takılan ağaç kıskaç. 2. Kantarma demiri.
y. + ına (70a/17), (70b/16)	y. + yı (102b/9)
y. + ında (72b/14), (73a/4)	[= 1]
[= 7]	yāvī: <Ar. Saçma, değersiz, gereksiz.
yatma: Yatma işi.	y. + kılndı (191b/1)
	[= 1]

yavru: bk. yavru.

y. (215a/6), (215b/12)

y. + lar (215a/15)

y. + sı (212b/16)

y. + sın (215a/13)

[= 5]

yavru: Yeni doğmuş hayvan veya insan.

y. + sını (127b/1)

[= 1]

yavuz: 1. Güçlü, çetin. 2. İyi, gürbüz, güzel.

y. + olan (145b/3)

y. + olduğda (136a/4)

y. + olmaya (145b/2)

y. + étmege (203b/4)

[= 4]

yavuzla-: Yavuzlamak, kötölemek.

y.-nur (85b/8)

[= 1]

yavuzlúg: bk. yavuzlúg

y. + indan (84a/10), (84b/3)

[= 2]

yavuzlúg: 1. Yavuz olma durumu. 2. Yavuzca davranış.

y. (39b/17)

[= 1]

yay: Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk.

y. (110a/1), (182a/4), (190a/13), (190a/14), (190a/15), (190a/7), (191b/13), (191b/16), (193b/1), (193b/1), (193b/17), (193b/2), (193b/6), (193b/6), (194a/10), (194a/5), (195b/1), (195b/10), (195b/9), (196a/2), (198a/15), (198a/4), (198a/5), (198a/8), (198b/10), (198b/14), (198b/15), (198b/17), (189b/10)

y. + a (191a/14), (191b/13), (195b/5), (195b/8), (196b/2)

y. + da (190b/16), (192b/8), (193a/1)

y. + dan (190a/13), (194a/7), (6a/2)

y. + ı (189b/14), (189b/15), (190a/13), (190a/4), (190b/1), (190b/7), (191b/12), (191b/14), (192a/15), (192a/3), (192b/14), (192b/16), (192b/17), (193a/16), (193a/4), (193a/4), (193a/4), (193a/9), (193b/15), (194a/11), (194a/9), (196b/14), (196b/5), (196b/6), (196b/7), (196b/7), (196b/8), (197a/14), (198a/13), (198a/17), (200b/11), (200b/9)

y. + ın (196a/12)

y. + ın (196b/11), (196b/5)

y. + ın (191a/2)

y. + lar (189b/11), (190a/2)

y. + lara (190a/10), (195b/11), (195b/12)

y. + lardan (189b/14), (190a/3), (190a/4), (193b/6)

y. + ları (190a/11), (190a/11), (190a/3), (190a/5), (190a/6)

y. + ların (196a/5)

y. + ların (188b/9), (190b/15), (193b/17), (194a/1)

y. + u (190a/17), (190b/16), (192a/1), (192a/12), (192a/15), (192a/3), (192a/7), (192b/4), (192b/9), (193a/17), (193b/11), (193b/14), (194a/3), (194a/3), (194a/6), (196a/15), (196a/16), (196b/13), (196b/14), (196b/3), (198a/6), (198a/6), (198b/5), (198b/6), (200b/10), (198b/15)

[= 121]

yaya: Yürüyerek giden kimse.

y. + nu (177b/1)

[= 1]

yayan: Yaya yürüten.

y. (131b/2), (135b/14), (146a/11), (154b/5), (176a/4), (177b/1), (178a/9), (200b/6), (200b/7)	y.-mışdur (212b/7)
[= 9]	y.-ur (5b/6), (5b/6)
yayıł- : Yayılmak.	[= 6]
y.-mış (19a/4)	yayla- : Yaylamak, yaylaya çıkmak, yazı yaylada geçirmek, yaylada hayvan otlatmak.
y.-ub (55b/12)	y.-dı (18a/16)
[= 2]	[= 1]
yayka- : Yıkamak, çalkalamak.	yazmağ- : Yazma işi.
y.-rsın (96b/3)	y. + a (4a/7)
y.-ya (70a/8), (70b/1), (70b/15), (71a/1)	[= 1]
[= 5]	ye- : Yemek.
yaylak- : Otlak.	y.-dükce (96b/8)
y. + larınuğ (13a/13)	y.-dükdenşonra (69b/3), (70a/2), (71a/3)
[= 1]	y.-dükleri (88b/1)
yaz- : Yaz mevsimi.	y.-r (109a/9), (112b/16)
y. (195b/4), (195b/7), (94a/4), (96b/14)	y.-yen (94a/15)
y. + da (109b/14), (110a/10), (212a/3), (97a/6)	[= 8]
[= 8]	ye- : Yemek.
yaz- : Yazmak.	y.-diler (19a/11), (211a/17)
y.-asın (184a/11)	y.-dügi (68a/15), (98b/16)
y.-ayım (210a/14)	y.-dükde (97a/10)
y.-dı (214b/15)	y.-dükdenşonra (69a/9), (70a/7), (71a/1)
y.-duk (89a/5), (91a/5)	y.-mesi (68a/17)
y.-dum (34a/12), (38a/8), (5a/11)	y.-mez (109a/6), (111a/13), (112b/12), (112b/9), (113a/14)
[= 8]	y.-mezolur (110a/6)
yazı- : Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazma işi.	y.-r (109a/4), (109b/6)
y. + yı (210a/15)	y.-rse (114a/11), (68a/17)
[= 1]	y.-ye (123b/3), (69a/17), (70b/15), (70b/2), (71b/4)
yazıl- : Yazılmak.	y.-yecegin (69a/7)
y.-mış (209b/3), (210a/17)	[= 25]
y.-mışdan (210b/1)	yed- : < Ar. 1. El. 2. kuvvet, kudret, güç. 3. Yardım. 4. Vâsıta. 5. Mülk.

y. + i (11b/11)

y. + ini (187a/13)

y. + leri (203b/3)

y. + ün (16b/1)

[= 4]

yed-: 1. Çekerek peşinden götürmek, yedeğinde götürmek. 2. Yanında, beraberinde götürmek.

y.-e (69b/17), (70a/14), (70b/13)

y.-eler (95a/10), (95a/11)

[= 5]

yedekteş: Atı yedeğinde çekmek için boynuna takılan yular, ip.

y. (120a/9)

[= 1]

yedekteş: Atı yedeğinde çekmek için boynuna takılan yular, ip.

y. (167b/7), (167b/8)

[= 2]

yedeyn: < Ar. İki el.

y. (151a/8)

[= 1]

yedi: Altıdan sonra gelen sayının adı.

y. (115b/17), (116a/9), (117a/17), (120b/8), (121b/1), (125b/11), (165a/1), (17a/10), (17a/12), (17a/14), (17a/15), (17b/1), (17b/2), (187a/11), (41a/2), (41b/13), (42a/4), (42a/8), (69b/16)

y. + nci (41b/11), (70b/11), (71b/12), (72a/5)

y. + ncide (71a/15)

y. + si (17a/2), (17a/2), (17a/4), (17a/4)

[= 28]

yedmek: Yedme, yedeğinde götürme işi.

y. (71a/9)

[= 1]

yedür-: Yedirmek.

y.-eler (120a/7)

[= 1]

yédür-: Yedirmek.

y.-diklerinde (96a/13)

y.-eler (97a/9)

y.-esin (122b/15), (216b/14), (216b/4)

y.-mege (97a/3)

y.-ürler (97a/3), (97a/8)

[= 8]

yédürmeg: Yedirme işi.

y. + ile (13a/3)

[= 1]

yeg: Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen, müreccah.

y. + dür (74b/16), (86b/13)

[= 2]

yehūd: bk. muql-ı yehūd.

y. (117a/5)

[= 1]

yek-şenbih: < Far. "birinci gün" Pazar günü.

y. (70b/7)

[= 1]

yel: Rüzgâr.

y. (96a/12)

[= 1]

yêl: Rüzgâr.

y. (211b/14), (211b/15), (213a/4), (213a/4), (73b/12)

y. + den (96a/4)

[= 6]

yel-: Yelmek. Aceleyle, telaşlı bir biçimde koşmak.

y.-dükde (35a/1), (35b/2)

y.-e (69b/16), (79b/4)
y.-er (22a/11), (22b/1), (22b/17), (79a/13),
(79a/16), (88a/4)
y.-erken (35b/9), (79b/4)
y.-esin (79a/8)
y.-se (22b/17), (70b/11)
y.-üb (11a/15), (36a/11), (36b/3)
[= 18]

yél-: Yelmek.

y.-dükde (104a/8), (19b/5), (35a/5)
y.-erek (156b/9)
y.-ersin (135b/11), (146b/2)
y.-esin (166b/6), (182b/16)
y.-üb (183a/1)
[= 9]

yêldür-: Yeldirmek, koşturmak.

y.-eler (103a/13), (103b/3)
y.-esin (135b/12)
[= 3]

yeldir-: Koşturmak.

y.-se (34b/7)
[= 1]

yeldür-: bk. yeldir-.

y.-e (71a/14)
[= 1]

yeldürmek: Yeldirme işi.

y. (103b/1)
[= 1]

yèle: At, aslan vb. hayvanların ensesinde veya boynunda bulunan uzun kıllar.

y. (217b/17)
y. + den (101a/17), (115a/4), (115a/9)
y. + nün (181b/6), (183b/9)

y. + si (132a/10), (134b/8), (180a/1),
(183a/4)

y. + sine (181a/1)

y. + yi (132a/9), (134b/8)

[= 13]

yèle: At, aslan vb. hayvanların ensesinde veya boynunda bulunan uzun kıllar.

y. (38b/3)

y. + nün (27b/12), (27b/13)

y. + si (28a/12), (36b/14)

y. + sinün (38b/8)

[= 6]

yeleg: bk. Yelek.

y. + inde (195a/6), (215a/4)

[= 2]

yêleg: bk. yèlek.

y. + inün (194b/13), (199a/3), (199a/5),
(215a/5), (215a/9)

[= 5]

yêlegen: Aceleyle, hızlı bir şekilde koşan at.

y. + olur (77b/11)

[= 1]

yèlek: 1. Okun yay kirişine takılan bölümündeki tüy. 2. Bir ok atımı uzaklık.

y. + leri (215b/2)

y. + lerinden (177b/9)

[= 2]

yèlek: 1. Okun yay kirişine takılan bölümündeki tüy. 2. Bir ok atımı uzaklık.

y. (215a/3)

[= 1]

yèle: ?

y. + ler (34a/6)

[= 1]

yellü: Yelli, rüzgarlı.

y. (16a/6)

[= 1]

yelme: Yelmek işi.

y. + nüñ (79a/12)

y. + si (35b/8), (79a/15)

y. + sinde (40a/12)

[= 4]

yelmeg: Yelmek işi. bk. yelmek

y. + e (69b/10), (79b/3)

y. + i (79a/10), (79a/9), (85b/5)

[= 5]

yelmek: Aceyleyle, telaşla koşmak.

y. (69b/17), (79a/13), (79a/17), (79a/7),
(79a/8), (82a/1)

y. + de (104a/10), (35b/11), (35b/7),
(79b/1)

y. + den (69b/9)

[= 11]

yelê: At, aslan vb. hayvanların ensesinde veya boynunda bulunan uzun kıllar.

y. + den (125a/10)

y. + si (46a/1), (47a/1), (47b/2), (48a/2),
(48b/1), (49a/1), (49b/1), (50a/2), (50b/1),
(53b/1), (55a/2), (57b/2), (60a/1)

y. + sini (73a/14)

[= 15]

yêlme: Yelme işi.

y. + si (186a/12)

[= 1]

yêlmeg: Yelmek işi.

y. + e (103a/7), (131a/13)

y. + i (132b/1)

[= 3]

yêlmek: Yelme işi.

y. (132b/1), (135b/13), (146b/2)

y. + de (103a/6), (103a/6), (104a/9),
(182b/10), (182b/14)

y. + den (132b/1), (186a/15)

[= 10]

yem: Hayvan yiyeceği.

y. (13a/3)

[= 1]

yemānî: < Ar. Yemenli, Yemen'e mensub.

y. (153a/10)

[= 1]

yemāniyye-i 'atîk: Bir kılıç çeşidi.

y. (172b/1)

[= 1]

yeme: Yeme işi.

y. + si (76a/1)

y. + sinden (101b/4)

[= 2]

yemeg: bk. yemek

y. + e (127a/15), (210b/15)

[= 2]

yêmeg: Yemek.

y. + e (108b/8), (205a/3), (21a/1), (21a/2)

[= 4]

yemek: Yeme işi.

y. + den (119a/6)

[= 1]

yêmek: Yemek işi.

y. (101b/10)

y. + den (109a/1), (114b/3), (19a/9)

y. + dür (94b/6)

[= 5]

yememek: Yememe işi.

y. (101b/9)

y. + den (19a/9)

y. + dür (102a/10)

[= 3]

yemen: < Ar. Orta Doğu'da bulunan bir ülke.

y. + diyârında (171a/17)

[= 1]

yemîn: < Ar. "yümn" 1. Sağ el, sağ taraf. 2. Uğur.

y. (155b/3)

y. + içinde (166b/5)

y. + iñe (140b/14), (140b/7)

y. + inden (192b/8)

y. + ini (140b/15), (140b/16)

[= 7]

yemînen ev yesâren: < Ar. Sağ ve sol taraf.

y. (56a/14)

[= 1]

yemîn ü yesâr: < Ar. Sağ ve sol.

y. (56b/12)

[= 1]

yemiş: Meyve.

y. (97a/7)

y. + inden (124a/1), (124a/7), (126b/15)

[= 4]

yeñ: Taraf.

y. + i (196b/9), (196b/9), (198a/6)

[= 3]

yeñi: Kullanılmamış olan, eski karşıtı.

y. (18a/5), (18a/7), (69b/4), (97a/4)

[= 4]

yer: Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân.

y. (122a/12), (41b/8)

y. + de (103a/13), (125a/9), (170a/15), (170a/16), (94a/12), (94a/15), (95b/7)

y. + den (10a/7), (86b/2)

y. + dür (99a/13)

y. + e (90a/10)

y. + i (114b/15), (126a/13), (126a/14), (17a/13), (27a/17), (28b/9), (57b/2), (89b/14), (90a/16), (90a/17)

y. + in (122a/11), (70b/9), (72a/9)

y. + iñüzden (9a/17)

y. + inde (106b/12), (58a/11), (68b/8)

y. + inden (101a/12), (41a/15)

y. + ine (118b/3), (118b/8), (123b/13), (126a/12), (126a/8), (127b/1), (55b/2), (69a/10), (69a/14), (69a/15), (69a/4), (69a/6), (70a/4), (71b/13), (73b/17)

y. + ini (68b/11), (68b/13), (71a/7)

y. + lerde (88b/1)

y. + leri (106b/3), (125a/8), (17a/14)

y. + üñ (72a/16), (98b/16)

[= 56]

yér: Yer, mekan.

y. (103a/14), (136a/2), (140b/13), (141a/1), (175b/10), (183a/4), (183b/9), (199a/6), (206b/17), (213b/17), (216b/2), (217a/1), (22b/11), (36b/16), (40a/14), (89a/11), (89b/12), (89b/12), (90a/3), (90b/12), (90b/15), (90b/3), (90b/6), (90b/7), (94a/17), (94b/6), (98a/6)

y. + de (105b/2), (107a/7), (110a/13), (114a/15), (116a/3), (121a/14), (121a/17), (121b/14), (121b/17), (121b/4), (125b/8), (132a/9), (135b/12), (137a/6), (144a/6), (145b/17), (146a/1), (146b/4), (148b/4), (163a/1), (166b/2), (167a/13), (167a/2), (167a/6), (167b/10), (175a/16), (176b/8),

(178a/10), (178a/14), (17a/6), (17a/8),
(180a/14), (180a/7), (187a/1), (207a/5),
(211b/14), (212a/13), (27a/11), (34b/6),
(35b/16), (57a/12), (57a/13), (58b/3),
(58b/3), (59b/3), (68a/2), (69b/13),
(73a/11), (77a/2), (81b/1), (82b/2),
(82b/2), (84b/4), (94b/2), (95b/6), (95b/8)

y. + den (103b/15), (111b/12), (113b/7),
(131b/8), (133b/7), (141a/1), (141a/2),
(153b/1), (15a/16), (175b/4), (177b/6),
(181a/3), (186b/10), (186b/9), (187a/3),
(190a/12), (194a/5), (194b/11), (196b/6),
(196b/7), (200a/11), (200a/12), (34b/6),
(37b/7), (67a/11)

y. + dür (175a/17), (185b/10), (18a/2),
(25b/10), (26a/1), (29a/9), (29b/12),
(30b/11), (31b/5), (33a/1), (33a/15),
(33b/12), (38a/15), (38b/9), (39a/15),
(39a/16)

y. + e (102a/16), (102b/8), (103a/15),
(103a/16), (103a/16), (103b/2), (103b/4),
(103b/5), (104a/10), (104a/3), (104a/8),
(104b/15), (104b/2), (109a/11), (110a/1),
(111a/2), (111b/13), (112a/4), (112b/2),
(113a/9), (113b/17), (114b/9), (120a/2),
(122a/13), (122a/2), (124a/4), (143a/3),
(143a/5), (148b/5), (14a/7), (14a/8),
(155a/11), (15a/16), (15b/12), (167a/17),
(167b/1), (167b/3), (176b/10), (177b/1),
(177b/2), (177b/8), (178a/14), (178b/8),
(180a/1), (182a/15), (183a/1), (186b/10),
(186b/16), (186b/7), (187a/6), (187b/10),
(187b/11), (187b/7), (187b/8), (187b/8),
(187b/9), (194b/11), (194b/17), (199a/12),
(19b/12), (200a/14), (200a/9), (200b/15),
(204b/15), (207a/1), (207a/7), (208a/6),
(208a/6), (213b/8), (214a/7), (23a/1),
(23a/4), (24a/2), (24a/3), (28a/6), (31a/5),
(32a/17), (32a/17), (34b/6), (37a/16),
(37b/1), (37b/8), (40a/6), (40a/8), (56a/9),
(57a/12), (5b/4), (67b/12), (69b/15),
(72b/7), (73a/10), (73b/12), (75a/15),
(77a/3), (77a/4), (79a/16), (80a/12),

(88b/1), (96a/16), (96b/1), (97a/16),
(98a/1), (98a/2), (99a/3)

y. + i (103b/10), (111b/12), (133b/7),
(137b/11), (148b/16), (151a/10), (154b/3),
(154b/9), (156b/9), (175b/4), (175b/6),
(175b/8), (17a/9), (17b/2), (17b/4),
(181b/6), (182b/12), (191a/13), (193b/11),
(193b/14), (193b/8), (207b/14), (24a/16),
(24b/1), (24b/8), (26b/2), (28a/2), (29b/3),
(46a/1), (89b/1), (89b/2), (90b/9), (98a/2)

y. + idür (17b/11), (18a/1), (26b/2),
(26b/3), (26b/4), (27a/9), (27b/13),
(28b/12), (28b/8), (29a/1), (29a/10),
(29a/11), (29a/2), (29b/17), (29b/9),
(30b/14), (32a/17), (32b/9), (57b/15),
(90b/4)

y. + imiziñ (215a/13)

y. + in (192a/1)

y. + iñ (169b/1), (169b/2)

y. + iñden (132b/3)

y. + iñüzde (9b/1)

y. + inde (102a/14), (103b/16), (104b/14),
(113b/17), (114a/7), (127b/5), (134b/3),
(169a/15), (181a/13), (194a/7), (195a/1),
(197a/12), (23b/2), (6a/8), (94b/4),
(96a/11)

y. + inden (106b/15), (113b/8), (134a/6),
(172b/7), (175b/10), (175b/5), (191b/17),
(200b/10), (209b/1), (29a/1), (31a/17),
(31b/4), (39a/10)

y. + ine (184a/13), (184b/1), (209b/3),
(23b/16), (96a/14)

y. + ini (191a/7), (192a/7), (199a/5),
(214a/12), (216b/12), (68b/8)

y. + inüñ (118b/4), (39a/16)

y. + iyle (196b/11)

y. + lerde (10a/12), (13a/6), (84a/13)

y. + lere (168b/10), (195b/8)

y. + leri (112b/13), (114a/6), (207b/17), (208a/1), (208a/8), (208a/9), (208a/9), (26a/11), (74b/17), (74b/17), (75a/1), (97b/12)

y. + leridür (28b/7)

y. + lerinde (13a/5), (204a/1), (204b/13), (208b/1)

y. + lerinden (208a/2), (208a/5)

y. + lerine (205a/13)

y. + lerini (114a/1), (125a/14), (132a/12), (195a/15), (207b/15), (207b/16), (207b/16), (207b/17), (208a/2)

y. + olurlar (14b/5)

y. + üj (106b/5), (17b/3), (27a/1), (28a/6), (33a/17), (39a/14)

y. + üjden (181b/6)

y. + éder (179b/1)

y. + éderler (136b/6)

y. + édesin (94a/11)

[= 375]

yérlü: Yurt içinde yapılan veya bir yurdun kendine özgü niteliklerini taşıyan, yerli.

y. (134b/3)

[= 1]

yéryüzi: Yeryüzü.

y. (209b/12)

y. + nde (12a/5), (203b/6), (217a/16)

y. + ne (19a/4)

y. + ni (19a/3)

[= 6]

yesār: <Ar. 1. Varlık, zenginlik. 2. Sol, sol taraf.

y. (155b/4)

y. + ina (154b/5), (154b/7)

[= 3]

yesār-ı eslemī: <Ar. En selametli, en sağlam varlıklar, zenginlik.

y. (10a/9)

[= 1]

yesārī-yi imtinā: <Ar. Men edilen, sakınılan taraflar.

y. + nda (140b/16)

[= 1]

yesīr-i mülük: <Ar. Mülklerin kolayı.

y. + ı (208b/6)

[= 1]

yeşil: Sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan, bitki yapıklarının çoğunda görülen renk.

y. (101b/12), (10a/12), (114a/3), (121b/11), (121b/4), (124a/13), (124b/17), (126a/3), (126b/3), (41b/4), (41b/8), (41b/9), (55a/4)

y. + dür (118b/16)

[= 14]

yeşil hindibā: <T. + Ar. Yeşil hindiba bitkisi.

y. (121b/11), (124a/13)

[= 2]

yeşil māsū: <T. + Far. Yeşil mazı bitkisi.

y. (126a/3)

[= 1]

yeşil rāzyāne: <T + Ar. Yeşil rezene bitkisi.

y. + nün (124b/17)

[= 1]

yeşil revs: T. + Ar. Yeşil dışkı.

y. (114a/3)

[= 1]

yét-: Yetmek, bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nitelikte olmak, yeterli olmak.

y.-ecek (203a/14)

y.-meyesin (155a/2)

y.-mezse (13a/16)
[= 2]

yetecal-: Sakatlanmak, sakat gibi olmak.
y.-sa (98b/6)
[= 1]

yeter: İhtiyacı karşılayacak kadar olan, kâfi.
y. + dür (171a/5)
[= 1]

yetiş-: Yetişmek.
y.-düğün (107b/8)
y.-düğü (21b/13)
y.-e (155a/14), (55b/15), (56a/12)
y.-esin (144a/8)
y.-esiz (14b/15)
y.-ince (56a/9)
y.-memiş (123b/8)
y.-mese (56a/16)
y.-meye (178b/9)
y.-mez (11a/4), (15b/8)
y.-mezden (136b/3)
y.-mezler (5b/5)
y.-miş (80a/4)
y.-se (189b/5), (56a/1), (56a/16)
y.-ür (107b/8)
[= 20]

yêtiş-: Yetişmek.
y.-di (209b/14)
y.-diler (211a/17)
y.-düğü (209b/14)
y.-e (215b/2)
y.-üb (186b/11)
y.-ür (190a/17)
[= 6]

yetişdürmek: Yetiştirmek.
y. (5b/1)
[= 1]

yétmiş: Altmış dokuzdan sonra gelen sayının adı.
y. (135b/17), (200a/10), (206b/5),
(190b/4)
[= 4]

yevm-i ceza: < Ar. Ceza günü.
y. + da (130b/12)
[= 1]

yevm-i kıyâmet: < Ar. Kıyamet günü.
y. + de (10a/7)
[= 1]

yéyceg: Yiyecek.
y. + inden (216b/5)
[= 1]

yéyegü: Yiyecek, yem.
y. (67b/17)
[= 1]

yeyni: Hafif, ucuz, inik.
y. (145b/11), (179b/8), (193b/6), (197a/7),
(80a/14), (90b/2)
y. + dür (22a/1), (41b/10)
y. + ola (70a/1)
[= 9]

yeynilik: Hafiflik, ucuzluk.
y. (74b/6), (74b/7)
[= 2]

yığıl-: Yığılmak.
y.-sa (206a/17)
[= 1]

yığılma: Yığılma işi.
y. + sı (22a/8)

[= 1]

yık-: Yıkmaq.

y.-a (84a/4)

y.-amazsın (137b/9)

[= 2]

yıka-: Yıkamak.

y.-ya (70a/6)

[= 1]

yıkılmak: Yıkılma işi.

y. + dan (210a/1)

[= 1]

yıl: Sene.

y. + dır (42b/12)

y. + dur (42b/1), (42b/12)

[= 3]

yılan: Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan.

y. (123a/5), (164b/1), (165a/1), (207a/7)

y. + lardur (21a/13)

y. + laruñ (118b/5)

y. + uñ (112b/7)

[= 7]

yıldırım: Gök gürültüsü ve şimşekle görülen, hava ile yer arasındaki elektrik boşalması, saika.

y. (212b/14)

[= 1]

yıldırma: "yıldırma" parlamak, ışıldamak, ışık oynaşmak; şimşek.

y. + sın (206a/8)

[= 1]

yıldurar: Parlak.

y. (57a/8)

[= 1]

yılduraycı: "yıldıray" Parlak, ışık saçan ay.

y. (176a/1)

[= 1]

yılğın ağacı: Ilgın ağacı ve yemişi.

y. + nuñ (124a/7)

[= 1]

yırt-: Yırtmaq.

y.-ar (216b/5)

y.-ub (204b/11)

[= 2]

yırtıcı: Beslenmek için başka hayvanları parçalayarak yiyen (hayvan)

y. (203b/8), (205a/12), (212b/11), (212b/7), (213b/11), (213b/12), (213b/8), (214a/7), (216a/6), (217b/5)

y. + dan (205b/4)

y. + lar (204b/7)

y. + lara (200a/1), (204a/17)

y. + ları (204b/2), (211a/9)

y. + laruñ (204b/5)

y. + sı (204a/16)

y. + sıdur (216a/7)

[= 19]

yırtıç: bk. yırtık

y. + ma (168b/8)

[= 1]

yırtık: Yırtılmış olan.

y. (98a/6)

y. + ları (171b/6)

[= 2]

yırtmaç: Çoğunlukla etek, paça veya kol yanında, dikilmemiş uzunca açıklık.

y. + larında (145b/8)

[= 1]

yırtmak: Yırtmak işi.

y. + dan (204b/15)

[= 1]

yigirmi: Yirmi sayısı.

y. (100b/2), (118a/3), (119a/2), (138b/13),
(41a/10), (41a/5), (41b/6), (42a/10),
(82b/8), (90a/1), (93b/9), (94b/11),
(94b/9), (94b/9), (95a/3)

[= 15]

yigirmi beş: Yirmi beş sayısı.

y. (94b/9)

y. + dür (100b/2)

[= 2]

yigirmi bir: Yirmi bir sayısı.

y. (41a/5)

[= 1]

yigirmi dört: Yirmi dört sayısı.

y. (41b/6), (42a/10)

[= 2]

yigirmi sekiz: Yirmi sekiz sayısı.

y. + dür (90a/1)

[= 1]

yigirmi üç: Yirmi üç sayısı.

y. (138b/13)

[= 1]

yigirmi üç: Yirmi üç sayısı.

y. + dür (93b/9)

[= 1]

yigit: Delikanlı, genç erkek.

y. + ler (211a/5)

[= 1]

yine: Yeniden, bir daha, tekrar, gene.

y. (102b/4), (105b/7), (10b/12), (10b/3),
(111a/3), (111b/6), (118a/14), (120a/16),

(120b/5), (121a/7), (123a/11), (125a/15),
(125a/17), (125b/5), (137a/1), (137b/2),
(140b/6), (146b/12), (146b/7), (147a/7),
(149a/5), (179b/12), (180b/10), (181b/13),
(181b/7), (182a/1), (182a/4), (182a/7),
(185b/10), (186a/17), (188a/10),
(188a/12), (189a/7), (193a/7), (194b/1),
(199a/12), (200a/10), (202b/13), (214b/3),
(36a/8), (41a/4), (41b/14), (69a/10),
(69a/4), (69a/6), (69a/8), (69b/17),
(69b/2), (6a/8), (70a/13), (70a/17),
(70b/16), (70b/8), (71a/5), (71b/13),
(80a/15), (84a/16), (98a/2)

[= 58]

yoğ: Yok.

y. + idi (12a/5), (12a/8), (16a/17), (3b/6)

y. + idük (3b/6)

y. + iken (84b/1)

[= 6]

yoğrul-: Yoğrulmak.

y.-ur (124b/15)

[= 1]

yoğun: 1. Hacmine oranla ağırlığı çok olan, kesif.
2. Koyu, kalın.

y. (17b/10), (196a/6), (21a/16), (36b/3),
(36b/6)

y. + olub (23b/15)

[= 6]

yoğunluğ: bk. yoğunluk.

y. + a (17b/5)

[= 1]

yoğunluk: Yoğun olma durumu.

y. (105b/2)

[= 1]

yoğunluğ: bk. yoğunluk.

y. + ı (193b/12)

y. + ıdur (26a/3)

[= 2]

yoğur-: Yoğurmak.

y.-asın (124b/4)

y.-ub (126a/5)

[= 2]

yogurul-: Yoğurulmak.

y.-miş (209b/4)

[= 1]

yoğ: bk. yok.

y. + sa (13b/13), (14a/15), (206a/9)

[= 3]

yok: Olmayan, bulunmayan şey.

y. (134b/8), (75a/15)

y. + dur (104b/6), (105a/5), (105b/9), (106b/7), (107a/16), (107a/16), (107a/9), (107b/3), (109a/3), (109b/5), (10a/5), (10b/11), (114a/13), (114b/17), (115a/16), (115a/4), (122b/8), (123a/15), (123a/9), (127a/13), (12b/12), (131a/14), (132a/1), (132a/10), (132a/16), (132b/17), (133a/5), (135b/7), (138b/6), (154b/11), (155a/11), (168b/8), (169a/15), (169a/17), (169a/3), (169a/9), (170a/16), (170b/1), (170b/2), (170b/3), (172b/12), (175b/17), (176b/5), (177a/15), (17a/5), (180a/9), (184a/16), (186a/1), (187a/14), (188b/11), (194b/11), (194b/4), (195a/6), (205a/14), (205a/3), (205b/2), (205b/3), (205b/6), (210a/12), (217a/15), (217a/17), (21a/12), (22b/10), (23a/6), (36a/15), (62b/4), (62b/5), (7a/13), (7a/5), (80a/6), (81a/2), (84a/3), (84b/11), (8b/13), (8b/16), (94b/4), (95a/13), (96b/14)

y. + tur (137a/13)

[= 81]

yokla-: Yoklamak.

y.-sağ (103b/12)

y.-ya (72b/16), (95b/11)

y.-yasın (134a/3), (134b/2), (145b/5), (182b/13), (196b/3), (216b/13), (96a/8)

y.-yub (134b/6), (135b/6)

[= 12]

yokuş: Aşağıdan yukarıya gittikçe yükselen eğimli yer, iniş karşıtı.

y. (103a/14), (103a/14), (188a/4)

y. + da (188a/5), (86b/2)

[= 5]

yol: Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılacak uzaklık, tarik.

y. (171b/10), (171b/7), (172b/2), (207b/15)

y. + a (199a/15), (212b/3)

y. + ca (211a/14)

y. + da (172b/6), (196a/12), (199a/13), (207b/3), (211b/12), (67a/13), (72b/1), (75a/1), (77a/12), (85a/14), (86a/10)

y. + dan (211a/14)

y. + nda (203a/6), (211a/13), (74b/17), (7b/8)

y. + ndan (112a/10)

y. + lar (171b/9), (205b/9), (77a/13)

y. + lara (108a/3)

y. + larda (85b/1)

y. + ları (171b/8), (171b/8)

[= 31]

yol-: Yolmak.

y.-ar (216a/5), (41a/15)

[= 2]

yoldaş: Yol arkadaşı.

y. + dur (215b/16)

y. + larından (76b/15)

[= 2]

yonca: Baklagillerden, başak durumundaki çiçekleri kırmızı veya mor renkli, hayvanlara yem olarak yetiştirilen çayır bitkilerinin genel adı.

y. (118a/1), (119b/16), (120b/4), (123b/3), (124b/8), (18a/11), (68a/14), (69a/11), (70b/14), (71b/3), (71b/7), (94b/10), (94b/10), (94b/11), (94b/14), (94b/5), (96a/6), (96b/11), (96b/13), (96b/6), (97a/9)

y. + da (96b/14)

y. + dan (68b/6), (69a/4), (70a/1), (70a/15), (94b/9), (95a/14), (95a/4), (96b/3), (96b/5)

y. + dur (94b/17), (96a/7)

y. + nuñ (96b/6)

y. + sıdur (95a/12)

y. + yı (120a/7), (122a/1), (122a/16), (122a/4), (123b/1), (123b/4), (124a/6), (124b/7), (68a/15), (70a/10), (70a/2), (95a/6), (95a/6), (96a/17), (96a/7), (97a/10), (97a/9)

[= 52]

yorga: Biniciyi sarsmamak için at yürüyüşlerinden biri.

y. (167a/14), (77b/10), (85a/16), (87b/13), (87b/8), (88a/3), (88a/4), (88b/15), (88b/16)

y. + dur (56b/16)

y. + ola (147b/9), (88b/10)

y. + sı (57a/9), (88b/6)

y. + sından (185b/10)

y. + ya (88b/15)

[= 16]

yorgalık: bk. yorgalık

y. + ı (76a/8)

y. + ından (133a/7)

[= 2]

yorgalık: Yorgalık. bk. yorga

y. + da (87b/5)

[= 1]

yorgun: Bitkin.

y. + ola (109a/17)

y. + étmekden (72b/17)

[= 2]

yorgunluk: Yorgunluk.

y. (114b/3), (94b/15), (97a/15)

y. + dan (188a/6)

[= 4]

yort-: Yortmak, koşmak.

y.-ar (22b/17)

[= 1]

yorul-: Yorulmak.

y.-dı (200a/12)

y.-maya (205b/9)

[= 2]

yön: 1. Belli bir noktaya göre olan yer, taraf. 2. Bir şeyin belli bir noktaya baktığı yan, veçhe.

y. + de (12b/5), (12b/7)

y. + inden (185b/2), (188a/2), (188a/8), (195b/8), (20a/9), (27a/11), (5b/13), (5b/15), (7b/16), (86a/14), (8a/2), (96b/9)

[= 14]

yud-: Yutmak.

y.-a (116a/10)

[= 1]

yufka: Zayıf, ince, dayanıksız.

y. (109b/1), (111a/5), (114b/8), (59a/1), (89a/13), (98a/4), (98a/8)

y. + ola (90a/17), (90b/1), (90b/12), (90b/12), (90b/3), (90b/7), (90b/8)

y. + olsa (98b/13)

y. + olur (115a/13)
[= 16]

yufkallık: İncelik, zayıflık.
y. + in (97b/1)
[= 1]

yufkalık: İncelik, zayıflık.
y. (97b/16)
[= 1]

yukālu: < Ar. söylenir, denilir ki.
y. (15b/11), (16b/10)
[= 2]

yukarı: Yukarı.
y. (182b/6), (214a/10)
[= 2]

yukaru: Yukarı.
y. (109a/5), (112a/4), (116a/17),
(154b/11), (168b/3), (168b/7), (182a/10),
(192b/3), (200a/15), (26b/14), (56b/11),
(74b/10), (74b/9), (79a/15), (86b/4),
(99a/10)
y. + da (125b/9)
y. + dan (196b/13)
y. + sı (169a/13)
y. + sını (194b/8)
y. + ya (134b/11), (134b/14), (147a/11),
(170a/2), (181b/16)
[= 25]

yular: Bir yere bağlamak veya çekerek götürmek için hayvanın başlığına veya tasmaına bağlanan ip.
y. (22b/13)
[= 1]

yumak: Yuvarlak biçimde sarılmış iplik, yün vb. şey.
y. (168b/13)

[= 1]

yumuşa-: Yumuşamak.
y.-r (106a/3)
[= 1]

yumuşak: Yumuşak.
y. (191b/14), (192b/16), (193a/4),
(194a/17), (194b/1), (195b/11), (196b/3)
y. + olan (192b/17)
[= 8]

yumuşaklık: Yumuşaklık.
y. + indan (198a/9), (198b/14)
[= 2]

yumru: Yumru, yuvarlak, şişkin şey.
y. (31b/7), (34a/1), (38b/4), (39b/15)
y. + ola (90a/16)
[= 5]

yumşag: Yumuşak.
y. + ı (197a/3)
y. + ina (192b/7), (196b/17)
[= 3]

yumşak: Yumuşak, sert olmayan.
y. (102b/13), (104b/9), (108b/1),
(120a/10), (121b/13), (121b/4), (124a/10),
(124a/6), (124b/4), (124b/6), (125a/16),
(125b/8), (126b/16), (127a/9), (179b/4),
(190a/3), (191b/16), (195a/6), (98a/6)
y. + dur (169a/11), (174a/14)
y. + ola (134a/9), (90a/11), (90a/5),
(90b/4), (90b/4)
[= 26]

yumşaklık: Yumuşaklık.
y. + ıdur (36b/14)
y. + in (94b/1)
[= 2]

yumuşaklık: Yumuşaklık.

y. (203a/14)

y. + dan (107a/14)

[= 2]

yumuğ: Yumulmuş olan, yumulmuş gibi duran, yumulu.

y. + dur (112a/13)

[= 1]

yumurda: Yumurta.

y. (116a/13), (116a/14), 117a/17), (121b/3), (174b/14), (99b/1)

y. + dan (116b/15)

y. + nuğ (119a/13), (120a/1), (120a/3), (124b/17)

y. + y1 (116b/14), (118a/6)

[= 13]

yumuşaa-: Yumuşamak.

y.-r (104b/3)

[= 1]

yumuşak: Yumuşak.

y. (29b/3), (30a/7), (32a/10), (38a/15), (39a/14), (39a/16), (56a/9), (73b/1), (85b/11), (89a/11), (90a/12), (98a/14)

y. + dur (58b/16)

y. + ola (80b/9), (90a/15), (90a/4), (90b/4), (90b/9)

y. + olur (86b/16), (89a/2)

y. + éde (68b/13)

[= 21]

yumuşaklığ: Yumuşaklık

y. + 1 (24b/2), (38b/3), (39a/15)

[= 3]

yut-: Yutmak.

y.-mış (108b/11)

y.-mışdur (113a/16)

[= 2]

yutdur-: Yutturmak.

y.-urlar (117a/11)

[= 1]

yutmak: Yutmak.

y. (101b/12), (112b/15)

y. + dan (101b/1)

[= 3]

yuva: Kuşların ve başka hayvanların barınmak, yumurtlamak, kuluçkaya yatmak, yavrularını büyötmek veya yavrulamak için türlü şeylerden yaptıkları ve türlü biçimlerde hazırladıkları barınak.

y. + sı (212b/17)

y. + sında (212b/17)

y. + sından (212b/16)

[= 3]

yuvalad-: Yuvarlatmak.

y.-asın (94b/6)

[= 1]

yuvalak: 1. Yuvarlak. 2. tane.

y. (116a/9)

y. + édüb (116a/8)

[= 2]

yuvalan-: Yuvarlanmak.

y.-a (103b/13), (69a/16), (69a/7), (94a/11)

y.-acağ (68b/11), (68b/8), (94a/11)

y.-duğ1 (103b/15)

y.-duğda (103b/13), (112a/15)

y.-duğdan (69a/7)

y.-sa (113a/12), (97b/9)

y.-ur (111b/14)

y.-ursa (95b/7)

[= 15]	y.-elüm (211a/2)
yuvalanmağ: Yuvarlanmak.	[= 1]
y. + a (111b/3)	yüklen-: Yüklenmek.
[= 1]	y.-dükde (22b/5)
yuvalanmak: Yuvarlanmak.	[= 1]
y. (94a/11)	yüklet-: Yükletmek.
[= 1]	y.-diler (210b/2)
yuvalat-: Yuvarlamak, yuvarlatmak.	[= 1]
y.-ma (94a/15)	yükli: Hamile.
y.-mayasın (94a/13)	y. (41a/17), (41b/10), (41b/11), (41b/2), (59b/3)
[= 2]	[= 5]
yuyu: < ? Bir kuş türü.	yüklü: Hamile.
y. (216a/9)	y. + dür (41b/9)
y. + dur (213a/16)	y. + olsa (88a/2)
[= 2]	[= 2]
yübüset: < Ar. 1. Kuruluk. 2. Kuraklık.	yüklüg: Yüklük.
y. + idür (169b/17)	y. + ile (38b/1)
y. + inden (198b/10)	[= 1]
y. + olur (111b/13)	yükseg: bk. yüksek.
[= 3]	y. + e (35a/16), (82b/17)
yüce: Yüksek, büyük, ulu, ulvi.	y. + inde (169b/1)
y. + ola (19b/10)	[= 3]
[= 1]	yüksek: Yukarıda, üst tarafta olan yer.
yügrük: 1. Güçlü, çevik, çalışkan,eline ayağına çabuk. 2. Güzel yürüyen.	y. (100b/9), (103a/16), (147b/10), (191a/6), (193b/9), (194a/5), (194b/13), (195a/2), (26a/16), (29b/4), (35b/2), (37b/8), (38a/12), (80a/12), (85b/10), (88a/13), (90b/17), (98a/1), (98a/2)
y. + ola (19b/9)	y. + de (98b/3)
[= 1]	y. + dür (86b/1)
yük: Araba, hayvan vb.nin taşıdığı şeylerin hepsi.	y. + ola (133b/7), (133b/9)
y. (22b/6), (59a/11), (59b/9), (67a/13)	y. + olmaya (182b/8)
y. + lerde (84a/4)	y. + éderler (133b/8)
y. + üni (41b/1)	
[= 6]	
yükled-: Yükletmek.	

[=25]

yükseklig: Yükseklik.

y. + i (177a/17), (177b/1), (24a/10)

y. + inden (199a/7)

[=4]

yükseklük: Yüksek olma durumu

y. + de (146b/5)

[=1]

yümn: <Ar. Uğur, mut, bereket.

y. + i (212a/13)

[=1]

yüü: Yün.

y. (101b/1), (101b/6), (187b/15),
(206b/11), (58a/16)

y. + den (196a/7), (78a/7), (82a/4),
(94a/3), (94a/5)

y. + i (134a/9)

y. + inden (187b/16)

[=12]

yüreg: Yürek.

y. + i (39b/9), (84a/10)

y. + idür (31b/17)

y. + inden (18b/16)

[=4]

yüri-: Yürümek.

y.-mez (109a/8), (67a/13), (81a/8), (83b/8)

y.-mezse (83a/16)

y.-se (80b/17)

y.-ye (111b/9), (114b/1), (69b/6), (71a/5),
(72a/13), (73a/15)

y.-yeler (122a/2), (122a/3), (83b/16)

y.-yen (135b/14)

y.-yesin (123b/2), (182b/11), (78a/9),
(84b/8)

[=20]

yürime: Yürüme işi.

y. + sinde (110a/9)

[=1]

yürimeg: Yürümek işi.

y. + e (112a/17), (113a/9), (79b/10)

[=3]

yürimek: Yürümek işi.

y. (108a/2), (211b/12)

y. + den (79b/8)

[=3]

yüriye-: Yürüyebilmek.

y.-mez (147b/11)

[=1]

yüriyiş: Yürüyüş.

y. (72a/13)

y. + lerinde (179a/4)

[=2]

yürü-: Yürümek.

y.-dügi (34b/16), (71a/5)

y.-dükde (102a/8), (104a/7), (112a/14),
(209a/2)

y.-meye (83a/14)

y.-mez (133a/6)

y.-r (107a/12), (112a/14), (13a/4),
(211b/13), (212a/1), (41b/17), (83b/12),
(83b/16), (86b/16)

y.-rken (107a/12), (200b/7), (35a/14),
(82a/8)

y.-rsin (78a/5)

y.-se (107a/3), (112a/7), (183a/1),
(200b/6), (34b/6), (79b/12), (79b/14)

y.-seler (209a/9)

y.-ye (83b/16)

y.-yen (154b/6), (86b/13)

y.-yesin (154b/5), (77a/1)

[= 35]

yürüd-: Yürütmek.

y.-esin (182b/13), (182b/17), (83a/14)

y.-ürdi (211b/16)

[= 4]

yürügen: Çok güzel yürüten, koşucu at.

y. (87b/13)

y. + olur (77b/11)

[= 2]

yürüme: Yürüme işi.

y. + si (135b/14), (6a/8), (86b/2), (87a/9),
(88b/16)

y. + sin (182b/17)

y. + sinde (86b/4), (88b/15)

y. + sinden (135b/2)

y. + sine (154b/6)

[= 10]

yürümeğ: Yürümek.

y. + e (135a/15), (22b/6), (22b/9), (40a/8),
(80a/4), (85b/2), (86b/5)

y. + i (148b/5)

[= 8]

yürümek: Yürümek işi.

y. (22b/7), (83b/14), (83b/16), (86b/6),
(86b/6), (91a/1)

y. + de (103a/5), (112a/2), (86b/5)

y. + den (131b/7), (135a/15), (77a/12),
(87b/1), (94b/13), (98a/9)

[= 15]

yürümemek: Yürümemek işi.

y. + dür (100b/3)

[= 1]

yürüt-: Yürütmek.

y. (147a/7)

y.-seğ (86b/3)

[= 2]

yürüyücü: Yürüyücü, yürüyen.

y. (209a/3)

[= 1]

yüz: Yüz, Çehre

y. (12a/14), (12a/15), (12b/9), (148a/16),
(188a/3), (200a/6), (210a/17), (211a/4),
(22b/2), (22b/3), (23a/14), (25a/10),
(25a/9), (38b/7), (41a/10), (41a/10)

y. + dür (59a/17)

y. + e (55b/12)

y. + i (36b/14), (4a/17), (89a/17)

y. + idi (12a/14)

y. + idür (28a/7)

y. + inde (55b/14)

y. + inden (28a/5), (29b/12), (30a/11)

y. + ine (55b/2)

y. + inüñ (55b/5)

[= 29]

yüz: Yüz sayısı.

y. (25a/11), (25a/11), (89b/4), (89b/8),
(89b/9)

y. + e (185b/13)

y. + i (104a/16), (112a/2), (114a/13),
(16b/14), (16b/5), (16b/8), (17a/5),
(18b/15), (208b/1)

y. + idür (17a/11), (26a/13)

y. + in (178b/16), (192a/5), (211a/9),
(72a/7), (72b/5)

y. + inçi (148b/5)

y. + inde (171a/11), (26a/13), (26a/16)

y. + inden (55b/6)

y. + ine (140b/2), (212a/2), (76a/5),
(78a/15), (78b/8), (78b/9)

y. + ini (119b/13), (140b/2), (55b/7),
(72a/1), (73a/14)

y. + inüj (192a/13), (26a/14), (89a/13)

y. + lerine (110b/15), (19a/15)

y. + üj (110b/16), (152b/7), (153b/2)

y. + üje (179a/3)

y. + üji (156b/8), (178b/17), (179a/1)

y. + üni (180a/5), (198b/17), (211a/12)

[= 53]

yüz: Taraf.

y. + i (176b/11), (177a/8), (192a/17)

y. + inde (145b/8), (171b/9), (196b/8),
(215a/14)

y. + inden (97b/6)

y. + ünden (196b/8), (97b/8)

[= 10]

yüz-: Yüzmek.

y.-er (15a/6), (15a/6)

[= 2]

yüzdür-: Yüzdürmek.

y.-e (72b/12)

[= 1]

yüzerlik otı: "üzerlik otu" Sedef otugillerden, yaprakları almasıık, çiçekleri beyaz renkte, susama benzeyen, tohumları acı olan, halk hekimliğinde tedavi amaçlı, tütsü olarak kullanılan bir bitki (*Peganum harmala*).

y. (126b/16)

[= 1]

yüzlü: Taraflı.

y. (176a/10)

y. + dür (176a/10), (176a/10)

[= 3]

yüz yigirmi: Yüz yirmi sayısı.

y. (41a/10)

[= 1]

-Z-

zabt: <Ar. Sıkı tutma, kendine mal etme.

z. (205a/4)

z. + edemez (138a/17)

z. + eder (22b/13), (77b/7)

z. + etmege (133a/10)

z. + etmeye (102a/17)

z. + etse (79a/8)

[= 7]

zabye: <Ar. Kadınlık uzvu, 'icān'ın (erkek atlarda dışkıının çıkış yeri ile hayaları arasındaki şey.) dışı atlardaki adlandırılması.

z. (33b/2), (33b/7)

z. + dür (33b/2)

z. + nünj (33b/3), (33b/4), (33b/4), (33b/5),
(33b/6)

[= 8]

zacr: <Ar. Can sıkıntısı, sıkıntı, iç sıkıntısı, usanç.

z. + edecek (87a/10), (87a/5)

z. + edüb (87a/4)

[= 3]

zād: <Ar. Azık, yiyinti.

z. (12b/1), (22a/17)

z. + ı (18a/13)

z. + ıñuzdur (12b/2)

z. + ından (22a/17)

z. + ını (22b/14)

[= 6]

zād-ı kalîl: < Ar. Az, çok olmayan azık.

z. (13b/5)

[= 1]

zād-ı rākib : < Ar. Ata binicinin yiyeceği.

z. (12b/4)

[= 1]

za'f: < Ar. 1. Zayıflık, kuvvetsizlik, arıklık. 2. Meyil, gönül akışı, bir şeye karşı duyulan aşırı istek.

z. (143a/15), (147a/17), (176a/8), (95b/13)

z. + da (20b/6)

z. + dan (191a/10)

z. + ı (24b/2)

z. + ına (35b/13), (35b/15)

z. + ından (102b/14), (104a/13), (79a/15)

z. + indandur (104a/13)

[= 13]

zafer: < Ar. Savaşta kazanılan başarı, galibiyet.

z. (136b/10), (147b/1), (155a/13), (186b/4), (208a/4), (214b/14)

z. + lerine (176a/2)

[= 7]

za'ferān: < Ar. Safran.

z. (117b/5), (125a/13), (125b/17), (175b/13), (49b/1)

z. + dan (115b/15), (120a/14), (126b/12)

[= 8]

zafere: < Ar. 1. Gözde beliren ince zar, katarakt. 2. Tırnak.

z. (101b/3), (125a/3), (125a/5)

[= 3]

zāhib: < Ar. 1. Gidici, giden. 2. Bir fikir veya zanne uyan, kapılan.

z. + degülem (97a/1)

z. + em (108b/4)

z. + olursın (87a/10)

[= 3]

zāhir: < Ar. 1. Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda. 2. Elbette, şüphesiz, öyledir ya. 3. Galiba, zannederim, umulur ki. 4. Görünüşe göre, anlaşılan, meğer. 5. Dış yüz, görünüş.

z. (174a/15), (196b/8), (21b/10), (28b/8), (29b/17), (30a/2), (31a/1), (31b/8), (32a/16), (67a/7), (68b/10)

z. + degildir (175b/1)

z. + dür (103a/2), (103b/17), (114b/17), (115a/4), (137a/4), (153b/15), (172b/2), (174a/15), (18a/3), (19b/13), (31a/1), (31b/14), (95a/13)

z. + i (25a/17), (55a/5), (89b/15)

z. + idür (32a/11)

z. + inde (33b/6)

z. + ine (90a/3)

z. + ola (103a/3), (15a/3), (184b/5), (197a/1), (216b/13), (38a/5), (78a/2), (81a/4), (90a/4), (91a/5), (99a/16), (99b/7)

z. + olan (103b/8), (90a/17)

z. + oldı (19a/1)

z. + olduğda (108b/2)

z. + olmağdur (214a/2)

z. + olmasa (104a/7)

z. + olması (38b/15)

z. + olmaya (188a/17)

z. + olmaz (173b/3)

z. + olsa (173b/4), (212a/6), (21b/11), (57b/4), (58a/17)

z. + olur (103a/17), (103a/6), (103b/14), (103b/15), (103b/15), (103b/2), (103b/9), (105a/6), (111a/2), (114a/12), (114b/11), (114b/12), (114b/9), (115a/10), (115a/7), (138a/1), (148b/10), (174a/14), (174a/17)

z. + olurdu (191b/6), (191b/7)

z. + olursa (124a/8), (124a/9)

z. + olursun (85a/10)

z. + eitse (131b/1)

[= 82]

zahir: < Ar. Tırnağın dış yüzü, görünen kısmı.

z. (30b/4)

[= 1]

zahire: < Ar. Gerektiği zaman harcanmak üzere anbarda saklanan hububat, yiyecek.

z. (11b/12), (11b/14)

z. + ye (11b/14)

z. + yi (11b/13)

[= 4]

zahmet: < Ar. Güçlük.

z. (107b/7), (111a/9), (114b/3), (120b/5), (131b/7), (5a/1), (67b/1), (72a/16), (75a/15), (75a/17), (78a/3), (85b/17)

z. + den (216b/2), (5a/10)

z. + üj (75a/8)

[= 15]

zahmetsiz: < Ar. 1. Sıkıntı çekilmeden, güçlükle karşılaşmadan yapılan, eziyetsiz, kolay, emeksiz. 2. Sıkıntı çekmeden, güçlükle karşılaşmadan.

z. (78b/6)

[= 1]

zahr: < Ar. 1. Arka, sırt. 2. Kâğıt ve sâirenin arka tarafı, gerisi.

z. (29a/3), (38b/13), (39a/13)

z. + ı (17b/5), (28b/11), (55a/2)

z. + ıdur (28b/3)

z. + ında (135b/15), (28b/4), (49b/2), (57a/6)

[= 11]

zâ'id: < Ar. "zâ'id" Artan, fazlalık, gereksiz, lüzumsuz; ilave olunmuş.

z. + ola (194a/7)

[= 1]

zâ'ide: < Ar. Ayağın arka taraftan sonunda ve tırnağın arkasında olan çıkıntının ön ayaklarda görülmesi.

z. (30a/15), (30a/16)

[= 2]

zâ'idetü'l-hamîr: < Ar. Ayağın arka taraftan sonunda ve tırnağın arkasında olan çıkıntının ön ayaklarda görülmesi.

z. (105b/8)

[= 1]

zâ'if: < Ar. "zâ'if" Güçsüz, iktidarsız, kuvveti az, kuvvetsiz, gevşek, tembel.

z. (133a/5), (146a/10), (190b/9), (192b/14), (197a/14), (19b/11), (36a/16), (95b/1)

z. + dür (153a/12), (153a/6), (7b/9)

z. + eyler (133b/12)

z. + ola (90a/16), (90a/7)

z. + olan (194a/17)

z. + olsa (192b/12), (20b/8), (215a/13), (215b/4)

z. + olur (110b/3), (113a/17), (192a/9), (73b/17), (90b/16), (90b/17)

z. + üj (192b/15)

z. + eder (108b/1)

[= 27]

zâ'ife: < Ar. "zâ'if" Güçsüz, iktidarsız, kuvveti az, kuvvetsiz, gevşek, tembel.

z. (27b/6)

z. + dür (112a/8)

[= 2]

zâ'iflîg: < Ar. + T. Zayıflık.

z. + ından (19b/12)

[= 1]

zā'il: <Ar. 1. Sona eren, devamlı olmayan. 2. Geçen, geçmiş olan.

z. (15b/14), (35a/11)

z. + ola (83a/5)

z. + oldu (191b/2), (207a/9)

z. + olmadum (4b/3)

z. + olmam (15b/13)

z. + olmaya (151b/2), (25a/16), (67b/2), (75a/8)

z. + olmayalar (97a/10)

z. + olmayasın (151b/1)

z. + olmaz (108b/6), (108b/7), (147b/2), (215b/8), (56b/17), (57a/10), (75b/14)

z. + olmazsa (198b/1)

z. + olmazsın (137b/2), (87a/8)

z. + olur (7b/9), (75b/11)

[= 25]

zāleme: <Ar. Zālimler, zulmedenler, haksızlık yapan kimseler.

z. (204b/17), (207b/12)

z. + nūḡ (201b/13)

[= 3]

zālim: <Ar. Acımasız ve haksız davranan, zulmeden.

z. + den (2b/11)

z. + ler (207b/13)

z. + üḡ (202a/8)

[= 3]

zā'm: <Ar. İddia, ileri sürmek, varsaymak.

z. + eyledi (58a/3)

[= 1]

zamān: <Ar. Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit

z. (115a/11), (16a/8), (36a/3), (3b/11), (85b/3)

z. + da (132b/5), (132b/8), (136a/6), (13b/12), (140b/5), (166b/8), (176b/10), (180a/10), (182b/2), (182b/3), (193b/10), (205b/9), (215b/12), (216b/15), (76a/4), (77a/16), (77b/1), (77b/17), (82b/1), (83a/17), (83b/13), (83b/2)

z. + dan (214b/3)

z. + ı (171a/13), (203b/17), (205b/12)

z. + imuzda (190a/2)

z. + ında (191a/10), (205a/10), (2b/4)

z. + ından (171a/10)

z. + larda (121b/2)

z. + uḡ (210b/3)

[= 38]

zamāne: <Ar. Şimdiki zaman.

z. + nūḡ (21a/15)

[= 1]

zamān-ı kādīm: <Ar. Önemli zaman.

z. + de (171a/13)

[= 1]

zamḡ-ı erze: <Ar. Çam ağacının zamkı.

z. + den (122b/3)

[= 1]

zamm: <Ar. Artıkma, katma, ekleme.

z. + edersin (184b/5)

z. + edesin (184a/14)

z. + étdiler (8b/10)

z. + étmez (215b/8)

z. + étmiş (22a/13)

[= 5]

zāmūrū'l-yedeyn: < Ar. Ellerde (hayvanın ön ayaklarından) gelişme geriliği, zayıflık, incelik.

z. (102a/1)

[= 1]

zann: < Ar. Sanma, sanı, sezme.

z. + étmeç (7a/8)

[= 1]

zann-ı gālib: < Ar. Kuvveti, hakikate en yakın olan zan.

z. (77b/15)

[= 1]

za'rā: < Ar. kıl ve tüylerinin seyrek olduğu kısa ve ince alın.

z. (24b/17), (25a/2)

[= 2]

zarar: < Ar. Zarar, Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat

z. (195b/8), (202b/12), (202b/12), (35b/13), (7b/13)

z. + dan (195b/9)

z. + ı (105b/1), (187b/16)

z. + ları (169b/8), (21b/4)

z. + éde (68b/4)

z. + édeler (95b/14)

z. + éder (110b/15), (169b/12), (95a/4)

z. + étmez (96b/10)

z. + étdüğü (105b/6)

z. + étmek (95a/1)

z. + étmesünler (202b/10)

z. + étmeye (195a/15)

z. + étmez (105b/6), (19b/1), (94b/10), (95a/5), (95a/5), (96a/16)

[= 26]

zararlı: < Ar + T. Zararlı.

z. (205a/14)

[= 1]

zararlı: bk. zararlı.

z. + dur (104b/4), (105b/4)

[= 2]

zarb: < Ar. Darp, vurma, dövme.

z. (102a/17), (109a/8), (131a/5), (155a/13), (171a/6), (176a/13), (177b/5), (179a/3), (180a/8), (180a/9), (185b/11), (185b/12), (186a/12), (186a/15), (186b/14), (187a/12), (187a/16), (187b/5), (188a/16), (188a/7), (188b/2), (192b/12), (195b/10), (80b/13), (81a/4), (84b/9)

z. + da (167b/12), (170b/17)

z. + dan (187a/3)

z. + eyledi (177a/14), (177a/15)

z. + eylese (176a/7)

z. + ı (177a/10), (177a/16), (185a/1), (186a/14), (186a/15), (186a/3), (187a/1)

z. + ın (82a/12)

z. + ından (102a/13), (169b/17)

z. + ını (179b/7), (188a/9)

z. + olına (72b/1)

z. + olunur (187a/5)

z. + uñ (155a/17), (178a/2), (186a/13), (186a/14), (186b/2), (187b/6)

z. + éde (111b/2), (186b/1), (186b/16), (186b/16), (186b/4), (186b/7)

z. + édecek (172b/7), (187a/3), (74b/17)

z. + édemezsin (137b/7)

z. + éden (177a/12), (187b/11), (188a/15)

z. + éder (146a/13), (80b/13)

z. + éderin (13b/14)

z. + éderler (166b/10)

z. + édersin (155a/12), (186b/11), (84a/8)

z. + èdesin (178a/1), (178a/6), (180a/12),
(180a/3), (180a/6), (83b/1)
z. + èdicek (175a/16), (175b/10)
z. + èdici (187a/11)
z. + èdüb (214b/1)
z. + ètdiğın (83b/2)
z. + ètdiğınde (176b/2), (180a/11),
(180a/12)
z. + ètdiginde (180a/10)
z. + ètdiğün (83a/17)
z. + ètdikde (186a/6)
z. + ètmege (170b/10), (186b/4)
z. + ètmegile (102b/10)
z. + ètmek (176a/13), (185b/1), (186b/1),
(186b/3), (74a/7)
z. + ètmekden (84b/10)
z. + ètmekdür (185b/17), (186b/10)
z. + ètmemekden (176a/9)
z. + ètmese (186a/17)
z. + ètmesi (73b/6)
z. + ètmeyesin (180a/5), (197a/6)
z. + ètse (167b/12)
[= 106]
z̄arb-ı ebr-dest: <Ar. Cirit oyununun bir türü. (?)
z. (186b/9)
[= 1]
z̄arb-ı h̄urüb: <Ar. Savaşların şiddeti.
z. (185b/6)
[= 1]
z̄arb-ı h̄aşr: <Ar. Böğrün vurulması.
z. + da (186b/11)
[= 1]
z̄arb-ı rek̄āb-ı süyüf: Kılıcın boynunun vurulması.
(?)

z. (170b/10)
[= 1]
z̄arb-ı şedīd: <Ar. Şiddetli vurma.
z. (111b/2), (84a/8)
[= 2]
z̄arb-ı yesīr: <Ar. Kolay vuruş.
z. (176a/7)
[= 1]
z̄ārib: <Ar. Darbeden, çarpan, döven.
z. (188a/17)
z. + i (187a/16)
[= 2]
z̄ārr: <Ar. Zararlı.
z. + dan (20a/6)
[= 1]
z̄ārūret: <Ar. 1. çaresizlik. 2. muhtaçlık,
yoksulluk; sıkıntı.
z. (135b/6), (147b/10), (195a/7)
z. + e (178a/10)
z. + indendür (207b/14)
[= 5]
z̄ārūret-i şīr: <Ar. Anlamının zorunluluğu.
z. + den (16b/12)
[= 1]
z̄ayāc: <Ar. Elden çıkma, yok olma.
z. (21a/7)
[= 1]
z̄āyīf: <Ar. Elden çıkan, kaybolan, yitik; zarar,
ziyan.
z. + eyleseler (13a/12)
z. + olmaya (193a/13), (210b/17)
z. + èder (146a/6)
z. + èdüb (190b/5)

- z. + êtdüklerinden (190b/13) [= 2]
- z. + êtse (13b/4) [= 7]
- zayyık:** <Ar. Pek dar.
z. + ola (171b/7) [= 1]
- zebā:** <Ar. 1. "zebāb" Atların gözünde görülen ben gibi bir nokta. 2. Sinek, bal arısı.
z. (25a/8) [= 1]
- zebāb:** <Ar. 1. "zebāb" Atların gözünde görülen ben gibi bir nokta. 2. Sinek, bal arısı.
z. (93b/10) [= 1]
- zeberciyye:** <Ar. 1. Süslü. 2. Zümrüte benzer içinde kırmızılıklar da bulunan sarı yakut renkli.
z. (61a/2) [= 1]
- zacr:** <Ar. Baskı, darlık, azarlamak, kovmak.
z. + dür (93b/8) [= 1]
- zehāb:** <Ar. 1. Gitme. 2. bir fikre, düşünceye uyma; sapma.
z. + ı (136a/2), (138a/12), (188b/3), (194b/13)
z. + ından (187b/15)
z. + uñ (153b/4) [= 6]
- zehāb-ı hasen:** <Ar. Güzel gidiş.
z. (79b/14) [= 1]
- zekā:** <Ar. 1. Arılık, saflık, temizlik. 2. Yetişme, büyüme. 3. Doğruluk, dürüstlük,
z. + sı (104a/13), (75b/11)
- zekāt:** <Ar. Zenginlerin sahip olduğu mal ve paranın kırkta birinin dağıtılmasını öngören, İslam'ın beş şartından biri.
z. (9a/12) [= 1]
- zeker:** <Ar. 1. Erkek. 2. Erkeklik organı.
z. (106a/7), (112a/5), (39b/12), (39b/14), (40a/12), (40a/5), (42b/13)
z. + de (26b/10), (39b/17)
z. + i (110a/4), (112a/5)
z. + idür (216a/9), (32b/8)
z. + inüñ (29a/9), (32b/8), (90b/5)
z. + olan (106a/6)
z. + ün (111a/4), (40a/1), (40a/4), (42b/12) [= 21]
- zekī:** <Ar. Akıllı.
z. + olub (136a/3) [= 1]
- zekī:** <Ar. 1. Saf, temiz, has, bozulmamış, erdemli. 2. Güzel kokulu.
z. (138a/16), (156b/15), (75a/14), (75a/14), (88a/11)
z. + ola (77b/9) [= 6]
- zelak:** <Ar. 1. Hayvanın gözünü dikip dikkatle bakması. 2. Ayağı kaymak. 3. Gebenin yavsunu düşürmesi.
z. (101a/13) [= 1]
- zelīl:** <Ar. Hor, hakir, alçak; aşağı tutulan.
z. + olur (88a/9)
z. (13a/7) [= 1]
- zell:** <Ar. Hor ve hakir olmak, zayıf olmak.

- z. (13a/8)
[= 1]
- zemāl:** <Ar. Eyegü, kaburga kemiği.
z. (89b/11)
[= 1]
- zemherīr:** <Ar. Gün dönümünden sonraki şiddetli soğuklar, karakış. [22 Aralıktan 31 Ocağa kadar].
z. (21b/2)
[= 1]
- zemm:** <Ar. Yerme, kınama; ayıplama.
z. + i (187b/7)
[= 1]
- zenbīl:** <Ar. Öte beri taşımakta, koymakta kullanılan örme, yassı sepet, meyve sepeti. 2. Sırtta taşınan kıl torba.
z. (12b/15), (12b/16), (12b/16), (12b/16)
[= 4]
- zencār:** <Far. Bakır pası cinsinden, yeşil renkli bir göz taşı.
z. (115b/13), (125b/17)
[= 2]
- zencebīl:** <Ar. 1. Zencefil. 2. Şarap.
z. + den (126b/14)
z. + i (124b/4)
[= 2]
- zencir:** <Far. Zincir.
z. (165a/1)
[= 1]
- zeneb:** <Ar. Kuyruk.
z. (33a/16)
z. + de (33a/13)
z. + dür (33a/12)
z. + e (54a/3)
z. + i (54b/3), (54b/6), (55a/2)
- z. + üñ (17b/1), (28b/1), (33a/15)
[= 10]
- zerakā:** <Ar. Gök mavisi rengindeki göz bebeği, çakır göz.
z. (26a/2), (26a/5)
[= 2]
- zerāric:** <Ar. Domuz böceği, bok böceği.
z. (125a/16)
[= 1]
- zerārīh-i tariyye:** <Ar. Küçük, körpe, yavru kuduz böceği, bambal kurdu.
z. + den (126a/17)
[= 1]
- zerāvend:** <Ar. İlâçlarda kullanılan bir cins bitki, loğusa otu.
z. (117b/4), (120b/7)
z. + den (117b/5)
[= 3]
- zerk:** <Ar. 1. Bir su veya sıvı ilâcı şırınga ile verme. 2. Sofuların giydiği mavi cübbe. 3. İkiyüzlülük, hîle, riya, dalavere.
z. + i (140b/2)
z. + ède (155a/1)
z. + èder (142a/2)
z. + èdesin (140b/3)
z. + èdüb (140b/3)
z. + ètmek (155b/4), (155b/8)
z. + ètse (155a/10)
[= 8]
- zernīh:** <Far. "zırnıh" zırnık, sıçanotu, arsenik mâdeni ile kükürt karışığı bir madde.
z. + den (125a/11)
[= 1]
- zernīh-i muhriq:** <Far. + Ar. Yakıcı zırnık.

- z. (126a/1)
[= 1]
- zerrāt-ı ʿālem:** < Ar. Alemin zerreleri.
z. (1b/4)
[= 1]
- zevāʿib:** < Ar. Zülüfler, perçemler, kahküller.
z. + i (24b/15), (24b/9)
[= 2]
- zevāʿid:** < Ar. 1. Ayağın arka taraftan sonunda ve tırnağın arkasında olan çıkıntı. 2. ziyâde, fazla şeyler, fazlalıklar.
z. (100b/13), (103b/16), (105b/10), (105b/12), (105b/2), (105b/3), (105b/6), (30a/16)
z. + dendür (104a/15)
z. + dür (105b/3)
z. + e (105b/10), (105b/8)
z. + ün (105a/17)
[= 13]
- zevāʿide:** < Ar. bk. zevāʿid
z. (30a/10)
[= 1]
- zevāl:** < Ar. Sona erme, sona erim, ortadan kalkma.
z. + inden (115a/13)
[= 1]
- zevāyā:** < Ar. 1. Zaviyeler, açılar, fr. angles. 2. Köşeler, bucaklar, dirsekler. 3. Küçük tekkeler.
z. + da (171b/9)
[= 1]
- zevk:** < Ar. Hoşa giden veya çekici bir şeyin elde edilmesinden, düşünülmesinden doğan hoş duygu, haz.
z. (202a/6)
[= 1]
- zevr:** < Ar. 1. Göğüs ortası yahut üstü. 2. Göğüs kemiklerinin uçlarının birleştikleri yer.
z. (31a/15), (31b/2)
z. + den (31b/2)
z. + idür (31b/4)
[= 4]
- zevre:** < Ar. bk. zevr
z. + sinde (58a/2)
[= 1]
- zeyl:** < Ar. Ek, ilave, bir şeyin altı, devamı.
z. + i (39b/9)
[= 1]
- zeyrek:** < Far. Anlayışlı, uyanık, zekî.
z. (75b/7)
z. + ola (88b/10)
[= 2]
- zeyt:** < Ar. 1. Zeytinyağı. 2. Yağ.
z. (116b/9), (118b/17), (119a/4), (119a/8), (120a/11), (121a/2), (121a/3), (122a/11), (122a/16), (123a/11), (123b/15), (124a/3), (125a/8), (125a/9), (125b/3), (126a/10)
z. + den (117a/10), (126a/17)
z. + i (125b/11)
[= 19]
- zeyt-i ʿatîk:** < Ar. Saf Zeytinyağı.
z. (116a/14)
[= 1]
- zeyt-i şāmî:** < Ar. Şam'a ait Zeytinyağı.
z. (123a/6), (125a/15)
z. + den (120b/11), (124a/2), (127b/3)
z. + yi (122b/6)
[= 6]
- zeyt mersîni:** < Ar. + Rum. Mersin ağacının yağı.
z. + nün (124a/3)

- [= 1]
- zeytyağı:** <Ar. Zeytin yağı.
z. + nuḡ (123b/15)
[= 1]
- zıdd:** <Ar. Karşıt, zıt.
z. + ı (171a/10)
z. + ıdur (171a/9), (85b/2)
[= 3]
- zıfda':** <Ar. Tırnağın içinde olan kemik.
z. (30b/3), (30b/9)
[= 2]
- zıl':** <Ar. Topallayarak aksak yürüyen hayvanlarda, aksak yürüten bir hastalık.
z. (16b/11)
[= 1]
- zılf:** <Ar. İnek, koyun, keçi gibi hayvanların çatal tırnağı.
z. + uḡ (30a/16)
[= 1]
- zıll-ı rahmān:** <Ar. Allah'ın gölgesi.
z. + dur (4a/12)
[= 1]
- zırh:** <Ar. Savaşlarda ok, kılıç, süngü vb. silahlardan korunmak için giyilen, demir ve tel levhalardan yapılmış giysi.
z. (172b/3), (180a/5), (180a/6)
z. + ı (181a/8)
z. + ını (22b/14)
z. + laruḡ (22a/6)
[= 6]
- ziḅ:** <Ar. Kurt, canavar.
z. + dūr (16a/17)
[= 1]
- zıbaḡ-ı ebyaḡ:** <Ar. Beyaz cıva.
- z. (120a/1)
[= 1]
- zıbillü:** <Ar. "zıbl" Gübre, hayvan tersi, hayvan tersi ile saman karışımı.
z. (95b/4)
[= 1]
- zıft:** <Ar. Katran ve diğer organik maddelerin buharlaşmasından veya damıtılmasından elde edilen, kolay kırılan, az ısı ile eriyen, katı, siyah, parlak madde, karasakız
z. + den (117a/6)
[= 1]
- zihn:** <Ar. Zihin.
z. + i (138a/16), (191b/15)
[= 2]
- zıkr:** <Ar. Söylemek.
z. (131a/7), (39b/14)
z. + eyledi (11b/4)
z. + eyledik (180b/16), (181a/7), (195b/16)
z. + eyledim (143a/9)
z. + eylediği (58b/4)
z. + eyledük (115b/2), (115b/6), (115b/7), (115b/8), (122b/1), (58b/6), (9b/10)
z. + eyledüm (37b/17), (84b/11)
z. + i (186b/12), (213b/6), (21a/8)
z. + idür (89a/4)
z. + inden (12a/12), (34b/3)
z. + olına (153a/10)
z. + olınan (115a/14), (115b/1), (118a/10), (138a/1), (186a/2), (188b/4), (193b/16), (202a/15), (212a/9), (23b/8), (55a/6), (57a/2)
z. + olındı (33a/14)
z. + olunur (12a/4), (153a/7), (187a/2), (193b/13), (19b/7)

z. + olunan (107a/15), (122a/5), (34a/8),
(35a/1), (38a/1), (67b/12), (74b/4),
(81a/10), (91a/3)

z. + olundu (116a/12), (119b/4), (125b/9),
(137a/13), (191a/8), (207b/7)

z. + olunduğı (70a/16)

z. + olunduğı (104b/11), (23b/8), (61b/1),
(62b/7)

z. + olunduğda (55b/16)

z. + olunmuşdur (115a/9)

z. + olunur (55b/16)

z. + ederiz (153a/8), (195a/10)

z. + ederüz (59a/10)

z. + edesin (216b/1)

z. + etdigim (137b/16)

z. + etdigimiz (115a/7)

z. + etdigimizden (105a/15)

z. + etdigümüz (108a/5)

z. + etdigümüzdür (59a/12)

z. + etdikleri (170a/7)

z. + etdüğü (57b/11)

z. + etdigim (148a/2)

z. + etdigüm (151b/4), (23b/7), (67a/13)

z. + etdigümüz (198b/1)

z. + etdigümüzden (193b/4)

z. + etdüm (140b/9)

[= 83]

zık: < Ar. Darlık, sıkıntı.

z. (38a/7), (76a/14)

z. + olsa (23b/10)

[= 3]

zık-i nefes: < Ar. Nefes darlığı.

z. + dendür (120a/14)

[= 1]

zi'l-kü'üb: bk. kü'üb

z. (16a/3)

[= 1]

zillet: < Ar. Hakirlik, horluk, alçaklık, aşağılık.

z. + dür (20a/11)

z. + i (202a/12)

[= 2]

zillet-i keşf: < Ar. Hakirliğin keşfi.

z. + eder (202b/6)

[= 1]

zimām: < Ar. Yular, hayvan yuları.

z. + ı (107b/9)

[= 1]

zır-i pāy-ı semend: < Ar. Kulu atın ayağının altı.

z. + etmek (2b/12)

[= 1]

zır ü zeber: < Ar. Altüst. 2. Tiz perde.

z. + olur (4a/6)

[= 1]

zirāf: < Ar. 1. Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü. [75 - 90 santim arasında değişen şekilleri vardır]. 2. Kol.

z. (135b/17), (136a/1), (144a/1), (144a/6),
(145b/13), (145b/17), (148a/16), (148b/3),
(152b/4), (153a/1), (153a/11), (153a/15),
(166b/11), (168b/6), (169b/6), (177b/6),
(177b/9), (188a/2), (188a/3), (190b/4),
(191b/11), (200a/10), (200a/13), (200a/6),
(36a/1), (36a/4), (36a/4), (36a/5), (36a/8),
(81b/2), (82b/8), (82b/8), (86b/17),
(87a/1), (87a/2), (95b/6), (95b/6)

z. + a (169b/7)

z. + da (29b/14)

z. + dan (146b/1), (36a/2)

z. + dur (169b/6), (29b/13)

[=43]

zīrā: < Ar. 1. Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü. [75 - 90 santim arasında değişen şekilleri vardır]. 2. Kol.

z. (103a/7), (103b/11), (103b/4), (103b/5), (105a/12), (106a/4), (106a/6), (106b/10), (108a/15), (113b/14), (11a/16), (120b/5), (121b/1), (123a/1), (123a/12), (123a/14), (123a/2), (124a/11), (124a/14), (12a/2), (131a/15), (131b/14), (131b/4), (132a/1), (132a/3), (132b/14), (132b/16), (133a/4), (133b/16), (133b/5), (134a/16), (134a/5), (134b/15), (134b/2), (135a/14), (135a/2), (135b/13), (135b/7), (136a/1), (136a/4), (136b/9), (137a/11), (137a/12), (137a/14), (137a/4), (137a/7), (137b/5), (138a/6), (138a/9), (138b/11), (138b/14), (138b/14), (13a/2), (13a/5), (140b/4), (142a/5), (143a/10), (143a/17), (145b/11), (145b/17), (145b/9), (146a/5), (146a/7), (147a/12), (147a/9), (147b/17), (148a/8), (148a/9), (148b/16), (149a/2), (14a/15), (151b/2), (152b/7), (153a/13), (153a/16), (153a/8), (153b/10), (153b/15), (153b/6), (154b/10), (154b/7), (155a/10), (155a/11), (155a/5), (155a/7), (15b/14), (15b/9), (166b/14), (166b/16), (166b/7), (167a/12), (167b/2), (167b/8), (169a/11), (169a/5), (169b/1), (170b/8), (175b/8), (175b/9), (176b/1), (177a/11), (177a/13), (178a/16), (178b/17), (179a/6), (179b/14), (180a/6), (180b/16), (180b/3), (180b/7), (180b/7), (182b/16), (183b/3), (185b/3), (185b/7), (186b/4), (186b/5), (187b/10), (187b/16), (188a/8), (189a/16), (189b/14), (190a/3), (190a/5), (190b/10), (191a/13), (192a/7), (192a/8), (192b/15), (193a/9), (193b/1), (194a/4), (194b/3), (194b/5), (195a/13), (195a/3), (195a/5), (195b/17), (195b/2), (195b/9), (196a/3), (197a/6), (197b/14), (197b/3), (19b/14), (200a/4), (200a/9), (200b/14), (200b/4), (202a/2), (202b/11), (202b/14), (203a/10), (204a/3), (205a/14), (205a/5), (205a/8), (205b/1), (207a/10),

(207a/15), (208a/4), (208b/15), (209b/7), (20a/1), (20a/13), (20a/15), (20b/3), (212a/11), (212b/12), (216a/1), (216a/10), (216a/2), (217b/16), (21a/11), (21a/6), (21b/15), (21b/16), (21b/2), (21b/6), (22a/1), (23a/12), (23b/8), (23b/9), (24a/2), (24a/3), (2b/13), (34b/1), (35a/1), (36a/10), (39b/14), (40a/2), (40a/9), (41a/13), (41b/1), (41b/10), (41b/16), (42b/13), (42b/7), (51a/2), (58b/14), (58b/16), (59b/5), (5b/1), (62b/5), (67a/7), (68a/10), (68a/17), (68b/3), (68b/9), (72a/11), (73a/12), (73b/16), (74b/11), (74b/15), (74b/7), (75a/12), (75a/12), (75a/14), (75a/2), (75b/17), (75b/5), (76a/13), (76a/8), (76b/11), (77a/8), (77b/1), (77b/3), (77b/6), (77b/7), (78a/4), (78b/14), (79a/5), (79b/12), (79b/8), (7a/14), (80b/1), (80b/15), (80b/5), (81a/4), (81a/7), (82b/10), (83a/10), (83a/3), (83b/2), (83b/5), (84b/10), (86a/1), (86a/17), (86a/7), (86a/8), (87a/15), (87a/4), (88a/12), (88b/2), (93b/15), (94a/14), (94a/16), (94a/7), (94b/10), (94b/15), (94b/2), (94b/3), (94b/6), (95a/13), (95a/2), (95a/8), (95b/1), (95b/10), (95b/4), (96a/12), (97a/17), (98a/12), (98a/14), (98a/16), (99a/13), (99a/2), (9b/3), (9b/7)

[=278]

zīrvetün: < Ar. (zereve) Yaratmak, dağıtmak.

z. + düür (18a/7)

[= 1]

zīyā: < Ar. Işık, aydınlık.

z. (3b/11)

[= 1]

zīyād: < Ar. Fazlalık, çokluk.

z. (12b/8)

[= 1]

zīyāde: < Ar. Çok, daha çok, daha fazla.

z. (104a/2), (105b/4), (105b/4), (107a/3),
(109a/4), (109a/9), (109b/1), (110b/16),
(114a/16), (114b/15), (116a/2), (118a/6),
(118a/8), (118b/5), (120a/2), (122b/3),
(124a/8), (125b/4), (127a/12), (12a/10),
(12a/2), (132a/3), (133b/9), (134a/14),
(135a/8), (136b/14), (136b/15), (145b/2),
(148b/15), (151a/16), (152b/5), (153a/12),
(153a/15), (153a/16), (155a/4), (15b/17),
(167a/14), (169b/17), (170a/16), (170b/6),
(174a/15), (174b/14), (174b/16), (175b/2),
(175b/9), (177b/10), (178b/11), (179a/5),
(180a/12), (180a/13), (180a/9), (187a/10),
(187a/13), (188a/3), (189b/15), (18a/6),
(190a/13), (190b/7), (192a/14), (192a/2),
(193a/12), (193b/6), (193b/7), (195a/13),
(195a/16), (195a/8), (196a/8), (197b/6),
(198b/15), (200a/6), (200a/8), (206a/8),
(206b/7), (209b/5), (210b/1), (212a/8),
(212b/15), (216b/4), (217a/16), (217b/1),
(217b/5), (22a/2), (22b/4), (22b/4),
(22b/7), (24a/13), (26a/4), (26a/9),
(31a/4), (36a/16), (36a/2), (36b/2),
(36b/3), (36b/4), (36b/4), (39a/6), (43b/1),
(46b/1), (47b/1), (48b/1), (49b/1), (4a/5),
(50a/1), (50b/1), (52a/2), (54b/3),
(57a/10), (57a/9), (57b/6), (67b/16),
(68b/3), (71b/13), (73a/10), (73b/16),
(73b/6), (77b/1), (79a/13), (81a/10),
(83a/12), (83b/11), (84a/13), (86a/16),
(86b/13), (88a/6), (88a/6), (88b/8),
(89b/6), (94b/10), (94b/2), (95a/2),
(95a/6), (95a/7), (96a/11), (96b/7),
(98a/16), (98a/16), (99a/16), (155a/3)

z. + dür (105b/1), (148a/1), (172b/13),
(176a/13), (204a/11)

z. + edersin (95a/5)

z. + eyle (140b/7)

z. + eyleye (11a/4)

z. + ola (190b/1)

z. + oldı (190a/12)

z. + olması (190b/4)

z. + olmaya (98b/8)

z. + olmaz (171a/12)

z. + olsa (175b/9)

z. + olur (193a/10), (213a/11), (88b/17)

z. + olursa (187a/17), (188a/13)

z. + si (180a/10)

z. + ede (67b/9), (73b/4), (85a/7)

z. + edeler (119b/17)

z. + eder (76a/8)

z. + edesin (132b/1), (177b/15), (78a/11)

z. + etmeyesin (80a/16)

[= 167]

ziyāfet: <Ar. Eğlenmek veya bir olayı kutlamak amacıyla birçok kimsenin bir araya gelerek yedikleri yemek, şölen, toy.

z. (19a/6)

[= 1]

ziyālu: <Ar + T. Işıklı, aydınlık.

z. (206a/15)

[= 1]

ziynet: <Ar. Süs, bezek.

z. (133a/1), (171b/11), (171b/12)

z. + inç (170b/4)

z. + ine (21a/4)

[= 5]

ziynet-i altın: <Ar. Altın süs.

z. + dandur (132b/15)

[= 1]

ziynetlü: <Ar + T. Süslü.

z. (177a/10), (190a/3)

z. + dür (134a/12)

[= 3]

ziyreklig: <Far. + T. Uyanıklık.

- z. + ile (134b/11)
[= 1]
- ziyy:** <Ar. Dış görünüş, kılık, kıyafet.
z. + i (171b/13)
[= 1]
- zor:** <Ar. Sıkıntı, güçlük, rahatsızlık
z. + edersin (193b/2)
[= 1]
- zu'afā:** <Ar. Zayıflar.
z. + dan (209a/14)
[= 1]
- zubābāt:** <Ar. 1. Atların iki kulağının etrafından bulunan mahdud yer. 2. Atların gözlerinin siyahında görülen ben gibi nokta. 3. Bir tür sinek.
z. (25a/4), (25a/5)
[= 2]
- zuhūr:** <Ar. Ortaya çıkma, görünme, belirme, baş gösterme, meydana çıkma:
z. (120b/5), (174a/16)
z. + u (38b/6)
z. + ède (88b/11)
[= 4]
- zuḳāk:** <Ar. Sokak.
z. + lar (77a/13)
z. + lara (77a/4), (83b/4)
z. + larda (82a/12)
[= 4]
- zulm:** <Ar. Zulüm.
z. + ini (207b/3)
z. + eden (209a/13)
[= 2]
- zulmet:** <Ar. Karanlık.
z. + dür (18b/4)
- z. + i (174a/15), (19a/3)
z. + inde (18b/2)
[= 4]
- zulüm:** <Ar. Güçlü bir kimsenin yasaya veya vicdana aykırı olarak başkasını uğrattığı kötü durum, kıyğı, eziyet, cefa.
z. (207b/2)
[= 1]
- zu'm:** <Ar. 1. Bâtil zan, sanı, boş inanç. 2. Şüpheler.
z. + eyledi (190b/4), (194b/12), (194b/14), (194b/15), (194b/16), (194b/9), (58b/1), (58b/2)
z. + eylediği (175b/11)
z. + eylediler (108a/11), (175b/16)
[= 11]
- zumḥ:** <Ar. Martı, bir doğan kuşu türü.
z. (213a/4)
[= 1]
- zübā:** <Ar. Görülmedik derecede içi ve dışı kıl dolu olan kulak.
z. (25b/1)
[= 1]
- zübeyrā bin 'avām:** <Ar. Özel isim.
z. (13a/1)
[= 1]
- zümre:** <Ar. Topluluk, takım, grup, camia
z. + sine (201b/3), (2a/1)
[= 2]
- zünüb:** <Ar. Günahlar.
z. + ıḡuzı (6b/7)
[= 1]
- zürāk:** <Ar. 1. Ava alıştırılabilen bir kuş cinsi, akdoğan. 2. Doğanın erkeği, akdoğanın erkeği.
z. (216a/8), (93b/11)

[=2]

zürak: bk. zürak.

z. + dur (213a/9)

[=1]

Toplam kelime: 76862

Geçerli kelime: 76862

Geçersiz kelime: 0

Alt madde: 17689

Madde başı: 7622

SONUÇ

Tuhfetü'l-mülûk ve's-selâtin adlı eser, Emir Hâcip Âşık Timur'un "Umdetü'l-mülûk" adlı kitabının 17. yüzyılın başlarında Sultan I. Ahmet'in emri ile bilinmeyen bir kişi tarafından Türkçeye çevrilmiş halidir. Yapılan araştırmalarda eserin yazarı hakkında detaylı bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bu eser, en eski dönemlerden beri Türklerin yaşamında sosyal, siyasi, askeri, dini açıdan çok önemli bir yere sahip olan atların özelliklerine, renklerine, hastalıklarına, hastalıkların tedavi yöntemlerine ışık tutmasını bakımından önem arz etmektedir. Tuhfetü'l-mülûk ve's-selâtin bu özelliklerinin yanında ata binme talimlerinden, binicilerin atlara nasıl davranması gerektiğinden, atların silahlandırılmasından bahsetmekte; avlanmanın ve avlanmada kullanılan aletlerin özelliklerini vermekte; avlanmada kullanılan kuşları tanıtmakta ve bu hususları minyatürlerle görselliğe dökmektedir. Eser, bu özellikleri bakımından veterinerlik ilminin yanında binicilik ve avcılık konularına da katkı sağlamaktadır. İçerisinde bulunan 164 minyatür ve 2 serlevha ile Osmanlı Dönemi'nde ilmî eserlerde görsel unsurların nasıl kullanıldığını da örneklemektedir. Ayrıca bu eser, yazıldığı dönemin dil özelliklerini aktarması açısından da dil bilimine katkı sağlamaktadır.

Çalıştığımız eser, Topkapı Sarayı Kütüphanesi Tıp-Baytarlık Bölümüne H.415 numarasıyla kayıtlıdır. Her sayfasında 17 satır bulunan eser 253 varaktan oluşup güzel harekeli nesih ile yazılmıştır. Eserin harekeli nesihle yazılmış olması metnin doğru okunabilmesine yardım sağlamıştır. Eserin tespit edilebilen başka bir nüshası bulunmamaktadır.

Eserin incelemesi yapıldığında çıkarılabilecek neticeler şu şekilde sıralanabilir:

1. Metinde sağlam bir cümle yapısı olduğu söylenemez.
2. Kelime başında a ünlüsü çoğunlukla elif ve üstün (أ) zaman zaman da medli elif (إ) ile gösterilmiştir.
3. Eserde ekleşme sırasında ötümlüleşme çoktur.
4. "k, g ve η" ünsüleri için (ك), seyrek de olsa (گ) ve (ك) kullanılmıştır.
5. Kapalı e (è) kullanımı oldukça fazladır.
6. Metinde ayet ve hadislere çokça kullanılmıştır. Ayet ve hadislerin yanında bazı Arap şairlerinin şiirlerine de yer verilmiştir.

7. Eserde atın önemi dini temellere dayandırılarak aktarılmıştır.
8. Metinde atlarla ilgili terimler ağırlıklı olarak Arapça kökenli olarak verilmiş, açıklamaları Türkçe olarak yapılmıştır.
9. Metinde geçen ve içinde c-ç, b-p, d-t seslerini barındıran kelimeler yazıldığı gibi okunmuş müdahale edilmemiştir: ağac/ağaç, nice/niçe, üç/üç ...
10. Eserde kapalı e (è) kullanımını gerektiren bazı kelimeler nadir de olsa hem e’li hem de i’li olmak üzere iki şekilde harekelenmiştir. Bu durumda kelimeler metne bağlı kalınarak okunmuştur.
11. Eserde ağırlıklı olarak kullanılan çekim geniş zaman çekimidir.
12. Metnimizde geniş zamanın birinci şahıs çekiminin “-vüz” şeklinde kullanıldığı iki örnek tespit edilmiştir: édevüz, étmeyevüz.
13. ç ve p için çim (چ) ve pe (پ) harflerinin yerine cim (ج) ve (ب) be harfleri de kullanılmıştır.
14. Eski Türkçenin “ol” zamir ve sıfatı, metnimizde de “ol” biçimindedir. Fakat bir yerde “o” şeklinde kullanılmıştır: o demde (13b/5).
15. Metnimizde seyrek de olsa genitif ekinin düz ünlülü örneklerine rastlanmaktadır: cinsiniñ (جَنَسِينِيْكَ) küllisinde (175b/1), kıınıñ (قِيْنِيْكَ) başına (176b/10).
16. Öğrenilen geçmiş zaman eki metinde sadece düz vokalli şekilleriyle kullanılmıştır: olmışdur, étmışlerdür...
17. Bazı kelimelerde göçüşme örneği görülür: torba-torba, çölmek-çömlek.
18. Metnimizde birinci tekil şahıs ekinin “n”li olarak “èderin” şeklinde kullanıldığı on iki kullanıma rastlanmıştır.
19. Tuhfetül’l mülük ve’s-selâtin adlı bu eserde irili ufaklı 164 Osmanlı minyatürü ve müzehhep iki serlevha vardır.
20. Eserde 4805 Arapça, 264 Farsça, 6 Rumca, 3 Grekçe, 1 Yunanca, 1 İtalyanca, 2542 Türkçe kelime kullanılmıştır. (%63 Arapça, %33 Türkçe, %3 Farsça, %1 diğer.)

KAYNAKÇA

Kitaplar

- ADIVAR, A. Adnan (1991), **Osmanlı Türklerinde İlim**, Remzi yayınları, İstanbul.
- ALBAYRAK, Nurettin (2009), **Türkiye Türkçesinde Atasözleri**, Kapı Yayınları, İstanbul.
- ATALAY, Besim (1991), **Dîvânu Lugâti't-Türk**, Dizin, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- BATU, Selahattin (1938), **Türk Atları ve At Yetiştirme Bilgisi**, Yüksek Ziraat Enstitüsü Yayınları, Recep Ulusoy Basımevi, Ankara.
- BAYAT, Ali Haydar (2010), **Tıp Tarihi**, Merkezefendi Geleneksel Tıp Derneği, İstanbul.
- BAYTOP, Turhan (2007), **Türkçe Bitki Adları Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- BEDEVIAN, K. Armenag (1936), **Illustrated Polyglottic Dictionary of Plant Names in Latin, Arabic, Armenian, English, French, German, Italian and Turkish Language**, Argus and Papazian Presses, Kahire.
- ÇINAR, Ali Abbas (1993), **Türklerde At ve Atçılık**, Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma Ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2005), **Osmanlıca-Türkçe Lügât**, Aydın Yayınları, Ankara.
- DİNÇER, Ferruh (1982), **Türk Folklorunda Veteriner Hekimliği, I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları, Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi, Ankara.
- DOĞAN, Şaban (2011), **Ebûlfeyz Mustafa Efendi, Risâle-i Feyziyye fî Lügâti'l-Müfredâti't-Tıbbiyye**, Değişim Yayınları, İstanbul.
- EMİROĞLU, Kudret; YÜKSEL, Ahmet (2009), **Yoldaşımız At**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican; AKKOYUNLU, Ziyat (2014), **Dîvânu Lugâti't-Türk**, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican (2004), **Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ERGİN, Muharrem (1993), **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yayınevi, İstanbul.
- ERGİN, Muharrem (1980), **Orhun Kitabeleri**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.

- GABAİN, A. Von (2003), **Eski Türkçenin Grameri**, Çev. Mehmet Akalın, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- GÜLENSOY, Tuncer (2007), **Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü (I/II)**, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- GÜLENSOY, Tuncer (1995), **Türkçe El Kitabı**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- GÜLENSOY, Tuncer; KÜÇÜKER, Paki (2015), **Eski Türk-Moğol Kişi Adları Sözlüğü**, Bilge Kültür Sanat, İstanbul.
- GÜLSEVİN, Gürer (2007), **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler**, TDK Yayınları, Ankara.
- İslam Ansiklopedisi (1991), **At** Maddesi, Diyanet Vakfı Yayınları, cilt: 4, s. 26-28
- İslam Ansiklopedisi (1992), **Baytarlık** Maddesi, Diyanet Vakfı Yayınları, cilt: 5, s. 278-282.
- İZGİ, Cevat (1997), **Osmanlı Medreselerinde İlim- Tabî İlimler**, II. cilt, İstanbul.
- KAFESOĞLU, İbrahim (1984), **Türk Milli Kültürü**, Boğaziçi Yayınları, Metinler Matbaası, İstanbul.
- KANAR, Mehmet (2011), **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Say Yayınları, İstanbul.
- KARAAĞAÇ, Günay (2012), **Türkçenin Dil Bilgisi**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep (1992), **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep (1993), **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK Yayınları, Ankara.
- KÜÇÜKER, Paki (2010), **Mücerreb-nâme**, Kültür Ajans Yayınları, Ankara.
- Mütercim Asım Efendi (2000), **Burhân-ı Katı (Haz. M. Öztürk, D. Örs)**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- NASKALİ, Emine Gürsoy (1995), **Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık**, Resim Matbaacılık A.Ş., İstanbul.
- ÖGEL, Bahaeddin (1981), **Büyük Hun İmparatorluğu Tarihi I**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Emel Matbaacılık Sanayi, Ankara.
- ÖNLER, Zafer (1999), **Celâlüddin Hızır Paşa, Müntahab-ı Şifâ II Sözlük**, Simurg Yayınları, Ankara.
- ÖZEN, Abdullah; TAŞKIN, Ünal (2010), **Baytarnâme-i Kenân Efendi**, Bizim Büro Basımevi, Ankara.

- PAÇACIOĞLU, Burhan (2014), **İlaç ve Bitki Adları Sözlüğü**, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- SAĞOL, Gülden (1995), **Tarihî Şivelerde At Donları**, Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık, Hazırlayan; Emine Gürsoy Naskali, İstanbul.
- SAMİ, Şemseddin (2007), **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul.
- SARI, Mevlût (1984), **El-Mevarid Arapça-Türkçe Lûgat**, İpek Yayın Dağıtım, İstanbul.
- SERTKAYA, Osman Fikri (1995), **Türk Kültüründe At**, Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık, Hazırlayan; Emine Gürsoy Naskali, İstanbul.
- STEINGASS, F.(2005), **Persian-English Dictionary**, Çağrı Yayınları.
- SÜMER, Faruk (1983), **Türkler’de Atçılık ve Binicilik**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- ŞEN, Mesut (1995), **Baytarnâmeler**, Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık, Hazırlayan; Emine Gürsoy Naskali, İstanbul.
- TDK (2011), **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurum Yayınları, Ankara.
- UÇAR, İlhan (2013), **Kavâidü’r-Remy/Abdullah el-Kâtip “Ok Atıcılığının Kuralları”** Mucize Yayınları, Ankara.
- YILDIZ, Yasemin (2018), **Baytarnâmelerin Dildeki Yeri ve Tıp İlmi ile İlişkisi**, (Bu makale baskıda olan “Türkiye Türkologlarının Kalemile Türklük Bilimi El Kitabı” adlı kitapta yayınlanacaktır.)

Sürekli Yayınlar

- AALTO, Pentti (2000), **Orhon Yazıtları'ndaki At İsimleri Üzerine**, [Çeviren: Erhan Aydın], Türk Dili 587, Kasım 2000, s.453-457.
- ÖZGÜR, Atilla (1997), **Veteriner Hekim Terimi Üzerine Tarihsel Bir Araştırma**, Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dergisi, 44: 1-8. s.97-104
- AYDIN, Erhan (2011), **Küli Çor Yazıtının 18. satırındaki ygr Harfleriyle Yazılmış Sözcük Üzerine Düşünceler**, Ötüken'den İstanbul'a Türkçenin 1290 Yılı (720-2010) From to Ötüken İstanbul, 1290 Years of Turkish (720-2010), 3-5 Aralık 2010, İstanbul/ 3-5 December 2010, İstanbul.
- DURAN, Ahmet (1998), **Türkçede Bazı Bitki Adlarının Veriliş Sebepleri**, Türk Dili Dergisi, I. Sayı: 555, s.223-229.
- DURMUŞ, İlhami (1997), **“Bozkurt Kültürünün Oluşumu ve Gelişiminde At”** , Gazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 2, s. 13-19.
- ELİAÇIK, Muhittin (2013), **Tarihçi Ata'nın Atçılık İle İlgili Eseri: Tuhfetü'l-Farisin Fi-Ahvali Huyûli'l-Mücahidin**, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/7 Summer 2013, p. 149-156, Ankara.
- EMEKSİZ, Abdülkadir (1998), **Türk Halk Kültüründe Üzerlik**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Cilt: 28, Sayı:0, s. 229-242.
- EMİNOĞLU, Hatice (2013), **Tarihi Lehçelerden Günümüze At Donları ve Nişane Adları**, Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/9 Summer 2013 p. 1371-1412, Ankara.
- ERK, Nihal; Dinçer, Ferruh, (1967), **“XV. ya da XVI. Yüzyıla Ait Olduğu Sanılan Bir Baytarnâme İncelemesi”**, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, s. 2. c. 14, Ankara.
- ERK, Nihal (1959), **İslâm Medeniyeti Çağında Veteriner Tababette Gelişmeler ve “Nasarî”**, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları: 109 s. 16, Ankara.
- FAZLIOĞLU, İhsan (2003), **Osmanlı Döneminde Bilim Alanındaki Türkçe Telif ve Tercüme Eserlerin Türkçe Oluş Nedenleri ve Bu Eserlerin Dil Bilincinin Oluşmasındaki Yeri ve Önemi**, Kutadgu Bilig Felsefe-Bilim Araştırmaları, sayı: 3, s.151-184.
- GÜVEN, Meriç (2012), **İslâmî Dönem İlk Türkçe Tıp Yazmalarının Türk Tıp Bilimi ve Deontoloji Açısından Görüngesel ‘Perspektifi’ Bağlamda Değerlendirilmesi**, Lokman Hekim Journal, s.2, Mersin.

- KÜÇÜK, Salim (2009), **Türk Kültüründe Donlarına Göre Atlara Verilen Adlar ve Nişanları**, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 4/8 Fall 2009, 1830-1855.
- KÜÇÜKER, Paki; UÇAR, İlhan (2007), **15. ve 16. Yüzyıllarda Osmanlı Devletindeki Tıp Çalışmalarına Genel Bakış ve Cerrah Mes'ud'un Hâzâ Kitab-ı Hulâsa-yı Tıbb Adlı Eseri**, Akademik İncelemeler Dergisi, 2/2, s. 231-239.
- KÜÇÜKER, Paki (2010), **Lügat-i Müşkilât-ı Eczâ'da Türkçe Bitki Adları**, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3/11, s. 401-415.
- KÜÇÜKER, Paki (2010), **Kitâb-ı Güzîde ya da Sultâniyye**, Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18. sayı, s. 173-182.
- KÜÇÜKER, Paki-Yıldız, Yasemin (2016). **Tercüme-i Müfredat-ı İbn-i Baytar'daki (1b-150a) Bitki Adları Üzerine Bir İnceleme**, The Journal of Academic Social Science Studies, Sayı: 44, s. 13-32.
- KÜÇÜKER, Paki-Yıldız, Yasemin (2018). **Tercüme-i Müfredat-ı İbn-i Baytar'daki (150b-295a) Bitki Adları Üzerine Bir İnceleme (II)**, Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi(TURKLAD), 2. Cilt, 1. Sayı, s. 109-137.
- KÜÇÜKER, Paki; KAYADİBİ, Gülden Sarı (2018), **Kitâb-ı Makbûl der Hayli Huyûl Adlı Eserde Atın Özellikleri, Donları ve Tedavilerinde Kullanılan Bitki Adları**, The Journal of Academic Social Science Studies, Number:65, p.57-69.
- ÖZGÜR, Can (1997), **“Türkçe Yazılmış en Eski Atçılık-Veterinerlik Kitabı Baytaratü'l-Vâzih'ta Geçen At İle İlgili Kelimelerin At Üzerinde Gösterimi”**, Spor Atı Cerrahisi Sempozyumu, 134-136, Bursa.
- ÖZKAN, Mehmet (2016) **“Osmanlıda İlmihal Geleneği: Kadızâde Mehmed Efendi (1045/1635) ve Risâle-i Kadızâde Adlı Çalışması”**, İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, s. 557-559.
- UÇAR, İlhan (2013), **“Kavram-Çağrışım-Kelime” Bağlamında Bitki Adlarına Anlam Bilimsel Bir Yaklaşım**, Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1 Winter 2013, p. 2671-2683, Ankara.

Diğer Yayınlar

- AK, Mustafa (2008), **Mehmet B. Çerkes'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (Giriş-Metin-Dizin), (60b-109a), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ASLAN, Nesim (2015), **Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme**, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- BULUT, Tahir Kemal (2009), **Mehmet B. Çerkes'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (Giriş-Metin-Dizin), (1b-60a), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÇABLI, Abdulkadir (2014), **Ahmed B. Hasan B. Ahnef'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), (39b-79a), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÇELİK, Anıl (2014), **Terceme-i Kâmilü's-Sınâ'a** (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- DOĞAN, Şaban (2009), **Terceme-i Akrabâdîn Sabuncuoğlu Şerefeddin** (Giriş, İnceleme, Metin-Dizin), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Sakarya.
- GEYİKOĞLU, Nilay (2010), **Hacı Ali bin Hacı Muhammed Aksarayı'nın Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (İnceleme, Metin, Dizin), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- GÖKÇEK, Ferhan (2014), **Konya Mevlâna ve İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Bulunan Belgradlı Kenan Efendi'nin Baytarnâmesi** (Tenkitli Metin, Dizin, Tematik Sözlük Çalışması), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- İRFANOĞLU, Tülay (2013), **Füyuzî'nin Makbûl Der Hâl-i Huyûl Adlı Baytarnâmesi**: (Giriş-Tenkitli Metin, Dizin), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- KAYADİBİ, Gülden (2018), **Kitâb-ı Makbûl der Hâl-i Huyûl**, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- KIRBIYIK, Seda (2014), **Ahmed B. Hasan B. Ahnef- Muhtasaru Kitabı'l-Baytara / Ahmed B. Hasan B. Ahnef'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (İnceleme, Metin, Dizin, Tıpkıbasım), (1b-39b), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- KÜÇÜK, Esmâ (2014), **Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi'nde Bulunan ve Aristo'ya Atfedilen Anonimleşmiş Baytarnâme: Kitabı Baytarnâme II**, (42b-94b) (İnceleme, Metin, Dizin, Tıpkıbasım), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- MALÇOK, Esra (2015), **Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme** (Giriş, Metin, Dizin, Tıpkıbasım), (48b-105b), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- MURAD, Sibel (2009), **Lügât-ı Müşkilât-ı Eczâ Derviş Siyâhî Lârendevî** (Giriş, Metin, İnceleme, Dizin), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- MURAD, Sibel (2015), **Tercüme-i Aynü'l-Hayat'ta Şekil ve Zaman Ekleri** (Giriş, İnceleme, Metin, Dizinler), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Sakarya.
- SÖYLEMEZ, Şeyma Şimşek (2012), **Baytarnâme** (Karşılaştırmalı Gramer İncelemesi, Metin, Dizin, Sözlük), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- ŞEN, Mesut (1987), Haza Kitabı Baytar-ı Name, Tenkidli Metin, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- TÜFEKÇİ, Birol (2013), **Baytarnâme-i Kenân Efendi Grameri-Fiil**, Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- UÇAR, İlhan (2009), **Hazâ Kitâb-ı Hulâsa-i Tıbb Cerrâh Mes'ûd** (Giriş-İnceleme-Metin, Dizin), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Sakarya.
- YEŞİLOVA, Lale (2009), **Mehmet Bin İskender Edirnevi'nin Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (İnceleme, Metin, Dizin), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- YILDIZ, Yasemin (2016), **Tercüme-i Müfredat-ı İbn-i Baytar** (Giriş, İnceleme, Metin, Dizin), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

ÖZ GEÇMİŞ

Amine Şirin HASRET 1992 yılında Bursa'da doğdu. İlköğrenimini Ahmet UYAR İlköğretim Okulunda başlayarak Dr. Ayten BOZKAYA İlköğretim Okulunda bitirdi. Ortaöğrenimini İMKB Gürsu Anadolu Lisesinde tamamladı. 2010 yılında Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne yerleşti. 2014 yılında lisans eğitimini tamamlayarak aynı yıl Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Dili Bilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı.